အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၂၉) ကျမ်းစာ

သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ

[ပါဠိတော်နိဿယ နောက်ဆက်တွဲ ပါသည်။]

ဒုတိယအုပ်

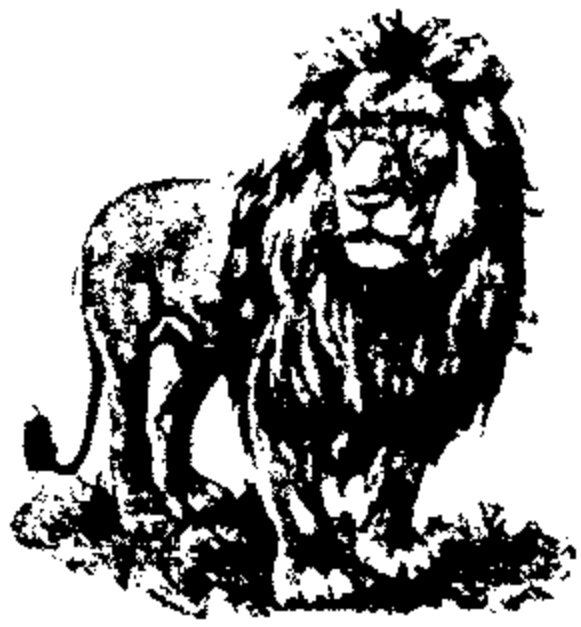

ကျပ်ထူးဖုံး ၁၅နှစ်း–၁ဝ၇။

နယူးဘားမား ဝိဇ္ဇာကပုံနှိပ်တိုက်
အမရပူရမြို့။

သီလကွန်ဘာသာဦးကာ(၃)
ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူခွင့်ပြုချက်
အမှတ်(၂၅၄/၂၀၀၀) (၅)
စာအုပ်စာတမ်း စာနယ်ဇင်း မျက်နှာပုံး
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုချက်အမှတ်(၂၂၃/၂၀၀၀) (၅)

စုနှစ်	၂၀၀၁ စုနှစ် နိုဝင်ဘာလ
အုပ်ရေ	၂၀၀၀
အကြိမ်	စတုတ္ထအကြိမ်
တန်ဖိုး	( )

ကွန်ပျူတာစာစီ – နယူးဘားမား၊ မဟာဂန္ဓာရုံ၊ အမရပူရမြို့။

ထုတ်ဝေသူ – ဦးမောင်မောင် (မြ–၀၃၂၇၁)၊
မဟာဂန္ဓာရုံစာပေ၊ ပိန်းတန်းရပ်၊
အမရပူရမြို့။

ပုံနှိပ်သူ – ဦးမောင်မောင် (မြ–၀၁၈၂၄)၊
နယူးဘားမားအော့ဖ်ဆက်ပရင့်ကပုံနှိပ်တိုက်၊
မဟာဂန္ဓာရုံ မြင်းမူကျောင်း၊ အမရပူရမြို့။

ဗဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

ကျမ်းစာရေးသားပြင်ဆင်တော်မူနေပုံ

အကွာရာစဉ်			**စာမျက်နှာ**
အဂရ, ဘာရိယ်	....	....	၃၁၀
အဂါရသ္မာ အနဂါရိယ်	....	....	၉၂
အစေလက, နိဂဏ္ဌာ	....	....	၃၃၄
အစ္ဆိန္နကပါဋ္ဌကာ	....	....	၃၀၃
အဗျတ္တိကဓာတ်သည် ဗဟိဒ္ဓသို့ပေါင်း	....	....	၃၅၀
အညဒတ္ထု, ဒသော	....	....	၈၅
အဌာနုပယုတ်	....	....	၅၅
အဏုမတ္တောသု ဝေဒေသု	....	....	၄၄၇
အတ္တ (ပရ)ကာရေ	....	....	၃၂၂
အတ္တမနာ	....	....	၁၉၁
အန္တာနန္တ၌ နည်းဥပစာ	....	....	၁၀၄
အတိဓာဝိတဗ္ဗံ	....	....	၁၅၆
အတိဝေလံ	....	....	၉၃
အန္တောဓာလိကတာ	....	....	၁၇၉
အတ္ထိတ္တေ ဝ ဃသတိသမံ	....	....	၄၆
အဒ္ဒုဘော (အဒ္ဒုဗ္ဗော)	....	....	၃၈၉
အဒ္ဓါနဉ္စ ဧကံသဝစန	....	....	၃၈၂
အဓိစ္စသမုပ္ပန္န	....	....	၁၂၁
အဓိဝုတ္တိ (မုတ္တိ) ပဒါနိ	....	....	၃၁
အနုတ္တရကတာနိ ကမ္မာနိ	....	....	၁၅၅
အနဘိနန္ဒိတ္တာ, အပ္ပဋိက္ကောသိတ္တာ	....	....	၃၂၀
အနဘိရတိ	....	....	၈၁
အနဝဇ္ဇသုခံ	....	....	၄၅၆
အနိကုဇ္ဇန္တော	....	....	၃၂၀
အနုပါဒါဝိမုတ္တော	....	....	၇၀
အနုနာဓိက ဖြစ်ပုံ	....	....	၄၂၆
အနေကဝိဟိတာနိ	....	....	၃၁
အပ္ပဋိဝတ္တိယ်	....	....	၅၆
အပ္ပမာဒ, သမ္မာမနသိကာရ	....	....	၃၈
အပသာဒေတဗ္ဗံ	....	....	၃၁၉
အဗျာသေကသုခ	....	....	၄၆၀
အဘိဓာတိ ၆-ပါး	....	....	၃၃၁
အဘိညာ သစ္ဆိကတ္တာ	....	....	၇
အဘိနန္ဒုံ၏ အနက်	....	....	၁၉၂
အဘိမာရေ	....	....	၂၇၉
အဘိဝဒန္တိ	....	....	၃၀

အဗ္ဗုဠ္ဌတော	....	....	၂၁၇
အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ	....	....	၄၄၂
အမတာဘိသေကေန	....	....	၁၉၁
အမရာဝိက္ခေပဝါဒ	....	....	၁၀၆
အမှယောဂ ဝစနတ္ထပြုရပုံ	....	....	၈၆
အရိယာသည် သေဖို့ရန် လုလ္လမပြု	....	....	၂၁၇
အရောဂေါ ပရံ မရဏာ	....	....	၁၃၀
အဝိဒ္ဓါ, အဝိဒ္ဓာဂတော	....	....	၁၅၆
အသညသတ်ဌဖြစ်ကြောင်း	....	....	၁၂၂
အသာဒ	....	....	၆၇
အသိက္ခိတဖြစ်သူများ	....	....	၂၄၀
အသီတိမဟာထေရာ-အရ ယေဘုယ္ယ	....	....	၄၀၄
အသက်တမ်း မြှ-မမြှ	....	....	၇၉
အဟု (အဟောသိ)	....	....	၂၇၂
အာဇီဝက	....	....	၃၃၄
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ	....	....	၄၄၉
အာတပ္ပဝိရိယ	....	....	၃၇
အာဒီနဝ	....	....	၆၈
အာဗန္ဓနဗ္ဗေန ဉာတိ	....	....	၄၄၆
အာယတနဏ၏ အနက်များ	....	....	၁၆၄
အာယူဟန-ပလိဗောဓ	....	....	၁၉
အာရဗ္ဘ အာဂမ္ဘ ပဋိစ္စ	....	....	၃၀
အာရောဟဏ သဓ္ဓ(နာ)နိ	....	....	၂၆၁
အာဟုတိယော	....	....	၃၁၂
အာဠာရိကာ	....	....	၃၀၂
ဣတ္ထတ္တံ	....	....	၈၉
ဣတ္ထမ္ဘူတာဝုတ္ထာနတ္ထ	....	....	၂၁၁
ဣဒမသ္မ သီလသ္မိ (နိုဝုံး)	....	....	၄၁၃
ဣဓ၏ အတ္ထဗ္ဗါရ	....	....	၄၀၀
ဣဒ္ဓံ ဖီတံ	....	....	၄၃၁
ဣသိသရာနဝတ္ထကော လောကော	....	....	၃၀၉
ဣသိ(သီ) ကဠာယိဌိတော	....	....	၄၃
ဥဂ္ဂါ	....	....	၃၀၀
ဥစ္ဆင်္ခေန	....	....	၂၁၆
ဥဏ္ဏေဒ် ဝိနာသ ဝိဘာဝ	....	....	၁၃၇
ဥတုပြောင်းလွဲနိုင်ပုံ	....	....	၈၀
ဥဒါန်-ဥဒါဟာရ်	....	....	၂၃၄
ဥဒီရယိ (ဥဒီရိယတိ)	....	....	၃၉၇

ဥပေက္ခကောစ ဝိဟရတိ။ [ပါရာဒိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြင်စရာ ညွှန်ပြ]			၅၂၁
ဥဒ္ဒဂ္ဂိကာ	....	....	၃၀၅
ဥဒ္ဒမာယာတနိကာ	....	....	၁၂၇
ဥပစာရဝစနံ	....	....	၂၆၄
ဥပနိဿယကောဋိယာ	....	....	၁၇၀
ဥပနိဿယ ပြည့်စုံသူ၏ အမျိုး	....	....	၄၃၉
ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိ စသည်	....	....	၂၀
ဥလ္လမ္ပနေ (အလုအယက် ကယ်တင်)	....	....	၄၂၈
ဧကစ္စသဿတိကာ	....	....	၇၂
ဧကတ္တနည်း နာနတ္တနည်း	....	....	၁၀၃
ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ စသည်	....	....	၄၄၄
ဧကဗျဥ္ဇနာဒီယုတ္တာ စသည်	....	....	၄၂၃
ဧကမန္တံ	....	....	၂၈၁
ဧကိန္ဒြိယပါဏာ စသည်	....	....	၃၂၆
ဧတဒတ္ထံ	....	....	၄၁၉
ဧတံသာရံ ဧတံပရိယောသာနံ	....	....	၄၁၉
ဧဝံဂတိကာ ဧဝံအဘိသမ္ဘရာယာ	....	....	၅၉
ဧဝံဂဟိတာ ဧဝံပရာမဋ္ဌာ	....	....	၅၈
ဧဝံပေ၊ ရာဇဂဟေတိ	....	....	၂၀၀
ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော	....	....	၄၂
ဩပပါတိကာ (နတ္ထိ)	....	....	၃၄၈
ဩပဝယံ (ဩပဂုယံ)	....	....	၂၆၁
ဩပါနဘူတံ	....	....	၄၃၀
ကဠနာသနေ	....	....	၂၃၂
ကတပရပ္ပဝါဒါ	....	....	၁၁၆
ကပ္ပကာ (နာပိတာ)	....	....	၃၀၃
ကဗဋ္ဌိကာရာဟာရာကွော	....	....	၁၄၁
ကမ္မဇတေဇော အားကြီး	....	....	၉၆
ကမ္မဋ္ဌာန်း အတုများ စဉ်းစားဖွယ်	....	....	၃၅၆
ကရကာရကော	....	....	၃၈၃
ကရဇကာယ ခေါ်ပုံ	....	....	၉၇
ကရဝီကရုတမဠု	....	....	၁၉၁
ကရေဏု	....	....	၂၆၁
ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ	....	....	၂၅၆
ကဿကော	....	....	၃၈၂
ကာပေါတကာနိ အဋ္ဌိနိ	....	....	၃၅၁
ကာရဇပဏ္ဏံ	....	....	၂၄၇
ကိံကာရပ္ပဋိသာဝီ	....	....	၃၇၀

ကိုဠိဒေဝ ဒေသ်	....	....	၂၉၀
ကုဋဒ္ဓော	....	....	၄၂
ကေဝဋ္ဋောဏ် ဝစနတ္ထ	....	....	၁၈၂
ကေဠိဟသ သုခ	....	....	၉၄
ကောမာရဘာဒ္ဓော	....	....	၂၀၄
ကောလာဟလ်	....	....	၃၀၈
ကြီးသူဝပ်ချုပ်ီး ငယ်သူဝပ်မချ	....	....	၂၈၉
ခတ္တိယာဘိသေကေန	....	....	၄၅၅
ခမေယျ (ခမတိ)	....	....	၃၆၈
ခိဏာ ပဒေါသိကာ	....	....	၉၃
ခုရပရိယန္တစက္က	....	....	၃၁၇
ခေါဘေတ္တာ	....	....	၂၂၁
ချစ်သူကို အမှတ်ရတတ်ချိန်	....	....	၂၈၄
ဂဇ္ဇိတ် မဟန္တ်	....	....	၁၃
ဂဏသင်္ဂီတ်	....	....	၃၇၇
ဂမ္ဘီရာနုစသည် ၄-ပါး	....	....	၁၆၂
ဂဟပတိကို ညွှန်ပြရကျိုး	....	....	၄၃၇
ဂဟပတိကော	....	....	၃၈၂
ဂုတ္တဒ္ဓါရော၏ ဝစနတ္ထ	....	....	၄၅၁
ဃရသန္ဓိ-အိမ်၏ အစပ်ရှိသောနံရံ	....	....	၃၁၅
ဃာသစ္ဆာဒန ပရမတာ	....	....	၃၇၅
ဃဋ္ဋသဒ္ဓါ၏ အနက်များ	....	....	၄၅၇
စဇုမဓုရံ	....	....	၂၁၇
စတုဿစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း	....	....	၆၉
စဝန္တီ-ဥပပဇ္ဇန္တီ	....	....	၄၅
စာတုမဟာဘူတိကော	....	....	၁၄၀,၃၄၉
စိဝရာဒိဝေကလ္ပ	....	....	၃၇၉
စုလ္လာသီတိ	....	....	၃၄၁
စေတိယဂိဏ္ဍ ဘိနပ်စီးမှု	....	....	၂၁၉
စေလကာ, စလကာ	....	....	၂၉၉
ဆမ္ဘိတတ္တံ	....	....	,၂၇၂
ဇာတရူပေနေဝ	....	....	၂၄၃
ဇာတိသရော	....	....	၅၂
ဇိဝတိတိ ဇိဝကော	....	....	၂၀၃
ဉာဏ်တစ်ပါးနှင့် ဗဟုဝုစ်	....	....	၁၀
ဉာတိ ပရိဝဋ္ဋ	....	....	၃၈၄,၄၄၆
တဋ္ဌ ပဇာနံ(နနံ)	....	....	၆၂
တထာဂတော သတ္တော	....	....	၁၁၉

တဒဟု ပေါသထေ	....	....	၂၂၆
တသ္ဓာ၏ လဒ္ဓဂုဏ်	....	....	၁၇၀
တာပနုဂေဟံ	....	....	၂၁၅
တိတ္ထိရိယ ဗြဟ္မစရိယ	....	....	၄၃၁
တိတ္ထိကရော	....	....	၂၄၄
တိတ္ထိဆရာကြီး ၃-ယောက်၏အယူ	....	....	၃၅၄
တိတ္ထိသာဝကတို့၏ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ	....	....	၃၅၅
တိလက္ခဏာဟတာ	....	....	၁၄
တုဏ္ဍိ	....	....	၂၅၃
တုလနာ, ရုစ္စနာ, ခမနာ	....	....	၅၀
တုလာယတုလယန္တော	....	....	၁၅၂
တေန ဝုတ္တံ တသ္မာ	....	....	၄၂၂
တေနဟိ၏ အနက်	....	....	၃၈၇
ထကေတ္ဝာ	....	....	၃၇၅
ထာမော, ဗလံ	....	....	၁၆
ဒက္ခိဏာ	....	....	၃၀၆
ဒမ, သံယမ, သစ္စဝဇ္ဇ	....	....	၃၁၈
ဒတ္တုပညတ္တံ (ဒါနံ)	....	....	၃၅၂
ဒါနပတိ	....	....	၄၃၀
ဒါသော, ကမ္မကရော	....	....	၃၆၉
ဒိဋ္ဌဓမ္မ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်	....	....	၁၄၃,၄
ဒိဋ္ဌိဂတသ	....	....	၃၄
ဒိန်း, ယိုင်း, ဟုတ်	....	....	၃၄၅
ဒီဝသသ-ဒွတ္တိကွတ္တဲ့	....	....	၂၀၆
ဒီဝါ ဒီဝသေ	....	....	၂၁၃
ဒေါဏမိတေ သံသာရေ	....	....	၃၄၄
ဒေါဟဠော	....	....	၂၀၉
ဒေါသာဘိသန်း ဝိရေစေတွာ	....	....	၂၀၅
ဒေါသိနာ	....	....	၂၃၅
ဒွေဇယမ္ဗတိကာ	....	....	၄၄၁
ဓနပါလ (နာဠာဂိရိ)	....	....	၂၇၉
ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏ်	....	....	၂၀
ဓရာ-ဓောရယှာ	....	....	၂၁၂
နု သမ္ဘာယေယျုံ	....	....	၁၁၈
နာဂသ ဘူမိ	....	....	၂၇၇
နာမ, ကိရ	....	....	၁၈၇
နိကန္တိ တဏှာ	....	....	၇၇
နိစ္စသုခ (အတ္တမဟုတ်)	....	....	၆၄

နိဗ္ဗုဒ္ဓ နိဂ္ဂုမ္ဗဲ	....	....	၂၃
နိဗ္ဗုဘိတွာ	....	....	၂၂၂
နိပုဏာ	....	....	၆
နိဗ္ဗာနောဂဓံ	....	....	၄၂၀
နိဗ္ဗုတိ, နိဗ္ဗာန်	....	....	၆၃
နိမန္တနနှစ်မျိုး	....	....	၃၇၈
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ချတ်၍မရ	....	....	၃၅၇
နိယတိ သင်္ဂတိ ဘာဝ	....	....	၃၂၇
နိလ္လောပ်	....	....	၃၁၅
နေမိတ္တိကေဟိ	....	....	၂၀၉
နေရာ အပြစ်ရှစ်ပါး	....	....	၂၈၁
နတ်သုဓာ၏ဂုဏ်, ပမာဏ	....	....	၉၅
နာပကာ	....	....	၃၀၃
ပကွန္ဒိနော	....	....	၃၀၁
ပစ္စက္ခမ္မော	....	....	၁၄၃
ပစတော	....	....	၃၁၂
ပဋ္ဌပတိဋ္ဌိတဝန္ဒနာ	....	....	၂၅၄
ပဋ္ဌပရိဝင်္ဂေ	....	....	၂၈၆
ပဋ္ဌဟာကာရေဟိ တာဒီ	....	....	၂၈၈
ပစ္စာဇာတော (ပစ္စဇာတော)	....	....	၄၄၀
ပစ္ဆိုသကာလ	....	....	၃၇၀
ပဋိကိဋ္ဌတရံ	....	....	၂၅၀
ပဋိညာ၏အနက်	....	....	၄၆
ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌတစ်မျိုး	....	....	၁၄၆
ပဏ္ဍိတ ပတိရူပကာနံ	....	....	၃၁၀
ပဒပူရဏမတ္တမေဝ	....	....	၄၀၁
ပဒါနိ	....	....	၃၅၁
ပဒါနုပဒံ	....	....	၂၆၀
ပဓာန, အနုယောဂ	....	....	၃၈
ပရလောက–ဣဓလောက	....	....	၃၄၇
ပရိစာရေတိ	....	....	၁၄၅
ပရိတသနာ	....	....	၈၁
ပရိတသိတ ဝိပ္ပန္နိတံ	....	....	၈၃
ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတော	....	....	၃၁၅
ပရိသုဒ္ဓဒေသနာဖြစ်ပုံ	....	....	၄၂၇
ပလမ္ဘေသိ	....	....	၂၇၆
ပဝတ္တံ, နိမိတ္တံ	....	....	၁၈
ပဝေဒေတိ (ဒီပေတိ)	....	....	၈

ပါတိမောက္ခသံဝုတော	....	....	၄၄၇
ပါဟုနက (ပဟေနက) သက္ကာရော	....	....	၃၄၆
ပိဏ္ဍဒါယကာ	....	....	၂၉၉
ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ	....	....	၁၅၃
ပုစ္ဆိတာ နော(နု)	....	....	၃၀၉
ပုညကွယ မရဏ	....	....	၈၀
ပုဏ္ဏာ–ပုဏ္ဏမာ	....	....	၂၃၀
ပုဗ္ဗဏ္ဏကပ္ပိကာ	....	....	၂၆
ပုဗ္ဗဠာယီ–ပစ္ဆာနိပါတိ	....	....	၃၆၉
ပုရိသကာရေ	....	....	၃၂၃
ပုရိသဘူမိ ၈–ပါ:	....	....	၃၃၅
ပေမ	....	....	၂၈၇
ဖန္ဒတော ဖန္ဒာပယတော	....	....	၃၁၄
ဖလ, ဝိပါကော	....	....	၃၄၇
ဖုသ ဖုသ၌ အာဘိကွည	....	....	၁၆၈
ဗလ, ထာမ, ဝီရိယ	....	....	၃၂၄
ဗာဟုဇည်	....	....	၄၃၅
ဗုဒ္ဓဘူမိ (ဗောဓိသတ္တဘူမိ)	....	....	၂၉၂
ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်	....	....	၃၂၈
ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ	....	....	၄၂၅
ဗြဟ္မစရိယ၏ အနက်များ	....	....	၄၂၈
ဗြဟ္မဇာလစသော အမည်	....	....	၁၈၉
ဘဂဝတော ပစ္စယောသိ	....	....	၃၉၈
ဘဂဝန္တ ရူပေါ	....	....	၃၁၁
ဘဒ္ဒြမုခ	....	....	၁၁၂
ဘယာနကာ	....	....	၈၂+၂၇၀
ဘယ, သံဝေဂ, သန္တာသ	....	....	၈၄
ဘဝဒိဋ္ဌိ, သဿတဒိဋ္ဌိ	....	....	၁၇၄
ဘဝနေတ္တိ	....	....	၁၈၃
ဘာဝါ (အနုသန္ဓိ) နက္ခမော	....	....	၄၁၃
ဘိန္နန္တရမည်	....	....	၁၁၆
ဘီတော, ဥသက်ီ, ဥတြဿော	....	....	၂၁၃
ဘူမ္မနဝစနံ	....	....	၂၀၃
ဘူတာ, ဇီဝါ	....	....	၃၂၆
ဘူတဘဗျာနံ	....	....	၈၇
ဘူမန္တ ရ–သမယန္တ ရ	....	....	၁၅
မဏ္ဍူကဝိသသမ္ဘသ	....	....	၁၈၇
မတ္တမေဝ	....	....	၁၇၂

မနုဿသောဘဂျတ်	....	....	၃၂၃
မနောပဏိဓိ (ဆုတောင်းမဟုတ်)	....	....	၈၉
မနောပဒေါသိကာ	....	....	၉၉
မနောမယာ	....	....	၇၄
မနောရထော	....	....	၂၁၄
မရိယာဒါ ဝိဘာဂ	....	....	၁၅၈
မဟာစ္စံ ရာဇာနုဘာဝေန	....	....	၂၆၅
မဟေသက္ခတရော	....	....	၉၀
မဂဓာနံ ဣဿရော	....	....	၂၀၈
မာတာပေတ္တိက သမ္ဘေါ	....	....	၁၄၀
မာနဒပ္ပါ(ဇာ)	....	....	၄၃၉
မုခုလ္လောက (ကိ)ကော	....	....	၃၇၂
မူလစ္ဆေဒံ (မူလဃစ္စံ)	....	....	၂၁၅
မြေလှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း	....	....	၁၉၆
မြန်မာနိုင်ငံမျိုးဌ် စကြာမင်းမဖြစ်	....	....	၄၀၅
ယဏ္ဍေ၏ စောဒနတ္ထ	....	....	၃၇၈
ယထာနုသန္ဓိ	....	....	၁၅၄
ယထာဘုစ္စံ	....	....	၉
ယဒိ, ဧဝံသန္တေ	....	....	၃၈၁
ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ	....	....	၄၃၅
ယုတ္တယောဂဘိက္ခု အဓိဋ္ဌာန	....	....	၁၇၆
ယေန နိန္ဒံ, တေန	....	....	၂၈၇
ယောနိ၏ အနက်	....	....	၃၂၉
ရက္ခာ ဝရဏဂုတ္တိ	....	....	၃၇၉
ရဇ(ဇော) ပထော	....	....	၄၄၂
ရဇ္ဇိယပုတ္တာ	....	....	၂၆၈
ရတ္တညူ	....	....	၂၄၅
ရာဇာနော သဒ္ဒါဘိရတာ	....	....	၂၇၄
ရာဇာမစ္စပရိဝုတော	....	....	၂၃၁
ရာဇာ၏ ဝစနတ္ထ	....	....	၂၀၇
ရူပီ, အတ္တာ	....	....	၁၂၈
လက္ခညာ	....	....	၂၃၆
လာလပ္ပန	....	....	၁၄၇
လုဒ္ဓါ လုဒ္ဓါ	....	....	၃၃၂
လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိအဖွင့် (လောကအရ သတ္တ သြကာသယူ)	....	....	၄၀၃,၅
ဝက်ဆိဒ္ဓ, ဝက်အာဏိ	....	....	၉၀
ဝစနဗျတ္တယော	....	....	၂၃၇
ဝဏ္ဏော	....	....	၄၁

ဝဋ္ဌခါဏုကဖြစ်ပုံ	....	....	၃၅၉
ဝတ္ထု, ဌာန	....	....	၄၇
ဝယသ	....	....	၂၇၅
ဝဝတ္ထာပနဝစနံ	....	....	၁၁
ဝသဝတ္တီ(တ္တီ)	....	....	၈၆
ဝါလဝေဓိရူပါ	....	....	၁၁၆
ဝိဓိတော	....	....	၃၁၉
ဝိတ္ထာရိက် (တံ)	....	....	၄၃၅
ဝိဝေကသုံးမျိုး	....	....	၃၇၆
ဝိသာဒလက္ခဏော	....	....	၁၄၈
ဝိထိ, ရစ္ဆာ	....	....	၂၃၃
ဝေဒေဟီ၏ ဝစနတ္ထ	....	....	၂၂၅
ဝေယျာကရဏသို့	....	....	၁၉၄
ဝေယျာဝစ္စံ	....	....	၄၃၁
ဝေသော (သုဒ္ဓ)	....	....	၈၇
သကိဠန သပလိဟေ	....	....	၄၄၁
သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ	....	....	၃၀၆
သင်္ခဘာဝါယ	....	....	၁၂၆
သတ္တာ, ပါဏာ	....	....	၃၂၅
သတိ (သတိ)အာယတနေ	....	....	၁၆၅
သန်ဒ္ဒေါ	....	....	၃၇၆
သန္ဓေါသ ၁၂-ပါ:	....	....	၄၅၂
သဒေဝကံစသည်ခ် တဂ္ဂုဏာသမာသ်	....	....	၄၀၈
သဒ္ဓံ ပတိလဘတိ	....	....	၄၄၁
သမ္ဘဟ်သန (သာဓုအနက်)	....	....	၃၈၈
သဗ္ဗပဌမ ဥပ္ပန္နဘာဝ	....	....	၄၀၇
သဗ္ဗဂ်ပစ္ခ်ိ	....	....	၁၄၂
သမ်ဂီဘူတော	....	....	၁၄၅
သမန္နာဟာရော	....	....	၁၅၀
သမနုယုဇ္ဇေယျ, စသည်	....	....	၁၁၇
သမ္ဘ	....	....	၂၇၅
သမ္ဘာ, ဝဒေယျ	....	....	၉
သမုဒယ, သံယောဂ	....	....	၁၉
သမုဿိတ သေတစ္ဆတ္တံ	....	....	၂၃၁
သမ္ဘောဒနီယ် သာရဏီယ်	....	....	၃၁၁
သယ်ပါဋိ(ပဋိ)ဘာနံ	....	....	၅၁
သယ် အာဘိညာ	....	....	၄၁၅
သဿတဝါဒါ	....	....	၃၅

သဿတိသမံ	....	....	၄၆
သဟဗျတ်	....	....	၈၄
သာဓု, သာဓုကံ	....	....	၃၈၇
သာဓု၏ ဒဠ္ဍီကမ္မ အာဏတ္တိ	....	....	၃၉၀
သာမညဖလ	....	....	၃၀၇
သာဝကပါရမီဉာဏ်	....	....	၁၂
သာသနသ၏ အရုကောက်	....	....	၄၁၇
သာဟသိကမဟာယောဓ	....	....	၃၀၀
သိက္ခတ္တယ ဗြဟ္မစရိယံ (ပါရာဇိကဏ်ဋ္ဌ အနက်ပြင်ဖို့ရန် ညွှန်ပြထားသည်။)			၄၄၃
သိက္ခတ္တယ သင်္ဂဟိတ် (သင်္ဂဟ)	....	....	၄၃၄
သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု	....	....	၄၄၈
သိနေရုပါဒတော ဝါလုကံ	....	....	၁၅၂
သိပ္ပါယတနံ	....	....	၂၉၆
သိဝေယျကံ	....	....	၂၀၅
သီလရှိမှ သာသနာ၌ တည်နိုင်	....	....	၄၃၈
သီလ(လာ) သံဝရတော	....	....	၄၅၄
သီလသို့ ဝဒါမိအနက်	....	....	၄၅၁
သုခုမစ္ဆိကေန	....	....	၁၈၁
သုခေန္တိ, ပိဏော်န္တိ	....	....	၃၀၄,၅
သုစိဏ္ဏ ဗြဟ္မစရိယဖြစ်ပုံ	....	....	၄၂၉
သုညတာပကာသန	....	....	၁
သုဒ္ဓသ သဒါ ဖဂ္ဂု	....	....	၂၂၇
သုဘဒ္ဒာယိနော	....	....	၇၅
သုဝိဇာနာ ကုဋ္ဌါ	....	....	၁၀၀
သောစယတော	....	....	၃၁၃
သောဝဂ္ဂိကာ	....	....	၃၀၅
သောဝတသာဟ (သသံ)	....	....	၃၇၂
သမ္ဘရိကိဏ္ဏံ	....	....	၂၀၄
သံဝဋ္ဋတိ	....	....	၇၄
သံဝုတော	....	....	၃၇၄
ဟတ္ထမုဋ္ဌါ	....	....	၃၀၄
ဟတ္ထာရောဟာ	....	....	၂၉၇
ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ (ဗန္ဓာ)	....	....	၂၉၈
ဟန္ဒ ဝေါသဂ္ဂတ္ထ	....	....	၁၈၈
ဟသ ခိဠာ ရတိမမ္ဘ	....	....	၉၄
ဟုတ္ဘာ ထည့်ရခြင်း	....	....	၃၇၄
ဟေတု, ပစ္စယော	....	....	၁၉

◆◆**◆*

သီလကွန်အဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာ

သုညတာပကာသနအဖွင့်

၂၈။ [စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ သုညတာပ ကာသနကို ဖွင့်ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် အနုသန္ธေကို ပြလိုသောကြောင့် "ဧဝံ ဗြဟ္မဒတ္တေန" စသည်ကို မိန့်သည်။] ဧဝံ–ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဗြဟ္မဒတ္တေန–ဗြဟ္မဒတ္တလုလင်သည်၊ ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–ပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်နှင့်တကွ၊ အနုသန္ธိဝသေန–ဆက်စပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (တနည်း)၊ ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–၏၊ အနုသန္ธိဝသေန–ဆက်စပ်အပ်သော ဒေသနာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တိဝိဓံ–သုံးပါးအပြား ရှိသော၊ သီလံ–သီလကို၊ ဝိတ္ထာရေတွာ–ချဲ့တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ–ယခု အခါ၌၊ ဘိက္ခုသံဃေန–သည်၊ ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–တကွ၊ အနုသန္ธိဝသေန–ဖြင့်၊ (တနည်း)၊ ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–၏၊ အနုသန္ธိဝသေန–ဖြင့်၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ ဒုဒ္ဒသာတိ အာဒိနာ–အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ သုညတာပကာသနံ–. သုညတာကို ထင်ရှားပြခြင်းကို၊ ဝါ–သုညတာကို ထင်ရှားပြကြောင်း ဒေသနာကို၊ အာရဘိ–အားထုတ်တော်မူပြီ။ ["ဣဒါနိ အာရဘိ"ဟု ဣဒါနိ သဒ္ဒါပါသော ကြောင့် "အာရဘိ–အားထုတ်တော်မူ၏"ဟု ပစ္စုပ္ပန် အနက် ပေးလေ့ရှိကြသည်။]

ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ။ ။သဟတ္ထေ ဆဋ္ဌီဝစနံ, သာမိအတ္ထေ ဝါ၊ အနုသန္ธိပဒသ ဘာဝကမ္မ ဝသေန ကြိယာဒေသနာသု ပဝတ္တနတော၊–ဋီကာသစ်၊ "အနုသန္ธာနံ–ဆက်စပ်ခြင်း၊ အနုသန္ธိ–ခြင်း"ဟု ဘာဝသာဓနပြုလျှင် "ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–ပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်နှင့်တကွ"ဟု သဟတ္ထဋ္ဌ ဆဋ္ဌီသက်၊ "အနုသန္ธိယတေ–ဆက်စပ်အပ်၏၊ ဣတိ အနုသန္ธိ"ဟု ကမ္မသာဓန ပြုလျှင် ဒေသနာကို ရသောကြောင့် "ဝုတ္တံဝဏ္ဏသ–၏"ဟု ပေး၍ "အနုသန္ธိ–ဆက်စပ်အပ်သော ဒေသနာ"ဟု ပေးပါ။ ["ရဟန်တို့ ပြောအပ်သော ဂုဏ်"ဟူသည် "ယာဝဠိဒံ တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ"စသော ပါဠိတော်၌ လာခဲ့သော ဂုဏ်တည်း။]

သုညတာပကာသနံ။ ။သုညာနံ–မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့ ယူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာမှ ကင်းဆိတ်သော ဒိဋ္ဌိဌာနတို့၏+ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ယူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာ) တည်း၊ သုညတာ။ [တတ္ထ ဣမေ ဒိဋ္ဌိဌာနာ ဧဝံ ဂဟိတာတိ အာဒိနာ (အစရှိသောပါဠိတော်

တတ္ထ–ထိုအတွင်း ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ [“သကမ္မက ကြိယာ, ယှဉ်ကာနောက်နား, တတ္ထသွားသော်, စွဲငြားကြိယာ၏ ကံပင်တည်း”နှင့် အညီ အာရဘိကြိယာ၏ ကံဖြစ်သော သုညတာပကာသနံကို ရည်ရွယ်၍ “တတ္ထ–ထိုသုညတာပကာသန ဒေသနာတော်၌”ဟုလည်း ဆရားတို့ ပေးတော်မူကြ၏။] ဓမ္မာတိ (ဇတ္ထ)–ဓမ္မာဟူသော ဤပုဒ်၌၊ (အန္တဘူတော–အတွင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော)၊ ဓမ္မသဒ္ဒေါ–သည်၊ ဂုဏော–ဂုဏ်ဟူသော အနက် လည်းကောင်း၊ ဒေသနာယံ–ဒေသနာဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ္တိယံ–သင်ယူအပ်သော ပါဠိဟူသော

စကားရပ်ဖြင့်) သဿတာဒီ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟာနံ (သဿတ အစရှိသော မိစ္ဆာအယူတို့၏ တည်ရာ အကြောင်းတို့၏) ယထာဂဟိတာကာရသုညဘာဝပွကာသနတော (ထို တိတ္ထိတို့ ယူအပ်တိုင်းသော အခြားအရာမှ ကင်းဆိတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း)။]

ထိုပြင်။ ။သုညာနံ–နိစ္စသာရ အစရှိသည်တို့မှ ကင်းဆိတ်ကုန်သော သီလသမာဓိ သဗ္ဗညုတာ ဉာဏ်ပညာတို့၏+ဘာဝေါ သုညတာ။ [တဠ ပဏာနံ နဿ ပရာမသတီတိ (ဟူသော ပါဠိတော်ပါ၌ဖြင့်) သီလာဒီနဠ အပရာမာသနိယျာနိက ဘာဝဒီပနေန (သီလအစရှိသည်တို့၏ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနတို့ဖြင့် မသုံးသပ်အပ်ကုန်, ပရာမာသကိလေသာတို့မှ ထွက်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်) နိစ္စသာရာဒိဝိရဟပွကာသနတော (နိစ္စသာရ အစရှိသည်တို့မှ ကင်းခြင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း)။]

ထိုပြင်။ ။သုညာနံ–အတ္တ အတ္တနိယမှ ကင်းဆိတ်ကုန်သော တရားအားလုံးတို့၏+ဘာဝေါ သုညတာ။ “ယာသု ဝေဒနာသု အဝိတရာဂတာယ ဗာဟိရကာနံ တောနိ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပန္နိတာနိ သမ္ဘဝန္တိ (အကြင် ဝေဒနာတို့၌ တပ်မက်ခြင်းမကင်းကြသည့် အတွက် သာသနာပ တိတ္ထိတို့မှာ ဤဒိဋ္ဌိဝိပ္ပန္နိတများ ဖြစ်ကြရ၏)၊ တေသံ ပစ္စယဘူတာနံစ သမ္ဘောဟာဒီနံ (ထို ဝေဒနာတို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ပြင်းစွာ တွေဝေသော အဝိဇ္ဇာ အစရှိသည်တို့၏) ဝေဒက ကာရက သဘာဝါဘာဝဒဿနမုခေန (ခံစားတတ်သော သဘော ပြုစီမံတတ်သော သဘောတို့၏ မရှိခြင်းကို ပြမှုကို အဦးပဓာန ပြုသဖြင့်) သဗ္ဗမေဝါနံ အတ္တတ္တနိယတာဝိရဟဒီပနတော (တရားအားလုံးတို့၏ အတ္တအဖြစ် အတ္တ၏ ဥစ္စာအဖြစ်မှ ကင်းခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း) အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာနဒီပနတောစ (ဒေသနာ၏ အဆုံး၌ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ကို ပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း)။]

အယံ ဒေသနာ သုညတာဝိဘာဝနပွဓာနာတိ (မဟာသီလမှ နောက်ဖြစ်သော ဤ ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဒေသနာတော်သည် သုညတာကို ထင်ရှားပြခြင်းသာလျှင် ပဓာနရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်) အာဟ သုညတာပကာသနံ အာရဘိတိ၊–ဋီကာကျမ်းတက်။ [ဤ ဋီကာကျမ်းတက်၌ သုညတာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ယထာဂဟိတာကာရသုညဘာဝ, နိစ္စသာရာဒိ သုညဘာဝ, အတ္တအတ္တနိယ သုညဘာဝ,ဟု သုံးမျိုးခွဲခြား၍မှင့်ပြပုံကို သတိပြု၍ “နောက်လာမည့် မိစ္ဆာအယူများ ဆုံးသည့်တိုင်အောင်သည် ပဓာနအားဖြင့် သုညတာပကာသနဒေသနာတော်ဖြစ်သည်”ဟု မှတ်ပါ။]

အနက်လည်းကောင်း၊ နိဿတ္တေ–သတ္တမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒီသု–ဤသို့ အစရှိသော အနက်တို့၌၊ ဝတ္တတိ–ဖြစ်၏။ [ဓမ္မာတိ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အန္တ, ယောဝိဘတ်၏ ကာရိယ အာ သည် ဗဟိယတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မသဒ္ဒေါကို "အန္တဘူတော"ဟု ဝိသေသနပြုသည်။]

ဟိ–ချဲ့၊ နု ဟိဓမ္မောပေါသုဂ္ဂတိန္တိ အာဒီသု–နု ဟိ ဓမ္မောပေါသုဂ္ဂတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဂုဏော–ဂုဏ်ဟူသော အနက်၌၊ ဓမ္မသဒ္ဒေါ–သည်၊ (ဝတ္တတိ)။ [ဟိ–မှန်၏၊ ဓမ္မောစ–ဂုဏ်တရားသည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–ကုသိုလ်တရားသည် လည်းကောင်း၊ အဓမ္မောစ–ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–အကုသိုလ်တရားသည် လည်းကောင်း၊ (အ သည် ဝိရုဒ္ဓအနက်ဟော)၊ ဥဘော–ဓမ္မ အဓမ္မ နှစ်မျိုးတို့သည်၊ သမဝိပါကိနော–တူမျှသော အကျိုးရှိကုန်သည်၊ နု (ဟာန္တိ)–မဖြစ်ကုန်၊ အဓမ္မော–ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည်၊ ဝါ–အကုသိုလ်တရားသည်၊ နိရယံ–ငရဲသို့၊ နေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဓမ္မော–ဂုဏ်တရားသည်၊ ဝါ–ကုသိုလ်တရားသည်၊ သုဂ္ဂတိ–ကောင်းသော ဂတိသို့၊ ပါပေတိ–ရောက်စေနိုင်၏၊ စတုက္ကနိပါတ်, ဓမ္မိကထေရ ဂါထာ။]

ဓမ္မံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ အာဒိကလ္လာဏန္တိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဒေသနာယံ–ဒေသနာဟူသော အနက်၌၊ (ဓမ္မသဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ)။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဝေါ–သင်တို့အား၊ အာဒိကလ္လာဏံ–အစ၌ လည်းကောင်းသော ၊ပေ၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ဒေသေဿာမိ–ဟောတော်မူအုံ၊– ဥပရိပံ, သဇ္ဇာယတနဝဂ်, ဆဆက္ကသုတ်။] ဣဓ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ သုတ္တံ ဂေယျန္တိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ပရိယတ္တိယံ–သင်ယူအပ်သော ပါဠိဟူသော အနက်၌၊

ဂုဏော။ ။ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့၌ ဂုဏအနက်တစ်မျိုး ပုညအနက်တစ်မျိုး အားဖြင့် နှစ်မျိုးပါ၏၊ ဂုဏ် အနက်၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှုသာမက အကောင်းဂုဏ်ဟူသမျှ(ကြိယာပါ) သက်ဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ သုညတာပကာသန အခန်းဝယ် သဗ္ဗညုတာ ဉာဏ်တော်ဟူသော ကြိယာကိုပင် ဂုဏဟု ယူရသည်၊ သို့သော် "နု ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မောစ"၌လာသော ဂုဏ်ကား "ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ကုသိုလ်ဂုဏ်သာ ဖြစ်ပါပေသည်။ [ဤ ဂါထာ၏ ရှေ့၌ ပါဠိတော်ရင်းဝယ် "ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ"စသောဂါထာရှိ၏၊"နု ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မောစ" ဂါထာသည် ထိုရှေ့ဂါထာ၏ ဒဋ္ဌိကရဏတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဟိကို "ဒဋ္ဌိကရဏ"ဟု မှတ်ပါ။]

ဒေသနာယံ, ပရိယတ္တိယံ။ ။ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်ပြီးသော တရားတော်အစဉ် ဓမ္မကို ပရိယတ္တိ (သင်ယူအပ်သော ပါဠိ)ဟု ခေါ်၏၊ ထို ပရိယတ္တိဓမ္မကို နှုတ်တော်ဖြင့် ဟောရွတ်ကာ ထင်စွာဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းကို ဒေသနာဟုခေါ်၏၊ ဤသို့ ကွဲပြားသောကြောင့် "ဒေသနာယံ ပရိယတ္တိယံ"ဟု ၂နက်ခွဲထားသည်။ [ဧဝမာဒီသုဒ္ဒ အာဒိဖြင့် "ဓမ္မော သဘာဝေ"စသော အဘိဓာန်(ဂုဏ၄)လာ အနက်တို့တွင် ကျန်အနက်များကို ယူပါ။

(ဓမ္မသဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ)။ [ဣဓ-ဤ သာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ဓမ္မ-သင်ယူအပ်သော ပါဠိတရားကို၊ ပရိယာပုဏာတိ-သင်ယူ၏၊ သုတ္တံ-သုတ်ကို၊ ပရိယာပုဏာတိ-၏၊ ဂေယျံ-ဂေယျကို၊ ပရိယာပုဏာတိ-၏၊ ပဉ္စကဏ္ဍတ္တိုရ်, ဒု-ပံ, ယောဓာဇီဝဝဂ်, ပဌမဓမ္မဝိဟာရိသုတ်။] တသ္မိံ ခေါပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ၊ ခန္ဓာ ဟောန္တိတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ နိဿတ္တေ-သတ္တမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၌၊ (ဓမ္မသဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ)။ [တသ္မိံ ခေါပန သမယေ-ထိုအခါ၌၊ ဓမ္မာ-သတ္တလည်း မဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရားတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊- ဓမ္မသင်္ဃာ, စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍာ, ကာမာဝစရကုသလ, သုညတဝါဒ။]

ပန-အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသဝိသေသကား၊ ဣဓ-ဤ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာအစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဂုဏော-၌၊ (ဓမ္မသဒ္ဒေါ)၊ ဝတ္တတိ-၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ ဂုဏ်ဟူသော အနက်၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အညေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော သီလတို့မှ တစ်မျိုးတစ်ခြား သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တထဂတဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏာ-ဂုဏ်တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ ဣတိ ဧတ္ထ-ဤအတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏၊

ဂမ္ဘီရာတိ-ကား၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ-မဟာသမုद्रာသည်၊ မကာသတုဏ္ဍာသူစိယာ-ခြင်္သေ့၏ နှုတ်သီးတည်းဟူသော အပ်ဖြင့်၊ ဝါ-အပ်နှင့်တူသော ခြင်္သေ့၏ နှုတ်သီးဖြင့်၊ (အလဘနေယျပတိဋ္ဌော) ဝိယ-မရအပ်သော ထောက်တည်ရာ ရှိသကဲ့သို့၊ ဝါ-ထောက်တည်ရာကို မရနိုင်သကဲသို့၊ (တထာ)၊ တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားကို၊ အညတြ-ကြဉ်ထား၍၊ အညေသံ-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်ဖြင့်၊ အလဘနေယျပတိဋ္ဌာ-မရအပ်သော ထောက်တည်ရာ ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ရအပ်သော ထောက်တည်ရာ မရှိကုန်သော၊ ဝါ-ထောက်တည်ရာကို မရနိုင်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာဠ္ဌစပ်)၊ [ဂမ္ဘီရပုဒ်ပြီးပုံကို အဌသာလိနီ နိဒါနကထာအဖွင့် မူလဋ္ဌီကာနိဿယဟု ကြည့်ပါ။]

အညေဝ။ ။"အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ"၌ အညဏ်၏ အပါဒါန်ကို ပြခဲ့သော သီလသုံးမျိုးကို ခံပါ။ [နု ဘိက္ခဝေ ဇေတ္တကာဇေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ယေ တုမှာကံ ပါကဋာ၊ အပါကဋာ ပန အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဓမ္မာတိ ဝိတ္ထာရော-ဋီကာ။] နောက်၌လည်း "အညေဝ နု ပါဏာတိပါတာ ဝေရာမဏီအာဒယော"ဟု ဖွင့်လိမ့်မည်။

အလဘနေယျ ပတိဋ္ဌာ။ ။လဘိတဗ္ဗာတိ လဘနီယာ၊ အနီယပစ္စည်းမှ ဤကို ဇ, ယ ဒွေဟော်လာ၍ "လဘနေယျာ"ဟု ဖြစ်၏၊ နကိုလဘနေယျာ အလဘနေယျာ၊ ပတိဋ္ဌဟန္တီ ဇေတ္ထာတိ ပတိဋ္ဌာ၊ ပတိဋ္ဌဟနံဝါ ပတိဋ္ဌာ၊ အလဘနေယျာ ပတိဋ္ဌာ ဇောသူတိ အလဘနေယျ ပတိဋ္ဌာ (ဓမ္မာ)။ ["လဗ္ဘ"ဟု မရှိနိုင်ကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ၊]

ဂမ္ဘီရတ္တာယေဝ–နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ (အညေသံ–တို့၏၊ ဉာဏေန–သည်)၊ ဒုဒ္ဒသာ–မမြင်အပ် မမြင်နိုင်ကုန်သော၊ ဒုဒ္ဒသတ္တာယေဝ–မမြင်အပ် မမြင်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ (အညေသံ–တို့၏၊ ဉာဏေန–သည်)၊ ဒုရနုဗောဓာ–အစဉ်လိုက်၍ မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်သော၊ နိဗ္ဗုတာ သဗ္ဗပရိဠာဟတ္တာ–ငြိမ်းအေးပြီးသော အလုံးစုံသော အပူရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တာ–ငြိမ်းအေးပြီးကုန်သော၊ သန္တာရမဏောသု–ငြိမ်းအေးသောအာရုံတို့၌၊ ပဝတ္တနတောပိ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ သန္တာ–ကုန်သော။

သူစိယာ, ဉာဏေနတို့ကို ကတ္တားအနက်လည်း ပေးနိုင်ပါ၏၊ "ဖြင့်"ဟု ကရိယာပေးရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ် ကတ္တားထည့်ရသည်၊ ကတ္တားအနက်ပေးလျှင်ကား ကတ္တားမ်လိုတော့။]

မှတ်ချက်။ ။မမ္မတ္ထစသည်တို့၏ ဂမ္ဘီရကိုပြရာ၌ "သသာဒီဟိ"ဟု ယုန်စသည်တို့ မထောက်နိုင်ပုံကို ပြခဲ့သော်လည်း ဤနေရာ၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်က သာ၍ နက်ကြောင်းကို သိစေလိုသောကြောင့် မကသတုဏ္ဍာသူစိ၏ မထောက်နိုင်ပုံကို ဥပမာပြသည်။

ဒုဒ္ဒသာ။ ။ဉာဏ်ဖြင့် မထောက်နိုင်လောက်အောင် နက်ခြင်းသည် ဒုဒ္ဒသ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂမ္ဘီရတ္တာယေဝ ဒုဒ္ဒသာ"ဟု ဂမ္ဘီရကို အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် တည့်၍ ဖွင့်သည်၊ နက်နဲသည့်အတွက် "ဤဂုဏ်တော်ဓမ္မတို့သည် ဤမျှလောက်ရှိ၍ ဤသို့သဘောရှိ၏"ဟု မမြင်နိုင်ဟူလို။ [ခဲယဉ်းစွာ ကြည့်သော်လည်း မမြင်နိုင်ရကား ဒုသဒ္ဒါသည် ကိစ္စအနက်ဟော မဟုတ်, အဘာဝ အနက်ဟောသာ၊ နဉ+ပသိယနေ္တ တိ ဒုဒ္ဒသာ(ခပစ္စည်း) ရှေ့မှ "အညေသံ ဉာဏေန"ဟု ကတ္တာလိုက်စေ။]

ဒုရနုဗောဓာ။ ။အကြောင်း တရားတို့ကို မြင်ရုံမျှ မမြင်နိုင်၊ ထိုတရားတို့ကို အနု (အစဉ်လိုက်၍) ဗုဓ(သိဘို့မှာ) ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့၊ မြင်ရုံမှ မမြင်ရသော တရားတို့ကို အဘယ်မှာ အစဉ်လိုက်၍ သိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒုဒ္ဒသာ ပုဒ်ကိုပင် "ဒုဒ္ဒသတ္တာယေဝ"ဟု အကြောင်းလုပ်၍ ဖွင့်သည်။ [အနုဗုဇ္ဈနေ္တ တိ အနုဗောဓာ၊ နဉ+အနုဗောဓာ ဒုရနုဗောဓာ၊ အနု+ဗုဓ, ဏ ပစ္စည်း။]

သန္တာ။ ။ဤဉာဏ်တော်သည် ကိလေသာအားလုံး၏ ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏ ထိပ်ဦးဖြစ်သောကြောင့် ကိလေသာအပူတို့မှ ငြိမ်းအေး၏၊ ထိုဉာဏ်တော်၏ ရှေ့က ဖြစ်စေ နောက်မှဖြစ်စေ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအေးသော သမာပတ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းနေသောကြောင့်လည်း သန္တဖြစ်နိုင်ပေသည်။

သန္တာရမဏောသုပဝတ္တနတောပိ။ ။ဤသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို အာရုံပြုနိုင်၏၊ မဂ်ဖိုလ်တို့သည် ကိလေသာတို့မှငြိမ်းအေး၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် သင်္ခါရတို့မှ ငြိမ်းအေး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့သည် သန္တ–ငြိမ်းအေးသောတရားများဖြစ်ကြ၏၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ထိုသန္တတရားတို့ကိုအာရုံပြုသောကြောင့် အာရုံ၏သန္တအမည်ကို အာရမဏိကဉာဏ်တော်၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ဉာဏ်တော်ကိုလည်း "သန္တ"ဟု ခေါ်ရသည်။

သာဒုရသဘောဇနံ-ကောင်းသော အရသာရှိသော ဘောဇဉ်သည်၊ (အတိတ္တိ ကရဲ) ဝိယ-အားရတင်းတိမ်ခြင်းကို မပြုတတ်သကဲ့သို့(တထာ-တူ)၊ အတိတ္တိကရ ဏဌေန-အားရတင်းတိမ်ခြင်းကို မပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော ကြောင့်၊ ပဏီတာ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ (ယေ ဓမ္မာ-အကြောင် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော် ဂုဏ်တို့ကို၊) ဥတ္တမညာဏ ဝိသယတ္တာ-မြတ်သောဉာဏ်၏ အရာတို့၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တက္ကေန-ကြံဆတတ်သော ဉာဏ်သည်၊ နု အဝစရိတဗ္ဗာ-မသက်ရောက် ထိုက်ကုန်၊ ဝါ-မသက်ရောက်နိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တေ ဓမ္မာ-ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော် ဂုဏ်တို့သည်)၊ အတက္ကာဝစရာ-ရတို့မည်၏။

နိပုဏာတိ-ကား၊ သဏှသုခုမ သဘာဝတ္တာ-သိမ်မွေ့. နုံးညံ့သော သဘော ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (နိပုဏာ-သိမ်မွေ့. နုညံ့ကုန်သော၊ ဝါ-အရာရာ၌ ကျွမ်းကျင်ကုန်သော)၊ (ယေ ဓမ္မာ-တို့ကို)၊ ဗာလာနံ-လူပြိုန်းတို့၏၊ အဝိသယတ္တာ-အရာမဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဍိတေဟိယေဝ-ပညာရှိတို့သည်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ ဓမ္မာ-တို့သည်)၊ ပဏ္ဍိတ ဝေဒနီယာ-ယတို့မည်၏။

သာဒုရသဘောဇနံ။ ။ကောင်းသော အရသာရှိသော ဘောဇဉ်သည် စားရသူတို့၏ တင်းတိမ် အားရခြင်းကို မပြုတတ်သကဲ့သို့, ဤ ဉာဏ်တော်သည် သိခြင်းတည်းဟူသော အရသာကို ခံစားရသောကြောင့် ဉာဏ်တော်အရှင်၏ တင်းတိမ် အားရခြင်းကို မပြုနိုင်၊ (သိ၍မဝနိုင်-ဟူလို)။ [လေးသမားသည် မှတ်တိုင်ပစ်ခွက်ကို မှန်သောအခါ လွန်စွာ အရသာရှိ၏၊ ထို့အတူ ဉာဏ်ဖြင့် သဘာဝဓမ္မတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိရခြင်းလည်း အလွန်ကောင်းသော အရသာပင်ဖြစ်သည်။]

အတက္ကာဝစရာ။ ။ဤ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဓမ္မကို ဘုရားရှင်တို့၏ ဉာဏ်ဖြင့်သာ အကြွင်းမရှိ အာရုံပြုနိုင်၏၊ ကြံဆတတ်ရုံမျှဖြစ်သော စိတ်ကူး ဉာဏ်ဖြင့် အာရုံ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် "ဥတ္တမ ညာဏဝိသယတ္တာ"ဟု ဟိတ်ထည့်သည်၊ တက္ကေန-ကြံဆတတ်သော ဉာဏ်သည်+အဝစရာ-သက်ရောက်:ခပ်သော တရားတို့တည်း၊ တက္ကာဝစရာ-တို့၊ နု+တက္ကာ ဝစရာ အတက္ကာဝစရာ။

နိပုဏာ။ ။သဏှသုခုမသဘာဝတ္တာကို ထောက်၍ "နိပုဏ-နုညံ့သိမ်မွေ့."ဟု ပေးကြ၏၊ ထို အနက်သည် သဘောကိုပြသော သဘာဝတ္တတည်း၊ နိ+ပုဏာတ်, က ပစ္စည်းဟု လည်းကောင်း, ပုဏာတ်သည် ဓမ္မကိစ္စကရဏ-တရားသော ကိစ္စကိုပြုခြင်း အနက်ဟောဟု လည်းကောင်း ထောမနိမိဆိုစ၏၊ ထို့ကြောင့် "နိပုဏ-အကြွင်းမရှိ တရားသဖြင့် ပြုတတ်သော, ဆေက (အရာရာ၌ ကျွမ်းကျင်သူ)"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သည်၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်လည်း ဥယျောတရားတို့၌ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် ဆေက ဖြစ်ပါပေသည်။ [နိပုဏာတိ ဥယျောသု တိကွဝိသဒဝုတ္တိယာ ဆေကာ-ဥယျောတရားတို့၌ ထက်မြက် သန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်သောကြောင့် ကျွမ်းကျင်ကုန်၏၊-ဋီကာ။]

ယေ တထာဂတော သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ-ကား၊ ယေ ဓမ္မေ-အကြင် ဂုဏ်တော်တရားတို့ကို၊ တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနည နေယျော-သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ သယမေဝ-ကိုယ်တော်တိုင် သာလျှင်၊ အဘိဝိသိဋ္ဌေန-ထူးကဲသော၊ ဉာဏေန-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြောင့်၊ ဝါ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဝေဒေတိ-

---

ယေဓမ္မေ။ ။ပါဠိတော်၌ ယေကို "ယေ ဓမ္မေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာ"မှ ဓမ္မကို ယေသဒ္ဒါဖြင့် စွဲပါ-ဟူလို။ [ပါဠိတော်ကို အနက်ပေးသော အခါ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ"စသော ဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးလျှင် "ယေ"စသော ဝါကျ, "ယေဟိ"စသော ဝါကျတို့၌ ယ သဒ္ဒါသည် နိယမကိုမဇ္ဈေသော မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အနိယမအနက်ကို ဟောနိုင်သော သဒ္ဒါဟု မှတ်၍ "ယေ ဓမ္မေ-ယင်း ဂုဏ်တော်တရားတို့ကို"ဟု လည်းကောင်း "ယေဟိ ဓမ္မေဟိ-ယင်း ဂုဏ်တော်တရားတို့ဖြင့်"ဟု လည်းကောင်း ပေးပါ၊ ယေ-ယေဟိစသော ၂ ဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးလျှင် ထို ၂ ဝါကျကို နိယမဝါကျဟုမှတ်၍ "အကြင်ဂုဏ်တော်တရား"ဟု ပေးပြီးလျှင် အညေဝဓမ္မာ၌ "တေ ဓမ္မာ"ဟု နိယမဝါစက (တ) သဒ္ဒါ ထည့်ပါ။]

အနညနေယျော။ ။"သယံ အဘိညာ"၌ သယံဟူသော သဒ္ဒါက "ကိုယ်တိုင်သိ" ဟု အနက်ပြသောကြောင့် အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် "အခြားသူတို့သိစေအပ်သည်မဟုတ်" ဟူသောအနက်ကိုပြနိုင်၏၊ (တစ်နည်း) "သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ"နှင့်အညီ "သယံ ဧဝ"ဟု အဝဓာရဏအနက်ကို ထည့်၍ ဖွင့်နိုင်သောကြောင့် ထိုဧဝဖြင့် "သူတစ်ပါးတို့ သိစေအပ်သည် မဟုတ်"ဟု တားမြစ်နိုင်၏၊ ထိုကြောင့်"အညနေယျော ဟုတ္တာ"သည် သယံအတွက် ရအပ်သော အနက်ဟု မှတ်ပါ။ [နယာပီယတေ-သိစေအပ်၏၊ ဣတိ နေယျော၊ နီဓာတ်, ကဿရိတ်ကြ, ဏျပစ္စည်း၊ အညေဟိ+နေယျော အညနေယျော၊ နေ+အညနေယျော အနညနေယျော။]

အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ။ ။ အဘိညာ၌ အဘိအတွက် အဘိဝိသိဋ္ဌေန, ဉာအတွက် ဉာဏေနဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် "အဘိညာယ"ဟု ဆိုလိုလျက် နာ၏ ကာရိယဖြစ်သော ယ အက္ခရာကို ချေထားသည်ဟု သိစေ၏၊ ဥပမာ-အလဒ္ဓိတာ အညာဏတာ၌ "အလဒ္ဓိတာယ အညာဏတာယ"ဟု ဆိုလိုလျက် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော ယ အက္ခရာ ကြေသကဲသို့ တည်း၊ သစ္ဆိကို "ပစ္စက္ခံ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် "သစ္ဆိ"သည် ပစ္စက္ခအနက်ဟောဟု သိစေ၏။ [ဟာ ခေဒေ သစ္ဆိ ပစ္စက္ခေ-အဘိဓာန် [(၁၁၆၀)၊ သစ္ဆိ၏ သဒ္ဒတ္ထမှာ "ဉာဏ်မျက်စိနှင့် တကွဖြစ်သော ဟူသည်တည်း။]

ဉာဏေန။ ။အဘိညာ (အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန)၌ နာဝိဘတ်၏ အနက်သည် ဟိတ်အနက် ကရိဏ်းအနက်ဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ [ဟိတ်သည် ကြိယာနှင့် သဟစရဏ တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်၊ ကရိဏ်းကား ကြိယာနှင့် သဟစရဏ (တစ်ပြိုင်နက်) ဖြစ်၏။] ထိုတွင် အဘိညာ အတွက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူလျှင် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ကြောင့် ထို ဉာဏ်ဖြင့် ဂုဏ်တော်ဓမ္မကို မျက်မှောက်မပြုနိုင်ရကား "အဘိညာ- ထူးကဲသော်

အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူ၏၊ ဒီပေတိ–ပြတော်မူ၏၊ ကထေတိ–ဟောတော်မူ၏၊ ပကာသေတိ–ထင်ရှားစေတော်မူ၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ကြောင့်"ဟု ဟိတ်အနက်ပေးပါ၊ "အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရခြင်းကြောင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို ရသည်အတွက် "အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြောင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်" ဟူလို။ [ရခြင်းကိုပင် "မျက်မှောက်ပြုခြင်း"ဟု ခေါ်သည်။]

တစ်နည်း။ ။အဘိညာအတွက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ယူလျှင် ထိုဉာဏ်က သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြုနိုင် (မျက်မှောက်ပြုနိုင်) သောကြောင့် "အဘိညာ–ထူးကဲသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်ဖြင့်"ဟု ကရိယာအနက်ပေးပါ၊ "ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်တို့ကို၊ သစ္ဆိကတွာ–မျက်မှောက်ပြု၍"ဟူလို။ [အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေနာတိစ တသ (ထို သစ္ဆိကတွာ၏) ဟေတုဝစနံ, ကရဏဝစနံ ဝါ၊ပေ၊အဂ္ဂမဂ္ဂညာဏ သင်္ခါတသ အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏသ အဓိဂမဟေတုတိ အတ္ထော၊ အဘိဝိသိဋ္ဌညာဏံတိဝါ ပစ္စက္ခဏာညာဏေ အဓိပ္ပေတေ ကရဏတ္ထေ ကရဏဝစနမ္ပိ ယုဇ္ဇတေဝ၊–ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။အခြားနေရာတို့၌ အဘိညာကို "အဓိကေန ဉာဏေနဉ္စတွာ"ဟု တွာပစ္စယန္တ အနေအားဖြင့် ဖွင့်လေ့ရှိသော်လည်း ဤနေရာ၌ ယေ ဓမ္မေ၏ အရဖြစ်သော သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော် ကို ထူးကဲလွန်မြတ်သော အခြား သဗ္ဗညုတာဉာဏ် တစ်မျိုးဖြင့် မသိနိုင်သောကြောင့် "ဉတ္တွာ"ဟု မဖွင့်ဘဲ သစ္ဆိကတွာ၌ စပ်ဖို့ရာ "အဘိဝိသိဋ္ဌေနဉာဏေန"ဟု တတိယာ ကေဝစနန္တ အနေအားဖြင့်သာ ဖွင့်ရသည်ဟု မှတ်ပါ။

ပဝေဒေတိ။ ။ပဟုဗ, ဝိဒဓာတ် (သိခြင်း) ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း၊ "ပဝေဒ–အပြားအားဖြင့် သိစေ"ဟူရာ၌ "အာဘယ်ကို+သိစေအပ်ပါသနည်း"ဟု ကဲ့ကို မေးဖွယ်ရှိ၏၊ "ယေ ဓမ္မေ" ဟူသော ကဲ့သည် အဘိညာ သစ္ဆိ ကတွာတို့၌ စဉ်းငယ်ဆိုက်၍ "ပဝေဒေတိ"၌ စပ်ရသောကြောင့် "ယေ ဓမ္မေ"သည် ပဝေဒေတိ၏ ကဲ့ဖြစ်သည်ဟု ဖြေပါ။ [ဒီပေတိ စသည်ကား အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း၊ "ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်သော ဉာဏ်တော်ပါတကား"ဟု သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို မှန်းမြော်၍ သိနိုင်လောက်အောင် ဟောပြတော်မူသည်–ဟူလို။]

မှတ်ချက်။ ။အချို့ကား "ပဟုဗ,စုရာဒိ ဝိဒိဓာတ် (အာချာန–ပြောဟောခြင်း) အနက်ဟော" ဟုလည်း ဆိုကြ၏၊ ထိုအဆိုကို နောက်လာမည့် "ပဝေဒနံ စေတ္ထ"စသော သာဓကဖြင့် လည်းကောင်း သာမညဖလသုတ်၌ ဖွင့်လတ်သော "ပဝေဒေတိတိ ဗောဓေတိ"ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် လည်းကောင်း စဉ်းစားပါ။

မေးဖွယ်။ ။"ယေ ဓမ္မေ"အရဖြစ်သော သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်တို့ကို တရားဟောရုံမျှဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို သိစေနိုင်ပါမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို သတ္တဝါတို့က တိုက်ရိုက်သိရသည် မဟုတ်ပါ၊ မြတ်စွာဘုရားက သစ္စလေးပါးစသော လေးနက်သော တရားတော်တို့ကို ဟောတော်မူသော အခါ (ဤသုတ်၌ မိစ္ဆာအယူတို့ကို

ယေဟိတိ-ကား၊ ယေဟိ ဂုဏမဲ့မှေဟိ-အကြင် ဂုဏ်တော်ဟူသော တရားတို့ ဖြင့်(ဝဒမာနာ ဝဒေယျုံ၌စပ်)။ [ဂုဏသခ်ါတေဟိ ဓမ္မေဟိ၊-ဋီကာ။] ယထာဘူစ္ဆန်-ကား၊ ယထာဘူတံ-အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း၊ ဝဏ္ဏံ သမ္မာ ဝဒမာနာ ဝဒေယျန္တိ-ကား၊ တထာဂတသ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဝတ္တုကာမာ-ပြောဆိုခြင်းငှါ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝဒေယျုံ-ပြောဆိုနိုင်ကုန်ရာ၏၊ အဟာပေတွာ-မယုတ်လျော့စေမူ၍၊ (ဂုဏ်တော်တို့ကို မယုတ်လျော့စေမူ၍)၊ ဝတ္တုံ-ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ သက္ကုဏောယျုံ-စွမ်နိုင်ကုန်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဟောတော်မူသောအခါ)"ဤတရားမျိုးကို တူခြားသော ဉာဏ်တော်ရှိလို့သာ ဟောတော်မူနိုင်သည်"ဟု တရားနာပုဂ္ဂိုလ် တို့က သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို မှန်းမြော်နိုင်ကြသည်၊ ထိုပြင်-"ဧကောမိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"စသည်ဖြင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ရှင် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ဝန်ခံတော်မူ၏၊ ထိုသို့ ဝန်ခံတော်မူခြင်းကြောင့်လည်း သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို မှန်းမြော်နိုင်ကြသည်၊ ဤသို့ မှန်မြော်နိုင်စေခြင်းကိုပင် "ပဝေဒန-သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို သိစေခြင်း"ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ပဝေဒနံ စေတ္ထ အညာဝိသယာနံ (အည အဝိသယာနံ)-(ဘုရားမှ တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရာ မဟုတ်ကုန်သော) သစ္စာဒီနံ ဒေသနာကိစ္စသာဓနတော (သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်က သစ္စာစသော တရားတို့ကို ဟောခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း) ဧကောမိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အာဒိနာ ပဋိဇာနနတောစ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒီပေတိဖွင့်ပုံ။ ။"ပဝေဒေတိ-အပြားအားဖြင့် သိစေ"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာနှင့်ဆိုင်သော သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို တိုက်ရိုက်မသိစေသောကြောင့် "ဗောဓေတိ"ဟု (အခြားနေရာ၌ကဲ့သို့) မဖွင့်ဘဲ "ဒီပေတိ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၏၊ "ဒီပေတိ"အရ လက်တော်ဖြင့် ပြခြင်းမဟုတ်, နှုတ်တော်ဖြင့် ဟောပြခြင်းဟု သိစေလို၍ "ကထေတိ, ပကာသေတိ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ဆင့်၍ ဖွင့်သည်။

ယထာဘူတံ။ ။ယောယော+ဘူတော ယထာဘူတံ-အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်၊ ယထာဘူတမေဝ ယထာဘူတံ, သကတ္ထေ ဏျပစ္စယဝသေန၊-ဋီ,သစ်၊ "အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ"ကား အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း။

ဝဒမာနာ။ ။မာနပစ္စည်းသည် ဤနေရာ၌ ကတ္တားအနက်အပြင် သတ္တိ (စွမ်နိုင်ခြင်း) အနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ သတ္တိဟူရာ၌လည်း "အစွမ်းကုန် အားထုတ်ခြင်း"ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် "ဝတ္တုံ ဥဿာဟံ ကရောန္တာတိ အတ္ထော"ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်သည်၊ ဤသို့ အစွမ်းကုန်အားထုတ်၍ ပြောမှသာ "ဝတ္တုကာမ-ပြောခြင်းငှါ အလိုရှိသူ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝဒမာနာကို "ဝတ္တုကာမာ"ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်သည်။

သမ္မာ ဝဒေယျုံ။ ။အမှားမှား အယွင်းယွင်းပြောခြင်းကို "သမ္မာ"ဟု မဆိုနိုင်သကဲ့သို့ အပြည့်အစုံ မပြောနိုင်ခြင်းကိုလည်း "သမ္မာ-ကောင်းစွာပြောခြင်း"ဟု မဆိုနိုင်၊ ဂုဏ်တော်ကို

စ ပန–ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဘဂဝတာ–သည်၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ထောမိတာ–ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ–ထိုတရားတို့ဟူသည်၊ ကတမေ–အဘယ်တို့နည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ (ဘဂဝတာ–သည်၊ဧဝံ–သို့၊ ထောမိတာ–ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ–သည်)၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ–သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း၊ (ဣတိ–ဤကားအဖြေတည်း၊)(ဘဂဝတာ–သည်၊ ဧဝံ–သို့၊ ထောမိတာ–ကုန်သော၊ တေဓမ္မာ–တို့သည်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏံ–သည်)၊ ယဒိ(ဟောန္တိ)–အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဧဝံ (သန္တေသု–)–ဤသို့ ဖြစ်ကုန်လသော်၊ ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်၊ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော–ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ကတော–ပြုတော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ (သဗ္ဗညုတညာဏသ–၏)၊ ပုထုစိတ္တ သမာယောဂတောစေဝ–များစွာသော စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပုထုအာရမဏတောစ–များစွာသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝါ–များစွာသော အာရုံဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ (ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော–ကို၊ ကတော–ပြီ၊ ဣတိ–ဤကား အဖြေတည်း)။

ဟိ–ချဲ့၊ တံ–ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို၊ စတူသု–လေးပါကုန်သော၊ ဉာဏသမ္မယုတ္တမဟာကြိယာ စိတ္တေသု–ဉာဏသမ္မယုတ် မဟာကြိယာစိတ်တို့၌၊ လဗ္ဘတိ–ရအပ်၏၊ စ–သည်သာမကသေး၊ (တစ်နည်း)စ–ပုထုစိတ္တသမာယောဂတောဟူသော ဟိတ်ပါ၌၏ အကျယ်မှတစ်ပါး ပုထုအာရမဏတောဟူသော ဟိတ်ပါ၌၏အကျယ်ကား၊ အသ–ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်၏၊ ကောစိဓမ္မော–တစ်စုံတစ်ခုသော တရားသည်၊ အာရမဏံနာမ–အာရုံမည်သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်သည်ကား၊ နနိ–

မလျှောဘဲ အပြည့်အစုံ ပြောနိုင်မှသာ "သမ္မာ–ကောင်းစွာပြောခြင်း"ဟု ဆိုနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာကို "အဟာပေတွာ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်သည်၊ ဝေဒယျုဠ္ဠ ဗေယျုဠိဘတ်ကား သက္ကာ (ပြောနိုင်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝတ္ထုံ သက္ကုဏေယျုံ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဗေယျုဠေယျုံစသော ဝိဘတ်တို့၏ သက္ကအနက် ဟောနိုင်ပုံကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ကြည့်ပါ။]

ယဒိ ဧဝံ။ ။"အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညော ဓမ္မါ"ဟူသော ဗဟုဝုစ်ပါဠိတော်နှင့် ထို ဓမ္မာအရ "သဗ္ဗညုတာညာဏ်"ဟူသော ဧကဝုစ်စကား၏ ဆန့်ကျင်သည့်အတွက် စောဒနာလိုသောကြောင့် "ယဒိ ဧဝံ"ဟု မိန့်သည်။ [ယဒိဖြင့် ဤပြခဲ့ပြီးသော နှောက်စကားကို ကိုင်လျက် "ဟောန္တိ"ဟု ကြိယာထည့်ရပုံ, ဧဝံနှောက်၌ "သန္တေသု"ပုဒ်လာရပုံကို "ယဒိ ဧဝံ သေခေါ သမာနော"ဟူသော အဖွည့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပုထုစိတ္တ၊သော၊ရမဏတောစ။ ။သဘာဝအားဖြင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်သည် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်ပါသော်လည်း ယှဉ်ရာစိတ်က များသောကြောင့် လည်းကောင်း, အာရုံက လည်း များသောကြောင့် လည်းကောင်း "တေ ဓမ္မာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူနိုင်ပါသည်။ [ပုထူနံ+စိတ္တာနံ ပုထုစိတ္တာနံ–တို့, ပုထုစိတ္တေဟိ+သမာယောဂေါ ပုထုစိတ္တသမာယောဂေါ၊

မဟုတ်၊ (ဟောတိ ဧဝ–ဖြစ်သည်သာ)၊ ယထာ (ကိ ဝစနံ–အဘယ် စကားကို၊ (ကော–အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) အာဟ–ဟောတော်မူသနည်း၊ အတီတ၊ပေ၊ အနာဝရဏညာဏန္တိ အာဒိ–ဏ်အစရှိသော၊ (ယံ ဝစနံ–အကြင် စကားသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ တံ ဝစနံ–ထိုစကားကို၊ ဓမ္မသေနာပတိ–တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတြာသည်၊ အာဟ–ဟောတော်မူပြီ။ [ယံ ဉာဏ်–အကြင်ဉာဏ်သည်၊ အတီတံ–အတိတ်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗံ–အလုံးစုံသော ဥယျုတရားကို၊ ဇာနာတိ–သိနိုင်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ တံ ဉာဏံ–ထို ဉာဏ်သည်၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ–သဗ္ဗညုတာဉာဏ်မည်၏၊ တတ္ထ–ထို အတိတ်ဖြစ်သောတရား၌၊ အာဝရဏံ–ပိတ်ပင်ဆီးတားကြောင်း တရားသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ တံ ဉာဏံ–သည်၊ အနာဝရဏညာဏံ–အနာဝရဏဉာဏ်မည်၏၊–ပဌသမ္ဘိဒါမဂ်, မဟာဝဂ်, ဉာဏကထာ, သဗ္ဗညုတညာဏနိဒ္ဒေသ။] ဣတိ (တသ္မာ) ပုထုစိတ္တ သမာယောဂတော–ဤသို့ များစွာသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗုနပ္ပုနံ-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ဥပ္ပတ္တိဝသေန–ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဣတိ (တသ္မာ) ပုထုအာရမဏတောစ–ဤသို့ များစွာသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝါ–လည်းကောင်း၊ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော–ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ကတော–ပြီ၊ ဣတိ–ဤကား အကျယ်အဖြေတည်း။

ပန–ဆက်၊ အညေဝါတိ ဇ္ဈေ–အညေဝဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဣဒံ ဝဝတ္ထာပန ဝစနံ–ဤအသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ တည်စေတတ်သော ဧဝသဒ္ဒါကို၊ (ယောဇေတဗ္ဗံ–၌စပ်)၊ အညေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသောသီလတို့မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊

ပုထုနိ–များစွာသော တရားဟူကုန်သော+အာရမဏာနိ ဧတသ္မာတိ ပုထုအာရမဏ၊ (တစ်နည်း) ပုထု+အာရမဏ်+ အာရမဏ် ဧတသ္မာတိ ပုထုအာရမဏ်၊ အာရမဏ တစ်ပုဒ်ကြေ၊ ဥပမာ–"သြဒ္ဓမုခံ+မုခံ အသ္မာတိ သြဒ္ဓမုခေါ–ကုလားအုင် နှုတ်သီးနှင့်တူသော နှုတ်ခမ်းရှိသူ"ဟူရာ၌ မုခတစ်ပုဒ် ကြေသကဲ့သို့တည်း။

ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန။ ။သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်၏ များစွာသော အာရုံတို့ကို အာရုံပြုရာ၌ "တစ်ကြိမ်တည်းမှာပင် ထိုအာရုံများကို တစ်ပြိုင်နက်ပြုနိုင်၏"ဟု ထင်မှားမည် စိုးသောကြောင့် "ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန"ဟု ဝိသေသနပြုရသည်၊ တစ်ကြိမ်တည်းမှာပင် အာရုံအများကို အာရုံပြုနိုင်သည် မဟုတ်ပါ၊ ပြုလိုအပ်သော အာရုံအများတွင် တစ်ပါးပြီးတစ်ပါး အစဉ်အားဖြင့် ဆက်ကာ ဆက်ကာ အာရုံပြုနိုင်သည်ကို "ပုထုအာရမဏာ"ဟု ဆိုပါသည်–ဟူလို။ [အကျယ်ကို ဋီကာ တို့၌ ရှုပါ။]

ဝဝတ္ထာပနဝစနံ။ ။ဝိ+အဝ+ထာ+ဏာဟေ+ယု–အသီးအသီး+ပိုင်းခြား၍+တည်စေတတ် (ထားတတ်)သော သဒ္ဒါ၊ [ဝိသုံ ဝိသုံ–အသီးအသီး+အဝစ္ဆိန္နိတ္တာ–ပိုင်းခြား ကန့်သတ်၍+ထာပနံ–တည်စေတတ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ ဝဝတ္ထာပနံ–သဒ္ဒါ၊ "တည်စေကြောင်း သဒ္ဒါ" ဟုလည်း

နေ ပါဏာတိပါတာ ဝေရာမဏိ အာဒယော–ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ အစရှိသည် မဟုတကုန်သော၊ ဂမ္ဘီရာဝ–နက်နဲသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ နဥတ္တာနာ–ပေါ်လွင်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ အတ္ထိ–ဌိတပ်)၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ သဗ္ဗပဒေဟိ–အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့နှင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗံ–ယှည်စေထိုက်၏။ [ဂမ္ဘီရာမှ စ၍ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာတိုင်အောင် အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့နှင့် တွဲပါ–ဟူလို။]

ဟိ–ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ သာဝကပါရမီညာဏံ–သာဝကပါရမီဉာဏ်သည်၊ ဂမ္ဘီရံ–နက်နဲ၏၊ ပစ္စေကဗောဓိညာဏံ ပန–ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်သည်ကား၊ တတော–ထို သာဝကပါရမီဉာဏ်ထက်၊ ဂမ္ဘီရတရံ–သာ၍ နက်နဲ၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ–ထို သာဝကပါရမီဉာဏ်၌၊ ဝဝတ္ထာနံ–ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ သဗ္ဗညုတညာဏဿ–သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်လည်း၊ တတောပိ–ထိုပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ထက်လည်း၊ ဂမ္ဘီရတရံ–၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ တတ္ထာပိ–ထိုပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၌လည်း၊ ဝဝတ္ထာနံ–သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန–ကား၊ ဣတော–ဤ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ထက်၊ ဝါ–မှ၊ အညံ–အခြားသော၊ ဂမ္ဘီရတရံ–သာ၍နက်နဲသော ဉာဏ်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိတော့၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ ဂမ္ဘီရာဝါတိ–ဂမ္ဘီရာဝဟူ၍၊ ဝဝတ္ထာနံ–ကို၊ လဗ္ဘတိ–ရအပ်၏၊ တထာ–ထို့အတူ၊ ဒုဒ္ဒသာဝ ဒုရနုဗောဓာဝါတိ–ဒုဒ္ဒသာဝ ဒုရနုဗောဓာဝဟူ၍၊ သဗ္ဗံ–အလုံးစုံသော ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏၊

ပေးနိုင်၏၊ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌လာသော "နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ"ကိုပင် "ဝဝတ္ထာပန"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝေ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို "နေ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိအာဒယော"စသည်ဖြင့် ပြသည်၊ ဋီကာသစ်၌ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏဟု ဆို၏၊ တားမြစ်ဖွယ်အနက် မရှိရာ၌သာ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏဟု ယူရသောကြောင့် ထိုအဆိုကို စဉ်းစားပါ။] ဤ "ဝဝတ္ထာပနဝစန"ဟူသည် အညေဝတစ်ပုဒ်လုံး မဟုတ်၊ အညေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါသာတည်း၊ ထို ဧဝသဒ္ဒါသာ "ဂမ္ဘီရာဝ" စသည်ဖြင့် အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်စပ်၍ ဖြစ်နိုင်သည်။

သာဝကပါရမီညာဏံ။ ။ဒါနစသော ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် သာဝကသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိဇ္ဇာတ္တယ ဆဋ္ဌာဘိညာ စတုပဋိသမ္ဘိဒါစသော ဉာဏ်ကို "သာဝကပါရမီဉာဏ်" ဟု ခေါ်၏၊ "သာဝကတို့၏ ဒါနစသော ပါရမီကြောင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်"ဟူလို။ [သာဝကပါရမီညာဏန္တိ သာဝကာနံ ဒါနာဒီ ပါရမိပါရိပူရိယာ နိပ္ဖန္နံ ဝိဇ္ဇာတ္တယဆဋ္ဌာဘိညာ စတုပဋိသမ္ဘိဒါဒိဘေဒံ ဉာဏံ၊–ဋီကာ။] ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ "သာဝကာနံ+ပါရမိယော သာဝကပါရမိယော၊ သာဝကပါရမီဟိ (ထို့ကြောင့်) နိပ္ဖန္နံ+ဉာဏံ သာဝကပါရမီညာဏံ"ဟု ပြုပါ။

ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကကထာအဖွင့်

ပန–ဆက်၊ (ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်၍ဆက်သည်)၊ ကတမေစ တေ ဘိက္ခဝေတိ–ကတမေစ တေ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော၊ အယံ–ဤပုစ္ဆာသည်၊ တေသံ ဓမ္မာနံ–ထို သဗ္ဗညုတာဂုဏ်တော်တရားတို့ကို၊ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ–ဖြေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဖြစ်သော ပုစ္ဆာတည်း၊ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ–သန္တိ၊ပေ၊ဗြာဟ္မဏာ အစရှိသော စကားရပ်သည်၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ–ပုစ္ဆာ၏ အဖြေတည်း၊ ဝါ–ပုစ္ဆာကို ဖြေကြောင်း စကားရပ်တည်း၊ ပန–ပရိဟာရ ပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်၊ ဧတံ–ဤ ဝိသဇ္ဇနစကားရပ်ကို၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝါ–ဤ မိစ္ဆာအယူတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာရဗ္ဘ–အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိစေ–ဤသို့မေးအုံ့၊ ဟိ–အဖြေကား၊ (တစ်နည်း) ခဏ–ဘုရားရှင်တို့၏၊ စတ္တာရိ–လေးပါးကုန်သော၊ ဌာနာနိ–အကြောင်းအရာတို့သို့၊ ပတ္တာ–ရောက်၍၊ ဝါ–ရောက်လတော်၊ ဂဒ္ဒိတံ–ဒေသနာတော်တည်းဟူသော ကြိုးဝါးသံသည်၊ မဟန္တံ–ကြီးကျယ်သည်၊ ဟောတိ–၏။

ကသ္မာ၊ပေ၊တိစေ။ ။"ကတမေစ တေ, ဘိက္ခဝေ"စသော ပုစ္ဆာကို ဖြေတော်မူရာ၌ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော သစ္စာလေးပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသော တရားတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောပြသောအားဖြင့် ဖြေတော်မမူဘဲ "သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေသမဏာ ဗြာဟ္မဏာ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ"စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာအယူတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ပြသော အားဖြင့် ဖြေတော်မူ၏၊ "ထိုသို့ မိစ္ဆာအယူတို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့် အဘယ့်ကြောင့် အဖြေစကားကို မိန့်တော်မူရပါသနည်း"ဟု ပစ္ဆာထုတ်သည်။ [ဧတ်တိ ယထာ ဝုတ္တံ ဝိသဇ္ဇနဝစနံ၊ ဧဝန္တိ ဣမိနာ ဒိဋ္ဌိနံ ဝိဘဇနာကာရေန၊–ဋီကာသစ်။]

ဗုဒ္ဓါနံဟိ။ ။ထိုအမေးကိုဖြေလိုရှိ၍ ဗုဒ္ဓါနံဟိ စသည်မိန့်၊ "သစ္စာလေးပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသော တရားတို့ကို ဝေဘန်ခြင်း (အကျယ် ဟောတော်မူခြင်း)သည် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်၏ အရာဖြစ်ကဲ့သို့, ထိုအတူအကြွင်းမရှိသော အားဖြင့် မိစ္ဆာအယူတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူခြင်းသည်လည်း သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်၏ အရာပင်ဖြစ်၏"ဟု ပြတော်မူခြင်းငှါ "ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ"စသော အဖြေကို အကျယ်မိန့်တော်မူသည်။

ဌာနာနိ ဂဒ္ဒိတံ မဟန္တံ။ ။ဌာနာနိတိ ကာရဏာနိ (ဟောတော်မူဘို့ရန် အကြောင်းအရာတို့သို့) (ပတ္တာ)၊ ဂဒ္ဒိတံ မဟန္တံ ဟောတိတိ ဒေသေတဗ္ဗသ အတ္ထသ အနေကဝိဓတာယ (ဟောထိုက်သော အနက် အမိပ္ပါယ်၏ များပြားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း) ဒုဗ္ဗိညေယျတာယစ (သိနိုင်ခဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း) နာနာနယေဟိ ပဝတ္တမာနံ ဒေသနာဂဒ္ဒိတံ (ဒေသနာတော်တည်းဟူသော ကြိုးဝါသံသည်) မဟန္တံ ဝိပုလံ ဗဟုဘေဒဠ၊–ဋီကာ။

ဉာဏ်–ဒေသနာဉာဏ်တော်သည်၊ အနုပဝိသတိ–ဒေသေတဗ္ဗမ္မတို့သို့ အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ (ဉာဏ်တော် အလွန်စူးရှသည်–ဟူလို၊) ဗုဒ္ဓညာဏသ–မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်တော်၏၊ မဟန္တဘာဝေါ–ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ပညာယတိ–ထင်ရှား၏၊ ဒေသနာ–ဒေသနာတော်သည်၊ ဂမ္ဘီရာ–နက်နဲသည်၊ တိလက္ခဏာဟတ်တာ–လက္ခဏာသုံးရပ် အမှတ်တံဆိတ်တို့ဖြင့် ခတ်နှိပ်အပ်သည်၊ သုညတာ ပဋိသံယုတ္တာ–အတ္တ အတ္တနိယမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ ဟောတိ–၏။

ဉာဏ် အနုပဝိသတိ။ ။တတော ဧဝေ (ထိုသို့ ဂဓိတ မဟန္တ၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်) ဒေသနာညာဏ် ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ (တို့ကို, ဝါ–တို့သို့) ဝိဘာဂသော ကုရမာနံ (တစ်ဘို့စီ တစ်ဘို့စီပြုလျက်) အနုပဝိသတိ၊ အနုပဝိသ ဌိတဝိယ ဟောတိ (အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်၍ တည်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏)၊ ဣတိ အတ္ထော (အနုပဝိသတိ၏ အနက်)၊–ဋီကာ။

ဗုဒ္ဓညာဏသ၊ပေ၊ပညာယတိ။ ။["မဟန္တဘာဝေါ"နေရာဝယ် ဋီကာတို့၌ "မဟန္တတာ" ဟု ရှိ၏။] ဧဝံဝိဓသနာမ ဓမ္မသဒေသက် ပဋိဝေဓကဿာတိ (ဤသို့ သဘောရှိသော နက်နဲခက်ခဲသော တရားတော်ကို ဟောလည်းဟောနိုင်, ထိုးထွင်း၍လည်း သိနိုင်ပါပေ၏ဟု) ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာညာဏသ ပဋိဝေဓညာဏသစ ဥဠာရဘာဝေါ ပါကဋော ဟောတိ၊–ဋီကာ။

ဒေသနာ ဂမ္ဘီရာ။ ။အခြား ဒေသနာများလည်း အထိုက်အလျောက် နက်နဲပါပေ၏၊ သို့သော် ဝိနယပညတ္တိစသော ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မ လေးပါးကား အထူး နက်နဲသောကြောင့် ထို ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မ တို့ကို အာရုံပြု၍ ဟောတော်မူရသော ဒေသနာတော်လည်း သာ၍ နက်နဲသော ဒေသနာဖြစ်ရတော့သည်၊ ဒေသေတဗ္ဗ ဓမ္မဝသေန ပန ဒေသနာ ဝိသေသတော ဉာဏေန အနုပဝိဋ္ဌာ ဂမ္ဘီရတရာစ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊–ဋီကာ။[အနက်၏ ဂမ္ဘီရအမည်ကို ဒေသနာစဉ် သဒ္ဒါ၌ တင်စားသော, အာရုံ၏အမည်ကို အာရမဏိကဒေသနာဉာဏ်တော်၌ တင်စားသော ကာရဏူပစာတည်း။]

တိလက္ခဏာ၊ပေ၊ပဋိသံယုတ္တာ။ ။တိဟိ လက္ခဏေဟိ– အနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာ သုံးရပ် အမှတ်တံဆိတ်တို့ဖြင့်+ အာဟတာ–ခပ်နှိပ်အပ်သည်တည်း၊ တိ လက္ခဏာဟတာ၊ သုညတာယ–အတ္တ, အတ္တနိယမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်+ ပဋိသံယုတ္တာ သုညတာပဋိသံယုတ္တာ။ [ဤဂုဏ်တော် ၂ ပါးကား ဝိနယပညတ္တိစသော လေးမျိုးသာမက, ဒေသနာတော် တိုင်းနှင့်ဆိုင်သော ဂုဏ်တော်တည်း၊ သာ ပန ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါစ ယာနတ္တယ မုခေနေဝါတိ ဝုတ္တံ တိလက္ခဏာဟတာ သုညတာပဋိသံယုတ္တာတိ–ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဝိနည်းပညတ်တော် အရာ၌လည်း "ဓမ္မိ ကထံ ကတ္တာ"ဟု လာ၏၊ ထို ဓမ္မိကထာသည် ရောက်လာသော ပရိသတ်၏ အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ ဖြစ်ရကား သစ္စာရတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ လက္ခဏာကို ထင်ရှားပြနိုင်သော, နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ဓမ္မဟူသမျှ၌ အတ္တ အတ္တနိယမှ ကင်းဆိတ်ပုံကို ထင်ရှားပြနိုင်သော တိလက္ခဏာဟတ သုညတာပဋိသံယုတ္တဒေသနာပင် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

စတ္တာရီ-လေးပါးကုန်သော၊ ကတမာနိ-အဘယ်အကြောင်းအရာတို့သို့၊ (ပတ္တာ-၍၊ ဝါ-ရောက်လသော်၊ ဂဇ္ဈိတံ-သည်၊ မဟန္တံ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ၊ပေ၊ သုညတာ ပဋိသံယုတ္တာ-သည်၊ဟောတိ-နည်း)၊ ဝိနယပညတ္တိ-ဝိနည်းပညတ်တော် လည်းကောင်း၊ (ဣတိ ဌ္ဌစပ်)၊ ဘူမန္တရံ-ဘုံအထူး လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာကာရံ-ဟေတုစသော အဝိဇ္ဇာစသော ပစ္စည်းတရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လည်းကောင်း၊ [ဤပုဒ်ကို ဂန္ဌာရမ္ဘ အခန်း၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။] သမယန္တရံ-မိစ္ဆာအယူ အထူးလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဗုဒ္ဓအယူမှ တစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူ လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊(စတ္တာရီ-ကုန်သော၊ ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ပတ္တာ ဂဇ္ဈိတံ-သည်၊ မဟန္တံ-သည်၊ ဟောတိ-၏ ။ပေ၊သုညတာ ပဋိသံယုတ္တာ-သည်၊ ဟောတိ-၏ ။)

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (အကျယ်စွဲပုံကို အောက်အဓိပ္ပါယ်၌ ကြည့်ပါ)၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ လဟုကံ-လဟုကသိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊

ဘူမန္တရံ။ ။ဘူမိ+အန္တရံ၊ "ဘူမိ"အရ အဝတ္ထာဘုံ ဌာနဘုံ ၂ မျိုးကို ဖွင့်ကြ၏၊ ဘဝန္တိ ဓမ္မာ ဗဟွာတို ဘူမိ-တရားတို့၏ ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်ဟူသော အဝတ္ထာဘုံ, တည်ရာပဲဟူသော ဌာနဘုံတည်း၊ အန္တရကို "ဝိသေသ"ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ဘေဒ အနက်ပင်တည်း၊ ထို့တွင် အဝတ္ထာဘုံဟူသည် သတိစသော တရားတို့၏ (သတိပဋ္ဌာန်စသည် ဖြစ်ခိုက်) သတိပဋ္ဌာန်အခိုက်အတန့်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင်, မဂ္ဂင်စသော အခိုက်အတန့်တည်း၊ ဥပမာ- နွားတစ်ကောင်ကိုပင် အမိအနားဌ၌ ကပ်၍အိပ်တတ်သော နွားငယ် အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍ ဝစ္ဆဟုလည်းကောင်း, နွားသိုး အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍ သင်ကွပ် ဆုံးမထိုက်သောကြောင့် ဒမ္မဟု လည်းကောင်း, ဝန်ဆောင်နိုင်သော အခိုက်အတန့်ကို စွဲ၍ နွားလားကို ဗလိဗဒ္ဒဟုလည်းကောင်း, ခေါ်ရသကဲ့သို့ သတိစသော တစ်ပါးစီကိုပင် ထိုထိုသတ္တိ အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍ သတိပဋ္ဌာန်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင်, မဂ္ဂင်ဟု ခေါ်ရသည်-ဟူလို၊ ဌာနဘုံဟူသည်ကား ကာမာဝစရစသော ဘုံပင်တည်း။ [ဘူမန္တရန္တိ ဓမ္မာနံ အဝတ္ထာ ဝိသေသဋ္ဌ, ဌာနဝိသေသဋ္ဌ၊-ဋီကာသစ်။]

သမယန္တရံ။ ။ ဒိဋ္ဌိဝိသေသ နာနာဝိဟိတာ ဒိဋ္ဌိယောတိအတ္ထော၊ သမယကို ဒိဋ္ဌိ, အန္တရကို ဝိသေသဟု ဖွင့်သည်၊ "အယူအထူး"ဟူသည် တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး မတူသော အမျိုးမျိုးသော အယူများပင်တည်း၊ (တစ်နည်း) အညသမယ-ဗုဒ္ဓ၏ အယူမှ တစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူများ။

တသ္မာ။ ။ဂဇ္ဈိတံ မဟန္တံမှစ၍ သုညတာပဋိသံယုတ္တာတိုင်အောင် တ သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြသည်၊ "တသ္မာ-ထိုသို့ ဤလေးဌာနသို့ ရောက်လသော် ဒေသနာတည်းဟူသော ကြိုးဝါးခြင်း၏ ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်, ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မတို့သို့ အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်သည်၏ အဖြစ်, ဉာဏ်တော်ကြီးမားပုံ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်, ဒေသနာတော်၏ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်, လက္ခဏာသုံးရပ် တံဆိပ်ခတ်အပ်သည်၏ အဖြစ် သုညတာပဋိ သံယုတ္တာ၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟု အကျယ်ပေးပါ။

ဂရုက်–ဂရုကသိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣဒံ–ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သတေကိစ္စ–ကုစားခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣဒံ, အတေကိစ္စ–ကုစားခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ [နုပုံလိုင်ဖြင့် ထားသောကြောင့် ဣဒံကို သိက္ခာပုဒ် စွဲရသည်၊ အရကောက်မှာ ထိုသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ပြအပ်သော အာပတ်သာတည်း။] အယံ–ဤသည်ကား၊ အာပတ္တိ–အာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ အနာပတ္တိ–အနာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ ဆေဒဂါမိနီ–သာသနာတော်ဝယ် အမြစ်အရင်း ပြတ်ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော အာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ–အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ပရိဝါသ်မာနတ်သို့ ရောက်စေတတ်သော အာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ဒေသနာဂါမိနီ–ဒေသနာပြောခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော အာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ လောကဝိဇ္ဇာ–လောကဌ်ပင် အပြစ်ရှိသော အာပတ်တည်း၊ အယံ–ကား၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ–ပညတ်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော အာပတ်တည်း၊ ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ–ဤအကြောင်းဝတ္ထုကြောင့်၊ ဣဒံ–ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညပေတဗ္ဗံ–ပညတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝတ္ထုသ္မိံ–အကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ သြတိဏ္ဏော–သက်ရောက်လသော်၊ ယံ သိက္ခာပဒပညာပနံနာမ–အကြင်သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူခြင်းမည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ–ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူခြင်းဌာ၊ အညေသံ–မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ–တို့မှာ၊ ထာမောဝါ–ဉာဏ်စွမ်းသည် လည်းကောင်း၊ ဗလံဝါ–ကိုယ်စွမ်းသည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဧသ–ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းဟူသော အရာသည်၊ အညေသံ–တို့၏၊ အဝိသယော–အရာမဟုတ်၊ တထာဂတသေဝ–မြတ်စွာဘုရား၏သာ၊ ဝိသယော–အရာတော်တည်း။ [နိဂုံးကိုပြလို၍ ဣတိစသည်မိန့်။] ဣတိ–ဤသို့လျှင်၊ ဝိနယပညတ္တိ–ဝိနည်းကို ပညတ်တော်မူခြင်းသို့၊ ပတ္တာ–၍၊ ဝါ–သော်၊ ဗုဒ္ဓါနံ–တို့၏၊ ဂဠ္ဠိတံ–သည်၊ မဟန္တံ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ပေ၊တိလက္ခဏာဟတာ–လက္ခဏာသုံးရပ်, အမှတ်တံဆိပ်ဖြင့် ခတ်နှိပ်အပ်သည်၊ သုညတာ ပဋိသံယုတ္တာ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဝိနယပညတ်နှင့်စပ်သော အကျယ် အပြီးတည်း။

သြတိဏ္ဏော ဝတ္ထုသ္မိံ။ ။ဧဝံ လဟုကဂရုကာဒိဝသေန (ဤဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း လဟုကအာပတ် ဂရုကအာပတ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်) တဒနုရူပေ သြတိဏ္ဏော ဝတ္ထုသ္မိံ (ထိုအာပတ်တို့အား လျှောက်ပတ်သော အကြောင်းဝတ္ထု သက်ရောက်လသော်)၊–ဋီကာ။

ထာမော, ဗလံ။ ။ထာမောတိ ဉာဏသာမတ္ထိယံ၊ ဗလန္တိ အကမ္မနသခ်ါတော ဝိရဘာဝေါ၊ ထာမော ဗလန္တိ ဝါ သာမတ္ထိယဝစနမေဝ၊–ဋီကာသစ်၊ "ဗလံ ထာမော သဟံ သတ္တိ"–အဘိဓာန် (၃၉၈)နှင့် အညီ ၂ ပုဒ်လုံးပင်၊ သတ္တိအနက်ဟောချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏ်စွမ်းကို ထာမ, ကိုယ်စွမ်း နှုတ်စွမ်းကို ဗလဟု ခွဲပါ။ [နိဿယဌ ဤနောက်နည်းအတိုင်း ပေးထားသည်။]

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ (တစ်နည်း) တထာ–ထို ဝိနယပညတ္တိ၏ အကျယ်မှ တစ်ပါး ဘုရားရှင်၏ အကျယ်ကား၊ ဣမေ–ဤသည်တို့သည်၊ စတ္တာရော–နှစ်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာ နာမ–သတိပဋ္ဌာန်တို့မည်၏၊ပေ၊ (အယံ ဣမေ ဣမာ ဣမာနိတို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်, ဖေါ်ပါ)၊ အယံ–ဤသည်ကား၊ အရိယော–မြတ်သော၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော–ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ နာမ–မဂ်မည်၏၊ ဣမေ–ဤသည်တို့ကား၊ ပဋ္ဌ–ငါးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာနာမ–ခန္ဓာတို့ မည်၏၊ ဣမာနိ–ဤသည်တို့ကား၊ ဒွါဒသ–တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော၊ အာယတနာနိ နာမ–အာယတနတို့ မည်၏၊ ဣမာ–ဤသည်တို့ကား၊ အဋ္ဌရသ–တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဓာတုယော နာမ–ဓာတ်တို့ မည်၏၊ ဣမာနိ–ဤသည်တို့ကား၊ စတ္တာရိ–လေးပါးကုန်သော၊ အရိယသစ္စာနိနာမ–အရိယသစ္စာတို့မည်၏၊ ဣမာနိ–ကား၊ ဗာဝီသ–နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော၊ ဣန္ဒြိယာနိ နာမ–ဣန္ဒြေတို့မည်၏၊ ဣမေ–ကား၊ နဝ–ကိုးပါးကုန်သော၊ ဟေတူနာမ–ဟိတ်တို့မည်၏၊ ဣမေ–ကား၊ စတ္တာရော–ကုန်သော၊ အာဟာရာ နာမ–အာဟာရတို့မည်၏၊ ဣမေ–ကား၊ သတ္တ–ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဖဿာနာမ–ဖဿတို့မည်၏၊ ဣမာ–ကား၊ သတ္တ–ကုန်သော၊ ဝေဒနာနာမ–ဝေဒနာတို့မည်၏၊ ၊ပေ၊ဣမာနိ–ကား၊ သတ္တ–ကုန်သော၊ စိတ္တာနိနာမ–စိတ်တို့မည်၏။ [ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါးကို "သတ္တစိတ္တာနိ"ဟု လည်းကောင်း, ထိုနှင့်ယှဉ်သော ဖဿစသည်ကို "သတ္တ ဖဿာစသည်ဟု လည်းကောင်း ဆိုသည်။]

ဧတေသု–ဤတရားတို့တွင်၊ ဧတ္တကာ–ဤမျှအတိုင်အရှည်ရှိသော တရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ–ကာမာဝစရ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ နာမ–တရားတို့မည်၏၊ ဧတ္တကာ–တို့သည်၊ ရူပါဝစရာ–ရူပါဝစရ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ နာမ–တို့မည်၏၊ ဧတ္တကာ–တို့သည်၊ အရူပါဝစရာ–အရူပါဝစရ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ–တို့မည်၏၊ ဧတ္တကာ–တို့သည်၊ ပရိယာပန္နာ–တရား သုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြားရ၍ ယူအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ–လောကိတရားတို့မည်၏၊ ["ဧတ္တာကာ အပရိယာပန္နာ–တရားသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြားရ၍ မယူအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ–တို့မည်၏" ဤသို့ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဧတ္တကာ–တို့သည်၊ လောကိယာ–လောကဋ္ဌ ထင်ရှားကုန်သော၊ ဝါ–လောကီဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ–တို့မည်၏၊ ဧတ္တကာ–တို့သည်၊ လောကုတ္တရာ–လောကုတ္တရာ ဖြစ်ကုန် သော၊ ဓမ္မာနာမ–တို့မည်၏၊ ဣတိ–ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝါ–ဤသို့ အလားတူ ဖြစ်သော၊ (အဘိဓမ္မပိဋကံ၌စပ်)။ [ဣတိသဒ္ဒါ အာဒိအနက်, တစ်နည်း–

သတိပဋ္ဌာနာ။ ။ဤ သတိပဋ္ဌာန်စသော တရားတော်များသည်၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ လည်းလာ၏၊ သို့သော် အဘိဓမ္မာ၌ သုတ္တန္တဘာဇနီယ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယ, ပဥ္စပုစ္ဆကနည်း သုံးမျိုးဖြင့် အတူးပြု၍ အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ သောကြောင့် "ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ နာမ၊ပေ၊အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိဘဇိတ္တာ"ဟု မိန့်သည်။

ပကာရအနက်ဟော၊ ထို ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် အလားတူဖြစ်သော ကြွင်းသော တရား များကို ဝေဘန်ပုံ အခြင်းအရာကို ယူ။] စတုဝိသတိ သမန္တပဋ္ဌာန်–နှစ်ဆယ့်လေးပါး သော သမန္တပဋ္ဌာန်းရှိသော၊ အနန္တနယ်–အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော နည်းရှိသော၊ အဘိဓမ္မပိဋကံ–အဘိဓမ္မပိဋကကို၊ ဝိဘဇိတွာ–ဝေဘန်၍၊ ကထေတုံ–ဟောခြင်းငှါ၊ အညေသံ–တို့၏၊ ထာမောဝါ–ဉာဏ်အားသည် လည်းကောင်း၊ ဗလဝါ–မတုန်မလှုပ်သော ဝီရိယအားသည် လည်းကောင်း၊ (ဋီကာ ပဌမနည်းကို ပေးသည်)၊ နတ္ထိ၊ ဩ–ဤ အဘိဓမ္မပိဋကကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောခြင်းဟူသော အရာ သည်၊ အညေသံ–တို့၏၊ အဝိသယော–အရာမဟုတ်၊ တထာဂတသေဝ–၏သာ၊ ဝိသယော–တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝန္တံ ရုပရိစ္ဆေဒံ–ဘုံအထူး အပိုင်းအခြားသို့ ပတ္တာ၊ပေါသုညတာ ပဋိသံယုတ္တာ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဘဂဝန္တံ ရနှင့် စပ်၍ အကျယ်အပြီးတည်း။

[ရှေးစာအုပ်များ၌ "ယာ အယံ"ဟု ရှိ၏၊ နောက်စာအုပ်များ၌ "အယံ"ဟု ရှိ၏၊ ဣမသဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြဘို့ရန် ရှေ့ အနီးအပါး၌ အဝိဇ္ဇာ အကြောင်းအရာ မရှိခဲ့၊ ထို့ကြောင့် ယာ–အယံ နှစ်ပုဒ်လုံးပင် ပိုဟန်တူ၏။] တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ (တစ်နည်း) တထာ–ဘဂဝန္တံ ရ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး ပစ္စယာကာရ၏ အကျယ်ကား၊ (အယံ) အဝိဇ္ဇာ–(ဤ) အဝိဇ္ဇာသည်၊ သခ်ါရာနံ–သင်္ခါရတို့အား၊ နဝဟိ–ကိုးပါး ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ–အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ပစ္စယော–ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ–၏။ [နဝအာကာရ၏ ကိုးပါးသရုပ်ကို ပြလိုမူ "ဥပ္ပါ၊ဒေါ ဟုတ္တာ"စသည် မိန့်။] ဥပ္ပါဒေါ–သင်္ခါရတို့၏ တစ်ဘဝ၌ အစစွာဖြစ်ကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ပဝတ္တံ–သင်္ခါရတို့၏ စဋ္ဌေဖြစ်ပြီးနောက် ဖြစ်တည် ကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ နိမိတ္တံ–သင်္ခါရတို့၏ ဘဝစသည်တို့၌ အကျိုးကို ပစ်ချကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ အာယူဟနံ–သင်္ခါရတို့၏ မိမိအကျိုးဖြစ်ဘို့ရန် အားထုတ်ကြောင်းသည်၊

ဥပ္ပါဒေါ, ပဝတ္တံ, နိမိတ္တံ။ ။ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတသ္မာ ဖလံတိ ဥပ္ပါဒေါ= သင်္ခါရဟူသော အကျိုးတရား၏ တစ်ဘဝ၌ စ၍ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း၊ ပဝတ္တတိ ဧရတိ ဧတသ္မိံတိ ပဝတ္တံ=သင်္ခါရဟူသော အကျိုးတရားတို့၏ တစ်ဘဝလုံး၌ ဖြစ်တည်ကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း၊ "နိမိသန္တိ စ တေ (သင်္ခါရာ) အဝိဇ္ဇယ သတိ ဖလ ဘဝါဒိသု ခိပန္တိ"ဟု ဋီကာဟောင်း၌ တွေ့ရ၏၊ ထိုအလို "နိ+မိသဓာတ်, တ"ဟု လည်းကောင်း, နိ ရှေ့ရှိသောကြောင့် မိသဓာတ်လည်း ခိပနအနက်ဟောဟု လည်းကောင်း ကြံပါ၊ ဤနေရာ၌ အမှတ်နိမိတ်ကိုဟောသော နိမိတ္တမဟုတ်သောကြောင့် "နိမိနာတိ သဏ္ဌာနာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ"ဟုကား မပြုနိုင်၊ သင်္ခါရတို့က ဝိညာဉ် အကျိုးကို ဘဝ, ယောနိ, ဂတိ စသည်တို့၌ ပစ်ချကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း။ [ဤမှနောက်၌ ဋီကာသစ်ဝယ် "နိဒဒါတိ ဖလံ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဧတေနာတိ နိဒါနံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ နဝအာကာရ၌ နိဒါနပုဒ် မရှိ။]

ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ သံယောဂေါ–သခ်ါရတို့၏ မိမိအကျိုးနှင့် စပ်ယှဉ်ကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ ပလိဗောဓော–သခ်ါရတို့၏ မိမိကိန်းရာ ခန္ဓာအစဉ်ကို နှောင်ဖွဲ့ကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ သမုဒယော–အခြားအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် သခ်ါရတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ ဟေတု–သခ်ါရတို့၏ ဇနကအကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ ပစ္စယော–သခ်ါရတို့၏ ဥပတ္ထမ္ဘက အကြောင်းသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ–ထို့အတူ၊ သခ်ါရာဒယော–သခ်ါရအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့သည်၊ ဝိညာဏာဒီနံ–ဝိညာဉ်အစရှိသော အကျိုးတရားတို့အား၊ (ဥပါဒေါ–သည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ပေါ၊ပစ္စယော–သည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ)။

အာယူဟနံ, သံယောဂေါ။ ။အာပုဗ္ဗ ဥဟာဓာတ်သည်၊ ဤနေရာ၌ အားထုတ်ခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ "အာယူဟန္တိ ဖလုပ္ပတ္တိယာ ဃဋ္ဋန္တိ ဘောသို့ တိ အာယူဟနံ= သခ်ါရတို့၏ မိမိအကျိုးဖြစ်တို့ရာ အားထုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း၊ သံယုဇ္ဇန္တိ အတ္တနော ဖလေန ဘောသို့ တိ သံယောဂေါ= သခ်ါရတို့၏ မိမိအကျိုးနှင့် စပ်ယှဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း။

ပလိဗောဓော, သမုဒယော။ ။ယသို့ သန္ဓာနေ သယံ ဥပ္ပန္နာ–အကြင် သန္ဓာန်၌ မိမိ(သခ်ါရ)တို့ ဖြစ်ကြ၏၊ တံ ပလိဗုဇ္ဈတိ ယသို့တိ ပလိဗောဓော= ထိုသန္ဓာန်ကို သခ်ါရတို့က နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း။ [ဝိလိဗုဇ္ဈတိကို "ဗဇ္ဈတိ"ဟု ပဋ္ဌသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏။] သမုဒယောကို "သံ+ဥဒယ"ဟု ခွဲ၊ သံသည် "အကြောင်းတစ်ပါးနှင့် ပေါင်းမိခြင်း"အနက်ဟော၊ ပစ္စယဿ ရသမဝါယေ သခ်ါရာ ဥဒယန္တိ ယသို့တိ သမုဒယော= အခြားအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိ လသော် သခ်ါရတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း။

ဟေတု, ပစ္စယော။ ။ဟိဓာတ်, ဂတိအနက်ဟော၊ သခ်ါရာနံ ကာရဏဘာဝံ ဟိနောတိ ဂစ္ဆတီတိ ဟေတု= သခ်ါရတို့၏ ဇနကအကြောင်း အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သော အဝိဇ္ဇာအကြောင်း၊ ပစ္စယောကို "ပတိ+အယဟု ခွဲ၊ ပတိစ္စ (အဝိဇ္ဇာကို စွဲ၍) သခ်ါရာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ ပစ္စယော= သခ်ါရတို့၏ စွဲ၍ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇတည်းဟူသော ဥပတ္ထမ္ဘကအကြောင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာသစ်၌ ပစ္စယော ဟုတ္တာအတွက် ပစ္စယော၏ အနက်မပါ၊ ပစ္စယော၏ အစား နိဒါနကို သွင်းထားသည်၊သို့သော် သာဓကဌ "ပစ္စယဋ္ဌိတိ"ဟု ပါဋိတော်ရင်းမှာပင် ပါ၏၊ ထို၏ အဋ္ဌကထာ၌လည်း "အဝိဇ္ဇာဝ သခ်ါရာနံ ဥပ္ပါဒေ ဇနကပစ္စယတ္တာ, ပဝတ္တိယံ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယတ္တာစ ဟေတုဋ္ဌိတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိတိ ဝုတ္တာ"ဟု မိန့်သည်။

ယထာ (ကိ ဝစနံ)–ကို၊ (ကော–သည်)၊ အာဟ–နည်း၊ ကထံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏံ၊ပေ၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏန္တိ–ဏံဟူ၍၊ (ဓမ္မသေနာပတိ–သည်၊ အာဟ–ပြီ)၊ [ကထံ–အဘယ်သို့လျှင်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော–အကြောင်းတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်း၌၊ ဝါ–အကြောင်းတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌၊ ပညာ–ပညာသည်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ညာဏံ–ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်သည်၊ ဝါ–သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ တည်ရာ အကြောင်း၌ ဖြစ်သောဉာဏ်သည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်သနည်း)။ [ဥပါဒဋ္ဌိတိစသည်၌ ဥပါဒစသည်ကို "ဥပါဒေါ ဟုတ္တာ ပစ္စယော" စသည်၌ ဥပါဒေါစသည် အတိုင်း အနက်ပေးလိမ့်မည်။] အဝိဇ္ဇာ–အဝိဇ္ဇာသည်၊ သင်္ခါရာနံ–သင်္ခါရတို့၏၊ ဥပါဒဋ္ဌိတိစ– သင်္ခါရတို့၏ တစ်ဘဝ၌ အစစွာ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တဋ္ဌိတိစ–သခရတို့၏ စ၍ဖြစ်ပြီးနေက် ဖြစ်တည်ကြောင်းဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တဋ္ဌိတိစ–သင်္ခါရတို့၏ ဘဝစသည် တို့၌ အကျိုးကို ပစ်ချကြောင်း ဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ အာယူဟနဋ္ဌိတိစ–ခ်ါရတို့၏ မိမိအကျိုးဖြစ်ဖို့ရန် အားထုတ်ကြောင်း ဖြစ်၍ တည်ရာ အကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ သံယောဂဋ္ဌိတိစ–သင်္ခါရတို့၏ မိမိအကျိုးနှင့်

ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏ်။ ။တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဖလဓမ္မာ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဋ္ဌိတိ (ကာရဏ)၊ ထိုအကြောင့်နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည့် အတွက် အကျိုးတရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းသည် ဋ္ဌိတိ မည်၏၊ ဓမ္မာနံ+ဋ္ဌိတိ ဓမ္မဋ္ဌိတိ၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ–ဋ္ဌ+ဉာဏ် ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏ်= သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ တည်ရာအကြောင်း၌ (ဖြစ်သော)ဉာဏ်၊ –သ်ာရတ္ထဒီကာ, အရဟ်အဖွင့်။ ဒြိုကာသစ်နှင့် ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ ဌတိကို ကရဏ သာဓ် ပြုကြသည်၊ ဌာဓာတ်သည် အာဓာရကို ငဲ့သောကြောင့် သာရတ္ထဝိဂြိုဟ်က သဘာဝကျ သည်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယာပုဒ်ကိုလည်း ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ အဓိကရဏသာဓ်ပင် ပြုသည်။

ဥပါဒဋ္ဌိတိစသည်။ ။"ဥပါဒါယ–ဥပါဒ်သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းငှါ+ဋ္ဌိတိ–တည်ရာအကြောင်း တည်း၊ ဥပါဒဋ္ဌိတိ၊ ပဝတ္တာယ–ဥပါဒ်ပြီးသောတရားတို့၏ ဖြစ်တည်ခြင်းငှါ+ဋ္ဌိတိ ပဝတ္တဋ္ဌိတိ၊ နိမိတ္တဘူတာ+ဋ္ဌိတိ နိမိတ္တဋ္ဌိတိ၊ အာယူဟနဘူတာ+ဋ္ဌိတိ အာယူဟနဋ္ဌိတိ"စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌိ သမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ သို့သော် "ဥပါဒေါ–ဥပါဒ်ကြောင်းသည်+ဟုတ္တာ+ဋ္ဌိတိ ဥပါဒ ဋ္ဌိတိ၊ ပဝတ္တံ+ဟုတ္တာ+ဋ္ဌိတိ ပဝတ္တဋ္ဌိတိ၊ နိမိတ္တံ+ဟုတ္တာ+ဋ္ဌိတိ နိမိတ္တဋ္ဌိတိ"စသည်ဖြင့် ပြုမှ "ဥပါဒေါ ဟုတ္တာ ပစ္စယော"ဟူသော ရှေ့အဋ္ဌကထာစကားနှင့် လိုက်လျောမည်၊ မှန်၏– "ဥပါဒေါ ဟုတ္တာ ပစ္စယော"စသည်ကို "ဥပါဒဋ္ဌိတိ"စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ ဋ္ဌိတိနှင့် ပစ္စယောကား အဓိပ္ပါယ်တူတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဟေတုပစ္စယောအဖွင့် ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၌ ဟေတု ဟုတ္တာ ပစ္စယောကို "ဟေတုဘာဝေန–ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့်"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း "ဥပါဒေါ ဟုတ္တာ" စသည်ကို "ဥပါဒဘာဝေန"စသည်ဖြင့် ဖွင့်နိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

စပ်ယှဉ်ကြောင်း ဖြစ်၍တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ ပလိဗောဓဋ္ဌိတိစ-သခါရတို့၏ မိမိကိန်းရာ ခန္ဓာအစဉ်ကို နှောင်ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ သမုဒယဋ္ဌိတိစ-အခြားအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် သခါရတို့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဟေတုဋ္ဌိတိစ-သခါရတို့၏ ဇနက အကြောင်းဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ ပစ္စယဋ္ဌိတိစသ-ခါရတို့၏ ဥပတ္ထမ္ဘက အကြောင်းဖြစ်၍ တည်ရာအကြောင်းသည် လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)။

နဝဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ ပစ္စယော-အကြောင်တည်း၊ သခါရာ-တို့သည်၊ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ-အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့တည်း၊ ဥဘောပိ-နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇေတေ ဓမ္မာ-ဤ အဝိဇ္ဇာ သခါရ တရားတို့သည်၊ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ-အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော-ခဏ်၊ ပညာ-သည်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏံ-မည်၏၊ အတီတံ-အတီတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနမ္ပိ-ကာလခဏလည်း၊ ("ကာလပတ်လုံး"ဟုလည်း ပေးကြ၏) ၊ပေ၊ အနာဂတံ-အနာဂတ် ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနမ္ပိ-ခဏလည်း၊ အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ သခါရာနံ-တို့၏၊ ဥပါဒဋ္ဌိတိစ ၊ပေ၊ ဇာတိ-သည်၊ ဇရာမရဏသ-၏၊ ဥပါဒဋ္ဌိတိစ၊ပေ၊ပစ္စယဋ္ဌိတိစ-သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ နဝဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဇာတိ-သည်၊ ပစ္စယော-တည်း၊ ဇရာမရဏံ-သည်၊ ပစ္စယသမုပ္ပန္နံ-တည်း၊ ဥဘောပိ-ကုန်သော၊ ဇေတေ ဓမ္မာ-ဤ ဇာတိ ဇရာ မရဏတရားတို့သည်၊ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော-ခဏ်၊ ပညာ-သည်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏံ-မည်၏၊-[ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်, မဟာဝဂ်, ဉာဏကထာ, ဓမ္မဋ္ဌိတိညာဏ နိဒ္ဒေသ။]

ဇဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တသ တသ ဓမ္မသ-ထိုထို သခါရစသော အကျိုးတရား၏၊ တထာတထာ-ထိုထို ဟေတုသတ္တိစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပစ္စယဘာဝေန-အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊ တိဝဋ္ဋံ-သုံးပါးသော ဝဋ်ရှိသော၊ တိယဒ္ဓံ-သုံးပါးသော အဓွန်ရှည်သော၊ တိသန္ဓိ-သုံးပါးသော အစပ်ရှိသော၊ စတုသခေါ်ပ်-လေးပါးသော အဘို့အစုရှိသော၊ ဝီသတာကာရံ-နှစ်ဆယ်သော အပြား

ပစ္စယ်သမုပ္ပန္နာ။ ။"အာသဝါနံ သမုပ္ပါဒါ, အဝိဇ္ဇာစ ပဝတ္တတိ"နှင့် အညီ အဝိဇ္ဇာလည်း အာသဝေါဟူသော အကြောင်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ"ဟု မိန့်သည်။

အတီတပိ အဒ္ဓါနံ။ ။"ဤ ပြခဲ့သော ကြောင်းကျိုးဆက်စပ် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ ရနိုင်သည် မဟုတ်၊ အတီတ်ဘဝ အနာဂတ်ဘဝတို့၌လည်း ရနိုင်သေး၏"ဟု ပြခြင်းငှါ "အတီတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ၊ပေ၊အနာဂတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ" စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူသည်။

ရှိသော၊ (တိသန္ဓိ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဖွင့်၌ ရှုပါ၊) ဣမံ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်–ဤ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို၊ ဝိဘဇိတွာ–၍၊ ကထေတုံ–ငါ၊ အညေသံ–တို့၏၊ ထာမောဝါ–သည် လည်းကောင်း၊ ဗလဝါ–သည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ သေ–ဤ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောခြင်း ဟူသော အရာသည်၊ အညေသံ–တို့၏၊ အဝိသယော၊ တထာဂတသော–၏သာ၊ ဝိသယော–တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့လျှင်၊ ပစ္စယာကာရံ–သို့၊ ပတွာ–၍၊ ဝါ–လသော်၊ ဗုဒ္ဓါနံ–တို့၏၊ ဂဠီတံ–သည်၊ မဟန္တံ–သည်၊ ဟောတိ၊ပေ၊တိလက္ခဏာဟတာ–သည်၊ သုညတာပဋ္ဌိသံယုတ္တာ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ပစ္စယာကာရနှင့်စပ်၍ အကျယ် အပြီးတည်း။

တထာ–ထို့မှတစ်ပါး၊ (တစ်နည်း)တထာ–ထိုပစ္စယာကာရ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သမယန္တရ၏အကျယ်ကား၊ စတ္တာရော–လေးမျိုးလေးစားကုန်သော၊ ဧနာ–သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်၊ သဿတဝါဒါနာမ–သဿတအယူရှိသူတို့မည်၏၊ စတ္တာရော–ကုန်သော၊ (ဧနာ–တို့သည်)၊ ဧကစ္စသဿတဝါဒါ နာမ–ဧကစ္စသဿတအယူ ရှိသူတို့မည်၏၊ (နာမကို ပုဒ်တိုင်းလိုက်ပေးပါ)၊ စတ္တာရော–ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ အန္တာနန္တိကာနာမ–အန္တာနန္တ အယူရှိသူတို့မည်၏၊ စတ္တာရော–ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ အမရာဝိက္ခေပိကာနာမ–အမရာဝိက္ခေပ အယူရှိသူတို့မည်၏၊ ဒွေ–ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာနာမ–အဓိစ္စသမုပ္ပန္န အယူရှိသူတို့မည်၏၊ သောဠသ–တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးအမျိုးအစား ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ သညီဝါဒါနာမ–သညာရှိ၏ဟု အယူရှိသူတို့ မည်၏၊ အဋ္ဌ–ရှစ်မျိုး ရှစ်စားကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ အသညီဝါဒါနာမ–သညာမရှိဟု အယူရှိသူတို့မည်၏၊ အဋ္ဌ–ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ နေဝသညီနာသညီဝါဒါနာမ–သညာရှိသည်လည်း မဟုတ် သညာမရှိသည်လည်း မဟုတ်ဟု အယူရှိသူတို့ မည်၏၊ သတ္တ–ခုနစ်မျိုး ခုနစ်စားကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒါနာမ–ဥစ္ဆေဒ အယူရှိသူတို့မည်၏၊ ပဉ္စ–ကုန်သော၊ (ဧနာ)၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒါနာမ–ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန အယူရှိသူတို့မည်၏၊ တေ–ထို သတ္တဝါအပေါင်း

စတ္တာရော ဧနာ။ ။သဿတဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏ စသော အပြားအားဖြင့် အများပင် ရှိကုန်၏၊ သို့သော် ဓာတိသဟသ္ဿကိုသာ အောက်မေ့နိုင်၍ ထို ဓာတိသဟသ္ဿကိုပင် သဿတဟု ယူခြင်း, ထို့အတူ ဒသ သံဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋကပ်ကို အောက်မေ့နိုင်၍ လည်းကောင်း, စတ္တာလီသ သံဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋကပ်ကို အောက်မေ့နိုင်၍ လည်းကောင်း, ကြံဆ၍ လည်းကောင်း သဿတဟု ယူခြင်းအားဖြင့် လေးမျိုးလေးစားသာ ရှိသောကြောင့် "စတ္တာရော ဧနာ"ဟု ဆို၏၊ ဤစကားဖြင့် "လေးမျိုးသာရှိ၏, လေးမျိုးထက် အပိုအလိုမရှိ"ဟု သဿတ ဝါဒီတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ပြနိုင်သော သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်၏ အစွမ်းကို ပြသည်၊ ထို လေးမျိုးတွင် လည်း တစ်မျိုးတစ်မျိုးလျှင် အများအပြားပါဝင်နေသောကြောင့် ဧနာကို "ဧနသမူဟာ–သတ္တဝါအပေါင်းတို့"ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။

တို့သည်၊ ဣဒံ-ဤ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မှန်ကန်စွာ မယူနိုင်ခြင်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဣဒံ-ဤ မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဏ္ဌန္တိ-ယူကြကုန်၏။

ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွါသဋ္ဌိဒိट्ठိဂတာနိ-၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဘိန္ဒိတ္တွာ-ခွဲခြားဝေဘန်၍၊ ဝါ-ချေဖျက်၍၊ နိဗ္ဗဇ္ဇ-ဝါးရုံ အရှုပ်ကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသည်ကို၊ နိဂ္ဂမ္ဘ-ချုံပိတ်ပေါင်းကဲ့သို့ ပိတ်ဖုံးခြင်း မရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ကထေတုံ-ဌာ၊ အညေသံ-တို့၏၊ ထာမောဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဗလဝါ-သည်လည်းကောင်း၊

ဣဒံ နိဿာယ။ ။"ဣဒပ္ပစ္စယတာယ သမ္ဘာ အဂ္ဂဟဏ်-ဤ သင်္ခါရစသော အကျိုးတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတို့၏ အဖြစ်ဟူသော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မှန်ကန်စွာ မယူနိုင်ခြင်းကို" ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပုံကို နားမလည်သည့်အတွက် အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တို့၏ သန္တတိယန (အစဉ်အားဖြင့် တစ်ခုတည်း တစ်ခဲနက်) အဖြစ်ကို မခွဲခြားနိုင်ဘဲ (နာနတ္တ-အသီးအသီး တစ်ခုစီဖြစ်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်နိုင်ဘဲ) ဧကတ္တဂဟဏ-တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်ကို ယူခြင်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ သဿတအယူ ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။

ဂဏ္ဌန္တိ။ ။"ဂဏ္ဌန္တိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "သူ၏ စိတ်ထဲ၌ စွဲမြဲမှတ်ယူရုံသာ ယူထား၏" ဟု မမှတ်ရ၊ "ဤ သဿတအယူကို စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံသွင်း၍ ရုပ်နာမ်တို့ကိုပင် သဿတ သဿတဟု ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြသည်" ဟူသော အဓိပ္ပါယ်တိုင်အောင် မှတ်ပါ။ [ဂဏ္ဌန္တိတိ ဣဒံ သဿတဂ္ဂဟဏ် အဘိနိဝိသ ဝေါဟာရန္တိ၊-ဋီကာ။]

ဘိန္ဒိတ္တွာ။ ။ပါဠိတော်၌ သဿတဝါဒဖြစ်ပုံကို ပြရာဝယ် "အာတပ္ပမန္ဒာယ ပဓာနမန္ဒာယ"စသည်ဖြင့် ပြတော်မူလိမ့်မည်၊ ဤသို့ မိစ္ဆာအယူအမျိုးမျိုး ဖြစ်ရာ၌ အယူတစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးလည်း မတူပုံ, ထို အယူဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်း မတူပုံကို ခွဲခြား၍ ပြခြင်းကို "ဘိန္ဒိတ္တွာ"ဟု ဆိုသည်။ [ဘိန္ဒိတ္တွာတိ အာတပ္ပ မန္ဒာယာတိ အာဒိနာ ဝိဘဇိတ္တွာ။] (တစ်နည်း) ပါဠိတော်ဝယ် မိစ္ဆာအယူတို့ကို ပြတော်မူပြီးနောက် "တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဓာနာတိ"စသည်ဖြင့် ထို မိစ္ဆာအယူတို့ကို ခြေဖျက်သကဲ့သို့ မိန့်တော်မူ၏၊ ထိုသို့မိန့်တော်မူခြင်းကို "ဘိန္ဒိတ္တွာ"ဟုဆိုသည်။ [တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဓာနာတိတိ အာဒိနာဝါ ဝိမဒ္ဒိတ္တွာ၊-ဋီကာသစ်၌ "ဝိဓမိတ္တွာ-မှုတ်လွှင့်၍"ဟု ရှိ၏။]

နိဗ္ဗဇ္ဇ နိဂ္ဂမ္ဘ။ ။ဘိန္ဒိတ္တွာကိုပင် "နိဗ္ဗဇ္ဇ နိဂ္ဂမ္ဘ ကတ္တွာ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ "ဧဋ္ဌာ"ဟူသည် ဖြေရှင်း၍ ယူရလောက်အောင် ရှုပ်ထွေးနေသော ဝါးရုံအရှုပ် ချည်ထွေး အရှုပ်မျိုးတည်း၊ ထိုနှင့် တူသော မိစ္ဆာအယူ၏ ရှုပ်ထွေးခြင်းကိုလည်း "ဧဋ္ဌာ"ဟု ခေါ်သည်၊ "ဂုမ္ဗ"ဟူသည် အပေါ်၌ အုပ်နေသော ရွှမ်းနေသော ချုံပိတ်ပေါင်းတည်း၊ ထိုနှင့်တူသော မိစ္ဆာအယူ၏ ရှုပ်ပွေနေခြင်းကိုလည်း "ဂုမ္ဗ"ဟု ခေါ်သည်၊ နတ္ထိ+ဧဋ္ဌာ ယသ္သာတိ နိဗ္ဗဇ္ဇ (ဒီဋ္ဌိဂတ်)၊ နတ္ထိ+ဂုမ္ဗော ယသ္သာတိ နိဂ္ဂမ္ဘ၊ မိစ္ဆာအယူ၏ ထိုအရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းခြင်းကို "နိဗ္ဗဇ္ဇ ကတ္တွာ"ဟု လည်းကောင်း, မိစ္ဆာအယူ၏ ထိုအုပ်ကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းကို "နိဂ္ဂမ္ဘ ကတ္တွာ"ဟုလည်းကောင်

နတ္ထိ၊ သေ-ဤ မိစ္ဆာအယူတို့ကို ခွဲခြားဝေဘန်၍ ဟောခြင်းဟူသော အရာသည်၊ အညေသံ-တို့၏၊ အဝိသယော၊ တထာဂတသေဝ-၏သာ၊ ဝိသယော၊ ဣတိ-ဤ သို့လျှင်၊ သမယန္တရံ-သို့၊ ပတ္တာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဂဒ္ဒိတံ-သည်၊ မဟန္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ပေ၊သုညတာပဋိသံယုတ္တာ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သမယန္တရနှင့်စပ်၍ အကျယ်အပြားတည်း။

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤသဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို ပြတော်မူရာ ဌာနဌ၌၊ (အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ၀ ဓမ္မာ စသည်ဖြင့် သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို ပြတော်မူရာဌာနဌ)၊ သမယန္တရံ-မိစ္ဆာအယူ အထူးကို၊ ဝါ-ဗုဒ္ဓအယူမှ တစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူကို၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ ဤနေရာ၌ သမယန္တရ၏ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗညုတညာဏသ-၏၊ မဟန္တဘာ၀ဒဿနတ္ထံ-ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၏၊ သုညတာပဋိသံယုတ္တစ-သုညတာပဋိသံယုတ်ကို ထင်စွာပြခြင်း အကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ သမယန္တရံ-သို့၊ အနုပဝိသန္တော-ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်တော်မူလိုသော၊ ဓမ္မရာဇာ-တရားမင်းဘုရားသည်၊ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏာ၊ပြာဟ္မဏာတိ-ဏာဟူ၍၊ ဧ၀ံ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆာ၀ိသဇ္ဇနံ-ပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုကြောင်း စကားရပ်ကို၊ အာရဘိ-အားထုတ်တော်မူပြီး။

ဆိုသည်။ [ဒိဋ္ဌိဇဋ္ဌာ ဝိဇ္ဇေနေန, ဒိဋ္ဌိဂုမ္ဘ ဝိ၀ရဏေနစ၊-ဋီကာ။] ဋီကာသစ်၌- အစပိ ဝေဠု အာဒီနံ ဟေဋ္ဌပရိယသံသိဗ္ဗနဋ္ဌေန ဇဋ္ဌာ၊ ကုသာဒီနံ သြ၀ရဏဋ္ဌေန ဂုမ္ဘော၊ တာယဒိသတာယ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဗျာကုလာ ပါကဋဋာ "ဇဋ္ဌာ ဂုမ္ဘော"တိစ ဝုစ္စတိ၊ ဒိဋ္ဌိဇဋ္ဌ၀ိဇ္ဇောနေန, ဒိဋ္ဌိဂုမ္ဘ ဝိ၀ရဏေနစ နိဗ္ဗဋ္ဌံ နိဂ္ဂုမ္ဘံ ကတ္တာတိ အတ္ထော ဟု ဖွင့်သေး၏။ [မိစ္ဆာအယူ အချင်းချင်းလည်းကောင်း တစ်မျိုးတည်းလည်းကောင်း ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသည်ကို "နိဗ္ဗဋ္ဌ"ဟု ဆို၏၊ နားမလည်နိုင်အောင် ပိတ်ဖုံးနေမှု၏ မရှိခြင်းကို "နိဂ္ဂုမ္ဘ"ဟု ဆိုသည်။]

တသ္မာ၊ပေ၊အာရဘိ။ ။တသ္မာတိ အာဒိနာ (ဒသေတိ ၌စပ်၊) ဗုဒ္ဓဂုဏော အာရဗ္ဘ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌိတတ္တာ (ရဟန်းတို့၏ သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို ချီးမွမ်းစဉ်က ဤဒေသနာတော်၏ စ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အတွက်) သဗ္ဗညုတာညာဏံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ("အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ၀ ဓမ္မာ"စသည်ဖြင့် သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို အကျဉ်းချုပ် ပြတော်မူပြီး၍) ဒေသနာ ကုသလော ဘဂ၀ါ သမယန္တရ၀ိဂါဟနဝသေန (မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော အယူတစ်ပါးသို့ သက်ဝင်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) သဗ္ဗညုတာညာဏမေ၀ ဝိသဒေတိတိ ဒသေတိ၊-ဋီကာ။

သဗ္ဗညုတ၊ပေ၊ဒဿနတ္ထံ။ ။မိစ္ဆာအယူများကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူလိုက်လျှင်ပင် အလုံးစုံကို အကုန်သိသော သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်၏ အရှင်ဖြစ်သောကြောင့်သာ ဤကဲ့သို့ ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူပါပေသည်ဟု တရားနာသူတို့စိတ်၌ ထင်မြင်လာနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာအယူတို့ကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းသည် သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်၏ ကြီးကျယ်ကြောင်းကို ထင်ရှား ပြရာရောက်သည်။

၂၉။ တတ္ထ-ထိ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ အစရှိသော ပုဏ္ဏာ ဝိသဒ္ဓနာဌ်၊ သန္တိတိ-ကား၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ထင်ရှားရှိကုန်၏၊ ဥပလဗ္ဘန္တိ-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ရအပ်ကုန်၏၊ ဝါ-သိအပ်ကုန်၏၊ ဘိက္ခဝေတိ-ဘိက္ခဝေဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အာလပနဝစနံ-ဘုရားရှင်တို့၏ ခေါ်တော်မူကြောင်း စကားတည်း။ [ဘိက္ခဝေ ဟူသော အခေါ်သည် ဘုရားရှင်တို့၏ ခေါ်တော်မူခြင်းသာ တည်း၊ သာဝကတို့ အချင်းချင်း မခေါ်နိုင်။]

သမဏဗြာဟ္မဏာတိ-ကား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတဘာဝေန-ရသေ့ရဟန်း အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမဏာ-သမဏ မည်သူတို့သည်၊ ဧတိယာ-ဧတ်အားဖြင့်၊ ဗြာဟ္မဏာ-ဗြာဟ္မဏမည်သူတို့သည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ လောကေန-လူအပေါင်းသည်၊ သမဏာတိစ-သမဏတို့ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏာတိစ-ဗြာဟ္မဏတို့ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (သန္တိ-၌စပ်)။

သန္တိ။ ။အသဓာတ် အန္တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော "သန္တိ"ကြိယာသည် အတ္ထိနှင့် အနက်တူသော ကြိယာတည်း၊ ထိုအတ္ထိသည် သံဝိဇ္ဇန္တိကြိယာ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို သံဝိဇ္ဇန္တိအရ "ထင်ရှားရှိခြင်း"ဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်း မဟုတ်, လောကဌ် ပညတ်အပ်သော သင်္ခေါ်တပညတ်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိခြင်းတည်း၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်သော အခါ ထိုမိစ္ဆာအယူ ရှိသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို တွေ့ရ၏၊ ထင်ရှားမရှိလျှင် မတွေ့နိုင် မမြင်နိုင်, ထင်ရှား ရှိသောကြောင့်သာ တွေ့နိုင် မြင်နိုင် သိနိုင်သည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် သန္တိကို "အတ္ထိ"ဟု ဖွင့်၍ ထို အတ္ထိကို "သံဝိဇ္ဇန္တိ"ဟု လည်းကောင်း, သံဝိဇ္ဇန္တိကို "ဥပလဗ္ဘန္တိ"ဟု လည်းကောင်း ထပ်၍ထပ်၍ ဖွင့်သည်။ [ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပုရိမသ ပုရိမသ အတ္ထဝစနံ၊ ဥပလဗ္ဘတီတိ ပညာယ ဥပဂန္တွာ လဗ္ဘတိ၊-အဋ္ဌသာလိနီ, မူလဋီကာ, နိဒါနကထာအဖွင့်။]

မှတ်ချက်။ ။"သန္တိ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူသည့်အတွက် ထိုမိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့၏ အဆက်မပြတ် (ယခုအချိန်တိုင်အောင်) ထင်ရှားရှိနေကြောင်းကို ပြ၏၊ ထို့ပြင်-"သန္တိ ဘိက္ခဝေ"စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာအယူဖြစ်ပုံကို ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူသည့်အတွက် ထို မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ မိစ္ဆာအယူမှ လျှောသွားနိုင်ခြင်း (တစ်ချို့မှာ) မိစ္ဆာအယူမှ လုံးဝကင်းရှင်းခြင်း အကျိုးရှိကြောင်းကိုလည်း ပြတော်မူ၏၊ ထို့ပြင်-"သန္တိ-ထင်ရှားရှိကြ၏"ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် ဒေသနာတော်၏ (ဒဏ္ဍာရီ)မဟုတ်ဘဲ အဝိတထတာ (မချုတ်ကောန် အမှန်၏အဖြစ်)ကိုလည်း ပြတော်မူသည်။ [သန္တိတိ ဣမိနာ၊ပေ၊ဒီပေတိ ဓမ္မရာဇာ"ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်ပါ။]

သမဏဗြာဟ္မဏာ။ ။"သမေတိ-မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်၏"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ မကောင်မှုတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်မှ သမဏအစစ်ဟူခေါ်နိုင်၏၊ မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီး ဖြစ်မှ ဗြာဟ္မဏအစစ်ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါ၏ ဟောနက်အားလျော်သော အနွတ္ထ အမည်လေလောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိရကား "ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတ ၊ပေ၊ ဗြာဟ္မဏာ"ဟု မိန့်သည်၊ ပြခဲ့သော အကြောင်းတို့ကြောင့် ရအပ်သော အနွတ္ထအမည် မဟုတ်, ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်သို့

(ယေ–အကြင်ရသော့ ပုဏ္ဏားတို့သည်)၊ ပုဗ္ဗန္တံ–အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအဖို့ကို၊ ကပ္ပေတွာ–ရှေးရှေးတဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကြံဆ၍၊ ဝိကပ္ပေတွာ–အထုံရသည့် အတွက် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် အထူးတလည် ဆန်းကြယ်စွာ ကြံဆ၍၊ ဂဏှန္တိ–နောက်နောက် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲစွဲလန်းလန်း ယူကြကုန်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင်၊ (တေ–ထို ရသော့ ပုဏ္ဏားတို့သည်)၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ–ကတို့မည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဧတေသံ–ဤရသော့ ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပေါ–အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအဖို့ကို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကြံဆခြင်းသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (တေ–ထိုရသော့ ပုဏ္ဏားတို့သည်)၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ–ကတို့မည်၏။

တတ္ထ–ထို ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာဟူသော ပါဠိ၌၊ (နိဝိဋ္ဌော–သက်ဝင်တည်နေသော)၊ အန္တောတိ အယံသဒ္ဒေါ–အန္တောဟူသော ဤသဒ္ဒါကို၊ ဝါ–သည်၊ အန္တ၊ပေ၊ကောဋ္ဌာ

ရောက်နေသောကြောင့် သမဏဟုလည်းကောင်း, ဗြာဟ္မဏမျိုး၌ မွေးဖွားသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏဟု လည်းကောင်း အထင်ရှိ၏ အမည်များသာဖြစ်သည်–ဟူလို၊ (တစ်နည်း) ပြခဲ့သော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ လူအများက သမဏဗြာဟ္မဏဟု အသိအမှတ် ပြုထားသော ကြောင့် သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ရကြသည်။ "ဤနည်း၌ ရှေးရှေးက တွင်လာသော နာမည်ဖြစ်၍ အတွင်ရှိ၏တည်း။]

ပုဗ္ဗန္တံ၊ပေ၊ဂဏှန္တိ။ ။[အန္တ၏ ကောဋ္ဌာသအနက်, ကပ္ပ၏ တဏှာကပ္ပ ဒိဋ္ဌိကပ္ပအနက်ကို နောက်၌ ပြလတံ့၊] ကပ္ပေတွာဖြင့် ရှေးဦးစွာ ကြံဆတတ်သော တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပြ၏၊ ရှေးတဏှာဒိဋ္ဌိတို့က အထုံရအောင် ကျေးဇူးပြုသဖြင့် အားရှိပါးရှိ ကြံဆတတ်, ဆန်းဆန်း ကြယ်ကြယ် ကြံဆတတ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကို ဝိကပေတွာဖြင့် ပြ၏၊ ဂဏှန္တိ အရယူခြင်း ဟူသည် ထိုတဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲစွဲမြဲမြဲယူခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အပရဘာဂသိဒ္ဓေဟိ (ရှေ့ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ နောက်အဖို့၌ ပြီးစီးကုန်သော) အဘိနိဝေသဘူတေဟိ (စွဲစွဲမြဲမြဲ နလုံးသွင်းတတ် သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော) တဏှာဒိဋ္ဌိဂါဟေဟိ(မလွှတ်စတမ်း ဖမ်းယူတတ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့်) ဂဏှန္တိ အဘိနိဝိသန္တိ ပရာမသန္တိ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်၊ (တစ်နည်း) "ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာတို့ဖြင့် တဏှာကပ္ပကို ပြ၍, ဂဏှန္တိဖြင့် ဥပါဒါန်အဖြစ်သို့ ရောက်သော တဏှာ ဂါဟ ဒိဋ္ဌိဂါဟကို ပြသည်"ဟု ဋီကာတို့, တစ်နည်း ဖွင့်ကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ "ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ ဂဏှန္တိ"သည် ထို မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့၏ ယူပုံကို အဓိပ္ပါယ်ပြသော ဝါကျသာတည်း၊ ဝိဂြိုဟ်ကိုကား "ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေန္တိ တိ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ"ဟု ဋီကာပြုသည်၊ ကပ္ပေန္တိ တိ ကပ္ပိကာ၊ ကပ္ပဓာတ်, ဏျုပစ္စည်း, အကို ဣပြု "ပုဗ္ဗန္တံ+ကပ္ပိကာ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ"ဟု သမာသ်တွဲပါ။

ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပေါ ဝါ၊ပေ၊ကပ္ပိကာ။ ။ဤနည်း၌ "ပုဗ္ဗန္တံ+ကပ္ပေါ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပေါ"ဟု သမာသ်တွဲပြီးမှ "ပဟူတေစ ပသံသာယံ"စသော အနက်တို့တွင် နိစ္စယောဂ (မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ သန္တာန်ဝယ် အမြဲယှဉ်နေခြင်း) အနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်။ [ဣမ နိစ္စယောဂဝသေန ဝိဂ္ဂဟာနတ္ထော သမ္ဘဝတိတိ ဝုတ္တံ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပေါ ဝါတိ အာဒိ။–ဋီကာသစ်။]

သေသု–အူဟူသော အနက်, အတွင်းဟူသော အနက်, အပိုင်းအခြား ဟူသော အနက်, ယုတ်ညံ့ဟူသော အနက်, ထိုမှာဘက် အဖို့ဟူသော အနက်, အဖို့ အစုဟူသော အနက်တို့၌၊ ဒီသတိ–တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဝါ–ထင်ရှား၏၊ ဟိ–ချဲ့၊ အန္တပူရော ဥဒရပူရောတိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အန္တေ–အူ ဟူသော အနက်၌၊ အန္တသဒ္ဒေါ–ကို၊ ဝါ–သည်၊ (ဒီသတိ)။ [ကာယော–ခန္ဓာကိုယ် သည်၊ အန္တပူရော–အူဖြင့်ပြည့်၏၊ ဥဒရပူရော–ဝမ်းခွဲတည်သော အစာသစ်ဖြင့် ပြည့်၏၊– သုတ္တနိပါတ်, ဥရဂဝဂ်,ဝိဇယသုတ်။ အန္တသ+ပူရော အန္တပူရော။ ဥဒရန္တိ စ ဥဒရိယသော တံ အဓိဝစနံ၊–သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ။] စရန္တိ လောကေ၊ပေ၊ဗဟိ သောဘမာနာတိ အာဒီသု၊–တို့၌၊ အဗ္ဘန္တရေ–အတွင်းဟူသော အနက်၌၊ (အန္တ သဒ္ဒေါ ဒီသတိ)။ [လောကေ–လောက၌၊ ပရိဝါရဆန္နာ–အခြံအရံဖြင့် ဖုံးလွှမ်း အပ်ကုန်သည်၊ အန္တော–အတွင်း၌၊ အသုဒ္ဓါ–မစင်ကြယ်ကုန်သည်၊ ဗဟိ–အပ၌၊ သောဘမာနာ–တင့်တယ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ စရန္တိ–လှည့်လည်ကြကုန်၏၊– ကောသလသံယုတ်, ဒု–ဝဂ်, သတ္တဇဋိလသုတ်။]

ကာယဗန္ဓနသ၊ပေ၊ဥဒကန္တံ ဝါတိအာဒီသု–တို့၌၊ မရိယာဒါယံ–အပိုင်းအခြား ဟူသော အနက်၌၊ (အန္တသဒ္ဒေါ ဒီသတိ)။ [ကာယဗန္ဓနသ–ခါးပန်းကြိုး၏၊ အန္တော–အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်၊ ဇီရတိ–ဆွေးမြေ၏၊ စုဠဝဂ္ဂ, ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓက။] သာ–တိုတောဏောတ်သည်၊ ဟရိတန္တံ ဝါ–စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် အပိုင်းအခြာ သို့သော် လည်းကောင်း၊ ပန္ထန္တံ ဝါ–လမ်း အဝိုင်းအခြားသို့သော် လည်းကောင်း၊ သေလန္တံ ဝါ–ကျောက်တောင် အပိုင်းအခြားသို့သော် လည်းကောင်း၊ ဥဒကန္တံ ဝါ– ရေ အပိုင်းအခြားသို့သော် လည်းကောင်း၊ပေ၊ (အာဂမ္ဘ–ရောက်၍၊ ဝါ–ရောက်လ သော်၊အနာဟာရာ–လောင်စာ မရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ) နိဗ္ဗာယတိ–ငြိမ်းရတော့၏၊– [မူလပဏ္ဏာသ, သြဝမ္ဘဝဂ်, မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ သာတိ–တောဏောတု၊ ဟရိတန္တန္တိ ဟရိတတိဏာရက္ခမရိယာဒံ၊ ပန္ထန္တံတိမဂ္ဂမရိယာဒံ၊ အာဂမ္ဘ အနာဟာရာ နိဗ္ဗာယတိတိ သေသော၊–ဋီကာသစ်၊ အချို့စာအုပ်၌ ဥဒကန္တံ ဝါ နေရာဝယ် "သမုဒ္ဒသီမံ ဝါ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဌ်ကား ကျမ်းရင်း၌ မရှိ၊ "ဥဒကန္တံ ဝါ"သာရှိသည်။] အန္တမိဒံ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ပိဏ္ဍောလျန္တိ အာဒီသု–တို့၌၊ လာမကေ–အယုတ်အညံ့ဟူသော အနက်၌၊ (အန္တသဒ္ဒေါ ဒီသတိ)။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍောလုံ–အကြင် ဆွမ်းကို ရှာမှီးရသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ–ဆွမ်းခံ၍ စားရခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊

ကောဌာသေသူတိ။ ။"ကောဌာသာဒီသု"ဟု ဆိုလိုလျက် အာဒီသဒ္ဒါအကြောင်း၊ တစ်နည်း– နိဒဿန အနက်ရှိသော ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် ကြွင်းသော အနက်တို့ကို ယူပါ၊ မှန်၏–"သုတ္တန္တံ"၌ အန္တသဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏတည်း။ ဂါမန္တသေနာသနံ–ရွာအနီးကျောင်း"ဟူရာ၌ အန္တသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်ဟောတည်း၊ "ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ ဧကော အန္တော"၌ အန္တသဒ္ဒါသည် ဥမ္မဂ္ဂ (လမ်းမှားဟူသော) အနက်ဟောတည်း၊ ဤအနက်များ ကျန်နေသေးသည်။

ဣဒ်–ဤဆွမ်းခံ၍ စားရခြင်းသည်၊ ဧဝိကာနံ–အသက်မွေးခြင်းတို့တွင်၊ အန္တံ–အညံ့ဆုံးတည်း၊ ဝါ–အောက်တန်းအကျဆုံးတည်း၊–ခန္ဓသံယုတ်, ခဇ္ဇနီယဝဂ်, ပိဏ္ဍောလျသုတ်၊ ပိဏ္ဍံ ဥလတိ ဂသေသတိတိ ပိဏ္ဍောလော၊ ပိဏ္ဍစာရိကော၊ တဿ ဘာဝေါ ပိဏ္ဍောလျံ၊ပိဏ္ဍစရဏေန ဧဝိကတာတိ အတ္ထော။–ဋီကာသစ်။]

ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာတိ အာဒီသု–တို့၌၊ ပရဘာဂေ–ထိုမှာဘက် အဖို့ဟူသော အနက်၌၊ (အန္တသဒ္ဒေါ ဒီဃတိ)။ [ဧသေဝ (ဧသောဧဝ)–ဤအလုံးစုံသော အကြောင်းတို့၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သည်ပင်၊ ဒုက္ခဿ–ဒုက္ခ၏၊ အန္တော–ထိုမှာဘက် အဖို့တည်း၊–နိဒါနဝဂ္ဂ, နိဒါနသံယုတ်, ဒုက္ခဝဂ်, ပရိဝိမံသနသုတ်၊ ဧသေဝါတိ သဗ္ဗပစ္စယသခ်ယဘူတော နိဗ္ဗာနဓမ္မောဧဝ၊ တေနာဟ သဗ္ဗ၊ပေ၊ ဝုစ္စတီတိ၊–ဋီကာသစ်။] ဟိ–မှန်၊ သဗ္ဗပစ္စယသခ်ယော–အလုံးစုံသော အကြောင်းတရားတို့၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကို၊ ဒုက္ခဿ–၏၊ ပရဘာဂေါ–ထို့ဟာဘက် အဖို့ဖြစ်သော၊ ကောဋိ–အစွန်တည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုစ္စတိ–၏၊ သက္ကာယော၊ပေ၊အန္တောတိအာဒီသု–တို့၌၊ ကောဋ္ဌာသေ–အဖို့အစုဟူသော အနက်၌၊ (အန္တသဒ္ဒေါ ဒီဃတိ)။ [အာဝုသော–ဝါရှင်တို့၊ (ရဟန်းတစ်ပါးက အခြားရဟန်းများကို ခေါ်သည်)၊ သက္ကာယော–သက္ကာယကို, ယူခြင်းသည်၊ ဧကော–တစ်ခုသော၊ အန္တော–အဖို့ အစုတည်း၊–ဆက္ကဂုံတို့ရ်, ဒု–ပံ, မဟာဝဂ်, မဇ္ဈသုတ်၊ သက္ကာယောတိ သက္ကာယဂ္ဂါဟော၊–ဋီကာသစ်။] ဣဓာပိ–ဤ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ ဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ သွာယံ–ထို အန္တသဒ္ဒါသည်၊ ကောဋ္ဌာသေ–အဖို့အစုဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တတိ–ဖြစ်၏။

ကပ္ပသဒ္ဒေါပိ–ကပ္ပသဒ္ဒါသည်လည်း၊ (ပိဖြင့် အန္တသဒ္ဒါကို ပေါင်း)၊ ဘန္တေ–မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကပ္ပံ–အာယုကပ် ပတ်လုံး၊ တိဋ္ဌတု–တည်တော်မူပါ၊ (အယုကပ္ပ၏ ပုံစံ)။ [သုတ်မဟာဝဂ္ဂ, မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်, နိမိတ္တောဘာသကထာ။] နိပဇ္ဇိတုံ–အိပ်ခြင်းငှါ၊ ကပ္ပေါ–အမြွက်သည်၊ ဝါ–အနည်းငယ်သော အကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ (လေသကပ္ပ၏ ပုံစံ)။ အဋ္ဌကဂုံတို့ရ်, ဒု–ပံ, ယမကဝဂ်, ကုသိတာရမ္ဘ ဝတ္ထုသုတ်။] ကပ္ပကတေန–ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္ဓုရှိသော အဝတ်ဖြင့်၊ အကပ္ပကတံ–ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္ဓု မရှိသော အဝတ်သည်၊ ဝါ–ကို၊ သံသိဗ္ဗိတံ–ရောစပ်၍ ချုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ (ဝိနယ ကပ္ပ၏ ပုံစံ)။ [ပါစိတ်, သုရာပါနဝဂ်, ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏ သိက္ခာပုဒ်။] ဣတိဧဝံ–ဤသို့၊ အာယုကပ္ပလေသကပ္ပ ဝိနယကပ္ပါဒီသု–အာယုကပ်, အမြွက်ဟူသောကပ်, ဝိနည်းဌာလာသော ကပ္ပဗိန္ဓု အစရှိကုန်သော၊ သမ္မဟုလေသု–များစွာကုန်သော၊ အတ္ထေသု–တို့၌၊ ဝတ္တတိ–၏၊ ["ကပ္ပေါ ကာလေ ယုဂေ လေသေ" စသော အဘိဓာန် (၇၉၉)လာ အနက်တို့တွင် ကျန်အနက်များလည်း ရှိသေးသောကြောင့် "သမ္မဟုလေသု အတ္ထေသု"ဟု မိန့်သည်။] ဣဓ–ဤပုဗ္ဗန္တ

ကပ္ပိကာ ဟူသောပါဠိ၌၊ တဏှာဒိဋ္ဌိသု-တဏှာကပ္ပ ဒိဋ္ဌိကပ္ပတို့၌၊ ဝတ္တတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

စ-သံဝေကကား၊ ကပ္ပါတိ ၊ပေ၊ ဒိဋ္ဌိကပ္ပေါစာတိ-စဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤပါဠိကို၊ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ပိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [ကပ္ပါတိ (ဣတ္ထေ)-၌၊ (လဇ္ဇမာနာ-ရထိုက်ကုန်သော)၊ ကပ္ပါ-ကပ္ပတို့သည်၊ တဏှာကပ္ပေါစ-ကြံဆတတ်သော တဏှာ လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိကပ္ပေါစ-ကြံဆတတ်သော ဒိဋ္ဌိ လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့)၊ ဒွေ-နှစ်ပါးတို့တည်း၊ [မဟာနိဒ္ဒေသ, အဋ္ဌကဝဂ်, သုဒ္ဓဋ္ဌက သုတ္တ နိဒ္ဒေသ။ ဋီကာသစ်၌ "ဥဒ္ဒါနတောတိ သခ်ေပတော"ဟု ဖွင့်ထား၏၊ သို့သော် ပါဠိတော်ရင်း၌ ဥဒ္ဒါနတော မပါ။]

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ကပ္ပသဒ္ဒါ၏ တဏှာကပ္ပ ဒိဋ္ဌိကပ္ပ အနက်တို့၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတီတံ-အတိတ်ဖြစ်သော၊ ခန္ဓကောဋ္ဌာသံ-ခန္ဓာအဖို့ကို၊ ကပ္ပေတွာ-ကြံဆပြီး၍၊ (ဝိကပ္ပေတွာ-အထူးသဖြင့် ကြံဆပြီး၍၊) ဌိတာ-တည်နေကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ-ကတို့မည်၏၊ ဣတိဝေါ-သို့၊ ဣတ္ထေ-ဤ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကာ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန။ ။လောဘမူဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ယှဉ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့တွင် သဿတစသည်ဖြင့် ယူရာ၌ ဒိဋ္ဌိသည် ပဓာနဖြစ်၏၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတိုင်းပင် မိမိတို့အယူကို အားရနှစ်သက်နေသော တဏှာလည်း ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်၊ အားရနှစ်သက်တတ်သော တဏှာနှင့် ထိုအယူကို စွဲစွဲမြဲမြဲယူတတ်သော ဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်းဖြင့် ကြံဆကြသည်။

အတီတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသံ။ ။ပုဗ္ဗန္တ၌ ပုဗ္ဗသဒ္ဒါသည် ("မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ)စသည်၌ ကဲ့သို့ ပဓာနစသော အနက်ဟော မဟုတ်၊ "အတီတ" အနက်ဟောတည်း၊ ထိုအတိတ်လည်း ခန္ဓာငါးပါးမှလွတ်သော ကြံဆစရာဝတ္ထု မရှိသောကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးသာတည်း၊ အန္တသဒ္ဒါကား ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗန္တကို "အတီတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသံ"ဟု ဖွင့်သည်။

ကပ္ပေတွာ ဌိတာ။ ။ကပ္ပေတွာ၌ တွာ ပစ္စည်းသည် ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ဝိသေသနအနက်ကို ဟော၏၊ "ကြံဆပြီး၍"ဟု အတိတ်အနက်ပေးပါ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့၌ "တသ္မိံ ပုဗ္ဗန္တေ တဏှာယနာဘိနိဝေသနာနံ (တဏှာဖြင့် နှစ်သက်ခြင်း ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းတို့၏) သမတ္ထနံ ပရိနိဋ္ဌာပနံ (ပြီးဆုံးစေခြင်းကို) အာဟ"ဟု မိန့်သည်၊ "ဌိတာ-တည်နေကုန်၏ "ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုအယူကို မစွန့်ခြင်းကို ပြသည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ ကပ္ပေတွာနောက်ဝယ် "ပကပ္ပေတွာ"ဟု ရှိသော်လည်း ဋီကာတို့ မဖွင့်ကြ၊ ထို့ကြောင့် ရှေးက ရှိဟန်မတူ၊ ရှေး၌ကား "ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ"ဟု ရှိခဲ့သည်။]

ဧဝံ–ဤသို့၊ ပုဗ္ဗန္တံ–အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအဖို့ကို၊ ကပ္ပေတွာ–ကြံဆပြီး၍၊ ဌိတာနံ–တည်နေကုန်သော၊ တေသံ–ထိုရသေ့ ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပုနပ္ပုနံ–အဖန်ဖန် အထပ်တပ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန–ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုဗ္ဗန္တမေဝ–သို့သာ၊ အနုဂတာ–အစဉ်လိုက်သော၊ ဒိဋ္ဌိ–သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိနော–ဋ္ဌိတို့မည်၏၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော–ဤသို့အယူရှိကုန်သော၊ တေ–ထိုရသေ့ ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ တံ ပုဗ္ဗန္တံ–ကို၊ အာရဗ္ဘ–အာရုံပြု၍၊ အာဂမ္ဘ–ရောက်၍၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲမှီ၍၊ အညမ္ပိ–မိမိမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဇနံ–လူအပေါင်းကို၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ–မိစ္ဆာအယူရှိသည်ကို၊ ကရောန္တာ–ပြုကုန်လျက်၊ အနေကဝိဟိတာနိ–တစ်ပါးမကများသော အပြားရှိကုန်သော၊ အဓိဝုတ္ထိပဒါနိ–နာမည်ပညတ်(ဥပါဒါပညတ်)ကို ပြုတတ်သောပုဒ်တို့ကို၊ ဝါ–မိစ္ဆာအယူကို ပြုတတ်သော ပုဒ်တို့ကို၊ အဘိဝဒန္တိ–တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထုဟိ–ကြောင်းဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ အဘိဝဒန္တိ–စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်း၍ ငြင်းကြခုံကြ ပြောဟောကြကုန်၏၊ (အဋ္ဌာရသ သရုပ်ကို နောက်၌ တွေ့ရလတံ့။)

ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိနော။ ။အနုသည် အနုဂတအနက်ဟော၊ အနုဂတာ+ဒိဋ္ဌိ အနုဒိဋ္ဌိ၊ တေသံကို ကြည့်၍ "ပုဗ္ဗန္တံ+အနုဒိဋ္ဌိ+ယေသံတိ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိနော"ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂြိဟ်ပြုပါ။ [ယောနံ နော" ယောဂပိဘာဝဖြင့် ဣကာရန္တနောက်၌လည်း တစ်ရံတစ်ခါ ယောကို နောပြုနိုင်၏၊ "အသာရေ သာရမတိနော"ကဲ့သို့တည်း။] အနုဂတဟူရာ၌ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ နောက်သို့ လိုက်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့ လိုက်ခြင်းမဟုတ်, ထိုအယူ၏ အထပ်ထပ်ဖြစ်ခြင်းကိုပင် "အစဉ်လိုက်ခြင်း"ဟု ပြလို၍ "ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန"ဟု ဝိသေသနထည့်သည်။

အာရဗ္ဘ အာဂမ္ဘ ပဋ္ဌိစ္စ။ ။အာရဗ္ဘကို "အာလမ္ဗိတ္တာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ပါဠိတော်၌ အာရဗ္ဘ အဘိဝဒန္တိ"ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အာဂမ္ဘ ပဋ္ဌိစ္စတို့သည် အာရဗ္ဘ၏အဖွင့် တည်းဟု မှတ်ပါ၊ အာဂမ္ဘကို "ဝိသယဘာဝတောဧဝ ဟိ သော(ထိုပုဗ္ဗန္တသည်) တသာ အာဂမနဋ္ဌာနံ–ထိုဒိဋ္ဌိ၏ လာရာဌာန"ဟု လည်းကောင်း, ပဋ္ဌိစ္စ–ရှေးရှုရောက်၍"ဟူသည်ကို "အာရမ္ဘကပစ္စယော"ဟု လည်းကောင်း ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။

အညံပိ၊ပေ၊ကရောန္တာ။ ။"ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘ၊ပေ၊အဘိဝဒန္တိ"ဟူသော စကားသည် မိမိဘာသာ ပြောဆိုနေပုံကို ပြသော စကားမဟုတ်၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း ထိုအယူကို ယူအောင် (တရားဟော သကဲ့သို့) ဟောပြောသော စကားတည်းဟု သိစေလို၍ "အညံပိ ဧနံ၊ပေ၊ကရောန္တာ"ထည့်၍ ဖွင်သည်။ [တဒေတံ အညေသံ ပတိဋ္ဌာပနဒဿနတ္ထံ အာဟ–အညံပိ ဧနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ ကရောန္တာတိ၊–ဋီကာသစ်။]

အဘိဝဒန္တိ။ ။အဘိဝဒန္တိကိ ဣဒမေဝသစ္စံ မောဃမညန္တိ အဘိနိဝိသိတ္တာ ဝဒန္တိ၊ အယမေဝမော, နာယံ ဓမ္မောတိ အာဒိနာ ဝိဝဒန္တိ၊ အဘိဝဒန ကိရိယာယ အဓွာပိ အဝိဿေဒဘာဝ ဒဿနတ္ထံ ဝတ္တမာနကာလဝစနံ၊–ဋီကာ၊ အဘိနိဝိသိတ္တာကို ကြည့်၍ "အဘိသည် အဘိနိဝိသန အနက်ဟောတည်း"ဟု ယူပါ၊ ပါဠိတော်၌ "အဓိဝုတ္ထိပဒါနိ"ဟု ကဲ့ပုဒ်ပါပြီး ဖြင့်၊ သို့ကြောင့် အဓိဝုတ္ထိပဒတို့ကို ပြောဆိုရာ၌ "ငါတို့ယူထားသော အယူသာ အမှန်,

တ့ တ္ထ–ထိ အနေကဝိဟိတာနိ အဓိဝုတ္တိပဒါနိ အစရှိသော ပါဠိဌ်၊ အနေကဝိဟိတာနိတိ–ကား၊ အနေကဝိဓာနိ–တစ်ပါးမက များသော အပြားရှိကုန်သော၊ အဓိဝုတ္တိပဒါနိတိ–ကား၊ အဓိဝစနပဒါနိ–သဒ္ဒါကို ရည်စူး၍ ဖြစ်သော နာမည် ပညတ်ကို ပြတတ်သောပုဒ်တို့ကို၊ ဝါ–ခန္ဓာငါးပါး၏ အထက်ဌ ပြောဆိုအပ်သော ဥပါဒါပညတ်ကို ပြတတ်သော ပုဒ်တို့ကို၊ (အဘိဝဒန္တိ–ဌ်စပ်)။

အခြားအယူတွေ အမှားချည်းဘဲ"ဟု စွဲမြဲစွာ နလုံးသွင်း၍ ဟောပြောကြသည်"ဟု အဓိပ္ပါယ် မှတ်ပါ၊ "အယမေဝဓမ္မောပေါအာဒိနာ ဝိဝဒန္တိ"ကား (ဝါ သဒ္ဒါမပါသောကြောင့် တစ်နည်း အနက်ပြုဟု မယူဘဲ) "ထိုသို့ ပြောဆိုကြရုံမက, ဓမ္မ–အဓမ္မဟု ငြင်းလည်းငြင်းခုံကြသည်"ဟု အပိုအနက်ပြုဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာသစ်ဌ "အာဒိနာ အဘိဘာဝိတ္တာပိ ဝဒန္တိ"ဟု သမုစ္စည်းအနက်ပြု ပိသဒ္ဒါကို တွေ့ရ၏၊ ထိုအလို နှစ်နည်းဟု ယူရပေမည်၊ သို့သော် "အယမေဝ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော"သည် ငြင်းခုံပုံကို ပြသောစကားနှင့်သာ တူ၏၊ လွှမ်းမိုး၍ ပြောဆိုပုံနှင့် မတူ၊ ထို့ကြောင့် မိမိက "ရှေ့အနက်ဌ ထပ်ဆင့်သောစကား"ဟုသာ ယူပါသည်။

အချုပ်မှာ– "မိစ္ဆာအယူရှိသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ထိုအယူကို မိမိတို့စိတ်ထဲဌ် စွဲမြဲစွာ ယူထားရုံမက, အခြားသူတို့ကိုလည်း ယူစေလိုသောကြောင့် "သဿတော အတ္တာစ လောကော်စ"စသော ပုဒ်ဝါကျတို့ကို ဟောကြပြောကြသည်၊ ဟောပြောရုံသာမက, အယမေဝ ဓမ္မော– "အတ္တလောကသည် မြဲ၏"ဟူသော အယူသာ တရားစစ် တရားမှန်ဖြစ်၏၊ နာယံ ဓမ္မော– "အတ္တလောကသည် မမြဲ"ဟူသော အယူကား တရားမှန် မဟုတ်ဟု ငြင်းလည်း ငြင်းခုံကြသည်" ဟူလို။

အနေကဝိဟိတာနိ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဓာတုတ်, တ၊ အာကို ဣပြု, ဓကို ဟပြု၍ ပြီးသော ဝိဟိတသဒ္ဒါသည် ဝိ–ဓာတုတ်, အပစ္စည်း, ဣတ္ထိဧကတ္တတက အာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဝိဓာ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အနေကဝိဟိတကို "အနေကဝိဓ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိဟိတသဒ္ဒေါ ဝိဓာသဒ္ဒပရိယာယောတိ အာဟ–အနေကဝိဓန္တိ၊–ပါရာဇိက, ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ, ဝိမတိဋီကာ။] "အနေက်+ဝိဟိတ် ယေသ်"ဟု လည်းကောင်း, "အနေကာ+ဝိဓာ ယေသ်"ဟု လည်းကောင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုပါ။

အဓိဝုတ္တိ(မုတ္တိ)ပဒါနိ။ ။"အဓိဝုတ္တိ, အဓိမုတ္တိ"ဟု ပါဠိနှစ်ထွေ ရှိ၏၊ သိဟိုဠ်မှဌ် "အဓိဝုတ္တိ"ဟုသာ ရှိသတတ်၊ မုတ္တိကို "ဥတ္တိ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ အဓိဥတ္တိကို "အဓိဝစန"ဖွင့်သည် ဟု ကြံကြ၏၊ သို့သော် "ဥတ္တိ"နှင့် တွဲရာဌ် (မ်)အာဂုံ လာလေ့မရှိ၊ ဥစ္စတေဌ်(ဝ်)အာဂုံလာ၍ "ဝုစ္စတေ"ဟု ဖြစ်သကဲ့သို့ (ဝ်)အာဂုံ, နိရုတ္တိ စသည်ကဲ့သို့ ရ်အာဂုံသာ လာလေ့ရှိသည်၊ ထို့ပြင်–အထဝါတက်သော ဝါကျဌ် ပဝတ္တနတောသည် ဝုတ္တိဌ် ဝတ္တ(ဝတ)ဓာတ်၏ အဖွင့်တည်း၊ ထိုအဖွင့်သည် ဥတ္တိ၏အဖွင့် မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် အဓိဝုတ္တိကိုသာ ပါဠိမှန်ဟု ယူသင့်ပါသည်။ [ဋီကာသစ်ဌကား မိမိလက်ထက်ဌ တွေ့ရသော အဓိမုတ္တိကို ပါဠိမှန်ဟု ယူဆ၍ အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆွားလေသည်၊ မုတ္တိကို မုစ္စန္တိဟု (အကမ္မက)ဖွင့်ပုံမှစ၍ စဉ်းစားပါ။]

အဓိဝစန ပဒါနိ။ ။[ဝုတ္တိကို "ဝစန"ဟု ဖွင့်သည်။] ကျွန်ကို "သိရိဝဟက"ဟု နာမည်မှည့်ရာ၌ နာမည်ပေးသော မိဘစသူတို့သည် "သိရိ+ဝမြေတိ"ဟူသော အနက်ကို (တကယ်အားဖြင့် အသရေတိုးပွားစေနိုင်မှုကို)ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော်လည်း နာမည်တည်းဟူသော ပညတ်ကောင်းမှုကို ရည်ရွယ်၍ "သိရိဝဟက"ဟု အမည်မှည့်ကြသကဲ့သို့ (ယခုအခါ အမည်မှည့်ကြရာ၌လည်း အမည်နှင့် လိုက်-မလိုက်ကို ပဓာနမပြုဘဲ နာမည်၏ခေါ်၍ကောင်းမှုကိုသာ ပဓာနပြုကြသကဲ့သို့) ထို့အတူ သဒ္ဒါကိုသာ ရည်စူး၍ဖြစ်သော နာမည်ပညတ်(သဒ္ဒပညတ်)ဟူသမျှကို "အဓိဝစန်"ဟု ခေါ်ရသည်။ ဒါသာဒီသု သိရိဝဟကာဒိသဒ္ဒါဝိယ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတ္တာ ပဝတ္တိယာ အဓိဝစနံ ပညတ္တိ၊-ဋီကာ။] သုတ္တန္တမာတိကာ၌ အဓိဝစနဒုက်, ပညတ္တိဒုက်ဝယ် အဓိဝစနှင့် ပညတ်သည် အရတူသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း အဓိဝစနကို ပညတ္တိဟု ဖွင့်သည်။

ဆက်ဦးအုံ၊- တိတ္ထိတို့သည် ရူပ်နာမ်ခန္ဓာကို "အတ္တ"ဟု လည်းကောင်း, "လောက"ဟု လည်းကောင်း နာမည်တပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ကြ၏၊ သို့သော် ထိုရူပ်နာမ်ခန္ဓာ၌ အတ္တလောကဟု ပညတ်ဖို့ရာ အတ္တ မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါကိုသာ ရည်စူးရာရောက်သော သဒ္ဒပညတ်မျှသာ ဖြစ်ရလေသည်။

ဝစနတ္ထ။ ။ဝုတ္တိ(ဝစနံ)-သဒ္ဒါကိုသာ+အဓိ (အဓိကိစ္စ+ပဝတ္တံ)-စွဲမှီရည်စူး၍ ဖြစ်သော ပညတ်တည်း၊ အဓိဝုတ္တိ (အဓိဝစနံ)-သဒ္ဒါကိုသာ စွဲမှီရည်စူး၍ ဖြစ်သော ပညတ်၊ သမာသ်အတွင်း၌ အဓိသဒ္ဒါသည် အဓိကိစ္စ+ပဝတ္တအနက်ကို ဟောဂ၏၊ ဥပမာ-အဗ္ဗတ္တံ၌ အဓိသဒ္ဒါကဲ့သို့တည်း၊ အဓိဝုတ္တိယာ (အဓိဝစနဿ)-၏+ပဒါနိ-ပုဒ်တို့တည်း၊ အဓိဝစနပဒါနိ-တို့၊ [ပဒဖြင့် ပဒအပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျကိုပါ ယူ၊] "သဿတော အတ္တာစ လောကောစ"စသော မိစ္ဆာအယူကို ပြသောပုဒ်များကို အဓိဝစနပဒဟု လည်းကောင်း, အဓိဝုတ္တိပဒဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည်၊ "တသ္မာ ပညတ္တိဒီပကပဒါနိတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"ဟူသော ဋီကာ၌ "ဒီပက"ကား ပုဒ်ဟူသမျှ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတတ်သောကြောင့် အပိုထည့်ပါ၌တည်း၊ ဤ ပြခဲ့သောနည်းသည် အဋ္ဌသာလိနီ အဓိဝစနဒုက် အဖွင့်၌ လာသော နည်းတည်း။]

တစ်နည်း။ ။အဓိဝစန၌ အဓိသည် ဥပရိဘာဝအနက်ဟော၊ ဝုစ္စတိတိ ဝစနံ အဓိ-သဒ္ဒါ၏ စွဲ၍ဖြစ်ရာ ရူပ်ဝေဒနာစသည်တို့၏ အထက်၌+ဝစနံ-ပြောဆိုအပ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ အဓိဝစနံ-သဒ္ဒါကို၊ ထိုသဒ္ဒါဟူသည်လည်း ဥပါဒါပညတ်ဟူသော နာမပညတ်ပင်တည်း၊ ထို နာမပညတ်ကို အများသိအောင်ပြတတ်သော ပုဒ်ဝါကျသည် အဓိဝစနပဒမည်၏၊ အဓိဝစနာနံ+ပဒါနိ အဓိဝစနပဒါနိ" ဟု ပြုပါ။ ["အဓိဝုတ္တိ" အရ "သဿတော အတ္တာစ လောကောစ" စသော ဥပါဒါပညတ်ဟူသော နာမည်ပညတ်ရ၍ "အဓိဝုတ္တိပဒ"အရ ထိုပညတ်ကိုပြသော ပုဒ်ဝါကျရသည်။]

ဋီကာ။ ။အထဝါ-အဓိသဒ္ဒေါ ဥပရိဘာဝေ (အထက်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၌) ဖြစ်၏။ ["ဥပရိဘာဝေ"ဟု မူကွဲရှိ၏၊ အဓိသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြသော အဘိဓာန် (၁၁၇၇)၌ "ဥပရိတ္တ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ဥပရိဘာဝ"သည် မှုရင်းတည်း။] ဝုစ္စတိတိ ဝစနံ၊ ဥပရိ+ဝစနံ အဓိဝစနံ၊ ဥပါဒါနဘူတရူပါဒိနံ (သဒ္ဒါ၏ စွဲ၍ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော ရူပ်ဝေဒနာစသည်တို့၏) ဥပရိ ပညပိယမာနာ ဥပါဒါပညတ္တိတိ အတ္ထော။ [ဤနည်းသည် မူလဋီကာ အဓိဝစနဒုက် အဖွင့်၌ လာသော ဒုတိယနည်းပင်တည်း။]

အထဝါ–ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဘူတံ–ထင်ရှားရှိသော၊ အတ္ထံ–ရုပ်ဝေဒနာစသော အနက်ကို၊ အဘိဘဝိတွာ–လွှမ်းမိုး၍၊ ယထာသဘာဝတော–အကြင် အကြင် ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတွာ–မယူမူ၍၊ (အဘိဘဝိတွာကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ "လွှမ်းမိုး"ဟူသည် ဟုတ်မှန်သော သဘောအတိုင်း မယူခြင်းတည်း–ဟူလို)၊ ပဝတ္တနတော–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌယော–မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ အဓိဝုတ္တိယောတိ–အဓိဝုတ္တိတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ–ကုန်၏၊ အဓိဝုတ္တိနံ–ထင်ရှားရှိသော အနက်သဘောကို လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူတို့၏၊ ပဒါနိ–ပုဒ်တို့တည်း၊ အဓိဝုတ္တိပဒါနိ–တို့။ [မိစ္ဆာအယူသည် ဝစ္ဆ၊ ပဒသည် ဝါစက၊ ဤသို့ ဝစ္ဆဝါစကသမ္ဗန္ဓ အဖြစ်ဖြင့် စပ်နိုင်သောကြောင့် ဆင့်သမာသ်တွဲသည်။] ဒိဋ္ဌိဒိပကာနိ–မိစ္ဆာအယူကို ပြတတ်ကုန်သော၊ ဝစနာနိ–သဒ္ဒါတို့ကို၊ (အဘိဝဒန္တိ–ဌ်စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်၊ အဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိတိ–ကား၊ အဌာရသဟိ–ကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ–အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ (အဘိဝဒန္တိ–ဌ်စပ်)။

အထဝါ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။ဤနည်းဌ် အဓိသည် အဘိဘဝနအနက်ဟော၊ ဝုတ္တိကား ပဝတ္တနအနက်ဟောတည်း၊ အဓိ–ဟုတ်မှန်သော ရုပ်ဝေဒနာစသော အနက်ကို လွှမ်းမိုး၍+ဝုတ္တိယော–ဖြစ်တတ်သော မိစ္ဆာအယူတို့တည်း၊ အဓိဝုတ္တိယော–တို့၊ အဓိဝုတ္တိနံ+ပဒါနိ အဓိဝုတ္တိပဒါနိ၊ "ဒိဋ္ဌိဒိပကာနိ ဝစနာနိ"ကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်။

ဋီကာတစ်နည်း။ ။ဋီကာဌ် အဌကထာနှစ်နည်းအပြင် အဓိအတွက် အဓိကအနက်ကိုလည်း ပြသေး၏၊ သဿတစသေအနက်, ပကတိစသော အနက်, ဒြပ်စသော အနက်, ဇီဝစသော အနက်, ကာယစသော အနက်များသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ရုပ်ဝေဒနာစသော အနက်တို့မှ အပိုအလွန်အနက်များတည်း၊ အဓိက်–ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့မှ အပိုအလွန်အနက်ကို+(အဠာရောပေတွာ–ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့ အပေါ်ဌ် တင်၍)+ဝုတ္တိယော–ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူတို့တည်း၊ အဓိဝုတ္တိယော–တို့၊ အဓိဝုတ္တိနံ+ပဒါနိ အဓိဝုတ္တိပဒါနိ အဓိကဝုတ္တိတာယဝါ အဓိဝုတ္တိယောတိ ဒိဋ္ဌိယော ဝုစ္စန္တိ၊–ဋီကာ။]

သဿတဝါဒအဖွင့်

(၅) ၃၀။ ဣဒါနိ–ယခုအခါဌ်၊ အဌာရသဟိ–ကုန်သော၊ ယေဟိ ဝတ္ထူဟိ–အကြင် အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ အဘိဝဒန္တိ–စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်း၍ ငြင်းကြခုံကြ ပြောဟောကြကုန်၏၊ တေသံ–ထို တစ်ဆယ့်ပါးသော အကြောင်းတို့ကို၊ ကထေတုကမ္မတာယ–ဖြေခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ စ ခေါ် ဘောန္တော တိ အာဒိနာ–ရှေ့အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတွာ–မေးတော်မူပြီး၍၊ တာနိ ဝတ္ထူနိ–တို့ကို၊ ဝိဘဇိတွာ–အကျယ်ဝေဘန်၍၊ ဒသေတုံ–ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ သန္တိ

ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ-ဝေအစရှိသောစကားရပ်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဝါ-၏၊ [အချို့စာအုပ်များ၌ "ကထေတုကမျတာယ ပုစ္ဆာယ"ဟု ရှိ၏၊ ဋ္ဌီကာသစ်၌ "ကထေတုကမျတာယ ဟေတုဘူတာယ ပုစ္ဆိတွာတိ သမ္မန္ဓော"ဟု ရှိသောကြောင့် "ပုစ္ဆာယ"မပါခြင်းသာ ဋ္ဌီကာဖွင့်နှင့် ညီသည်။]

တတ္ထ-ထိုသန္တိ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ (ဝစနတ္ထো ဧဝं ဝေဒိတဗ္ဗော ဧတေန-ဤအယူဖြင့်၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ကုတိ-ထိုသို့ ပြောဆိုကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုအယူသည်)ဝါဒေါ-ဝါဒမည်၏၊ ဧတံ-ဤဝါဒေါဟူသော အမည်သည်၊ ဒိဋ္ဌိဂတသ-မိစ္ဆာအယူ၏၊ ဝါ-မိစ္ဆအယူဖြစ်ခြင်း၏၊ ဝါ-မိစ္ဆာအယူ အပြား၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ဧတေသံ-ဤ သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့၏၊ သဿတော-မြဲသော၊ ဝါ-မြဲ၏ဟူ၍၊ ဝါဒေါ-ပြောဆိုကြောင်း အယူသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကုတိ-ထိုသို့မြဲသော အယူရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ဝါ-ထိုသို့မြဲ၏ဟု ပြောဆိုကြောင်း အယူရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ-ထို သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့သည်၊

ဒိဋ္ဌိဂတသ။ ။ဒိဋ္ဌိ၏ဝ-မိစ္ဆာအယူသည်ပင်၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဒိဋ္ဌိဂတမည်၏၊ ဂတသဒ္ဒါ သီးခြား အနက်မရှိ, ဒိဋ္ဌိဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ အနက်ကိုပင် တွဲဖက်၍ ဟောသည်၊ ဤအရာမျိုးကို "တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ-ထို ရှေ့ပုဒ်အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါ"ဟု ခေါ်၍ ဒိဋ္ဌိဂတံကို တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဟု ခေါ်သည်။

ဆက်ဦးအုံ- တသ-ထို ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မိစ္ဆာအယူဟူသော အနက်တည်း၊ တဗ္ဘာဝေါ-နက်၊ ဤ၌ ဘာဝသဒ္ဒါသည် ဘာဝေါ ပဒတ္ထော သတ္တာယ"စသော အဘိဓာန်(၈၀၇)လာ အနက်တို့တွင် ပဒတ္ထ၌ ဖြစ်၏၊ ပဒတ္ထဟူရာ၌ "ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ"ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး၍ ပဒတ္ထကို အရကောက်ရခြင်းတည်း၊ ဤနေရာ၌ ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူကို ပဒတ္ထဟု ဆိုသည်၊ တဗ္ဘာဝေ+ဝုတ္တိ ယသောတိ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ-ထို ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါ၊ ဂတအတွက် သီခြားအနက်မရှိ-ဟူလို။

တစ်နည်း။ ။ဒိဋ္ဌိယာ-မိစ္ဆာအယူ၏+ဂတံ-ဖြစ်ခြင်းတည်း (ဖြစ်ခြင်းမျှသာတည်း)၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ခြင်း၊ မိစ္ဆာအယူ၏ ဖြစ်ခြင်းမျှသာ, ထိုဖြစ်ခြင်းထက်ပို၍ ဂတအတွက် "သီထိုက်" ဟူသော အနက် မရှိ၊ "ဒိဋ္ဌိသည် သီထိုက်သော သီစရာကောင်းသော တရားမဟုတ်"ဟူလို။ [ဂန္ဓဗ္ဗာ ဘာဝတောဝါ (သီထိုက်သော သဘောဏ် မရှိခြင်းကြောင့်) ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တမေဝ, နတ္ထိ.ညံ အဝဂန္ဓဗ္ဗန္တိ အတ္ထော၊-ဋ္ဌီကာ။]

တစ်နည်း။ ။ဒိဋ္ဌိပဋိကာရောဝါ ဒိဋ္ဌိဂတံ (ဒိဋ္ဌိအမျိုးအစား, ဒိဋ္ဌိအပြား)၊ ဝိဓ, ယုတ္တ, ဂတ, ပကာရသဒ္ဒါတို့ကို အနက်တူ သဒ္ဒါများဟု လောကီကျမ်းဆရာတို့ ယူကြသည်။ [လောကီယာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတ ပကာရသဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဣစ္ဆန္တိ၊-ဋ္ဌီကာ၊ ဤ အဖွင့်များ အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

သဿတဝါဒါ–သဿတဝါဒတို့ မည်၏၊ သဿတဒိဋ္ဌိနော–သဿတ အယူရှိသူတို့တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ ဧတေနေဝနယေန–ဤ နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဣတော–ဤ သဿတဝါဒါ ဟူသော ပုဒ်မှ၊ ပရေသံ–နောက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဝရူပါနံ–ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ပဒါနံပိ–ပုဒ်တို့၏လည်း၊ (ဧကစ္စ သဿတ ဝါဒါစသော ပုဒ်တို့၏လည်း၊) အတ္ထော–ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏။

သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စာတိ–ကား၊ ရူပါဒီသု–ရူပကွန္ဓာ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ခန္ဓာကို၊ အတ္တာတိစ–အတ္တဟူ၍ လည်းကောင်း၊ လောကောတိစ–လောကဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ–ယူပြီး၍၊ တံ–ထို အတ္တလောကကို၊ သဿတံ–အဆက်မပြတ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

သဿတောဝါဒေါ ဧတေသံ။ ။ဤ ဝိဂြိုဟ် အတိုင်း တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် "မြဲသော+ဝါဒ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ သို့သော် မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည် "ဝါဒကို သဿတ (မြဲ၏)"ဟု မယူကြ, ဝါဒသည်မြဲလည်း မမြဲ, အပြောင်းအလွဲ ဖြစ်နိုင်၏၊ အတ္တလောကကိုသာ သဿတဟု ယူကြသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကန္တာ–လုံ့တို့သည်၊ စရန္တိ–လှည့်လည်ကုန်၏"ဟူရာ၌ လုံ့နှင့်တကွဖြစ်သော လူတို့ကို သဟစရဏနည်းအားဖြင့် "ကန္တာ"ဟု ခေါ်သကဲ့သို့, သဿတဟု ယူအပ်သော အတ္တလောကနှင့်တကွ ဖြစ်သောကြောင့် ဝါဒကိုလည်း သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သဿတဟု ခေါ်ရသည်။ [သစ္စမေတံ၊ သဿတသဟစရိတတာယ ပန ဝါဒေါ သဿတောတိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာ။]

တစ်နည်း။ ။"သဿတော ဣတိ ဝါဒေါ ဧတေသံ"ဟု ဆိုလိုလျက် ဣတိ သဒ္ဒါ အကြောင်းပါ၊ ဤအလို "သဿတော–မြဲ၏ဟူ၍"ဟု ပေးရသည်။ [သဿတော ဣတိ ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ ဝါ_ ဣတိသဒ္ဒလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊–ဋီကာ။] (တစ်နည်း) "သဿတံ–မြဲသော အတ္တလောကကို+ဝဒန္တိ–အမှန်ဘဲဟု စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်း၍ ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ သဿတဝါဒါ"ဟု ကြပါ။ [အထဝါ သဿတံ ဝဒန္တိ ဣဒမေဝ သစ္စန္တိ အဘိနိဝိသ ဝေါဟရန္တိတိ သဿတဝါဒါ၊–ဋီကာ၊ ဤနည်းကား အဋ္ဌကထာမှ တစ်မျိုး အဖွင့်တည်း၊ "ဝဒန္တိတိ ဝါဒါ၊ သဿတံ+ဝါဒါ သဿတဝါဒါ"ဟု ပြု။]

ရူပါဒီသုပေ၊လောကောတိစ။ ။ရုပ်ဝေဒနာစသော ခန္ဓာငါးပါးတွင် တစ်ပါပါးကို အတ္တဟု လည်းကောင်, လောကဟု လည်းကောင်း ယူ၍ (မိစ္ဆာအယူဖြင့် ယူ၍) ထို အတ္တလောကကို မြဲ၏ဟု ပညတ်ကြသည်၊ "ရုပ်စသော ခန္ဓာ တစ်ပါးပါးကို စွဲ၍ ဥပါဒါပညတ် အဖြစ်ဖြင့် အတ္တလောကဟု နာမည်တတ်ကြသည်"ဟူလို၊ ဤအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် "အတ္တနှင့် လောကသည် နာမည်သာ ကွဲ၏၊ စွဲလမ်းရာ ဌာနမှာ ရုပ်–ဝေဒနာ စသော တစ်ပါးပါးသာ ဖြစ်၍ မကွဲပြား၊ တစ်ချို့က အတ္တဟု ယူ၍ တစ်ချို့က လောကဟု ယူသဖြင့် ယူပုံကွဲသောကြောင့် နှစ်မျိုးပြုရသည်"ဟု မှတ်ပါ။ [ဧကေကသ္မိံ စ အတ္တာတိ လောကောတိစ ဂဟဏဝိသေသံ ဥပါဒါယ ပညပနံ ဟောတိတိ အာဟ–ရူပါဒီသုပေ၊ဂဟေတွာတိ၊–ဋီကာ။]

အမရံ–သေခြင်းမရှိဟူ၍ လည်းကောင်း၊ နိစ္စ–မြဲ၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဓုဝံ–ခိုင်ခဲ့၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏။

ယထာ (ကိုဝစနံ)–ကို၊ (ကော–သည်)၊ အာဟ–မိန့်သနည်း၊ ရူပံ အတ္တာစေဝ၊ ပေါပညပေန္တိတိ–ဆို အစရှိသော၊ (ဣဒံ–ဤ စကားကို၊ ဓမ္မသေနာပတိ–သည်၊ အာဟ–မိန့်ပြီ။) [ရူပံ–ရူပက္ခန္ဓာကို၊ အတ္တာတိစေဝ–အတ္တဟူ၍ လည်းကောင်း၊

မှတ်ချက်။ ။"လောက"အရ "သတ္တ"ဟု ခေါ်အပ်သော လောကကို ယူပါ၊ ဤနေရာ၌ သတ္တနှင့် လောကသည် အနက်တူပင် ဖြစ်၏၊ ထို သတ္တဟူသည်လည်း (အများပြောရိုးဖြစ်သော တစ်ကိုယ်လုံးမဟုတ်) အတ္တပင်တည်း၊ မှန်၏၊– အတ္တကို ပုဂ္ဂလ, သတ္တ, ဇီဝဟု ပရိယာယ် အမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါ်ရသည်။ [ပုဂ္ဂလောတိ အတ္တာ သတ္တောဇီဝေါ–အဋ္ဌသာလိနီ မူလဋ္ဌီကာ နိဒါနကထာ အမွှင့်၊ ပါဏော သရီရိ ဘူတံဝါ, သတ္တော ဒေဟီစ ပုဂ္ဂလော၊ ဇီဝေါ ပါဏီ ပဇာ ဇန္တု, ဓာနော လောကော တထာဂတော၊–အဘိဓာန်(၉၂)၊ ဤအဘိဓာန်၌လည်း သတ္တနှင့် လောကကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသည်။] အတ္တ၏အကျယ်ကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယသစ်၌ ရှုပါ၊ ထိုမှ ယူ၍ သင်္ဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ အတ္တဝါဒုပါဒါန် အခန်း၌လည်း ပြထားပါသည်။

သဿတံ၊ပေ၊ဓုဝံ။ ။အမရံ နိစ္စံ ဓုဝံတို့ သဿတဝေါဝစနာနိ၊–ဋီကာ၊ ဤအလို လေးပုဒ်လုံးပင် "မြဲ၏"ဟု အနက်ပေးရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ သို့သော် သဒ္ဒါနက် (နိဿယနက်) အားဖြင့်ကား "မရဏာဘာဝေနဝါ အမရံ, ဥပ္ပါဒါဘာဝေန (ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော ဥပါဒ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်) သဗ္ဗဒါပိ အတ္ထိတာယ နိစ္စံ(ဖြစ်သောတရားသည်ပျက်၏၊ အတ္တကား ဖြစ်ကို မဖြစ်ဘဲ အမြဲရှိနေသောကြောင့် မပျက်စီးဘဲ မြဲ၏၊) ထိရဋ္ဌေန ဝိကာရာဘာဝေန (ဖေါက်ပြန်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဓုဝံ"ဟု ထပ်၍ ဖွင့်သည့်အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။

သဿတံ။ ။ထောမနိဒ္ဒေ "သသ္မတ်"ဟု အဗျယ (နိပါတ်) ပုဒ်ရှိ၏၊ အကြားမရှိ အနက်, အဆက်ဆက်အနက်တို့ကို ဟောအ၏၊ အကြားမရှိ အပြတ်မရှိသောကြောင့် "မြဲ၏"ဟု အနက်ပေးကြသည်၊ သွဋ္ဌ ဝ ဟျောက်၍ သသ ဒွေဘော်ရောက်သောကြောင့် ပါဠိ၌ "သဿတ" ဟု ဖြစ်သည်၊ ဤအလို နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဓာတ်ပစ္စည်းခွဲဖွယ် မလိုတော့၊ သို့သော် "သဒါသရတိ ဂစ္ဆတိ(အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်တည်၏) ဣတိ သဿတော"ဟု ပြု၍ သဒါ ရှေးရှိသော သရဓာတ် တပစ္စည်ဟု ကြံကြသေး၏၊ သဒါ ကိုလည်း သ ပြုစေလိုသတတ်၊ (တစ်နည်း) သ ကိုပင် သဒါအနက်ဟောဟု ယူကြသတတ်၊ ဤနည်း၌ သ ဒွေဘော်ဖြစ်ဘို့မှာ အကြောင်းလုံလောက်စွာ မရနိုင်။

ယထာဟ။ ။မဟာနိဒ္ဒေသနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်ဟု ဋီကာသစ် ဆို၏၊ သို့သော် တိုက်ရိုက်ပါဠိကို မတွေ့ရ၊ ဤသာဓကပါဠိ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀ တွင် ငါးပါးမျှကိုသာ ပြထား၏၊ ခန္ဓာတစ်ပါး၌ လေးပါးစီရှိသောကြောင့် "ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ" စသော ကျန် ၁၅ ငါးပါးကို မပြ၊ ထို ၁၅ ပါးတွင် "ရူပဝန္တံဝါ အတ္တာနံ"စသည်ဖြင့် လာသောကြောင့်

လောကောတိစ–လောကဟူ၍လည်းကောင်း၊ သဿတောတိစ–သဿတဟူ၍ လည်းကောင်း၊(ဂဟေတွာ–ယူပြီး၍)အတ္တာနဉ္စ–အတ္တာကိုလည်းကောင်း၊ လောကဉ္စ–လောကကိုလည်းကောင်း၊ ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏၊ တထာ–ထို့အတူ၊ ဝေဒနံ–ဝေဒနကွန္ဓာကို၊ပေ၊ သညံ–သညာကွန္ဓာကို၊ပေ၊ သင်္ခါရေ–သင်္ခါရကွန္ဓာတို့ကို၊ပေ၊ ဝိညာဏံ–ဝိညာဏကွန္ဓာကို၊ အတ္တာတိစေဝ လောကောတိစ သဿတောတိစ၊ (ဂဟေတွာ–၍) အတ္တာနဉ္စ–ကိုလည်းကောင်း၊ လောကဉ္စ–ကိုလည်းကောင်း၊ ပညပေန္တိ–ကုန်၏။]

၃၁။ အာတပ္ပမန္ဟာယာတိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဝိရိယံ–ဝီရိယကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်)၊ ဝီရိယဿ–ဝီရိယ၏၊ (ဟိတ်၏ သမ္ဗန္ဓထည့်သည်)၊ ကိလေသာနံ–

အတ္တတခြား ရုပ်တခြားစသည်ဖြင့် ခွဲ၍ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသက္ကာယဒိट्ठि ၂၀တွင် ခန္ဓာလေးပါးကို အတ္တဟု ယူ၍ ကျန်တစ်ပါးကို လောကဟု ယူသောနည်း, ခန္ဓာတစ်ပါးကို အတ္တဟုယူ၍ ကျန်လေးပါးကို အတ္တ၏ အသုံးအဆောင် လောကဟု ယူသောနည်း, မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို အတ္တဟုယူ၍ သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို လောကဟု ယူသောနည်းအားဖြင့် အတ္တနှင့် လောကအခွဲကို အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဋီကာ၌ ခွဲပြသေး၏။ [ဤနည်းအလို "အတ္တဟု စွဲလမ်းရာကတခြား, လောကဟု စွဲလမ်းရာကတခြား"ဟု မှတ်ပါ။]

အာတပ္ပနဘာဝေန။ ။ဤပါဠိတော်သည် အာတပ္ပအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော နာမလာဘဟိတ်တည်း၊ ဘုဝါဒိတပ္ပဓာတ်သည် ဟိ'သာအနက်ဟောဟု ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဆို၏၊ ဋီကာတို့၌လည်း "ကိလေသာနံ ဝိဟာဓနံ (နှိပ်စက်ခြင်း)ပဟာနံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ဝိဟာဓနနှင့် ဟိ'သာသည် အနက်တူ၏၊ ထို အဖွင့်နှင့်လျော်အောင် "အာတပ္ပနဘာဝေန"ဟု ရှိသင့်၏၊ ဋီကာတို့၌လည်း "အာတပ္ပနံ ကိလေသာနံ ဝိဟာဓနံ ပဟာနံ"ဟု ရှိရပေလိမ့်မည်၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ "အာတာပန ဘာဝေန"ဟု တွေ့ရ၏၊ စုရာဒိတပဓာတ်ကား ဒါဟ–ပီဏန နှစ်နက်ကို ဟော၏၊ အာတာပီ"ပုဒ်၌ ဒါဟအနက်ဟော တပဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော်လည်း ဤ၌ကား တပ္ပဓာတ်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်၊ "ကိလေသေ အာတပ္ပတိ(နှိပ်စက်သောအား, ပယ်ရှားတတ်၏)ဣတိ အာတပ္ပံ"ဟု ပြု။

အာတပ္ပန္တိ ဝုတ္တံ။ ။အာတပ်ံနေရာဝယ် "အာတပ, အာတာပ"ဟု တစ်မျိုးမျိုးသာ ရှိသင့်၏ဟု ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏၊ သို့သော် အဘိဓာန်၌ အာတာပပုဒ်သာ ဝီရိယအနက်ဟော အဖြစ်ဖြင့် လာ၏၊ "အာတပ"ပုဒ်ကား အရောင်အလင်း အနက်ဟောသာ၊ ထိုအာတာပ–အာတပပုဒ်တို့လည်း ပုလ္လိန်ချည်းသာတည်း၊ ဤကား နပုလ္လိန်၊ ဆက်ဦးအုံ–ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ဂန္ဌာရမ္ဘကဏ္ဍ အဖွင့်၌လည်း "အာတပ္ပသဒ္ဒေါဝိယ ပန အာတာပသဒ္ဒေါ ဝိရိယေယေဝ နိရုဠှောတိ အာဟ–အာတာပီတိ ဝိရိယဝါတိ"ဟု ဝီရိယကို ဟောရာ၌ သာ၍ ထင်ရှားသော အာတပ္ပသဒ္ဒါကို ဥပမာနအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် အာတပ်ံကိုပင် ရှေးဟောင်းပါဠိမှန်ဟု ယူလိုပါသည်၊ ဤပုဒ်က "အာတပ်ံ"ဟု အမှန်ဖြစ်လျှင် နာမလာဘဟိတ်လည်း "အာတပ္ပန ဘာဝေန"ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက် ညီသည်။

ကိလေသာတို့ကို၊ အာတပ္ပနဘာဝေန–နှိပ်စက်သောအား, ပယ်ရှားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာတပ္ပန္တိ–အာတပ္ပဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တဒေဝ–ထိုဝီရိယသည်ပင်၊ ပဒဟနဝသေန–အားထုတ်ခြင်း အစွမ်းကြောင့်၊ (အားထုတ်ခြင်းကို သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍)၊ပဓာနံ–ပဓာနမည်၏၊ (တဒေဝ–ထိုဝီရိယသည်ပင်)၊ ပုနပ္ပုနံ–အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်၊ ယုတ္တဝသေန–အားထုတ်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ အနုယောဂေါ–အနုယောဂမည်၏၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊တိပွဘောဒ်–သုံးပါးအပြားရှိသော၊ ဝီရိယံ–ဝီရိယကို၊ အန္ဓာယ–အစဉ်လိုက်၍၊ အာဂမ္ဘ–ရောက်၍၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ဣတိအတ္ထော–နက်။

သတိယာ–သတိနှင့်၊ အဝိပ္ပဝါသော–ကင်းမြဲမနေခြင်းကို၊ အပ္ပမာဒေါ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏၊ သမ္မာ မနသိကာရောတိ–ကား၊ ဥပါယ မနသိကာရော–သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းကြောင်း ဖြစ်သောတရားတည်း၊ ပထမနသိကာရော–လမ်းမှန်အားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းကြောင်းဖြစ်သော တရားတည်း၊ အတ္ထတော–အနက်အားဖြင့်၊ ဝါ–တရားကိုယ်အားဖြင့်၊ ဉာဏံ–ဉာဏ်တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ–ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ–၏။

အန္ဓာယ။ ။အန+ဣဓာတ်, တွာကို ယပြု၊ ဣကို အာပြု၊ "အန+ဣယ=အစဉ်လိုက်၍"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုအနက်ကိုပင် "အာဂမ္ဘ ပဋိစ္စ"ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်၊ အာဂမ္ဘ၌ အာ+ဂမ, တွာကို ယ, မျက်ကို မပြု, ဒွေဘော်လာ၊ ပဋိစ္စ၌ကား ပဋိ+ဣ, တွာ၊ ဣတော ဧော"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိ(၁၆၈)သုတ်ဖြင့် တွာကို စ္စပြု၊ ကစ္စည်းသုတ်ဖြင့် စီရင်ပုံကို "စ နဿေဟိ ရစ္စံ"သုတ် ရူပသိဒ္ဓိမှာ ကြည့်ပါ။

ပဓာန, အနုယောဂ။ ။ပဒဟနဝသေနကိုကြည့်၍ "ပဒဟတိတိ ပဓာနံ"ဟု လည်းကောင်း, ပုနပ္ပုနံ ယုတ္တဝသေနကိုကြည့်၍ "ယုဇ္ဇတိတိ ယောဂေါ၊ ပုနပ္ပုနံ+ယောဂေါ အနုယောဂေါ"ဟု လည်းကောင်း ပြုပါ၊ အာတပ္ပဝီရိယသည် အစစာ အားတုတ်သည်မှစ၍ ဥပစာရ အခိုက်တိုင်အောင်သော ဝီရိယတည်း၊ ပဓာနဝီရိယကား အပ္ပနာစျာန် အခိုက်၌ဖြစ်သော ဝီရိယတည်း၊ အနုယောဂဝီရိယမှာ စျာန်ရပြီးနောက် အဘိညာဉ်ရောက်အောင် စိတ်ကိုဆုံးမကြောင်း ဝီရိယတည်း၊ ထို့ကြောင့် သုံးမျိုးခွဲထားသည်။ [ပဒဟနံ ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတ္တာ စိတ္တသဒ္ဓါသာဟနံ အနုယောဂေါ ယထာ သမာဓိ-ဝိသေသ ဘာဂိယတံ ပါပုဏာတိ၊ ဧဝံ ဝီရိယသမ္ပယုတ္တလီကရဏံ၊ ဣဓ ဥပစာရပ္ပနာစိတ္တပရိဒမနဝီရိယာနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ အာဟ– တိပွဘောဒံ ဝီရိယန္တိ၊–ဋီကာ။] ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယယ၌ အနက်ပေးထားပါသည်။

အပ္ပမာဒေါ။ ။ပမဇ္ဇတိ ဧတေနာတိပမာဒေါ၊ (ကုသိုလ်ကိစ္စ၌ မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်)၊ နဉ+ပမာဒေါ အပ္ပမာဒေါ၊(ပမာဒမဟုတ်, ပမာဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မမေ့မလျော့ကြောင်း သတိ)၊ ထို့ကြောင့် "သတိယာ အဝိပ္ပဝါသော"ဟု အဓိပ္ပါယတူ ဖွင့်သည်။

သမ္မာ မနသိကာရော။ ။သမ္မာကို "ဥပါယ"ဟုဖွင့်၍ ထို ဥပါယကို (ဥပါဒါန်စသော အနက် ယူမည်စိုးသောကြောင့်) "ပထ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ထို "ပထ–လမ်းကြောင်း"ဟူသည် ဟိတသုခကို ရခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ကရောတိ ဧတေနာတိ ကာရော၊ မနသိ+ကာရော

ဟိ–မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ ယသ္မိं မနသိကာရေ–အကြင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နလုံးသွင်းကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်၌၊ ဌိတသ–တည်သော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညာဏံ–ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်သည်၊ ဣဒ္ဓ၊ တိ–ပြီးစီး၏၊ အယံ–ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နလုံးသွင်းကြောင်း ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို၊ ဣမသ္မိं ဌာနေ–ဤ သမ္မာမနသိကာရံဟူသော ပါဠိအရာ၌၊ မနသိကာရောတိ–ရဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော–အလိုရှိအပ်၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ ဝါ–ထိုသို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နလုံးသွင်းကြောင်း ဉာဏ်၏ မနသိကာရဟု အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝီရိယဠ–သုံးမျိုးသော ဝီရိယကို လည်းကောင်း၊ သတိဠ–သတိကို လည်းကောင်း၊ ဉာဏဠ–ဉာဏ်ကို လည်းကောင်း၊ အာဂမ္မ–ရှေ့ရှုရောက်၍၊ ဝါ–စွဲ၍၊ ("တထာရူပံ စေတောသမာဓိं ဖုသတိ"ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိ အယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ–ဤအာတပ္ပမန္ဒာယ အစရှိသောပါဠိ၌၊ သခေါ်ပတ္ထော–အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း။ [သီလဝိသုဒ္ဓိနှင့်တကွ လေးပါးသောစျာန်တို့ကို ရကြောင်း အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုအပ်ပြီး–ဟူလို။] တထာရူပန္တိ–ကား၊ တထာဇာတိကံ–ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ စေတောသမာဓိန္တိ–ကား၊ စိတ္တသမာဓိं–စတုတ္ထစျာန်စိတ်၏ သမာဓိကို၊ ဖုသတိတိ–ကား၊ ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတိ–ရ၏၊ ယထာသမာဟိတော စိတ္တေတိ–ကား၊ ယေနသမာဓိနာ–အကြင် စတုတ္ထစျာန် သမာဓိဖြင့်၊ စိတ္တမှိ–စိတ်ကို၊ သမ္မာ–

မနသိကာရော၊ (အလုတ္တသမာသ်)၊ သမ္မာ(သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့်)+မနသိကာရော–ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စိတ်၌ပြုကြောင်း (နလုံးသွင်းကြောင်း) တရားတည်း၊ သမ္မာ မနသိကာရော–ရား၊ ထိုတရားဟူသည် ဤနေရာ၌ "ဉာဏ်တည်း"ဟု သိစေလိုရ၍ "အတ္ထတော ဉာဏ်"ဟု မိန့်သည်၊ ဤ "ဉာဏ်"ဟူသော ပါဠိဖြင့် အာရမဏပဋိပါဒက, ဝိထိပဋိပါဒက, ဧဝနပဋိပါဒက ဟူသော မနသိကာရသုံးမျိုးကို ပယ်သည်၊ ထိုသုံးမျိုးအကျယ်ကို သဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ မနသိကာရစေတသိသ်အဖွင့်၌ ရှုပါ၊ [သမ္မာ ဥပါယေန မနသိ+ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဧတေနာတိ သမ္မာမနသိကာရော၊ ဉာဏံ တိ၊–ဋီကာ။]

တထာဇာတိကံ။ ။တထာရူပ်၌ ရူပသဒ္ဒါ၏ အဘိဓာန်(၈၂၅)လာ အနကတို့တွင် သဘာဝ အနက်ဟောဟု သိစေလိုရ၍ ရူပကို ဇာတိ (သဘော)ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်ကို ရနိုင်လောက်သော သဘောရှိသော သမာဓိဟူသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ လာသည့်အတိုင်း စျာနာနုလောမ စသော တစ်ဆယ့်လေးပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဆုံးမထားအပ်ပြီးသော စတုတ္ထစျာန်သမာဓိတည်း။ [တထာ ဇာတိကန္တိ တထာ သဘာဝံ၊ ဧတေန စုဒ္ဒသဝိဓေဟိ စိတ္တပရိဒမနေဟိ (စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင် ဆုံးမခြင်းတို့ဖြင့်) စတုတ္ထဇ္ဈာနသ ပဂုဏဘာဝါ ဒနေန ဒမိတတံ ဒသေတိ၊–ဋီကာသစ်။

စေတော သမာဓိं ဖုသတိ။ ။[စေတသော+သမာဓိ စေတောသမာဓိ၊ သော ပန အဋ္ဌက် သမန္နာဂတရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဿေव သမာဓိ၊–ဋီကာသစ်။] ဖုသတိအတွက် "ထိရောက်၏" ဟူသော သဒ္ဒတ္ထကို "ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတိ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်သည်၊ "ထိရောက်"ဟူသည်

ကောင်းစွာ၊ အာဟိတေ–ထားအပ်ပြီးသော်၊ သုဋ္ဌု–ကောင်းစွာ၊ ထပိတေ–ထားအပ်ပြီးသော်၊ ("ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ" ၌စပ်၊) အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ အာဒီနံ–သံ အစရှိကုန်သော ပုဒ်တို့၏၊ အတ္ထော–ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–၌၊ (မယာ) ဝုတ္တော–ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ)။

သော ဧဝ မာဟာတိ–ကား၊ သော–ထို သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ–ဤသို့ပါ၊ ဣတော်၌ မိန့်တော်မူအပ်သည့် အတိုင်း၊ စာနာနုဘာဝသမ္ပန္နော–စျာန်၏အာနုဘော်ဖြစ်သော လောကီအဘိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ဝါ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌဂတိကော–မိစ္ဆာအယူရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍)၊ ဧဝံ–ဤသို့ (ပါဠိတော်၌ လာသည့်အတိုင်း)၊ ဝဒတိ–ပြောဆို၏။

ကိုယ်ဖြင့်ထိရောက်ခြင်းမဟုတ်, ရခြင်းတည်း–ဟူလို၊ ဝိန္ဒတိ၌ ရှေဘဒိ ဝိဒဓာတ်သည် ဝိမံသန–တုဋ္ဌိ–လာဘသုံးနက်ကို ဟောသောကြောင့် အခြားနှစ်နက်ကို တားမြစ်လို၍ "ပဋ္ဌိလာဘတိ"ဟု လာဘအနက်ကိုဖွင့်သည်။

ယထာ သမာဟိတေ။ ။ယထာသည် ယေနနှင့်အနက်တူသော နိပါတပစ္စယန္တပုဒ်တည်း၊ ယေန ပကာရေနအနက်၌ ထာပစ္စည်းသက်ထားသည်ဟု သိစေလို၍ "ယေန (သမာဓိနာ)"ဟု ဖွင့်သည်၊ သမာဟိတေ၌ သံကို သမ္မာဟု ဖွင့်၍, ထိုသမ္မာကိုပင် ဥပါယအနက် ယူမည်စိုး၍ သုဋ္ဌုဟု ဖွင့်ပြန်သည်၊ အာဟိတေ၌ အာပုဗ္ဗ, ဓာဓာတ်သည် ထာပနအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ "ထပိတေ"ဟုဖွင့်သည်။ [ဓာဓာတ်, တ၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ၅–၁၀၈ သုတ်ဖြင့် ဓာဓာတ်ကို ဟိပြု၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ကွစိဓာတုဖြင့် ဓာ၏ အာကို ဣပြုပြီးမှ ဓိကို ဟိပြု၏။]

စျာနနုဘာဝသမ္ပန္နော။ ။စတုတ္ထစျာန်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ"စသည်ဖြင့် လာသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ထို စတုတ္ထစျာန်ကို အဖန်ဖန်ဝင်စားရ၏ ထိုသို့ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော စတုတ္ထစျာန်ကို ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ သမာဓိ၏ တင့်တယ်စမ္မယ်ခြင်းဟု ဆိုရသော လောကီ အဘိညာဉ်ကို ရ၏၊ ထို လောကီအဘိညာဉ်ကို "စျာန်၏ အာနုဘော်"ဟု ခေါ်သည်၊ ထို လောကီအဘိညာဉ်ကို ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စျာနာနုဘာဝသမ္ပန္နမည်၏။

ဧဝံ ဝဒတိ။ ။ဝေမာဟကို "ဧဝံ ဝဒတိ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် ဖြင့်သောကြောင့် အာဟာ၌ ဗြူဟာတ်, တိဝိဘတ်ဟု သိစေ၏၊ ဤသို့ ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ဖြင့် မိန့်တော်မူသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ပြောဆိုခြင်းကြိယာ၏ လောကထဲ၌ အဆက်မပြတ် ယခုတိုင် ရှိနေကြောင်းကိုလည်း သိစေတော်မူသည်။ [ဧဝံ ဝဒတိတိ ဝတ္တမာနဝစနံ တထာဝဒနသာ အဝိစ္ဆေဒဘာဝေန သဗ္ဗကာလိကတာဒဿနတ္ထံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊=ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာသစ်၌ "သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော"ဟု တွဲထားသော်လည်း ပါဠိတော်၌ သောကို ဒိဋ္ဌိဂတိကောနှင့် တွဲ၍ အနက်မပေးနိုင်၊ သောဖြင့် ရှေ့ကသမဏဗြာဟ္မဏာကို ပြန်ညွှန်သည်၊ ထိုသမဏဗြာဟ္မဏာသည် စျာန်၏အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် မိစ္ဆာအယူ ရှိ၏၊ မိစ္ဆာအယူ ရှိသောကြောင့် ဤသို့ပြောသည်–ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

ဝ၎ောတိ–ကား၊ ဝ၎ေပသုဝ၎ေတာလာဒယောဝိယ–မြို့သောသားကောင်, မြို့သော ထန်းပင် အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့၊ အဖလော–အကျိုးမရှိ၊ ကဿစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးကို၊ အဇနကော–မဖြစ်စေတတ်၊ (အဖလောကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ ဣတိ–ဤကားအနက်တည်း၊ ဇတေန–ဤ ဝ၎ောဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ အတ္တာတိစ–အတ္တဟူ၍ လည်းကောင်း၊ လောကောတိစ–လောကဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဂဟိတာနံ–ယူအပ်ကုန်သော၊ (မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ ယူအပ်ကုန်သော)၊ ဓာနာဒီနံ–ဓာန် အစရှိသည်တို့၏၊ ရူပါဒိဇနကဘာဝံ–ရုပ် အစရှိသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်မြစ်၏။

ဝ၎ောဟု။ ။ထောမနိမိဒ္ဓ ဗန္ဓဓာတ် ယတ်ပစ္စည်းဖြင့် "ဗန္ဓ"ဟု ဖြစ်၏၊ ပါဠိဒ္ဓ ဗကို ဝ, ဓကို စ, နကို ဏ်ပြု၍ "ဝ၎ော"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝ၎ေပသုတ်ဖြင့် သက်ရှိ အမြို့မကို ပြ၏၊ ဝ၎ေတာလဖြင့် သက်မဲ့အဖို့ သစ်ပင်ကိုပြ၏၊ "ဝိယ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဝ၎ောဝိယာတိ ဝ၎ော"ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ အတ္တလောကကို အရကောက်ပါ။

ဋီကာသစ်။ ။"ဝနတိ ယာစတိ ပုတ္တန္တိ ဝ၎ော–သားသမီးကို တောင်းတတတ်သောကြောင့် ဝ၎ောမည်"ဟုလည်းကောင်း၊ ["ဝနဓာတ်, ဓျပစ္စည်း၊ နကို နိဂ္ဂဟီတ်ပြု၊] "ဝဓေတိ ပုတ္တံ ဖလံဝါ ဟနတီတိ ဝ၎ော–သား သမီးကို (အသီးကို) ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ဝ၎ောမည်၏"ဟု လည်းကောင်း ပြုပါ။ [ဝဓဓာတ်, ဏျပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟီတ်လာ ဥပြု။]

ဇတေနပေပဋိက္ခိပတိ။ ။ဓာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်၌ အထူအားဖြင့် ဓာန်တရားသည် ထင်ပေါ်နေတတ်၏၊ ထို ဓာန်ကိုပင် အတ္တလောကဟု စွဲလမ်းတတ်၏၊ ဓာန်မှတစ်ပါး အခြားတရားများကိုလည်း စွဲလမ်းတတ်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် ဓာန်ကိုမူတည်၍ "ဓာနာဒီနံ"ဟု အာဒိဖြင့် ဆို၏၊ ထို့သို့ အတ္တလောကဟု စွဲလမ်းအပ်သောတရားတို့သည် အမြို့ကဲ့သို့ တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးတရားကိုမျှ မပေါက်ဖွားစေတတ်။

ရူပါဒိပေပဋိက္ခိပတိ။ ။ရူပါဒိ ဇနကဘာဝန္တိ ရူပါဒိနံ ဇနကသာမတ္ထိယံ၊ ပဋိက္ခိပတိတိ နယိမေ ကိဉ္စိ ဇနေန္တိ ပဋိက္ခိပတိ၊ ကသ္မာတိ စေ၊ သတိ ဟိ ဇနကဘာဝေ ရူပါဒိ ဓမ္မာနံ ဝိယ, သုခါဒိဓမ္မာနံ ဝိယစ ပစ္စယာယတ္တ ဝုတ္တိတာယ ဥပ္ပါဒဝန္တတာ ဝိညာယတိ (ဇနကသတ္တိ ရှိလျှင် ရူပသဒ္ဒစသော တရားတို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း, သုခဒုက္ခစသော တရားတို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသည်အတွက် "အတ္တ–လောကသည် ဥပါဒ်ခြင်း သဘောတရားတည်း"ဟုသိနိုင်၏)၊ဥပ္ပါဒေစ သတိ အဝဿံ ဘာဝိနိရောဓောတိ အနုဝကာသာဝ နိစ္စတာ သိယာ (အတ္တလောကသည် နိစ္စဖြစ်ဘို့ အခွင့်မရှိတော့ရာ၊) တသ္မာ တံ ပဋိက္ခိပတိ။

မှတ်ချက်။ ။"ဝ၎ောပသု၊ပေ၊အဇနကော"ဖြင့် ဝ၎ော၏ ပဒတ္ထကိုပြ၏၊ "ဇတေန၊ပေ၊ ပဋိက္ခိပတိ"ဖြင့် ဝ၎ောပုဒ်၏ သာမတ္ထိယတ္ထ(အပိုအမို ပြစ္စမ်းနိုင်သောအနက်)ကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဇဝံ ပဒတ္ထဝတာ ဣမိနာ (ဤသို့ ပုဒ်နက်ရှိသော ဤဝ၎ောပုဒ်ပြင့်) ကိဒိသံ သာမတ္ထိယတ္ထံ ဒဿေတိတိ အန္ဓောလိနစောဒနံ ပရိဟရိတုံ (အတွင်း၌ ငုပ်နေသော စောဒနာကို ပယ်ခြင်း=ဖြေခြင်းငှါ) ဇတေနာတိ အာဒိ မာဟ၊–ဋီကာသစ်။]

(ယော–အကြောင် အတ္တသည်၊ ဝါ–အကြောင် လောကသည်)၊ ပဗ္ဗတကူဋ်ဝိယ–တောင်ထွတ်ကဲ့သို့၊ ဒ္ဋိတော–တည်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (သော–ထို အတ္တသည်၊ ဝါ–ထို လောကသည်၊) ကူဋဋ္ဌော–ကူဋဋ္ဌမည်၏၊ သေကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတောတိ–ကား၊ (ယော–အကြောင် အတ္တသည်၊ ဝါ–အကြောင် လောကသည်)၊ သေကဋ္ဌာယိဝိယ–မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင်စွာ တည်သော တံခါတိုင်ကဲ့သို့၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ဒ္ဋိတော–တည်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (သော–ထို အတ္တသည်၊ ဝါ–ထို လောကသည်)၊ ဧကသေကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော–တ မည်၏၊ သုနိခါတော–ကောင်းစွာ စိုက်အပ်သော၊ သေကတ္ထမ္ဘော–တံခါးတိုင်သည်၊ နိစ္စလော–မတုန်မလှုပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တိဋ္ဌတိ ယထာ–ကဲ့သို့၊ ဧवं–တူ၊ ဒ္ဋိတော–တည်၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဥဘယေနပိ–နှစ်ပါး စုံသော ကူဋဋ္ဌော ဧကသိဋ္ဌာယိဋ္ဌိတောပုဒ်ဖြင့်လည်း၊ လောကသ–အတ္တဟူသော လောက၏၊ ဝိနသာဘာဝ–ပျက်စီးခြင်း မရှိခြင်းကို၊ ဒီပေတိ–ပြ၏။

ပန–ဝါဒရန္တု၊ ကေစိ–အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတောတိ–ဟူ၍၊ ပါဋိ–ပါဋိကို၊ ဝတ္တာ–ရွတ်ဆို၍၊ မဇ္ဈေ–ဖြူဆန်မြက်၌၊ ("မဇ္ဈတော"ဟု ရှိသည်ကား

ကူဋဋ္ဌော။ ။"ကူဋ်ဝိယ ဒ္ဋိတောတိ ကူဋဋ္ဌော"ဟု ဌာ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဒ္ဋိတောပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်၊ ကမ္မဓာ၌ "ဧ"ချည်းသက်သက် မနေနိုင်သကဲ့သို့ "ဌ"ချည်းသက်သက် မနေနိုင်ဘဲ အမြဲသမာသ်တွဲရမှ နေနိုင်သောကြောင့် ဤပုဒ်မျိုးကို နိစ္စသမာသ်ဟုခေါ်သည်၊ "ကူဋဋ္ဌသဒ္ဒါသည် အစ္ဆန္ဒနိစ္စ (စင်စစ်မြဲ၏) အနက်ကိုဟောသော အထင်ရှင်သဒ္ဒါတည်း"ဟု အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းကို ဋီကာပြသေး၏။

ဧကသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော။ ။[ဧသိကာ ဣန္ဒခီလောစ–အာဘိဓာန်(၂၀၄)။] မြို့တံခါးပေါက်၌ စိုက်ထားအပ်သော တံခါးတိုင်သည် အထက်၌ ၁၈ တောင်မြင့်လျှင် မြေဝင်လည်း ၁၈ တောင် ရှိရ၏၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုတံခါးတိုင်သည် မြဲခိုင်သောကြောင့် လေတိုက်သော်လည်း ယိမ်းယိုင် ဖေါက်ပြန်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ အတ္တလည်း ဖေါက်ပြန်ခြင်းမရှိဟု ပြသည်။ [ဧသိက်ထမ္ဘော တိဋ္ဌတိကို ကြည့်၍ "ဧသိကာ+ဌာယီ ဧသိကဋ္ဌာယီ–ဝိသေသန ပရနိပါတ ကမ္မဓာရည်၊ တိဋ္ဌတိတိ ဌာယီ" ဟုပြု၊ ဌာဓာတ်, ဏ၊ ဣတ္ထိဓောတက ဣ ပစ္စည်း၊ သေကဋ္ဌာယိဝိယ ဒ္ဋိတော သေကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော။]

ဥဘယေနာပိ၊ပေ၊ဒီပေတိ။ ။ကူဋဋ္ဌောဖြင့် အတ္တလောက၏ မြဲသည်၏ အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတောဖြင့် တံခါးတိုင်သည် လေမုန်တိုင်းစသည်ကြောင့် ယိမ်းယိုင်ဖေါက်ပြန်မှု မရှိသကဲ့သို့ ဖေါက်ပြန်မှု မရှိခြင်းကို ပြ၏၊ "ဖေါက်ပြန်"ဟူသည် ပျက်စီးခြင်းပင်တည်း၊ ဖေါက်ပြန်မှု မရှိခြင်းကား ပပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့်ပင် အတ္တလောကဟု စွဲလမ်းအပ်သော အတ္တ၏ ပျက်စီးခြင်း မရှိပုံကို ပြသည်။

ကေစိ ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော။ ။ရှေးအဋ္ဌကထာဝါဒကို ပြုပြီး၍ ကေစိဝါဒကို ပြလို သောကြောင့် "ကေစိ ပန"စသည်ကို မိန့်၊ ကေစိဆရာတို့သည် ပါဋိကို "ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော" ဟု ဆို၍ "အတ္တသည် ဖြူဆံမြက်၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော အဆန်၏ တည်နေပုံကဲ့သို့

မကောင်း)၊ ဣသိကာဝိယ-အတွင်း အဆန်သည်ကဲ့သို့၊ ဌိတော-တည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ တတြ-ထိုဣသိကဌာယိဌိတောဟူသော ပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ အဓိပ္ပါယော-ကေစိဆရာတို့၏ အလိုတည်း၊ ယဒိဒံ (ယံ ဣဒံ ဓမ္မစာတံ)-အကြင် အတ္တဟူသော တရားသဘောကို၊ စာယတီတိ-ဖြစ်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ-ထို အတ္တဟူသော တရားသဘောသည်၊ မုဠ္ဠတော-မှ၊ ဣသိကာ-အတွင်းအဆန်သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ-နဂိုထင်ရှားရှိသည် သာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိက္ခမတိ ဝိယ-ပေါ်ထွက်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ-လျှင်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိက္ခမတိ။

ရုပ်ဝေဒနာစသော ခန္ဓာတို့၏ အတွင်းဌိတည်၏"ဟု ယူကြသည်၊ ဝိဂြိဟ်ကို ဧကသိဌာယိဌိတောကဲ့သို့ ပြုပါ။ ["မုဠ္ဠတော"ဟူသော ပါဌိသည် အာဓာရကို ဇဲသော "ဌိတော"ဟူသော ကြိယာနှင့် မလိုက်လျောပါ၊ ထို့ကြောင့် "မုဠ္ဠတော"ဟု မရှိသင့်၊ "မုဠ္ဠေ"ဟု ရှိသောပါဌ်သာ ကောင်း၏၊ နိက္ခမတိနှင့်တွဲသော နောက်ဝါကျ၌ကား "မုဠ္ဠတော"ပင်တည်း။]

ဣသိကာ-ဣသိကာ။ ။ထောမနိမိတ် ဤသဓာတ်မှ ဤကို ရသပြု၍, ဤကန်ပစ္စည်းဖြင့် "ဣသိကာ"ဟုလည်းကောင်း သိ၌ ရသပြု၍ "ဣသိကာ"ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏၊ "မုဠာမဇ္ဈေဝတ္ထုတိဏော-ဖြူဆံမြက်၏ အလယ်၌ ဖြစ်သော မြက်အဆန်"ဟု သရုပ်ဖော်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ဣဿာဒိကဏ္ဍ(၂၃)၌ ဣသဓာတ်နောင် ကီက (ကအနုဗန်ရှိသော ဤက) ပစ္စည်းဖြင့် "ဣသိကာ"ဟု ရှိ၏၊ "ဣဏ္ဍိယတိ-အလိုရှိအပ်၏၊ ဣတိ ဣသိကာ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ "တူလနိသယော-အပေါ်ဌိတ်သော လဲ၏မှီရာ အနံ့ရိုး"ဟု သရုပ်ဖော်သည်။

ဌိကာသစ်။ ။ဌိကာသစ်၌ "ဣသိကာ ကဌိရော-အညောက်"ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ ထို သရုပ်ဖော်ပုံများနှင့် မညီပါ၊ "အညောက်"ဟူသည် အောက်သို့ထွက်နေသော အရာဝတ္ထုသာတည်း၊ "ဤအတ္တကား ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့၏ အတွင်းဌိတည်၏"ဟုသာ တိတ္ထိတို့က ယူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "အောက်သို့ထွက်သော အညောက်နှင့် မတူဘဲ, ဖြူဆံမြက်၏ အတွင်းအဆန် မြက်နှင့်သာ တူ၏"ဟု ဥပမာပြုသင့်ပါသည်။

မှက်ချက်။ ။ဤစကားအရ "ရုပ်ဝေဒနာစသော အများသိအပ်သော ခန္ဓာသည် အပြင်အကာသာဖြစ်၍, အတ္တားကား ထိုရုပ်ဝေဒနာတို့၏ အတွင်း အနှစ်တည်း"ဟု တိတ္ထိတို့ ယူဆပုံကို သတိပြုပါ။

ယဒိဒံ၊ဃေနိက္ခမတိ။ ။လောကဝ်ဋ် "ဖြစ်၏-မွေး၏"စသော စကားသုံးများရှိ၏၊ အတ္တသည် အမြဲရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်စရာ (ဥပါဒ်စရာ)မလို၊ မူလရှိမြဲအတိုင်း၌ မထင်မရှား ကွယ်ဝှက်နေသော သတ္တိအခိုက်မှ အထင်အရှား ဗျတ္တိအဖြစ်ဖြင့် ပေါ်ထွက်လာခြင်းသာ ဖြစ်သည်၊ ဥပမာ-ဖြူဆံမြက်၏ အတွင်း၌ မထင်မရှားရှိနေသော မြက်အဆန်သည် အထက်သို့ အထင်အရှား ပေါ်ထွက်လာသကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ ကေစိတို့က ယူဆကြသည်။ [ဤကေစိဆရာတို့ ယူပုံကဲ့သို့ "နဝါတာ ဝါယန္တိ-အတ္တလေသည် မလာ, အပြင်လေသာ လာ၏"ဟု ခန္ဓဝဂ္ဂ, ဒိဋ္ဌိသံယုတ်၌ ယူပုံကိုတွေ့ရ၏။]

စ–သည်သာမကသေး၊ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော–ဖြူဆံမြက်၏ အတွင်းဌ၌ တည်သော အဆန်မြက်ကဲ့သို့ တည်၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ တေဝသတ္တာ–ထိုသတ္တဝါတို့သည်ပင်၊ သန္ဓာဝန္တိ–ဤဘဝမှ နောက်ဘဝသို့ ပြေးသွားကြရကုန်၏၊ ဣတော–ဤဘဝမှ၊ အညတ္ထ–အခြားသော နောက်ဘဝသို့ ဂစ္ဆန္တိ–သွားကြရကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော–နက်၊ သံသရန္တိတိ–ကား၊ အပရာ–တစ်ပါးသော ဘဝမှ၊ အပရံ–တစ်ပါးသောဘဝသို့၊ (တစ်နည်း) အပရာအပရံ (အပရံ အပရံ)–

ယသ္မာစ၊ပဠေဉပဗ္ဗန္တိ။ ။ဤဝါကျလည်း ကေစိတို့၏အလိုကို ပြသောဝါကျ အဆက်ပင်တည်း၊ ရှေ့ဌ၌ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာဝါဒဝယ် "ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော"ကို "တေဝ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ"စသော နောက်စကားနှင့် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ကြောင်းကျိုးမစပ်၊ ဤကေစိဝါဒ၌ကား ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတောနှင့် တေဝ သတ္တာစသော စကားသည် ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်လျက် ရှိရကား "ယသ္မာ၊ပေ၊တသ္မာ"ဟု မိန့်သည်။

တေဝ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ။ ။"တေဝ သတ္တာ"ဟူသည် တိတ္ထိတို့ ယူဆအပ်သော အတ္တလောကပင်တည်း၊ အမျိုးအတွက် ဖြစ်သောကြောင့် "တေဝ သတ္တာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဆိုသည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "တေစ"ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ အတ္တသည် ဖြူဆံမြက် အတွင်းမှ မြက်အဆန်ထွက်သကဲ့သို့ ထွက်နိုင်ရကား ဤဘဝမှ နောက်ဘဝသို့လည်း သွားနိုင်၏၊ "သန္ဓာဝန္တိ"ဟု ဆိုသော်လည်း တကယ်ပြေးသွားခြင်း မဟုတ်, နောက်ဘဝသို့ သွားခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂစ္ဆန္တိ"ဟု အနက်ဖွင့်သည်၊ အတ္တသည် မိမိပြုအပ်သော ကံအားလျော်စွာ နောက်ဘဝ၌ ကောင်ကျိုး ဆိုးကျိုးကို ခံစားရ၏၊ အတ္တသည် ဘဝပြောင်း၍ မခံစားရလျှင် ပြုအပ်ပြီးသော ကံတွေ ပျောက်ပျက်သွားစရာရှိ၍, မပြုအပ်သော ကံများလည်း လာရောက်အကျိုးပေးစရာရှိသည်–ဟူလို။

ဋီကာ။ ။တေဝ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိတိ ဧတ္ထ ယေ ဣဓ မနုဿဘာဝေန အဝဋ္ဌိတာ (အကြင်သူတို့သည် ဤဘဝ၌ လူအဖြစ်ဖြင့် တည်ကြကုန်၏)၊ တေ ယေဝ (တေ,ဝ အဖွင့်) ဒေဝဘာဝါဒိ ဥပဂမနေန ဣတော အညတ္ထ ဂန္တိတိ အတ္ထော (ထိုသူတို့သည်ပင် နတ်အဖြစ် အစည်ရှိသည်သို့, ကပ်ရောက်ခြင်းအားဖြင့် ဤဘဝမှ အခြားဘဝသို့ သွားကြရကုန်၏)၊ အညထာ ကတသ ကမ္မသ ဝိနာသော (ဤသို့, ဤဘဝသတ္တဝါက ဟိုဘဝသို့, မသွားရဘဲ ဤဘဝ၌သာ ပြတ်ခဲ့လျှင် ဤဘဝ၌ ပြုအပ်သမျှကံတွေသည် အချီးနီး ပျောက်လေရာ၏)၊ အကတသဿ အဗ္ဘာဂမော အာပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပါယော (အခြားသတ္တဝါက အခြားဘဝ၌ အသစ်ဖြစ်လျှင် မပြုအပ်သောကံများလည်း ရှေးရှု အလိုအလျောက် ပေါက်ပေါက်လာရလိမ့်မည်, ထိုသို့ကား မဖြစ်နိုင်–ဟူလို)။

သံသရန္တိ။ ။ဒုတိယဘဝမှ နောက် တတိယဘဝ၌လည်းကောင်း, ထိုနောက်ဘဝမှ ထို၏ နောက်ဘဝ၌လည်းကောင်း ဤသို့ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ခြင်းကို "သံသရ=ကျင်လည်ခြင်း"ဟု ခေါ်သည်၊ သဒ္ဒတ္ထမှာ "သံ–ဆက်စပ်လျက်+သရ–ဖြစ်ခြင်း"တည်း၊ [အပရာပရံတိ အပရသ္မာ ဘဝါ အပရံ ဘဝံ၊ ဤအလို နှစ်ပုဒ်ခွဲရသည်၊ အပရံ အပရံဝါ၊ (ဤအလို ဝိစ္ဆာပုဒ်တည်း၊)–ဋီကာသစ်၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

တစ်ပါးသောဘဝ တစ်ပါးသောဘဝသို့၊ ဝါ–တပြောင်းပြန်ပြန်၊ သဠာယတ္တိ–လှည့်လည်ကြရကုန်၏၊ စဝန္တိတိ–ကား၊ ဧဝံ–ဤသို့ ရွှေ့လျောကုန်၏ဟူ၍၊ သခ်ၪ–ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ–ရောက်ကြရကုန်၏၊ တထာ–တူ၊ ဥပပဇ္ဇန္တိတိ–ကား၊ (ဧဝံ–ဤသို့ ပဋိသန္ဓေနေကုန်၏ဟူ၍၊ သခ်ၪ–သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ–ကုန်၏)၊ ဣတိ (အယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပါယော–ကေစိဆရာတို့၏ အလိုတည်း)။ [ဣတိ တစ်လုံး အကြောကြီး။]

ပန–ဝါဒန္တရကား၊ အဌကထာယံ–ရှေးအဌကထာ၌၊ (ဝုတ္တံ ၌စပ်)၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေး၌၊ သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိ–စ ဟူ၍၊ ဝတ္တာ–ဆိုပြီး၍၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ တေဝ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိတိ အာဒိနာ–ဣ အစရှိသော၊ ဝစနေန–စကားဖြင့်၊ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော–ဤမိစ္ဆာအယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာယေဝ–မိမိကိုယ်တိုင်ပင်၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ဝါဒံ–ဝါဒကို၊ ဘိန္ဒတိ–ဖျက်၏၊ (ဖျက်ရာရောက်၏)၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကသ–၏၊ ဒဿနံနာမ–မြင်ခြင်းမည်သည်ကို၊ နိ နိဗဒ္ဓံ–အမြဲမပြတ် ဖွဲ့မထားအပ်၊ ဝါ–မခိုင်မြဲ၊ ထုသရာသိမှိ–ဖွဲ့ပုံ အစု၌၊ နိခါတခါဏာဝိယ–ဆိုက်ထားအပ်သော သစ်ငုတ်သည်ကဲ့သို့၊ စဠလံ–တုန်လှုပ်၏၊ စ–ဆက်၊ ဥမ္မဇ္ဇတိ ကပစ္ဆိယံ–အရှုး၏ တောင်း၌၊ ပူဝ ခဏ္ဍာ ဂုထ ဂေါမယာဒီနိဝိယ–မုံ့ပိုင်း, မစင်,

---

စဝန္တိ, ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ။အတ္တသည် မြဿောကြောင့် စုတေ ရွှေ့လျောစရာလည်း မလို, နောက်ထပ်အသစ် ပဋိသန္ဓေနေစရာလည်းမလို၊ သို့သော် လူအများက အတ္တ၏ အပြင်လွှာဖြစ်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်နေပုံကိုမြင်၍ "အတ္တကိုပင် စုတေသည် ပဋိသန္ဓေအသစ် နေသည်"ဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဝံ သခ်ၪ ဂစ္ဆန္တိ"ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်၊ တထာ ဥပပဇ္ဇန္တိ၌ တထာဖြင့် ဧဝံ သခ်ၪ ဂစ္ဆန္တိကို ညွှန်းသည်။

ဋီကာ။ ။ဧဝံ သခ်ၪ ဂစ္ဆန္တိတိ အတ္တနော (အတ္တ၏)နိစ္စသဘာဝတ္တာ နှ စုတူပပဝတ္တိယော၊ သဗ္ဗဗျာပိတာယ (အလုံးစုံသောအရပ်၌ အတ္တက ပြန့်နှံ့စေသည့် အတွက်) နာပိ သန္ဓာဝန သံသရဏာနိ၊ ဓမ္မာနံယေဝ ပန ပဝတ္တိဝိသေသေန ဧဝံ သခ်ၪ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧတေန (ဤစကားဖြင့်) အဝဋ္ဌိတသဘာဝသ အတ္တနော ဓမ္မိနောစ ဓမ္မမတ္တံ ဥပဿတိစေဝ ဝိနသ္သတိစာတိ ဣမံ ဝိပရိဏာမဝါဒံ ဒဿေတိ (အမြဲတည်ခြင်း သဘောရှိသော ရုပ်ဓမ္မ နာမ်ဓမ္မလည်းရှိသော အတ္တ၏ အပြင်လွှာဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားမျှသာ ဖြစ်လည်းဖြစ်, ပျက်လည်းပျက်၏ ဟူသော ဤ ဝိပရိဏာမဝါဒကို ပြသည်)။

အဌကထာယံ ပန။ ။"အတ္တလောကသည်မြဲ၏"ဟု ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပါလျက်, ဤ၌ "သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ"စသည်ဖြင့် ဆိုပြန်သောကြောင့် "မမြဲသည့်အတွက် တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ရ၏"ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေရကား "မိမိအယူကိုပင် မိမိဖျက်ရာရောက်သည်"ဟု ရှေးအဌကထာ၌ ဆိုသည်။ [သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တိတို့သည် မှန်ကန်သောကြောင့် သုဒ္ဓရဖြစ်၏၊ သဿတဟု ယူခြင်းကား အသုဒ္ဓရဖြစ်သည်၊ နှ နိဗဒ္ဓန္တိ–နှ ထိရံ။]

နွားချေး အစရှိသည်တို့ ကဲ့သို့၊ ဣဋ္ဌ-ဤ မိစ္ဆာအယူဌ၌၊ သုနှရမ္ပိ-ကောင်းသော အရာသည် လည်းကောင်း၊ အသုနှရမ္ပိ-မကောင်းသော အရာသည် လည်းကောင်း၊ ဟောတိယေဝ-ရှိသည်သာ၊ ဝါ-ပါဝင်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

အတ္ထိတ္ထေဝ သဿတီသမန္တိ ဣဋ္ဌ-၌၊ သဿတီတိ-ကား၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဝိဇ္ဇမာနတာယ-(အတ္တာ၏) ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာပထဝီဝ-မြေကြီးကိုကဲ့သို့၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တထာ-ထို့အတူ၊ သိနေရုပဇ္ဇတ စန္ဒိမ သူရိယေ(ဝိယ)-မြင့်မိုရ်တောင်, လ, နေတို့ကိုကဲ့သို့၊ (မညတိ-၏)၊ တတော-ထိုသို့ မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ တေဟိ-ထိုမြေကြီး, မြင့်မိုရ်တောင်, လ, နေတို့နှင့်၊ သမံ-တူစွာ၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အတ္ထိတ္ထေဝ သဿတီသမန္တိ-မံဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

ဣဒါနိ-၌၊ သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိ အာဒိကာယ-စ အစရှိသော၊ ပဋ္ဌိညာယ-ရှေးဦးစွာ သိစေအပ်သော စကား၏၊ ဝါ-ကို၊ သာဓနတ္ထံ-ပြီးစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဟေတုံ-အကြောင်းကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တံ ကိဿဟေတု၊ အဟံ ဟိ အာတပ္ပ မနွာယာတိအာဒိ-ယ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ၊ ဝါ-၏။

အတ္ထိတ္ထေဝ။ ။"အတ္ထိ+ဣတ္ထေဝ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ နောက်၌ ဧဝရှိလျှင် ရှေ့ကတို၏ ဣကို ဝပြုလေ့ရှိ၏၊ သမန္တ ပါသာဒိကာတ္ထေဝ, ဟောတ္ထေဝ"စသည်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဣတိ+ဧဝ" ဟု ခွဲ၍ တို၏ ဣကို ဝပြု၊ ဣတိကား အနက်မရှိ ပဒပူရဏမျှသာဟု ဋီကာသစ်ဆိုသည်။

သဿတီသမံ။ ။သဒါ သရန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဿတီယော၊ သဒါကို သ, သရဓာတ် တိပစ္စည်း၊ [အာဘိဓာနပဒီပိကာ စီရင်ပုံတည်း, ဋီကာသစ်၌ကား တစ်မျိုးစီရင်လေ၏။] သဿတီဟိ-အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်တည်နေသော (ထင်ရှားရှိနေသော) မြေမြင့်မိုရ်တောင်လ နေတို့နှင့်+သမော-တူသောအတ္တတည်း၊ သဿတိမော(အတ္တာ)၊ ပါဋိတော်၌ကား၊ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ ဒုတိယာသက်၍ "သဿတီသမံ"ဟု ရှိရသည်၊ (တစ်နည်း) သဿတီသမသဒ္ဒါသည်ပည် နိစ္စကာလအနက်ဟောသော် နိပါတ်တည်း၊ သဿတီသမံ-အမြဲကာလပတ်လုံး"ဟု ပေးပါ။

ပဋ္ဌိညာယ။ ။သတိညာသဒ္ဒါသည် ဝန်ခံခြင်းအနက်အပြင် (သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာဝယ် ဝါကျအစိတ် ငါးပါးကို ပြရာ၌) တစ်စုံတစ်ခုကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ပြသောအရာကိုလည်း ဟော၏၊ ဥပမာ-"သဗ္ဗတော အဂ္ဂိမာ (တောင်သည် မီးရှိ၏) စသည်တည်း ဤ၌ "ပဗ္ဗတော အဂ္ဂိမာ"ဟု ပဋ္ဌိညာပြုပြီးမှ အဂ္ဂိမန္တ ဖြစ်ပုံကို အကြောင်းပြသည်။

သာဓနတ္ထံ ဟေတုံ။ ။ဝါကျအစိတ်သည် "ပတိညာ, ဥပမာ, ဟေတု, ဥဒါဟရဏ, နိဂုံး"အားဖြင့် ငါးပါးရှိ၏၊ ထိုငါးပါးတွင် ရထိုက်သမျှကိုထည့်၍ ပြရိုးတည်း၊ ဤနေရာ၌ မိစ္ဆာအယူရှိသူသည် မိမိပြအပ်သော ပတိညာစကားကို ပြီးစေခြင်း (ခိုင်မြဲစေခြင်း)ငှါ "အဟံဟိ

တတ္ထ–ထိ တံကိသဟေတု, အဟံ ဟိ အာတပ္ပမန္ဓာယ အစရှိသော စကား ရပ်၌၊ ဣမိနာ မဟံ ဧတံ ဇာနာမိတိ–မိဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒသေတိ–၌စပ်)၊ ဣမိနာ ဝိသေသာဓိဂမေန–ဤပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် အဘိညာဉ်တည်းဟူသော တရားထူးကိုရခြင်းကြောင့်၊ အဟံ–ငါသည်၊ ဧတံ–ဤအခြင်းတရားကို ၊(ပါဠိတော်၌ လာသော ယထာ၏ နိယမတည်း၊ "အတ္တလောက၏ မြဲသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာကို" ဟူလို)၊ ပစ္စက္ခတော–မျက်မှောက်အားဖြင့်၊ ဝါ–တိုက်ရိုက်အားဖြင့်၊ ဇာနာမိ–သိ၏၊ ကေဝလံ–ဝိသေသာဓိဂမ မဖက် သက်သက်၊ သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ–ယုံကြည်ခြင်းမျှ ကြောင့်သာ၊ နု ဝဒါမိ–ပြောသည် မဟုတ်၊ ဣတိ–ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေတိ–ပြ၏၊ ပန–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဣမိနာ မဟံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မကာရော–မ အက္ခရာကို၊ ပဒသန္ဓိကရဏတ္ထံ–ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့၏ စေ့စပ်ခြင်းကို ပြုခြင်းငှါ၊ (စေ့စပ်ညှိုက်ညှော ချောမောအောင်)၊ (ဒီဋ္ဌိဂတိကေန–မိစ္ဆာအယူရှိသူ သည်)၊ ဝုတ္တော–ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣဒံ ဘိက္ခဝေ ပထမံ ဌာနန္တိ–ကား၊ စတူဟိ ဝတ္ထု။ ဟိတိ–ဟိ ဟူ၍၊ ဝတ္ထုသဒ္ဒေန–ဝတ္ထုသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝုတ္တေသု–ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊

အာတပ္ပမန္ဓာယ"စသော ဟေတု (အကြောင်းပြစကား)ကို ဆိုသည်၊ "ငါသည် အဘိညာဉ် တည်းဟူသော တရားထူးကို ရခြင်းကြောင့် အတ္တလောက၏ သဿတဖြစ်ပုံ (အမြဲတည်ရှိပုံ)ကို သိရပါသည်"ဟူလို။ ["ဟေတု"အရ နိဗ္ဗတ္တက (ဖန်တီး) ဟိတ်စသော သုံးပါးရှိပုံကို ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်မှာ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ပြောရိုး ဟိတ်သုံးပါးပင်တည်း။ ထိုသုံးပါးတွင် ဤဟိတ်သည် အတ္တလောကမြဲပုံကို သိရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဉာပကဟိတ်တည်း။]

သူများအတွက် အကြောင်း။ ။"ဟေတုံ ဒဿေန္တော"အရ အကြောင်းပြဟူရာ၌ မိမိအတွက် အကြောင်းပြမဟုတ်၊ မိမိက တစ်ဆင့်ဟောပြောထားသူတို့အတွက် သဿတအဖြစ်ကို သဘော ကျဖို့ရန် အကြောင်းပြခြင်းဖြစ်သည်၊ ထိုအကြောင်းပြချက်အရ "ငါသည် ဘဝသိန်းပေါင်း များစွာတို့၌ ငါတစ်ယောက်ထည်းသာ ဖြစ်၍ ငါ၏ အတ္တလောကသည် မြဲသကဲ့သို့ ထိုအတူ ငါ၏ ထိုထက်ရှေးကျသော အတ္တလောကသည် လည်းကောင်း အခြားသူများ၏ အတ္တလောက သည် လည်းကောင်း မြဲသည်သာဖြစ်ရမည်"ဟုလည်း ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် အတ္တလောက ဟူသမျှ သည် သဿတချည်းသာ ဖြစ်သည်"ဟု လူအများကိုပင် ထိုသဿတဒိဋ္ဌိကို ယူစေရာ ရောက်သည်။ [ပါဠိယဲ ပန အနေကဝိဟိတာနိ အဓိဝုတ္ထိပဒါနိ အာဘိဝဒန္တိ, သော ဝေမာဟာတိစ ဝစနတော ပရာနုဂါဟနဝသေန (သူတစ်ပါးကို အတုယူစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဣဒ ဟေတု ဒဿနံ အဓိပ္ပေတံတိ ဝိညာယတိ၊–ဋီကာ။]

ဝတ္ထု, ဌာန။ ။တဒါယတ္ထဝုတ္တိတာယ (ဉာဏ်က ထို ဉာပကဟိတ်ဟူသော အကြောင်းနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ ဉာဏံ (အတ္တလောကသည်မြဲ၏ဟု သိသော ထိုမိစ္ဆာဉာဏ်သည်) ဝသတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု–တည်နေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝတ္ထုမည်၏၊ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ–တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့် ဌာနလည်း မည်၏၊ ဤသို့ အနက်အရ တူသောကြောင့် ရှေး၌ "စတူဟိ ဝတ္ထု။ဟိ"ဟု ဝတ္ထုသဒ္ဒါဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်ခဲ့သော အကြောင်း

စတုသု–လေးပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု–အကြောင်းတို့တွင်၊ ဣဒံ–ဤအကြောင်းသည်၊ ပဌမံ–သော၊ ဌာနံ–တည်း၊ ဣဒံ ဇာတိသတသဟဿမတ္တာနုဿရဏံ–ဤ ဘဝအသိန်းမျှကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်းသည်၊ (ဣဒံကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ ပဌမံ–သော၊ ကာရဏံ–အကြောင်းတည်း၊ (ဌာနံကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ ဣတိ အတ္ထော။

၃၂–၃၃။ ဥပါရိဝါရဒွယေပိ–အထက်ဝါရ နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ ဧသေव နယော–ဤနည်းပင်တည်း၊ ဟိ–စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ဣဝလ်–အောက်မေ့ရာကာလနှင့် မရောမယှက် သက်သက်၊ အယံဝါရော–ဤပဌမဝါရကို၊ အနေကဇာတိသဟဿာနုဿရဏဝသေန–တစ်ပါးမကများစွာသော ဘဝအသိန်းတို့ကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တော–ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "အနေက"ပုဒ်ကျနေသည်၊ ပါဠိတော်၌ "အနေက"ပုဒ်ပါသည်။] ဣဒါနိ–ပဌမဝါရမှအခြားသော ဒုတိယဝါရ တတိယဝါရတို့ကို၊ ဒသ စတ္တာလီသ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋ ကပ္ပါနုဿရဏဝသေန–ဆယ်ပါးသော သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ်, လေးဆယ်သော သံဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋကပ်တို့ကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊(ဝုတ္တော–ကုန်ပြီ)၊ ဟိ–မှန်၊ မန္ဒပညော–နံ့သော ပညာရှိသော၊ တိတ္ထိယော–တိတ္ထိသည်၊ အနေကဇာတိ

ကိုပင် ဤနေရာ၌ "ဌာန"ဟု ဘုရားရှင်မိန့်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့၌ ဝတ္ထု၊ဟိဟူသော စကားနှင့် ဤ၌ ဌာနဟူသော စကားသည် မဆန့်ကျင်ပါ–ဟူလို။

ဣဝလ် ဟိ။ ။"ဧသေव နယော"ဟု ဆိုသောကြောင့် "အားလုံးတူ၏"ဟု ထင်မှားဘို့ရန် အတိဗျာပိတဒေါသရောက်စရာရှိသောကြောင့် "ဣဝလ် ဟိ"စသည်ကိုမိန့်။ [ဣဝလ် ဟိ, နိပါတ်ရှိ, အတိဒေါသပယ်၊–နိယုံ။] ဒုတိယဝါရ၌ ဒသသံဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋကပ်ကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်း, တတိယဝါရ၌ စတ္တာလီသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ်ကို အောက်မေ့နိုင်ပုံ ပြခြင်းအားဖြင့် အောက်မေ့ရာကာလချင်း ကွဲပြားပါသေးသည်–ဟူလို၊ ထို့သို့ အောက်မေ့ရာကာလချင်း ကွဲပြားသောကြောင့်ပင် နောက်လာမည့် အဝိစ္စသမုပ္ပဒတ္တိကဝါရကဲ့သို့ နှစ်ပါးသာ ပြတော်မမူဘဲ လေးပါးခွဲခြား၍ ပြတော်မူသည်။

မှတ်ချက်။ ။တဏ္ဍိပုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်မေ့ရာဘဝ (အနည်းအများ) အမျိုးမျိုးရှိနိုင်သကဲ့သို့, အနေကဇာတိသတသဟဿကို အောက်မေ့နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့လည်း ဘဝအနည်းအများ အမျိုးမျိုးရှိနိုင်၏၊ သို့ရာတွင် မန္ဒပညပုဂ္ဂိုလ်အတွက် အနေကဇာတိသတသဟဿကို အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား အဖြစ်ဖြင့် ပိုင်ခြား၍ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူသည်၊ ထိုမန္ဒပညပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျိုးမျိုး ရှိပြန်ရကား အနေကဇာတိသတသဟဿအတွင်း၌ အနေကဇာတိသဟဿကို အောက်မေ့နိုင်သူ, အနေကဇာတိသတစသော အောက်အောက်ဘဝ အမျိုးမျိုးကို အောက်မေ့နိုင်သူအားဖြင့် အမျိုးမျိုး အောက်မေ့နိုင်သူများလည်း ရှိပါသည်–ဟူလို၊ မဇ္ဈိမပညပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဒသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ်, တိက္ခပညပုဂ္ဂိုလ်အတွက် စတ္တာလီသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ် များ၌လည်း ဤအတူပင်တည်း။

သတသဟဿ မတ္တံ–တစ်ပါးမက များစွာသော ဘဝအသိန်းမျှကို၊ အနုဿရတိ–အောက်မေ့နိုင်၏၊ မဏ္ဍိမပညော–အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော ပညာရှိသော၊ (တိတ္ထိယော–သည်)၊ ဒသသံ ဝဋ္ဋဝိဋ္ဌကပ္ပါနိ–ဆယ်ပါးသော သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဌကပ်တို့ကို၊ (အနုဿရတိ)၊ တိက္ခပညော–ထက်မြက်သော ပညာရှိသော၊ (တိတ္ထိယော–သည်)၊ စတ္တာလီသံ (သဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဌကပ္ပါနိ)–လေးဆယ်သော သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဌကပ်တို့ကို၊ (အနုဿရတိ)၊ တတော–ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်အခြားထက်၊ (အနေကဇာတိ သတသဟဿ, ဒသဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဌကပ္ပ, စတ္တာလီသ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဌကပ္ပ ဟူသော အပိုင်းအခြားထက်)၊ ဥဒ္ဓံ–အလွန်၊ ဝါ–အထက်၌၊ နိ (အနုဿရတိ)–မအောက်မေ့နိုင်။

၃၄။ စတုတ္ထဝါရေ–စတုတ္ထဝါရ၌၊ (အတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယော–အကြင် သမဏာသည်၊ ဝါ–အကြင် ဗြာဟ္မဏာသည်)၊ တက္ကယတိ–ကြံဆတတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (သော–ထို သမဏာသည်၊ ဝါ–ထို ဗြာဟ္မဏာသည်)၊ တက္ကီ–တက္ကီ–တက္ကီမည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အသ–ထိုသမဏာ၏၊ ဝါ–ထိုဗြာဟ္မဏာ၏၊ ဝါ–ထို ဗြာဟ္မဏာ၏၊ တက္ကော–ကြံဆခြင်းသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (သော–သည်)၊ တက္ကီ–မည်၏၊ ဧတံ–ဤတက္ကီဟူသော အမည်သည်၊ တက္ကေတွာ–ကြံဆ၍၊ ဝိတက္ကေတွာ–အထူးသဖြင့် ကြံဆ၍၊ ဒိဋ္ဌိဂါဟိနော–မိစ္ဆာအယူကို ယူလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အဓိဝစနံ–အမည်တည်း၊ ဝိမံသာယ–စူးစမ်းတတ်သော ဉာဏ်အတုနှင့်၊ သမန္နာဂတော–ပြည့်စုံ၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဝိမံသီ–ဝိမံသီမည်၏။

တက္ကီ, ဝိမံသီ။ ။စုရာဒိတက္ကဓာတ်နောင် ဏိပစ္စည်းဖြင့် ကိတ်ဝိဂ္ဂဟ ပဌမပြု၏၊ "ကြံတတ်"ဟူသော ကတ္တားအနက်သည် "ကြံခြင်းရှိ"ဟူသော အသယတ္ထိအနက်နှင့် သဘောတူ၏၊ ထို့ကြောင့် အသယတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဤပစ္စည်းဖြင့်လည်း ဒုတိယဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ ဝိမံသီ၌လည်း ဤသို့ပင် ၂ ဝိကပ်ပြုနိုင်၏၊ ဝိမံသာယ သမန္နာဂတော"ကား အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြရံသာ။ [ဝိမံသာယသမန္နာဂတောတိ အတ္ထဝစနမတ္တံ၊ နိဗ္ဗစနံ ပန တက္ကီပဒေဝိယ ဒွိဓာ ဝတ္တဗ္ဗံ၊–ဋီကာသစ်။]

တက္ကော, ဝိမံသာ။ ။"တက္က"အရ ဝိတက်ကိုပင် အရကောက်ရ၏၊ လက္ခဏာအားဖြင့် အာရုံကို တီးခေါက်သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း အာကောဋနလက္ခဏာရှိ၏၊ (တစ်နည်း) မိစ္ဆာအယူ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဆုံဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ [ဝိတက်၏ ကြံစည်မှု၌ "ဤသို့သာဖြစ်သင့်၏" ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောလည်းပါသည်။] ဝိမံသာ"အရ ပညာကို ယူလေ့ရှိသော်လည်း ဤနေရာကား မိစ္ဆာအယူကို ပြရာ၌နေဖြစ်သောကြောင့် ပညာအတုဖြစ်သော လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို လည်းကောင်း, (တစ်နည်း) ပညာအတုဖြစ်သော မိစ္ဆာဘိနိဝေသ (မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းတတ်သော) မနသိကာရကို လည်းကောင်း, (တစ်နည်း) ဆုံးဖြတ်သော ဒိဋ္ဌိမဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ၏လှုပ်ရှားမှုကို လည်းကောင်း ယူရသည်၊–ဋီကာ။ [မိစ္ဆာအယူဖြင့် စဉ်းစားနေခြင်းကိုပင် "ဒိဋ္ဌိ၏ လှုပ်ရှားခြင်းတစ်မျိုး"ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဝိမံသာနာမ–ဝိမံသာမည်သည်၊ တုလနာ–နှိုင်းချိန်ခြင်းတည်း၊ ရစ္ဆနာ–ကြိုက်ခြင်းတည်း၊ ခမနာ–နှစ်သက်ခြင်းတည်း၊ ဟိ–ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ပုရိသော–သည်၊ ယဋ္ဌိယာ–တာဝါးဖြင့်၊ (တိုင်းတာကြောင်း ဝါးဖြင့်)၊ ဥဒကံ–ရေကို၊ ဝိမံသိတွာ–စူးစမ်းနှိုင်းချိန်ပြီး၍၊ သြတရတိ ယထာ–သက်ဆင်းသကဲ့သို့၊ ဧဝမေव–ဤ,အတူသာလျှင်၊ ယော–အကြင် သမဏသည်၊ ဝါ–အကြင် ဗြာဟ္မဏသည်၊ တုလယိတွာ–နှိုင်းချိန်၍၊ ရစ္ဆိတွာ–ကြိုက်၍၊ ဝါ–သဘောကျ၍၊ ခမာယေတွာ–နှစ်သက်မှုကိုပြု၍၊ ဒိဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊ သော–ထိုသမဏကို၊ ဝါ–ကို၊ ဝိမံသိတိ–စူစမ်းနှိုင်းချိန်ခြင်းရှိသူ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏။ [စာအုပ်တို့၌ "ခမာပေတွာ–နှစ်သက်စေ၍"ဟု ရှိသော်လည်း သူတစ်ပါးကို နှစ်သက်စေစရာမလို၊ မိမိကိုယ်တိုင် နှစ်သက်မှုကို ပြုခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ အာယပစ္စည်းဖြင့် "ခမာယေတွာ"ဟု နာမဓာတ်ဖြစ်သင့်မည် ထင်သည်။]

တက္ကပရိယာဟတန္တိ–ကား၊ တက္ကေန–ဝိတက်ဖြင့်၊ ပရိယာဟတံ–အဖန်ဖန် တီခေါက်အပ်သော၊ တေန တေန ပရိယာယေန–ထိုထို အကြောင်းဖြင့်၊ တက္ကေတွာ–ကြံဆ၍၊ (ပရိယာဟတံ–သော၊) ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ ဝိမံသာနုစရိတန္တိ–ကား၊

တုလနာ, ရစ္ဆနာ, ခမနာ။ ။ဤသုံးပုဒ်သည် ပရိယာယ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း "တုလနာ" အရ လောဘသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် နှိုင်းချိန်မှုသည် ပဌမကိစ္စတည်း၊ ထိုသို့ နှိုင်းချိန်ပြီးနောက် မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟူသော မနသိကာရဖြင့် ကြိုက်ခြင်း (သဘောကျခြင်း)သည် ဒုတိယကိစ္စတည်း၊ ထိုသို့ သဘောကျပြီးနောက် လှုပ်ရှားသော ဒိဋ္ဌိဖြင့် နှစ်သက်နေမှု (မလွှတ်ရက် မပစ်ရက်အောင် စွဲနေမှု)သည် တတိယကိစ္စတည်း၊ ထိုကိစ္စသုံးမျိုးဖြင့် ပြည့်စုံသူကို "ဝိမံသီ"ဟု ခေါ်ရသည်၊ ဤသုံးပုဒ်၏ အရကောက်မှာ ရှေ့၌ပြခဲ့သော ဝိမံသာ၏ အရကောက်သုံးမျိုးပင်တည်း။

တက္ကပရိယာဟတံ။ ။"တက္ကေန+ပရိယာဟတံ"ဟု ရှေးဦးစွာ သမာသ်ပုဒ်ကိုခွဲပြီး၊ ထို့နောက် ပရိကို "တေန တေန ပရိယာယေန"ဟု ဖွင့်၍ အာဟတံကို "တက္ကေတွာ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ အာဟတံ၏ သဒ္ဒတ္ထမှာ "အာဟနန ပရိယာဟနနရသော"၌ လာသော အာဟနနသဒ္ဒါအတိုင်း "တီးခေါက်အပ်"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိတက်၏ ကြံစည်နေခြင်းသည် အာရုံကို "ဒေါက်–ဒေါက်"ဟု တီးခေါက်နေခြင်းနှင့် တူ၏။

မှတ်ချက်။ ။"တက္ကေတွာ"အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဋီကာသစ်၌ ဤတက္ကပရိယာဟတံပုဒ်ကို ဘာဝနပုံသက (ကြိယာဝိသေသန)ပုဒ်ဟု ဆိုထား၏၊ ဤသို့ကြိယာဝိသေသနဖွင့်လျှင် ဒုတိယန္တပုဒ်ကို ဘာဝနပုံသကဟု ကြံရိုးပင် ဖြစ်ပါ၏၊ သို့သော် ဤပုဒ်သည် ဝိမံသာနုစရိတံ သယံ ပါဠိဘာနံပုဒ်တို့နှင့် အရတူဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း, 'တိုပုဒ်တို့၏ စပ်ပုဒ်ကို "သသတဒိဋ္ဌိ ဂဟေတွာ"ဟု နောက်၌ ထည့်လတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း ကြိယာဝိသေသန မဖြစ်နိုင်ပါ၊ "တက္ကေတွာ"ကား အဓိပ္ပါယ်နက်မျှသာတည်း။

ဝုတ္တာပဂကာရာယ–ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ ("တုလနာ ရုစ္ဆနာ ခမနာ"ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော)၊ တာယ ဝိမံသာယ–ထိုစူးစမ်းနှိုင်းချိန်တတ်သော ဉာဏ်အတုဖြင့်၊ အနုစရိတံ–အဖန်ဖန် ဖြစ်စေအပ်သော။

သယံပါဋိဘာနန္တိ–ကား၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ (သယံ၏အဖွင့်)၊ ပဋိဘာနမတ္တ သဗ္ဗာတံ–ရှေးရှု ထင်မြင်ခြင်းမျှကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော၊ ဧဝမာဟာတိ–ကား၊ သဿတဒိဋ္ဌိ–သဿတအယူကို၊ ဂဟေတွာ–ယူပြီး၍ ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝဒတိ–ပြောဆို၏။

တစ်နည်း။ ။တဏ္ဍေတွာနောက်၌ "တက္ကပရိယာဟတံ–ဝိတက်ဖြင့် အဖန်ဖန် တီးခေါက်အပ်သော"ဟု မူလသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ထပ်၍ ထည့်ပါ၊ ဤသို့ထည့်လျှင် နောက်၌ပြမည့် ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပုံနှင့် ထပ်တူကျပေမည်။ "တက္ကပရိယာဟတံ၊ပေ၊ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဝိမံသာနုစရိတံ သယံ ပါဋိဘာနံ"ဟူသော မူလပဏ္ဏာသ– မဟာသီဟနာဒသုတ် ပါဋိတော်၌ "ဓမ္မံ"ဟုပင် စပ်ပုဒ် တိုက်ရိုက်ပါ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌လည်း "တက္ကပရိယာဟတံ"ကို တဏ္ဍေတွာ ဧဝံ ဘဝိဿတိ ဧဝံ ဘဝိဿတီတိ တက္ကပရိယာဟတံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဝိမံသာနုစရိတံ။ ။အနုစရိတံကို ဋီကာ၌ "အနုပဝတ္တိတံ"ဟု ဖွင့်၏၊ စရဓာတ်၏ ပဝတ္တနအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ "ဝိမံသာနုဂတေန ဝါ ဝိစာရေန အနုမဇ္ဇိတံ"ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်း ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ဝိမံသာဖြင့် ထိုဝိမံသာကို အစဉ် လိုက်သော ဝိစာရတိုင်အောင် ယူပါ၊ "ဝိမံသာနုစရိတံ–စူးစမ်းတတ်သော ဉာဏ်(အတု)သို့ အစဉ်လိုက်သော ဝိစာရဖြင့် အဖန်ဖန်ပွတ်တိုက်အပ်သော"ဟု ပါဋိတော်၌ တစ်နည်းပေးပါ–ဟူလို။

သယံ ပါဋိဘာနံ။ ။ပဋိဘာတိ–ရှေးရှုထင်မြင်တတ်၏၊ ဣတိ ပဋိဘာနံ၊ အာရုံတစ်ခုခုကို ကြံစည်သောအခါ ထိုအာရုံကို ထင်မြင်နေသော သိနေသောဉာဏ်ကို အခြားနေရာ၌ "ပဋိဘာန" ဟု ခေါ်ရသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား ကြံဖန်များ၍ (အမှားပင် ဖြစ်စေကာမူ) ထို အာရုံကို ထင်စွာပြုတတ်သော (ထိုအာရုံကို ထင်မြင်နေသော) ဒိဋ္ဌိသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို "ပဋိဘာန"ဟု ခေါ်ပါ၊ "ပဋိဘာနတော+ဇာတံ ပါဋိဘာနံ"ဟု ပြုစေလို၍ "ပဋိဘာနမတ္တသဗ္ဗာတံ"ဟု သဗ္ဗာတသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ မတ္တဖြင့် ရှေးတိတ္ထိသုံးမျိုးကဲ့သို့ တရားထူးရခြင်းကို ကန့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ "ပဋိဘာနံ"ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌ "ပါဋိဘာနံ"ဟု ရှိသည်။]

ဧဝမာဟ။ ။"သဿတဒိဋ္ဌိ ဂဟေတွာ"ဟု ထည့်ပါ၌သွင်း၍ အာဟကို ဝဒတိဟု ဖွင့်၏၊ ထိုပါ၌၌ သဿတဒိဋ္ဌိဟူသည် "တက္ကပရိယာဟတ ဝိမံသာနုစရိတ သယံပါဋိဘာန"ဟု ဝိသေသနပြုအပ်သော ဒိဋ္ဌိပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "တက္ကပရိယာဟတံ–သော၊ပေ၊သယံပါဋိဘာနံ–သော၊ သဿတဒိဋ္ဌိ–ကို၊ ဂဟေတွာ–၍"ဟု ပါဋိတော်၌လည်း ထည့်ပါ၌သွင်း၍ အနက်ပေးပါ။

တတ္ထ–ထိ တက္ကိုဝါရဏ်၊ (လဗ္ဘတိမာနော–ရထိုက်သော)၊ တက္ကီ–တက္ကီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုသုတိကော–အနုသုတိက တက္ကီပုဂ္ဂိုလ် လည်းကောင်း၊ ဈာတိသရော–ဈာတိသရ တက္ကီပုဂ္ဂိုလ် လည်းကောင်း။ လာဘီ–လာဘီတက္ကီပုဂ္ဂိုလ် လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓတက္ကိကော–သုဒ္ဓတက္ကိက ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ စတုဗ္ဗိဓော–လေးပါးအပြားရှိ၏။

တတ္ထ–ထိ လေးပါးသော တက္ကီပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယော–အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သမဏာဗြာဟ္မဏာ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ (ဂဏ္ဍာတိ ဌ္ဌစပ်)၊ ဝေဿန္တရောနာမ–ဝေဿန္တရာမည်သော၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ အာဒီနိ–ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ သုတ္တာ–ကြားရ၍၊ (ယေနကာရဏေန–အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝေဿန္တရောနာမ–သော၊ ရာဇာ–သည်၊ အဟောသိ–ပြီ၊) တေန (ကာရဏေန)–ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ (ဟိ အနက်မရှိ)၊ ဝေဿန္တရော၀–

တတ္ထ၊ပေ၊အနုသုတိကော။ ။တက္ကီပုဂ္ဂိုလ်သည် လေးပါးပြားနိုင်သော်လည်း ပါဠိတော်၌ ဧကသေသနည်း သာမညနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် "တက္ကီ"ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဟောထားတော်မူရကား ထိုလေးပါးအပြားကို ပြလိုမူ၍ တတ္ထစသည်မိန့်၊ အနုဿဝနံ–သူတစ်ပါးတို့ အထံမှ တစ်ဆင့်ကြားရခြင်း၊ အနုဿုတိ–ခြင်း၊ အနုဿုတိ ယဿတိ အနုဿုတိကော။

ဈာတိသရော။ ။"ဂေါ်ပိ ဈာတိ"၌ကဲ့သို့ ဈာတိသဒ္ဒါသည် ဖြစ်ခဲ့ရာဘဝကို ဟောဏ်၊ ဈာတိ–ဖြစ်ခဲ့ရာဘဝကို+ သရတီတိ ဈာတိသရော၊ "သရ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အောက်မေ့တတ်မှတ်မိတတ်သော သတိရှိသူကိုယူပါ၊ ထိုသတိ၌ ယှဉ်ခြင်း မယှဉ်ခြင်းမှာ လိုရင်းမဟုတ်။ [တစ်ချို့ ဈာတိသရများမှာ ကုသိုလ်သတိပင် မဟုတ်, အကုသိုလ်စိတ်၌ယှဉ်သော အမှတ်သညာကောင်းသော သတိအတုသာတည်း။]

လာဘီ။ ။"လာဘ"အရ ဈာန်ရခြင်း မဟုတ်, ရူပသဒ္ဒ စသည့်အာရုံ ကာမဂုဏ်ကို ရခြင်း, သုခ ဒုက္ခစသည်ကို ရခြင်းတည်း၊ ဈာန်ရခြင်းကို ပဋိဘာနမတ္တ၌ မတ္တသဒ္ဒါဖြင့် ပယ်ခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ ရခြင်းရှိသူ (ရအပ်သော ရူပသုခစသည်ရှိသူ)သည် ယခုဘဝ၌ ရနေသကဲ့သို့ "ငါသည် ရှေးကလည်းရခဲ့ဘူးပြီ, နောက်လည်းရလတံ့"ဟု ငါဟူသော အတ္တ၏ သဘာဝ အဖြစ်ကို ယူလေသည်။ ["အနုဿုတိကော ဟုတ္တာ တက္ကီ အနုဿုတိက တက္ကီ, ဈာတိသရော ဟုတ္တာ တက္ကီ ဈာတိသရတက္ကီ, လာဘီ ဟုတ္တာ တက္ကီ လာဘီ တက္ကီ"ဟု တွဲပါ။]

သုဒ္ဓတက္ကိကော။ ။သုဒ္ဓဖြင့် အနုဿုတိကစသော ရှေ့သုံးမျိုးကို ကန့်သည်၊ တက္ကနံ တက္ကော၊ သုဒ္ဓေါ–အနုဿုတိက စသည်မဖက် သက်သက်သော+ တက္ကော–ကြံခြင်းတည်း၊ သုဒ္ဓတက္ကော–ခြင်း။ [ဋီကာသစ်၌ "သုဒ္ဓေန (ပုရိမေဟိ အသမ္မိဿေန), သုဒ္ဓံပါ တက္ကနံ သုဒ္ဓတက္ကော"ဟု ပြ၏။] သုဒ္ဓတက္ကော ယဿတိ သုဒ္ဓတက္ကီ။

တေနဟိ ယဒိ။ ။ဋီကာသစ်၌ တေနဟိကို ဥယျောဇနတ္ထနိပါတ်ဟုဖွင့်၏၊ ဥယျောဇနတ္ထ အနက်သည်၊ သူတစ်ပါးကိုတိုက်တွန်းရာ၌သာ ရတိုက်၏၊ ["တေနဟိ တာတ သုဒိန္န ဗီဇကဲပိ

ဝေဿန္တရာမင်သည်ပင်၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ယဒိ (ဟောတိ)–အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတ္တာ–အတ္တသည်၊ သဿတော–အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှားရှိ၏၊ ဝါ–မြဲ၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ တက္ကယန္တော–ကြံဆလျက်၊ ဒိဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊ အယံ–ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုဿုတိကောနာမ–အနုဿုတိကတက္ကီပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ဝါ–တစ်ဆင့်စကား ကြားခြင်းရှိသော တက္ကီပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

[စာအုပ်တို့၌ "ဒွေ တိသော"ဟု ရှိ၏၊ ဤကဲ့သို့ သမာသ်မတွဲဘဲ ဝါကျရှိလျှင် "ဒွေဝါ တိသောဝါ"ဟု ရှိရသည်၊ သို့မဟုတ် ဝါသဒ္ဒါ၏ အနက်၌ သရော်ဘယ ပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တွဲ၍ "ဒွတ္တိသော"ဟု ရှိရသည်။] ဒွတ္တိသော–နှစ်ပါး သုံးပါးကုန်သော၊ ဇာတိယော–ဘဝတို့ကို၊ သရိတ္တာ–အောက်မေ့နိုင်၍၊ ဝါ–အမှတ်ရနိုင်၍၊ အဟမေဝ–ငါသည်ပင်၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေး၌၊ အသုကသ္မိံနာမ–ထိုမည်သော ဘဝ၌၊ အဟောသိं–ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ (ငါသည်ပင် ရှေး၌ ထိုမည်သော ဘဝဝယ် ဖြစ်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အတ္တာ–သည်၊ သဿတော–၏၊ ဝါ–၏၊ ဣတိ–သို့၊ တက္ကယန္တော–ကြံဆသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဇာတိသရ တက္ကီကောနာမ–ဇာတိသရ တက္ကီကပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဝါ–ဘဝဟောင်းကို အောက်မေ့နိုင်သည် ဖြစ်၍ ကြံဆခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ပန–ကား၊ ယော–အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) လာဘီတာယ–ရူပသဒ္ဒစသည် အာရုံကိုရခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တက္ကယိတွာ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ၌ စပ်)၊ ဣဒါနိ–ယခုဘဝ၌၊ မေ–ငါ၏၊ အတ္တာ–အတ္တသည်၊ သုခီ–ချမ်းသာခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ ယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ–တူ၊ အတီတေပိ–အတိတ်ဘဝ၌လည်း၊ (မေ–၏၊ အတ္တာ–သည်၊ သုခီ–သည်၊) အဟောသိ–ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဧဝံ–တူ၊ အနာဂတေပိ–အနာဂတ် ဘဝ၌လည်း၊ (မေ–၏၊

ဒေတိ"–ပါရာဇိက သုဒိန္နကဏ္ဍစသည်တည်း။] ဤ၌ကား တိုက်တွန်းမှုကြီယာ မပါသောကြောင့် ဥယျောနေတ္ထမဖြစ်သင့်၊ "တေနဟိတိ ယဿာ အဇ္ဇသုဒိန္နော အာဂမိဿတိ, တေန ကာရဏေန" ဟု သုဒိန္နကဏ္ဍအဖွင့်အတိုင်းသာ အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ထိုအနက်သည် "ယဒိ ဝေဿန္တရောဝ ဘဂဝါ (ဧဝံသတိ)"နှင့် သဘောတူပင်တည်း။ [ဟိတ်အနက် လက္ခဏအနက်မျှသာ ကွဲသောကြောင့် သဘောတူဟု ဆိုလိုက်သည်။] ထို့ကြောင့် တေနဟိကိုပင် ယဒိ စသည်ဖြင့် ထပ်ဆင့်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

အနာဂတေပိ။ ။ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကဒိဋ္ဌိတို့ကို ပြရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် အတိတ်ခန္ဓာကို ကြံဆခြင်းသာ လိုရင်းဖြစ်၏၊ အနာဂတ်ခန္ဓာကို ကြံဆခြင်းမှာ ဤနေရာ၌ လိုရင်းမဟုတ်၊ သို့သော် လာဘီတက္ကီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဤသို့ အနာဂတ်အတွက် ကြံဆခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ရာသောကြောင့် ဖြစ်သင့်သည်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် "အနာဂတေပိ ဧဝံ ဘဝိဿတိ"ကို ထည့်၍ မိန့်သည်–ဟု ဋီကာ၌ဆိုအံ့။

အတ္တာ–သည်၊ သုခီ–သည်)၊ ဘဝိသတိ–ဖြစ်လတ့်၊ (ဤကာဠ ဧဝံပါသည်)၊ ဣတိ–သို့၊ တက္ကယိတ္ဝာ–ကြံဆ၍၊ ဒိဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊ အယံ–ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လာဘီ တက္ကိကောနာမ–လာဘီတက္ကိကပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဝါ–ရူပသဒ္ဒစသည့် အာရုံကိုရခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ကြံဆခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ပန–ကား၊ ဧဝံသတိ–ဤသို့ အနိစ္စဖြစ်လသော်၊ ဣဒံ–ဤအပြစ်သည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏၊ (တစ်နည်း) ဧဝံသတိ–ဤသို့ နိစ္စဖြစ်လသော်၊ ဣဒံ–ဤအကျိုးသည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ–သို့၊ တက္ကမတ္တေနေဝ–ကြံဆခြင်းမျှကြောင့်သာ၊ (ဒိဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူကို)၊ ဂဏှန္တော–ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုဒ္ဓတက္ကိကောနာမ–သုဒ္ဓတက္ကိက ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ဝါ–အနုဿုတိစသည်မဖက်, သက်သက်ကြံဆခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

၃၅။ ဧတေသံ ဝါ အညတရေနာတိ–ကား၊ စတုန္နံ–လေးပါးကုန်သော၊ ဧတေသံ ယေဝ ဝတ္ထူနံ–ဤ အကြောင်းတို့တွင်ပင်၊ အညတရေန–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဧကေနဝါ–တစ်ပါးသော ကြောင်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဒွီဟိဝါ–နှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တီဟိဝါ–သုံးပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ (ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏၊) [အနိယမတ္ထ အနုက်ပေးရာ၌ "မူလည်း"ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း ဤနေရာ၌ ထိုသို့ပေးရ၍မကောင်း။]

ဝံသတိ ဣဒံ ဟောတိ။ ။ဤစကားဖြင့် တက္ကီပုဂ္ဂိုလ်၏ သဿတဟု ယူဖို့ရန် အကြောင်းယုတ္တိရှာပုံကို ပြ၏၊ ဧဝံသတိ–ဤအတ္တသည် မမြဲလျှင်၊ ဣဒံ ဟောတိ–ဤဘဝ၌ ကံပြုသူကတခြား, နောက်ဘဝ၌ ခံစားသူကတခြား ဖြစ်မှာပေါ့၊ [ဒီဘဝ ဒီကိုယ်စံ, နောက်ဘဝ နောက်ကိုယ်ခံလိမ့်မည်"ဟူသော မြန်မာအပြောမျိုးပင်တည်း၊] တထာစသတိ–ထိုသို့ဖြစ်လျှင်လည်း၊ ဣဒံ ဟောတိ–ပြုအပ်ပြီးသောကံ၏ ပျက်စီးခြင်း, မပြုအပ်သောကံ၏ ရောက်ရှိလာခြင်းလည်း ဖြစ်စရာရှိသည်၊ ထို့ပြင်–ဧဝံသတိ–အတ္တသည် နိစ္စဖြစ်လျှင်၊ ဣဒံ ဟောတိ–အကြင်သူသည် ကံကိုပြု၏, ထိုသူသည်ပင် အကျိုးကို ခံစားရသောကြောင့် ပြအပ် ခဲ့သော အပြစ်များ မရောက်တော့၊ ဤသို့ "အတ္တသည် မြဲ၏"ဟု ယူဆဖို့ရန် အကြောင်း ယုတ္တိကိုရှာသည်။

တက္ကမတ္တေနေဝ။ ။မတ္တဖြင့် အနုဿုတိစသော ရှေ့သုံးမျိုးကန့်သည်၊ မှန်၏–အနုဿုတိကစသော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ဘုရားရှင်သည် ဝေဿန္တရာမင်းဖြစ်ခဲ့ဘူးလျှင် "အတ္တသည်မြဲရာရောက်၏"စသည်ဖြင့် ကြံဆမှု (တက္ကာ)သဘောပါသေး၏; သို့သော် ထိုကြံဆခြင်းသည် အနုဿုတိနှင့် ရောနေသေး၏၊ ဤ တက္ကီပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြံဆခြင်းကား အနုဿုတိစသည်မဖက် သက်သက် ကြံဆရုံသာဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓတက္ကိကဟု ခေါ်၏။ [မတ္တေနေဝ၌ ဧဝဖြင့် သန္ဓိဌာနာဝဓာရဏာကို ပြသည်။]

အညတရေန။ ။ပါဠိတော်၌ "ဣမေဟေဝ စတူဟိ ဝတ္ထူဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန"ဟု ရှိ၏၊ ထို့၌ "ဣမေဟေဝ"ဝယ် ဧဝဖြင့် "ဤ လေးပါးသော အကြောင်းထက် အပိုအမိုမရှိ"ဟု ကန့်၏၊ ထိုကန့်ပုံမှာ "နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ"ဟု ပြအပ်လတ့်ဖြစ်သော

နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါတိ–ကား၊ ဣမေဟိ ဝတ္ထူဟိ–ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့မှ၊ ဗဟိပန–အပြင်ပဋ္ဌကား၊ (တစ်နည်း) ဗဟိ–အပြင်ပဖြစ်သော၊ အည်–အခြားသော၊ ဧကကာရဏံပိ–တစ်ပါးသောအကြောင်းသည်လည်း၊ သဿတ

ကြောင့် အထူးမဖွင့်တော့ဘဲ "အညတရေန"ဟူသော ဧကဝစနန္တပုဒ်ကို "ဧကေန"ဟူသော ဧကဝစနန္တသဏ္ဌာန်ဖြင့် လည်းကောင်း, ဝါသဒ္ဒါ၏ အနိယမတ္ထကို "ဒ္ဝိဟိဝါ တိဟိဝါ"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ [အညတ'ရေနာတိ ဧတသ္မာ အတ္ထံ ဒသ္သေတုံ ဧကေနာတိ ဝုတ္တံ၊ ဝါ သဒ္ဒဿ ပန အနိယမတ္ထံ ဒသ္သေတုံ ဒ္ဝိဟိဝါ တိဟိဝါတိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာ။] ဤဋီကာဖွင့်၌ ဧကေနနောက်ဝယ် ဝါသဒ္ဒါ မပါ, အညတရေနဝါ ဧကေန"ဟု ရှိရမည်၊ ထို့ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် "ဧကေန"အရ အကြောင်းတစ်ခု၏ အမြဲမဟုတ်ခြင်း ဟူသော အနိယမတ္ထကိုပြသည်။

အနိယမတ္ထ။ ။သမုစ္စည်းကဲ့သို့ တွဲဘက်အနက်များကို တစ်ပြိုင်နက် အားလုံးရအောင် စုစည်းနိုင်ခြင်းလည်းမရှိသော, ဝိကပ်အနက်ကဲ့သို့ တွဲဘက်အများတွင် တစ်ခုခုသာရနိုင်သော အနက်မျိုးလည်း မဟုတ်သော– "သီးသီးရံခါ, ပြိုင်ရံခါ, အနိယမတ္ထာထွန်းသတည်း"ဟူသော ရှေးနိယာမ်နှင့်အညီ, ရံခါ အကြောင်းလေးပါးလုံး, ရံခါတစ်ပါး, ရံခါနှစ်ပါး, ရံခါသုံးပါးသော အကြောင်းများ ရနိုင်ခြင်းအားဖြင့် အမြဲသတ်မှတ်၍ မရအပ်သော အနက်ကိုပြသော ဝါသဒ္ဒါကို အနိယမတ္ထဟု ခေါ်သည်။ "ဒ္ဝိဟိဝါ တိဟိဝါ"ဟု ဝါသဒ္ဒါတို့လည်း အနိယတ္ထပင်တည်း။]

အဋ္ဌာနပယုတ်။ ။ပါဠိတော်၌"ဧတေသံဝါ အညတရေန"ဟု အညတရေနနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးရမည့် ဝါသဒ္ဒါကို ဧတေသံ၏နောက်၌ ထား၏၊ ထိုသို့ ထားခြင်းကိုအဋ္ဌာနပယုတ္တ (အဋ္ဌာနပယုတ်)ဟု ခေါ်ကြ၏၊ အဋ္ဌာနေ–မထားထိုက်သောနေရာ၌+ပယုတ္တော–ယှဉ်စပ်အပ် သုံးစွဲအပ်သောသဒ္ဒါတည်း၊ အဋ္ဌာနပယုတ္တော–ဒ္ဒါ၊ ထိုသို့ အဋ္ဌာနပယုတ္တသဒ္ဒါကို အနက်ပေးသော အခါ ထားထိုက်သော ဌာနသို့ရွှေ့၍ အနက်ပေးရသည်၊ ဤသို့ မထားသင့်သောနေရာ၌ ထားခြင်းသည် ပုဒ်ကို ˜တင့်တယ် စမ္မယ်စေခြင်း စကားချောစေခြင်းအကျိုးရှိ၏။

ပဒလိဋ္ဌာဒိနာ ဌာနေ, ပယုတ္တော်ပိ ပယောဇယေ၊
ဌာနေ ဌာနေ ပယုတ္တော်စ, အဋ္ဌာနေ နော ပယောဇယေ။

ပဒလိဋ္ဌာဒိနာ–ပုဒ်၏ တင့်တယ်စမ္မယ်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌာနေ–မယှဉ်စေသင့်ရာ ဌာနဌ၌၊ ပယုတ္တော်ပိ–ယှဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်သော သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း၊ ဌာနေ–သုံးစွဲသင့်ရာဌာနဌ၌၊ ပယောဇယေ–အနက်ပေးသောအခါ ယှဉ်စေရာ၏၊ ˜ဌာနေ–သုံးစွဲသင့်ရာ ဌာနဌ၌၊ ပယုတ္တော်စ–ယှဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်ပြီးသော သဒ္ဒါတို့ကိုကား၊ အဋ္ဌာနေ–ဌ၌၊ နော ပယော ဇယေ–မယှဉ်စေရာ။ ["ပဒလိဋ္ဌာဒိနာ+အဋ္ဌာနေ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဖြစ်သင့်သလို ပြင်ထားသော ဘေဒစိန္တာဋီကာ။]

ဗဟိဒ္ဓါ, ဗဟိ။ ။ပါဠိတော်၌ "နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ"ဝယ် ဣတောကို "ဣမေဟိ ဝတ္ထူဟိ"ဟု လည်းကောင်း, ဗဟိဒ္ဓါကို "ဗဟိ"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်၍ နတ္ထိ၏ကတ္တားကို "အည် ဧကကာရဏမို"ဟု ရသင့်ရာထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား "ဗဟိ ပုဒ်ကိုပင်

ပညတ္တိယာ–သဿတတ္တပညတ်ဖို့ရာ၊ နတ္ထိ–မရှိတော့၊ ဣတိ–သို့၊ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ–ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်စေအပ်, မဖြစ်စေနိုင်သော၊ သီဟနာဒ–ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းအလား ရဲ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းသော စကားတော်ကို၊ နဒတိ–မိန့်မြွက်တော်မူပါသတည်း။

၃၆။ တယိဒံ၊ပေါ၊ပဗောနာတိတိ–ကား၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ–လေးပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ တံ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိဂတံ–ထိုသို့ပြားသော ဤမိစ္ဆာအယူကို၊ တထာဂတော–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နာနာပဋိကာရတော–အထူးထူးသော အပြားအားဖြင့်၊ ဗာနာတိ–သိတော်မူ၏၊ တတော–ထိုသို့ အထူးထူးသော အပြားအားဖြင့် သိတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တံ ပဗောနကာရံ–ထို အထူးထူးသော အပြားအားဖြင့် သိပုံအခြင်းအရားကို၊ ဒသ္သေန္တော–ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊ ဝါ–ကြောင့်)၊ ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာတိအာဒီ–အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ။

ကတ္တားဟောဟုကြ၍ ဗဟိဒ္ဓါကိုလည်း ဗဟိအနက်ကိုဟောသော ကတ္တားဌနိပါတ်"ဟု ဖွင့်လေ၏၊ ထိုအလို "အညံ ဧကကာရဏံ"သည် ဗဟိ၏ သရုပ်ပြတည်း။ [ကတ္တားအနက်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆိုလိုလျှင် "ဗဟိဘူတံ"ဟုသာ ဖွင့်လေ့ရှိ၏၊ ထိုသို့ မဖွင့်သောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓါ ဗဟိနှစ်ပုဒ်လုံးပင် သတ္တမျတ္တနနိပါတ်ဟု ထင်သည်၊ ထို့ပြင်–စာအုပ်တို့၌ "ဧကံ ကာရဏမ္မိ"ဟု တွေ့ရ၏၊ သမာသ်မတွဲလျှင် "ဧကမ္မိ ကာရဏံ"ဟု ထားရိုးတည်း၊ သမာသ်တွဲလျှင်ကား "ဧကကာရဏမ္မိ"ဟု ထားရိုးဖြစ်၏၊ ပိသည် ဂရဟာဧောတကတည်း။]

အပ္ပဋိဝတ္တိယံ။ ။ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်၌ ဘုရားရှင်သည် "ဧတာပိ ဒုက္ခာ"စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ် လည်စေအပ်သော ဓမ္မစက္ကြာကို သမဏဗြာဟ္မဏစသူတစ်ခုံတစ်ယောက်မျှ "ဧတာပိ သုခါ"ဟု ဆန့်ကျင်ဘက် မလည်စေအပ်, မလည်စေနိုင် မဟောနိုင်သည်ကို "အပ္ပဋိဝတ္တိယံ"ဟု ယူရသကဲ့သို့, ဤနေရာ၌လည်း ဘုရားရှင်က "သဿတဟု ပညတ်ဖို့ရန် အကြောင်းဝတ္ထု လေးပါးအပြင် မရှိ"ဟု ရဲရဲဝံ့ဝံ့ မိန့်တော်မူအပ်သော သီဟနာဒကို "သဿတဟု ပညတ်ဖို့ရန် လေးမျိုးမက ရှိသေး၏"ဟု တစ်ခုံတစ်ယောက်မျှ ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်စေအပ် မဖြစ်စေနိုင်, မပြောဆိုနိုင်သည်ကို "အပ္ပဋိဝတ္တိယံ"ဟု မှတ်ပါ။

တယိဒံ၊ပေါ၊ပဗောနာတိ။ ။တသဒ္ဒါဖြင့် "သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ"ဟု ပြခဲ့သည့် ဒိဋ္ဌိလေးမျိုးကို ပြန်စွဲပါ–ဟု သိစေလို၍ "တံ ဣဒံ စတုဗ္ဗိဓံပိ ဒိဋ္ဌိဂတံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်, ဆင့်၍ထုတ်မူ, နောက်ပုဒ်တစ်ခု အနက်မဲ့သာ မျှားသတည်း"ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း နောက်သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အတွက် အနက်မဲ့စေလိုလျှင် ထည့်၍မဖွင့်တတ်၊ ဤနေရာ၌ကား အနက်မမဲ့စေလိုသောကြောင့် "ဣဒံ"ကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ "ထို လေးမျိုးပြားသော" ဟု တသဒ္ဒါဖြင့် မျက်ကွယ်အနက်ကို ညွှန်ပြ၍, ယခုပြအပ်ဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ဣဒံသဒ္ဒါဖြင့် မိစ္ဆာအယူ၏ မျက်မှောက်၏ အဖြစ်ကို ညွှန်ပြသည်၊ ပဗောနာတိ၌ "ပ"ကို "နာနပ္ပကာရတော"ဟု ဖွင့်သည်။

တတ္ထ–ထိုဂ္ဂေမေဒိဋ္ဌိဌာနာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ (အ၀ယ၀တ္ထော–အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို၊ ဧ၀ं ၀ေဒိတဗ္ဗော)၊ ဒိဋ္ဌိယေ၀–ဒိဋ္ဌိသည်ပင်၊ ဒိဋ္ဌိဌာနံ နာမ–ဒိဋ္ဌိဌာန မည်၏၊ (တစ်နည်း) ဒိဋ္ဌိယောဝ–တို့သည်ပင်၊ ဒိဋ္ဌိဌာနာ နာမ–တို့မည်၏၊ အပိစ–သည်သာ မကသေး၊ ဒိဋ္ဌိနံ–တို့၏၊ ကာရဏမ္မိ–အကြောင်းသည်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိဌာနမေ၀–ဒိဋ္ဌိဌာနမည်သည်သာ၊ ယထာဟ–အဘယ်ကဲ့သို့ မိန့်တော်မူသနည်း၊ ကတမာနိ၊ပေ၊ဧ၀ं ပရတောပိ ယောသော ဒိဋ္ဌိဌာနံတိ–ဟူ၍၊ (ဓမ္မသေနာပတိ အာဟ)။ [အဋ္ဌ–ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိဌာနာနိ–ဒိဋ္ဌိဌာနတို့ ဟူသည်၊ ကတမာနိ–အဘယ်တို့နည်း၊ ခန္ဓာပိ–ခန္ဓာတို့သည်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိဌာနံ–ဒိဋ္ဌိဌာနတည်း၊ ၀ါ–ဒိဋ္ဌိတို့၏ တည်ရာ အကြောင်းတည်း၊ အ၀ိဇ္ဇာပိ–အ၀ိဇ္ဇာသည်လည်း၊ ပေ၊ပါပ မိတ္တောပိ–ယုတ်မာသော မိတ်ဆွေသည်လည်း၊ပေ၊ ပရတော–သူတစ်ပါးတို့ အထံမှ၊ ယောသောပိ–ကြားအပ်သော အသံသည်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိဌာနံ–တည်း၊ (ထို ရှစ်ပါး၏ ဒိဋ္ဌိဌာနဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြလို၍ ပါဠိတော်၌ "ခန္ဓာ ဟေတု"စသည်ကို မိန့်၊) ဒိဋ္ဌိနံ–ဒိဋ္ဌိတို့၏၊ ဥပါဒါယ–စွဲမှီ၍၊ သမုဋ္ဌာနဋ္ဌေန–ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–

ဒိဋ္ဌိယေ၀ဒိဋ္ဌိဌာနံ။ ။[ဋီကာဟောင်း၌ ဤသို့ ဧကဝုစ်ရှိ၏၊ အပိစတက်သော နောက် ၀ါကျ၌လည်း "ဒိဋ္ဌိဌာနံ"ဟုပင် ဧကဝုစ်ရှိသည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား "ဒိဋ္ဌိယော ဧ၀ ဒိဋ္ဌိဌာနာ"ဟု ဗဟုဝုစ် ရှိ၏။] ဤပါဌ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိနှင့် ဌာနတို့ အရတူကြောင်းကို ပြသည်၊ ဒိဋ္ဌိယေ၀–ဒိဋ္ဌိသည်ပင်+ ဌာနံ–များစွာသော အကျိုးမဲ့တို့၏ တည်ရာအကြောင်းတည်း၊ ဒိဋ္ဌိဌာနံ–အကြောင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပရမာဟံ ဘိက္ခ၀ေ ၀ဇ္ဇं ၀ဒါမိ"နှင့် အညီ မိစ္ဆာအယူကို အခြေခံ၍ များစွာသော မကောင်းမှုများ ဖြစ်ကြရကား မိစ္ဆာအယူသည်များစွာသော အကျိုးမဲ့တို့၏ တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သည်–ဟူလို။ [ဒိဋ္ဌိယေ၀ ဒိဋ္ဌိဌာနံ ပရမ၀ဇ္ဇတာယ အနေကဝိဟိတာနံ အနတ္ထာနံ ဟေတုဘာ၀တော၊–ဋီကာ။]

အပိစ၊ပေ၊ဌာနံ။ ။ဤနည်းဖြင့် ဆဋ္ဌိတပ္ပရိသိုက်ကိုပြသည်၊ "ဒိဋ္ဌိတို့၏+တည်ရာအကြောင်း" ဟူသည် ပြအပ်လတ္တံသော ခန္ဓာ, အ၀ိဇ္ဇာစသည်တည်း၊ တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ–ဒိဋ္ဌိတို့၏ တည်ရာ ခန္ဓာ အ၀ိဇ္ဇာစသော အကြောင်း၊ "ခန္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိဌာနံ"စသည်ကား ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်, ဒိဋ္ဌိကထာ ပါဠိတော်တည်း။

ဒိဋ္ဌိနံ ဥပါဒါယ သမုဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ ။["ဒိဋ္ဌိဌာနံ"ဟု ပါဠိပျက်တတ်၏။] ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ၌"ခန္ဓာ ဧ၀ ဒိဋ္ဌိနံ ဥပါဒါယ ဧနကဟေတုစေ၀ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယောစာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "ဒိဋ္ဌိနံ ဥပါဒါယ"ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ "ဥပ္ပါဒါယ"ဟု ဋီကာသစ်၌ မူကွဲပြသော်လည်း ထိုပါဠိတော်၌ မရှိ၊ အဋ္ဌကထာလည်း မဖွင့်၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ–ဒိဋ္ဌိတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာစသောတရား၊ ထိုသို့ ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကို "သမုဋ္ဌာနဋ္ဌ"ဟု ဆိုသည်၊ အဋ္ဌ (အတ္ထ)သဒ္ဒါသည် ဘာ၀အနက်ဟောတည်း။ [သမုဋ္ဌာနဘာ၀ေါ သမုဋ္ဌာနဋ္ဌော၊–ဋီကာ။] သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးကိုစွဲ၍(အာရုံပြု၍) ဖြစ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာတို့ကို "ဒိဋ္ဌိဖြစ်ရာဌာန"ဟု ဆိုသည်၊ အ၀ိဇ္ဇာစသည်တို့၏ ဒိဋ္ဌိဌာနဖြစ်ပုံကို ဋီကာကြည့်ပါ။

ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်၊ ဟေတု–ဇနကအကြောင်းတည်း၊ ခန္ဓာ–တို့သည်၊ ပစ္စယော–ဥပပဋ္ဌမ္ဘက အကြောင်းတည်း၊ ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ခန္ဓာပိ–တို့သည်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ–တည်း၊ ဝါ–တည်း၊ ("ဒိဋ္ဌိနံ ဥပါဒါယ သမုဋ္ဌာနဋ္ဌေန"ကို ပုဒ်တိုင်းလိုက်၍ပေးပါ) ၊ပေ၊ ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ပရတောပိ–မှ၊ ယောသောပိ–သည်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ–တည်း၊ ဝါ–တည်း။]

ဧဝံ ဂဟိတာတိ–ကား၊ တာဝ–ကာရဏာဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနမှ ရှေးဦးစွာ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ–ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော)၊ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ–ဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ–ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနတို့သည်၊ ဝါ–တို့ကို၊ (အကျိုးမဲ့တို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သောဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ဝါ–တို့ကို)၊ သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိ–သဿတော ၊ပေ၊ စဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဂဟိတာ–ယူအပ်ကုန်သည်၊ အာဒိနာ–ယူအပ်ကုန်သည်၊ ပဝတ္တိတာ–ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ–နှလုံးသော်)၊ (ဘဝန္တိ ဟူသော ပါဋိတော်ခ်ဉ်စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော–နက်၊ ဧဝံ ပရာမဋ္ဌာတိ–ကား၊ နိရာသင်္ကစိတ္တတာယ–ကင်းသော ရှုံ့ရှားခြင်းရှိသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [ထိုအယူကို ယူဖို့ရန် တွန့်ဆုတ်တွန့်ဆုတ် မဖြစ်ဘဲ ရဲတင်းသော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်–ဟူလို။] ပုနပ္ပုနံ–အဖန်ဖန်၊ (အထပ်ထပ်)၊ အာမဋ္ဌာ–သုံးသပ်အပ်ကုန်သည်၊ ပရာမဋ္ဌာ–အဖန်ဖန် သုံးသပ်အပ်ကုန်သည်၊ ဣဒမေဝ–ဤ အယူသည်သာ၊ သစ္စံ–အမှန်တည်း၊ အညံ–အခြား အယူသည်၊ မောဃံ–အချည်းနှီးတည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ပရိနိဋ္ဌာပိတာ–ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ–ကုန်လသော်၊ ဘဝန္တိ ခ်ဉ်စပ်)။

ဧဝံ ဂဟိတာ။ ။ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနပုဒ်ကို ရှေ့ခ်ဉ်အနက်နှစ်မျိုး ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ပဌမအနက်အတွက် "ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ တာဝ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ"ဟု စချိသည်၊ ထို့နောက် ဧဝံ၏အနက်ကို "သဿတော အတ္တာစ လောကောစ"ဟု ယူပုံအခြင်းအရာကို ဖွင့်၍ ဂဟိတာကို "အာဒိနာ"ဟု သဒ္ဒတ္ထလည်းကောင်း, "ပဝတ္တိတာ"ဟု အဓိပ္ပါယယတ္ထ လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ "ဂဟိတာ"အရ "ယူအပ်"ဟူသည် မိမိသန္တာန်ခ်ဉ် လည်းကောင်း, သူတစ်ပါးသန္တာန်ခ်ဉ် လည်းကောင်း ဖြစ်စေအပ်တည်း၊ ဋီကာတို့ခ်ဉ် "အာဒိနာ"ကို "သကသန္တာနေ"ဟုလည်းကောင်း, ပဝတ္တိတာ"ကို သပရသန္တာနေသု"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ကြ၏၊ မိမိကား "အာဒိနာ"အရ "မိမိအတွက် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးအတွက် ဖြစ်စေ ယူအပ်သည်ကိုဆိုသည်"ဟု ထင်သည်၊ "ပဝတ္တိတာ"သည် "ဂဟိတာ"၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့် ဖြစ်သည်။

ဧဝံ ပရာမဋ္ဌာ။ ။ဧဝံ၏ အနက်ကို "နိရာသင်္ကစိတ္တတာယ"ဟု ညွှန်ပြ၍ ပရာမဋ္ဌာကို "ပုနပ္ပုနံ အာမဋ္ဌာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ပရသဒ္ဒါ ပုနပ္ပုနံ အနက်ဟောဟု ဋီကာသစ်ဆို၏၊ "ပရံ–အထပ်ထပ်+အာမဋ္ဌာပရာမဋ္ဌာ"ဟု ပြုပါ၊ အထပ်ထပ် သုံးသပ်အပ်"ဟူရာခ်ဉ် နိရာသင်္ကစိတ်ဖြင့် "ဤ အယူသည်သာ အမှန်ဘဲ, အခြားအယူဟာ အချည်းနှီးသာ"ဟု အပြီးသတ် ယူအပ်သည်ကို ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် "ဣဒမေဝ၊ပေ၊ ပရိနိဋ္ဌာပိတာ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်သည်။

ပန–ကား၊ ကာရဏာသင်္ခါတာ–အကြောင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မာနာ–ဒိဋ္ဌဓမ္မာနတို့သည်၊ ၀ါ–တို့ကို၊ (ဒိဋ္ဌတို့၏ တည်အရာ အကြောင်းတို့သည်၊ ၀ါ–တို့ကို)၊ ယထာ–အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဂယှမာနာ–ယူအပ်ကုန်လတ္တံ့၊) ဒိဋ္ဌယော–ဒိဋ္ဌတို့ကို၊ သမုဒ္ဓာပေန္တိ–ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏၊ ဧ၀ं–ဤ ဒိဋ္ဌတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်လျှောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာရမ္ဘ၀သေနစ–အာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပ၀တ္တနေ၀သေနစ–မိမိသန္တာန်၀ယ် ဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာသေ၀နေ၀သေနစ–အဖန်တလဲလဲ မှီ၀ဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဂဟိတာ–ယူအပ်ကုန်သည်၊ အနာဒီနေ၀ဒဿိတာယ–အပြစ်ကို မမြင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုနပ္ပုနံ–အဖန်ဖန်၊ ဂဟဏ၀သေန–ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရာမဋ္ဌာ–အဖန်ဖန်သုံးသပ်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ (ဘ၀န္တိ ၌စပ်)။

ဧ၀ံဂဟာတိကာတိ–ကား၊ ဧ၀ံနိရယ တိရစ္ဆာန ပေတ္တိ၀ိသယဂတိကာနံ–ဤသို့သော နိရယဂတိ, တိရစ္ဆာနဂတိ, ပေတ္တိ၀ိသယဂတိရှိသူတို့တွင်၊ အညတရဂတိကာ–

ကာရဏာ၊ပေ၊ဂဟိတာ။ ။ဒိဋ္ဌဓမ္မာနပုဒ်၏ ဒုတိယအနက်ကိုပြလိုမှ "ကာရဏာသင်္ခါတာ ပန"စသည်ကို မိန့်သည်၊ စာအုပ်တို့၌ "ယထာ ဂယှမာနာ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ယထာ တထာ (ယထာ ဧ၀ं)တို့သည် ဥပမာမဟုတ်ဘဲ အာကာရအနက်ကို ဆိုလိုရာ၌ တထာ(ဧ၀ं)စပ်ရာ ဂဟိတာကဲ့သို့သော ကြိယာသည် လက္ခဏာဖြစ်မြဲတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂယှမာနာ"ဟု ထိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ရိုးရာအားဖြင့် ထည့်နိုင်၏–ဟု မှတ်ပါ။

အာရမ္ဘ၀၊ပေ၊အာသေ၀နေ။ ။ဧ၀ं၏အနက်ကို "ယထာ၊ပေ၊သမုဒ္ဓာပေန္တိ"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ယူပုံအခြင်းအရာကို "အာရမ္ဘ၀သေနစ ၊ပေ၊ အာသေ၀နေ၀သေနစ"ဟု ဖွင့်သည်၊ အာရမ္ဘ၀သေနဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မာန ရှစ်ပါးတွင် ခန္ဓာတို့ကို ရည်ရွယ်၏၊ ခန္ဓာငါးပါးကို အာရုံပြု၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်–ဟူလို၊ ပ၀တ္တနေ၀သေနဖြင့် အ၀ိဇ္ဇာမှစ၍ အယောနိသော မနသိကာရ တိုင်အောင် ငါးပါးကို ရည်ရွယ်၏၊ ထိုတရားတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းကြောင့် ဒိဋ္ဌိဖြစ်ရသည်–ဟူလို၊ အာသေ၀နေ၀သေနဖြင့် "ပါ၀မိတ္တပရတော ယောသ" နှစ်ပါးကိုရည်ရွယ်၏၊ ပါ၀မိတ္တကို မှီ၀ဲခြင်း, (သူတစ်ပါးအထံမှ မိစ္ဆာတရားသံ)ကို နားထောင်သောအားဖြင့် မှီ၀ဲခြင်းကြောင့် ဒိဋ္ဌိဖြစ်ရသည်–ဟူလို။

အနာဒီနေ၀၊ပေ၊ပရာမဋ္ဌာ။ ။"အနာဒီနေ၀ဒဿိတာယ"သည် ဧ၀ं၏ အနက်တည်း၊ ပုနပ္ပုနံကား ပရ၏ အနက်ပင်တည်း၊ အာမဋ္ဌ (သုံးသပ်)ဟူသည် ယူခြင်းပင်တည်းဟု သိစေလိုမှ "ဂဟဏ၀သေန"ဟု ဖွင့်သည်။

ဧ၀ံဂတိကာ။ ။ဧ၀ံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အနက်တို့ကို နိရယစသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်၍ ဧ၀ံနှင့် ဂတိကိုလည်း ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစေလိုသောကြောင့် "ဧ၀ं၊ပေ၊ဂတိကာနံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘုရားရှင်သည် မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့အတွက် "ဤပုံဤနည်းယူလျှင် နောက်ဘ၀၌ မည်သည့် ဂတိသို့ရောက်ရသည်"ဟု တင်ကြို၍ သိတော်မူသည်–ဟူလို။ [ကံဟူသမျှ၏ အကျိုးပေးမည့် ဘ၀ကို ဤအတိုင်းပင် တင်ကြို၍ သိတော်မူသည်။]

အမှတ်မထား တစ်ပ ါးပါးသော ဂတိရှိကုန်သည်၊ (ဘဝန္တိ၌စပ်)၊ ဒေဝ အဘိသမ္မရာ ယာတိ ဣဒ်–ဒေဝ အဘိသမ္မရာယာဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပုရိမပဒသေဝ–ဒေဝ ဂတိကာဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ–ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ ဒေဝဝိဓပရလောကာ–ဤသို့သော နိရယတိရစ္ဆာန ပေတ္တိဝိသယအာဖြင့် ပြားသော တမလွန်လောက ရှိကုန်သည်၊ (ဘဝန္တိ၌စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒေဝ အဘိသမ္မရာယာ။ ။ဂတိသဒ္ဒါနှင့် သမ္မရာယသဒ္ဒါသည် နောက်ဘဝကိုချည်း ဟောသောကြောင့် သရုပ်(အရကောက်)အားဖြင့် တူရကား ပရိယာယ်စကားလှယ် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပုရိမပဒသေဝ ဝေဝစနံ"ဟု ဆိုသည်၊ အများသတ်မှတ်ထားသော သင်္ကေတ အနက်အားဖြင့်ကား "ဂတိ"သဒ္ဒါသည် ဂတိအနက်ကိုဟော၍ အဘိသမ္မရာယ"သဒ္ဒါက တမလွန်ဘဝအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ကွဲပြားသေး၏။

သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် ကွဲပုံ။ ။ဂန္ဓဗ္ဗာတိ ဂတိ–ရောက်ထိုက်သောဘဝ၊ သာရတ္ထဒီကာ သုဒိန္နကဏ္ဍာ၌ သမ္မရာယောကို "သမ္မရေတဗ္ဗတော ပစ္စဂန္ဓဗ္ဗတော သမ္မရာယော"ဟု ဖွင့်၏၊ "သံ+ ပရ+ဣဓာတ်, ဏပစ္စည်း"ဖြင့် ပြီးစေ၊ "အဘိ–ရှေ့ရှု+သမ္မရေတဗ္ဗော–ကံ, ကိလေသာတို့ကြောင့် ကောင်းစွာ နောက်၌ ရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ အဘိသမ္မရာယော"ဟု ပြု၍ သေပြီးနောက်၌ ရှေးရှု ကောင်းစွာရောက်ထိုက်သော ဘဝကို အဘိသမ္မရာယ"ဟု ခေါ်၏၊ ဤသို့ ဂတိနှင့် အဘိသမ္မရာယပုဒ်တို့သည် သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် ကွဲပြားကြ၏။ [ဋီကာတို့၌ "ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္မရေတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ အဘိသမ္မရာယော"ဟု အဓိကရဏသာဓကပြု၏၊ ရှေ့၌ ပြခဲ့သော ကမ္မသာဓကဝိဂြိုဟ်နေရာဝယ် အဓိကရဏသာဓ ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်းသာထူး၏၊ ဓာတ် ပစ္စည်းမှာ မထူးပါ၊ ဋီကာသစ်ကား "စုရာဒိ ပရဓာတ်, ဂတိအနက်ဟော"ဟု ကြံသေး၏၊ ထိုအကြံမှာ ပြခဲ့သော သာရတ္ထဒီကာနှင့် မညီပါ။]

ဒေဝဂတိကာ တစ်နည်း။ ။ဋီကာတို့၌ ဒေဝဂတိကာကို ဒေဝ အဘိသမ္မရာယာနှင့် အရ မတူအောင် တစ်နည်းဖွင့်ကြသေး၏၊ ဖွင့်ပုံကား၊– "ဒေဝ ဂတိကာတိ ဒေဝ ဂမနာဒေဝနိဋ္ဌာ"ဝတည်း၊ ဤသို့ဖွင့်သဖြင့် "ဂတိ" သဒ္ဒါသည် "နိဋ္ဌာ" အနက်ဟောဟု ပြု၏၊ ဥပမာ–"မဟာပုရိသသ ဒ္ဒေဝ ဂတိယော"၌ ဂတိသဒ္ဒါသည် နိဋ္ဌာ (ပြီးဆုံးခြင်း) အနက်ရှိသကဲ့သို့တည်း၊ "ပြီးဆုံး" ဟူသည် သူတို့၏အယူကို မေးမြန်းစိစစ်သောအခါ ပျက်စီးခြင်းသာ အဆုံးရှိခြင်းတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား––ဤဒီဋ္ဌိဌာနတို့သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အတ္တကို လည်းကောင်း, ထိုအတ္တ၏ သဿတအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ခန္ဓာအပေါ်၌ တင်၍ယူအပ် အဖန်ဖန် သုံးသပ်အပ်ကုန်ရကား လူပြိန်းတို့ကို ဖြားယောင်းနိုင်ယုံသာဖြစ်၍ ပညာရှိတို့က စိစစ်မေးမြန်မှု မပြုခင်သာ အထင်အရှားတည်ရှိနိုင်ကြ၏၊ ပညာရှိတို့က စိစစ်မေးမြန်းသောအခါ၌ကား ခိုင်မြဲ သောတည်ရာ မရှိကြတော့ဘဲ အနိုပ်အနယ်ကို မခံနိုင်ရကား နေထွက်သောအခါ ဆီးနှင်းကလေးများ ပိုးစုန်းကြူကလေးများ ပျောက်ကွယ်သွားသကဲ့သို့ ပျောက်ကွယ်ခြင်း ပျက်ပြားခြင်းသာ အဆုံးရှိကြတော့သည်"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအလို "ဒေဝဂတိကာ=ဤသို့ ပြီးဆုံးခြင်း ရှိကုန်သည်"ဟုပေးပါ၊ ပညာရှိတို့စိစစ်ပုံကို ဋီကာတို့၌ အကျယ်ပြထား၏၊ ရှုစားကြပါလေ။

တဋ္ဌ တထာဂတော ပဇာနာတီတိ–ကား၊ စ–ဆက်၊ ကေဝလံ–သီလသမာဓိ ပညာမဖက်သက်သက်၊ တထာဂတော–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သကာရဏ်–အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ သဂတိဂ်–ဂတိနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတမေဝ–မိစ္ဆာအယူကိုသာ၊ ပဇာနာတိ–အပြားအားဖြင့် သိတော်မူသည်ကား၊ နု–မဟုတ်သေး၊ အထခေါ–အဟုတ်ကား၊ တဋ္ဌသဗ္ဗံ–ထိုအလုံးစုံသော သကာရဏ သဂတိက မိစ္ဆာ အယူကိုလည်း၊ ပဇာနာတိ–အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ တတော–ထို သကာရဏ သဂတိကမိစ္ဆာအယူထက်၊ ဥတ္တရိတရံစ–သာလွန်သောတရားကိုလည်း၊ သီလဋ္ဌေဝ–သီလကိုလည်းကောင်း၊ သမာဓိဋ္ဌ–သမာဓိကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗညုတညာဏဋ္ဌ–

သကာရဏ် သဂတိဂ်။ ။သကာရဏ်၌ ကာရဏဖြင့် ဒိဋ္ဌိဌာနခု၌ ဒုတိယနည်းအရ ပြအပ်ခဲ့သောခန္ဓာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းများကိုပြ၏၊ သဂတိဂ်၌ ဂတိဖြင့် ဧဝံဂတိကာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော နိရယစသော ဂတိကိုပြ၏၊ "မိစ္ဆာအယူကို သိတော်မူရာ၌ အကြောင်းနှင့် တကွလည်းသိတော်မူ, ဂတိနှင့်တကွလည်းသိတော်မူသည်" ဟူလို။

သဟ၏အနက်။ ။"သကာရဏ်, သဂတိဂ်"တို့၌ သဟသဒ္ဒါသည် ဝိဇ္ဇမာန အနက်ဟော ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ဝိဇ္ဇမာနအနက်ဟူသည် သဟာဒိယောဂ သဟာဒိယောဂဝန္ဓ ဟု ဒြပ်နှစ်ခုခွဲ၍မရသော အနက်၌သာ သုံးစွဲရိုးဖြစ်၏၊ ဥပမာ–"သလောမကော (အမွေးရှိသောလူ–အမွေးများသောလူ)"ဟူရာ၌ အမွေးတစ်ခြား, လူတစ်ခြား ခွဲ၍မရသောကြောင့် သဟကို ဝိဇ္ဇာမာနတ္ထဟု ယူသင့်သို့တည်း၊ "ဤ၌ ကား အကြောင်းတစ်ခြား မိစ္ဆာအယူတစ်ခြား လည်းကောင်း, ဂတိတစ်ခြား မိစ္ဆာအယူတစ်ခြား လည်းကောင်း, ခွဲ၍ရကောင်းသောကြောင့် ဝိဇ္ဇမာနအနက် မဖြစ်သင့်၊ သမဝါယ (တကွ) အနက်သာ ဖြစ်သင့်၏"ဟု ယူဆပါသည်။

အထခေါ တဋ္ဌ သဗ္ဗံ။ ။နု ကေဝလဋ္ဌ–စသော ဗျတိရေကဝါကျ၏ အနွယဝါကျတည်း၊ ထိုအနွယကား "သဗ္ဗညုတညာဏ်စ ပဇာနာတိ"တိုင်အောင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "တဋ္ဌ သဗ္ဗံ"ဖြင့် ဗျတိရေကဝါကျ၌ နု သဒ္ဒါဖြင့် တားမြစ်အပ်ခဲ့သော သကာရဏ သဂတိက ဒိဋ္ဌိဂတကို ပြန်၍စွဲပါ။ [ဋီကာသစ်၌ကား "အထခေါတသ (ထိုဒိဋ္ဌ၏) ကာရဏဂတိသင်္ခါတံ တဋ္ဌ သဗ္ဗံတိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "တဋ္ဌ သဗ္ဗံ"ဖြင့် ကာရဏဂတိကိုသာ စွဲယူစေလိုသည်၊ "သဗ္ဗံ"ဟု ဆိုထားပါလျက် ကာရဏနှင့် ဂတိကိုသာ ခွဲ၍ယူခြင်းကို စဉ်းစားသင့်သည်။]

တဋ္ဌ တတော။ ။"တဋ္ဌ သဗ္ဗံ"၌ စဖြင့် "တတောစ၊ပေ၊ပဇာနာတိ"၌လာသော သီလ သမာဓိ သဗ္ဗညုတာညာဏ်ကို ဆည်းသည်၊ "အကြောင်းနှင့်တကွ ဂတိနှင့်တကွဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူကိုလည်း, သိတော်မူ, ထို့ထက် သာလွန်သော သီလသမာဓိ သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို လည်း သိတော်မူသည်"ဟူလို၊ "တတောစ"၌ စသဒ္ဒါကို "ဥတ္တရိတရံစ"ရွေ့၍, ထို စသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုပင် "သီလဋ္ဌေဝ၊ပေ၊ညာဏဋ္ဌ"ဟု ထပ်၍ သရုပ်ဖော်သည်၊ ထိုစဖြင့် တဋ္ဌအရကို ပြန်ဆည်းပါ၊ "သီလဋ္ဌေဝ"စသည်တို့၌ "စေဝ,စ"တို့လည်း ထိုသီလ သမာဓိ ညာဏ်တော် အချင်းချင်း ဆည်းသော အညမညသမုစ္စည်းပင်တည်း။

သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို လည်းကောင်း၊ ပဇာနာတိ–အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ သေး၏။

တဋ္ဌ ပဇာနံ နပရာမသတိတိ–ကား၊ ဧဝံဝိဓံ-ဤသို့ သီလ သမာဓိသဗ္ဗညုတာ ဉာဏ်ဟူသော အပြားရှိသော၊ အနုတ္တရံ–အတူမရှိမြတ်သော၊ တဋ္ဌ ဝိသေသံ–ထိုတရားထူးကိုလည်း၊ ပဇာနန္တောပိ–အပြားအားဖြင့် သိတော်မူပါသော်လည်း၊ (နပရာမသတိဠ္ဌစပ်)၊ အဟံ–သည်၊ ပဇာနာမိ–အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ ဣတိ–သို့၊ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနပရာမာသဝသေန–တဏှာပရာမာသ ဒိဋ္ဌိပရာမာသ မာနပရာမာသတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နပရာမသတိ–သုံးသပ်တော်မမူ။

သဗ္ဗညုတာညာဏံစ။ ။သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို ပြနေရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် အာရာအားလျော်စွာ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို သရုပ်ဖော်ထားသည်၊ (တစ်နည်း) "သဗ္ဗညုတာ ညာဏံ"ပါဠိဖြင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အာသဝက္ခယ (အဟတ္တမဂ်) ဉာဏ်ကို ဖလူပစာရ ဌာနူပစာရအားဖြင့် လည်းကောင်း, ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်နှင့် မကင်းစကောင်းသော ဒသဗလ အစရှိသော ဉာဏ်တော်ကို အဝိနာဘာဝ နည်းအားဖြင့် လည်းကောင်း ယူနိုင်သောကြောင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကိုသာ ပြထားသည်၊–ဋီကာ။]

တဋ္ဌ ပဇာနံ။ ။စာအုပ်တို့၌ "ပဇာနနံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "ပဇာနန္တောပိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ("ဇာနံ–ဇာနန္တော"ကဲ့သို့ နှုတ်ကို အံ့ပြု၍) "ပဇာနံ"ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ ဋီကာ၌ "တဋ္ဌ"မှ စကို "ပိ"ဟု ဖွင့်သည်ဟု ဆို၏၊ ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် "တဋ္ဌ ဧဝံဝိဓံ"ဟု စ မရှိထိုက်တော့၊ "တံ ဧဝံဝိဓံ"ဟုသာ ရှိထိုက်တော့သည်၊ သမ္ဘာဝနာဧေတက ပိဖြင့် မိစ္ဆာအယူထက် သာလွန်မွန်မြတ်သော သီလ သမာဓိ သဗ္ဗညုတပညာဂုဏ်တော်ကြီးကို သိတော်မူပါသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့် (ငါ၏သီခြင်း, ငါသိသည်, ထိုသီလစသည်သည် ငါဟူသော အတ္တပင်တည်းဟု) သုံးသပ်တော်မမူတော်သေး၏"ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၍ အောက်တန်းကျသော ဝဋ္ဌအာမိသကိုကား အဘယ်မှာ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဖြင့် သုံးသပ်စွဲလမ်းတော့အံ့နည်း"ဟု ဂရဟာအနက်ကို ဆည်းသည်။ [ပဇာနန္တောပိတိ ပိသဒ္ဒေါ သမ္ဘာဝနေ၊ တေန (ထိုပိဖြင့်) တဋ္ဌာတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ စသဒ္ဒတ္ထမာဟ၊–ဋီကာ။]

အဟံ ပဇာနာမီတိ။ ။အဟံ(ငါ)ဟု ယူခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိမာနအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းတည်း၊ ပဇာနာမီတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် ပကာရ(အတူ) အနက်ရှိ၏၊ ထို ဣတိဖြင့် မမံ(ငါ၏သီခြင်း) ဟူသော တဏှာကို ယူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာန ပရာမာသဝသေန"ဟု ဆိုသည်၊ ခန္ဓာသဘောကို ကျော်လွန်၍ "ပရတော–မှန်သည်မှတစ်ပါးသော အမှားအားဖြင့်+ အာမာသော–သုံးသပ်ခြင်း၊ ပရာမာသော–ခြင်း။

နပရာမသတိ။ ။စာအုပ်တို့၌ "တဋ္ဌ နပရာမသတိ"ဟု နောက်ထပ် တဋ္ဌတစ်ပုဒ်ကို တွေ့ရ၏၊ ရှေ့ "တဋ္ဌ"နှင့် အနက်တူပင်ဖြစ်၍ နိဿယတို့၌ ထည့်ပါ၌ကို ယူထားဟန်တူ၏၊ တစ်ဝါကျတည်း၌ အနက်တူပုဒ်သည် နှစ်ထပ်မနေရ၊ "ဝိသေသံ"အရ သီလ သမာဓိ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်ကို ယူပါ၊ "ယခုကာလ၌ အတောအတန် သီလ သမာဓိ ပညာရှိလျှင်

အပရာမသတောဟေ၀ိဒိတာတိ–ကား၊ ဧ၀ं–ဤသို့ တဏှာမာနဒိဋ္ဌတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အပရာမသတောစ–မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တော်မမူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ အသ–ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ ၀ါ–သည်၊ အပရာမသနပစ္စယာ–မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တော်မမူခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သမယမေ၀ အတ္တာနာယေ၀–ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ တေသं ပရာမာသကိလေသာနံ–ထို မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော တဏှာမာနဒိဋ္ဌကိလေသာတို့၏၊ နိဗ္ဗုတိ–ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ ၀ိဒိတာ–သိတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣမိနာ–အပရာမာတော ၊ပေ၊ ၀ိဒိတာဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊)

တဏှာမာနဒိဋ္ဌတို့ဖြင့် စိတ်ကြီးဝင်တတ်ကြ၏၊ ဘုရားရှင်က အလွန် အထက်တန်းကျသော သီလ သမာဓိ သဗ္ဗညုတာ ဉာဏ်တရားများကို သိတော်မူသော်မှလည်း 'တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌ ဖြစ်တော်မမူပါ"ဟုလို။ [တံ ဒိဋ္ဌဂတတော ဥတ္တရိတရံ သာရဘူတံ သီလာဒိဂုဏ ၀ိသေသံ၀ိ တထာဂတော နာဘိနိ၀ိသတိ၊ ပဂေ၀ ၀ဏ္ဏာမိသေ၊–ဋီကာ။]

အပရာမသတောဟေ၀ိဒိတာ။ ။အပရာမသတောသည် အသ၏ ၀ိသေသန၊ ထိုအသသည် နိဗ္ဗုတိ၌ သမ္ဗန်, ၀ိဒိတာ၌ ဆဋ္ဌီကတ္တားတည်း၊ (တစ်နည်း) အပရာမသတောသည် နိဗ္ဗုတိ၀ိဒနမ်၏ အကြောင်းဟိတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အပရာမသတော"ကို ဟေတုမန္တ ၀ိသေသနကြီးစေလို၍ "အပရာမသနပစ္စယာ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ပစ္စတ္တညေ၀ကို "သမယမေ၀" ဟု လည်းကောင်း, သမယမေ၀ကို "အတ္တာနာယေ၀"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ပရာမာသကိလေသာ (တဏှာ ဒိဋ္ဌ မာန)တို့ကို ဘုရားရှင်သည် ဗောဓိပင်အနီးတုန်းက ပင်ပယ်တော်မူအပ်ပြီးဖြစ်သည်။ ["အပရာမသတော"စသောဝါကျကို ဋီကာ၌ အဌကထာမှ တစ်နည်း ဖွင့်ထားသေး၏၊ ကြည့်ကြပါလေ။]

ပရာမာသ ကိလေသာနံ။ ။"အပရာမသတော"ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်လိုက်လျောအောင် နိဗ္ဗုတိ၏ သမ္ဗန်ကို "တေသं ပရာမာသကိလေသာနံ"ဟု ထည့်သည်၊ တဏှာ ဒိဋ္ဌ မာနဟူသော ပရာမာသကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် ထို ပရာမာသကိလေသာ သုံးပါးမှကြွင်းသော ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို ပြခြင်းကိစ္စလည်း အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း အားဖြင့် ပြီးစ တော့သည်သာ။ [ဤနည်း၌ "ပရာမာသနှင့် ကိလေသ"ကို အရတူကမ္မာရည်တွဲပါ။]

ဋီကာသစ်။ ။ပရာမာသတရားတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူသဖြင့် ပယ်ဘက်အားဖြင့် တူသော ကြွင်းကိလေသာတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြထိုက်ရကား "ပရာမာသ+ကိလေသာနံ"ဟု ကိလေသသဒ္ဒါထည့်၍ အဌကထာဖွင့်သည်၊ ဤနည်း၌ "ပရာမာသ"အရ တဏှာ ဒိဋ္ဌ မာနရ၍ "ကိလေသ"အရ ကြွင်းကိလေသာများကိုသာ ဂေါ၀လီ၀ဒ္ဓနည်းအားဖြင့် ယူရသည်၊ ဤနည်း၌ ပရာမာသနှင့် ကိလေသကို ဒွန်တွဲပါ။

နိဗ္ဗုတိ, နိဗ္ဗာနံ။ ။ဤနှစ်ပုဒ်လုံးပင် ငြိမ်းအေးခြင်းအနက်ကို ဟောစ၏၊ "ငြိမ်းအေး"ဟူသည် ကိလေသာတို့၏ ဘင်ခဏာ၌ ချုပ်ခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်, နောက်ထပ်မဖြစ်ရုံ မရှိရုံမျှ အဘာ၀ပညတ်လည်းမဟုတ်, အကောင်အထည်ထင်ရှားသော စိတ် စေတသိက် ရုပ်များကဲ့သို

(ဒယေတိ၏ ကရိဏ်းထည့်သည်)၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ တထာဂတသ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ နိဗ္ဗာန်–ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းသည်၊ ဝါ–ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်သည်၊ ပါကဋ်–ထင်ရှားမြင်ရ၏၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒယေတိ–ပြတော်မူ၏။

["ဣဒါနိ၊ပေ၊အာဒီမာဟ"သည် "အပရာနုသန္ဓေ"ကို ပြသောစကားတည်း၊ ထိုသို့ အပရာနုသန္ဓေရှိရာ၌ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေထည့်၍ ဆရာတို့ အနက်ပေးတော်မူကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေကို ဤသို့ထည့်ပါ၊ "ဧဝံ–ဤဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်၊ ပရာမာသကိလေသာနှင့်–ပရာမာသကိလေသာတို့၏၊ နိဗ္ဗုတိယာ–ငြိမ်းအေးခြင်း၏၊ ဝါ–ကို၊ ဝိဒိတဘာဝံ–သိတော်မူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကို၊ ဒယေတွာ–

သဝိဂ္ဂဟ (အထည်ကိုယ်ရှိ)လည်းမဟုတ်၊ မီးကျီးခဲအစုကို ရေဖြင့်ငြိမ်းရာ၌ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော အခေါ်အဝေါ်တစ်မျိုးကဲ့သို့, ကိလေသာတို့သည် မီးနှင့်တူရကား မဂ်ရေစင်ဖြင့် ငြိမ်းလိုက်သော အခါ ထိုကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော ဓာတ်တစ်မျိုးသည် သဘာဝအတိုင်း အထင်အရှားပေါ်လာ၏၊ ထိုဓာတ်ကို အကြောင်း တစ်ခုမျှ မပြုအပ်သောကြောင့် "အသင်္ခတဓာတ်" ဟုခေါ်ရ၏၊ ထို အသင်္ခတကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်သည် ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်မှာ အလွန်ထင်ရှားပါသည်။

ထိုသို့အထင်အရှား ရှိနေသောကြောင့်ပင် ဘုရားရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ထိုနိဗ္ဗာနဓာတ်ကို အာရုံပြုနိုင်သော ဖလသမာပတ်ကို မကြာမကြာ ဝင်စားတော်မူကာ မျက်မျှောက်ဘဝ၌ပင် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကြပေသည်၊ ထိုအအေးဓာတ်နိဗ္ဗာန်ကြောင့်ပင် ထိုအရှင်မြတ်တို့သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟမီးတို့ ဖိစီးတောက်လောင်အောင် လည်းကောင်း, သောကမီး ပရိဒေဝမီး စသည်ဖြစ်လောက်အောင် လည်းကောင်း ပူလောင်ဖွယ်အာရုံတွေနှင့် ကြုံရသော်လည်း မပူမပင် ဖြူစင်အေးမြတော်မူနိုင်ကြပါပေသည်၊– **အဟော သုခံ ဘဝိသတိ, အဟော သုခံ ဘဝိသတိ။**

နိစ္စ, သုခ။ ။ပြခဲ့သောနိဗ္ဗာနဓာတ်ကို "နိစ္စ"ဟု ဆိုရာ၌ ဘဝဖန်ခါ သံသရာတစ်လျှောက်လုံး "အမြဲ"ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး၏ ကိလေသာတို့ ချုပ်ငြိမ်းသည်မှစ၍ ထင်ရှားသော နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် ဥပါဒ်ခြင်းသဘောမရှိရကား ပျက်ရခြင်းသဘောလည်း မရှိဘဲ အငြိမ်းဓာတ်မြဲနေသည်ကို "နိစ္စ"ဟု ဆိုလိုပါသည်၊ ထိုအငြိမ်းဓာတ်သည် အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို မခံရဘဲ အမြဲငြိမ်းချမ်းနေသောကြောင့် ဒုက္ခနှင့်မရောဘဲ "သန္တိသုခ–ငြိမ်းအေးခြင်းချမ်းသာ" ဟုလည်း ခေါ်ရပါသည်၊ [နိဗ္ဗာန်သည် အတ္တမဟုတ်သောကြောင့် "အတ္တ"ဟုကား မဆိုရ, "အနတ္တ"တရားသာဖြစ်သည်။]

ဣဒါနိ ယထာ ပဋိပန္နေန။ ။ဣဒါနိကို "အာစိက္ခန္တော အာဟ"တို့၌စပ်၊ နောက်၌ "တပ္ပဋိပတ္တိ"ဟု နံယာမရှိသောကြောင့် "ယထာ ယံ ပဋိပတ္တိ"ဟု စွဲသင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား "ယထာ ပဋိပန္နေန"ကို "ယေန ပဋိပန္နေန"ဟု ဖွင့်၏၊ "အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်+ ကျင့်တော်မူသော"ဟု ဆရာတို့လည်း ထိုအဖွင့်ကိုမှီ၍ တစ်နည်းပေးတော်မူကြ၏။ ["တပ္ပဋိပတ္တိ' ဒယေတဲ"ကို "အာစိက္ခန္တော အာဟ"တို့၌ စပ်။]

ပြတော်မူပြီး၍" ဤသို့ထည့်ရသည်။] ဣဒါနိ–ဌ၊ ယထာ(ယံ ပဋိပတ္တိံ)–အကြင် အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နေန–ကျင့်တော်မူသော၊ တထာဂတေန–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သာ နိဗ္ဗုတိ–ထိုပရာမာသ ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ အဓိဂတာ–ရတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ ပဋိပတ္တိံ–ထိုကျင့်တော်မူအပ်သော အကျင့်ကို၊ ဒသေတုံ–ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ယာသုဝေဒနာသု–အကြင်ဝေဒနာတို့၌၊ ရတ္တာ–တပ်မက်ကုန်သော၊ တိတ္ထိယာ–တိတ္ထိတို့သည်၊ ဣဓ–ဤအယူ၌၊ (မယံ–ငါတို့သည်)၊ သုခိနော–ချမ်းသာခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ–ဖြစ်ရကုန်လိမ့်အံ့၊ ဧတ္ထ–ထိုအယူ၌၊ (မယံ)၊ သုခိနော–ကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ–အံ့၊ ဣတိ–ဤသို့မြော်တွေး၍၊ ဒိဋ္ဌိဂဟနံ–မိစ္ဆာအယူ တည်းဟူသော တောရုပ်သို့၊ ပဝိသန္တိ–ဝင်ကြကုန်၏၊ တာသံယေဝ ဝေဒနာနံ–ထိုဝေဒနာတို့၏ပင်၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်၊ (တစ်နည်း) တာသံယေဝ ဝေဒနာနံ–ထိုဝေဒနာတို့နှင့်ပင်၊ ဝသေန–စပ်သဖြင့်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ–စတုသမ္ဘဝကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ အာစိက္ခန္တော–ဟောပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊ ဝါ–ကြောင့်)၊ ဝေဒနာနံ သမုဒယဋ္ဌာတိ အာဒီ–အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူ၏။

တတ္ထ–ထိုဝေဒနာနံ သမုဒယဋ္ဌအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္တာ တိ–ကား၊ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ–အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာသမုဒယော–

ယာသု၊လေ၊ကမ္မဋ္ဌာနံ။ ။"ကမ္မဋ္ဌာနံ"အရ နောက်၌လာမည့် စတုသမ္ဘဝကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူပါ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူလိုလျှင် ခန္ဓာအာယတနစသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့် ဟောဘို့ရာ များစွာရှိပါသော်လည်း တိတ္ထိတို့သည် ခံစားမှုဝေဒနာ၌ တဏှာဖြင့် မက်မောကြကုန်သည်အတွက် "ဣဓ သုခိနော ဘဝိဿာမ၊ ဧတ္ထ သုခိနော ဘဝိဿာမ"ဟု ခံစားမှု ချမ်းသာရေးကို မြော်တွေးကာ မိစ္ဆာတောရုပ်သို့ ဝင်မိကြရာလေသည်၊ ထို့ကြောင့် အခြားတရားနှင့်စပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မမူဘဲ ဤနေရာ၌ ဝေဒနာနှင့်စပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူသည်မှာ တရားဆင်ပြင်မှု၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော ဒေသနာဝိလာသ(သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်အစွမ်း) ပေတည်း။

ဣဓ၊ပေ၊ပဝိသန္တိ။ ။တောထည်းသို့ ဝင်သူသည် ထိုတော၌ ကောင်းမည့် အချက်ကို မြော်လင့်၍ ဝင်သကဲ့သို့, ထို့အတူ မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော တောရုပ်သို့ ဝင်သူတို့လည်း "ထို အယူ တည်းဟူသော ဝါဒ၌ ချမ်းသာလိမ့်မည်"ဟု မြော်လင့်ချက်ဖြင့်သာ ဝင်ကြလေသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဣဓ သုခိနော ဘဝိဿာမ၊ ဧတ္ထ သုခိနော ဘဝိဿာမ"ဟူသော စကားသည် ထိုတိတ္ထိတို့၏ မြော်လင့်ချက်ကိုပြသော စကားတည်း။ [တောရုပ်အနက်ကို ဟောရာ၌ ထောမနိဓိဝယ် "ဂါဟ–ဂဟနေ (ရှုပ်ထွေးခြင်း)"ဟု ဆို၏၊ ဂြဟမှုဖြစ်လာသော ဂဟဏတ် မဟုတ်သောကြောင့် နကို ဏ မပြန်စေရ။

ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္တာ။ ။"ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိသော ယထာဘူတဉာဏ်"ဟူသည် ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ, ပျက်ကြောင်း အတ္ထင်္ဂမစသည်ကို အာရုံပြု၍ သိနိုင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် လည်းကောင်း, အာရုံမပြုသော်လည်း မတွေ့မဝေ ရှင်းပြီး လင်းပြီး အနေအားဖြင့်သိသော မဂ်ဉာဏ်သည် လည်းကောင်းတည်း။

ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဏှာသမုဒယာ–တဏှာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာသမုဒယော(ဟောတိ)၊ ကမ္မသမုဒယာ–ကံ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ပေ ဖဿသမုဒယာ–ဖဿ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ပေ၊ဣတိ–သို့၊ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန–အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဝေဒနက္ခန္ဓသ–ဝေဒနက္ခန္ဓာ၏၊ ဥဒယံ–ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ–ဥပါဒ်ကို၊ ပဿတိ–မြင်တော်မူ၏၊ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ–ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာကို၊ ပဿသေ–မြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း၊ ဝေဒနက္ခန္ဓသ, ဥဒယံပဿတိ၊ ဣတိ–သို့၊ ပဗ္ဗန္ဓံ–ငါးပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ လက္ခဏာနံ–ဤလက္ခဏာတို့၏၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒနာနံ–တို့၏၊ သမုဒယံ–ကို၊ ယထာဘူတံ–မဖေါက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ဝိဒိတ္တာ–သိတော်မူ၍ လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ–ကြောင့်၊ ဝေဒနာနိရောဓော–ဝေဒနာ၏ချုပ်ခြင်းသည်၊(ဟောတိ)၊ပေ၊ဖဿနိရောဓာ–ကြောင့်၊ ဝေဒနာနိရောဓော (ဟောတိ)၊ ဣတိ–သို့၊ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန–အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဝေဒနက္ခန္ဓသ၊ ဝယံ–ပျက်ခြင်းကို၊ ပဿတိ၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ–ဧရာမရဏာဟူသော နှစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့် ဖေါက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာကို၊ ပဿသေပိ ဝေဒနက္ခန္ဓသ ဝယံ ပဿတိ၊ ဣတိ–သို့၊ ပဗ္ဗန္ဓံ ဣမေသံ လက္ခဏာနံ ဝသေန၊ ဝေဒနာနံ–တို့၏၊ အတ္ထင်္ဂမံ–ချုပ်ခြင်းကို၊ ယထာဘူတံ၊ ဝိဒိတ္တာ–လည်းကောင်း၊ (အနုပါဒါ ဝိမုတ္တောဟုစပ်။)

ယံ(ယသ္မာ)–အကြင်ကြောင့်၊ (အကြင်ရှေးရှေးဝေဒနာ၏ နောက်နောက် ဝေဒနာအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ဝေဒနံ–ရှေးရှေးဝေဒနာကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲမှီ၍၊ သောမနဿံ–သောမနဿဖြစ်သော၊ သုခံ–စေတသိကသုခသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏၊ အယံ–ဤ ရှေးရှေးဝေဒနာ၏ နောက်နောက်ဝေဒနာ

ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန၊ပေ၊နိဗ္ဗတ္တိ။ ။အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း, မင်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည့်အတွက် အဝိဇ္ဇစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ခွင့်ရှိခြင်းကို "ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌ"ဟု ခေါ်၏။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟူသည် ဇာတိတည်း။ [နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံတိ ဥပ္ပါဒလက္ခဏံ၊ 'ဇာတိ'တိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

ပဗ္ဗန္ဓံ လက္ခဏာနံ။ ။"လက္ခဏာ"ဟူရာ၌ "ဝေဒနာနံ သမုဒယံ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "သမုဒယ (ဖြစ်ခြင်း) လက္ခဏာကိုသာ ဆိုသည်"ဟု မှတ်ထင်စရာရှိ၏၊ သို့သော် သမုဒယလက္ခဏာကိုသာ ယူလျှင် ငါးပါးမရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသမုဒယ၏တည်ရာ "အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကံ, ဖဿ"ဟူသော အကြောင်းပစ္စယလေးပါ ကိုလည်း သမုဒယလက္ခဏာ အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ နိဗ္ဗတ္တိ(ဖြစ်ခြင်း) လက္ခဏာတစ်ပါးနှင့်တကွ သမုဒယလက္ခဏာငါးပါးဖြစ်သည်။ ["ပစ္စယနိရောဓ"၌ ဝိပရိဏာမလက္ခဏာကို ထည့်ပါ။

ယံ ဝေဒနံ၊ပေ၊ဝိဒိတ္တာ။ ။ပါဠိတော်၌ "ဝေဒနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္တာ"ဟု ရှိ၏၊ ထို့တွင် "သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ

အာ: ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဝေဒနာယ-ဝေဒနာ၏၊ အသေဒေါ-သာယာအပ်သော သဘောတည်း၊ (တစ်နည်း) ဝေဒနံ-ရှေးရှေးဝေဒနာကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ သေမနသဲ-သောမနဿဖြစ်သော၊ ယံ သုခံ-အကြင် စေတသိကသုခသည်၊ ဥပဓေတိ-၏၊ အယံ-ဤသုခ သောမနဿသည်၊ ဝေဒနာယ အသာဒေါ၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အသာဒဋ္ဌ-သာယာအပ်သော သဘောကိုလည်း၊ ယထာဘူတံ၊ ဝိဒိတ္တာ-လည်းကောင်း။

ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္တာ"ကို ဖွင့်ပြီး၍ "အသာဒဋ္ဌပေါ၊ဝိဒိတ္တာ"ကို အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်ပြလိုသော ကြောင့် "ယံ ဝေဒနံ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ယံကို "ယံတိ ယသ္မာ, ယံ ဝါ သုခံ သောမနဿံ" ဟု ဋီကာ၌ နှစ်နည်းဖွင့်၏၊ ဤနှစ်နည်းဖြင့် လျော်အောင် နောက်ဝါကျ၌"အယံ"ကိုလည်း "သုခသောမနဿာနံ ပစ္စယဘာဝေါ"ဟု လည်းကောင်း, "သုခ သောမနဿမေဝ ဝါ"ဟု လည်းကောင်း နှစ်နည်းဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် နိုဿယ၌ နှစ်နည်းပေးသည်။

ဝေဒနံ ပဋိစ္စ။ ။"အာရမ္မဏာဒိပစ္စယဘူတံ ဝေဒနံ လဘိတ္တာ"ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝေဒနံ ပဋိစ္စ"ဖြင့် ရှေးရှေးဝေဒနာ၏ အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိစသော ပစ္စည်းကိုပြ၏၊ "ဥပဓေတိ"ဖြင့် နောက်နောက်ဝေဒနာဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်ကိုပြ၏,ဟု ခွဲပါ၊ "သုခံ သောမနဿံ"ဟူရာ၌ "သောမနဿံ"သည် နောက်ကနေ၍သော်လည်း သုခံ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ဥပမာ- "ရုက္ခော+သိံသပါ-သစ်ပင်+ယင်းတိုက်"ဟူရာ၌ ထိုသစ်ပင်၏ ယင်းတိုက်ပင် ဖြစ်ကြောင်းကို နောက်ကနေ၍သော "သိံသပါ"ပုဒ်က ဝိသေသနပြုသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သုခံ"အရ စေတသိကသုခကို ယူရသည်။

အယံ အသာဒေါ။ ။အသာဒီတဗ္ဗောတိ အသာဒေါ-သာယာထိုက်သောသဘော။ [အာ+သာဒ+ဏ။] "ယံ, ယသ္မာ၊ အယံ ပစ္စယဘာဝေါ"ဟူသော ပဌမနည်းအလို ရှေးရှေးဝေဒနာ၏ နောက်နောက်သောမနဿဟူသော စေတသိကသုခအား ကျေးဇူးပြုစွမ်းနိုင်သော အာရမ္မဏာဒိ သတ္တိသည် အသာဒတည်း။ [လူတို့၌ အဖိုးတန်သော သတ္တိသည် သာယာဖွယ်ကောင်းသကဲ့သို့, ရှေးရှေးဝေဒနာ၏ နောက်နောက်၌ စေတသိကသုခဖြစ်လောက်အောင် ကျေးဇူးပြုစွမ်းနိုင်သော သတ္တိသည် သာယာဖွယ်ကောင်းပါပေသည်၊ "လူ၏ သတ္တိကို သာယာလျှင် သတ္တိရှိသူ လူကိုလည်း သာယာသကဲ့သို့ သတ္တိမန္တဖြစ်သော ရှေးရှေးဝေဒနာလည်း သာယာဖွယ် အသာဒဝင်တည်း"ဟု မှတ်ပါ။]

တစ်နည်း အသာဒ။ ။"ယံဝါ သုခံ သောမနဿံ"ဟု ဖွင့်သော ဋီကာနောက်နည်း အလိုအားဖြင့် နောက်နောက် သုခသောမနဿသည် သာယာထိုက်သော အသာဒတည်း၊ ဤနည်းခ်ိုလည်း "ဝေဒနာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် သုခအရ စေတသိကသုခကိုသာ ယူရ၏၊ "သောမနဿံ"ကား သုခံ၏ ဝိသေသနသာ။ [ဝေဒနာကို အာရုံပြု၍ ကာယိကသုခ မဖြစ်နိုင်၊ ကာယိကသုခသည် ဖေါ်ဌဗ္ဗာရုံကိုသာ အာရုံပြုသည်၊ အခြားနောရာ၌ သောမနဿနှင့် တွဲ၍ "သုခံ"ဟု ဆိုလျှင် စေတသိကသုခကို သောမနဿဟု လည်းကောင်း, ကာယဝိညာဏ်ဌာယုဉ်သော ကာယိကသုခကို သုခဟု လည်းကောင်း ခွဲ၍ ယူရသည်။]

ယံ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ ဝေဒနာ–သည်၊ အနိစ္စာ–မမြဲ၊ ဒုက္ခာ–ဆင်းရဲ၏၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ–ဇရာမရဏဟူသော နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိ၏၊ အယံ–ဤ အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝေဒနာယ–၏၊ အာဒီနဝေါ–အပြစ်တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ၊ အာဒီနဝဋ္ဌေ–ကိုလည်း၊ ယထာဘူတံ၊ ဝိဒိတွာ–လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာယ–ဝေဒနာ၌၊ ယော ဆန္ဒရာဂဝိနယော–အကြင်ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းသည်၊ (ယံ) ဆန္ဒရာဂပဟာနံ–အကြင် ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းသည်၊

ယံ ဝေဒနာပေါ အယံ။ ။စာအုပ်တို့၌ "ယံ ဝေဒနာ"ဟု လည်းကောင်း "ယာ ဝေဒနာ"ဟု လည်းကောင်း ပါ၌နှစ်ထွေရှိ၏၊ ဋီကာဟောင်း၌ ယံကို မဖွင့်သော်လည်း အယံကို "ယော ဝေဒနာယ ဟုတ္တာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စဘာဝေါ, ဥဒယဗ္ဗယပွဋ္ဌပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခဘာဝေါ, ဇရာယ မရဏေနစာတိ ဒ္ဝိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗဘာဝေါစ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို အဖွင့်သည် ဝေဒနာ၏ အာဒီနဝကို ဖွင့်သောကြောင့် အဖွင့်မှန်ပင်တည်း၊ အယံနှင့် ယံလည်း အနက်ချင်း တူရကား ယံကို "ယံ (ယသ္မာ)–အကြင်မမြဲသည်၏ အဖြစ်, ဆင်းရဲသည်၏ အဖြစ်, ဇရာ မရဏဟူသော နှစ်ပါးသောတရားသည် ဖေါက်ပြန်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း ကြောင့်"ဟု အနက်ကျယ်ပေးရမည် ဖြစ်သောကြောင့် "ယံ"ဟု ရှိသောပါဠိသာ ပါဠိမှန်တည်း၊ "ယာ"ဟု ရှိရာ၌ "ယာ ဝေဒနာ–အကြင်ဝေဒနာသည်"ဟု ဝေဒနာဒြပ်ကို စွဲရမည်ဖြစ်သော ကြောင့် ဝေဒနာ၏ အာဒီနဝမဟုတ်ရကား "ယာ"သည် ပါဠိပျက်သာ။

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ကား "ယာ ဝေဒနာ အနိစ္စာတိ အာဒိနာ–ဖြင့်၊ သတ္တိမတာ–သတ္တိရှိသော ဝေဒနာဖြင့်၊ သတ္တိ–သတ္တိကို (အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမ၏ အဖြစ်ကို)၊ နိဒဿိတာ–ညွှန်ပြအပ်ပြီ"ဟု ပါဠိပျက်ကိုပင် ဖွင့်သွားလေ၏၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမဘာဝကို သတ္တိဟု ယူ၍ အာဒီနဝနှင့် အရတူအောင်ဖွင့်သော်လည်း အနိစ္စဘာဝစသည်မှာ ဝေဒနာ၏ သတ္တိ မဟုတ်နိုင်ပါ။

အာဒီနဝ။ ။အာဒီနံ (ပရမကာရည်)ဝါတိ (ပဝတ္တတိ) ဇောသွာတိ အာဒီနဝေါ–အလွန် သနားဖွယ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ [အာဒီန သဒ္ဒေ္ဗပဝဒ, ဝါဓာတ်၊ အပါဒါန်အနက်၌ အ ပစ္စည်သက်။] (ဋီကာသစ်၌ အခြားတစ်နည်းလည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုသေး၏)၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း (အာဒီနဝ–အပြစ်"ဟူသော သင်္ကေတအနက်က ထင်ရှားသည်၊ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ သုံးပုဒ်တို့သည် "သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ"ဟူသော ဝေဒနာအားလုံးနှင့် ဆိုင်၏၊ (တစ်နည်း) အနိစ္စာဖြင့် သန်ဿရဒုက္ခဖြစ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုပြု၏၊ ဒုက္ခာဖြင့် ဒုက္ခဒုက္ခ (ဒုက္ခအစစ်) ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာကိုပြု၏၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မာဖြင့် သုခဝေဒနာကိုပြု၏၊ "သုခ ဝေဒနာလည်း ဇရာ မရဏသဘောအားဖြင့် ဖေါက်ပြန်ရကား ထိုဖေါက်ပြန်ခြင်းသည် သုခ ဝေဒနာ၏ သနားဖွယ် အာဒီနဝ (အပြစ်)ပင် ဖြစ်သည်"ဟူလို။

ယောပေါနိသရဏံ။ ။ဤ၌ကား ဝေဒနာယနှင့် မတွဲဘဲ "ဆန္ဒရာဂဝိနယော"နှင့် တွဲရသောကြောင့် "ယော"ဟု နေနိုင်သည်။] လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ဆန္ဒရာဂဖြင့် စွဲမက်နေသူသည် ထို စွဲမက်အပ်သူမှ မလွတ်နိုင်ဘဲ မစွဲမက်သောအခါ လွတ်နိုင်သကဲ့သို့,

(အတ္ထိ)၊ ဣဒံ–ဤဆန္ဒ ရာဂကို ပယ်ခြင်းသည်၊ ဝေဒနာယ–ဝေဒနာမှ၊ နိဿရဏံ–ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ, နိဿရဏဿ–ထွက်မြောက်ကြောင်းကို လည်း၊ ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ–လည်းကောင်း။

ဘိက္ခဝေ–တို့၊ တထာဂတော–သည်၊ ဝိဂတဆန္ဒရာဂတာယ–ကင်းသော ဆန္ဒ ရာဂရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–ဆန္ဒရာဂမှ ကင်းတော်မူသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အနုပါဒါနော–တဏှာဒိဋ္ဌိဟူသော ဥပါဒါန်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) အနုပါဒါ

ထို့အတူ ဝေဒနာ၌ ဆန္ဒရာဂကိုပယ်ခြင်းသည် ဝေဒနာမှ ကျွတ်ကြောင်းလွတ်ကြောင်း(နိဿရဏ) ဖြစ်၏။ ["နိဿရတိ ဧတေနာတိ နိဿရဏံ–ဝေဒနာမှ+ထွက်မြောက်ကြောင်း"ဟု ပြုပါ။

ဝေဒနာကို ခေါင်းတပ်။ ။ပြအပ်ပြီးသော "အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော"စသော ပါဠိတော်များ၌ ဝေဒနာကို ပစ္စယုပ္ပန္နအနေအားဖြင့် ခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူလိုက်သဖြင့် ဝေဒနာနှင့် သဟဇာတပစ္စည်း, နိဿယပစ္စည်း, အာရမ္မဏပစ္စည်းများဖြစ်နိုင်သော အခြား ရုပ်နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ယူအပ်ပြီးပင် ဖြစ်တော့၏၊ (တစ်နည်း) နေတို့ကျမ်းလာ လက္ခဏာ ဟာရနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာနှင့် အဝိဇ္ဇာသမုဒယကြောင့် ဖြစ်ခြင်းစသော လက္ခဏာ, အနိစ္စ ဒုက္ခ ဝိပရိဏာမ အဖြစ်စသော လက္ခဏာအားဖြင့် တူမျှသော အခြားရုပ်နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ယူအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်။

စတုသဿစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း။ ။ပါဠိတော်၌ ဝေဒနာကိုယူသဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သော လောကီခန္ဓာ ငါးပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဝေဒနာနှံ့ သမုဒယသဒ္ဒါဖြင့် ယူအပ်ခဲ့သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ဖဿတို့သည် သမုဒယသစ္စာ၊ "အတ္ထင်္ဂမ, နိဿရဏ"ဟူသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါတို့ဖြင့် ယူအပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ။ [ဤနေရာ၌ "အတ္ထင်္ဂမ, နိဿရဏ"တို့က ချုပ်ရာ, ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ဟု တိုက်ရိုက်မရဘဲ "ချုပ်ကြောင်း, ထွက်မြောက်ကြောင်း "ဟုသာ အနက်ရသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်မဟောနိုင်၊ ထို့ကြောင့် "ပရိယယ်"ဟု ဆိုသည်။] "ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ"ဖြင့် ယူအပ်သော မဂ်ဉာဏ်သည် မဂ္ဂသစ္စာတည်း၊ ဤသို့ အသာဒ စသည်ကို ပြရာ၌ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြရိုးဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာလည်း "ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခန္တော၊ပေ၊သမုဒယဋ္ဌာတိ အာဒိမာဟ"ဟု ဆိုခဲ့သည်။

ဝိဂတ၊ပေ၊တထာဂတော။ ။ပါဠိတော်၌ "ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ"ကို ဖွင့်ပြီး၍ "အနုပါဒါ ဝိမုတ္တောဟု"ကို ဖွင့်လိုသောကြောင့် "ဝိဂတဆန္ဒရာဂတာယ" စသည်ကိုမိန့်သည်၊ "ဝိဂတဆန္ဒ ရာဂတာယ"သည် "အနုပါဒါနော"၏ ဟိတ်တည်း၊ "ဆန္ဒရာဂကင်းသော်ကြောင့် စွဲလန်းမှု မရှိတော့"ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဆန္ဒရာဂသည် ကာမုပါဒါန်တည်း၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်စသော ကြွင်းသော ပါဒါန် များသည် ကာမုပါဒါန်ကို အရင်းခံ၍ဖြစ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကာမုပါဒါန်ကို ပယ်လိုက်လျှင် ကြွင်းဥပါဒါန်များလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်ရကား "ဝိဂတ၊ပေ၊အနုပါဒါနော–ဥပါဒါန်အားလုံးမရှိတော့" ဟု မိန့်သည်၊ ဤ အနုပါဒါနောသည် အနုပါဒါဝိမုတ္တဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းပြသော ဟောတုမဏ္ဍ ဝိသေနတည်း။

ဝိမုတ္တော–တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော်တရားကို မယူမူ၍ လွတ်တော်မူပြီ၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ တထာဂတော–သည်၊ ယသ္မိं ဥပါဒါနေ–အကြောင်းတဏှာဒိဋ္ဌိဟူသော ဥပါဒါန်သည်၊ သတိ–ရှိလသော်၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို၊ ဥပါဒိယေယျ–ကယ်၍ယူ ရာ၏၊ ဝါ–စွဲလမ်းရာ၏၊ ဥပါဒိန္နတ္တာစ–ကပ်၍ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဝါ–စွဲးလမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ခန္ဓော–ဘဝသစ် ခန္ဓာသည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ရာ၏၊ တဿ–ထို ဘဝသစ်ခန္ဓာ၏၊ အဘာဝါ–မရှိတော့ခြင်းကြောင့်၊ (ဝိမုတ္တောဘ၌စပ်)၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံးတစ်ခုသော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ အနုပါဒိယိတ္တာဝ–မစွဲလမ်းမူ၍သာ၊ ဝိမုတ္တော–ဘဝဖန်ခါ သံသရာမှ လွတ်တော်မူပြီ။ [ရှေးက "ကိလေသာတို့မှ လွတ်တော်မူပြီ" ဟု ပေးကြ၏။]

၃၇။ ဣမေ ခေါ တေ ဘိက္ခဝေတိ–ကား၊ ယေ တေ–အကြင်သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဂုဏ်တို့ကို၊ အဟံ–ငါဘုရားသည်၊ ကတမေ၊ပေ၊ဂမ္ဘီရာတိ–ကတမေ၊ပေ၊ဂမ္ဘီရာဟူ၍၊ အပုစ္ဆိ–မေးတော်မူခဲ့ပြီ၊ ယေဟိ–အကြင်ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့်၊ တထာဂတသ–၏၊ ဝဏ္ဏံ–ဂုဏ်တော်ကို၊ ပုထုဇ္ဇနော–ပုထုဇဉ်သည်၊ ယထာဘူတံ–မဖေါက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ဝတ္တုံ–ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ နေဝသက္ကောတိ–မစွမ်းနိုင်၊ သောတာပန္နာဒီသု–သောတာပန် အစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ အညတရော–အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ တထာ ဂတသ ဝဏ္ဏံ ယထာဘူတံ ဝတ္တုံ နေ သက္ကောတိ၊ အထခေါ–စင်စစ်ကား၊ တထာဂတောဝ–မြတ်စွာဘုရားသည်သာ

အနုပါဒါဝိမုတ္တော။ ။အဲ့နုပါဒါဝိမုတ္တောကို "ကိဉ္စိဓမ္မံ အနုပါဒိယိတ္တာ+ဝိမုတ္တော"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤ၌ "အနုပါဒိယိတ္တာ"ကို ကြည့်၍ အနုပါဒါ၌ "အနုပါဒါယ"ဟု ဆိုလိုလျက် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်သော ယ အက္ခရာကြောင့်–ဟု မှတ်ပါ၊ အနုပါဒါနှင့် ဝိမုတ္တောကို သမာသ်လည်းဖြစ်သင့် ဝါကျလည်းဖြစ်သင့်၏ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။

ယသ္မိं၊ပေ၊တထာဂတော။ ။"ယသ္မိं ဟိ"ဟု ဟိပါလျှင်ကောင်း၏၊ ဟိမပါသောကြောင့် ဤ ဝါကျသည် ရှေးစကားကို ဣတိသဒ္ဒါမပါဘဲ ဖွင့်သော့ (သဒ္ဒါကျမ်းက ဝုတ္တိအဖွင့်နှင့် တူသော) ဝုတ္တိသံဝဏ္ဏနာ, ဝိတ္ထာရဝါကျတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်၏။။ [ဋီကာသစ်၌ ဝိတ္ထာရအပြင်, "သမတ္ထေတုံ ဝါ"ဟု ဒဋ္ဌိအဖြစ်ကိုလည်း တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။]

ဣမေ ခေါ တေ။ ။"ယေတေ အဟံ၊ပေ၊အပုစ္ဆိ"ဟူသော အနိယမဝါကျနှင့်လိုက်အောင် "ဣမေ ခေါ တေ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗာ"ဟု ထားသည်၊ ဋီကာသစ်၌ "ဣမေ တေ"ဟု တေ မပါ၊ "ဣမေ သဗ္ဗညုတညာဏဓမ္မာ"ဟု အစွဲသာရှိသည်။] ဤအဋ္ဌကထာအဖွင့်သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာတည်း၊ ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးသောအခါ ဤအဖွင့်အတိုင်းပေး၍ မဖြစ်ပါ၊ ပါဠိတော်၌ကား "ယေ တထာဂတော၊ပေ၊ပဝေဒေတိ, ယေဟိ၊ပေ၊ပဝေဒေယျုံ၊ ဂမ္ဘီရာ(ဝ)၊ပေ၊ ပဏ္ဍိတ ဝေဒနိယာ(ဝ)၊ တေ ဓမ္မာ–တို့သည်၊ ဣမေခေါ–ဤသဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဂုဏ်တို့ တည်း"ဟု ပေးရပါမည်။

ယထာဘူတံ-စွာ၊ ဝဏ္ဏံ-ကို၊ ဝဒမာနော-မိန့်တော်မူလိုသော်၊ သမ္မာ-မဖေါက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ဝဒေယျ-မိန့်တော်မူနိုင်ရာ၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ တဗ္ဗေ၊ပေ၊ပဇာနာတီ တိ ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဣမေ (တေ) သဗ္ဗညုတ ညာဏ ဓမ္မာ-ဤ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဂုဏ်တို့ကို၊ ဂမ္ဘီရာတိ စ-နက်နဲကုန်၏ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဒုဒ္ဒသာတိစ-မမြင်အပ် မမြင်နိုင်ကုန်၏ဟူ၍ လည်းကောင်း ၊ပေ၊ [ပါဠိတော်ကြည့်၍ဖေါ်ပါ။] ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာတိစ-ပညာရှိဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသာ သိအပ်သိနိုင်ကုန်၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာစာတိ"ဟု စသဒ္ဒါပါသည်၊ ထဉ် စကို "ဣတိစ"ဟု ရှေ့ထိုင်ပါ။] ဣတိဧဝံ-သို့၊ ပုဗ္ဗမာနေနာပိ-မေးတော်မူသော ဘုရားရှင် သည်လည်း၊ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ-ကိုသာ၊ ပုဋ္ဌ-မေးတော်မူအပ်ပြီ၊ နိယျာတေန္တေ နာပိ-အပ်နှင်းတော်မူသော ဘုရားရှင်သည်လည်း၊ ဝါ-နိဂုံးအုပ်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည်လည်း၊ ဝါ-ဖြေတော်မူသော ဘုရားရှင်သည်လည်း၊ တဒေဝ-ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကိုသာ၊ နိယျာတိတံ-အပ်နှင်းတော်မူအပ်ပြီ၊ ဝါ-နိဂုံးအုပ်တော် မူအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီ၊ အန္တရာပန-ပုဗ္ဗာဝိသဇ္ဇနစကားတို့၏ အကြားဌာကား၊ ဒိဋ္ဌိယော-ဒိဋ္ဌိတို့ကို၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ-ပဌမဘာဏဝါရ၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဝေါ၊ပေါ၊ဝိဘတ္တာတိ။ ။ပြခဲ့ပြီးသော သဿတဝါဒတစ်ရပ်လုံး၏ အပေါင်းအနက် (ပိဏ္ဍတ္ထ)ကို ပြလိုရှိ၍ "ဧဝံ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ "တဒေဝ နိယျာတိတံ"ဟု ဆိုသော်လည်း အနုပါဒါဝိမုတ္တော ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို လည်းကောင်း, ဝေဒနာနှံ့ သမုဒယဗျုစသည်ဖြင့် စတုသဿစ္စကမ္မဋ္ဌာန်း ကိုလည်းကောင် ပြသေး၏၊ သို့သော် သကာရဏ သဂတိကဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတို့ကို အကျယ်ဝေဖန် ရာ၌ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်မြတ် ဓမ္မတာ၏ အစွမ်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် "တဒေဝ (ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကိုသာ) နိယျာတိတံ"ဟု ဆိုသည်။ [နိပုဗ္ဗ, ယတဓာတ်သည် အပ်နှံ သွင်းဖုံး နိဂုံးအုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟောအ၏၊ တဒေဝ နိယျာတိတန္တိ နိဂမိတံ, နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော၊ အန္တရာတိ ပုဗ္ဗ ဝိသဇ္ဇိတဓမ္မဒဿန ဝစနာနမန္တရာ၊-ဋီကာသစ်၊ (ဤနိဂုံးသည် အဖြေပင် ဖြစ်သောကြောင့် နိဂုံးစကားကိုပင် "ဝိသဇ္ဇိတ"ဟု ဆိုသည်)။]

ဘာဏဝါရ။ ။တစ်ဘာဏဝါရ၏ ပမာဏကို အဌသာဠိနီဘာသာဋီကာ နိဒါနကထာ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ "ဧဝံ မေ သုတံ"မှစ၍ သဿတဝါဒ အဆုံးတိုင်အောင်သာ ပါဠိတော် အစဉ်ကို မမောမပန်းဘဲ တစ်ကြိမ်တည်း ရွတ်ဆိုနိုင်လောက်သောကြောင့် "တစ်ဘာဏဝါရ"ဟု ခေါ်သည်။ [ဘာဏ-ရွတ်ဆိုခြင်း၏+ဝါရ-အလှည့်အကြိမ်။]

ပဌမဘာဏဝါရပြီး၏။

ဧကစ္စသဿတဝါဒအဖွင့်

၃၈။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ "တတ္ထ ဧကစ္စသဿတိကာတိ"ဟု အစဉ် ရှိနေ၏၊ တတ္ထစ္စဖို့ရာ အနုသန္ဓေဝါကျ ကျနေဟန်တူသည်၊ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိက အဆုံးဝယ် အပရန္တကပ္ပိက အနုသန္ဓေတက်ပုံကို နည်းမှီ၍ ဤနေရာ၌လည်း "ဧဝံ သဿတိကေ ဒသေတွာ ဣဒါနိ ဧကစ္စသဿတိကေ ဒသေတုံ သန္တိ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ မာဟ"ဟု အနုသန္ဓေဝါကျ ရှိသင့်သေး၏၊ "တတ္ထ"ဖြင့် ထို အာဟာ၏ ကံကို စွဲပါ။] ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သဿတိကေ–သဿတအယူ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒသေတွာ–ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ ဧကစ္စသဿတိကေ–ဧကစ္စသဿတ အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒသေတုံ–ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ သန္တိ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ–ကို၊ အာဟာ၊ တတ္ထ–ထိုသန္တိ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧကစ္စသဿတိကာတိ–ကား၊ ဧကစ္စသဿတဝါဒါ–အချို့မြဲသော ပြောဆိုကြောင်း အယူရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ (ပညပေန္တိ၌စပ်)၊ တေ–ထို ဧကစ္စသဿတိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ–သတ္တေကစ္စသဿတိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ လည်းကောင်း၊ ဝါ–သတ္တဝါတို့တွင် အချို့မြဲ၏ဟု

ဧကစ္စ၊ပေ၊ဝါဒါ။ ။"ဧကစ္စ သဿတိကာ"ဟူသော အသယတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို၊ "ဧကစ္စ သဿတဝါဒါ"ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဖွင့်ပြသည်၊ [ဧကစ္စသဿတကိုကား "ဧကစ္စံ+သဿတံ ဧတသာတိ ဧကစ္စသဿတော (ဝါဒေါ)"ဟု ဋီကာတို့၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ "အချို့ကို+မြဲ၏ဟု ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဝါဒ"ဟု ကြံပါ။] ဧကစ္စသဿတော (ဝါဒေါ) ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဧကစ္စ သဿတိကာ"ဟု အသယတ္ထိ ပြုပါ။

သတ္တေကစ္စ, သခ်ိရေကစ္စ။ ။သတ္တေသု+ဧကစ္စံ သတ္တေကစ္စံ၊ သခ်ိရေသု+ဧကစ္စံ သခ်ိရေကစ္စံ၊ သတ္တေကစ္စသဿတော (သတ္တဝါတို့တွင် အချို့မြဲ၏ဟု ဖြစ်သော ဝါဒသည်) ဧတေသံ အတ္ထိတိ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ၊ "သခ်ိရေကစ္စ သဿတိကာ"၌လည်း နည်းတူ။

သဿတ, အသဿတ။ ။ဗြဟ္မာမင်းကို "ဣသရ"ဟု ခေါ်၏၊ ဗြဟ္မာမင်းဟူသော သတ္တဝါသည် နိစ္စ, အခြားသတ္တဝါတွေသည် အနိစ္စ၊ ဤသို့.ယူသူသည် သတ္တေကစ္စသဿတ အယူရှိသူတည်း။ [မဟာဗြဟ္မာကိုပင် နောက်၌ "ဣသရော ကတ္တာ နိမ္မာတာ"ဟု တွေ့.ရ လိမ့်မည်။] ပရမာဏုမြူသည် ကမ္ဘာပျက်သော်လည်း မပျက်သောကြောင့် နိစ္စ, ပရမာဏုမြူ အပေါင်းဖြစ်သော အဏုမြူ, အဏုမြူ နှစ်ခုအပေါင်း ဖြစ်သော ဒွိအဏုက, သုံးခုအပေါင်း ဖြစ်သော တိအဏုကစသော သခ်ိရတို့သည် အနိစ္စတည်း။ [ကမ္ဘာပျက်သော အခါ အဏုမြူမှ စ၍ သခ်ိရတွေသည် ပျက်ကြရ၏၊ ပရမာဏုမြူကား မပျက်ဟု ယူကြသတတ်။]

ပါဠိတော် မေးဖွယ်။ ။"ဧကစ္စသဿတိကာ"ဟု ဟောတော်မူလိုက်လျှင်ပင် ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်ပင် "ဧကစ္စ အသဿတိကာ"ဟူသော အဓပါယ်မှာ ထင်ရှားပြီးပါလျက် "အဘယ်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ "ဧကစ္စ အသဿတိကာ"ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဟောတော်မူရပါ

အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ သခ်ါရေကစ္ဆသသတိကာ-သခ်ါရေကစ္ဆ သသတိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-သခ်ါရတို့တွင် အချို့မြို့၏ဟု အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ဒုဝိဓာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒုဝိဓာပိ-နှစ်ပါးအပြား ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ ဣဓ-ဤ ဧကစ္ဆသသတိကပုဒ်၌၊ ဂဟိတာယေဝ-(ဟောတော်မူသော အားဖြင့်) ယူအပ်ကုန်သည်သာ၊ (တစ်နည်း) ဓုဝိဓာပိ-တို့ ကိုလည်း၊ ဣဓ-ဤ ဒေသနာတော်၌၊ ဂဟိတာယေဝ-ယူအပ်ကုန်သည်သာ။

၃၉။ ယန္တိ-ဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ-အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ကဒါစိတိ-ကား၊ ကိသ္မိဉ္စိကာလေ-တစ်စုံတစ်ခုသောအခါ၌၊ ကရဟစိတိ-ကရဟစိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တသ္မေ-ထိုကဒါစိသဒ္ဒါ၏ပင်၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဒီဃသသအဒ္ဓုနောတိ-ကား၊ ဒီဃသ-ရှည်စွာသော၊ ကာလသ-အခါ၏၊ အစ္စ ယေနာတိ-ကား၊ အတိဂ္ဂမေန-လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-လွန်ရာ အခါ၌၊ [ကဒါစိ

သနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-အနက်သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားသည်ကား မှန်ပါ၏၊ သို့သော် သဒ္ဒါအားဖြင့် မထင်ရှားသေး၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါအားဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြုခြင်းငှါ "ဧကစ္ဆ အသသတိကာ"ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဟောတော်မူရပါသည်၊ နှ ဟိ သာဝသေသံ ကတ္တာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဓမ္မသာမီ-မှန်၏, တရားပိုင်ရှင်ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည် တရားတော်ကို အကြွင်းအကျန်ထားရ၍ ဟောတော်မမူပါ။

သခ်ါရေကစ္ဆသသတ။ ။သခ်ါရမှန်လျှင် "သမ္ဘေ သခ်ါရာ အနိစ္စာ"နှင့် အညီ အနိစ္ဆ (အသသတ)ချည်း မဟုတ်ပါလော, "အချို့သခ်ါရကို သသတ"ဟု အဘယ်ကြောင့် ယူပါ သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-တိတ္ထိတစ်ချို့သည် စိတ်ကို သသတဟု ယူ၏၊ "အချို့သခ်ါရ"ဟူသော စကားသည် စိတ်၏ အမှန်သဘောကိုပြသော စကားတည်း၊ တိတ္ထိတို့ အလိုအားဖြင့်ကား ထိုစိတ်ကို သခ်ါရဟု မဆိုလိုပါ၊ အသခ်ံတဟုသာ ဆိုလိုကြသည်။

ဣဓ ဂဟိတာယေဝ။ ။ဣဓတို ဧကစ္ဆသသတိကာတို ဣမသ္မိं ပဒေ၊ ဂဟိတာတို ဝုတ္တာ၊ ဣဓကို "ဧကစ္ဆသသတိကပုဒ်၌"ဟု စွဲလျှင် "ဂဟိတာ-ယူအပ်"ဟူရာ၌ "ဟောတော် မူသောအားဖြင့် ယူအပ်"ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ၊ "ဣဓတိဝါ ဣမိသာ ဒေသနာယ-ဤ ဧကစ္ဆသသတိက ဒေသနာတော်၌"ဟု စွဲလျှင် ဂဟိတာအတွက် "ယူအပ်"ဟု ပင် အနက် အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ-ဟူလို။

အတိဂ္ဂမေန။ ။"အစ္စယ= (အတိ-လွန်၍+အယ-ဖြစ်ခြင်း)"ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခု၏ ဖြစ်ခြင်းမဟုတ်, လွန်သွားခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အတိဂ္ဂမေန"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဒီက ကာလကို လွန်သွားရာအခါ"ဟူရာဝယ် "သံဝဋ, သံဝဋ္ဋာယိ, ဝိဝဋ, ဝိဝဋ္ဋာယိ"ဟူသော အသရေ်ယျ လေးကပ်တွင် ကမ္ဘာတည်ဆဲဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋကပ်နှင့်, သတ္တဝါတို့နေရာ "ဝိဝဋ္ဋာယိ"ဟူသော နှစ်ကပ်၏ လွန်သွားရာ အခါတည်း၊ အကျယ်ကို ကမ္ဘာပျက်ခန်းပြရာ သင်္ဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ ဝိထိမှတ်ပိုင်း၌ ရှုပါ။

စသည်နှင့် သာမညဝိသေသအာဓာရဟုခွဲ။] သံဝဋ္ဋတိတိ-ကား၊ ဝိနသတိ-ပျက်၏၊ ယေဘုယ္ယေနာတိ (ဣဒံ)-ယေဘုယ္ယေနဟူသော ဤ စကားကို၊ ယေ-အကြင် သတ္တဝါ တို့သည်၊ ဥပရိဗြဟ္မလောကေသုဝါ-အထက် ဗြဟ္မာလောကတို့၌သော် လည်းကောင်း၊ ["ဒုတိယစျာန်ဘုံဝယ် ပရိတ္တာဘာ, အပ္ပမာဏာဘာ, အာဘာသရာမှစ၍ အထက်ဗြဟ္မာဘုံတို့၌"ဟူလို၊ ပဌမစျာန် ဗြဟ္မာသုံးဘုံကား ကမ္မာပျက်တိုင်း ပျက်ရလေသည်။] အရူပေသုဝါ-အရူပဘုံတို့၌သော် လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်ကြကုန်၏၊ တဒဝဲသေသေ-ထိုသတ္တဝါတို့မှကြွင်းသော သတ္တဝါတို့ကို၊ ["အထက်ဗြဟ္မလောက အရူပဘုံတို့၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့မှ ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့ကို"ဟူလို။] သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

စျာနမနေန-စျာန်စိတ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ-ဖြစ်ရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနောမယာ-မနောမယတို့မည်၏၊ တေသံ-ထိုသတ္တဝါတို့၏၊ ပီတိ-ပီတိဟူသော၊ ဘက္ခာ-အစာသည်၊ အာဟာရော-အာဟာရသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထိုသို့ ပီတိဟူသော အစာအာဟာရ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ-ထိုသတ္တဝါတို့သည်)၊ ပီတိဘက္ခာ-ပီတိ ဘက္ခတို့မည်၏၊ [ဘက္ခောကို "အာဟာရော"ဟု ဖွင့်သည်။] တေသံ-တို့၏၊ အတ္တနောဝ-မိမိ၏သာလျှင်၊ ပဘာ-အရောင်သည်၊(အတ္ထိ)၊ ဣတိ-

---

သံဝဋ္ဋတိ။ ။အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုနံ သံသဒ္ဒေန ယုတ္တော ဝဋ္ဋသဒ္ဒေါ (ဝဋ္ဋဓာတ်သည်) ဝိနာသဝါစီတိ အာဟ-ဝိနသတီတိ၊ သခ်ယဝသေန ဝတ္တတီတိ အတ္ထော ("ကမ္မာလောကကြီး၏ ကုန်ခြင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်"ဟု သဒ္ဒတ္ထအနက်မှတ်ပါ।)-လောကောတိစေတ္ထ ပထဝီအာဒိဘာဇနလောကော အဓိပ္ပေတော၊-ဋီကာ။ [သြကာသလောကကို "ဘာဇနလောက-တည်ရာလောက"ဟု ဆိုသည်။]

အရူပေသုဝါ။ ။အရူပေသုဝါတိ ဝါသဒ္ဒေန (အဝုတ္တဝိကပ္ပေနတ္ထ ဝါသဒ္ဒါဖြင့်) သံဝဋ္ဋမာန် လောကဓာတုဟိ အညလောကဓာတုသုဝါတိ ("ပျက်ဆဲ လောကဓာတ်တို့မှ အခြားသော မပျက်သော လောကဓာတ်တို့၌ သော်လည်းကောင်း"ဟု) ဝိကပ္ပန် ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ နှ ဟိ သဗ္ဗေ အပါယသတ္တာ တဒါ (ကမ္မာပျက်ရာ ထိုအခါ၌) ရူပါရူပဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သက္ကာ ဝိညာတုံ၊ အပါယေသု ဒီဃတရအာယုကာနံ အနုဿလောကူပပတ္တိယာ (စျာန်အားထုတ်ဖို့ရန် အပါယ်မှ လူ့ပြည်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ပြစ်ခြင်း၏) အသမ္ဘဝတော၊-ဋီကာ။

မနောမယာ။ ။သတ္တဝါတိုင်းပင် အဘိသင်္ခါရမနကြောင့် (ပြုစီမံတတ်သော စေတနာနှင့် ယှဉ်သော မနကြောင့်) ဖြစ်ကြရသော်လည်း, ကာမဘုံသားတို့မှာ အမိဝမ်း၌ တည်ရခြင်း မွေးဖွားရခြင်းစသော အခြားအကြောင်းများလည်း ရှိသေးသောကြောင့် "မနောမယ"ဟု မဆိုနိုင်၊ ထို့ပြင်-အမိဝမ်း၌ မနေရသော ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေနေရသော ကာမဘုံသားတို့သည် အခြားအကြောင်း အကူအညီ မလိုသောကြောင့် "မနောမယ"ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း "မနောမယ"ဟူသော ဝေါဟာရသည် "အဓိစိတ္တ" ("သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော မန) ကြောင့်

ထိုသို့ မိမိအရောင်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ)၊ သယံပဘာ–သယံပဘာတို့ မည်၏၊ [သယံကို "အတ္တနော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သယံကို အတ္တအနက်ဟော ဆဋ္ဌီယန္တနိပါတ်ဟု သိစေ၏။] (ယေ–တို့သည်)၊ အန္တလိက္ခေ–ကောင်းကင်၌၊ စရန္တိ–လှည့်လည်နိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ)၊ အန္တလိက္ခစရာ–အန္တလိက္ခ စရတို့ မည်၏။

(ယေ) သုဘေသု–တင့်တယ်ကုန်သော၊ ဥယျာနဲ၊ပေ၊ရက္ခာဒီသု–ဥယျာဉ်ဗိမာန် ပဒေသာပင် အစရှိတို့၌၊ တိဋ္ဌန္တိ–တည်ကြကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့တင့်တယ်သော ဥယျာဉ်ဗိမာန် ပဒေသာပင် အစရှိသည်တို့၌ တည်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ) သုဘဋ္ဌာယိနော–သုဘဋ္ဌာယိတို့မည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ (ယေ)၊ သုဘာ–တင့်တယ်ကုန်သည်၊ မနောရမ ဝတ္ထာဘာရဏာ–စိတ်၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သော အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ, တိဋ္ဌန္တိ–တည်ကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့တင့်တယ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ တည်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ)၊ သုဘဋ္ဌာယိနော၊ စိရံ ဒီဃမဒ္ဓါနန္တိ–ကား၊ ဥက္ကံသေန–အလွန်အားဖြင့်၊ အဋ္ဌကပ္ပေ–မဟာကပ် ရှစ်ကပ်တို့ ပတ်လုံး၊ ("တိဋ္ဌန္တိ"ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)။

ဖြစ်ရသူများကိုသာ အထင်ရှင်အားဖြင့် ဟောသောကြောင့် စျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ရသူတို့ကိုသာ "မနောမယ"ဟု ခေါ်ရသည်၊ "စျာနမနေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ"သည် ဝိဂြိုဟ်ပြုတည်း၊ မနေန+နိဗ္ဗတ္တာ မနောမယာ"ဟုပြု၊[မနအရ "အဓိစိတ္တ"ဟု ခေါ်အပ်သော သမာဓိစိတ်ကို ယူပါ။]

မေးဖွယ်။ ။ဤသို့ သမာဓိစျာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ရသူများကို "မနောမယ"ဟု ခေါ်လျှင် အရူပဗြဟ္မာများလည်း မနောမယ မည်သင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဖွယ် ရှိ၏၊ "မနောမယ"ဟူသော ဝေါဟာရသည် ရူပဗြဟ္မာတို့၌ ထင်ရှားသော အထင် ရှင်ဩဒါဖြစ်သော ကြောင့် အရူပဗြဟ္မာတို့ကို "မနောမယ"ဟု မခေါ်ရ။ [ဝေဒကို ရွတ်ဆိုလေ့ရှိသော ဝေဒဝါဒီတို့သည် ဤအတ္တကို "အန္နမယ–အစာကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တ, ပါနမယ, မနောမယ, အာနန္ဒမယ–နှစ်သက်ခြင်း ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တ, ဝိညာဏမယ–စိတ်ဝိညာဉ်ချည်းသာ ဖြစ်သော အတ္တ"ဟု ငါးမျိုးခွဲကြသတတ်။]

သုဘဋ္ဌာယိနော။ ။အဋ္ဌကထာ၌ နှစ်နည်း ဖွင့်ထား၏၊ ပဌမနည်း အလို "တိဋ္ဌန္တိ တိဋ္ဌာယိနော၊ သုဘေသု+ဌာယိနော သုဘဋ္ဌာယိနော"ဟု ပြုပါ၊ ဒုတိယနည်း အလို "သုဘာ+ဟုတ္တာ+ဌယိနော သုဘဋ္ဌာယိနော"ဟု ပြုပါ။ "မနောရမ ၊ပေ၊ ဘရဏာ"ကား သုဘာ၏ အဓိပ္ပါယတ္တတည်း။

အဋ္ဌကပ္ပေ။ ။ဒုတိယစျာန်ဘုံတွင် အသက်အရှည်ဆုံး အာဘဿရဗြဟ္မာတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် "အဋ္ဌကပ္ပေ"ဟု ဆိုသည်၊ ပရိတ္တာဘာဗြဟ္မာတို့အတွက် နှစ်ကပ်, အပ္ပမာဏာဘာ ဗြဟ္မာတို့အတွက် လေးကပ်ပတ်လုံး အသက်ရှည်ကြောင်းကိုလည်း သိပါ။ [ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်တမ်းကို ဓမ္မဟဒယဝိဘင်းပါဠိတော်အတိုင်း သင်္ဂြိုဟ် ဝိထိမုတ်ပိုင်၌ ပြထားသည်။]

၄၀။ ဝိဝဋ္ဋတိတိ–ကား၊ သဏ္ဌာတိ–ကောင်းစွာတည်၏၊ သုညံ ဗြဟ္မဝိမာနန္တိ–ကား၊ ပကတိယာ–ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ–ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏၊ နတ္ထိတာယ–မရှိကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုညံ–ကင်းဆိတ်သော၊ (ဗြဟ္မဝိမာနံ–ဗြဟ္မာ့ဗိမာန်သည်)၊ ("ပါတုဘဝတိ"ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဗြဟ္မကာယိကဘူမိ–ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာ့ဘုံသည်၊ နိဗ္ဗတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ တသ–ထိုဗြဟ္မာ့ဗိမာန်ကို၊ ဂတ္တာဝါ–ကိုယ်တိုင်ပြုတတ်, ဖန်ဆင်းတတ်သူသည် လည်းကောင်း၊ ကာရေတာဝါ–သူတစ်ပါးကို ပြုစေတတ်, ဖန်ဆင်းစေတတ်သူသည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ["နတ္ထိတိ"ဟု ဣတိပါသည်ကား မကောင်း။] ပန–အနွယကား၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ ပန မရှိ။] ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ (မယာ)ဝုတ္တံ နယေန–ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ (ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်)၊ ကမ္မပစ္စယာ–ကံဟူသော ဥပနိဿယ အကြောင်းရှိသော၊

သဏ္ဌာတိ။ ။ဝိဝဋ္ဋတိဝယ် ဝိဥပသာရကြောင့် ဝဋ္ဋဓာတ်သည်ပင် ကောင်းစွာတည်ခြင်း (သဏ္ဌာန) အနက်ကို ဟောနိုင်သည်၊ ကမ္ဘာပြုမိုးရွာသည်မှ စ၍ အောက်ခံ လေ ရေနှင့် မြေကြီးစသည်တို့ ကောင်းစွာတည်ခြင်းကို "ဝိဝဋ္ဋတိ"ဟု ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) ဝိဝဋ္ဋတိကို "သမ္ဘဝတိ"ဟု အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်း ဋီကာဖွင့်၏၊ သာရတ္ထဋီကာ၌လည်း "ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဓာတုနံ အနေကတ္ထတာပင်တည်း။

ပကတိယာ၊ပေ၊သုညံ။ ။ပကတိယာကို "သဘာဝေန"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤပုဒ်ကို သုညံ၌စပ်၊ သုညဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို "နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ နတ္ထိတာယ"ဟု ပြသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် သတ္တဝါတစ်ယောက်မျှ ဖြစ်သူ မရှိသေးသောကြောင့် သုညဖြစ်သည်၊ တစ်ချို့ ဗိမာန်တို့မှာ ပိုင်ရှင်ဗြဟ္မာတို့ စုတေလျှင် သုညဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သော သုညမဟုတ်ကြောင်းကို "ပကတိယာ သုညံ"ဖြင့် ပြသည်။

ဗြဟ္မကာယိကာ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။ပါဠိတော်၌ "သုညံ ဗြဟ္မဝိမာနံ ပါတုဘဝတိ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဠိ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ "ပဌမဈာန်ဗြဟ္မာ,ဘုံ ဖြစ်ပေါ်၏"ဟု ဆိုလိုသည်၊ "အတ္ထော"အတွက် အဓိပ္ပါယ်အနက်ဟု မှတ်ပါ။ [ပဌမဈာန်ဗြဟ္မာတို့၏ အပေါင်းကို "ဗြဟ္မကာယ"ဟု ခေါ်၏၊ ဗြဟ္မာနံ+ကာယော (အပေါင်းတည်း) ဗြဟ္မကာယော၊ ဗြဟ္မကာယေ–ဌ+ နိဗ္ဗတ္တာ ဗြဟ္မကာယိကာ–ထိုအပေါင်းတွင် ပါဝင်သူ ဟူသမျှကို "ဗြဟ္မကာယိကာ"ဟု ခေါ်ပါ၊ ထိုဗြဟ္မာတို့၏ နေရာဘုံကိုလည်း ဌာနျုပစာရအားဖြင့် "ဗြဟ္မကာယိကဘူမိ"ဟုပင် ခေါ်ရသည်။]

ကမ္မပစ္စယာ၊ပေ၊သမုဋ္ဌာနာ။ ။ဋီကာတို့၌ "ကမ္မပစ္စယာ+ဥတုသမုဋ္ဌာနာ"ဟု ဝါကျလည်းကောင်း "ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ"ဟု သမာသ်လည်းကောင်း နှစ်နည်းဖွင့်၏၊ ထို့တွင် ဝါကျရှိရာ၌ အဓိပ္ပါယ်ကား–ကမ္မံ (ဥပနိဿယဝသေန) ပစ္စယော စတိသောတိ ကမ္မပစ္စယာ–ကံဟူသော ဥပနိဿယအကြောင်းရှိသော၊ ဥတု+သမုဋ္ဌာနံ စတိသောတိ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ၊ နှစ်ပုဒ်လုံးပင် ရတနဘူမိ၌စပ်၊ ထိုဘုံတို့ဖြစ်ဖို့ရာ သတ္တဝါတို့၏ ကံက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ ဘုံတို့ကား ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်တို့သာတည်း။

ဥတုသမုဋ္ဌာနာ–ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ (တစ်နည်း) ကမ္မပစ္စယာ–ကံ၏ အဖေါ်သဟဲ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ–ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ရတနဘူမိ–ရတနာမြေသည်၊ နိဗ္ဗတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ ["ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနာ"ဟု သမာသ်လည်းရှိ၏၊ အောက်အဓိပ္ပါယ်၌ ရှုပါ။] စ–ဆက်၊ ဘွေ–ဤဗြဟ္မာ့ဘုံ၌၊ ပကတိ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေသုယေဝ–ပင်ကိုယ်ဖြစ်ရာ ဌာနတို့၌သာလျှင်၊ ဥယျာနကပ္ပရုက္ခာဒယော–ဥယျဉ် ပဒေသာပင်အစရှိသော အဆောက်အဦးတို့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏။

အထ–ကမ္ဘာသစ်တည်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ (ညြတရန္တိ ၌စပ်)၊ သတ္တာနံ–သတ္တဝါတို့၏၊ ပကတိယာ–ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ ဝသိတဋ္ဌာနေ–နေအပ်ဖူးရာ အရပ်၌၊ နိကန္တိ–နှစ်သက်တွယ်တာခြင်းသည်၊ ဥပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏၊ တေ–ထိုဗြဟ္မာတို့သည်၊ ပဌမဇ္ဈာနံ–

တစ်နည်း။ ။"ကမ္မသ–ထိုဘုံဝယ် ဖြစ်လတ္တံ့သော သတ္တဝါတို့၏ ကံ၏+ပစ္စယာ–အကြောင်းဖြစ်သော ဘုံတည်း၊ ကမ္မပစ္စယာ–ဘုံ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုသေး၏၊ ထိုဘုံ၌ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သောအခါ ကံကြောင့်ဖြစ်ရစေကာမူ ထိုဘုံကလည်း ကံနှင့်အတူတကွ ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် "ကံ၏အကြောင်း"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုဘုံသည် ကမ္ဘာတည်စကပင် ပေါ်မေါက်နေသောကြောင့် ဗြဟ္မာတစ်ယောက်၏ ကံတစ်ခု အကျိုးပေခါနီးဝယ် ထိုဘုံကလည်း ကံနှင့်အတူ ကျေးဇူးပြုလျက်ရှိသည်–ဟူလို။

သမာသ်ရှိရာ၌ ဦးကာမှင့်ပုံ။ ။ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာတိဝါ ပါဌော၊ ကမ္မသဟာယော ပစ္စယော (ကမ္မပစ္စယော)–ကံဟူသော အဖေါ်သဟဲရှိသော အကြောင်း၊ ကမ္မသဝါ သဟာယ ဘူတော ပစ္စယော ကမ္မပစ္စယော–(တစ်နည်း) ကံ၏ အဖေါ်သဟဲဖြစ်သောအကြောင်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်နှစ်မျိုးတွင် "ပဌမနည်း၌ ကံက အဖေါ်သဟဲ, ဥတုက အဖေါ်ရှိသော ပစ္စယ၊ ဒုတိယနည်း၌ ကံက ပစ္စယ, ဥတုက အဖေါ်သဟဲဖြစ်၍ အပစ္စယ"ဟု ခွဲပါ၊ သော+ဥတု ကမ္မပစ္စယဥတု၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထိုရတနဘူမိသည် ဥတုသမုဋ္ဌာန်ပင်တည်း၊ သို့သော် သတ္တဝါတို့၏ ကံက အဖေါ်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသေးသောကြောင့် "ကမ္မပစ္စယ"ဟု ဝိသေသနပြုရသည်၊ ဥပမာ–အိမ်သစ်တဆောင် ဆောက်ရာ၌ ထိုအိမ်သည် ဥတုဇရုပ်အပေါင်း ဖြစ်သော်လည်း ထိုအိမ်၌ ချက်ခြင်းနေမည့် မိဘစသူနှင့်, နောက် ပေါက်ဖွားမည့် သားသွေးစသူတို့၏ ကံနှင့်လည်း မကင်းသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကံက ဥတုအား အဖေါ်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုရသည်။

ပကတိ၊ပေါ်နိဗ္ဗတ္တန်။ ။ဤပဌမဈာန်ဘုံဝယ် ရှေးရှေး ကမ္ဘာများစွာတုန်းက ဥယျာဉ် ပဒေသာပင် စသည်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာဌာနခ္ခပင် ကမ္ဘာသစ်တည်စ၍ ဥယျာဉ် ပဒေသာပင် စသည်တို့၏ ပေါ်ပေါက်ကြသည်။ [ဤဝါကျဝယ် ဗဟွသည် သာမညာဓာရ, ပကတိနိဗ္ဗတ္တ ဌာနေသည် ဝိသေသအာဓရတည်း၊ ဤသို့ သာမညဌာန, ဝိသေသဌာန ကွဲပြားသောကြောင့် အာဓာရ နှစ်ခုထားရသည်။]

အထ သတ္တာနံ၊ပေ၊တသ္မာ။ ။"အဘယ်ကြောင့် ထိုဗြဟ္မာတို့သည် မွန်မြတ်သော ဒုတိယဈာန်ဘုံဝယ် တည်နေကြရပါလျက် ညံ့သောပဌမဈာန်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေကြပါသနည်း"ဟု

ပဌမစျာန်ကို၊ ဘာဝေတွာ–မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ၍၊ ဝါ–ပွားစေ၍၊ တတော–ထို ဒုတိယစျာန်ဘုံမှ၊ သြတရန္တိ–သက်ဆင်းလာကြကုန်၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ အထခေါ အညတရော သတ္တောတိ အာဒိ–အထခေါ၊ပေ၊သတ္တော အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ။

အာယုက္ခယာဝါ ပုညက္ခယာဝါတိ–ကား၊ ယေ–အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ ဥဋ္ဌာရံ–မွန်မြတ်သော၊ ပုညကမ္မံ–ကောင်းမှုကံကို၊ ကတွာ–ပြု၍၊ ယတ္ထကတ္ထစိ–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အပ္ပါယုကေ–နည်းသော အသက်ရှိသော၊ ဒေဝ လောကေ–နတ်ပြည်၌၊ ဝါ–ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ–ဖြစ်ကြကုန်၏၊ တေ–ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ (ဝုစ္စန္တိ၌စပ်)၊ ဝါ–တို့သည်၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ပုညဗလေန–ကောင်းမှု၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ (ကောင်းမှု၏ အစွမ်းရှိသလောက်)၊ ဌာတုံ–တည်ခြင်းငှါ၊ နိ သက္ကောန္တိ–မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ပန–အနွယကား၊ တသ ဒေဝလောကသ–ထို နတ်ပြည်၏၊ အာယုပမာဏေနေဝ–အလွန်ဆုံး အသက်တမ်း ပမာဏဖြင့်သာလျှင်။

မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အထ၊ပေ၊တသ္မာ"ဟု မိန့်သည်၊ မိမိနေခဲ့ဘူးရာ ဌာန၌ နိုကန္တိ (နှစ်သက်တွယ်တာသော) တဏှာသည် သတ္တဝါတို့မှာ မကြာခဏ ဖြစ်တတ်ကြ၏၊ ထိုဗြဟ္မာ တို့မှာ ထိုပဌမစျာန်ဘုံ၌ ကြာမြင့်စွာ နေခဲ့ဘူးရကား ထိုပဌမစျာန်ဘုံ၌ နိုကန္တိတဏှာဖြစ်သော ကြောင့် ပဌမစျာန်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေလာကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့နေခဲ့ဘူးရာအရပ်၌ တွယ်တာမှုရှိသည်မှာ ထုံစံကဲ့သို့ ဖြစ်နေဟန်တူ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် မွေးဇာတိမှ တစ်ပါးသောနေရာ၌ ကြီးပွားချမ်းသာနေသူ တို့မှသော်လည်း မိမိ၏ မွေးဇာတိနေရာသို့ မကြာမကြာလာတတ်ကြ, စိတ်အားဖြင့်လည်း လွမ်းဆွတ် သလို ဖြစ်တတ်ကြလေသည်။ [နိုကာမနံ–နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း၊ နိကန္တိ–ခြင်း။]

ပဌမစျာနံ ၊ပေ၊ သြတာရေန္တိ။ ။ပဌမစျာန်ဘုံ၌ နိကန္တိတဏှာ ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ထိုဘုံ၌ မရဖစ်နိုင်ပါ၊ ပဌမစျာန်ကုသိုလ်ကို ရအောင် စျာန်အားထုတ်သောအားဖြင့် ဘာဝနာ ပွားရပါ သေးသည်၊ ထို့ကြောင့် "သြတရန္တိ"အရ ထို ဒုတိယစျာန်ဘုံမှ စုတေ၍ ပဌမစျာန် ကုသိုလ် အစွမ်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေနေလာသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ "အာယုက္ခယာဝါ ၊ပေ၊ စဝိတ္တာ"ဟု မိန့်တော်မူသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအရ–ထိုထို ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌နေသော ဗြဟ္မာတို့သည် ထိုဘုံနှင့် ဆိုင်သော ကုသိုလ်စျာန်ကိုလည်းကောင်း အောက်အောက်စျာန်ကိုလည်းကောင်း အမြဲရနေ သည်ဟု မမှတ်ရ၊ လူ့ဘုံတုန်းကဲ့သို့ စျာန်ရအောင် အားထုတ်မှသာ ထိုထိုစျာန်ကို ရ၍ ထိုထိုဗြဟ္မာဘုံ၌ ထပ်၍ ဖြစ်နိုင်ကြသည်၊ စျာန်မရလျှင် စုတေသောအခါ ကာမဘုံသို့သာ ပြန်ဖြစ်ကြရသည်ဟု မှတ်ပါ။

အာယုပမာဏေနေဝ။ ။ဤပုဒ်ကို "ပရမာယုပမာဏေနေဝ"ဟု ပရမပုဒ်ကို ထည့်၍ဖွင့် ၏၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်၊ ထို "ပရမာယု"ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ထိုပရမာယုသည် အဘယ်နည်းဖြင့်ပိုင်းဖြတ်အပ်သော ပမာဏရှိသနည်း၊ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၏၊ [အသက်တစ်ရာတမ်း, တစ်ထောင်တမ်း, စသည်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်ထားအပ်သည်ကို"ပိုင်းဖြတ်

စ၀န္တီ–စုတေကြ့ရကုန်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အာယုက္ခယာ စ၀န္တီတိ–အာယုက္ခယာစ၀န္တီဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ–ဆိုအပ်ကုန်၏။ [ဋီကာသစ်၌ "တသ ဒေ၀လောကသာတိ တသို့ ဒေ၀လောကေ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို "အာယုပ္ပမာဏောနေ၀ တိဋ္ဌန္တီ"ဟု ရှိဟန်တူသည်။]

အပ်သော ပမာဏ"ဟု ဆိုသည်။] အဖြေကား–"အာယု"ဟူသည် ရုပ်ဇီ၀ိတ နာမ်ဇီ၀ိတတည်း၊ အာယုပ္ပမာ ဏ ဟူသည်ကား ထိုထိုဘ၀၌ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော အသက်ရှည်ရာကာလ အပိုင်းအ ခြားတည်း။

ရှေ့ဦးဆုံ–များစွာသော သတ္တ၀ါတို့တွင် ဂ၀ပြုမိကာလကပင် "မသည့်ဘုံဘ၀သည် မည်မျှ အသက်ရှည်၏"ဟု ကိုယ်တိုင်မြင်ဘူးသူလည်း ရှိ၏၊ တဆင့်ကြားဘူးသူလည်း ရှိ၏၊ ထိုသတ်တွေတို့သည် ထိုဘုံဘ၀ကို တောင်းတသောတဏှာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ကြောင့် ထိုဘုံဘ၀၌ ဖြစ်သောအခါ အကျိုးဝိပါက်အစဉ်၏ တည်ရာကာလသည် အမြဲသတ် မှတ်အပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏၊ ထိုသို့ သတ်မှတ်အပ်ပြီးဖြစ်ရာ၀ယ် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တ၀ါတို့အတွက် မိဘတို့၏ သုတ်သွေး, ဥတု, ရေ, မြေ, အစာအာဟာရတို့သည်လည်းကောင်း, ကာမာ၀စရ နတ်တို့အတွက် နတ်တို့၏ ဥတုနှင့် နတ်သုဓာဟူသော အာဟာရတို့သည်လည်းကောင်း, ရူပဗြဟ္မာတို့အတွက် ဥတုသည်လည်းကောင်း, ထို ကာလအပိုင်းအခြားအတိုင်း တည်နိုင်ဖို့ရန် ထောက်ပံ့လျက် ရှိသေး၏။

ဇီ၀ိတက ထောက်ပံ့ပုံ။ ။ပြအပ်ခဲ့သော ရုပ်ဇီ၀ိတ နာမ်ဇီ၀ိတသည် မိမိနှင့်အတူ ဖြစ်ဘက်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း လက္ခဏာ, နောက်နောက်ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်ကို ကအရှိန်ကုန်သည့်တိုင်အောင် (စုတိတိုင်အောင်) ဖြစ်တည်စေခြင်း ကိစ္စရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် "အာယု"ဟူသော အမည်သည် ထို ဇီ၀ိတ ၂ ပါး၏ မုချအမည်တည်း၊ ထိုအမည်ကို ထိုထို ဘုံဘ၀၀ယ် အသက်ရှည်ရာကာလပေါ်တင်စား၍ ကရဏူပစာရအားဖြင့် အသက်ရှည်ရာကာလ ကို "အာယု"ဟု ခေါ်ရ၏၊ အလွန်ဆုံး အသက်ရှည်ရာကာလဖြစ်သောကြောင့် "ပရမာယု" လည်း ခေါ်ရသည်။

ဋီကာ အရှုပ်။ ။ယော တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘ၀ဝိသေသေ၊ ၊ပေ၊ကာလပရိစ္ဆေဒေါ၊ပေ၊ဝိပါကပဗန္ဓသ ဠ္ဌိတိကာလနိယမော၊သော၊ပေ၊အာယုဟေတုတ္တာ (အာယုမည်သောဇီ၀ိတလျှင် အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ကာရဏူပစာရေန အာယု, ဥက္ကဋ္ဌသပရိစ္ဆေ၀ဝသေန ပရမာယူတိစ ဝုစ္စတိ။

အသက်တမ်း မြဲ–မမြဲ။ ။ထို"အသက်တမ်း"ဟု ခေါ်အပ်သော ကာလအပိုင်း အခြားသည် အထက်နတ်များနှင့် ဗြဟ္မာတို့အတွက် ထိုဘုံ၌ဖြစ်စေနိုင်သော ဂ(စျာန်)သည် ပစ္စယဖြစ်၍ မြဲ၏၊ သို့သော် ကာမာ၀စရဘုံနတ်၀ယ် ဘုံ၏အသက်တမ်း မြဲသော်လည်း သူ၏ဂ်ကသတ္တိနည်း နေလျှင် အသက်တမ်းမပြည့်မီ စုတေရ၏၊ ထိုစုတေခြင်းကို "ပုညက္ခယကြောင့် စုတေခြင်း"ဟု ခေါ်၏၊ ဂရဏ်လည်းနည်းတူ၊ "မြောက်ကျွန်းဌ်လည်းအသက်တမ်းမြဲ၏"ဟု ဆို၏၊ ကြွင်းသော လူ, ဘုမ္မဒေ၀်းနတ်, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာတို့ဌ် ဂ်အမျိုးမျိုး, ဥတုအာဟာရ အမျိုးမျိုးရှိ၍ ဂဗ္ဘသေယျကတို့အတွက် မိဘသုက်သွေးလည်း အမျိုးမျိုးရှိသောကြောင့် အသက်တမ်း မမြဲနိုင်ဘဲ အတိုးအဆုတ် ရှိရလေသည်။

ပန–ကား၊ ယေ–အကြင်သတ္တဝါတို့သည်၊ ပရိတ္တံ–နည်းသော၊ ပုညကမ္မံ–ကောင်းမှုကံကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ ဒီဃာယုကဒေဝလောကေ–ရှည်သောအသက်ရှိသော နတ်ပြည်၌၊ (ဝါ–ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊) နိဗ္ဗတ္တန္တိ–ကုန်၏၊ တေ––တို့ကို၊ ဝါ–တို့သည်၊ ယာဝတာယုကံ–အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး၊ (ထိုနတ်ဘုံ၏အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး)၊ ဌာတုံ–ငါ၊ နသက္ကောန္တိ–ကုန်၊ အန္တရာဝ–အသက်တမ်းမပြည့်မီ အကြားဌာသာလျှင်၊ စဝန္တိ–ကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ပုညကွယာ စဝန္တီတိ–ပညကွယာ စဝန္တီဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ–ကုန်၏၊ ဒီဃမဒ္ဓါနံ, တိဋ္ဌတီတိ–ကား၊ ကပ္ပဝါ–

ဥတုပြောင်းလွဲနိုင်။ ။လူအများစုသည် ဒုစရိုက်မှုအားကြီး၍ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာတို့ နည်းပါးသောအခါ ထိုသူတို့၏ အပူဓာတ်သည် ကောင်းကင်က နေ လ နက္ခတ်တို့ကို ဟပ်သောကြောင့် နေ လ နက္ခတ်တို့လည်း အနေအထား အသွားအလာမမှန်၊ ထိုသို့ မမှန်သောကြောင့် မိုး လေ ဥတုမကောင်း၊ ထိုသို့မကောင်းသောကြောင့် ကောက်ပဲသီး နံ့တို့၌ အဆီဩဇာလည်း ညံ့၏၊ ထိုညံ့သောအာဟာရကို စားရသူတို့သည် တဖြည်းဖြည်း အသက်တို့၍ တို့၍ လာ၏၊ ဆေးဝါးကောင်းကောင်း သုံးစွဲနိုင်သူ, အဆီဩဇာရှိသော အစာကို သုံးစားနိုင်သူ အချို့သာ (မူလက်က) မဆိုးပါလျှင် အသက်ရှည်ခွင့်ရှိ၏၊ လူအများတို့ သုစရိုက်ကို ကျင့်၍ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ များသောအခါ ထိုသူတို့၏ အအေးဓာတ်သည် နေ လ နက္ခတ်တို့ကို အရှိန်ဟပ်သောကြောင့် အနေမှန်သဖြင့် မိုးလေမှန်၍ ကောက်ပဲသီးနံ့တို့၌ အဆီဩဇာ ပြည့်ဝ၏၊ ထိုအစာကိုစားရသော လူများသည် အသက်ရှည်ကြသည်။ [ဥတုဘောဇနေ ဝေသေန ဟိ အာယု ဟာယတိပိ ဝဍ္ဎတိပိ၊–သုတ်မဟာဝဂ္ဂ, မဟာပဒါနသုတ် အဋ္ဌကထာ။]

စဝန္တိ။ ။"အာယုပ္ပမာဏေနေဝ စဝန္တိ"ဟူသော စကားသည် ထို အမြဲသတ်မှတ်အပ်သောဘုံ၌ နတ် ဗြဟ္မာတို့အတွက် သေချာသော စကားပင်တည်း၊ ဧဝံ နိယတာယုပရိစ္ဆေဒါသု ဥပပတ္တိသု (ပဋိသန္ဓေနေရာ ဘုံတို့၌) ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမေန (အသက်အပိုင်းအခြားကို လွန်သဖြင့်) ဝိပါကနိဗ္ဗတ္တနေ သမတ္ထံ (အစွမ်းသည်) နဟောတိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ အယုပ္ပမာဏေ နေဝ စဝန္တိတိ၊–ဋီကာ။

အာယုကွယာ, ပုညကွယာ။ ။ပါဠိတော်၌ အာယုကွယ ပုညကွယကြောင့် အသက်တမ်းမဆုံးသေးသော်လည်း အာဘာသရာဗြဟ္မာဘုံမှ စုတေခဲ့၍ ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် "ဗြဟ္မာဘုံတို့၌ အသက်တမ်းမြ၏"ဟူသော စကားကိုလည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုအပ်သောစကားဟု မှတ်ပါ၊ ဤသို့ ယေဘုယျဖြစ်၍ မထင်ရှားသောကြောင့် ထင်ရှားသောနတ်များ၏ အာယုကွယ ပုညကွယ ဖြစ်ပုံကိုသာ ဥပမာသဘောအားဖြင့် ဖွင့်ပြရလိုကား အဋ္ဌကထာ၌ "ဒေဝလောက" ဟူသော စကားကို သုံးစွဲဟန်တူ၏၊ (တစ်နည်း)"ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ ဒေဝါနံ"စသော ပါဠိအသုံးကိုထောက်၍ ဗြဟ္မာ တို့ကို"ဒေဝ"ဟုလည်းကောင်း, ဗြဟ္မာလောကကိုပင် "ဒေဝလောက"ဟု လည်းကောင်းမှတ်ပါ။ [အာယုကွယာဝါ ပုညကွယာဝါ အာဘာသရကာယာ စဝိတ္ဝာတိ ဝစနတော ပနေတ္ထ ကာမာဝစရ ဒေဝါနံဝိယ ဗြဟ္မကာယိကာနံပိ ယေဘုယ္ယေနေဝ နိယတာယုပရိစ္ဆေဒဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော၊–ဋီကာသစ်။]

တိဋ္ဌတိတိ–ကား၊ ကပ္ပ၀ါ–အသင်္ချေယျကပ်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဥပမုကပ္ပ၀ါ–အသင်္ချေယျကပ် ထက်၀က်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (တိဋ္ဌတိ၌စပ်)။

၄၁။ အနဘိရတိတိ–ကား၊ အပရသာပိ–အခြားလည်းဖြစ်သော၊ သတ္တသ–သတ္တ၀ါ၏၊ အာဂမနပတ္ထနာ–လာခြင်းကိုတောင်းတခြင်းသည်၊ (လာဘ်ရန်တောင်းတခြင်းသည်)၊ (ဥပဓေတိ၌စပ်)၊ ပန–ဆက်၊ ပဋိဃသမ္ဘယုတ္တာ–ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော ယာ ဥက္ကဏ္ဌိတာ–အကြင် ပျင်းရိခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ (သာဥက္ကဏ္ဌိတာ)–ထိုပဋိဃသမ္ဘယုတ် ဥက္ကဏ္ဌိတာသည်၊ ဗြဟ္မလောကေ–ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ နတ္ထိ–မရှိ။

ပရိတသနာတိ–ကား၊ ဥဗ္ဗိဇ္ဇနာ–စိတ်ချောက်ချားခြင်းသည်၊ ဖန္ဒနာ–စိတ်လှုပ်ရှားခြင်းသည်၊ (ဥပဓေတိ၌စပ်)၊ ပန–ဆက်၊ သာသော–(ပရိတသနာ)–ထိုပရိတသနာသည်၊ တာသတသနာ–ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော တသနာလည်းကောင်း၊

ကပ္ပ၀ါ ဥပမုကပ္ပ၀ါ။ ။ပဌမစျာန် ဗြဟ္မာဘုံ၌ မဟာကပ်တိုင်အောင် အသက်တမ်းမရှိရကား "ကပ္ပ"ဖြင့် အသင်္ချေယျကပ်ကို ပြသည်၊ ထို အသင်္ချေယျကပ်သည် မဟာဗြဟ္မာ၏ အသက်တမ်းတည်း၊ ဥပမုကပ်သည် ဗြဟ္မပုရောဟိတတို့၏ အသက်တမ်းတည်း၊ ဗြဟ္မာ့ပါရိသဇ္ဇာ၏ အသက်တမ်းမှာ အသင်္ချေယျကပ်၏ ၃ ဘို့ တစ်ဘို့တည်း၊ "ဥပမုကပ္ပ၀ါ"၌ ၀ါသဒ္ဒါသည် အဝုတ္ထာ၀ိကပ္ပနတ္ထဖြစ်သောကြောင့် "တတိယဘာဂ" ကို ဝိကပ်ပြုပါ၊ ဗြဟ္မာ၏ အသက်တမ်းကို ထိုကဲ့သို့ ပိုင်းခြားထားသော်လည်း အယုတ်အလွန်ရှိနိုင်ရသေးကား "ဥိနအဓိကကိုလည်း ဝိကပ်ပြုသည်"ဟု ဋီကာတို့ ဆိုကြ၏။ [ကပ္ပ၀ါ ဥပမုကပ္ပ၀ါတို့ ဇတ္ထ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ် အဓိပ္ပေတာ၊ သောစ တထာရူပေါ ကာလောယေ၀၊ ၀ါသဒ္ဒေါပန ကပ္ပသ တတိယဘာဂံ၀ါ တတော ဥိနမဓိကံ၀ါတိ ဝိကပ္ပနတ္ထော၊–ဋီကာသစ်။]

အနဘိရတိ။ ။ဇာစ်ယောက်ထည်းနေရသည့်အတွက် မမွေ့လျော်ခြင်းကို "အနဘိရတိ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုအနဘိရတိ၏ တရားကိုယ်မှာ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရောက်လာဘ်ရန်တောင်းတသော ဆန္ဒတည်း ထိုကြောင့် "အပရသာပိ၊ပေ၊ပတ္ထနာ"ဟု သရုပ်ဖော်၏။

ယာ ပန၊ပေ၊နတ္ထိ။ ။တချို့အရာ၌ "အနဘိရတိ"အရ ပျင်းရိခြင်းကို ယူရ၏၊ ထိုပျင်းရိခြင်း၏ တရားကိုယ်မှာ ချစ်သူနှင့် ကွဲနေရခြင်း, သို့မဟုတ် အလိုရှိအပ်သော အရာ၀တ္ထုကို မရခြင်းကြောင့် စိတ်ပင်ပန်းခြင်းဟူသော ဒေါမနဿတည်း၊ ထို ဒေါမနဿသည် ဒေါသနှင့်ယှဉ်၏၊ ဗြဟ္မာတို့ကား ဒေါသမရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် "ယာပန၊ပေ၊နတ္ထိ" ဟု မိန့်သည်၊ မှန်၏–ဗြဟ္မာတို့သည် "ဗျာပါဒနိ၀ရဏာ"ဟူသော ဒေါသကို ဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်သည်။ [ပိယ၀တ္ထု ဝိရဟေန ပိယ၀တ္ထု အလာဘေနု၀ါ စိတ္တ၀ိဃာတော ဥက္ကဏ္ဌိတာ၊ သာ အတ္ထိတော ဒေါမနဿစိတ္တုပါဒေ၊ယေ၀ါတိ အာဟ ပဋိဃသမ္ဘယုတ္တာတိ၊–ဋီကာ။]

ပရိတသနာ။ ။ပါဠိတော်၌ "အနဘိရတိ ပရိတသနာ"ဟု ရှိ၏၊ အနဘိရတိသည် ရှေးဦးစွာဖြစ်၏၊ ထိုအနဘိရတိကြောင့် "မမံ–ဝါ၏ဥစ္စာ"ဟု ယူခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာသည်လည်းကောင်း, "အဟံ–ဝါ(အတ္တ)"ဟု ယူခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိသည်

တဏှာတဿနာ–တောင်းတခြင်းဟူသော တဿနာလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိတဿနာ–မိစ္ဆာအယူဟူသော တဿနာလည်းကောင်း၊ ဉာဏတဿနာ–ဉာဏ်ဟူ သော တဿနာသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ–သို့၊ စတုဗိဓာ–၄ ပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ–၏။

တတ္ထ–ထို ၄ ပါးသော တဿနာတို့တွင်၊ ဇာတိ–ဇာတိကို၊ ပဋိစ္စ–ရှေးရှုးရောက်၍၊ ဝါ–စွဲမှီ၍၊ ဘယံ–ကြောက်ခြင်းသည်၊ ဘယာနကံ–အားကြီးသောကြောက်ခြင်းသည်၊ ဆမ္ဘိတတ္တံ–ကိုယ်၏ တောင့်တင်းသည်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ–ကိုယ်တုန်လှုပ်

လည်းကောင်း ဖြစ်၏၊ ထိုတဏှာဒိဋ္ဌိ ၂ မျိုးလုံးပင် ဤနေရာ၌ ပရိတဿနာမည်၏၊ ထိုတဏှာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်းသည် စိတ်၏ ရှေးအဘို့၌ လှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် "ဥဒ္ဓိဋ္ဌနာ ဖန္ဒနာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပုဇ္ဈ ဝိဒိဓာတ်သည် ဘယ, ကမ္ပ ၂ နက်တွင် ဤနေရာ၌ ကမ္ပအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ ဥဒ္ဓိဋ္ဌနာကို"ဖန္ဒနာ"ဟု ထပ်ဆင့်သည်၊ "ဥဒ္ဓိဋ္ဌနာ–စိတ်၏ခြောက်ခြားခြင်း"ဟူသည် စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း ဖန္ဒနပင်ဖြစ်သည်။

ဋီကာ။ ။ဒီဃရတ္တံ စျာနရတိယာ ရမမာနသ ဝုတ္တပကာရံ အနဘိရတိ နိမိတ္တံ (မမ္မေ,လျော်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ဥပ္ပန္နာ မမံတိစ အဟံတိစ ဂဟဏသ ကာရဏဘူတာ တဏှာဒိဋ္ဌိယော ဣဓ ပရိတဿနာ၊ တာ ပန စိတ္တသ ပုရိမာဝတ္ထာယ စလနံ ကမ္ပနံတိ အာဟ ဥဒ္ဓိဋ္ဌနာ ဖန္ဒနာတိ။ [ရှေးက "ဥဒ္ဓိဋ္ဌနာ–ထိတ်လန့်ခြင်း" ဟု ပေးကြ၏၊ "ထိတ်လန့်"ဟူသည် ဒေါမနဿတည်း၊ ထိုဒေါမနဿသည် ဗြဟ္မာတို့၌ မရှိနိုင်ပါ၊ အနဘိရတိဟူသော မပျော်မွေ့မှုကြောင့် "အခြားဗြဟ္မာရောက်လာလျှင်ကောင်းမှာဘဲ"ဟု စိတ်မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်ချောက်ချားမှုကား ဗြဟ္မာတို့မှာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။]

သာ ပနေသာ။ ။သဒ္ဒါအားဖြင့်တူသော တဿနာ၏ အတ္ထဒ္ဒါရကို ထုတ်ပြပြီး၍ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အတ္ထဒ္ဒေသကိုပြခြင်းငှါ "သာ ပနေသာ"စသည်ကိုမိန့်သည်၊ တဿနာ ၄ မျိုးတွင် တာသတဿနာ, ဉာဏတဿနာတို့သည် ဘယအနက်ဟော တသဓာတ်မှဖြစ်သော တဿနာတို့တည်း၊ ဒိဋ္ဌိ–တဏှာ တဿနာ တို့၌ကား ဘူ–ဒိ–ဂဟ ၃ ဂိုဏ်းရှိသော တသဓာတ်၏ ပိပါသာ (မွတ်သိပ်ခြင်း) အနက်တည်း၊ "တသတိ ပါတုံ ဣစ္ဆတီတိ တဿနာ–သုံးဆောင် ခံစားလိုသော တဏှာဒိဋ္ဌိ"ဟု ပြုပါ။

ဘယာနကံ။ ။"ဘေရဝါရမဏနိမိတ္တံ–ကြောက်ဖွယ်အာရုံဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ဗလဝဘယံ–အားကြီးသော ကြောက်ခြင်း"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ကြောက်ခြင်းသာမန်ကို ဘယ, ကြောက်ဘွယ်အာရုံကြောင့် ကြီးစွာကြောက်ခြင်းကို "ဘယာနက"ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဋီကာသစ်၌ကား အဋ္ဌကထာရင်းကိုထုတ်ပြ၍ အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးဟုဆို၏။]

ဆမ္ဘိတတ္တံ။ ။"တေန–ထိုကြောက်ဖွယ်အာရုံကြောင့်၊ သရီရသ ထဒ္ဒဘာဝေါ–ကိုယ်၏ တောင့်မာသည်၏အဖြစ် (တစ်ကိုယ်လုံး မလှုပ်နိုင်အောင် တောင့်တင်းနေခြင်း)သည် ဆမ္ဘိတတ္တံ" ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ [ထဘိဓာတ်သည် ထမ္ဘ(ခက်မာခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ "ထမ္ဘတီတိ ထမ္ဘိတော"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ထကို ဆပြု၍ "ဆမ္ဘိတော"ဟု ဖြစ်၏၊ ဆမ္ဘိတဿ+ဘာဝေါ ဆမ္ဘိတတ္တံ။] ကျမ်းရင်းအဋ္ဌကထာ၌ ဆမ္ဘိတတ္တံတိ ဘယဝနေ ဂတ္တကမ္ပေါ၊ ဝိသေသတော ဟဒယမံ သစလနံ"ဟု ဖွင့်၏။

သည်၏အဖြစ်သည်၊ လောမဟံသော–အမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ကြက်သီးမွေး ညှင်းထခြင်းသည်၊ စေတသော–စိတ်၏၊ ဥတ္တြာသော–ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [စေတသော၏ နောက်ဝယ် "ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါ"ဟု ရှေးစာအုပ်များ၌ ပါ၏၊ ပါဠိတော်ရင်း၌ မပါ။] ဇရံ၊ပေ၊ဗျာဓိ၊ပေ၊မရဏံ–ကို၊ ပဋိစ္စ–၍၊ ဝါ–၍၊ပေ၊ ဥတ္တြာသော–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ (ဇော)–ဤပါဠိရပ်၌၊ အယံ–ဤ တဿနာ သည်၊ တာသတဿနာနာမ–တာသတဿနာမည်၏၊ ဝါ–ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော တဿနာမည်၏၊ [ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဋီကာ၏, တိကနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်။]

အညေပိ–အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာ–သတ္တဝါတို့သည်၊ ဣတ္ထတ္တं–ဤသို့, ပြားသော ဗြဟ္မာ၏အဖြစ်သို့၊ [အခြားသတ္တဝါတို့မှ ကွဲပြားသည်ကို "ဣတ္ထတ္တं"ဟု ဆိုသည်။] အာဂစ္ဆေယျုံ–လာပါကုန်မူကား၊ အဟောဝတ–အော်... ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ(ဇော)–ဤ ပါဠိရပ်၌၊ . [ဤဗြဟ္မာလသုတ်ပါဠိတော် ပင်တည်း။] အယံ–ဤတဿနာသည်၊ တဏှာတဿနာ နာမ–မည်၏၊ ဝါ–တောင်းတတတ်သော တဏှာမည်၏၊ ပရိတဿိတဝိပ္ပန္နိတမေဝ–ထက်ဝန်းကျင် တောင်းတတတ်သော ဒိဋ္ဌိတဏှာဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်းသည်သာလျှင်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ(ဇော)–၌၊ [ဗြဟ္မာလသုတ် နောက်နား၌ တွေ့လတံ့။] အယံ–ဤ တဿနာသည်၊ ဒိဋ္ဌိတဿနာမ– ဒိဋ္ဌိတဿနာမည်၏၊ ဝါ–ဒိဋ္ဌိဖြင့် တောင်းတခြင်း မည်၏။

တေပိ–ထိုနတ်တို့သော်မှလည်း၊ (အလွန်အသက်ရှည်သော နတ်တို့သော်မှ လည်း)၊ တထာဂတဿ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မဒေသနံ–တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာ–နာရ၍၊ ဝါ–နာရခြင်းကြောင့်၊ ယေဘုယျေန–များသောအားဖြင့်၊ ဘယ်–

အယံ တာသတဿနာ။ ။"ဣတိ ဇော ပယောဂေ အယံ တာသတဿနာ"ဟု ဋီကာသစ်၌ အနက်ပေးပုံဖွင့်၏၊ "တဿနံ–ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း၊ တာသော–ခြင်း၊ တာသော ဧဝ+တဿနာ တာသတဿနာ"ဟု ပြု။ ဒီဝါဒီ တသဓာတ်သည် ဘယအနက်ဟော တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒီဝါဒီ ယပစ္စည်းဖြင့် "တဿနံ, တဿနာ"ဟု ဖြစ်၏၊ တာသောဌ္ဌကား ဏပစ္စည်း၊ "တာသ"ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် တဏှာတဿနာစသည်ကို ကန့်။

ပရိတဿိတဝိပ္ပန္နိတံ။ ။"ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန စေဝ တဏှာသင်္ခါတေနစ ပရိတဿိ တေန (ထက်ဝန်းကျင် တောင်းတတတ်သောတရားဖြင့်) ဝိပ္ပန္နိတမေဝ စလိတမေဝ"ဟု ပရိတဿိတ ဝိပ္ပန္နိတဝါရ အဖွင့်၌ အဋ္ဌကထာ ဆိုလတံ့။ [ဤ၌ "ပရိတဿိတ"အရ ဒိဋ္ဌိတဏှာ ၂ မျိုးလုံးရသော်လည်း တဏှာအတွက်, သီးခြားဥဒါဟရဏ် ထုတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် "အယံ ဒိဋ္ဌိတဿနာနာမ"ဟု ဒိဋ္ဌိအတွက် ဥဒါဟရဏ်အဖြင့်ဖြစ်သာ ပြတော်သည်။]

ကြောက်တတ်သော ဘယဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ သံဝေဂ-(ထိတ်လန့်ကြောင်း ဖြစ်သော) သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-သြတ္တပ္ပသို့လည်းကောင်း၊ သန္ဓာသံ-ပြင်းစွာထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဧတ္ထ)-ဤပါဠိရပ်၌၊ အယံ-ဤတဿနာသည်၊ ဉာဏတဿနာနာမ-မည်၏၊ ဝါ-ဉာဏ်တည်းဟူသော တဿနာမည်၏၊ [အဂ္ဂိတ္တိရ်, စတုက္ကနိပါတ်, ပဌမပဏ္ဏာသ, သီဟသုတ်။] ဣဒမပန-အနဘိရတိ, ပရိတဿနာဟူသောဤပါဠိ၌ကား၊ တဏှာတဿနာပိ-တောင်းတတတ်သော တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိတဿနာပိ-တောင်းတတတ်သော ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။

ဗြဟ္မဝိဟာနံတိ-ကား၊ ဣဒမပန-ဤအရာ၌ကား၊ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တသ-ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်သော သတ္တဝါ၏၊ အတ္ထိတာယ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုညံတိ-သုညံဟူ၍၊ နဝုတ္တံ-မိန့်တော်မမူအပ်၊ [ရှေးဌ "သုညံ ဗြဟ္မဝိဟာနံ"ဟု မိန့်တော်မူသကဲ့သို့ "သုညံ" ထည့်၍ မိန့်တော်မူအပ်-ဟူလို။] ဥပပဇ္ဇန္တိတိ-ကား၊ ဥပပတ္တိဝသေန-ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပဂစ္ဆန္တိ-ကပ်ရောက်ကုန်၏၊ သဟဗျတံတိ-ကား၊ သဟဘာဝံ-တကွ၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-အဖေါ်၏အဖြစ်သို့၊ (ဥပပဇ္ဇန္တိ ၌စပ်)။

ဘယံ၊ပေ၊သန္ဓာသံ။ ။ဤ၌ "ဘယ"ဟူသည် "ဘဲဉာဏ်, ဘယဉာဏ်" ဟူသော ဉာဏ်စဉ်အရ ဘဲဂါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လေ့လာပြီး၏အဆုံး၌ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှကြောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဘယဉာဏ်တည်း၊ "သံဝေဂ" ဟူသည်မှာ သဟောတတ္တပ္ပ (သြတ္တပ္ပစေတသိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော) ဉာဏ်တည်း၊ (တစ်နည်း) သင်္ခါရတို့မှထိတ်လန့်သော သြတ္တပ္ပစေတသိက်သာတည်း၊ "သန္ဓာသ(ပြင်းစွာထိတ်လန့်)"ဟူသည် ဘယဉာဏ်ဖြစ်ပြီးနောက် အာဒီနဝါနုပဿနာ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာတို့ဖြင့် သင်္ခါရတို့မှ ထိတ်လန့်သောဉာဏ်တည်း။

သဟဗျတံ။ ။သဟ+ဗျယတိ ပဝတ္တတိ ဒေါသံဝါ ပဋိစ္စာဒေတိတိ သဟဗျော၊ သဟ သဒ္ဒူပပဒ, ဗျေဓတ်, ပဝတ္တိအနက်, အာဝရ(ပိတ်ဖုံးခြင်း)အနက်ဟော၊ အပစ္စည်း။ [အဗျယပုဒ်ကဲ့သို့ ကေ့ိ အယပြု၍ "ဗျယတိ"ဟု ကြိယာဖြစ်သင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ကား "ဗျာယတိ"ဟု တွေ့ရ၏။] ထိုထိုကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်သော၊ ဝါ-သဟာယ်ချင်းဖြစ်သူ၏အပြစ်ကို သူများမသိအောင် ဖုံးတတ်သောသူ၊ ယ်းချင်း၊ သဟဗျသ+ဘာဝေါ သဟဗျတာ၊ ဤအလို "သဟာယဘာဝံ"ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏၊ သို့သော် ဋီကာသစ်၌ "သဟာယဘာဝေါ ပန သဟဘာဝေါ ယေဝနာမာတိ အဓိပ္ပါယတော အတ္ထံ ဒဿေတုံ သဟဘာဝံတိ ဝုတ္တံ"ဟု ရှိသောကြောင့် "သဟဘာဝံ"ကိုပင် ရှေပါဠိဟု ယူရတော့၏။

ဋီကာတစ်နည်း။ ။သဟသဒ္ဒါသည် "ဖြစ်တတ်" ဟူသော ကတ္တုသာဓနအနက်နှင့် သမဝါယမ(တကွ)အနက်ကို ဟော၏၊ ဥပမာ-အစ္ဆတ္တံပုဒ်၌ အဓိဋ္ဌာနသာရသည် အဓိကိစ္စ ပဝတ္တအနက်ကိုဟောသကဲ့သို့တည်း၊ သဟသ-တကွဖြစ်သူ၏+ဘာဝေါသဟဗျ၊ ဘာဝအနက်၌

၄၂။ အဘူတိ–ကား၊ (ဣမေသတ္တေ–ဤ သတ္တဝါတို့ကို၊) အဘိဘဝိတွာ–လွမ်းမိုး၍၊ ဌိတော–တည်နိုင်သည်၊ (အသ္မိ–ဖြစ်၏)၊ အဟံ–ငါသည်၊ ဧဇ္ဇကော–အချိုးမွမ်းအပ်ဆုံးသည်၊ ဝါ–အကြီးမြတ်ဆုံးသည်၊ အသ္မိ–၏၊ ဣတိ–သို့၊ (မညတိ–မှတ်ထင်၏)၊ အနဘိဘူတောတိ–ကား၊ အညေဟိ–အခြားသတ္တဝါတို့သည်၊ အနဘိဘူတော–မလွမ်းမိုးအပ်မလွမ်းမိုးနိုင်သည်၊ (အသ္မိ–၏) အညဒတ္ထုတိ–အညဒတ္ထဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဧကံသဝစနေ–တစ်ခုသောအဘို့ကို ဟောခြင်း၌။ ["မြင်နိုင်ခြင်း, မမြင်နိုင်ခြင်း"ဟု ၂ ဘို့ရှိရာတွင် "မြင်နိုင်ခြင်း" ဟူသော တစ်ခုသောအဘို့ကို "ဧကံသ (ဧကံ+အံသ)" ဟု ခေါ်၏၊ "စင်စစ်" ဟူသော အနက်ကား အဓိပ္ပာယ်နက်သာ။] (ပဝတ္တော–ဖြစ်သော)၊ နိပါတော–နိပါတ်သည်၊ ဒဿနဝသေန–မြင်နိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒသော–ဒဿမည်၏၊ သဗ္ဗံ–အလုံးစုံကို၊ ပဿာမိ–မြင်နိုင်၏၊ ဣတိအတ္ထော။

ဗျပစ္စည်း၊ သဗ္ဗံယေဝ သဟဗျတာ၊ သွတ္ထဒ္ဒ ဘာ ပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း)သဟ+ဝါတိ ပဝတ္တ တိတိ သဟဝေါ၊ သဟဝသ+ဘာဝေါ သဟဗျ၊ ဗျပစ္စည်း, ဝကို ဗပြု၊ သဟဗျံယေဝ သဟဗျတာ။

အဘိဘဝိတွာ ဌိတော။ ။"အဘိဘဝတိတိ အဘိဘူ–လွမ်းမိုး၍ ဖြစ်နိုင်သူ"ဟု သာ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "ဌိတော"ကား ထိုသို့ လွမ်းမိုးနိုင်မှ၌ ခိုင်မြဲကြောင်း (မည်သူမျှမတော်လှန် နိုင်ကြောင်း)ပြုသော အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း၊ "ဧဇ္ဇကောဟမသ္မိ"လည်း ထိုဗြဟ္မာ၏ ထင်မြင် ယူဆချက်ကိုပြုသော အဓိပ္ပါယတ္ထပင်တည်း၊ "ဧဇ္ဇ"၌ ပသတ္ထ၏ ကာရိယ ဧတည်း၊ တစ်နည်း–ဝုဓု၏ ကာရိယ ဧတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "ယသ္မာ ပန သော ပါသံသဘာဝေန (ချီးမွမ်းအပ်သူ၏အဖြစ် အားဖြင့်လည်းကောင်း) ဥတ္တမဘာဝေန စ (ကြီးမြတ်သူ၏ အဖြစ်အား ဖြင့်လည်းကောင်း) တေ သတ္တေ အဘိဘဝိတွာ ဌိတောတိ အတ္တာနံ မညတိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ ဧဇ္ဇကောဟမသ္မိတိ"ဟု ဖွင့်သည်။

အညဒတ္ထုဒသော။ ။"ပဿာမိတိ ဒသော"ဟု အမှယောဂကြိယာဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြု၊ "အညဒတ္ထု ဒသော–စင်စစ်ဧကန် မြင်နိုင်၏"ဟု ဆိုရာ၌ အညဒတ္ထုပါဠိဖြင့် မြင်ခြင်းကိစ္စ ဝယ် တစ်စုံတစ်ခုမျှ အနှောက်အရှက်မရှိကြောင်းကို ပြ၏။ "မည်သည့်အရာကို+မြင်နိုင်၏"ဟု ဂ်ကို အထူးမပြသောကြောင့် "အားလုံးကို+မြင်နိုင်၏"ဟု အနက်ယူရ၏၊ ဥပမာ–"သမ္မာ သာမဠ ဗုဒ္ဓတိတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၌ ဂ်ကို အထူးမပြသောကြောင့် "သပ္ဗဓမ္မေ"ဟု ဂ်ပုဒ်ကို ထည့်နိုင်သကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗံပဿာမိတိ အတ္ထော"ဟု သဗ္ဗံဟူသောဂ်ကို ထည့်၍ဖွင့်သည်။ [ပါရာဇိကဏ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအဖွင့်၌လည်း အကျယ်ရေးခဲ့ပြီ။]

ဋီကာ။ ။အညဒတ္ထု ဒသောတိ ဒဿနေ အန္တရာယာဘာဝဝစနေန ဥယျ ဝိသေသ ပရိဂ္ဂဟာဘာဝေန စ (မည်သည့်အရာကို သိသည်ဟု ဥယျဝိသေသကို သိမ်းပိုက်ခြင်း မရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) အနာဝရဏ ဒဿာဝိတံ (အပိတ်အပင်မရှိ အားလုံးကို သိမြင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို) ပဋိဇာနာတိတိ အာဟသဗ္ဗံ ပဿာမိတိ အတ္ထောတိ။

ဝသဝတ္တိတိ–ကား၊သဗ္ဗ–အလုံးစုံသော၊ဧနံ–သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ဝသေ–မိမိအလိုဌ၊ဝတ္တေမိ–ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဝါ–လိုက်စေနိုင်၏၊ ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာတိ–ကား၊ အဟံ–ငါသည်၊ လောကေ–လောကဌ၊ ဣဿရော–အစိုးရ၏၊ [ဣဿရ၏ယုဇ်ရာဌ် ဆဋ္ဌီ သတ္တမီ ၂ မျိုးသက်နိုင်သည်။] အဟံ–သည်၊ လောကဿ–သတ္တလောက ဩကာသလောကကို၊ ကတ္တာစ–ပြုလည်း ပြုတတ်၏၊ နိမ္မာတာစ–ဖန်ဆင်းလည်း ဖန်ဆင်းတတ်၏၊ ပထဝီ၊ပေ၊သူရိယာ–မြေကြီး, ဟိမဝန္တာတောင်, မြင့်မိုရ်တောင်, စက္ကြဝဠာ, မဟာသမုဒ္ဒြာ, လ, နေတို့ကို၊ မယာ–သည်၊ နိမ္မိတာ–ဖန်ဆင်းအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ–ဤကား အနက်။

သေဋ္ဌော သဒ္ဓိတာတိ–ကား၊ အဟံ–သည်၊ လောကဿ–သတ္တလောကထက်၊ ဥတ္တမောစ–မြတ်လည်း မြတ်၏၊ (လောကဿ–ကို၊) သဒ္ဓိတာစ–စီမံလည်း စီမံတတ်၏၊ [သဒ္ဓေါတ်သည်"လည်ဖက်ခြင်း"အာလိင်္ဂန အနက်ကိုဟော၏၊ သဒ္ဓေါတ်သာ ပြုစီမံခြင်းအနက်ကိုဟောသည်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓေါတ် တုပစ္စည်းဖြင့် "သဒ္ဓိတာ"ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ စီမံပုံကိုပြလို၍ "တွံ ခတ္တိယောနာမ ဟောဟိ"စသည်ကို မိန့်။] တွံ–သင်သည်၊ ခတ္တိယောနာမ–ခတ္တိယ မည်သူသည်၊ ဝါ–မင်း မည်သူသည်၊ ဟောဟိ–ဖြစ်လော၊ (တွံ) ဗြာဟ္မဏောနာမ–ဗြဟ္မဏ မည်သူသည်၊ ဝါ–ပုဏ္ဏားမည်သူသည်၊ (ဟောတိ) (တွံ) ဝေဿောနာမ–ဝေဿ မည်သူသည်၊ ဝါ–လယ်ထွန်, ကုန်ရောင်း, နွားကျောင်းမှုစသော ထင်ရှားသော

ဝသဝတ္တိ။ ။ဝတ္တုဓာတ် ဏိပစ္စည်းဖြင့် "ဝတ္တိ"ဟုလည်းကောင်း, တဿီလအနက်ဌ ဏိပစ္စည်းဖြင့် "ဝတ္တိ"ဟုလည်းကောင်းပါဌ် ၂ မျိုးရှိ၏၊ "ဝတ္တေမိတိ ဝတ္တိ , ဝတ္တေမိ သီလေနာတိ ဝတ္တိ" ဟုပြု။ [အဟံ သဒ္ဒယောဂတောဟိ သဗ္ဗတ္ထ အမှယောဂေန ဝစနတ္ထော၊–ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာကိုထောက်၍ တုမှယောဂရှိရာဌ်လည်း တုမှယောဂဖြင့် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို နေရာတိုင်း သတိပြုပါ၊ အာသတ္ထိဝိဂ္ဂဟဌ်လည်း "ယသ(တုယ)ယသ(မယ)အတ္ထိ၊ ဣတိ သော (တွံ)သော(အဟံ) "ဟု ယောဂအလိုက် ထည့်ရပေလိမ့်မည်။]

ခတ္တိယော။ ။"ရာဇရညော ခတ္တိယော ခတ္တာ"ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ခတ္တသဒ္ဒါသည် ရာဇ၏ပရိယာယ်တည်း၊ ခတ္တသ–မင်း၏+အပစ္စံ–မျိုးနွယ်အစဉ် (သား၊စသည်)တည်း၊ ခတ္တိယော–သား၊ အပစ္စအနက်ဌ ဏျယပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း)"ခေတ္တာနံ အဓိပတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ခတ္တိယော ခတ္တိယောတ္တေ၀ ဒုတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တော"ဟူသော သုတ်ပါထေယျ, အဂ္ဂညသုတ် ပါဠိတော်နှင့်အညီ "လယ်မြေတို့၏+အရှင်သည် ခတ္တိယမည်၏၊ ခေဋ္ဌ ဧကို (အ)ပြု။ [ဗြာဟ္မဏော ပုဒ်ပြီးပုံကိုပြခဲ့ပြီ။]

ဝေဿော။ ။ဝိသတိ–ထင်ရှားသောအလုပ်ဌ ပါဝင်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေဿော၊ ဝိသဓာတ်,ဏျပစ္စည်း၊ လယ်ထွန်, ကုန်ရောင်း, နွားမွေး(နွားကျောင်း)စသော ထင်ရှားသော အလုပ်ကို လုပ်သူ၊ နွားမွေးသော အလုပ်လည်း အလုပ်ကြီးပင်တည်း။ [ဝိသုကမ္မဏ္ဍေ ပယောဇေ သုန္ဒိ ဂေါရက္ခ ဝါဏိဇာဒိကေ ဝိသုတေ ဥဂ္ဂတေ ကမ္မဏ္ဍေ ပယောဇေသုံ၊–သုတ်ပါထေယျ, အဂ္ဂညသုတ် ၌။]

အလုပ်၌ ပါဝင်သူမည်သည်၊ (ဟောဟိ)၊ (တွဲ) သုဒ္ဓေါ(နာမ)–သုဒ္ဓမည်သူသည်၊ ဝါ–ကြမ်းတမ်းသောအလုပ် သေးသိမ်သောအလုပ်ဖြင့် လျှင်စွာ စက်ဆုပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သူမည်သည်၊ (ဟောဟိ)၊ (တွဲ) ဂဟဋ္ဌော (နာမ)–ဂဟဋ္ဌမည်သူသည်၊ ဝါ–အိမ်၌တည်သူလူဝတ်ကြောင့် မည်သူသည်၊ (ဟောဟိ)၊ (တွဲ) ပဗ္ဗဇိတော နာမ–ပဗ္ဗဇိတမည်သူသည်၊ ဝါ–အိမ်ရာမှ ခွါထွက်သူ မည်သည်၊ (ဟောဟိ)၊ အန္တ မသော–အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ (တွဲ)သြဠော–ကုလားအုပ်သည်၊ ဟောဟိ၊ (တွဲ) ဂေါဏော–နွားသည်၊ ဟောဟိ၊ ဣတိဧဝံ–ဤသို့၊ အဟံ–သည်၊ သတ္တာနံ–သတ္တဝါတို့ကို၊ သံဝိဘဇိတာ–ခွဲခြားဝေဖန် တတ်သူသည်၊ (အသ္မိ)၊ ဣတိ–သို့၊ မညတိ–၏၊ ["သံဝိသဇေတာ"ဟုလည်းကောင်း "သံဝိဘဇေတာ"ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိ၏။]

ဝသီ၊ပေ၊ဘဗျာနန္တိ–ကား၊ အဟံ–သည်၊ စိဏ္ဏဝသိတာယ–ဝသီဘော် ၅ ပါးဖြင့် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော အစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝသီ–အစွမ်းသတ္တိရှိသူသည်၊ အသ္မိ–ဖြစ်၏၊ အဟံ၊ဘူတာနဉ္စ–ဖြစ်ပြီးသတ္တဝါတို့၏လည်းကောင်း၊ ဘဗျာနဉ္စ–ဖြစ်ဆဲသတ္တဝါတို့၏လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)ဘဗျာနဉ္စ–ဖြစ်ဆဲဖြစ်လတ့ဲသတ္တဝါတို့၏လည်းကောင်း၊ ပိတာ–ဘခမည်းတော်သည်၊ (အသ္မိ)၊ ဣတိ,မညတိ–မှတ်ထင်၏၊ တတ္ထ–ထိုဘူတဘဗျတို့သည်၊ အဏ္ဏေ ဧလာဗုဓာ–ဥခွံ၌ဖြစ်ကုန်,

---

သုဒ္ဓေါ။ ။သုဒ္ဓ၌ သုသည် သီဃအနက်ဟော နိပါတ်, ဒါသည် ဂရဟအနက်ကို ဟောသောဓာတ်တည်း၊ (အပစ္စည်း)၊ သု(သီဃ)+ဒါတိ ကုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆတီတိ သုဒ္ဓေါ။ [သုဒ္ဓံ သုဒ္ဓန္တိ(တေန လုဒ္ဓါစာရ ခုဒ္ဓါစာရကမ္မုနာ–ထိ တံဝါ မုဆိုးစသော ကြမ်းတန်းသောအလုပ်, နှီးရက် ဗျာရက်စသော သေးသိမ်သောအလုပ်ဖြင့်) သု+ဒါတိ–လျှင်စွာစက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ သုဒ္ဓေါ–ဒါဓာတ်၏ ဥပတာအနက်ကို ယူ၍ "သုဋ္ဌု+ဒါတိ ဥပတပ္ပတီတိ ဝါ သုဒ္ဓေါ"ဟု ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဝိဂြိုဟ်ပြုသေး၏။]

စိဏ္ဏဝသိတာယ။ ။"သမာစိဏ္ဏပဗ္ဗဝိဝေဝသိဘာဝတော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ စိဏ္ဏ၌ ပရိဓာတ်, အတိတ်ဟော တပစ္စည်းကို ဣန္ဒပြု, ရအကွာရာကြောင့် နှုကို ဏ္ဏပြန်စေ၊ စရိယိတ္ထ–လေ့ကျင့်အပ်ပြီ၊ ဣတိ စိဏ္ဏာ၊ (ဝသီတာ)၊ ဝသနံ (သမတ္ထနံ)–စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ ဝသော–ခြင်း၊ ဝသော ယသ (မယ့်) တိ ဝသီ–အစွမ်းရှိသူ၊ ဝသီနော+ဘာဝေါ ဝသီတာ၊ စိဏ္ဏာ+ဝသီတာ ဣဏ္ဏဝသိတာ။

ဘူတဘဗျာနံ။ ။ဘူတ၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟော၊ "အဟောသုံတိ ဘူတာ"ဟု ကာ၌ ဓာတ်နက်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု၏၊ ("အဘဝိ" သူတိ ဘူတာ"ဟုလည်း မိမိဓာတ်ရင်းဖြင့်ပြု)၊ ဘဗျာ၌ ဘူဓာတ်, ကတ္တားဟော ဏျပစ္စည်း၊ ဘူ၌ ဥကို သြ, ဏအနုဗန္ဓကြောင့် သြကို အာဝ, ဝကိုဗပြု, အာကို ရဿပြု၊ အဌကထာ၌ "ပဌမစိတ္တက္ခဏော ဘဗျာ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဖြစ်တုန်းဖြစ်ဆဲသတ္တဝါတို့ကို "ဘဗျ"ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝန္တိ တိ ဘဗျာ"ဟု ပြုပါ၊ ဋီကာ၌ကား "ဘဝန္တိ ဘဝိဿန္တိ တိ ဘဗျာ"ဟု ပြု၏၊ နောင်ခါဖြစ်လတ့ဲ သတ္တဝါတို့ကို ရည်ရွယ်၍ "ဘဝိဿန္တိ"ဟု ပြုဟန်တူသည်၊ ဗြဟ္မာကြီးသည် "ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ့ဲ သတ္တဝါတို့သည် ငါ့သားချည်းပါဘဲ"ဟု မှတ်ထင်၏–ဟူလို။

သားအိမ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာ–တို့သည်၊ အန္တော အဏ္ဍကောသေစေဝ–ဥခွံ၏အတွင်း ၌လည်းကောင်း၊ အန္တောဝတ္ထိမှိစ–သားအိမ်၏အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ဘဗျာနာမ– ဘဗျတို့ မည်၏၊ ဝါ–ဖြစ်ဆဲတို့မည်၏၊ ဗဟိ–ဥခွံပြင်ဘက်, သားအိမ်ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခန္တ ကာလတော–ထွက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ– စ၍၊ ဘူတာနာမ–ဘူတတို့မည်၏၊ ဝါ–ဖြစ်ပြီးတို့မည်၏၊ သံသေဒဇာ–သံသေဒဇဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ–ငြိတွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ (သတ္တာ)၊ ပဌမစိတ္တက္ခဏော–ပဌမစိတ္တက္ခဏာ၌၊ (ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏာ၌) ဘဗျာ–ဖြစ်ဆဲတို့မည်၏၊ ဒုတိယတော–ဒုတိယစိတ္တက္ခဏာမှ၊ (ပဋိသန္ဓေနောင် ပဌမ ဘဝင်စိတ္တက္ခဏမှ)၊ ပဋ္ဌာယ၊ ဘူတာ–ဖြစ်ပြီးတို့မည်၏၊ ဩပပါတိကာ–ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေနေကုန်သော၊ ဝါ–ရေးဘဝမှ ခုန်လွှားကျရောက်သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သော၊ (သတ္တာ) ပဌမဈာနရိယာပထေ–ပဋိသန္ဓေယူကြောင်းဖြစ်သောပဌမ ဈာနရိယာပုဒ်၌၊ ဘဗျာ–ဖြစ်ဆဲတို့မည်၏၊ ဒုတိယတော–ဒုတိယဈာနရိယာပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ, ဘူတာ–ဖြစ်ပြီးတို့မည်၏၊ ဈာတိ–သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်ကုန်၏၊ တေ သမ္ဘေပိ–ထို အလုံးစုံသော ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲ သတ္တဝါတို့သည်လည်း၊ မယံ–ငါ၏၊ ပုတ္တာ–သားတို့ချည်းတည်း၊ ဈာတိ သညာယ–ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်၊ အဟံ၊ပေ၊ဘဗျာနံတိ– အဟံ၊ပေ၊ဘဗျာနံဟူ၍၊ မညတိ–၏။

ဈာဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ ကာရဏဝသေန–အကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ကာရဏတော–အကြောင်းအားဖြင့်၊ သာဓေတုကာမော–ပြီးစေခြင်းငါ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မယာ ဈာမေသတ္တာ နိမ္မိတာတိ–မယာ၊ပေ၊နိမ္မိတာဟူ၍၊ ပဋိညံ–ရှေးဦးစွာ သိစေအပ်သောစကားကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ တं ကိသဟေတုတိအာဒိ–တံကိသဟေတု အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–ဆိုပြီ၊ ဝါ–၏၊ ဈာတ္ထတ္တံတိ–ကား၊

ဈာဒါနိ၊ပေ၊အာဒိမာဟ။ ။"တံကိသဟေတု"စသည်ကို ရည်ရွယ်၍ "ကာရဏဝသေန သာဓေတုကာမော"ဟု ဆိုသည်၊ "ပဋိညာ ဥပမာ ဟေတု"စသည်ဖြင့် ဝါကျအစိတ် ၅ ပါး ရှိကြောင်းကို ရှေးပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကသဿတဝါဒ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုကြောင့် "ဈာမေ သတ္တာ နိမ္မိတာ"ကို ပဌမစတည်အပ် သိအပ်သော ထပနစကား ဖြစ်သောကြောင့်"ပဋိညာ"ဟု ခေါ်၏၊ "တံကိသဟေတု"စသည်ကို ဟေတု(အကြောင်းပြစကားတစ်ရပ်) ဟု ခေါ်သည်။ ["ဤသို့ အကြောင်းပြလို၍ ရှေးဦးစွာ ပဋိညာ၌ (တပနာ)စကားကို ထားရသည်"ဟူလို။]

မေးဘွယ်။ ။ထိုဗြဟ္မာသည် ရှေးဘဝက အလေ့အလာရပြီးသော ကမ္မဿကတာ ဉာဏ်ရှိပါသော်လည်း (ကမ္မဿကတာဉာဏ်ရှိသည့်အတွက် ဈာန်ရအောင်အားထုတ်ခဲ့ပါသော်လည်း) ပုထုဇဉ်ဖြစ်သည့်အတွက် မတည်တံ့သော အယူရှိသောကြောင့် ထိုကမ္မဿကတာဉာဏ်ကို စွန့်၍ "ငါ၏ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဝိဂုဗ္ဗနိဒ္ဓိ၏ အစွမ်းကြောင့် ငါက ဖြစ်ပေါ်လာစေလိုသော စိတ်ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာသည်"ဟု ဈာသရကုတ္တ (ဗြဟ္မာဖန်ဆင်း

ဣတ္ထာဘာဝံ–ဤသို့ပြားသော ဗြဟ္မာ၏အဖြစ်သို့၊ ဗြဟ္မဘာဝံ–ဗြဟ္မာ၏ အဖြစ်သို့၊ ("အာဂစ္ဆေယျုံ–လာပါကုန်မူကား"ဟု စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဣမိနာ မယံတိ–ကား၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ကမ္မဝေသန–ကံ၏ အစွမ်းကြောင့်၊ စုတာ–စုတေရကုန်သည်၊ (သမာနာ)ဝိ–ဖြစ်ပါ**ကုန်သော်လ**ည်းကောင်း၊ ဥပပန္နာ–ပဋိသန္ဓေ နေရကုန်သည်၊ (သမာနာ)ဝိစ–ဖြစ်ပါ**ကုန်သော်**လည်းကောင်း၊ ကေဝလံ–ကမ္မဿကတာဉာဏ်မဖက် သက်သက်၊ **မည္ဇာမတ္တေ**နေ၀–မိစ္ဆာအယူဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်။ [မည္ဇာမတ္တ စပ်၊ ဧ၀ဖြင့် ကမ္မဿကတာဉာဏ်ကိုကန့်သည်။] ဣမိနာ–ဤဗြဟ္မာမင်းသည်၊ မယံ–ငါတို့ကို၊ နိမ္မိတာ–ဖန်ဆင်းအပ်ကုန်ပြီး၊ ဣတိ–သို့၊ မည္ဇာမ–မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝက်စ္ဆိဒ္ဒေန–ကောက်သော

အပ်၏ ဟူသော) အယူသို့ ပဌမသက်ဝင် တည်နေပြီးနောက် တွေးရင်းတွေးရင်း ထိုအယူ၌ စွဲမြဲကာ တည်တဲ့နေပြီ မဟုတ်ပါလား၊ အဘယ့်ကြောင့် အကြောင်းပြရပါသေးသနည်း–ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။

အဖြေ။ ။စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြခဲ့သော အစီအစဉ်အားဖြင့် ဣသရကုတ္တအယူ၌ စွဲမြဲစွာ တည်ပြီး ဖြစ်သည်ကား မှန်ပါလေ၏၊ သို့သော် ထိုအယူ၌ တည်ရခြင်းမှာ နောက်ထပ်ဗြဟ္မာများ ရောက်လာစေလိုသော စိတ်ဖြစ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သူ၏ စိတ်အားလျော်စွာ ရောက်လာသော ကြောင့် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအယူ၌ ပတိဋ္ဌာပနဣဒ္ဓိမ(တည်စေရုံအစဉ်) ကို ပြလိုသောကြောင့် "တံကိဿဟေတု"စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြရပါသည်၊ [နောက်မှ ရောက်လာသောဗြဟ္မာတို့က "မိမိတို့ကို ဤဗြဟ္မာကြီး ဖန်ဆင်းအပ်သည်"ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကိုလည်း ထို ဗြဟ္မာကြီး၏ ထိုအယူ၌ စွဲမြဲတည်ကို့ရန် ဖြစ်စဉ်အဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားသေး၏။]

ဣတ္ထတ္တံ။ ။"ဣမပ္ပကာရတံ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် ဣတ္ထံ၀ယ် ပကာရ အနက်၌ ထံပစ္စည်းဟု ပြ၏၊ တ္တကိုလည်း ဘာပစ္စည်း ဖွင့်သည်၊ "ဣတ္ထံ–ဤသို့ပြားသော (အခြားသတ္တ၀ါနှင့်မတူ ထူးခြားကွဲပြားသော)"ဟူသည် ဗြဟ္မာ၏အတ္တဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဣတ္ထံအတွက် "ဗြဟ္မ"ဟုလည်းကောင်း, ဘာပစ္စည်းအတွက် "ဘာ၀"ဟုလည်းကောင်း အနုက်ပြလို၍ "ဗြဟ္မဘာ၀ံတိ အတ္ထော"ဟု မိန့်သည်။ ["ဣတ္ထံ–ဤသို့အပြားရှိသော"ဟု အဿတ္ထိအနက် မပေးရ၊ "အယံ ပကာရော ဣတ္ထံ"နှင့် အညီ "ဤသို့ ပြားသောဗြဟ္မာ" ဟုသာ ပေးပါ။]

မနောပဏိဓိ။ ။ပါဠိတော်၌ "မနောပဏိဓိ" ဟူသည် စေတသော ပတ္ထနာစိတ်၏ တောင်းတခြင်းတည်း၊ ထို"တောင်းတ"ဟူသည် (ဆုတောင်းနေခြင်းမဟုတ်)၊ တထာစိတ္တပ္ပ ၀တ္ထိမတ္တမေ၀–ထိုအခြားဗြဟ္မာများ လာစေလိုသော စိတ်၏ ဖြစ်ရုံသာတည်း။ [ပ–ရှေးရှု+နိဓာန–စိတ်ကိုထားခြင်း၊––––ပဏိဓာနတော ပဌာယ၌ ပဏိဓာဏဟူသည်လည်း ဘုရားဖြစ်ဘို့ရန် စိတ်ကို ရှေးရှုးထားခြင်း (ဘုရားဖြစ်လိုသော စိတ်၏ဖြစ်ခြင်း)ပင်တည်း၊ "ဘုရားဖြစ်ရပါလို၏" ဟု ဆုတောင်းခြင်းမဟုတ်ပါ။]

အပေါက်ဖြင့်၊ ဝက်အာဏီ–ကောက်သော စိုသည်၊ ဝါ–ကောက်သော သံချောင်းသည်၊ (သြနမတိ)ဝိယ–ကိုင်းညွှတ်သကဲ့သို့၊ သြနမိတ္ဝာ–ကိုင်းညွှတ်၍၊ တသေဝ–ထို ဗြဟ္မာမင်း၏သာလျှင်၊ ပါဒမူလံ–ခြေရင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ–ရောက်ကြလေကုန်၏၊ ဣတိ–ဤကား အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

၄၃။ ဝဏ္ဏာဝတရောစာတိ–ကား၊ ဝဏ္ဏာဝန္တ တရော–သာ၍လှပသော အဆင်းရှိသည်၊ အဘိရူပေါ–လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ ပါသာဒိကော–စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ မဟေသက္ခတရောတိ–ကား၊ ဣသရိယပရိဝါရဝသေန–အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရ, အခြံအရံတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မဟာယသတရော–အထူးသဖြင့်များသော ကိတ္တိယသပရိဝါရယ်သ ရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)ဌစပ်)။

ဝက်ဆိန္ဒေန, ဝက်အာဏီ။ ။နတ်ဗြဟ္မာတို့မှာ ဘဝသစ်ဌာဖြစ်လျှင် ဖြစ်ခြင်း"ငါသည် မည်သည့်ဘဝမှ စုတေခဲ့၍ မည်သည့်ကံကြောင့် ဤဘဝဌာ ဖြစ်ရသည်"ဟု မျှားသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ရိုးရှိသော်လည်း, ထို ဆင်ခြင်မှုသည် ကမ္မသကတာဉာဏ်ဝယ် စွဲမြဲတည်တံ့ပြီးသူတို့ဌာသာ ဖြစ်၏၊ ဤဗြဟ္မာတို့ကား နဂိုရင်ကပင် ဣသရကုတ္တအယူဌာ စွဲနေသူများတည်း၊ ထို့ကြောင့် မူလဗြဟ္မာမင်း၏ မှားယွင်းသော ဣသရကုတ္တအယူအပေါက်ဖြင့် ထို ဗြဟ္မာသစ်တို့၏ အယူအကောက်သည် ဝင်သွားသကဲ့သို့, ထိုဗြဟ္မာမင်း၏ အယူဝါဒကို ထောက်ခံရာရောက် လေတော့သည်။

ဝဏ္ဏာဝန္တတရော။ ။သံဝဏ္ဏောတဗ္ဗပါဠိတော်ဌာ "ဝဏ္ဏာဝတရော"ဟု ရှိဟန်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝဏ္ဏာဝတရော"ကိုသာ "ဝဏ္ဏာဝန္တတရောစ"ဟု ဖွင့်သင့်မည်ထင်သည်၊ ဥပမာ–စတုတ္ထပါရာဇိကဌာ "ဝဏ္ဏာဝါအဟေသုံ" ကို "ဝဏ္ဏာဝန္တော အဟေသုံ"ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့တည်း၊ စာအုပ်တို့ဌာ "ဝဏ္ဏာဝန္တတရောစာတိ ဝဏ္ဏာဝန္တတရော"ဟု တွေ့ရ၏၊ "စသဒ္ဒါအနက်မရှိ"ဟု ဖွင့်သည်ဟု ထင်စရာရှိသော်လည်း ဤ"စ"သည် အနက်မရှိမဟုတ်, အနက်ရှိသည်သာ၊ အဘိရူပေါစသည်ကား "ဝဏ္ဏာဝန္တတရော"၏ အဓိပ္ပါယ်တူ။

မဟေသက္ခတရော။ ။မဟာ+ဤသ+အက္ခတရ၊ ဤသဓာတ်သည် ဂတိစသောအနက်, ဣသရိယအနက်တို့ကို ဟော၏၊ ဣသရိယအနက်ကို ယူ၍ "ဤသတိ အဘိဘဝတိ တိ ဤသော"ဟု ဋီကာသစ်ပြု၏၊ မဟာ–ကြီးကျယ်သော+ဤသော–အစိုးရသူတည်း၊ မဟေသော–သူ၊ ["မဟန္တော+ဤသော ယသောတိ မဟေသော"ဟုလည်းပြုနိုင်၏။] အက္ခာယတီတိ အက္ခော၊ (အာ+ခါဓာတ်–အပစ္စည်း,(က)လာ)၊ မဟေသော ဣတိ–ကြီးကျယ်သော အစိုးရသူ ဟူ၍+အက္ခော–ပြောဆိုအပ်သူတည်း၊ မဟေသက္ခော–သူ၊ အတိသယေန+မဟေသက္ခော မဟေသက္ခတရော။

ဣသရိယ၊ပေ၊တရော။ ။ဤကား အဓိပ္ပါယ်တူတည်း၊ ဣသရိယဂုဏ်, ပရိဝါရဂုဏ်ကို ထောက်၍ မဟေသက္ခတရဖြစ်ကြောင်းကို သိနိုင်ပါသည်–ဟူလို၊ ဣသရသ+ဘာဝေါ ဣသရိယ–အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ရာထူးဌာနန္တရ)ဂုဏ်၊ ဤပါဌ်ဖြင့် ကိတ္တိယသ (ကျော်စောခြင်းဟူသော ယသ)ကို ပြ၏၊ ပရိဝါရဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ပရိဝါရယသကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် "မဟာယသ"အရ ယသ ၂ မျိုးလုံးကို ယူပါ။

၄၄။ ဌာနံ ခေါ၀ပနေတံတိ-ကား၊ ဧတံ ကာရဏံ-ဤအကြောင်းသည်၊ ("ဝိဇ္ဇတိ ခေါ၀ပန-ရှိသည်သာ"ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [ဤမှ နောက်၌ "သော တတော"ဟု ရှိ၏၊ "တံ သန္ဓာယ"ကိုကြည့်၍ "ယော တတော"ဟု ဆရာတို့ ပြင်တော်မူကြသည်။] ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တတော-ထို ဗြဟ္မာ့ဘုံမှ၊ စဝိတ္ဝာ-စုတေ၍၊ အညတြ-အခြားဘုံသို့၊ နဂစ္ဆတိ-မသွား၊ ဣဓေ၀-ဤ လူ့ဘုံသို့သာ၊ အာဂစ္ဆတိ-ရောက်လာ၏၊ တံ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဧတံ-ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိအစရှိသော ဤစကားကို၊ (ဘဂ၀တာ) ၀ုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

အဂါရသ္မာတိ-ကား၊ ဃရာ-အိမ်မှ၊ အနဂါရိယန္တိ-ကား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ("ပဗ္ဗဇတိ-ကပ်ရောက်၏"၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ (၀ုစ္စတိ၌စပ်)၊ အဂါရသ-အိမ်၏၊ ၀ါ-အိမ်၌ နေခြင်း၏၊ ဟိတံ-စီးပွားဟူသည်၊ ကသိဂေါရက္ခာဒိကမ္မံ-လယ်လုပ်ခြင်း,

---

ဌာနံ ခေါ ပနေတံ။ ။ပါဠိတော်၀ယ် "ဌာနံ ခေါ၊ပေ၊ဝိဇ္ဇတိ"၀ါကျ၏ နောက်၌ "ယံ အညတရော၊ပေ၊အာဂစ္ဆတိ, ဣတ္တတ္တံ၊ပေ၊ပဗ္ဗဇတိ, အဂါရသ္မာ၊ပေ၊စေတောသမာဓိ' ဖုသတိ၊ပေ၊ အနုဿရတိ"ဟု အပဓာနဖြစ်သော အနိယမ ၄ ၀ါကျရှိ၏၊ ယံ ကိုလည်း"နိပါတမတ္တံ"ဟုလည်းကောင်း, "ကရဏော၀ါ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသော-ကရိတ်ားဝိဘာတ်၏ ဟိတ်အနက်၌ ပဌမာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါ"ဟုလည်းကောင်း, "ကြိယာပရာမသနံ၀ါ"ဟုလည်းကောင်း ဋီကာ၌ ၃ နက် ဖွင့်၏၊ ပဌမနည်းအလို ယံ အနက်မရှိ။

ဒုတိယနည်းအလို။ ။ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အာဂစ္ဆတိ-၏၊ ဧတံဌာနံ-ဤလာခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ၀ပန-ရှိသည်သာ၊ ယံ-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇတိ-ကပ်ရောက်၏၊ ဧတံဌာနံ-ဤရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ၀ပန-သာ၊ ယံ-ကြောင့်၊ စေတောသမာဓိ'-ကို၊ ဖုသတိ-၏၊ ဧတံဌာနံ-ဤစေတောသမာဓိကို ရခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ၀ပန-သာ၊ ယံ-ကြောင့်၊ တံ ပုဗ္ဗေနိ၀ါသံ-ထို ရှေးတစ်ဘ၀မျှ ဖြစ်သောပုဗ္ဗေနိ၀ါသကို၊ အနုဿရတိ-၏၊ ဧတံဌာနံ-ဤရှေ့တစ်ဘ၀မျှ အောက်မေ့နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ၀ပန-သာ၊ ဤသို့ အသီးအသီးခွဲ၍ အနက်ပေးပါ။

တတိယနည်းအလို။ ။"ကြိယာကို သုံးသပ်ခြင်း"ဟူသော ကြိယာပရာမသန အနက်ပေးရာ၌ကား "ယံ အာဂစ္ဆတိ-အကြင်လာ၏၊ ဧတံဌာနံ-ဤလာခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ၀ပန-သာ၊ ယံပဗ္ဗဇတိ-အကြင် ကပ်ရောက်၏၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ၊ပေ၊ ယံဖုသတိ-အကြင်ရ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤ စေတော သမာဓိကို ရခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ၊ပေ၊ ယံ အနုဿရတိ-အကြင်အောက်မေ့နိုင်၏၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤရှေးတစ်ဘ၀မျှကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်း, ထိုထက်အလွန်မအောက်မေ့နိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ၀ပန-သာ။ [တတော ပရံ နာနုဿရတိ ၀ါကျပါ ယံဖြင့်စွဲနိုင်၏။] ယံကို ကြိယာပရာမသနအနက် ဖွင့်ရာ၌ ဤသို့ကြိယာနှင့် တွဲ၍ပေးရသည်။

နွားကျောင်းခြင်း အစရှိသောအလုပ်တည်း၊ [အာဒိဖြင့် ဝါဏိဇ္ဇစသည်ကိုယူ၊ အချို့နေရာ ၌"ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိ"ဟု ရှိ၏။] တဲ-ထိုအိမ်၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှုအစရှိသော အလုပ်သည်၊ တတ္ထ-ထိုရဟန်း အဖြစ်၌၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဟိ ယသ္မာ"ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ ယသ္မာသည် ရှိရိုးမဟုတ်၊ ဟိကိုပင် "ယသ္မာ"ဟု အနက်ပေးနိုင်၏။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အိမ်၏စီးပွားဖြစ်သောလယ်ထွန် ကုန်ရောင်း နွားကျောင်းမှုမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အနဂါရိယာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ [ပဗ္ဗဇ္ဇာကို အရကောက်ရသောကြောင့် "အနဂါရိယာတိ"ဟု ရှိပါစေ၊ ပါဠိတော်၌ကား ပဗ္ဗဇ္ဇတိ၏ ကံဖြစ်သောကြောင့် ဒုတိယန္တ ရှိရသည်၊] ပဗ္ဗဇ္ဇတိတိ-ကား၊ ဥပဂစ္ဆတိ-ကပ်ရောက်၏၊ တတော ပရံ နာနုဿရတီတိ-ကား၊ တတော ပုဗ္ဗေနိဝါသာ-ထိုရှေး၌နေအပ်ဘူးသော တစ်ဘဝမှ၊ ဝါ-ထက်၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊ နု သရတိ-မအောက်မေ့နိုင်၊ သရိတုံ-အောက်မေ့ခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်)၊ တတ္ထ-ထိုရှေးဘဝ၌၊ ဌတ္တာ-တန်ရပ်၍၊ ဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏။

နိစ္စောတိ အာဒီသု-နိစ္စော အစရှိသောပါဌ်တို့၌၊ (အတ္ထော ၉၀ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ တသ-ထိုဗြဟ္မာမင်း၏၊ ဥပပတ္တိ-ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို၊ အပဿန္တော-မမြင်စွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်)၊ နိစ္စောတိ-မြဲ၏ဟူ၍၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ (တသ-၏)၊ မရဏံ-စုတေခြင်းကို၊ အပဿန္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဓုဝေါတိ-ခိုင်ခဲ့၏ဟူ၍၊ (ဝဒတိ)၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဘာဝတော-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဿတောတိ-အခါခပ်သိမ်းထင်ရှားရှိ၏ဟူ၍၊(ဝဒတိ)၊[သဿတ တစ်ပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေ့"သဿတော အတ္တာစ"အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဧရာဝဏေနာပိ-ဧရာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သော်မှလည်း၊ ဝိပရိဏာမဿ-ဖောက်ပြန်ခြင်း၏၊ အဘာဝ

အဂါရသ္မာ၊ပေ၊အနဂါရိယံ။ ။ဤဝါကျ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပါရာဇိကဏ် သုဒိန္နကဏ္ဍ၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ၊ ဋီကာသစ်၌ "နု ဂစ္ဆတိတိ အဂါရံ (ဂေဟံ)၊ အဂါရသ္မာ+ဟိတံ အဂါရိယံ (ကသိဂေါရက္ခာဒိကမ္မံ)၊ တံ ဇဏ္ဍနတ္ထိတိ အနဂါရိယာ (ပဗ္ဗဇ္ဇာ)၊ ပသဒ္ဓေန ဝိသိဋ္ဌော ဝေသဒ္ဓေါ ဥပသက်မနေ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ ဥပဂစ္ဆတီတိ"ဟု ဖွင့်၏။ [သာရတ္ထဋီကာ၌ "အဂါရဝါ သော အဂါရံ, ဥတ္တရပဒလောပေန၊ တသ(ထိုအိမ်၌ နေခြင်း၏)၊ ဝမိုဝဟံ အဂါရသ+ဟိတံ" ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဧရာဝဏေနပိ။ ။"ပိသဒ္ဓေန မရဏာဝဏေနာပိတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ မိမိကား ပိသဒ္ဒါသည် "သမ္ဘာဝနာဟောတက, ဂရဟာသမုစ္စည်း"ဟု ထင်၏၊ ဝိပရိဏာမဖြစ်ရာ၌ ဧရာအားဖြင့်လည်း ဖောက်ပြန်နိုင်၏၊ ဧရာထက် သာ၍ဆိုးသော မရဏအားဖြင့်လည်း ဖောက်ပြန်နိုင်၏၊ ထိုဗြဟ္မာမင်းမှာ ဧရာအားဖြင့်သော်မှ ဝိပရိဏာမမမ္မ မရှိသေး၏, မရဏအားဖြင့် မရှိခြင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာပင် မလိုတော့ပါ-ဟူလို။

တော–မရှိခြင်းကြောင့်၊ အဝိပရိဏာမဓမ္မောတိ–ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော မရှိဟူ၍၊ (ဝဒတိ)၊ ဇေ္ဆ–ဤပဌမဝါရ၌၊ သေသံ–ကြွင်းသောပုဒ်ပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ–သာ၊ ဣတိ–အပြီးတည်း။ ["ဇေ္ဆ ပဌမဝါရေ"ဟု စာအုပ်တို့၌ရှိ၏၊ နိဿယစွဲရာမှ ပါလာဟန်တူသည်၊ ဒုတိယဝါရေကို ထောက်လျှင် "ပဌမဝါရ"ဟု သိသာပြီ။]

၄၅–၄၆။ ဒုတိယဝါရေ–ဒုတိယဝါရ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယေ ဒေဝါ–အကြင် နတ်တို့သည်၊) ခိဏ္ဏာယ–အလွန်အကြူး ပျော်မြူးခြင်းကြောင့်၊ ပဒုဿန္တိ ဝိနဿန္တိ–ပျက်စီးကြရကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ အလွန်အကြူး ပျော်မြူးသည့်အတွက် ပျက်စီးရကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ–ထိုနတ်တို့သည်၊) ခိဏ္ဏာ ပဒေါသိကာ–ခဏ္ဏာပဒေါသိကတို့မည်၏၊ ပဒူသိကာတိပိ–ပဒူသိကာဟူ၍လည်း၊ ပါဠိ–ပါဠိတော်ကို၊ လိခန္တိ–ရေးကြကုန်၏၊ သာ–ထိုပါဠိသည်၊ အဋ္ဌကထာယံ–ရှေးအဋ္ဌကထာ၌၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ အတိဝေလံတိ–ကား၊ အတိကာလံ–အချိန်လွန်အောင်၊ အတိစိရံ–အလွန်ကြာမြင့်စွာ၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာ။ ။သဏ္ဌာန်ခ၌ "ကြီဌာ"သည် ပါဠိ၌ "ကီဋ=ခိဏ္ဏာ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဓာတ်ကျမ်း၌ "ခိဋ" ဓာတ်ဟု မတွေ့ရ၊ အဘိဓာနပဒီပိကာသူစိုး၌ "ခိဋ ကီဋာယံ"ဟု ဆို၏၊ "ဣ ပစ္စည်းဖြင့် ဋ၃ကို (ဋ)ပြု, ဒွေဘော်လာ"ဟု ကြံပါ၊ ခိဋနံ–ပျော်မြူးခြင်း၊ ခိဏ္ဏာ–ခြင်း၊ ပဒုဿန္တိတိ ပဒေါသိနော၊ (ကတ္တားဟော ဏီပစ္စည်း) ခိဏ္ဏာယ+ပဒေါသိနော၊ ခိဏ္ဏာပဒေါသိနော၊ သွတ္ထေ ကပစ္စည်းသက်၍ "ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာ"ဟု ဖြစ်၏၊ (တစ်နည်း) ပဒုဿနံ ပဒေါသော ခိဏ္ဏာယ+ပဒေါသော ခိဏ္ဏာပဒေါသော၊ ခိဏ္ဏာဒေါသော ဧတေသံတိ ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာ–ဋီကာကို မှီးသည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ကား လဟုကနည်းဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုထားသည်။ [ဋီကာသစ်၌ "ခိဏ္ဏာပဒေါသကာ"ဟု ဏွေပစ္စည်းဖြင့် ဆိုလျက် "ဣအကွဲရာလာသည်"ဟု တစ်နည်းဆိုသေး၏။]

ပဒူသိကာ။ ။ဤပါဠိကား မဟာဝိဟာရဝါသိနိကာယမှတပါး အခြားနိကာယတို့၏ ပါဠိတည်း၊ ထိုပါဠိသည် ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ မရှိ၊ ဒူသဓာတ်သည် စုရာဒိဂဏ်း, နာသ(ဖျက်ဆီးခြင်း) ဟူသော သကမ္မကအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် တမင််လာမဖျက်ဆီးရဘဲ သူတို့ဘာသာ ပျက်စီးကြရသောနတ်တို့ကို ဟောရာ၌ ထိုပါဠိသည် မသင့်ပင်၊ ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာ၌ကား ဒိဝါဒိဒုသ (ဝိကတ–ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း အနက်ဟော) အကမ္မကဓာတ်တည်း။

အတိဝေလံ။ ။ဝေလာသဒ္ဒါသည် ကာလအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "အတိကာလံ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ကာလောဒ္ဓါ သမယော ဝေလာ–အဘိဓာန်(၆၆)။] "ဝေလံ+အတိက္ကန္တံ အတိဝေလံ (ဘာဝနပုံသကဟု ခေါ်အပ်သော ကြိယာဝိသေသနပုဒ်တည်း၊ ရိုးရာဖြစ်သော ပျော်မြူးချိန်ကို လွန်အောင်" ဟူလို၊ ဆိုလိုရင်းမှာ "အချိန်အလွန်ကြာအောင် ပျော်မြူးခြင်းပင်တည်း"ဟု သိစေလို၍ "အတိစိရံ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဟသ ခိဠာ ရတိဓမ္မသမာပန္နာတိ–ကား၊ ဟသရတိဓမ္မဟေ၀–မေထုနဓမ္မဖြင့် ရှင်ပျခြင်း၌ မွေ့လျော်ခြင်းသဘောသို့လည်းကောင်း၊ ခိဠာရတိဓမ္မဆ–ကိုယ် နှုတ်၂ ဖေါ်, မြှူးပျော်ခြင်း၌မွေ့လျော်ခြင်း သဘောသို့လည်းကောင်း၊ သမာပန္နာ–ကောင်းစွာရောက်ကုန်သည်၊အနုယုတ္တာ–အဖန်ဖန် အားထုတ်ကုန်သည်၊(ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍)(ဝိဟာရန္တိ၌စပ်)၊ ကေဠိဟသသုခဟေ၀– မေထုန်ခံစား ပျော်ပါးခြင်းရှိသူတို့၏ ရှင်ပျခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သုခကိုလည်းကောင်း၊ ကာယိက ၀ါစသိကကီဠာသုခဆ–ကိုယ် ၌ဖြစ်သော ပျော်မြှူးခြင်း, နှုတ်၌ဖြစ်သော ပျော်မြှူးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော သုခကိုလည်းကောင်း၊ အနုယုတ္တာ (ဟုတ္တာ)၊ (ဝိဟာရန္တိ၌စပ်)၊ ဝုတ္တပ္ပကာရ ရတိဓမ္မသမဂ္ဂီနော–ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော မွေ့လျော်ခြင်းသဘောနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ ဝိရဟန္တိ–နေကြကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

သတိ သမ္မုသတိတိ–ကား၊ ခါဒနီယ ဘောဇနီယေသု–ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့၌ သတိ–စားသောက်ဖို့ရန် သတိသည်၊ သမ္မုသတိ–ပျောက်ပျက်၏၊ ၀ါ–မေ့လျော့၏၊ [ဘူ၀ါဒိ မုသဓာတ်သာ "မေ့လျော့ခြင်းအနက်"ကို ဟော၏၊ ဒိ၀ါဒိမုသဓာတ်ကား "ဖြတ်ခြင်းအနက်"ကို ဟောသည်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒေဘော် မရှိရ။] ကိရ–ချဲ့၊ တေ–ထိုနတ်တို့သည်၊ ပုညဝိသေသာဓိဂတေန–ကောင်းမှုအထူးကြောင့် ရအပ်သော၊

ဋီကာဟောင်း။ ။"အတိက္ကန္တ၀ေလ ၀ါ အတိ၀ေလ"ဟု ဖွင့်၏၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်သောကြောင့် "၀ါ"ဟု ထည့်ထားသည်၊ ဒုတိယာ၀ိဘတ်ကိုလည်း ကြိယာ၀ိသေသန အနက်၌ပင် သက်စေလို၍ "အာဟာရပဘောဂကာလ အတိက္ကမိတ္တာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိဂြိုဟ်မှာ ရှေးအတိုင်း အဗျယီဘောပင်တည်း၊ သို့သော် "ကာလ" အရ ပျော်မြူးချိန်ကာလကို မယူဘဲ "အစာစားချိန်ကာလကို" ယူရသည်။

ဟသ၊ပေ၊သမာပန္နာ။ ။ဟသနှင့် ခိဠာကို ဒွန်တွဲ၊ "ဒွန်၏နောက်၌, ရှိသောပုဒ်, ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းသာ" နှင့်အညီ ဒွန်၏နောက်၌ရှိသော ရတိဓမ္မပုဒ်ကို ရှေး ၂ ပုဒ်နှင့် ယှဉ်စေ၍ "ဟသရတိဓမ္မဟေ၀, ခိဠာရတိဓမ္မဆ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဟသခိဠာသု+ရတိဓမ္မော ရမဏာသဘာ၀ေါတိ၊–ဋီကာသစ်။] "သမာပန္နာ–ကောင်းစွာရောက်"ဟူသည် "ထိုအလုပ်ကို အားထုတ်ခြင်းပင်တည်း"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြလို၍ သမာပန္နာကို "အနုယုတ္တာ"ဟု ဖွင့်သည်။

ကေဠိ၊ပေ၊ကီဠာသုခဆ။ ။ဟသရတိဓမ္မကို "ကေဠိဟသသုခ"ဟုလည်းကောင်း, ခိဠာရတိဓမ္မကို "ကာယိက၀ါစသိက ကီဠာသုခ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် "မေထုနသမ္မယော ဂေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ ကေဠိဟသသုခံ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုမှကြွင်းသော ပျော်မြူးခြင်းဟူသော ကာယပယောဂ ၀စီပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော (က ခုန် တီးမှုတ်ခြင်း သီဆိုခြင်းစသော ပယောဂတို့ကြောင့်ဖြစ်သော) သုခကို "ကာယိက၀ါစသိက ကီဠာသုခ"ဟု ခေါ်သည်။ [ကီဠာ ယေသံတိ ကေဠိနော၊ ကေဠိနံ–ကာမခံစားပျော်ပါးခြင်း ရှိသူတို့၏+ဟသော–ရှင်ပျခြင်းတည်း၊ ကေဠိဟသော–ခြင်း၊ ကေဠိဟသေန+ဥပ္ပဇ္ဇနက်+သုခံ ကေဠိဟသသုခံ။]

မဟန္တေန–ကြီးကျယ်သော၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ သိရိဝိဘ၀ေန–အသရေစည်းစိမ်ဖြင့်၊ နက္ခတ္တံ–နက္ခတ်သဘင်ကို၊ ကီဠန္တာ–ကစားကုန်လသော်၊ ၀ါ–ပျော်မြူးကုန်လသော်၊ တာယ သမ္ဘတ္တိယာ–ထိုစည်းစိမ်၏၊ မဟန္တတာယ–ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟာရံ–နတ်သုဓာဟူသော အာဟာရကို၊ ပရိဘုဉ္ဇမှ–စားပြီးကုန်ပြီ၊ နှ ပရိဘုဉ္ဇမှ–မစားကြရကုန်သေး၊ ဣတိပိ– ဤသို့လည်း၊ နှ ဇာနန္တိ–မသိကြတော့ကုန်၊ အထ–

သိရိဝိဘ၀ေန, နက္ခတ္တံ။ ။"သရီရသောဘဂ္ဂါဒိသိရိယာ ပရိ၀ါရာဒိသမ္ဘတ္တိယာစ–ခန္ဓာကိုယ်၏ လှပတင့်တယ်ခြင်း စသည်ကို သိရီ, အခြွေအရံစသော စည်စိမ်ကို ဝိဘ၀"ဟု ဖွင့်သည်၊ နတ်ပြည်၌ နက္ခတ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် နက္ခတ်ပွဲလည်းမရှိ၊ လူ့ပြည်က အခေါ်အ၀ေါ်အတိုင်း နက္ခတ်တို့ ၏ ပွဲသဘင်ကိုပင် ဥပစာတင်၍ "နက္ခတ္တံ"ဟု ဆိုထားသည်။ ["နက္ခတ္တံတိ ဆဏံ၊ ယေဘုယ္ယေန ဟိ နက္ခတ္တယောဂေန ကတတ္တာ တထာယောဂေါ ၀ါ ဟောတု မာ၀ါ, နက္ခတ္တမိစ္စေ၀ ၀ုစ္စ တိ၊–ဋီကာသစ်။

အာဟာရံ။ ။နတ်တို့၏အာဟာရဟူသည် "သုဓာ"တည်း၊ "သုပုဗ္ဗ, ဓေဓာတ်, (တစ်နည်း) ဓာဓာတ်, ကစ္စည်း"ဟု ထောမနီမိဆို၏၊ [ဓေဓာတ်သည် ပါနအနက်ကို ဟောရ၍, ဓာဓာတ်ကား ဒါန အနက်ကိုလည်း ဟောသည်။] သုဒ္ဒ–ကောင်းစွာ+ဓီယတေ–သောက်အပ်၏၊ ၀ါ–ပေးအပ်၏၊ ဣတိ သုဓာ၊ ဋီကာသစ်၌ "သုခဿဓာရဏတော ဒေ၀ါနံ ဘောဇနံ သုဓာတိ ၀ုစ္စတိ"ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို "သုခံ+ဒဓာတိတိသုဓာ–သုခကိုဆောင်တတ်သော နတ်သုဓာ"ဟု ပြုပါ။

နတ်သုဓာ၏ဂုဏ်။ ။ထိုနတ်သုဓာသည် "သခ်္ခပမာ–ခရသင်းကဲ့သို့ ဖွေးဖွေးဖြူ၏၊ အတုလျဒဿနာ–အတုမရှိအောင် ကြည့်စရာကောင်း၏၊ သုစိ–စင်ကြယ်၏၊ သုဂန္ဓာ–ကောင်းသောအနံ့ရှိ၏၊ ပိယရူပါ–ချစ်စရာ အဆင်းရှိ၏၊ ထိုသုဓာကိုစားရလျှင် ၁၂ ပါးသော အကျိုးရ၏၊ ၁၂ ပါးအဂ်ျိုးကား–ခုဒ္ဒ–ထမင်းဆာခြင်း၊ ပိပါသ–ရေတပ်ခြင်း၊ အရတိ–မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ဒရထ–ကိုယ်ပူခြင်း၊ ခိဒ–ပင်ပန်းခြင်း၊ [စာအုပ်တို့၌ "ခမ"ဟု ရှိ၏၊ "ကိလန္တ၀ါ၀ံ"ဟု သုဓာဘောဇနစာတ် အဋ္ဌကထာဖွင့်သောကြောင့် ဆန်းလည်းတဲ့အောင် "ခိဒ"ဟု ရှိသင့်၏။] ကောခ–အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ဥပနာဟ–ရန်ပြိုးမွဲ့ခြင်း၊ ဝိ၀ါဒ–ငြင်းခုန်ခြင်း၊ ပေသုန–ချောပစ်ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ သိတ–ချမ်းအေးခြင်း၊ ဥဏှ–ပူအိုက်ခြင်း၊ တန္ဒီ–ပျင်းရိခြင်း၊ ဤ ၁၂ ပါးကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းတည်း။

ဘုတ္တာစ သာ ဒ္ဒါဒသ ဟန္တိ ပါ၊ပကော, ခုဒ္ဒ ပိပါသ အရတိ ဒရထက္ခိဒံ။

ကောရူ၊ပနာ၊ဟ၊ ဝိ၀ါ၊ဒ၊ပေသုနံ, သိတုဏှ တန္ဒီ၊စ ရသုတ္တမံ ဣဒံ။

သုဓာ၏ ပမာဏ။ ။ထိုသုဓာသည် သဖန်းသီး ပမာဏရှိ၏၊ လက်တစ်ဆုတ်စာလောက်သာ ကြီး၏၊ ထိုသုဓာကို နတ်တို့အရေအတွက်အားဖြင့် တစ်ရက်တစ်ခါစားကြရ၏၊ အောက်အောက် နတ်များထက် နတ်များ၏ အာဟာရသည် အဆင့်ဆင့်သာလွန်၏၊ လျှာပေါ်တင်လိုက်လျှင်ပင် ဆံဖျား လက်သည်း ခြေသည်းဖျားတိုင်အောင် တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့၍ သွားလေသတဲ့။

ပျော်မြူးကြရာ ထိုအခါ၌၊ ဧကာဟာရာတိဂ္ဂမနတော–တစ်ကြိမ် အာဟာရကို လွန်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ–စ၍၊ နိရန္တရံ–မပြတ်၊ ခါဒန္တာပိ–ခဲစားပါကုန်သော်လည်း ကောင်း၊ ပိဝန္တာပိ–သောက်ကြပါကုန်သော်လည်းကောင်း၊ စဝန္တိ ယေဝ–စုတေကြရကုန်တော့သည်သာ၊ နု တိဋ္ဌန္တိ–မတည်နိုင်တော့ကုန်။

ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ကမ္မဇတေဇသ–ကမ္မဇတေဇော၏၊ ဗလဝတာ ယ–အားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကရဇကာယသ–ကရဇကာယ၏၊ ဝါ–ခန္ဓာကိုယ်၏၊ မန္ဒတာယ–နုံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်ကောင်းတည်း၊ ဝါ–ညံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ [တစ်နည်း အကျယ်ပေးပုံကား၊ ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်၊ အထ–၌၊ ဧကာဟာရာတိဂ္ဂမနတော–မှ၊ ပဌာယ–၍၊ နိရန္တရံ–လပ်၊ ခါဒန္တာပိ–ခဲစားကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ပိဝန္တာပိ–သောက်ကြကုန်သော်လည်းကောင်း၊ စဝန္တိ ယေဝ–ဧကန်စုတေကြရကုန်သနည်း၊ နတိဋ္ဌ န္တိ–

နိရန္တရံ၊ပေါ၊ပိဝန္တာပိ။ ။ဤစကားသည် နောက်ထပ်ပြုပြင်၍ မရနိုင်ကြောင်းကို ပြသော ပရိကပ္ပစကားတည်း၊ တစ်ကယ်အားဖြင့်ကား ထိုကဲ့သို့ နိရန္တရ စားချိန်သောက်ချိန် မရကြတော့ဘဲ ဧကန်စုတေကြရသည်သာ။ [နိရန္တရံ ခါဒန္တာပိ ပိဝန္တာပိတို့ ဣဒံ ပရိကပ္ပနာဝသေန ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

ကမ္မဇတေဇသ ဗလဝတာယ။ ။စားသမျှအစာကို ကြေကျွေးစေနိုင်သော အစာအိမ်၌ ရှိသော ဝမ်းမီးကို "ပါစကတေဇော"ဟု ခေါ်၏၊ ထို ပါစကတေဇောကိုပင် ရှေးကံကြောင့် ဖြစ်သည့်အတွက် "ကမ္မဇတေဇော"ဟု ခေါ်သည်၊ လူတို့မှာ ထို ကမ္မဇဝမ်းမီး အည့်–အကောင်း (အနုံ–အထက်) ကွဲပြားသော်လည်း နတ်တို့၌ကား မွန်မြတ်သောရှေးကံကြောင့် ဖြစ်ရသည့်အတွက် ဂရုသိနိဒ္ဓ (လေးလေးပင်ပင် ညက်ညက်ညောညောရှိသော) နတ်သုဓာအာဟာရကိုပင် ကြေကျွေးစေနိုင်ရကား အားရှိထက်မြက်သော ဝမ်းမီးသာ ရှိကြပေသည်။

ကရဇကာယသ မန္ဒတာယ။ ။ခန္ဓာကိုယ်ကို "ကရဇကာယ"ဟု ခေါ်၏၊ နတ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်သည် သိမ်မွေ့နုံ့၏၊ သိမ်မွေ့နုံ့သောကြောင့်ပင် သိကြားမင်းသည် ဣန္ဒသာလဂုသို့ လာသောအခါ ပကတိမြေပေါ်၌ ခန္ဓာကိုယ်မတည်နိုင်ဘဲ ကျွံ၍ဝင်သွားသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် "ကြမ်းတန်းသော အတ္တဘောကို အမိုဒ္ဓာန်လိုက်လော"ဟု သိကြားအားနည်းပေးတော်မူရာဘူးလေသည်၊ ဤစကားအရ "နတ်တို့၏ ထက်မြက်သောကမ္မဇဝမ်းမီးသည် လောင်ဖို့ရာနတ်သုဓာကို မရသောအခါ နုံ့သောနတ်ခန္ဓာကိုယ်ကို လောင်သောကြောင့် တခဏချင်း စုတေကြရသည်"ဟု သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။"လူတို့ကား နတ်များလောက် မကြီးကျယ်သောကံကြောင့် ဖြစ်ရသည့်အတွက် ကမ္မဇတေဇောလည်း နတ်များလို မကောင်း၊ ကရဇကာယလည်း နတ်များ၏ကိုယ်လောက် မနုံ့"ဟု သိပါ၊ သို့ရာဝယ် လူအချင်းချင်းကား ကံချင်းကွာသည့်အတွက် ကမ္မဇဝမ်းမီး ဧကောင်း–မကောင်းသည်လည်းကောင်း, ခန္ဓာကိုယ် အနုအကြမ်းသည်လည်းကောင်း ကွာခြားပါသေး၏၊ အစာကြေလွယ်သူတို့မှာ ကမ္မဇဝမ်းမီး ကောင်းသူများပင်တည်း။

မတည်နိုင်ကြရကုန်**သနည်း**၊ ကမ္မဇ တေဇသ–၏၊ ဗလ၀တာယ–ကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ကဇကာယသ–၏၊ မန္ဒတာယ–ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အထ–၌၊ ဧကာ ဟာရာ တိက္ကမနတော–မှ၊ ပဌာယ–၍၊ နိရန္တံ–မလပ်၊ ခါဒန္တာပိ-သော်လည်းကောင်း၊ စ၀န္တိ ယေ၀–ဧကန်စုတေကြရကုန်တော့၏၊ နု တိဋ္ဌန္တိ–မတည်နိုင်ကုန်တော့။]

ဟိ–ချဲ့၊ မနုဿာနံ–လူတို့၏၊ ကမ္မဇဲတေဇော–ကံကြောင့်ဖြစ်သော ၀မ်းမီး သည်၊ မန္ဒော–နုံ့၏၊ ၀ါ–ညံ့၏၊ ကရဇကာယော–ကရဇကာယသည်၊ ဗလ၀ါ– အားရှိ၏၊ [နတ်တို့၏ကိုယ်လေးက် မနူးညံ့ဘဲ ကြမ်းတန်းသည်ကို "ဗလ၀ါ"ဟု ဆိုသည်။] တေသံ–ထိုလူတို့၏၊ ကမ္မဇတေဇသ–ကမ္မဇတေဇော၏၊ [ရှေးစာအုပ် များ၌ "တေဇသ"ဟု ရှိ၏။] မန္ဒတာယ–နုံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၀ါ–ညံ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကရဇကာယသ–၏၊ ဗလ၀တာယ– အားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟမ္မိ–ခုနှစ်ရက်ကိုသော်မှလည်း၊ အတိက္ကမိတ္တာ–လွန်၍၊ ဥဏ္ဏောဒကအစ္ဆယာဂုအာဒီဟိ–ပူသော ရေနွေး, ကြည်သော ယာဂုအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ၀ဋ္ဋံ–ကရဇကာယဟူသော၀ဋ္ဋကို၊ ဥပဋ္ဌမ္ဘေတုံ–ထောက် ပံ့ခြင်ငှါ၊ သက္ကာ–စွမ်းနိုင်၏၊ ပန–ကား၊ ဒေ၀ါနံ–နတ်တို့၏၊ ကမ္မဇတေဇော– သည်၊ ဗလ၀ါ–သည်၊ ဟောတိ၊ ကရဇ–ကရဇ၀ဋ္ဋသည်၊ မန္ဒ–သည်၊ ၀ါ– သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အချို့စာအုပ်၌ "ကရဇကာယ"ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား "ကရဇ"ဟု ရှိသည်၊ ၀ဋ္ဋကိုငဲ့၍ ကရဇဟု နပုလ္လိန်ထားသည်၊ ကရဇသဒ္ဒါကား ပုလ္လိန်သာ။] တေ–ထို နတ်တို့သည်၊ ဧကံ–တစ်ခုသော၊ အာဟာရ၀ေလံ–အစာစား ချိန်ကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ၀–လွန်၍သာလျှင်၊ ၀ါ–လွန်လျှင် လွန်ခြင်းပင်၊ သဏ္ဌာတုံ– ကောင်းစွာတည်ခြင်းငှါ၊ နု သက္ကောန္တိ–မစွမ်းနိုင်တော့ကုန်၊ ယထာနာမ–ဥပမာမည်

ကရဇကာယခေါ်ပုံ။ ။ကော ဝုစ္စတိ သရီရံ၊ တတ္ထ–ထို ကိုယ်၌၊ ပ၀တ္တော–သော၊ ရဇော–မြူသည်၊ က+ရဇော–မည်၏၊ သုက္ကသောဏိတ–သုက်သွေးတည်း၊ မှန်၏၊–ရာဂကို "မြူ"ဟု ခေါ်၏။ [ရာဂေါ ရဇော နု စ၀နေ ရေဏု ဝုစ္စတိ၊–မဟာနိဒ္ဒေသ, အဋ္ဌကဝဂ်, သာရိပုတ္တသုတ္တနိဒ္ဒေသပါဠိတော်။] ထိုရာဂမြူကြောင့်ဖြစ်သော သုက်သွေးကိုလည်း ကာရဏူပစာ ရအားဖြင့် "ရဇ"ဟု ခေါ်ရသည်၊ ကရဇေန–ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုက်သွေးကြောင့်+သမ္ဘူတော– ကောင်းစွာဖြစ်သော+ကာယော–ကိုယ်တည်း၊ ကရဇကာယော–ကိုယ်၊ ဤ၀ိဂြိုဟ်အရ–သုက်သွေး ကြောင့် မဖြစ်ဘဲ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေနေရသော နတ်တို့၏ကိုယ်ကို "ကရဇကာယ"ဟု မခေါ်နိုင်သော်လည်း ကိုယ်ချင်းတူသောကြောင့် သဒိသူပစာရအားဖြင့် "ကရဇကာယ"ဟုပင် ခေါ်ရတော့သည်။

ဋီကာသစ်။ ။တထာ အသမ္ဘူတောပိစ ဒေ၀ါဒိနံ ကာယော, တမ္ဘောဟာရေန ကရဇကာ ယောတိ ဝုစ္စတိ၊ ယထာ–ပူတိကာယော ဧရသိဂ်ါလောတိ–မပုတ်သေးသော်လည်း ကိုယ်ဟူ သမျှကို "ပူတိကာယ"ဟု ခေါ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း, မအိုသေးသော်လည်း မြေခွေးဟူသမျှကို "ဧရသိဂ်ါလ"ဟု ခေါ်ရသကဲ့လည်းကောင်းတည်း၊ ကရဇပုဒ်၏ အခြားဝိဂ္ဂဟများကို ဋီကာ သစ်၌ ရှုပါ။

သည်ကား၊ ဂိမှာနံ–နွေလတို့၏၊ မုစ္ဆနိကေ–နေ့၏ အလယ်ဖြစ်သောအခါ၌၊ ဝါ–မွန်းတည့်ချိန်၌၊ တတ္ထပါသာဏေ–ပူနေသော ကျောက်ဖျာ၌၊ [တပတိတိ တတ္ထော၊ (ပါသာဏေ ၁)။] ထပိတံ–ထားအပ်သော၊ ပဒုမ်ဝါ–ပဒုမ္မာကြာသည် သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပလ်ဝါ–ဥပ္ပလမည်သော ကြာညို ကြာဖြူ ကြာနီသည်သော်လည်းကောင်း၊ သာယနှသမယေ–ညနေအခါ၌၊ ဃဋ္ဌသတေန–ရေအိုးတစ်ရာဖြင့်၊ သိဉ္စိယမာနံပိ–သွန်းလောင်းအပ်ပါသော်လည်း၊ ပါကတိကံ–ပင်ကိုယ်သဘောရှိသည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်တော့၊ ဝိနသ္သတိယေဝ–ပျက်စီးရတော့သည်သာ၊ ဧဝမေဝ–ဤ အတူသာလျှင်၊ ပစ္ဆာ–နောက်၌၊ (အာဟာရတစ်ကြိမ်ကို လွန်ရာကာလမှ နောက်၌၊) နိရန္တရံ ခါဒန္တာပိ ပိဝန္တာပိ စဝန္တိယေဝ, နတ္ထိ ဌာနန္တိ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ သတိယာ၊ပေ၊စဝန္တိတိ–သတိယာ၊ပေ၊စဝန္တိဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ–ဟောတော်မူပြီ။

ပန–ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ၊ တေ ဒေဝါ–ထို နတ်တို့သည်၊ ကတမေ–အဘယ်နတ်တို့နည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ (တေဒေဝါ–တို့သည်၊) ဣမေ ဒေဝါ–ဤနတ်တို့တည်း၊ ဝါ–မည်သည့် နတ်တို့တည်း၊ ဣတိ–သို့၊ အဋ္ဌကထာယံ–ရှေးအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝိစာရဏာ–စိစစ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ပန–ထိုသို့ပင် ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ စိစစ်ခြင်မရှိပါသော်လည်း၊ ဒေဝါနံ၊ပေ၊မန္ဒန္တိ–ဒေဝါနံ၊ပေ၊မန္ဒံဟူ၍၊ အဝိသေသေန–အထူးမမ, သာမညအားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ–ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၌စပ်)၊ ယေကေစိ–အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသုံ အလုံးစုံကုန်သော၊ ကဗဠီကာရာဟာရူပဇီဝိနော–နတ်သုဓာဟူသော ကဗလီကာရ အာဟာရကိုမှီ၍ အသက်မွေးကြကုန်သော၊ ဒေဝါ–နတ်တို့သည်၊ ဧဝံ–ဤသို့(မြူးပျော်မှုကို)၊ ကရောန္တိ–ပြုကြကုန်၏၊ တေယေဝ–ထို နတ်အားလုံးတို့သည်ပင်၊ စဝန္တိ–စုတေကြရကုန်၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ–မှန်၏၊ ဧတေ–ဤနတ်တို့ကို၊ ခိဏ္ဏာပဒုဿနမတ္တေနေဝ–အပျော်ကြူးသည့်အတွက် ပျက်စီးခြင်းမျှကြောင့်သာလျှင်၊ ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာတိ–ကတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ–မိန့်တော်မူ

အဝိသေသေန။ ။နတ်အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော "ဒေဝါနံ" ကို "အဝိသေသ–မည်သည့်နတ်ဟု ဝိသေသမရှိသော သာမညသဒ္ဒါ"ဟု ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) "ဒေဝါနံ ကမ္မဇတေဇော ဗလဝါ, ကရဇ ဗန္ဓ–ကမ္မဇတေဇော၏ အားရှိခြင်း, ကရဇဝတ္ထု၏ အားနည်းခြင်း"ဟု နတ်အများနှင့်ဆိုင်သော သာမညအကြောင်းပြု စကားကိုပင် "အဝိသေသ"ဟု ဆိုသည်၊–ဋီကာသစ်။

ခိဏ္ဏာပဒုဿနမတ္တေနေဝ။ ။ဤဝါကျသည် ယခုစာအုပ်များ၌ "တေဒေဝါတိ"၏ နောက်မှာ ရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌ ဤဝါကျကို "တေယေဝ စဝန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ" ဝါကျ၏နောက်၌ ဒဠ္ဍီ ကရဏဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ရှိသင့်၏ဟု ဆို၏၊ "အလုံးစုံသော ကာမာဝစရနတ်တို့သည် ဤသို့ အပျော်ကြူးကြသောကြောင့် စုတေရကြလျှင် အဘယ့်ကြောင့် "ခိဏ္ဏာပဒေါသိကာ"ဟု

အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဝါဒန္တ ရကား၊ ကေစိ-အချို့ဆရာတို့သည်၊ အာဟု-ဆိုကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ တေ ဒေဝါ-ထို ခိဋ္ဌာပဒေါသိကာနတ်တို့သည်၊ နိမ္မာနရတိ ပရနိမ္မိတဝသ ဝတ္တိနော-နိမ္မာနရတိနတ်, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟု-နှ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤဒုတိယဝါရ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၄၇-၄၈။ တတိယဝါရေ-တတိယဝါရ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယေဒေ ဝါ-တို့သည်၊ မနေန-ဒေါသနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ကြောင့်၊ ပဒုဿန္တိ ဝိနဿန္တိ-ပျက်စီးကြရကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကြောင့် ပျက်စီးကြရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေဒေဝါ)၊ မနောပဒေါသိကာ-ကတို့မည်၏၊ ဧတေ-ဤ မနောပဒေါသိကာနတ်တို့သည်၊ စာတုမဟာရာဇိကာ-စာတုမဟာရာဇိကနတ်တို့တည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေသု-ထို စာတုမဟာရာဇိကနတ်တို့တွင်၊

နာမည်တပ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း"ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ခိဋ္ဌာပဒုဿနမတ္တောနေဝ ဟိ"စသည်ကို မိန့်ရသည်၊ "နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်လုံး၏ နတ်များအားလုံးပင် ဤသို့ အဖျော်ကြူးလျှင် စုတေကြရသော်လည်း ခိဋ္ဌာပဒုဿနကြီယာကို သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍ ထိုနတ်များကို "ခိဋ္ဌာပ ဒေါသိကာ"ဟု နာမည်ထူးတပ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသည်"ဟုလို၊ နိဿယ၌ ဤ ဋီကာသစ် အလိုအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။

အချို့ယူဘွယ်။ ။"ကေစိဝါဒကို ခိုင်မြဲစေလို၍ "ခိဋ္ဌာပဒုဿန"စသော ဒဋ္ဌိဝါကျကို ဆိုရသည်"ဟု အချို့က ဆိုစရာရှိ၏၊ ထိုစကားသည် မသင့်၊ ဘာကြောင့်နည်း- "တေ ဒေဝါတိ" ဟု ကေစိဝါဒအတွက် ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် စကားတစ်ရပ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ စီစစ်ထား၏၊ ထိုစီစစ်ချက်သည် အသင့်ဟုပင် ထင်သည်၊ အကယ်၍ "ခိဋ္ဌာပဒုဿန မတ္တောနေဝ ဟောတေ ခိဋ္ဌာပဒေါသိကာတိ ဝုတ္တာ"ကို ကေစိဝါဒ၏ ဒဋ္ဌိဟု ဆိုလိုလျှင် "တေ ဒေဝါ"ဟု ဣတိသဒ္ဒါ မပါဘဲ "ခိဋ္ဌာ၊ပေ၊ဝုတ္တာတိ"ဟု "ဝုတ္တာ"နောက်ကျမှ ဣတိသဒ္ဒါ ပါရလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ဤဝါကျကို ကေစိဝါဒ၏ ဒဋ္ဌိဝါကျဟု ယူလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် "ဝုတ္တာတိ"ဟု ဣတိထည့်၍ အနက်ပေးကြပါလေ။

မနောပဒေါသိကာ။ ။မနေနာတိ-ဣဿာပကတတ္တာ (ဣဿာသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပဒုဋ္ဌေန မနသာ-ပျက်သောစိတ်ဖြင့် (နဂိုကောင်းနေသောစိတ် မဟုတ်တော့ဘဲ, ပျက်စီးသောစိတ်ဖြင့်)၊ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝစနတ္ထကို ခိဋ္ဌာပဒေါသိကာပုဒ်ကို နည်းမှီ၍သိပါ။

ဋီကာနည်း။ ။ဥဿူယနဝသေန မနသော၀ ပဒေါသော မနောပဒေါသော-စိတ်၏ ပျက်စီးခြင်း၊ ဝိနာသဟေတုဘူတော-နတ်တစ်ကိုယ်လုံး ပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မနောပဒေါသော ဧတေသံ အတ္ထိတိ မနောပဒေါသိကာ၊ ဤသို့လည်း ဋီကာတို့ အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းပြုကြသေးသည်။

ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-နတ်သားသည်၊ နက္ခတ္တံ-နက္ခတ်သဘင်ကို၊ ကီဠိဿာမိ-ကစားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သပရိဝါရော-အခြံအရံနှင့် တကွ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရထေန-ရထားဖြင့်၊ ဝီထိ-လမ်းမကို၊ ပဋိပဇ္ဇတိ-သွား၏။ ["ရထေန"ကို ဥပလက္ခဏနည်းဟု မှတ်ပါ၊ အခြားနည်းဖြင့်လည်း အခြားနတ်တို့ သွားကြမည်သာ။] အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော- အခြားနတ်သားသည်၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာလသော် (မိမိဗိမာန်မှ ထွက်လာလသော်)၊ တံ-ထို ပဌမနတ်ကို၊ ပုရတော-ရှေး၌၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ဘော-အမောင်တို့၊ အယံ ကပဏော-ဤ အနုံအမွဲနတ်ဆင်းရဲသည်၊ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗဝိယ-မမြင်အပ်ဘူးသကဲ့သို့၊ ဧတံ-ဤ စည်းစိမ်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ပီတိယာ-ပီတိဖြင့်၊ ဥဒ္ဒုမာတောဝိယ- တက်ကြွသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပီတိယာ-ဖြင့်၊ ဘိဇ္ဇမာနောဝိယစ-ကွဲပျက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပီ တိယာ-ပီတိသည်၊ ဘိဇ္ဇမာနောဝိယစ-ဖျက်အပ်သကဲ့ သို့လည်းကောင်း၊ (ပင်ကိုယ်သဘောမှပျက်အောင် ဖျက်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း)၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ကုဋ္ဌတိ-အမျက်ထွက်၏၊ ဝါ-စိတ်ဆိုး၏၊ [ဣသာဖြစ်သည်ကို ဆိုလို၏၊ ဣသာသည် ဒေါသနှင့်ယှဉ်မြဲတည်း။]

ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆန္တောပိ-သွားသောနတ်သားသည်လည်း၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ (ပြန်လှည့်၍ ကြည့်လသော်)၊ တံ-ထိုနတ်သားကို၊ ကုဒ္ဓံ-အမျက်ထွက်နေသည်ကို၊ ဝါ-စိတ်ဆိုးနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ (ဥတ္တာ, ပဋိကုဋ္ဌတိ တို့၌စပ်)၊ ကုဒ္ဓါနာမ-အမျက်ထွက်သူတို့ မည်သည်၊ ဝါ-စိတ်ဆိုးသူတို့မည်သည်၊ သုဝိဇာနာ-လွယ်ကူစွာ သိအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ-သိလွယ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နှ၏၊ (တသ္မာ)-ထို့ကြောင့်၊ (အမျက်ထွက်မှုန်းကို သိလွယ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အသ-ထိုနတ်သား၏၊ ကုဒ္ဓဘာဝံ-အမျက်ထွက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ တွံ-သင်သည်၊ ကုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ မယံ-ငါ၏(အပေါ်၌)၊ ကိံ-ဘယ်အမှုကို၊ ကရိဿသိ-ပြုနိုင်လတ္တံ့နည်း၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ မယာ-သည်၊ ဒါန သီလာဒီနံ-ဒါန သီလ အစရှိသော ကောင်းမှုတို့၏၊ ဝသေန-အစွမ်းကြောင့်၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပြီ၊ တုယံ-၏၊ ဝသေန-ကြောင့်၊ နု(လဒ္ဓါ)-ရအပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပဋိကုဋ္ဌတိ-ပြန်၍ အမျက်

သုဝိဇာနာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ "သုဝိဇာနနာ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "သုဝိဇာနံ သိဂ်ါလာနံ, သကုဏာနံစ ဝသိတံ" ကဲ့သို့ "သုဝိဇာနာ"ဟု ရှိသင့်၏၊ ပိ+ဥာဓာတ်, နာပစ္စည်း၊ ဂဲဟာ ဏ ပစ္စည်း၊ [ဝိဥပသာရ ခြားနားသောကြောင့် ခ ပစ္စည်းမသက်နိုင်။] ဝိဇာနိတဗ္ဗာတိ ဝိဇာနာ၊ သုဋ္ဌု+ဝိဇာနာ သုဝိဇာနာ၊ ["သုဝိဒိတာ"ဟုလည်း ပြင်ကြ၏။] ဤဝါကျ၏နောက်၌ "တသ္မာ"ဟု ဋီကာသစ်ထည့်၏၊ ယခုစာအုပ်များ၌ကား "ဟောန္တိ"ဟု ဣတိပါနေသည်။

ထွက်၏၊ ဝါ–ပြန်၍ စိတ်ဆိုး၏၊ ဟိ–မှန်၏၊ ကေသို့–တစ်ယောက်သော နတ်သား သည်၊ ကုဒ္ဓေ–အမြတ်ထွက်လသော်၊ ဝါ–သော်၊ ဣတရော–အခြားနတ်သားသည်၊ အကုဒ္ဓေါ–အမျက်မထွက်သည်၊ ဝါ–သည်၊ (သမာနော–သော်)၊ ရက္ခတိ–စုတေခြင်းမှ စောင့်ရှောက်သေး၏။

ပန–ဗျတိရိုက်ကား၊ ဥဘောသု–နှစ်ယောက်လုံးတို့သည်၊ ကုဒ္ဓေသု–ကုန်လသော်၊ ဝါ–ကုန်လသော်၊ ဧကဿ–တစ်ယောက်သောနတ်သား၏၊ ကောဓော–ကောဓ သည်၊ ဣတရဿ–အခြားနတ်သားအား၊ ပစ္စယော–ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ["ဣတရဿ–အခြားနတ်သားတစ်ယောက်၏၊ ကောဓဿ–၏၊ ပစ္စယော–အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ–၏"ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူကြသည်။] တဿပိ–ထို အခြားနတ်သားတစ်ယောက်၏လည်း၊ ကောဓော–သည်၊ ဣတရဿ–အခြား သော ပဌမနတ်သားအား၊ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဥဘော–နတ် သား ၂ ယောက်တို့သည်၊ သြရောဓနံ–မောင်းမတို့သည်၊ ကန္ဒန္တောနံယေဝ–မြည်တမ်းကုန်စဉ်ပင်၊ စဝန္တိ–စုတေကြရကုန်၏၊ အယံ–ဤသို့ စုတေရခြင်းသည်၊ ဧတ္ထ–ဤနတ်တို့ အမျက်ထွက်ရာ၌၊ ဓမ္မတာ–သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတည်း၊ သေသံ–ကြွင်းသောအစီအရင်ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဏ္ဏုဒ္ဓေါ ရက္ခတိ။ ။အခြားတစ်ယောက်က အမျက်မထွက်လျှင် ပဌမနတ်၏ ကောဓသည် (ရေ၏ အစသို့ ရောက်သောအခါ လောင်စာမရသော မီးကဲ့သို့) တစ်ကြိမ်လောက်မျှသာဖြစ်၍ ငြိမ်းတော့၏၊ ထိုသို့ ငြိမ်းသည့်အတွက် အမျက်မထွက်သောနတ်က အမျက်ထွက်နေသော နတ်ကို စုတေခြင်းမှ စောင့်ရှောက်ရာရောက်၏။ [တသွာ အဏ္ဏုဒ္ဓေါတံ စဝနတော ရက္ခတိ–ဋီကာ။]

ဥဘောသု ကုဒ္ဓေသု။ ။နတ် ၂ ယောက်လုံး စိတ်ဆိုးကြလျှင် တစ်ယောက်၏ ကောဓက အခြားတစ်ယောက်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် လောင်စာရသော မီးကဲ့သို့ ကောဓမီးသည် သာ၍သာ၍ တောက်လေတော့၏၊ ထိုသို့ကောဓမီးတောက်, မျှားမြောက်လာသောအခါ ကောဓ၏မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုကို လောင်သည်မှစ၍ အလွန်နုနယ်သော ခန္ဓာကိုယ်သည် မီးထိသော ထောပတ်ခဲပမာ ပျောက်ကွယ်ရကုန်လေတော့၏။ [ဤ လူ့လောက ၌ပင် ဝမ်းနည်းမှုသောကကြောင့် ဟဒယနှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်ကြရပါသေးသည်။]

ဓမ္မတာ။ ။"ဓမ္မနိယမော"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သဘာဝအနက်ကို ဟော၏၊ "ဓမ္မောယေဝ ဓမ္မတာ"ဟု သွတ္တ၌ တာ ပစ္စည်း၊ သောစ–ထို ဓမ္မနိယာမဟူသည်လည်း၊ တေသံ–ထိုနတ်တို့၏၊ ကရဇကာယဿ မနုတာယ တထာဥပ္ပဇ္ဇန ကောဓသစ ဗလဝတာယ ဌာနသော (တစ်ခဏချင်း) စဝနံ (စုတေရခြင်းသည်) တေသံ ရူပါရူပဓမ္မာနံ သဘာဝေါတိ အဓိပ္ပာယော–ဤသို့ ဒေါသကြီးလာလျှင် စုတေကြရခြင်းမှာ ထိုနတ်တို့၏ ရုပ်နာမ်တို့၏ မြဲသော သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည် ဟူလို၊–ဋီကာ။

၄၉-၅၂။ တက္ကိုဝါရေ-တက္ကိုဝါရဋ္ဌ၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ အယံ-ဤ တက္ကိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စက္ခာဒီနံ-စက္ခုအစရှိသောရုပ်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော "သောတ, ঘာန, ဇိဝှါ, ကာယ"တို့ကိုယူ။] ဘောဒ-ပျက်ခြင်းကို၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ [စိတ္တံက နိရုဒ္ဓတိ၌ စပ်ရသောကြောင့် "ယသ္မာ ပန စိတ္တံ"ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏၊ သို့သော် ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပေးပါမည်။] စိတ္တံပန-စိတ်သည်ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုရိမံပုရိမံ-ရှေးရှေးစိတ်သည်၊ ပစ္ဆိမသပစ္ဆိမသ-နောက်နောက်စိတ်အား၊ ပစ္စယံ-အနန္တရာဒိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို၊ ဒတ္တွာ-ပေးပြီး၍၊ နိရုဒ္ဓတိ-ချုပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ရှေးရှေးစိတ်၏ နောက်နောက်စိတ်အား အနန္တရာဒိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၍ ချုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ စက္ခာဒီနံ-စက္ခုအစရှိသောရုပ်တို့၏၊ ဘေဒတော-ပျက်စီးခြင်းထက်၊ ဗလဝတရမ္မိ-သာ၍ အားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (သာ၍ ထင်ရှားသည်လည်းဖြစ်သော)၊ စိတ္တသ-စိတ်၏၊ ဘေဒ-ပျက်ခြင်းကို၊ န ပဿတိ-မမြင်နိုင်။

သော-ထို တက္ကိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ-ထို စိတ်၏ပျက်ခြင်းကို၊ အပဿန္တော-မမြင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မမြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ သကုဏော-ငှက်သည်၊ ဧကံ-တစ်ပင်သော၊ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊

စက္ခာဒီနံ ဘေဒံ ပဿတိ။ ။မျက်စိဟု ခေါ်အပ်သော စက္ခုပသာဒသည် ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းနှင့်ပေါင်းမိလျှင် ပျက်နိုင်၏၊ မျက်စိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းဟူသည် မီးရောင် နေရောင် စသော အရောင်ကြီးများကို အကြည့်များခြင်း, အတွင်းက သွေး လေ စသည်တို့၏ ဖေါက်ပြန်ခြင်း, တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ထိခိုက်မိခြင်း စသည်တည်း၊ ထို အကြောင်းများနှင့်ပေါင်းမိလျှင် စက္ခုပသာဒ ပျက်၏၊ သောတပသာဒစသော ရုပ်များလည်း နည်းတူ၊ သေသည့်အခါလည်း ရုပ်တို့၏ပျက်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏၊ ဤသို့လျှင် ရုပ်တို့၏ပျက်စီးခြင်းကို အများမြင်နိုင်သကဲ့သို့ ထို တက္ကိပုဂ္ဂိုလ်လည်း မြင်သည်။

စိတ္တသ ဘေဒံ န ပဿတိ။ ။စိတ်သည် ရုပ်တို့၏ တစ်ကြိမ်ပျက်ချိန် (စိတ္တကွဏ တစ်ဆယ့်ခုနှစ်ချက်)၌ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ကြိမ်ပင် ပျက်၏၊ ဤသို့ ရုပ်ထက်အပျက်မြန်၍ စိတ္တဘေဒသည် သာ၍ထင်ရှားပါ၏သော်လည်း ရှေးရှေးစိတ်သည် မိမိပျက်သောအခါ နောက်နောက်စိတ်အား ကာလကွက်လပ် (အကြား) မရှိအောင် ဖြစ်ရစ်ဘို့ရန် အနန္တရာဒိသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသွားသောကြောင့် မီးစကို အဝိုင်းဖြစ်အောင် ရစ်ပတ်ကစားသောအခါ မီးစက်ဝိုင်းကို တစ်ခဏတည်း မြင်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ စက္ခုဝိညာဉ်, သမ္ပဋိစ္ဆိန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော,ဟူသော အစဉ်အားဖြင့်ဖြစ်နေသော စိတ်အစဉ်ကိုလည်း တစ်ခုတည်းထင်နေရကား စိတ်၏ပျက်ခြင်းကို သာမန်ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍ မမြင်နိုင်သကဲ့သို့ ထို တက္ကိပုဂ္ဂိုလ်လည်း မမြင်နိုင်တော့ချေ။

သော တံ အပဿန္တော။ ။ဤအပဿန္တောကို "ဂဟေတွာ, ဝေမာဟ"တို့၌စပ်၊ အန္ဓပစ္စည်းလည်း ဟိတ်အနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဟိတ်အနက်လည်း ပေးထား၏၊ ဘာဝပွဓာနလည်းကြ၏၊ တစ်နည်း-အန္ဓကို (မာနမှပြန်ထားသော အန္ဓဟု ယူ၍) ဘာအနက်

ဧဟိတွာ–စွန့်၍၊ အညသ္မိं–အခြားသစ်ပင်၌၊ [အရှိုစာအုပ်၌ "ဧကသ္မိं"ဟု ရှိ၏၊ "တစ်ခုသော အခြားသစ်ပင်၌"ဟု အနက်ပေးပါ။] နိလီယတိယထာ–နားသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ–ဤအတူပင်၊ ဣမသ္မိं အတ္တဘာဝေ–ဤ အတ္တဘောသည်၊ ဘိန္နေ–ပျက်လသော်၊ စိတ္တံ–စိတ်သည်၊ အညတြ–အခြားအတ္တဘောသို့၊ ဂစ္ဆတိ–ပြောင်းသွား၏၊ ဣတိ–သို့၊ ဂဟေတွာ–ယူ၍၊ ဧဝံ–သို့၊ (ရပ်သည်မမြဲဘဲ နာမ်သည်မြဲ၏ဟူ၍)၊ အာဟ–ပြောဆို၏၊ ဘဋ္ဌ–ဤ တတိယဝါရ၌၊ သေသံ–ကြွင်းသောအစီ အရင်ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–ထိုက်၏။

ဟောလည်း ကြပါ၊ ထို့ကြောင့် "မာနုန္တာ ဝတ္တမာနေစ, လက္ခဏော ဟေတုကော သိယုံ၊ အန္တော ကတ္တရိ မာနော တု ဘာဝေ ကမ္မနိ ကတ္တရိ"ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ မိန့်သည်။] တက္ကိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင္ဂကထာ၌လာသော ဧကတ္တနည်း နာနတ္တနည်းများကို ကောင်းစွာ နားမလည်သော့ကြောင့် စက္ခုစသောရုပ်ကို အနိစ္စ အသဿတဟု ယူ၍ စိတ်ဝိညာဉ်ကို နိစ္စ သဿတဟု ယူမိလေသည်။

နာနတ္တနည်း။ ။အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာ၏သဘောလက္ခဏာနှင့် သင်္ခါရတို့၏ သဘောလက္ခဏာသည် မတူ၊ ဤသို့ မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်သည် နာနတ္တမည်၏၊ ဤစိတ်၌လည်း စက္ခုဝိညာဉ် သမ္ဗဇိဏ္ဏန်းစသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ရာဝယ် စက္ခုဝိညာဉ်သည် ဒဿနကိစ္စရှိ၏၊ သမ္ဗဇိဏ္ဏင်းသည် သမ္ဗဇိဏ္ဏနကိစ္စရှိ၏၊ ဤသို့ ကိစ္စ စသည်အားဖြင့် မတူသည်၏အဖြစ်သည် နာနတ္တတည်း၊ ဤသို့သော နာနတ္တနည်းကို တက္ကိုဆရာ သိနိုင်ဘို့အရေးမှာ ဝေးပါသေး၏။ [နာနာ–သဘော့လက္ခဏာအားဖြင့် မတူကြသော ရှေ့စိတ် နောက်စိတ်တို့၏+ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မတူထူးခြား ကွဲပြားခြင်းတည်း၊ နာနတ္တံ–ခြင်း။]

ဧကတ္တနည်း။ ။ဗျိုးစေ့ကြောင့် အညောက်စသည်ဖြစ်၍ သစ်ပင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၌ အစဉ်သန္တာန် အဆက်မပြတ်သည့်အတွက် ဧကတ္တ (တစ်ခုတည်း) ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ စိတ်အစဉ် အဆက် မပြတ်ဘဲ အနန္တရာဒိသတ္တိဖြင့် ဆက်စပ်နေခြင်းကို "ဧကတ္တ" ဟု ဆိုရ၏၊ ထို ဧကတ္တနည်းကိုလည်း အမှန်အတိုင်း မယူနိုင်ဘဲ ထို စိတ်ဝိညာဉ်တစ်ခုတည်းသည်ပင် အပျက် မရှိဘဲ အမြဲတည်သော သဿတဟု ယူမှားလေသည်။ [ဧကသ–အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် တစ်ခုတည်း၏+ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဆက်စပ်နေခြင်းတည်း၊ ဧကတ္တံ–ခြင်း။]

ဋီကာ။ ။ယသ္မာ ပန တက္ကိဝါဒီ နာနတ္တနယဿ ဒုရတရတာယ ဧကတ္တနယဿပိ မိစ္ဆာဂဟိတတ္တာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သဗ္ဗဒါပိ ဧကရူပေန ပဝတ္တတိ, အယမေဝ အတ္တာ နိစ္စောတိ အာဒိနာ အဘိနိဝေသံ ဧနေတိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ သော တံ အပဿန္တော တိ အာဒိ။

ဧကစွသဿတဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

အန္တာနန္တ ဝါဒအဖွင့်

၅၃။ အန္တာနန္တိ ကာတိ–ကား၊ အန္တာနန္တ ဝါဒါ–အန္တာနန္တ အယူရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ (ပညပေန္တိ ဌိတိ)၊ အန္တံ ဝါ–အဆုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနန္တံ ဝါ–မဆုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အန္တာနန္တံ ဝါ–အဆုံး, မဆုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ နေဝန္တာနာနန္တံ ဝါ–အဆုံးလည်း မဟုတ်, မဆုံးလည်းမဟုတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရဗ္ဘ–အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တေါဝါဒါ–ဖြစ်သောပြောဆိုကြောင်း အယူရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ (ပညပေန္တိ ဌိတိ)၊ ဣတိအတ္ထော–နက်။

အန္တာနန္တိ ကာ။ ။အမတိ ဂစ္ဆတိ ဣတ္ထ ဘာဝေါ သြသာနန္တိ အန္တော၊ (မရိယာဒါ)၊ ဧတ္ထ–ဤအပိုင်းအခြား၌၊ ဘာဝေါ–အရာဝတ္ထုဖြစ်သည်၊ သြသာနံ–အဆုံးသို့၊ အမတိ ဂစ္ဆတိ–ရောက်၏၊ ဣတိ အန္တော၊ ("အမ–ဂတိမှိ"ဟူသော ဓာတ်, တပစ္စည်း)၊ ဖြစ်တစ်ခု၏ ဆုံးရာအရပ်သည် အခြားဖြစ်တစ်ခုနှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြားတတ်သောကြောင့် အဆုံးကိုပင် "မရိယာဒါ–အပိုင်းအခြား"ဟု ခေါ်သည်၊ နိ+အန္တော အနန္တော–အပိုင်းအခြား မဟုတ်၊ ဝါ–အဆုံးမဟုတ်(မဆုံး)။

မှတ်ချက်။ ။"အန္တာနန္တံ လောကဿ ပညပေန္တိ"ဟု အန္တ–အနန္တ ပုဒ်နှင့် လောကပုဒ်တို့ အရမတူသော (သမ္ဘန်+သမ္ဘန္ဓီကွဲသော) ကြောင့် "အန္တ–အဆုံးရှိ"ဟု မပေးရသေး၊ "အဆုံး"ဟု သာ ပေးရသည်၊ "အန္တဝါလောကော" ကျမှ အရတူသောကြောင့် "အဆုံးရှိ"ဟု ပေးနိုင်သည်။

ကေသော, သာမညနိဒ္ဒေသ။ ။"အန္တော၀စ+အနန္တော၀စ+အန္တာနန္တော၀စ+နေ၀န္တာနာနန္တော ၀စာတိ အန္တာနန္တော"ဟု ကေဒေသသရူပေကသော်သ် ပြုစေလို၍ "အန္တံ ဝါ ၊ပေ၊ နေ၀ါနန္တာ နာနန္တံ ဝါ"ဟု ဖွင့်သည်၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် တူသည်ကို ကေဒေသသရူပသော်သ်ဟု ခေါ်၏၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် တူသည့်အတွက် ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါဖြစ်၍ "သာမည နိဒ္ဒေသ"ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ဥပမာ–"နာမဋ္ဌ+ရူပဋ္ဌ+နာမရူပဋ္ဌ နာပရူပံ, သဒ္ဒါယတ နဋ္ဌ+ဆဋ္ဌာ ယတနဋ္ဌ သဒ္ဒါယတနံ" ဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း။

သဟစရဏာ, ဌာနူပစာ။ ။"အန္တာနန္တ"အရ"အဆုံး–မဆုံး, တစ်ချို့ဆုံး–တစ်ချို့ မဆုံး, အဆုံးလည်း မဟုတ်, မဆုံးလည်း မဟုတ်" ဤ ၄ မျိုးကိုရ၏၊ ဤ ၄ မျိုးနှင့်စပ်သော ဝါဒကိုကား သဟစရဏာ ("အာရုံ+အာရမဏိက"အဖြစ်ဖြင့် တကွဖြစ်ဘက်) နည်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း, အန္တာနန္တဟူသော မှီရာအာရုံ ရှိသောကြောင့် ဌာန၏ အန္တာနန္တအမည်ကို ဌာနီ၀ါရဏ်တင်စားသော ဌာနူပစာရအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း, "အန္တာနန္တ"ဟု ခေါ်ရသည်၊ ထို့နောက် "အန္တာနန္တော တေသံ အတ္ထိတိ အန္တာနန္တိ ကာ–အန္တာနန္တ အယူရှိသော သမဏာ၀ုဟ္မဏာတို့"ဟု ပြုပါ၊ သံ၀ဏ္ဏနာ၌လည်း "အန္တာနန္တော–(အန္တာနန္တအယူနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် အန္တာနန္တမည်သော၊ ဝါ–အန္တာနန္တဟူသော မှီရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အန္တာနန္တ မည်သော)+ဝါဒေါ–တေသံတိ အန္တာနန္တ ဝါဒါ"ဟု ပြုပါ။

၅၄-၆၀။ အန္တသည်ကို လောကသို့ ဝိဟရတိတိ-ကား၊ ပဋိဘာဂနိမိတ္တ-ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို၊ စက္ကဝါဠပရိယန္တံ-စက္ကြဝဠာ အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်ကို၊ ဝါ-စက္ကြဝဠာဆုံးအောင်၊ အဝမေတွာ-မတိုးပွားစေမူ၍၊ တံ-ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို၊ လောကောတိ-လောကဟူ၍၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ လောကသို့-ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော လောက၌၊ အန္တသည်-အဆုံး၌ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ ပန-ကား၊ စက္ကဝါဠ ပရိယန္တံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝမိတကသိဏော-တိုးပွားစေအပ်သော ကသိဏ်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (လောကသို့-၌၊) အနန္တသည်-မဆုံး၌ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ [အချို့စာအုပ်၌ "ဝမိတကသိဏော" ဟု ရှိ၏၊ "လောကသို့"ဟု ထည့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းပါ။] ပန-ကား၊ ဥဒ္ဓံ-ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ အထက်ပိုင်း၌လည်းကောင်း၊ အဓော-ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ အောက်ပိုင်း၌လည်းကောင်း၊ အဝမေတွာ-မတိုးပွားစေမူ၍၊ တိရိယံ-ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဝမေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ဥဒ္ဓံ-ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ အထက်ပိုင်း၌လည်းကောင်း၊ အဓော-ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ အောက်ပိုင်း၌လည်းကောင်း၊ အန္တသည်-အဆုံး၌ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိရိယံ-ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌၊ အနန္တသည်-မဆုံး၌ဖြစ်သော သညာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ တက္ကိဝါရော-တက္ကိဝါရကို။ [အချို့စာအုပ်၌ "တက္ကိဝါဒေါ"ဟု ရှိ၏။] ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ (သဿတဝါဒအဖွင့်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊) ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ စတ္တာရောပိ-၄ ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤ အန္တာနန္တအယူရှိသူတို့သည်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနုသာရေနေဝ-မြင်အပ်ဘူးသောအာရုံသို့ အစဉ်

တံ လောကောတိ။ ။သံသာရနိုဿရဏတ္ထိကေဟိ ဒိဋ္ဌဂတိကေဟိ-သံသရာမှထွက်မြောက်လိုကုန်သော မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်၊ လောကီယတိ အဝပသီယတိ-စုံးစုံးစိုက်စိုက်ရှုအပ်၏၊ ဣတိ လောကော၊ (တစ်နည်း) လောကီယန္တိ အဝပသီယန္တိ ဘွေ ပုညာပုညာနိ တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ ကောင်းမှု-မကောင်းမှုတို့ကိုလည်းကောင်း, ထို ၂ မျိုး၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း ရှုအပ်ကုန်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့် လောကမည်၏၊ ထို လောကဟူသည် တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တတည်း၊ ထို အတ္တဟူသည်လည်း ဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ပဋိဘာဂနိမိတ်တည်း၊ ထို အတ္တကိုပင် မြ၏ဟု ယူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိလည်းဖြစ်ရသည်။

ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနုသာရေန။ ။"ဒိဋ္ဌ"အရ မျက်စိဖြင့်မြင်ခြင်းကို မယူဘဲ သိမြင်တတ်သော စိတ်ဝိညာဉ်"ကို ယူပါ၊ (တစ်နည်း)"နစ္စဂီတ၊ပေါ၊ဝိသူကဒဿန"ဟူရာ၌ ဒဿနဖြင့် "သဝန"ကို ပါ ဝိရူပေကသေသနည်းအားဖြင့်) ယူရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဒိဋ္ဌဖြင့် သုတကိုလည်း ယူပါ၊ ဤသို့ ယူမှသာ တက္ကိဝါရ၌ အနုဿုတိတက္ကီ, သုဒ္ဓတက္ကီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မိစ္ဆာအယူမဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၌ စိတ်ဝိညာဉ်ဖြင့် ကြံခြင်း, သူတစ်ပါးအတံမှ ကြားခြင်းတို့ကို ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်

လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဒိဋ္ဌိယာ–မိစ္ဆာအယူ၏၊ ဝါ–ကို၊ ဂဟိတတ္တာ–ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကေသု–ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပအယူရှိသူတို့၌၊ ပဝိဋ္ဌာ–ဝင်ကုန်ပြီ။

ယူနိုင်သည်။ [ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနုသာရေနာတိ ဒဿနဘူတေန ဝိညာဏေန၊ပေါသုတာဒီနံပိ ဂဟိတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊–ဋီကာ။] ရှေးပုဂ္ဂိုလ် ၃ မျိုး၏ အယူကား မိမိသိမြင် အပ်ပြီးသော ကသိဏ်းရုပ်ကို စွဲ၍ မိစ္ဆာအယူဖြစ်သောကြောင့် "ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ အနုသာရ" အစစ်ပင်တည်း။

အနုန္တာနန္တ ဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

အမရာဝိက္ခေပဝါဒအဖွင့်

၆၁။ (ယာ ဧမ္မဏာတိ–အကြင် သဘောတရားသည်)၊ နေ မရတိ–မပြီးမပြတ်နိုင်၊ ဣတိ–ထိုသို့ မပြီးမပြတ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ ဧမ္မဏာတိ–ထို တရား သဘောသည်)၊ အမရာ–အမရာမည်၏၊ သာ–ထို အမရာဟူသည်၊ ကာ–အဘယ် နည်း၊ ဧဝံတိပိ မေ နောတိအာနာဒိနာ–ဧဝန္တိပိ မေ နော အစရှိသော၊ နယေန– နည်းဖြင့်၊ (ပါဠိတော်၌လာသော နည်းဖြင့်၊) ပရိယန္တ ရဟိတာ–အဆုံးမှ ကင်းသော၊ (မပြီးပြတ်နိုင်သော၊) ဒိဋ္ဌိဂတိကသ–မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊ ဒိဋ္ဌိစေဝ–မိစ္ဆာအယူသည် လည်းကောင်း၊ ဝါစာစ–စကားသည်လည်းကောင်းတည်း၊ ဝိဝိဓော–အထူးထူးအပြား ပြားသော၊ ခေပေါ–ပယ်ရှားခြင်းတည်း၊ ဝါ–ပယ်ရှားကြောင်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တည်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဝိက္ခေပေါ–ဝိက္ခေပမည်၏၊ အမရာယ–မပြီး မပြတ်နိုင်သော၊ ဒိဋ္ဌိယာ–မိစ္ဆာအယူဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယစ–စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိက္ခေ ပေါ–အထူးထူးအပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းတည်း၊ ဝါ–အထူးထူးအပြားပြား ပယ်ရှား

နမရတိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ "နေ+မရတိတိ"ဟု အလွယ်ပြုထားသော်လည်း "မရတိတိ မရာ, နေ+မ,ရာ အမရာ"ဟု ဂရုကနည်းအားဖြင့် ပြုပါ၊ သေခြင်းသည် တစ်ဘဝပြတ်ခြင်း ဖြစ်၍, မသေခြင်းကား မပြတ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် နေ မရတိကို "နေ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်၊ အရကောက်မှာ "ဧဝန္တိပိ မေ နော–ဤသို့လည်း ငါ့မှာ အယူမရှိ" စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော် နည်းအတိုင်း ပရဝါဒီ၏ မေးသမျှ အယူဝါဒကို ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သော မပြီးနိုင် မဆုံးနိုင်သော ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝါစာတည်း။

ဝိက္ခေပေါ။ ။သကဝါဒေန ပရဝါဒါနံ ခိပနံ–မိမိ၏ဝါဒဖြင့် သူတစ်ပါးတို့၏ သဿတ 'စသော အယူဝါဒတို့ကို "တထာတိပိ မေ နော"စသည်ဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ပယ်ရှားခြင်း တည်း၊ တရားကိုယ်မှာ–ထိုသို့ ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်, ထို ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သော စကားကို ဖြစ်စေတတ်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ ထို့နောက် အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။

ကြောင်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အမရာဝိက္ခေပေါ–အမရာဝိက္ခေပ မည်၏၊ ဧတေသံ–ဤ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သော–ထို မပြိုးပြတ်နိုင်သော အယူစကားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ–ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်)၊ အမရာဝိက္ခေပိကာ–အမရာဝိက္ခေပိကတို့မည်၏။

အပရောနယော–အခြားတစ်နည်းကား၊ အမရာနာမ–အမရာမည်သော၊ ဧကော–တစ်မျိုးသော၊ မစ္ဆရာတိ–ငါးအမျိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ [ထိုငါးကို "ငါးစင်း=ငစင်း"ဟု ခေါ်သတတ်။] သာ–ထိုငါးမျိုးသည်၊ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေန–ဖေါ်ခြင်း ငုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဖေါ်ချီ ငုတ်ချီ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊) ဥဒကေ–ရေ၌၊ သန္ဓာဝမာနာ–ပြေးသွားလသော်၊ ဂဟေတုံ–ဖမ်းယူခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ–မတတ်ကောင်း၊ [ဤနေရာ၌ "နသက္ကောတိ"ဟုလည်းကောင်း, "နသက္ကာတိ"ဟုလည်းကောင်း ပါ၌ရှိ၏၊ "နသက္ကာ"ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊ ဣတိလည်း မလို၊ "ဂဟေတုံ နသက္ကာ–ဖမ်းခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း "ဖမ်း၍ မမိနိုင်"ဟု ဆိုလိုသည်။] ဧဝမေဝ–ဤအတူသာလျှင်၊ အယမိဝါဒေါ–ဤဝါဒကိုလည်း၊ (ဝုစ္စတိ–၌စပ်) ဣတောစ–ဤမှလည်း၊ ဣတောစ–ဤမှလည်း၊ သန္ဓာဝတိ–ပြေးသွား၏၊ ဂါဟံ–ဖမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ (ဘာဝအပွဓာန ဘာဝလောပကြံ)၊ နဥပဂစ္ဆတိ–မကပ်ရောက်၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အမရာဝိက္ခေပေါတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ ဧတေသံ–ဤ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သော–ထို အမရာမည်သော ငါး၏ အထူးထူး အပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းနှင့်တူသော ပယ်ရှားခြင်းသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ–ထို့ ကြောင့်၊ (တေ–ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊) အမရာဝိက္ခေဝိကာ–အမရာဝိက္ခေပိက တို့မည်၏။

၆၂။ ဣဒံ ၊ပေ၊ နပ္ပဇာနာတီတိ–ဣဒံ ၊ပေ၊ နပ္ပဇာနာတီတိဟူသော ပုဒ်၏၊ (အတ္ထော–၌စပ်)၊ ဒသ–ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ကုသလကမ္မပထေ–ကုသလကမ္မပထတို့ကို၊ ယထာဘူတံ–အကြင် အကြင် ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း၊ ဝါ–ဟုတ်မှန်စွာ၊ နပဇာနာတိ–မသိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [အချို့စာအုပ်၌ "နဇာနာတိတိ အတ္ထော"ဟု

အပရောနယော။ ။အမရာမည်သော ငါးတစ်မျိုးရှိသတတ်၊ ထို ငါးမျိုးသည် ဖမ်း၍ မမိနိုင်၊ အထူးထူး အပြားပြား ပြေးသွား၍ ဖမ်းသူကို ရှောင်တိမ်းတတ်၏၊ ထို အမရာငါး၏ ရှောင်တိမ်းခြင်းကို "အမရာယ–၏+ဝိက္ခေပေါ–ဖမ်းသူကို အမျိုးမျိုးနည်းဖြင့် ပစ်ပယ်ခြင်း၊ ဝါ– ရှောင်တိမ်းခြင်း၊ အမရာဝိက္ခေပေါ–ခြင်း"ဟု ပြုပါ၊ အမရာဝိက္ခေပေါ ဝိယာတိ အမရာဝိက္ခေပေါ၊ "ဧဝမေဝ အယံပိ ဝါဒေါ၊ပေ၊အမရာဝိက္ခေပေါ ဝုစ္စတိ"ကို ထောက်၍ ဝါဒကိုသာ အရ ကောက်ပါ၊ သော ဧတေသံ အတ္ထိတိ အမရာဝိက္ခေပိကာ၊–ဋီကာသစ်၌ အခြားတစ်နည်းလည်း ပြုသေး၏။

ရှိ၏၊ ပ အနက်မရှိဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။] အကုသလေပိ–အကုသိုလ်၌လည်း၊ ဒသ–ကုန်သော၊ အကုသလကမ္မပထာဝ–အကုသလ ကမ္မပထတို့ကိုသာ၊ အဓိပ္ပေတာ–အလိုရှိအပ်ကုန်၏။

သော်မမသ ဝိယာတောတိ–ကား၊ မယာ–ငါသည်၊ မုသာ–ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ (မုသာသည် နိပါတ်ပုဒ်တည်း)၊ ဘဏိတံ–ပြောဆိုအပ်ပြီ (ပြောဆိုမိပြီ)၊ ဣတိ–သို့၊ ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိယာ–နှလုံးမသာယာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ဋီကာသစ်နည်း)၊ (တစ်နည်း) ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိယာ–နှလုံးမသာယာဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ မမ–ငါ၏၊ ဝိယာတော–ပင်ပန်းခြင်းသည်၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဒုက္ခံ–ဒုက္ခသည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ သောမမသသအန္တ ရာယောတိ–ကား၊ သော–ထို ပင်ပန်းခြင်းသည်၊ မမ–ငါ၏၊ သဂ္ဂသ္သစေဝ–နတ်ပြည်၏လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂသ္သစ–မဂ်၏လည်းကောင်း၊ အန္တ ရာယော–အန္တ ရာယ်သည်၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏။

မုသာဝါဒ၊ပေါ၊ပရိဧဂ္ဂဿာတိ–ကား၊ မုသာဝါဒေ–မုသာဝါဒကြောင့်၊ ဝါ–မုသာ ဝါဒမှ၊ သြတ္တပ္ပေနစေဝ–လန့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟိရိယာစ–ရှက်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ (အာပဇ္ဇတိ၌စပ်)၊ ဝါစာဝိကွေပ် အာပဇ္ဇတီတိ–ကား၊ ဝါစာယ–

ကုသလ အကုသလ။ ။အမရာဝိကွေပ အယူရှိကြသော သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့သည် ကုသိုလ်အရာဝယ် "စျန်တရား မဂ်တရား"ဟူသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို သိနိုင်သော ဉာဏ် မရှိကြ၊ အကုသိုလ်အရာ၌လည်း သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကစသော သဘောလက္ခဏာကို သိနိုင် သောဉာဏ် မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် "ကုသလ"အရ အများသိဖြစ်သော ကုသလကမ္မပထနှင့်, "အကုသလ"အရလည်း အကုသလကမ္မပထတို့ကိုသာ ဖွင့်ပြရသည်။

ဝိယာတော။ ။ဋီကာသစ်၌ "ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိယာ"ဝယ် "ဝိပ္ပဋိသာရ"အရ ဒေါမနဿ ရသောကြောင့် ဒေါမနဿဖြစ်ခြင်းကို ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ "ဝိယာတော"အရ ကာယိက ဒုက္ခကို ယူလေသည်၊ မိမိကား "စေတသိကဒုက္ခ"ကို ယူလို၏၊ ချဲ့ဦးအံ့–"ကာယိကဒုက္ခ–ကိုယ်ပင်ပန်းမှု"ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် ထိခိုက်မိမှသာ ကာယဝိညာဉ်ဖြစ်သောအခါ ယှဉ်ရသော ဒုက္ခဝေဒနာတည်း၊ မုသားဖြစ်သည့်အတွက်ကား "ဝိပ္ပဋိသာရ"ဟူသော နှလုံးမသာ ယာမှု စေတသိကဒုက္ခ (ဒေါမနဿ) ဝေဒနာသာဖြစ်ထိုက်မည် ဟု ထင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိယာကို ဝိယာတောဏ်သရုပ်ကိုပြသော သရုပကျွာဝိသေနဟု ယူလိုပါသည်။

မုသာဝါဒေ၊ပေါ၊ဟိရိယာစ။ ။ဘယာကို "သြတ္တပ္ပေန"ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဘယအရ"ကြောက်ခြင်း ဒေါမနဿကိုမယူဘဲ သြတ္တပ္ပကိုယူပါ"ဟု သိစေ၏၊ ပရိဧဂ္ဂဿာကို "ဟိရိယာ"ဟု ဖွင့်သဖြင့် ပရိဧဂ္ဂဿာအရ "ရှုံ့ရှာခြင်းဒေါမနဿကိုမယူဘဲ ဟိရိသဘောအားဖြင့် စက်ဆုတ်ခြင်းကို ယူပါ"ဟု သိစေ၏၊ ထို ၂ ပုဒ်ကို မုသာဝါဒနှင့် သတ္တမီတပ္ပုရိသ် တွဲစေလို၍ "မုသာဝါဒေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသတ္တမီဝိဘတ်ကိုလည်း နိမိတ်အနက်၌ (တစ်နည်း) ဘယယောဂ အပါဒါန်အနက်၌ သက်၍ "ကြောင့်"ဟုလည်းကောင်း "မှ"ဟုလည်ကောင်း ပေးပါ။ [မုသာဝါဒေတိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ, နိဿက္ကတ္ထေ ဝါ၊–ဋီကာ။]

စကားဖြင့်၊ ဝိကျေပ်–အထူးထူး အပြားပြား ပစ်ပယ်ခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ–ရောက်၏၊ ကိဒိသံ–အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သောစကားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ပစ်ပယ်ခြင်းသို့၊ (အာပဇ္ဇတိ–နည်း)၊ အမရာဝိကျေပ်–မပြီးမပြတ်နိုင်သော အယူစကားဖြင့် အထူးထူး အပြားပြား ပစ်ပယ်ခြင်းသို့၊ (အာပဇ္ဇတိ–၏)၊ အပရိယန္တဝိကျေပ်–အဆုံးမရှိသော အယူစကားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ပစ်ပယ်ခြင်သို့၊ (အာပဇ္ဇတိ–၏)၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဧဝံတိပိ မေနောတိ အာဒိသု–ဧဝန္တိပိ မေ နော အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ ဧဝန္တိပိ မေ နောတိ–ဧဝန္တိပိ မေ နောဟုပစ်ပယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ဧဝန္တိပိ မေ နောဟု ပစ်ပယ်ကြောင်းစကားသည်၊ အနိယမိတဝိကျေပေါ–မမှတ်သားအပ်သောဝါဒကို

ကိဒိသံ။ ။ပါဠိတော်၌ "ဝါစာ ဝိကျေပ် အာပဇ္ဇတိ အမရာဝိကျေပ်"ဟု တစ်ဆက်တည်း ရှိ၏၊ ထို အမရာဝိကျေပ်သည် ဝါစာဝိကျေပ်၏ သရုပ်ပြဟု သိစေလိုသောကြောင့် ဝါစာဝိကျေပ်ကို "ကိဒိသံ"ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ "အမရာဝိကျေပ်"ဟု အဖြေပြသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား–အမရာဝိကျေပ ကိုပင် "ဝါစာဝိကျေပ"ဟု ခေါ်သည် ဟူလို။

အပရိယန္တဝိကျေပ်။ ။အပရိယန္တဝိကျေပ်ဖြင့် အမရာဝိကျေပ၏ ပြခဲ့သော ၂ နည်းတွင် ပဌမနည်းကို ပြ၏၊ ဒုတိယနည်းအရ မေးပုံကိုကား "ဣဒံ ကုသလန္တိ ဝါ ပုဗ္ဗော"စသည်ဖြင့် ပြလိမ့်မည်၊ မှန်၏–အမရာဝိကျေပပုဒ်ကို ၂ နည်းဖွင့်ခဲ့ရာဝယ် ပဌမနည်း၌ "ပရိယန္တရဟိတာ၊ ဝေ၊ ဝိကျေပေါ"ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဝံတိပိ မေ နောတိ အာဒိသု"စသည်ဖြင့် နောက်၌ ပယ်ရှားပုံကိုပြသောစကားသည် "ပဌမနည်းအရ ပယ်ရှားပုံကိုပြသော စကားတည်း"ဟု မှတ်ပါ။ [တေန(ထို အပရိယန္တဝိကျေပ်ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်) အမရာသဒိသ ဝိကျေပသခ်ါတဲ့ ဒုတိယနယ် နိဝတ္တေတိ၊–ဋီကာသစ်။]

တစ်နည်း။ ။ဋီကာတို့၌ "အပရိယန္တဝိကျေပ်"ဟူသောအနက်ကို ပဌမနည်းအတွက်ဟု မခွဲခြားဘဲ ၂ နည်းလုံးနှင့်ဆိုင်သောအနက်ဟု တစ်မျိုးဖွင့်သေး၏။ [အထဝါ အပရိယန္တ ဝိကျေပဒဿနံယေဝ အဋ္ဌကထာယံ ကတံ ဧဝံတိပိ မေ နောတိ အနိယမိတ ဝိကျေပေါတိ အာဒိနာ, ဣဒံ ကုသလန္တိ ဝါ အကုသလန္တိ ဝါ ပုဗ္ဗောတိ အာဒိနာစ၊–ဋီကာသစ်။]

အနိယမိတဝိကျေပေါ။ ။"သင်၏အယူသည် သဿတအယူပါလား"ဟု မေးလျှင် "ဧဝံ တိပိ မေ နော–ဤသို့ သဿတအယူလည်း မဟုတ်ပါ"ဟု ပယ်၏၊ ဒီလိုဆိုလျှင် "အညထာ–သဿတမှ တစ်ခြားသော ဧကစ္စသဿတအယူလား"ဟု မေးပြန်လျှင် "ဧဝံတိပိ မေ နော–ဤသို့သဿတအယူလည်း မဟုတ်ပါ"ဟု ပယ်၏၊ ဤသို့ မေးသမျှအားလုံးကို ပယ်ရှားနိုင်သောစကားဖြစ်၍ "အနိယမိတ–မမှတ်သားအပ်သောအယူကို (မည်သည့်အယူ မဆို)+ဝိကျေပ–ပစ်ပယ်ကြောင်းစကား"ဟု ဆိုသည်။ [ဧဝံတိပိ မေ နောတိ–ယံ တယာ ပုဋ္ဌံ(အကြင်အယူကို သင်သည် မေးအပ်ပြီ)၊ တံ ဧဝံတိပိ မေ လဒ္ဓိနော ဟောတိ (ထိုအယူသည် သင်မေးသည့်အတိုင်း ဟုတ်၏၊ ဤသို့လည်း ငါ၏အယူသည် မဖြစ်ပါ၊–ဋီကာ။]

ပစ်ပယ်ခြင်းတည်း၊ ဝါ–မမှတ်သားအပ်သောဝါဒကို ပစ်ပယ်ကြောင်း စကားတည်း၊ တထာတိပိ မေ နောတိ–တထာတိပိ မေ နောဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ပဋိပက္ခိပတိဋ္ဌစပ်)၊ သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိ–သဿတောပေါစ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သော၊ သဿတဝါဒံ–သဿတဝါဒကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏၊ အညထာတိပိ မေ နောတိ–အညထာတိပိ မေ နောဟူသောပါဠိဖြင့်၊ သဿတတော–သဿတဝါဒမှ၊ အညထာ–အခြားသော အပြားအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သော၊ ကေစု သဿတံ–ကေစုသဿတဝါဒကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏၊နောတိပိ မေ နောတိ–နောတိပိ မေ နောဟူသောပါဠိဖြင့်၊ တထာဂတော–သတ္တဝါသည်၊ မရဏာ–သေရာအခါမှ၊ ပရံ–နောက်၌၊ နှ ဟောတိ–မဖြစ်တော့၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သော၊ ဥစ္ဆေဒံ–ဥစ္ဆေဒဝါဒကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏၊ နော နောတိပိ မေ နောတိ–နောပေါနောဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (တထာဂတော–သည်၊ မရဏာ–မှ၊ ပရံ–၌)၊ နေဝ ဟောတိ–ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ နနဟောတိ–မဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သော၊ တက္ကိဝါဒံ–တက္ကိဝါဒကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏။

သယံ ပန–မိမိသည်ကား၊ ဣဒံ–ဤတရားသည်၊ ကုသလံ–ကုသိုလ်လော၊ ဣတိဝါ–ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဣဒံ–သည်၊) အကုသလံ–အကုသိုလ်လော၊ ဣတိဝါ–ဤ သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗော–မေးအပ်သည်၊ (သမာနော–သော်၊)

တထာတိပိ မေ နော။ ။မေးသူက "အတ္တလောကသည် သဿတလား"ဟု မေးသောအခါ "တထာတိပိ မေ နော"ဟု ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ဖြေသည်။

အညထာတိပိ မေ နော။ ။မေးသူက "သဿတမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်သော ကေစု သဿတလား"ဟု မေးသောအခါ "သဿတမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားမဟုတ်"ဟု ပယ်ရှားသော အားဖြင့် ဖြေသည်။ [စာအုပ်တို့၌ "သဿတတော အညထာတိပိ ဝုတ္တံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "တိပိ"ပါဘွယ်မလို၊ "မေ လဒ္ဓိ နော"ဟု စပ်စရာရှိမှ ဣတိဟု အာကာရဇောတကနှင့် သမုစ္စယတ္ထပိသဒ္ဒါ ရှိရသည်၊ "ကေစုသဿတံ"၏ နောက်၌ "ကေစုအသဿတံ"ဟုလည်း တွေ့ရ၏၊ "ကေစုသဿတ"ဟု ဆိုလျှင် "ကေစုအသဿတ" ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီဖြစ်သော ကြောင့် အပိုသာ။]

နောတိပိ မေ နော။ ။မေးသူက "သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်တော့ ပြီလော" ဟု မေးသောအခါ "သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ မဖြစ်တော့ဟု ငါ့မှာ အယူမရှိ"ဟု ဥစ္ဆေဒဝါဒကို ပယ်သောအားဖြင့် ဖြေသည်။

နော နောတိပိ မေ နော။ ။"သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်, မဖြစ်သည်လည်းမဟုတ် အားဖြင့် ၂ မျိုးပြားပါသလော"ဟု မေးသောအခါ "နော နောတိပိ–ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်ဟုလည်း အယူမရှိ, မဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်"ဟုလည်း အယူမ ရှိဟု တက္ကိဝါဒကို ပယ်သောအားဖြင့် ဖြေသည်။ [နော တစ်ပုဒ်က နေဝ ဟောတိကိုပယ်၍, နောတစ်ပုဒ်က နှ နှ ဟောတိကိုပယ်သည်။]

ကိုဋ္ဌိ–တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ၊ နဗျာကရောတိ–မဖြေဆို၊ ဣဒံ–ဤတရားသည်၊ ကုသလံ–လော၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ပုဋ္ဌော–သည်၊ (သမာနော)၊ ဧဝန္တိ ပိ–ဤသို့ ကုသိုလ်ဟူ၍လည်း၊ မေ–ငါ၏၊ (လဒ္ဓိ–အယူသည်၊) နော–မဖြစ်၊ ဣတိ–သို့၊ ဝဒတိ–ဖြေဆို၏၊ တတော–ထိုသို့ ဖြေဆိုခြင်းကြောင့်၊ (ဣဒံ–သည်၊) အကုသလံကိ–အကုသိုလ်လော၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝုတ္တေ–ပြောဆိုအပ်သော်၊ တထာတိပိ–ထို အကုသိုလ်ဟူ၍လည်း၊ မေ–၏၊ (လဒ္ဓိ)နော–မဖြစ်၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝဒတိ–၏၊ [ဤနေရာ၌ တတောပါလျှင် ကောင်း၏၊ စာအုပ်တို့၌ မပါ၊ ထည့်ပေးပါ။] (တတော–ထိုသို့ဖြေဆိုခြင်းကြောင့်၊) ဥဘယတော–ကုသိုလ် အကုသိုလ် ၂ ပါးစုံမှ၊ အညထာကိ–တစ်မျိုးတစ်ခြားလော၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တေ–သော်၊ (ဥဘယတော–မှ၊) အညထာ–တစ်မျိုးတစ်ခြားတည်း၊ ဣတိပိ–ဤသို့လည်း၊ မေ(လဒ္ဓိ)နော–မဖြစ်၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ တတော–ကြောင့်၊ တိဝိဓေနာပိ–၃ ပါး အပြားအားဖြင့်လည်း၊ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ထို ၂ မျိုးမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဟူသော ၃ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ လည်း)၊ နဟောတိ–မဖြစ်သလော၊ တေ–သင်၏၊ လဒ္ဓိ–သည်၊ ကိ–အဘယ်နည်း၊ ဣတိ, ဝုတ္တေ–သော်၊ (တိဝိဓေနာပိ–ဖြင့်လည်း၊) နော (နဟောတိ)–မဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိပိ–ဤသို့လည်း၊ မေ(လဒ္ဓိ)နော–မဖြစ်၊ ဣတိ, ဝဒတိ–၏၊ တတော–ကြောင့်၊ (ကိ–အဘယ်သို့ပါနည်း၊) နောနောတိ–နောနောဟူ၍၊ (ဘာမေးမေ:

သယံ ပနပေဟျာကရောတိ။ ။"ဝေဒတိပိ မေ နော"ဖြင့် အနိယမိတ ပယ်ပုံကိုလည်းကောင်း, "တထာတိပိ မေ နော"စသော ၄ ဝါကျဖြင့် သဿတ, ဧကစ္စသဿတ, ဥစ္ဆေဒ, တက္ကီ ဝါဒကို ပယ်ပုံကိုလည်းကောင်း ပြပြီး၍ ("အမရာဝိက္ခေပ အယူရှိသော) မိမိကား စွဲမြဲစွာ ယူအပ်သောဝါဒ မရှိသည့်အတွက် တစ်ခုသောအဖို့၌မျှ မတည်"ဟု ပြလိုသောကြောင့် "သယံ ပနပေနေ ကိဉ္စိ ဗျာကရောတိ"ဟု မိန့်သည်။

ဣဒံ ကုသလန္တိ ပုဋ္ဌော။ ။ဤစကားမှစ၍ "ဧကသို့ ပဏ္ဍေ နဝ တိဋ္ဌတိ" တိုင်အောင်သော စကားသည် "သယံ ပနပေနေ ကိဉ္စိ ဗျာကရောတိ"ဟူသော ရှေးစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုထင်ရှားအောင်ပြသောစကားတည်း။ [ဣဒါနိ ကုသလာဒိနံ အဗျာကရဏေန တဒေဝ အနဝဋ္ဌာနံ (ထို တစ်ခုတည်းသော ပဏ္ဍိတ် မတည်ခြင်းကိုပင်) ဝိဘာဝေတိ ဣဒံ ကုသလန္တိ ပုဋ္ဌောတိ အာဒိနာ–ဋီကာသစ်။]

မူကွဲ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ "ဣဒံ ကုသလန္တိ၀ါ ပုဋ္ဌော"ဟု ၀ါသဒ္ဒါကို တွေ့ရ၏၊ ဋီကာဟောင်း ကျမ်းတက်၌လည်း ၀ါသဒ္ဒါ ပါနေ၏၊ ထို၀ါသဒ္ဒါကြောင့် (အမရာ၀ိက္ခေပ၌ ၂ နည်း ဖွင့်ခဲ့ရာ၀ယ်) အမရာမည်သော၀ါး၏ ရှောင်တိမ်းပုံနှင့်တူသော ဒုတိယနည်းကို ပြုလိုသော ကြောင့် "ဣဒံ ကုသလန္တိ၀ါ ပုဋ္ဌော"ဟု မိန့်ကြောင်းကို ဋီကာဟောင်း၌ တစ်နည်း ဖွင့်လေသည်။ [ဒုတိယနယ၀သေန အမရာသဒိသာယ အမရာယ၀ိက္ခေပ ဒသေတုံ ဣဒံ ကုသလန္တိ၀ါ ပုဋ္ဌောတိ အာဒိမာဟ–ဋီကာဟောင်း။] ဋီကာသစ် အလိုအားဖြင့် ၀ါသဒ္ဒါ ပါဘွယ်မလို၊ ဒုတိယတစ်နည်းပြလည်း မဟုတ်၊ သယံ ပနစသော ရှေး၀ါကျကို ထင်ရှားပြခြင်းသာတည်း။

မဟုတ်မဟုတ်ဟူ၍)) တေ–သင်၏၊ လဒ္ဓိ–သည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်သလော၊) ဣတိ, ဝုတ္တော–သော်၊ နောနောတိပိ–မဟုတ်မဟုတ်ဟူ၍လည်း၊ မေ–၏၊ (လဒ္ဓိ)၊ နော–မဖြစ်၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ ဝိကပ္ပေပမေဝ–အထူးထူးအပြားပြား ပစ်ပယ်ခြင်းသို့သာ၊ အာပဇ္ဇတိ–ရောက်၏၊ ဧကသ္မိံပိ ပက္ခေ–တစ်ခုသောအဖို့၌လည်း၊ နတ္ထိ–မတည်။

ဓ၃။ ဆန္ဒောဝါ ရာဂေါဝါတိ–ဆန္ဒောဝါ ရာဂေါဝါဟူသောပါဠိ၏၊ (အသောတိ အတ္ထောဒ္ဓစပ်)၊ အပ္ပဏ္ဏတ္တေပိ–အပြားအားဖြင့် မသိပါသော်လည်း (ခွဲခြား၍ မသိပါသော်လည်း)၊ သဟသာ–အဆောတလျင်၊ ကုသလမေဝ–ကုသိုလ်ကိုပင်၊ ကုသလန္တိ–ကုသိုလ်ဟူ၍၊ ဝတ္တာ–ဖြေဆိုပြီး၍လည်းကောင်း၊ အကုသလမေဝ–အကုသိုလ်ကိုပင်၊ အကုသလန္တိ–အကုသိုလ်ဟူ၍၊ ဝတ္တာ–ပြောဆိုပြီး၍လည်းကောင်း၊ မယာ–အကျွန်ုပ်သည်၊ အသုကသဏ္ဌာန–ထိုမည်သူအား၊ ဧဝံ–သို့၊ ဗျာကတံ–ဖြေဆိုအပ်ပြီ၊ ကိံ–အဘယ်ပါနည်း၊ တံ–ထိုအဖြေကို၊ သုဗျာကတံ–ကောင်းစွာ ဖြေအပ်ပါ၏လော၊ ဣတိ–သို့၊ အညေ–မိမိမှ အခြားကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတေ–ပညာရှိတို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ–မေး၍၊ တေဟိ–ထိုပညာရှိတို့သည်၊ (ဝုတ္တော ဒ္ဒစပ်)၊ ဘဒ္ဒမုခ–ကောင်းသောမျက်နှာရှိသောငါ့ရှင်၊ သုဗျာကတံ–ကောင်းစွာ ဖြေဆိုအပ်ပြီ၊ တယာ–သင်သည်၊ ကုသလမေဝ–ကုသိုလ်ကိုပင်၊ ကုသလန္တိ–ဟူ၍၊ ဗျာကတံ–ပြီ၊ အကုသလမေဝ–ကိုပင်၊ အကုသလန္တိ–ဟူ၍၊ ဗျာကတံ–ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တော–ပြောဆိုအပ်သော်၊ မယာ–ငါနှင့်၊ သဒိသော–တူသော၊ ပဏ္ဍိတော–ပညာရှိသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ တတ္ထ–ထိုအဖြေမှန်ကို ဖြေဆိုခြင်းကြောင့်၊ မေ–ငါ၏၊ ဆန္ဒောဝါ–ဆန္ဒသည်သော်လည်းကောင်း၊ ရာဂေါဝါ–ရာဂသည်သော်လည်းကောင်း၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

အပ္ပဏ္ဏတ္တေပိ။ ။စာအုပ်တို့၌ "အသမ္ပဏ္ဏတ္တေပိ"ဟုလည်းကောင်း"အဏ္ဏတ္တေပိ"ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ "ယထာဘုတံ အပ္ပဏ္ဏတ္တော"ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအတိုင်းရှိခြင်းသာ ကောင်း၏။

ဘဒ္ဒမုခ။ ။ပဏ္ဍိတာနံ သမုဒါစိဏ္ဏမာလပနံ–ပညာရှိတို့၏ ခေါ်ရိုးဖြစ်သော အာလုပ်ပုဒ်တည်း၊ "သုန္ဒရမုခါတိ အတ္ထော–ကောင်းသောမျက်နှာရှိသူ"ဟု အနုက်မှတ်ပါ၊–ဋီကာသစ်။ [ဘဒ္ဒြ+မုခံ ယသ္သာတိ ဘဒ္ဒမုခေါ။]

ဆန္ဒောဝါ ရာဂေါဝါ။ ။ဆန္ဒရာဂဖြစ်ဖို့ရန် အာရုံ ၂ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် ပဌမအမျိုးကား–မိမိကမသိသော်လည်း အဖြေမှန်ကို ဖြေလိုက်သည်အတွက် မိမိ၏ပဏ္ဍိတအဖြစ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂတည်း၊ ယခုအခါ စာမေးပွဲဝင်သူတို့ မိမိကမသိသော်လည်း ရမ်း၍ဖြေခဲ့ရာ၌ အောင်ဂေဇာတ်ထွက်ရာဝယ် ပါလာသောအခါ ကိုယ့်ကိုယ်ကို လူတော်ဟုထင်၍ ပျော်ရွှင်ခြင်းမျိုးတည်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ "နတ္ထိ မယာ သဒိသော ပဏ္ဍိတောတိ ဧဝံ မေ တတ္ထ ဆန္ဒောဝါ ရာဂေါဝါ အသ"ကို ထောက်၍ ပဌမနည်းအရ ဆန္ဒရာဂဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌကထာဆရာပြသည်ဟု မှတ်ပါ။

စ–ဆက်၊ ဇော်ဌ–ဤဆန္ဒရာဂ ၂ ပါးတွင်၊ ဆန္ဒော–သည်၊ ဒုဗ္ဗလရာဂေါ–အားမရှိသော ရာဂတည်း၊ ဝါ–အားနည်းသောရာဂတည်း၊ ရာဂေါ–သည်၊ ဗလဝရာဂေါ–အားရှိသော ရာဂသည်၊ ဝါ–အားကြီးသော ရာဂတည်း။

ဒေါသောဝါ ပဋိဃောဝါတိ–ဒေါသောဝါ ပဋိဃောဝါဟူသောပုဒ်၏၊ (အတ္ထော ဌ္ဌစပ်)၊ ပန–ဗျတိရိက်ကား၊ ကုသလံ–ကို၊ အကုသလန္တိ–အကုသိုလ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အကုသလံဝါ–ကိုမူလည်း၊ ကုသလန္တိ–ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ–ဖြေဆိုပြီး၍၊အညေ–ကုန်သော၊ပဏ္ဍိတေ–တို့ကို၊ ပုစ္ဆိတ္တာ–၍၊ တေဟိ–ထိုပညာရှိတို့သည်၊ တယာ–သည်၊ ဒုဗျာကတံ–မကောင်းသဖြင့် ဖြေဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ–အမှားမှား အယွင်းယွင်း ဖြေဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တေ–သော်၊ ဇော်ကမ်ဗိ–ဤမျှလောက်ကိုသော်မှလည်း၊ နု ဇာနာမိနာမ–မသိတုံသေး၊ ဝါ–မသိတယ်ရှိရသေး၊ ဣတိ–သို့၊ တတ္ထ–ထိုအမှားကို ဖြေဆိုမိခြင်းကြောင့်၊ မေ–၏၊ ဒေါသောဝါ–ဒေါသသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဃောဝါ–သည်သော်လည်းကောင်း၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣဓာပိ–ဤဒေါသ ပဋိဃ ၂ ပါးတွင်လည်း၊ ဒေါသော–သည်၊ ဒုဗ္ဗလကောဓော–အားမရှိသော ကောဓတည်း၊ ဝါ–အားနည်းသောကောဓတည်း၊ ပဋိဃော–သည်၊ ဗလဝကောဓော–အားရှိသော ကောဓတည်း၊ ဝါ–အားကြီးသောကောဓတည်း။

ဒုတိယနည်း။ ။မိမိက မသိသော်လည်း (ဂ)အားလျော်စွာ) မေးလာသူတို့၏ အယူနှင့်ကိုက်ညီအောင် ကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်ဟုပင် ဖြေလိုက်, အကုသိုလ်ကို အကုသသိုလ်ဟုပင် ဖြေလိုက်သည့်အတွက် မေးသူတို့က တအံ့တသြချီးမွမ်းပြီးလျှင် ပူဇော်သက္ကာရကို ပြုကြလေရာ, ထိုသူတို့၏ ပူဇော်သက္ကာရကို အာရုံပြုသော ဆန္ဒရာဂလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ဥပမာ–ယခုခေတ်၌ စာမေးပွဲအောင်သည့်အတွက် ဆုလာဘ်ရ၍ ပျော်ရွှင်မှု ဆန္ဒရာဂဖြစ်ပုံမျိုးတည်း၊ ထို အာရုံကို အဌကထာ၌ မပြော်လည်း ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသည်။

ဆန္ဒနှင့် ရာဂ။ ။ဆန္ဒဟူသည် နှစ်သက်တတ်သော လောဘတည်း၊ ဤသို့ ဆန္ဒနှင့်ရာဂ သည် တရားကိုယ်အားဖြင့် အရတူသောကြောင့် "ဇော်ဌစ"ဟု တက်၍ အရကွဲပုံကို ပြသည်၊ ဤသို့ အရကွဲအောင်ယူမှသာ "ဆန္ဒေဝါ ရာဂေါဝါ"ဟု တစ်ခုခုသာရအောင်ပြသော ဝိကပ္ပနတ္တ ဝါသဒ္ဒါထည့်ရကျိုး နပ်မည်၊ [ဋီကာသစ်၌ ဆန္ဒနှင့်ရာဂ အရ ၂ မျိုးခွဲ၍ ကောက်ရာဝယ် "ဂေါဗလီဗဒ္ဓါဒိနယေန"ဟု ဆို၏၊ စဉ်းစားပါ။]

ဇော်ကမ္ပိနာမ။ ။ဋီကာသစ်၌ အပိုကို "သပိဏ္ဍန"ဟု ဆို၏၊ ဂရဟာအနက်ကို နာမသဒ္ဒါက ဟောပြီးဖြစ်သောကြောင့် အပိုကို "တဒုတ္တရိဇာနန–ထိုထက် အလွန်သိခြင်းကို ပေါင်းသော သမ္ဓိဏ္ဍန"ဟု ယူဟန်တူသည်၊ မိမိကား နာမကို နဇာနာမိနှင့်တွဲ၍ "မသိခြင်းကို ကဲ့ရဲ့သော ဂရဟာဇောတက"ဟုလည်းကောင်း, အပိုကို "ဇော်ကံ ဟူသော အနဲနောင်ထိုင်သော ဂရဟာ ဇောတက , အများကိုဆည်းသော သမ္ဘာဝနာသမုစ္စည်း"ဟုလည်းကောင်း ထင်သည်၊ "ဤမျှလောက်ကလေးကိုသောမှ မသိတုံသေး၏, ဤထက် အလွန်သိဖို့အရေးမှာ သာ၍ ဝေးပါသေးရဲ့"ဟူလို။ [ဒေါသ–ပဋိဃဖြစ်ပုံမှာ စာမေးပွဲကျရုံးသောအခါ ဖြစ်ရပုံမျိုးပင်တည်း။]

တံ၊ပေ၊ဝိယာတောတိ–ကား၊ တံ ဆန္ဒရာဂဒွယံ– ထိုဆန္ဒရာဂ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ မမ–၏၊ ဥပါဒါနံ–ဥပါဒါန်သည်၊ ဝါ–စွဲလမ်းခြင်းသည်၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ (တံ)ဒေါသပဋိဃဒွယံ–ထိုဒေါသ ပဋိဃ ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ (မမ–၏၊) ဝိယာတော–ပင်ပန်းခြင်းသည်၊ ဝါ–ပင်ပန်းကြောင်းသည်၊ (အသ)၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဥဘယမ္မိ–လောဘ ဒေါသ ၂ ပါးစုံသည်လည်း၊ ဒဋ္ဌဂ္ဂဟဏဝသေန–မြဲမြဲစွာ ယူခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဥပါဒါနံ–ဥပါဒါနမည်၏၊ ဝိဟနနဝသေန–ညှင်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဝိယာတော–မည်၏၊ ဟိ–မှန်၏၊ ရာဂေါ–ရာဂသည်၊ အမုဉ္စိတုကာမတာယ–လွတ်ခြင်းငါ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧလူကာဝိယ–မြွှာသည်ကဲ့သို့၊ အာရမဏံ–အာရုံကို၊ ဂဏှာတိ–စွဲမြဲစွာ ယူတတ်၏၊ ဒေါသော–သည်၊ ဝိနာသေတုကာမတာယ–ဖျက်ဆီးခြင်းငါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

ဥပါဒါနံ, ဝိယာတော။ ။အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့် ဥပါဒါန်ဆိုလျှင် တရားကိုယ်မှာ တဏှာနှင့် ဒိဋ္ဌိသာဖြစ်၏၊ [ဒိဋ္ဌိကား ဤနေရာ၌ တွဲစရာမရှိသောကြောင့် မလို။] ထိုကြောင့် ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့၌ "ဆန္ဒောဝါ ရာဂေါဝါ"ဟုလည်းကောင်း၊ "ဒေါသောဝါ ပဋိဃောဝါ"ဟုလည်းကောင်း ပြခဲ့သော ၂ စုံတွင် ယထာလာဘနည်းအားဖြင့် ဆန္ဒနှင့်ရာဂကို ဤ၌ ပြအပ်သော ဥပါဒါန်နှင့် တွဲ၍ ဒေါသနှင့် ပဋိဃကို ဤ၌ ပြအပ်သော ဝိယာတနှင့် တွဲစေလိုသောကြောင့် "ဆန္ဒရာဂဒွယံ ဥပါဒါနံ, ဒေါသ ပဋိဃဒွယံ ဝိယာတော"ဟု မိန့်သည်။

ဥဘယမ္မိဝါ။ ။သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂ, ဒေါသပဋိဃ ၂ စုံလုံးကိုပင် ဥပါဒါန်ဟုလည်းကောင်း, ဝိယာတဟုလည်းကောင်း ခေါ်နိုင်ကြောင်းကို တစ်နည်းပြလို၍ "ဥဘယမ္မိဝါ" စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဣဒါနိ သုတ္တန္တနယေန အဝိသေသယောဇနံ ဒဿေတိ ဥဘယမ္မိဝါတိ အာဒိနာ–ဋီကာသစ်။] မှန်၏–သုတ္တန်ပါဠိတော်၌ "ကောဓုပါဒါနံ ဝိနိဗန္ဓာဝိယာတံ အာပဇ္ဇန္တိ"ဟု ဒေါသတည်းဟူသော ကောဓကိုပင် ဥပါဒါန်ဟူသောနာမည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်၊ လောဘ၏ ဥပါဒါန်ဖြစ်ပုံမှာ ထင်ရှားသောကြောင့် အထူးသာဓက မပြတော့။ [တရားကိုယ် အနက် အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် လောဘနှင့် ဒေါသ ၂ ပါးသာ ရသောကြောင့် "ဥဘယမ္မိ"ဟု ဆိုသည်၊ သဒ္ဒါအားဖြင့်ကား "ဆန္ဒော, ရာဂေါ, ဒေါသော, ပဋိဃော"ဟု ၄ ပါးရှိသည်။]

ဥပါဒါနံ။ ။ဥပသဒ္ဒါသည် ဘုသံအနက်ကို ဟောဏ်၊ ဘုသဟူသည် လွန်လွန်ကဲကဲ (စွဲစွဲမြဲမြဲ) ဟူသော အနက်တည်း၊ ထိုကြောင့် "ဒဋ္ဌဂ္ဂဟဏဝသေန"ဟု ဥပါဒါနကို အနက်ဖွင့်သည်၊ လောဘသည်သာ အာရုံကို စွဲမြဲစွာယူသည် မဟုတ်သေး, ဒေါသလည်း ရန်ညှိုးမွဲ့သော အားဖြင့် အာရုံကို စွဲမြဲစွာ ယူသည်သာတည်း။

ဝိယာတော။ ။ဒေါသသည်သာ စိတ်ကို ညှဉ်းဆဲတတ်သည်မဟုတ်သေး, ရာဂလည်း ရာဂမ်းအဖြစ်ဖြင့် စိတ်ကို ညှဉ်းဆဲတတ်သည်သာ။ [ဝိဟနံ ဝိဟီသံ ဝိတုဒံ (ဝိပ်စက် ညှဉ်းဆဲခြင်း)၊–ဋီကာ။]

အာသီဝိသောဝိယ–လျင်သောအဆိပ်ရှိသော မြွေသည်ကဲ့သို့၊ (အာရမဏ် ဂဏှာတိ)၊ စ–ဆက်၊ ဥဘောပိ–၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ–ဤလောဘ ဒေါသတို့ကို၊ ဝါ–တို့သည်၊ သန္တာပဂဗ္ဗေန–ပြင်းစွာ လောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [စုရာဒိ တပဓာတ်ဖြစ်၍ "တာ"ဟု ဝုဒ္ဓိရှိရသည်။] ဝိဟနန္တိ ယေဝ–ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဥပါဒါနန္တိ စ–ဥပါဒါနဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ဝိယာတောတိစ–ဝိယာတဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ–ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဋမဝါရသဒိသမေव–ပဋမဝါရနှင့် တူသည်သာ။

၆၄။ ပဏ္ဍိတာတိ–ကား၊ ပဏ္ဍိစ္စေန–ပညာရှိ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်ပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတာ–ပြည့်စုံကုန်သော၊ နိပုဏာတိ–ကား၊ သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိနော–နည်းသိမ်မွေ့သော ဉာဏ်ရှိကုန်သော၊ သုခုမ–သိမ်မွေ့သော၊အတ္ထန္တရ–အနက်အမျိုးမျိုးကို၊ ဝါ–အနက်ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထာ–ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ (သမဏဗြာဟ္မဏာ ၌စပ်)။ [အတ္ထန္တရန္တိ အတ္ထနာနတ္တံ, အတ္ထမေဝဝါ–ဋီကာ၊ ရှေးနည်းအလို "အန္တရ"သဒ္ဒါသည် နာနတ္တ (ဘေဒ) အနက်ဟော, နောက်နည်း

ပဏ္ဍိတာ။ ။ဂမ္ဘီရဋ္ဌာနေသု–နက်နဲသော အရာ (အာရုံ) တို့၌၊ ပဏ္ဍာတိ ဂစ္ဆတိ–သွားတတ်၏၊ ဝါ–ရောက်နိုင်၏၊ ဣတိ ပဏ္ဍာ၊ ပဌိဓာတ်, အပစ္စည်း၊ ဣကာရန္တ ဓာတ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟီတ်လာ၊ သဠာတာ+ပဏ္ဍာ ယေသံတိ ပဏ္ဍိတာ၊ သဠာတ အသယတ္ထိအနက်၌ "သဠာတာ တာရကာ ဒိတ္ထိတော"ဟူသော မောဂ္ဂလာန်, ဏာဒိ (၄၅) သုတ်ဖြင့် ဣတပစ္စည်း၊ ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတာဖြင့် ထို သဠာတအသယတ္ထိတဒ္ဓိတ်ကို ပြသည်၊ ["ပဏ္ဍာယ–ဖြင့်+ဣတော ဂတော–ဖြစ်သူတည်း၊ ပဏ္ဍိတော–သူ"ဟုလည်းကောင်း, ဒီဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထေသု ဉာဏဂတိယာ ပဏ္ဍာတိ ဂစ္ဆတီတိ ပဏ္ဍိတော"ဟုလည်းကောင်း ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟပြု၏။]

နိပုဏာ။ ။[နိပုဏာပုဒ်၏ ဓာတ်ပစ္စည်းကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။] "နိပုဏန္တိ–တရာသဖြင့် ကိစ္စကို အကြွင်းမရှိ ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ နိပုဏာ"ဟု ပြုပါ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို "ဖြူစင်ဖြောင့်မတ်သူ"ဟု ခေါ်လျှင် သာ၍ သဒ္ဒါအနေနှင့် သင့်လျော်၏၊ တရားသဘောဖြစ်လျှင်ကား "နိပုဏ–သိမ်မွေ့သောတရား"ဟု ခေါ်ရမ်း၊ ထို၌ "သဏှ" အနက်ဟော အနိပ္ပန္နပါဋိပဒိကဟု ကြံပါ၊ "သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိနော"ကား အဓိပ္ပါယတ္ထအဖွင့်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ပဏ္ဍိတ၏ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ဖြစ်သော "ပညာ" ဟူသည် သုတယမပညာ (ကျမ်းဂန်ကိုဖြစ်စေ တရားကိုဖြစ်စေ ကြားနာရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပညာ)နှင့် စိန္တာမယပညာ (ကြံစည်တွေးတောခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာ)တည်း၊ နိပုဏာ၏ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ဖြစ်သော "ပညာ"သည် သာဘာဝိက (သဘာဝအတိုင်း ပဋိသန္ဓေက ပါလာသော) ပညာတည်း၊ ဤသို့ ဋီကာတို့ ခွဲကြ၏၊ ဈာန်မရသောကြောင့် ဘာဝနာမယ ပညာသည်လည်းကောင်း, မဂ်ဖိုလ်မရသောကြောင့် ပဋိဝေဓပညာသည်လည်းကောင်း ဤနေရာနှင့် မဆိုင်ပါ။

အလို အနက်မရှိ။]ကတပရပ္ပဝါဒါတိ–ကား၊ ဝိညာတပရပ္ပဝါဒါစေဝ–သိအပ်ပြီး သော သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒ ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပရေဟိ–သူတစ်ပါးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ–တကွ၊ကတဝါဒ ပရိစယာစ–ပြုအပ်ပြီးသောဝါဒ၌ လေ့ကျင့်ခြင်း ရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ–ပြုအပ်ပြီးသော ဝါဒပြိုင်ခြင်း ရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (သမဏဗြာဟ္မဏာ ၌စပ်)။

ဝါလဝေဓိရူပါတိ–ကား၊ ဝါလဝေဓိဓနုဂ္ဂဟာသဒိသာ–သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင် သော လေးတော်သားနှင့် တူကုန်သော၊ (သမဏဗြာဟ္မဏာ၌စပ်)၊ တေ ဘိန္နန္တာ မညေတိ–ကား၊ ဝါလဝေဓီ–သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သားသည်၊ ဝါလံ–သားမြီးကို၊ (ဘိန္နတိ) ဝိယ–ပစ်ခွင်းသကဲ့သို့၊ (တထာ–ထို့အတူ၊) သုခုမာနိ ဝိ–သိမ်မွေ့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပရေသံ–သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ– အယူတို့ကို၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ပညာဂတေန–ပညာအထူးအပြားဖြင့်၊ ဝါ–ပညာ ဖြင့်၊ [ပညာဂတေနာတိ ပညာပဘေဒေန၊ ပညာယ ဧဝေါ၊–ဋီကာ။] ဘိန္နန္တာဝိယ– ဖေါက်ခွဲကုန်သကဲ့သို့၊ စရန္တိ–လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။ [မညေသည် ဝိယနှင့်အနက်တူ၏၊ ထို ဝိယကို ဥပမာဧေတကဟု ဆိုကြ၏၊ မိမိကား ဥပ ရိက္ခာဧေတကဟုထင်သည်၊ ဥပရိ–အထက်၌၊ ဝါ–အလွန်+ချာ–ပြောသောစကား။]

ကတပရပ္ပဝါဒါ။ ။ကတသဒ္ဒါသည် ("ဘူကရာ သမ္ဘဝါတ္ထတ္ထဗျာပကာ"နှင့် အညီ) ဓာတ်နက်များစွာကို ဟောနိုင်သော သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် ကတကို "ဝိညာတ"ဟုလည်းကောင်း "ကတဝါဒ ပရိစယ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ဝိညာတ– ဟူသည် သူတစ်ပါးတို့ဝါဒကို သိအောင်ပြုပြီးခြင်းတည်း၊ ကတဝါဒပရိစယဟူသည် သူတစ် ပါးနှင့် ဝါဒပြိုင်မှုကို ပြုခြင်းတည်း။ စေဝသဒ္ဒါ စသဒ္ဒါတို့ဖြင့် ထိုအနက် ၂ မျိုးလုံး၏အရ ကွဲကြောင်းကို ပြ၏၊ ထိုသို့ ပြသဖြင့် "ကတပရပ္ပဝါဒ"၌ ဧကသေသ်ပြုထားသည်, (တစ်နည်း) သာမည နိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် တစ်ပုဒ်တည်း ညွှန်ပြထားသည်ဟု သိစေသည်။ [ပရေသံ+ပဝါဒေါ ပရပ္ပဝါဒေါ၊ ကတော–သိမှုကို ပြုအပ်ပြီးသော၊ ဝါ–လေ့ကျင့်မှု ပြိုင်ဆိုင်မှုကို ပြုအပ်ပြီးသော+ ပရပ္ပဝါဒေါ ယေဟိတိ ကတပရပ္ပဝါဒါ [ဥဘိန္နမန္တရာ ပန သမုစ္စယ ဒွယေန သာမညနိဒ္ဒေသံ ဧကသေသံဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊–ဋီကာသစ်။]

ဝါလဝေဓိရူပါ။ ။ဝိဒ္ဓတိ သိလေနာတိ ဝေဓီ၊ ဝါလံ–သားမြီး၏အဖျားကို+ဝေဓီ–ပစ်ခွင်း နိုင်သော လေးတော်သားသည်၊ ဝါလဝေဓီ၊ [သားမြီးကို အစိတ် ၇ စိတ်လောက် စိတ်ဖျာပြီး လျှင် တစ်စိတ်ကို တစ်ဥသဘာလောက်ဝေးသောအရပ်၌ ခရမ်းသီးကိုချိ၍ အဖျားကို တွဲရမ်းရ ထား၏၊ လေးတော်သားသည် ထို ခရမ်းသီး၏အောက်၌ ကျနေသော သားမြီးဖျားကို မှန်အောင် ပစ်နိုင်သည်၊ ထိုသူမျိုးကိုမှ "ဝါလဝေဓီ"ဟု ခေါ်ရသည်။] ဝါလဝေဓိ လေးတော်သားကဲ့သို့ သူတစ်ပါးတို့၏ သိမ်မွေ့ခက်ခဲသော အယူဝါဒကို ဖျက်ခွဲနိုင်သူကို "ဝါလဝေဓိနော+ရူပ် (သဘာဝေါ) ဧတေသံတိ"ဟူသော ဝစနတ္ထအရ "ဝါလဝေဓိရူပါ"ဟု ခေါ်ရသည်။

တေ မံ တတ္ထာတိ-ကား၊ တေ သမဏာဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ တေသု ကုသလာကုသလေသု-ထို ကုသိုလ်အကုသိုလ်အရာတို့၌၊ သမနုယုဇ္ဇေ ယျုံတိ-ကား၊ ကုသလံ ကိံ- ကုသိုလ်လော၊ အကုသလံကိံ-အကုသိုလ်လော၊ ["အကုသလန္တိ"ဟု ဣတိပါသည်ကား မကောင်း။] အတ္တာနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိ-အယူကို၊ ဝဒ-ပြောပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ လဒ္ဓိ-ကို၊ ပုစ္ဆေယျုံ-မေးကုန်ရာ၏၊ သမနုဂ္ဂါဟေယျုံတိ-ကား၊ ဣဒံနာမ-ဤမည်သော တရားပါတည်း၊ (ကုသိုလ်ပါ-တည်း၊ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ပါတည်း၊) ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ဖြေဆိုအပ်သော်၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ဧတမတ္ထံ- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဂါဟယ-ယူပါသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆေယျုံ-မေးကုန်ရာ၏၊ သမနုဘာသေ ယျုံတိ-ကား၊ ဣမိနာ နာမ ကာရဏေန-ဤမည်သောအကြောင်းကြောင့်၊ (ဧတမတ္ထံ-ကို၊ ဂါဟယာမ-ယူကြပါကုန်၊) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ကာရဏေ-မိမိပြအပ်သော အကြောင်း၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍ တွံ-သင်သည်၊ ဣဒံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကို၊ နဇာနာတိ-မသိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဣဒံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဂဏှ-ယူလော၊ ဣဒံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဝိသဇ္ဇေဟိ-စွန့်လော၊ ဣတိဧဝံ- ဤသို့၊ သမနုယုဇ္ဇေယျုံ-နည်းလမ်းပြည့်နှန်း, တိုက်တွန်းကုန်ရာ၏။

သမနုယုဇ္ဇေယျုံ။ ။"သံ+အနု ဥပသာရကြောင့် ယုဇမောတ်သည် မေးခြင်းအနက် ကို ဟော၏၊ ထိုသို့ မေးရာ၌ "အယူကိုမေးခြင်း"ဟူသော အမေးဝိသေသကို ဟော၏ဟု သိစေလို၍ "လဒ္ဓိं ပုစ္ဆေယျုံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ကိं ကုသလံ၊ပေ၊ဝ,ဒ"ကား မေးပုံကိုပြသော အာကာရ ဝါကျတည်း။

သမနုဂ္ဂါဟေယျုံ။ ။[သံ+အနု+ (စုရာဒိ) ဂဟ၊] "ဤပုဒ်လည်း သံ+အနုဥပသာရကြောင့် မေးစိစစ်ခြင်းအက်နက်ကိုပင် ဟော၏၊ ဥပမာ-စတုတ္ထပါရာဇိက, ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်တို့၌ "သမနုဂ္ဂါဟိယမာနောဝါ"၌ ကဲ့သို့တည်း၊ သို့သော် "ရှေးမေးပုံနှင့်ကား မတူ၊ အကြောင်းကို မေးခြင်းတည်း"ဟု သိစေလို၍ ကာရဏံ ပုစ္ဆေယျုံ"ဟု ဖွင့်သည်။ [သမနုယုဇ္ဇနာ လဒ္ဓိ ယာ ပုစ္ဆာ၊ သမနုဂါဟနာ တံကာရဏသ-ဋီကာသစ်၊ စာအုပ်တို့၌ "ဧတမတ္ထံ ဂါဟေယျုံ"ဟု ရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မှု၌ "ဂါဟယ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုမူကွဲက ကောင်းမည်ထင်သည်။]

သမနုဘာသေယျုံ။ ။ဤ သမနုဘာသနာကို ဋီကာသစ်၌ "သြဝါဒဝသေန သမနုယုဇ္ဇနာ ယေဝ (မေးခြင်းပင်တည်း)"ဟု ဖွင့်၏၊ သို့သော် "ဣဒံ ဂဏှ,ဣဒံ ဝိသဇ္ဇေဟိ"တို့သည် မေးစိစစ်ပုံကိုပြသော အာကာရမဟုတ်ကြ၊ ညွှန်ပြပုံ တိုက်တွန်းပုံ အခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရ သာ ဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို မလိုက်ဘဲ တစ်မျိုးကြံလိုက်ပါသည်။ [နောက်လာမည့် မဟာသီဟနာဒသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား "ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော သမနုဘာသတိ နာမ"ဟု ဖွင့်လိမ့်မည်၊ ထိုအဖွင့်ကို ဤနည်းမှ တစ်မျိုးဟု မှတ်ပါ။]

နံ သမ္ဘာယေယျန္တိ–ကား၊ နသမ္ဘာဒေယျ–မပြီးစေနိုင်ရာ၊ သမ္ဘာဒေတွာ–ပြီးစီးစေ၍၊ ကထေတုံ–ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ နံ သက္ကုဏောယျ–မစွမ်းနိုင်ရာ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ သော မမသ ဝိဃာတောတိ–ကား၊ ပုနပ္ပုနံ–အထပ်ထပ်၊ ဝတ္တာပိ–ပြောပြီး၍လည်း၊ ယံတံ အသမ္ဘာယနံ နာမ–အကြင် မပြီးစီးစေနိုင်ခြင်းမည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော–ထို မပြီးစီးစေနိုင်ခြင်းသည်၊ မမ–ငါ၏၊ ဝိဃာတော–ကိုယ်၏ ပင်ပန်းခြင်းသည်၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ သြဠ၊ပေ၊ဒုက္ခမေဝ–နှုတ်ခမ်း, အာစောင့်, လျှာ, လည်ချောင်းတို့၏ ခြောက်ကပ်ခြင်းဟူသော ဒုက္ခသည်သာလျှင်၊ အသ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ဤသို့ ဖွင့်သောကြောင့် "ဝိဃာတ" အရ ဤနေရာ၌ "ကာယိကဒုက္ခ"ကို ယူရသည်၊ ရှေ့နားဌီးကား "ဝိဃာတ" အရ "စေတသိက ဒုက္ခဟူသော ဒေါမနဿဝေဒနာ"ကို ယူခဲ့၏။] ဧတ္ထာပိ–ဤ တတိယ ဝါရ၌လည်း၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမဝါရသဒိသမေဝ–ပဌမ ဝါရနှင့်တူသည်သာ။ ["အပိ"ဖြင့် ဒုတိယဝါရကို ပေါင်း၊ "သေသံ ပဌမဝါရ သဒိသမေဝ"ဟု ဒုတိယဝါဒတုန်းကလည်း ဆိုခဲ့ပြီ။]

၆၅–၆၆။ မန္ဒောတိ–ကား၊ မန္ဒပညော–နုံသောပညာ ရှိသည်၊ (ဟောတိ၌စပ်)၊ ဧတံ–ဤ မန္ဒပညောဟူသော အမည်သည်၊ အပညသ–ပညာမရှိသူ၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ ["မန္ဒာ–နုံသော၊ အတိက္ခာ–မထက်သော၊ ပညာယသာတိ မန္ဒ

နံ သမ္ဘာယေယျံ။ ။သံပုဗ္ဗ, ပဒဓာတ်, ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း, ယျံဝိဘတ်၊ ပဒဓာတ်မှ ဒကို(ယ)ပြု၍ "သမ္ဘာယေယျံ"ဟု ဖြစ်၏၊ ယျံ ဝိဘတ်လည်း သာမတ္ထိယ(နိုင်=စွမ်းနိုင်) အနက်ဟောတည်း။ [နံ သမ္ဘာယေယျံတိ ဧတ္ထ ဒကာရသ ယကာရာဒေသတံ ယျံ သဒ္ဒသမ္ဘာသမတ္ထိယတ္ထတံ ဒသ္သေတုံ နံ သမ္ဘာဒေယတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။"အပ္ပမာဒေန သမ္ဘာဒေဟိ"၌ သမ္ဘာဒေဟိကို "နိပ္ပါဒေဟိ"ဟုလည်းကောင်း, "ဥပသမ္မဒ္ဓ ဝိဟရတိ"၌ ဥပသမ္မဒ္ဓကို "နိပ္ပါဒေတွာ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သောကြောင့် "ပြည့်စုံစေ"ဟု မပေးဘဲ "ပြီးစီးစေ"ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

သော မမသ ဝိဃာတော။ ။ပါဠိတော်စာအုပ်များ၌ "ယေသာဟံ နံ သမ္ဘာယေယျံ၊ သော မမသ ဝိဃာတော"ဟု တွေ့ရ၏၊ ဤ၌ "ယံတံ အသမ္ဘာယနံ နာမ၊ သော ၊ပေ၊ အသ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌လည်း "ယံ တာဟံ နံ သမ္ဘာယေယျံ၊ သော မမသဝိဃာတော"ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။

မန္ဒော။ ။မဒိဓာတ်, အ ပစ္စည်းဖြင့် "မန္ဒော–နုံသူ, ညံ့ဖျင်းသူ"ဟု ဖြစ်၏၊ မဒိဓာတ်သည် ထုတိ, မောဒ, မဒ, ဂတိ, ဇဋ (ထိုင်းမှိုင်း ဖျင်းအခြင်း) သောပဓန (အိပ်ငိုက်ခြင်း) ဒိတ္တိအနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ကလေးနှင့် လူဖျင်း လူညံ့ လူအ လူနုံကို "မန္ဒ"ဟု ခေါ်သည်၊ မန္ဒတိ–မချီးမွမ်းထိုက်သူကိုလည်း ချီးမွမ်းတတ်၏၊ ဝါ–ဝမ်းမမြောက်ထိုက်သော အရာ၌လည်း ဝမ်းမြောက်တတ်၏၊ ဝါ–ကုသိုလ်ကောင်မှုတို့၌ မေ့လျော့တတ်၏၊ ဝါ–သူတပါးသို့ (မသင့်ရာ၌လည်း) အတုလိုက်

ပညော"ဟုပြု။] မောမူဟောတိ–ကား၊ အတိသမ္မူဠ္ဍော–အလွန် တွေဝေသည်၊ (ဟောတိ၌စပ်)၊ ဟောတိ တထာဂတောတိအာဒီသု–ဟောတိ တထာဂတောအစ ရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သတ္တော–သတ္တဝါကို၊ တထာဂတောတိ–တထာဂတ်ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော–အလိုရှိအပ်၏၊ ဣဒ–ဤ စတုတ္ထဝါရ၌၊ သေသ–ကြွင်းသောအစီအရင်

တတ်၏၊ ဝါ–အမြဲ တွေဝေနေတတ်၏၊ ဝါ–များသောအားဖြင့် အိပ်နေတတ်၏၊ (ကလေး)၊ ဝါ–ရူပကာယအားဖြင့် တင့်တယ်တတ်၏၊ (ကလေး)၊ ဣတိ မနော၊ ဤသို့ ကတ္တုသာမ် ဝစနတ်ပြုလျှင် မနွပညုဝုဋ္ဌိလ်ကို မနွသဒ္ဒါသည် ဟောနိုင်၏၊ "နံ့သောပညာရှိ"ဟူသည် လုံးလုံး ပညာမရှိသူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အပညဿတ် နာမ်"ဟု အဘိဓေယျပြုသည်။

မောမူဟော။ ။မုဟာဟတ်, အပစ္စည်း၊ မုဏ်ဥကို ဒီဃပြု၊ မုယှတိတိ မူဟော၊ မောဟေန+ မူဟော မောဟမူဟော၊ ["မောဟမူဟော"ဟု ဆိုလိုလျှက် ဟ ကိုချေ။] အနက်တူသဒ္ဒါ ၂ ချက်ဆင့်လျှင် အတိသယအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "အတိသမ္မူဠ္ဍော"ဟု ဖွင့်သည်။ [တဠ္ဆ အတိသယတ္ထဒီပက်, ပရိယာယဒ္ဒယသ အတိရေကတ္ထဘာဝတော၊ ယထာ–ပဒဋ္ဌာနံ (နီးစွာသောအကြောင်း) ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ အတိသမ္မူဠ္ဍောတိ၊–ဋီကာသစ်။]

တထာဂတော သတ္တော။ ။"သတ္တော ဒေဟီစ ပုဂ္ဂလော ၊ပေ၊ ဇနော လောကော တထာဂတော" အဘိဓာန်(၉၃)နှင့်အညီ သတ္တဝါသာမညကိုလည်း "တထာဂတ"ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ယထာ ပုဗ္ဗေ ကမ္မုနာ အာဂတော, တထာ ဣဓာပိတိ တထာဂတော–ရှေးရှေးဘဝ၌ ကံကြောင့် လာခဲ့ရသကဲ့သို့, ထို့အတူ ယခုဘဝ၌လည်း ကံကြောင့် လာခဲ့ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သတ္တဝါသည် "တထာဂတ"မည်၏၊ "တထာ+အာဂတောတိ တထာဂတော"ဟု ပြုစေလိုရင်း တည်း၊–ဋီကာသစ်။

မေးဖွယ်။ ။အမရာဝိက္ခေပ အယူရှိသူ ၄ မျိုးတွင် ရှေ. ၃ မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း "ဣဒံ ကုသလံတိ နှ ပဇာနာတိ"စသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်စသည် ကိုမျှ မသိရကား မနွ–မောမူဟပုဂ္ဂိုလ်များပင် မဟုတ်ပါလော, အဘယ့်ကြောင့် ဤ စတုတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ "မနွ–မောမူဟ"ဟု ဆိုရပါသနည်း၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေ။ ။ရှေးပုဂ္ဂိုလ် ၃ ယောက်တို့သည် မိမိ၏ ကုသိုလ်စသည်ကို မသိခြင်းကို မသိမှန်းသိကြသေး၏၊ ဤ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကား မိမိ၏ မသိမှန်းကိုပင် မသိ၊ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ "မနွ–မောမူဟ"ဟု ဆိုရသည်၊ မှန်၏–လောကတွင် မိမိ၏ မသိမှန်းကို သိသူသည် ထို မသိခြင်းကို သိအောင် (သူတစ်ပါးထံ) မေးမြန်း၍ သိသူဖြစ်လာနိုင်သေး၏၊ မိမိ၏မသိမှန်းကိုမျှ မသိသူကား သူတစ်ပါးကို မေးတော့မည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သိသူမဖြစ်နိုင်တော့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြေမျိုးကို ဖြေလေ့ရှိသော သဠာယတနသုတ်ကြီး ကို "အယံ ဝါ ဣမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗမနွော သဗ္ဗမူဠ္ဍော"ဟု (နောက်သာမညဖလ သုတ်၌) မိန့်တော်မူသည်၊ ဓမ္မဒပါဠိတော် (ဗာလဝဂ် ဂဏ္ဌိဘောဒက စောရဝတ္ထု)၌လည်း အောက်ပါ ဂါထာကို ဟောတော်မူ၏။

ယော ဗာလော မညတိ ဗာလျံ, ပဏ္ဍိတောဝါပိ တေန သော၊
ဗာလောဝ ပဏ္ဍိတမာနီ, သဝေ ဗာလောတိ ဝုစ္စတိ။

သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ–ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်သာ၊ စတ္တာရော–လေးယောက် ကုန်သော၊ ဣမေပိ–ဤ သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေးဦး၊ ပဝတ္တခေါ နုသာရေနေဝ–ဖြစ်ပြီးသောတရားသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဒိဋ္ဌိယာ–မိစ္ဆာ အယူ၏၊ ဝါ–ကို၊ ဂဟိတတ္တာ–ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု–ပုဗ္ဗန္တကပ္ပ အယူရှိသူတို့ဌာ၊ ပဝိဋ္ဌာ–ဝင်ကုန်ပြီ။

မြန်မာပြန်။ ။အကြင်ဘာလသည် မိမိ၏ ဘာလဖြစ်ကြောင်းကို သိ၏၊ ထို ဘာလသည် ပဏ္ဍိတဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်စရာရှိသေး၏၊ ဘာလဖြစ်ပါလျက် မိမိကိုယ်ကို ပဏ္ဍိတဟု အထင်ကြီးနေသူကား ကေန်မုချ ဘာလဟုသာ ဆိုရသည်။ [အဖျင်းအအ, အန အနံ့, အတုံ့ အတိုင်း, အရိုင်း အစိုင်း, အမိုက် အမဲဟူသမျှ ဘာလချည်းတည်း။]

ဣမေပိ ၊ပေ၊ ပဝိဋ္ဌာ။ ။ဣမေပိဌ် ပိဖြင့် အန္တာနန္တိက ၄ ယောက်ကို ပေါင်းသည်၊ ထို ၄ ယောက်တို့သာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကဌ် ပါဝင်ကြသည် မဟုတ်သေး၊ ဤ ၄ ယောက် တို့လည်း ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကဌ် ပါဝင်ကြသည်–ဟူလို၊ ထိုအပြင်–ပရလောက, ကုသလ အကုသလခမ္မတို့သည် ရှေးဌ်ရှိပြီး ဖြစ်ပြီးများတည်း၊ ထိုသို့ ပုဗ္ဗေပဝတ္တခမ္မတို့ကို အစဉ်လိုက်၍ မိစ္ဆာအယူဖြစ်သောကြောင့် ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကဌ်လည်း ပါဝင်ကြရသည်။

မှတ်ချက်။ ။"အတ္ထိ ပရော လောကော"ဟူသော ပုစ္ဆာသည် သဿတအယူ၏ အစွမ်း ဖြင့်လည်းမေးနိုင်, သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း မေးနိုင်သောပုစ္ဆာဖြစ်၏၊ "အတ္တသည် သေသော်လည်း မပြတ်သေး, နောက်ဘဝဌ် ဖြစ်သေး၏"ဟု ယူ၍မေးလျှင် သဿတအယူ၏ အစွမ်းဖြင့် အမေးဖြစ်နိုင်၏၊ "ဤဘဝ ဆုံးသောအခါဌ် ကံအားလျှော်စွာ နောက်ဘဝဌ် ဖြစ်ရသေး၏"ဟု ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို မှန်း၍မေးလျှင် သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း အမေးဖြစ်နိုင်သည်။ [နောက်ဌ်လည်း ရဟန္တာအတွက်မေးလျှင် "နတ္ထိ ပရော လောကော" စသည်ဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့် မေးနိုင်ပုံကို သိပါ။]

မေးဖွယ်။ ။"ဤ အမရာဝိက္ခေပိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကိုလည်း မသိ၊ ပရလောကစသည်ရှိမှန်းကိုလည်း မသိ၊ ထိုသို့ မသိသောကြောင့် မေးအပ်သမျှကို "ဧဝံတိပိ မေ နော"စသည်ဖြင့် ပယ်ရှားစ၏၊ ထိုသို့ ပယ်ရှားရုံမျှကြောင့် မိစ္ဆာအယူရှိသူဖြစ်ရသလော"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–မေးအပ်သမျှကို ပယ်ရုံမျှကြောင့် မိစ္ဆာအယူရှိသူဖြစ်ရသည် မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်မှာ–မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု(မိစ္ဆာဘိနိဝေသ)ကြောင့်သာ မိစ္ဆာအယူရှိသူ ဖြစ်ရ ပါသည်၊ မှန်၏၊–ဤ အမရာဝိက္ခေပိကပုဂ္ဂိုလ်သည် နဂိုရ်က သဿတအယူဌ် စွဲမြဲပြီးဖြစ်သည် အပြင် မန္ဒဗုဒ္ဓိဖြစ်သည်အတွက် ကုသိုလ်စသည်တို့ကိုလည်း မသိ၊ ပရလောကရှိမှန်း စသည်ကို လည်း မသိ၊ မိမိမသိသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သူတစ်ပါးအား သိစေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သည် အတွက် ဖြေလိုက်လျှင် မှားဖြစ်မှာလည်း ကြောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဝံတိပိ မေ နော" စသည်ဖြင့် ပယ်ရှားလေသည်၊ အချုပ်မှာ–ပယ်ရှားမှုကြောင့် မိစ္ဆာအယူဖြစ်သည် မဟုတ်၊ နဂိုရ်ကရှိနေသော သဿတအယူကြောင့်သာ မိစ္ဆာအယူဖြစ်ရသည်–ဟူလို။

အမရာဝိက္ခေပဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒအဖွင့်

၆၇။ အတ္တာစ–လည်းကောင်း၊ လောကောစ–လည်းကောင်း၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော–အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဣတိ–သို့၊ ဒဿနံ–သိမြင်တတ်သော မိစ္ဆာအယူသည်၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ–အဓိစ္စသမုပ္ပန္နမည်၏၊ ဧတေသံ–ဤ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ တံ–ထို အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟူသော အယူသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ–တို့သည်၊) အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ–အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကတို့မည်၏၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ–ကား၊ အကာရဏသမုပ္ပန္နံ–အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟူ၍၊ ("ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏" ၌စပ်)။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော။ ။အဓိစ္စ (အဓိစ္စံ) ကို "ယဒိစ္ဆကံ–အလိုအလျောက်" ဟုလည်းကောင်း, ယံကိဉ္စိ ကာရဏံ(ဝိနာ)–အကြောင်းတစ်ခုတစ်ခုကိုကြဉ်၍=အကြောင်း မရှိဘဲ" ဟုလည်းကောင်း, "ကဿစိ ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗံ ဝါ ဝိနာ–တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ဖြစ်ဘူးသောဉာဏ်ကိုကြဉ်၍ ဉာဏ်ဖြင့် ဖန်ဆင်းမှုလည်း မပါဘဲ" ဟု လည်းကောင်း ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်အရ "အတ္တလောကသည် မည်သည့်အကြောင်းမျှမရှိဘဲ သူ့အလိုအလျောက်ဖြစ်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ။ ။"အဓိစ္စမုပ္ပန္န"အရ အကြောင်းမရှိဘဲဖြစ်သော အတ္တလောကကို မုချရ၏၊ ထိုအတ္တလောကကို အာရုံပြုသော မိစ္ဆာအယူကိုကား ဌာနုပစာရသဟစရဏာနည်း အားဖြင့် ရသည်၊ [အာရုံဌာန၏အမည်ကို အာရမဏိကမိစ္ဆာအယူ၌ တင်စားခြင်းကို ဌာနုပစာရ ဟုလည်းကောင်း, အာရုံနှင့်မိစ္ဆာအယူတို့၏ တကွဖြစ်မှုကို သဟစရဏဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။] ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပြလိုမှ အဋ္ဌကထာ၌ "အဓိစ္စ ।ပေ। ဒဿနံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ"ဟု မိန့်သည်၊ ထို့နောက် "တံ ဧတေသံ အတ္ထိ " ကိုကြည့်၍ "အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ ဧတေသံ အတ္ထိတိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ"ဟု ပြုပါ။

ဋီကာ။ ။အတ္တလောကသည်တာနံ ဓမ္မာနံ (အတ္တလောကဟု မှတ်အပ်ကုန်သော ဓမ္မာတို့၏) အဓိစ္စုပ္ပတ္တိအာကာရာရမဏံ ဒဿနံ (အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာလျှင် အာရုံရှိသောအယူကို) [ဝုစ္စတိ ၌စပ်၊] တဒါကာရသန္နိဿယေန ပဝတ္တိတော (ထို အခြင်းအရာ ဟူသော မိုရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) တဒါကာရသဟစရိတတာယစ အဓိစ္စ သမုပ္ပန္နန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ယထာ–မဏ္ဍာ ယောသန္တိ (ဌာနုပစာရ) ကုန္တာပစရန္တိတိစ။ [ကုန္တာ–လုံတို့ သည်၊ ပစရန္တိ–လှည့်လည်ကုန်၏၊ ဤ၌ လုံနှင့် လုံကိုင်သူတို့ သဟစရဏ–တကွဖြစ်ကြသည်။]

ပုဒ်ကြီးဖွယ်။ ။အဓိစ္စ ဝေဒေ (ဝေဒတို့ကို သင်ယူ သရဇ္ဈာယ်၍) ဟူရာ၌ အဓိ+ဣဓာတ်, တွာကို မောဂ္ဂလာန် ၅–ကဏ္ဍ, ၁၆ရသုတ်ဖြင့် စွပ်ပြု၍ တွာပစ္စယန္တပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ တွာပစ္စယန္တပုဒ်မဟုတ်ပါ၊ "အဓိစ္စုပ္ပတ္တိကာ ဗုဒ္ဓါတိ အဓိစ္စေန အကာရဏေန ဥပ္ပတ္တိကာ"ဟု ထေရာပဒါန–ပံသုကူလဝဂ္ဂ, ဒု–အပဒါန်အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သောကြောင့် (အ) သည် ပဋိသေဓနိပါတ်, ဓိစ္စ၌ ဓာဓာတ် (တစ်နည်း) ဓရဓာတ်, ကတ္တားဟော ရိစ္စပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော "ကိတ်နမ်"ဟု ကြံသင့်ပါသည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊....."အဓိစ္စေန"ဟု နာဝိဘတ္တန္တပုဒ်ကို တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။

ဓိ၈–ဂ၃။ အသညသတ္တာတိ စတေ–အသညသတ္တာဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဒေသနာသီသ်–ဒေသနာတော်၏ ဦးခေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ [သညာကို ခေါင်းတပ်ထားသော သဒ္ဒါဖြစ်သည်–ဟူလို။] အစိတ္တုပ္ပါဒါ–စိတ်, စေတသိက် မရှိကုန်သော၊ ရူပမတ္တက အတ္တဘာဝါ– ရုပ်မျှသာဖြစ်သော အတ္တဘောရှိသော သတ္တဝါတို့တည်း၊ ,ဣတိ အတ္ထော၊ တေသံ–ထို အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့၏၊ ဧဝံ–ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဥပ္ပတ္တိ–ဖြစ်ပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်၏၊ ဟိ–ချဲ့၊ ဧကစ္စော–အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိတ္ထာယတနေ–တိတ္ထိတို့၏ သာသနာ၌၊

ဝိဂ္ဂဟ။ ။"ဖလ်–အကျိုးကို၊ ဓာတိ (ဓရတိ)–ဆောင်တတ်၏"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အကျိုးကို ဆောင်တတ်သော အကြောင်းကို "ဓိစ္စ"ဟု ယူပြီးလျှင် "နတ္ထိ+ဓိစ္စံ စေတိသာတိ အဓိစ္စာ (ဥပ္ပတ္တိ)–အကြောင်းမရှိသော ဖြစ်ခြင်း၊ အဓိစ္စာ+ဥပ္ပတ္တိ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိ၊ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိ ယေသံတိ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိကာ"ဟု အပဒါန် အဋ္ဌကထာအတွက် ဝိဂ္ဂဟပြုပါ၊ ဤ၌ကား အဓိစ္စော–အကြောင်း မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) သမုပ္ပန္နော အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော–အကြောင်းမရှိဘဲဖြစ်သော အတ္တ လောက"ဟု ပြုပါ၊ ဥပစာအားဖြင့် အယူဝါဒတိုင်အောင် ယူ၍ (တစ်နည်း) "အဓိစ္စသမုပ္ပန္နေ ဒဿနံ"ဟု ဆိုလိုလျက် နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ "အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ–အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်၏ဟူသော အယူ သည်၊ ယေသန္တိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ"ဟု ပြုပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဘဂဝါဂုဏ်တော်ဖွင့် ဝိမတိဋီကာ၌ကား "အဓိစ္စ ယံကိဉ္စိ နိမိတ္တံ အဓိဝစနဝသေန (သဒ္ဒါ၏စွဲမှီရာ၏အဖြစ်ဖြင့်) အနပေက္ခိတ္တာ ပဝတ္တံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ"ဟု အဓိစ္စကို တွာပစ္စယန္တ အနေအားဖြင့် ဖွင့်လေ၏၊ ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာနှင့် မညီပါ၊ ထို့ပြင်– အသိတိနိပါတ် သုဓာဘောဇနဇာတ် မြန်မာမူ၌ "အဓိစ္စ အတိက္ကမိတ္တာ"ဟု ရှိသော်လည်း သီဟိုဠ်ဒီပမူ "အတိစ္စ (အတိ+ဣစ္စ) အတိက္ကမိတ္တာ"ဟု ရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မူအရှိက သဘာဝကျပါ သည်။

ဒေသနာသီသ်။ ။အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌ နာမ်တရားဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် အားလုံး မရှိပါသော်လည်း သညာစေတသိက်ကို ဒေသနာတော်၏ ဦးခေါင်း အကြီးအကဲအဖြစ်ဖြင့် ခေါင်းတပ်၍ အသညသတ္တ (သညာမရှိသော သတ္တဝါ)ဟု ဟောတော်မူခြင်းကို "ဒေသနာယ+သီသ်"အရ ဒေသနာသီသဟု ခေါ်သည်။ [သီသဟု လာသမျှ၌ ပဓာနနည်းဟု ယူကြ၏၊ သညာကို ပဓာနအားဖြင့် ယူထား၏၊ အပဓာနအားဖြင့်ကား စိတ် စေတသိက်အားလုံးကိုလည်း ယူရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အစိတ္တုပ္ပါဒါ ရူပမတ္တက အတ္တဘာဝါတိ အတ္ထော"ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်၊ .....လောကိယမမ္ပေ ဒေသေန္တော စိတ္တံ သညံဝါ ဓုရံ (အကြီအမှူးပဓာနကို) ကရောတိ၊–ဋီကာ။]

တိတ္ထာယတနေ။ ။မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့သည် မိမိတို့အယူ၌ ခြာခြာလည်လျက် ဌပ်ချည် ဖေါ်ချည် ကူးနေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် အယူကို "တိတ္ထ"ဟု ,ခေါ်၏၊ "တရ္ဏီ ဇတ္ထာတိ တိတ္ထံ၊ တိတ္ထံဝိယ–ကူခပ်ရာ ရေဆိပ်နှင့် တူ၏၊ ဣတိ တိတ္ထံ"ဟုပြု၊ မိစ္ဆာအယူသည် ထို အယူရှိသူတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် အာယတနလည်းမည်၏၊ တိတ္ထံစ+တံ+အာယတ နံစ–တည်နေရာလည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ တိတ္ထာယတနံ–ရာ၊ ဝါ–အယူ၊ ထိုအယူကို ယူရာ

ဝါ–တိတ္ထိဘောင်ခ်ဉ်၊ ပဗ္ဗဇိတ္တာ–ကျင့်ပြီး၍၊ ဝါယောကသိဏော–ဝါယောကသိုဏ်းခ်ဉ်၊ ပရိကမ္မံ– ပရိကမ်ကို၊ (အဖန်ဖန်ပြုလုပ်အပ်သော စီးဖြန်းမှုကို၊) ကတ္တာ–ပြု၍၊ စတုတ္ထဈာနံ–စတုတ္ထ ဈာန်ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတ္တာ–ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဈာနာ–စတုတ္ထဈာန်မှ၊ ဝุฏฐာယ–ထ၍၊ စိတ္တေ–စိတ်ခ်ဉ်၊ ဒေါသံ–အပြစ်ကို၊ ပဿတိ–ရှု၏၊ (ကိံ)၊ စိတ္တေ–စိတ်သည်၊ ဝါ–စိတ်၏၊ သတိ–ရှိလသော်၊ ဝါ–ရှိခြင်းကြောင့်၊ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိ ဒุက္ခဿ–လက်ဖြတ်ခံရခြင်းအစရှိသော ဒุက္ခသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဘယာနိစ–အလုံးစုံသော ဘေးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ–ဖြစ်ရကုန်၏၊ ဣမိနာစိတ္တေန–ဤ စိတ်ဖြင့်၊ အလံ–အကျိုးမရှိ၊ အစိတ္တကဘာဝေါစ–စိတ် မရှိသူ၏အဖြစ်သည်သာ၊ သန္တော–ငြိမ်းအေး၏၊ ဣတိ, (ပဿတိ–ရှု၏။)

ဖြစ်သော တိတ္ထိဘောင် (တိတ္ထိတို့၏ သာသနာ) ကိုလည်း ဌာနုပစာရ သဟစရဏ နည်းအားဖြင့် "တိတ္ထာယတန"ဟု ခေါ်ပါ။ [ဋီကာသစ်ခ်ဉ်ကား အယူကို "တိတ္ထာယတန"ဟု ယူ၍ "အညတိတ္ထိယသမယေ–သာသနာတော် အယူမှတစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့၏အယူခ်ဉ်"ဟု ဖွင့်လေသည်၊ မိမိကား "ပဗ္ဗဇိတ္တာ"ကို ကြည့်၍ "တိတ္ထိတို့၏ သာသနာ"တိုင်အောင် ယူလိုက်ပါသည်။]

ဝါယောကသိဏော။ ။ပဌမဈာန်မှစ၍ ဝါယောကသိုဏ်းဖြင့်ပင် ဈာန်ကို ရခဲ့ပြီးသော ယောဂိသည် တတိယဈာန်ကို ရပြီးသောအခါ စတုတ္ထဈာန်တက်ဖို့ရန် အလေ့အလာ (ဝသီဘော်) နိုင်အောင် တတိယဈာန်ကိုပင် အဖန်ဖန် ဝင်စားပြီး၍ စတုတ္ထဈာန်ရဖို့ရန် ဝါယောကသိုဏ်းခ်ဉ် ပရိကမ်ပြုသည်။ [စတုတ္ထနည်းအရ စတုတ္ထဈာန်ဟုဆိုသည်၊ ပဌကနည်းအားဖြင့်ကား ပဌမဈာန်သာ။]

ဆက်ဦးအုံ။ ။ပထဝီကသိုဏ်းစသော ကသိုဏ်းတို့သည် ရပ်ထင်ရှား အဆင်းထင်ရှား၏၊ ဝါယောကသိုဏ်းကား ရပ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း အခြား ကသိုဏ်းများကဲ့သို့ မထင်ရှားသောကြောင့် နာမ်နှင့် အလားတူနေ၏၊ ထို ဝါယောကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ စတုတ္ထဈာန်ကို ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်မှထသောအခါ စိတ်နှင့်တကွ နာမ်တရားအပေါ်ခ်ဉ် အပြစ်ရှု၏၊ ထိုသို့ အပြစ်ရှုဖန်များသော အခါ နာမ်တရားအစစ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သည် နာမ်တရားကို စက်ဆုပ်သော ဘာဝနာ ဖြစ်လာ၏၊ ထိုအခါ ထိုဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ဝါယောကသိုင်းသည် နာမ်တရားနှင့်တူနေရကား စက်ဆုပ်ခံရာတွင် ပါဝင်လေတော့၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝါယောကသိဏော"ဟု ဆိုသည်။

အာကာသကသိုဏ်းကို မယူ။ ။ယခု ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္နာကာသ ကသိဏောတိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တသာပိ ဟိ အရူပပဋိဘာဂတာ လဗ္ဘတိတိ၊ ဣစ္ဆိတမေဝေတံ ကေသဉ္စိ၊ အဝစန် ပနေတ္ထ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ အဂ္ဂဟိတဘာဝေန–နာမ်နှင့်တူသောကြောင့် ဝါယောကသိုဏ်းကိုယူလျှင် "ဝါယောကသိဏော"ကဲ့သို့ "ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏော"ဟုလည်း ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဘာကြောင့်နည်း–ထိုအာကာသ ကသိုဏ်း၏လည်း နာမ်တရားနှင့် အလားတူအဖြစ်ကို ရနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ (ဤကား စောဒနာ၊) ဤ အာကာသကသိုဏ်းကို အချို့ဆရာတို့ အလိုရှိ အပ်ပါပေ၏၊ အဋ္ဌကထာခ်ဉ် မဆိုခြင်းကတော့ ရှေးဆရာတို့ မယူအပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်၊–ဋီကာ။

ဇဝံ–ဤသို့၊ စိတ္တေ–စိတ်၌၊ ဒေါသံ–အပြစ်ကို၊ ပဿိတွာ–ရှု၍၊ အပရိဟီနဇ္ဈာနော–မယုတ်လျော့သော စျာန်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာလံ–သေခြင်းကို၊ ကတွာ–ပြု၍။ [ကစ်နည်း, ကာလံ–အသက်ရှည်ရာ ကာလကို၊ ကတွာ–ဥပတ္ထမ္ဘကအကြောင်းတို့က ပြုပြီး၍။] အသညသတ္တေသု–အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၌၊ ဝါ–အသညသတ် ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ–ဖြစ်ရ၏၊ အသ–ထို အသညသတ်ဗြဟ္မာ၏၊ စိတ္တံ–စိတ်သည်၊ စုတိစိတ္တနိရောဓေန–စုတိစိတ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဣဓေဝ–ဤ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌သာ။ [ဣဓေဝါတိ ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝေယေဝ၊–ဋီကာ။] နိဝတ္တတိ–ဆုတ်နစ်၏။ [ထပ်၍ မဖြစ်သည်ကို "ဆုတ်နစ်"ဟု ဆိုသည်။] ရူပက္ခန္ဓမတ္တမေव–ရုပ် အစုမျှသည်သာ၊ တတ္ထ–ထို အသညသတ်ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌၊ ပါတုဘဝတိ–ထင်ရှားဖြစ်၏။

ဇဝံ စိတ္တေ ၊ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ။သာသနာပစျာန်ရ တိတ္ထိတို့သည် "စိတ်ရှိသောကြောင့်သာ (သညာရှိသောကြောင့်သာ) တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် မခံချင်ကြ၍ ခိုက်ရန်ဖြစ်ကာ ဟတ္ထဩေဒစသည်နှင့်တကွ ဘေးဒုက္ခတို့ကို ရကြ၏၊ စိတ် (သညာ) မရှိလျှင်ခိုက်ရန် မပြုရသဖြင့် ထို ဘေးဒုက္ခတို့သို့ ရောက်ဖို့မရှိတော့၊ စိတ်မရှိသော ဥပပတ်ဘဝအထူးသည်သာ "ဝိမုတ္တိ (ဒုက္ခအားလုံးမှ လွတ်ကင်းရာဖြစ်၏)"ဟု ယူဆ၍ အသညသမာပတ် (စျာန်) ကို ရအောင် အားထုတ်ကြလေရာ စုတေသောအခါ ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါးဟူသော အကွဏတွင် ပါဝင်သော အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကြရလေသည်၊ သာသနာတော်နှင့် ကြုံနေသော သာသနိကပုဂ္ဂိုလ်များကား "ရပ်လည်း မကောင်း, နာမ်လည်း မကောင်း, ရပ်နာမ် ၂ ပါးလုံး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းသာ"ဟု ရှုနိုင်ကြသောကြောင့် အသညသတ် အရူပဟူသော အကွဏဘုံတို့၌ ဖြစ်ဖို့ရာမကြိုးစားကြတော့။

ကာလံ ကတွာ။ ။"မရဏံ ကတွာ"–ဋီကာသစ်၊ "ကာလော သမယမစ္စုသု" အဘိဓာန် (၁၀၈၃)နှင့်အညီ ကာလသဒ္ဒါသည် မရဏအနက်ဟော၊ "ယောဝါ မနုဿ လောကေ ဇီဝန ကာလော ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယေဟိ ကရီယတိ၊ တံ ကရိတ္တာတိပိ အတ္ထော–လူ့ပြည်၌ အကြင် အသက်ရှည်ရာကာလကို ဥပထမ္ဘကဖြစ်သော စိတ် ဥတု အာဟာရအကြောင်းတို့သည် ပြုအပ်၏၊ ထို အသက်ရှည်ရာကာလကို ဥပတ္ထမ္ဘကအကြောင်းတို့က ပြုပြီးဖြစ်၍"ဟုလည်း အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ တစ်နည်းပေးထားသည်။

အသညသတ္တေသု နိဗ္ဗတ္တတိ။ ။အသညသတ္တမည်သော သတ္တဝါအများကို ရည်ရွယ်၍ "အသညသတ္တေသု"ဟု ဗဟုဝုစ်ထားသည်၊ (တစ်နည်း) အခြားစကြဝဠာတို့၌လည်း အသညသတ္တဘုံတို့ ရှိကြသေးသောကြောင့် ထို ဘုံအများကို ရည်ရွယ်၍ ဗဟုဝုစ်ထားသည်။–ဋီကာသစ်။

ရူပက္ခန္ဓ ၊ပေ၊ ပါတုဘဝတိ။ ။သံသရာကြီးဝယ် အဝိဇ္ဇာ တဏှာအရင်းခံ၍ ရုပ် နာမ် ၂ ပါးဖြင့် အများသတ္တဝါတို့ ကျင်လည်ကြရာ၌ ရုပ်ကို စက်ဆုပ်သော ရူပဝိရာဂဘာဝနာ, နာမ်ကို စက်ဆုပ်သော အရူပဝိရာဂဘာဝနာ, ဤ ၂ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးမရှိလျှင် တဏှာ၏ အစွမ်းကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂ ဖုံ အစုံအလင်ပင်ဖြစ်ရသည်၊ အသညသတ်ဘုံကို တောင်းတသော ယောဂီကား စတုတ္ထစျာန်ကို ရပြီးစကပင် နာမ်ကို စက်ဆုပ်သော အရူပဝိဘာဂ ဘာဝနာ

တေ–ထိုအသည္သတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ တတ္ထ–ထိုအသည္သတ်ဘုံ၌၊ (ဥပ. ပဒ္ဓိတ္တာ တိဋ္ဌန္တိ"တို့၌ စပ်ပါ)၊ ယထာနာမ–ဥပမာမည်သည်၊ ဒိယာ ဝေဂကွိတ္တော–လေးညှို့အဟုန်သည် ပစ်တင်အပ်သော၊ သရော–မြားသည်၊ ဒိယာဝေဂေါ–လေးညှို့၏အဟုန်သည်၊ ယတ္တကော–အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ တတ္တကမေဝ–ထိုမျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသောကာလပတ်လုံးသာလျှင်၊ အာကာသေ–ကောင်းကင်၌၊ ဂစ္ဆတိယထာ–သွားနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ–ဤအတူပင်၊ စျာနဝေဂကွိတ္တာ–စျာန်အဟုန်သည် ပစ်တင်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဥပပဒ္ဓိတ္တာ–ပဋိသန္ဓေနေ၍၊ ["တတ္ထ"ဟု အာဓာရရှိခဲ့သောကြောင့် "ဥပပဒ္ဓိတ္တာ"ဟု ရှိလျှင်လည်းကောင်း၏။] စျာနဝေဂေါ–စျာန်အဟုန်သည်၊ ယတ္တကော–အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ တတ္တကမေဝ–ထိုမျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကာလံ–ကာလပတ်လုံး၊ တိဋ္ဌန္တိ–တည်ကြရကုန်၏၊ ပန–ဆက်၊ စျာနဝေဂေ–စျာန်အဟုန်သည်၊ ပရိဟီနေ–ယုတ်လျော့လသော်၊ တတ္ထ–ထိုအသည္သတ်ဘုံ၌၊ ရူပကွန္ဓာ–ရုပ်အစုသည်၊ အန္တ ရဓာယတိ–ကွယ်ပျောက်၏၊ ပန–ကား၊ ဣဓ–ဤ ကာမဘုံ၌၊

ဖြစ်အောင် စတုတ္ထစျာန်ကို ထုံမွှန်းခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုစတုတ္ထစျာန် အကျိုးပေးသောအခါ နာမ်ခန္ဓာ မပါတော့ဘဲ ရုပ်ခန္ဓာမျှသာ ဖြစ်တော့သည်၊ ဥပမာ–"ဥတုအလိုက် သီးပွင့်ရိုးဖြစ်သော သစ်ပင်တို့သည် သပ်လျှိုခြင်းဟူသော "ဝေခ" ဖြင့် ထိုးထားသောအခါ အချိန်ကျလျှင် မသီးမပွင့်တော့သကဲ့သို့, ထို့အတူ အရူပဝိရာဂဘာဝနာတည်းဟူသော သပ်ချောင်းကို လျှိုထားလိုက်သည်အတွက် ထိုစတုတ္ထစျာန်မှ နာမ်အသီး မသီးနိုင်တော့–ဟူလို။

ဒိယာဝေဂကွိတ္တော။ ။ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေခဏ၌လည်းကောင်း နောက်ကာလ၌လည်းကောင်း ထိုက်သည်အားလျှော်စွာ ကျေးဇူးပြုလျက် တည်ကြသည်၊ "အသည္သတ်ဘုံ၌ကား နာမ်တရား အထောက်အပံ့မပါဘဲ ရုပ်အစဉ်ချည်းသာ ဖြစ်တည်နိုင်၏" ဟူသော ဤအကြောင်းကို အဘယ်နည်းဖြင့် ယုံကြည်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ အဘယ်မျှ ကာလကြာအောင် ဖြစ်တည်နေပါသနည်း၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယထာနာမ ဒိယာ ဝေဂကွိတ္တော"စသော စကားကိုမိန့်သည်၊ "ညှို့အဟုန်ဖြင့် ပစ်တင်အပ်သော မြားသည် ညှို့အဟုန်ကောင်းသလောက် ကောင်းကင်၌ တည်နိုင်သကဲ့သို့, စျာန်အဟုန်ဖြင့် မြှင့်တင်ထားအပ်သောကြောင့် စျာန်အဟုန်ရှိသလောက် ထိုဘုံ၌ တည်နေနိုင်ပါသည်" ဟူလို။ [စျာန်အဟုန်လည်း အလွန်ဆုံးအားဖြင့် ကမ္ဘာငါးရာကာလပတ်လုံး တည်အောင်ထားနိုင်သည်။]

စျာနဝေဂေ ၊ပေ၊ အန္တ ရဓာယတိ။ ။အသည္သတ် သမာပတ်သည် ပြုစီမံအပ်သောကံအဟုန်ကို "စျာနဝေဂ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို စျာန်အဟုန်ကုန်လျှင် ထို အသည္သတ်ဘုံ၌ တည်နေသော ရုပ်ခန္ဓာ အတ္တဘောလည်း ကွယ်ပျောက်လေတော့၏၊ ဥပမာ–မီးစာဆီကုန်လျှင် မီးတောက်ငြိမ်းသကဲ့သို့တည်း။

ပဋိသန္ဓိသညာ–ပဋိသန္ဓေသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏၊ ပန–ဆက်၊ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ ဣဓ–ဤကာမဘုံ၌၊ တာယ ဥပ္ပန္နသညာယ–ထိုဖြစ်သော သညာကြောင့်၊ တေသံ–ထိုအသညသတ်ဗြဟ္မာတို့၏၊ တတ္ထ–ထို အသညသတ်ဘုံ၌၊ စုတိ–စုတေခြင်းသည်၊ ပညာယတိ–ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဤကာမာဝစရဘုံ၌ဖြစ်သော သညာကြောင့် ထို အသညသတ်ဘုံ၌ စုတေခြင်း၏ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ သညုပ္ပါဒါစ ၊ပေ၊ စဝန္တိ တိ–ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [သညုပ္ပါဒါ–သညာ၏ အဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ–ဖြစ်သော သညာရှိကုန်သော၊ တေ ဒေဝါ–ထို အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ တမှာကာယာ–ထို အသညသတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းမှ၊ စဝန္တိ–စုတေကြရကုန်၏။] သန္တ တာယာတိ–ကား၊ သန္တ ဘာဝါယ–ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ["ပရိဏာတော"ဟု စပ်၊ ဋီကာသစ်အလို "ငြိမ်းအေးသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ"ဟု ပေးရလိမ့်မည်။] ဧတ္ထ–ဤ ပဌမအဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါ၌၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ–ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ တက္ကိဝါဒေါပိ–တက္ကိဝါဒကိုလည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏၊ ဣတိ–ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကတို့ကို ဆိုရာစကားရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

ဣဓပဋိသန္ဓိသညာ။ ။အသညသတ်ဘုံမှ စုတေသူတို့သည် (စျာန်အသစ် မရသောကြောင့်) ကာမဘုံမှတစ်ပါး အခြားဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့်မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် ဤကာမဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေသညာ (သညာကို ခေါင်းတပ်ထားသော ပဋိသန္ဓေ စိတ် စေတသိတ်) ဖြစ်ရသည်။ [အသညသတ်ဘုံသို့မရောက်မီ ကာမဘုံတုန်းက စုတိစိတ်သည် နာမ်အစဉ်ချင်းဆက်စပ်နေရသော ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပုံကို အနန္တရပစ္စည်းခန်းကြည့်၍ သိပါ။]

ယသ္မာပနတာယ။ ။"သညုပ္ပါဒါစ ပန တေ ဒေဝါ တမှာ ကာယာစဝန္တိ"၌ သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည် စုတေခြင်း၏ ဧနုကအကြောင်းမဟုတ်, စုတေခြင်းကို သိဖို့ရန် ဉာပကအကြောင်းတည်းဟု သိစေလို၍ "ယသ္မာ ၊ပေ၊ စုတိ ပညာယတိ, တသ္မာ"ဟု မိန့်သည်။ [သညုပ္ပါဒါ၌ သ္မာလည်း ဉာပကဟိတ်အနက်၌သက်၊ (တစ်နည်း) "သညာ+ဥပ္ပါဒါ ယေသံတိ သညုပ္ပါဒါ"ဟု ပြု၍ နိဿယအတိုင်း ပေးပါ။

သန္တဘာဝါယ။ ။ပါဠိတော်၌ "သောမှိ ဘေရဟိ အဟုတ္တာ သန္တတာယ ပရိဏာတော"ဟု ရှိ၏၊ ဆိုလိုရင်းမှာ–"ငါသည်ရှေးက ထင်ရှားမရှိခဲ့ပါဘဲ ယခုအခါ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှါ ညွှတ်၍လာသည်"ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် သန္တတာယကို "သန္တဘာဝါယ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား "သန္တဘာဝါယာတိ နိဗ္ဗာနာယ (ငြိမ်းအေးခြင်းငှါ)"ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကကထာပြီးပြီ။

အပရန္တ ကပ္ပိကကထာအဖွင့်

၇၄။ ဧဝံ–ဤသို့၊ အဌာရသ–တစ်ဆဲ့ရစ်ယောက်ကုန်သော၊ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကေ–ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပ အယူရှိသူတို့ကို၊ ဒသေတွာ–တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ, စတုစတ္တာလီသံ–လေးဆဲ့လေးယောက်သော၊ အပရန္တ ကပ္ပိကေ–အပရန္တ ကပ္ပ အယူရှိသူတို့ကို၊ ဒသေတုံ–ငါ၊ သန္တိဘိက္ခဝေတိအာဒိ–ကို၊ အာဟ–ဟောတော်မူ၏၊ ဝါ–ပြီ၊ တတ္ထ–ထို သန္တိဘိက္ခဝေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယေ–အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊) အနာဂတကောဋ္ဌာသသခ်ိတ်–အနာဂတ်အဖို့ဟု ဆိုအပ်သော၊ အပရန္တံ–နောက်အဖို့ကို၊ ကပ္ပေတွာ–ကြံဆ၍၊ ဂဏ္ဍန္တိ–ယူကြကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ အနာဂတ်အဖို့ကို ကြံဆ၍ယူတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ–တို့သည်၊) အပရန္တ ကပ္ပိကာ–အပရန္တ ကပ္ပိကတို့မည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဧတေသံ–ဤသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အပရန္တ ကပ္ပေါ–အနာဂတ်အဖို့ကို ကြံဆခြင်းသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ အနာဂတ်အဖို့ကို ကြံဆခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တေ–တို့သည်)၊ အပရန္တ ကပ္ပိကာ–တို့မည်၏။ [အနာဂတကောဋ္ဌာသသခ်ိတ် ပါဠိဖြင့် အပရန္တ သဒ္ဒါသည် "အနာဂတ်အဖို့အနက်ဟော"ဟု ပြ၏၊ ဝိဂြိုဟ်ပြုပုံတို့မှာ ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကတုန်းက အတိုင်းပင်တည်း။] ဧဝံ–ဤသို့၊ သေသပိ–ကြွင်းသော အစီအရင်ကိုလည်း၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေးပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပိကဝါဒ အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရနယေနေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သညီဝါဒအဖွင့်

၇၅။ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာတိ (ဧတ္ထ)–ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာဟူသောဤပုဒ်၌၊ မရဏံ–သေခြင်းကို၊ အာဃာတနံ–အာဃာတနဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ (ယေ–အကြင်သမဏဗြာဟ္မဏဖို့သည်)၊ အာဃာတနာ–သေခြင်းမှ၊ ဝါ–သေရာအခါမှ၊ ဥဒ္ဓံ–အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌၊ အတ္တာနံ–အတ္တကို၊ ဝဒန္တိ–ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ–တို့သည်)၊ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ–ဥဒ္ဓမာဃာတနိကတို့မည်၏၊

အာဃာတနံ။ ။"အာဃာတနံ ဝဓဋ္ဌာနံ"ဟု အဘိဓာန်(၅၂၁)၌ သတ်ရာဌာန ကို "အာဃာတန"ဟု ဆိုသော်လည်း ဤ၌ကား သေခြင်းကို "အာဃာတန"ဟု ယူစေလို၍ "အာဃာတနံ ဝုစ္စတိ မရဏံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ အာပုဗ္ဗ, ဟနဓာတ်သည် ဒိဝါဒိဖြစ်မှ ပင်ပန်းခြင်းအနက်ကိုဟော၏၊ သေခြင်းလည်း ပင်ပန်းခြင်းပင်တည်း၊ အဟညတော–ပင်ပန်းခြင်း၊ အာဃာတနံ–ခြင်း၊ ဝါ–သေခြင်း။

ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ။ ။"ဥဒ္ဓမာဃာတန"အရ သေခြင်းမှအထက် (နောက်) ကာလကိုရ၏၊ ဤ၌ကား ထိုကာလ၌ဖြစ်၏ဟု ယူအပ်သော အတ္တကို "ဥဒ္ဓမာဃာတန"ဟု ခေါ်ပါ၊ ထို ဥဒ္ဓမာဃာတနအတ္တကို ပြောဆိုကြောင်း ဝါဒကိုကား (အာရုံ+အာရမဏိကအားဖြင့် တကွဖြစ်

သညီတိ–သညာရှိ၏ဟူ၍၊ ပဝတ္တော–ဖြစ်သော၊ ဝါဒေါ–ပြောဆိုကြောင်း အယူတည်း၊ သညီဝါဒေါ–သညာရှိ၏ဟုဖြစ်သော ပြောဆိုကြောင်းအယူ၊ ဧတေသံ–ဤသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သော–ထို သညာရှိ၏ဟု ဖြစ်သောပြောဆိုကြောင်း အယူသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ–တို့သည်)၊ သညီဝါဒါ–သညီဝါဒတို့ မည်၏။

၇၆–၇၇။ ရူပီ အတ္တာတိအာဒီသု–ရူပီအတ္တာ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ကသိဏာရူပ်–ကသိုဏ်းရုပ်ကို၊ အတ္တာတိ–အတ္တဟူ၍ လည်းကောင်း၊ တတ္ထ–ထိုကသိုဏ်းရုပ်၌၊ ပဝတ္တသည်–ဖြစ်သောသညာကို၊ အသ–

သော) သဟစရဏနည်းအားဖြင့် "ဥဒ္ဓမာယာရုန"ဟု ယူ၍ "ဥဒ္ဓမာယာတနံ+ ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဓမာယာတနိကာ–သေသည်မှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ ၌ အတ္တာကိုပြောဆိုကြောင်း အယူရှိသူတို့"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့သဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌ လိုရင်းအနက်မျှကိုသာ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် "ဥဒ္ဓမာယာတနာ အတ္တာနံ ဝဒန္တိ"ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။သဟစရဏနည်းအပြင် ဋီကာတို့၌ "ဥဒ္ဓမာယာတနံ ပဝတ္တော ဥဒ္ဓမာယာ တနော"ဟု ပဝတ္တတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ဖြစ်စေ, "ဥဒ္ဓမာယာတနဝါဒေါ"ဟု ဆိုလိုလျက် ဝါဒေါပုဒ်ကို ချေ၍ဖြစ်စေ "ဥဒ္ဓမာယာတန"အရ ဝါဒကိုကောက်နိုင်သော နည်းကိုလည်း ပြကြသေး၏၊ မည်သို့ပင် ဖွင့်ဖွင့် လိုရင်းအချုပ်မှာ–"သေပြီးနောက် အတ္တသည် မြဲ၏"ဟု အယူရှိသူတို့ကို "ဥဒ္ဓမာယာတနိက" ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

သညီဝါဒါ။ ။အဋ္ဌကထာအတိုင်း "သညီဝါဒ"ကို သမာသ်တွဲပါ၊ ["ဗုဒ္ဓံ (ဉာဏ်) အသ အတ္ထိတိ ဗုဒ္ဓေါ"ဟု ပြုရာ၌ "ဉာဏ်အရလည်း ဗုဒ္ဓ, ဉာဏ်ရှိသော ဘုရားအရလည်း ဗုဒ္ဓ"ဟု သဒ္ဒါမပြားသော်လည်း အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ အနက်ပြားနိုင်သည်။] ထိုသို့ အဋ္ဌကထာနည်းအရ သဒ္ဒါမပြားသောကြောင့် ဋီကာတို့၌ "သညီ" အရတုန်းကပင် သဟစရဏနည်းအားဖြင့် "သညာရှိသောဝါဒ"ကို အရကောက်၍ "သညီ–သညာရှိသော+ဝါဒေါ ဧတေသံ အတ္ထိတိ သညီဝါဒါ–သညီဝါဒဟူသော ဝါဒရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့"ဟု တစ်နည်းပြကြသည်။

ရူပီ အတ္တာ။ ။ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်သော ကသိုဏ်းရုပ်ကို "အတ္တာ"ဟု ယူလျှင် "ရူပ"အရ အတ္တာကို ရနေသောကြောင့် အဘယ်နည်းဖြင့် "ရူပီ အတ္တာ"ဟု ဆိုနိုင်ပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–ရူပီ အတ္တာ၌ ရူပီကို "ရူပ်(ကသိုဏ်းရုပ်သည်) အသ အတ္ထိတိ ရူပီ"ဟု အနက်မမှတ်ရ၊ "ရူပ်(ဖေါက်ပြန်ခြင်း ရုပ္ပနအလေ့သည်) အသ အတ္ထိတိ ရူပီ"ဟု အနက် မှတ်ပါ၊ မှန်၏–ကသိုဏ်းရုပ်သည် ဝဏ္ဏတကသိဏ, အဝဏ္ဏတကသိဏ (အကျယ်ချဲ့အပ်သော ကသိုဏ်း, အကျယ်မချဲ့အပ်သော ကသိုဏ်း)ဟု ၂ မျိုးရှိသောကြောင့် ပြောင်းလွဲနိုင်, ဖေါက်ပြန် နိုင်ရကား ရုပ္ပနသဘောရှိနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ရူပအရလည်း ကသိုဏ်းရုပ်, ရူပီအရလည်း ကသိုဏ်းရုပ်ဖြစ်ရကား ကသိုဏ်းရုပ်ဖြစ်သော "အတ္တကို ရူပီ အတ္တာ"ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

ထိုအတ္တ၏၊ သညာတိစ–သညာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ(ဝါ)–ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အာဓိဝကာဒယော–အာဓိဝကအစရှိသူတို့သည်၊ တက္ကမတ္တေနေဝ–ကြံဆခြင်းမျှဖြင့်သာလျင်၊ (ပညပေန္တိ) ဝိယ–ပညတ်ကြကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ–ထိုအတူ၊) တက္ကမတ္တေနေဝဝါ–ကြံဆခြင်းမျှဖြင့်သာလျင်သော်လည်းကောင်း၊ (ပညပေန္တိ၌စပ်)၊ အတ္တာ–အတ္တသည်၊ ရူပီ–ဖေါက်ပြန်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏၊ မရဏာ–သေရာအခါမှ၊ ပရံ–နောက်၌၊ အရောဂေါ–ပျက်ခြင်း

မေးဖွယ်။ ။ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် အတ္တကို "ရူပီ"ဟု ဆိုလျှင် သဿတ(မြဲ၏)ဟု ယူခြင်းနှင့် မဆန့်ကျင်ပါလော, အဘယ်နည်းဖြင့် ဤ အယူကို သဿတဒိဋ္ဌိ၌ သွင်းနိုင်ပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–တိတ္ထိဆရာသည် "အတ္တသည် မသေမီက ဝမိုတ အဝမိုတအားဖြင့် (အကျယ်, အကျဉ်းအားဖြင့်) ဖေါက်ပြန်သော်လည်း သေပြီးနောက်၌ မဖေါက်ပြန်ဘဲ မြဲ၏"ဟု ယူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိ သွင်းနိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "အရောဂေါ ပရံ မရဏာ–သေပြီး နောက်၌ ရောဂါမရှိ, မြဲ၏"ဟု ဆိုသည်။

တစ်နည်း။ ။ပြခဲ့သောနည်းအားဖြင့် "ရူပ–ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘော"ဟု ယူလျှင် စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဋီကာ၌ "ရူပ(ကသိဏ်းရုပ်သည်) အသေ အတ္တိ"ဟုပင် ဝိဂ္ဂဟပြု၍ "ရူပနှင့် ရူပီတို့အရ ကသိဏ်းရုပ်တည်းဟူသော အတ္တချည်းရသောကြောင့် အဘောဒဘောဒူ ပစာရကြံပါဟု ဆို၏။ [အထဝါ ရူပ အသေ အတ္တိတိ ရူပီတိ ဝုစ္စမာနေပိ နု ဒေါသော၊ ကပ္ပနာသိဒ္ဓေနပိ ဟိ (ကြံဆခြင်းအားဖြင့် ပြီးသည်လည်းဖြစ်သော) ဘောဒေန (အပြားအားဖြင့်) အဘောဒဿာပိ နိဒ္ဒေသဒဿနတော၊ ယထာ–သိလာ ပုတ္တကဿ သရီရန္တိ။]

တစ်နည်း။ ။"ရူပ"အရ ကသိဏ်း၏ ဖေါက်ပြန်ခြင်းကို မယူဘဲ, ရုပ်၏သဘောကို ယူ၍ "ရူပ အသေ အတ္တိတိ ရူပီ"ဟု ယူလျှင်လည်း သင့်သည်သာ၊ ရုပ်၏သဘောဟူသည် ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘောတည်း။ [ရုပဉ္စ ဝါ ရူပ, ရူပသဘာဝေါ၊ တံ အသေ အတ္တိတိ ရူပီ(အတ္တာ)၊ ရူပိနော ဓမ္မာတိ အာဒိသု ဝိယ၊ ဧဝဉ္စ ဂဟေတ္တာ အတ္တနော ရူပသဘာဝတ္တာ (အတ္တက ရုပ်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ရူပီ အတ္တာတိ ဝစနံ ဥယာဂတမေဝါတိ (အသင့်အားဖြင့်ဖြစ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့်) ကသိဏရူပ် အတ္တာတိ ဂဟေတ္တာတိ ဝုတ္တံ။]

ဂဟေတ္တာဝါ။ ။စာအုပ်တို့၌ "ဂဟေတ္တာဝါ"ဟု ဝါသဒ္ဒါရှိသော်လည်း ဋီကာတို့၌ မရှိကြ၊ "တက္ကမတ္တေနေဝဝါ"မှ ဝါကို ယူ၍ ရှေးနိဿယတို့ အနက်ပေးကြသည်ကို စာပြင်ဆရာတို့က ကျနေသည်ဟု ထင်၍ "ဂဟေတ္တာဝါ"ဟု ပြင်ကြဟန်တူသည်၊ ထို ဝါသဒ္ဒါသည် ဝိကပ္ပနတ္ထတည်း။

အာဓိဝကာဒယော။ ။"အာဓိဝကတို့သည် (သာမညဖလသုတ်၌ လာလတ္တံ့အတိုင်း) သံသရာဝယ် ဂေါင်းကျိုးဆိုးကျိုးအမျိုးမျိုးကို အမြဲသတ်မှတ်အပ်ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း တွေ့ကြရ၏၊ ကံကြောင့် မဟုတ်"ဟု ယူဆကြ၏၊ ဤသို့ ကံနှင့် ကံအကျိုးကို မယုံကြည်ကြသဖြင့် ဈာန်ရသူများ မဖြစ်နိုင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် လာဘီတက္ကိကများ မဖြစ်နိုင်ဘဲ ဈာန်မရသော သုဒ္ဓတက္ကိကများသာ ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

မရှိ၊ ဝါ–ရောဂါမရှိ၊ သညီ–သညာရှိ၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ နံ–ထို အတ္တကို၊ ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ–ထို အရောဂေါ ပရံ မရဏာဟူသောပါဠိ၌၊ အရောဂေါ တိ–ကား၊ နိစ္စော–မြဲ၏။

ပန–ကား၊ အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ–အရူပသမာပတ်၏ အာရုံကို၊ အတ္တာတိ–အတ္တဟူ၍လည်းကောင်း၊ သမာပတ္တိသည်–သမာပတ်၌ဖြစ်သော သညာကို၊ အသ–ထို အတ္တ၏၊ သညာတိစ–သညာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ(ဝါ)–ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊နိဂဏ္ဌာဒယော–နိဂဏ္ဌအစရှိသူတို့သည်၊ (တက္ကမတ္တေနေ၀–ကြံဆခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ပညပေန္တိ ဝိယ–ပညတ်ကုန်သကဲ့သို့)၊ (တထာ–တူ)· တက္ကမတ္တေနေ၀ဝါ–ကြံဆခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တာ–အတ္တသည်၊ အရူပီ–ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ–ကသိုဏ်းရုပ် မရှိသည်၊ ဟောတိ–၏၊ မရဏာ–သေရာအခါမှ၊ ပရံ–နောက်၌၊ အရောဂေါ–ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ ဝါ–ရောဂါမရှိ၊

အရောဂေါ။ ။နတ္ထိ တေသ (ဤအတ္တ၏) ရောဂေါ ဘဂေါ်တိ အရောဂေါ–ပျက်ခြင်းမရှိသော အတ္တ၊ ရောဂသဒ္ဒါသည် ဘင်္ဂ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ [ရောဂေါ၌ ရဓောတ်, ဏပစ္စည်း၊] "ဘင်္ဂ–ပျက်ခြင်း"ဟူသည်လည်း ရဓောတ်၏ အနက်ဖြစ်သော နာကျင်ခြင်းသဘောပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ရောဂေါကို "ဘင်္ဂေါ"ဟု ဖွင့်နိုင်သည်၊ "ပျက်ခြင်းမရှိ"လျှင် မြဲခြင်းပင် ဖြစ်သောကြောင့် အရောဂသဒ္ဒါသည် နိစ္စသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ် ဖြစ်နိုင်၏၊ (တစ်နည်း) ရောဂသဒ္ဒါသည် အနာရောဂါ အနက် ဟောပင်တည်း၊ ရောဂါမရှိခြင်းကို ခေါင်းတပ်ထားသည်၊ ရောဂါမရှိလျှင် ဖေါက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း မရှိသောကြောင့် "မြဲ၏"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အရောဂေါတိ နိစ္စော"ဟု ဖွင့်သည်။ [ရောဂရဟိတတာသီသေနဝါ နိဗ္ဗိကာရတာယ နိစ္စတံ ပဋိဇာနာတိ ဒိဋ္ဌဂတိကောတိအာဟ အရောဂေါတိ နိစ္စောတိ–ဋီကာ။] ဤ "နိစ္စော" ကား "အရောဂေါ"၏ သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်, အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း။

အရူပသမာပတ္တိ နိမိတ္တံ။ ။ကသိဏ္ဍဝိဒိ မာကာသ (ကသိဏ်း ၉ ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ခွါခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်), ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်, နတ္ထိဘောဂပညတ်, တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်, ဤအားရုံ ၄ ပါးသည် အာကာသာနဉ္စာယတန သမာပတ်စသော အရူပသမာပတ် ၄ ပါး၏ အစဉ်အတိုင်း အာရုံများတည်း။ [အကျယ်ကို အာရမဏသင်္ဂဟ စသည်၌ ရှုပါ။] ထိုအာရုံကို "အတ္တ"ဟု ယူ၍လည်းကောင်း, ထိုအာရုံကိုအာရုံပြုသော သညာကို "သညာ"ဟု ယူ၍လည်းကောင်း အတ္တကို "အရူပီ (ရုပ်မရှိ), သညီ (သညာရှိ၏)"ဟု ပညတ်ကြသည်။

နိဂဏ္ဌာဒယော။ ။တမာရွက်၌ ခါးသောအရသာသည် တမာရွက်ရှိသလောက် ပြန့်နှံ့သကဲ့သို့, အတ္တဟူသော အကောင်ကလေးသည် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသလောက် ထိုခန္ဓာကိုယ်၌ ပြန့်နှံ့၍တည်၏၊ "ထို အတ္တကား အရူပီ–အထည်ကိုယ် ရုပ်မရှိ"ဟု နိဂဏ္ဌတို့ ယူကြသတတ်။

သညီ–သညာရှိ၏၊ ဣတိ၊ နံ–ထို အတ္တကို၊ ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏၊ ပန–ကား၊ တတိယာ–တတိယ အယူသည်၊ မိဿကဂ္ဂါဟ၀သေန–ရူပီ, အရူပီ ၂ မျိုးစုံရောရ၍ ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပ၀တ္တာ–ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူတည်း၊ စတုတ္ထာ–စတုတ္ထအယူသည်၊ တက္ကဂ္ဂါဟေဏေ၀–ကြံဆ၍ ယူခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊

တတိယာပန။ ။"ရူပီစ အရူပီစ အတ္တာ"ဟူသော အယူကို "တတိယာ"ဟု ဆိုသည်၊ အတ္တတစ်ခုတည်း၌ ထိုသို့ ရူပီဖြစ်လိုက်, အရူပီဖြစ်လိုက်အားဖြင့် ၂ မျိုးရောသောကြောင့်ပင် "မိဿကဂ္ဂါဟ၀သေန"ဟု ဆိုသည်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား ရူပသမာပတ်, အရူပသမာပတ် (ဈာန်) တို့ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထို သမာပတ်တို့တွင် ရူပသမာပတ်၏ ကသိုဏ်းစသော အားရုံကို "ရူပ"ဟုလည်းကောင်း, အရူပသမာပတ်၏ အာကာသစသော အာရုံကို "အရူပ"ဟုလည်းကောင်း ယူသည်၊ ဈာန်သမာပတ် မရှိဘဲ တက္ကဂ္ဂါဟ (ကြံစည်၍ ယူခြင်း) ဖြင့်လည်း ထိုအတိုင်း ပညတ်နိုင်သည်။

စတုတ္ထာ။ ။"နေ၀ ရူပီ နာရူပီ အတ္တာ"ဟူသော အယူကို "စတုတ္ထာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို အယူရှိသူကား ဈာနလာဘီမဟုတ် ကြံစည်၍ ယူခြင်းဖြစ်သောကြောင့် "တက္ကဂ္ဂါဟေနေ၀"ဟု ဆိုသည်၊ အတ္တသည် အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့် မိမိကိုယ်စွဲကို မပြုစွမ်းနိုင်ရကား "နေ၀ရူပီ–ရူပ်ရှိသည်"ဟုလည်း မဆိုရ၊ ရူပ်သဘောကို မလွန်နိုင်သောကြောင့် "နာရူပီ–ရူပ်မရှိဟုလည်း မဆိုရ"ဟု ကြံဆခြင်းတည်း၊ ဥပမာ–ခမ္ဘကုဋ္ဌိဟတ္ထပါဒစသည်တို့၏ အပေါင်းသည် သူတို့ချည်း သက်သက် နာမ်တရားမပါလျှင် ရူပ်၏ကိုယ်စွဲကို မပြုနိုင်သောကြောင့် "နေ၀ရူပီ"ဟုလည်းကောင်း, ရူပ်သဘောရှိသောကြောင့် "နာရူပီ" ဟုလည်းကောင်း ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။ [ဤ ဥပမာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အခြားနေရာ၌ အလားတူရှာသင့်သေး၏။]

အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်း။ ။[အထ၀ါ အန္တာနန္တိက စတုက္ကဝါဒေ၀ိယ အညမညပဋိက္ခေပ၀သေန အတ္ထော ဝေဒိတ၀ေါ–ဋီကာ။] "နေ၀ရူပီ နာရူပီ"ဟူရာ၌ နေ၀ရူပီဖြင့် နာရူပီကို ပယ်၍, နာရူပီဖြင့် နေ၀ရူပီကိုပယ်သောကြောင့် "အညမညပဋိက္ခေပ၀သေန အတ္ထော ဝေဒိတ၀ေါ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ဆိုလျှင် တတိယ၀ါဒနှင့် အဓိပ္ပါယ်ထပ်နေသည် မဟုတ်ပါလော ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏၊ မှန်၏–"နေ၀ရူပီ–ရူပ်မရှိ"ဟု ဆိုသဖြင့် တတိယ၀ါဒက အရူပီနှင့် အနက်တူနေ၏၊ "နာရူပီ–ရူပ်မရှိမဟုတ်"ဟု ဆိုသဖြင့် တတိယ၀ါဒက ရူပီနှင့် အနက်တူနေ၏၊ ဤသို့ တတိယ၀ါဒနှင့် ဤ၀ါဒသည် အနက်တူနေသည် မဟုတ်ပါလော–ဟူလို၊ ဤသို့ အနက်တူနေပါသော်လည်း ထိုတတိယ၀ါဒ၌ ကာလဘေဒအားဖြင့် ဆို၍, ဤစတုတ္ထ၀ါဒ၌ကား ဝတ္ထုဘေဒအားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြားပါသည်။

မှန်၏–ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြုသော ရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီးရာ ကာလ၌ အတ္တကို "ရူပီ"ဟု ယူ၍ အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီးရာကာလ၌ အတ္တကို "အရူပီ"ဟု ယူသောကြောင့် ကာလအားဖြင့် ကွဲပြား၏၊ ဤစတုတ္ထ၀ါဒ၌ကား ရုပ်နာမ် ၂ ပါးပေါင်းစပ်ထားသော အတ္တ ဖြစ်သောကြောင့် ရုပ်ကိုရည်ရွယ်၍ နှ အရူပီ, နာမ်ကို ရည်ရွယ်၍ နှ ရူပီဟု ဆိုရကား ဝတ္ထုအားဖြင့် ကွဲပြားပါသည်။

(ပဝတ္တာ–ဖြစ်သော၊ ဒီဋ္ဌိ–မိစ္ဆာအယူတည်း။) [ဤတွင် ပါဠိတော်၌လာသော ပဌမစတုက္ကာ ပြီး၏။] ဒုတိယစတုက္ကံ–ဒုတိယစတုက္ကကို၊ အန္တာနန္တိကဝါဒေ–အန္တာနန္တိကဝါဒ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–သာလျင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏။

တတိယစတုက္ကေ–တတိယ စတုက္ကာ၌၊ သမာပန္နကဝသေန–သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (အတ္တာ–အတ္တသည်)၊ ဧကတ္တသညီ–တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသော သညာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ အသမာပန္နကဝသေန–သမာပတ်မဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ (အတ္တာ–သည်)၊ နာနတ္တသညီ–အမျိုးမျိုးသော သဘောသညာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပရိတ္တကသိဏဝသေန–ကျဉ်းငယ်သော ကသိဏ်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (အတ္တာ–သည်)၊ ပရိတ္တသညီ–သေးငယ်သောသညာရှိသည်၊

အန္တာနန္တိကဝါဒ။ ။ရေးအန္တာနန္တိကဝါဒ၌ ပုဗ္ဗန္တကပိုကဖြစ်ခြင်း, ဤ၌ "အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"ဟု ယူသောကြောင့် အပရန္တကပိုကဖြစ်ခြင်းသာ ထူး၏၊ ပါဠိတော်၌ "သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏာဗြာဟ္မဏာ ၊ပေ၊ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ၊ သညီတိ နံ ပညပေန္တိ" တိုင်အောင် အပြည့်အစုံ ပေယျာလဖော်ပါ၊ ဒုတိယဝါရ စသည်တို့၌လည်း "ဒုတိယေစ ဘောန္တော သမဏာဗြာဟ္မဏာ ၊ပေ၊ အရူပီ အတ္တာ ဟောတိ၊ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"စသည်ဖြင့် ပညပေန္တိတိုင်အောင် ဤကဲ့သို့ အပြည့်အစုံ ဖော်ပါ။

တတိယ စတုက္ကေ။ ။"ဧကတ္တသညီ, နာနတ္တသညီ, ပရိတ္တသညီ, အပ္ပမာဏ သညီ"ဟု ပြအပ်သော ဝါဒ ၄ ပါးကို "တတိယစတုက္ကာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုကြောင့် "သမာပန္နကဝသေန ၊ပေ၊ အပ္ပမာဏသညီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"ဟု မိန့်သည်။

သမာပန္နက ၊ပေ၊ သညီ။ ။သမာပတ်အများကို ရသော်လည်း သမာပတ်ဝင်စားခိုက်၌ သညာသည် ထိုသမာပတ်၏ အာရုံတစ်ခုတည်းသာ ရှိသောကြောင့် "ဧကတ္တသညာ"တည်း၊ (တစ်နည်း) သမာပတ်တစ်ပါးသာ ရသူအတွက် "ဧကတ္တသညာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို သညာ ရှိသောအတ္တလည်း "ဧကတ္တသညီ"မည်၏၊ ဧကော+အတ္တာ (သဘာဝေါ) တေသောတိ ဧကတ္တာ၊ ဧကတ္တာစ+သာ+သညာစာတိ ဧကတ္တသညာ၊ ဧကတ္တသညာ ယသ္သ အတ္ထီတိ ဧကတ္တသညီ။

အသမာပန္နက ၊ပေ၊သညီ။ ။သမာပတ် မဝင်စားသောအခါ အာရုံအမျိုးမျိုး၌ သညာ အမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်၏၊ ထိုကြောင့် "အသမာပန္နကဝသေန နာနတ္တသညီ"ဟု ဆိုသည်။ [သမာပတ်ဝင်စားသူသည် စျာန်သမာပတ်အများကို ရ၍ သမာပတ်အမျိုးမျိုးကို ဝင်စားသောအခါ "နာနတ္တသညီ" ဖြစ်နိုင်စရာရှိသော်လည်း သမာပတ်အာရုံမှ တစ်ပါးသော ပြင်ပအာရုံတို့၌ ဖြစ်သော အာရုံတို့ကသာ နာနတ္တအဖြစ် ထင်ရှားသောကြောင့် အသမာပန္နကပုဂ္ဂိုလ်၏ သညာကို သာ "နာနတ္တသညာ"ဟု ခေါ်ထားသည်။]

ပရိတ္တ, အပ္ပမာဏ။ ။မတိုးမချဲ့အပ်သည့်အတွက် ကျဉ်းငယ်သော ကသိဏ်း၌ဖြစ်သော သညာရှိသူကို "ပရိတ္တသညီ"ဟုလည်းကောင်း, တိုးချဲ့အပ်သည့်အတွက် ကျယ်ပြန့်သော ကသိဏ်း၌ဖြစ်သော သညာရှိသူကို "အပ္ပမာဏသညီ"ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ ပရိတ္တာ+သညာ ပရိတ္တသညာ၊ ပရိတ္တသညာ ယသ္သ အတ္ထီတိ ပရိတ္တသညီ။

(ဟောတိ)၊ ဝိပုလကသိဏာဝသေန–ကျယ်ပြန့်သော ကသိုဏ်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (အတ္တာ–သည်)၊ အပ္ပမာနသညီ–အတိုင်းအရှည်မရှိသော သညာရှိသည်(ဟောတိ)၊ ဣတိ–သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပန–ကား၊ စတုတ္ထစတုက္ကေ–စတုတ္ထစတုက္ကဌ်၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ–ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်၊ တိကစတုက္ကဈာနဘူမိယံ–တိကဈာန်စတုက္ကဈာန်၏ဖြစ်ရာဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တမာနံ–ဖြစ်သောသတ္တဝါကို၊ ဒိသ္မာ–မြင်ရ၍၊ (အတ္တာ–သည်၊) ဧကန္တသုခီ–စင်စစ်သုခရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ–သို့၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊ နိရယေ–ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တမာနံ–

မှတ်ချက်။ ။သညာသည် ပရမတ္ထသဘောဖြစ်သောကြောင့်၊ "ပရိတ္တ–အပ္ပမာဏ"ဟု ၂ မျိုး မပြားသော်လည်း အာရုံကသိုဏ်း၏ ပရိတ္တ–အပ္ပမာဏအမည်ကို အာရမဏိကသညာပေါ်၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာအားဖြင့် သညာကိုလည်း "ပရိတ္တ–အပ္ပမာဏ" ဆိုထားသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဌာနူပစာလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိတ္တကသိဏ–ဝိပုလကသိဏ"ဟု ကသိဏသဒ္ဒါ ထည့်၍ ဆိုထားသည်။

အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်း။ ။"အထဝါ အဂ္ဂိဋ္ဌပ္ပမာဏော အတ္တာ"စသော ဋီကာနည်း အားဖြင့် "အတ္တ"ဟူသော အကောင်သည် လက်မလောက်သာ ပမာဏရှိ၏ဟုလည်းကောင်း, ယဝပ္ပမာဏော–မုယောစပါး ပမာဏရှိ၏ဟုလည်းကောင်း, အဏုမတ္တ–အဏုမြူပမာဏရှိ၏ဟု လည်းကောင်း တိတ္ထိဆရာတို့ ကြံကြ၏၊ ထိုအယူအားဖြင့် အတ္တသည် ပရိတ္တသညီ–သေးငယ်သည် ဖြစ်၍ သညာရှိ၏၊ "အတ္တသည် တစ်ကိုယ်လုံး၌ ပြန့်နှံ့၏၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသလောက် အတ္တသည် ကြီး၏"ဟုလည်း အချို့တိတ္ထိဆရာတို့ ကြံဆကြ၏၊ ထိုဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် "အတ္တသည် အပ္ပမာဏသညီ–ကြီးသောပမာဏရှိသည်ဖြစ်၍ သညာရှိ၏"ဟု ယူကြ၏၊ ဤနည်း၌ "ပရိတ္တ–အပ္ပမာဏ"သည် သညာ၏ ပမာဏမဟုတ်, သညီအတ္တ၏ ပမာဏတည်း၊ "ပရိတ္တောစ+သော+သညီစာတိ ပရိတ္တသညီ"ဟု ပြုပါ။

ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ။ ။["ဧကန္တသုခီ အတ္တာ ဟောတိ"စသော စတုက္ကကို "စတုတ္ထစတုက္က"ဟု ဆိုသည်။] သတ္တဝါတို့၏ သုခ ဒုက္ခကို ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်ဖြင့်သာ သိနိုင်၏၊ သို့သော် ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်ဖြင့် မသိမီ ရှေးပါရုံကိုအာရုံပြုသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့် ထိုသတ္တဝါတို့ကို အလျင်ကြည့်ရသေးသောကြောင့်, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်လျှင် အခြေခံရှိရကား "ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ"ဟု ဆိုသည်။

တိက စတုက္ကဈာနဘူမိယံ။ ။ဈာန်တို့၏ စတုက္ကနည်းကိုရည်ရွယ်၍ "တိကဈာနဘူမိ"ဟု လည်းကောင်း, ပဉ္စကနည်းကိုရည်ရွယ်၍ "စတုက္ကဈာနဘူမိ"ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန် ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့သည် စတုက္ကနည်းအားဖြင့် တိကဈာန်၏ ဖြစ်ရာ ဘုံတို့တည်း၊ ထို ၃ ဘုံသည်ပင် ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် စတုက္ကဈာန်၏ဖြစ်ရာဘုံလည်း ဖြစ်၏။ [သဠာယတနဝိဘင်္ဂ ကမ္မစတုက္ကကြည့်ပါ။]

ဧကန္တသုခီ။ ။ထိုဘုံတို့၌ဖြစ်ရသော ဗြဟ္မာတို့သည် ပဋိသန္ဓေ ဘွင် စုတိ ကိစ္စတပ်သော ဝိပါက်ဈာန်တို့က သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အမြဲ ချမ်းသာသကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား "ဧကန္တသုခီ"ဟု ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည် သူတို့မြင်အပ်သောအာရုံကို စွဲလမ်းလေ့ရှိကြ၏၊ ဥပမာ–ဆင်၏အကြောင်းကို ပြောကြသော သူကန်းတို့သည် သူတို့၏

ဖြစ်သောသတ္တဝါကို၊ ဒိသွာ–၍၊ (အတ္တာ–သည်၊) ဧကန္တဒုက္ခီ–စင်စစ်ဒုက္ခရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ(ဂဏ္ဍာတိ)၊ မုနသေသု–လူတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တမာနံ–ကို၊ ဒိသွာ–၍၊ (အတ္တာ–သည်) သုခဒုက္ခီ–သုခလည်းရှိ, ဒုက္ခလည်းရှိသည်၊(ဟောတိ)၊ (ဣတိ ဂဏ္ဍာတိ)၊ ဝေဟပ္ဖလဒေဝေသု–ဝေဟပ္ဖိုလ်ဗြဟ္မာတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တမာနံ–ကို၊ ဒိသွာ–၍၊ (အတ္တာ–သည်၊) အဒုက္ခမသုခီ–အဒုက္ခမသုခဝေဒနာရှိသည်၊ ဝါ–ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ, ဂဏ္ဍာတိ၊ [ထိုဘုံ၌ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ပဋ္ဌမစျာန်က ဘဝင်ကိစ္စ တပ်သောကြောင့် "အဒုက္ခမသုခီ"ဟု ဆိုသည်။] ဟိ–မှန်၏၊ ဝိသေသတော–အထူးအားဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေ ၊ပေ၊ လာဘိနော–ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ကို ရခြင်းရှိသော တိတ္ထိတို့သည်၊ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ–ပုဗ္ဗန္တကပ္ပအယူရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ–ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိဉာဏ်ရှိသော တိတ္ထိတို့သည်၊ အပရန္တကပ္ပိကာ–အပရန္တကပ္ပအယူရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ–ဤတွင်သည်ဝါဒအပြီးတည်း။

လက်ဖြင့် စမ်းမိနေသောနေရာကိုသာ စွဲလမ်း၍ "ဆင်သည် (ခြေထောက်ခွက်ကို စမ်းမိသူက) ငရုပ်ဆုံ၏အခြေနှင့် တူ၏"စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြပြောဆိုကြသကဲ့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ချမ်းသာနေခိုက်ကို မြင်ရသူက ထိုအခိုက်ကို စွဲလျက် "ဧကန္တသုခီ"ဟု ဆိုသည်။

နိဗ္ဗတ္တမာနံ။ ။"ဧကန္တသုခီစသော အယူတို့သည် အပရန္တဒိဋ္ဌိဖြစ်ရကား ပစ္စုပ္ပန်အနက် ဟော မာန ပစ္စည်းဖြင့် "နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ"ဟု ဆိုခြင်းသည် မသင့်သည်မဟုတ်ပါလော"ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏၊ ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌ ချမ်းသာနေပုံ ဆင်းရဲနေပုံစသည်ကို မြင်ရုံမျှဖြင့် "အနာဂတ်၌လည်း ချမ်းသာလိမ့်မည်, ဆင်းရဲလိမ့်မည်"စသည်ဖြင့် အနာဂတ်အရေးကိုပါ မြော်တွေး၍ ဧကန္တသုခီစသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် "နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ"ဟူသောစကားသည် မသင့်မဟုတ်သင့်မြတ်သည်သာ။

ဝိသေသတော ဟိ။ ။ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ ဒိသွာတိ ဝုတ္တမတ္တံ သမတ္တေတုံ (ပြီးစေခြင်းငှါ) ဝိသေသတော ဟိတိ အာဒိဝုတ္တံ၊ "ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဒိသွာ"ဟူသောစကားကို အပြီးအစီးဖြစ်စေလို ခိုင်မြဲစေလို၍ "ဝိသေသတော ဟိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊–ဤကား၊ ဤအလို ဝိသေသတော ဟိစသောဝါကျသည် ဒဋ္ဌိဝါကျ၊ ဟိသည် ဒဋ္ဌိဟောတကား၊ ကပ္ပိကာတိ၌ ဣတိကား သည်ဝါဒ အပြီးကိုပြသော ပရိသမာပနတ္ထ နိပါတ်ဟု မှတ်ပါ၊ (တစ်နည်း) "ဟိ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ ဝိသေသတော–အားဖြင့် ၊ပေ၊ အပရန္တကပ္ပိကာ–ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ၊ပေ၊ ဂဏ္ဍာတီတိ–ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ ၊ပေ၊ ဂဏ္ဍာတီဟူ၍၊ (မယာ–သည်၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ)"ဟု သော်လည်းပေးပါ၊ ဤအလို ဝိသေသတောစသော ဝါကျသည် ကာရဏဝါကျတည်း။

သည်ဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

အသညီ နေဝသညီနာသညီဝါဒအဖွင့်

၇၈–၈၃။ အသညီဝါဒေါ–အသညီဝါဒကို၊ သညီဝါဒေ–သညီဝါဒ၌၊ အာဒိမှိ–အစ၌၊ ဝုတ္တာနံ–ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဒ္ဝိန္နံ–၂ ပါးကုန်သော၊ စတုက္ကာနံ–စတုက္ကတို့၏၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ["ပညပေန္တိ အဌဟိ ဝတ္ထုဟိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "သညီဝါဒဝယ် ပြခဲ့သော အစ စတုက္က ၂ ပါးနှင့်တူသည်"ဟူလို။] နေဝသညီနာသညီဝါဒေါ–နေဝသညီနာသညီဝါဒကို၊ တထာ–ထိုအတိုင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ["တထာ"ဖြင့် "သညီဝါဒေ အာဒိမှိ ဝုတ္တာနံ ဒ္ဝိန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော"ကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ဟိ–မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ–စိုးစဉ်းအနည်းငယ်, ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ–အသညီစသည်မဖက်သက်သက်၊ တတ္ထ–ထိုသညီဝါဒ၌၊ အတ္တာ–အတ္တသည်၊ သညီ–သညာရှိ၏၊ ဣတိ–သို့၊ ဂဏ္ဍန္တာနံ–ယူကုန်သူတို့၏၊ တာဒိဒ္ဓိယော–ထို မိစ္ဆာအယူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣဒ–ဤအသညီဝါဒ, နေဝသညီနာသညီဝါဒ၌ (အတ္တာ–သည်၊) အသညီ–သညာမရှိ၊ ဣတိစ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ (အတ္တာ–သည်၊) နေဝသညီနာသညီ–သညာရှိသည်လည်းမဟုတ် သညာမရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ ဣတိစ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ (ဂဏ္ဍန္တာနံ–တို့၏၊ တာဒိဒ္ဓိယော–ထို မိစ္ဆာအယူတို့သည်၊ ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ–ထိုသို့ အမျိုးမျိုးယူကြရာ၌၊ ဧကန္တေန–အားဖြင့်၊ ကာရဏံ–ထူးသောအကြောင်းကို၊ ဝါ–အယူအမျိုးမျိုး ဖြစ်လာရခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ နှ ပရိယေသိတဗ္ဗံ–မရှာထိုက်၊ ဝါ–

ကေဝလံ ဟိ။ ။"အသညီဝါဒေါ သညီဝါဒေ ၊ပေ၊ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော"အရ "အနည်းငယ်မျှ အထူးမရှိ, တစ်ထပ်တည်းတူသည်"ဟု အတိဗျာပိတဒေါသ (ထိုစကား၏ အလွန်ပြန့်နှံ့ခြင်းဟူသောအပြစ်)ကိုပယ်လို၍ "ကေဝလံ ဟိ"စသည်ကိုမိန့်၊ တစ်နည်း–"အနည်းငယ်မျှသာ ထူး၏, အားလုံးတူသည်"ဟု ယုတ္တိဒဋ္ဌန္တတက္ခ အနည်းငယ် ဝိသေသ ကိုဘာ ပြလိုသောကြောင့် "ကေဝလံ ဟိ"စသည်ကို မိန့်သည်။ [အထ နှ ကောစိ ဝိသေသော အတ္ထိတိ စောဒနံ သောဧတေ ကေဝလံဟိတိ အာဒိနာ၊–ဋီသစ်။]

နိယာမ်။ ။၁။ **ဧဝ ကေဝလံ, နှစ်တန်ကပ်ရှိ, နိပါတ်ဟိ, ယုတ္တိ ဒဋ္ဌန္တေ။**
၂။ ဧဝနောက်ထဲ, နိပါတ်ယဲ, သာမာန် ဒေါသပယ်
၃။ ကေဝလံ ဟိ, နိပါတ်ရှိ, အတိဒေါသပယ်။

နှ ဧကန္တေန ကာရဏံ။ ။ဋီကာတို့၌ အကြောင်းအနည်းငယ်ကို ပြထားကြ၏၊ ထို ပြထားသည့်အတိုင်း အကြောင်းတစ်စုံတရာကိုရှာလျှင် ရနိုင်စရာရှိသော်လည်း ထို မိစ္ဆာဝါဒ၏ အလေးဂရ မပြုထိုက်ကြောင်း, အကြောင်းရှာဖွယ်မလိုကြောင်းကို ပြလို၍ "နှ ဧကန္တေန ကာရဏံ"စသည်ကို မိန့်သည်။ [ကာရဏန္တိ ဝိသေသကာရဏံ (ထိုသို့ သညီဟုလည်းကောင်း, အသညီဟုလည်းကောင်း, နေဝသညီနာသညီဟုလည်းကောင်း, အမျိုးမျိုး ယူကြခြင်း၌ ထူးသောအကြောင်းကို) ဒိဋ္ဌိသမုဒါဂတကာရဏံဝါ (တစ်နည်း) ထိုအယူအမျိုးမျိုး ဖြစ်လာရခြင်း၏အကြောင်းကို) ၊–ဋီကာသစ်။]

ရာဖွယ်မလို၊ ဟိ–မှန်၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကသ–မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊ ဂါဟော–အယူသည်၊ ဥမ္မတ္တက ပစ္ဆိသဒိသော–အရူး၏ တောင်းနှင့်တူ၏၊ ဣတိတော်–ဤအကြောင်းကို၊ (မယာ)ဝုတ္တံ–ပြီ၊ [တစ်နည်း, (ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်)၊ ကာရဏာ–ကို၊ ဝါ–ကို၊ နပရိယေသိတ္ဗံ–မရှာထိုက်သနည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)–အကြင့်ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိဂတသ–၏၊ ဂါဟော–သည်၊ ဥမ္မတ္တက ပစ္ဆိသဒိသော–တူ၏၊ ဣတိတော်–ကို၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ–ပြီ၊ [ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပြီ။] (တသ္မာ–ကြောင့်၊ ဝါ–ထိုသို့ မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏အယူ၏ ဥမ္မတ္တကပစ္ဆိနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာရဏာ နှ ပရိယေသိတဗ္ဗံ)။]

အသည် နေဝသည်နာသည်ဝါဒ အဖွင့်ပြီး၏။

ဥစ္ဆေဒဝါဒအဖွင့်

၈၄။ ဥစ္ဆေဒဝါဒေ–ဥစ္ဆေဒဝါဒ၌၊ သတောတိ–ကား၊ ဝိဇ္ဇမာနသ–ထင်ရှားရှိသော၊ ("သတ္တသ–သတ္တဝါ"၏ ၌စပ်)၊ ဥစ္ဆေဒံတိ–ကား၊ ဥပစ္ဆေဒံ–ပြတ်ခြင်းကို၊ ဝိနာသံတိ–ကား၊ အဒဿနံ–မမြင်ရခြင်းကို၊ ဝိဘဝံတိ–ကား၊ [တစ်နည်း, ဝိဘာ

သတော။ ။"ပြတ်၏, ပျက်၏"ဟူသော ဥစ္ဆေဒအယူသည် မပြတ်မီ မပျက် မီက ထင်ရှားရှိနေခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိ၏၊ "နဂိုက ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုသာ မရှိတော့ဘဲ ပြတ်နိုင် ပျက်နိုင်သည်"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဝိဇ္ဇမာနအနက် ဟော သန္တသဒ္ဒါဖြင့် "သတော သတ္တသ ဥစ္ဆေဒံ"ဟု ဟောတော်မူ၍ အဋ္ဌကထာ၌လည်း သတောကို "ဝိဇ္ဇမာနသ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် "သတော–သူတော်ကောင်းဖြစ်သော"ဟူသော အနက်ကို ကန့်သည်။

ဥစ္ဆေဒံ။ ။ပါဠိတော်၌ "သတော သတ္တသ–၏၊ "ဥစ္ဆေဒံ"ဟု ရှေ့သမ္မန်နှင့် တွဲနေသောကြောင့် ဥပဇ္ဇ ဆိဒိဓာတ်သည် "ဖြတ်"ဟူသော သကမ္မကအနက်ကို မဟောဘဲ "ပြတ်ဟူသော အကမ္မကအနက်ကိုသာ ဟောရ၏၊ ထို အကမ္မကအနက် ထင်ရှားအောင် "ဥပစ္ဆေဒံ"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ [ယာဝါယံ အတ္တာ နဥစ္ဆိဇ္ဇတိ– အကြင်မျှလောက် ကာလ ပတ်လုံး ဤ အတ္တသည် မပြတ်သေး၊ တာဝါယံ ဝိဇ္ဇတိ ယေဝါတိ ဂဟဏတော–ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး ဤ အတ္တသည် ထင်ရှားရှိသည်သာ ဟု ယူခြင်းကြောင့်၊ နိရုဒယဝိနာသော (နိ+ဥဒယဝိနာသော–နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ပျက်ခြင်းကို) ဣဓ ဥစ္ဆေဒေါတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ–ဥပစ္ဆေဒန္တိ၊ ထိုနိရုဒယဝိနာသကိုပင် အဆက်ပြတ်သွားသောကြောင့် "ဥစ္ဆေဒ–ပြတ်"ဟု မြန်မာပြန်ကြသည်၊–ဋီကာ။]

ဝိနာသံ။ ။ဝိသေသေန–ပျက်ရိုးပျက်စဉ်မှ ထူးသောအားဖြင့်+နာသော–ပျက်ခြင်းတည်း၊ ဝိနာသော–ခြင်း၊ ရိုးရာပျက်စဉ်၌ ပျက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဖြစ်နိုင်သေး၏၊ ဤပျက်ခြင်းကား နောက်ထပ် အဖြစ်မရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် "ဝိ+နာသ–အထူး+ပျက်"ဟု ဆိုသည်၊

ဝံတိ–ကား။] ဘာဝဝိဂမံ–ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းခြင်းကို၊ (ပညပေန္တိ ဌိစပ်)၊ သဗ္ဗာနိ–အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတာနိ–ဤ ဥဒ္ဓေဒံ, ဝိနာသံ, ဝိဘာဝံဟူသော ပုဒ်တို့သည်၊ အညမညဝေဝစနာနေဝ–အချင်းချင်း ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့သာတည်း။

တတ္ထ–ထို ဥဒ္ဓေဒဝါဒဌ၊ လာဘီစ–ဒိဋ္ဌစက္ခု အဘိညာဉ်ကို ရခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ အလာဘီစ–ဒိဋ္ဌစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ရခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ)၊ ဒွေ–၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဧနာ–ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဥဒ္ဓေဒဒိဋ္ဌိ–ဥဒ္ဓေဒအယူကို၊ ဂဏှန္တိ–ယူကြကုန်၏၊ လာဘီ–ဒိဋ္ဌစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ရခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုဿရန္တော–အဖန်ဖန် အမှတ်ရလသော်၊ [(တစ်နည်း) အရဟတော–ရဟန္တာ၏။] ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ–ဒိဋ္ဌစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ စုတိ–စုတိကို၊

ထိုသို့ (မိစ္ဆာအယူအတိုင်း) နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသောအားဖြင့် ပျက်သော အတ္တကို မံသစက္ခုပညာစက္ခုတို့ဖြင့် မမြင်ရသောကြောင့် "အဒဿနံ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္တ ဖွင့်သည်၊ လောကဌ်လည်း "ပျက်"ဟု ဆိုလျှင် "မမြင်ရ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှား၏။

ဝိဘာဝံ။ ။စာအုပ်တို့ဌ "ဝိဘဝံ" ဟုချည်း တွေ့ရ၏၊ "ဘာဝဝိဂမံ"ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်လျှင် (ဝိကို "ဝိဂမ"ဟု ဖွင့်ဌ၊ ဘာဝကို "ဘာဝ" အတိုင်း ဖွင့်သောကြောင့်) "ဝိဘာဝံ"ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်ထင်သည်၊ ဘာဝသဒ္ဒါသည် အဘိဓာန်(၈၀၇)လာ ဘာဝ၏ အနက်များစွာတွင် သဘာဝအနက်ဟောတည်း၊ "အတ္တသည် ထင်ရှားရှိသောအထည်ကိုယ်တည်း"ဟု ယူဆ၏၊ ထိုသို့ ထင်ရှားရှိသောအထည်ကိုယ်အဖြစ်မှ ကင်းမျောက်ခြင်းကို "ဘာဝဝိဂမ"ဟု ဆိုသည်၊ ဘာဝတော+ဝိဂမော ဝိဘာဝေါ။ [ဘာဝဝိဂမန္တိ သဘာဝါပဂမံ–ဋီကာ။ ဘာဝဟု ရှိသောကြောင့်သာ သဘာဝဟု ဖွင့်နိုင်၏၊ ဘဝဟုရှိလျှင် သဘာဝဟု မဖွင့်နိုင်။] ဥဒ္ဓေဒ, ဝိနာသ, ဝိဘာဝ ၃ ပုဒ်တို့သည် ပြခဲ့သောအနက်များအရ အနက်အဓိပ္ပါယ် မကွဲပြားဘဲ သဒ္ဒါအနေသာ ကွဲပြားသောကြောင့် "အညမညဝေဝစန"ဟု ဆိုသည်။

'လာဘီ, အလာဘီ။ ။ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို အရင်းခံ၍ စုတုပပါတဉာဏ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေကို သိရသောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရသူကိုသာ "လာဘီပုဂ္ဂိုလ်"ဟု ဆိုရ၏၊ အခြား အဘိညာဉ်ကိုရသူ, လုံးလုံးအဘိညာဉ် မရသူများကိုကား "အလာဘီပုဂ္ဂိုလ်"ဟု ခေါ်ရသည်။ [လာဘိတိ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏလာဘီ၊ တဒဝသေသလာဘီစေဝ သဗ္ဗသော အလာဘီစ ဣဒ အပရန္တကပ္ပိကဌာနေ အလာဘိတော ဝုစ္စတိ၊–ဋီကာသစ်။]

စုတိ ၊ပေ၊ အပသဿန္တော။ ။စုတိ'တိ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံပိ–(သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သော်မှလည်း) စုတိမေဝ၊–ဋီကာသစ်၊ စုတိပြီးနောက် ဥပပတ္တိမရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို မဆိုထားဘဲ, ဥပပတ္တိရှိသော သေက္ခပုထုဇဉ်တို့၏သော်မှလည်း "စုတိ" ကိုသာ မြင်သည်, ပဋိသန္ဓေကို မမြင်–ဟူလို။

ဒိသွာ–မြင်၍၊ ဥပပတ္တိ–ပဋိသန္ဓေကို၊ အပသဿန္တော–မမြင်သည်၊ (ဟုတ္တာ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ–ဥစ္ဆေဒအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏)။

ဝါ–တစ်နည်း၊ ယော–အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စုတိမတ္တမေဝ–စုတိမျှကိုသာ၊ ဒဋ္ဌုံ–မြင်ခြင်းငှါ၊ သက္ကောတိ–စွမ်းနိုင်၏၊ ဥပပါတံ–ပဋိသန္ဓေကို၊ ဒဋ္ဌုံ–ငှါ၊ နသက္ကောတိ–မစွမ်းနိုင်၊ သော–ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ–ဥစ္ဆေဒအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊ အလာဘိကော–ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ကို ရခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရလောကံ–တမလွန်လောကကို၊ နဇာနာတိ–မသိ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (ဥစ္ဆေဒံ–ဥစ္ဆေဒအယူကို၊ ဂဏှာတိ–ယူ၏၊) (တစ်နည်း)၊ အလာဘီ–ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ကို

ဥပပတ္တိ အပသဿန္တော။ ။ဒဋ္ဌုံ သာမတ္ထိယေပိ သတိ အနောလောကနဝသေန အပသဿန္တော–မြင်စွမ်းနိုင်သော သတ္တိရှိပါသော်လည်း မကြည့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် (မကြည့်လို့) မမြင်သည်၊–ဋီကာသစ်။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ "လာဘီ အနုဿရန္တော, လာဘီ အရဟတော"ဟု မူ ၂ မျိုးရှိရာဝယ် ရဟန္တာ၏အတွက် စုတေပြီးနောက် ဥပပတ္တိမရှိသောကြောင့် "ဥပပတ္တိကိုမမြင်"ဟု အဓိပ္ပါယ်မရဘဲ "စုတေပြီးနောက် ဥပပတ္တိရှိသူဖြစ်စေ, မရှိသူဖြစ်စေ, ထိုသူ၏ ဥပပတ္တိကို မကြည့်သောကြောင့် မမြင်"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် "အရဟတော" ပါ၌က မကောင်း, "အနုဿရန္တော" ပါ၌သာ ကောင်းမည်ထင်၏။ ["အနုဿရန္တော"ဟူရာ၌ လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းမဟုတ်, အဖန်ဖန် အမှတ်ရခြင်းတည်း၊ "လာဘီ အနုဿရန္တော" နေရာဝယ် "လာဘိကော"ဟုလည်း ရေးစာအုပ်များ၌ ရှိ၏။]

ယောဝါ ၊ပေ၊ သော။ ။ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ရသော်လည်း စုတိကိုသာ မြင်နိုင်သော အစွမ်းရှိ၍ စုတိ၏နောက် ပဋိသန္ဓေကို မြင်နိုင်သော အစွမ်းမရှိ၊ အစွမ်းမရှိခြင်းမှာလည်း ရေးဘဝ၌ အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှု၏ မရှိခြင်း, သို့မဟုတ် ပဋိသန္ဓေ မြင်ဘို့ရန် "ဧတာသ ဥပပါတံ ပဿာမိ–ဤသူ၏ ပဋိသန္ဓေကို ငါမြင်လို၏"ဟု ပရိကမ်ပြုမှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ [နဲ ဥပပါတန္တိ ပုဗ္ဗယောဂါဘာဝေန ပရိကမ္မာ ကာရဏောနဝါ ဥပပါတံ ဒဋ္ဌုံ နဲ သက္ကောတိ၊–ဋီကာ။]

အလာဘိကော ၊ပေ၊ နဲ ဇာနာတိ။ ။"နဲ+လာဘီ အလာဘီ"ဟု သမာသ်တွဲပြီးလျှင် သမာသန္တကပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် (တစ်နည်း) ဣကပစ္စည်းဖြင့် "အလာဘိကော"ဟု တစ်ပုဒ်တည်း ကြံသောနည်းလည်း ရှိ၏၊ ဤသို့ တစ်ပုဒ်တည်းကြံသောကြောင့်ပင် "အလာဘိကော ၊ပေ၊ နဲ ဇာနာတိတိ (ပါဠိဖြင့်) နတ္ထိကဝါဒဝသေန မဟာမူဠ္ဠ ဘာဝေနေဝ ဝါ"ဣတော အညော ပရောလောကော အတ္ထိ"တိ အနဝဗောဓံ (မသိခြင်းမျှ) အာဟ–ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ [နတ္ထိက ဒိဋ္ဌိအယူရှိသူသည် "နတ္ထိ ပရောလောကော"ဟု ယူ၏၊ ထိုသို့ နတ္ထိကဝါဒကြောင့် ဖြစ်စေ, အလွန်တွေဝေသောကြောင့် ဖြစ်စေ, ပရလောကကို (ရှိမှန်း) မသိရကား "သေလျှင်ပြတ်၏" ဟူသော ဥစ္ဆေဒဝါဒကို ယူလေတော့၏၊ ထို့ကြောင့် "ဣတိ" ထည့်၍ "ဥစ္ဆေဒံ ဂဏှာတိ"၌ လှမ်းစပ်ပါ။]

ရခြင်းမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ "ကော–အဘယ်သူသည်၊ ပရလောက်–ကို၊ (ဈာနာတိ–သိနိုင်ပါအုံ့နည်း၊) နဈာနာတိ(ဧဝ)–မသိနိုင်သည်သာ၊" ဣတိ–ဤသို့ ကြံ၍၊ (ဥဒ္ဓေဒံ–ကို၊ ဂဏှာတိ–၏)။

ကာမသုခဂိဒ္ဓတာယဝါ–ကာမချမ်းသာ၌ လွန်စွာမက်မောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ (ဥဒ္ဓေဒံ ဂဏှာတိ" ၌စပ်)၊ ရဂဒ္ဓေတော–သစ်ပင်မှ၊ ပတိတာနိ–ကြွေကျပြီးကုန်သော၊ ပဏ္ဏာနိ–သစ်ရွက်တို့သည်၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ နဝိရုဟန္တိ ယထာ–မစည်ပင်ကုန်တော့သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ–ဤအတူသာလျင်၊ သတ္တာ–သတ္တဝါတို့သည်၊ နဝိရုဟန္တိ–မစည်ပင်ကုန်တော့၊ ဣတိ အာဒီနာ–ဤသို့အစရှိသော၊ တဏ္ဍေနဝါ–ကြံစည်ခြင်းကြောင့်သော်လည်း၊ ဥဒ္ဓေဒံ ဂဏှာတိ၊ ပန–ထိုသို့ပင် ဥဒ္ဓေဒ ယူဘို့ရန် အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိပါသော်လည်း၊ ဣဓ–ဤဥဒ္ဓေဒဝါဒ၌၊ 'တဏှာ ဒိဋ္ဌိနံ–တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝိကပ္ပေတွာဝ ၌စပ်၊) တထာစ–ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညထာစ–အခြားသော အပြား

အလာဘီ+ကော။ ။အလာဘီ တစ်ပုဒ်+ကော တစ်ပုဒ်ဟု ၂ ပုဒ်ခွဲသောနည်းလည်း ရှိ၏၊ "အလာဘီစ ကော"ဟုလည်း ပြင်ကြ၏၊ ထိုသို့ ၂ ပုဒ်ခွဲသောကြောင့်ပင် "ကော ပရလောက် (ဈာနာတိ), နဈာနာတိယေဝါတိ နတ္ထိကဝါဒဝသေန ဥဒ္ဓေဒံဂဏှာတိ"ဟု ပါဠိသေသနှင့်တကွ ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ အဓိပ္ပါယ်လိုရင်းမှာ ဋီကာဟောင်းနည်း အတိုင်းပင်တည်း၊ သို့သော် ဤကဲ့သို့ ပါဠိသေသထည်း၍ ခက်ခက်ခဲခဲ အဓိပ္ပါယ် ယူရလောက်အောင် အဌကထာ ဆရာ ရေးသားမည် မထင်ပါ။

ကာမသုခဂိဒ္ဓတာယဝါ။ ။ဤကား ဥဒ္ဓေဒယူခြင်း၏ အကြောင်း တစ်နည်းတည်း၊ ယခုလောကဌ်ပင် ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်သူတို့သည် ကာမချမ်းသာကို ခံစားလိုသော စိတ်က ပြင်းပြသည်အတွက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ခံစားနိုင်အောင် နောက်ဘဝမရှိဟု ဥဒ္ဓေဒအယူကို မိမိတို့လည်း ယူကြ, သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း မိမိတို့အယူကို ထောက်ခံအောင် ဟောပြောကြလေသည်၊ ရှင်ဘုရင် တစ်ယောက်ကား ဤသို့ ယူဆ၍ ပြင်းပြသော ကာမစိတ်ကြောင့် မိမိသို့၏ လက်ကိုပင် ခံစားဖို့ရန် ဆွဲကိုင်မိသတတ်။ [ကာမသုခေ–ဌ+ဂိဒ္ဓေါ–ပြင်းပြင်းပြပြ မက်မောသူတည်း၊ ကာမသုခဂိဒ္ဓေါ၊ တဿ+ဘာဝေါ ကာမသုခဂိဒ္ဓတာ။]

ယထာ ၊ပေ၊ တဏ္ဍေနဝါ။ ။ဤနည်းလည်း ဥဒ္ဓေဒယူဖို့ရန် အကြောင်းပြတစ်နည်းတည်း၊ "အလာဘီကော"မှစ၍ ဥဒ္ဓေဒအယူကို ယူခြင်း၏ အကြောင်း ၃ မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်ပါ၊ တတိယအကြောင်းကား "သစ်ရွက်တွေ ကြွေပြီးသောအခါ တစ်ဖန်မစည်ပင် ကြတော့သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့လည်း ဤဘဝမှ စုတေပြီးသောအခါ တစ်ဖန်မဖြစ်ကြတော့၊ "ရေပွက်ပမာ တစ်သက်လျာသာ ဖြစ်ကြရသည်"ဟု တွေးတောကြံဆခြင်းတည်း။

ဣဓ ပန ၊ပေ၊ ဝေဒီတဗ္ဗာ။ ။တထာဖြင့် "လာဘီ အနုဿရန္တော"စသော တိုက်ရိုက် ပြအပ်ပြီးသော ယူနည်းကို ညွှန်ပြ၏။ [လာဘီ၏တွက် ၂ နည်း, အလာဘီအတွက် ၃ နည်းပြခဲ့သည်။] အညထာဖြင့် ထိုနည်းတို့မှ တစ်ပါး အခြားနည်းအမျိုးမျိုး ရှိသေးကြောင်းကို

အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပေတွာဝ–အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကြံခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊ သတ္တာ–ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာ ဒိဋ္ဌိယော–ဤဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ဥပဓိနာ–ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်ကုန်၏။

၈၅။ တတ္ထ–ထို ဥစ္ဆေဒဝါဒဒ္ဒု၊ (အတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ရူပီတိ–ကား၊ ရူပဝါ–ရုပ်ရှိ၏၊ စာတုမဟာဘူတိကောတိ–ကား၊ စတုမဟာဘူတမယော–၄ ပါးသော မဟာဘုတ်အထည်ကိုယ်ရှိ၏၊ ဝါ–၄ ပါးသော မဟာဘုတ်အတိပြီး၏၊ ဇတော်–ဤဥစ္ဆာသည်၊ မာတာပိတူနံ–မိဘတို့၏၊ (သန္တကံ–ဥစ္ဆာတည်း)၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ မာတာပေတ္တိကံ–မာတာပေတ္တိကမည်၏၊ တံ–ထို မာတာပေတ္တိကဟူသည်၊ ကိံ–အဘယ်နည်း၊ သုက္ကသောဏိတံ–အဖ၏သုက်, အမိ၏ သွေးတည်း၊ ဝါ–သုက်ဟူသော သွေးတည်း။ [ပိတုသုက္ကံ မာတုသောဏိတဉ္စ, ဥဘိန္နံဝါ သုက္ကသင်္ခါတံ သောဏိတံ၊–ဋီကာသစ်။] (ယော–အကြင်အတ္တသည်)၊ မာတာပေတ္တိကေ–

ပြုသည်။ [တထာတိ လာဘီ အနုဿရန္တော်တိ အာဒိနာ နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တပ္ပကာရေန၊ အညထာတိ တက္ကနသ အနေကပ္ပကာရသမ္ဘဝတော တတော အညေနပိ ပကာရေန၊–ဋီကာသစ်။] "ဝိကပ္ပေတွာဝ"ဒ္ဒု တွာပစ္စည်းသည် ဥပဓိနာနှင့် ကတ္တားမတူသောကြောင့် (ဝိကပ္ပေတွာ၏ ကတ္တားကား ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နေသောကြောင့်) ဟိုတ်အနက် ပေးရသည်၊ ဤသို့ တဏှာဒိဋ္ဌိ အစွမ်းဖြင့် ကြံဆဖို့ရန် အကြောင်းများစွာရှိသော်လည်း "သတ္တဟိ ဝတ္ထူဟိ"ဟု ပါဠိတော်ဒ္ဒလာသည့်အတိုင်း ဥစ္ဆေဒအယူမှာ ၇ ပါးသာ ရှိသောကြောင့် "ဣမာ သတ္တ ဒိဋ္ဌိယော"ဟု ဆိုသည်။

စာတုမဟာဘူတိကောတိ။ ။"စာ"ဟု ဝုဒ္ဓိရှိသောကြောင့် ဏိကပစ္စည်းဟု သိသာ၏၊ စတ္တာရိ+မဟာဘူတာနိ စတုမဟာဘူတံ၊ စတုမဟာဘူတေန+နိဗ္ဗတ္တော စာတုမဟာဘူတိကော၊ "၄ ပါးသော မဟာဘုတ်ကြောင့်+ဖြစ်၏"ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း "မဟာဘုတ်တစ်ခြား ကိုယ်တစ်ခြား"ဟု မဏ္ဍပြားဘဲ မဟာဘုတ် ၄ ပါးသည်ပင် အထည်ကိုယ်ဖြစ်ရကား "၄ ပါးသော မဟာဘုတ်အား၊ဖြင့်+ဖြစ်၏"ဟု နာဝိဘတ်ကို အဘိန္နဝိသေသနကြံရလျှင် ကော်ငင်းမည်ထင်သည်၊ ဤသို့ကြံမှလည်း "စတုမဟာဘူတမယော"ဟူသော အဖွင့်နှင့် လိုက်မည်၊ မယပစ္စည်းကို "တပ္ပကတိ–ထို ပင်ကိုယ်(အထည်ကိုယ်) အနက်"ဒ္ဒ သက်၍ "၄ ပါးသော မဟာဘုတ်အထည်ကိုယ်ရှိ၏"ဟုလည်းကောင်း, "၄ ပါးသော မဟာဘုတ်အတိပြီး၏"ဟုလည်းကောင်း အနက်မှတ်ပါ။

မာတာပိတူနံ ဇတော်။ ။မာတာစ+ပိတာစ မာတာပိတရော၊ မာတာပိတူနံ+ဇော် မာတာပေတ္တိကံ၊ တံ သမ္ဘန္ဓနတော–ထိုမိဘတို့နှင့် စပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဇတော် မာတာပိတူနံ သန္တကံတိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်၊ ဤအတိုင်း နိသယဒ္ဒ အနက်ပေးထားသည်၊ "သန္တကံ" မထည့်ဘဲ "မိဘတို့၏ဥစ္ဆာတည်း"ဟုလည်း အနက်ပေးနိုင်သည်၊ ဥပမာ–"မေ–ငါ၏(စကားကို)၊ သုဏာတု–နားထောင်ပါ"ဟူရာဒ္ဒ သမ္ဘန္ဓီကို အပိုထည့်၍ ပေးသကဲ့သိုတည်း၊ အလားတူ အစီဟာယ်များကို ကစ္စည်း–ဏရာဂါ တယောဒသုတ်အဖွင့် ဘာသာဋီကာတို့ဒ္ဒ ပြုထားပြီ။ [မာတာပိတုနောင် ဏိကပစ္စည်း, ပိ၏ ဣကို ဇဝုဒ္ဓိပြု, တ္တဒ္ဒေဘော်လာ။]

မိဘတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သောသုက်သွေးကြောင့်၊ သမ္ဘူတော-ကောင်းစွာဖြစ်၏၊ ဇာတော-ပေါက်ဖွားမှ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ-မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝမည်၏။ [မာတာပေတ္တိကေတိ နိမိတ္တတ္ထေစေတံ ဘုမ္မံ၊-ဋီကာသစ်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ရူပကာယ သီသေန-ရူပကာယဟူသော ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဝါ-ရူပကာယကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်၊ မနုဿတ္တဘာဝံ-လူ၏ အတ္တဘောကို၊ အတ္တာတိ-အတ္တဟူ၍၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ ဣတ္ထေကေတိ-ကား၊ ဣတ္ထံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤအပြားအားဖြင့်၊ ဧကေ-အံ့ချီ့, သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဝါ-တစ်ပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဧကေ-တို့သည်၊ (ပညပေန္တိ ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။ [ဣတ္ထံကို ဧဝံဟု ထပ်ဖွင့်သည်။]

၈၆။ ဒုတိယော-ဒုတိယ တိတ္ထိဆရာသည်၊ တံ-ထိုအယူကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်၍၊ ဒိဋ္ဌတ္တဘာဝံ-နတ်၌ဖြစ်သော အတ္တဘောကို၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ ဒိဗ္ဗောတိ-ကား၊ ဒေဝလောကေ-နတ်ပြည်၌၊ သမ္ဘူတော-ကောင်းစွာဖြစ်သော၊ ကာမာဝစရော တိ-ကား၊ ဆ ကာမာဝစရဒေဝ ပရိယာပန္နော-ခြောက်ထပ်သော ကာမာဝစရနတ်တို့၌ အကျုံးဝင်သော၊ (အတ္တာ အတ္ထိ ၌စပ်)၊ (ယော-အကြင် အတ္တသည်၊) ကဗဠီကာရံ-ကဗဠီကာရမည်သော၊ အာဟာရံ-အာဟာရကို၊ ဘက္ခတိ-စားတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုအတ္တသည်၊) ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခော-ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခမည်၏။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "အာဟာရ"ပုဒ်မပါ၊ "ကဗဠီကာရ ဘက္ခော"ဟုသာ ရှိသည်။]

ရူပကာယသီသေန။ ။"ရူပကာယဝသေန"ဟု မဆိုဘဲ "ရူပကာယသီသေန"ဟု ဆိုသောကြောင့် နာမ်တရားကိုလည်း အတ္တဟု ယူကြောင်းကို သိစေ၏၊ ပဓာနနည်းအားဖြင့် ရူပကာယကို ခေါင်းတပ်ထားသည်၊ အပဓာနအားဖြင့် နာမကာယကိုလည်း ယူပါ-ဟူလို။

ဣတ္ထေကေ။ ။ဣတ္ထံကို "ဧဝံ"ဟု အနက်ဖွင့်သောကြောင့် "ဣမိနာ ပကာရေန ဣတ္ထံ"ဟု တတိယန္တ ပကာရအနက်၌ "ထဝ်" ပစ္စည်းဟု ပြု၏၊ ဧဝံကိုလည်း "ဤသို့၊ ဝါ-ဤအပြားအားဖြင့်"ဟု ပေးပါ။ [ဧကေတိ ဧကစ္စေ၊ အညေဝါ-ဋီကာသစ်။]

ဒိဗ္ဗောကာမာဝစရော။ ။"ဒိဝိ-နတ်ပြည်၌+ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော"ဟု ပြုစေလို၍ "ဒေဝလောကေ+သမ္ဘူတော"ဟု ဖွင့်၏၊ "ကာမာဝစရော"အရ လူ့ကာမာဝစရနှင့်လည်း ဆိုင်၏၊ သို့သော် "ဒိဗ္ဗော"ဟူသော ၎ဝိသေသနကြောင့်လည်းကောင်း, လူ့ကာမာဝစရကို "ရူပီ ၊ပေ၊ မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ"တို့ဖြင့် ယူပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် နတ် ကာမာဝစရကိုသာယူရတော့သည်။

ကဗဠီ ၊ပေ၊ ဘက္ခော။ ။"ကဗဠံ+ကရီယတီတိ ကဗဠီကာရော"အရ ထမင်းလုပ်ကဲ့သို့ အလုပ်အဆုပ်ပြု၍ ရကောင်းသောအာဟာရကို ရ၏၊ ထို အာဟာရနှင့်တူသော အစာဟူသမျှကိုကား အထင်ရှားဆုံး သဒိသူပစာရအားဖြင့် "ကဗဠီကာရ" ဟုချည်း ခေါ်ရ၏၊ နတ်တို့၏

၈၇။ မနောမယောတိ–ကား၊ စျာနမနေန–စျာန်စိတ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော–ဖြစ်သော၊ [နိဗ္ဗတ္တအနက်၌ မယ ပစ္စည်းသက်။] သဗ္ဗဂ်ိပစ္စဂ်ိတိ–ကား၊ သဗ္ဗဂ်ိပစ္စဂ် ယုတ္တော–အလုံးစုံသော အဂ်ါကြီး, အဂ်ါငယ်တို့နှင့်ယှဉ်သော၊ အဟိနိဒ္ဒြယောတိ–ကား၊ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယော–ပြည့်စုံသော ဣန္ဒြေရှိသော၊ (အတ္တာ အတ္ထိ၌စပ်)၊ ယာနိ–အကြင်စက္ခုန္ဒြေ သောတိန္ဒြေတို့သည်၊ ဗြဟ္မလောကေ–ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ အတ္ထိ–ရှိကုန်၏၊ တေသံ–ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်၌ရှိကုန်သော စက္ခုန္ဒြေ သောတိန္ဒြေတို့၏၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣတရေသံ–စက္ခုန္ဒြေ သောတိန္ဒြေမှ တစ်ပါးသော ဃာနိန္ဒြေ ဇိဝှိန္ဒြေ ကာယိန္ဒြေတို့၏၊ သဏ္ဌာနဝသေနစ–ပုံသဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧတံ–ဤအဟိနိဒ္ဒြယောဟူသောစကားကို၊ (တိတ္ထိယေန–တိတ္ထိယ ဆရာသည်)၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ။

ကဗဠီကာရအာဟာရဟူသည် ပြအပ်ခဲ့သော နတ်သုဓာတည်း။ [ကဗဠီ၌ ဤကို အဗ္ဘုတတဗ္ဗောအနက်၌သက်သော စီပစ္စည်းဟု ယူဆ၍ "အကဗဠံပိ ကဗဠံဝိယ ကရီယတီတိ ကဗဠီကာရော–အလုပ်အလွေး မဟုတ်သော်လည်း အလုပ်အလွေးကဲ့သို့ ပြုအပ်သောကြောင့် ကဗဠီကာရခေါ်သည်"ဟုပြောဆိုကြ၏၊ ထိုအယူအတိုင်း အဋ္ဌသာလိနီ–ရူပကဏ္ဍ ကဗဠီကာရ ပုဒ်အဖွင့်၌ ဝိဂြိဟ်မပြုသောကြောင့် ထိုအယူကို စဉ်းစားပါ၊ ကဗဠီ၌ ဤပစ္စည်းကား တပ္ပါ ကဋ္ဌိကရဏကဲ့သို့ အပိုလာထားသော ဤအက္ခရာတည်း။]

သဗ္ဗဂ်ိပစ္စဂ်ိ။ ။မဟာဝယဝေါ အဂ်ေါ၊ တတ္ထ+ဝိသုံ ပဝတ္တော ပစ္စဂ်ေါ၊–ဋီကာသစ်။ ["ပတိ+အဂ်"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ပတိသဒ္ဒါ ဝိသုံအနက်ဟောဟု ဆိုလိုသည်။] ဦးခေါင်း လက်ခြေ ကိုယ်ဟူသော အစိတ်အဂ်ါအကြီးကို "အဂ်"ဟု ခေါ်၏၊ မျက်စိ စသည်, လက်ချောင်း ခြေချောင်းစသည်, ချက် ဗိုက်စသည် အစိတ်အဂ်ါငယ်ကို "ပစ္စဂ်"ဟု ခေါ်သည်၊ အဂ်ါနိစ+ပစ္စဂ်ါနိစ အဂ်ပစ္စဂ်ါနိ၊ သဗ္ဗာနိ+အဂ်ပစ္စဂ်ါနိ သဗ္ဗဂ်ပစ္စဂ်ါနိ၊ တာနိ ယသ အတ္ထိတိ သဗ္ဗဂ်ပစ္စဂ်ိ၊ ဤသို့ အသယတ္ထိအနက်ကို ပြလိုရ၍ "သဗ္ဗဂ်ပစ္စဂ် ယုတ္တော"ဟု ယုတ္တသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ဋီကာ၌ "အဂ်ေါ"ဟု ရှိသော်လည်း အဘိဓာန်(၉၅၆)၌ အဝယဝအနက်ဟောရာဝယ် နပုလ္လိင်ဟုဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝိသုံ+ပဝတ္တံ+အဂ်–ပစ္စဂ်"ဟု ပြုပါ။]

အဟိနိဒ္ဒြယော။ ။ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ စက္ခုန္ဒြေ သောတိန္ဒြေသာရှိ၍, ယာနု ဇိဝှါ ကာယပသာဒ ဟူသော ဣန္ဒြေတို့မရှိသည် မဟုတ်ပါလော, အဘယ်နည်းဖြင့် အဟိနိဒ္ဒြိယ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ယာနိ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ"ဟု မိန့်သည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ရနိုင်သော စက္ခု သောတ ဣန္ဒြေတို့၏ မချို့တဲ့ကြခြင်း, မရနိုင်သော ဃာနစသော ဣန္ဒြေ ၃ ပါးတို့အတွက် ပသာဒ မရှိစေကာမူ နှာခေါင်း–လျှာ–ကိုယ်ဟူသော ပုံသဏ္ဌာန်တို့ အပြည့်အစုံ ပါရှိခြင်းကြောင့် "အဟိနိဒ္ဒြိယ" ဖြစ်နိုင်ပါသည် ဟူလို။ ["ကိုယ် လက်စသော ပုံသဏ္ဌာန်များလည်း မိန်းမပုံ မဟုတ်, ယောကျ်ားပုံချည်းသာ ဖြစ်သည်"ဟု အဋ္ဌကထာတို့ ဆိုကြသည်။]

ဓ၈-၉၂။ သဗ္ဗသော ၊ပေ၊ သမတိက္ကမာတိ အာဒိနံ-သဗ္ဗသော ၊ပေ၊ သမတိက္ကမာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ["ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေဝုတ္တော"ဟူသော အဖွင့်မျိုးကို "အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ-ညွှန်ပြသောအဖွင့်"ဟု ခေါ်၍ နောက်၌ တိုက်ရိုက်ဖွင့်မည့်အဖွင့်ကို "ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာ"ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ပန-အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအုံ့"ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူကြ၏၊ ဤ၌ကား ပြတ်ပြီးဆက်သော ဝါကျာရမ္ဘဟု ကြံလိုက်ပါသည်။] ပန-ဆက်၊ အကာသာနဉ္စာယတနုပဂေါတိ အာဒိသု-အကာသာနဉ္စာယတနုပဂေါ အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝံ-အာကာသာနဉ္စာယတန ဘဝသို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သော၊ (အတ္တာ အတ္ထိ၌စပ်)၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တ္ထေ-ဤဥဒ္ဓေဒ ဒိဋ္ဌိ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါလွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-ဥဒ္ဓေဒဝါဒအဖွင့်အပြီးတည်း။

အာကာ ၊ပေ၊ ဘဝံ။ ။"အာကာသာနဉ္စာယတန"အရ စျာန်ကို ယူရိုးဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ထိုစျာန်ကြောင့်ရအပ်သောဘဝကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ယူစေလို၍ "အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝံ"ဟု မိန့်သည်၊ "ဘဝ" ဟူရာ၌ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါက် (ဥပပတ္တိဘဝ) တည်း။ [ဤ အာကာသာနဉ္စာယတန ဘဝတို့၌ နာမကာယရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ "ကာယသ သောဒါ"ဟု ကာယသဒ္ဒါကို သုံးစွဲထား၏သည်။]

ဥဒ္ဓေဒဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒအဖွင့်

၉၃။ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒေ-ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ၌၊ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပစ္စက္ခဓမ္မော-ဣန္ဒြေတို့၏ ရှေးရှုဖြစ်သောသဘောကို၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မောတိ-ဒိဋ္ဌဓမ္မဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဧတေ-ဤ ဒိဋ္ဌဓမ္မောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊

ပစ္စက္ခဓမ္မော။ ။ဒိဋ္ဌကို "ပစ္စက္ခ"ဟု ဖွင့်၏၊ ပစ္စက္ခကို "ပတိ+အက္ခ"ဟု ခွဲ၊ အက္ခာနံ-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ ၆ ပါးတို့၏၊ ပတိ-ရှေးရှုတည်း၊ ပစ္စက္ခံ၊ ယခုဘဝ၌ ဖြစ်သမျှကို ဣန္ဒြေတို့က အကုန်မယူနိုင် (အာရုံမပြုနိုင်) သော်လည်း ထို အတ္တဘောကို ရရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ တစ်ကိုယ်လုံး ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ အာရုံကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော တစ်ခုလုံးကို "ပစ္စက္ခ (ဣန္ဒြေတို့၏ရှေးရှု)"ဟု ဆိုနိုင်သည်။ [တတ္ထ ယော အနိန္ဒြိယဝိသယော-ဣန္ဒြေတို့၏အာရုံ မဟုတ်၊ သောပိ သုပါကဌာဝေနု ဣန္ဒြိယဝိသယော ဝိယ ဟောတိတိ အာဟ-ဒိဋ္ဌဓမ္မောတိ ပစ္စက္ခဓမ္မော ဝုစ္စတိတိ၊-ဋီကာ။]

တတ္ထတတ္ထ–ထိုထို ဘုံဘဝ၌၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တာဘာဝသ–ရအပ်သော အတ္တဘောကို၊ အဓိဝစနံ–ဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ–ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောဌ၌၊ နိဗ္ဗာနံ–ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းတည်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ–ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောဌ ဒုက္ခ၏ငြိမ်းအေးခြင်း၊ ဣမသ္မိံ ယေဝ အတ္တဘာဝေ–ဤ အတ္တဘောဌပင်၊ ဒုက္ခ ဝူပသမနံ–ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းတည်း၊ ဣတိအတ္ထော၊ (ယေ–အကြင် သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့သည်၊) တံ–ထို ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောဌ ဒုက္ခ၏ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ ဝဒန္တိ–ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ–တို့သည်၊) ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါ–ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒတို့မည်၏၊ ပရမ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနန္တိ–ကား၊ ပရမံ–မြတ်သော၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ–ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောဌ ဒုက္ခ၏ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ ဥတ္တမံ–မြတ်သော၊ (ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ–ကို) (ပညပေန္တိ ၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော။ [ပရမံကို "ဥတ္တမံ"ဟု ဖွင့်သည်။]

၉၄။ ပဋ္ဌဟိ ကာမဂုဏေဟိတိ–ကား၊ မနာပိယရူပါဒီဟိ–စိတ်ဖြင့်ရောက်အပ်သော ရူပါရုံအစရှိကုန်သော၊ ဝါ–မြတ်နိုးအပ်သော ရူပါရုံအစရှိကုန်သော၊ ပဋ္ဌဟိ–ငါးပါးကုန်သော၊ ကာမကောဋ္ဌာသေဟိ–ကာမအစုတို့နှင့်၊ ဝါ–ကာမအစုတို့သည်၊

ဒိဋ္ဌဓမ္မော။ ။ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ဥပလဒ္ဓဓမ္မော၊–ဋီကာ၊ ပဿိယတိ–ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်၏၊ ဣတိဒိဋ္ဌော၊ ဒိဋ္ဌောစ+သော+ဓမ္မောစာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော–ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် သိမြင်အပ်သောသဘော၊ ထိုထိုဘဝ၌ရအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို "ဒိဋ္ဌဓမ္မ"ဟု ဆိုသော ကြောင့် ထိုတစ်ဘဝလုံးကို ပကတိမျက်စိဖြင့်ချည်း မမြင်နိုင်, အသိဉာဏ်ဖြင့်သာ မြင်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌကို "ဒဿနဟေတုဘူတေန ဉာဏေန"ဟု ဖွင့်သည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ။ ။"နိဗ္ဗာနံ"အရ ကိလေသာတို့ကို တစ်ဖန် ငြိမ်းစေတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း, အသင်္ခတဓာတ်ဟူသော နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း ထိုတိတ္ထိဆရာတို့ အာရုံမပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် "နိဗ္ဗာနံ"အရ ထိုနိဗ္ဗာန်မျိုးကို မဖွင့်ဘဲ "ဒုက္ခဝူပသမန"ဟု ဖွင့်သည်၊ ကာမခံစားလိုစိတ် အပြင်းအပြပြစ်၍ ပူလောင်မှုဒုက္ခ ဖြစ်နေရသောအခါ ကာမချမ်းသာကို ခံစားလိုက်ရလျှင် ထိုဒုက္ခအပူငြိမ်း၏၊ ထိုသို့ငြိမ်းမှုကို "ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်"ဟု ဆိုလိုသည်။

တံ ဝဒန္တိ။ ။တံ ဝဒန္တိဖြင့် "ဝဒန္တိတိဝါဒါ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ–ကို+ဝါဒါ–ပြောဆိုသူတို့တည်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါ"ဟု ပြုစေလို၏၊ "ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနေ+ပဝတ္တော+ဝါဒေါ ဧတေသံတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါ"ဟုလည်း ပြုသင့်ကြောင်းကို ဋီကာသစ်မိန့်သည်။

ကာမဂုဏေဟိ။ ။"မနာပိယ"ဖြင့် ကာမ၏အနက်ကို ပြ၏၊ "ကာမိယန္တိ–လိုလားတောင့်တအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ကာမာ"ဟု ပြု၊ မနာပိယ၌ "မန+အာပိယ"ဟုခွဲ၊ အပိယန္တေ ပါပုဏိယန္တေ–ရောက်အပ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာပိယာ၊ အပဓာတ် ပါပုဏနအနက်ဟော, ဣုပစ္စည်း, ဣအာဂုံ, အကို ဝုဒ္ဓိပြု၊ မနေန–စိတ်ဖြင့်+အာပိယာ–ရောက်ထိုက်ကုန်သော ရူပစသည်တို့တည်း၊ မနာပိယာ–တို့၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း "မြတ်နိုးအပ်"ဟု ဝေါဟာရတ္ထကိုသာ သုံးစွဲ

ဝါ–တစ်နည်း၊ (ကာမ)ဗန္ဓနေဟိ–ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့နှင့်၊ ဝါ–တို့သည်၊ သမပ္ပိ တောတိ–ကား၊ သုဋ္ဌု–ကောင်းစွာ၊ အပ္ပိတော–ရောက်အပ်သည်၊ အလ္လီနော–ငြိကပ်သည်၊ ဟုတ္ဝာ–၍၊ သမဂ်ီဘူတောတိ–ကား၊ သမန္နာဂတော–ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ ပရိစာရေတိတိ–ကား၊ တေသု ကာမဂုဏေသု–ထို ကာမအစုတို့၌၊ ဝါ–ထို ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့၌၊ ယထာသုခံ–ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ–စက္ခုစသော ၆ ပါးသော ဣန္ဒြေတို့ကို၊ စာရေတိ–လှည့်လည်စေ၏၊ သဠာရေတိ–ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်စေ၏၊ ဣတောစ–ဤအာရုံသို့လည်းကောင်း၊ ဣတောစ–ဤ အာရုံသို့လည်းကောင်း၊ ဥပနေတိ–ပို့ဆောင်၏၊ အထဝါ–ထို့ပြင်

ကြသည်၊ ရူပါဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဖေါ်ပြဗွာရုံတိုင်အောင် ယူပါ၊ ဂုဏ်၏အနက်ကို ကောဌာသ–ဗန္ဓန ဟု ၂ နက် ဖွင့်၏၊ "ဂုဏော ပဋ္ဌလရာသိသု, အာနိသံသေစ ဗန္ဓနေ"စသော အဘိဓာန်(ဂုဏ)လာ အနက်တို့တွင် ရာသိအနက်ကို ကောဌာသဟု ဆိုသည်၊ ရူပါရုံသည် ကာမဂုဏ် ၅ ပါးအပေါင်း၏ အစိတ်တစ်စုတည်း၊ သဒ္ဒါရုံစသည်လည်း နည်းတူ၊ ထိုအာရုံ များသည်ပင် သတ္တဝါတို့ကို မိမိစွဲလမ်းရာအာရုံမှ မလွတ်အောင် နှောင်ဖွဲ့တတ်၏။

သမပ္ပိတော။ ။သံ+အပ္ပိတော၊ အပ္ပဓာတ်လည်း ပါပုဏန အနက်ဟောတည်း၊ အပ္ပိယ တောတိ အပ္ပိတော၊ သုဋ္ဌု+အပ္ပိတော သမပ္ပိတော၊ ဋီကာသစ်၌ "အပ္ပိတော"ကို "ထပိတော"ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ အဓိပ္ပာယတ္ထသာတည်း၊ ကာမဂုဏ်တို့သည် ကောင်းစွာရောက်အပ် ထားအပ်သူသည် "ကာမဂုဏ်တို့၌ ကပ်ငြိတွယ်တာ မခွါနိုင်အောင် ဖြစ်သူတည်း"ဟု အဓိပ္ပာယတွယ် ပြလိုရ၍ "အလ္လီနော ဟုတ္ဝာ"ဟု ဖွင့်သည်။

သမ်ဂီဘူတောဝ။ ။အလုံးစုံ အကုန်အစင် ယူအပ်သော (ပြည့်စုံသော) အရာကို "သမံ (သကလံ)–အလုံးစုံကို+ဂယှတေ–ယူအပ်၏"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ, "သမဂ္ဂ"ဟု သဏ္ဌတ အဘိဓာန် ဆိုသကဲ့သို့ "သမံ+ဂယှတေတိ သမဂေါ"ဟုလည်း ဆိုသင့်၏၊ သမဂေါ ယသ အတ္ထိတိ သမ်ဂီ။ ["သမ်ဂီ"ပုဒ်က အပြည့်အစုံရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောနိုင်ကြောင်းမှာ "တံ တတိယစျာနသမ်ဂီပုဂ္ဂလံ"ထောက်၍ သိသာ၏။] သမ်ဂီ+ဟုတ္ဝာ+ဘူတော သမ်ဂီဘူတော၊ "သမန္နာဂတောကား အဓိပ္ပာယတ္ထတည်း။ ["သံ+အနု+အာဂတ"ကို ပုဒ်စပ်သောအခါ "သမန္နာဂတော"ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ ဥသရပျောက်၍ နှ ဒွေဘော်ရောက်လျက် "သမန္နာဂတ"ဟု တွေ့ရသည်၊ တချို့နေရာ၌ "သမ္မန္နာဂတော"ဟု ရှိသည်ကား မကောင်းပါ။]

ပရိစာရေတိ။ ။ပရိသည် "ပရိတော–ထက်ဝန်းကျင်" အနက်ဟော၊ ထိုပရိ၏အနက်ကို "တေသု ကာမဂုဏေသု"ဟု ဖွင့်၏၊ "ထက်ဝန်းကျင် ကာမဂုဏ်တို့၌" ဟူလို၊ စာရေတိ၌ စရဓာတ်, ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ ဂ်ကို "ဣန္ဒြိယာနိ"ဟု ထည့်သည်၊ စာရေတိကို "သဠာရေတိ"ဟု ဖွင့်၏၊ "ကျင့်စေ"ဟူသော အနက်ကို တားမြစ်၍ "လှည့်လည်စေ"ဟူသော အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ "ထိုသို့ လှည့်လည်စေခြင်း"ဟူသည် "ရူပါရုံဆီသို့ စက္ခုဣန္ဒြေကိုပို့ဆောင်လိုက် (ကြည့်ရှုလိုက်), သဒ္ဒါရုံဆီသို့ သောတိန္ဒြေကို ပို့ဆောင်လိုက်" စသည်ဖြင့် "အလဲအလှယ် ပို့ဆောင်သောအားဖြင့် ခံစားခြင်းတည်း"ဟု သိစေလိုရ၍ "ဣတော ၊ပေ၊ ဥပနေတိ"ဟု ဖွင့်သည်။

တစ်နည်းကား၊ လဋ္ဌတိ–တင့်တယ် စမ္မယ်၏၊ ရမတိ–မွေ့လျော်၏၊ ကီဋ္ဌတိ–ပျော်ပါး၏။

စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤ ပဋ္ဌဟိကာမဂုဏေဟိဟူသော ပါဠိ၌၊ ကာမဂုဏာ–ကာမဂုဏ်တို့သည်၊ (ကာမအစု, ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့သည်)၊ မာနုသိကာစေဝ–လူ၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗာစ–နတ်၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ–သို့၊) ဒုဝိဓာ–၂ ပါးအပြားရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ မာနုသိကာ–လူ၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ မန္ဒာတုကာမဂုဏာသဒိသာ(တိ)–မန္ဒာတ်မင်း၏ကာမဂုဏ်နှင့်တူသော ကာမဂုဏ်တို့ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ–မှတ်ထိုက်ကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗာ–နတ်၌ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝရာဇာသဒိသာ–ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်မင်း၏၊ ကာမဂုဏာသဒိသာတိ–ကာမဂုဏ်နှင့်တူသော ကာမဂုဏ်တို့ဟူ၍၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ–ကုန်၏၊) ဟိ–မှန်၊ ဒေဝရူပေ–ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမေ–ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့သို့၊ ဥပဂတာနံ–ကပ်ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ တေ–ထို သမဏာပြာဟ္မဏာတို့သည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနသမ္ဘတ္တိ–ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ–ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန် စည်းစိမ်ကို၊ ပညပေန္တိ–ပညတ်ကြကုန်၏။ ["ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်" ဟု အလွန်အပိုင်းအခြား အနက်ဟော ပရမသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် လူတို့၌ အမြင့်ဆုံး, နတ်တို့၌ အမြင့်ဆုံးကာမဂုဏ်ကို ပုံစံထုတ်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

၉၅။ ဒုတိယဝါရေ–၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်ပြီး၍၊ အဘာဝဋ္ဌေန–ထင်ရှားမရှိခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ အနိစ္စာ (ဣတိ)–အနိစ္စတို့ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ–နှ၏၊) ပဋိပီဠနဋ္ဌေန–ရန်သူတို့သည် အဖန်ဖန်နှိပ်စက်

အထဝါ။ ။ဤနည်းကား "ပရိ ဥပသာရကြောင့် စရဓာတ်သည် ကီဋ္ဌာအနက်ဟော"ဟု ပြ၏၊ စာ၌ ဝုဒ္ဓိကား စုရာဒိ ဏေပစ္စည်းကြောင့်တည်း၊ အခြားအဋ္ဌကထာတို့၌ "လဋ္ဌတိ, ဥပလဋ္ဌတိ"ဟု ရှိ၏၊ ဤ၌ "လဋ္ဌတိ, ပလဋ္ဌတိ"ဟု ရှိဟန်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "ပလဋ္ဌတိတိ ပကာရေဟိ လဋ္ဌတိ, ဝိလာသံ ကရောတိတိ အတ္ထော"ဟု တွေ့ရသည် "ဝိလာသံ"ကား လဋ္ဌဓာတ်၏ အနက်တည်း။

ဟုတ္တာ အဘာဝဋ္ဌေန။ ။"ဟုတ္တာ အဘာဝ"ဟူရာ၌ ကာမတို့၏ တစ်ဘဝ၌ဖြစ်ခြင်းကို "ဟုတ္တာ"ဟုလည်းကောင်း, ထိုသို့ ဖြစ်ပြီး၍ ပျက်စီးကြခြင်း ကုန်ပျောက်ကြခြင်းကို "အဘာဝ"ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ အဘိဓမ္မာသဘောအားဖြင့် ဥပါတ်ခြင်းဟူသော ဟုတ္တာနှင့် ဘင်ခဏ၌ ပျက်ခြင်းဟူသော အဘာဝကိုကား ထိုတိတ္ထိဆရာတို့ မသိနိုင်ကြပါ။

ပဋိပီဠနဋ္ဌေန။ ။ဒုက္ခလက္ခဏာကို ပြရာ၌ "ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန"ဟု ပြလေ့ရှိသော်လည်း ထို ဥဒယ+ဝယကို တိတ္ထိဆရာတို့ မသိနိုင်ကြသောကြောင့် ဥဒယဝယကို မထည့်ဘဲ "ပဋိပီဠနဋ္ဌေန"ဟုသာ ဆိုသည်၊ ထို ပီဠန ဟူသည်လည်း ကာမတို့၏ ရေ မီး သွားခိုး ရန်သူအမျိုးမျိုး အနှိပ်စက် အဖျက်ဆီး ခံရခြင်းတည်း။

အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဒုက္ခာ (ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ ပကတိ ဝိဓေယာနဌေန–ပင်ကိုယ်သဘောကို စွန့်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မာတိ– ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ တေသံ ၊ပေ၊ ဘာဝါတိ–ကား၊ တေသံ ကာမာနံ–ထို ကာမတို့၏၊ ဝိပရိဏာမသင်္ခါတာ–ဖေါက်ပြန်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ အညထာ ဘာဝါ–ပင်ကိုယ်သဘောမှ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ [အညထာ ဘာဝါတိ ကာရဏော နိသက္ကဝစနံ၊–ဋီကာသစ်။] မေ–ငါ၏၊ **ယမ္မိ–အ**ကြင်ဝတ္ထုသည်လည်း၊ အဟောသိ–ရှိခဲ့ဘူးပြီ၊ မေ–ငါ၏၊ တမ္မိ–ထိုဝတ္ထု**သည်**လည်း၊ နတ္ထိ–ယခု မရှိတော့၊ ဣတိ–သို့၊ ဝုတ္တနယေန–ဟောတော်မူအပ်သော်နည်းဖြင့် (ထိုထိုသုတ်ပုဒ်တို့၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်)၊ သောက ၊ပေ၊ ပါယာသာ–သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဥပါယာသတို့သည်၊ ဥပဒ္ဒဝန္တိ–နှိပ်စက်ကုန်၏။

တတ္ထ–ထို သောကစသည်တို့တွင်၊ သောကော–သောကသည်၊ အန္တောနိဇ္ဈာယနလက္ခဏော–အတွင်းစိတ်၌ လောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ ပရိဒေဝေါ–သည်၊ တန္နိဿိတလာလပဗဟုနလက္ခဏော–ထို သောကကိုမှီသော ပြင်းစွာပြောဆိုခြင်း

ပကတိဝိဓေယာနဌေန။ ။ဗုဒ္ဓရှင်တော်၏ ဝါဒကို ပြရာ၌ အနိစ္စ ဒုက္ခဟု ပြပြီးလျှင် အနတ္တကို ပြမြဲဖြစ်သော်လည်း တိတ္ထိဝါဒကို ပြရာ၌ကား ထိုဆရာတို့က "အနတ္တ"ဟု မယူကြသောကြောင့် "အနတ္တ"ဟု မပြတော့ဘဲ "ဝိပရိဏာမ ဓမ္မာ"ဟု ဆိုသည်၊ ဗုဒ္ဓအလိုတော်အားဖြင့် "ဝိပရိဏာမ"ဟု ဆိုလျှင် ဇရာအားဖြင့်လည်းကောင်း မရဏအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖေါက်ပြန်ခြင်းတည်း၊ ဤ၌ကား ကာမတို့၏ ဇရာမရဏကို တိတ္ထိဆရာတို့ မသိနိုင်သော်ကြောင့် သူတို့သိနိုင်လောက်သော ပကတိဝိဓေယာနဌကိုသာ ပြရသည်၊ ရူပါရုံတို့၏ လုပသော အဆင်းကိုစွန့်၍ အိုမင်းရခြင်းစသည်ကို "ပကတိဝိဓေယာန"ဟု ဆိုလိုသည်။

အန္တောနိဇ္ဈာယန။ ။ဈေးဝယ်သည် လောင်ခြင်း ဒဟနအနက်ကို ဟော၏၊ သောက ဖြစ်သောအခါ အတွင်း၌ ပူလောင်နေခြင်းသည် (ဆီချက်သောအခါ လျှံ၍ဝေ၍ မတက်သေးဘဲ အိုးအတွင်း၌ ကျက်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည်) သောက၏ လက္ခဏာတည်း၊ ထို့ကြောင့် သောကကို "ဝမ်းနဲခြင်းသဘော"ဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။"သောက–စိုးရိမ်ခြင်း"ဟု မြန်မာပြန်ကြ၏၊ "စိုးရိမ်"ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်စရာရှိသော အားကို တင်ကြို၍တွေးကာ စိတ်ပူခြင်းတည်း၊ "သောက"ကား ဉာတိဗျသန စသည်နှင့် တွေ့ဆဲ တွေ့ပြီးဖြစ်၍ စိတ်ထည်း၌ ဆွေးခြင်းသာတည်း၊ ထိုသို့ ပူဆွေးမှုကို "ဝမ်းနည်းခြင်း"ဟုသာ မြန်မာပြန်သင့်ပါသည်။ [ဉာတိ ၊ပေ၊ ဗျသနေဟိ ဖုဋ္ဌဿ (တွေ့ထိအပ်နှိပ်စက်အပ်သူ၏) စေတသော အန္တောဒဟနံ (ပူလောင်ခြင်း) သောစနံ အန္တောနိဇ္ဈာယနံ၊–ဋီကာ။]

တန္နိဿိတလာလပဗဟု။ ။သောကကို အရင်းခံ၍ (စိတ်ထဲ၌ မချုပ်တည်းနိုင်ဘဲ) အပြင်သို့ ထွက်လာသော (ဆီကျက်သောအခါ အတော်ကြာ၍ အကျက်အားကြီးလာလျှင် ဝေ၍လျှံ၍ တက်လာသည်နှင့် တူသော) ငိုသံသည် ပရိဒေဝမည်၏၊ လာလပဗဟု၌ လပဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့်

လက္ခဏာရှိ၏၊ ဒုက္ခံ–သည်၊ ကာယပဋိ ပီဠနလက္ခဏံ–ကာယပသာဒ၌မှီသော ကာယဝိညာဉ်ကို နှိပ်စက်ခြင်လက္ခဏာရှိ၏၊ (တစ်နည်း) ကာယပသာဒကို နှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (တစ်နည်း) ခန္ဓာကိုယ်ကိုနှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဒေါမနဿံ–သည်၊ မနောဝိဃာတလက္ခဏံ–စိတ်ကိုညှင်းဆဲခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဥပါယာသော–သည်၊ ဝိသာဒလက္ခဏော–မကြည်လင် မရွင်ဖျခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဝိဝိစ္ဆေဝ ကာမေဟိတိ အာဒီနံ–ဝိဝိစ္ဆေဝ ကာမေဟိအစရှိသောပုဒ်တို့၏၊ အတ္ထော–အနက်ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တော–ဆိုအပ်ပြီ။

"လပန"ဟု ပြီး၏၊ လကို ဒွေဘော်ပြု၍ ဒီဃပြုသောအခါ "လာလပန"ဟု ဖြစ်၏၊ ပဒွေဘော်ပြု၍ "လာလပ္ပန"ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ ပုဒ်ရင်းမှာ "လာလပန" သာတည်း၊ "လာလ"ဟု အသံတူ ၂ လုံးဖြစ်သောကြောင့် "ဘုသလ္ပန–ပြင်းစွာ ပြောဆိုခြင်း (ငိုခြင်း)" အနက်ကို ဟောအ၏။ [လပတိ ဧတေနာတိ လပနံ–ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော အသံ၊ ဝါ–ငိုသံ၊ ဘုသံ+လပနံ လာလပ္ပနံ၊ တံ–ထိုသောကကို+နိဿိတံ တန္နိဿိတံ၊ တန္နိဿိတဋ္ဌ+တံ+ လာလပ္ပနဋ္ဌာတိ တန္နိဿိတလာလပ္ပနံ။]

ကာယပ္ပဋိပီဠန။ ။"ဒုက္ခ"ဟူသည် ကာယဝိညာဉ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတည်း၊ ထိုဝေဒနာသည် ယှဉ်ဘက်ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကို ပဌမနှိပ်စက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ကာယ"ဖြင့် ကာယပသာဒ၌မှီသော ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ယူစေလိုသောကြောင့် "ပသာဒသခ်ါတေ ကာယေ နိဿိတသ ဒုက္ခသဟဂတ ကာယဝိညာဏသ+ပဋိပီဠနံ ကာယပ္ပဋိပီဠနံ"ဟု ဋီကာသစ်၌ ပဌမနည်း ဖွင့်၏။

တစ်နည်း။ ။"ကာယ"အရ ကာယပသာဒကိုပင် ယူ၍ "သသမ္ဘာရကထာ–ကာယဝိညာဉ်၏ အဆောက်အဦးဖြစ်သော ကာယပသာဒကိုဆိုသော စကား"ဟု တစ်နည်းဖွင့်၏၊ ဥပမာ–မြားဖြင့် ဖေါက်ထွင်းရာ၌ မြား၏ အဆောက်အဦးဖြစ်သော လေးကို နာမည်ပြုထားသကဲ့သို့တည်း။ [သသမ္ဘာရကထံ ဝါ ဧတံ၊ ယထာ–ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတိတိ။]
တစ်နည်း–"ကာယ"အရ ရူပကာယ (ခန္ဓာကိုယ်) ကိုယူ၍ "ရူပကာယကို နှိပ်စက်ခြင်း"ဟု ဖွင့်သေး၏၊ မှန်၏–ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပြီးနောက် ရူပ်ကာယလည်း ညှိုးနွမ်းတတ်ရကား ထိုဒုက္ခသည် ခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်း နှိပ်စက်ရာရောက်၏။

ဝိသာဒလက္ခဏော။ ။ဥပါယာသ၌ ဥပသဒ္ဒါသည် "ဘုသ" အနက်ကို ဟော၏၊ ဘုသော–လွန်ကဲပြင်းပြသော+အာယာသော–ပင်ပန်းခြင်းတည်း၊ ဥပါယာသော–ခြင်း၊ ဉာတိဗျသန စသည်တို့ တွေ့ထိအပ် နှိပ်စက်အပ်သူ၏ (အိုးအတွင်း၌ကျက်သော ဆီသည် ဝေလျှံ၍ တက်ပြီးမှ ကြွင်းကျန်သမျှ ခန်းသွားလောက်အောင် အကျက်ကြီး ကျက်သကဲ့သို့) ငိုသံမျှပင် မထွက်နိုင်တော့ဘဲ မျောမေ့ (တက်) သွားလောက်အောင် ပူဆွေးခြင်းသည် ဥပါယာသ မည်၏၊ ထိုဥပါယာသကို "ဝိသာဒလက္ခဏာရှိ၏"ဟု ဆိုသည်၊ ဝိသာဒကို "အပသန္နာကာရ–မကြည်လင်သော အခြင်းအရာ"ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြ၏။ [သာဒနံ ပသာဒနံ–ကြည်လင်ခြင်း၊ သာဒေါ–ခြင်း၊ သာဒတော+ဝိဂမနံ ဝိသာဒေါ–ကြည်လင်ခြင်းမှ ကင်းခြင်း၊ ဝါ–မကြည်လင်ခြင်း။]

၉၆။ ဝိတက္ကိတန္တိ-ကား၊ အဘိနိရောပနဝသေန-စိတ်ကို အာရုံသို့ ရှေးရှုးတင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်သော၊ ဝိတက္ကော-ဝိတက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝိစာရိတန္တိ-ကား၊ အနုမဇ္ဇနဝသေန-အာရုံကို အဖန်ဖန်ပွတ်တိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တော-သော၊ ဝိစာရော-ဝိစာရသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတေနေတန္တိ-ကား၊ ဧတေန ဝိတက္ကိတေနစ-ဤ ဝိတက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဧတေန) ဝိစာရိတေနစ-ဤ ဝိစာရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဧတံ ပဌမဇ္ဈာနံ-ဤ ပဌမဈာန်သည်၊ သြဠာရိကံ(ဝိယ)-ကြမ်းတန်းသကဲ့လည်းကောင်း၊ သကဏ္ဋကံဝိယ-ဆူးရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခါယတိ-ထင်ရ၏။ [ပါဠိတော်၌ "အက္ခာယတိ"ဟု ရှိ၏။]

၉၇-၉၈။ ပီတိဂတန္တိ-ကား၊ ပီတိယေဝ-ပီတိပင်တည်း၊ ["ဂတအတွက် အနက်သီးခြားမရှိ"ဟု ပြသည်။] စေတသော ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံတိ-ကား၊ စိတ္တသ-စိတ်၏၊ ဥပ္ပိလဘာဝကရဏံ-ပေါ်လွင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော၊ ("ပီတိ ဂတံ-ပီတိသည်"ဟု ထည့်စပ်)၊ စေတသော အာဘောဂေါတိ-ကား၊ ဈာနာ-တတိယဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ တသ္မိံသုခေ-ထို တတိယဈာန်ချမ်းသာ၌၊ ["တဟိ သုခေ"ဟု လည်း ရှိ၏။] ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်၊ စိတ္တသ-စိတ်ကို၊ (သမန္နာဟာရော

ဝိတက္ကိတံ။ ။ဝိပုဗ္ဗ တက္ကဓာတ်, တ ပစ္စည်းသည် ဘော အနက်ကိုဟောသောကြောင့် ကြံစည်ခြင်းသဘောဖြစ်သော ဝိတက်ကိုပင် အရကောက်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အဘိနိရောပန ၊ပေ၊ ဝိတက္ကော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "အဘိနိရောပန"၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဘိဓမ္မာ အဖွင့်များကြည့်၍ သိပါ။ [ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကိတံ၊ တံ ပန အဘိနိရောပနသဘာဝေါ ဝိတက္ကောယေဝါတိ အာဟ-အဘိ ၊ပေ၊ ဝိတက္ကောတိ၊ သေနယော ဝိစာရိတန္တိ ဧတ္ထာပိ-ဋီကာ။]

ဧတေန ၊ပေ၊ ခါယတိ။ ။ဧတေနာတိ ဝိတက္ကဝိစာရေ ပရာမသိတ္တာ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ဟေတုနိဒ္ဒေသော ဝါ-ဋီကာသစ်၊ အတ္ထတက္ခ ယုဇ္ဇရကား သဟစရဏ ဖြစ်မှုကိုရည်ရွယ်၍ "ကရဏ"ဟုလည်းကောင်း, သဟစရဏဖြစ်သော်လည်း သြဠာရိကဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ရည်ရွယ်၍ "ဟေတု"ဟုလည်းကောင်း ၂ မျိုးဖွင့်သည်။

သြဠာရိကံ, သကဏ္ဋကံ။ ။ကြံစည်တတ် သုံးသပ်တတ်သော ဝိတက်, ဝိစာရ ၂ ပါး စုံတို့သည် စိတ်ကို မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်ချောက်ချားအောင် ပြုတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ၂ ပါးနှင့်ယှဉ်နေရသော ပဌမဈာန်စိတ်သည် အထက်ဈာန်များလောက် မနှည့်ရကား ကြမ်းတန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ လောကဒ္ဒ ကြမ်းတန်းသော အရာသည် ဆူးထ၍နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကြမ်းတန်းပုံသရုပ်ပေါ်အောင် "သကဏ္ဋက"ဟု ထပ်ဆင့်သည်။

ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ။ ။ဥပ္ပိလာဝိတသ+ဘာဝေါ ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ၊ ဥပ္ပိလာဝိတပုဒ်၏ အနက်ကို"မမ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ"ဟူသော နိဒါန်းခ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ပီတိဖြစ်လျှင် စိတ်သည် ဥပ္ပိလာဝိတ-ဗူးတောင်းအသွင် ပေါ်လွင်တက်ကြွ၏၊ ထို့ကြောင့် ပီတိကို ဥပ္ပိလဘာဝကိုပြုတတ်သော "ဥပ္ပိလဘာဝကရဏ" တရားဟု ဆိုသည်။ [ပီတိဂတံကို ငဲ့၍ "ကရဏ"ဟု နပုလ္လိန်ထားသည်။]

ဌ်စပ်) ဝါ–စိတ်၏၊ အာဘောဂေါ–နှလုံးသွင်းခြင်သည်၊ မနသိကာရော–နှလုံးသွင်းခြင်းသည်၊ သမန္နာဟာရော–ကောင်းစွာအစဉ်အတိုင်း အာရုံသို့ဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ကောင်စွာအဖန်ဖန် အာရုံသို့ဆောင်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ–အပြိုးတည်း၊ ဧတ္ထ (ဒိဋ္ဌမမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒေ)–ဤ ဒိဋ္ဌမမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒဌ်၊ သေသံ–ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ–သည်သာ။

ဧတ္ထာဝတာ–ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါသဋ္ဌိ–၆၂ ပါးသော၊ ဒိဋ္ဌိယော–မိစ္ဆာအယူတို့သည်၊ ဝါ–တို့ကို၊ ကထိတာ–ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယာသံ–ယင်း ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့တွင်၊ သတ္တော–ခုနစ်ပါသော မိစ္ဆာအယူတို့သည်သာ၊ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိယော–ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ သေသာ–ကြွင်းသော ၅၅ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့သည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိယော–သဿတဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

အာဘောဂေါ ၊လေ၊ ဟာရော။ ။"အာဘောဂေါ ပုဏ္ဏာတာဝဒ္ဓေသု"ဟု အဘိဓာန်(၁၀၈၃)လာ အနက်တို့တွင် ပုဏ္ဏအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ "မနသိကာရော"ဟု ဖွင့်၏၊ "မနသိကာရ"အရလည်း မနသိကာရစေတသိက်ကို ယူမည်စိုး၍ "သမန္နာဟာရော"ဟု ဖွင့်သည်။ [သမန္နာဟာရောကို "သံ+အနု+အာဟာရော"ဟု ခွဲ၊ သံကို "သမ္မာ"ဟုလည်းကောင်း, အနုကို "အနုက္ကမေန" တစ်နည်း "ပုနပ္ပုနံ"ဟုလည်းကောင်း, အာဟာရောကို "အာရမဏသ အာဟာရော" ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ဆိုလိုရင်းမှာ–"ထိုသုခကို စိတ်က အထပ်ထပ် အာရုံပြုခြင်း"ဟု ဆိုလိုသည်။

အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်း။ ။အာဘောဂေါတိ ဝါ စိတ္တသ အာဘုဂ္ဂဘာဝေါ၊ အာရမဏေ သြနတဘာဝေါတိ အတ္ထော၊ စိတ်၏အာရုံ၌ ညွှတ်ခြင်းကို "အာဘောဂ–ရှေးရှုးခံစားလိုခြင်း"ဟု ခေါ်၏၊ အကြင်အာရုံကို အာရုံပြု၍ သုခရှိလျှင် ထိုသုခကြောင့် ထိုအာရုံသို့ စိတ်သည် ညွှတ်နေတတ်၏၊ ဒုက္ခဖြစ်စေသော အာရုံမှကား (မညွှတ်သည့်အပြင်) ခွဲခွါလို၏၊ ဥပေက္ခာဖြစ်စရာ အာရုံသို့ကား ညွှတ်လည်းမညွှတ်, ခွဲလည်းမခွဲလို။

သေသမေတ္ထ။ ။[ဧတ္ထ၏နောက်ဌ် "ဒိဋ္ဌမမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒေ"ဟု တွေ့ရ၏၊ နိဿယအနက်ပေးရာမှ ယူထားဟန်တူသည်။] ဤဝါဒဌ် သံသာရဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို ဖြေဆိုကြပုံကိုလည်းကောင်း, အတ္တတစ်ခုတည်းကိုပင် ဒိဋ္ဌမမ္မနိဗ္ဗာန် ၅ မျိုးရနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း, ဒိဋ္ဌမမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ၏ သဿတဒိဋ္ဌိဌ် သွင်းယူရပုံကိုလည်းကောင်း ဋီကာတို့ဌ် ရှုကြပါလေ။

ယာသံ ၊လေ၊ သေသာ။ ။ယာသံကို အနိယမဝါစကဟု ယူ၍ "ဣမာ"ဟု ထည့်ပြီးလျှင် (ဣမာ) ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယောကို နိယမဝါစကဟု ယူသောနည်းလည်းရှိ၏၊ ထိုနည်းဌ် "ယာသံ" စသောဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေး၍ သဗ္ဗာပိစသောဝါကျကို နောက်မှ အနက်ပေးရ၏၊ ယာသံကို "နိယတကို မဇ္ဈေသော"သဒ္ဒါဟု ယူ၍ အစဉ်အတိုင်း အနက်ပေးရသောနည်းလည်းရှိ၏၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်ဌ် ၂ နည်းဖွင့်ထား၏၊ ဤနိဿယဌ် နောက်နည်းကိုသာ ပေးထားသည်၊ ဤအဓိဗျာယ်မျိုးကို "ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ"ဟု ရှိရာဌ်လည်း သုံးစွဲနိုင်၏။ [သေသာအရ ကြွင်းသော ၅၅ ပါးကို ပါဠိတော်ဌ် ကြည့်ပါ။]

၁၀၀-၁၀၄။ ကွဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (၄၄ ပါးသော အပရန္တကပွဲအယူရှိသူတို့ကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌)၊ ကွမေဟိ ၊ပေ၊ ဘိက္ခဝေတိ-အစရှိသော၊ ကွမိနာဝါရေန-ဤဝါရဖြင့်၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ အပရန္တကပ္ပိကေ- ထို အပရန္တကပ္ပိကသမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို၊ ဧကဋ္ဌေ-တပေါင်းတည်း၊ နိယျာတေတွာ-နိုင်းအုပ်တော်မူ၍၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတိ-ဖြေတော်မူ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ကွမေဟိ ၊ပေ၊ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ ဝါရေ

ကွဒါနိ ၊ပေ၊ အပရန္တကပ္ပိကေ ဧကဋ္ဌေ။ ။"ကွဒါနိ ၊ပေ၊ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ ပုန ၊ပေ၊ ဝိသဇ္ဇေတိ"ပါဠိတို့ဖြင့် ပါဠိတော်လာ နိုင်း ၂ ရပ်၏ ထူးခြားပုံကိုပြသည်၊ ပဌမနိုင်းသည် အပရန္တကပ္ပိကဏ်၏ နိုင်းတည်း၊ ဒုတိယနိုင်းကား ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကဏ်၏ အပရန္တကပ္ပိက ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိက ၃ မျိုးလုံး၏ နိုင်းတည်း၊ ဤသို့ထူးသည်-ဟူလို၊ ကွဒါနိကို ဝိသဇ္ဇေတိ ၂ ပုဒ်၌ စပ်ပါ။

အမှာ။ ။"အပရန္တကပ္ပိကေ"နေရာ၌ ရှေးစာအုပ်များဝယ် "ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌၊အပရန္တကပ္ပိကတို့ကို နိုင်းအုပ်သောဝါကျဖြစ်၍ "အပရန္တကပ္ပိကေ"ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊ "ဧကဋ္ဌေ"သည် ဧကနောင် ဝိဘာဂအနက်၌ ဗျပစ္စည်းသက်ထားသော အဗျယတဒ္ဓိတ်ပုဒ်တည်း၊ အံ့ ဝိဘတ်ကား ကြိယာဝိသေသန အနက်ဟောတည်း၊ ဋီကာသစ်၌ "ဧကဋ္ဌတိ ရာသိကရဏတ္ထေ နိပါတော"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။

ပုန ကွမေဟိ။ ။"ကွမေဟိ ခေါ တေ ဘိက္ခဝေ"ချင်း တူသောကြောင့် "ပုန"ဟု ဆိုသည်၊ "ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကေ" နေရာဝယ် "အပရန္တကပ္ပိကေ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကေစ"ဟု ရှေးမူရှိ၏၊ ဋီကာတို့၌ "သာမညနိဒ္ဒေသေန ဧကသေသနယေန ဝါ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာစ+အပရန္တကပ္ပိကာစ+ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာစ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာ"ဟု ဧကဒေသ သရူပေကသေသ် ပြုထားကြောင်း သိသာ၏၊ ထိုသို့ ဧကသေသ်ပြုလျှင် အပရန္တကပ္ပိကပုဒ်လည်း ပါဝင်နိုင်ရကား "အပရန္တကပ္ပိကေ"ဟု သီးခြားမရှိသောပါဌ်သာ ကောင်း၏-ဟု ထင်သည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း ဤနေရာဝယ် "ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာနုဒိဋ္ဌိနော, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တံ"တို့၌လည်း ၃ ပုဒ်လုံးကိုပင် ဧကသေသ်ပြုထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ကွမေ, ကွမေဟိ။ ။ဤနိုင်းဝါကျတို့၌ ရှေးရိုက်အဌကထာ စာအုပ်များဝယ် "ကွမေ ခေါ တေ"ဟု တွေ့ရ၏၊ နောက်ပြင် အဌကထာစာအုပ်များ၌ကား "ကွမေဟိ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုတွင် နောက်လာမည့် "ဝတ္ထူဟိ"နှင့် တွဲရမည်ဖြစ်၍ "ကွမေဟိ"ဟု ရှိသောပါဌ်သာ အမှန်တည်း၊ "ကတမေစ တေ"ကို ဖြေသောဝါကျမှာ "ကွမေ ခေါ တေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ"စသည်ဖြင့် နောက်၌ သီးခြားလာပါလိမ့်မည်။

ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိက။ ။ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကအတွက် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး, အပရန္တကပ္ပိကအတွက် လေးဆယ့်လေးပါး, ဤသို့ ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို ပြတော်မူ၏၊ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကအတွက် သီးခြားပြတော်မမူ၊ သို့ပါလျက် "ကွမေဟိ ခေါ တေ ဘိက္ခဝေ"စသော

နေ–ဝါရဖြင့်၊ သဗ္ဗေပိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေပုဗ္ဗန္တာ ပရန္တကပ္ပိကေ–ထို ပုဗ္ဗန္တပရန္တကပ္ပိက သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို၊ ဝါ–ထို ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိက, အပရန္တကပ္ပိက, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိက သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို၊ ဧကစ္ချ–တည်း၊ နိယျာတေတွာ–မှု၍၊ တဒေဝဉာဏံ-ထို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကိုပင်၊ ဝိသဒ္ဒေတိ–မှု၏။

ကတိ–ဤသို့လျှင်၊ ကတမေစ ၊ပေ၊ ဓမ္မာတိ အာဒိမှ–ကတမေစ ၊ပေ၊ ဓမ္မာ အစရှိသောပါဠိ၌၊ ပုစ္ဆာမနောပိ–မေးတော်မူသော်လည်း၊ (မေးတော်မူတုန်းကလည်း)၊ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ–သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကိုပင်၊ ပုစ္ဆိတွာ–မေးတော်မူပြီး၍၊ ဝိသဒ္ဒမာနောပိ–ဖြေတော်မူပြန်သော်လည်း၊ သတ္တာနံ–သတ္တဝါတို့၏၊ အစ္ဆရာသယံ–အစ္ဆရာသယကို၊ ဝါ–သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသောအလိုကို၊ တုလာယ–ချိန်ခွင်ဖြင့်၊ တုလယန္တော်ဝိယ–ချိန်တော်မူသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သိနေရုပါဒတော–မြင်းမိုရ်တောင်ခြေမှ၊ ဝါလုကံ–သဲကို၊ ဥဒ္ဓဲရန္တော်ဝိယ–ထုတ်ဆောင်တော်မူသကဲ့သို့လည်း

ပါဠိတော် ဒုတိယနိုဂ်ုံးဝါကျ၌ "ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာစ, အပရန္တကပ္ပိကာစ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာစ"ဟု ၃ မျိုးခွဲ၍ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကတို့ကို ထည့်ရပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား။ ။ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကတို့ကိုလည်းကောင်း, အပရန္တကပ္ပိတို့ကိုလည်းကောင်း အကျယ်ဟောတော်မူလိုက်လျှင် ပုဗ္ဗန္တအပရန္တ ၂ မျိုးလုံးရှိသော "မဇ္ဈိမ" ကိုလည်းဟောတော်မူပြီးဖြစ်၏၊ ထို မဇ္ဈိမဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော (ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ) တည်း၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ကြံဆခြင်းရှိသူတို့သည် ဤဘဝအတွက် လွန်ပြီးအတ္တနှင့် လာလတ္တံ့ အတ္တ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် အန္တာနန္တိကဟုလည်းကောင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဟုလည်းကောင်း ယူဆသူတို့တည်း။ [ကေ ပန တေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာတိ၊ ယေ အန္တာနန္တိကာ ဟုတ္ဝာ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန ဝါဒါတိ ဧဝံပကာရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊–ဋီကာ။]

တုလာယ တုလယန္တော်။ ။[သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို "အစ္ဆရာသယ"ဟု ခေါ်၏။] အတိုင်းအရှည်ပမာဏမရှိသော အပမာဏလောကဓာတ်တို့ဝယ် အပမာဏ သတ္တဝါတို့၏ အပမာဏဖြစ်သော သိဖွယ်တရားတို့၌ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော အစ္ဆရာသယသည် အနေကဘေဒ (အလွန်များပြားစွာ) ဖြစ်ပါသော်လည်း "သဿတအယူရှိသူတို့က ၄ ယောက်, ဧကစ္စသဿတအယူရှိသူတို့က ၄ ယောက်" စသည်ဖြင့် ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူဖြင့် ထို အယူအာလုံးကို သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမ်းကျုံးတော်မူလိုက်သည်မှာ ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်ပြလိုက်သကဲ့သို့ အလွန်တိကျပါပေ၏။

သိနေရု ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓရန္တော်။ ။မြင်းမိုရ်တောင်ခြေမှသဲကို မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မှ မထုတ်ယူနိုင်သကဲ့သို့ ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကိုလည်း သတ္တဝါအပမာဏမှ မည်သူမျှ ထုတ်၍မပြနိုင်လောက်အောင် ခဲယဉ်းလှပါပေ၏၊ သို့သော် ဘုရားရှင်ကား သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဖြင့် ထုတ်ဖော်၍ ပြတော်မူနိုင်ပါပေသည်၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်မှတစ်ပါး အခြားဉာဏ်ဖြင့် ထုတ်ပြနိုင်စရာ မရှိပါချေ–ဟူလို။

ကောင်း၊ ဒွါသဋ္ဌိ-၆၂ ပါးသော၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ-မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဥဒ္ဓရိတ္တာ-ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍၊ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ-ကိုပင်၊ ဝိသဒေါ-မူ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အယံ ဒေသနာ-ဤဒေသနာတော်သည်၊ ယထာနုသန္ဓိဝသေန-အကြင်ကြင် ဆက်စပ်အပ်သော ပါဠိရပ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဆက်စပ်တတ်သော ပါဠိရပ်အားလျော်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာဂတာ-ဖြစ်ပေါ်လာပြီ။

ဟိ-ချဲ့၊ သုတ္တသ-သုတ်၏၊ အနုသန္ဓိ-အနုသန္ဓေတို့သည်၊ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ-ပုစ္ဆာနုသန္ဓေလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပုစ္ဆာသည်ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [ဋီကာအခြားနည်းများကို အဓိပ္ပာယ်၌ ရှုပါ။] အဠာသုယာနုသန္ဓိ-အဠာသယာနုသန္ဓေ

ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ။နောက်၌ "အဇ္ဇောဇလိကတာ-၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်အတွင်း၌ မိစ္ဆာအယူအားလုံးတို့ကို ထားအပ်ကုန်ပြီ"ဟု မိန့်တော်မူလတံ့အတိုင်း နတ္ထိက, အဟေတုက, အကြိယဒိဋ္ဌိ ၃ ပါးနှင့် တကွ ထိုအရာ၌လာသော ဣသရဝါဒ ပကတိဝါဒစသော မိစ္ဆာအယူများ၏ ဤ ၆၂ ပါး၌ အတွင်းဝင်ပုံကို ဋီကာတို့ပြထားသည့် အတိုင်း သိကြပါလေ။

တယောဟိ။ ။"ဧဝံ အယံ ယထာနုသန္ဓိဝသေန ဒေသနာအာဂတာ"ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ အနုသန္ဓေ ၃ ရပ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "တယောဟိ"စသည်ကိုမိန့်၊ ယခုကာလ၌ ရှေးဝါကျနှင့် နောက်ဝါကျကို ဆက်သွယ်၍ ပြကြောင်းစကားကို "အနုသန္ဓေ"ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သုတ်တစ်သုက်တည်းဝယ် ရှေ့ပါဠိရပ်နှင့် နောက်ပါဠိရပ်၏ ဆက်သွယ်ခြင်းကို "အနုသန္ဓိ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအနုသန္ဓိသည် ပုစ္ဆာနုသန္ဓိစသောအားဖြင့် ၃ ပါးရှိသည်။

ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ။ ။အဖြေစကားတိုင်းမှာ ရှေ့က အမေးစကားရှိရ၏၊ မေးခြင်းသည် အကြောင်း, ဖြေခြင်းကား အကျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် အမေးနှင့် အဖြေ၏ ဆက်သွယ်မှုကို "အနုသန္ဓိ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအနုသန္ဓိကိုလည်း အမေးသည် ပြုအပ်ရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "အနုသန္ဓာနံ-ဆက်သွယ်ခြင်း၊ အနုသန္ဓိ-ခြင်း၊ ပုစ္ဆာယ+ကတော အနုသန္ဓိ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ"ဟု ဋီကာတို့ပြုကြ၏။ ["တယော ဟိ အနုသန္ဓိ"ကြည့်၍ ပုလ္လိန်ဟုသိပါ။]

တစ်နည်း။ ။အနုသန္ဓဟတိ-ဆက်စပ်တတ်၏၊ ဣတိ အနုသန္ဓိ၊ ဤသို့ ကတ္တုသာဓ်ပြုလျှင် အဖြေစကားနှင့် ဆက်စပ်တတ်သော အမေးစကားရ၏၊ ထို အမေးရှိသော အဖြေ (ပါဠိတော်စကားရပ်)သည် "ပုစ္ဆာသဓိ၊တော+အနုသန္ဓိ ယသ္မာတိ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ"အရ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ မည်၏၊ ဤအလို "ပုစ္ဆာဟူသော အနုသန္ဓေရှိသော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း"ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။"အနုသန္ဓိယတိ-ဆက်စပ်အပ်၏၊ ဣတိ အနုသန္ဓိ"ဟု ကမ္မသာဓ်ပြုလျှင် အမေးပုစ္ဆာသည် ဆက်စပ်အပ်သော အဖြေ (ပါဠိတော်စကားရပ်) ရ၏၊ ပုစ္ဆာယ-သည်+အနုသန္ဓိ-ဆက်စပ်အပ်သော အဖြေပါဠိရပ်တည်း၊ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ-ရပ်၊ ဤအလို "ပုစ္ဆာသည် ဆက်စပ်အပ်သော အဖြေပါဠိရပ်လည်းကောင်း"ဟု ပေးပါ။ [အဠာသယာနုသန္ဓိ၌လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ။]

လည်းကောင်း၊ ဝါ–အစ္ဆာသယသဲသည် ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ယထာနုသန္ဓိ–ယထာနုသန္ဓေလည်းကောင်း၊ ဝါ–အကြင်အကြင် ဆက်စပ်အပ်သော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ တယော–၃ ပါးတို့တည်း၊ တတ္ထ–ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ("ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ"စသည်၌စပ်)၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝုတ္တော–မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ အညတရော–မထင်မရှားတစ်ပါးသော၊ [မည်သည့်အမျိုးအနွယ်, မည်သည့်အမည်ဟု အမှတ်မထားအပ်သည်ကို "အညတရ–မထင်မရှား"ဟု ဆိုသည်။] ဘိက္ခု–သည်၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ ဧတေ–ဤစကားကို၊ အဝေါစ–ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ–မြတ်စွာဘုရား၊ ဩရိမံတီရံ–ဤမှာဘက်ကမ်းဟူသည်၊ ကိ နုခေါ–အဘယ်ပါနည်း၊ ပါရိမံတီရံ–ထိုမှာဘက်ကမ်းဟူသည်၊ ကိ–ပါနည်း၊ မဇ္ဈေ–ရေအလယ်၌၊ သံသီဒေါ–နစ်မြုပ်ခြင်းဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ ထလေ–မြစ်လယ်ခေါင်တွင်, သောင်ကုန်းပြင်၌၊ ဥဿာရော–တင်နေခြင်းဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ မနုဿဂ္ဂါဟော–လူတို့ဆယ်ယူခြင်းဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ အမနုဿဂ္ဂါဟော–နတ်တို့ ဆယ်ယူခြင်းဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ [အဖြေကား–နတ်အဖြစ်ကို တောင့်တ၍ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ခြင်းတည်း။] အာဝဋ္ဋဂ္ဂါဟော–ဝဲစုတ်ယူခြင်းဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ အန္တောပူတိဘာဝေါ–အတွင်း၌ ပုတ်ဆွေးသည်၏အဖြစ်ဟူသည်၊ ကော–နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ ပုစ္ဆန္တာနံ–မေးလျှောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဝိသဇ္ဇိတသုတ္တဝသေန–ဖြေတော်မူအပ်သော သုတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ–ကို၊ ဝါ–ပုစ္ဆာသည်ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ဤပုစ္ဆာတို့၏ အဖြေကို ပါဠိတော်ကျမ်းရင်း ကြည့်ပါ၊ အလွန်ကောင်းပါသည်။]

ယထာနုသန္ဓိ။ ။အနုသန္ဓိယတိတိ အနုသန္ဓိ၊ ယောယော+အနုသန္ဓိ ယထာနုသန္ဓိ–အကြင်အကြင် ရှေ့ဒေသနာသည် ဆက်စပ်အပ်သော နောက်ဒေသနာပါဠိရပ်၊ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓဟတိတိ အနုသန္ဓိ–ဆက်စပ်တတ်သော ရှေ့ဒေသနာပါဠိရပ်၊ အနုသန္ဓိနော+အနုရူပံ ယထာနုသန္ဓိ။ ["လျော်"ဟူရာ၌ အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် လျော်သည်ကို ယူပါ၊ တရားသဘော အားဖြင့်ကား အနုရူပ (အလျော်) လည်းရှိနိုင်, ပဋိပက္ခ (ဆန့်ကျင်ဘက်)လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။]

ဧဝံဝုတ္တော ၊ပေ၊ ဧတဒဝေါစ။ ။ဧဝံဝုတ္တောဏ် နောက်၌ "နန္ဒော ဂေါပါလကော"ဟု ရှေ့စာအုပ်တို့၌ ရှိသည်ကားမကောင်းပါ၊ ဤသုတ်သည် သဠာယတန သံယုတ်, အာသီဝိသဝဂ်, ၄–ဒါရကွန္ဒောပမသုတ်တည်း၊ ထိုသုတ်၌ "ဧဝံ ဝုတ္တော အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းသာ ဤ၌လည်း ရှိသင့်ပါသည်၊ ထိုသုတ်၏အဆုံး၌ နန္ဒမည်သော နွားကျောင်းသား၏ လျှောက်ထားအပ်သော စကားရပ်လည်း ပါသောကြောင့် "နန္ဒော ဂေါပါလကော"ဟု မှား၍ ပါနေဟန်တူပါသည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား "နန္ဒဂေါလကသုတ္တော"ဟု ရှိသင့်ကြောင်း ဆို၏၊ လိုရင်းဖြစ်သော ဒါရကွန္ဒောပမ အမည်လော်ကာ် ကောင်း မည်မထင်။]

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ အညတရသ-မထင်မရှား တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-စိတ်၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိံ)၊ သော-အိုတရားအပေါင်းတို့၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ ဝါ-ရူပကွန္ဓာသည်၊ အနတ္တာကိရ-အတ္တမဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ဝေဒနာ-ဝေဒနာသည်၊ ဝါ-ဝေဒနက္ခန္ဓာသည်၊ အနတ္တာကိရ-တဲ့၊ သညာ-သညာသည်၊ ဝါ-သညာက္ခန္ဓာသည်၊ အနတ္တာကိရ-တဲ့၊ သင်္ခါရာ-သင်္ခါရတို့သည်၊ ဝါ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သည်၊ အနတ္တာကိရ-အတ္တမဟုတ်ကြဘူးတဲ့၊ ဝိညာဏံ-ဝိညာဉ်သည်၊ ဝါ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်၊ အနတ္တာကိရ-တဲ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်)၊ အနတ္တကတာနိ-အတ္တသည် မပြုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-အနတ္တက္ခန္ဓာသည် ပြုအပ်ကုန်သော၊ ကမ္မာနိ-ကံတို့သည်၊ ကံအတ္တာန်-အဘယ် အတ္တသို့၊ ဖုသိဿန္တိ-ရောက်ကုန်တော့လတ္တံ့နည်း၊ (ဣတိ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊) [ဤ၌ "အနတ္တကတာနိ ကိရ" ဟု "ကိရ"ပါသည်ကားမကောင်း၊ ပါဠိတော်ရင်း၌မပါ။]

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-ထို ရဟန်း၏၊ စေတောပရိဝိတက္ကံ-စိတ်၏အကြံကို၊ စေတသာ-ကိုယ်တော်၏ စိတ်တော်ဖြင့်၊ အညာယ-သိတော်မူ၍၊ ဘိက္ခူ-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-အမိန့်ရှိတော်မူပြီ၊ ဝါ-သိစေတော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယံ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဣဒ-ဤလောကဌ၌၊

အထခေါ အညတရသ။ ။ဤသုတ်သည် ဥပရိပဏ္ဏာသ-မဟာပုဏ္ဏမသုတ်တည်း။ ထိုသုတ်၌ ဘုရားရှင်သည် ခန္ဓာ ၅ ပါးကို "အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ"ဟု ဟောတော်မူပြီးသော အခါ ရဟန်းတစ်ပါးမှာ "ဣတိ ကိရ သော ၊ပေ၊ ဖုသိဿန္တိ"ဟု အကြံဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ ထိုပါဠိ၌ "ကိရ"သည် အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို မနှစ်သက်ကြောင်းပြသော အရစိသံသူစန နိပါတ်တည်း။ "သော"ကား ဓမ္မသဘောကို ခေါ်ကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မာလပနတည်း။

အနတ္တ ၊ပေ၊ ကမ္မာနံ။ ။"အတ္တနာ+နု ကတာနိ"ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် "အနတ္တ"ကို အယူတ္တသမာသ်ဟု ကြံပါ၊ နု+အတ္တာ အနတ္တာ၊ အနတ္တနာ+ကတာနိ အနတ္တကတာနိ၊ (နု)ကို ကတာနှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးရသည်၊ (တစ်နည်း) "အနတ္တေဟိ ဝါ ခန္ဓေဟိ ကတာနိ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်၏၊ ဤအလို ယုတ္တသမာသ်ပင်တည်း၊ "အနတ္တ"အရ အတ္တမဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅ ပါးကို ရသည်၊ ကမ္မာနံကို "ကံ+အတ္တာနံ"ဟု ခွဲ၊ "အတ္တက ပြုအပ်သည်မဟုတ်သော (အနတ္တခန္ဓာက ပြုအပ်သော) ကံတို့သည် နောင်အခါ အဘယ်အတ္တက ခံစားရတော့မည်နည်း"-"အတ္တမရှိလျှင် ကံ၏အကျိုးကို ခံစားမည့်သူလည်း ရှိတော့မည်မဟုတ်" ဟူလို။ ဤအယူကို ပယ်နိုင်ဘို့ရန် ကမ္မသကတာ ဉာဏ်ရှိသူဖြစ်အောင် ကမ္မပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း, ကာလဥပဓိပဋေယျာဂ ဂတိ ၄ ပါး၏ သမ္ဘတ္တိ-ဝိပတ္တိဖြစ်မှ ကံကအကျိုးပေးနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း, ကံ ဉာဏ် ဝိရိယတို့၏ စုံ-မစုံလိုက်၍ အကျိုးရပုံကိုလည်းကောင်း လေ့လာကြ မေးမြန်းကြ ပါလေ။]

ဧကစ္စော–အချို့သော၊ မောဃပုရိသော–အချိုးနှီးသော ယောကျ်ားသည်၊ အဝိဒ္ဒါ–ပညာမရှိသည်၊ အဝိဇ္ဇာဂတော–အဝိဇ္ဇာသည် ကပ်ရောက်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တဏှာဓိပတေယျေန–တဏှာမိပတိမှလာသော၊ စေတသာ–စိတ်ဖြင့်၊ သတ္ထု–မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ–ဆုံးမကြောင်း တရားတော်ကို၊ အတိဓာဝိတဗ္ဗံ–ကျော်လွန်ပြေးသွားထိုက်၏ဟူ၍၊ မညေယျ–မှတ်ထင်ရာ၏၊ (ကိ)၊ ဘော–တို့၊ ဣတိ–တိုင်း၊ ရူပံ–သည်၊ ဝါ–သည်၊ အနတ္တာကိရ–တဲ့၊ ၊ပေ၊ ဖုသိသန္တိ–ရောက်ကုန်တော့လတ်နည်း၊ ဣတိ, (မညေယျ–ရာ၏)၊ ဧတံဌာနံ–ဤအကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါပန–ရှိသည်သာ၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ တံ–ထိုမိန့်တော်မှအပ်လတ်သော စကားကို၊ ကိ မညထ–အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကြကုန်သနည်း၊ ရူပံ–သည်၊ နိစ္စံဝါ–နိစ္စလော၊ ဝါ–နိစ္စဟု မှတ်ထင်ကြသလော၊ အနိစ္စံဝါ–အနိစ္စလော၊ ဝါ–အနိစ္စဟု မှတ်ထင်ကြသလော၊ ဣတိ (အာမန္တေသိ–ပြီ)၊ ဧवं–ဤသို့လျှင်၊ ပရေသံ–သူတစ်ပါးတို့၏၊ အဠာသယံ–အလိုဆန္ဒကို၊ ဝိဒိတ္တာ–သိတော်မူ၍၊ ဘဂဝတာ–သည်၊

အဝိဒ္ဒါ အဝိဇ္ဇာဂတော။ ။ဝိဒတိ ဇာနာတီတိ ဝိဒ္ဒါ၊ ဝိဒဓာတ်, ဝ ပစ္စည်း, သိဝိဘတ်ကို အာပြု၊ "ဥာဏ်" အနက်ဟော ဝိဒနောင် အသယတ္ထိအနက်၌ ဝန္ဓုပစ္စည်း သက်လျှင်လည်း "ဝိဒ္ဒါ"ဟု ပြီးနိုင်၏၊ နု+ဝိဒ္ဒါ အဝိဒ္ဒါ၊ ပရိယတ်တည်းဟူသော သုတမရှိသည်ဖြစ်၍ (စာမတတ်သည်ဖြစ်၍) အရိယာတို့၏ ဓမ္မ၌ ဆုံးမအပ်ပြီးမဟုတ်သူကို "အဝိဒ္ဒါ"ဟု ဆို၏၊ အဝိဇ္ဇာယ+ဂတော ဥပဂတောတိ အဝိဇ္ဇာဂတော၊ ဥပသာရမရှိသော်လည်း ဥပသာရတို့က ဓာတ်၏အနက်ကို ထွန်းပြရုံသာဖြစ်သောကြောင့် ဂတသဒ္ဒါသည်ပင် ဥပဂတအနက်ကို ဟောနိုင်၏။

တဏှာဓိပတေယျေန။ ။"ငါဟူသောအတ္တမရှိလျှင် ငါပြုသောကံကို အဘယ်သူခံစားမည်လဲ, ငါဟူသော အတ္တရှိမှ ခံစားသူရှိနိုင်တော့မည်ပေါ့"ဟု ခံစားလိုသော တဏှာဦးဆောင်သော စိတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော နောက်စိတ်ကို "တဏှာဓိပတိတော+အာဂတော တဏှာဓိပေယျော"ဟု ခေါ်၏၊ စေတောပဒ်ကိုငဲ့၍ "အဓိပတေယျော"ဟု ပုလ္လိန်ထားသည်၊ "တဏှာဓိပတိမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အတ္တဝါဒုပါဒါန်နှင့် တကွ ဖြစ်သောစိတ်"ဟူလို။ ["တဏှာဓိပတိ"ဟူရာ၌ အဓိပတိ ပစ္စည်းမဟုတ်, အကြီးအကဲကို ဆိုလိုသည်။]

အဝိဓာဝိတဗ္ဗံ။ ။သခါရတို့သည် ဖြစ်ပြီး၍ ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် တစ်ခဏမျှသာ တည်နိုင်ပါသော်လည်း အကြင် ခန္ဓာအစဉ်၌ ကံကိုပြုအပ်၏၊ ထို ခန္ဓာအစဉ်၌သာ အကျိုးကို ဖြစ်စေသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာအစု၏အပေါ်၌ပင် ကံနှင့် ကံ၏အကျိုး ဆက်သွယ်မှုသည် ပြီးစီးနေ၏၊ (ကေတ္တာနည်းအားဖြင့် ကံဖြစ်ရာ ခန္ဓာအစုနှင့် ကံ၏အကျိုးဖြစ်ရာ ခန္ဓာအစုသည် ၂ ခုမကွဲ တစ်ခုထဲဖြစ်နေ၏၊) ထို ကေတ္တာနည်းကို အမှားမှားယူဆ၍ (ကံပြုရာ ခန္ဓာအစဉ်ကတခြား, အကျိုးရရာ ခန္ဓာစဉ်ကတခြားဟု အမှားမှားယူဆ၍) "အတ္တသည်သာ ကံကိုပြု၍ ထိုအတ္တသည်ပင် ကံ၏အကျိုးကို ခံစား၏"ဟု မှတ်ထင်ပြီးလျှင်, "ဘုရားရှင်၏ အတ္တမရှိ, အတ္တ၏ဥစ္စာ (အတ္တနိယ)လည်း မရှိ"ဟူသော သုညတကိုပြသော တရားတော်ကို လွှမ်းကျော်ထိုက်၏ဟု မှတ်ထင်လေသည်။

ဝုတ္တသုတ္တဝသေန–ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဗ္ဗာသယာနုသန္ဓိ–အဗ္ဗာသယာနုသန္ဓေကို၊ ဝါ–အဗ္ဗာသယသည် ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန–ကား၊ (အဗ္ဗာသယာနုသန္ဓိမှတစ်ပါး, ယထာနုသန္ဓိကား၊) ယေနဝမ္မေန–အကြင်တရားဖြင့်၊ အာဒိမှိ–အစ၌၊ ဒေသနာ–ဒေသနာတော်သည်၊ ဥဋ္ဌိတာ–ထပြီး ဝါ–စပြီးတသေ ဝမ္မသေ–ထိုတရား၏၊ ဝါ–ထိုတရားအား၊ အနုရူပဝမ္မဝသေန–လျော်သောတရား၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိပက္ခဝသေနဝါ–ဆန့်ကျင်ဘက်တရား၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယေသု သုတ္တေသု–အကြင်သုတ်တို့၌၊ ဥပရိ–အထက်၌၊ ဒေသနာ–သည်၊ အာဂစ္ဆတိ–လာ၏၊ တေသံ–ထိုသုတ်တို့၏၊ ဝသေန–အစွမ်းဖြင့်၊ ယထာနုသန္ဓိ–ယထာနုသန္ဓေကို၊ ဝါ–အကြင်အကြင် ဆက်စပ်သော ပါဠိရပ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သေယျထိဒံ–ထိုသုတ်တို့ဟူသည် အာဘယ်နည်း၊ အာကခ်ေယျသုတ္တေ–အာကခ်ေယျသုတ်၌၊ ဟေဋ္ဌာ–အောက်၌၊ သီလေန–သီလဖြင့်၊ ဒေသနာ–ဒေသနာသည်၊ ဥဋ္ဌိတာ–ထပြီး၊ ဝါ–စပြီ၊ ဥပရိ–အထက်၌၊ ဆ–၆ ပါးကုန်သော၊ အဘိညာ–အဘိညာဉ်တို့သည်၊ အာဂတာ–လာကုန်ပြီ၊ ဝတ္ထုသုတ္တေ, ဟေဋ္ဌာ, ကိလေသေန–ကိလေသာဖြင့်၊ ဒေသနာ ဥဋ္ဌိတာ၊ ဥပရိ, ဗြဟ္မဝိဟာရာ–ဗြဟ္မဝိဟာရတို့သည်၊ အာဂတာ၊ ကောသမ္ဗကသုတ္တေ–ဟေဋ္ဌာ, ဘဏ္ဍနေန–ငြင်းခုန်ခြင်းဖြင့်၊ (ဒေသနာ)ဥဋ္ဌိတာ၊ ဥပရိ, သာရဏီယဝမ္မာ–တစ်သက်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်သော တရားတို့သည်၊ အာဂတာ၊ ကကစူပမေ–ကကစူပမသုတ်၌၊ ဟေဋ္ဌာ, အက္ခန္တိယာ–သည်းမခံခြင်းဖြင့်၊ (ဒေသနာ) ဥဋ္ဌိတာ၊ ဥပရိ, ကကစူပမာ–လွှသွားဥပမာသည်၊ အာဂတာ၊ ဣမသ္မိံ ဝိဗြဟ္မဇာလေ–ဤဗြဟ္မဇာလသုတ်၌လည်း၊ ဟေဋ္ဌာ–၌၊ ဒိဋ္ဌိဝသေန–ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒေသနာ–သည်၊ ဥဋ္ဌိတာ၊ ဥပရိ,

---

အာကခ်ေယျသုတ္တေ စသည်။ ။ဤ ယထာနုသန္ဓိ၏ ဥဒါဟရဏ်သုတ်များသည် မဇ္ဈိမနိကာယ်–မူလပဏ္ဏာသ၌လာသော သုတ်များချည်းတည်း၊ ထိုသုတ်တို့တွင် အာကခ်ေယျတစ်သုတ်၌သာ အောက်၌ သီလကိုစ၍, အထက်၌ သမာဓိ ပညာဟူသော အဘိညာဉ် ၆ ပါးကိုပြသောကြောင့် အနုရူပဝမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် ယထာနုသန္ဓိဖြစ်သည်၊ ကြွင်းသုတ်များ၌ကား (ဝတ္ထုသုတ်ဝယ် အောက်၌ ကိလေသာ၏အစွမ်းဖြင့် ဒေသနာစတည်၍, အထက်၌ ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မေတ္တာစသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏အစွမ်းဖြင့် လာသကဲ့သို့) ပဋိပက္ခဝမ္မ၏အစွမ်းဖြင့်ချည်း ယထာနုသန္ဓိဖြစ်သည်။

ဣမသ္မိံ ဝိ ၊ပေ၊ အာဂတံ။ ။ဝိဖြင့် ပဋိပက္ခ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း တူသောဝတ္ထုသုတ်စသည်ကို ပေါင်းသည်၊ "ဤဗြဟ္မဇာလသုတ်၌လည်း အောက်၌ နိစ္စသာရစသည်ကို ယူသော ဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့် စတည်၍, အထက်၌ ထို နိစ္စသာရစသည်မှ ကင်းသည်၏အဖြစ်ကိုပြသော သုညတာပကာသန ဒေသနာတော်သည် (ပဋိပက္ခ၏ အစွမ်းဖြင့်) ဖြစ်ပေါ်လာ၏–ဟူလို။

သုညတာ ပကာသန်–အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော ဒေသနာတော်သည်၊ အာဂတံ–လာပြီ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဧဝမယံ ၊ပေ၊ အာဂတာ တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ–ဆိုခဲ့ပြီ။ [တေနဝုတ္တံကို ဋီကာသစ်၌ လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ ဟု ဆို၏၊ နိဂုံးဟုလည်း ယူကြသည်။]

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

ပရိတသိတဝိပွန္ဓိတဝါဒအဖွင့်

၁၀၅–၁၁၇။ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ မရိယာဒါဝိဘာဝ ဒဿနတ္ထံ–မိစ္ဆာဉာဏ်၏ သမ္မာဉာဏ်နှင့် ရောယှက်ခြင်းမရှိသော အပိုင်းအခြားအထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ တတြ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိကာ–တတြ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော၊ ဒေသနာ–ဒေသနာ တော်ကို၊ အာရဒ္ဓါ–အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တဒပိ တေသံ ၊ပေ၊ ပရိတသိတ

မရိယာဒါ ၊ပေ၊ ဒဿနတ္ထံ။ ။"သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဒဿနသ သမ္မာဒဿနေန သက်ံရာ ဘာဝ ဝိဘာဝနတ္ထံ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဆိုလိုရင်းကား–သဿတဒိဋ္ဌိစသောမိစ္ဆာအယူတို့၏ မြင်ပုံသည် လုပ်ရှားတတ်သော ဒိဋ္ဌိတဏှာအားဖြင့် မငြိမ်မသက် လုပ်လုက်နေ၏၊ သောတာပန် စသည်တို့၏ သမ္မာဒဿနမြင်ပုံကား ငြိမ်သက်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် မိစ္ဆာဒဿန၏ သမ္မာဒဿ နနှင့် ရောယှက်ခြင်းမရှိသော အပိုင်းအခြားအထူးကို "မရိယာဒါဝိဘာဝ"ဟု ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ "ပရိတသိတဝိပွန္ဓိတမေဝ ၊ပေ၊ နု သောတာပန္နဿ ဒဿနမိဝ နိစ္စလံတိ ဒဿေတိ" ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်။ ခြိုင်မြဲသော သမ္မာအယူတွင် သောတာပန်၏အယူသည် အောက်ဆုံး ဖြစ်၏၊ ထို အောက်ဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြထားသည်။ .....မရိယာဒါယ–မိစ္ဆာဒဿန၏ အပိုင်းအခြား, သမ္မာဒဿန၏ အပိုင်းအခြား၏+ဝိဘာဂေါ–ခွဲခြားဆေတန်အပ်သော အထူးတည်း၊ မရိယာဒါ ဝိဘာဂေါ–ထူး။] "ထိုမရိယာဒါဝိဘာဝကို "တတြ ဘိက္ခဝေ" စသော ဒေသနာ တော်ဖြင့် ပြသည်" ဟူလို။

အမှာ။ ။ဋီကာ၌ "အထဝါ ဧဝံ ဝိသေသကာရဏတော ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဝိဘဇိတ္တာ (ပါဠိတော်၌ ဝေဘန်တော်မူပြီး၍) ဣဒါနိ အဝိသေသကာရဏတော တာနိ ဒဿေတုံ တတြဘိက္ခဝေတိ အာဒိကာ ဒေသနာ အာရဒ္ဓါ"ဟု စတည်ပြီးလျှင် "ကေစ္စသဿတဝါဒိသုပိ ဧသေဝ နယော"တိုင်အောင် အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်ပြသေး၏။

ဋီကာမျှား။ ။ဋီကာသစ်၌ "ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တဏှာဒိဋ္ဌိပရာမာသသ တထာဂတာနံ ဇာနနပဿနေန ၊ပေ၊ ပကာသနတ္ထံ"ဟု အပိုထည့်သေး၏၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ တဏှာဒိဋ္ဌိ ပရာမာသ၏ ဘုရားရှင် သိမြင်ပုံနှင့် မရောယှက်ခြင်း (မတူခြင်း) ကိုလည်း "တတြ ဘိက္ခဝေ"စသော ဤ ဒေသနာတော်ဖြင့် ပြတော်မူ၏–ဟု ဆိုလို၏၊ ဋီကာဟောင်း၌လည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ပင်တည်း။

ဝိပွန္ဒိတမေဝါတိ–တဒပိ တေသံ ၊ပေ၊ ပရိတသိတဝိပွန္ဒိတမေဝဟူသော ပါဠိရပ်ဖြင့်၊ (ဒဿေတိ ၌စပ်)၊ ယေန ဒိဋ္ဌိအသာဒေန–အကြင် အကြင်ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော သာယာတတ်သော သဘောဖြင့်၊ (ယေန) ဒိဋ္ဌိသုခေန–အကြင် ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော သုခဖြင့်၊ (ယေန) ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေန–အကြင် ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာဖြင့်၊ တေ–ထို သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသူတို့သည်၊ သောမနဿ ဇာတာ–ဖြစ်သော သောမနဿရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ စတူဟိ–၄ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထူဟိ–အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ အတ္တာနဉ္စ–အတ္တကိုလည်းကောင်း၊ လောကဉ္စ–လောကကိုလည်းကောင်း၊ သဿတံ–မြဲ၏ဟူ၍၊ ပညပေန္တိ–ကုန်၏။

ဘဝန္တာနံ–အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ယထာဘူတံ–ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ဓမ္မာနံ–တရား တို့၏၊ သဘာဝံ–သဘောကို၊ အဇာနန္တာနံ–မသိကုန်သော၊ အပဿန္တာနံ–မမြင်ကုန် သော၊ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ–ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ တဒပိ ဝေဒယိတံ–ထိုခံစားတတ်သော ဝေဒနာသည်လည်း၊ တဏှာဂတာနံ–တဏှာသည် ကပ်ရောက်

တဒပိ ၊ပေ၊ ဝိပွန္ဒိတမေဝ။ ။"ယေတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ"ဟူသော ပါဠိတော်ကို "ယေန ဒိဋ္ဌိအသာဒေန ၊ပေ၊ သောမနဿဇာတာ"ဟု ဝိသေသနထည့်၍ ဖွင့်၏။ ["ဝိသေသန" ဟု ဆိုသော်လည်း ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးသောအခါ နောက်မှပေးရသည်။] ထိုသို့ဖွင့်ရခြင်းမှာ "တဒပိ ဝေဒယိတံ"ဟူသောပုဒ်၌ တသဒ္ဒါဖြင့်ညွှန်ပြအပ်သော အနိယမကို ထည့်ခြင်းသာတည်း၊ ဒိဋ္ဌိအသာဒေနကို "ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယာဘူတေန အသာဒေန"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ "ဒိဋ္ဌိသုခေန ဒိဋ္ဌကဝေဒယိတေန"တို့ကား ဒိဋ္ဌိအသာဒေန၏ ပရိယာယ်တို့တည်း၊ "အသာဒ"အရ သာယာ တတ်သော သုခကိုယူပါ–ဟူလို၊ "သုခ"အရလည်း ဣဋ္ဌာရုံကို မယူရ, သုခဝေဒနာကိုယူပါ– ဟု သိစေလို၍ "ဝေဒယိတေန"ဟု ထပ်ဆင့်သည်။

အဇာနတံ အပဿတံ။ ။ဤပါဠိတော်ကို "ယထာဘူတံ ဓမ္မာနံ သဘာဝံ"ဟု ကံပုဒ် ထည့်၍ "အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ"ဟု ဖွင့်၏။ [ဋီကာ၌ကား အဋ္ဌကထာ၏ ဤအဖွင့်ကို သဘောမတူသောကြောင့် (ဓမ္မတို့၏သဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိရုံမျှဖြင့် မိစ္ဆာအယူ မဖြစ်နိုင်ဟု ယူဆ၍) "သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဇေဝဟိတံ ဇေဝပရာမဋ္ဌं ဇေဝဂတိက် ဟောတိ ဇေ အဘိသမ္မရာယ်တိ ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ"ဟုလည်း ကောင်း "တထာ–ယသ္မိ ဝေဒယိတေ အဝိတတဏှာတာယ ဇ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပါဒိယန္တိ၊ ("ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ"နှင့် အညီ, ထိုဝေဒနာ၌ ခံစားလိုသောတဏှာ မကင်းခြင်းကြောင့် ဤ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဥပါဒါန်ဖြစ်ကြရသည်)၊ "တံ ဝေဒယိတံ သမုဒ ယာဒိတော ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ"ဟု ၂ နည်း အပိုဖွင့်သေး၏။

ဝေဒယိတံ တဏှာဂတာနံ။ ။တဒပိကို ဝေဒယိတံနှင့်တွဲ၍, တဏှာဂတာနံ၏နောက်၌ ဝေဒယိတံ တပုဒ်အပိုထည့်လျက် တစ်ဝါကျဖြတ်စေလိုသောကြောင့် တဏှာဂတာနံကို (သုတ်ကို ဝုတ္တိဖွင့်သကဲ့သို့ ဣတိသဒ္ဒါမပါဘဲ ဝုတ္တိသံဝဏ္ဏနာ နည်းဖြင့်) "ကေဝလံ တဏှာဂတာနံယေ၊

အပ်ကုန်သော၊ ဝါ–တဏှာဖြင့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကေဝလ–သမ္မာဉာဏ်နှင့် မရောမယှက် သက်သက်၊ တဏှာဂတာနံယေဝ–တဏှာသည်ကပ်ရောက်အပ်သည် သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ–တဏှာဖြင့် ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (တေသံ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာနံ–တို့၏၊) ဝေဒယိတံ–ဝေဒနာတည်း၊ စပန–ထပ်၍ဆက်ဦးအုံ၊ တံ ဧတံ(ဝေဒယိတံ)–ထိုဝေဒနာသည်၊ ပရိတသိတဝိပ္ပန္နိတမေဝ–ထက်ဝန်းကျင် တောင့်တတတ်သော ဒိဋ္ဌိတဏှာအားဖြင့် လှုပ်ရှားတတ်သည်သာ။ [ပရိတသိတ ဝိပ္ပန္နိတမေဝကိုပင် ဝုတ္တိသံဝဏ္ဏာနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြလို၍ "ဒိဋ္ဌိသခ်ါတေနစေဝ" စသည်ကို မိန့်သည်။] ဒိဋ္ဌိသခ်ါတေနစေဝ–ဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ တဏှာသခ်ါ တေနစ–တဏှာဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပရိတသိတေန–ထက်ဝန်းကျင် တောင့်တတတ်သောသဘောဖြင့်၊ ဝိပ္ပန္နိတမေဝ–လှုပ်ရှားတတ်သည် သာ၊ စလိတ မေဝ–သာ၊ ကမ္မိတမေဝ–သာ၊ ထုသရာသိမှိ–ဖွဲ့အစုဌ်၊ နိခါတခါဏာ သဒိသံ–စိုက် အပ်သောသစ်ငုတ်နှင့် တူ၏၊ သောတာပန္နသ–သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ၏၊ ဒဿနမိဝ–အမြင်သည်ကဲ့သို့၊ နိစ္စလ–မလှုပ်မရှားသည်၊ နှ–မဟုတ်၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ–ပြတော်မူ၏၊ ဧကစ္စသဿတဝါဒါဒီသုပိ–ဧကစ္စသဿတ ဝါဒအစရှိ သည်တို့ဌ်လည်း၊ ဧသနယော–တည်း။

ဝေဒယိတံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ (တဏှာဂတာနံယေဝ နောက်ဌ် တံ ဟုရှိသည်ကား မလို)၊ [တဏှာ ဂတာနံတိ တဏှာယ ဥပဂတာနံ, ပဝတ္တာနံဝါ–ဋီကာ။] ထို့နောက် ပရိတသိတဝိပ္ပန္နိတ မေဝဌ်လည်း ထို တံ ဝေဒယိတံပုဒ်ကိုပင် လိုက်စေလိုသောကြောင့် "တဿ ခေါ ပနေတံ"ဟု ဖွင့်သည်။ [တေနေတံဒီပေတိ–တဒပိ ဝေဒယိတံ တဏှာဂတာနံ ဝေဒယိတမေဝါတိ ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ (တစ်ဝါကျဖြတ်၍) တဒပိ ဝေဒယိတံ ပရိတသိတဝိပ္ပန္နိတမေဝါတိ ပုန သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗောတိ၊–ဋီကာ၊ ဤဋီကာအတိုင်း နိသယဌ် အနက်ပေးထားသည်။]

ပရိ ၊ပေ၊ ဝိပ္ပန္နိတမေဝ။ ။ဘူ, ဒိ, ဂ–ဃ ဂိုဏ်းရှိသော တသဓာတ်သည် ပိပါသ (သောက်လို သုံးဆောင်ခံစားလို) အနက်ကိုဟောဏ်၊ ဒိဝါဒိရုပ်ဖြစ်၍ "တသိတ"ဟု ထားဟန်တူ၏၊ ဘူဝါဒိဖြစ်လျှင် "တသိတ"သာတည်း၊ ထို ခံစားလိုခြင်းကိုပင် "တောင့်တ"ဟု ပေးရသည်၊ "ပရိတသိတေန–ထက်ဝန်းကျင် တောင့်တတတ်သောဒိဋ္ဌိ, တဏှာအားဖြင့်+ဝိပ္ပန္နိတ်–လှုပ်ရှား တတ်သည်တည်း၊ ပရိတသိဝိပ္ပန္နိတ်"ဟု အနက်ယူစေလို၍ "ဒိဋ္ဌိ ၊ပေ၊ စလိတမေဝ ကမ္မိတ မေဝ"ဟု ဖွင့်သည်၊ သဗ္ဗပဒ် သာဝဓာရဏ"နှင့်အညီ ဧဝကိုလည်း အပိုထည့်သည်၊ "ထုသ ၊ပေ၊ သဒိသ"သည် လှုပ်ရှားပုံကို သရုပ်ပြသော ဥပမာစကားတည်း၊ "နှ သောတာပန္နသ" စသည်ကား ဧဝဖြင့်ပြအပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗအနက်တည်း။

ပရိတသိတဝိပ္ပန္နိတဝါဒအဖွင့်ပြီး၏။

ဖဿပစ္စယဝါရအဖွင့်

၁၁၈-၁၃၀။ ပုန-တစ်ဖန်။ [ရှေ့၌ "တတြ ဘိက္ခဝေ"ဟု တစ်ဝါရရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် "ပုန"ဟု ထည့်သည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "ပုန"မပါ, ပါမှ ကောင်းသည်။] တတြ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ သဿတဝါဒါတိအာဒိ-တတြ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ သဿတဝါဒါ အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ ပရမ္မရပစ္စယဒဿနတ္ထံ-အဆက်ဆက် အကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငါ၊ အာရဒ္ဓ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုတတြ ဘိက္ခဝေ-အစရှိသောစကားရပ်၌၊ တဒပိ ဖဿပစ္စယာတိ-တဒပိ ဖဿပစ္စယာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ-၌စပ်) ယေန ဒိဋ္ဌိအသာဒေန-အကြင် ဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သာယာတတ်သောသဘောဖြင့်၊ (ယေန) ဒိဋ္ဌိသုခေန-အကြင် ဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သုခဖြင့်၊ (ယေန) ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေန-အကြင်ဒိဋ္ဌိ၏

ပစ္စယပရမ္မရဒဿနတ္ထံ။ ။ပါဠိတော်၌ "ပညပေန္တိ စတူဟိ ဝတ္ထူဟိ၊ တဒပိ ဖဿပစ္စယာ"ဟု ဤဝါရ၌ ဖဿတည်းဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကိုသာ ပြတော်မူ၏၊ သို့သော် ထိုဖဿသည် ရှေ့ဝါကျ၌ "တဒပိ ဝေဒယိတံ"ဟု ပြခဲ့သော ဝေဒနာ၏ အကြောင်းဖြစ်၏၊ ထို ဝေဒနာသည်လည်း "တဏှာဂတာနံ"ဟု ပြခဲ့သော တဏှာ၏ အကြောင်းဖြစ်၏၊ ထိုတဏှာလည်း ဒိဋ္ဌိ၏ (ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၏) အကြောင်းဖြစ်၏၊ ဤသို့လျှင် ဖဿသည် မူလအကြောင်းဖြစ်ရကား အကြောင်း၏ အဆက်ဆက် အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် "ပစ္စယပရမ္မရ" ဟု ဆိုဟန်တူသည်။ [ယေနဟိ တဏှာပရိတသိတေန ဧတာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ပဝတ္တန္တိ၊ တသ (ထိုတဏှာပရိတသိတ၏) ဝေဒယိတံ (ဝေဒနာသည်) ပစ္စယော၊ ဝေဒယိတသပိ ဖဿော ပစ္စယောတိ ဧဝံ ပစ္စယပရမ္မရဝိဘာဝိနီ အယံ ဒေသနာ၊-ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို ပြခြင်းသည် "မည်သည့်အကျိုးတရား မဆို, အကြောင်းရှိသည်ချည်းသာ"ဟု သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ မှန်၏-သဿတစသည်ဖြင့် ပညတ်တတ်သော တရားသည် ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ထို ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်သည် တဏှာဟူသော အကြောင်းရှိ၏၊ ထို တဏှာသည် ဝေဒနာဟူသော အကြောင်းရှိ၏၊ ထို ဝေဒနာကား ဖဿဟူသော အကြောင်းရှိသည်၊ ထိုဒိဋ္ဌိဖြင့် အတ္တဟု ပညတ်အပ်သော တရားတို့ကား ခန္ဓာ ၅ ပါးသာတည်း၊ ထို ခန္ဓာ ၅ ပါး၌ အတ္တလည်းမရှိ, လောကလည်းမရှိဟု ပြသည်။

တဒပိ ၊ပေ၊ ဝေဒယိတံ။ ။ပါဠိတော်၌ "တဒပိ ဖဿပစ္စယာ"ဟုသာ ရှိ၏၊ သို့သော် ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့ဝါကျ၌ "ဝေဒယိတံ ပရိတသိတဝိပ္ပဓိတမေဝ"ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် ထိုပုဒ်များသည် အဓိကာရနည်းအားဖြင့် လိုက်လာနိုင်ရကား "တဏှာဒိဋ္ဌိပရိဖန္ဒိတံ ဝေဒယိတံ" ဟု ထည့်၍ ဖွင့်နိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။အဓိကာရနည်း မကြံဘဲ, ဂမျမာနတ္တ-သိလောက်သော အနက်ရှိ၍ ပါဠိတော်မှာ ဟောတော်မမူဟုသော်လည်းကောင်း, လုတ္တနိဒ္ဒေ-ချေထားအပ်သော ပုဒ်များဟုလည်းကောင်း, ပါဌသေသ-ဟောတော်မူစဉ်ကပင် ချန်အပ်သော ပါဌ်ကြွင်းဟုလည်းကောင်း,

အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာဖြင့်၊ တေ–ထို သမဏဗြာဟ္မဏာ အမည်ရသူတို့သည်၊ သောမနဿဇာတာ–ဖြစ်သောသောမဿရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ စတူဟိ ဝတ္ထုဟိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ သဿတံ ပညပေန္တိ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ ပရိဖန္ဒိတံ–တဏှာဒိဋ္ဌိ အားဖြင့် လှုပ်ရှားတတ်သော၊ တဒပိ ဝေဒယိတံ–ထိုဝေဒနာသည်လည်း၊ ဖဿ ပစ္စယာ–ဖဿဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ (သမ္ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊) ["**ဖဿ**ပစ္စယာ ဝေဒနာ"ဟူသော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် အတိုင်းပင်တည်း။] ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ–ပြတော်မူ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ–ကေစ္စသဿတ အစရှိသော အလုံးစုံသောဝါဒ တို့၌၊ ဒေ(ဒေသော)–ဤဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်၊ နယော–သိကြောင်း အစီအရင်တည်း။

၁၃၁–၁၃၄။ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ တဿပစ္စယဿ–ထို ဖဿဟူသော အကြောင်း၏၊ ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေ–ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၌၊ ဗလဝဘာဝ ဒဿနတ္ထံ–အားရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ [ရှေးစာအုပ် များ၌ "ပုန" မပါ။] တတြ ၊ပေ၊ သဿတဝါဒါတိအာဒိ–တတြ ပေ၊ သဿတ ဝါဒါအစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ–ထို တတြဘိက္ခဝေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တေ ၊ပေ၊ ဖဿာတိ–တေ ၊ပေ၊ ဖဿာဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ ၌စပ်၊) တဝ–စင်စစ်၊ တေသမဏဗြာဟ္မဏာ–တို့သည်၊ တံ ဝေဒယိ

နည်းအမျိုးမျိုးကို ဋီကာသစ်၌ ပြသေး၏၊ ဤ၌ကား အဓိကာရနည်းသာ ကောင်းပါသည်၊ ဤ ပါဠိသော–လုတ္တနိဒ္ဒိ–ဂမျမာနတ္တဖြစ်ရာ၌ ဆောင်ယူထည့်ထိုက်သော ပုဒ်ကို "အဗ္ဘာ ဟရိတဗ္ဗ"ဟု ခေါ်ကြသည်။ ["ကတ္ထစိ–အချို့အရာ၌၊ ရဝေါ–သဒ္ဒါကို၊ နှ ယုတ္တော–မယှဉ်အပ် (မသုံးစွဲအပ်)"ဟု ဂါထာ၌ အနက်ပေးပါ။]

ဂမျမာနာဓိကာရတော, လောပတော သေသတောတိစ၊
ကာရဏောဟိ စတူဟိပိ, ရဝေါ ယုတ္တော နှ ကတ္ထစိ။

ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေ။ ။ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယဘူတေ ဒေယိတေ၊ ဖဿပစ္စယေဟိ (ဖဿပစ္စယနရှိကုန်သော) အတ္တနောပစ္စယေဟိ နိပ္ဖါဒေတဗ္ဗေတိ အတ္ထော–"ဖဿပစ္စယနရှိကုန်သော မိမိ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့သည် ပြီးစီးစေအပ်သော ဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာ၌"ဟု ဋီကာဖွင့်၏။

ဗလဝဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ။"အညတြ ဖဿာ ပဋိသံဝေဒေသန္တိ နေတံ ဌာနံဝိဇ္ဇတိ–ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ဖဿကိုကြဉ်၍ ဝေဒနာကို ခံစားနိုင်ကြခြင်း၏ အကြောင်းမရှိ"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် "ဖဿသည် ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာဖြစ်ဖို့ရန် အားကြီး သောအကြောင်း"ဟု ပြရာရောက်သည်၊ မှန်၏–ဝေဒနာဖြစ်ဖို့ရန် စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံစသော အခြားအကြောင်းများ ရှိသေးစေကာမူ ထိုအကြောင်းများ မပါဘဲလည်း တချို့တချို့ဝေဒနာများ ဖြစ်နိုင်ကြ၏၊ ဖဿမပါဘဲကား မည်သည့်ဝေဒနာမျှ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဖဿသည် ဝေဒနာဖြစ်ဖို့ရန် ဗလဝကာရဏာဖြစ်သည်။

တံ–ထိုဝေဒနာကို၊ ဖဿေန–နှင့်၊ ဝိနာ–ကင်း၍၊ ပဋိသံဝေဒေဿန္တိ–ခံစားကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧတံ ကာရဏာ–ဤအကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ (ဒဿေ တိ–ပြတော်မူ၏။) [နောက်က"ဒဿေတိ"ကို ယူ၍ ပေးသည်။]

ဟိ–ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့၊ ပတတော–ပြိုလုသော၊ (ပြိုခါနီးသော)၊ ဂေဟဿ–အိမ်၏၊ (ဗလဝပစ္စယော ဥစ်စပ်၊) ဝါ–အိမ်ကို၊ ဥပတ္ထမ္ဘနတ္ထာယ–ထောက်ခံခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ကျားကန်ခြင်းအကျိုးငှါ)၊ ထူဏာနာမ–ထောက်တိုင်မည်သည်၊ ဗလဝပစ္စယော–အားကြီးသော အကြောင်းသည်၊ ဟောတိယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တံ–ထို အိမ်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ထူဏာယ–ထောက်တိုင်သည်၊ အနုပတ္ထမ္ဘိတံ–မထောက်ခံအပ်သည်၊ (သမာနံ–သော်)၊ ဌာတုံ–တည်ခြင်းငှါ၊ နှ သက္ကောတိ ယထာ–ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ–လျှင်၊ ဖဿောပိ–သည်လည်း၊ ဝေဒနာယ–ဝေဒနာ၏၊ ဗလဝပစ္စယော–သည်၊ (ဟောတိ)၊ တံ–ထိုဖဿကို၊ ဝိနာ–၍၊ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတံ–ဤ ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ–၏၊ သဗ္ဗတ္ထ–တို့၌၊ ဧသ(ဧသော)–သည်၊ နယော–တည်း။

ဖဿပစ္စယဝါရအဖွင့်ပြီး၏။

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာအဖွင့်

၁၄၄။ ဣဒါနိ–၌၊ တတြ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ ဧကစ္စသဿတိကာဒီ အာဒိနာ–တတြ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ ဧကစ္စသဿတိကာ အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဝေဒယိတာနိ–အလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာတို့ကို၊ သမ္မိဇ္ဇောတိ–ပေါင်းတော်မူ၏၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ (သမ္မိဇ္ဇောတိ–နည်း၊) ဥပရိ–အထက်၌၊ (နောက်၌) ဖဿေ–၌၊ ပက္ခိပနတ္ထာယ–ထည့်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (သမ္မိဇ္ဇောတိ)၊ ကထံ–အဘယ်သို့၊ ဝါ–အဘယ်နည်းဖြင့်၊ (ဥပရိဖဿေ ပက္ခိပတိ–ထည့်သွင်း

သဗ္ဗ ၊ပေ၊ သမ္မိဇ္ဇောတိ။ ။ဤဝါရ၌ "အလုံးစုံသော ဝေဒနာတို့ကို ပေါင်း၏"ဟု ဆိုသော်လည်း ဝေဒနာအနက်ကို ဟောသော ဝေဒယိတပုဒ်သည် တိုက်ရိုက် မပါ၊ သို့သော် အောက် ၃ ဝါရတို့၌လာသော ဝေဒယိတပုဒ်က လိုက်လာနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း, အထက် (နောက်ဆုံး)၌ "ဖုဿဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တိ"ဟု ပဋိသံဝေဒန (ခံစားတတ်သော ဝေဒနာ) လာလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဤဝါရ၌ ဝေဒနာသည် ပဓာနဖြစ်ရကား "သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဝေဒယိတာနိ"ဟု ဆိုပြီးလျှင် ပါဠိတော်ဝယ် ဤဝါရ၌ "ယေပိတေ"ဟု ဝါကျတိုင်းမှာလာသော ပိသဒ္ဒါကို ရည်ရွယ်၍ "သမ္မိဇ္ဇောတိ"ဟု ဆိုသည်။

ဥပရိ ၊ပေ၊ ပက္ခိပနတ္ထာယ။ ။"ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ"ဟု ဟောတော်မူအပ်သော အထက်ဖဿ၌ ထည့်သွင်းခြင်းအကျိုးငှါ ပေါင်းတော်မူသည်၊ ထိုသို့ ထည့်သွင်းရခြင်းမှာလည်း ဝေဒနာဟူသမျှ ဖဿကြောင့်ချည်း ဖြစ်ရသည်ဟု ပြတော်မူလိုသောကြောင့်တည်း။

တော်မူသနည်း၊) သဗ္ဗေ-နိ်သော၊ တေ-ထိုသမဏာဗြာဟ္မဏာတို့သည်၊ ဆဟိ-နိ်သော၊ ဖဿာ ယတနေဟိ-ဖဿာယတနတို့ဖြင့်၊ ဖုဿဖုဿ-ထိရောက်၍ ထိရောက်၍၊ ပဋိသံဝေဒေန္တိ-ခံစားကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤနည်းဖြင့်၊ (ဥပရိဖဿေ ပက္ခိပတိ)။

တတ္ထ-ထို သဗ္ဗေတေ ဆဟိဖဿာယတနေဟိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဆ-၆ ပါးကုန်သော၊ ဖဿာယတနာနိနာမ-ဖဿာယတနတို့မည်သည်၊ စက္ခု-စက္ခုဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-ဖဿာယတနဟုလည်းကောင်း၊ သောတံ-ဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဃာနံ-ဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဇိဝှါ-ဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ကာယော-ကာယဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-လည်းကောင်း၊ မနော-မနဟူသော၊ ဖဿာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမာနိဆ-ဤ ၆ ပါးတို့တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ အယံ အာယတနသဒ္ဒေါ-ဤ အားယတနသဒ္ဒါသည်၊ သဠာတိ ၊ပေ၊ မတ္တတ္ထေသု-ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာအရပ်ဟူသောအနက်, ပေါင်းဆုံရာအရပ်ဟူသောအနက်, အကြောင်းဟူသောအနက်, နာမည်ပညတ်မျှဖြစ်သော အနက်တို့၌၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ တတ္ထ-ထို သဠာတိ အစရှိသောအနက်တို့တွင်၊ ကမ္မောဇ-ကမ္မောဇဟု ဗဟုဝစ်အမည်ရသော တိုင်းသည်၊ အသာနံ-မြင်းတို့၏၊ အာယတနံ-ပေါက်ဖွားရာအရပ်တည်း၊ ဒက္ခိဏာ ပထော-ဒက္ခိဏာပထအရပ်သည်၊ ဂုန်-တို့၏၊ (အာယတနံ၊) ဣတိ (ဇော)-ဤပါဠိရပ်၌၊ သဠာတိယံ-ကောင်းစွာပေါက်ဖွားရာအရပ်ဟူသော အနက်၌၊ ပဝတ္တတိ၊ သဠာတိဋ္ဌာနေ-ကောင်းစွာပေါက်ဖွားရာအရပ်ဟူသောအနက်၌၊ (ပဝတ္တတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော။

သဠာတိ ၊ပေ၊ ပဝတ္တတိ။ ။"သဠာတိစသော အနက်များသည် အာယတနသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်, အထင်ရှင်အနက်များဖြစ်သည်"ဟု အာယတနဝိဘင်း မူလဋီကာ ဆို၏၊ ဤအလို "သဠာတိစသော အနက်ရအောင် အာယတနသဒ္ဒါကို ဝိဂြိုဟ်ပြုဖွယ်မလို"ဟု သိသာ၏၊ သို့သော် ဋီကာတို့၌ကား ကာရဏအနက်ကို ဟောရာ၌ အာယတနသဒ္ဒါကို ဝိဂြိုဟ်ပြုထားသေး၏၊ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်အကြောင်းကို စွဲ၍ ဓာတ် ပစ္စည်း ဝိဂြိုဟ်ကို ကြံစည်ရာ၌ ကြံစည်နိုင်သူတို့၏ ဉာဏ်စွမ်းသတ္တိသာ ပဓာနဖြစ်သည်"ဟူသော ရှေးပရိဘာသာကိုရည်ရွယ်၍ ဉာဏ်စွမ်းပြကြဟန် တူသည်။

နာနာကာရဏံ ပဋိစ္စ, ဓာတုပစ္စယဝိဂ္ဂဟံ၊
စိန္တကာနံ ပဘာဝေါ၀, ပဓာနံ ဟောတိ စိန္တနေ။

သဠာတိယံ။ ။"သဠာတိဋ္ဌာနေ"ဟူသော အဘိဓေယျကိုကြည့်၍ "သဠာယန္တိ ဇော်ဠာတိ သဠာတိ=မြင်း, နွားတို့၏ ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာအရပ်"ဟု အဓိကရဏာသာဓိ ဝိဂြိုဟ် ပြုရသည်၊ "ကမ္မောဇ" ဟူသည် "တိုင်း"တစ်ခု၏နာမည်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပုံဗဟုတ္တေ ၊ပေ၊ ဝဂ်ါဝိဒေဟာ ကမ္မောဇာ"ဟူသော အဘိဓာန်(၁၈၄-၅)နှင့်အညီ "ကမ္မောဇာ"ဟု ပုလ္လိန် ဗဟုဝစ် (ရှေးစာအုပ်များ၌) ရှိသည့်အတိုင်းသာကောင်းသည်၊ ဒက္ခိဏာပထကား တိုင်းမဟုတ်, အရပ်ဒေသတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဧကဝစ်ရှိရသည်။

မနောရမေ–စိတ်၏မွေ့လျော်ရာဖြစ်သော၊ အာယတနေ–လူနှင့်တကွ သတ္တဝါတို့၏ပေါင်းဆုံရာ လမ်း ၄ ခွအရပ်၌၊ (ဌိတံ–တည်သော၊) နံ–ထို ပညောင်ပင်ကြီးကို၊ ဝိဟင်္ဂမာ–ငှက်အပေါင်းတို့သည်၊ သေဝန္တိ–မှီဝဲကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဇေတ္တ)–၌၊ သမောသရဏော–ပေါင်းဆုံရာအရပ်ဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္တတိ)၊ အာယတနေ–ပုဗ္ဗဟေတုအကြောင်း, အဘိညာ အဘိညာပါဒကစျာန်စသော အကြောင်းသည်၊ သတိ–ရှိလသော်၊ တတြ တတြေဝ–ထိုထို အဘိညာဌာနဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော ဣဒ္ဓိဝိဓစသော တရားဌာပင်၊ သက္ခိဘဗ္ဗတံ–သက်သေဖြစ်ထိုက်သူ၏

သမောသရဏော။ ။သမောသရန္တိ ဇေတ္တာတိ သမောသရဏော–ပေါင်ဆုံရာဌာန၊ "မနောရမေ ၊ပေ၊ ဝိဟင်္ဂမာ"ကား ပဌကအဂ္ဂိတ္ထိရ–မဇ္ဈိမပ်, သုမနဝက် အဌမသုတ်၌လာသော ပါဠိတော်တည်း၊ လူနှင့်တကွ သတ္တဝါအများတို့၏ပေါင်းစုရာ, သာယာသော လမ်း ၄ ခွအရပ်ဝယ် ပညောင်ပင်ကြီးတစ်ပင် ပေါက်နေ၏၊ ထို ညောင်ပင်ကြီးကို ငှက်အပေါင်းတို့ လာ၍ မှီခိုကြသည်ဟု ဥပမာပြု၍ "သဒ္ဓါတရားရှိသော ဥပါသကာကိုလည်း၊ ရဟန္တာတိုင်အောင်သော သူတော်သူမြတ် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှီခိုကြရသည်"ဟု ဟောတော်မူသည်။

တတြ တတြေဝ ၊ပေ၊ ပါပုဏာတိ။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ ကာယဂတာသတိသုတ်စသော ပါဠိတော်တည်း၊ ထိုထို ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့နားဌ "ယသ ယသ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယသ ဓမ္မသ စိတ္တံ အဘာနန္ဒာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ"ဟူသော အနိယမဝါကျ၏၊ ထို့နောက် "တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ(သတိ) အာယတနေ"ဟု ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "တတြ တတြေဝ ၊ပေ၊ ပါပုဏာတိ"ဟု ထည့်ဖို့ရန်ဖွင့်ထားသည်၊ တတြ တတြေဝအစွဲကိုလည်း "ယသ ယသ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယသ ဓမ္မသ"ကို ပြန်၍စွဲရသည်။ [စာအုပ်တို့၌ "သတိ သတိ"ဟု ၂ ထပ်ပါနေသော်လည်း သင့် မသင့်ကို အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ ဖွင့်ပုံဖြင့်နှိုင်းချင့်ဖို့ရန် အဋ္ဌကထာဋီကာတို့ကို ထုတ်ပြပါမည်။]

သတိ(သတိ) အာယတနေ။ ။ဥပရိပ် အဋ္ဌကထာ၌ "သတိ အာယတနေတိ သတိကာရဏော ၊ပေ၊ အဘိညာဝ ကာရဏံ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်၌ သတိ ၂ ထပ် မပါပုံကို သတိပြုပါ၊ ဋီကာသစ်၌ "သတိ အာယနေ"ကို သတိသင်္ခါတော ကာရဏောဟု ဖွင့်သည်ကိုလည်း "အဘိညာ ဝ ကာရဏံ"ဟူသော အဋ္ဌကထာဖြင့်ပင် စဉ်းစားပါ။

အဂ္ဂိတ္ထိရိ။ ။တိကအဂ္ဂိတ္ထရ, ဒုတိယပ်, လောဏကပလ္လဝဂ်, ဒသမသုတ်၌ "သတိ အာယတနေတိ ပုဗ္ဗဟေတု သင်္ခါတောစေဝ (ရှေ့ဘဝ၌ အားထုတ်အပ်ခဲ့ဘူးသော အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော) ဣဒါနိ ပဋိလဒ္ဓဗ္ဗေ အဘိညာပါဒကဈာ နာဒိဘေဒေစ ("အဘိညာပါဒ–အဘိညာပါဒကဈာန"ဟု စွဲ၍, အဘိညာဉ်ဟူသောအခြေခံ, ထို၏ အခြေခံဖြစ်သော စျာန်အစရှိသည်လည်းဖြစ်သော) ကာရဏော သတိ"ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်၏၊ ထို၌လည်း သတိ ၂ ထပ် မရှိရုံသာမက ကာရဏအရ "ပုဗ္ဗဟေတု, ဣဒါနိ အဘိညာ ပါဒကဈာနာဒိ"ဟု သရုပ်ဖော်ထားသောကြောင့် "သတိဟု ဆိုအပ်သောအကြောင်း"ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်တော့။

အဖြစ်သို့၊ ဝါ–မျက်မြင်ရှိသူ ထိုက်တန်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပါပုဏာတိ–ရောက်၏၊ ဣတိ (ဇတ္ထ)–၌၊ ကာရဏော–အကြောင်းဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္တတိ)။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ။ ။"သတိ(သတိ)အာယတနေတိ တသ္မိं တသ္မိं ပုဗ္ဗဟေတု အာဒိကေ ကာရဏော သတိ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်၌ တသ္မိं တသ္မိံသည် သတိ ၂ ပုဒ်ကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်၊ ကာရဏော (အကြောင်း) တို့က အဂ္ဂတ္တိရ်အဋ္ဌကထာဖွင့်သည့်အတိုင်း ပုဗ္ဗဟေတု အကြောင်း, ဤဘဝ၌ အဘိညာ, အဘိညာပါဒကဈာန် စသောအားဖြင့် များသောကြောင့် တသ္မိं တသ္မိံဟု ဝိစ္ဆာဖြင့် ဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ သတိ သတိကို "တသ္မိं တသ္မိं"ဖွင့်သည်ဟု ဆိုလျှင် ကာရဏောသတိ၌ သတိကား ထည့်ပါ၌ဖြစ်ရတော့မည်လော၊ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (အဘိညာနိဒ္ဒေသ) မဟာဋီကာအလိုလည်း သတိ ၂ ပုဒ် မရှိသင့်ပါ။

သတိ ၂ ထပ်ဖွင့်ပုံ။ ။"သတိ အာယတနေ သတိ သခ်ါတကာရဏော ဝိဇ္ဇမာနေ"ဟု အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ ကုသလပဒ မနာယတနအဖွင့်၌ သတိ ၂ ထပ်ရှိသောပါဠိကို တွေ့၍ ပဌမသတိကို "သတိသခ်ါတော"ဟုလည်းကောင်း, ဒုတိယသတိကို "ဝိဇ္ဇမာနေ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်လေ၏၊ [သတိသည် ဣဒ္ဓိဝိဓ စသည်၏အကြောင်း မဟုတ်ပါ။] အဋ္ဌသာလိနီ ရှေးနိဿယ၌ "သတိ အတ္တနော သန္တာနေ ဘူတေ ပုဗ္ဗေ ပရိစိဏ္ဏော"ဟု ပဌမသတိအတွက် ဖွင့်၍, ဒုတိယသတိအတွက် "ဝိဇ္ဇမာနေ"ဟု ဖွင့်ပြီးမှ အနက်ပေးလေ၏၊ ထိုအဖွင့် ထိုအနက်များသည် "သတိ သတိ"ဟူသော ပါဠိများကို အမှန်ယူ၍ ဖွင့်ခြင်းသာတည်း။

သက္ခိဘဗ္ဗတံ။ ။ယသ ပစ္စက္ခံ အတ္ထိ၊ သော သက္ခိ–မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း ရှိသူ၊ သက္ခိစစ+သော+ဘဗ္ဗောစာတိ သက္ခိဘဗ္ဗော၊ အယံ ဟိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဘဗ္ဗော, တတ္ထစ သက္ခိ၊ သက္ခိဘဗ္ဗဿ–ဣဒ္ဓိစသည်တို့အား ထိုက်တန်သည်ဖြစ်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်သူ၏+ဘာဝေါ သက္ခိဘဗ္ဗတာ၊–အဂ္ဂတ္တိရ်ဋီကာ။ ["သက္ခိနော+ဘဗ္ဗတာ သက္ခိဘဗ္ဗတာ–သက်သေဖြစ်ထိုက်သူ၏ အဖြစ်"ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။]

မိန့်တော်မူလိုရင်း။ ။"ရှေးဘဝ၌ အဘိညာဉ်အားထုတ်ခဲ့ဘူးသောအကြောင်း, ယခုဘဝ၌ အဘိညာဉ်, အဘိညာဉ်၏ အခြေခံ ပါဒကဈာန်စသော အကြောင်းရှိလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘိညာဉ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော တန်ခိုးဣဒ္ဓိ အမျိုးမျိုးအား (ဘဗ္ဗ) ထိုက်တန်သူလည်း ဖြစ်နိုင်, ထိုဣဒ္ဓိများ၌ (သက္ခိ) ကိုယ်တိုင် ရနေသောကြောင့် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့လည်း ဖြစ်နိုင်သည်"ဟု မိန့်တော်မူလိုရင်း ဖြစ်သည်။

ကာရဏော။ ။"အာယတန္တိ ဇော (ဤအကြောင်း၌) ဖလာနိ တဒါယတ္ထ ဝုတ္တိတာယ ပဝတ္တန္တိ အာယတနံ–ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကျိုးတို့၏ ဖြစ်ရာအကြောင်းသည် အာယတနမည်၏၊ (တစ်နည်း) အာယဘူတံ အတ္တနော ဖလံ ဝနောတိ ဝိတ္ထာရေတိတိ အာယတနံ–အာယမည်သော အကျိုးကို ချဲ့တတ်သောကြောင့် အကြောင်းသည် အာယတနမည်၏။ [ပဌမနည်း၌ အာပုဗ္ဗ, ယတဓာတ်, ယုပစ္စည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ "အာယ+တနု–ဝိတ္ထာရေဓာတ်, ယုပစ္စည်းပင်တည်း။]

(ဣသယော–ရသေ့တို့သည်၊) အညာယတနေ–တောအုပ်၌၊ ပဏ္ဏကုဋိသု–သစ်ရွက်ကျောင်းကုန်တို့၌၊ သမ္မန္တာ–ငြိမ်းအေးစွာ နေကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဇ္ဈေ)–၌၊ (သဏ္ဌာသံယုတ် ပါဠိတော်၌)၊ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တဏ္ဍေ–နာမည်ပညတ်မျှဖြစ်သော အနက်၌၊ (ပဝတ္တတိ)၊ သွာယံ (သော အယံ အာယတနသဒ္ဒေါ)–ထိုအာယတန သဒ္ဒါသည်၊ ဣဓ–ဤ သဗ္ဗေတေ ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ အစရိသောပါ၌၌၊ သဠာတိအာဒီ အတ္ထတ္တယေပိ–သဠာတိအစရိသော အနက် ၃ ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ ယုဇ္ဇတိ–သင့်၏၊ ဟိ–မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ စက္ခာဒီသု–စက္ခု အစရိသောဝတ္ထုတို့၌၊ ဖဿပဋ္ဌမကာ–ဖဿဟူသော ၅ ပါးမြောက်ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ–တို့သည်၊ သဠာယန္တီ–ကောင်စွာပေါက်ဖွားကုန်၏၊ သမောသရန္တီ–ပေါင်းဆုံကုန်၏၊ စ–သည်သာမကသေး၊ (တစ်နည်း)စ–သဠာတိ သမောသရဏာ အနက် ဖြစ်သင့်ပုံမှတစ်ပါး ကာရဏာအနက်ဖြစ်သင့်ပုံကား၊ တာနိ–ထို စက္ခုစသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ တေသံ–ထို ဖဿ ပဋ္ဌမကတရားတို့၏၊ ကာရဏံ–အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အာယတနာနိ–တို့မည်၏။

ပန–ဆက်၊ ဣဓ–ဤ သဗ္ဗေတေ ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ အစရိသောပါ၌၌၊ စက္ခုံစ–စက္ခုပသာဒကိုလည်းကောင်း၊ ရူပေစ–ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စ–ရေးရှုရောက်၍၊ ဝါ–စွဲမှီ၍၊ စက္ခုဝိညာဏံ–သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏၊ တိဏ္ဏံ–စက္ခုပသာဒ,

---

ပဏ္ဏတ္တိမတ္တဏ္ဍေ။ ။သဠာတိစသော အနက်အတူမရှိဘဲ, တွဲဘက်ပုဒ်၏ ပညတ်အနက်မျှသာ ရှိသောကြောင့် "ပဏ္ဏတ္တိမတ္တ"ဟု ဆိုသည်၊ မတ္တသဒ္ဒါသည် ဝိသေသနိဝတ္တိ အနက်ဟောတည်း၊ ဆိုလိုရင်းကား–သစ်ပင်အပေါင်း, ချုန်ယယ်အပေါင်းကို "အရည"ဟု ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ထား၏၊ အာယတနသဒ္ဒါကလည်း ထို တောဟူသော ပညတ်အနက်ကိုပင် တွဲဖက်၍ ဟောရ၏၊ သီခြား အနက်ထူးမရှိပါ–ဟူလို၊ "အရညမေဝ အရညာယတနံ"ဟု ပြုပါ။

အတ္ထတ္တယေပိ။ ။ဝိသဒ္ဒါဖြင့် အာကာရ (ပေါ်ထွက်ရာ ရွှေတွင်း ငွေတွင်းစသောအနက်) နိဝါသ (နေရာ) အဓိဋ္ဌာန (တည်ရာ) အနက်များကို ပေါင်းသည်–ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ အဝုတ္ထသမ္ပိဏ္ဏာန (တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သောအနက်ကို ပေါင်းခြင်း) အနက်ရှိသော ပိ သဒ္ဒါဟု ဆိုလိုကြသည်၊ ထိုအနက်များ ရသင့်ပုံကိုလည်း ဋီကာကြည့်၍ သိကြပါလေ။

ဖဿပဋ္ဌမကာ။ ။မမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်၌ "ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ္တံ ဟောတိ"ဟု အစဉ်ရှိ၏၊ ထိုအစဉ်၌ စိတ္တမှစ၍ ရေတွက်လျှင် ဖဿသည် ပဋ္ဌမဖြစ်သောကြောင့် "ဖဿဟူသော ၅ ပါးမြောက်ရှိသော ထိုတရားတို့ကို "ဖဿပဋ္ဌမက"ဟု ခေါ်သည်၊ စက္ခာယတနစသည်တို့၌ ထို ၅ ပါးအပြင် အခြားသမ္မယုတ်တရားတို့ မိပါသော်လည်း ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ထို ၅ ပါးကိုသာ ပြထားသည်၊ ဋီကာသစ်၌ ပမာနနည်းလည်း ပါသေး၏။

ရှုပါရုံ, စက္ခုဝိညာဉ် ၃ ပါးတို့၏၊ သင်္ဂတိ–ပေါင်းဆုံခြင်းသည်၊ ဝါ–ကြောင့်၊ ဖဿော–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ–ဤသို့ အစရှိသော၊ ဣမိနာနယေန–ဖြင့်၊ ဖဿသီသေနေ၀–ဖဿတည်းဟူသော ဦးခေါင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ–ဖဿကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်သာလျှင်၊ ဒေသနံ–ဒေသနာတော်သို့၊ အာရောပေတွာ–တက်ရောက်စေတော်မူ၍၊ ဝါ–တင်တော်မူ၍၊ ဖဿံ–ကို၊ အာဒိံ ကတွာ–အစပြု၍၊ ပစ္စယပရမ္မရံ–အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို၊ ဒဿေတုံ–ငါ၊ ဖဿာယတနာဒီနိ–တို့ကို၊ (ဘဂ၀တာ)၊ ဝုတ္တာနိ။

ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံ၀ေဒေန္တီတိ–ကား၊ ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ–ထိရောက်၍ ထိရောက်၍၊ ပဋိသံ၀ေဒန္တီ–ခံစားကြကုန်၏၊ စ–ဆက်၊ ဣဒေ–ဤ ဖုဿဖုဿ ပဋိသံ၀ေဒေန္တီဟူသော ပါဋ္ဌ၌၊ အာယတနာနံ–အာယတနတို့၏၊ ဖုသနကိစ္စံ၀ိယ–ထိခြင်းကိစ္စကဲ့သို့၊ ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ–အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါပေ၏၊ ထထာပိ–ထိုသို့ပင် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ တေသံ–ထို အာယတနတို့၏၊ ဖုသနကိစ္စတာ–ထိခြင်းကိစ္စရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ နှ ဝေဒိတဗ္ဗာ–မသိထိုက်။

တဏ္ဍုံသင်္ဂတိ။ ။တိဏ္ဍုပိ ဝိသယိန္ဒြိယ၀ိညာဏာနံ သင်္ဂတိဘာ၀ေန (ပေါင်းဆုံခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့်) ဂဟေတဗ္ဗော ဖဿောတိ သင်္ဂတိတိ ဝုတ္တော၊–ဦးကား၊ ဤအလို "သင်္ဂတိ–ပေါင်းဆုံခြင်း"ဟု ပေးပါ၊ သို့သော် ပေါင်းဆုံခြင်းမျှသည် ဖဿ မဟုတ်, ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့် ဂဏ္ဍုန့်အာရုံတို့၏ ဓာတ်ခိုက်ခြင်းသဘောကိုသာ ဖဿဟုခေါ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌသာလိနီ, ဖဿအဖွင့်၌ "တိဏ္ဍုံ သင်္ဂတိယာ ဖဿောတိ အယမတ္ထော, နှ သင်္ဂတိမတ္တမေ၀ ဖဿောတိ" ဟု ဖွင့်သည်။

ဖဿောတိ ।ပေ। ပရမ္မရံ။ ။"ဖဿောတိ"၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် အာဒိအနက်ဟောတည်း၊ ထို ဣတိဖြင့် "သောတဉ္စ ပဋိစ္စ"စသော ပါဠိတော်များကို ပြသည်–ဟု ဦးကာသစ် ဖွင့်၏၊ "ပစ္စယပရမ္မရ"ဟူသည် ပါဠိတော်၌လာသော "ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ" စသော အဲကြောင်းအဆက်ဆက်တည်း။

ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ။ ။ဖုဿ၌ "ဖုသဓာတ်, တွာပစ္စည်းကို ယပြု၊ သျှကို သပြု, ဒွေဘော်လာ၍ ဖုဿပြီးသည်"ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ဖုသိတွာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဖုဿ" ၂ ပုဒ်ကား ဝိစ္ဆာလည်းမဟုတ်, အာမေဋိတ်လည်း မဟုတ်၊ အာဘိက္ခည အနက်၌ "ဝိစ္ဆာ ဘိက္ခညေသု ဒွေ"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် ၁–ကဏ္ဍ, ၅၄ သုတ်ဖြင့် ဖုဿတစ်ပုဒ်ကို "ဖုဿ ဖုဿ"ဟု ၂ ပုဒ်ပြုရသော အာဘိက္ခညပုဒ်တည်း၊ "ဖုသိတွာ" ၂ ပုဒ်လည်း နည်းတူ။ [အာဘိက္ခညဏ်၏ အကျယ်ကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၌ ရှုပါ။]

ဣဒ္ဓေ ।ပေ। ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ပါဠိတော်၌ "ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖဿ–၆ ပါးကုန်သော (စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ မန) ဟူသော ဖဿာယတနတို့ဖြင့် ထိရောက်၍ထိရောက်၍"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ထိုဖဿာယတန ၆ ပါးတို့မှာ ထိခြင်း

ဟိ–မုန်၊ (တစ်နည်း) (ကသ္မာ–ကြောင့်၊ တေသံ–ထိုအာယတနတို့၏၊ ဖုသနကိစ္စတာ–ထိခြင်း: ကိစ္စရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ နဝေဒိတဗ္ဗာ–နည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ အာယတနာနိ–တို့သည်၊ နု ဖုသန္တိ–မထိနိုင်ကုန်၊ ဖဿောဝ–ဖဿသည်သာ၊ တံတံအာရမ္မဏံ–ထိုထိုအာရုံကို၊ ဖုသတိ–ထိနိုင်၏၊ ပန–ထိုသို့ပင် ဖဿသည်သာ ထိုထိုအာရုံကို ထိနိုင်ပါသော်လည်း၊ အာယတနာနိ–တို့ကို၊ ဖဿော–ဌ၊ ဥပနိက္ခိပိတ္တာ–ကပ်ကာထား၍၊ ဝါ–ထည့်သွင်း၍၊ ဒဿိတာနိ–ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ (ကသ္မာ–ကြောင့်၊) [အာယတနတို့၏ မထိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်, ဖဿ၏သာ ထိုထိုအာရုံကို ထိနိုင်သည်၏အဖြစ်, အာယတနတို့၏ ဖဿဌ်သွင်း၍ ပြတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဤသို့ အကျယ်စွဲပါ။] (တေသံ ဖုသနကိစ္စတာ နု ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ တသ္မာ–ကြောင့်။ ["ထိုသို့ အာယတနတို့၏ ထိခြင်း: ကိစ္စရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို မသိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဤသို့ အကျယ်စွဲပါ။] သဗ္ဗေ–နိ်သော၊ တေ–ထို သမဏာဗြာဟ္မဏာ အမည်ရသူတို့သည်၊ ဆဖဿာ

ကိစ္စရှိသကဲ့သို့ ဟောတော်မူရာရောက်၏၊ ထိုကြောင့် ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ကိဉ္စာပိ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ"ဟု ဆိုပြီးလျှင် "တထာပိ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–သို့သော်လည်း-ထိုဖဿာယတနတို့မှာ ဖုသနကိစ္စ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို မသိထိုက်ပါ"ဟု ဖြေသည်။

နု ဟိ ၊ပေ၊ ဒဿိတာနိ။ ။"နု ဟိတက်ရာ, ဟိအနက်မှာ, ဟိတ်ပါဒဋ္ဌိစွဲ"နှင့်အညီ ဒဋ္ဌိဝါကျလည်းဖြစ်နိုင် ဟေတုဝါကျလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ ဟေတုဝါကျကြောင့် ကသ္မာထည့်၍ ရှေ့ဝါကျကို ပုစ္ဆာထုတ်ပြီးမှ "ဟိ(ယသ္မာ)"ဟု ပေးရသည်၊ ထို ဟေတုဝါကျ၏ ဖလဝါကျကိုလည်း ရှေ့ဝါကျကို ပြန်လှည့်၍ထည့်ရသည်၊ ထိုကြောင့် "နု တေသံ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ"ဟူသော ဝါကျသည် ဖလဝါကျလည်းဖြစ်ရပြန်သည်၊ ထိုဟေတုဝါကျတွင် "နု ၊ပေ၊ ဖုသန္တိ"သည် ဗျတိရေကဝါကျ, "ဖဿောဝ ၊ပေ၊ ဖုသတိ"သည် အန္နယဝါကျဟု ထပ်၍ ခွဲပါ၊ ထိုအန္နယဗျတိရေက ၂ ဝါကျသည်ပင် "အာယတနာနိ ပန"စသော နောက်ဝါကျကို ထောက်၍ အာရဗျတ္ထ (ဂရဟာ) ဝါကျလည်း ဖြစ်ပြန်၏၊ အာယတနာနိ ၊ပေ၊ ဒဿိတာနိ"ကား အနုဂ္ဂဟတ္ထ (သမ္ဘာဝနာ) ဝါကျဖြစ်သည်၊ [ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သောကြောင့် "အနုဂ္ဂဟတ္ထ"ဟု ယူလိုက်ပါသည်။] "ပန"ကား အနုဂ္ဂဟတ္ထဧောတက။

ဥပနိက္ခိပိတ္တာ။ ။"ဖဿေ+ဥပ–ဖဿ၌ ကပ်၍ (ဖဿ၏+အနိ: ဥပစာ၌)+နိက္ခိပန–အာယတနတို့ကို ထား"ဟူသော စကားသည် "ဖဿာယတနေဟိ"ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဖဿာယတနေဟိ"ကို စက္ခုနှာ ရူပ ဒိသွာ၌ စက္ခုနှာသဒ္ဒါသို့ (ဌာန အာယတနတို့၏အမည်ကို ဌာနီ ဖဿ၌ တင်းစားသော) ဌာနူပစာရသဒ္ဒါဟု မှတ်ပါ။ [အဖုသနကိစ္စာနိပိ အာယတနာနိ မဏ္ဍာ ယောသန္တိတိ အာဒီသုဝိယ နိဿိတဝါဟာရေန (နိဿိတဖြစ်သော ဖဿ၏ ထိခြင်းဟူသောအခေါ်ဖြင့်) ဖုသနကိစ္စာနိ ကတ္တာ ဒဿိတာနိတိ အာဟ ဖဿေ ဥပနိက္ခိပိတ္တာတိ၊–ဋီကာ။]

ယတနသမ္ဘဝေန–ဖ ပါးကုန်သော ဖဿာယတနတို့ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဖဿေန–ဖဿဖြင့်၊ ရူပါဒီနိ–ရူပါရုံအစရှိကုန်သော၊ အာရမဏာနိ–တို့ကို၊ ဖုသိတွာ–ထိ၍။ [ဖုဿဖုဿ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် "ဖုသိတွာ" ၂ ပုဒ်ရှိလျှင် ကောင်း၏။] တံ ဒိဋ္ဌဝေဒနံ–ထိုဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာကို၊ ပဋိသံဝေဒယန္တိ–ခံစားကြကုန်၏၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ ဧတ္ထ–ဤဖုဿဖုဿ ပဋိသံဝေဒန်ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ရှေ့၌ "ဧတ္ထစ"ဟု ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ဧတ္ထ မပါသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံ၏။]

တေသံ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာတိအာဒီသု–တေသံ ၊ပေ၊ တဏှာအစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဝေဒနာတိ–ကား၊ ဆဖဿာယတနသမ္ဘဝါ–ဖ ပါးကုန်သော ဖဿာယတနတို့ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဝေဒနာ–တည်း၊ သာ–ထိ ဝေဒနာသည်၊ ရူပတဏှာ ဒိဘေဒါယ–ရူပတဏှာ အစရှိသော အပြားရှိသော၊ တဏှာယ–တဏှာအား၊ ဥပနိဿာယ ကောဋိယာ–ဥပနိဿယပစ္စည်းဟူသော အလွန်ဆုံးအဝိုင်းအခြားအား ဖြင့်၊ ဝါ–ဥပနိဿယပစ္စည်းဟူသော ဦးခေါင်းအားဖြင့်၊ ပစ္စယော–ကျေးဇူးပြုသည်၊

တသ္မာ ၊ပေ၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။"ဥပစာစကားဟူသည် ခေါ်ဝေါ်ရုံသာ ဖြစ်၏၊ ထို စကားအတိုင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ယူ၍ မရ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုကား အစစ်သဘာဝကိုသာ ယူရသည်"ဟူသော ဥပဒေသကိုပြလိုမှ "တသ္မာ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု မိန့်သည်။ [ဥပစာ ရောနာမ ဝေါဟာရမတ္တံ, နှ တေန အတ္ထသိဒ္ဓိ, အတ်သဘာဝတော (ထို အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြီးစေနိုင်သောသဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊) အတ္ထသိဒ္ဓေနကော ပန တ်သဘာဝေါယေဝ (ထိုအဓိပ္ပာယ်ကို ပြီးစေနိုင်သော သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော) အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ တသ္မာတိ အာဒိမာဟ၊–ဋီကာ။]

တသ္မာ၏စွဲနက်။ ။ဤ၌ တသ္မာဖြင့် "တသ္မာ ထို, ဟိတ်၏ ဖိုလ်, စွဲဆို မြဲထုံးစံ"နှင့် အညီ, ပြခဲ့သော ဖလဝါကျကိုပြန်၍စွဲရ၏၊ နိဿယကိုကြည့်ပါ၊ ထိုသို့ ဖလဝါကျ၏ ဖလ ဖြစ်သောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဟု မှတ်ပါ၊ ဤလဒ္ဓဂုဏ်ဟူသည်လည်း ဥပဒေသကို ပြရခြင်း အကျိုးတည်း၊ "ဖဿာယတနသမ္ဘဝေန ဖဿေန"ဟူသော စကားသည် "သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော"ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် သဘောတူပင်တည်း။

နိယာမ်။ ။အကျိုးတစ်ပါး, ရှိတုံငြားက, တစ်ပါးအကျိုး, ရရိုးသည်လျှင်, လဒ္ဓဂုဏ်ပင်ဟု, စာနာရှု, ကျမ်းပြု ဥာဏ်အဟုတ်။

ဥပနိဿယကောဋိယာ။ ။"ဥပနိဿယ သီသေန"ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ အဘိဓာန်(၈၇၁)လာ ကောဋိသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် ဥက္ကဋ္ဌသအနက်ကို ရည်ရွယ်ဟန်တူသည်၊ "ဥပနိဿယေန"ဟု မဆိုဘဲ "ဥပနိဿယကောဋိယာ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အာရမဏူပနိဿယတွင် ပါဝင်သော အာရမဏနှင့် ပကတူပနိဿယတို့ကိုပါ ယူရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ ထိုပစ္စည်းများ ရနိုင်ပုံကိုကား ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းလေ့လာမှ သိနိုင်မည်။

ဟောတိ၊ တေန-ကြောင့်၊ တေသံ ၊ပေ၊ တဏှာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ သာ-ထိ ဝေဒနာသည်၊ စတုဗိဓေသု-၄ ပါးအပြား၊ ရှိသော၊ ဥပါဒါနသု-ဥပါဒါန်အား၊ ဥပနိဿယ ကောဋိယာစေဝ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ သဟဇာတကောဋိယာစ-သဟဇာတပစ္စည်းဟူသော အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သဟဇာတပစ္စည်းဟူသော ဦးခေါင်းအား ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဥပါဒါနံ-ဥပါဒါန်သည်၊ ဘဝေ သု-ကမ္မဘဝ, ဥပပတ္တိဘဝအား၊ တထာ-ထိုဥပနိဿယကောဋိ, သဟဇာတကောဋိအားဖြင့်၊ (ပစ္စယော ဟောတိ)၊ ဘဝေါ-ကမ္မဘဝသည်၊ ဇာတိယာ-ဇာတိအား၊ ဥပနိဿယ ကောဋိယာ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ဇာတိတိ ဧတ္ထ-ဇာတိဟူသော ဤ ပါဠိ၌၊ သဝိကာရာ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဝိကာရနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဋ္ဌ-၅ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-မှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ ဇရာမရဏာသဗ္ဗေဝ-ဇရာမရဏအားလည်းကောင်း၊ သောကာဒိဋ္ဌ-သောက အစရှိသည်တို့အားလည်းကောင်း၊ ဥပနိဿယ ကောဋိယာ ပစ္စယော ဟောတိ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ သခေ်ပေါ-တည်း၊ ဝိတ္ထာရတော ပန-အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ (မယာ)ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤ ဗြဟ္မာလသုတ်၌၊ အသ-

---

တထာ ၊ပေ၊ ဘဝေသု။ ။တထာဖြင့် ရှေ့၌ပြအပ်သော "ဥပနိဿယကောဋိယာစေဝ သဟဇာတကောဋိယာစ"ကို ပြန်ညွှန်းသည်၊ "ဘဝေသု" အရ "ကမ္မဘဝ, ဥပပတ္တိဘဝ,၂ မျိုးလုံးကို ယူပါ၊ အကျယ်ကို ဓာတုကထာ အကောက် ပဋ္ဌန်းပစ္စည်းများကို လေ့လာ၍ သိပါ။

ဘဝေါ ဇာတိယာ။ ။ဘဝကဇာတိအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ကား (ဇာတိအရ ဥပပတ္တိဘဝရ သောကြောင့်) ဘဝေါအရ ကမ္မဘဝကိုသာ ယူရသည်၊ "ဇာတိ"အရ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်သာ ရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဖြစ်ခြင်း၏တည်ရာ ဝိညာဉ်စသော ခန္ဓာ ၅ ပါးကိုပါ ဌာနပြုပစာ အားဖြင့်ယူရသည်၊ "ဇာတိဇရာမရဏာဒိဟေတုဘူတာ ဝိညာဏာဒိဖလပဋ္ဌာနမေဝ ဂဟိတံ"ဟူသော သင်ကြားပို့ချနှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သဝိကာရာ ပဋ္ဌကခန္ဓာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိကာရ ဟူရာ၌ သင်ကြားပို့ချ၌လာသော ဝိကာရရုပ်များမဟုတ်, ဇာတိကိုပင် ခန္ဓာတို့၏ ထူးခြားသော အမူအရာ "ဝိကာရ"ဟု ဆိုထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ဦးကာ၌ "သဝိကာရာတိစ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရေန သဝိ ကာရာ"ဟု ဖွင့်သည်။]

အယမေတ္ထ သခေ်ပေါ။ ။ပစ္စည်းကိုပြုရာ၌ သဟဇာတနှင့် ဥပနိဿယကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ပြထား၍ ရသင့်သော ကမ္မစသည်ကို မပြသောကြောင့်လည်းကောင်း အင်္ဂါတို့ကို စိစစ်ရာ၌ အကျယ် မစိစစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း သခေ်ပဟု ဆိုသည်။

ထို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို၊ ပယောဇနမတ္တမေဝ–ယှဉ်စေရခြင်းကိုသာ၊ ဝါ–ယှဉ်စေရ ခြင်းမျှကိုသာ၊ ဝါ–သုံးစွဲရခြင်းမျှကိုသာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏။

ဟိ–ချဲ့၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝဋ္ဋကထံ–ဝဋ္ဋကထာကို၊ ဝါ–ဝဋ်ကို ဟောရာဟောကြောင်း တရားတော်ကို၊ ကထေန္တော–ဟောတော်မူလသော်၊ (ကထေ သိ ဌ္ဌစပ်)၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ အဝိဇ္ဇာယ–အဝိဇ္ဇာ၏၊ ပုရိမာ–ရှေးဦးဖြစ်သော၊ ကောဋိ–အစွန်းအစ အပိုင်းအခြားသည်၊ နု ပညာယတိ–မထင်ရှား၊ (ကိံ–အဘယ်သို့မထင်

ပယောဇနမတ္တမေဝ။ ။ဒိဋ္ဌိယာ ကာရဏဘူတဝေဒနာဝသေန–ဒိဋ္ဌိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝေဒနာ၏ အတွမ်းဖြင့်၊ ဧကဒေသမတ္တပယောဇနမေဝ–တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှ ယှဉ်ဝေရုံကိုသာ၊ (သုံးစွဲရုံကိုသာ)၊–ဦးကာ၊ "ဤအဋ္ဌကထာ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော ဝေဒနာ ကို စဤသုံးစွဲရုံကိုသာ သိထိုက်သည်"ဟူလို။

မတ္တမေဝ။ ။မတ္တံ+ဧဝ ၂ပုဒ်လုံးပင် အဝဓာရဏအနုက်ကို ဟောသော ပရိယာယ်ပုဒ်တည်း၊ ဥပမာ–"ဣဒါနေတရဟိ ဝိဒ္ဒတိ" ၌ "ဣဒါနိ+ဧတရဟိ"ဟူသော အနုက်တူ ၂ ပုဒ် တွဲထား သကဲ့သို့တည်း၊ တစ်နည်း–မတ္တသဒ္ဒါသည် "မျှ" ဟုလည်းကောင်း "လောက်"ဟုလည်းကောင်း ပေးရသော အပွအနုက်ဟော, ဧဝကား သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ အနုက်ဟောတည်း။ [ဦးကာသစ်၌ "မတ္တသဒ္ဒေါ၀ါ ပမာဏေ"ဟု ဖွင့်၏၊ ပမာဏအနုက်ကို ဟောရာ၌ "မတ္တာ"ဟု ဣတ္ထိလိင်နှုတ်သာ ရှိ၏၊ "ပမာဏိသရိယေ မတ္တာ"–အဘိဓာန်(၈၇၈)၊ အပွ အနုက်ဟောရာ၌ကား နပုလ္လိန် ရှိ၏၊ အပ္ပေ၀ ဓာရဏေမတ္တံ"–(၁၁၁၈)၊ ဤ၌ နပုလ္လိန်ရှိသောကြောင့် ပမာဏအနုက်ဟော မဖြစ်နိုင်။]

[ဆောင်] မတ္တမေ၀, ၂ ပုဒ်ပြုလည်း, ဝဓာရဏာ, တစ်နုက်သာတည်း၊ တစ်ဖြာ မတ္တံ, အပွဲအနုက်, ဧ၀တွက်မှာ, သန္နိဋ္ဌာ၀–ဓာရဏာသည်, ရှေးက ပေးရိုးအနုက်တည်း။

ဘဂ၀ါဟိ။ ।ဤပါဠိတော်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေဒနာမှစ၍ တစ်စိတ်ပိုင်းမျှသာ ဟော တော်မူသောကြောင့် ထိုသို့ ဟောတော်မူရခြင်း၌ ဥဒါဟရဏ်ကိုလည်းကောင်း အကြောင်းကို လည်းကောင်း ချဲ့ပြခြင်းငှါ "ဘဂ၀ါဟိ"စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဘဂ၀ါကို ကထေန္တော ကထေသိတို့၌ ဝပ်ပါ၊ "ပုရိမာ ဘိက္ခဝေ"စသည်တို့သည် တစ်ပိုင်းတစ်စကို ဟောခြင်း၌ ဥဒါဟရဏ်တို့တည်း။ "ဝေဒနာရာဂေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ"စသည်ကား ဝေဒနာကို အစထား၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။]

ပုရိမာကောဋိ။ ။မည်သည်ဘုရားရှင်, သို့မဟုတ် မည်သည်ဝဋ်ကြာမင်း၏ လက်ထက်ရောက် မ အဝိဇ္ဇာသည် ဝဋ်ဖြစ်၏၊ ထိုလက်ထက်၏ ရှေ့၌ အဝိဇ္ဇာမဖြစ်ခဲ့ဘူးသေး၊ ဤသို့ အဝိဇ္ဇာ ၏ရှေ့အဝဖြစ်သော အပိုင်းအခြားကို "ပုရိမာ ကောဋိ"ဟု ဆိုသည်၊ ကောဋိသဒ္ဒါသည် မရိ ယာဒ (အပိုင်းအခြား) အနုက်ဟောတည်း။

နုပညာယတိ။ ။"မည်သည်းအာရုံ၌ခဏ် အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိသော (ဘုရားရှင်၏) သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်အားသော်မှလည်း အဝိဇ္ဇာ၏ အစသည် မထင်ရှား"ဟု ဆိုရာ၌ ဘုရားရှင်ကား ဘဝကို မလိုက်ခိုင်သောကြောင့် မထင်ရှားခြင်း မဟုတ်ပါ၊ အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြည်းရှားကာလ

ရှားသနည်း၊) ဣတောဝ–ဤမည်သော ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်မှ၊ ဝါ–ဤမည်သော စကြာမင်း၏ လက်ထက်မှ၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေးဘ၌၊ အဝိဇ္ဇာ–အဝိဇ္ဇာသည်၊ နု အဟောသိ–မဖြစ်ဘူးသေး၊ အထပစ္ဆာ–ထိုမှနောက်၌၊ သမဘဝိ(သံ+အဘဝိ)–ကောင်းစွာဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (နု ပညာယတိ)၊ ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဧဝံ–ဤသို့ အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဣဒံ(အယံ အဝိဇ္ဇာ)–ဤ အဝိဇ္ဇာကို၊ (ကာမံ)ဝုစ္စတိ–အကယ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါပေ၏၊ အထ စ ပန–ထိုသို့ အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ–ဤအာသဝဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊

အစကိုယ်က မရှိသောကြောင့် မထင်ရှားခြင်းဖြစ်ပါသည်။။ [ကောဋ္ဌ .နု ပညာယတီတိ အသုကသုနာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ စက္ကဝတ္တိနော ဝါ ကာလေ အဝိဇ္ဇာဥပ္ပန္နာ, နု တတော ပုဗ္ဗေတိ အဝိဇ္ဇာယ အာဒိမရိယာဒါ (အစအပိုင်းအခြားသည်) အပ္ပဋိဟတသ မမ သဗ္ဗညုတာ ညာဏသ္သပိ နု ပညာယတိ, အဝိဇ္ဇမာနတ္တာယေဝါတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။"အဝိဇ္ဇာ သိသေန"စသည်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ ဘဝဒိဋ္ဌိတို့ကို ပဓာနထားလျက် ခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ ဘဝဒိဋ္ဌိတို့၏ဖြစ်ရာကာလ အစမရှိသကဲ့သို့ စိတ် ဝေဒနာ သညာစသော အခြားနာမ်တရားများနှင့် ပထဝီစသော ရုပ်တရားများ၏ ဖြစ်ရာကာလ အစလည်းမရှိဟုပင် မှတ်ပါ၊ ထိုပြင်–ရုပ်နာမ် ၂ ပါးကိုပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, သူ, ငါဟု ထင်နေကြသောကြောင့် သတ္တဝါ၏အစကို ရှာလိုသောဆန္ဒ ဖြစ်နေရပါသည်၊ "ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိ"ဟု သိလျှင်ကား "အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်နေကြသော ရုပ်နာမ်မျှသာတည်း, အကြောင်ချုပ်ဆုံးလျှင် ရုပ်နာမ်လည်း ချုပ်ဆုံးမည်သာ"ဟု သိပြီးလျှင် "အကြောင်းရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်"ဟု နားလည်နိုင်ရကား မည်သည့် ရုပ်နာမ်အတွက်မျှ ဖြစ်ရာကာလအစကို ရှာလိုသောဆန္ဒ ရှိကြတော့မည်မဟုတ်ပါ။

ဧဝဋ္ဌိဒံ, အထစပန။ ။ဧဝဋ္ဌိဒံကို "ဧဝံ မရိယာဒါဘာဝေန အယံ အဝိဇ္ဇာ ကာမံ ဝုစ္စတိ"ဟုလည်းကောင်း, အထစ ပနကို "ကာလနိယမေန (ဖြစ်ရာကာလ အမှတ်အသားအားဖြင့်) မရိယာဒါဘာဝေန ဝုစ္စမာနာပိ"ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ [ဧဝဋ္ဌိဒံ၌ ဣဒံကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသဟု ကြံစေလို၍ "အယံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဧဝဏ္ဏေတံဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။]

ဣဒပ္ပစ္စယာ။ ။အယံ+ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယော၊ တသ္မာ ဣဒပ္ပစ္စယာ ၊ပေ၊ အာသဝပစ္စယာတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ၊ "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"စသော ပါဠိတော်ကိုကြည့်၍ အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို "အာသဝ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား ဤပါဠိတော်သည် ဒသဂုံတွေရ, ဒုတိယပံ, ယမကဝဂ် ၁–သုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ ထိုပါဠိတော်၌ ကောစာဟာရော အဝိဇ္ဇာယ (အဝိဇ္ဇာ၏အကြောင်းသည် အဘယ်နည်း)၊ ပဋ္ဌာနိဝရဏာတိသ ဝစနီယံ"ဟု တိုက်ရိုက်လာသောကြောင့် နိဝရဏ ၅ ပါးကို အဝိဇ္ဇာ၏အကြောင်းဟု ဖွင့်သည်။ [ဣဒပ္ပစ္စယ၌ ဣဒံပုဒ်ရင်းဟု သဏ္ဌာတနှင့် သဒ္ဒနိတ်၌လည်းကောင်း, ဣမပုဒ်ရင်းဟု ကစ္စည်း၌လည်းကောင်း အဆိုကွဲသည်။]

ဝါ–ဤနိဝရဏဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာ–အဝိဇ္ဇာသည်၊ (သမ္ဘဝတိ–ကောင်းစွာဖြစ်၏၊) ဣတိ–ဤသို့၊ (ဓမ္မနိယာမေန–ဓမ္မနိယာမအားဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာယ–အဝိဇ္ဇာ၏၊ ကောဋိ–အစွန်းအစ အပိုင်းအခြားသည်၊) ပညာယတိ–ထင်ရှား၏၊ (ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ ထည့်သည်၊) ဧဝံ–ဤသို့၊ အဝိဇ္ဇာသီသေနဝါ–အဝိဇ္ဇာဟူသော ဦးခေါင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–အဝိဇ္ဇာကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ (ကထေသိ ၌စပ်)

ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဘဝတဏှာယ–ဘဝကို တောင့်တတ်သော တဏှာ၏၊ ပုရိမာ–ရှေးဦးဖြစ်သော၊ ကောဋိ–သည်၊ နပညာယတိ–မထင်ရှား၊ ["ဣတောပုဗ္ဗေ ဘဝတဏှာ နာဟောသိ အထပစ္ဆာ သမဘဝိတိ၊ ဧဝဋ္ဌိဒံ ဘိက္ခဝေ ဝုစ္စတိ၊ အထစ ပန ပညာယတိ"တို့ကို ပေယျာလမြှောက်ထား၊သည်။] ဣဒပ္ပစ္စယာ–ဤအဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝတဏှာ–ဘဝကိုတောင့်တတတ်သော တဏှာသည်၊ (သမ္ဘဝတိ–ကောင်းစွာဖြစ်၏၊) ဣတိ–ဤသို့၊ (ဓမ္မနိယာမေန–ဖြင့်၊ ဘဝတဏှာယ–ဘဝကို တောင့်တတတ်သောတဏှာ၏၊ ကောဋိ–သည်၊ ပညာယတိ–၏၊) ဧဝံ–ဤသို့၊ တဏှာသီသေနဝါ–တဏှာတည်းဟူသော ဦးခေါင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–တဏှာကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ကထေသိ ၌စပ်)။

ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ–ဘဝဒိဋ္ဌိ၏၊ ဝါ–သဿတဒိဋ္ဌိ၏၊ ပုရိမာ ကောဋိ နပညာယတိ ၊ပေ၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ–ဤ ဝေဒနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝဒိဋ္ဌိ–သည်၊ ဝါ–သည်၊ သမ္ဘဝတိ–၏၊ ဣတိ–သို့၊ (ဓမ္မနိယာမေန–ဖြင့်၊ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ–၏၊ ကောဋိ–သည်၊) ပညာယတိ–၏၊ ဧဝံ–သို့၊ ဒိဋ္ဌိသီသေနဝါ–ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဦးခေါင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–ဒိဋ္ဌိကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကထေသိ–ဟောတော်မူပြီ။

ပန–နိဝတ္တေတဗ္ဗ, ပယ်လှန်ချ၍, ဂဟေတဗ္ဗအထူး, ပြဆိုဦးအံ့၊ ဣဓ–ဤဗြဟ္မာလသုတ်၌၊ ဒိဋ္ဌိသီသေန–ဖြင့်၊ ဝါ–ဖြင့်၊ ကထေန္တော–ဟောတော်မူလသော်၊ ဝေဒနာရာဂေန–ဝေဒနာ၌ တပ်မက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥပဒ္ဒမာနာ–ဖြစ်ကုန်သော၊

ဘဝတဏှာယ။ ။ဘဝကိုတောင့်တတတ်သော တဏှာကို "ဘဝတဏှာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို ဘဝတဏှာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော "ဣဒပ္ပစ္စယ"ဟူသည် ဘဝ၏အပြစ်တွေကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော "အဝိဇ္ဇာ"တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဂုံတွေ့ရှိရ ၂ နံပါတ်သုတ်၌ "ကောစာဟာရော ဘဝတဏှာယ၊ အဝိဇ္ဇာတိသ ဝစနီယံ"ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဘဝဒိဋ္ဌိယာ။ ။"ဘဝတိတိ ဘဝေါ–မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်နေသောကြောင့် ဘဝမည်၏၊ ဘဝေါ ဣတိ+ပဝတ္တာ+ဒိဋ္ဌိ ဘဝဒိဋ္ဌိ"နှင့်အညီ သဿတဒိဋ္ဌိကို "ဘဝဒိဋ္ဌိ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို ဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဒပ္ပစ္စယကား ဤပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဝေဒနာ ပင်တည်း။ [ဤပါဠိတော်ကို ထို ဒသကအဂုံတွေ့ရှိရ၌ မတွေ့.ရ၊ အခြားတစ်နေရာ၌ ရှာသင့်ပါသည်။

ဒိဋ္ဌိယော–မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ကထေတွာ–ဟောတော်မူပြီး၍၊ ဝေဒနာမူလက်–ဝေဒနာဟူသော အရင်းရှိသော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်–ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို၊ ကထေသိ–ပြီ၊ တေန–ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဣဒံ(အတ္ထဇာတံ)–ဤအနက်သဘောကို၊ (ဘဂဝါ)၊ ဒဿေတိ–၏၊ (ကိံ–အဘယ်အနက်သဘောကို၊ ဒဿေတိ–နည်း၊) ဇဝံ–ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်, ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်သည့်အတိုင်း၊ ဧတေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ–ဤ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်၊ ဣဒံ ဒဿနံ–ဤ မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဟေတွာ–၍၊ တီသု–ကုန်သော၊ ဘဝေသု–ဘဝတို့၌၊ [ဘဝနှင့်ယောနိ, ဂတိစသည်တို့သည် အရမကွဲသောကြောင့် "စ" သဒ္ဒါမပါ၊ ထိုသို့ မပါသောကြောင့် "လည်းကောင်း"ဟုလည်း မပေးရ။] စတူသု–ကုန်သော၊ ယောနီသု–ယောနိတို့၌၊ ပဉ္စသု–ကုန်သော၊ ဂတီသု–ဂတိတို့၌၊ သတ္တသု–ကုန်သော၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု–ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့၌၊ နဝသု–ကုန်သော၊ သတ္တာဝါသေသု–သတ္တာဝါသတို့၌၊ ဣတော–ဤဘဝမှ၊ ဝါ–ဤယောနိမှ၊ ဝါ–ဤဂတိမှ၊ ဝါ–ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိမှ၊ ဝါ–ဤသတ္တာဝါသမှ၊ ဧတ္ထ–ထိုဘဝသို့လည်းကောင်း၊ ဝါ–ထိုယောနိသို့လည်းကောင်း၊ ဝါ–ထိုဂတိသို့လည်းကောင်း၊ ဝါ–ထိုဝိညာဏဋ္ဌိတိသို့လည်းကောင်း၊ ဝါ–သတ္တာဝါသသို့လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထာ–ထိုဘဝမှ၊ ["ထိုယောနိမှ" စသည်ပေးပါ။] ဣဓ–ဤဘဝသို့လည်းကောင်း၊ ["ဤယောနိသို့လည်းကောင်း" စသည်ပေးပါ။] ဣတိ, သန္ဓာဝန္တာ–အဆက်မပြတ် ပြေးသွားကြရကုန်သည်၊ သံသရန္တာ–တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်ကြရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယန္တေ–ဆီဆုံယန္တြားဌ: [ဆီဆုံကိုပင်လှည့်ပတ်၍သွားတတ်သောကြောင့် "ယာယတီတိယန္တံ" အရ "ယန္တ"ဟုခေါ်သည်။] ယုတ္တဂေါ ဣဝ–ကပ်ယှဉ်အပ်သောနွားသည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထမ္ဘေ–တိုင်

တေန ဣဒံ ဒဿေတိ။ ။"နန္ဒ ဒိဋ္ဌိယောဇဝ ကထေတဗ္ဗာ, ကိမတ္ထိယံ ပန ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကထနံတိ–ဒိဋ္ဌိတို့ကိုသာ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း"ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တေန" စသည်ကို မိန့်သည်၊ အနုလုံနည်းအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာသည် ဝဋ်ကိုပြသော ဝဋ္ဋကထာဖြစ်၏၊ "အဝိဇ္ဇာယတ္တေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ"စသော ပဋိလုံနည်းကဲ့သို့ ဝိဝဋ္ဋကထာ မဟုတ်၊ "ထို ဝဋ္ဋကထာကို ဟောတော်မူခြင်းသည် "ဤမိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည် မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သမျှ ဤအကြောင်းအဆက်ဆက် နည်းအားဖြင့် ဝဋ်ဆင်းရဲ၌သာ နစ်မြုပ်ကြရသည်"ဟု ပြတော်မူရခြင်း အကျိုးရှိသည်–ဟူလို။

ဣတော ၊ပေ၊ ဣဓ။ ။"ဣတော"ဖြင့် မိမိဖြစ်ရာဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, သတ္တာဝါသတို့ကို ညွှန်ပြ၏၊ "ဧတ္ထ"ဖြင့် ထိုနောက် ရောက်ရမည့်ဘဝစသည်ကို ညွှန်ပြသည်၊ "ဧတ္ထာ"ဖြင့် ဤဘဝသို့ မရောက်မီ ရှေ့ဘဝစသည်ကို ညွှန်ပြ၏၊ "ဣဓ"ဖြင့် ဤဘဝ, ဤယောနိစသည်ကို ညွှန်ပြသည်၊ ထိုပါဠိတို့ဖြင့် "အပရိယန္တံ အပရာပရုပတ္တိ" ဒဿေတိ–အဆုံးမရှိနိုင်ဘဲ အဆက်ဆက်ဖြစ်နေရပုံကို ပြလိုရင်းဖြစ်သည်။

ဌ၊ ဥပနိဗန္ဓကုက္ကုရောဝိယ–ဖွဲ့ချည်အပ်သော ခွေးသံချည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ [ရှေးစာအုပ်တို့ဌ ဥပနိဗန္ဓကုက္ကုဠောဝိယ–ဖွဲ့ချည်အပ်သော ကြက်သည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း”ဟု ရှိ၏။] ဝါတေန–ဇလကြောင့်၊ ဝိပ္ပနဋ္ဌနာဝါဝိယစ–ပျက်စီးသော လှေသည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခမေဝ–ဝဋ်ဆင်းရဲသို့သာ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ–အစဉ်လိုက်၍ လည်ကြရကုန်၏၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော–မှ၊ သီသံ–ဦးခေါင်းကို၊ ဥက္ခိပိတ္တုံ–ကြွမြှောက်ခြင်းငှါ၊ နိ သံဏ္ဌာနန္တိ–မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ (ဒဿေတိ)။

ဝိပ္ပနဋ္ဌနာဝါ။ ။“ဝိ–အထူးထူး+ပ–အပြားအားဖြင့်+နဋ္ဌ–ပျက်စီးသော”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သောကြောင့် “ပ” ဥပသာရကိုသာ ဒွေဘော်ပြု၍ “ဝိပ္ပ+နဋ္ဌနာဝါ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ စာအုပ်တို့ဌ “ဝိပန္န”ဟုလည်းကောင်း “ဝိပ္ပန္န”ဟုလည်းကောင် ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ၊ ပျက်စီးခြင်းအနက်ကို ဟောရာဌ “ဝိပတ္တိ–ဝိပန္န” ပုဒ်မှလာသော “ဝိပန္န”ပုဒ် မဟုတ်ပါ။ [ဝိပ္ပနဋ္ဌာတိ–ဝိဝိဓေန နာသိတာ၊–ဋီကာသစ်။]

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဏ္ဏကထာအဖွင့်ပြီး၏။

ဝိဝဏ္ဏကထာအဖွင့်

၁၄၅။ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနံ–မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော၊ ဝဋ္ဋ–ဝဋ်တရားကို၊ ကထေတွာ–ဟောတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ–ဌ၊ ယုတ္တယောဂဘိက္ခုအာဓိဋ္ဌာနံ–အားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော ရဟန်း၏တည်ရာကို၊ ကတွာ, ဝိဝဋ္ဋ–ဝဋ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောတရား

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတံ ယေသံတိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ+အဓိဋ္ဌာနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနံ၊ “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ”စသောအားဖြင့် အကြောင်းအကျိုးလည်းနေပုံကိုပြသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုပင် “ဝဋ္ဋတိ–လည်တတ်၏၊ ဣတိ ဝဋ္ဋ” အရ “ဝဋ္ဋ”ဟုခေါ်၏၊ ထို ဝဋ်သည် မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ တည်ရာတည်း။ [“ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်” ဟူရာဌ “ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော တည်ရာရှိသောဒေသနာ”ရ၏၊ ဤဌ်ကား ဒေသနာ(စကား)မရ၊ ဝဋ်ဟူသော တရားသဘောသာ ရသည်။]

ယုတ္တ ၊ပေ၊ အဓိဋ္ဌာနံ။ ။“ယုဇ္ဈတဗ္ဗော–အားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ ယောဂေါ”အရ အားထုတ်ထိုက်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို “ယောဂ”ဟု ခေါ်၏၊ ယုတ္တော(အားထုတ်ထိုက်သော) +ယောဂေါ ယေနာတိ ယုတ္တယောဂေါ၊ ယုတ္တယောဂဘိက္ခုနော+အဓိဋ္ဌာနံ ယုတ္တယောဂဘိက္ခု အဓိဋ္ဌာနံ (ဝိဝဋ္ဋ)၊ “ယတော ခေါ ၊ပေ၊ ပဇာနာတိ”အရ ထိုဖသာယတနတို့၏ သမုဒယစသည်ကိုသိခြင်းကား ဝိဝဋ္ဋတည်း၊ ထိုဝဋ်သည် ထိုဝဋ်သည် ယုတ္တယောဂဘိက္ခုဟူသော ယောဂိပုဂ္ဂိုလ်၏ တည်ရာဖြစ်၏ “ဝဋ္ဋသ+ဝိရုဒ္ဓံ ဝိဝဋ္ဋ”ဟု ပြုသင့်၏၊ ဋီကာသစ်ဌ “ဝဋ္ဋတော+ ဝိဂတံ ဝိဝဋ္ဋ”ဟု ပြုလေသည်။ [ဤနေရာဌ ဝိဝဋ္ဋအရ နိဗ္ဗာန်ကို မယူရ, ကထာကို ယူရသောကြောင့် စဉ်းစားပါ။]

ကို၊ ဝါ–ဝင့်မှကင်းသောတရားကို၊ ဒသေန္တော–ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊ ဝါ–ကြောင့်)၊ ယတော ၊ပေ၊ ဘိက္ခု၊တိ အာဒီ–အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ–ပြီ၊ (ဟောတော်မူ၏)၊ တတ္ထ–ထို ယတော ၊ပေ၊ ဘိက္ခုအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယတောတိ–ကား၊ ယဒါ–အကြင်အခါ၌၊ ["ကာလတ္ထသတ္တမီအနက်၌ တောပစ္စည်းသက်သည်"ဟု သိစေ၏။] ဆန္ဒံ ဖဿာယတနာနံတိ–ကား၊ ဆဟိ–နိ်သော၊ ယေဟိ ဖဿာယတနေဟိ–အကြင် ဖဿာယတနတို့ဖြင့်၊ ဖုသိတ္တာ–၍၊ ပဋိသံဝေဒယမာနာနံ–ခံစားကြကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ–မိစ္ဆာအယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝဏ္ဏ–ဝဏ္ဏတရားသည်၊ ဝတ္ထုတိ–ဖြစ်၏၊ [တစ်နည်း, ဝဏ္ဏတိ–လည်း၏။] ဆန္ဒံ–ဖ ပါးကုန်သော၊ တေသံယေဝ ဖဿာယတနာနံ–ထိုဖဿာယတနတို့၏ပင်၊ (သမုဒယံ–စသော ပုဒ်တို့၌စပ်)။

သမုဒယန္တိ အာဒီသု–သမုဒယံအစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ အဝိဇ္ဇာ ၊ပေ၊ စက္ခုသမုဒယောတိ အာဒိနာ–အဝိဇ္ဇာ ၊ပေ၊ စက္ခုသမုဒယောအစရှိသော၊ ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနေ–ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌၊ ဝုတ္တနယေန–ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဖဿာယတနာနံ–ဖဿာယတနတို့၏၊ သမုဒယာဒယော–သမုဒယအစရှိသည်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာန်၏၊ ပန–စိုးစဉ်းအနည်းငယ်ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ တတ္ထ–ထိုဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌၊ ဖဿသမုဒယာ ဖဿနိရောဓာတိ–ဟူ၍၊ (မယာ)ဝုတ္တံ ယထာ–ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ–ဤအတူ၊ ဣဓ–ဤဝိဝဋ္ဋကထာ၌၊ တံ–ထို ဖဿဌာနကို၊ စက္ခာဒီသု–စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့၌၊ အာဟာရသမုဒယာ အာဟာရနိရောဓာတိ–ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏၊ မနာယတနေ–မနာယတနဌာ၌၊ နာမရူပသမုဒယာ နာမရူပနိရောဓာတိ–ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)။

ယေဟိ ၊ပေ၊ ဖဿာယတနာနံ။ ။ဤဆန္ဒံ ဖဿာယတနာနံ၌ "ဖဿာယတန"ဟူသည် အထူးမဟုတ်, အောက်၌ "ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ"စသည်ဖြင့် ဝင့်လည်ပုံကို ပြခဲ့ရာဝယ် ဝေဒနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖဿာယတန ၆ ပါးပင်တည်း"ဟု သိစေလို၍ "ယေဟိ" စသော အနိယမဝါကျကို ထည့်၍ဖွင့်သည်။

ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနေ။ –။သဿတဝါဒစသည်တို့၏ အဆုံးအဆုံးဝယ် "ဝေဒနာနံ သမုဒယဋ္ဌ" စသည်ကို "ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း"ဟု ဆို၏၊ မှန်၏–ထိုပါဠိ၏ အဋ္ဌကထာ၌ "တာသံယေဝ ဝေဒနာနံ ဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခန္တော ဝေဒနာနံ သမုဒယဋ္ဌာတိ အာဒိမာဟ"ဟု အနုသန္ဓေတတ်ခဲ့သည်၊ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်း၌ "အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော"စသည်ဖြင့် တဏှာ, ကမ္မ, ဖဿဟူသော သမုဒယကိုလည်းကောင်း, "အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ"စသည်ဖြင့် နိရောဓကို လည်းကောင်း ဖွင့်ပြခဲ့သည်၊ ထိုအတိုင်း ဤ၌နည်းမိပါ–ဟူလို။

ယထာပန ၊ပေ၊ နိရောဓာတိ။ ။"ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနေ ဝုတ္တနယေန"ဟု ဆိုသောကြောင့် "အလုံးစုံတူသည်"ဟု ထင်မည်စိုး၍ အနည်းငယ်ထူးကြောင်းကို ပြလိုရကား "ယထာ ပန" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ "ဖဿ"နေရာဝယ် ဤ၌ စက္ခုစသော ရုပ်အာယတန

ဥတ္တရိတရံ ပဓာနာတိတိ–ကား၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကော–မိစ္ဆာအယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒိဋ္ဌိမေ၀–မိစ္ဆာအယူကိုသာ၊ ဓာနာတိ–သိနိုင်၏၊ အယံ ပန–ဤရဟန်းသည်ကား၊ (ပါဠိတော်၌ "ဘိက္ခု"ဟု ဆိုအပ်သော ရဟန်းသည်ကား)၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌ–မိစ္ဆာအယူကို လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိတော–မိစ္ဆာအယူထက်၊ ဥတ္တရိတရံ–သာလွန်သော၊ သီလ ၊ပေ၊ ဝိမုတ္တိ'စ–သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိကိုလည်းကောင်း၊ (ဓာနာတိ–နိုင်၏၊) ဣတိ–ဤသို့၊ ယာ၀ အရဟတ္တာ–အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ဓာနာတိ–သိနိုင်၏၊ ကော–အဘယ်ရဟန်းသည်၊ ဧ၀ं–ဤသို့၊ ဓာနာတိ–သိနိုင်သနည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ ဤပုစ္ဆာ၀ါကျ ကျနေ၏။] ခီဏာသ၀ေါ–ရဟန္တာရဟန်းသည်၊ ဓာနာတိ၊ အနာဂါမီ–အနာဂါမ်ရဟန်းသည်၊ ဓာနာတိ၊ သကဒါဂါမီ–သကဒါဂါမ် ရဟန်းသည်၊ ဓာနာတိ၊ သောတာပန္နော–သောတာပန် ရဟန်းသည်၊ ဓာနာတိ၊ ဗဟုသုတော–များသောသုတရှိသော၊ ဂန္ထ

တို့အတွက် အာဟာရကို လဲလှယ်ရခြင်း, မနာယတနအတွက် နာမရူပကို လဲလည်ရခြင်းကား အနည်းငယ် ထူးပါသည်–ဟူလို။

အာဟာရနှင့်နာမ။ ။အာဟာရအရ ကဗဠိကာရာဟာရကို ယူပါ၊ "ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမသ္မာကာယသ္မာ (စက္ခုစသည်ပါ၀င်သော ဤရူပကာယအား) အာဟာပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ကဗဠိကာရအာဟာရသည် စက္ခုစသည်အား ဥပတ္ထမ္ဘက သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ နာမရူပသမุဒယာ၌လည်း "ဝိညာဏပစ္စယာ"မှလာသော နာမ်တရား ဖြစ်ရကား နာမအရ စေတသိက် နာမ်ကိုသာ ယူရ၏၊ ထိုနာမ်က မနာယတနအား ကျေးဇူးပြုသည်။

မှတ်ချက်။ ။"နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် နာမ်ရုပ်သည် သာမညအားဖြင့် စက္ခုစသော အာယတန ၆ ပါးလုံးအား ကျေးဇူးပြုနိုင်၏၊ သို့သော် အထူးအားဖြင့် စက္ခုစသော ရုပ်အာယတနတို့အား အာဟာရက ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် ထူးသော အကြောင်းအားဖြင့် ပြခြင်းငှါ "အာဟာရ သမုဒယာ"ဟု ဆိုပါသည်။ [သစ္စမေတံ အ၀ိသေသေန၊ ဣဓ ပန ဧ၀ံပိ (ဤအာဟာရက ကျေးဇူးပြုခြင်းအားဖြင့်လည်း) စက္ခာဒီသု သမ္ဘ၀တိတိ ဝိသေသတော ဒဿေတုံ တထာ ဝုတ္တံတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊–ဋီကာသစ်။]

ဥတ္တရိတရံ။ ။"အယံ ဣမေဟိ သဗ္ဗေဟေ၀ ဥတ္တရိတရံ ပဓာနာတိ–ဤရဟန်းသည် အလုံးစုံးသော ဒိဋ္ဌိဂတိကတို့ထက်ပင် သာလွန်သော တရားကို သိ၏"ဟု ဟောတော်မူသော ကြောင့် "ဒိဋ္ဌိဂတိကတို့လည်း သိတန်သမျှ သိကြ၏"ဟု ခွင့်ပြုတော်မူရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဒိဋ္ဌိမေ၀ ဓာနာတိ"ဟု ဖွင့်နိုင်သည်။ [သီလ သမာဓိ ပညာတို့သည် လောကီ လောကုတ္တရာ ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို သီးခြားဆိုထားသောကြောင့် ဝိမုတ္တိ အရ အောက်ဖိုလ်များကိုသာ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ယူပါ၊ "ထိုတရားတို့ကို ရဟန္တာမှစ၍ အာရဒ္ဓ၀ိပဿက ပုထုဇဉ်တိုင်အောင် သိ၏"ဟူရာ၌ မိမိဆိုင်ရာအာရုံ၌ ထိုက်တန်သမျှ သိခြင်းကို ယထာလာဘနည်းအားဖြင့် ယူပါ၊ သို့မဟုတ်, တချို့ကို အနုမာနသိဟု ယူပါ။]

ဓရော–ကျမ်းဂန်ကို ဆောင်သော၊ ဘိက္ခု–ရဟန်းသည်၊ ဈာနာတိ–၏၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကော–အာထုတ်အပ်ပြီးသော ဝိပဿနာရှိသောရဟန်းသည်၊ ဈာနာတိ၊ ပန–ထိုသို့ပင် အနာဂါမ်မှစ၍ အာရဒ္ဓဝိပဿကတိုင်အောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သိနိုင်ကြပါသော်လည်း၊ ဒေသနာ–ဒေသနာတော်ကို၊ အရဟတ္တနိကူဌေနေဝ–အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်သာလျှင်၊ နိဋ္ဌာပိတာ–ပြီးဆုံးစေတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ–ဤကား အဖြေတည်း။

၁၄၆။ ဧဝံ–သို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဝိဝဋ္ဋ–ဝဋ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို၊ ဝါ–ဝဋ်မှကင်းသော တရားကို၊ ကထေတွာ–ဟောတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ–ဌ်၊ ဒေသနာဇာလဝိမုတ္တော–ဒေသနာတော်တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်မှလွတ်ထွက်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကောနာမ–မိစ္ဆာအယူရှိသူမည်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိတော့၊ ဣတိ(ဣမဿ အတ္ထသ)–ဤအနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ–ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငာ၊ ပန–တစ်ဖန်၊ ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေတိ–အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာရဘိ–အားထုတ်တော်မူပြီ။ ["ဒေသနာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်မှလွတ်သော ဒိဋ္ဌိဂတိက မရှိတော့"ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် ဒေသနာတော်၏ အလုံးစုံပြည့်စုံကြောင်းကို ပြသည်။]

တတ္ထ–ထို ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အန္တောဇာလီ ကတာတိ–ကား၊ မယုံ–ငါ၏၊ ဣမဿ ဒေသနာဇာလဿ–ဤ ဒေသနာတော်တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်၏၊ အန္တောယေဝ–အတွင်း၌သာ၊ ကတာ–ပြုအပ်ကုန်

ဒေသနာ ပန ၊ပေ၊ နိဋ္ဌာပိတာ။ ။ပနကို အရုစျတ္ထ (မနှစ်သက်အပ်သောအနက်ကို ထွန်းပြသော) နိပါတ်ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ အကယ်၍ကား အနာဂါမ်မှစ၍ အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် သိနိုင်သည်ကား မှန်ပါပေ၏၊ သို့သော်လည်း အလွန်ဆုံးသိနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရဟန္တာသာဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဘိက္ခုအရ ရဟန္တာရဟန်းတိုင်အောင် ယူ၍ (ရွှေအိမ် ရွှေနန်းကို ကျောက်မျက်ရတနာ အထွဋ်တပ်သကဲ့သို့) ဤဒေသနာတော်ကိုလည်း အရဟတ္တဖိုလ် အထွဋ်ဖြင့် ပြီးဆုံးစေပါသည်–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ "ယတော ၊ပေ၊ ဘိက္ခု ၊ပေ၊ ပဈာနာတိ"ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် တရားတော်၏ နိယျာနိက အဖြစ်နှင့်တကွ သံဃာတော်၏ သုပွဋိပန္နအဖြစ်ကို ပြ၏၊ ထိုသို့ ပြသောကြောင့်ပင် အဌကထာ၌ ရဟန္တာမှစ၍ အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် သုပွဋိပန္နဂုဏ်ရှိသော သံဃာတော်ကို အပြည့်အစုံ ပြတော်မူသည်၊ ဤသို့ ပြသဖြင့် အောက်"ပါဏာတိ ပါတံ ပဟာယ ၊ပေ၊ သမဏော ဂေါတမော"အဖွင့်၌ "ဘိက္ခုသံဃဝသေနာပိ ဒီပေတုံ"ဟု ဆိုခဲ့သောစကားအရ "ဤ၌ ဘိက္ခုသံဃာနှင့်စပ်၍ တိုက်ရိုက်ပင် ပြအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်"ဟု မှတ်ပါ။

အန္တောဇာလီကတာ။ ။အာနယော ဇာလမုစ္စတေ၊–၅၂၁ အဘိဓာန်နှင့်အညီ နပုလ္လိန် ဇာလသဒ္ဒါသည် ပိုက် (ကွန်) အနက်ကိုဟော၏၊ ဇလေ–ရေ၌+ဟိတံ–စီးပွားတည်း၊ ဇာလ–ပွား၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကအားလုံးကို သိမ်ကျုံးယူနိုင်သော ဒေသနာတော်ကိုလည်း သဒိသူပစာရအား

ပြီ၊ ဝါ–ထား၊အပ်ကုန်ပြီ၊ ဇတ္တ သိတာဝါတိ–ကား၊ မမ–ငါ၏၊ ဇတသို့ ဒေသနာ ဇာလေ–ဤဒေသနာတည်း၊ဟူသော ပိုက်ကွန်၌၊ သိတာ နိဿိတာ အဝဿိတာ–မှီကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ဇဝ–ဖြစ်၍သာ၊ (ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ–၌စပ်)။

ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ တိ(ဇတ္တ)–ဤပါဠိ၌၊ ကိ (အတ္ထဇာတ်)–အာဘယ် ပိဏ္ဍတ္တ သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ–ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်သနည်း၊ တေ–ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်၊ အဓော–အောက်၌၊ သြသီဒန္တာပိ–နစ်မြုပ်ကုန်သော် လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓံ–အထက်၌၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တာပိ–ပေါ်တက်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ မမ–ငါ၏၊ ဒေသနာဇာလေ–ဒေသနာတည်း၊ဟူသော ပိုက်ကွန်၌၊ သိတာဝ–မှီကုန် သည်သာ၊ ဟုတ္တာ, သြသီဒန္တိ စ–မြုပ်လည်း၊မြုပ်ကြကုန်၏၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ စ–ပေါ်တက် လည်း ပေါ်တက်ကြကုန်၏၊ (ဣတိ–ဤပိဏ္ဍတ္တသည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ဖြင့် "ဇာလ"ဟု သုံးစွဲတော်မူသည်၊ ဇာလသ+အန္တော အန္တောဇာလ်၊ အန္တောဇာလ်–ဒေသနာ ပိုက်ကွန်အတွင်း၌+ကတာ–ပြုအပ်ကုန်သော မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့တည်း၊ အန္တောဇာလိကတာ–တို့။

မှတ်ချက်။ ။"အန္တောဇာလကတာ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် "တပ္ပါကဋိကရဏ" ပုဒ်ကဲ့သို့ (လ)၏ အကို (ဤ)ပြု၍, တစ်နည်း–(ဤ)ပစ္ဆည်းသက်၍ "ဇာလိ"ဟု ဖြစ်ရသည်၊ ဤပြခဲ့ သည်အတိုင်း သဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် အနက်ဖြစ်သော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်မျှကိုပြလိုသော ကြောင့် "ဣမသ္မိ ၊ပေ၊ အန္တောယေव ကတာ"ဟု မိန့်သည်။ [ဤဝါကျဝယ် ဋီကာတို့၌ "အန္တောဇာလသ္မာတိ အန္တောဇာလ်"ဟု တွေ့ရသော်လည်း ထို အန္တောဇာလသ္မပါ၌ကို အဋ္ဌကထာ၌ မတွေ့ရပါ။]

ဇတ္တသိတာဝ။ ။ဇတ္တကို "ဇတသို့ ဒေသနာဇာလေ"ဟု ဖွင့်ပုံမှာ ထင်ရှားပြီ၊ သိတာ၌ သိဓာတ်၏ သေဝ, ဂတိ, ဝုဒ္ဓိအနက်များကို တားမြစ်၍ အဝလမ္ဗ(မှီခြင်း)အနက်ကို ယူစေလို သောကြောင့် "နိဿိတာ, အဝဿိတာ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ။ ။မုဒ္ဓမာတ်သည် နစ်မြုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသော်လည်း ဥ ဥပသာဂကြောင့် "ပေါ်ခြင်း" အနက်ကိုဟောနိုင်၏၊ ဥဒ်ဟု သက္ကတ၌ရှိသောကြောင့် (ဒ်)အစား မ ဒွေဘော်လာ ရသည်၊ မာနပစ္ဆည်းကား လက္ခဏာအနက်ဟောတည်း၊ မဂ်ဖြင့်မပယ်အပ်သေးသော ဥမ္မုဇ္ဇန ကြိယာဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဥမ္မုဇ္ဇနကြိယာကို မှတ်သား၍ "ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ"ဟု လက္ခဏာ လက္ခဏအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ [သြသီဒန္တာ၌ အန္တလည်း လက္ခဏတည်ပင်တည်း။]

ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။"ဣဒံ ဝုတ္တံ, ဟောတိခ်က, ဂုဏ္ဍတ်ဖေါ်ပြ, ပိဏ္ဍတ္တ"နှင့်အညီ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိအတွက် အပေါင်းဖြစ်သော ပိဏ္ဍတ္တအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"ဟု ပုစ္ဆာဝါကျစီရိုသည်၊ "ဥမ္မုဇ္ဇ–ပေါ်"ဟု ဆိုရာ၌ မြုပ်ရာမှ ပေါ်ရသောကြောင့် ဥမ္မုဇ္ဇနကြိယာဖြင့် နိမုဒ္ဓနခေါ် သြသီဒနကိုလည်း အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ယူနိုင်ရကား "အဓော သြသီဒန္တာ"ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။

ဇော္ဌ ပရိယာပန္နာတိ–ကား၊ မယံ့–ငါ၏၊ ဇော္ဌ ဒေသနာဇာလေ–ဤဒေသနာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်၌၊ ပရိယာပန္နာ–အကျုံးဝင်ကုန်သည်၊ ဇေတေန–ဤဒေသနာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်နှင့်၊ အာဗဒ္ဓါ–စပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ အန္တောဇာလီကတာစ–ဒေသနာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်အတွင်း၌ ပြုအပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဟုတ္တာ, ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ–ပေါ်ကုန်လသော်၊ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ–ပေါ်ကုန်၏၊ ဟိ–မှန်၊ ဇော္ဌ–ဤဒေသနာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်၌၊ အသင်္ခ်ဟိတောဝ–မသိမ်းယူအပ်မသိမ်းယူနိုင်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကောနာမ–မိစ္ဆာအယူရှိသူမည်သည်၊ နု အတ္ထိ–မရှိတော့၊ [တစ်နည်း–"နဟိတက်ရာ, ဟိနက်မှာ, ဟိတ်ပါဒဋ္ဌိစွဲ" နှင့်အညီ "ဟိ (ယသ္မာ)–အကြောင့်ကြောင့်"ဟု ပေးဖို့ရန် "ကသ္မာ ဇေတေန အာဗဒ္ဓါ အန္တောဇာလီကတာစ ဟုတ္တာ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ, ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ–နိ်သနည်း၊"ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်ပါ၊ ဟိ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ ဇော္ဌ–၌၊ အသင်္ခ်ဟိတောဝ–သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကောနာမ–မည်သည်၊ နု အတ္ထိ–တော့၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ ဇေတေန ၊ပေ၊ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ–နိ်၏ –ဟု အဖြေဝါကျလည်း ထည့်ပါ။]

သုခုမစ္ဆိကေနာတိ–ကား၊ သဏှ အစ္ဆိကေန–သိမ်မွေ့ သေးငယ်သောအပေါက်ရှိသော၊ သုခုမစ္ဆိဒ္ဒေန–သိမ်မွေ့ သေးငယ်သောအပေါက်ရှိသော၊ (ဓာလေနဒ္ဒ်စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဟိ–ဥပမာန ဥပမေယျ နီးနှောရှုပြဦးအုံ၊ ကေဝဏ္ဏော–တံငါသည်ကို၊

မြုပ်ခြင်း, ပေါ်ခြင်း။ ။"အပါယုပတ္တိဝသေန အဓော သြသီဒန်, သမ္ဘတ္တိဘာဝဝသေန ဥဒ္ဓံဂမန်၊ (အပါယ်၌ ဖြစ်ရခြင်းကို မြုပ်ခြင်း, သမ္ဘတ္တိ (သုဂတိ) ဘဝ၌ ဖြစ်ရခြင်းကို ပေါ်ခြင်းဟု ခွဲပါ)၊ တထာ–ပရိတ္တဘူမိ မဟဂ္ဂတဘူမိဝသေန (ထို့ပြင်–ကာမဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းကို မြုပ်ခြင်း, မဟဂ္ဂုတ် (ရူပ–အရူပ)ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းကို ပေါ်ခြင်းဟုလည်းကောင်း) သြလီနတာ အတိဓာဝနဝသေန (တွန်ဆုတ်ခြင်းကို မြုပ်ခြင်း, လွန်၍ ပြေးသွားခြင်းကို ပေါ်ခြင်းဟုလည်းကောင်း) ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိဝသေနစ (ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိကို မြုပ်ခြင်း,အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိကို ပေါ်ခြင်းဟုလည်းကောင်း) ယထာက္တမ် အဓော သြသီဒန် ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂမန် ယောဇေတဗ္ဗံ၊–ဋီကာ။

ဇောနအာဗဒ္ဓါ။ ။ပရိယာပန္နာပုဒ်ဖြင့် ရအပ်သော အတ္ထာပန္နအနက်ကို ပြလိုရ် "ဇေတေနအာဗဒ္ဓါ"ဟု မိန့်သည်၊ ဒေသနာပိုက်ကွန်၌ အကျုံးဝင်ခြင်း (ပါဝင်ခြင်း) ဟူသည် "ဒေသနာပိုက်ကွန်နှင့် ဆက်စပ်ခြင်း, မကင်းနိုင်ခြင်းတည်း"ဟူလို၊ "အန္တောဇာလီကတာ ၊ပေ၊ ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ" ကား ပါဠိတော်အတိုင်း အစပ်ပြသောပုဒ်တို့တည်း။

သုခုမစ္ဆိကေန။ ။အစ္ဆိသဒ္ဒါသည် စက္ခုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း။ [လောစနံစက္ခု စက္ခုစ၊–အဘိဓာန်(၁၄၉)။] ပိုက်ကွန်၌ ဓာဇေပါက်တွေသည် မျက်လုံးနှင့်တူသောကြောင့် "အစ္ဆိဝိယာတိ အစ္ဆိ"ဟု ပြုပါ၊ သုခုမ်+အစ္ဆိ ယသ္မာတိ သုခုမစ္ဆိက် (ဓာလ) [သမာသန္တ ကပစ္စည်း။] အပေါက်ကျယ်နေလျှင် သြဠာရိကဖြစ်သော ရေသတ္တဝါအကြီးစားတွေ ထွက်သွားနိုင်သောကြောင့် ထိုသတ္တဝါတွေ မထွက်နိုင်အောင် သေးငယ်သောအပေါက်ရှိသော ပိုက်ကွန်ကို ဥပမာပြတော်မူသည်။

(ဝေဒီတဗ္ဗော)ဝိယ–သိထိုက်သကဲ့သို့၊ (ဧ၀ံ–တူ၊) ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗော)၊ [ဤနည်းကား ဥပမာန, ဥပမေယျ ၂ ဝါကျခွဲ၍ ပေးနည်းတည်း၊ "ကေ၀ဋ္ဋောဝိယ–ကိုကဲ့သို့၊ ဘဂဝါ–ကို၊ ဝေဒီတဗ္ဗော–၏"ဟု တစ်ဝါကျထည်းလည်း ပေးနိုင်၏။] ဈာလ–ပိုက်ကွန်ကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗ)ဝိယ–ကဲ့သို့၊ (ဧ၀ံ)ဒေသနာ–ဒေသနာတော်ကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗာ)၊ ပရိတ္တာဒဒက်–အနည်းငယ်သော ရေကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗ)ဝိယ–ကဲ့သို့၊ (ဧ၀ံ)ဒဿသဟဿီလောကဓာတု–တစ်သောင်းအတိုင်းအရည်ရှိသော လောကဓာတ်ကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗာ)၊ သြဠာရိကာ–ထင်ရှားကုန်သော၊ ပါဏာ–ရေသတ္တ၀ါတို့ကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗာ)ဝိယ–နှ်သကဲ့သို့၊ (ဧ၀ံ)ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတိကာ–၆ ကျိပ် ၂ ယောက်သော မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗာ)၊ တသ–ထို တံငါသည်၏၊ ဝါ–သည်၊ တီရေ–ကမ်းနား၌၊ ဌတွာ–တည်၍၊ သြလောကေန္တသ–ကြည့်စဉ်၊ သြဠာရိကာနံ–ထင်ရှားကုန်သော၊ ပါဏာနံ–ရေသတ္တ၀ါတို့၏၊ အန္တောဈလိကတ ဘာ၀ဒဿနံ–ပိုက်ကွန်အတွင်း၌ ပြုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို မြင်ခြင်းကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗ)ဝိယ–ကဲ့သို့၊ (ဧ၀ံ)ဘဂ၀တော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနံ–အလုံးစုံသော မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏၊ ဒေသနာဈလဿ–၏၊ အန္တောကတဘာ၀ဒဿနံ–အတွင်း၌ပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို မြင်တော်မူခြင်းကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗ)၊ ဣတိ ဧ၀ံ–ဤသို့၊ ဘေ–ဤသေယျထာပိ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သြပမ္မသံသန္ဒနံ–ဥပမာန၏ ဥပမေယျနှင့် နှိုင်းခြင်းကို၊ ဝေဒီတဗ္ဗံ–၏။

၁၄၇။ ဧ၀ံ–သို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဒွါသဋ္ဌိယာ–၆၂ ပါးသော၊ ဣမာဟိဒိဋ္ဌိဟိ–ဤမိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ–အလုံးစုံသော မိစ္ဆာအယူတို့၏၊ ဝါ–အလုံးစုံသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ သင်္ဂဟိတတ္တာ–သိမ်းယူအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗေသံ–အလုံးစုံကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ–မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏၊ ဧတေသို့ ဒေသနာဈလေ–ဤဒေသနာတော်တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်၌၊ ပရိယာပန္နဘာ၀ံ–အကျုံ၊ဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ, ဣဒါနိ–၌၊ အတ္တာနော–

ကေ၀ဋ္ဋော။ ။ကေ–ရေ၌+ဝဋ္ဋတိ–လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ ကေ၀ဋ္ဋော၊ ပါဠိတော်၌ ကေ၀ဋ္ဋ၏ အနှေ့ဝါသီလည်း ပါ၏၊ သို့သော် ဆရာကေ၀ဋ္ဋကိုယူလျှင် အနှေ့ဝါသိကလည်း ပါပြီဖြစ်သောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ဆရာဖြစ်သော ကေ၀ဋ္ဋကိုသာ အဋ္ဌကထာ၌ ယူထားသည်။

ဒဿသဟဿီလောကဓာတု။ ။ဈာတိခေတ် လောကဓာတ်၌ ပဋိ၀ေ၀ (တရားထူးရမှု)၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ဈာတိခေတ်ဖြစ်သော လောကဓာတ်တစ်သောင်းကိုသာ ပြထားသည်၊ ထိုလောကဓာတ်ကိုယူသဖြင့် ထို၏ အပြင်ဘက်ဖြစ်သော လောကဓာတ်တို့ကိုလည်း ယူပြီးပင်ဖြစ်တော့၏၊ မှန်၏–အခြားသောလောကဓာတ်တို့၌ ရှိကြသော ဒိဋ္ဌိဂတိကတို့ကိုလည်း ဤသာသနာပိုက်ကွန်အတွင်း၌ သွင်းနိုင်သည်သာ။

ကိုယ်တော်၏၊ ကတ္ထစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော ဘဝယောနိစသည်၌၊ အပရိယာပန္နဘာဝံ–အကျုံးဝင်တော်မမူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတ္တာ), ဥစ္ဆိန္နဘဝ နေတ္တိကော ၊ပေ၊ ကာယောတိ အာဒိ–ကာယောအစရှိသောစကားရပ်ကို၊ အာဟ။

တတ္ထ–ထိုဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ဧတာယ–ဤကြိုးဖြင့်၊ နယန္တိ–ဆောင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ဆောင် ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ–ထိုကြိုးသည်)၊ နေတ္တိ–နေတ္တိမည်၏၊ နယန္တိတိ–ကား၊ ဂီဝါယ–လည်ပင်း၌၊ ဗန္ဓိတ္တာ–ဖွဲ့ချည်၍၊ အာကမ္မန္တိ–ဆွဲငင်ကြကုန်၏၊ ဧတံ–ဤ နေတ္တိဟူသောအမည်သည်၊ ရဇ္ဇုယာ–ကြိုး၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ ပန–ဆက်၊ ဣဓ–ဤ ဘဝနေတ္တိဟူသောပါဠိ၌၊ နေတ္တိသဒ္ဒိသတာယ–ကြိုးနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဝတဏှာ–ဘဝတဏှာကို၊ နေတ္တိတိ–နေတ္တိဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတာ–အလိုရှိအပ်၏၊ ဟိ–မှန်၊ သာ–ထိုတဏှာသည်၊ မဟာဇာနံ–များစွာသော

သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ ၊ပေ၊ ပရိယာပန္နဘာဝံ။ ။ပါဠိတော်၌ သဿတစသော ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာ အယူကို ပြတော်မူ၏၊ ထို ၆၂ ဖြင့် အားလုံးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို သိမ်းယူအပ်ပြီးဖြစ်သော ကြောင့် "သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ အယူအားလုံးကို သိမ်းယူလိုက်လျှင် ထိုအယူရှိသူတို့ကိုလည်း ဌာနျူပစာရအားဖြင့် သိမ်းယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် "သဗ္ဗေသံ ဒိဋ္ဌိဂတိ ကာနံ ၊ပေ၊ ပရိယာပန္နဘာဝံ"ဟု ဆိုသည်။ [သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ သင်္ဂဟိတတ္တာတိ ဧတေန ဝါဒသင်္ဂ ဟဏေန ပုဂ္ဂလသင်္ဂဟောတိ ဒဿေတိ၊–ဋီကာသစ်။]

ကတ္ထစိ။ ။"ယာထာ ဝုတ္တေသု ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနဌာနဘူတေသု ကတ္ထစိ ဘဝါဒိသု (မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၏ ပေါ်ရာမြုပ်ရာဌာနဖြစ်ကုန်သော "ဘဝ, ယောနိ"စသည်တို့၌)ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ သို့သော် "သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ ၊ပေ၊ ပရိယာပန္နဘာဝံ"ဟူသော ရှေ့စကား ကိုထောက်လျှင် "ကတ္ထစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော မိစ္ဆာအယူ၌"ဟု ပေးရလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။

ဘဝနေတ္တိ။ ။နယန္တိ ဧတာယာတိ နေတ္တိ၊ နီဓာတ်, တိပစ္စည်း၊ သက္ကတ၌ "နေတြိ"ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ ရ်ပျောက်၍ (တ်) ဒွေဘော်ရောက်ရသည်၊ သတ္တဝါတို့ကို ထိုထိုအရပ်သို့ ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော ကြိုးတည်း၊ ထိုထိုဘုံဘဝသို့ ကံက သတ္တဝါတို့ကို ဆောင်ရာဝယ် ဘဝတဏှာပါမှသာ ဆောင်နိုင်သောကြောင့် ဘဝတဏှာလည်း သဒိသူပစာရအားဖြင့် "နေတ္တိ" မည်ကြောင်း သိစေလို၍ "နေတ္တိသဒိသတာယ"ဟု မိန့်သည်။ ["နေတ္တိ ဝိယာတိ နေတ္တိ"ဟု ဥပမာတခွဲတ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။] ဘဝဿ–၏၊ နေတ္တိ–ကြိုးနှင့်တူသော တဏှာတည်း၊ ဘဝနေတ္တိ။

မဟာဇနံ။ ။ဤပုဒ်သည် နေတိ၏ကံတည်း၊ တံတံ ဘဝံလည်း နေတိ၏ ကံပင်တည်း၊ နီဓာတ်က ကံ ၂ ပါးရှိမှ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသော ဒွိကမ္မိကဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကံ ၂ ပုဒ် ထားသည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား "မဟာဇနာနံ"ဟူသော ပါဠိပျက်ကိုတွေ့၍ "ဂီဝါယာတိ ဧတ္ထ မဟာဇနာနန္တိ သမ္ဗန္ဓိနိဒ္ဒေသော"စသည်ဖြင့် ဖွင့်သွားလေသည်။]

သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဂိဝါယ–ဌ၊ ဗန္ဓိတ္တာ–ဖွဲ့ချည်၍၊ ဝါ–ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့ဖြစ်၍၊ [ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ကို "ဖွဲ့ချည်၍"ဟု ရူပကအလင်္ကာအားဖြင့် ဆိုထားသည်။] တံတံဘဝ–ထိုထိုဘဝသို့၊ နေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဥပနေတိ–ကပ်ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဘဝနေတ္တိ–မည်၏၊ အသ–ထိုမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်၏၊ (ဘဝနေတ္တိ ဌာနပြ) ဝါ–သည်၊ (ဥစ္ဆိန္နာ ဌာနပြ)၊ အရဟတ္တမဂ္ဂသတ္ထေန–အရဟတ္တမက်, သန်လျက်ဖြင့်၊ ဥစ္ဆိန္နာ–ဖြတ်အပ်ပြီးသော၊ ဘဝနေတ္တိ–ထိုထိုဘဝသို့ ဆောင်တတ်သော တဏှာတည်းဟူသောကြိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (သော–ထိုမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်သည်၊) ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော–မူ၏။ [ပါဠိတော်ဝယ် "တထာဂတသဿကာယော"နှင့် အရတူသောကြောင့် အသအတွက် "မြတ်စွာဘုရား၏ကိုယ်"ဟူသော အနက်ပေးပါသည်၊ ဋီကာသစ်ဌ "အသာတိ အနေနဘဂဝတာ"ဟု အစွဲပြုသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

ကာယသ ၊ပေ၊ ဥဒ္ဓံတိ–ကား၊ ကယသ–ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒတော–ပျက်ရာအခါမှ၊ ဥဒ္ဓं–အထက်ဌ၊ [ဘေဒါဌ် ဥဒ္ဓံဟူသော ဒိသာသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သော "ဒိသာယောဂ"အပါဒါန်ဟု သိစေလိုရှိ "ဘေဒတော"ဟု ဖွင့်သည်။] ဇီဝိတပရိယာဒါနာတိ–ကား၊ ဇီဝိတသ–ရုပ်နာမ် ၂ ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏၊ သဗ္ဗသော–အလုံးစုံသောအားဖြင့်၊ ပရိယာဒိန္နတ္တာ–ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိက္ခီဏတ္တာ–ကုန်ခန်းပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ အပဋိသန္ဓိကဘာဝါ–ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း မရှိတော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (နှ ဒကွန္တိ ဌာနပြ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နှ တံ ဒကွန္တိတိ–ကား၊ တံ တထာဂတံ–ထို မြတ်စွာဘုရားကို၊ ["တံ တထာ

ပရိယာဒါနာ။ ။ပရိ+အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်ဌ "ထက်ဝန်းကျင်+ယူ"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းကျုံး၍ယူလျှင် ဘာမျှမကျန်တော့ဘဲ ကုန်သောကြောင့် "ပရိက္ခီဏ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်သည်၊ ဘဝတ္ထ (တ္ထ) ပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဒါနာဌ် ယုပစ္စည်းလည်း ဘောအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း, တ္ထာဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒါနာဌ် သ္မာဝိဘတ်ဟုလည်းကောင်း ထိုဝိဘတ်လည်း ဟိတ်အနက်ဟောဟုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ပုန အပဋိသန္ဓိကဘာဝါ။ ။ဤပုဒ်ကား ဇီဝိတပရိယာဒါနာ၏ သာမတ္ထိယတ္ထ (ဟောစွမ်းနိုင်သော အစွမ်းပြအနက်)တည်း၊ "ဇီဝိတပရိယာဒါန–ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ကုန်ခြင်း"ဟု ဆိုသောကြောင့် "နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေမရှိတော့"ဟူသော အနက်ကို ထိုဇီဝိတပရိယာဒါနပုဒ်က ပြစွမ်းနိုင်ပါသည်–ဟူလို။

ဒကွိန္တိ, ဒကွန္တိ။ ။ရူပသိဒ္ဓိ–ဒိသသ ပသ ဒိသ ဒကွာဝါ (၄၁၃) သုတ်ဌ ဒိသကို ဒကွပြု, သတိစသည်မှ သကိုချေ, ဣလာ၍ "ဒကွိတိ"စသည် စီရင်၏၊ သဒ္ဒနီတိ–အာချာတ် (၁၇၅) သုတ်ဌလည်းကောင်း, မောဂ္ဂလ္လာန် ၆–ကဏ္ဍ, ၆၉ သုတ်ဌလည်းကောင်း သကိုသာချေ၍ ဣ မလာဘဲ "ဒကွတိ"ဟု စီရင်သည်၊ မည်သို့ပင် စီရင်ကြသည်ဖြစ်စေ, အနာဂတ် (သန္တိ)ဝိဘတ် ဖြစ်သောကြောင့် "ဒကွိသန္တိ"ဟု ဖွင့်နိုင်သည်။

ဂတသကာယ်"ဟု ရှိမှ ပါဠိတော်အတိုင်း ကျသည်။] ဒေဝါဝါ–နတ်တို့သည်လည်း ကောင်း၊ မနုဿာဝါ–လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ နဒဿိသန္တိ–မဖူးမြင်ကြရကုန် တော့လတ္တံ့။ [ပါဠိတော်၌ "ဒ နံဒက္ခန္တိ"ဟု ရှိ၏။] အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ–နာမည် ပညတ်တော်ပင် မရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂမိဿတိ–ရောက်လတ္တံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

ပန–ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်၍ဆက်သည်၊ ဆရာတို့ကား ပဗ္ဗန္တ ရဟု ယူတော်မူကြ၏။] သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေတိ ဥပမာယဲ–သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော ဥပမာ၌၊ ဣဒံ–ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သံသန္ဒနံ–ဥပမာနကို ဥပမေယျ နှင့် နှီးနှောခြင်းတည်း၊ ဟိ–ချဲ့၊ အမ္ဘရဂ္ဂေါဝိယ–သရက်ပင်ကိုကဲ့သို့၊ တထာ ဂတသ–၏၊ ကာယော–ကိုယ်တော်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ရဂ္ဂေ–သရက်ပင်၌၊ ဧကတမဟာဝဏ္ဏောဝိယ–ဖြစ်သော အညာကြီးကိုကဲ့သို့၊ တံ–ထိုမြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်ကို၊ နိဿာယ–မှီ၍၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေးဘဝ၌၊ ပဝတ္တတဏှာ–ဖြစ်သော တဏှာကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ တသ္မိံ ဝဏ္ဏေ–ထိုအညာ၌၊ ဥပနိဗဒ္ဓါ–စပ်ဖွဲ့သော၊ (အမ္ဘပိဏ္ဍီ–၌စပ်)၊ ပဋ္ဌပဏ္ဏာ ဒွါဒသပဏ္ဏာ အဋ္ဌာရသပဏ္ဏပရိမာဏာ–၅ လုံးသော သရက်သီးမှည့်, ၁၂ လုံးသော သရက်သီးမှည့်, ၁၈ လုံးသော သရက်သီမှည့် အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ဝါ–၅ လုံးပြွတ် သရက်သီမှည့်, ၊ပေ၊ ၁၈ လုံးပြွတ် သရက်သီးမှည့်

အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ။ ။ပပုဗ္ဗ, ဥ ပဓာတ်, တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပညတ္တိပုဒ်မှ ပညကို ပဏ္ဏပြု၍ "ပဏ္ဏတ္တိ"ဟု ဖြစ်၏၊ ပဏ္ဏတ္တိ ယသ္သတိ ပဏ္ဏတ္တိကော၊ နဝ+ပဏ္ဏတ္တိကော အပဏ္ဏတ္တိကော၊ သက်ဦးတော်ထင်ရှားရှိသော တထာဂတ၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ "နာမည်ပညတ်တော် မရှိခြင်း, နာမည်မည်တော် ပျောက်ကွယ်ခြင်း" ဖြစ်ပါသည်၊ လွန်လေပြီးသော တထာဂတ၏ အဖြစ်ဖြင့်ကား သာသနာတော် ကွယ်သည့်တိုင်အောင်လည်းကောင်း, နောက်နောက်ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ရာအခါ၌လည်းကောင်း "ဂေါတမ တထာဂတ–ဂေါတမဗုဒ္ဓ"ဟူသော နာမည်တော်မှာ မကွယ်မပျောက်ဘဲ ထင်ရှားနေပါလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် နောက်၌ "ဝေါဟာရမတ္တမေဝ ဘဝိဿတိ"ဟု ဖွင့်ပါလိမ့်မည်။

ကာယော။ ။"ကိုယ်"ဟူသည် ရုပ်တရား နာမ်းတရား အပေါင်းတည်း၊ ဤသို့ "ကာယ" အရ ရုပ်နာမ်အပေါင်းတိုင်အောင် ယူလိုက်မှ "ကာယ၏ သရက်ပင်နှင့် တူပုံ, ထို ကိုယ်တွင် ပါဝင်သော တဏှာကြီး၏ သရက်ညာတံနှင့် တူပုံ, ထိုကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကြသော ခန္ဓာ ၅ ပါး, အာယတန ၁၂ ပါး, ဓာတ် ၁၈ ပါးတို့၏ ၅ လုံးပြွတ်, ၁၂ လုံးပြွတ်, ၁၈ လုံးပြွတ်ရှိသော သရက်ခိုင်နှင့်တူပုံသည် သင့်လျော်နိုင်ပေသည်။

ဝဏ္ဏော။ ။ပါဠိ၌ "ဝဏ္ဏ"ဟုလည်းကောင်း, သက္ကတ၌ "ဝြဏ်"ဟုလည်းကောင်း နုပုံလိန် ချည်း အဘိဓာန်တို့၌ ဆို၏။ [ဝဏ္ဏ ပုပ္ပါဒိဗန္ဓနံ–(၅၄၄) အဘိဓာန်။] ဤသို့ ဌသ်လျှင်းချိတ် ဖြင့် ရှိသော်လည်း ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဝဍိဓာတ်ဖြင့် ဝဏ္ဏတ္ထ (အညာပြုခြင်း အနက်) ကိုလည်း ပြသောကြောင့် ဌရင်ကောက်ဖြင့်လည်း ရှိနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဝဏ္ဏန္တိ ဇော်ဟာတိ ဝဏ္ဏော (ဝဏ္ဏ)–သစ်သီးစသည်တို့၏ ဖွဲ့ရာ (ပေါင်းစုရာ) ညာတံ။

အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အမ္မပိဏ္ဍိဝိယ–သရက်သီးခိုင်ကဲ့သို့၊ တဏှာယ–တဏှာသည်၊ သတိ–သော်၊ တဏှာပုနိဗန္ဓနာ–တဏှာတည်းဟူသော ကပ်ဖွဲ့ရာ, အညှာရှိ ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ, အာယတိ–နောင်အခါ၌၊ နိဗ္ဗတ္တနကာ–ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော၊ ပဋ္ဌကွန္ဓာ–၅ ပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ ဒွါဒသာယတနာနိ–၁၂ ပါးကုန်သော အာယတနတို့ကို၊ အဋ္ဌာရသဓာတုယော–၁၈ ပါးကုန်သော ဓာတ်တို့ကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗာ)။

ပန–ဆက်၊ တသ္မိံ ဝဏ္ဏေ–ထို အညှာသည်၊ ဆိန္နေ–ပြတ်လသော်၊ သဗ္ဗာနိ–ကုန်သော၊ တာနိ အမ္မာနိ–ထို သရက်သီးတို့သည်၊ တဒန္တရာနိ–ထို သရက်ညှာသို့, အစဉ်လိုက်ကုန်သည်၊ တံယေဝ ဝဏ္ဏံ–ထို သရက်ညှာသို့သာ၊ အနုဂတာနိ–အစဉ်လိုက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ယထာ–ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝဏ္ဏစ္ဆေဒါ–အညှာ၏ ပြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဆိန္နာနိယေဝ–ပြတ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ)ယထာ–ကုန်သကဲ့သို့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧဝ မေဝ–ဤအတူသာလျှင်၊ ဘဝနေတ္တိဝဏ္ဏသ–ဘဝသို့ ဆောင်တတ်သော တဏှာတည်းဟူသောအညှာ၏၊ အနုပစ္ဆိန္နတ္တာ–မပြတ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မပြတ်သေးလျှင်)၊ အာယတိ–နောင်အခါ၌၊ ပဋ္ဌ–၅ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ–ခန္ဓာဟူကုန်သော၊ ဒွါဒသ–၁၂ ပါးကုန်သော၊ အာယတနာနိ–အာယတနဟူကုန်သော၊ အဋ္ဌရသ–၁၈ ပါးကုန်သော၊ ဓာတူယော–ဓာတ်ဟူကုန်သော၊ ယေ (ဓမ္မာ)–အကြင်တရားတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ–ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ သဗ္ဗေ–ကုန်သော၊ တေဓမ္မာ–ထိုတရားတို့သည်၊ တဒန္တရာ–ထိုဘဝတဏှာသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်သည်၊ ဘဝနေတ္တိ–(မိမိကိန်းရာသတ္တဝါကို) ဘဝသို့ဆောင်တတ်သောတဏှာသို့၊ အနုဂတာ–အစဉ်လိုက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ–ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ တာယ–ထိုဘဝတဏှာသည်၊ ဆိန္နာယ–ပြတ်လသော်၊ (သဗ္ဗေ တေဓမ္မာ)ဆိန္နာယေဝ–ပြတ်ကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ အတ္ထော။

အမ္မပိဏ္ဍိ။ ။ပိဋိဓာတ်နောင် ဣန်ပစ္စည်းဖြင့် "ပိဏ္ဍိ"ဟုလည်းကောင်း, ဤပစ္စည်းထပ်သက်လျှင် "ပိဏ္ဍိ"ဟုလည်းကောင်း ထောမနိဓိဆို၏၊ ဣတ္ထိလိန်ချည်းတည်း၊ ဤ၌လည်း "ဥပနိ ဗန္ဓါ"ဟူသော ဝိသေသနအတိုင်း ဣတ္ထိလိန်ပင်၊ အမ္မာန်+ပိဏ္ဍိ အမ္မပိဏ္ဍိ–သရက်သီးတို့၏ အပေါင်း, သရက်ခိုင်။ [ဋီကာသစ်၌ "ပိဏ္ဍော စတသာတိ ပိဏ္ဍိ"ဟု အသတ္တိအနက်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ ပုလ္လိန်အဖြစ်ဖြင့်ပြထားသည်မှာ စဉ်းစားဖွယ်သာ။]

တာဒန္တရာနိ ၊ပေ၊ အတ္ထော။ ။[အန္တရ–အန+အယ။] တာဒန္တရာနိကို "တံ ယေဝ ဝဏ္ဏံ+အနုဂတာနိ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ "အယ–ဂတိမှိ"ဟု ဓာတ်နက်ရှိသောကြောင့် အန္တရနှင့် အနုဂတသည် အနက်တူတည်း၊ အနုဂတဖြစ်ပုံကို သရုပ်ဖော်လို၍ "ဝဏ္ဏစ္ဆေဒါ ဆိန္နာနိယေဝ"ဟု မိန့်သည်၊ [စာအုပ်တို့၌ "ဝဏ္ဏစ္ဆိန္နာယ"ဟု ရှိ၏၊ ဝဏ္ဏပုဒ်က ဣတ္ထိလိန်မဟုတ်သောကြောင့် မကောင်း၊ "ဂဏ္ဍော+ဆန္နေ"ဟု ရှိသည်ကား ကောင်းပါ၏။]

ပန–ဆက်၊ တသို့ပိရကွေ–ထိုသရက်ညာသည်လည်း၊ မဏ္ဍူ၊ကာ ၊ပေ၊ သမ္ဘသ်–ဖါ:၏ ဆူး၌တည်သော အဆိပ်အတွေ့.ကို၊ အာဂမ္ဘ–စွဲ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန–အစဉ်အား:ဖြင့်၊ သုသိတ္တာ–ခြောက်၍၊ မတေ–သေလသော်၊ ဣမသ္မိं ဌာနေ–ဤအရပ်၌၊ ဧဝရူပေါ နာမ–ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ ရကွော–သရက်ပင်သည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ဘူး:ပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝေါဟာရမတ္တမေव–ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်း:မျှသည်သာ၊ ဟောတိယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တံ့ရက္ခံ–ထိုသရက်ပင်ကို၊ ကောစိ–တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ နပသတိယထာ–မမြင်ရတော့သကဲ့သို့၊ ဧဝံ–တူ၊ အရိယမဂ္ဂသမ္ဘသ်–အရိယာမဂ်တည်း:ဟူသော အတွေ့.ကို၊ အာဂမ္ဘ–စွဲ၍၊ တဏှာသိနေဟသ–တဏှာတည်း:ဟူသော အစေး:၏၊ ပရိယာဒိန္နတ္တာ–ထက်ဝန်း:ကျင် ယူအပ်ပြီး:၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–ကုန်ခန်း:ပြီး:၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုပုဗ္ဗေန–အား:ဖြင့်၊ သုသိတ္တာဝိယ–ခြောက်သကဲ့သို့၊ ဣမသ္မိं ကာယေ–ဤကိုယ်သည်၊ ဘိန္နေ–ပျက်လသော်၊ ကာယသ–ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ–ပျက်ရာအခါမှ၊ ဥဒ္ဓं–အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌၊ ဧဝံ ဝိတပရိယာဒါနာ–ရပ် နာမ် ၂ ထွေ ဧဝံ ဝိတိန္ဒြေ၏ ကုန်ခန်း:ခြင်း:ကြောင့်၊ တံ–ထိုမြတ်စွာဘုရား:ကို၊ နဒဿန္တိ–မဖူး:မြင်ကြရကုန်တော့လတံ့၊ တထာဂတမ္ပိ–မြတ်စွာဘုရား:ကိုလည်း၊ ဒေဝမနုဿာ–တို့သည်၊ နဒက္ခိဿန္တိ–လတံ့၊ [နတံ ဒက္ခန္တိ ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣဒံ သာသနံ–ဤ သာသနာတော်သည်၊ ဧဝရူပသနာမ–ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ သတ္ထုနော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ–သာသနာတော်သည်၊ (ဟောတိ)ကိရ–ဖြစ်သတတ်၊ ဣတိ–သို့၊ ဝေါဟာရမတ္တ

မဏ္ဍူ၊က ၊ပေ၊သမ္ဘသ်။ ။ဝိသဝန္ဓသ ဘေကဝိသေသသ ကဏ္ဍကေန, (မဏ္ဍူ၊ကကဏ္ဍက အဖွင့်) တဒညေနစ ဝိသေန (ဝိသအဖွင့်)၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ ၂ နက် ဖွင့်၏၊ "အဆိပ်ရှိသော ဖါ:တစ်မျိုး:၏ ဆူး:အတွေ့.ကြောင့် ဖြစ်စေ, အခြား:အဆိပ် အတွေ့.ကြောင့် ဖြစ်စေ ထို သစ်ပင်သည် အစဉ်အတိုင်း:ခြောက်၍ သေသည်ရှိသော်"ဟူလို၊ (တစ်နည်း:) ဖါ:၏ ဆူး:၌ရှိသော အဆိပ်ကို "မဏ္ဍူ၊ကကဏ္ဍကဝိသ"ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်း:ဖွင့်သေး:၏၊ နိဿယ၌ ဤနောက်နည်း:အတိုင်း: ပေး:ထား:သည်၊ ထို့ပြင်–"မဏ္ဍူ၊က"အရ လိပ်ကျောက်ကို ယူသောနည်း:လည်း: ဝဒန္တိ ဝါ၊ ပါသေး:၏။

နာမ, ကိရ။ ။နာသည် ဧဝရူပသ သတ္ထုနောကို မြှင့်တင်သော သမ္ဘာဝနာ ဧကတ၊ "ကိရ"ကား: နောင်လာ နောက်သား:တို့အတွက် "တစ်ဆင့်ကြား:" ရပ်ကို ထွန်း:ပြသော အနုသယဝနတ္ထနိပါတ်တည်း:၊ အချုပ်မှာ–သစ်ပင်၌ အညာပြတ်ပြီး:သောအခါ ထိုအညာနှင့် ဆက်သွယ်နေသော သရက်သီး:တွေ သစ်ပင်မှ ကင်း:ကွာခြင်း:ကဲ့သို့, ဘဝနေတို့ (တဏှာကြိုး:) ပြတ်ပြီး:သောအခါ ထိုတဏှာနှင့် ဆက်သွယ်နေသော ခန္ဓာအာယတနဓာတ်တို့၏ သန္တာန်အစဉ်မှ ကင်း:ကွာသွား:ခြင်း:သည် ပါဠိတော်လာ ဥပမာ၏ လိုရင်း:ပင်တည်း:၊ အခြား:အဓိပ္ပာယ်တို့မှာ အတ္ထာပန္နနည်း:အား:ဖြင့် ရသင့်၍ ထည့်အပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်များ: ဖြစ်သည်ဟု ဋီကာဆိုသည်။

မတ္တေ–ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းမျှသည်သာ၊ ဘ၀ိသတိ–ဖြစ်လတံ့၊ ဣတိ (ဣဒံ)–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သံသန္ဒနံ–တည်း၊) [ရှေ့ပြန်လှည့်၍ အုပ်သည်၊ ဣတိတစ်လုံး အကြေကြဲ။] ဣတိ–သို့၊ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတုံ–အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့၊ ပါပေတွာ–ရောက်စေ၍၊ ဒေသနံ–ဒေသနာတော်ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ–ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ထပေသိ"ဟု ရှိ၏၊ "ထပေသိ–ရပ်ထားတော်မူပြီ"ဟု ပေးပါ။]

၁၄၈။ ဧ၀ं ဝုတ္တေ အာယသ္မာ အာနန္ဒောတိ–ကား၊ ဧ၀ं–ဤသို့၊ ၀ါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဘဂဝတာ–သည်၊ ဣမသ္မိं သုတ္တေ–ဤ သုတ်တော်ကို၊ ဝုတ္တေ–ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ထေရော–အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ အာဒိတော–အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ သဗ္ဗं–အလုံးစုံသော၊ သုတ္တံ–သုတ်တော်ကို၊ သမန္နာဟရိတ္မာ–စိတ်သို့ ကောင်းစွာဆောင်၍၊ ၀ါ–နှလုံးသွင်း၍၊ ဧ၀ं–ဤသို့၊ ၀ါ–သို့ကလောက်၊ ဗုဒ္ဓဗလं–ဘုရားရှင်တို့၏ ဉာဏ်တော်အစွမ်းကို၊ [ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏဗလं၊–ဋီကာသစ်။] ဒီပေတွာ–ပြတော်မူ၍၊ ကထိတသုတ္တသ (နာမ)–ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်မည်သည်၏၊ နာမं–အမည်ကို၊ ဘဂဝတာ–သည်၊ နံ ဂဟိတं–ယူတော်မမူအပ်သေး၊ ဟန္ဒ–ယခု၊ အသ–ဤသုတ်၌၊ နာမံ–အမည်ကို၊ ဂဏှာပေဿာမိ–ယူစေရတော့အုံ၊ ဣတိ, စိန္တေတွာ–ကြံ၍၊ ဘဂဝန္တံ, ဧတံ–ဤစကားကို၊ အ၀ေါစ–ပြီ။ [ပါဠိတော်၌ "အစ္ဆရိယံ ဘန္တေ ၊ပေ၊ ကောနာမော အယံ ဘန္တေ ဓမ္မပရိယာယော"ဟူသော ဤစကားကို လျှောက်ပြီ။]

တသ္မာတိဟ တွန္တိ အာဒီသု–တသ္မာတိဟ တွं အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အယံ–ဤ ဆိုအပ်လတံ့ကား၊ အတ္ထယောဇနာ–အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း၊ (အနိယမ၀ါကျထည့်၍ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း)၊ အာနန္ဒ–အာနန္ဒာ၊ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ ဣမသ္မိं ဓမ္မ ပရိယာယေ–ဤ တရားဒေသနာတော်၌၊

ကထိတသုတ္တသနာမ။ ။စာအုပ်တို့၌ နာမသဒ္ဒါ မပါ၊ ဋီကာသစ်၌ "ကထိတသုတ္တသနာမာတိ ဣတ္ထ နာမသဒ္ဒေါ သမ္ဘာ၀နေ နိပါတော၊ တေန ဧ၀မ္မိနာမ ကထိတသုတ္တသာတိ ဝုတ္တနယေန သုတ္တသ ဂုဏ် သမ္ဘာ၀တိ"ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာသစ်ဆရာ၏ လက်ထက်တုန်းက "နာမ" သဒ္ဒါ ပါဟန်တူသည်။

ဟန္ဒ။ ။ဟန္ဒာတိ ၀ေါသဂ္ဂတ္ထေ၊ တေနဟိ အ၀ုနာ၀ (ယခုချက်ခြင်းပင်) ဂဏှာပေဿာမိ၊ နပပဉ္စံ–(ချဲ့ထွင်းမှုကို၊ ၀ါ–ကြာအောင်၊) ကရိဿာမိတိ ၀ေါသဂ္ဂं (စွန့်လွှတ်ခြင်း, ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို) ကရောတိ၊–ဋီကာသစ်၊ "ဟန္ဒ–ယခု"ဟု ပေးအပ်သောအနက်လည်း ၀ေါသဂ္ဂတ္ထပင်တည်း၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊.....စဉ်းစားနေ.....ကြာရော, ယခုချက်ခြင်းပင် ဤသုတ်၏ နာမည်ကို ယူဖို့ရန် လျှောက်တော့မည်"ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ပြသောကြောင့်တည်း။

[ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာအနက်ဟောတည်း။] ဣဒဓေတ္ထောပိ–ဤပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ ဖြစ်သော အစီးအပွားကိုလည်းကောင်း၊ ပရတ္ထောပိ–နောင်ဘဝ၌ဖြစ်သော အစီးအပွားကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တော–အကျယ် ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဣဒဓတ္ထ, ပရတ္ထ ၂ ပါးကို အကျယ်ဝေဘန်အပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဣဟ–ဤသာသနာတော်၌၊ တံ–သင်သည်၊ ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ-ဤ တရား ဒေသနာတော်ကို၊ အတ္ထဇာလန္တိ.ပိ–အတ္ထဇာလဟူ၍လည်း၊ ဝါ–အစီးအပွားတည်းဟူသော ကွန်ယက်ရှိသော ဒေသနာတော်ဟူ၍လည်း၊ ဓာရေဟိ–ဆောင်ရွက်မှတ်သားလော၊ ပန–ကား၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ ဇေ္ဌ–ဤ တရားဒေသနာတော်၌၊ ဗဟူ–များစွာကုန်သော၊ တန္တိ ဓမ္မာ–ပါဠိတော်တရား၊ တို့ကို၊ ကထိတာ–ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့များစွာသော ပါဠိတော်တရား၊ တို့ကို ဟောအပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ (ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ–ကို၊) ဓမ္မဇာလန္တိ.ပိ–ဓမ္မဇာလဟူ၍လည်း၊ ဝါ–ပါဠိတော်တရားတည်းဟူသော ကွန်ယက်ရှိသော ဒေသနာတော်ဟူ၍လည်း၊ ဓာရေဟိ–လော။

စ–သည်သာမကသေး၊ ယသ္မာ, ဇေ္ဌ–ဤ၊ သေဋ္ဌေန–မြတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဗြဟ္မံ–မြတ်သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏ–သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို၊ ဝိဘတ္တံ–အကျယ် ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မြတ်သောသဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို အကျယ်ဝေဘန်အပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) (ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ–ကို၊) ဗြဟ္မဇာလန္တိ.ပိ–ဗြဟ္မဇာလဟူ၍လည်း၊ ဝါ–မြတ်သော သဗ္ဗညုတညာဏ်တည်းဟူသော ကွန်ယက်ရှိသော ဒေသနာတော်ဟူ၍လည်း၊ ဓာရေဟိ၊ ယသ္မာ, ဇေ္ဌ–ဤ၊ ဒွါသဋ္ဌိ–၆၂ ပါးသော၊ ဒိဋ္ဌိယော–မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဝိဘတ္တာ–အကျယ်ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်အပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) (ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ–ကို၊) ဒိဋ္ဌဇာလန္တိ.ပိ–ဒိဋ္ဌဇာလဟူ၍လည်း၊ ဝါ–မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော

ဣဒဓေတ္ထော။ ။ပါဠိတော်၌ "တသ္မာ"၏ အနိယမဝါကျကို "ယသ္မာ ၊ပေ၊ ဝိဘတ္တော"ဟု ထည့်သည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း ဤအတိုင်း ထည့်၍ပေးမှ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံသည်၊ အတ္ထသဒ္ဒါသည် အဘိဓာန်(၇၈၅)လာ အနက်တို့တွင် ဟိတ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ဣဓ+ပဝတ္တော+အတ္ထော ဣဓတ္ထော၊ ပရသ္မိं (နောင်ဘဝ၌)+ပဝတ္တော+အတ္ထော ပရတ္ထော။ [ဣဓတ္ထောတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတံ၊ ပရတ္ထောတိ သမ္မရာယဟိတံ၊–ဋီကာ။] ဋီကာသစ်၌ "ဓမ္မဇာလ"အရ ပါဠိဓမ္မကို ယူသောကြောင့် ဤ အတ္ထ အရ၌လည်း ဘာသိတတ္ထ (ပါဠိတော်၏ဟောနက်)လည်း ဖြစ်သင့်၏–ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။

အတ္ထဇာလန္တိ.ပိ။ ။အတ္ထသခ်ါတံ+ဇာလံ ဇေ္ဌောတိ အတ္ထဇာလံ (သုတ္တံ)၊ "ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ"ဟု ပါဠိတော်၌ ကံပုဒ်သီးခြားရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် "နံ" အတွက် အနက်မရှိတော့။ [နံတိ နိပါတမတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

ကွန်ယှက်ရှိသော ဒေသနာတော်ဟူ၍လည်း၊ ဓာရေဟိ၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ, ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ-ကို၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ ဝါ-ကြားနာရသည်ရှိသော်၊ ဒေဝပုတ္တမာရမ္မိ-ဒေဝပုတ္တမာရ်ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓမာရမ္မိ-ခန္ဓမာရ်ကိုလည်းကောင်း၊ မစ္စုမာရမ္မိ-မစ္စုမာရ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကိလေသမာရမ္မိ-ကိလေသမာရ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဘိသင်္ခါရမာရမ္မိ-အဘိသင်္ခါရမာရ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဒ္ဒိတုံ-နှိပ်နင်းခြင်းငါ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မာရ်ငါးပါးကို အောင်နိုင်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ (ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ-ကို၊) အနုတ္တရော-အတုမရှိမြတ်သော၊ သဂ်ါမဝိဇယောတိပိ-စစ်ပွဲကို အောင်နိုင်ကြောင်း ဒေသနာတော်ဟူ၍လည်း၊ ဓာရေဟိ-လော၊ ဣတိ (အယံ)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (အတ္ထယောဇနာ-တည်း။)

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါတိ-ကား၊ နိဒါနာဝသာနတော-နိဒါန်း၏အဆုံးမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ယာဝ အနုတ္တရော ၊ပေ၊ ဓာရေဟီတိ-အနုတ္တရော ၊ပေ၊ ဓာရေဟီတိုင်အောင်၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဣဒံ သုတ္တန္တံ-ဤ သုတ်တော်ကို၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား သည်၊ ပရေသံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ အလဘနေယျပတိဋ္ဌ-မရအပ်သော ထောက်တည်ရာရှိသော၊ ပရမဂမ္ဘီရံ-အလွန်နက်နဲသော၊ သဗ္ဗညုတ ညာဏံ-သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလျက်၊ သူရိယော-နေသည်၊ အန္ဓကာရံ-အမိုက်မှောင်ကို၊ (ဝိဓမတိ)ဝိယ-တိုက်လွှင့်ပယ်ဖျောက်သကဲ့၊ (တထာ) ဒိဋ္ဌိဂတမဟန္ဓကာရံ-မိစ္ဆာအယူတည်းဟူသော ကြီးစွာသော အမှောင်ကို၊ ဝိဓမန္တော-တိုက်လွှင့်ပယ်ဖျက်တော်မူလျက်၊ အဝေါစ-မိန့်တော် မူပြီ။

သဂ်ါမဝိဇယော။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဇိဓာတ်, အ ပစ္စည်းဖြင့် "ဝိဇယော"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိဇိနာတိ ဇေတနာတိ ဝိဇယော၊ သဂ်ါမဿ+ဝိဇယော သဂ်ါမဝိဇယော။ [သဂ်ါမံ ဝိဇိနာတိ ဇေတနာတိ"ဟု ပေါင်း၍ ဋီကာသစ်ပြုသည်မှာ အလွယ်ပြုခြင်းသာတည်း။] သဂ်ါမ (စစ်ပွဲ) ဟူရာ၌ မာရ်ငါးပါး တို့နှင့် တိုက်ရသောစစ်ပွဲဟု သိစေလို၍ "ဒေဝပုတ္တမာရမ္မိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ [သဂ်ါမော စေတ္ထ ပဋ္ဌဟိ မာရေဟိ သမာဂမနံ အဘိယုဇ္ဈနံတိ အာဟ ဒေဝပုတ္တမာရမ္မိတိ အာဒိ၊-ဋီကာ သစ်။] ဤ၌ "ပဋ္ဌဟိ မာရေဟိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် စာအုပ်တို့၌ အဘိသင်္ခါရမာရ် ကျနေသည် ဟု သိပါ။ ဋီကာတို့၌ "အတ္ထသမ္ဘတ္တိယာ အတ္ထဇာလ"စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်း ဖွင့်သေး၏။]

နိဒါနာဝသာနတော။ ။"မမ ဝါ ဘိက္ခဝေ"စသော ဘုရားစကားတော်၏ရှေ့၌ "အထ ဘဂဝါ အနုပုဗ္ဗော"ကို နိဒါန်း၏အဆုံးဟု ဆိုသည်၊ ထို နိဒါန်း၏အဆုံးကို အပိုင်းအခြားပြု၍ "မမ ဝါဘိက္ခဝေ"မှ စပြီးလျှင် "ဓာရေဟိ" တိုင်အောင်သော ပါဠိတော်ကို "သကလံ သုတ္တန္တံ"ဟု ယူပါ၊ ဤသို့ယူမှ "ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ-ဤတရားကို ဘုရားဟောတော်မူပြီ" ဟူသော နိဂုံးနှင့် လိုက်လျောသည်။ [အာဒိကလျာဏစသည် ခွဲရာ၌ကား နိဒါန်းစကားသည် သုတ်၏ အစဖြစ်သောကြောင့် သုတ်တစ်သုတ်အတွင်း၌ ပါဝင်နိုင်ပါ၏။]

၁၄၉။ အတ္တမနာ တေဘိက္ခူတိ–ကား၊ တေ ဘိက္ခူ–ထိုရဟန်းတို့သည်၊ အတ္တ မနာသကမနာ–မိမိစိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ ဗုဒ္ဓဂတာယ–မြတ်စွာဘုရား၌ဖြစ်သော၊ (မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်ဖြစ်သော)၊ ပိတိယာ–ပိတိဖြင့်၊ ["ပိတိ အားဖြင့်"ဟု ဝိသေသနဆိုလိုသည်။] ဥဒဂ္ဂစိတ္တာ–တက်ကြွသောစိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ (ဥ+အဂ္ဂ+စိတ္တာ–အထက်၌ အဖျားရှိသကဲ့သို့ ထောင်တက်သောစိတ်ရှိကြကုန်သည်)၊ ဟုတ္တာ–၍၊ (အဘိနန္ဒုံ ၌စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဘဂဝတော ဘာသိတန္တိ–ကား၊ ကရဝိက ရုတမဇ္ဇုနာ–ကရဝိက်ငှက်မင်း၏ ကျူးရင့်သံနှင့်တူစွာ နာပျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ကဏ္ဌသုခေန–နား‌တို့၏ချမ်း သာကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ–နား‌ဝင်ချိုသော၊ ပဏ္ဍိတဇနဟဒယာနံ–ပညာရှိလူ အပေါင်း၏ စိတ်နှလုံး‌တို့ကို၊ အမတာဘိသေက သဒိသေန–အမြိုက်ရေစင်

အတ္တမနာ။ ။အတ္တနော+မနော · ယေသံတိ အတ္တမနာ (မိမိ၏ စိတ်ရှိသူတို့)၊ ဤအနက်ကိုရည်ရွယ်၍ "သကမနာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ သကဖြင့် အတ္တသဒ္ဒါ၏ "မိမိ"ဟူသော အနက်ကိုပြ၏၊ "မိမိစိတ်ရှိ" ဟူရာ၌ "မည်သူမဆို, မိမိစိတ်ရှိသူချည်း မဟုတ်ပါလော"ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဘုရား‌ရှင်ကို အာရုံပြုသောပိတိဖြင့် တက်ကြွသော စိတ်ရှိကြ သည်"ကို ဆိုလိုသည်ဟု ဥဒုကတ္ထကို သိစေလို၍ "ဗုဒ္ဓဂတာယ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ မှန်၏–သမ္မပဏိဟိတ (ကောင်းစွာထားအပ်သော ကုသိုလ်) စိတ်ကိုသာမိမိ၏ ကောင်း ကျိုးကိုပြုတတ်သည့်အတွက် မိမိ၏စိတ်ဟု ခေါ်ရသည်။

ဆက်ဦးအုံ့။ ။မိစ္ဆာပဏိဟိတ (မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော) အကုသိုလ်စိတ်သည် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေကာမူ မိမိ၏စီးပွားမဲ့ကို ပြုတတ်သောကြောင့် "ပရမန (ရန်သူဖြစ်သော သူတစ်ပါး‌၏အကြိုက်စိတ်)" ပင်ဖြစ်၏၊ ထို‌ကြောင့် .....

"ဒိသော ဒိသံ ယံ တံ ကယိရာ, ဝေရီဝါ ပန ဝေရိနံ၊
မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ, ပါပိယော နံ တတော ကရေ"ဟု

ဓမ္မပဒစိတ္တဝဂ်၌ ဟော‌တော‌မူ‌သည်။ [မှန်‌သူ‌တစ်‌ယောက်‌သည် မှန်‌သူ‌တစ်‌ယောက်‌ကို (တစ်‌နည်‌း) ရန်‌သူ‌တစ်‌ယောက်‌သည် ရန်‌သူ‌တစ်‌ယောက်‌ကို အကြင်‌စီ‌မှား‌မဲ့ ပျက်‌စီ‌ရေ‌းကို ပြု‌ရာ‌၌၊ ထို‌သို့ ပြု‌အပ်‌သော‌အ‌မှု‌ထက် မိမိ‌တာ‌သာ‌ပြု‌အပ်‌သော မိစ္ဆာ‌ပ‌ဏိ‌ဟိ‌တ‌စိတ်‌က မိမိ‌အ‌တွက်‌သာ‌၍ ယု‌မာ‌ဆိုး‌ဝါ‌း‌မှ‌ကို ပြု‌ရာ‌ရော‌က်‌သည်။]

ကရဝိက ၊ပေ၊ မဇ္ဇုနာ။ ။ကရ‌ဝိ‌ကသ+ရ‌တ်–တွန်‌မြူ‌းအ‌ပ်‌သော အ‌သံ‌တည်‌း၊ ကရ‌ဝိ‌ကရ‌တ်၊ ကရ‌ဝိ‌ကရ‌တ်ဣ‌ဝ‌ မ‌ဇ္ဇု ကရ‌ဝိ‌ကရ‌တ‌မ‌ဇ္ဇု။ [မ‌နုံ–ကြား‌ရ‌သူ‌တို့‌၏စိတ်‌ကို၊ ရ‌ဠွေ‌တိ–နှစ်‌သက်‌စေ‌တ‌တ်‌၏၊ ဣ‌တိ မ‌ဇ္ဇု ဥ‌ပ‌စ္စ‌ည်‌း၊ "မ‌နရ‌ဇ္ဇု"မှ နှ‌ခ‌င့် ရ‌ကို‌ချေ‌၍ မ‌ဇ္ဇု‌ဖြစ်‌သည်‌ဟု အ‌ဘို‌ဓ‌နပ‌ဒ‌ီ‌ပ‌ကာ‌သူ‌စိ ဆို‌သည်။]

အမတာဘိသေကသဒိသေန။ ။ကာ‌ယ‌စိ‌တ္တ‌ဒ‌ရ‌ထ‌ဝူ‌ပ‌သ‌မ‌ကံ သ‌ဗ္ဗ‌သ‌မ္ဘ‌ရာ‌ဘိ သ‌ခ်ံ‌တ ဥ‌ဒ‌ကံ (ကို‌ယ်‌စိတ်‌တို့‌၏ ပူ‌ပ‌နှ‌ခြင်‌း‌ကို ငြိ‌မ်‌း‌စေ‌တ‌တ်‌သော အ‌လုံ‌း‌စုံ‌သော အ‌ဆော‌က်‌အ‌ဦ‌း‌တို့‌ ဖြင့် စီ‌မ‌ံ‌အ‌ပ်‌သော ရေ‌စ‌င်‌သည်) ဒီ‌ဃ‌ာ‌ယု‌က‌တာ‌သ‌ံ‌ဝ‌တ္တ‌နေ‌တော အ‌မ‌တ‌ံ‌နာ‌မ (အ‌သက်‌ရှည်‌သူ‌၏

ဖြင့် သွန်းဖြန်းလိုက်ခြင်းနှင့် တူသော၊ ဗြဟ္မာသရေန–ဗြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့်တူသော အသံတော်ဖြင့်၊ ဘာသမာနသ–ဟောတော်မူသော၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝစနံ–စကားတော်ဖြစ်သော၊ (ဣဒံ သုတ္တံ ၌စပ်၊) ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီး သောနည်းဖြင့်၊ ဝိစိတြနယဒေသနာ ဝိလာသယုတ္တံ–ထူးဆန်းသောနည်းနှင့်လည်း ယှဉ်, ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမ္မာယ်ခြင်းနှင့်လည်းယှဉ်သော၊ ဣဒံသုတ္တံ–ဤဇာလဗြဟ္မသုတ်တော်ကို၊ (အဘိနန္ဒုံ ၌စပ်)။

အဘိနန္ဒုံတိ–အဘိနန္ဒုံဟူသည်ကား၊ အနုမောဒိ သုစေ၀–အဖန်ဖန်လည်း ၀မ်းမြောက်ကြကုန်ပြီ၊ သမ္ဘဒ္ဓိဿုစ–လက်ခံလည်း လက်ခံကြကုန်ပြီ၊ ဟိ–မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ–ချဲ့၊ အယံ အဘိနန္ဒသဒ္ဒေါ–ဤ အဘိနန္ဒသဒ္ဒါသည်၊ အဘိနန္ဒတိ–တဏှာဖြင့် လွန်စွာနှစ်သက်၏၊ အဘိ၀ဒတိ–ကောင်းလေစွဟု အားရနှစ်လို ပြောဆို၏၊ ဣတိ အာဒီသု–ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ [ခန္ဓသံယုတ်, နကုလ

အဖြစ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် အမြိတ် (အမြိုက်) ရေစင်မည်၏)၊ တေနာဘိသေက သဒိသေန–ဦးကာ၊ ဤအလို "အဘိသိဉ္စန် အဘိသေကော၊ အမတေန+အဘိသေကော အမတာဘိသေကော၊ အမတာဘိသေကေန+သဒိသော အမတာဘိသေကသဒိသော"ဟု ပြုပါ။ [ဒုစရိတပုဒ်မှ ဒုစရိတ်သည် "ဒုစရိုက်"ဟု ဖြစ်လာသကဲ့သို့, သဏ္ဌာတ၌ အမရိတပုဒ်မှ အမရိတ်သည် "အမြိုက်"ဟု ပြောင်းရွှေ့လာ၏။] "ပဏ္ဍိတဧနဟာဒယာနံ"ကိုလည်း ဤ "အဘိသေက"ဟူသော ဘာ၀သာဓနာ၌ စပ်ရသော ကံပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။

ဝိစိတြ ၊ပေ၊ ယုတ္တံ။ ။ဝိစိတြာ+နယာ ဝိစိတြနယာ၊ ဝိလာသနံ ဝိလာသော၊ ဒေသနာ ယ+ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော၊ ဝိစိတြနယာ စ+ဒေသနာဝိလာသော စာတိ ဝိစိတြနယ ဒေသနာဝိလာသာ၊ တေဟိ+ယုတ္တံ ဝိစိတြနယဒေသနာဝိလာသယုတ္တံ (၀စနံ)။ [ဦးကာသစ်၌ "ဒေသနာဝိလာသ"အရ သမ္ဘည္ဟတာဉာဏ်တော်ကို အရကောက်လေသည်၊ "သမ္ဘည္ဟတာ ဉာဏ်တော်နှင့်ယှဉ်သော"ဟု အနုက်အဓိပ္ပါယ် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ။]

အဘိနန္ဒုံ။ ။နန္ဒ(နဒိ) ဓာတ်သည် နှစ်သက်၀မ်းမြောက်ခြင်းအနက်ကိုဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "အနုမောဒိ သု"ဟု မူလဓာတ်နက်အတိုင်း ဖွင့်၏၊ "အနေကတ္ထတ္ထာ ဓာတူနံ"ဟူသော ပရိဘာသာ ဟိတ်နှင့်အညီ, ဓာတ်တို့က အနက်များစွာကို ဟောနိုင်ရကား နန္ဒဓာတ်၏ သမ္ဘဒ္ဓိဆန္ဒ အနက် ကိုလည်းယူ၍ "သမ္ဘဒ္ဓိဿု"ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏၊–ရဟန်းတော်တို့သည် ဘုရားရှင်၏တရား တော်ကို "သာ၀ု သာ၀ု"ဟု အနုမောဒနာပြုရုံသာ မက, အစဉ်အဆက် ဆောင်ရွက်ဖို့ရန် လက်ခံလည်း လက်ခံကြသည်။

အယဉ္စိ အဘိနန္ဒသဒ္ဒေါ။ ။ဟောရိုးဓာတ်နက်ထက်ပို၍ "သမ္ဘဒ္ဓိဿု"ဟု ဖွင့်တားသဖြင့် "ထိုအနက် သင့်မှ သင့်ပါမည်လား"ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် အဘိနန္ဒ၏ ဟောနိုင်သော (ဓာတ်နက်မဟုတ်သော) အနက်တွေ များစွာရှိပေသည်ဟု ပြခြင်း၎ါ ဒဠ္ဌိ၀ါဂျ, တစ်နည်း–ဝိတ္ထာရ၀ါဂျကို တက်ရပေသည်။

ပိတုဝဂ်, သမာဓိသုတ် ပါဠိတော်။] တဏှာယမ္မိ–တဏှာဟူသောအနက်၌လည်း၊ အာဂတော–လာ၏၊ ဥဘယေ–၂ ပါးစုံကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿာ–နတ်လူတို့သည်၊ အန္ဓမေဝ–အစာသို့သာ၊ အဘိနန္ဒန္တိ–ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အာဒီသု–တို့၌၊ ဥပဂမနေပိ–ချဉ်းကပ်ခြင်း အနက်၌လည်း၊ (အာဂတော)၊ ["အဘိနန္ဒတိ"၌ တဏှာဖြင့်နှစ်သက်ခြင်းကို ဆိုလိုသောကြောင့် "တဏှာယံပိ အာဂတော"ဟုလည်းကောင်း, "အန္ဓမေဝါဘိ နန္ဒန္တိ"၌ ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ"အရ ဥပဂမနအနက်ကို ယူရသောကြောင့် "ဥပဂမနေပိ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏။]

စိရပ္ပဝါသိ–ကြာရှည်စွာ ကွေကွင်း၍, နေရခြင်းရှိသော၊ ဒူရတော–တစ်ရွာတစ်ကျေး, ရပ်အဝေးမှ၊ သောတ္ထိ–ချမ်းချမ်းသာသာ၊ အာဂတံ–ပြန်၍ရောက်လာသော၊ ပုရိသံ–ယောကျ်ားကို၊ ဉာတိမိတ္တာ–ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတို့သည်လည်းကောင်း၊ သုဟဇ္ဇာစ–ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိကြသော ချစ်ကျွမ်းဝင်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂတံ–ပြန်လာပေပြီ ဟူ၍၊ အနန္ဒန္တိ–လက်ခံကြကုန်၏၊ ဣတိ အာဒီသု–တို့၌၊ [ဓမ္မပဒ, ပိယဝဂ်, နန္ဒိယဝတ္ထုပါဠိတော်။] သမ္ပဋိစ္ဆနေပိ–လက်ခံခြင်းအဲနက်၌လည်း၊ (အာဂတော)၊ အဘိနန္ဒိတွာ–လွန်စွာနှစ်သက်၍၊ အနုမောဒိတွာ–အဖန်ဖန်ဝမ်း မြောက်၍၊ ဣတိ အာဒီသု၊ [မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပဏ္ဏာသ, သီဟနာဒဝဂ်, မဓု ပိဏ္ဍိကသုတ် ပါဠိတော်တို့၌။] အနုမောဒနေပိ–အဖန်ဖန်ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်၌ လည်း၊ (အာဂတော)၊ ဣဓ–ဤအာဘိနန္ဒုံတိဟူသောပါဋ်၌၊ သွာယံ (သော+အယံ)–ထို အဘိနန္ဒသဒ္ဒါသည်၊ အနုမောဒနသမ္ပဋိစ္ဆနေသု–အဖန်ဖန်ဝမ်းမြောက်ခြင်း အနက်, လက်ခံခြင်းအနက်တို့၌၊ ယုဇ္ဇတိ–သင့်၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ အဘိနန္ဒုံတိ ၊ပေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိံသုစာတိ–ဟူ၍၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ–ဆိုခဲ့ပြီ။

တာဒိနော–လောကခံရှစ်ပါးကြောင့် ဖေါက်ပြားမကုန် တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သုဘာသိတံ–သဒ္ဒါအားဖြင့် ကောင်းစွာဟောတော်မူအပ်သော၊ သုလပိတံ–အနက်အားဖြင့် ကောင်းစွာ မိန့်တော်မူအပ်သော၊

စိရပ္ပဝါသိ ၊ပေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ ။ဂါထာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် "အဘိနန္ဒန္တိ" အတွက် လက်ခံခြင်းအနက်က ထင်ရှားသောကြောင့် "သမ္ပဋိစ္ဆနေ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ပဝါသိ'၌ ပ ဥပသာရသည် ဝိယောဂ အနက်ဟောတည်း၊ ပဝသနံပဝါသော–ကင်းမဲ့နေခြင်း၊ ပဝါသော ယဿာတိ ပဝါသိ–ကွေကွင်း၍ နေခြင်ရှိသူ၊ စိရံ+ပဝါသီ စိရပ္ပဝါသီ။]

အဘိနန္ဒိတွာ။ ။အဘိနန္ဒိတွာကို "အနုမောဒိတွာ"ဟု အနက်ထင်ရှားအောင် ထပ်၍ပြသောကြောင့် "အနုမောဒနေပိ"ဟု ဆိုသည်၊ တေန ဝုတ္တံ–စသည်ကား ရှေ့၌ မိမိဖွင့်ခဲ့သော "အဘိနန္ဒုံတိ ၊ပေ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိံသုစ"ဟူသော စကားကို ပြန်၍ ဖုံးသောနိဂုံးတည်း၊ လဒ္ဓဂုဏ် ဟုလည်း ဆိုကြသေး၏။

(ဣဒံ သုတ္တံ-ဤ သုတ်တော်ကို၊) ဘိက္ခဝေါ-ရဟန်းတို့သည်၊ သာဓု သာဓုတိ-သာဓုသာဓုဟူ၍၊ အနုမောဒမာနာ-အဖန်ဖန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သိရသာ-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ သမ္မဒ္ဓိဆ်ိုသု-လက်ခံကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သုတ်၏အဖွင့် အပြီးတည်း။ ["အဘိနန္ဒုံ" တိုင်အောင် ဗြဟ္မဇာလသုတ်တည်း၊ ထိုသုတ်၏အဖွင့် ဤတွင် ပြီး၏-ဟု ပရိသမာပနတ္ထဇောဟက ဣတိသဒ္ဒါက ပြသည်။]

ဣမသ္မိံ စပန ဝေယျာကရဏသ္မိန္တိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ နိဂ္ဂါထကသုတ္တေ-ဤ ဂါထာမရှိသော သုတ်တော်ကို၊ ("ဘည္ဒမာနေ-ဟောတော်မူအပ်စဉ်" ဌ၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ နိဂ္ဂါထကတ္တာ-ဂါထာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤသုတ်တော်ကို၊ ဝေယျာကရဏန္တိ-ဝေယျာကရဏဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

သုဘာသိတံ ၊ပေ၊ ဘိက္ခဝေါ။ ။"အဘိနန္ဒုံ"တို့ လာသမျှ ဤအနုမောဒနသမ္ဗဒ္ဓိဆုအနက်အားဖြင့် ၂ နက် ရနိုင်ပုံကိုပင် သုတ်အဆုံးအဆုံး၌ သတိရစေလိုသောကြောင့် ဂါထာဖြင့် ပြပြန်သည်၊ "သဒ္ဒါအားဖြင့် သုဘာသိတ, အနက်အားဖြင့် သုလပိတ"ဟုလည်းကောင်း, "သီလကို ပြခြင်းအားဖြင့် သုဘာသိတ, အထက်၌ သည္ဓတာကို ပြခြင်းအားဖြင့် သုလပိတ,ဟုလည်းကောင်း, ဒိဋ္ဌိတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ခြင်းအားဖြင့် သုဘာသိတ, ထိုဒိဋ္ဌိတို့ကို ဖျက်ခွဲနိုင်သော သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို အကျယ်ပြခြင်းအားဖြင့် သုလပိတ"ဟုလည်းကောင်း, "အဝဏ္ဏကို ပြခြင်းအားဖြင့် သုဘာသိတ, ဝဏ္ဏကို ပြခြင်းအားဖြင့် သုလပိတ"ဟုလည်းကောင်း ဤသုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဋီကာသစ် ခွဲပြသည်။

ဣမသ္မိံ စ ပန။ ။ပါဠိတော်စကားရပ် ;ပြတ်ပြီဖြစ်သော်လည်း ဤသုတ်၏အဆုံး၌ အံ့ဩဖွယ်ဖြစ်ပုံကို ဆက်၍ပြလိုသောကြောင့် ဣမသ္မိံ စ ပန"ဟု သင်္ဂါယနာတင်ထေရ်တို့ မိန့်တော်မူရပြန်သည်၊ "ပြတ်ပြီးခဲ့ရာ, ဆက်၍လာ, ဝါကျာရမ္ဘပင်" .....နှင့်အညီ ပြတ်ပြီးကို တစ်ဖန်ပြန်၍ဆက်သော ဝါကျာရမ္ဘတည်း၊ "စ-ပန"နိပါတ် ၂ ပုဒ်လုံးပင် ဝါကျာရမ္ဘဧာတက ဖြစ်သည်။ [မြေလှုပ်ခြင်းသည် အထူးအဆန်းဖြစ်သောကြောင့် "ဆက်၍ အထူးပြဆိုဦးအုံ"ဟုလည်း ပေးကြသည်၊ ပနသဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထဧာတက။]

ဝေယျာကရဏသ္မိံ။ ။ဗျာကရဏ၌ "ဝိ+အာ+ကရဏ"ပုဒ်ရင်းတည်း၊ ဣကို ယ, ဝကို ဗပြုလျှင် "ဗျာကရဏ"ဟု ဖြစ်၍, ဣကို ဧပြု, (ယ) လာလျှင် "ဝေယျာကရဏ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဗျာကရဏသဒ္ဒါသည် "ဗျာကရောတိ-ဖြေဆို၏"စသည်၌ ကဲ့သို့ "အဖြေ"ဟုသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဤသုတ်သည်လည်း "ကတမဉ္စ တံ ဘိက္ခဝေ"စသော ပုစ္ဆာတို့ကို ဖြေသောအားဖြင့် သီလ-သဗ္ဗညုတညာဏ်တို့ကို ပြရာဖြစ်သောကြောင့် အဖြေသုတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ကို ဣမသ္မိံ ဝေယျာကရဏသ္မိံ"ဟု ဆိုသည်။

နိဂ္ဂါထကတ္တာ။ ။သုတ္တဂေယျစသော အင်္ဂါ ၉ ပါး (နဝင်္ဂ) အခွဲ၌ "ဂါထာရှိသော သုတ်သည် ဂေယျမည်၏။ [အမေး-အဖြေပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂါထာပါလျှင် ဂေယျမည်၏။] အမေး-အဖြေဖြစ်၍ ဂါထာမပါသောသုတ်သည် ဝေယျာကရဏမည်၏"ဟု ခွဲခဲ့၏၊

ဒသသဟဿီ လောကဓာတုတိ–ကား၊ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိမာဏာ–တစ်သောင်းသော စကြဝဠာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ လောကဓာတု–လောကဓာတ်သည်၊ အကမ္မိတ္ထာတိ–ကား၊ သုတ္တပရိယောသာနေ ယေ၀–သုတ်၏အဆုံးဌာ၊ အကမ္မိတ္ထ–တုန်လှုပ်ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ နု ဝေဒိတဗ္ဗာ–မသိထိုက်၊ (ကသ္မာ–ကြောင့်၊ သုတ္တပရိယောသာနေ ယေ၀–ဌာ၊ အကမ္မိတ္ထ–ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ နု ဝေဒိတဗ္ဗာ–မသိထိုက်သနည်း)၊ ဟိ(ယသ္မာ)–အကြောင်းကြောင့်၊ ဘညမာနေတိ–ဘညမာနေဟူ၍၊ (သံဂီတိ ကာရေဟိ)၊ ဝုတ္တံ–ပြီ၊ (တသ္မာ–ကြောင့်၊ ဝါ–ထိုသို့ ဘညမာနေဟူ၍ သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့ မိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုတ္တပရိယောသာနေ ယေ၀–ဌာ၊ အကမ္မိတ္ထ ဣတိ, နု ဝေဒိတဗ္ဗာ–ထိုက်)၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သုတ်၏အဆုံးဌာ တုန်လှုပ်ပြီဟု မသိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဒ္ဝါသဋ္ဌိယာ–၆၂ ပါးသော၊ ဒိဋ္ဌိဂတေသု–မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဝိနိ၀ေဌေတ္ဝာ–ဖြေရှင်း၍၊ ဒေသိယမာနေသု–ဟောတော်မူအပ်ကုန်လသော်၊ တဿတဿဒိဋ္ဌိဂတဿ–ထိုထိုမိစ္ဆာအယူ၏၊ ပရိယောသာနေ ပရိယောသာနေ–အဆုံးအဆုံးဌာ၊ (အကမ္မိတ္ထ–ပြီ)၊ ဣတိ–သို့၊ ဒ္ဝါသဋ္ဌိယာ–သော၊ ဌာနေသု–အရာဌာနတို့ဌာ၊ အကမ္မိတ္ထ–ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ထို့ကြောင့် ဝေယျာကရဏအမည်ရခြင်း၏ လိုရင်းအကြောင်းမှာ ဂါထာမပါခြင်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် "နိဂ္ဂါထကသုတ္တေ" ဟုလည်းကောင်း, "နိဂ္ဂါထကတ္ထာ" ဟုလည်းကောင်း မိန့်သည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ–"အမေး–အဖြေ၏ အဖြစ်သည် ဝေယျာကရဏမည်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါသော်လည်း ထိုအကြောင်းမှာ ဂေယျမည်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်နိုင်ရကား ဂေယျနှင့် မဆက်ဆံသော သီးခြားအကြောင်းကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် "နိဂ္ဂါထကကတ္ထာ"ဟု မိန့်သည်–ဟူလို။ [ဣတိ' ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနဝသေန ပ၀တ္တသာဝိ ဂေယျသာဓာရဏတော အင်္ဂနရ ဟေတုရဟိတသစ နိဂ္ဂါထကဘာ၀သော၀ ဒ နညသာဓာရဏတော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနဘာ၀မနပေက္ခိတ္ဝာ နိသဂ္ဂါထကဘာ၀မေ၀ ဝေယျာကရဏဟေတုတာယ ဒသ္သေန္တာ နိဂ္ဂါထကတ္ထာဟိ ဣဒံ ဝေယျာကရဏန္တိ အာဟ။]

ဒသသဟဿီ။ ။"ဒသသဟဿံ (ပရိမာဏံ) အဿာတိ ဒသသဟဿီ"ဟု အဿတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ပြုစေလို၍ "ဒသ ၊ပေ၊ ပရိမာဏာ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤပုဒ်သည် လောကဓာတုနှင့် သမာသ်ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် မဒ္ဒေရသဖြင့် "သီ"ဟု ရှိရသည်၊ သမာသ်မတွဲလျှင် "ဒသသဟဿီ"ဟုလည်းကောင်း, ဣနီသက်၍ "ဒသသဟဿီနီ"ဟုလည်းကောင်း ရှိရလိမ့်မည်။

ဘညမာနေတိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ။"ဝတ္တမာနေမာနန္တာ" သုတ်နှင့်အညီ "ဟောတော်မူဆဲ"ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အနက်ကို မာနပစ္စည်းက ပြသောကြောင့် "အဆုံးကျမှ တစ်ကြိမ်တည်းသာ မြေလှုပ်သည်"–ဟု မမှတ်ရ–ဟူလို။ [ဤ ဟိကို ကာရဏဇောတကကြ၍, ရှေ့ဝါကျသို့ ဖလဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ပြန်လှည့်ပြီးလျှင် နောက်တသ္မာဖြင့်လည်း ထိုဖလဝါကျကို စွဲပါ၊ "တသ္မာ–ရှေ့, ဟိတ်ကိုတွေ့"……စသော နိယာမ်နှင့် အညီတည်း။]

တတ္ထ–ထိုအကမ္မိတ္ထဟူသောပါဠိ၌၊ ဓာတုကွောဘေန–ဓာတ်တို့၏ ချောက်ချားခြင်းလည်းကောင်း၊ [ဣတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် "ကြောင့်"ဟု မပေးဘဲ "လည်းကောင်း"ဟု ပေးသည်၊ မြေ၏အတွင်း၌ ဝါယောစသောဓာတ်တို့၏ ဖေါက်ပြန်ခြင်းကို "ဓာတုကွောဘ"ဟု ဆိုသည်။] ဣဒ္ဓိမတော–တန်ခိုးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာနုဘာ၀ေန–အာနုဘော်လည်းကောင်း၊ ဗောဓိသတ္တဿ–ဘုရားအလောင်း၏၊ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိယာ–မယ်တော်ဝမ်းသို့သက်ရောက်တော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ မာတုကုစ္ဆိတော–မယ်တော်ဝမ်းမှ၊ နိက္ခမနေန–ထွက်တော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ ၀ါ–ဖွားမြင်တော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္ဗောဓိပတ္တိယာ–အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပ၀တ္တနေန–ဓမ္မစက်ကိုလည်စေတော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနေန–အယုသင်္ခါရကို လွှတ်တော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာနေန–ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ အဋ္ဌဟိ–ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ–အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ပထ၀ီကမ္ပော–မြေ၏လှုပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတ၀ေါ–သိထိုက်၏၊ တေသံ–ထိုရှစ်ပါးသောအကြောင်းတို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယံ–အဆုံးအဖြတ်ကို၊ အဋ္ဌခေါ ၊ပေ၊ ပါတုဘာ၀ါယာတိ–အဋ္ဌခေါ ၊ပေ၊ ပါတုဘာ၀ါယဟူ၍၊ ဧ၀ं–ဤသို့၊ မဟာပရိ နိဗ္ဗာနေ–မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌၊ အာဂတာယ–တိုက်ရိုက်လာသော၊ တန္တိယာ–ပါဠိကို၊ ဝဏ္ဏနာကာလေ–ဖွင့်ရာအခါ၌၊ ဝက္ခာမ–နိဿံ။

ပန–ဆက်၊ အယံ မဟာပထ၀ီ–ဤ မြေကြီးသည်၊ မဟာဘိနိက္ခမနေ–မြတ်သောတောထွက်တော်မူရာ၌ နေလည်းကောင်း၊ [အဋ္ဌသု ဌာနေသုကိုကြည့်၍ "ဌာန" ဟု ပေးလိုက်သည်။] ဗောဓိမဏ္ဍူပသက်မနေ–ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ချဉ်းကပ်တော်မူရာ၌နေလည်းကောင်း၊ ပံသုကူလဂ္ဂဟဏေ–ပံသုကူကောက်ယူတော်မူရာ၌နေလည်းကောင်း၊ [ပုဏ္ဏာမည်သော ကျွန်မကိုရစ်ပတ်၍ ပစ်အပ်သော ပံသုကူသင်္ကန်းကို ကောက်ယူတော်မူရာ၌နေ။] ပံသုကူလဓောဝနေ–ပံသုကူအ၀တ်ကို ဖွပ်လျှော်တော် မူရာ၌နေလည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌကာရာမသုတ္တေ–ကာဋ္ဌကာရာမသုတ်ဟူသော ဌာနလည်းကောင်း၊ [အဂ်ုတ္တိရ်, စတုက္ကနိပါတ်, ပဌမပံ, ဥရ၀ေလ၀ဂ်, ကာဋ္ဌကာရာမ သုတ်။] ဂေါတမကသုတ္တေ–ဂေါတမကသုတ်ဟူသော ဌာနလည်းကောင်း၊ အဂ်ုတ္တိရ်, တိကနိပါတ်, တတိယပံ, ကုသိနာရ၀ဂ်, ဂေါတမကစေတတိယသုတ်။] ဝေဿန္တရဇာတကေ–ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ဟူသော ဌာနလည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိံ ဗြဟ္မဇာလေ–ဤဗြဟ္မဇာလသုတ်တော်ဟူသော ဌာနလည်းကောင်း၊ ဣတိ–သို့၊ အပရေသုပိ–ဆိုအပ်ပြီးသော ရှစ်ပါးမှတစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု–အရာဌာနတို့၌၊ အကမ္မိတ္ထ–တုန်လှုပ်ပြီ။

အပရေသုပိ။ ။ဘုရားရှင်သည် သုမေဓာဘ၀၌ ပါရမီတော်တို့ကို အပြန်အလှန် စီစစ်တော်မူ၏၊ ထိုအခါ၌လည်း မြေလှုပ်သေး၏၊ ထို့ပြင်–သာသနာတော်၏ အမြစ်တွယ်ရာအခါ, သာသနာတော်ကွယ်ရာအခါတို့၌လည်း မြေလှုပ်သေး၏၊ ထိုအခါများကို ပိသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းသည် ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြ၏။ [သာသနာတော် ရောက်နေသော်လည်း အမြ သီတင်းသုံးရာ

တတ္ထ–ထိုရှစ်ပါးသောအခါတို့တွင်၊ မဟာဘိနိက္ခမန ဗောဓိမဏ္ဍာပြသက်မနေသု–မြတ်သော တောထွက်တော်မူရာအခါ, ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ချဉ်းကပ်တော်မူရာအခါတို့၌၊ ဝိရိ ယဗလေန–ဝီရိယတော်၏အစွမ်းကြောင့်၊ အကမ္မိတ္ထ–တုန်လှုပ်ပြီ၊ ပံသုကူလဂ္ဂဟဏော–ပံသုကူ ကောက်တော်မူရာအခါ၌၊ ဒ္ဒိသဟသ ဒီပပရိဝါရေ–ကျွန်းငယ် ၂ ထောင် အခြံအရံရှိကုန်သော၊ စတ္တာရော–၄ ကျွန်ကုန်သော၊ မဟာဒီပေ–ကျွန်းကြီးတို့ကို၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ–ရဟန်းပြု၍၊ သုသာနံ–သုသာန်သို့၊ ဂန္တွာ–ကြွတော်မူ၍၊ ပံသုကူလံ–ပံသုကူအဝတ်ကို၊ ဂဏှန္တေန–ကောက်ယူတော်မူသော၊ ဘဂဝတာ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒုက္ကရံ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကို၊ ဝါ–ပြုနိုင်ခဲသောအမှုကို၊ ကတံ–ပြုတော်မူအပ်ပါပေစွ၊ ဣတိ–သို့၊ အစ္ဆရိယ ဝေဂါဘိဟတာ–အံ့သြလောက်သော အမှုအရာတော်၏အဟုန်သည် ရိုက်ခတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အကမ္မိတ္ထ။

ပံသုကူလဓောဝန ဝေယ္ယာ ရဇာတကေသု–ပံသုကူအဝတ်ကို ဖွပ်လျှော်တော်မူရာအခါ, ဝေယ္ယာ ရာဇာတ်တော်တို့၌၊ အာကာလကမ္မနေန–အခါမဲ့တုန်လှုပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ (ကြိယာဝိသေသန)၊ အကမ္မိတ္ထ–ပြီ၊ ကာဠကာရာမ ဂါတမကသုတ္တေသု–

မြေမရှိသေးလျှင် ထိုအရပ်၌ အမြစ်မတွယ်သေး၊ မြေနေရာရှိမှ အမြစ်တွယ်သည် မည်၏၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်ကို လက်ခံတော်မူရာ, အရှင်မဟိန္ဒ၏ မဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်ကို လက်ခံရာအခါ စသည်ကို "သာသနာတော်၏ အမြစ်တွယ်ရာ အခါ"ဟု ဆိုသည်။]

ဝိရိယဗလေန။ ။တောထွက်တော်မူရာအခါ၌ စကြာမင်း၏ အသရေကို စွန့်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယအစွမ်းတည်း။ [စိတ်ဇွဲသတ္တိကို "ဝီရိယအစွမ်း"ဟု ဆို၏၊ ထိုသတ္တိမရှိလျှင် ထိုစည်းစိမ်ကြီးကို စွန့်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။] ဗောဓိပင်သို့ ချဉ်းကပ်တော်မူရာအခါ၌ကား "ခန္ဓာကိုယ်၌ အရေ, အကြော, အရိုးမျှသာ ကြွင်းစေတော့၊ အသား အသွေးကား ခြောက်ပစေတော့"ဟု အဂ်ါ ၄ ပါးရှိသော ဇွဲ သတ္တိ ဝီရိယ အစွမ်းတည်း။

အစ္ဆရိယဝေဂါဘိဟတာ။ ။အံ့သြဖွယ်ကောင်းသော ပံသုကူကောက်ခြင်း အမှုအရာကို "အစ္ဆရိယ"ဟုလည်းကောင်း, ထိုအမှုအရာ၏ တန်ခိုးအရှိန် အာနုဘော်ကို "ဝေဂ"ဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ထိုအဟုန်အရှိန်သည် မြေကို ရိုက်ခတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ မြေတုန်လှုပ်ရလေသည်။ [အစ္ဆရိယသ+ဝေဂေါအစ္ဆရိယဝေဂေါ၊ တေန+အဘိဟတာ (ဃဋ္ဋိတာ) အစ္ဆရိယ ဝေဂါဘိဟတာ။

အကာလကမ္မနေန။ ။ပံသုကူလဓောဝနအခါ၌ "အစ္ဆရိယဝေဂါဘိဟတာ"ဟုပင် ဆိုသင့်၏၊ သို့သော် တစ်ရံတစ်ခါမှဖြစ်သည့်အတွက် "အကာလကမ္မနေန"ဟု ဆိုကြောင်းကို ဋီကာသစ်မိန့်၏၊ ဝေယ္ယာ ရာဇာတ်၌ကား ပါရမီဖြည့်ကြောင်းကောင်းမှု၏ အစွမ်းကြောင့်လှုပ်၏၊ သို့သော် အကြိမ်များစွာ လှုပ်သောကြောင့် အခါသတ်မှတ်ချက် မရှိရကား "အကာလ ကမ္မန"ဟု ဆိုသည်။

ကာဋ္ဌကာရာမသုတ် ဂေါတမကသုတ်တို့၌၊ ဘဂ၀ါ–မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ–အကျွန်ုပ် မြေကြီးသည်၊ သက္ခိ–သက်သေပါတည်း၊ ဣတိ–ဤသို့မလျှောက်သော်လည်း လျှောက်သကဲ့သို့၊ သက္ခိဘာ၀ေန–သက်သေ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကမ္မိတ္ထ–ပြီ၊ [ထိုသုတ်တို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ မြေတုန်လှုပ်ခြင်းက အသိသက်သေ အဖြစ်နှင့်တူသော ကြောင့် "သက္ခိဘာ၀ေန"ဟု ဆိုသည်။] ပန–ဆက်၊ ဣမသ္မိံ ဗြဟ္မဇာလေ–ဤ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌၊ ဒ္ဝါသဋ္ဌိယာ–သော၊ ဒိट्ठိဂတေသု–တို့ကို၊ ၀ိဇေ့ဇေတွာ–ဖြေရှင်းတော်မူ၍၊ နိဂ္ဂမ္ဘ–ချုပ်တိတ်ပေါင်းနှင့်တူသော အရှုပ်အထွေးမရှိ သည်ကို၊ ကတွာ, ဒေသိယမာနေသု–ဟောတော်မူအပ်ကုန်လသော်၊ သာဓုကာရ ဒါနဝသေန–သာဓု .....သာဓု ဟု ပြုအပ်သောအသံကို ပေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ၀ါ–ကောင်းချီးနှမော်, သာဓုခေါ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ အကမ္မိတ္ထ။ [သာဓုဣတိ ကရီယတေတိ သာဓုကာရော–သာဓု.....သာဓုဟု ပြုအပ်သောအသံ။]

[များစွာသောဌာနတို့၌ မြေလှုပ်ရုံကို ပြခြင်းအားဖြင့် ဤ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၏ တန်ခိုးကြီးကြောင်းကို ပြရာရောက်သောကြောင့် "နု ကေ၀လဋ္ဌ"စသည်ဖြင့် ဆက်၍ပြပြန်သည်။] စ–ဆက်၊ ကေ၀လံ–ဆိုအပ်လတံ့သောအခါတို့နှင့် မရော မယှက် သက်သက်၊ ဧတေသု ဌာနေသုယေ၀–ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောဌာနတို့၌သာ၊ ပထ၀ီ–မြေသည်၊ နု အကမ္မိတ္ထ–တုန်လှုပ်သည်မဟုတ်သေး၊ အထခေါ–အဟုတ်ကား၊ တီသုပိ–သုံးကြိမ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သဂ်ဟေသု–ပေါင်း၍ယူရာ သံဂါယနာတင် အခါတို့၌လည်းကောင်း၊ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရဿ–မဟာမဟိန္ဒထေရ်၏၊ ဣမံဒီပံ–ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ [ဤကျမ်းဂန်ကိုရေးစဉ်က သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရေးသော ကြောင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းကို "ဣမံဒီပံ"ဟု ဆိုသည်။] အာဂန္တွာ–ကြွလာတောမူ၍၊ ဧ၀ေ၀ ဝေ–သာသနာတော်ဥာဏ်ရောင်၏ ထွန်းပြောင်ရာ နန္ဒနဥယျာဉ်၌၊ [နန္ဒနဥယျာဉ်ကိုပင် သာသနာတော်ဥာဏ်ရောင်၏ ထွန်းပြောင်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် "ဧ၀ေ၀ဝန" ဟု ခေါ်သတတ်။] နိသီဒိတွာ–ထိုင်၍၊ ဓမ္မံ–အနမတဂ္ဂသုတ် အစ ရှိသောတရားကို၊ [ဓမ္မံတိ အနမတဂ္ဂသုတ္တာဒိဓမ္မံ။] ဒေသိတဒိ၀သေပိ–ဟောအပ်ရာ နေ့၌လည်းကောင်း၊ အကမ္မိတ္ထ–ပြီ၊ စ–သည်သာမကသေး၊ ကလျာဏိယ၀ိဟာရေ–ကလျာဏိယကျောင်းတိုက်၌၊ ပိဏ္ဍပါတိယတ္ထေရဿ–ပိဏ္ဍပါတိယထေရ်သည်၊ (အာရဒ္ဓဿ ၌စပ်)၊ စေတိယင်္ကဏ်–စေတိယင်ပြင်တော်ကို၊ သမ္မဇ္ဇိတွာ–တံမြက်လှည်း၍၊ တတ္ထေ၀–ထို စေတီယင်ပြင်တော်၌ပင်၊ နိသီဒိတွာ–ထိုင်၍၊ ဗုဒ္ဓါရမဏ်–ဘုရားဟူသော အာရုံရှိသော၊ ပီတိ–ပီတိကို၊ ဂဟေတွာ–ယူ၍၊ ဣမံ သုတ္တန္တံ–ဤ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန်ကို၊ အာရဒ္ဓဿ–အားထုတ်ပြီးလသော်၊ သုတ္တပရိယောသာနေ–သုတ်၏အဆုံး၌၊ ဥဒကပရိယန္တံ–ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်ကို၊ (မြေကိုခံသော ရေဆုံးသည့်တိုင်အောင်)၊ ကတွာ, အကမ္မိတ္ထ–တုန်လှုပ်ခဲ့ဘူးပြီ။

လောဟပါသာဒသ–ကြေးပြာသာဒ်၏၊ ပါစိန အမ္ဗလဋ္ဌိကဌာန်–အရှေ့အရပ်ဌ် နုပျိုသောသရက်ပင်ရိုရာအရပ်သည်၊ အဟောသိ–ရှိခဲ့ဘူးပြီ။ [ပါစိနအမ္ဗလဋ္ဌိကဌာန်တိ ပါစိနဒိသာဘာဂေ တရုဏာမ္ဗရုက္ခေန လက္ခိတဌာနံ။] တတ္ထ–ထိုပါစိနအမ္ဗလဋ္ဌိကအရပ်ဌ်၊ နိသီဒိတ္တာ–၍၊ ဒီဃဘာဏကတ္ထေရာ–ဒီဃနိကာယ်ကို ရွတ်ခဲ့ကြသောထေရ်တို့သည်၊ ဝါ–ဒီဃနိကာယ်ဆောင်ထေရ်တို့သည်၊ ဗြဟ္မာဇာလသုတ္တံ–ဗြဟ္မာဇာလသုတ်တော်ကို၊ အာရဘိ'သု–အားထုတ်ကြကုန်ပြီ၊ တေသံ–ထိုဒီဃနိကာယ်ဆောင်ထေရ်တို့၏၊ သဠာယ ပရိယောသာနေပိ–သရဠာယ်ခြင်း၏ အဆုံးဌ်လည်း၊ ဥဒကပရိယန္တေ မေဝ–ကိုပင်၊ ကတ္တာ–၍၊ ပထဝီ–မြေသည်၊ အကမ္ပိတ္ထ။

[အဋ္ဌကထာဆရာ၏ တောင့်တချက် အာသီသကို ပြလိုသောကြောင့် "ဧဝံ" စသည်ကိုမိန့်။] ဧဝံ–ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သယမ္ဘူနာ–ဆရာမရှိ, မိမိကိုယ်တိုင်, ဖြစ်စွမ်းတော်မူနိုင်သော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ [သယံ+ဘဝတီတိ သယမ္ဘူ။] ဒေသိတသ–ဟောတော်မူအပ်သော၊ ယသ သုတ္တသေဋ္ဌသ–အကြင် အမြတ်ရတနာ, သုတ္တန်ဒေသနာတော်၏၊ အာနုဘာဝေန–တန်ခိုးရှိန်စော်, အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ မေဒနီ–မြေကြီးသည်၊ အနေကသော–အကြိမ်များစွာ၊ အကမ္ပိတ္ထ–တုန်လှုပ်ရလေပြီ၊ ပဏ္ဍိတာ–ပညာရှိအပေါင်း, သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဣဒေ–ဤသာသနာတော်ဌ်၊ ဗြဟ္မာဇာလသ–ဗြဟ္မာဇာလ, အမည်တော်ရသော၊ တသ (သုတ္တသေဋ္ဌသ)–ထို အမြတ်ရတနာ, သုတ္တန်ဒေသနာတော်၏၊ ဓမ္မံစ–ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း၊ အတ္ထံစ–အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ–အဋ္ဌကထာကိုလည်းကောင်း၊ သက္ကစ္စံ–ကောင်းစွာပြု၍၊ ဝါ–လေးလေးစားစား၊ ဥဂ္ဂဟေတ္တာန–သင်ယူပြီး၍၊ ယောနိသော–အယူမိစ္ဆာ, ပယ်စွန့်ခွါလျက်, သမ္မာအယူကောင်း, ရနိုင်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ ပဋိပဇ္ဇန္တု–ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်, အားထုတ်နိုင်ကြစေကုန်သတည်း၊ ဣတိ–တောင့်တချက်အာသီသအပြီးတည်း။ [ယောနိသောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဟာနသမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာဒိနာ ဉာယေန။]

ဣတိ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောစကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ–သုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ–ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာဌ်၊ ဗြဟ္မာဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ–ဗြဟ္မာဇာလသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ–ပြီးပြီ။

ဗြဟ္မာဇာလသုတ်ဘာသာဋီကာ

ပြီးပြီ။

၂=သာမညဖလသုတ်ဘာသာဋီကာ

ရာဇာမစ္စကထာအဖွင့်

၁၅၀။ ဧဝံ မေ သုတं ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေတိ–ဧဝံ မေ သုတं ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေ ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ သာမညဖလသုတ္တံ–တည်း၊ (တစ်နည်း) ဧဝံ မေ သုတံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေတိ–ဧဝံ မေ သုတံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေ အစအပိုင်းအခြားရှိသော သုတ်သည်း၊ [အာဒိအနက်ဟော ဣတိတစ်လုံးအကြောက်ပါ။] သာမညဖလသုတ္တံ–တည်း၊ တတြ–ထိုသာမညဖလသုတ်၌၊ အယံ–ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား၊ အနုပုဗ္ဗပဒ ဝဏ္ဏနာ–အစဉ်အတိုင်းသော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ (တစ်နည်း) အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ–ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ဝါ–အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း။

ဧဝံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေတိ။ ။ဗြဟ္မာလသုတ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ သာမညဖလသုတ်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် "ဧဝံ မေ သုတံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေတိ"ဟု မိန့်သည်၊ ရာဇဂဟေတို့၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် ပဒတ္ထဝိပလ္လာသနိပါတ်တည်း၊ ထိုဣတိသဒ္ဒါကြောင့် "ဧဝံ မေ သုတံ"ကို "ဤသို့ တပည့်တော် ကြားအပ်ပါပြီ"စသော ပုဒ်အနက်ကို မပေးရတော့၊ "ဧဝံ မေ သုတံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေ"ဟု နဂိုသဒ္ဒါအတိုင်းသာ အနက်ပေးရတော့သည်၊ ဤပုဒ်မျိုးကို "သဒ္ဒပ ဒတ္ထဂကပုဒ်"ဟု ခေါ်သည်။

နည်း၊ ဥပစာ။ ။"ဧဝံ မေ သုတံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေတိ သာမညဖလသုတ္တံ" ဟူရာ၌ "ဧဝံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေ"မျှသာ သာမညဖလသုတ်မဟုတ်၊ ဤစကားနှင့်တကွ လာလတ္တံသော "ဝိဟရတိ ဇီဝကမ္ဗဝနေ"စသော သုတ်အဆုံးတိုင်အောင် စကားလုံးသည်သာ သာမညဖလ သုတ်တည်း၊ ဟို့ကြောင့် "ဧဝံ ၊ပေ၊ ရာဇဂဟေ"ဟူသော စကားကို အပေါင်းတစ်သုတ်လုံး၏ သာမညဖလအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဤစကား၌ တင်စားထားသော ဧကဒေသ္ဗျပစာ စကားဟု မှတ်ပါ၊ ဥပမာ–"သမုဒ္ဒေါ မယာ ဒိဋ္ဌော"ဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း၊ နည်းအားဖြင့်ကား တစ်စိတ်တပိုင်းကိုမှတ်၍ ညွှန်ပြအပ်သော ဥပလက္ခဏနိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ၊ (တစ်နည်း) "ဣတိတစ်လုံး အကြောက်၍ ထိုဣတိသဒ္ဒါက အာဒိအနက်ကိုဟောသည်"ဟု ကြဲလျှင် ဥပစာ မတင်ရ, မုချသဒ္ဒါပင်တည်း၊ အာဒိသဒ္ဒါလည်း မရိယာဒါ (အစအပိုင်းအခြား) အနက် ဟောတည်း။

အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ ။ပုဗ္ဗ–ရှေ့ပုဒ်သို့+အနုဂတာနိ–အစဉ်လိုက်သောပုဒ်တို့တည်း၊ အနု ပုဗ္ဗ–တို့၊ အနုပုဗ္ဗစ+တာနိ+ပဒါနိစာတိ အနုပုဗ္ဗပဒါနိ၊ ဝေသံ+ဝဏ္ဏာနာ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှာ "အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့် ပုဒ်တို့၏အဖွင့်"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "အနုက္ကမေန ပဒဝဏ္ဏနာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "အစဉ်အတိုင်း"ဟူ ရာ၌ ရှေ့၌လည်း မဖွင့်အပ်သေးသော, ပေါ်လွင်ထင်ရှားခြင်းလည်း မရှိသောပုဒ်တို့၏ အစဉ် အတိုင်း တည်း၊ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်ယူရသည်အတွက် အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာဟူသော ဤပုဒ်နေပုံသည် အဓိပ္ပါယ်မထင်ရှားသောကြောင့် "အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ"ဟု ပြင်ကြသည်၊ အပုဗ္ဗာနိ–ရှေ့မဟုတ် ကုန်သော ရှေ့၌ မပါခဲ့၍ အသစ်ဖြစ်ကုန်သော)+ပဒါနိ အပုဗ္ဗပဒါနိ၊ အပုဗ္ဗပဒါနံ+ဝဏ္ဏနာ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ၊–ဋီကာသစ်။

ရာဇဂဟေတိ–ကား၊ ဧဝံ နာမကေ–ဤသို့ ရာဇဂဟအမည်ရှိသော၊ နဂရေ–မြို့၌၊ ဟိ–မုန်၊ (တစ်နည်း)ဟိ–အကြောင်းကို ပြဦးအုံ့၊ တံ–ထိုမြို့ကို၊ (တဿ–ထိုမြို့၏)၊ [ဟိတ်၏ သမ္ဘန်ခံ၊] မန္ဒာတု မဟာဂေါဝိန္ဒာဒိဟိ–မန္ဒာတ် စကြာမင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ–နေပြည်တော် အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းပိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇဂဟန္တိ–ရာဇဂဟံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏၊ ဇေတ္ထ–ဤ ရာဇဂဟံဟူသောပုဒ်၌၊ အညေပိ–ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားမှတစ်ပါး လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပကာရေ–အပြားတို့ကို၊ ဝဏ္ဏယန္တိ–ဖွင့်ကြကုန်၏။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "အညေနပေတ္ထ ပကာရေန"ဟု ရှိ၏၊ "ပကာရေတိ"ဟု ဋီကာတို့၌ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း, "ကိံ ဘေဟိ"ဟု နောက်၌ ဗဟုဝုစ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "အညေပေတ္ထ ပကာရေ"ဟူသောပါဌ်သာ ကောင်းသည်။] ဘေဟိ–ထိုအပြားတို့ဖြင့်၊ ကိံ–အဘယ်အကျိုး ရှိအုံ့နည်း၊ ဧတံ–ဤရာဇဂဟဟူသော အမည်သည်၊ တဿ နဂရဿ–ထို မြို့၏၊ နာမမတ္တံ–အမည်မျှသာတည်း။ [ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ကား "နာမ မေတံ"ဟု ရှိ၏။] ပန–ဆက်၊ တံ ဧတေ–ထို ရာဇဂဟအမည်ရသော ဤမြို့သည်၊ ဗုဒ္ဓကာလေစ–ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ–ဘုရားလက်ထက်တော်၌လည်းကောင်း၊ စက္ကဝတ္တိကာလေစ–စကြာမင်းပေါ်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ–စကြာမင်းလက်ထက်၌လည်းကောင်း၊ နဂရံ–နေပြည်တော်သည်၊ ဟောတိ–၏။ [ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုသည်၊ အခြားအခါ၌လည်း မြို့ဖြစ်ပါသေး၏။] သေသကာလေ–ကြွင်းသောအခါ၌၊ သုညံ–လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၊ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ–နတ်ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်အပ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ တေသံ–ထိုနတ်ဘီလူးတို့၏၊ ဝသန္တ ဝနံ–ဝသန္တံ ဥတုအခါ ပျော်မြူးရာတောသည်၊ [တစ်နည်း, ဝသနဝနံ–သေရည်သောက်ခါ, ပျော်မြူးရာဖြစ်သော မြို့အနီးတောသည်။] ဟုတ္တာ–၍၊ တိဋ္ဌတိ–၏။

ဝိဟာရတီတိ ဧတံ–ဝိဟာရတိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ အဝိသေသေန–အထူးမမ, သာမညအားဖြင့်၊ ဣရိယာပထ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မ အရိယဝိဟာရေသု–ဣရိယာပထ ဝိဟာရ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရ, ဗြဟ္မဝိဟာရ, အရိယဝိဟာရတို့တွင်၊ အညတရဝိဟာရ သမ်ဂီပရိဒီပနံ–အမှတ်မထား, တစ်းပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ [သမ်ဂီပုဒ်က "ပြည့်စုံခြင်းရှိသော

ရာဇဂဟာ။ ။ရာဇဂဟေတိမှ စ၍ "ဟုတ္တာ တိဋ္ဌတိ"တိုင်အောင် အဖွင့်သည် ဒုတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာအစနှင့် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဖွင့်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ထိုအဋ္ဌကထာ၏ ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ထိုမှ၌ရှုပါ။

ဝိဟာရတိ။ ။"ဝိဟာရတိတိ ၊ပေ၊ တသ္မာ ဝိဟာရတိတိ ဝုစ္စတိ"လည်း ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ–ဝိဟာရတိ အဖွင့်နှင့်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဖွင့်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထို အဋ္ဌကထာ၏ ဘာသာဋီကာအတိုင်း သိပါ၊ အောက်ပါ အဖွင့်ကား ထို ဘာသာဋီကာ၌ မပါခဲ့။

ပုဂ္ဂိုလ်”ရသေကြောင့် ဘာဝပွဓာန, ဘာဝလောပကြောရသည်။] ပန–ထိုသို့ပင် ဝိဟာရတိသဒ္ဒါ၏ ဣရိယာပထဝိဟာရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ဗြဟ္မဝိဟာရ အရိယဝိဟာရ တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်းသဒ္ဒါဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဓ–ဤရာဇဂဟေဝိဟာရတိဟူသောပါဠိ၌၊ ဌာနဂမနနိသဇ္ဇသယနပွဘေဒေသု–ရပ်ခြင်း, သွားခြင်း, ထိုင်ခြင်း, လျောင်းခြင်း အပြားရှိကုန်သော၊ ဣရိယာပထေသု–ဣရိယာပုထ်တို့တွင်၊ အညတရဣရိယာပထ သမာယောဂ ပရိဒီပန်–အမှတ်မထား, တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ပုံကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝိဟာရတိသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ပုံကိုပြကြောင်းသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဌိတောပိ–ရပ်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဂစ္ဆန္တောပိ–ကြွတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ နိသိန္နောပိ–ထိုင်တော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ သယာနောပိ–လျောင်းတော်မူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ [သိဓာတ် အာနုပစ္စည်း။] ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝိဟာရတိစ္ဆေဝ–ဝိဟာရတိဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏၊ ဟိ–ဆက်ဦးအုံ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ–မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ–ကြောင့်၊ သော–ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ (ဝုစ္စတိ ၌စပ်)၊ ဝါ–သည်၊ (ဟရတိ ပဝတ္တေတိတို့ ၌စပ်)၊ ဧကံ ဣရိယာပထ ဗာဓနံ–တစ်ပါးသော ဣရိယာပုထ်၏ ညောင်းညာတော်မူခြင်းကို၊ အညေန–အခြားသော၊ ဣရိယာပထေန–ဖြင့်၊ ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ–ဖြတ်တော်မူ၍၊ အပတန္တံ–မလဲကျအောင်၊ အတ္တဘာဝံ– အတ္တဘောကို၊ ဟရတိ–ဆောင်တော်မူ၏၊ ပဝတ္တေတိ–ဖြစ်စေတော်မူ၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဣရိယာတစ်ပါး, ညောင်းညာများကို, တစ်ပါးဖြင့်ဖြတ်, မကျလတ်အောင်, အတ္တဘောကို ဆောင်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဝိဟာရတိတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ဇီဝကသ ၊ပေ၊ အမ္ဘဝနေတိ ဣဒံ–ဇီဝကသ ၊ပေ၊ အမ္ဘဝနေဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ အသ–ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ (နိဝါသန ၌စပ်)၊ ယံဂေါစရဂါမံ–အကြင် ဂေါစရဂါမ်ကို၊ ဝါ–အကြင် အဆွမ်းခံရွာကို၊ [မြို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဆွမ်းခံရာရွာနှင့် တူသောကြောင့် “ဂါမ”ဟု သုံးစွဲထားသည်။] ဥပနိဿာယ–မှီ၍၊ ဝိဟာရတိ–သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တသ–ထို ဂေါစရဂါမ်၏၊ သမီပနိဝါသနဋ္ဌာန ပရိဒီပန်–အနီးဖြစ်သော နေရာအရပ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဇီဝကသ ၊ပေ၊ အမ္ဘဝနေဟူသောသဒ္ဒါ၏ ထိုဂေါစရဂါမ်၏ အနီးဖြစ်သော နေရာအရပ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ရာဇဂဟော

တေန ၊ပေ၊ ဝိဟာရတိစ္ဆေဝ။ ။တေနာတိအာဒိ ယထာဝုတ္တသံဝဏ္ဏနာယ ဂုဏဒဿနံ–ဋီကာသစ်၊ ဤအလို တေနစသောဝါကျကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ, ရှေ့ဦးပြအပ်သော ဝိဟာရတိ၏ အဖွင့်ဝါကျများကို ယုတ္တိဝါကျဟု ခွဲပါ၊ ဋီကာသစ်၌ “ယထာဝုတ္တသမတ္ထနံဝါ–ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပြီးစေသော ဒဋ္ဌိ”ဟုလည်း တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။

၊ပေ၊ အမ္ဘဝနေတိ ဇော်ဌ–ဌ်၊ ["ဇဝမေတ္ထ"မှ ဇော်ဌကို ယူ၍ပေး။] ရာဇဂဟသမီပေ–ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ကောမာရဘစ္စသ–အဘယမင်းသားသည် မွေးစားအပ်သော၊ ဇီဝကဿ–ဇီဝကဏ္ဍ၏ အမ္ဘဝနေ–သရက်ဥယျဉ်ဌ်၊ ဝိဟာရတိ–တော်မူ၏၊ ဣတိ ဇဝံ-ဤသို့၊ အတ္ထော–ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ–မှန်၊ ဇော်–ဤသတ္တမီဝိဘတ်သည်၊ သမီပတ္ထေ–အမီပအနက်ဌ်၊ ဘုမ္မဝစနံ–အာဓာရအနက်ကိုဟောသော ဝိဘတ်တည်း၊ (တစ်နည်း) ဇော်–ဤရာဇဂဟေဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ သမီပတ္ထေ–ဌ်၊ ဘုမ္မဝစနံ–သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါတည်း။

တတ္ထ–ထိ ရာဇဂဟေဝိဟတိ အစရှိသောစကားရပ်ဌ်၊ ဇီဝတိ–အသက်ရှင်တတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဇီဝကော–ဇီဝကမည်၏၊ (တစ်နည်း) ဇီဝတိ–အသက်ရှင်သေး၏လော၊ ဇီဝတိ–အသက်ရှင်ပါသေး၏၊ ဣတိ–ဤ အမေးအဖြေ

သမီပတ္ထေဟောတံ။ ။ရာဇဂဟော‌ဌ် သို့'ဝိဘတ်၏ သမီပအနက်ဟောပုံကိုလည်းကောင်း, ဇော်၏ စွဲနက် ၂ မျိုးကိုလည်းကောင်း ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ, ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟာတိအဖွင့်ဌ် ပြထားပြီ၊ ထိုဌ် ဟိသဒ္ဒါမပါဘဲ ဤဌ်သာပါ၏၊ ထိုဟိကိုလည်း ဒဠ္ဍီဓောတကကြ်ိုလိုက်ပါသည်၊ "ရာဇဂဟေသမီပေ"ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏–ဟူလို၊ ဟေတုဓောတကလဲည်းကြ်ိုနိုင်၏၊ ထိုသို့ကြ်ိုလျှင် "ကသ္မာ ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ "ဟိယသ္မာ ၊ပေ၊ တသ္မာ ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ထည့်၍ ပေးရသည်။

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်ဌ် "သမီပတ္ထေတိ အမ္ဘဝနဿ သမီပတ္ထေ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိပျက်နေရော့သလားဟု တွေးမိ၏၊ ဆရာတို့ကား "ရာဇဂဟသမီပေ" ဟူသော ပါဠိကို ထောက်ပြ၍ ဋီကာသစ်စကားကို အမှားဟု ယူတော်မူကြသည်၊ မှန်၏–အဋ္ဌကထာဌ်ပင် "ရာဇဂဟသမီပေ ၊ပေ၊ အမ္ဘဝနေ ဝိဟာရတိ"ဟု ရာဇဂဟေအတွက်သာ သို့'ဝိဘတ်၏ သမီပအနက်ဟော အဖြစ်ကို တိုက်ရိုက်ပြထားသည်။

ဘုမ္မဝစနံ။ ။ဘုမ္မဝစနံပုဒ်၏ အနက်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာဌ် ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ ဋီကာသစ်ဌ်ကား "ဘုမ္မဝစနန္တိ အာဓာရဝစနံ၊ ဘဝန္တိ ဇော်ဟောတိ ဘုမ္မံ"ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖွင့်၏၊ ဘူဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်ရုံဖြင့်, သို့မဟုတ် မပစ္စည်းသက်ရုံဖြင့် "ဘုမ္မ"ဟု မပြီးနိုင်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်များကို စဉ်းစားပါ။

ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ။ ။ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ ကာရက အဆုံးဌ် "ဘူမိယံ–မြေနှင့်တူသောတည်ရာ ဩကာသအနက်ဌ်+ဘဝံ–ဖြစ်သောဝိဘတ်တည်း၊ ဘုမ္မံ–ဘတ်၊ ဤသို့ ဘုမ္မပုဒ်အရသည်ပင် ဩကာသ (အာဓာရ) အနက်ကိုဟောသော ဝိဘတ်ရအောင် ဖွင့်၏၊ ထိုအလို "ဘုမ္မံစ+တံ+ဝစနံစာတိ ဘုမ္မဝစနံ–သတ္တမီဝိဘတ်တည်း"ဟုလည်းကောင်း, ဘုမ္မံ+ဝစနံ+ယဿ"ဟု ပြ၍ "သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသောပုဒ်"ဟုလည်းကောင်း ပေးနိုင်၏။ [ဝစနသဒ္ဒါလည်း ဝိဘတ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။] ဤ ၂ နက်သာ ပေးရိုးအနက် ဖြစ်သည်။

ဇီဝတိတိ။ ။ဤ'ဝိဂြိုဟ်၏အနက်ကို ဋီကာတို့ အထူးမဖွင့်သောကြောင့် "ဇီဝတိ–အသက်ရှင်တတ်၏၊ ဣတိဇီဝကော"ဟုပင် ပေးရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ ထို့ကြောင့်လည်း နိဿယဌ် အနက်ပေးထားသည်၊ သို့သော် သမားတော်ဇီဝက၏ ဇီဝကအမည်သည် "အသက်

ကြောင့်၊ ဇီဝကေ –မည်၏၊ (ယော–အကြောင် ဇီဝကကို၊) ကုမာရေန–အဘယမင်းသားသည်၊ ဘတော–မွေ စားအပ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (သော–သည်၊) ကောမာရ ဘစ္စော–ကောမာရဘာစ္စမည်၏။

ယထာ (ကိ ဝစနံ)–အဘယ်စကားကို၊ (ကော–အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) အာဟ–မိန့်တော်မူသနည်း၊ ကိ ဘဏော ဧတံ ကာကေဟိ သမ္ဘရိကိဏ္ဏံတိ ၊ပေ၊ ကောမာရ ဘစ္စောတိ နာမံ အက်သူတိ–ကိ ဘဏော ၊ပေ၊ အက်သုဟူသော၊ (ဧတံဝစနံ–ကို၊) (ဥပါလိတ္ထေရော–သည်၊ တစ်နည်း, သင်္ဂီတိကာရော–သင်္ဂါယနာတင်ထေရ် အပေါင်းသည်၊) (အာဟ–တော်မူပြီ၊) [ဘဏော–အမောင်တို့၊ ကာကေဟိ–ကျီးတို့သည်၊ သမ္ဘရိကိဏ္ဏံ–ဝိုင်းအုံအပ်သော၊ ဧတံ–ဤ အရာဝတ္ထုသည်၊ ကိ–အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ–ဤသို့မေးပြီ၊ ဒေဝ–အရှင်မင်းသား၊ ဒါရကော–ကလေးပါတည်း၊ ဣတိ–ဤသို့သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘဏော–အမောင်တို့၊ ဇီဝတိ–အသက်ရှင်သေး၏လော၊ ဣတိ–ဤသို့မေးပြီ၊ ဒေဝ–အရှင်မင်းသား၊ ဇီဝတိ–အသက်ရှင်ပါသေး၏၊ ဣတိ–ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘဏော–တို့၊ တေနဟိ–ထိုသို့ အသက်ရှင်သေးလျှင်၊ တံ ဒါရကံ–ထိုကလေးကို၊ အမှာကံ–ငါတို့၏၊ အန္တေပုရံ–အိမ်တော်သို့၊ နေတွာ–ဆောင်၍၊ ဓာတီနံ–အထိန်းတို့အား၊ ပေါသေတုံ–မွေးမြူခြင်းငှါ၊ ဒေထ–ပေးကြကုန်လော၊ ဣတိ–ဤသို့ပြောပြီ၊ တဿ–ထိုကလေး၏၊ ဇီဝတိတိ–ဇီဝတိဟူသောအမေးကြောင့်၊ ဝါ–ဇီဝတိဟူသောအဖြေကြောင့်၊ ဇီဝကောတိ နာမံ–ဇီဝကဟူသော အမည်ကို၊ အကံသု–ပြုကြကုန်ပြီ၊

ရှင်တတ်သည်၏အဖြစ်"ဟူသော ဗျုတ္တိနိမိတ်ကြောင့် ရအပ်သောအမည်း မဟုတ်၊ အဘယမင်းသား၏ "ဇီဝတိ–အသက်ရှင်သေး၏လော"ဟူသော အမေး, မင်းခယောကျ်ားတို့၏ "ဇီဝတိ–အသက်ရှင်ပါသေး၏"ဟူသော အဖြေကြောင့် ရအပ်သော အမည်ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဇီဝက"ဟူသော အမည်သည် "ဝိဂြိုဟ်ပြုရခြင်း၏အကြောင်း ဗျုတ္တိနိမိတ်နှင့် မလိုက်ရောသော ရင်ဆိုအမည်"ဟု မှတ်ပါ၊ ဤရင်ဆိုပုဒ်ကား ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ရကောင်းသော ရင်ဆိုတည်း။

ကောမာရဘစ္စော။ ။"ကုမာရေန+ဘတော"ဟု ဖွင့်ဆိုကြောင့် "ဘရီယတေတိ ဘတော, ကုမာရေန+ဘတော ကုမာရဘတော"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ သွတ္တဒ္ဒ ဏျပစ္စည်းသက်၍ တျကို စပြု, ဒွေဘော်လာရသည်ဟု ပြသည်၊ ဥပမာ–"ဆေး"ဟူသော အနက်ကိုဟောသော ဘိသဂ္ဂ သဒ္ဒါနောင် ဏျပစ္စည်းကို သွတ္တဒ္ဒ သက်စေလျှင် ဂျကို ဒွပြု၍ "ဘေသဇ္ဇ"ဟု ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ [ကုမာရေန+ဘတော ကုမာရဘတော၊ သောယေဝ ကောမာရဘစ္စော၊ ယထာ–ဘိသဂ္ဂမေဝ ဘေသဇ္ဇ၊–ဋီကာ၊ ကစ္စည်း–ဒေါ၀ယသစသုတ်ဒ္ဒကား တကို စွပြုလေသည်။]

သမ္ဘရိကိဏ္ဏံ။ ။ကိဏ္ဏံဒ္ဒ ကိရဓာတ် တပစ္စည်း၊ "သုဋ္ဌု+သမန္တတော+ကိရီယတေတိ သမ္ဘရိကဏ္ဏံ"ဟု ပြုပါ၊ သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် "လွန်စွာ+ထက်ဝန်းကျင်+ရောပြွမ်းအပ်သည်"ဟု ဖြစ်သော်လည်း "ဝိုင်းအုံအပ်"ဟု အဓိပ္ပာယ်နက်ပေးရသည်။

ကုမာရေန–အဘယမင်းသားသည်၊ ပေါသာပိတော–မွေးမြူစေအပ်ပြီ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ကောမာရဘာစ္စောတိနာမံ–ကောမာရဘာစ္စဟူသောအမည်ကို၊ အာသု–နှ်ပြီ။] ပန–ဆက်၊ အယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောစကားရပ်သည်၊ တ္တေ–ဤ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ သခေါ–တည်း၊ ဝိတ္ထာရေနပန–အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ ဇီဝကဝတ္ထု–ဇီဝကဝတ္ထုသည်၊ ခန္ဓကေ–မဟာဝဂ္ဂ, စီဝရက္ခန္ဓကဉ်၊ အာဂတမေव–တိုက်ရိုက်လာသည်သာ၊ အသ–ထိုဇီဝကဝတ္ထု၏၊ ဝိနိစ္ဆယ ကထာပိ–ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားကိုလည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယ–သမန္တပါသာဒိကာမည်သော၊ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ–၌၊ (မယာ) ဝုတ္တာ။

ပန–ဆက်၊ အယံ ဇီဝကော–ဤ ဇီဝကသည်၊ ဧကသ္မိံ သမယေ–ဝါစ်ပါးသော အခါ၌၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဒေါသာဘိသန္ဒံ–များသောလေ, သည်းခြေစသောအပြစ်ရှိသော၊ ကာယံ–ကိုယ်တော်ကို၊ ဝိရေစေတွာ–အပြစ်တို့မှ ကင်းဆိတ်စေပြီး၍၊ ဝါ–ဝမ်းသက်စေပြီး၍၊ သိဝေယျကံ–သိဝိတိုင်း၌ဖြစ်သော၊ ဒုဿယုဂံ–အဝတ်အစုံကို၊

အယံ ပန ၊ပေ၊ နိယျာတေသိ။ ။ဘုရားသီတင်းသုံးတော်မူရာ ထို အမ္ဗဝနကို ဇီဝကနှင့်ဆက်သွယ်၍ အဘယ့်ကြောင့် "ဇီဝက၏ သရက်ဥယျာဉ်"ဟု ခေါ်ရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် မူရင်းမှစ၍ ပြလိုရကား "အယံ ပန ၊ပေ၊ နိယျာတေသိ"ဟု မိန့်သည်။ [အတော်ဝေးမှ "နိယျာတေသိ" ကြိယာကို တွေ့လိမ့်မည်။]

ဒေါသာဘိသန္ဒံ။ ။"ဝါတပိတ္တာဒီဝသေန ဥဿန္နဒေါသံ–လေ, သည်းခြေအစရှိသော အပြစ်တို့၏အစွမ်းဖြင့် များသောအပြစ်ရှိသော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် "ဒေါသ" အရ လေ–သည်းခြေစသော အပြစ်ကိုယူ၍ အဘိသန္ဒ၌ အဘိပုဗ္ဗ+သဒ္ဒတော်, တ ပစ္စည်း ဥဿန္နပုဒ်ကဲ့သို့ "စုဝေးများပြား"ဟူသော အနက်ကိုယူပါဟု သိစေသည်။

ဝိရေစေတွာ။ ။ဝိပုဗ္ဗ, ရိစဒ္ဒတော်သည် ရဒ္ဓာဒိဂိဏ်းဖြစ်မှု "ရိဉ္စန–ကင်းဆိတ်ခြင်း (ဝမ်းသက်ခြင်း, ပျို့အန်ခြင်း)" အနက်ကို ဟောဏ်၊ ဤနေရာ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့် "ကင်းဆိတ်စေခြင်း"အနက်ဟောတည်း၊ ထိုသို့ လေ, သလိပ်, သည်းခြေစသော အပြစ်တို့မှ ကင်းဆိတ်စေခြင်းဟူသည် ဝမ်းသက်စေခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒေါသပ္ပကောပတော ဝိဝေစေတွာ–လေစသော ဖျက်ဆီးတတ်သောအပြစ်မှ ကင်းဆိတ်စေ၍"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [ဝမ်းသက်စေပုံကို စီဝရက္ခန္ဓကဉ် ရှုပါ။]

သိဝေယျကံ။ ။"သိဝေယျကန္တိ ဥတ္တရကုရသုသိဝထိကဝတ္ထုံ–မြောက်ကျွန်းတို့၌ သင်းချိုင်းဝယ်ဖြစ်သော (သူသေကိုရစ်ပတ်၍ ပစ်ထားအပ်သော)အဝတ်"ဟုလည်းကောင်း, "သိဝိရဋ္ဌေ+ဥပ္ပန္နံ+ဝတ္ထုံ"ဟုလည်းကောင်း မဟာဝဂ္ဂ–စီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ [ပဌမနည်းအလို "သိဝထိကေယျကံ"ဟု ဆိုလိုလျက် "ထိ–က"တို့ကိုချေ၊ ဒုတိယနည်း၌ "သိဝိသု+ဧတတ် သိဝေယျကံ"ဟုပြုပါ၊ သိဝိပုဒ်က ဧနပုဒ်အနက်ဟောဖြစ်သောကြောင့် "သိဝိသု"ဟု ပုလ္လိန်, ဗဟုဝုစ်ထားရသည်။]

ဒတ္တာ-ရှုပြီး၍၊ ဝတ္ထာနုမောဒနာ ပရိယောသာနေ-အဝတ်အနုမောဒနာ၏ အဆုံး၌၊ (အဝတ်တရားတော်၏ အဆုံး၌၊) သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိုး)၊ မယာ-ငါသည်၊ ဒိဝသဿ-တစ်နေ့၏၊ ဝါ-၌၊ ဝါ-တစ်နေ့လျှင်၊ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ-၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်၊ ဗုဒ္ဓပဋ္ဌာနံ-ဘုရားအားဆည်းကပ်ရာ အရပ်သို့၊ ဂန္တ္မဗ္ဗံ-သွားထိုက်၏၊ ဣဒဉ္စ ဝေဠုဝနံ-ဤဝေဠုဝန်ကျောင်းတော် သည်လည်း၊ အတိဒူရေ-အလွန်ဝေး၏၊ [သိဝိဘတ်ကို ဖြေ၊ တစ်နည်း, သို့ဝိဘတ် သည် ပဋမာအနက်၌ သက်၏။] မယှံ-ငါ၏၊အမ္ဗဝနံ-သရက်တောဖြစ် သော၊ ဥယျာနံပန-ဥယျဉ်သည်ကား၊ အာသန္နတရံ-အထူးသဖြင့်နီး၏၊ အဟံ-သည်၊ ဇေတ္ထ-ဤ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတော်ကို၊ ကာရေယျံ-ဆောက်လုပ်စေရပါမူကား၊ ယန္နူန-ကောင်းလေစွ၊ ဣဒါနိ-သို့၊ (စိန္တေသိ-ပြီ)။

သော-ထိုဧဝကသည်၊ တသ္မိံ အမ္ဗဝနေ-ထို သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ရတ္တိဋ္ဌာန ၊ပေ မဏ္ဍပါဒီနိ-ညဉ့်နေရာအရပ်, နေ့နေရာအရပ်, လိုဏ်, ကုဋိ, မဏ္ဍပ်အစရှိ သော အဆောက်အဦးတို့ကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြီးစီးစေပြီး၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ အနုစ္ဆဝိကံ-လျှောက်ပတ်သော၊ ဂန္ဓကုဋိं-ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ အမ္ဗဝနံ-ကို၊ အဋ္ဌာရသ ဟတ္ထုဗ္ဗေဓေန-တစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် အမြင့်အစောက်ရှိသော၊ တမ္မပဋ္ဌဝဏ္ဏေန-ကြေးနီးပြား၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်း ရှိသော၊ ပါကာရေန-တံတိုင်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိပါပေတွာ-ကာရံစေပြီး၍၊ ဗုဒ္ဓပမုခံ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ သစီဝရာဘော်ဏေန-သင်္ကန်း နှင့်တကွဖြစ်သောဆွမ်းဖြင့်၊ (တစ်နည်း) စီဝရာဘော်ဏေန-သင်္ကန်းဆွမ်းဖြင့်၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ "စီဝရာဘော်ဏေန"ဟုသာ ရှိ၏၊ သသဒ္ဒါမပါ၊ ဋီကာသစ်၌ လည်း ထိုပါဠိအတိုင်းပင် "စီဝရေန ဘော်ဏေနစ"ဟု ဒွန်သမာသ်ပင် ဖွင့်သည်၊ "စီဝရဉ္စ+ဘတ္တဉ္စ စီဝရာဘတ္တံ"ဟု ဒွန်သမာသ် တွဲပါ။] သန္တပ္ပေတွာ-ရောင့်ရဲစေပြီး ၍၊ ဒက္ခိဏောဒကံ-အလှူရေကို၊ ပါတေတွာ-ကျစေပြီး၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတော်ကို၊ နိယျာတေသိ-အပ်နှင်းပြီ၊ [နိယျာတေသိ၌ နိပုဗ္ဗ, ယတဓာတ်, သ်လာ, ဣလာ, ဣကို ဖြေ၊ ဒက္ခိဏောဒကာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မဟာဝဂ္ဂဘာသာဋီကာ, စီဝရက္ခန္ဓက, သံဃေဘိန္နေစီဝရပ္ပါဒကထာ၌ ရှုပါ။] တံ-ထို ကျောင်းတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊

ဒိဝသဿ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ။ ။"ဧကဿေဝ ဒိဝသဿ-တစ်နေ့တည်း၏ပင် ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်"ဟုလည်းကောင်း, ဘုမ္မတ္ထေဝါ တေ သာမိဝစနံ-(သဝိဘတ်ကို အာဓာရအနက်၌သက် စေ၍) "တစ်နေ့၌ (တစ်နေ့လျှင်) ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်"ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ "ဒွေဝါ+တယောဝါ ဒွတ္တယောဝါ"ဟု သဒ္ဓေါဘယ ဗဟုဗ္ဗီဟိတွဲပြီးမှ ဝါရအနက်၌ ကွတ်ကျုံးပစ္စည်း သက်၍ "ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ"ဟု ပြီးသည်၊ သဒ္ဒတ္ထအတိကျပေးလျှင် "၂ ကြိမ်သော်လည်းကောင်း ၃ ကြိမ်သော်လည်းကောင်း"ဟု ဝါသဒ္ဒါအနက်ပါအောင် ပေးရလိမ့်မည်။

တံ–ထိုကျောင်းတော်ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ဧ၀ကသ ၊ပေ၊ အမ္ဘ၀နေတိ–ဟူ၍၊ (အာယသ္မာတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန–သည်၊ (တစ်နည်း) သင်္ဂီတိကာရေဟိ–တို့သည်)၊ ၀ုတ္တံ၊ အမုတေလသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိတိ–ကား၊ အမုသတေန–တစ်ရာ၏ထက် ၀က်ဖြင့်၊ ၀ါ–ငါးဆယ်ဖြင့်၊ ဥနေဟိ–ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ တေရသဟိ–၁၃ လီကုန်သော၊ ,ဘိက္ခုသတေဟိ–ရဟန်းတို့၏အရာတို့နှင့်။

ရာဇာတိအာဒီသု–ရာဇာအရှိသော ပုဒ်တို့၌(အတ္ထော ဧ၀ं ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယော–အကြင်မင်းသည်)၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ–အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်၊ ရာဇာတိ–တောက်ပတင့်တယ်တတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိမိ၏ ဣဿရိယသမ္ပတ္တိဖြင့် တောက်ပတင့်တယ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ (သော–ထိုမင်းသည်)၊ ရာဇာ–ရာဇာမည်၏၊ စ–တစ်နည်းကား၊ (ယော–အကြင်မင်းသည်)၊ စတူဟိ–၄ ပါးကုန်သော၊ သင်္ဂဟ၀တ္ထုဟိ–သင်္ဂဟ ၀တ္ထုတို့ဖြင့်၊ ၀ါ–သဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ခြင်း၏ အကြောင်း၀တ္ထုတို့ဖြင့်၊ မဟာဇနं–များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ ရဉ္ဇေတိ–နှစ်သက်စေတတ်၏၊ (၀ဟေတိ–တိုးပွားစေတတ်၏)၊

အမုတေလသေတိ။ ။အမုသဒ္ဒါသည် ယှဉ်ဘက်သင်္ချာတစ်ခု၏ တစ်၀က်ကိုဟော၏၊ "တေလသ–တစ်ဆယ့်သုံး"ဟူရာ၌ ယှဉ်ဘက်သင်္ချာသည် ၁၃ ခုရှိ၏၊ ထိုတွင် တစ်ခု၏ တစ်၀က်ကိုသာ အမုသဒ္ဒါက ဟောသောကြောင့် တစ်ဆယ့်နှစ်ခုခွဲသာ ရတော့၏၊ ဘိက္ခုသတကို ထို အမုတေလသနှင့်မြှောက်လျှင် တစ်ထောင့်နှစ်ရာငါးဆယ် ဖြစ်၏၊ ထိုကြောင့် "တာနိ ပန ပညာသာယ ဥနာနိ တေရသဘိက္ခုသတာနိ ဟောန္တိ"ဟု ဋီကာမိန့်သည်။

ရာဇာတိ။ ။"ရာ၀–ဒိတ္တိယဲ"ဟု ဓာတ်ကျမ်း၌ရှိသောကြောင့် "ဒိဗ္ဗတိ"ဟုလည်းကောင်း, "သောဘတိတိ အတ္တော"ဟု အဓိပ္ပာယ်အနက်ကိုလည်းကောင်း ဋီကာဖွင့်၏၊ "ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ"ကို ရာ၀တိနှင့် တွဲပါ။ [ဣဿရသ+ဘာ၀ေါ ဣဿရိယ–အစိုးရမင်း၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူး၊ "သမ္ပတ္တိ–ပြည့်စုံခြင်း"ဟူသည် စည်းစိမ်တည်း၊ ဤသို့ အခြားနေရာ၌ ၂ နက်ခွဲသောလည်း "ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ"ဟု ကေ၀စ်ထားသောကြောင့် "အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရစသော ပြည့်စုံခြင်း"ဟု တစ်နက်ထည်း ယူပါ။] ဤနည်းခွဲ ရာ၀ဓာတ်, အပစ္စည်း။

ရဉ္ဇေတိ။ ။ဤနည်းခွဲ ရဉ္ဇဓာတ်, အပစ္စည်း၊ ရဉ္ဇဓာတ်သည် "ရာဂ–တပ်မက်ခြင်း နှစ်သက်စွဲလမ်းခြင်းအနက်"ကို ဟော၏၊ ဋီကာတို့၌ "ရမေတိ–မ္မေ,လျော်စေတတ်"ဟု ဖွင့်သည်မှာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ "အတ္တနိ၀ါ ရာဂं ကရောတိ"ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ "ကရောတိ" နေရာ၀ယ် "ကာရေတိ"ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်၊ "စတူဟိစ သင်္ဂဟ၀တ္ထုဟိ"ကိုလည်း ဤ ရဉ္ဇေတိနှင့်တွဲပါ၊ ဋီကာသစ်၌ "စသဒ္ဒေါစေတ္ထ ဝိကပ္ပနတ္ထော"ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေးက "စတူဟိစ"ဟု စသဒ္ဒါဖြင့် ပါဟန်တူသည်။

သင်္ဂဟ၀တ္ထု ၄ ပါး။ ။မိမိဘက်သားဖြစ်အောင် (မိမိကိုချစ်ခင်အောင်) ချီးမြှောက်ခြင်း (သိမ်းယူခြင်း, သိမ်းသွင်းခြင်း)ကို "သင်္ဂဟ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ချီးမြှောက်ခြင်း၏အကြောင်း ၀တ္ထုကို "သင်္ဂဟ၀တ္ထု"ဟု ခေါ်၏၊ မိမိကို ချစ်ခင်–ရိုသေလာအောင် ချီးမြှောက်ခြင်း၏

ဣတိ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သင်္ဂီဟဝတ္ထု ၄ ပါးဖြင့် လူအပေါင်းကို နှစ်သက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ (သော–သည်)၊ ရာဇာ–ရာဇာမည်၏၊ (ယော–အကြင်မင်းသည်)၊ မဂဓာနံ–မဂဓာဟု ဗဟုဝုစ်အမည်ရသော ဧနပုဒ်၏၊ [“မဂဓာနံ–မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသာတို့ကို”ဟုလည်း ပေးရိုးရှိ၏၊ သို့သော် ဣသရပုဒ်က ဆင့်ကဲ့ကိုင့်သည်ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ မဆို၊ ကစ္စည်း–ကာရက “သာမိသရာဓိပတိ ဒါယာဒ သက္ခိ ပတိဘူ ပသုတ ကုသလေဟိစ”သုတ်ကိုကြည့်ပါ။] ဣသရော–အစိုးရသူတည်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (သော–သည်)၊ မာဂဓော–မာဂဓမည်၏၊ အဇာတော–မမွေးဖွားသေးသည်၊ (ဟုတ္တာ) ယေဝ–ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ရညော–ဗိမ္ဗိသာရ

အကြောင်းဝတ္ထုသည် ဒါန–ပေးကမ်းခြင်း၊ ပေယျဝဇ္ဇ–ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောခြင်း၊ အတ္ထစရိယာ–သူ၏အစီးအပွားကို ပြုကျင့်ခြင်း၊ သမာနတ္တတာ–မိမိနှင့်တန်တူရည်တူထားခြင်း၊ ဤသို့အားဖြင့် ၄ ပါးရှိ၏၊ အကျယ်ကို အဋ္ဌကအဂ်ုတ္တိရ် ပဌမပဏ္ဏာသ, ဂဟပတိဝဂ်၌ ရှုပါ။

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်တို့၌ ရဇ္ဇေတိနောက်ဝယ် “ဝမေတိ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ထိုပုဒ်ကို ဋီကာတို့ မဖွင့်ကြ၊ ရဇ္ဇေတိ၏ သဒ္ဒတ္ထလည်း မဖြစ်နိုင်၊ ရှင်ဘုရင်သည် တိုင်းသူပြည်သား လူအများကို ကြီးပွားစေသူမှန်သော်လည်း ရဇ္ဇေတိအတွက် အဓိပ္ပာယ်နက်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ၊ စဉ်းစားကြပါလေ။

မဂဓာနံ။ ။“တိုင်း”ဟူသည် ဧနပုဒ်တည်း။ [ဧနာ+ပဒ္ဒန္တေ ဂစ္ဆန္တိ ယတြာတိ ဧနပဒေါ”ဟု ထောမနိဓိ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ လူအများတို့ လှည့်ပတ်သွားလာရာအရပ်။] ထို ဧနပုဒ်အနက်ဟော ပုဒ်များ၌ “ပုံဗဟုတ္တေ ကုရုသက္ကာ, ကောသလာ မဂဓာ သိဝီ”စသော အဘိဓာန်(၁၈၄–၅) နှင့်အညီ ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ် ရှိရ၏၊ ထိုကြောင့် “မဂဓာနံ”ဟု ဗဟုဝုစ်ထားသည်၊ ဣသရ အနက်၌ ဏာပစ္စည်းသက်၍ “မာဂဓဟု”ဟု ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုသို့ ဗဟုဝုစ်ရှိရခြင်းမှာလည်း မဂဓအမည်ရသော မင်းသားတို့၏ ဗဟုဝုစ်ကို တင်စားသောကြောင့်တည်း၊ ထိုသို့ သဒ္ဒါက ဗဟုဝုစ်ဖြစ်သော်လည်း အနက်က တစ်ခုတည်း ဖြစ်သောကြောင့် “မာဂဓေသု ဧနပဒေ”ဟု ထိုထိုနေရာ၌ ရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် “မာဂဓေသု–မာဂဓာဟု ဗဟုဝုစ်အမည်ရသော”ဟုလည်း ပေးရသည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား “မဂဓမည်သော ဧနပုဒ်တစ်ခုကို ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့် ထိုဒ်ခ်နေသူ လူအများကို ယူအပ်သောကြောင့် ဗဟုဝုစ် ထားသည်”ဟု တစ်နည်းဆိုသေးသည်မှာ ထုံးစံမဟုတ်ပါ။

အဇာတသတ္တု။ ။သသတိ ဟိ'သတိတိ သတ္တု၊ (သသဓာတ် တုပစ္စည်း)၊ အဇာတော ယေဝ+သတ္တု အဇာတသတ္တု၊ “နေမိတ္တိကေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော”ဟု ဆိုသောကြောင့် မဖွားမီက ရန်သူမဖြစ်သေးပါသော်လည်း ထို နေမိတ္တိကဆရာတို့၏စကားအရ “သတ္တု”ဟု အမည်ရနေသော ရှင်ဘုရင်အမည်ဟု မှတ်ပါ။ [ရှင်ဘုရင်၏သွေးကို သောက်လိုသော ချင်ခြင်းကြောင့် “မဖွားမီကပင် ရန်သူအစစ်ဖြစ်နေပြီ”ဟုလည်း ဝဒန္တိ ဝါဒရှိသေး၏၊ ဤအလို ရှင်ဘုမဟုတ်။]

မင်း၏၊ သတ္တု–ရန်သူသည်၊ ဘဝိသတိ–ဖြစ်လတ့ဲ၊ ဣတိ–သို့၊ နေမိတ္တိကေဟိ–နိမိတ်ကျမ်းကိုရွတ်ဖတ်သော ဆရာတို့သည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော–ညွှန်ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ အဇာတသတ္တု–အဇာတသတ္တုမည်၏။

ကိရ–ချဲ့၊ တသ္မိं–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ ကုစ္ဆိဂတော–ဝမ်းဦးရောက်လသော်၊ ဒေဝိယာ–မယ်တော် မိဖုရား၏၊ ဧဝရူပေါ–ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဒေါဟဠော–ချင်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နော–ဖြစ်ပြီ၊ (ကိုး)၊ အဟံ–ငါသည်၊ ရညော–မင်း၏၊ ဒက္ခိဏဟတ္ထဟုလောဟိတံ–လက်ျာလက်မောင်းသွေးကို၊ ပိဝေယျं–သောက်ရပါမူကား၊ အဟောဝတ–အော်.....ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ–သို့၊ (ဒေါဟဠော ဥပ္ပန္နော)၊ သာ–ထိုမိဖုရားသည်၊ ဘာရိယေ–ဝန်လေးသော၊ ဌာနေ–အရာ၌၊ ဒေါဟဠော–သည်၊ ဥပ္ပန္နော–ဖြစ်ပြီ၊ ကသ္မာ–တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ အားရောစေတုं–ပြောပြခြင်းငှါ၊ နု သက္ကာ–မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့နှလုံးသွင်း၍၊ တं–ထို အကြောင်းကို၊ ကထေတုं–ပြောခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တိ–မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ကိသာ–ကြုံလို့သည်၊ (ပိန်ချုံးသည်)၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ–မကောင်းသောအဆင်းရှိသည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ တं–ထိုမိဖုရားကို၊ ရာဇာ–သည်၊ ပုစ္ဆိ–မေးပြီ၊ (ကိုး)၊ ဘဒ္ဒေ–ရှင်မ၊ တုယှံ–သင်၏၊ အတ္တဘာဝေါ–အတ္တဘောသည်၊ ပကတိဝဏ္ဏော–ပင်ကိုယ်အဆင်းရှိသည်၊ နု–မဟုတ်၊ ကာရဏံ–အကြောင်းသည်၊ ကိं–အဘယ်နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (ပုစ္ဆိ)၊

နေမိတ္တိကေဟိ။ ။"နိမိတ္တं–နိမိတ်ကျမ်းကို၊ အဓီတေ–ရွတ်ဖတ်၏၊ ဝါ–တတ်သိ၏" ဟူသော ဝစနတ္ထအရ နိမိတ်ကျမ်းဖတ်တတ်သူကို (နိမိတ်ဖတ်တတ်သူကို) "နေမိတ္တိက" ဟုခေါ်၏၊ အဓီတေအနက်၌ ဏိကပစ္စည်းသက်၍ "နေမိတ္တိက"ဟု ရှိသင့်၏၊ ဏိကပစ္စည်းသက်မှလည်း ဝုဒ္ဓိရောက်နိုင်သည်၊ စာအုပ်တို့၌ "နေမိတ္တကေဟိ"ဟု တွေ့၌ ဣသရမပါဘဲ ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ဒေါဟဠော။ ။သဏ္ဌာန်တ၌ "ဒေါဟဒယ"မှ ယကို ချေ၍ "ဒေါဟဒ"ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ကား ဒကို ဠပြု၍ ဒေါဟဠဖြစ်သည်ဟု ကြံပါ၊ ဒွိန္နံ+ဟဒယံ ယတြာတိ ဒေါဟဠော၊–ထောမနိမိဝိဂ္ဂဟ။ [ယတြ (အဘိလာသေ)–အကြင် အလွန်အကဲဖြစ်သော တောင့်တခြင်း၌၊ ဒွိန္နံ–အမိနှင့် ကိုယ်ဝန် ၂ ယောက်တို့၏၊ ဟဒယံ–စိတ်နှလုံးသည်၊ အတ္တိ။] ဤသို့ အလွန်အကဲဖြစ်သော တောင့်တခြင်းကိုပင် "ချင်ခြင်း"ဟု ခေါ်ကြ၏၊ "စားချင်, သောက်ချင်, လိုချင်ခြင်း"ဟူလို၊ ထိုသို့ ချင်ခြင်းရှိသော ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမကို "ဒေါဟဠော စတိသာ အတ္ထိတိ ဒေါဟဠိ"ဟူသော ဤပစ္စယန္တနောင် ဣနိသက်၍ "ဒေါဟဠိနီ"ဟု ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဒေါဟဠပုဒ်ကို "ဒွိဓာ+ဟလတိ ကမ္မတိတိ ဒေါဟဠော"ဟု မြန်မာဆရာတို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုကြသေး၏၊ "သေရအုံ့လော ရှင်ရအုံ့လောဟု ၂ ပါး အပြားအားဖြင့် တုန်လှုပ်တတ်သော အလိုအာသာ"ဟု ဆိုလိုသည်၊ "တောင့်တသည့်အတိုင်းရလျှင် အသက်ရှင်အုံ့, မရလျှင် သေအုံ့ဟုဖြစ်သော တောင်းတခြင်း"ဟူလို။

မဟာရာဇာ–မင်းမြတ်၊ မာ ပုစ္ဆ–မမေးပါနှင့်၊ ဣတိ–ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ ဘဒ္ဒေ–ရှင်မ၊ တွံ–သင်သည်၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ အစ္ဆာသယံ–အလိုကို၊ မယှံ–ငါ့အား၊ အကထေန္တီ–မပြောလသော်၊ ကဿ–အဘယ်သူအား၊ ကထေဿသိ–ပြောလတံ့နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ တထာတထာ–ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဗန္ဓိတ္တာ–စကားဖြင့် နှောင်ဖွဲ့၍၊ ကထာပေသိ–ပြောစေပြီ။

စ–ဆက်၊ သုတ္တာ–ကြာရ၍၊ ဗာလေ–အမိုက်မ၊ ဧတ္ထ–ဤ လက်မောင်သွေးကို သောက်လိုရာ၌၊ တုယှံ–သင်၏၊ ဝါ–သင့်မှာ၊ ဘာရိယသညာ–ဝန်လေးဖွယ်ဟူသော အမှတ်သည်၊ အဟောသိကိ–ဖြစ်သလော၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍၊ ဝေဠုသွားတော်ကို၊ ပဏ္ဏောသာပေတ္တာ–ခေါ်စေ၍၊ သုဝဏ္ဏသတ္ထကေန–ရွှေဓားငယ်ဖြင့်၊ [သံဓားဖြင့် ရှင်ဘုရှင်၏ လက်မောင်းကို မခွဲထိုက်သောကြောင့် ရွှေဓားဟုဆိုသည်။] ဗာဟုံ–လက်မောင်းကို၊ (လက်မောင်း၏ သွေးကြောကို)၊ ဖါလာပေတ္တာ–ဖေါက်စေ၍၊ သုဝဏ္ဏသရကေန–ရွှေဆွက်ငယ်ဖြင့်၊ လောဟိတံ–သွေးကို၊ ဂဟေတ္တာ–ယူ၍၊ ဥဒကေန–ရေဖြင့်၊ သမ္မိန္ဒိတ္တာ–ရောစပ်၍၊ ပါယေသိ–သောက်စေပြီ၊ [ရေမရောဘဲ သွေးချည်းသက်သက်တိုက်လျှင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမတို့မှာ အစာကြေခဲသောကြောင့် ရေဖြင့်ရော၍ တိုက်ရသတတ်။] နေမိတ္တိကာ–နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော ဆရာတို့သည်၊ တံ–ထိုအကြောင်းကို၊ သုတ္တာ–၍၊ ဒေဝဇ္ဇော–ဤ ကိုယ်ဝန်သူငယ်သည်၊ ရညော–မင်း၏၊ သတ္တု–ရန်သူသည်၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတံ့၊ ဣမိနာ–ဤကိုယ်ဝန် သူငယ်သည်၊ ရာဇာ–မင်းကို၊ ဟညိဿတိ–သတ်အပ်လတံ့၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဗျာကရိံသု–ဗျာဒိတ်သဘော ပြောဟောကုန်ပြီ။ [ဤတွင် တသ္မိံ ကိရ၌ ကိရအတွက် အကျယ်ပြီး၏။]

ဒေဝီ–မိဖုရားသည်၊ မယှံ–ငါ၏၊ ကုစ္ဆိတော–ဝမ်းမှ၊ နိက္ခန္တော–ထွက်လတံ့သော သူငယ်သည်၊ ရာဇာနံ–မင်းကို၊ မာရေဿတိကိရ–သေစေလတံ့တဲ့၊ ဝါ–သတ်လတံ့တဲ့၊ ဣတိ–သို့၊ သုတ္တာ–ကြားရ၍၊ ဂဗ္ဘ–ကိုယ်ဝန်ကို၊ ပါတေတုကာမာ–ကျစေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဥယျာနံ–သို့၊ ဂန္တွာ–သွား၍၊ ကုစ္ဆိं–ဝမ်းကို၊ မဒ္ဒါပေသိ–နှိပ်နယ်စေပြီ။ [ထို့ကြောင့် ဤဥယျာဉ်ကို "မဒ္ဒကုစ္ဆိဥယျာဉ်"ဟု ခေါ်တွင်သည်။] ဂဗ္ဘော–ကိုယ်ဝန်သည်၊ နု ပတတိ–မကျ၊ သာ–ထို မိဖုရားသည်၊ ပုနပ္ပုနံ–အဖန်ဖန်၊ ဂန္တွာ–၍၊ တထေဝ–ထို့အတူပင်၊ ကာရေသိ–ပြုစေပြီ၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ ကိမတ္ထं–အဘယ်အကျိုးငှါ၊ အယं–ဤမိဖုရားသည်၊ ဥယျာနံ–သို့၊ ဂစ္ဆတိ–သွားပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ပရိဝိမံသန္တော–စုံစမ်းလသော်၊ တံ ကာရဏံ–ထိုအကြောင်းကို၊ သုတ္တာ–ကြားရ၍၊ ဘဒ္ဒေ–ရှင်မ၊ တဝ–သင်၏၊ ကုစ္ဆိယံ–ဝမ်း၌၊ ပုတ္တောတိဝါ–သားတော်ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဓီတာတိဝါ–သမီးတော်ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ နု ပညာယတိ–မထင်ရှားသေး။ [သမီးဖြစ်လျှင် နေမိတ္တိကတို့၏စကား မှန်မည်မဟုတ်ပါ"ဟုလို။]

[တားမြစ်ဖို့ရန် အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြလိုသောကြောင့် "အတ္တနော" စသည်ကို ဆိုပြန်သည်။] အတ္တနော–မိမိ၏(ဝမ်း၌)၊ နိဗ္ဗတ္တဒါရ–ကဲ့ဖြစ်သောကလေးကို၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ အကာသိ–ပြုပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ မဟာအဂ္ဂဏရာသိပိ–ကြီးစွာသော ကျေးဇူးမဲ့အစုသည်လည်း၊ ဝါ–ကြီးစွာသော အပြစ်အစုသည်လည်း၊ နော–ငါတို့ အတွက်၊ ဧမ္မုဒ်ပတလေ–ဧမ္မုဒ်ပ်အပြင်၌၊ အာဝီ–ထင်စွာ၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတ့ဲ၊ တွဲ–သင်သည်၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ မာ ကရောဟိ–မပြုပါလင့်၊ ဣတိ–သို့၊ နိဝါရေတွာ–တားမြစ်၍၊ အာရက္ခံ–အစောင့်အရှောက်ကို၊ အဒါသိ–ပေးပြီ၊ သာ–ထိုမိဖုရားသည်၊ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနကာလေ–ကိုယ်ဝန်၏ ထရာအခါ၌၊ (ဖွားမြင်ရာအခါ၌)၊ မာရေဿာမိ–သေစေအံ့၊ ဝါ–သတ်အံ့၊ ဣတိ, စိန္တေသိ–ကြံပြီ၊ တဒါပိ–ထိုဖွားရာအခါ၌လည်း၊ အာရက္ခမနုဿာ–အစောင့်အရှောက်လူတို့သည်၊ ဒါရကံ–ကလေးကို၊ အပနယိ'သု–ဖယ်ထားလိုက်ကြကုန်ပြီ။

အထ–ထိုမှနောက်၌၊ အပရေန သမယေန–နောက်အခါ၌။ [အထကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဝုဏ္ဏိပဗ္ဗတ္တံ–ကြီးရင့်ခြင်းသို့ရောက်သော၊ ကုမာရံ–မင်းသားကို၊ ဒေဝိယာ–မိဖုရားအား၊ ဒသ္သေသုံ–ပြကြကုန်ပြီ၊ သာ–ထိုမိဖုရားသည်၊ တံ–ထိုမင်းသားကို၊ ဒိသ္မွာဝ–မြင်၍သာလျှင်၊ (မြင်လျှင်မြင်ခြင်းပင်)၊ ပုတ္တသိနေဟံ–သားခ်ဉ်ချစ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ–ဖြစ်စေပြီ၊ တေန–ကြောင့်၊ နံ–ထိုမင်းသားကို၊ မာရေတုံ–သေစေခြင်းငှါ၊ ဝါ–သတ်ခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ–မစွမ်းနိုင်၊ ရာဇာပိ–မင်းသည်လည်း၊ အနုက္ကမေန–အစဉ်အားဖြင့်၊ ပုတ္တသ–သားအား၊ သြပရဇ္ဇံ–အိမ်ရှေ့မင်း၏အဖြစ်ကို၊ အဒါသိ–ပေးပြီ။

အထ–ထိုမှနောက်၌၊ ဧကသ္မိံ သမယေ–၌၊ ဒေဝဒတ္တော–သည်၊ ရဟောဂတော–ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ စိန္တေသိ–ကြံပြီ၊ (ကိုး)၊ သာရိပုတ္တသ–သာရိပုတြာ၏၊ ပရိသာ–ပရိသတ်သည်၊ မဟာ–များ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာနသ–၏၊ ပရိသာ–သည်၊ မဟာ–၏၊ ကဿပသ–၏၊ ပရိသာ–သည်၊ မဟာ–၏၊

သြပရဇ္ဇံ။ ။သမီပေ+ပဝတ္တော+ရာဇာ ဥပရာဇာ–မင်း၏ အနီး၌ ဖြစ်သောမင်း (အိမ်ရှေ့မင်း)၊ ဥပရညော+ဘာဝေါ သြပရဇ္ဇံ၊ ဤသို့ကြဲလျှင် သဒ္ဒါအနက် ၂ မျိုးလုံး ရှင်းနေသော်လည်း ဋီကာသစ်၌ "ရညော+ဘာဝေါရဇ္ဇံ၊ ရဇ္ဇသ+သမီပေ+ပဝတ္တတီတိ သြပရဇ္ဇံ (ဌာနန္တရံ)–တိုင်းပြည်၏ အနီး၌ဖြစ်သော ရာထူး"ဟု ပြုလေသည်။

ပရိသာမဟာ။ ။ဤ၌ "မဟာ"သည် ပရိသာကို ထောက်၍ ဣတ္ထိလိန်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "မဟာတိ"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် "သမာသ်အရာ၌ မဟန္တကို မဟာပြုသကဲ့သို့ ဝါကျ၌လည်း မဟန္တကို မဟာပြု"ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ဣတ္ထိလိန်၌ မဟာရှိသကဲ့သို့ "မဟာ တေ ပရိစ္ဆာဂေါ"ဟု ပုလ္လိန်အရာ၌လည်းကောင်း "ဗာရာဏသိရဇ္ဇံ နာမ မဟာ"ဟု နပုလ္လိန်အရာ၌လည်းကောင်း "မဟာ"သဒ္ဒါကို တွေ့ရသောကြောင့် "နိပါတ်ပုဒ်နှင့်အလားတူသော ၃ လိန် ဆက်ဆံသော မဟာပုဒ်တစ်မျိုးဟု ဆရာတို့ကြံကြသည်။

[ရှေးစာအုပ်များ၌ "မဟာမောဂ္ဂလ္လာနသ, မဟာကဿပသ"ဟု ရှိ၏။] ဣတိ ဧဝံ–သို့၊ ဣမေ–ဤသူတို့သည်၊ ဝိသုံဝိသုံ–အသီးအသီး၊ ဓုရာ–အကြီးအမှူးဦးစီး နာယက ပဓာနဖြစ်ကုန်၏၊ အဟမ္မိ–လည်း၊ ဧကဓုရံ–တစ်ခုသောတာဝန်ကို၊ နိဟရာမိ–ထုတ်ဆောင်အံ့၊ ဣတိ–သို့၊ (စိန္တေသိ)။

သော–ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ လာဘေန–လာဘ်နှင့်၊ ဝိနာ–ကင်း၍၊ ပရိသံ–ပရိသတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတုံ–ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ နိ သက္ကာ–မတတ်ကောင်း၊ ဟန္ဒ–ယခု၊ အဟံ–ငါသည်၊ လာဘံ–ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေမိ–ဖြစ်စေရတော့အံ့၊ ဣတိ–သို့၊ စိန္တေတွာ–ကြံပြီး၍၊ ခန္ဓကေ–ခန္ဓကဋ္ဌ၊ (စူဠဝဂ္ဂသံဃဘေဒကက္ခန္ဓကဋ္ဌ)၊ အာဂတနယေန–လာသောနည်းဖြင့်၊ အဇာတသတ္တုံ–အဇာတသတ်မည်သော၊ ကုမာရံ–မင်းသားကို၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေန–တန်ခိုးပြာဋိဟာဖြင့်၊ [မြွေကိုခါပတ်လျက် လုလင်ငယ် ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပြခြင်းတည်းဟူသော တန်ခိုးဖြင့်၊ အကျယ်ကို ခန္ဓကဋ္ဌ ရှုပါ။] ပသာဒေတွာ–ကြည်ညိုစေပြီး၍၊ သာယံပါတံ–ညနေအခါ နံနက်အခါ၌၊ ["သာယောစ+ပါတောစ သာယပါတံ"ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ "သာယံ ပါတံ"ဟု ဒွန်သမာသ်ဖြစ်၏။] ပဠုဟိ–ငါးလိကုန်သော၊ ရထသတေဟိ–ရထားအရာတို့ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ပဠုဟိရထသတေဟိ–ရထားငါးရာတို့ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌာနံ–ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တံ–လာသည်ဖြစ်၍၊ အတိဝိယတ္ထံ–အလွန်အကျွမ်းဝင်သည်ကို၊ ဥတ္တာ–သိ၍၊ ဧကဒိဝသံ–တစ်နေ့သဋ္ဌ၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ–ချဉ်းကပ်၍၊ ဧတံ–ဤစကားကို၊ အဝေါစ–ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ ကုမာရ–မင်းသား၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေးအခါ၌၊ မနုဿာ–လူတို့သည်၊ ဒီဃာယုကာ–ရှည်သောအသက်ရှိကြကုန်၏၊ ဧတရဟိ–ယခုအခါ၌၊ (မနုဿာ) အပ္ပါယုကာ–တိုသောအသက်ရှိကြကုန်၏၊ ကုမာရ–မင်းသား၊ တေနဟိ–တိုက်တွန်းပါ၏၊ (တစ်နည်း) တေန–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့

ဓုရာ။ ။"ဓုရဘူတာ"ဟု ဋီကာဖွင့်၍ "ဓောရယှာတိ အတ္ထော"ဟု အနက်ဖော်၏၊ "ပဓာနေ စာန္တိကေ ဓုရော" အဘိဓာန် (၁၀၀၄)လာ အနက်တို့တွင် ဤ၌ပဓာနအနက် ဟောဟု ယူသင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဓုရဂ္ဂါဟော"ပုဒ်အဖွင့် ပါရာဇိကဏ် ဗဟိရနိဒါန်း သာရတ္ထ၌ "ပဓာနဂ္ဂါဟီ အဟောသိ, သဗ္ဗေသံ ပါမောက္ခော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဓုရ်ဝ–ဟိ'သာယံ" ဓာတ်, ကွိပ်ပစ္စည်းဖြင့် ဓာတွန်ဝကိုချေ၍ "ဓုရ်"ဟု ထောမိနိဓိဋ္ဌ ပြီးစေ၏၊ ပါဠိဋ္ဌကား "ဓုရ"ဟု ရှိသောကြောင့် ဓုဗ္ဗိဓာတ် အ ပစ္စည်းသက်၍ ဗွကို ရပြုဟု ကြံသင့်သည်၊ "ဓုဗ္ဗ တိဟိ'သတိ–ဝန်ဆောင်သူကို ညွှန်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိဓုရော"ဟု ပြုပါ။

ဓောရယှာ။ ။"ဓုရံ ဝဟတိတိ ဓောရယှံ"ဟု သဂါထာဝဂ္ဂ, ဗြဟ္မဏသံယုတ်, ဥပါသကဝဂ် (၁)သုတ် ဋီကာပြု၏၊ ထိုအလို "ဒီဃဿ ဣပိ ပစ္စယာ"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် ဏာဒိကဏ္ဍ (၁၂၀)သုတ်ဖြင့် ဝဟတိအနက်ဋ္ဌ ယုဏ် ပစ္စည်းသက်၊ အဘိဓာနပွဒီပိကာသူစိဋ္ဌကား တစ်မျိုးကြံလေ၏။ [ထောမနိဓိဋ္ဌ ဓောရယှဟု မရှိ, "ဓောရေယ"ဟု ရှိ၏၊ ဝဟတိအနက်ဋ္ဌ ဏိယပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိပြု, ဣကို ဧပြု၍ပြီးသောကြောင့် ရှင်း၏။]

ရှေးလူတို့၏ အသက်ရှည်ကုန်သည်၏အဖြစ်, ယခုလူတို့၏ အသက်တိုကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟိ အနက်မရှိ)၊ တွံ–သည်၊ ပိတရံ–ခမည်းတော်ကို၊ ဟန္တွာ–သတ်၍၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ ဟောဟိ–ဖြစ်လော၊ အဟံ–သည်၊ ဘဂဝန္တံ–ဘုရားဟောင်းကို၊ ဟန္တွာ–၍၊ ဗုဒ္ဓေါ–ဘုရားသစ်သည်၊ ဘဝိဿာမိ–ဖြစ်အံ့၊ ဣတိ–သို့၊ (အဝေါစ–ပြီ)၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍၊ [ဣတိတစ်လုံး အကြေကြံ။] ကုမာရံ–ကို၊ ပိတုဝေ–ခမည်းတော်ကို သတ်ခြင်းဌ၊ ဥယျောဇေသိ–တိုက်တွန်းပြီ။

သော–ထို မင်းသားသည်၊ (ဝိပွကာရံ အကာသိဌ်စပ်)၊ အယျောဒေဝဒတ္တော–အရှင်ဒေဝဒတ်သည်၊ မဟာနုဘာဝေါ–ကြီးသောအာနုဘော်ရှိ၏၊ ဧတာသ–ဤအရှင်ဒေဝဒတ်၏၊ ဝါ–သည်၊ အဝိဒိတံနာမ–မသိအပ်သောအရာမည်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဥဒ္ဓရယာ–ပေါင်ဌ၊ ပေါတ္ထနိုကံ–သန်လျက်ငယ်ကို၊ ဗန္ဓိတ္တာ–ဖွဲ့ချည်၍၊ ဒိဝသေ (ဒိဝသဿ)–နေ့၏၊ ဒိဝါ–နေ့အခါ၌၊ ဘိတော–ကြောက်သည်၊ ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါ–နှလုံးတုန်သည်၊ ဥသဿကီ–ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဥတြဿော–ထိတ်လန့်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အန္တေပုရံ–နန်းတော်တွင်းသို့၊ ပဝိသိတ္တာ–ဝင်၍၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ–အရှင်ဒေဝဒတ် ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ ဝိပ္ပကာရံ–ဖောက်ပြန်သောကိစ္စကို၊ အကာသိ–ပြုပြီ။

အထ–ထိုအခါ၌၊ နံ–ထိုမင်းသားကို၊ အမစ္စာ–အမတ်တို့သည်၊ ဂဟေတ္တာ–ဖမ်းယူ၍၊ အနုယုဇ္ဇိတ္တာ–စစ်ဆေးမေးမြန်းပြီး၍၊ ကုမာရော စ–မင်းသားကိုလည်း၊ ဟန္တ္မဿော–သတ်ထိုက်၏၊ ဒေဝဒတ္တော စ–ကိုလည်း၊ (ဟန္တ္မဿော)၊ သဗ္ဗေ–အလုံးစုံကုန်သော၊ ဘိက္ခူ စ–ရဟန်းတို့ကိုလည်း၊ [ဒေဝဒတ်၏ ဘက်သားရဟန်းများကို ဆိုလိုသည်။] ဟန္တ္မဿာ–သတ်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ–သို့၊ သမ္မန္တယိတ္တာ–သဘောတူ

ဒိဝါဒိဝသေ။ ။ဒိဝသဿာပိ ဒိဝါ၊ မဇ္ဈန်ကဝေလာယန္တိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်၊ အခြားနေရာ၌ "ဒိဝါဒိဝသဿ"ဟု ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြင့် သုံးစွဲလေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌"ဒိဝသေ"ကို ဆဋ္ဌီအနက်ဌသက်သော သတ္တမီဝိဘတ်ဟု ယူဆ၍ "ဒိဝသဿ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာဟောင်းစာအုပ်၌ကား "ဒိဝါဒိဝသဿ"ဟုပင် ရှိ၏၊ "နေ့၏ နေ့အခါ"ဟူသည် မွန်းတည့်အခါပင်တည်း။ [ဒိဝါကို နိပါတ်ပုဒ်ကြ၍ "ဒိဝါ–နေ့၏၊ ဒိဝသေ–နေ့၌"ဟု ဋီကာသစ် တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။]

ဘိတော ၊ပေ၊ ဥတြဿော။ ။"ဘိတော"စသော ၄ ပုဒ်သည် ပရိယာယ်ပုဒ်များတည်း၊ (တစ်နည်း) ကာယတ္ထမ္ဘနေန–ကိုယ်၏တောင့်တင်းခြင်းအားဖြင့်၊ ဘိတော၊ ဟဒယမံသစလနေန–နှလုံးသား၏ တုန်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါ၊ ဇာနေယျုံဝါ မာဝါတိပရိသင်္ကယ–ငါ့အကြောကို သိကြမည်လား, မသိကြဘဲ နေမည်လားဟု ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်၊ ဥသင်္ကီ၊ ဥဘတောသတိ (သိအပ်လို့ရှိလျှင်) အတ္တနော အာဂစ္ဆမာနဘယဝသေန–မိမိအထံသို့ လာမည်ဘေ'၏အစွမ်.ဖြင့်၊ ဥတြဿော၊–ဋီကာသစ်။

တိုင်ပင်ပြီး၍၊ ရညော–မင်း၏၊ အာဏာဝသေန–အာဏာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကရိသာမ–ပြုကြကုန်စို့၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍၊ ရညော–မင်းအား၊ အာရောစေသုံ–သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊.....ရာဇာ–မင်းသည်၊ ယေ အမစ္စာ–အကြင် အမတ်တို့သည်၊ မာ ရေတုကာမော–သေစေခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဝါ–သတ်ခြင်းငှါအလို ရှိကုန်သည်၊ အဟေသုံ–ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တေသံ–ထိုအမတ်တို့၏၊ ဌာနန္တရာနိ–ရာထူးတို့ကို၊ အစ္ဆိန္နိတ္တာ–ဖြတ်တောက်၍၊ ["ဋီကာသစ်၌ "ရားထူးကိုပယ်သောအားဖြင့် လုယက်၍"ဟု ဖွင့်သည်။] ယေ (အမစ္စာ)–အကြင် အမတ်တို့သည်၊ မာရေတုကာမာ–ကုန်သည်၊ ဝါ–ကုန်သည်၊ နဿ (အဟေသုံ)–မဖြစ်ကုန်၊ တေ–ထိုအမတ်တို့ကို၊ ဥစ္ဆေသု–မြင့်ကုန်သော၊ ဌာနေသု–အရာတို့၌၊ ထပေတ္တာ–ထားပြီး၍၊ ကုမာရံ–မင်းသားကို၊ ပုစ္ဆိ–မေးပြီ၊ (ကိံ)၊ ကုမာရ–မင်းသား၊ ကိသ–အဘယ်ကြောင့်၊ တွံ–သင်သည်၊ မံ–ငါ့ကို၊ မာရေတုကာမော–သည်၊ ဝါ–သည်၊ အသိ–ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ, (ပုစ္ဆိ)၊ ဒေဝ–မင်းမြတ်၊ ရဇ္ဇေန–မင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ–တိုင်းပြည်ဖြင့်၊ အတ္ထိကော–အလိုရှိသည်၊ အမှိ–ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ–ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ ရာဇာ–ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည်၊ တဿ–ထိုမင်းသားအား၊ ရဇ္ဇံ–မင်းအဖြစ်ကို၊ ဝါ–တိုင်းပြည်ကို၊ အဒါသိ–ပေးပြီ။

သော–ထိုအဇာတသတ်မင်းသားသည်၊ မယှံ–ဒကာတော်၏၊ မနောရထော–စိတ်အလိုသည်၊ နိပ္ပန္နော–ပြီးစီးပါပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ ဒေဝဒတ္တသ–အရှင်ဒေဝဒတ်အား၊ အာရောစေသိ–လျှောက်ပြီ၊ တတော–ထိုသို့လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ နံ–ထိုအဇာတသတ်မင်းသားကို၊ သော–ထိုအရှင်ဒေဝဒတ်သည်၊ အာဟ–ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ တွံ–သင်သည်၊ သိဂ်ါလံ–မြေခွေးကို၊ အန္တောဂတ္တာ–အတွင်း၌ထား၍၊ ဘေရိပရိယောနဒ္ဓပုရိသောဝိယ–စည်ကြက်သောယောကျ်ားသည်ကဲ့သို့၊ သုကိစ္စကာရိ–ကောင်းသောကိစ္စကို ပြုလေ့ရှိသည်၊ အမှိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ–သို့၊ မညသိ–မှတ်ထင်သလော၊

မနောရထော။ ။["ပိဟာ မနောရထော ဣစ္ဆာ"ဟု အဘိဓာန် (၁၆၃) ရှိသော့ကြောင့် စိတ်ဖြင့် လိုလားတောင့်တအပ်သော အရာကို "မနောရထ"ဟု ခေါ်၏။] မိမိ၏အလိုဆန္ဒဖြင့် တောင့်တအပ်သော အရာဌာနသည် (ထိုဌာနရောက်အောင် သွားဖို့ရာ) စိတ်သာလျှင် ရထား ရှိသောကြောင့် "မနောဇ+ရထော အတ္ထာတိ မနောရထော"ဟုလည်းကောင်း, ထိုလိုလားအပ်သောအရာသည် စိတ်ကို မိမိအထံသို့ ရောက်စေနိုင်သောကြောင့် စိတ်၏ ရထားနှင့်တူ ရကား "မနသော+ရထောဝါတိ မနောရထော"ဟုလည်းကောင်း ထောမနိမိတ် ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဤဝိဂြိုဟ် ၂ မျိုးကိုပင် "နေရတ္ထိကာ ဝဒန္တိ"ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသည်။ {မိမိဋီကာသစ်ဆရာ၏ အလိုကိုကား "မနသော အတ္ထော (ဣစ္ဆာ) မနောရထော"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍, ရအက္ခရာလာ, တကိုချေဟု ဆို၏၊ အတ္ထောပုဒ်မှ ရထောဖြစ်အောင် ကြံခြင်းမှာ စဉ်းစားစရာပင်။]

[သားရေဖြင့် ကြက်ရသည်အတွက် ခွေးကသားရေကို ကိုက်ဖေါက်၍ထွက်လိမ့်မည်–ဟူလို။] ကတိပါဟေနေဝ–အနည်းငယ်သောရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ တေ–သင်၏၊ ပိတာ–ခမည်းတော်သည်၊ တယာ–သင်သည်၊ ကတံ–ပြုအပ်သောအမှုကို၊ အဝမာနံ–မထီမဲ့မြင်၊ စိန္တေတွာ–ကြံ၍၊ သယမေဝ–ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ပြောပြီ၊ ဘန္တေ–အရှင်ဘုရား၊ အထ–ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကိံ–အဘယ်ကို၊ ကရောမိ–ပြုရပါမည်နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ မူလစ္ဆေဒံ–အမြစ်ဌဖြတ်အပ်သည်မည်လောက်အောင်၊ (တစ်နည်း, မူလဃစ္စံ–အမြစ်ဌ သတ်အပ်သည်မည်လောက်အောင်၊) ဃာတေဟိ–သတ်လော၊ ဣတိ–ဤသို့ပြောပြီ၊ ဘန္တေ–အရှင်ဘုရား၊ မယှံ–ဒကာတော်၏၊ ပိတာ–ခမည်းတော်ကို၊ နသတ္တဝဓေနနု–လက်နက်ဖြင့် မသတ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ–ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ [မင်းမျိုးတို့ကို လက်နက်ဖြင့် သတ်ရိုးထုံးစံမရှိ၊ ထို့ကြောင့် "နနုဘန္တေ"ဟု လျှောက်သည်။] အာဟာရပစ္ဆေဒေန–အာဟာရကို ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ နံ–ထို ခမည်းတော်ကို၊ မာရေဟိ–သတ်လော၊ ဣတိ–ဤသို့ ပြောပြီ။

သော–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ ပိတရံ–ခမည်းတော်ကို၊ တာပနဂေဟေ–အပူတိုက်ရာအိမ်၌၊ ပက္ခိပါပေသိ–ထည့်သွင်းစေပြီ၊ တာပနဂေဟံနာမ–တာပနဂေဟမည်သည်၊ ကမ္မကရဏတ္ထာယ–နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲမှုကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ (တစ်နည်း) ကမ္မကာရဏတ္ထာယ–ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်မှုအကျိုးငှါ၊ ကတံ–ပြုအပ်သော၊ ဂုမဃရံ–အခိုးရှိသောအိမ်တည်း၊ မမ–ငါ၏၊ မာတရံ–မယ်တော်ကို၊ ထပေတွာ–

မူလစ္ဆေဒံ (မူလဃစ္စံ)။ ။မူလစ္ဆေဒံတိ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနံ သန္ဓာယာဟ၊ဘာဝနပုံသကမေတံ၊–ဋီကာသစ်၊ ဆိဒ္ဒတေ–ဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ ဆေဒေါ။ [ဆိဒိ+ဏျ။] သစ်ပင်သည် အဖျားအကိုင်းတို့ကို ဖြတ်ရုံဖြင့်မသေဘဲ အမြစ်ပါဖြတ်လိုက်မှ,သေသကဲ့သို့, ထို့အတူ ရှင်ဘုရင်ကိုလည်း ရာထူးမရှိအောင် ပြုရုံဖြင့် အမြစ်မပြတ်, အသေသတ်လိုက်မှ အမြစ်ပြတ်မည်–ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို သဒ်ဿုပစာဖြင့် တင်စား၍ "မူလေ–အမြစ်၌+ဆေဒေါ–ဖြတ်အပ်သူတည်း၊ မူလစ္ဆေဒေါ–သူ"ဟု ဆိုသည်၊ ကြိယာဝိသေသနဖြစ်၍ ဒုတိယာသက်၊ "မူလဃစ္စံ"ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊ ရုပ်ပြီးပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ ကရမှာရိစ္စသုတ်၌ ကြည့်ပါ။

တာပနဂေဟံ။ ။တာပေတိ ဇေဠေတိ တာပနံ–ပူလောင်စေရာအိမ်၊ ထိုအိမ်၌ထားအပ်သော အကျဉ်းသားတို့ကို (တာပနဂေါ်၌ ပူလောင်စေသကဲ့သို့) မီးခိုးတွေဖြင့် ပူလောင်စေရာဖြစ်သောကြောင့် "တာပန"ဟု ခေါ်၏၊ "ကမ္မကရဏတ္ထာယ ကတံ ဂုမဃရံ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "တံ ပန ဂုမေနေဝ အစ္ဆန္နံ(ဖုံးလွှမ်အပ်ပြီ)"ဟု ဖွင့်သည်။ [ကမ္မ–အပူတိုက်ခြင်းဟူသော နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲမှုကို+ကရဏ–ပြုခြင်း၊ အချို့နေရာ၌ "ကမ္မကာရဏတ္ထာယ" ဟု ပါ၌ရှိတတ်၏၊ ထိုပါ၌၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါရာဇိကဏ် သုဒိန္နကဏ္ဍဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။]

ထား၍၊ အညသ-အခြားသူအား၊ ဒဋ္ဌုं-ဖူးမြင်ခြင်းငှါ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ မာဒေထ-မပေးကြကုန်လင့်၊ ဣတိ, အာဟ-ပြီ၊ ဒေဝိ-မိဖုရားသည်၊ သုဝဏ္ဏသရကေ-ရွှေသောက်ခွက်၌ (ရွှေဖြင့်ပြုအပ်သော သောက်ခွက်၌)၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ဥစ္ဆင်္ဂေန-ရင်ခွင်ဖြင့်၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ တံ-ထိုထမင်းကို၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စား၍၊ ယာပေတိ-မျှတ၏။ [ယာ+ဏာပေ-(ရှည်သော်ကာလသို့) ရောက်စေခြင်းကိုပင် "မျှတ"ဟု သုံးစွဲကြသည်၊ စုရာဒိ ယပဓာတ်လည်းရှိ၏။]

သော-ထိုအဓာတသတ်မင်းသည်၊ မယှံ-ငါ၏၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတသနည်း၊ ဣတိ, ပုစ္ဆိတွာ-မေး၍၊ တံ ပဝတ္တိं-ထိုဖြစ်ပုံအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ မယှံ-၏၊ မာတု-မယ်တော်အား၊ ဥစ္ဆင်္ဂေ-ရင်ခွင်၌၊ ကတွာ-တစ်စုံတစ်ခုကိုထား၍၊ ပဝိသိတုं-ဝင်ခြင်းငှါ၊ ဝါ-ရင်ခွင်ကို၊ မာ ဒေထ-မပေးကြကုန်လင့်၊ ဣတိ, အာဟ-ပြီ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဇ္ဇာယ-စ၍၊ ဒေဝီ-သည်၊ မောဠိယံ-ဆံထုံး၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ပဝိသတိ-ဝင်ပြန်၏၊ တံပိ-ထိုအကြောင်းကိုလည်း၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ မောဠိ-ဆံထုံးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ထုံး၍၊ ပဝိသိတုं-ငှါ၊ ဝါ-ကို၊ မာ ဒေထ-လင့်၊ ဣတိ, (အာဟ)၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ (ပဇ္ဇာယ)၊ သုဝဏ္ဏပါဒုကာသု-ရွှေခြေနင်းတို့၌၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ပါဒုကာ-ခြေနင်းတို့ကို၊ အာရုယှ-စီး၍၊ ပဝိသတိ၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ ဏေန-ထိုထမင်းဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏။

ဥစ္ဆင်္ဂေန။ ။ထောမနိမိတ္တ "ဥဿင်္ဂ"ဟု ရှိ၏၊ "ကြောရေ-ရင်ခွင်"ဟုလည်း အနက်ဖွင့်၏။ [ဥပဇ္ဇ သန္ဓမာတ် ဃဉ်ပစ္စည်း, (ပါဠိ၌ ဏပစ္စည်းဖြစ်သင့်၏)။] "ဥ-အထက်၌+သန္ဓ-ဍြိကပ်ရာအရပ်"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုပုဒ်သည် ပါဠိ၌ "ဥစ္ဆင်္ဂ"ဟု ဖြစ်လာ၏၊ မိဖုရားသည် ရင်ခွင်၌ သုဝဏ္ဏသရကကို ထား၍ဝင်သည်-ဟူလို၊ "သရကသဒ္ဒါသည် သေရည်စသည်ကို သောက်စရာခွက်"ဟူသော အနက်ဟောဟု အဘိဓာန်၌ ဆို၏။ ["ဥစ္ဆင်္ဂေမံနိသာဒေတွာ-ရင်ခွင်၌ ငါ့ကိုနေစေ၍"ဟု တောမိယဓာတ်၌ရှိသောကြောင့် "ဥစ္ဆင်္ဂ-ခါးပိုက်"ဟု အနက်မပေးသင့်၊ "ခါးပိုက်၌ ငါ့ကို နေစေ၍"ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်။]

ဋီကာသစ်။ ။ကေနစိ ဆာဒိတတ္တာ "ဥစ္ဆော+အင်္ဂေါတိ ဥစ္ဆင်္ဂေါ"-တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသောကြောင့် "မိုးမောက်နေသော ကိုယ်အင်္ဂါ"ဟု ဖွင့်သော ဋီကာသစ်ကို စဉ်းစားပါ၊ နောက်၌လည်း "ဥစ္ဆင်္ဂေ-၌+ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍"ဟု ပါဠိ၌ရှိသင့်၏၊ ကရဓာတ်သည် ရှေ့၌ အာဓာရရှိလျှင် ထပနအနက်ကို ဟော၏၊ ဥပမာ-"မနသိ-စိတ်၌+ကတွာ-ထား၍"ဟူသကဲ့သို့တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ကား "ဥစ္ဆင်္ဂကတွာ"ဟူသော ပါဠိကိုယူ၍ ထိုပါဠိကို ပင် "ဥစ္ဆင်္ဂ"ဖြစ်ဖို့ရန် သာဓကပြုလေသည်။]

ပုန–တစ်ဖန်၊ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ယာလေတိ–မျှတသနည်း၊ ဣတိပုစ္ဆိတွာ, တမတ္ထံ–ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ, ပါဒုကာ–ခြေနင်းတို့ကို၊ အာရုယှ–စီး၍၊ ပဝိသိတုံ–ဝင်ခြင်းငါလည်း၊ ဝါ–ဝင်ခွင့်ကိုလည်း၊ မာ ဒေထ၊ ဣတိ အာဟ၊ တတော–မှ၊ ပဌာယ–၍၊ ဒေဝီ–သည်၊ ဂန္ဓောဒကေန–နံ့သာရည်ဖြင့်၊ နှာယိတွာ–ရေချိုးပြီး၍၊ သရီရံ–ကိုယ်ကို၊ စတုမဓုရေန–၄ မျိုးသောအချိုရှိသော လျက်ဖွင့်ဖြင့်၊ မက္ခေတွာ–လိမ်းကြံ၍၊ ပါရုပိတွာ–ခြုံ၍၊ ပဝိသတိ၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ တဿာ–ထိုမိဖုရား၏၊ သရီရံ–ကိုယ်ကို၊ လေဟိတွာ–လျက်၍၊ ယာပေတိ–မျှတ၏။

ပုန–တစ်ဖန် ပုစ္ဆိတွာ–၍၊ တံပဝတ္တိं–ကို၊ သုတွာ–၍၊ ဣတော–ဤအခါမှ၊ ပဌာယ–၍၊ မယှံ–၏၊ မာတု–မယ်တော်၏၊ ပဝေသနံ–ဝင်ခြင်းကို၊ နိဝါရေထ–တားမြစ်ကြကုန်လော၊ ဣတိ–သို့၊ အာဟ–ပြောပြီ၊ ဒေဝီ–မိဖုရားသည်၊ ဒွါရမူလေ–ထောင်တံခါး၏ အနီး၌၊ ဌတွာ–ရပ်၍၊ သာမိဗိမ္မိသာရ–အရှင်ဗိမ္မိသာရ၊ ဧတံ–ဤသားကို၊ ဒဟာရကာလေ–ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌၊ မာရေတုံ–သေစေခြင်းငါ၊ ဝါ–သတ်ခြင်းငါ၊ ဝါ–သတ်ခွင့်ကို၊ နု အဒါသိ–မပေးခဲ့၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ သတ္တုံ–ရန်သူကို၊ အတ္တနာဝ–မိမိသည်ပင်၊ ပေါသေသိ–မွေးမြူခဲ့ပြီ၊ ဒါနိ–ယခု အခါ၌၊ ဣဒံပန(ဒဿနံ)–ဤဖူးမြင်ရခြင်းသည်ကား၊ တေ–အရှင်မင်းမြတ်ကို၊ ပစ္ဆိမဒဿနံ–နောက်ဆုံး ဖူးမြင်ရခြင်းပါတည်း၊ အဟံ–နှမတော်သည်၊ ဣတော–ဤအခါမှ၊ ပဌာယ–၍၊ တုမှေ–အရှင်မင်းမြတ်တို့ကို၊ ပဿိတုံ–ဖူးမြင်ခြင်းငါ၊

စတုမဓုရေန။ ။စတ္တာရိ+မဓုနိ စတုမဓု–ချိုဆိမ့်သော အရသာလေးမျိုး၊ စတုမဓုယသာတိ စတုမဓုရံ၊ ဒဓိ–နို့မမ်း, မဓု–ပျားရည်, သပ္ပိ–ထောပတ်, ဖါဏိတံ–တင်လဲ (သကာ, သကြားရည်), ဤ ၄ မျိုးရောစပ်အပ်သည်ကို "စတုမဓုရ"ဟု ခေါ်ကြောင်း မဟာဓမ္မသမာဒါနသုတ် (မူလပဏ္ဏာသ, စူဠယမကဝဂ်) ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူ၏။ [ယခုအခါ ဖေါ်စပ်ရိုးဖြစ်သော ဆီမပါ။]

အချို့ကား "သပ္ပိ, သက္ကရ, မဓု, နာဠိကေရသ္မေဟ (အုန်းဆီ) ၄ မျိုးစပ်ကို "စတုမဓုရ"ဟု ခေါ်ကြသတတ်၊ ထိုဖေါ်နည်းနှစ်မျိုး၌ "ဒဓိ, နာဠိကေရသ္မေဟ"တို့သည် သတ္တာဟကာလိက မဟုတ်၊ ယခုခေတ် ဖေါ်စပ်ရိုးဖြစ်သော (သပ္ပိ, နဝနီတ, တေလ, မဓု) ၄ မျိုးစပ် စတုမဓုသာ သတ္တာဟကာလိကဖြစ်သည်၊ ဤမိဖုရား သုတ်လိမ်းသော စတုမဓုကား လျက်ဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့် ယခုဖေါ်စပ်ရိုး စတုမဓုနှင့်သာ လျော်သည်။

သရီရံလေဟိတွာ။ ။သောတာပန်, သကဒါဂါမ်စသော အရိယာတို့သည် သေရမည့်အရေးကို ပုထုဇဉ်များလောက် မကြောက်ကြသော်လည်း မိမိ၏ လုလ္လဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သေအောင် မပြုကြ၊ နေရသမျှ အချိန်ကလေးဝယ် ကိုယ်ကျိုးရှိအောင် ပြုနိုင်ကြသေး၏၊ တချို့ကား သူတစ်ပါးအကျိုးကိုပင် ပြုနိုင်သေး၏၊ အစာရှိလျက် မစားဘဲနေခြင်းလည်း သေဖို့ရန် လုလ္လပြုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် စတုမဓုသုတ်လိမ်းထားအပ်သော မိဖုရား၏ ကိုယ်ကိုပင် လျှာဖြင့်လျက်၍ မျှတရှာလေသည်။

ဝါ–ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ နဿ လဘာမိ–မရတော့ပါ၊ ဒေဝ–အရှင်မင်းမြတ်၊ မယုံ–နှမတော်၏၊ ဒေါသော–အပြစ်သည်၊ သစေ အတ္ထိ–အကယ်၍ ရှိအုံ့၊ (ဧ၀ံသတိ)၊ ခမထ–သည်းခံတော်မူပါကုန်၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍၊ ရောဒိတွာ–ငိုကြွေး၍၊ ကန္ဒိတွာ–မြည်တမ်း၍၊ နိ၀တ္တိ–ပြန်နစ်ရှာလေပြီ။

တတော–ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ ရညော–မင်း၏၊ အာဟာရော–အာဟာရသည်၊ နတ္ထိ–မရှိတော့၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ မဂ္ဂဖလသုခေန–မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာရှိသော၊ စက်မေန–စကြာန်သွားခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတိ–မျှတရှာ၏၊ အသ–ထိုမင်း၏၊ အတ္တဘာ၀ေါ–အတ္တဘောသည်၊ အတိ၀ိယ–အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဝိရောစတိ–တင့်တယ်၏၊ သော–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဘဏော–အမောင်တို့၊ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့်၊ မေ–၏၊ ပိတာ–ခမည်းတော်သည်၊ ယာပေတိ–နည်း၊ ဣတိ, ပုစ္ဆိတွာ–၍၊ ဒေ၀–မင်းမြတ်၊ စက်မေန–စကြာန်သွားခြင်းဖြင့်၊ ယာပေတိ–မျှတနေပါ၏၊ စ–မျှတနေရုံသာမကသေး၊ အသ–ထိုခမည်းတော်မင်း၏၊ အတ္တဘာ၀ေါ–သည်၊ အတိ၀ိယ, ဝိရောစတိ–တင့်တယ်ပါ၏၊ ဣတိ, သုတွာ–၍၊ ဒါနိ–ယခု အခါ၌၊ အသ–ထိုခမည်းတော်၏၊ စက်မံ–စကြာန်သွားခြင်းကို၊ ဟာရေသာမိ– ပယ်စေရတော့အုံ့၊ ဣတိ, စိန္တေတွာ–၍၊ မယုံ–ငါ၏၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊ ပါဒေ–ခြေတို့ကို၊ ခုရေန–သင်ဓနုန်းဖြင့်၊ ဖါလေတွာ–ခွဲ၍၊ လောဏတေလေန–ဆားထည့်အပ်သော ဆီဖြင့်၊ မက္ခေတွာ–လိမ်းကျံ၍၊ ဝိတစ္ဆိတေဟိ–ကင်းသော အလျှံရှိကုန်သော၊ ခဒိရင်္ဂါရေဟိ–ရှားမီးကျီးတို့ဖြင့်၊ ပစထ–ကင်ကြကုန်၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍၊ နာပိတေ–ဆတ္တာသည်တို့ကို၊ ပေသေသိ–စေလွှတ်ပြီ။ [နာပေန္တိ–သုတ်သင်ကြကုန်၊ ဣတိနာပိတာ၊ "နာ-သောခေနေ"ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် "မုတ်ဆိတ်စသည်ကို သုတ်သင်၍ ရေချိုးပေးသူတို့"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "ဆတ္တာသည်"ဟူသော အနက်ကား ၀ေါဟာရတ္ထတည်း။]

မဂ္ဂဖလသုခေန။ ။စက်မေန၏ ဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့် "မဂ္ဂဖလသုခ၀တာ"ဟု ဋီကာ၌ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဖွင့်သည်၊ မဂ္ဂဖလေ+သုခံ ယတ္ထာတိ မဂ္ဂဖလသုခေါ (စက်မော)၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဖိုလ်၌ဖြစ်သော သုခရှိသော စကြာန်သွားခြင်း, "ဖလသမာပတ်ချမ်းသာကို ခံစားရင်း စကြာန်သွားသည်"ဟူလို။ [ထိုအချိန်၌ မဂ်သည် မဖြစ်နိုင်တော့၊ ၀ါစာသိလိုင်္ဂ အကျိုးငှါ မဂ္ဂကို ထည့်ဟန်တူသည်။]

ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရေဟိ။ ။ဝိတသဒ္ဒါသည် "ဝိ+ဣတ–ကင်း၍+ဖြစ်"ဟု ပုဒ်ခွဲလျှင် ဝိဂတနှင့် အနက်တူ၏၊ အစ္ဆိသဒ္ဒါကား မီး၏ အလျှံအနက်ဟောတည်း၊ ဝိတာ–ကင်းသော+အစ္ဆိ–မီးလျှံ၊ (မီးတောက်)တည်း၊ ဝိတစ္ဆိ–လျှံ၊ ဝိတစ္ဆိ+ယေသံတိ ဝိတစ္ဆိတာ–ကင်းသော အလျှံရှိသော မီးကျီးတို့၊ ဝိတစ္ဆိတာစ+တေ+အင်္ဂါရာစာတိ ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရာ။

ရာဇာ-သည်၊ တေ-ထို ဆတ္တာသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ မယံ-ငါ၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ သညတ္တော-ကောင်းစွာသိစေအပ်သည်၊ ဝါ-နားလည်စေအပ်သည်၊ ဘဝိသတိ နုနံ-ဖြစ်ယောင်တကား၊ ဣမေ-ဤ ဆတ္တာသည်တို့သည်၊ မမ-ငါ၏၊ မသုကရဏတ္တာယ-မုတ်ဆိတ်ကြင်စွယ်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာဂတာနုန-လာကြလေယောင်တကား၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ တေ-ထို ဆတ္တာသည်တို့သည်၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ ဝန္ဒိတ္တာ-ဝပ်ချ၍၊ အဋ္ဌသု-တည်ကြကုန်ပြီ၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) တံသာသနံ-ထိုနှုတ်မှာစကားကို၊ အာရောစေသုံ-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ။

တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ ရညော-မင်း၏၊ မနံ-စိတ်ကို၊ ဝါ-စိတ်ကြိုက်ကို၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်တော့၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်၊ နိသီဒ-ထိုင်တော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာစ-သံတော်ဦးတင်ပြီး၍လည်း၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဝန္ဒိတ္တာ-၍၊ ဒေဝ-မြတ်၊ မယံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့သည်၊ ရညော-၏၊ အာဏံ-အာဏာကို၊ ကရောမ-ပြုကြရပါကုန်၏၊ အမှာကံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့အား၊ မာကုဏ္ဍိတ္ထ-အမျက်ထွက်တော်မမူပါကုန်လင့်၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ တုမှာဒိသာနံ-အရှင်မင်းမြတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မရာဇုနံ-တရားမင်းတို့အား၊ နု အနုစ္ဆဝိကံ-မလျောက်ပတ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-သံတော်ဦးတင်ပြီး၍၊ ဝါမဟတ္ထေန-လက်ဝဲလက်ဖြင့်၊ ဂေါပ္ဖကေ-ဖမျက်ခ၌၊ ဝါ-ဖမျက်တို့ကို၊ ဂဟေတ္တာ-ကိုင်၍၊ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန-လက်ျာလက်ဖြင့်၊ ခုရံ-သင်ဓနုံးကို၊ ဂဟေတ္တာ-ကိုင်၍၊ ပါဒတလာနိ-ခြေဖဝါအပြင်တို့ကို၊ ဖာလေတ္တာ-ခွဲ၍၊ လောဏတောလေန-ဖြင့်၊ မက္ခေတ္တာ-၍၊ ဝိတစ္ဆိတေဟိ-ကုန်သော၊ ခဒိရင်္ဂါရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပစိ'သု-ကင်ကြကုန်ပြီ။

ကိရ-တစ်ဆင့်စကားကြားဖူးသည်ကား၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးခ၌၊ စေတိယင်္ဂဏော-စေတီယင်ပြင်တော်၌၊ သဉ္ဇပါဟနော-ဖိနပ်နှင့် တက္ကဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အဂမာသိ-သွားဘူးပြီ၊ နိသဒ္ဒနတ္ထာယ-သံဃာတော်၏ ထိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပညတ္တ

စေတိယင်္ဂဏော။ ။အင်္ဂဏသဒ္ဒါသည်၊ "ကွင်းပြင်-လွင်ပြင်"ဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် စေတီတော်၏ ပတ်ဝန်းကျင် ကွင်းပြင်ကို "စေတိယင်္ဂဏ"ဟု ခေါ်ရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ သို့သော် ဋီကာတို့၌ "စေတိယင်္ဂဏောတိ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ (အမွှေးတိုင်စသော နံ့သာ, ပန်းအစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ဖြင့်) ပူဇေနဋ္ဌာနဘူတော (ပူဇော်ရာ ဌာနဖြစ်သော) စေတိယင်္ဂဏော" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် စေတီတော်၏အနီးအပါးဝယ် ပန်းစသည် ပူဇော်ဖို့ရာ ပြုစီမံထားအပ်သော နေရာကို "စေတိယင်္ဂဏ"ဟု ယူပါ၊ ဤသို့ ယူမှလည်း နောက်၌ "စေတိယင်္ဂဏော ခိတ္တမာလာဝိယ"ဟူသော စကားနှင့် ထပ်မိသည်။

ကဋ္ဌသာရကဋ္ဌ–ခင်းအပ်သော သင်ဖြူးကိုလည်း၊ အဓောတေဟိ–မဆေးအပ်ကုန်သော၊ ပါဒေဟိ–ခြေတို့ဖြင့်၊ အက္ကမိ–နင်းဖူးပြီ၊ အယံ–ဤခြေကိုခွဲ၍, ဆားဆီဖြင့်နယ်ကာ, မီးကင်ခံရခြင်းသည်၊ တသ–ထိုကဲ့၏၊ နိသန္ဓော–အကျိုးဆက်တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝဒန္တိ–ဆိုကြကုန်၏။

ရညော–မင်း၏၊ ဗလဝဝေဒနာ–အားကြီးသော ဝေဒနာသည်၊ ဥပ္ပန္နာ–ဖြစ်ပြီ၊ သော–ထိုမင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓေါ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ (အသေဝနာစဗာလာနံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသည်)၊ အဟော–အော်.....အံ့ဩဖွယ်ကောင်းပါလေစွ၊ ဓမ္မော–တရားတော်သည်၊ (အသေဝနာစဗာလာနံမှစ၍ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းရာအေးငြိမ်းကြောင်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော တရားတော်သည်)၊ အဟော–ပါလေစွ၊ သံဃော–သံဃာတော်သည်၊ (တရားတော်အတိုင်းကျင့်ကြံ၍ အရိယာအဖြစ်ဖြင့် အေးငြိမ်းစွာ သီတင်းသုံးတော်မူကြသော သံဃာတော်အပေါင်းသည်)၊ အဟော–ပါလေစွ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ အနုဿရန္တောယေဝ–မပြတ်တသ အမှတ်ရလျက်သာ၊ စေတိယင်္ဂဏေ–စေတီယင်ပြင်တော်၌၊ ခိတ္တမာလာဝိယ–ပစ်ချအပ်သော ပန်းကဲ့သို့၊ မိလာယိတွာ–ညှိုးနွမ်း၍၊ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝလောကေ–စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်၌၊ ဝေသဝဏ္ဏသ–ဝေသဝဏ်နတ်မင်း၏၊ ပရိစာရကော–အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော၊ (အခြံအရံဖြစ်သော)၊ ဇနဝသဘောနာမ–ဇနဝသဘာမည်သော၊ (လူမင်းမည်သော)၊ ယက္ခော–နတ်သည်၊ ဟုတွာ–ဖြစ်၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ–ဖြစ်ပြီ။

တံဒိဝသမေဝ–ထိုနေ့၌ပင်၊ (ခမည်းတော်နတ်ရွာစံရာနေ့၌ပင်)၊ အစာတသတ္တုသ–၏၊ ပုတ္တော–သားတော်သည်၊ စာတော–ဖွားမြင်ပြီ၊ ပုတ္တသ–၏၊ စာတဘာဝဋ္ဌ–ဖွားမြင်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊

နိသဒ္ဒန ၊ပေ၊ သာရကဋ္ဌ။ ။နိသဒ္ဒနတ္ထာယာတိ ဘိက္ခုသံဃနိသီဒနတ္ထာယ၊–ဋီကာ၊ ရဟန်းသံဃာတော်များ ထိုင်ဖို့ရန် ခင်းထားအပ်သော ဖျာသင်ဖြူးကိုလည်း ခြေမဆေးဘဲ နင်းဘူး၏၊ ထိုမကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ခြေအခွဲခံရသည်–ဟု ဆိုကြသည်။ [ကဋ္ဌသဒ္ဒါ ကိလဋ္ဌ (ဖျာ) အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုဖျာတို့တွင် ကောင်းမြတ်သောကြောင့် သာရဖြစ်သော ဖျာကို "သင်ဖြူး (သင်ဖျာ)"ဟု ခေါ်သည်။]

ယက္ခောဟုတွာနိဗ္ဗတ္တိ။ ။"ယက္ခော ဒေဝ သက္ကေ သတ္တေ, ခီဏာသဝေစ ရက္ခသေ" ဟူသော စာတွတ္တသင်္ဂဟလာ အနက် ၅ မျိုးတွင် "ဥတ္တရသို့ ဒိသာဘာဂေ သန္တိ ယက္ခာ မဟိဒ္ဓိကာ"ဟု အာဠာနာဋိယသုတ်၌လာသော စတုမဟာရာဇ် ယက္ခနတ်မျိုး၌ဖြစ်၏၊ တာဝတိံသာစသော အထက်နတ်ပြည်၌ မဖြစ်ဘဲ ထိုနေရာ၌ဖြစ်ရခြင်းကား ရှေးဘဝတုန်းကနေခဲ့ဖူးသောအရပ်ဖြစ်၍ နိကန္တိတဏှာကြောင့်တည်း၊ အမည်အားဖြင့် "ဇနဝသဘ"မည်၏၊ အကျယ်ကို သုတ်မဟာဝါ–ဇနဝသဘသုတ်၌ ရှုပါ။ [ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ (၃၉၀) ဂါထာ၌ ကြည့်ပါ။]

မတာဘာဝံစ–နုတ်ရှာစ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိုဝေဒေတုံ–သံတော်ဦးတင်ခြင်းငှါ၊ ဒွေ–၂ စောင်ကုန်သော၊ လေခါ–စာတို့သည်၊ ဧကဠောယေဝ–တစ်ပြိုက်နက်သော ခဏာ၌ပင်၊ အာဂတာ–ရောက်လာကုန်ပြီ၊ အမတ္တာ–အမတ်တို့သည်၊ ပဌမံ–ရှေးဦးစွာ၊ ပုတ္တသ–သားတော်၏၊ ဇာတဘာဝံ–ဖွားမြင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာရောစေသာမ–သံတော်ဦးတင်ကြစို့၊ ဣတိ–ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ တံလေခံ–ထိုသားတော်ဖွားမြင်ကြောင်းစာကို၊ ရညော–မင်း၏၊ ဟတ္ထေ–လက်၌၊ ထပေသုံ–ထားကြကုန်ပြီ။ [မဂ်လာရှိသောအကြောင်းဖြစ်၍ ရှေးဦးစွာ ထိုစာကို ဆက်ကြသည်။]

ရညော–မင်း၏၊ တာနံဏောယေဝ–ထိုခဏာ၌ပင်၊ ပုတ္တသိနေဟော–သားဌဖြစ်သော ချစ်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ–ဖြစ်၍၊ သကလသရီရံ–အလုံးစုံသောကိုယ်ကို၊ ခေါဘေတ္တာ–ချောက်ချားစေ၍၊ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ–ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို၊ အာဟစ္စ–ထိခိုက်၍၊ အဋ္ဌာသိ–တည်ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ–ထိုခဏာ၌၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊ ဂုဏံ–မိမိ၌ချစ်ခြင်းဂုဏ်ကို၊ [ပိတုအတ္တနိ သိနေဟဂုဏံ၊–ဋီကာ။] အညာသိ–သိပြီ၊ (ကိံ)၊ မယိ–ငါသည်၊ ဇာတေပိ–ဖွားမြင်သော်လည်း၊ (ဖွားရာအခါတုန်းကလည်း)၊ မယှံ–ငါ၏၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊ ဧဝမေဝ–ဤအတူပင်၊ သိနေဟော–ချစ်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နော–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ, (အညာသိ)၊ သော–ထို အဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဘဏေ–အမောင်တို့၊ ဂစ္ဆထ–သွားကြကုန်၊ မယှံ–ငါ၏၊ ပိတရံ–ခမည်းတော်ကို၊ ဝိသဇ္ဇေထ–လွှတ်ကြကုန်၊ ဣတိ, အာဟ–ပြီ၊ ဒေဝ–မြတ်၊ ကိံ–အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝိသဇ္ဇာပေထ–လွှတ်စေပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ သံတော်ဦးတင်၍၊ ဣတရံ–သားတော်ဖွားမြင်ကြောင်းစာမှတစ်ပါး၊သော၊ လေခံ–ခမည်းတော်နုတ်ရှာစ်ကြောင်းစာကို၊ ဟတ္ထေ–လက်၌၊ ထပယိ သု–ထားကြကုန်ပြီ။

သော–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ တံ ပဝတ္တိं–ထို ဖြစ်ပုံအကြောင်းကို၊ သုတ္တာ–၍၊ ရောဒမာနော–ငိုလျက်၊ မာတု–မယ်တော်၏၊ သမီပံ–အနီးသို့၊ ဂန္တွာ–သွား၍၊ အမ္မ–မယ်တော်၊ မယှံ–သားတော်၏၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊ မယိ–သားတော်သည်၊ ဇာတေ–ဖွားမြင်လသော်၊ သိနေဟော–ချစ်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ နုခေါ–ဖြစ်ပါ၏လော၊ ဣတိ–ဤသို့မေးပြီ၊ သာ–ထိုမယ်တော်သည်၊ အာဟ, (ကိံ)၊

ခေါဘေတ္တာ။ ။ဘူ, ဒိ, ကိ ၃ ဂိုဏ်းဌ်ဖြစ်သော ခုဘာဓာတ်သည် သဋ္ဌာလ–ပြင်းစွာလှုပ်ရှားချောက်ချားခြင်းအနုက်ကို ဟောဘ၏၊ ကာရိတ် ဏော ပစ္စည်း၊ သားဌ်ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကအားကြီးလှသောကြောင့် ထို ချစ်ခြင်းလောဘနှင့်တကွဖြစ်သော ပိတိအဟုန်၏ ပြန့်နှံ့ခြင်းရှိသည်အတွက် ထိုပိတိကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့လည်း တစ်ကိုယ်လုံးဌ် ပြန့်နှံ့လေပြီ၊ ထို ပြန့်နှံ့မှုသည် တစ်ကိုယ်လုံးကို လှုပ်ရှားချောက်ချားဝေလေရာ ရိုးတွင်းခြင်ဆီတိုင်အောင် ရောက်သွားလေသည်။

ဗာလပုတ္တာ–အမိုက်သား၊ ကိ–အဘယ်ကို၊ ဝဒေသိ–ပြောဘိသနည်း၊ တဝ–သင်၏၊ ဒဟရကာလေ–ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌၊ အဂ္ဂိလိယာ–လက်ချောင်း၌၊ ပိဋ္ဌကာ–အိုင်းအမာသည်၊ (သွေးစုနာသည်)၊ ဥဋ္ဌဟိ–ထပြီ၊ ဝါ–ပေါက်ပြီ၊ အထ–ထိုအခါ၌၊ တံ–သင့်ကို၊ ရောဒမာနံ–ငိုနေသည်ကို၊ သညာပေတုံ–ကောင်းစွာသိစေခြင်းငှါ၊ ဝါ–နားလည်စေခြင်းငှါ၊ ("အငိုတိတ်အောင် ချော့ခြင်းငှါ"ဟူလို၊) အသက္ကောန္တော–မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တံ–သင့်ကို၊ ဂဟေတ္တာ–ယူ၍၊ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ–တရားဆုံးဖြတ်ရာအရပ်၌၊ နိသိန္နသ–နေသော၊ တဝ–သင်၏၊ ပိတု–ခမည်းတော်၏၊ သန္တိကံ–အထံသို့၊ အာဂမံသု–သွားကြရကုန်ပြီ။

ပိတာ–ခမည်းတော်သည်၊ တေ–သင်၏၊ အဂ္ဂိလိ–လက်ချောင်းကို၊ မုခေ–ပါစပ်၌၊ ထပေသိ–(ငုံ၍)ထားပြီ၊ ပိဋ္ဌကာ–အိုင်းအမာသည်၊ မုခေယေဝ–ခံတွင်း၌ပင်၊ ဘိဒ္ဒိ–ပေါက်ကွဲပြီ၊ အထခေါ–ထိုအခါ၌၊ ပိတာ–သည်၊ တဝ–သင်၏အပေါ်၌၊ သိနေဟေန–ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ လောဟိတမိဿကံ–သွေးနှင့်ရောသော၊ တံ ပုဗ္ဗံ–ထို ပြည်ကို၊ အနိဋ္ဌဂ္ဂဘိတ္တာဝ–ထွေးမပစ်မူ၍သာလျှင်၊ အဗ္ဘောဟရိ–မျိုချပြီ၊ တေ–သင်၏၊ ပိတု–၏၊ သိနေဟော–သည်၊ ဧဝရူပေါ–ဤသို့ သဘောရှိ၏၊ ဣတိ, (အာဟ)၊ သော–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ ရောဒိတ္တာ–ငိုကြွေး၍၊ ပရိဒေဝိတ္တာ–မြည်တမ်း၍၊ ပိတု–၏၊ သရီရကိစ္စံ–ကိုယ်၌ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ (မီးသင်္ဂြိုဟ်မှုကို)၊ အကာသိ–ပြုပြီ။

ဒေဝဒတ္တောပိ–သည်လည်း၊ အဇာတသတ္တုံ–ကို၊ ဝါ–သို့၊ ဥပသက်မိတ္တာ–၍၊ မဟာရာဇ–မင်းမြတ်၊ ယေ–အကြင်ယောကျ်ားတို့သည်၊ သမဏဂေါတမံ–ရဟန်းဂေါတမကို၊ ဇီဝိတာ–ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပေဿန္တိ–ခွင်းနိုင်ကုန်လတ့၊ (တေ) ပုရိသေ–ထိုယောကျ်ားတို့ကို၊ အာဏာပေဟိ–စေလွှတ်ပါလော၊ ဣတိ–သို့၊ ဝတ္တာ–ပြောဆို၍၊ တေန–ထိုအဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဒိန္နေ–ပေးအပ်ကုန်သော၊ ပုရိသေ–ယောကျ်ားတို့ကို၊ ပေသေတ္တာ–စေလွှတ်၍လည်းကောင်း၊ သယံ–ကိုယ်တိုင်၊ ဂိဇ္ဈကူဋံ–ဂိဇ္ဈကူဋ်တောင်သို့၊ အာရုယှ–တက်၍၊ ယန္တေန–ယန္တြားဖြင့်၊ သိလံ–ကျောက်ကို၊ ပဝိဇ္ဈိတ္တာ–လိမ့်ချ၍လည်းကောင်း၊ နာဠာဂိရိဟတ္ထိ–နာဠာဂိရိ

အနိဋ္ဌဂ္ဂဘိတ္တာ။ ။ဋ္ဌာဘာတ်သည် ထွေးခြင်းအနက်ကို ဟောအ၏၊ [ထောမနိဗိဒ် "နိ+သ္ဌိ" ဓာတ်ဟုရှိ၏။] ထို့ကြောင့် "အနိဋ္ဌဘိတ္တာ" နေရာဝယ် "အနိဋ္ဌဟိတ္တာ"ဟုလည်းကောင်း "အနုဋ္ဌဘိတ္တာ"ဟုလည်းကောင်း ရှိသည်ကား မကောင်းပါ၊ "အနိဋ္ဌဘိတ္တာတိ အဆဋ္ဌေတ္တာ"ဟု ဋီကာသစ်၌လည်း ပါ၌ရှိပါစေ။ [ခံတွင်းမှ လက်ချောင်းကို ထုတ်လိုက်လျှင် လေအေးကြောင့် နာလိမ့်မည်၊ ငုံထားလျှင် အာပူဒွေ့ကြောင့် အနာသက်သာမည်၊ ထို့ကြောင့် လက်ချောင်းကို မထုတ်ဘဲ ပြည်သွေးကို မျိုချရလေသည်။]

ဆင်ကို၊ မုဠာပေတွာပိ–လွတ်စေ၍လည်းကောင်း၊ [(တစ်နည်း) မုဠာပေတွာ–၍လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့အတူရှိသော၊] ကေနစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပါယေန–အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ–နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ မာရေတုံ–သေစေခြင်းငါ၊ ဝါ–ခြင်းငါ၊ အသက္ကောန္တော–မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဟီနလာဘသက္ကာရော–ယုတ်လျော့သော လာဘသက္ကာရရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဠ–ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဝတ္ထူနိ–တို့ကို၊ ယာစိတွာ–တောင်း၍၊ တာနိ–ထိုငါးမျိုးသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အလဘမာနော–မရလသော်၊ တေဟိ–ထိုငါးမျိုးသောဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ဧနံ–လူအပေါင်းကို၊ သညာပေဿာမိ–ကောင်းစွာသိစေအံ့၊ (မြတ်စွာဘုရားထက် မိမိက အကျင့်သာကြောင်းကို နားလည်စေအံ့၊) ဣတိ–ဤသို့နလုံးသွင်း၍၊ သံဃဘေဒံ–သံဃာအသင်းခွဲခြင်းကို၊ ကတွာ–ပြု၍၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု–အရှင်သာရိပုတြာ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့သည်၊ ပရိသံ–ပရိသတ်ကို၊ အာဒါယ–ခေါ်ယူ၍၊ ပက္ကန္တေသု–ဖဲသွားကုန်လသော်။

ဥဏ္ဏလောဟိတံ–ပူသောသွေးကို၊ [ဗလဝသောကသမုဋ္ဌိတံ–အားကြီးသော သောကကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဥဏ္ဏဘူတံ လောဟိတံ၊–ဦ,သစ်။] မုခေန–ပါးစပ်ဖြင့်၊ ဆဋ္ဌေတွာ–စွန့်ပစ်၍၊ (သွေးအန်၍–ဟူလို၊) နဝမာသေ–ကိုးလတို့ပတ်လုံး၊ ဂိလာနမဠ္ဆေ–ဂိလာန၏ညောင်စောင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ–လျောင်း၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရဇာတော–ဖြစ်သော နှလုံးမသာခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧတရဟိ–ယခုအခါ၌၊ ကုဟိ'–အဘယ်အရပ်၌၊ သတ္ထာ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝသတိ–သီတင်းသုံးတော်မူပါသနည်း၊ ဣတိ, ပုစ္ဆိတွာ–မေး၍၊ ဧဝေတဝနေ–၌၊ (သတ္ထာ–သည်၊ ဝသတိ–မူ၏၊) ဣတိ၊ ဝုတ္တေ–လျှောက်အပ်သော်၊ မဠ္ဆကေန–ညောင်စောင်းငယ်ဖြင့်၊ မံ–ငါ့ကို၊ အာဟရိတွာ–ဆောင်၍၊ သတ္ထာရံ–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒဿေထ–ပြကြပါကုန်၊ ဣတိ, ဝတွာ–

မုဠာပေတွာပိ။ ။ယခုစာအုပ်များ၌ "မုဠာပေတွာပိ"ဟု သမ္မိဿန ပိ သဒ္ဒါဖြင့် ရှိ၏၊ ဋီကာတို့၌ကား "မုဠာပေတွာတိ ဇတ္ထု ဣတိ သဒ္ဒေါ ပကာရတ္ထော (အတူ အနက်ရှိ၏)" ဟု ရှိ၏၊ ထိုဣတိဖြင့် "အဘိမာရ ပုရိသပေသန, သိလာပဝိဇ္ဈန, ဟတ္ထိမုဠာပန ၃ ပါးကို ပြန်၍ သုံးသပ်သည်"ဟု ဖွင့်ကြသည်။

သတ္ထာရံ ဒဿေထ။ ။ရှင်ဒေဝဒတ်သည် လူ့ဘောင်၌သာနေလျှင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ရန်ပြုနေမည်သာ ဖြစ်သော်လည်း နောက်ဆုံးအချိန်တိုင်အောင် ဤကဲ့သို့ ဘုရားဖူးလိုစိတ်ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါ၊ ထိုကဲ့သို့ စိတ်ဖြစ်မည့်အရေးကို မြင်တော်မူသောကြောင့်ပင် ဘုရားရှင်သည် ရှင်ဒေဝဒတ်အား ရဟန်းပြုခွင့်ပေးတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ဤသို့ ဘုရားဖူးလိုစိတ်ဖြင့် လာခဲ့ရာ ဖူးခွင့်မရတော့မဘဲ မြေမျိုသောအခါ "ဣမေဟိ အဋ္ဌိဟိ"စသော ဂါထာဖြင့် ဘုရားရှင်ကို ကန်တော့သွားရာပါသည်၊ ထို ကောင်းမူကြောင့်ပင် အဝီစိမှလွတ်၍ ပါရမီဖြည့်ကာ ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်၌ "အဋ္ဌိဿရ"မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဗျာဒိပေးတော်မူပါသည်။ [စမ္မပဒ, ယမကဝဂ်, ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု။]

ပြောရ၏၊ ဝါ–ပြောခြင်းကြောင့်၊ အာဟာရိယမာနော–ဆောင်အပ်သော်၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒဿနာရဟဿ–ဖူးမြင်ခြင်းကိုထိုက်သော၊ ကမ္မဿ–၏၊ ဝါ–ကို၊ အကတတ္တာ–မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [မဖူးမြင်ထိုက်လောက်အောင် စော်ကားမှုကံကိုသာ ပြုခဲ့သောကြောင့်။] ဧတဝနေ–ဧတဝန်ကျောင်းတော်၌၊ ပေါက္ခရဏီသမီပေယေဝ–ရေကန်၏အနီးဌာပင်၊ ဒွေဓာ–၂ ဖြာ၊ ဘိန္နံ–ကွဲသော၊ ပထဝိ–မြေသို့၊ ပဝိသိတ္တာ–ဝင်၍၊ မဟာနိရယေ–အဝီစိငရဲကြီး၌၊ ပတိဋ္ဌိတော–ပြီ။

ဣတိအယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ–ဤသုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ သခ်ေပါ–အကျဉ်းတည်း၊ ဝိတ္ထာရကထာနယော–အကျယ်ဆိုကြောင်းနည်းသည်၊ ခန္ဓကေ–ခန္ဓကဋ္ဌ (စူဠဝဂ္ဂ, သံဃဘေဒကခန္ဓကဋ္ဌ)၊ အာဂတော–လာပြီ၊ ပန–ဆက်၊ အာဂတတ္တာ–ခန္ဓကဋ္ဌအကျယ်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ–အလုံးစုံသော အကျယ်စကားကို၊ (မယာ)နေ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ–အဇာတသတ္တု အမည်ရပုံနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်အပြီးတည်း၊ [နိဂုံးကိုပြလိုရ "ဧဝံ"စသည်မိန့်။] ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ အဇာတော–မမွေးဖွားသေးသည်၊ (ဟုတ္တာ)ယေဝ–ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ရညော–၏၊ သတ္တု–ရန်သူသည်၊ ဘဝိသတိ၊ ဣတိ–သို့၊ နေမိတ္တိကေဟိ–နိမိတ်ကျမ်းကိုရွတ်ဖတ်တတ်သော ဆရာတို့သည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော–ညွှန်ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အဇာတသတ္တု–အဇာတသတ္တုမည်၏။

ဝေဒေဟီပုတ္တောတိ–ကား၊ အယံ–ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်၊ ကောသလ ရညော–မဟာကောသလမင်း၏၊ ဓီတာယ–သမီး၏၊ ပုတ္တော–သားတော်တည်း၊ ဝိဒေဟရညော–ဝိဒေဟမင်း၏၊ (ဓီတာယ–၏၊ ပုတ္တော–သည်၊) နေ–မဟုတ်၊ ပန–

ဝိတ္ထာရကထာနယော။ ။ဝိတ္ထာရကထာနယောတိ အဇာတသတ္တု ပသာဒနာဒိ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗာယ ကထာယ နယမတ္တံ–အဇာတသတ်ကို ကြည်ညိုစေခြင်းမှ စ၍ အကျယ်ဆိုထိုက်သော စကား၏ နည်းမျှကို၊–ဦးကာ၊ မတ္တသဒ္ဒါဖြင့် ထည့်၍ဆိုခြင်းမှာ "ဤ၌ ဆိုမည်မဟုတ်သော နည်းမျှကို"ဟု သိစေလိုသောကြောင့်တည်း၊ "အကျယ်နည်းမျှကိုသာ ဤ၌ မဆို၊ အကျဉ်းကိုကား ဤ၌ ဆိုထား၏"ဟူလို။

ဝေဒေဟီပုတ္တော။ ။[နာမည်ဟောဖြစ်၍ ဟီ၌ ရဿမပြုရ။] ဤပုဒ်ကို တိုက်ရိုက်အနက်ပေးလျှင် "ဝိဒေဟမင်း၏ သမီးဖြစ်သော ဝေဒေဟီ၏သား"ဟု ပေးဖွယ်ရှိ၏၊ မှန်၏၊–"ဝိဒေဟသ အပစ္စံ ဝေဒေဟီ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် "ဝေဒေဟီ" အရ "ဝိဒေဟမင်း၏သမီးတော်"ရဖွယ်ရှိသည်၊ ထိုသို့ အနက်ယူမည်စိုးသောကြောင့် "နေ ဝိဒေဟရညော (ဓီတာယ ပုတ္တော)"ဟု ဗျတိရေက ဝါကျကို နောက်၌ မိန့်ရသည်၊ ထိုမိဖုရားသည် အမှန်အားဖြင့် ကောသလမင်း၏သမီးတော်တည်း၊ "ကောသလမင်း"ဟု ဆိုသော်လည်း ပသေနဒီကောသလမင်း မဟုတ်၊ ထိုမင်း၏ ခမည်းတော်ဖြစ်သော မဟာကောသလမင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးကာ၌ "မဟာကောသလ ရညော"ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏၊–ဝေဒေဟီမိဖုရားသည် ပသေနဒီကောသလမင်းနှင့် မောင်နှမ အရင်းတည်း။

ထိုသို့ပင် ဝိဒေဟမင်းဏ၏ သို့မဟုတ်သော်လည်း၊ ဝေဒေဟီတိ ဧတံ-ဝေဒေဟိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ပဏ္ဍိတာဓိဝစနံ (ပဏ္ဍိတာ+အဓိဝစနံ)-ပညာရှိမိန်းမကိုဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ (ကိမိဝ-အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊) ဝေဒေဟိကာ ဂဟပတာနီ, အယျော အာနန္ဒော ဝေဒေဟမုနိတိ ယထာ-ဝေဒေဟိကာ ၊ပေ၊ ဝေဒေဟမုနိ အစရိသည်ကဲ့သို့တည်း။ [ဝေဒေဟိကာ-ဉာဏ်ဖြင့်အားထုတ်တတ်သော၊ ဂဟပတာနီ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်မ၊ ဝေဒေမုနိ-ဉာဏ်ဖြင့်အားထုတ်တတ်သော ရဟန်းတော်ဖြစ်သော၊ အယျောအာနန္ဒော-အရှင်အာနန္ဒာ။]

တတြ-ထိုဝေဒေဟီ ပုတ္တောဟူသောပုဒ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား၊ ဝစနတ္ထော-တည်း၊ ဧတေန-ဤဉာဏ်ဖြင့်၊ (တံသမ်ဂီပုဂ္ဂလာ-ထိုဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်)၊ ဝိဒန္တိ-သိကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ သိကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုဉာဏ်သည်၊ ဝေဒေါ-ဝေဒမည်၏၊ ဧတံ-ဤဝေဒေါဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဉာဏသ-ဉာဏ်ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ (ယာ-အကြင် မိဖုရားသည်)၊ ဝေဒေန-ဉာဏ်ဖြင့်၊ ဤဟတိယဒုတိဝါယမတိ-အားထုတ်တတ်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ဉာဏ်ဖြင့်အားထုတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊) ဝေဒေဟီ-မည်၏၊ ဝေဒေဟိယာ-ဉာဏ်ဖြင့်အာထုတ်တတ်သော မိဖုရား၏။ [ဉာဏ်ရှိသော မိဖုရား၏။] ပုတ္တော-သားတော်တည်း၊ ဝေဒေဟိပုတ္တော-တော်။

ဝေဒေဟိတိ။ ။မဟာကောသလမင်း၏ သို့မဟုတ်ဖြစ်လျှင် "ကောသလိ"ဟု အမည်မမှည့်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် "ဝေဒေဟိ"ဟု အမည်မှည့်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဝေဒေဟိတိ ၊ပေ၊ မေတံ"ဟု မိန့်သည်၊ ဝေဒေဟိသဒ္ဒါက ပညာရှိမိန်းမကို ဟောသောကြောင့် "ဝေဒေဟိ"ဟု အမည်မှည့်ရပါသည်-ဟူလို၊ "ထိုကဲ့သို့ ပညာရှိသူကိုဟောသော ဂုဏနာမ်အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲရိုးရှိပါသလော"ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယထာ ၊ပေ၊ ဝေဒေဟမုနိ" ဟု မိန့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ယထာ"ဟုသာ ရှိ၏၊ "ယထာဟ"ဟု မရှိ၊ သုံးစွဲရိုးဥဒါဟရဏ်ကိုပြသော အရာဖြစ်၍ "အာဟ" မပါသောပါ၌သာ ကောင်သည်။]

ဝစနတ္ထော။ ။ဝစနတ္ထကို အဋ္ဌကထာ၌ အကျဉ်းသာပြထား၏၊ အကျယ်လုပ်လျှင် အပေါင်းဝစနတ္ထ၌ "ဤဟတိတိ ဤဟီ၊ ဤဟဓာတ်, အ, ဣတ္ထိဓောတက ဤပစ္စည်း၊ ဝေဒေန+ဤဟီ ဝေဒေဟိ"ဟု ပြုပါ။ [ဤဟတိကို "ပဝတ္တတိ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ကား "ဤဟ-ဥဿာဟေ"ဟုသာ ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ ယဒုတိဟုလည်းကောင်း, ယဒုဓာတ်၏ စေ့စပ်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ "ဝါယမတိ"ဟုလည်းကောင်း ဓာတ်နက်အဖွင့်ကို တွေ့ရ၏၊ ပဝတ္တတိဟူသော ဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းအဖွင့်ဟု မှတ်သင့်၏။

တဒဟူတိ–ကား၊ တသို့ အဟု–ထို နှင့်၊ တသို့ ဒိဝသေ–ထို နှင့်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတ္ထ–ဤ နှင့်၊ ဥပဝသန္တိ–ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကြရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော–ထိုနေ့သည်)၊ ဥပေါသထော–ဥပေါသထမည်၏၊ စ–ဆက်၊ ဥပဝသန္တိ တိ(ပဒဿ)–ပုဒ်၏၊ သီလေန–သီလနှင့်၊ ဥပေတာ–ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတ္ဘာဝါ–ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ အနသနေန–အစာမစားခြင်းနှင့်၊ ဥပေတာ–ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတ္ဘာဝါ–သော်လည်းကောင်း၊ ဝသန္တိ–နေကြကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော။ ["ဥပဝုတ္ထာ–စောင့်သုံးကြကုန်လျက်"ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသေး၏၊ ပိုဟန်တူသည်။]

ပန–ဆက်၊ အယံ–ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ–ဤဥပေါသထေဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထဒ္ဒါရော–ရထိုက်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းတည်း၊ အာဝုသော ကပ္ပိန–ငါ့ရှင် ကပ္ပိန၊ အာယာမ–လာ, သွားကြစို့၊ ဥပေါသထံ–ဥပုသ်သို့၊

တဒဟု။ ။သောယေဝ+အဟော တဒဟော–ထိုနေ့၊ သတ္တမီဝစနေန ပန တဒဟူတိ ပဒသိဒ္ဓိ၊–ဋီကာသစ်၊ "တဒဟော"ဟူသော ကမ္မဓာရဲ့သမာသ်နောင် သို့ကို ဥပြု၍ "တဒဟု" ဖြစ်သည်–ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥပေါသထော။ ။ဥပ+ဝသဓာတ် ဓာတွန်မချော်ဘဲ ထပစ္ဆည်း, (တစ်နည်း) ဓာတွန်ချေ၍ အထပစ္ဆည်းဖြင့် "ဥပဝသထ"ဟု ဖြစ်ပြီမှ ပစ္စယအနှင့် ဝကို (အဝကို) သြပြု၍ "ဥပေါသထ" ဟု ဖြစ်သည်၊ ဥပဝသန္တိ၌ ဥပဥပသာရပုဒ်သည် အဘိဓာန်(၁၁၈)လာ အနက်တို့တွင် အနသနာဒိနှင့် ပြည့်စုံဟူသော အနက်နှင့်တကွ ကတ္တုသာဓနအနက်ကိုပါ ဟောဓ၏၊ ထို့ကြောင့် "သီလေန ၊ပေ၊ ဥပေတာ"ဟု ဖွင့်သည်။

သီလေနဝါ အနသနေနဝါ။ ။"သီလေန ဥပေတာ"ဖြင့် သာသနာတော်၌ စောင့်သုံးအပ်သော အရိယာဥပုသ် (ဘုရားစသည်ကို အာရုံပြု၍ စောင့်ခြင်းစသည်)ကို ပြ၏၊ "အနသနေန ဥပေတာ"ဖြင့် အစာကို လုံးလုံးမစားဘဲ ကျင့်အပ်သော သာသနာပဟုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥပုသ်ကို ပြ၏။ [နှ+အသနံ အနသနံ–အစာမစားခြင်း။]

ဝါ ဖြင့်ယူပွယ်။ ။ဤဝါသဒ္ဒါသည် သီလအနသနံ ၂ မျိုးတွင် ရံခါတစ်မျိုးမျိုးသာ ရ၍, ရံခါ ၂ မျိုးလုံး ရသည်ကို ထွန်းပြသော အနိယမတ္ထတည်း၊ ဋီကာတို့အလို ထိုအနိယမတ္ထ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် (တစ်နည်း) တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သောအနက်တို့ကို စီရင်နိုင်သော အဝုတ္ထ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် အဘိဓ္ဓာစသော ဒုစရိုက်ကိုလည်းကောင်း, မောသဝဇ္ဇ (မုသာဝါဒ) စသော ဒုသီလျစသည်ကိုလည်းကောင်း သိမ်းယူ၏၊ ထိုမကောင်းမှုတရားနှင့် ပြည့်စုံ၍နေရာ ဖြစ်သောဥပုသ်ကို ဂေါပါလကဥပုသ်ဟုလည်းကောင်း, နိဂဏ္ဌဥပုသ်ဟုလည်းကောင်း ခေါ်သည်။

အယံ ၊ပေ၊ အတ္ထဒ္ဒါရော။ ။ဥပေါသထသဒ္ဒါအတွက် ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်၏အစွမ်းဖြင့် ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပေါသထသဒ္ဒါ၏ ရနိုင်သမျှအနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်းဟူသော အတ္ထဒ္ဒါရကို ပြလိုသောကြောင့် "အယံ ပန"စသည်ကို မိန့်သည်။ [အတ္ထဒ္ဒါရ, အတ္ထဒ္ဒေသတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ ဘာသာဋီကာ သမယအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဝါ–ဥပုသ်ပြုရာအရပ်သို့၊ ဂမိသာမ–သွားကုန်အုံ့၊ (ပါဠိတော်ရင်းရှာပါ)၊ ဣတိ အာဒီသု–ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော–ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြခြင်းသည်၊ ဥပေါသထော–ဥပေါသထမည်၏၊ ဝိသာခေ–ဝိသာခါ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ အဌဂ်သမန္နာဂတော–ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဥပေါသထော–ဥပုသ်ကို၊ ဥပဝုတ္ထော–စောင့်သုံးအပ်ပြီ၊ (အဂ်ုတ္တိရ–အဋ္ဌကနိပါတ်, ပဌမပံ, ဥပေါသထဝဂ်, ဝိသာခါသုတ် ပါဠိတော်)၊ ဣတိ အာဒီသု–ဤသို့အစရှိသော ပါဠိတို့၌၊ သီလံ–သီလသည်၊ ဥပေါသထော–ဥပေါသထမည်၏။

သုဒ္ဓသ–ကိလေသာမြူမှုံ, ညစ်အကြေးမှ, ကင်းဝေးစင်ကြယ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ–ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ဝေ–ထင်ရှားစွာ၊ သဒါ–အခါခပ်သိမ်း၊ ဖဂ္ဂု–ဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သုဒ္ဓသ–၏၊ ဝါ–အတွက်၊ သဒါ–အခါ

ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ ။သီလသုဒ္ဓိဝသေန–သီလစင်ကြယ်ခြင်း၏ အစွမ်းနှင့်၊ ဥပေတေဟိ သမဂ္ဂေဟိ–ပြည့်စုံကုန်သော ညီညွတ်ကုန်သောရဟန်းတို့သည်၊ ဝသီယတိ–နေအပ်၏၊ နဉ္ဒီယတိ–ထ၍ မသွားအပ်၊ ဣတိ ဥပေါသထော၊ "ဥပေတေဟိ+ဝသီယတိတိ ဥပေါသဲထော" ဟု ပြုစေလိုရင်းတည်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ ပါတိမောက်ရွတ်ပြခိုက်၌ စင်ကြယ်သော သီလနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ မထသွားဘဲ နားထောင်အပ်သောကြောင့် ပါတိမောက်ရွတ်ပြခြင်းကို "ဥပေါသထ"ဟု ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

သီလံ။ ။သမာဒါနဝသေန အဓိဋ္ဌာနဝသေနဝါ ဥပေစ္စ–(ဆောက်တည်ခြင်း, သို့မဟုတ် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) သီလသို့ကပ်ရောက်၍၊ အရိယာဝါသာဒီ အတ္ထာယ–အရိယာတို့၏ နေခြင်း အစရှိသောအကျိုးငှါ၊ ဝသိတဗ္ဗော အာဝသိတဗ္ဗော–ကျင့်သုံးထိုက်၏၊ ဣတိ ဥပေါသထော၊ "ဥပေစ္စ+ဝသိတဗ္ဗောတိ ဥပေါသထော"ဟု ပြုစေလိုရင်းတည်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ ဆောက်တည်၍ ဖြစ်စေ, မဆောက်တည်ဘဲ အဓိဋ္ဌာန်၍ဖြစ်စေ ထိုသီလသို့ ကပ်ရောက်၍ နေအပ်သောကြောင့် သီလကို "ဥပေါသထ"ဟု ခေါ်ရသည်။

သုဒ္ဓသ ၊ပေ၊ ဖဂ္ဂု။ ။သုန္ဒရိကာမြစ်သို့ သွား၍ ရေချိုးလေ့ရှိသောကြောင့် သုန္ဒရိက ဘာရဒ္ဒါဖမည်သော ပုဏ္ဏားသည် "ဖဂ္ဂုဏာမာသ(တပေါင်းလ)ဝယ် ဥတ္တရဖဂ္ဂုဏီ နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်ရာနေ့၌ သုန္ဒရိကာမြစ်ဝယ် ရေချိုးမှုကို ပြုသူအတွက် တစ်နှစ်လုံးပြုအပ်ခဲ့မိသော မကောင်မှုသည် ရေထည်း၌ မျောသွား၏"ဟု အယူရှိ၏၊ ထိုအယူကို ပယ်မြစ်ခြင်းငှါ "သုဒ္ဓသဝေ သဒါဖဂ္ဂု"စသောဂါထာကို ဘုရားရှင်မိန့်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် "သဒါ ဖဂ္ဂုတိ နိစ္စကာလမ္မိ ဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ္တမေဝ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ["ဖဂ္ဂုဏီ"ဟု ဆိုလိုလျက် ဏီကို ချေထားသည်၊ "ဖဂ္ဂုဏာ"ဟု ဆိုလိုလျှင်လည်း ဤကို ချေထားသည်။] မိန့်တော်မူလိုရင်းကား–"ကိလေသာ စင်ကြယ်နေသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အတွက် အမြဲ ဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ် ယှဉ်နေသည်သာ၊ သဒါ သုဒ္ဓသုပေါသထော–ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကိုလည်းကောင်း, အနသနစသော အကျင့်တို့ကိုလည်းကောင်း မဆောက်တည်သော်လည်း အမြဲဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်း ဖြစ်နေသည်သာ"ဟု မိန့်တော်မူလိုရင်းတည်း။

ခပ်သိမ်း၊ ဥပေါသထော–ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိအာဒီသု–ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဥပဝါသော–ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းသည်၊ (ဥပေါသထော–၏၊) [မဇ္ဈိမနိကာယ်, မူလပဏ္ဏာသ, မူလပရိယာယဝဂ်, ဝတ္ထူသုတ် ပါဠိတော်။] ဥပေါသထောနာမ–ဥပေါသထမည်သော၊ နာဂရာဇာ–ဆင်မင်း၊ ဣတိအာဒီသု–တို့၌၊ ပညတ္တိ–ဥပေါသထဆင်ဟူသော နာမည်ပညတ်သည်၊ (ဥပေါသထော–၏)။ [သုတ်မဟာဝါ, မဟာသုဒဿနသုတ် ပါဠိတော်။]

ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဥပေါသထေ–ဥပုသ်နေ့ဖြစ်သော၊ တဒဟု–ထိုနေ့၌၊ သဘိက္ခုကာ–ရဟန်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါ–ရဟန်ရှိသော၊ အာဝါသာ–နေရာအရပ်မှ၊ (အဘိက္ခုကော–ရဟန်းမရှိသော၊ အာဝါသော–နေရာအရပ်သို့၊) နဂန္တ္မေါ–မသွားထိုက်၊ ဣတိအာဒီသု–တို့၌၊ ဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝသော–စောင့်သုံးထိုက်ရာနေ့သည်၊ (ဥပေါသထော–၏၊) [မဟာဝါ, ဥပေါသထက္ခန္ဓက, နဂန္တ္မေါဝါရ ပါဠိတော်။] ဣဓာပိ–ဤ တဒဟုပေါသထေဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ သောဧဝ–ထိုဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝသကိုသာ၊ အဓိပ္ပေတော–အလိုရှိအပ်၏၊ ပန–ဆက်၊ သော ဧသ(ဧသော ဥပေါသထော)–ထို ဥပုသ်နေ့သည်၊ အဋ္ဌမီ ၊ပေ၊ ဥာဒေန–အဋ္ဌမီဥပုသ်, စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်, ပန္နရသီဥပုသ်တို့၏ အပြာအားဖြင့်၊ တိဝိဓော–၃ ပါးရှိ၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ သေသဒွယနိဝါရဏတ္ထံ–ကြွင်းသော အဋ္ဌမီဥပုသ်, စာတုဒ္ဒသီဥပုသ် ၂ ပါးအပေါင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဧဝသဒ္ဒါထည့်၍ ထိုဧဝဖြင့် တစ်နည်း–အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် ပယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊) ပန္နရသေတိ–ပန္နရသေဟူ၍၊

ဥပဝါသော။ ။အနုသနာဒိဝသေန–အစာမစားခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပေစ္စ–ထိုအကျင့်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ ဝသိတဗ္ဗော အနုဝသိတဗ္ဗော–အုစဉ်နေအပ်၏၊ ဣတိ ဥပေါသထော၊ "ဥပေစ္စ+ဝသိတဗ္ဗောတိ ဥပေါသထော"ဟု ပြုစေလိုရင်းတည်း၊ ဤ ဝိဂြိုဟ်အရ အစာမစားဘဲ ကျင့်ခြင်းစသော အကျင့်အမျိုးမျိုးကို (ထိုအကျင့်သို့ ကပ်၍နေအပ်သောကြောင့်) "ဥပေါသထ"ဟု ခေါ်ရသည်။

ပညတ္တိ။ ။အဘိဓာန်(၃၆၀)လာ ကာဠာဝကစသော ဆင်ဆယ်မျိုးတို့တွင် နဝမဆင်မျိုးကို "ဥပေါသထ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို နာမည်ပညတ်သည် တစ်ခုတစ်ခုသော သဒ္ဒပပတ္တိနိမိတ်ကို မဲ့ဘဲ အထင်ရှင်အားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဥပဝသိတဗ္ဗဒိဝသော။ ။နေ့ကို "ဥပေါသထ" သဒ္ဒါက ဟောရာ၌ "ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥပေါသထော"ဟု အဓိကရဏသာဓန ပြုရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥပဝသိတဗ္ဗ"၌ တဗ္ဗ ပစ္စည်းကိုလည်း အဓိကရဏအနက်ဟောဟု ကြံမှ ထို အဋ္ဌကထာဝိဂ္ဂဟနှင့် ညီမျှမည်၊ ဋီကာသစ်၌ "ဥပဝသန ကရဏဒိဝသော–စောင့်သုံးမှုကို ပြုရာနေ့"ဟု ပဋမဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။

(အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်၊) ["သံဂီတိကာရေဟိ"ဟုလည်း ထည့်နိုင်သည်၊] ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဥပဝသန္တိ ၊ပေ၊ ဥပေါသထောတိ-ဥပေါသထောဟူ၍၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ကောမုဒီယာတိ-ကား၊ ကုမုဒဝတိယာ-ကုမုဒြာကြာရှိရာဖြစ်သော၊ (ရတ္တိယာ ၌စပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ကုမုဒါနိ-ကုမုဒြာကြာတို့သည်၊ သုပုပ္ဖိတာနိ-ကောင်းစွာအလွန်အမင်း ပွင့်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဇတ္ထ-ဤ ညဉ့်၌၊ တာနိ-ထို ကုမုဒြာကြာတို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ကုမုဒြာကြာရှိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထိုညဉ့်သည်)၊ ကောမုဒီ-ကောမုဒီမည်၏၊ စာတုမာသိနိယာတိ-ကား၊ စာတုမာသိယာ-မိုး ၄ လတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဟိ-မှန်၊ သာ-ထိုညဉ့်သည်၊ စတုန္နံမာသာနံ-မိုး ၄ လတို့၏၊ ပရိယောသာနဘူတာ-အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ စာတုမာသီ-စာတုမာသီမည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤပါဠိတော်၌၊ စာတုမာသိနီတိ-စာတုမာသိနီဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

မာသပုဏ္ဏတာယ-တန်ဆောင်မုန်းလ၏ပြည့်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်၊ (ပုဏ္ဏာ၌ အဘိန္နဝိသေသနစပ်)၊ ဥတုပုဏ္ဏတာယ-မိုးဥတုဏ်ပြည့်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏတာယ-ကတ္တိကာနက္ခတ်ဖြင့်သတ်မှတ်အပ်သောနှစ်၏ ပြည့်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဏ္ဏာ-ပြည့်၏၊ သံပုဏ္ဏာ-ကောင်းစွာပြည့်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ လ, ဥတု, နှစ်အားဖြင့်

ကောမုဒီယာ။ ။ကုယ်-မြေ၌+မောဒတိ-လန်းလန်းဆန်းဆန်း(ဝမ်းမြောက်သကဲ့သို့) ဖြစ်၏၊ ဣတိ ကုမုဒ (ကုမုဒြာကြာဖြူ)၊ နောက်၌ သုပုပ္ဖိတာနိကိုထောက်၍ ပဟုတ (ဗဟုတ္တ) အနက်၌, တစ်နည်း-အတိသယအနက်၌ "သဒ္ဓါဒိတော ဏ"သုတ်ဖြင့် အသယတ္ထိအနက်ရှိသော ဏ ပစ္စည်းသက်၍ "ကောမုဒ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဣတ္ထိဧကတက ဤပစ္စည်းဖြင့် "ကောမုဒီ" ဟု ဖြစ်၏၊ "ကုမုဒဝတိယာ"ဟု ဝန္ဒုပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ခြင်းမှာ အသယတ္ထိအနက်ကို သိစေလိုသောကြောင့်တည်း။

သုပုပ္ဖိတာနိ။ ။ပုပ္ဖတတ်သည့် ဝိကာသ (ပွင့်ခြင်း) အနက်ကို ဟောဘ၏၊ ပုပ္ဖနံ ပုပ္ဖံ၊ သုဋ္ဌု+ပုပ္ဖံ သုပုပ္ဖံ၊ သုပုပ္ဖံ **သဗ္ဗာတံ** ဧကေသံတိ သုပုပ္ဖိတာနိ-ကောင်းစွာဖြစ်သော လွန်စွာပွင့်ခြင်းရှိသော ကုမုဒြာကြာပန်းတို့၊ သဗ္ဗာတအသယတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ ဤအသယတ္ထိအနက်ရှိသော ဣတပစ္စည်းကြောင့်ပင် ကောမုဒီ၌ ဗဟုတ္တ, သို့မဟုတ် အတိသယအနက်ကို ပြခဲ့ရသည်။

စာတုမာသိနိယာ။ ။"ပရိယောသာနဘူတာ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သောကြောင့် "မိုး ၄ လတို့၏+ပြည့်ကြောင်း"ဟု အနက်ထွက်၏။ စတ္တာရော+မာသာ စတုမာသ၊ စတုမာသဿ+ပူရဏီ စာတုမာသီ၊ ပူရဏအနက်၌ ဏ ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဧကတက ဤ ပစ္စည်း၊ ဣနီသက်လျှင် "စာတုမာသိနီ"ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ထို ၂ ပုဒ်ကို ပရိယာယ်ပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။

ပြည့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဏ္ဏာ–ပုဏ္ဏာမည်၏၊ စန္ဒော–လကို၊ မာ ဣတိ–မာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏၊ သော–ထိုလသည်၊ ဇော–ဤညဉ့်၌၊ ပုဏ္ဏော–ပြည့်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ လ၏ပြည့်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ–ထိုညဉ့်သည်)၊ ပုဏ္ဏမာ–မည်၏၊ စ–ဆက်၊ ဧဝံ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယာတိ ဣမသို့ ပဒဒွယေ–ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယဟူသော ဤပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ အဏ္ဍော–ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ရာဇာမစ္စ ပရိဝုတောတိ (ဇော)–ရာဇာမစ္စ ပရိဝုတောဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဏ္ဍတ္ထံ–လျှို့ဝှက်အပ်သောအနက်ကို)၊ ဟိ(ဥဒ္ဓရိတ္တာ ဒသေမိ)–ထုတ်၍ပြဦးအံ့၊ ဇဝရူပါယ–ဤသို့သဘောရှိသော၊ ရဇတယဋ္ဌ ဝိနိဂ္ဂတာဟိ–ငွေအိုးမှ ထွက်ကုန်သော၊ ခီရဓာရာဟိ–နို့ရည်အယဉ်တို့ဖြင့်၊ ဓောဝိယမာနံ ဒီသာဘာဂါယ(ဝိယ)–ဆေးကြောအပ်သော အရပ်မျက်နှာအဖို့ ရှိသကဲ့သို့လည်းဖြစ်ထသော။ [ယခုစာအုပ်တို့၌ ဝိယပုဒ် တိုက်ရိုက်ပါနေ၏၊ "ဇော်ဟာဝိ ဝိယသဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော"ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသောကြောင့် ရှေးကပါဟန်မတူ။] ရဇတဝိမာနနိစ္ဆရိတောဟိ–ငွေဗိမာန်မှ

ပုဏ္ဏာ။ ။ပူရဓာတ်, တ ပစ္စည်းကို ဣန္ဒ (နှုတ်ကို ဏ္ဍပြန်)၊ ပူရတိတိ ပုဏ္ဏာ၊ ထိုညဉ့်၌ တန်းဆောင်မုန်းလဟူသော ကတ္တိကမာသလည်း ပြည့်၏။ [ဧမ္ဗျူဒီပ်အခေါ်အားဖြင့် ကောင်းကင်၌ စန္ဒမာသပြည့်လျှင် လူတို့ ခေါ်ရိုးဖြစ်သော ဝေါဟာရမာသလည်း တစ်လပြည့်၏၊ လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှစ၍ နောက်တစ်လဘက် ပါလေသည်။] မိုးဥတုလည်းပြည့်၏၊ ကတ္တိကာနက္ခတ်ဖြင့် သတ်မှတ်အပ်သောတစ်နှစ်လည်းပြည့်၏၊ ထို့ကြောင့် "မာသပုဏ္ဏတာယ ၊ပေ၊ ပုဏ္ဏာ"ဟု ဖွင့်သည်။

ပုဏ္ဏမာ။ ။မိနိုယတိ ဒီဝသော ဧတေနာတိ မာ၊ မာဓာတ်, အပစ္စည်း၊ (ထောမနိဒ္ဒ်က ပစ္စည်း)၊ အထက်က လ၏ အတိုးအဆုတ်ကိုကြည့်၍ နေ့ကို မှတ်သားရသောကြောင့် "နေ့ကို နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြောင်း လ"ဟု ခေါ်သည်၊ လ၌ ၁၆ ပါးသော အစိတ်အပိုင်းရှိ၏၊ ထို ၁၆ စိတ်ပြည့်သည်ကို "လပြည့်"ဟု ခေါ်သည်။

ဇဝရူပါယဟိ။ ။"ရာဇာမစ္စ ပရိဝုတော"အတွက် သဒ္ဒတ္ထကိုသာ မဖွင့်ဘဲ "အဘယ့်ကြောင့်မင်းအမတ်တို့ခြံရံအပ်လျက် ထိုင်နေပါသနည်း"ဟူသော အန္တောလီန (အတွင်းဝင်နေသော) စောဒနာဖွယ်ကို ဖြေဆိုရာရောက်အောင် ဖွင့်ပြလို၍ "ဇဝရူပါယဟိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ တင့်တယ်သောညဉ့်ဖြစ်သောကြောင့် မင်းအမတ်တို့ ခြံရံအပ်လျက် ထိုင်နေပါသည်–ဟူလို။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ ဟိသဒ္ဒါ ပါ၏။]

ရဇတဝိမာန နိစ္ဆရိတောဟိ။ ။စာအုပ်တို့၌ "ဝိစ္ဆရိတောဟိ"ဟု တွေ့ရသော်လည်း ဝိဥပသာရနောက်၌ ဝိအတွက် ဒွေဘော်မရောက်နိုင်၊ "နိသ်+စရ"ဟု သက္ကတရှိသောကြောင့် နိ နောက်၌သာ ဒွေဘော်ရောက်နိုင်၏၊ ဒွေဘော်ရောက်လျှင် စကို ဆပြုမြဲဖြစ် သောကြောင့် "နိစ္ဆရိတောဟိ"ဟု ရှိသင့်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား "ရဇတဝိမာန ပဘာယ ဝါ ဝိပ္ပရိတောဟိ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သောကြောင့် ထိုဋီကာလက်ထက်၌ "ဝိစ္ဆရိတောဟိ"ဟုပင် ရှိဟန်တူသည်၊ "ဝိစ္ဆုတောဟိ"ဟု ရှိသည်မှာ လုံးလုံးမကောင်းပါ။

ထွက်ပေါ်လာကုန်သော၊ မုတ္တာဝင်ဦသုမနကုသုမဒါမ သေတဒုကူလ ကုမုဒဝိသ ဒေဟီ–သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ပုလဲသွယ် မြလေးမန်းကုံး, ဘွဲ့ဖြူပုဆိုး, ကုမုဒြာ ကြာတို့ဖြင့်၊ [ဒွန်၏နောက်၌ရှိသော ဝိသာခပုဒ်ကို မုတ္တာဝင်ဦစသော ရှေ့ဒွန်ပုဒ် တို့၌လည်းလိုက်၍စပ်ပါ။] သမ္ဗရိကိဏ္ဏာယဝိယစ–ကောင်းစွာထက်ဝန်းကျင်ရောပြွမ်းသက်သို့လည်းဖြစ်ထသော၊ စတုရပတ္တိလေသ ဝိမုတ္တ ပုဏ္ဏစန္ဒပ္ပဘာသမုဒ ယောဘာသိတာယ–၄ ပါးသော ညစ်နွမ်းကြောင်းအပြစ်တို့မှလွတ်သော လပြည့်ဝန်း၏ အရောင်အပေါင်းတို့ဖြင့်တင့်တယ်သော၊ ရတ္တိယာ–ညဉ့်၌၊ ရာဇာမစ္စေဟိ–ဝင်းမျိုးအဆက်ဆက်မှလာသော အမတ်တို့သည်၊ (တစ်နည်း) ရာဇာမစ္စေဟိ–ထက်အောက်ခံမင်း, အမတ်များတို့သည်၊ ပရိဝုတော–ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ (နိသိန္နောဟောတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော။

ဥပရိပါသာဒဝရဂတောတိ–ကား၊ ပါသာဒဝရသ–မြတ်သောပြာသာဒ်၏၊ ဥပရိ–အထက်၌၊ ဂတော–ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မဟာရဟော–မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိုတန်သော၊ သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တော–ကောင်းစွာထောင်မတ်သော ထီးဖြူ

စတုရပတ္တိလေသ။ ။ဥပတ္တိလေသ ၄ ပါးကား “အဗ္ဗ, ရူမ, ရဇော, ရာဟု, (တိမ်တိုက်, အခိုး, မြူ, ရာဟုအသူရိန်)”ဟု ပါဠိတော်လာ ၄ ပါးကို ဋီကာသစ်၌ ဆို၏၊ ဋီကာဟောင်း၌ “မဟိကာ(ဆီးနှင်း)”ဟု ပါသေး၏၊ ထိုနည်း၌ တစ်ပါးပိုနေသည်၊ ထို ၅ ပါးကို ရည်ရွယ်၍ပင် “ဆီးနှင်း-မြူ-တိမ်, သူရိန်-မီးခိုး, ညစ်မျိုးငါး, ကင်းစင်လသို့”ဟု ရှေးဆရာတို့ စပ်ဆိုကြသည်၊ ထို ၅ မျိုး၌ “ရူမ-အခိုးအငွေ့”ဟူသည် မီးခိုးမဟုတ်၊ ရေခိုးရေငွေ့တည်း၊ ထိုရေခိုးရေငွေ့ကပင် တိမ်တိုက်ဖြစ်ရသောကြောင့် အဗ္ဗနှင့်ရူမကို သဘောတူဟု ယူလျှင် ၄ မျိုးပင်ဖြစ်၏။

ရာဇာမစ္စပရိဝုတော။ ။“ဝု–သံဝရဏော”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် ထက်ဝန်းကျင်စောင့်ရှောက်ကာရံအပ်သည်ကို “ပရိဝုတ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ကာရံထားခြင်းကိုပင် “ခြံရံအပ်”ဟု ခေါ်သည်၊ “ရာဇုနံ+အမစ္စာ”အရ ,မင်းမျိုးအဆက်ဆက် ခန့်အပ်ထားသော အမတ်ကြီးများကို “ရာဇာမစ္စ”ဟု ခေါ်၏၊ (တစ်နည်း) “ရာဇာနောစ–လက်အောက်ခံမင်း (ဘုရင်ခံစော်ဘွား) တို့လည်း၊ အမစ္စာစ–တို့လည်း၊ ရာဇာမစ္စာ”ဟုတွဲ၍ “ဘုရင်ခံစော်ဘွားနှင့်တကွ အမတ်တို့သည်+ခြံရံအပ်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။

ဥပရိ ၊ပေ၊ ဂတော။ ။“ဥပရိပါသာဒ–အထက်ဖြစ်သော ပြာသာဒ်”ဟု အနက်ယူမည် ဖိုး၍ “ပါသာဒဝရဿ+ဥပရိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “မြတ်သောပြာသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌”ဟုလို။ ပြသိဒ္ဓိ နယနမနာနိ အတြာတိ ပါသာဒေါ–မျက်စိနှင့်စိတ်တို့၏ ကြည်နူးရာ(ကြည်နူးစရာ) အဆောက်အဦးကို “ပါသာဒ”ဟု ခေါ်၏၊ ဥပရိပါသာဒ ဝရ်+ဌ+ဂတော ဥပရိပါသာဒဝရဂတော။]

မဟာရဟော ၊ပေ၊ ဆတ္တော။ ။မဟန္တာနံ–မြတ်သူ (အထက်တန်းလူ) တို့အား+အရဟံ–ထိုက်တန်သော နေရာတည်း၊ မဟာရဟံ၊ သမ္မာ+ဥဿိတံ သမုဿိတံ၊ ဥ+သိစတ်သည် ဥဿယ (မြင့်မောက်ထောင်မတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟောရ၏၊ ထိုသို့ ထောင်မတ်အောင်ပြုအပ်

ရှိသော၊ ကဋ္ဌနာသနေ–ရွှေနေရာ၌၊ ဝါ–သီဟာသနပလ္လင်၌၊ နိသိန္နော–ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ ကသ္မာ–အဘယ်ကြောင့်၊ နိသိန္နော–သည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်သနည်း)။ [ထိုင်နေခြင်း၏ အကြောင်းမျှကိုသာ စောဒနာသည်၊ သာယာသောညွှဲဖြစ်၍ ထိုင်နေကြောင်းကိုကား "ဧဝရူပါယဟိ"စသည်ဖြင့် ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ [နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ–အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (နိသိန္နော, ဟောတိ–၏။)

ဟိ–ချဲ့၊ အယံရာဇာ–သည်၊ ပိတရိ–ခမည်းတော်၌၊ ဥပက္ကန္တဒိဝသတော–လုလ္လပြုအပ်ရာနေ့မှ၊ (သတ်ဖို့ရန် လုလ္လပြုအပ်ရာနေ့မှ)၊ ["ဥပက္ကမန္တ"ဟု အန္တပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကားမကောင်း၊ ဥပက္ကန္တ၌ ဥပ+ကမု+တပစ္စည်း အဓိကရဏအနက်ဟော။] ပဌာယ–စ၍၊ (အဟံ)နိဒ္ဒ–အိပ်ခြင်းသို့၊ သြက္ကမိသာမိ–သက်ရောက်အံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ နလုံးသွင်း၍၊ အက္ခီသု–မျက်စိတို့ကို၊ နိမီလိတမတ္တောသုယေဝ–မှိတ်အပ်ကာမျှ ဖြစ်ကုန်လသော်သာ၊ (မှိတ်လျှင်မှိတ်ခြင်းသာ၊) သတ္တိသတအဗ္ဘာဟတောဝိယ–လုံ့ပေါင်းတစ်ရာဖြင့် ထိုးဆွအပ်သူကဲ့သို့၊ ကန္ဒမာနောယေဝ–ရောင်ရမ်းမြည်တမ်းလျက်သာလျှင်၊ ပဗုဇ္ဈိ–နိုးပြီ၊ ဧတံ–ဤရောင်ရမ်းမည်တမ်းခြင်းသည်၊ ကိံ–အဘယ်နည်း၊ (တစ်နည်း) ဧတံ–နိုးခြင်းသည်၊ ကိံ–နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝုတ္တေ–မေးမြန်းအပ်သော်၊ ကိဉ္စိတိ–တစ်စုံတစ်ခုဟူ၍၊ (မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်

"စိုက်+ထူ–အပ်" ရာ၌ "ဥဿာပေတွာ"ဟု ကာရိတ်ဝင်စေရ၏၊ ဤ၌ ကာရိတ်မပါသောကြောင့် "ဥဿယတိ–ထောင်နေမတ်နေ၏၊ ဣတိ ဥဿိတံ"ဟု ပြုပါ။ [ဥ+သိဓာတ်, တ။] "သမုဿိတံ–ကောင်းစွာ ထောင်မတ်နေသော+သေတစ္ဆတ္တံ ယဿာတိ သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တံ (ကဋ္ဌနာသနံ)။ [ရှင်ဘုရင်တို့၏ ထီးဖြူသည်ယိမ်းယိုင်၍ မနေရ, အမြဲ မတ်နေရသည်၊ ထီးယိုင်လျှင် တိုင်းပြည်ယိုင်၏၊ ထီးကျိုးလျှင် ပြည်ပျက်၏။]

ကဋ္ဌနာသနေ။ ။အဘိဓာန်(၃၅၇)၌ "ရည်တု ဟေမမာသနံ, သီဟာသနံ"ဟု ရှိသောကြောင့် ခြသေ့ရုပ်ရှိသော (ခြသေ့ခံသော) နေရာကို "ဟေမမာသန"ဟု ဆိုအ၏၊ ဟေမနှင့် ကဋ္ဌနသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကဋ္ဌနာသနေကို "သီဟာသနေ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။ [သီဟာကတိပွဓာနံ–ခြသေ့ရုပ်ပမာနရှိသော+အာသနံ သီဟာသနံ၊ ကဋ္ဌနခစိတံ–ရွှေဖြင့်စိခြယ်အပ်သော+အာသနံ ကဋ္ဌနာသနံ.....အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသူစိ။]

နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ။ ။နိပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်သည် သောပွန (အိပ်ခြင်း) အနက်ကို ဟောအ၏၊ နိဒ္ဒါတိတိ နိဒ္ဒါ။ ["နိဒ္ဒါယတိ"ဟု ရှိရာ၌ ဒိဝါဒိဂိဏ်းဟု သဒ္ဒနိတိ ဆိုအ၏၊ ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ကား လောကိကျမ်းတို့၌ ဘူဝါဒိသာရှိသောကြောင့် "အာကာရန္တာနုဓာယော"သုတ်ဖြင့် အာကို အာယပြုဟု မိန့်သည်။] နိဒ္ဒါယ+ဝိနောဒနံ နိဒ္ဒါဝိနောဒနံ။

ဟူ၍)၊ နံ ဝဒတိ–မပြောနိုင်၊ ["ဇေတ်တိ ကန္ဒနံ၊ ပဗုဒ္ဓနံဝါ"ဟု ဋီကာသစ်၌ ရှိသင့်၏၊ "ပဗောဓနံ–နိုးစေ"ဟု ရှိသည်ကားမကောင်း။] တေန–ထို့ကြောင့်၊ အသ–ထိုမင်း၏၊ ဝါ–သည်၊ နိဒ္ဒါ–အိပ်ခြင်းကို၊ အမနာပါ–စိတ်ဖြင့်မရောက်အပ်၊ ဝါ–မနှစ်သက်အပ်၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အိပ်ခြင်းကိုမနှစ်သက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံ–အိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖြောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိသိန္နော (ဟောတိ)။

အပိစ–တစ်နည်းကား၊ တသ္မိံ ဒီဝသေ–ထို တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌၊ နက္ခတ္တံ–နက္ခတ်သဘင်သည်၊ ဝါ–ကို၊ သဃုံဋ္ဌ–ကြွေးကြော်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗံ–သော၊ နဂရံ–သည်၊ သုသမ္မဋ္ဌ–ကောင်းစွာတံမြက်လှည်းအပ်သည်၊ ["သိတ္တ သမ္မဋ္ဌ–ရေတို့ဖြင့်ဖြန်းအပ်, တံမြက်လှည်းအပ်သည်"သည်ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊ သာ၎ကောင်းသည်။] ဝိပ္ပကိဏ္ဏဝါလုကံ–အထူးထူးအပြားပြား ရောပြွမ်းသောသဲ ရှိသည်၊ (သဲ ဖြန့်ခင်းထားအပ်သည်)၊ ပဒ္ဓဝဏ္ဏ ၊ပေ၊ ဃရဒ္ဒါရံ–ငါးမျိုးသော အဆင်းရှိသောပန်း, ပေါက်ပေါက်, ရေပြည့်အိုးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အိမ်တံခါးရှိသည်၊ သမုဿိတ ၊ပေ၊ သဗ္ဗဒိသာဘာဂ်–ကောင်းစွာထောင်မတ်သော တံခွန် ကုက္ကားတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ညီထွန်းအပ်သော ဆီမီး ပန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာအဖို့ရှိသည်၊ ဝိထိသဘာဂေန–လမ်းမချင်း သဘောတူသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရစ္ဆာသဘာဂေန–လမ်းတိုချင်း

နက္ခတ္တံ သဃုံဋ္ဌ။ ။နက္ခတ္တန္တိ ကတ္တိကာနက္ခတ္တဆဏ်၊ သံ+ဃုသဓာတ် တ ပစ္စည်း၊ သံဃောသီယိတ္တာတိ သံဃုဋ္ဌ၊ "ယခုအခါ ကတ္တိကာနက္ခတ်ပွဲ ဖြစ်၏"ဟု ကောင်းစွာကြွေးကြော်အပ်ပြီ။ ဋီကာသစ်၌ "သမ္မာ+ဃောသိတတ္တံ"ဟု တ ပစ္စည်းအနက်ကို တတ္ထပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ထားသည်မှာ စဉ်းစားဖွယ်သာ။]

ပဒ္ဓဝဏ္ဏ ၊ပေ၊ ဒ္ဒါရံ။ ။ဤပုဒ်သည် သဗ္ဗံ နဂရံနှင့် အရတူ၏၊ ပဒ္ဓဝဏ္ဏ ကုသုမာနိ စ+လာဇာယောစ+ပုဏ္ဏဃဋာယောစာတိ ပဒ္ဓ ၊ပေ၊ ပုဏ္ဏဃဋာယော၊ တာဟိ+ပဋိမဏ္ဍိတာနိ ပဒ္ဓ ၊ပေ၊ မဏ္ဍိတာနိ၊ ဃရာနံ+ဒ္ဒါရာနိ ဃရဒ္ဒါရာနိ။ ဋီကာသစ်၌ "ဃရေသု+ဒ္ဒါရံ"ဟု တွေ့.ရ၏၊ စဉ်းစားပါ။] ပဒ္ဓဝဏ္ဏ ၊ပေ၊ ပဋိမဏ္ဍိတာနိ+ဃရဒ္ဒါရာနိ ယသ္မာတိ ပဒ္ဓဝဏ္ဏ ၊ပေ၊ ဃရဒ္ဒါရံ (နဂရံ)။

သမုဿိတ ၊ပေ၊ ဒိသာဘာဂ်။ ။[တံခွန်အလုံးကို ဓဇ, အပြားကို "ပဋာကာ"ဟု ခေါ်သတတ်။] သမုဿိတာစ+တာ+ဓဇပဋာကာယောစာတိ သမုဿိတဓဇပဋာကာ၊ တာဟိ+ဝိစိတ္တာ သမုဿိတ ၊ပေ၊ ဝိစိတ္တာ (ဒိသာဘာဂါ)၊ သမုဇ္ဇလိတာစ+တာ+ဒီပမာလာယောစာတိ သမုဇ္ဇလိတ ၊ပေ၊ မာလာယော၊ တာဟိ+အလင်္ကတာ သမုဇ္ဇလိတ ၊ပေ၊ လင်္ကတာ (ဒိသာဘာဂါ) ရှေ့ပုဒ်နှင့် ဒွန်တွဲ၊ ထို့နောက် ဗဟုဗ္ဗီဟိတွဲပါ။

ဝိထိ,ရစ္ဆာ။ ။ရထား, မော်တော်ကားစသည်တို့ သွားလာအပ်သော လမ်းမကြီးကို ဝိထိဟုလည်းကောင်း, ထုတ်ချင်းမပေါက်သော (ဝင်လမ်းကို ပြန်၍ထွက်ရသော) လမ်းအတိုကို ရစ္ဆာဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏၊ မိမိတို့ အိမ်ရှိရာလမ်းချင်း (လမ်းအလိုက်) ပျော်ရွှင်ကြခြင်းကို "သဘာဂေန နက္ခတ္တကီဠံ"ဟု ဆိုသည်။

သဘောတူသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နက္ခတ္တကီဠံ–နက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ခြင်းကို၊ အနုဘဝမာနေနေ–ခံစားသော၊ မဟာဇနေန–များစွာသောလူအပေါင်းဖြင့်၊ သမာဂီဏ္ဍံ–ကောင်းစွာရောပြွမ်းသည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ နက္ခတ္တ ဒိဝသတာယပိ–နက္ခတ်သဘင်နေ့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ နိသိန္နော–သည်(ဟောတိ)၊ ဣတိ, ဝဒန္တိ–ဆိုကြကုန်၏၊ ပန–ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ဧဝံ–သို့၊ ဝတ္တာပိ–မဟာအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပြီး၍လည်း၊ ရာဇကုလဿနာမ–မင်းမျိုး၏မည်သည်၊ သဒါပိ–အခါခပ်သိမ်းလည်း၊ နက္ခတ္တမေဝ–နက္ခတ်သဘင်သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပန–စင်စစ်ကား၊ နိဒ္ဒါဝိနောဒနတ္ထံယေဝ–အိပ်ခြင်းကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှါသာ၊ ဧသ(ဧသော)–ဤမင်းသည်၊ နိသိန္နော, (ဟောတိ)၊ ဣတိ–သို့၊ သန္ဓိဋ္ဌာနံ–ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ ကတံ–ပြုအပ်ပြီ။ [မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဧဝံ ဝတ္တာပိ တတ္ထေဝ ဣတိ သန္ဓိဋ္ဌာနံ ကတန္တိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်။]

ဥဒါနံ ဥဒါနေသိတိ–ကား၊ ဥဒါဟာရံ–ဝမ်းမြောက်နှစ်လိုမြွက်ဆိုအပ်သောစကားကို၊ ဥဒါဟရိ–မြွက်ဆိုပြီ၊ ဟိ–ဥပမာဆောင်, ထင်အောင်ပြဦးအုံ၊ ယံတေလံ–အကြင်ဆီသည်၊ မာနံ–ချင့်ခွက်ကို၊ ဂဟေတုံ–ယူခြင်းငှါ၊ နဿက္ကောတိ–မစွမ်းနိုင်၊

ဥဒါနံ။ ။"မည်သူ့အားပြောမည်"ဟု ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော (ထိုစကားကို လက်ခံနားထောင်မည့်သူကို မငဲ့သော) လွန်ကဲသော ပီတိအဟုန်ကြောင့် နှုတ်မှအလိုလိုရုတ်တစ်ရက် ထွက်ပေါ်လာသော စကားသံကို "ဥဒါန်း"ဟု ခေါ်၏၊ "ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ" ပုဒ်တို့၏ ရှင်းပြပုံကို အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာနိဒါနကထာ "သာဂရစိန္တာအဖွင့်"၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဥဒါဟာရံ။ ။ဝိ အာပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်ဖြင့် "ဗျာဟာရိ"ပုဒ်သည် ပြောဆိုခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့, ဥ+အာပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်လည်း ထိုအနက်ကိုဟောနိုင်၏၊ ဥဒါဟာရိယတေတိ ဥဒါဟာရော–ပြောဆိုအပ် (မြွက်ဆိုအပ်)သော အသံ၊ ဥဒါနံနှင့် ဥဒါဟာရောသည် ပရိယာယ်တည်း။

' **ယံ တေလံ မာနံ။** ။ဋီကာသစ်၌ "မာနန္တိ မာနပတ္တံ ကတ္တုဘူတံ"ဟု ဆို၏၊ "ယံ တေလံကို ကံ, မာနံကို ကတ္တား"ဟု ဆိုလိုသည်၊ "ဆီခွက်သည် အကြင်ဆီကိုယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်"ဟု ဂဟေတုံ နဿက္ကောတိကိုထောက်၍ ဆိုခြင်းတည်း၊ ဤအတိုင်းယူလျှင် နောက်ဝါကျ၌ တဋ္ဌာကံကိုလည်း ကတ္တားဟု ဆိုရလိမ့်မည်၊ သို့သော် "တဋ္ဌာကောစ သရော နိတ္ထို" အဘိဓာန်(၆၇၈)၌ "တဋ္ဌာကော"ဟု ပုလ္လိန်ရှိသောကြောင့် တဋ္ဌာကံကို ကတ္တားဟု မဆိုနိုင်တော့၊ သို့ဖြစ်လျှင် တဋ္ဌာကံသည် ကံပုဒ်ဖြစ်သကဲ့သို့–မာနံလည်း ကံပုဒ်သာ ဖြစ်သင့်တော့၏။

ဆက်ဦးအုံ—ကတ္တားနှင့် ကံတို့သည် များသောအားဖြင့် ကတ္တားသည် ရှေ့, ကံကားနောက်၌ နေတတ်၏၊ ထို့ပြင်—နောက်ဝါကျရှိ ဂစ္ဆတိကြိယာ၏ ကတ္တားသည် "ယံ တေလံ" သာတည်း၊ ၂ ဝါကျဆက်နေရာဝယ် နောက်ဝါကျအတွက် ကတ္တား သီခြားမရှိလျှင် ရှေ့ဝါကျရှိ ကတ္တားသည် လိုက်ရှိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ယံ တေလံ"သည် ကတ္တားဖြစ်ဖို့ဘက်က အားကောင်း

ဝိသန္ဒိတ္တာ–ယိုစီး၍၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ တံ–ထိုဆီကို၊ အဝသေကောတိ–အဝသေက ဟူ၍၊ ဝါ–ဆီပို ဆီလျှံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာ–ဆိုအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ယံ ဧလေ–အကြင်ရေသည်၊ တဋာကံ–တစ်ဘက်ဆည်ကန်ကို၊ ဂဟေတုံ–ယူခြင်းငှါ၊ နဿ သက္ကောတိ–မစွမ်းနိုင်၊ အဗ္ဗောတ္ထရိတ္တာ–လွှမ်းမိုး၍၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ တံ–ထိုရေကို၊ သြဃောတိ–သြဃဟူ၍၊ ဝါ–ရေအလျင်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာစ–လည်းကောင်း၊ ဧဝမေဝ–ဤအတူပင်၊ ယံ ပိတိဝစနံ–အကြင် ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော စကားသည်၊ ဟဒယံ–စိတ်နှလုံးကို၊ ဂဟေတုံ–ယူခြင်းငှါ၊ နဿ သက္ကောတိ–နိုင်၊ အဓိကံ–လွန်ကဲသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ အန္တော–အတွင်း၌၊ အသဏ္ဌဟိတ္တာ–မတည်မူ၍၊ ဗဟိ–အပသို့၊ နိက္ခမတိ–ထွက်၏၊ တံ–ထို ပီတိကြောင့်ဖြစ်သောစကားကို၊ ဥဒါနန္တိ–ဥဒါန်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝရူပံ–ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပီတိမယံ–ပီတိကြောင့်ဖြစ် သော၊ ဝစနံ–စကားကို၊ နိစ္ဆာရေသိ–ပေါ်ထွက်စေပြီ၊ ဝါ–မြွက်ဆိုပြီ၊ ဣတိအတ္ထော။ [နိ+စရ, ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း, ဤဝိဘတ်, သအာဂုံ။]

ဒေါသိနာတိ–ကား၊ ဒေါသာပဂတာ–အပြစ်တို့မှကင်းသော၊ အဗ္ဘာ–တိမ်တိုက်လည်းကောင်း၊ မဟိကာ–ဆီးနှင်းလည်းကောင်း၊ ဓူမော–အခိုးလည်းကောင်း၊ ရဇော–မြူလည်းကောင်း၊ ရာဟု–ရာဟုအသုရိန်လည်းကောင်း၊ ဣတိ–သို့၊ ပဌဝိ–

၍ ကဲ့ဖြစ်ဖို့ဘက်က အားမရှိပါ၊ ဂဟေတုံ၏ ကတ္တားလည်း ဝတ္ထိစ္ဆာအားဖြင့် "ယံ တေလ"ပင်ဖြစ်နိုင်၏၊ "ချင့်ခွက်က မဆန့်သောကြောင့် ဆီသည် ချင့်ခွက်ကို မယူဘဲ လျှံ၍ ထွက်သွားသည်"ဟူလို၊ ယဉ္စ ဧလံစသော နောက်ဝါကျ, ယံ ပိတိဝစနံစသော ဥပမေယျဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း စိစစ်ပါ။

အဝသေကော။ ။ဤ "အဝသေကော"အရလည်း ရှေ့ အနိယမဝါကျရှိ "ယံ တေလ" ပင်တည်း၊ ဤ နိယမဝါကျကိုထောက်၍လည်း "ယံ တေလ"ဟူသော အနိယမသည်ပင် ပဓာနကတ္တားဖြစ်ဖို့ဘက်က အားကောင်းပြန်သည်၊ "အဝ+သဒ္ဓိယတော–အောက်သို့+သွန်းဖြန်းအပ်၏၊ ဣတိ အဝသေကော"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း ဝေါဟာရတ္ထအားဖြင့် အောက်သို့ လျှံကျလာသော "အပိုအလျှံ"ဟု အနက်ဖြစ်၏။

ပီတိဝစနံ။ ။ပီတိပြဋ္ဌာန်းသော (ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်သော) စိတ်ကို "ပီတိ"ဟု ပဓာနနည်းအားဖြင့် ဆိုလို၏၊ ထို ပီတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇသဒ္ဒကို "ပီတိဝစနံ"ဟု ဆို၏၊ ပီတိသမုဋ္ဌာန်+ဝစနံ ပီတိဝစနံ၊ ထို ပီတိဝစနကိုပင် "ဥဒါန"ဟု ခေါ်ရသည်။

ဒေါသိနာ။ ။ဒေါသေဟိ–အဗ္ဘာ မဟိကာစသော အပြစ်တို့မှ+ဣတာ (ဂတာ, အပဂတာ)–ကင်းသောညဉ့်တည်း၊ ဒေါသိနာ၊ "ဒေါသိတာ"ဟု ဆိုလိုလျက် တကို နပြု၍ "ဒေါသိနာ"ဟု ဖြစ်၏၊ လ နေတို့၏ ညစ်နွမ်း မှေးမှိန်ကြောင်းအပြစ်တို့ကိုပြုရာ ပါဠိတော်၌ "အဗ္ဘာ, ဓူမော, ရဇော, ရာဟု"အားဖြင့် ၄ ပါးသာရှိသော်လည်း "အဗ္ဘာ" ကို "ဆီးနှင်း+တိမ်တိုက်"ဟု ၂ မျိုးခွဲ၍ ("အဗ္ဘာ+မဟိကာ"ဟု ခွဲ၍) အဋ္ဌကထာ၌ အပြစ် ၅ မျိုးပြသည်။

ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဥပဂ္ဂိုလေသေဟိ–ဤညစ်နွမ်းကြောင်းအပြစ်တို့မှ၊ (ဤမြေးမိုန်ကြောင်းအပြစ်တို့မှ)၊ ဝိရဟိတာ–ကင်းသော၊ ("ရတ္တိ"ဟူသော ပါဠိတော်ဌစပ်)၊ [နောက်စာအုပ်များ၌ "တသ္မာ"ဟု ရှိ၏၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "တသာ"ဟု ရှိသည်၊ တသာကို "ထောမန"၌ ဆင့်ခံအဖြစ်ဖြင့်စပ်၊ "တသ္မာ"ဟု ရှိခြင်းကား ရှေ့စကားသည် အကြောင်းပြမဖြစ်နိုင်သောကြောင့် မကောင်း။] တသာ–ထိုညဉ့်ကို၊ ရမဏီယာတိအာဒီနိ–ရမဏီယာ အစရှိကုန်သော၊ ပဠု–ငါးပါးသောသဒ္ဒါတို့သည်၊ ထောမနဝစနာနိ–ချီးမွမ်းကြောင်းသဒ္ဒါတို့တည်း။

ဟိ–မှန်၏၊ (ချီးမွမ်းကြောင်းသဒ္ဒါဆိုသည်မှာ မှန်၏)၊ (တစ်နည်း)ဟိ–ချဲ့၊ (ချီးမွမ်းကြောင်းသဒ္ဒါဖြစ်ပုံကို ချဲ့)၊ သာ–ထိုညဉ့်သည်၊ (ရမဏီယာ, အဘိရူပါ, ဒဿနီယာ, ပါသာဒိကာ, လက္ခဏာဟူသော ၅ ပုဒ်တို့ဌစပ်)၊ မဟာဇနသမ္မုဃာသော လူအပေါင်း၏၊ မနံ–စိတ်ကို၊ ရမယတိ–မွေ့လျော်စေတတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ရမဏီယာ–မည်၏၊ [အနီယပစ္စည်း ကတ္တားဟော။] ဝုတ္တဒေါသ ဝိမုတ္တာယ–ဆိုအပ်ပြီးသော ၅ ပါးသောအပြစ်တို့မှ လွတ်သော၊ စန္ဒပ္ပဘာယ–လရောင်သည်၊ သြဘာသိတတ္တာ–ထွန်းလင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) စန္ဒပ္ပဘာယ–လရောင်ဖြင့်၊ သြဘာသိတတ္တာ–ထွန်းပြောင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဤဟိတ်သည် အဘိရူပါစသည်တို့၏အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။] အတိဝိယ–အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သုရူပါ–ကောင်းသောဆင်းရှိ၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အဘိရူပါ–မည်၏၊ ဒဿိတုံ–ကြည့်ရှုခြင်းငှါ၊ ယုတ္တာ–သင့်၏၊ ဣတိ, ဒဿနီယာ–၏။ ["ပသိတဗ္ဗာတိ ဒဿနီယာ"ဟု ပြု။] စိတ္တံ–စိတ်ကို၊ ပသာဒေတိ–ကြည်လင်စေတတ်၏၊ ဣတိ, ပါသာဒိကာ–မည်၏၊ ဒိဝသမာသာဒီနံ–နေ့, လအစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ–တို့ကို၊ လက္ခဏံ–မှတ်သားကြောင်းသည်၊ ဝါ–အမှတ်အသားသည်၊ ဘဝိတုံ–ငှါ၊ ယုတ္တာ–သင့်၏၊ ဣတိ, လက္ခဏာ–မည်၏။

ကံနုခ္ခဏာတိ–ကား၊ အဇ္ဇ–ယနေ့၊ ကံ–အဘယ်သို့သော၊ (တံ သမဏံဝါ–ထို သမဏအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ တံ ဗြာဟ္မဏံဝါ–ထို ဗြာဟ္မဏအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊) (ပယိရုပါသေယျာမ)နုခေါ–

လက္ခဏာ။ ။"လက္ခဏံဘဝိတုံ အရဟတိ" ကိုကြည့်၍ "လက္ခဏံ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ လက္ခဏာ"ဟု ဘဝိတုံ အရဟတိတဒ္ဓိတ် ပြုသင့်၏၊ လက္ခဏံနောင် ဘဝိတုံ အရဟတိ အနက်၌ ဏျ ပစ္စည်းသက်၊ ဏနှင့်ယ (ဏျ)ကို ဥပြု၊ ဒွေဘော်လာလျှင် "လက္ခဏ"ဟု ပြီး၏။ [ဋီကာသစ်၌ကား လက္ခီတဗ္ဗာတိ လက္ခဏီယာ"ဟု ပြု၍, ဏီ၌ ဤကို ချေပြီးမှ ဏနှင့် ယကို ဥပြုလေသည်၊ ဥပမာ–ပေါက္ခရဏီယောမှ ပေါက္ခရဏောဖြစ်ပုံကဲ့သို့တည်းတဲ့၊ "ဤမျှလောက် သာယာသောညဉ့်နှင့် ယှဉ်သော နေ့, လ, ဥတု, နှစ်, ဖြစ်ပါပေသည်"ဟု နေ့ လ စသည်တို့ကို မှတ်သားကြောင်းဖြစ်ရကား ပြခဲ့သည်အတိုင်း ဘဝိတုံ အရဟတိ တဒ္ဓိတ်သာ ပြုသင့်ပါသည်။]

ချဉ်းကပ်ရပါကုန်အံ့နည်း၊ သမဏဝါ ဗြာဟ္မဏဝါတို–ကား၊ သမိတပါပတာယ–ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမဏ–သမဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗာဟိတပါပတာယ–မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏ–ဗြာဟ္မဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ["ပယိရုပါသေယျာမနုခေါ"ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်။]

ယံ နော ပယိရုပါသတောတိ–ဟူသော၊ သေ(ဧသော)–ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဝစနဗျတ္တယော–ဝုစ်၏ဖေါက်ပြန်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ယံ (သမဏဝါ)–အကြင် သမဏာအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ယံ(ဗြာဟ္မဏဝါ)–အကြင်

သမိတပါပတာယ။ ။အခြားနေရာ၌ "သမဏ"ဟု လာလျှင် ရဟန်းတော်အားလုံးကို ယူနိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌မူ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ပရမတ္ထသမဏအစစ် ရဟန္တာဖြစ်သော သမဏကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် "သမိတပါပတာယ"ဟု (သမဏမည်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိနိမိတ်) ဟိတ်ကို မိန့်၏၊ [ဗြာဟ္မဏ အရလည်း ဇာတိဗြာဟ္မဏ (ပုဏ္ဏား)တို့ကို မယူဘဲ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏ (ရဟန္တာ)ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် "ဗာဟိတပါပတာယ"ဟု မိန့်ပုံကိုလည်းသိပါ၊ သမဏဗြာဟ္မဏပုဒ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

မေးဖွယ်။ ။"အဘယ်ကိုထောက်၍ ပရမတ္ထသမဏဗြာဟ္မဏကိုသာ ယူရသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–ပါဠိတော်၌ "ယံ နော ပယိရုပါတော စိတ္တံ ပသီဒေယျ"ဟု နောက်ဝါကျရှိ၏၊ စိတ်ကို ကြည်နူးစေနိုင်, ကြည်ညှိစေနိုင်သော သမဏဗြာဟ္မဏဟူသည်လည်း ရဟန္တာသမဏဗြာဟ္မဏပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ပြင်–အဇာတသတ်မင်းသည် ထိုအချိန်၌ ဘုရားရှင်ကို ချဉ်းကပ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထ (အစစ်အမှန်) ဖြစ်သော သမဏဗြာဟ္မဏကိုသာ မင်း၏အလိုကျ ယူရပါသည်။

ဝစနဗျတ္တယော။ ။ဗဟုဝုစ်ဆိုထိုက်ရာ၌ ဧကဝုစ်ဆိုခြင်း, ဧကဝုစ်ဆိုထိုက်ရာ၌ ဗဟုဝုစ်ဆိုခြင်းကို ဝစနဗျတ္တယ (ဝုစ်ပြန်ခြင်း)ဟု ခေါ်၏၊ "ဝစနဝိလ္လာသ"နှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ ပါဠိတော်၌ "နော+ပယိရုပါသတော"ဟု ရှိ၏၊ နောသည် ဗဟုဝုစ်, ပယိရုပါသတောသည် (ဂစ္ဆတောကဲ့သို့) ဧကဝုစ်တည်း။ ဝိသေသန+ဝိသေသျဖြစ်သော ထို ၂ ပုဒ်သည် ဝုစ်ချင်းတူသင့်ပါလျက် မတူသောကြောင့် "ပယိရုပါသတော"ကိုဝစနဗျတ္တယဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏–"ကွစိ ဇာတိအတ္ထဂရှသု"ဟူသော သဒ္ဒနီတိ, ကာရက, (၁၂၄)သုတ်နှင့်အညီ, မိမိအတွက် ဗဟုဝုစ်သုံးစွဲနိုင်သောကြောင့် "နော"ဟူသော ဗဟုဝုစ်သည် ရိုးရာအမှန်ပင်ဖြစ်၏၊ ပါဠိတော် ရှေ့ဝါကျ၌ "ပယိရုပါသေယျာမ"ဟူသော ဗဟုဝုစ်နှင့်လည်း လိုက်လျောအ၏၊ ထို နောသဒ္ဒါနှင့် မကိုက်ညီသော "ပယိရုပါသတော"သည်သာ ဝစနဗျတ္တယဖြစ်သည်။

ဗျတ္တယော။ ။ထောမနိမိတ္တ ဝိ+အတိ+ဣဏ်ဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော "ဗျတျယ" ပုဒ်သည် ပါဠိ၌ ဝိ+အတိ+ဣဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော "ဗျတ္တယ"ဟု ဖြစ်၏။ [ဝိ၏ ဣကို ယ, ဝကို ဗပြု, ဣဓာတ်ကို အယ, တိ၏ ဣကိုရှေ့, ဒွေဘော်လာ။] ထိုပုဒ်ကို

ဗြာဟ္မဏအစစ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အမှာကံ–ငါတို့၏၊ ဝါ–တို့သည်၊ ပဥ္စပုစ္ဆနဝသေန–ပြဿနာကိုမေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပယိရုပါသန္ဓာနံ–ချဉ်းကပ်ကုန်လသော်၊ မဓုရံ–ချိုမြိန်သောအရသာနှင့်တူသော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ သုတ္တာ–နာရ၍၊ ဝါ–နာရခြင်းကြောင့်၊ စိတ္တံ–သည်၊ ပသီဒေယျ–ကြည်လင်ရာ၏၊ ဣတိ, အတ္ထော။ ["ပဥ္စပုစ္ဆန ၊ပေ၊ ပယိရုပါသန္ဓာနံ အမှာကံ"ဟုလည်း တစ်နည်းပေးပါ။]

ဣတိ–ဤသို့လျှင်၊ ရာဇာ–သည်၊ သဗ္ဗေနပိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဣမိနာ ဝစနေန–ဤ ရမဏီယာဝတာဘော အစရှိသောဥဒါန်းစကားဖြင့်၊ သြဘာသနိမိတ္တ ကမ္မံ–အရိပ်အရောင်နိမိတ်အမှုကို၊ အကာသိ–ပြုပြီ၊ ကသ–အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၊ ("အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် သိစေခြင်းအကျိုးငှါ"ဟူလို)၊ အကာသိ–နည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ ဧဝံကသ–ဧဝံက၏အတွက်၊ (အကာသိ–ပြီ၊ ဣတိ–ဤကား အဖြေတည်း)၊ ကိမတ္ထं–အဘယ်အကျိုးငှါ၊ (အကာသိ)၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒဿနတ္ထं–ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (အကာသိ)၊ ဘဂဝန္တံ–သို့၊ ဝါ–ကို၊ သယံ–ကိုယ်တိုင်၊ ဒဿနာယ–ဖူးမြင်ခြင်းငှါ၊ ဥပဂန္တုံ–ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ၊ နု သက္ကောတိ ကိं–မစွမ်းနိုင်သလော၊ ဣတိ–ဤကားအမေးတည်း၊ အာမ–အိမ်း၊ (ဘဂဝန္တံ–သို့၊ ဝါ–ကို၊ သယံ–တိုင်၊ ဒဿနာယ–ငှါ၊ ဥပဂန္တုံ–ငှါ)၊ နု သက္ကောတိ–မစွမ်းနိုင်၊ ကသ္မာ–နည်း၊ မဟာပရာဓတာယ–များသောအပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟိ–ချဲ့၊ တေန–ထိုမင်းသည်၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဥပဋ္ဌာကော–အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော၊ အရိယသာဝကော–အရိယသာဝကဖြစ်သော၊ အတ္တနော–၏၊ ပိတာ–ခမည်းတော်ကို၊ မာရိတော–သေစေအပ်ပြီ၊ ဝါ–သတ်အပ်ပြီ၊ စ–သည်သာမကသေး၊

"ဗျတိဂ္ဂမ, ဝိပရိယယ"အနက်ဟောဟု ဖွင့်၏၊ ဤ၌ ဝိပရိယယ (ဝိပလ္လာသ) အနက်ဟောတည်း၊ ဗျတ္တယနံ ဗျတ္တယော၊ ဝစနသ+ဗျတ္တယော ယသ္မာတိ ဝစနဗျတ္တယော–ဝုစ်၏ဖေါက်ပြန်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါ။ [ဋီကာသစ် ရှေးစာအုပ်၌ "ဝစနဗျတ္တိယောဂေါ"ဟု ပါ၌ပျက်၏၊ ဝိပလ္လာသောညထာဘာဝေါ, ဗျတ္တယော ဝိပရိယယော–အဘိဓာန်(၇၇၆)။]

သဗ္ဗေနပိ ၊ပေ၊ ကမ္မံ။ ။ရမဏီယာ-စသော ဥဒါန်းစကားအားလုံးကို "သဗ္ဗေနပိ"ဟု ဆိုသည်၊ သြဘာသနိမိတ္တကမ္မ ၂ မျိုး၏ အထူးကို ပါရာဇိကဏ်သံယာဒိသေသ် ကုလဒူသနသိက္ခာပုဒ်၏ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ထား၏၊ ဤ၌ကား ၂ မျိုးလုံးကိုပင် သဘောတူဟု ယူစေလိုသောကြောင့် "သြဘာသဘူတံ နိမိတ္တကမ္မံ, ပရိဗျတ္တံ (ထင်ရှားသော) နိမိတ္တကရဏန္တိ အတ္ထော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်၊ ဘုရားရှင်၏အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်လိုသော မိမိစိတ်ကို ထင်ရှားပြသောကြောင့် "ရမဏီယာဝတာဘော"စသော ဥဒါန်းစကားကိုပင် သြဘာသ (အရောင်ကဲ့သို့ ထင်ရှားသော) "နိမိတ္တကမ္မ (နိမိတ်ပြုမှု)"ဟု ဆိုသည်၊ [သြဘာသတီတိ သြဘာသော (အရိပ်အရောင်)၊ နိမိတ္တသ–အမှတ်နိမိတ်ကို+ကမ္မံ–ပြုခြင်းတည်း၊ နိမိတ္တကမ္မံ–ခြင်း။]

ဒေဝဒတ္တော–သည်၊ တမေဝ–ထိုမင်းကိုပင်၊ နိဿာယ–မှီ၍၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဗဟု–များစွာသော၊ အနတ္ထ–စီးပွားမဲ့ကို၊ အကာသိ–ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ သေ(ဧသော)–ဤမင်းသည်၊ မဟာပရာဓော–များသောအပြစ်ရှိ၏၊ တာယမဟာပရာဓတာယ–ထို များသောအပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သယံဂန္ဓံ နာ သက္ကောတိ၊ ပန–ဆက်၊ ဇီဝကော–သည်၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဥပဋ္ဌာကော–အလုပ်အကျွေးတည်း၊ တသ–ထိုဇီဝကဟု၊ ပိဋ္ဌိဆာယာယ–ကျောအရိပ်ဖြင့် (ကျောအရိပ်ကိုခိုသဖြင့် "ဇီဝကကို အမှီပြု၍"ဟူလို)၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ ပဿိဿာမိ–ဖူးမြင်ရတော့အံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ကြံ၍၊ သြဘာသနိမိတ္တကမ္မံ–အရိပ်အရောင်နိမိတ်အမှုကို၊ အကာသိ။

ပန–ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး, စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဇီဝကော–သည်၊ မယှံ–ငါ၏အတွက်၊ ဣဒံ သြဘာသနိမိတ္တကမ္မံ (အကာသိ)၊ ဣတိ–သို့၊ ဇာနာတိ ကိ–သိသလော၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ အာမ–အိမ်း၊.....ဇာနာတိ–သိ၏၊ (ဣတိ–ဤကားအဖြေတည်း၊) အထ–ထိုသို့ သိပါလျက်၊ ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်၊ တုဏှီ–ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ရသနည်း၊ ဣတိ–ဤကားအမေးတည်း၊ ဝိဂ္ဂေါပဠဿေဒနတ္ထံ–မိမိစကားကို ပယ်ရှားမှုကိုဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (တုဏှီ အဟောသိ, ဣတိ–ဤကားအဖြေတည်း)၊ ဟိ–ချဲ့၊ တသ် ပရိသတိ–ထို ပရိတ်သတ်၌။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "တသ္မိံ ဟိ"ဟု ရှိ၏, မကောင်း၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသသော်လည်း ကြံပါ။] ဆန္ဒ–ဓ ယောက်ကုန်သော၊ သတ္ထာရာနံ–တိတ္ထိဆရာတို့၏၊ ဥပဋ္ဌာကာ–အလုပ်အကျွေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟူ–များစွာသော အမတ်တို့သည်၊ သန္ဓိပတိတာ–စည်းဝေးကြကုန်၏၊ (အစည်းအဝေးတွင်ပါဝင်ကြကုန်၏–ဟူလို)၊ တေ–ထိုအမတ်တို့သည်၊ အသိက္ခိတာနံ–သိက္ခာမရှိသော ဆရာတို့ကို၊ ပယိရုပါ နေန–ချဉ်းကပ်ခြင်းကြောင့်၊ သယံပိ–ကိုယ်တိုင်လည်း၊ အသိက္ခိတာဝ–သိက္ခာမရှိကုန်သည်သာ။

တေ–ထိုအမတ်တို့သည်၊ မယိ–ငါသည်၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဂုဏကထံ–ဂုဏ်တော်စကားကို၊ အာရဗ္ဘ–စ၍ အားထုတ်လသော်၊ အန္တ ရန္တ ရာ–အကြားအကြား ၌၊ ဥဋ္ဌာယ ဥဋ္ဌာယ–ထ၍ထ၍၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ သတ္ထာရာနံ–တို့၏၊

ဝိဂ္ဂေါပဠဿေဒနတ္ထံ။ ။ဝိ+ခိပဓာတ်, ဏပစ္စည်းသည် "အထူးထူး+ပစ်ပယ်ခြင်း" ဟူသော အနက်ကိုဟောဘ၏၊ ဇီဝကဟု ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ပြောနေခိုက်မှာ တိတ္ထိသာဝကအမတ်တို့က သူတစ်ခွန်း ငါတစ်ခွန်း ဝင်၍ပြောကြလျှင် ဇီဝကဟု၏စကားကို ထိုအမတ်တို့က ပစ်ပယ်ရာရောက်၏၊ ထိုသို့ ပစ်ပယ်ခြင်းကို+ပဠေဒ–ဖြတ်ခြင်းဟူသည် ထိုသို့ မပစ်ပယ်နိုင်အောင် (သူတို့ပြောလိုသမျှ ပြောနှင့်စေတော့)ဟု အချိန်ကိုစောင့်ဆိုင်းနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "တေ မယိ ၊ပေ၊ အထာပဲ နိဗ္ဗိဏ္ဏော သတ္ထုဂုဏ် ကထေတွာ"ဟု ဆိုသည်။

ဂုဏ်–ဂုဏ်ကို၊ ကထေသန္တိ–ပြောကြကုန်လတ့်၊ ဒေဝ–ဤသို့ပြောကြလသော် (ထ၍ထ၍ သူတစ်ခွန်း ငါတစ်ခွန်း ပြောကြလသော်)၊ မေ–ငါ၏၊ သတ္ထု–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏကထာ–ဂုဏ်တော်စကားသည်၊ ပရိယောသာနံ–အဆုံးသို့၊ နဂမိဿတိ–မရောက်တော့လတ့်၊ ပန–ဆက်၊ ရာဇာ–သည်၊ ဣမေသံ–ဤအမတ်တို့၏၊ ကုလူပကော–အမျိုးသို့ (အိမ်သို့) ချဉ်းကပ်သော တိတ္ထိဆရာတို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ–၍၊ ဂဟိတာသာရတာယ–ယူအပ်ပြီးသောအနှစ်သာရ မရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–အနှစ်သာရ မရှိသူတို့ဟု မှတ်ယူပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေသံ–ထို တိတ္ထိဆရာ တို့၏၊ ဂုဏကထာယ–ဂုဏ်စကားဖြင့်၊ အနတ္ထမနော–မိမိစိတ် မရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ မံ–ငါ့ကို၊ ပဋိပုစ္ဆိသတိ–တစ်ဖန်မေးလတ့်၊ အထ–ထိုအခါ၌၊ အဟံ–သည်၊ နိဗ္ဗိဇ္ဇေယ်–မိမိစကားကို ပယ်ရှားခြင်းမရှိသော၊ သတ္ထုဂုဏ်–မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကို၊ ကထေတွာ–သံတော်ဦးတင်၍၊ ရာဇာနံ–မင်းကို၊ သတ္ထု–၏၊ သန္တိကံ–သို့၊ ဂဟေတွာ–ခေါ်၍၊ ဂမိဿာမိ–သွားအံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ကြံ၍၊ ဝါ–ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဇာနန္ဒောဝ–သိလျက်ပင်၊ (မိမိကို ရည်ရွယ်၍ပြောကြောင်း သိလျက်ပင်)၊ ဝိဂ္ဂေါပဗ္ဗဏ္ဏေဒနတ္ထံ တုဏှီ အဟောသိ၊ ဣတိ–ဤကား အကျယ်အဖြေတည်း။

တေပိ အမစ္စာ–ထိုအမတ်တို့သည်လည်း၊ ဒေဝ–သို့၊ စိန္တေသုံ–ကြံကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ အဇ–ယနေ့၊ ရာဇာ–သည်၊ ပဗ္ဗဇိ–ငါးပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ–ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ရမဏီယာ-စသော ပုဒ်တို့ဖြင့်)၊ ရတ္တိ–ကို၊ ထောမေတိ–ချီးမွမ်း၏၊ အဒ္ဓါ–မချွတ်ဧကန်၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သမဏဝါ–ရဟန်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏဝါ–ပုဏ္ဏားသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမိတွာ–ချဉ်းကပ်၍၊ ပဉ္ဍ–ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတွာ–မေး၍၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ သောတုကာမော–နာခြင်းငါအလိုရှိ၏၊ စ–ဆက်၊ ဒေသ(ဒေသော)–ဤမင်းသည်၊ ယသ–အကြင်ဆရာ၏၊ ဓမ္မံ–ကို၊ သုတွာ–ကြားနာရ၍၊ ပသီဒိဿတိ–ကြည်ညိုလတ့်၊ တဿစ–ထိုဆရာ အားလည်း၊ မဟန္တံ–ကြီးစွာသော၊ သက္ကာရံ–ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်မှုကို၊

အသိက္ခိတာနံ။ ။သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ သဒ္ဓါတာ+သိက္ခာ+ယေသံတိ သိက္ခိတာ၊ (သဒ္ဓါတုအသတ္တိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း)၊ "သိက္ခိသု–အတတ်ကို ဆရာ့အထံ၌ သင်ပြီးကုန်ပြီ၊ ဣတိ သိက္ခိတာ"ဟုလည်း ပြုပါ၊ နဲ+သိက္ခိတာ အသိက္ခိတာ–သင်အပ်ကျင့်အပ်သော သိက္ခာရှိသူများ မဟုတ်ကြသူ၊ ဆရာ့အထံ၌ သိက္ခာသင်ပြီးသူများ မဟုတ်ကြသူ။

ဂဟိတာသာရတာယ။ ။နတ္ထိ+သာရော ဧတေသံတိ အသာရာ–ဂုဏ်အနှစ်မရှိသူတို့၊ ဂဟိတာ+အသာရာ ဂဟိတာသာရာ–မှတ်ယူအပ်ပြီးသော အနှစ်မရှိသူတို့ (အနှစ်မရှိသူများဟု မှတ်ယူထားအပ်ပြီးသူတို့)၊ တေသံ+ဘာဝေါ ဂဟိတာသာရတာ၊ "အနှစ်မရှိသူတွေဟု မှတ်ယူပြီးဖြစ်ခြင်းကြောင့်"ဟူလို။

ကရိသတိ–ပြုလတ္တံ့၊ ပန–ဆက်၊ ယသ–အကြင်အမတ်၏၊ ကုလူပကော–အမျိုးသို့ (အိမ်းသို့) ချဉ်းကပ်သော၊ သမဏော–သည်၊ ရာဇကုလူပကော–မင်း၏ကုလူပကသည်၊ ဝါ–မင်းဆရာသည်၊ ဟောတိ၊ တသ–ထိုအမတ်အား၊ ဘဒ္ဒကံ–ကောင်းသည်သာ၊ (ဆရာကို အကြောင်းပြု၍ မိမိတို့လည်းမင်းနှင့်အကျွမ်းဝင်သူ ဖြစ်ကြရလိမ့်မည်–လို၊) ဣတိ, (စိန္တေသုံ)။

၁၅၁။ ["ဣတိ–သို့၊ **စိန္တေ**တွာ–ပြီး၍"ဟု ထည့်နိုင်သောကြောင့် "တေ ဧဝံ စိန္တေတွာ"သည် ရှေးနိသယမှ ယူထားအပ်သော ပါဠိဖြစ်ဟန်တူ၏၊ သို့သော် ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပေးမည်။] တေ–ထိုအမတ်တို့သည်၊ ဧဝံ–သို့၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ စိန္တေတွာ–ကြံပြီး၍၊ အဟံ–သည်၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ကုလူပကသမဏသ–ဆရာရဟန်း၏၊ ဝဏ္ဏံ–ဂုဏ်ကို၊ ဝတ္တွာ–သံတော်ဦးတင်၍၊ ရာဇာနံ–ကို၊ ဂဟေတွာ–ခေါ်၍၊ ဂမိဿာမိ–သွားအံ့၊ အဟံ–သည်၊ (အတ္တနော ကုလူပက သမဏသ ဝဏ္ဏံ ဝတ္တွာ ရာဇာနံ ဂဟေတွာ–၍၊) ဂမိဿာမိ–သွားအံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံ၍၊ အတ္တနော အတ္တနော–မိမိ မိမိ၏၊ ကုလူပကာနံ–တို့၏၊ ဝဏ္ဏံ–ကို၊ ကထေတုံ–သံတော်ဦးတင်ခြင်းငှါ၊ အာရဒ္ဓါ–အားထုတ်ကြကုန်ပြီ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ ၊ပေ၊ ရာဇာမစ္စောတိ အာဒိ–ဧဝံ ဝုတ္တေ ၊ပေ၊ ရာဇာမစ္စော အစရှိသော၊ (ယံဝစနံ–အကြင်စကားသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ တံဝစနံ–ကို၊ သံဂီတိကာ ရော–သည်၊ (တစ်နည်း) အာယသ္မာ အာနန္ဒော–သည်၊) အာဟ–ပြီ၊ [တစ်နည်း "တေန–ကြောင့်၊ (အာယသ္မာ အာနန္ဒော–သည်၊) အာဟ–လျှောက်သည်ကား၊ ဧဝံ ၊ပေ၊ ရာဇာမစ္စောတိ အာဒိ–ဧဝံ ၊ပေ၊ ရာဇာမစ္စောအစရှိသည်တည်း"ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ အာဒိ၌ ပဌမာဝိဘတ်ကြေသောကြောင့် "အစရှိသည်ကို"ဟုကား မပေနိုင်၊.....အာဟ၏ နောက်, အာဒိရောက်မူ, ပဌမာဝိဘတ်, ကြေ၏ မှတ်။]

တတ္ထ–ထို ဧဝံ ဝုတ္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပူရဏောတိ–ကား၊ သတ္ထု ပဋိညသ–ဘုရားဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော၊ တသ–ထိုတိတ္ထိဆရာကြီး၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ ကဿပေါတိ–ကား၊ ဂေါတ္တံ–အနွယ်တည်း၊ ကိရ–တစ်ဆင့်စကား,

---

တေနာဟ ဧဝံ ဝုတ္တေ။ ။ဝိကျေပပုစ္ဆေဒနတ္ထံ–စသော ဧဝကား၏ အကြံဖြစ်ပုံနှင့် "တေပိ အမစ္စာ ဧဝံ စိန္တေသုံ"စသော တိတ္ထိသာဝကတို့၏ အကြံဖြစ်ပုံများသည် ပါဠိတော်၌ မပါပါဘဲ အာဘယ်နည်းဖြင့် ဖွင့်ပြနိုင်သနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "တေနာဟ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း "ဧဝံ ဝုတ္တေ"စသော ပါဠိတော်စကားရပ်ကို ထောက်ဆ၍ ဧဝကနှင့် တိတ္ထိသာဝကတို့၏ အကြံဖြစ်ပုံများကို ဖွင့်ပြနိုင်ပါသည်–ဟူလို။ [အယဉ္စတ္ထော ဣမာယ ပါဠိဆာယာယ အဓိဂတော၊ ဣမမတ္ထမေဝါ အန္တောဂဓံ ကတ္တာ ပါဠိယမေဝ ဝုတ္တံတိ ဒဿေတိ တေနာဟာတိ အာဒိနာ–ဋီကာသစ်။]

ကြားရဘူးသည်ကား၊ သော–ထို တိတ္ထိဆရာကြီးသည်၊ အညတရသ–အမှတ်မရှိ တစ်ဦးသော၊ ကုလသ–အမျိုး၏၊ ဧကုနဒါသသတံ–တစ်ယောက်ဖြင့် ယုတ်လျော့သော ကျွန်တစ်ရာကို၊ ပူရယမာနော–ပြည့်စေလျက်၊ ဈာတော–ဖြစ်ပြီ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ အသ–ထိုတိတ္ထိဆရာကြီး၏၊ ပူရဏောတိ–ပူရဏဟူ၍၊ နာမံ–အမည်ကို၊ အကံသု–ပြုကုန်ပြီ၊ စ–ဆက်၊ အသ–ထို ပူရဏကဿပ၏၊ မင်္ဂလ ဒါသတ္တာ–မင်္ဂလာကျွန်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတံ–ပြုအပ်ပြီးသောအမှုကို၊ ဒုက္ကဋံတိ–မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ပြီဟူ၍။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "သုကတံ–ဒုက္ကတန္တိ"ဟု ရှိ၏။] ဝတ္ထာ–ပြောဆိုတတ်သူသည်။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဝဒန္တာ"ဟု ရှိ၏, မကောင်း။] နတ္ထိ–မရှိ၊ အကတံ ဝါ–မပြုအပ်သော အမှုကိုမူလည်း၊ (ပြုစရာ အမှုကိုလည်း၊) နကတံတိ–မပြုအပ်ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ နတ္ထိ၊ သော–ထို ပူရဏကဿပ သည်၊ ဧတ္ထ–ဤအမျိုးအိမ်၌၊ အဟံ–သည်၊ ကိं–အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝသာမိ–နေရအံ့နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ တွေး၍၊ ပလာယိ–ပြေးပြီ။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "သော ကိရ"ဟု ရှိ၏, ကိရသဒ္ဒါ ပါပြီးဖြစ်၍ ပိုဟန်တူသည်။]

အထ–ထိုအခါ၌၊ အသ–ထို ပူရဏကဿပ၏၊ စောရာ–တောပုန်းဒါးမြှောင်သည်၊ ဝတ္ထာနိ–အဝတ်တို့ကို၊ အစ္ဆိန္နိံသု–လုယူလိုက်ကြကုန်ပြီ၊ သော–ထို ပူရဏကဿပသည်၊ ပဏ္ဏောနဝါ–သစ်ရွက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိဏေနဝါ–မြက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတုမိ–ဖုံးလွှမ်းခြင်းငါလည်း၊ (အဂါဇာတ်ကို

သတ္ထုပဋိညဿ။ ။သတ္ထာဣတိ ပဋိညာ ယဿာတိ သတ္ထုပဋိညော–ဘုရားဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းရှိသူ၊ ဋီကာသစ်၌ကား "သတ္ထုပဋိညာတဿ"ဟူသော ပါဋ္ဌကို ယူ၍ "အသတ္ထာပိ သမာနော သတ္ထာ+ပဋိညာတော ယေနာတိ သတ္ထုပဋိညာတော–ဝန်ခံအပ်သော ဘုရားအဖြစ် ရှိသူ၊ ဝါ–ဘုရားအဖြစ်ကို ဝန်ခံသူ"ဟု ပြုလေသည်၊ "ယေန"ဟူသော ကတ္တားနက် ရသောကြောင့် ("ဓိတိန္ဒြိယော" ကဲ့သို့ "ဘုရားဟု ဝန်ခံတတ်သူပင်"ရသောကြောင့်) အဓိပ္ပာယ် မပျက်သော်လည်း သဒ္ဒါနေမကောင်းပါ။ ["သတ္ထု" အရ "ဗုဒ္ဓ"ဟုလည်းကောင်း, "အာစရိယ" ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ၂ နက် ဖွင့်၏။]

သောကိရ။ ။"နှစ်မသက်ကား, တစ်ဆင့်ကြား, ထားလေကိရသာ"ဟူသော နိယာမ်အရ "ရှေးအဋ္ဌကထာမှ တစ်ဆင့်ကြားရသော အကြောင်းအရာဖြစ်၏"ဟု ပြလိုရ၍ "ကိရ"ဟု မိန့်သည်။ [အနုသုတိမတ္တံ ပတိ (တစ်ဆင့်ကြားရခြင်းကို စွဲ၍) ပေါရာဏက အဋ္ဌကထာ ယောဝ ကိရသဒ္ဒေန ဝုတ္တော–ဩသနယော ပရတော မာဂ္ဂလိပဒနိဗ္ဗစနေပိ (မာဂ္ဂလိပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ကို ပြရာ၌လည်း ဤနည်းတည်း)။–ဋီကာသစ်။]

ပူရယမာနော။ ။ကဿပ မရောက်မီက ကျွန် ၉၉ ယောက်သာရှိ၏၊ သူရောက်လာသော အခါကျမှ တစ်ရာပြည့်၏၊ ထိုသို့ တစ်ရာပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် "ပူရတိအနေနာတိ ပူရဏော"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ "ပူရဏ"ဟု နာမည်မှည့်ကာ မင်္ဂလာရှိသော ကျွန် (မင်္ဂလာ ကျွန်)ဟု အသိအမှတ် ပြုထားကြသည်။

ဖုံးလွှမ်းရမှန်းကိုလည်း)၊ အဇာနန္တော–မသိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဇာတရူပေနေဝ–မွေးဖွားပြီးသောကလေး၏ အသွင်ဖြင့်သာလျှင်၊ (မိမွေးတိုင်းသော အသွင်ဖြင့်သာ လျှင်)၊ ဧကံ–တစ်ခုသော၊ ဂါမံ–ရွာသို့၊ ပါဝိသိ–ဝင်ပြီ၊ မနုဿာ–တို့သည်၊ တံ–ထို ပုဂ္ဂဿကဿပကို၊ ဒိသွာ–၍၊ အယံ–ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား၊ သမဏော–ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေနိုင်သော၊ အရဟာ–ရဟန္တာတည်း၊ အပ္ပိစ္ဆော–လိုချင်မှု မရှိ၊ ဣမိနာ–ဤပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒိသော–တူသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံ၍၊ ပုဝဘတ္တာဒီနိ–မုံ့, ထမင်းအစရှိသော စားဖွယ်တို့ကို၊ ဂဟေတ္တာ–ယူ၍၊ ဥပသက်မန္တိ–ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏၊ သော–ထိုပုဂ္ဂဿကဿပသည်၊ မယုံ–ငါ၏၊ သာဒုကံ–အဝတ်ကို၊ အနိဝတ္ထာဘာဝေန–မဝတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ–ဤစားသောက်ဖွယ်သည်၊ ဥပဠန္ဒ–ဖြစ်ပြီ၊ ဝါ–ရပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံ၍၊ တတော–ထို အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ–၍၊ သာဒုကံ–ကို၊ လဘိတ္တာပိ–ရ၍လည်း၊ ဝါ–ရပါသော်လည်း၊ နနိဝါသေသိ–မဝတ်တော့၊ တဒေဝ–ထိုအဝတ် မဝတ်ခြင်းသာ လျှင်ဖြစ်သော၊ ပဋ္ဌဇ္ဈ–ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ–ယူ၏လေပြီ၊ တဿ–ထို ပုဂ္ဂဿ ကဿပ၏၊ သန္တိကေ–အထံ၌၊ အညေပိ–အခြားသူတို့လည်းကောင်း၊ အညေပိ–တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ပဗ္ဗဇိတမနုဿာ–ငါးရာသော လူတို့သည်၊ ပဋ္ဌဇိ်သု–ရဟန်းပြုကြကုန်ပြီ။ [လောကဌ် စားဝတ်နေရေးဝေဒနိုင်လျှင် နောက်လိုက် တပည့်ခံမည့်သူတို့၏ ပေါများခြင်းမှာ ထုံးစံပင်တည်း။] တံ–ထိုဆရာကြီးကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ပုဂ္ဂဿကဿပေါတိ–ဟူ၍၊ အာဟ။

အဿ–ထိုပုဂ္ဂဿကဿပ၏၊ ပဋ္ဌဇ္ဈိတသမ္ဘဟသခ်ါတော–ရဟန်းအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သံဃော–သံဃာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ–ထိုသို့ သံဃာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော)သံဃီ–မည်၏၊ အဿ–၏၊ သွေဝ–ထို ရဟန်းအပေါင်း

ဇာတရူပေနေဝ။ ။မာတုကုစ္ဆိတော ဝိဇာတဝေသေနေဝ၊–ဋီကာသစ်၊ ဤအလို "ဇာတဿ–မွေးဖွားလာသူ၏+ရူပံ–အသွင်သဏ္ဌာန်တည်း၊ ဇာတရူပံ–မွေးဖွားစကလေး၏ အသွင်"ဟု ပြု၊ "မွေးဖွားစကလေးမှာ အဝတ်မရှိသကဲ့သို့ အဝတ်မရှိသောအသွင်ဖြင့်"ဟူလို၊ ယထာဝါ သတ္တာ အနိဝတ္ထာ အပါရုတာ ဇာယန္တိ၊ တထာ ဇာတရူပေနေဝ၊ ဇာယန် ဇာတံ၊ ဇာတံ+ရူပံ ဇာတရူပံ–ဖြစ်မြဲတိုင်းသော သဘောဟု။

တဒေဝ ပဋ္ဌဇ္ဈ။ ။တဒေဝ နဂ္ဂရူပံ "အယမေဝ ပဋ္ဌဇ္ဈာနာမ သိယာတိ (ဤအဝတ် မစည်း အချည်းနှီးနေခြင်းသည်ပင် ရဟန်းအဖြစ်ဆိုတာ ဖြစ်စရာရှိ၏"ဟု စဉ်းစား၍) ပဋ္ဌဇ္ဈ ကတ္တာ အဂ္ဂဟေသိ (ထိုနဂ္ဂသဘောကိုပင် ပဋ္ဌဇ္ဈာဟု ယူဆသည်)၊–ဋီကာသစ်။

ပဋ္ဌဇိတ ၊ပေ၊ သံဃော။ ။ပဋ္ဌဇိတသမ္ဘဟဖြင့် သံဃသဒ္ဒါ၏ "အပေါင်း" အနက်ကို ပြသည်၊ ထိုပဋ္ဌဇိတ အပေါင်းမျှဖြင့်သာ သံဃာမည်သော အပေါင်းရှိသည်၊ နိယျာနိကဒိဋ္ဌိ, သုဝိသုဒ္ဓသီလ၏ တူမျှသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ပေါင်းစပ်အပ်သော အပေါင်းသံဃာကား မရှိပါ–ဟူလို။

ဟု ဆိုအပ်သည်ပင်ဖြစ်သော၊ ဂဏော-ဂိုဏ်းသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ-ထိုသို့ ဂိုဏ်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော)၊ ဂဏီ-၏၊ [လောကဋ္ဌ သံဃသဒ္ဒါသည် "အပေါင်းဂဏ" အနက်၌ ထင်ရှားသောကြောင့်၊ သံဃီနှင့် ဂဏီကို ပရိယာယ်ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် "သွေဝ"ဟု ပဗ္ဗဇိတ သမ္မုဟကိုပင် ပြန်ညွှန်းသည်။] အာစာရ ၊ပေ၊ ဝသေန-မိမိ၏အကျင့်ကို သင်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ တဿ ဂဏဿ-ထို ဂိုဏ်း၏၊ အာစရိယော-ဆရာတည်း၊ ဣတိ ဂဏာစရိယော-မည်၏၊ ဥာတောတိ-ကား၊ ပညာတော ပါကဋော-ထင်ရှား၏။ [ဓာတုနံအနေ ကတ္ထတ္ထာနှင့်အညီ ဥာဓာတ်သည် ပါကဋအနက်ဟောတည်း၊ "သံဃီဂဏီစသည်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောပါသည်"ဟူလို။]

အဿ-ထို ဟူရဏကဿပ၏၊ (ယသော ဌ)စပ်)၊ အပ္ပိစ္ဆော-လိုချင်မှုမရှိ၊ သန္တုဋ္ဌော-ရောင့်ရဲတတ်၏၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ-လိုချင်မှု မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္ထုမ္ပိ-အဝတ်ကိုသော်မျှလည်း၊ နိ နိဝါသေတိ-မဝတ်တော့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ သမုဋ္ဌတော-ကောင်းစွာ အထက်သို့တက်သော၊ ဝါ-ကျော်စောသော၊ ယသော-ကျော်စောခြင်းသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ-ထိုသို့ ကျော်စောခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော)၊ ယသဿီ-မည်၏။ [သမုဋ္ဌတောဖြင့် ယသောအရ ကိတ္တိယသကို ပြ၏၊ ပရိဝါရယသကိုကား သံဃီဂဏီဂဏာစရိယောတို့ဖြင့် ပြခဲ့ပြီ။] တိတ္ထ ကရောတိ-ကား၊ လဒ္ဓိကရော-အယူကို ပြုတတ်ပါ၏။

ဂဏာစရိယော။ ။သိဿာနံ ဟိတံ အာစရတိတိ အာစရိယော-တပည့်တို့၏ စီးပွားကို ကျင့်တတ်သောဆရာ၊ အာ+စရဓာတ်, ကတ္တားယော ယ ၇စွဲည်း, ဣလာ၊ (တစ်နည်း) အာဒရေန+စရိတမ္ဘော (ဥပဋ္ဌာတမ္ဘော)တိ အာစရိယော-ကောင်းလေးစားစား ပြုစုလုပ်ကျွေးထိုက်သောဆရာ၊ (အဘိဓာနပဒီပိကာဝိဂ္ဂဟ) ဂဏဿ+အာစရိယော ဂဏာစရိယော။ [မဟာဝဂ္ဂ, မဟာခန္ဓက, အာစရိယဝတ္တကထာ ယောဇနာ၌ "အာစာရံ+သိက္ခာပေသိတိ အာစရိယော"ဟု ပြု၏။]

အပ္ပိစ္ဆတာယ။ ။အပ္ပိစ္ဆော, သန္တုဋ္ဌော ၂ ပုဒ်လုံးမှာ အဓိဗျာယ်တစ်မျိုးသာထွက်၏၊ ထို့ကြောင့် "အပ္ပိစ္ဆတာယ"ဟု တစ်မျိုးအတွက်သာ အကြောင်းပြသည်၊ သာသနာတော်၌ စီဝရအပ္ပိစ္ဆတာကို နည်းမှီ၍ "ဝတ္ထုပိ နိ နိဝါသေတိ"ဟု ဆို၏၊ သာသနာတော်ဝယ် မိမိမှာရှိသော သီလစသောဂုဏ်ကို လျှို့ဝှက်ခြင်းဟူသော ဂုဏအပ္ပိစ္ဆတာရှိသေး၏၊ ထို အပ္ပိစ္ဆတာ အတွက်ကား နည်းမှီရာစရာပင် မရှိသောကြောင့် မပြတော့။

တိတ္ထကရော။ ။တရဏ္ဍိ ဥပ္ပိလဝဏ္ဍိ ဇော္ဇာတိ တိတ္ထံ-ဝပ်ကြ ဖေါ်ကြရာဆိပ်ကမ်း၊ ထို ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသောကြောင့် အယူကိုလည်း "တိတ္ထ"ဟု ခေါ်ရ၏၊ ["တရဏ္ဍိ ဇောနေ သံသာရောဃံတိ ဧဝံ သမ္ဘတတ္တာ တိတ္ထံ ဝုစ္စတိ လဒ္ဓိတိ"ဟူသော ဋီကာ၌ကား မှားသည်ဖြစ်စေ မှန်သည်ဖြစ်စေ 'တိတ္ထဟု သမုတ်အပ်သောကြောင့် အယူဟူသမျှကို "တိတ္ထ"ဟု ဆိုသည်။] တိတ္ထာဒယော (မောဂ္ဂလ္လာန်, ဏာဒိဝုတ္တိ, ဣ)သုတ်ဖြင့် တရဓာတ်နောင် ထ ပစ္စည်း, တ၏ အကို ဣပြု၊ တိတ္ထံ+ကရောတိတိ တိတ္ထကရော။

သာဓု သမ္မတောတိ–ကား၊ အယံ–ဤ ပူရဏကဿပဆရာကြီးကို၊ သာဓု(ကျေတိ)–ကောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝါ–သူတော်ကောင်းဟူ၍၊ သုန္ဒရော(ကျေတိ)–ကောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ သပ္ပုရိသောတိ–သူတော်ကောင်းဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ သမ္မတော–သမုတ်အပ်ပါ၏၊ ဗဟုဇနဿဘာတိ–ကား၊ အဿုတဝတော–ကြားနာ အပ်ပြီးသော အရိယာတို့၏ တရားမရှိသော၊ အန္ဓဗာလ ပုထုဇနဿ–ဉာဏ်မျက်စိကန်း မှိုက်သောပုထုဇဉ်သည်၊ (သမ္မတော ဒ္ဒစပ်)။

ပဗ္ဗဇိတတော–ရဟန်းပြုရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ အတိက္ကန္တာ–လွန်ပြီးကုန်သော၊ ဗဟူ–များစွာကုန်သော၊ ရတ္တိယော–ညဉ့်တို့ကို၊ ဇာနာတိ–သိ၏၊ ကျေတိ, ရတ္တညူ–မည်၏၊ ပဗ္ဗဇိတဿ–ရသေ့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော၊ အဿ–ထိုပူရဏ၏၊ စိရံ–ကြာမြင့်သောကာလသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကျေတိ–ထိုသို့ ရဟန်းပြုပြီးသော ပူရဏ၏ ကြာမြင့်သောကာလ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စိရပဗ္ဗဇိတော–

သာဓုသမ္မတော။ ။သာဓုကို "သုန္ဒရော, သပ္ပုရိသော"ဟု ၂ နက်ဖွင့်သည်ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။ [သုန္ဒရော, သပ္ပုရိသောတိ ဒ္ဝိဓာ အတ္ထော။] ကောသလသံယုတ်, ပဌမဝဂ်ပဌမသုတ်ဌ်ကား သုန္ဒရအနက်မပါ၊ "သန္ဓော သပ္ပုရိသောတိ"ဟုသာ ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်များ၌ "ဧဝံ သမ္မတော"ကို ကြည့်၍ "သာဓု ကျေတိ+သမ္မတော သာဓုသမ္မတော"ဟု ပြုရ၏၊ သူတော်ကောင်းတို့က+သမုတ်အပ်သူ မဟုတ်သောကြောင့် "သာဓုဟိ+သမ္မတော"ဟု မပြုရ။

ဗဟုဇနဿ။ ။"ဗဟုဇန"ဟူရာ၌ ပညာရှိ လူအများမဟုတ်, "ဘုရားအရိယာတို့၏ တရားကို မကြားဖူးမနာဖူးသော (လောကီအရာ၌ အသိဉာဏ်ရှိစေကာမူ တရားအရာ၌ ပညာမရှိသော) အန္ဓဗာလ ပုထုဇဉ်များတည်း"ဟု သိစေလို၍ "အဿုတ ၊ပေ၊ ပုထုဇ္ဇနဿ"ဟု ဖွင့်သည်။ [သို့သော် ဤအဖွင့်သည် တိတ္ထိဆရာကြီး၏ လာဝကဖြစ်သော ရာဇာမစ္စ၏ အလိုကျမဟုတ်, ထိုသို့ ရာဇာမစ္စ၏အလိုကျ မဟုတ်သောကြောင့် "အန္ဓဗာလ ပုထုဇ္ဇနဿ" သည် သာဓုသမ္မတောဌ် မစပ်နိုင်၊ အဌကထာဆရာကသာ အမှန်ဖြစ်နိုင်သောသဘောကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ သမ္မတောဌ် စပ်ဖို့အနက်မှာ အန္ဓဗာလမဟုတ်, မဟာဇနသာမညသာတည်း။

ရတ္တညူ။ ။"ရတ္တိယော ဇာနာတီတိ ရတ္တညူ"သာ လိုရင်းတည်း၊ "ရတ္တိယော"အရ ရဟန်းပြုရာကာလမှစ၍ လွန်ခဲ့သောညဉ့်များကို ယူပါဟု သိစေလို၍ "ပဗ္ဗဇိတ ၊ပေ၊ ဗဟူ"ဟု ဝိသေသနထည့်သည်၊ "ညဉ့်တို့ကို+သိ" ဟူရာ၌ "ငါသည် ရဟန်းပြုပြီးရာကာလမှစ၍ ညဉ့်ပေါင်း လပေါင်း နှစ်ပေါင်း ဝါပေါင်း မည်မျှရှိပြီ"ဟု အရေအတွက်မျှ သိခြင်းကို မဆိုလို၊ "ကျမာနိ ဝတ မေ သမာဒါနာနိ ဇော်ကဲ့ ကာလ သုစိဏ္ဏာနိတိ–ငါသည် ဤမျှလောက် ကာလပတ်လုံး ဤအကျင့်တို့ကို ကောင်းစွာကျင့်အပ်ကုန်ပြီတကား"ဟု မိမိ၏ ရဟန်းပြုရာ ကာလမှစ၍ ကောင်းစွာကျင့်ခဲ့ရာ ညဉ့်တို့ကို ဝမ်းမြောက်စွာ သိနေခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါသည်၊ ဤစကားအရ "အသက်ဝါကြီးတိုင်း ရတ္တညူဂုဏ်မရနိုင်"ဟု သိပါ။

မည်၏၊ [အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ "စိရပဗ္ဗဇိတော"ဟု ပြောပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် အစိရပဗ္ဗဇိတသ စသည်ကိုမိန့်။] ဟိ (ယသ္မာ)–ကြောင့်၊ အစိရပဗ္ဗဇိတသ–ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကထာ–စကားသည်၊ သြကပ္ပနိယာ–ယုံကြည်အပ် ယုံကြည်ထိုက်သည်၊ နု ဟောတိ–မဖြစ်၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ စိရပဗ္ဗဇိတောတိ–ဟူ၍၊ အာဟ–သံတော်ဦးတင်ပြီ။ [ယခုခေတ်၌လည်း ပညာရှိ–မရှိ ပဓာနမဟုတ်ဘဲ အသက်ကြီးသော ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ စကားကိုမှ ယုံကြည်ကြသည်။]

အဒ္ဓဂတောတိ–ကား၊ အဒ္ဓါနံ–ရှည်သောအခွန်သို့၊ ဂတော–ရောက်ပါပြီ၊ ဒ္ဒတ္တယော–၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်ကုန်သော၊ ရာဇပရိဝဋ္ဋေ–မင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းတို့ကို၊ အတိတော–လွန်ပါပြီ၊ ဣတိ–ကား၊ အဓိပ္ပါယော–ရာဇာမစ္စ၏အလိုတည်း၊ ဝယောအနုပ္ပတ္တောတိ–ကား၊ ပစ္ဆိမဝယံ–ပစ္ဆိမအရွယ်သို့၊ အနုပ္ပတ္တော–ရောက်ပါပြီ၊ ဣဒံ ဥဘယမ္မိ–ဤအဒ္ဓဂတော, ဝယောအနုပ္ပတ္တောဟူသော ၂ ပုဒ်ကိုလည်း။ [ပိဖြင့် ရတ္တညူ, စိရပဗ္ဗဇိတော ၂ ပုဒ်ကိုပေါင်း။] ဒဟရသ–ငယ်ရွယ်သူ၏၊ ကထာ–သည်၊ သြကပ္ပကနိယာ–ယုံကြည်အပ် ယုံကြည်ထိုက်သည်၊ နု ဟောတိ–မဖြစ်၊ ဣတိ–ဤအဓိပ္ပာယ်ကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ။ ["တံ သန္ဓာယ"ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ တွေ့ရ၏၊ "သန္ဓာယ"၏ ကဲ့ကို "ဣတိ"ဟု ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ် "ဣတိ–ဤသို့သော၊ တံ–ထိုအဓိပ္ပာယ်ကို၊ သန္ဓာယ–၍"ဟု ပေးပါ။]

တုဏ္ဍီအဟောသိတိ–ကား၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ–ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော၊ မဓုရရသံ–ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော၊ အမ္ဗပက္ကံ–သရက်သီးမှည့်ကို၊ ခါဒိတုကာမော–ခဲစားခြင်းငါ အလိုရှိသော၊ ပုရိသော–သည်၊ အာဟရိတ္ဝာ–ဆောင်ယူ၍၊ (အခြားသူတို့က ဆောင်ယူ၍)၊ ဟတ္ထေ–လက်၌၊ ထပိတံ–ထားအပ်သော၊

စိရပဗ္ဗဇိတော။ ။တာ ပန ရတ္တိယော စိရကာလဘူတာတိ ကတ္တာ "စိရံ ပဗ္ဗဇိတသ အသ္သာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊–ဦးကာ၊ ရတ္တညူ၌ပြုခဲ့သော ရတ္တိတို့၏ ကြာမြင့်ကြောင်းကို ပြလို၍ "စိရ ပဗ္ဗဇိတော"ဟု ထပ်၍ပြောသည်–ဟူလို၊ ထို ၂ ပုဒ်တွင် စိရပဗ္ဗဇိတောဖြင့် "ဝုဒ္ဓသီလတဲ့ ဒဿေတိ-ကြီးရင့်သောသီလရှိသည်၏အဖြစ် (သီကျွာကြီးသည်၏အဖြစ်)ကို ပြ၏၊ ရတ္တညူဖြင့် "တတ္ထ သမ္ပဇာနတဲ-ထိုကြီးရင့်ပြီးသော သီလသီကျွာ၌ ကောင်းစွာသိနေ အမှတ်ရနေသည်၏ အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ဤသို့ ရတ္တညူနှင့် စိရပဗ္ဗဇိတအထူးကို သိပါ။

ဝယောအနုပ္ပတ္တော။ ။အဒ္ဓဂတော, ဝယောအနုပ္ပတ္တောပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကော် ဘာသာဋီကာ ဝေရဇ္ဇကဏ္ဍအဖွင့်၌ ပြထားပြီ၊ အဒ္ဓဂတောနှင့် အဓိပ္ပာယ်ကွဲအောင် ဝယော အနုပ္ပတ္တော၌ "ဝယ"အရ ပစ္ဆိမဝယကိုယူရသည်၊ တချို့ကား မင်းပြောင်းမင်းလွဲ မကြာခဏ ကြုံရသောကြောင့် အရွယ်ငယ်သော်လည်း အဒ္ဓဂတဖြစ်နိုင်၏၊ ထို အဒ္ဓဂတစ်မျိုးကို ယူမည်စိုး၍ "ဝယော အနုပ္ပတ္တော"ဟု တပ်ဆင့်ရသည်။

ကာရဇပက္ကံ–ကံပြင်းသီးမှည့်ကို၊ ဒိသွာ–မြင်ရ၍၊ အနတ္တမနော–မိမိစိတ်မရှိသည်၊ ပေါတိဝိယ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ–တူ၊) စျာနာဘိညာဒီ ဂုဏယုတ္တံ–စျာန်အာဘိညာဉ် အစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်ယှဉ်သော၊ တိလက္ခဏဗ္ဘာဟတံ–လက္ခဏာ ၃ ရပ်ကို ရေးရှုးခတ်အပ်သော၊ ဝါ–လက္ခဏာ ၃ ရပ်, တံဆိပ်ခတ်အပ်သော၊ [တိဟိ လက္ခဏေဟိ+အဘိဃဋိတံ၊–ဋီကာသစ်။] မဓုရံ–ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော၊ ဓမ္မကထံ–တရားစကားကို၊ သောတုကာမော–နာလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေး၌၊ ပုရဏသ–ပုရဏကို၊ ဒဿနေနာပိ–မြင်ရခြင်းကြောင့်လည်း၊ [ဒဿနေနာတိ နိဒဿနမတ္တံ–နိဒဿနနည်းအားဖြင့် "ဒဿနေန"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုစဉ်က တွေ့.ရုံသာမက, အာလာပသလ္လာပပြောပြီးလျှင် "အကြိယဝါဒ"ကို ကြားနာခဲ့ရသည်။] အနတ္တမနော–သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ ဂုဏကထာယ–ဂုဏ်စကားကြောင့်၊ (မဟုတ်မမှန်သောဂုဏ်ကို ပြောကြောင်းစကားကြောင့်)၊ သုဒ္ဓတရံ–သာ၍လွန်စွာ၊ အနတ္တမနော ဟုတ္တာ, တုဏ္ဏီ–ဆိတ်ဆိတ်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ။

[မနုစ်သက်လျှင် အာဘယ့်ကြောင့် မတားမြစ်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိရကား "အနတ္တမနော သမာနောပိ"စသည်ကို မိန့်သည်။] အနတ္တမနော–သည်၊ သမာနောပိ–ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဟံ–သည်၊ ဧတံ–ဤအမှတ်ကို၊ တဇ္ဇေတွာ–ခြိမ်းချောက်၍၊ ဂိဝါယံ–လည်ပင်း၌၊ ဂဟေတွာ–ကိုင်၍၊ သစေနိဟရာပေသာမိ–အကယ်၍ နှင်ထုတ်စေအုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယောယော–အကြင်အကြင်အမတ်သည်၊ ကထေတိ–သံတော်ဦးတင်၏၊ တံတံ–ထိုထိုအမတ်ကို၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊

ကာရဇပက္ကံ။ ။"ကာရော-ဂဟေ သက္ကာရေ"–အဘိဓာန်(၁၀၁၁)၌ ပုလ္လိန် ကာရသဒ္ဒါသည် အဂဟေ (သစ်ပင်အထူး) အနက်ဟောဟု ဆို၏၊ ထို သစ်ပင်ကိုလည်း "ကံပြင်းပင်"ဟု အနက်ပြန်ကြ၏၊ 'အလောင်းတော် တေမိယသည် ထိုကံပြင်းရွက်ပြုတ်ကိုပင် သုံးဆောင်တော်မူ၏၊ အလောင်းတော် အကိတ္တိရှင်ရသေ့လည်း ကံပြင်းပင်ပေါသော ကာရဒီပ၌ နေဘူး၏၊ ထို့ကြောင့် "ကာရတော+ဇာတံ" အရ "ကာရဇ"ဟူသည် "ကံပြင်းသီး"တည်း–ဟု ယူကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်တို့၌ "ကာဇရ"ဟု ဇနှင့်ရ ရှေ့နောက်ပြန်လျက်ရှိသည်ကို ပါဠိပျက်ဟု ဆရာတို့ယူတော်မူကြ၏၊ နေရင်းမှ သီလက္ခန်ဓိသယ၌ကား "ကာဇရပက္ကဆိပ်သီးမှည့်"ဟု အနက်ပေးသတတ်၊ "ကံပြင်းသီး"ဟု ပေးသော ဆရာတို့အလိုလည်း ထိုအသီးက သရက်သီးလောက် ရှိ–မရှိကို စုံစမ်းသင့်ပေသေး၏၊ ထိုအပင်ကို တချို့အရပ်၌ "ကင်ပလင်းပင်"ဟုလည်း ကဆင်း, "ကံပလင်းပင်"ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသတတ်၊ ရေဦး, တဇယ်နယ်၌ကား အရွက်ကိုပြုတ်၍ စားကောင်းသော အသီးမှာ သရက်သီးလောက်ပင် ပမာဏရှိ၍ ဝါဝင်းသော အဆင်းရှိသော်လည်း မစားကောင်းသော "ခဗျစ်ပင်"ဟု ခေါ်သော အပင်တစ်မျိုး ရှိသတတ်၊ ထိုအပင်ကိုပင် အရပ်ဒေသလိုက်၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ကြဟန် တူသည်။

ဧဝံ–ဤသို့(လည်ပင်းကိုကိုင်၍ နှင်ထုတ်စေခြင်းကို)၊ ကရောတိ–၏၊ ဣတိ–ဤသို့ကြံ၍၊ ဘီတော–ကြောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အညောပိ–အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကောစိ–တစ်စုံတစ်ယောက်သော အမတ်သည်၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံတစ်ခုကို၊ နကထေသိတိ–သံတော်ဦးမတင်တော့လတ့ဲ၊ ဣတိ–ဤသို့ကြံ၍၊ အမနာပံ–စိတ်ကို မပွားစေတတ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ–ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ–ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ တံ ကထံ–ထို စကားကို၊ အဓိဝါသေတွာ–မိမိအထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေ၍၊ ဝါ–သည်းခံ၍၊ တုဏ္ဍီဘဝေ–ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင်၊ အဟောသိ။

၁၅၂။ အထ–ဆိတ်ဆိတ်နေရာ ထိုအခါ၌၊ အညော–အခြားသောအမတ်သည်၊ အဟံ–သည်၊ အတ္တနော–၏၊ ကုလူပဟာသ–ဆရာ၏၊ ဝဏ္ဏံ–ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ကထေသာမိ–ပြောအုံ့၊ ဣတိစိန္တေတွာ–၍၊ ဝတ္တုံ–သံတော်ဦးတင်ခြင်းငှါ၊ အာရဘိ–အားထုတ်ပြီ၊ တေန–ထိုကြောင့်၊ အညတရောခေါတိအာဒိ–အညတရောခေါ အစရှိသောစကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒထေရေန–သည်၊) ဝုတ္တံ–လျှောက်အပ်ပြီ၊ တံ သဗ္ဗံ–ထို အလုံးစုံသောစကားကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပန–အထူးကား၊ ဧတ္ထ–ဤ ဒုတိယအမတ်၏စကား၌၊ မဂ္ဂလိတိ–ကား၊ တဿ–ထိုဆရာကြီး၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ ဂေါသာလာယ–ဂေါသာလာရှာ၌၊ ဝါ–နွားတင်းကုင်၌၊ ဇာတတ္တာ–မွေးဖွားရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂေါသာလောတိ–ဂေါသာလောဟူသော၊ ဒုတိယံ–ဒုတိယဖြစ်သော၊ နာမံ–သည်၊ (ဟောတိ)။ [ပါဠိတော်ဆိုစဉ်အတိုင်းသာ ဒုတိယဖြစ်သည်၊ မူလနာမည်ရစဉ်တုန်းကမူ ဂေါသာလနာမည်သာ ပဌမဖြစ်သင့်သည်။]

မဂ္ဂလိ။ ။နောက်၌လာသော ဝတ္ထုကြောင်း၌ သခင်ဖြစ်သူက "မာ+ခလိ"ဟု ပြောအပ်သောစကားကို အကြောင်းပြု၍ "မဂ္ဂလိ"ဟု နာမည်တွင်သည်၊ ခလိ၌ ခလဓာတ်, (ဤ)ဝိဘတ်, ရဿပြု၊ ဤသို့ နဂိုက အာချာတ်ပုဒ်ရင်းဖြစ်သော်လည်း သညာသဒ္ဒါ (နာမည်ဟောသဒ္ဒါ) ဖြစ်သောအခါ အတွင်းရှင်ဒုနမ်ပုဒ် ဖြစ်လာသောကြောင့်, နာမ်ဝိဘတ်သက်၍ နာမ်ပုဒ်တစ်မျိုးဖြစ်ရတော့သည်။ [သညာယ ဝတ္တုမိစ္ဆာယ, မာချာတံ နာမိကံ ဘဝေ–ဘောဒစိန္တာ (၃၂၅)၊ သက္ကတ၌ "သ္မလ"ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ (သ်) ပျောက်၍ ဒွေဟော်ရောက်ရသည်၊ မာ၌ ရဿပြု–မပြု သင့်၏။]

ဂေါသာလော။ ။ဂေါသာလာယာတိ ဧဝံ နာမကေဂါမေ၊ ဝဿာနကာလေ ဂုန္ဓံ ပတိဋ္ဌာနသာလာတိ ဧကေ၊–ဋီကာ၊ ပဌမနည်းအလို "ဂေါသာလာရှာ"ဟု ပေး၊ ဒုတိယနည်းအလို "နွားတင်းကုင်"ဟု ပေးပါ၊ ဤသို့ ၂ နည်းဖွင့်သော်လည်း ထိုရှာ၌ မွေးဖွားသောကလေးဟူသမျှ "ဂေါသာလ"ဟုချည်း အမည်ရနိုင်သောကြောင့် မထူးခြား၊ နွားတင်းကုင်၌ မွေးဖွားခြင်းသာ ထူခြားရကား နောက်နည်းသာ နာမည်ပေးဖို့ သာ၍သင့်လျော်၏၊ သို့သော် "ရှေးအဋ္ဌကထာ၌လာသောနည်း မဟုတ်သည့်အတွက် ဧကေဝါဒဖြစ်ရသည်"ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသည်။

ကိရ–တစ်ဆင့်စကားကြား:ရဖူ:သည်ကား၊ တံ–ထိုဂေါသာလကို၊ သကဒ္ဒမာယ–ရှုံ့ညွှန်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဘူမိယာ–မြေ၌၊ တေလဃဋံ–ဆီအိုး:ကို၊ ဂဟေတွာ–ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တံ–သွား နေသည်ကို၊ တာတ–အမောင်၊ မာ ခလိ–မချော်လင့်၊ (ချော်၍ မလဲစေနှင့်, ဆီအိုး:ကွဲလိမ့်မည်–ဟူလို)၊ ဣတိ, သာမိကော–အရှင်သည်၊ အာဟ–ပြောပြီ၊ သော–ထိုဂေါသာလသည်၊ ပမာဒေန–မေ့လျော့ခြင်း:ကြောင့်၊ ဝါ–အမှတ်တမဲ့၊ ခလိတွာ–ချော်၍၊ ပတိတွာ–လဲ၍၊ သာမိကဿ–အရှင်မှ၊ ဘယေန–ကြောက်ခြင်း:ကြောင့်၊ ပလာယိတုံ–ပြေး:ခြင်း:ငှါ၊ အာရဒ္ဓေါ–အား:ထုတ်ပြီ၊ သာမိကော–သည်၊ ဥပဓာဝိတွာ–အနီး:သို့ပြေး:လာ၍၊ ဒုဿကဏ္ဏော–အဝတ်၏ အနား:၌၊ အဂ္ဂဟေသိ–ဆွဲကိုင်ပြီ၊ [ကွင်း:မဟုတ်သော ကုလား:တို့၏အဝတ်ပိုင်း:ကလေး:များ:ကဲ့သို့ ကလန်ကိုဝတ်ထား:သော အဝတ်၏အစွန်း:ကို ဆွဲလိုက်သောအခါ တစ်ခါတည်း ကျွတ်သွား:တော့၏။] သော–ထိုဂေါသာလသည်၊ သာဋကံ–အဝတ်ကို၊ ဆဋ္ဌေတွာ–စွန့်ပစ်၍၊ အစေလ ကော–အဝတ်မရှိသည်၊ ဟုတွာ, ပလာယိ–ပြေးပြီ၊ [နတ္ထိ+စေလံ–(အဝတ်သည်)+ယသ္သာတိ အစေလကော, သမာသန္တကပစ္စည်း။] သေသံ–ကြွင်း သောအစီအရင်သည်၊ ပူရဏာသဒိသမေव–ပူရဏ၏ အစီအရင်နှင့်တူသည်သာ။ ["ပဏ္ဍောနု တိဏောနဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတုံပိ"စသည်ကို ရည်ရွယ်၍ "သေသံ"ဟု ဆိုသည်။]

၁၅၃။ အဇိတောတိ–ကား၊ တဿ–ထိုတိတ္ထိဆရာ၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ ကေသကမ္ဗလံ–လူဆံပင်ဖြင့်ရက်အပ်သော ကမ္ဗလာကို၊ ဓာရေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ကေသကမ္ဗလော–ကေသလမ္ဗလမည်၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ နာမဒွယံ–နာမည် ၂ ပါ:အပေါင်:ကို၊ သံသန္ဒိတွာ–ရောနှောရ၍၊ အဇိတော ကေသကမ္ဗလောတိ–အဇိတော ကေသကမ္ဗလောဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ တတ္ထ–ထိုအဇိတော ကေသကမ္ဗလောဟူသောပါဠိ၌၊ ကေသကမ္ဗလောနာမ–ကေသကမ္ဗလမည်သည်၊ မနုဿကေသေဟိ–လူ၏ ဆံပင်တို့ဖြင့်၊ ကတကမ္ဗလော–ပြုအပ်သော

အဇိတော။ ။"ဝေရိဟိ+နု ဇိယတေတိ အဇိတော–ရန်သူတို့သည်+မအောင်အပ်သော ကြောင့် အဇိတမည်၏"စသော ပဝတ္တိနိမိတ်ကြောင့် ရအပ်သော အနွတ္တနာမည်မဟုတ်, ကျွန်ကို "သိရိဝမ္ဘက"ဟု မှည့်သကဲ့သို့ "အထင်ရှင်ဘုရားဖြစ်၏"ဟု ပြလိုရ၍ "တဿ နာမံ"ကို "နာမမတ္တံ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။

ကေသကမ္ဗလော။ ။"ကေသကမ္ဗလံ+ဓာရေတိ"ဟူသော အဋ္ဌကထာအလို "ဓာရေတိ တဒ္ဓိတ်"ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏၊ ဋီကာသစ်၌ "ကေသေဟိ+(ဝါယိတော)+ကမ္ဗလော ယသ္သာတိ" ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိလည်း ဖြစ်သင့်၏–ဟု တစ်နည်းပြသည်။ [ဂတိအနက်ဟော ကမ္ဗဓာတ်, အလစ်ပစ္စည်းဖြင့် "ကမ္ဗလ"ဟု ထောမနိမိဆို၏၊ "ကမ္ဗေ(သဠေလနေ) အလန္တိ ကမ္ဗလံ"ဟု လည်း ပြကြ၏၊ သား:မွေး:ဖြင့်ပြုအပ်သော အဝတ်တည်း၊ ဤ၌ လူ၏ ဆံပင်ဟူသော အမွေး:ဖြင့်ရက်အပ်သော အထည်ကိုဟောသည်။]

ကမ္မလာတည်း၊ တတော–ထိုလူ့ဆံပင်ဖြင့်ပြုအပ်သော ကမ္မလာထက်၊ ပဋိကိ ဋ္ဌတရံ–သာ၍ ယုတ်ညံ့သော၊ ဝတ္ထုနာမ–အဝတ်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ယထာဟ– အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သေယျထာပိ ၊ပေ၊ ဒုက္ခသံဖဿောတိ– သေယျထာပိ ၊ပေ၊ ဒုက္ခသံဖဿောဟူ၍၊ အာဟ–ဟောတော်မူပြီ။ [ဘိက္ခဝေ– တို့၊ သေယျထာပိ–ဥပမာမည်သည်ကား၊ ယာနိ ကာနိစိ–အမှတ်မရှိ အလုံးစုံကုန် သော၊ တန္တာဝုတာနိ–ရက်ကန်းခြင်း ရက်အပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ–အဝတ်တို့သည်၊ (သန္တိ–ရှိကုန်၏၊) တေသံ–ထိုအဝတ်တို့တွင်၊ ကေသကမ္မလော–လူ့ဆံပင်ဖြင့် ရက်သော ကမ္မလာကို၊ ပဋိကိဋ္ဌော–အညံ့ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ–ဆိုအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ, ကေသကမ္မလော–သည်၊ သီတေ–အေးသောအခါ၌၊ သီတော–အေး၏၊ ဥဏှေ–ပူသောအခါ၌၊ ဥဏှော–ပူ၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော–မကောင်းသောအဆင်းရှိ၏၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော–၏၊ ဒုက္ခသံဖဿော–မကောင်းသော အတွေ့ရှိ၏၊–အဂုံတို့ရိ, တတိယပ, ယောဓာဇီဝဝဂ်, ကေသကမ္မလသုတ်။]

၁၅၄။ ပကုဓောတိ–ကား၊ တဿ–ထိုတိတ္ထိဆရာကြီး၏၊ နာမံ–အမည်တည်း၊ [ပကုဓ္ဓတိသမ္ဘာဒိဋ္ဌိကေသု ဗျာပဇ္ဇတိတိ ပကုဒ္ဓေါ၊–ဋ္ဌိကာသစ်၊ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိရှိသူတို့ ၌ အလွန်စိတ်ဆိုးတတ်သူ။] ကစ္စာယနောတိ–ကား၊ ဂေါတ္တံ–အနွယ်တည်း၊ ဣတိ– ဤသို့၊ နာမဂေါတ္တံ–အမည်အနွယ်ကို၊ သံသန္ဒိတ္တာ–ရောနှောမ၍၊ ပကုဓော ကစ္စာယ နောတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဧသ–ဤပကုဓကစ္စာယနသည်၊ သီတုဒကပဋိက္ခိတ္တကော–

ပဋိကိဋ္ဌတရံ။ ။နိဟီနော ဟီနလာမကော, ပတိကဋ္ဌံ နိကဋ္ဌဋ္ဌ–အဘိဓာန်(၆၉၉)၊ ကိဋ္ဌ (နိန္ဒာယဲ)ဓာတ်, ဌပစ္စည်း၊ ပတိကိဋ္ဌိယတေ–ကဲ့ရဲ့အပ်၏, ဣတိပတိကိဋ္ဌံ၊ ဝိသေသေန+ပတိ ကိဋ္ဌံ ပတိကိဋ္ဌတရံ၊ "ပတိကိလိဋ္ဌတရံ"ဟု ပါဋ္ဌပျက်တတ်၏။

တန္တာဝုတာနိ။ ။အာပုဗ္ဗ–ဝုဓာတ်သည် စောင့်စည်းခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ "စောင့်စည်း" ဟူသည် ချည်တို့ကို ပျောက်ပျက်မသွားအောင် အဝတ်ရက်ထားခြင်းပင်တည်း၊ တန္တေ– ရက်ကန်းခြင်း+အာဝုတာနိ တန္တာဝုတာနိ၊ တန္တသဒ္ဒါသည် "ချည်"ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ ချည်၏တည်ရာ "ရက်ကန်း"တိုင်အောင် ဌာနျုပစာရအားဖြင့် ယူပါ။

သီတေ ၊ပေ၊ ဒုက္ခသံဖဿော။ ။ပါဠိဘော်ရင်း၌ "အပ္ပဂ္ဃေ" မပါ၊ ထိုအပ္ပဂ္ဃေသည် အပြစ်လည်းမဟုတ်၊ အဖိုးချိုလျှင် ရဟန်းတော်များအတွက် အကျိုးပင်ရှိသေး၏၊ ဋ္ဌိကာသစ် ၌ကား "အပ္ပဂ္ဃေ"ဟု ပါသော ရှေးစာအုပ်ကိုကြည့်၍ "သီတေ သီတောတိ အာဒိနာ ဆဟာကာရေဟိ တုဿ ပတိကိဋ္ဌတရံ ဒဿေတိ"ဟု ဆိုလေသည်။

သီတေသီတော။ ။သီတံ ဂုဏော ဂုဏိလိင်္ဂ, သီတ သိသိရ သီတလာ၊–အဘိဓာန် (၅၆)၊ နပုလ္လိန် သီတသဒ္ဒါသည် အအေးဂုဏ်အနက်ကို ဟော၏၊ အအေးဂုဏ်ရှိသော' အရာ ဝတ္ထု အခါကာလစသည်ကို ဟောရာ၌ကား ထိုဂုဏ်ရှိသော (ဂုဏေ)ပုဒ်၏ လိန်သို့ လိုက်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် "သီတေ"သဒ္ဒါသည် အခါကာလဟူသော ဂုဏီကိုဟောသော ပုလ္လိန်သဒ္ဒါတည်း၊ သီတောဋ္ဌလည်း နည်းတူ။

ပယ်အပ်သောရေအေးရှိသည်၏၊ ဝါ–ရေအေးကို ပယ်ထား၏၊ ဝစ္ခံ–ကျင်ကြီးကို၊ ကတွာပိ–ပြုပြီး၍သော်မှလည်း၊ ဥဒကကိစ္စံ–ရေ၏ကိစ္စကို၊ (ရေဆေးခြင်းကို) နကရောတိ–မပြု။ [ပိဖြင့် "ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာပိ, ကေနစိ အသုစိနာ မက္ခိတွာပိ" တို့ကို ပေါင်း။] ဥဏ္ဍောဒကံဝါ–ရေနွေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကဠိယံဝါ–ပအုံးရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လဘိတွာ–ရ၍၊ ဝါ–ရမှ၊ (ဥဒကကိစ္စံ)ကရောတိ၊ နဒီ'ဝါ–မြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂေါဒကံဝါ–လမ်းဌ်ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိကမ္မ–ကျော်လွန်၍၊ ဝါ–ကျော်လွန်မိသည်ရှိသော်၊ မေ–၏၊ သီလံ–သည်၊ ဘိန္နံ–ပျက်ပြီ၊ ["ရေအေးကလေးတွေကို နင်းမိ ဖျက်မိပြီ၊ ထို့ကြောင့် ငါသီလ ပျက်သွားပြီ၊–ဟူလို။] ဣတိ–ဤသို့နှလုံးသွင်း၍၊ ဝါလိကထူပံ–သဲပုံစေတီကို၊ ကတွာ–၍၊ သီလံ–သီလကို၊ (သူတို့၏အကျင့်ကို)၊ အဓိဋ္ဌာယ–ဆောက်တည်၍၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ သေ–ဤပကုမဂစ္ဆာယနသည်၊ ဒေဝရူပ နိဿိရိကလဒ္ဓိကော–ဤသို့သဘောရှိသော အသရေမရှိသော အယူရှိ၏။ [ဒေဝရူပကို "နိဿိရိက"ဌ် စပ်မှ အဓိဗ္ဗာယ်ရသောကြောင့် "ဒေဝရူပေါ"ဟု မရှိသင့်။]

၁၅၅–၁၅၆။ သဠာယောတိ–ကား၊ တသ–ထိုတိတ္ထိဆရာ၏၊ နာမံ၊ ဗေလ ဋ္ဌသ–ဗေလဋ္ဌ၏၊ ပုတ္တော–သားတည်း၊ ဗေလဋ္ဌပုတ္တော–သား၊ အမှာကံ–ငါတို့၏၊ ဝါ–ငါတို့မှာ၊ ဂဏ္ဌနကိလေသော–ထုံးဖွဲ့တတ်သော ကိလေသာသည်၊ ပလိဗုဇ္ဈန ကိလေသော–ထက်ဝန်းကျင် နှောင်ဖွဲ့တတ်သောကိလေသာသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ မယံ–တို့သည်၊ ကိလေသဂဏ္ဌရဟိတာ–ကိလေသာတည်းဟူသော အထုံးအဖွဲ့မှကင်းကုန်၏၊ ဣတိ ဒေ ဝါဒိတာယ–ဤသို့ပြောဆိုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လဒ္ဓနာမဝသေန–ရအပ်သော နာမည်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ နိဂဏ္ဌော–နိဂဏ္ဌမည်၏၊ နာဋဿ–နာဋ၏၊ ပုတ္တော–သားတည်း၊ နာဋပုတ္တော–သား။

ဂဏ္ဌနကိလေသော။ ။ဂဏ္ဌနကိလေသောကို "ပလိဗုဇ္ဈနကိလေသော"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ ပလိဗုဇ္ဈနကိလေသောဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်တည်း၊ ထိုပလိဗုဇ္ဈနကိုလည်း "သံသာရေ ပလိဗုဇ္ဈနကိစ္စော ခေတ္တဝတ္ထု ပုတ္တဒါရာဒိဝိသယော ရာဂါဒိကိလေသောတိ အတ္ထော" ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

နိဂဏ္ဌော။ ။ဂန္ထီယတိတိ ဂန္ထော (ဂဏ္ဌောဌ် ဏ္ဍကို ဏ္ဍပြု။) နတ္ထိ+ဂဏ္ဌော ဇေတိသောတိ နိဂဏ္ဌော၊ ဤသို့ပြုရသော်လည်း ထိုဆရာကြီးအတွက်မှာ "ကိလေသဂဏ္ဌရဟိတာ မယံ"ဟူသော သူ၏စကားကြောင့် နာမည်တွင်ရကား အထင်ရှင်ဖြစ်သောတည်း။

နာဋပုတ္တော။ ။နာဋပုတ္တဟူရာ၌ ဟိန္ဒူတို့က "ဉာတိပုတ္တ–ဆွေကောင်းမျိုးကောင်း၏သား"ဟု ယူ၍ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်ကြသည်၊ ဂျိန်း (ဂျိန, ဇိန)ဟု ထင်ရှား၏၊ ယခုတိုင်အောင် ထို ဂျိန်းအယူဝါဒရှိသော သာဝကတွေ အများအပြားပင် ရှိနေသေးသည်။

ရာဇာမစ္စကထာအဖွင့်ပြီး၏။

ကောမာရဘာစုဇီဝကကထာအဖွင့်

၁၅၇။ အထခေါ်ရာဇာတိ (ဣတ္ထ)–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဏ္ဍတ္ထံ–လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို၊) ကိရ(ဥဒ္ဒရိတ္ထာ ဒသေမိ)–ထုပ်၍ပြဦးအံ့၊ ရာဇာ–သည်၊ တေသံ–ထိုအမတ်တို့၏၊ ဝစနံ–စကားကို၊ သုတ္ဝာ–၍၊ စိန္တေသိ–ပြီ၊ (ကိုး)၊ အဟံ–သည်၊ ယသယသ–အကြင်အကြင်အမတ်၏၊ ဝစနံ–ကို၊ နသောတုကာမော–နားထောင်ခြင်းငါအလိုမရှိ၊ သောသောဧဝ–ထိုထိုအမတ်သည်သာ၊ ကထေသိ–သံတော်ဦးတင်ဘိ၏၊ ပန–ကား၊ ယသ–အကြင်သူ၏၊ ဝစနံ–ကို၊ သောတုကာမော–သည်၊ အမှိ–ဖြစ်၏၊ သေ–ဤသူသည်၊ နာဂဝသံ–နဂါးဆီကို၊ ပိဝိတ္ဝာ–သောက်ပြီး၍၊ ဌိတော–တည်နေသော၊ သုပဏ္ဏောဝိယ–ဂဠုန်သည်ကဲ့သို့၊ (နဂါးဆီရစ်သော ဂဠုန်ကဲ့သို့)၊ တုဏ္ဍိဘူတော–ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်၏၊ မေ–၏၊ ဝါ–ဝါ့မှာ၊ အနတ္ထောဝတ–စီးပွားမဲ့စွာ့တကား။ [“ဇီဝကကို ပြောစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက် အထမမြောက်လေစွာ့တကား”ဟူလို။] ဣတိ–ဤသို့၊ (စိန္တေသိ)။

အထ–၌၊ အသ–ထိုမင်း၏၊ ဧတံ–ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြန်ပြီ၊ (ကိုး)၊ ဇီဝကော–သည်၊ ဥပသန္တသ–ငြိမ်းအေးတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓသ–အလုံးစုံကို သိတော်မူသော၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဥပဋ္ဌာကော–အလုပ်အကျွေးတည်း၊ သယံပိ–ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဥပသန္တော–ငြိမ်သက်၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ (ငြိမ်းအေးတော်မူသောဘုရား၏ ဥပဋ္ဌာကဖြစ်သည်အပြင်, ကိုယ်တိုင်ကလည်း ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဝတ္တာသမ္ပဒေါ–ဝတ်အကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခုဝိယ–ရဟန်သည်ကဲ့သို့၊ [ဤ ဥပမာစကားသည် ရဟန်းတော်များအကြောင်းကို ကောင်းကောင်း မလေ့လာရသေးသော အဇာတသတ်မင်းအတွက် စိတ်ထည်း၌ ထင်လာဖွယ်မရှိရကား ပိုဟန်တူသည်။] တုဏ္ဍိဘူတောဝ–ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတ္ဝာ) နိသိဒေါ–ထိုင်နေပြီ၊ ဧသ–ဤဇီဝကသည်၊ မယိ–ငါသည်၊ အကထေန္တေ–စ၍ မပြောလသော်၊ နဲ ဣကထေဿတိ–ပြောလိမ့်မည် မဟုတ်၊ ပန–အနွယကား၊ ဟတ္ထိမိ–ဆင်သည်၊ မဒ္ဒန္တေ–နင်းလသော်၊ ဟတ္ထိဿဝ–ဆင်၏သာ၊ ပါဒေါ–ခြေကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော–ကိုင်ထိုက်၏၊ ဣတိ–ဤအကြံသည်၊ (အဟောသိ)၊ [ဧတာဒဟောသိကို ပြန်လှည့်။] ဣတိ–ဤသို့ကြံပြီး၍၊ [ဣတိတစ်လုံး အကြေကြံ။] တေန–ထိုဇီဝကနှင့်၊ သဒ္ဓိं–တူ၊ သယံ–ကိုယ်တိုင်၊ မန္တေ–ကိုင်ပင်ခြင်းငါ၊ အာရဒ္ဓေါ–အားထုတ်ပြီ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ အထခေါ်ရာဇာ

ဟတ္ထိမှိ ၊ပေ၊ မဒ္ဒန္တေ။ ။ဇီဝက၏ စကားမပြော တုဏ္ဍိဘောနေခြင်းသည် ရှင်ဘုရင်အလိုဆန္ဒကို နှိပ်နင်းရာဖျက်ဆီးရာရောက်၏၊ ဆင်နင်းထားလျှင် ဆင်၏ခြေကိုကိုင်လိုက်မှ ခြေကိုမြန်မြန်ကြွမြောက်၏ ထို့ကြောင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသောဇီဝကကို စကားပြောအောင် မိမိကပင် တိုက်ရိုက်မေးထိုက်သည်ဟု ပြလို၍ “ဟတ္ထိမှိ”စသော စကားကိုဆိုသည်။

တိ–ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒထွေရေန)ဝုတ္တံ–ပြီ၊ တတ္ထ–ထိုအထခေါ်ရာဇာ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကိံ တုဏ္ဍိတိ–ကား၊ ကေနကာရဏေန–အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်၊ တုဏ္ဍိ–ဆိတ်ဆိတ်၊ (အဟောသိ–ဖြစ်သနည်း)။ [ဖြစ်သင့်သောအကြောင်း များကို ထုတ်ပြ၍ မင်းအလိုကို ပြခြင်းငါ "ဣမေသံ"စသည်မိန့်။] ဣမေသံ အမစ္စာနံ–ဤအမတ်တို့၏၊ အတ္တနောအတ္တနော–မိမိ မိမိ၏၊ ကုလူပကသမဏာသ–ဆရာရဟန်း၏၊ ဝဏ္ဏံ–ဂုဏ်ကို၊ ကထေန္တာနံ–ပြောကုန်သော၊ (တစ်နည်း) အတ္တနောအတ္တနော–မိမိမိမိ၏၊ ၊ပေ၊ ကထေန္တာနံ–ပြောကုန်လသော်၊ ဣမေသံ အမစ္စာနံ–ဤအမတ်တို့၏၊ မုခံ–ပါးစပ်သည်၊ နပ္ပဟောတိ–မလောက်၊ ဝါ–မဆန့်၊ ဧတေသံ–ဤအမတ်တို့၏၊ ဝါ–ဤအမတ်တို့မှာ၊ ကုလူပကသမဏော–သည်၊ (အတ္ထိ)ယထာ–ရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ–ဤအတူ၊ တဝ–သင်၏၊ ဝါ–သင့်မှာ၊ ကုလူပက သမဏော–သည်၊ နတ္ထိကိံ–မရှိပါသလော၊ တွံ–သည်၊ ဒလိဒ္ဒေါကိံ–ဆင်းရဲသူ လော၊ တေ–သင့်အား၊ မမ–ငါ၏၊ ပိတရာ–ခမည်းတော်သည်၊ ဣဿရိယံ–အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စည်းစိမ်ကို၊ နု ဒိန္နံ(ကိံ)–မပေးအပ်သလော၊ ဥဒါဟု–သို့မဟုတ်၊ အဿဒ္ဓေါ(ကိံ)–သဒ္ဓါမရှိသူလော၊ ဣတိ–သို့၊ ပုစ္ဆတိ–မေး၏။

ဝတ္ထုပုစ္ဆာ

ဘဂဝေ–ထိုသို့မေးခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံကဿ–၏၊ ဧတံ–ဤအကြံသည်၊ အဟော သိ–ပြီ၊ (ကိံ)၊ အယံရာဇာ–ဤမင်းသည်၊ မံ–ငါ့ကို၊ ကုလူပကသမဏဿ–၏၊ ဂုဏ်–ဂုဏ်ကို၊ ကထာပေတိ–ပြောစေလို၏၊ ဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ မေ–ငါ၏၊ တုဏ္ဍိဘာဝဿ–ဆိတ်ဆတ်ဖြစ်ခြင်း၏၊ ကာလော–အခါသည်၊ နု–မဟုတ်၊ ပန– ထိုသို့ပင် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း၏ အခါမဟုတ်ပါသော်လည်း၊ ဣမေ–ဤအမတ်တို့ သည်၊ ရာဇာနံ–ကို၊ ဝန္ဒိတွာ–ဝပ်ချ၍၊ နိသိန္နာဝ–ထိုင်နေကုန်သည်သာ၊ (ဟုတ္တာ)၊ အတ္တနော–၏၊ ကုလူပကသမဏာနံ–တို့၏၊ ဂုဏံ–ကို၊ ကထယိ သုယထာ–

ကိံ။ ။"ကိံသည် အကြောင်းကို မေးခြင်းအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ်"ဟု သိစေလို၍ "ကေန ကာရဏေန"ဟု ဖွင့်သည်၊ (တစ်နည်း) ပါဠိတော်အနက်ပေးသောအခါ "ယေန (ကာရဏေန) တုဝံ, တုဏ္ဍိ–ဆိတ်ဆိတ်၊ အသိ–ဖြစ်၏၊ တံ (ကာရဏံ)–သည်၊ ကိံ– အဘယ်နည်း"ဟုသော်လည်း ပေးနိုင်သည်။ [ကိံတိ ကာရဏပုစ္ဆာယံနိပါတောတိ ဒသေတိ ကေန ကာရဏေနာတိ ဣမိနာ၊ ယေန တုဝံ တုဏ္ဍိ၊ ကိံ တံကာရဏံတိဝါ အတ္ထံ ဒသေတိ၊–ဋီကာသမ်။]

တုဏ္ဍိ။ ။"တုဏ္ဍိတုမောနေ" အဘိဓာန်(၁၁၄၉)နှင့်အညီ ဆိတ်ဆိတ်အနက်ဟော ဤကာရကနိပါတ်တည်း၊ သက္ကတ၌ "တူသ္ဏိမ်"ဟု ရှိ၏၊ [တုဏ္ဍိဘာဝေါပုဒ်၌ "တုဏ္ဍိ– ဆိတ်ဆိတ်+ဘဝနံ–ဖြစ်ခြင်း၊ တုဏ္ဍိဘာဝေါ–ခြင်း၊ ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ခြင်းကိုပင် "ဆိတ်ဆိတ် နေခြင်း"ဟု အဓိပ္ပာယ်ဆိုသည်၊ တုဏ္ဍိ+ဟုတ္တာ+ဘူတော တုဏ္ဍိဘူတော–ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သူ။]

ပြောကြကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ–ဤ,အတူ၊ မယံ–၏၊ သတ္ထု–ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏ်–ကို၊ ကထေတုံ–သံတော်ဦးတင်ခြင်းငါ၊ နယုတ္တံ–မသင့်၊ ဣတိ–သို့၊ (ဧတံ–ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ) ဣတိ–ဤသို့ကြံပြီး၍၊ (ဣတိ တစ်လုံး အကြေကြံ)၊ အာသနာ–နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ–ထ၍၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဝိဟာရာဘိမုခေါ–ကျောင်းတော်သို့ ရေးရှုးသောမျက်နှာရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပဋ္ဌ ပတိဋ္ဌိတေန–ငါးပါးသောအင်္ဂါတို့ဖြင့် ရေးရှုးတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ–ငါးပါးသော အင်္ဂါတို့၏ တည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝန္ဒိတ္မာ–ဝပ်ချပြီး၍၊ ဒသနခသမောဓာနသမုဒ္ဓလံ–ဆယ်ချောင်းသော လက်သည်းအပေါင်းတို့ဖြင့် တောက်ပသော၊ (သန့်ရှင်းဖြူစင်သော လက်သည်းဖြစ်၍ ထိုအရောင်တို့ဖြင့် တောက်ပသော)၊ အဉ္ဇလိ–လက်အုပ်ကို၊ သိရသိ–ဦးခေါင်း၌၊ ပဂ္ဂဟေတ္မာ–မြှောက်ချီ၍။ [ရေးတုန်းက လက်အုပ်ချီလျှင် ဦးခေါင်းပေါ်ရောက်အောင် ချီသည်။]

မဟာရဇ–မဟာရာဇာ၊ မံ–အကျွန်ုပ်ကို၊ အယံ–ဤဧဝကသည်၊ ယံဝါတံဝါ–ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော၊ (တော်စွာ လျော်စွာသော)၊ သမဏံ–ရဟန်းသို့၊ ဥပ သင်္ကမတိ–ချဉ်းကပ်၏၊ ဣတိဧဝံ–ဤသို့၊ မာ စိန္တယိတ္ထ–မကြံပါကုန်လင့်၊ ဟိ–ထင်ရှားအောင် သံတော်ဦးတင်ပါအုံ့၊ မမ–အကျွန်၏၊ သတ္ထုနော–ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ မာတုကုစ္ဆိသြက္ကမနေ–မယ်တော်ဝမ်းသို့ သက်ရောက်တော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ မာတုကုစ္ဆိတော–မယ်တော်ဝမ်းမှ၊ နိက္ခမနေ–ထွက်တော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဝါ–ဖွားမြင်တော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊

ပဋ္ဌပတိဋ္ဌိတေန။ ။ပဋ္ဌဟိ–လက် ခြေနဖူး, တတောင်ဒူးဟူသော ငါးပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့်+အဘိမုခံ+ဋ္ဌိတေန–ဘုရားသို့ ရေးရှုး+တည်ခြင်းဖြင့်၊–ဦးကာသစ်၊ ပဋ္ဌဟိ–တို့ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတော–ရှေးရှုးတည်ခြင်းတည်း၊ ပဋ္ဌပတိဋ္ဌိတော–ခြင်း၊ "တည်"ဟူရာဝယ် ထိုင်ရာ, ရပ်ရာဖြစ်သော မြေ, ကြမ်, ဖျာပေါ်စသည်၌ တည်ခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပဋ္ဌပတိဋ္ဌိတဖြစ်ဖို့ရန် လက်ဝါးပြင် ၂ ဘက်, ခြေ ၂ ဘက်,နဖူး, တတောင် ၂ ဘက်, ဒူး ၂ ဘက်တို့ကို တည်ရာအပြင်၌ ထိလျက်နေအောင် ဝပ်ချရသည်၊ ဤသို့ ထိရသောကြောင့် "ထိခြင်းငါးပါ:"ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏၊ သို့သော် ပတိဋ္ဌိတပုဒ်၏ အနက်မှာထိခြင်းမဟုတ်, တည်ခြင်းသာတည်း။ [ပဋ္ဌ ပတိဋ္ဌိတအကျယ် အဆုံးအဖြတ်ကို ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဘုရား၏ ပခုက္ကူနိသယသစ်၌ ရှုပါလေ။]

မမ သတ္ထုနောဟိ။ ။"ပဋ္ဌပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတ္မာ"ဖြင့် ကာယပဏာမကို ပြပြီး၍, မမသတ္ထုနော"စသည်ဖြင့် ဝစီပဏာမ (နှုတ်ဖြင့် ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို ကိုင်းညွှတ်မှု)ကို ပြ၏၊ ထိုပဏာမ ၂ ပါး၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက် စိတ်များဖြင့် မနောပဏာမကိုလည်း ပြရာရောက်သည်၊ ဘုရားရှင်၏ အကျင့်ဟူသမျှသည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မဆက်ဆံသော (လိုက်၍ မမှီနိုင်သော) အံ့သြဖွယ်ချည်းသာ ဖြစ်၏၊ သို့သော် မာတုကုစ္ဆိသြတ္တမနုစသည်တို့မှာ နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော သတ္တလောကဝယ် အလွန်ထင်ရှား၍ မည်သူမျှ မပယ်ရှားနိုင်ကြသော ကြောင့်၊ ထိုဂုဏ်တော်များကိုသာ ပြောပြလေသည်။

မဟာဘိနိက္ခမနေ–မြတ်သော တော့ထွက်တော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ သမ္ဗောဓိယံ–သစ္စာ ၄ ပါးကို သိတော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ (ဘုရားဖြစ်တော်မူရာအခါ၌လည်းကောင်း)၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေစ–ဓမ္မစက္ကြာကို လည်စေတော်မူရာအခါလည်းကောင်း၊ ဒသသဟဿီလောကဓာတု–တစ်သောင်းအတိုင်းအရည်ရှိသော လောကဓာတ်သည်၊ ကမ္ပိတ္ထ–တုန်လှုပ်ရပါပြီ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ (သည်ပုံသည်နည်း)၊ ယမကပါဋိဟာရိယံ–ရေမီးအစုံအစုံသော တန်ခိုးပြာဋิဟာကို၊ အကာသိ–ပြုတော်မူပါပြီ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ (သည်ပုံသည်နည်း)၊ ဒေဝေါရောဟဏံ–တာဝတึံသာနတ်ပြည်မှ သက်သမြှိုသို့ သွက်ဆင်းတော်မူခြင်းကို၊ (အကာသိ)၊ အဟံ–အကျွန်သည်၊ သတ္ထုနော–ဆရာဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏေ–ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ ကထယိဿာမိ–သံတော်ဦးတင်ပါအံ့၊ မဟာရာဇ–မဟာရာဇာ၊ ကေဠိစိတ္တော–တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသောစိတ်ရှိသည်၊ (တည်ကြည်သောစိတ်ရှိသည်)၊ (ဟုတ္တာ)သုဏ–နာစိုက်တော်မူပါ၊ ဣတိ, ဝတ္တာ–သံတော်ဦးတင်ပြီး၍၊ အယံ ၊ပေ၊ သမ္ဗာသမ္ဗုद्धောတိအာဒိ–အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ–သံတော်ဦးတင်ပြီ။

တတ္ထ–ထို အယံဒေဝအစရှိသောစကားရပ်၌၊ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ တိ–တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ–ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ–ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ တသ္မာ ခေါ

ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အရဟံစသော ဂုဏ်တော်အသီးသည် သဒေဝကလောကဥသုံ အလုံးစုံကိုလွှမ်းခြုံ၍ တက်၏၊ ဤသို့ ဂုဏ်တော်အသီး၏လွှမ်းခြုံ၍တက်ခြင်းဟူသော အတူးအပြားကို "ဣတ္ထံ"ဟု ခေါ်၏။ [အယံ ပကာရော ဣတ္ထံ။] ထိုအတူးသို့ရောက်သော ဂုဏ်တော်အသီးကိုကား "ဣတ္ထံဘူတ"ဟု ခေါ်၏။ [ဣတ္ထံ+ဘူတော ပတ္တောတိ ဣတ္ထံဘူတော။] "အဘယ်သူ၏ ကျော်စောသံပါနည်း"ဟု မေးလျှင် "ဘဂဝန္တ၏ ကျော်စောသံတည်း"ဟု ဘဂဝန္တံပုဒ်က ကျော်စောသံ၏ အရှင်(ဥစ္စာရှင်) ကို (နှုတ်ဖြင့်ပြောသကဲ့သို့) ထင်ရှားပြ၏၊ ထို့ကြောင့် "တံ ဘဂဝန္တံ" ကို "ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်"ဟု ဆို၏။ [ဣတ္ထမ္ဘူတသ+အာချာတံ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာတာနံ။]

ဥပယောဂဝစနံ။ ။ပြခဲ့သောအဖွင့်အရ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနဟူသည် ဘုရားရှင်ဖြစ်သော်လည်း ဘုရားရှင်နှင့် ကိုယ်တိုင်သဒ္ဒ၏ သာမီ+သံ (ဥစ္စာရှင်+ဥစ္စာ) အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်လည်း ဌာနုပစာရအားဖြင့် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနပင် မည်၏၊ ထို့ကြောင့် "တသ ခေါ ပန ဘဂဝတောတိ အတ္ထော"ဟု သမ္ဗန်အနက်ကို အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်၊ ဤသို့ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနဟူသည် သမ္ဗန်အနက်ဖြစ်သောကြောင့် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သာ သက်သင့်၏၊ သို့သော် "အဘိ+ဥဂ္ဂတော"၌ အဘိကို ကမ္မပ္ပဝစနီယအမည်မှည့်၍ ထိုကမ္မပ္ပဝစနီယနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် "ကမ္မပ္ပဝစနီယယုတ္တော"ဟူသော သဒ္ဒဥပဒေသုတ်အရ ဒုတိယာဝိဘတ်သာ သက်ရသည်၊ ဆက်ဦးအံ့၊—"ယုတ္တ" အရ "အယှဉ်"ဟုရှာ၌ ဆက်သွယ်စပ်ယှဉ်ခြင်းကို "အယှဉ်"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ စပ်ယှဉ်ရာ၌ သဒ္ဒါကျမ်းပုံစံများဝယ် "မာတရံ အဘိ"ကဲ့သို့ နီးကပ်စွာယှဉ်နေမှ

ပန ဘဂဝတော–ထိ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ ကလျာဏော တိ–ကား၊ ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော–ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ သော၊ သေဋ္ဌော–မြတ်သော၊ ဣတိ–သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ တိ–ကား၊ ကိတ္တိဇေ–ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်သတင်းသာတည်း၊ ဝါ– တစ်နည်း၊ ထုတိဃောသော–ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကျော်စောသံတည်း၊

"အယ္ပဉ္ဉိ"ဟု မမှတ်ရ၊ တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ ("ဇေ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ) အဘိ ဥဋ္ဌတော" ဟု "ဘဂဝန္တံ+အဘိ"ပုဒ်တို့ ပုဒ်ချင်းဝေးနေသော်လည်း အဘိသဒ္ဒါက မီးရောင် ပြသကဲ့သို့ လှမ်း၍ထွန်းပြနေသောကြောင့် အနက်သဘောအားဖြင့် ဘဂဝန္တံနှင့်အဘိကို ယုတ္တ(အယ္ပဉ္ဉိ)ဟုပင် မှတ်ရပါသည်။

ကလျာဏော။ ။အရဟံစသော ဂုဏ်တော်များသည် ကောင်း၏, မြတ်၏ (ကလျာဏ, သေဋ္ဌဖြစ်၏)၊ ထိုဂုဏ်တော်များ၏ အကြောင်းအရာကို ဟောသော(ပြောပြသော) သဒ္ဒါအသံ လည်း အနက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် "ကလျာဏ, သေဋ္ဌ"ဖြစ်၏၊ ဥပမာ– "ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ"ဌ ဘုရားရှင်တည်းဟူသော အနက်ကိုဟောသောကြောင့် ဘဂဝါ သဒ္ဒါလည်း မြတ်သောသဒ္ဒါ ဖြစ်ရသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ကိတ္တိသဒ္ဒေါကို "ကလျာဏော"ဟု ဝိသေသနပြု၍ ထိုကလျာဏောအရ ကိတ္တိသဒ္ဒရအောင် "ကလျာဏဂုဏ သမန္နာဂတော"ဟု ဖွင့်သည်၊ သေဋ္ဌောကား အဓိပ္ပါယတ္ထအဖွင့်တည်း။ ["သမန္နာဂတော"ဟု ဖွင့်သော်လည်း ကလျာဏောကို အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် မလုပ်ရ–ဟု ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ ဘာသာဋီကာ၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။]

ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ ။"ကိတ္တိယေဝ"ဟု ပဌမဖွင့်ရာ၌ ကိတ္တိနှင့် သဒ္ဒပုဒ်တို့ အရတူ (ကမ္မဓာရဲသမာသ်)ဟု ပြ၏၊ ကိတ္တိယတော–ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ ကိတ္တိ၊ [ကိတ္တ– သံသဒ္ဒေဓာတ်, တိပစ္စည်း။] သဒ္ဒိယတော–ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ သဒ္ဒေါ၊ ကိတ္တိဇေ+သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ၊ ဝဏ္ဏောယေဝ (ဂုဏ်သတင်းကိုပင်) ဟိ ကိတ္တေတဗ္ဗတော ကိတ္တိ, သဒ္ဒနီ ယတော သဒ္ဒေါတိစ ဝုစ္စတိ၊–ဋီကာသစ်၊ ကိတ္တိ+သဒ္ဒဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ၂ ပုဒ်တွင် တစ်ပုဒ်ကိုသာ "ကိတ္တိယေဝ"ဟု ဖေါ်ပြရာ၌ မှတ်ဖွယ်အချက်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ထုတိဃောသော ဝါ။ ။"ကိတ္တိကို ထုတိ, သဒ္ဒေါကို ဃောသော"ဟု ဖွင့်၏၊ "ကိတ္တ– သံသဒ္ဒေ (ကောင်းစွာပြောခြင်း)"ဟူသော ဓာတ်နက်အရ "ကောင်းစွာပြောခြင်း"ဟူသည် ချီးမွမ်းခြင်းပင်တည်း၊ ကိတ္တနံ (အဘိတ္ထဝနံ)–ချီးမွမ်းခြင်း၊ ကိတ္တိ–ခြင်း၊ ကိတ္တိယာ–ချီးမွမ်း ခြင်းအားဖြင့်+ပဝတ္တော+သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ+ထိုသဒ္ဒဟူသည် သာမန်ပြောရိုး သဒ္ဒမဟုတ်, "ကျယ်လောင်စွာ ပြန့်နှံ့၍ထွက်လာသော သဒ္ဒဖြစ်သည်"ဟု သိစေလို၍ "ဃောသ"ဟု ဖွင့်သည်။ ["ဃုသ–စု, အာဝီကရဏေ (ထင်စွာပြုခြင်း)"ဟု ထောမနီဓိဆို၏၊ ထိုထင်စွာပြု ခြင်းဟူသည် ထင်ရှားအောင် ကြွေးကြော်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဃောသ–ကြွေးကြော် သံ"ဟု အနက်ဆိုကြသည်။]

အဗ္ဗညူတောတိ–ကား၊ သဒေဝကံ–နတ်ဗြဟ္မာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ လောကံ–သတ္တလောကကို၊ အဗ္ဗောတ္ထရိတွာ–လွှမ်းခြုံ၍၊ ဉဏ္ဍတော–တက်ပြီ၊ ကိန္တိ–အဘယ်သို့လျှင်၊ (အဗ္ဗညူတော–သဒေဝက, လောကဉ္စသုံ, အလုံးစုံကို, လွှမ်းခြုံတတ်သနည်း)၊ ဣတိပိ ၊ပေ၊ ဘဂဝါတိ–ဟူ၍၊ (အဗ္ဗညူတော–ပြီ)။

တတြ–ထိုဣတိပိ သောဘဂဝါအစရှိသော ပါဠိတော်မြတ်, ပါဠိအရာ၌၊ အယံ–ဤဆိုအပ်လတ္တံကား၊ ပဒသမ္ဗန္ဓော–ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းတည်း၊ သောဘဂဝါ–ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိပိ–ဤအကြောင်း, ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ အရဟံ–အရဟံမည်တော်မူ၏၊ (သော ဘဂဝါ)၊ ဣတိပိ–ကြောင့် လည်း၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ–သမ္မာဗုဒ္ဓေါမည်တော်မူ၏ ၊ပေ၊ (သောဘဂဝါ)၊ ဣတိပိ–ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝါ–ဘဂဝါမည်တော်မူ၏၊ ဣတိ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ပဒသမ္ဗန္ဓော–တည်း)၊ ဣမိနာစ ဣမိနာစကာရဏေန–ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ (အရဟံ–မူ၏၊) ဣတိ–ဤအနက်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အဗ္ဗညူတော မှတ်ချက်။ ။အဘိ+ဉဏ္ဍတောဟု ခွဲ၍, အဘိကို "သဒေဝကံလောကံ အဗ္ဗောတ္ထရိတွာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [အဘိသဒ္ဒေါ အဘိဘဝနေ၊ အဘိဘဝနဉ္စေတ္ထ အဗ္ဗောတ္ထရဏာ မေဝါတိ ဝုတ္တံ အဗ္ဗောတ္ထရိတွာတိ၊–ဋီကာသစ်။] သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ကမ္မပ္ပဝစနီယအနည်ရသော အဘိစသောပုဒ်များကို "အနက်သီးခြားမရှိ, ထွန်းပြရုံသာ"ဟု ဆိုကြသော်လည်း, ဤ၌ သဒ္ဒါကျမ်းတို့အဆိုကိုမငဲ့ဘဲ အဘိကို ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနဏောတကအပြင် အဘိဘဝနအနက်ကို ပါ အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။

ဣတိပိ ၊ပေ၊ ဘဂဝါ။ ။ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးပြန်းပွားများသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣတိပိသောဘဂဝါ၌ ဣတိပိသဒ္ဒါကို ဂုဏ်တော် ၉ ပါးလုံး၌ပင် ယှဉ်စေ၍ "ဤဂုဏ်တော် အကြောင်း, ဤဂုဏ်တော်အကြောင်းကြောင့်လည်း အရဟံမည်းတော်မူ၏ ၊ပေ၊ ဤဂုဏ်တော် အကြောင်း, ဤဂုဏ်တော်အကြောင်းကြောင့်လည်း ဘဂဝါမည်တော်မူ၏"ဟု ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ရသကဲ့သို့, ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်များကို ပြောပြသောဒီဝကကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်များ.လည်း ဣတိပိသဒ္ဒါကို ဂုဏ်တော်တိုင်း၌ ယှဉ်စေ၍ ပြေပြရသည်"ဟု ထုံးစံ ဥပဒေသကို ပြလိုသောကြောင့် "ဣတိပိ အရဟံ ၊ပေ၊ ဣတိပိဘဂဝါ"ဟု မိန့်သည်။

ဣတိပိ။ ။ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုသောအခါ ထိုဂုဏ်တော်သည် အာရုံပြုသူ၏ ဉာဏ်ထည်း၌ ထင်လာသောကြောင့်, ထိုဂုဏ်တော်သည် အာရုံအားဖြင့် နီကပ်လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဣတိကို အနီးအနက်ဟောသော ဣမသဒ္ဒါဖြင့် "ဣမိနာ"ဟု ဖွင့်၏၊ အရဟံအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဂုဏ်တော်သည်ပင် တစ်ပါးလည်းမက ၂ ပါးလည်းမက စိတ်ထည်း၌ အများအပြားထင်လာသောကြောင့် သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ (သမုစ္စယတ္ထ) ပိသဒ္ဒါဖြင့် "ဣတိပိ"ဟု ဆို၍, သမုစ္စယတ္ထ စသဒ္ဒါဖြင့် "ဣမိနာစ"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်ပြသည်။ [ဣတိသဒ္ဒေါ ဣဒ အာသန္နပစ္စက္ခကရဏတ္တော၊ ပိသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထော၊ တေနစ တေသံ ဂုဏာနံ ဗဟုဘာဝေါ ဒီပိတော၊–ဋီကာ။]

တတ္ထ–ထိ သောဘဂဝါအစရှိသော ပါဠိတော်မြတ်, ပါဠိအရာ၌၊ အာရကတ္တာ–ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရိနံ–ရန်သူ တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ–တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရာနံ–အကန့်ထောက်ဆန် တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ–တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဟတတ္တာ–သတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာဒီနံ–သက်နှံးစသော ပစ္စည်းအစရှိသည်တို့အား၊ (အလမတ္ထသမ္ဘဒါန်၊) အရဟတ္တာ–ထိုက်တန်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါပကရဏော–မကောင်းမှုကိုပြုခြင်းကိစ္စ၌၊ ရဟာဘာဝါ–ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာဝ–သမ္မာသမ္ဗုद्ध၏စသော ဂုဏ်တော်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ ဣတိဣမေဟိကာရဏေဟိ–ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ သောဘဂဝါ–ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ အရဟန္တိ–အရဟံဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိအာဒိနာ–ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ မာတိကံ–မာတိကာကို၊ (အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်ကို)၊ နိက္ခိပတ္တာ–ချထားပြီး၍၊ စ–မာတိကာသာမကသေး၊ သဗ္ဗာနေဝ–အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတာနိ ပဒါနိ–ဤအရဟံအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ–ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝိတ္ထာရိတာနိ–ချဲ့အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့အလုံးစုံသော ဤအရဟံအစရှိသောပုဒ်တို့၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ ချဲ့အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တတော–ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ၊ နေသံ–ထိုအရဟံအစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝိတ္ထာရော–အကျယ်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော–ယူထိုက်၏၊ (ယူပါလေ)။

ပန–ဆက်၊ ဧဝံကော–ဧဝံကသည်၊ ဧကမေကဿ–တစ်ပါးတစ်ပါးသော၊ ပဒဿ–ဂုဏ်တော်ပုဒ်၏၊ အတ္ထံ–အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ နိဒ္ဒါပေတွာ–ပြီးဆုံးစေ၍၊ မဟာရာ၉–မဟာရာ၈၁၊ မယုံ–အကျွန်ုပ်၏၊ သတ္ထာ–ဆရာသည်၊ ဧဝံ–ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့်၊ အရဟံ–အရဟံမည်တော်မူပါ၏၊ ဧဝံ–ကြောင့်၊ သမ္မာသမ္ဗုद्ध–သမ္မာသမ္ဗုद्ध၏မည်တော်မူပါ၏၊ ၊ပေ၊ ဧဝံ–ကြောင့်၊ ဘဂဝါ–ဘဂဝါမည်တော်မူပါ၏၊ ဣတိ, ဝတ္တာ–သံတော်ဦးတင်ပြီး၍၊ တံဒေဝေါ ၊ပေ၊ ပသီဒေယျာတိ–ဟူ၍၊ အာဟ–သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ စ–ဆက်၊ ဣဒ္ဓ–ဤ တံဒေဝေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တံဒေဝေါ ပယိရုပါသတ္ဘတိ–တံဒေဝေါပယိရုပါသတု ဟူ၍၊ ဝဒန္တော–သံတော်ဦးတင်သော ဧဝံကသည်၊ (အာဟ ၌စပ်)၊ [ဤ

ဧဝံကောပန။ ။ဧဝံကသည် များစွာသော ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို ဘုရားရှင်၏ အထံတော်မှပင် ကြားနာခဲ့ပြီးသူဖြစ်၏၊ သစ္စာ ၄ ပါးကို သိပြီးသော အရိယာဖြစ်သည့် အတွက် ဘုရားသာသနာတော်၌ သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်းမရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို ပြောဖို့ရာ အလွန်ရဲရင့်ရကား အရဟံစသော ဂုဏ်တော်တစ်ပါးစီးကို ပင် အကျယ်ချဲ့ထွင်း၍ပြောကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် "ဧဝံကောပန"စသည်ကို မိန့်သည်။

"ဝဒန္တော–အာဟ"အတွင်းခ္ခ် မဟာရာဇ ၂ ပုဒ်ပါနေ၏၊ တစ်ပုဒ်ပိုသည်။] မဟာရာဇ–မဟာရာဇာ၊ ဟိ–ချဉ်းကပ်ထိုက်သည်ကားမှန်ပါ၏၊ တုမှာဒိသာနံ–အရှင်မင်းမြတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သတေနပိ–အရာသည်လည်းကောင်း၊ သဟသေနပိ–အထောင်သည်လည်းကောင်း၊ သတသဟသေနပိ–အသိန်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗသေ–မေးအပ်သော၊ (ပြဿနာအမေးခံရသော)၊ မယံ–အကျွန်ုပ်၏၊ သတ္ထုနော–ဆရာ၏၊ ("ထာမောစ ဗလဉ္စ"တို့ခ္ခ်စပ်)၊ သဗ္ဗေသံ–အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စိတ္တံ–ကို၊ ဂဟေတွာ–ယူ၍၊ ကထေတုံ–ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ ထာမောစ–ဒေသနာဉာဏ်တော်အစွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဗလဉ္စ–ဆယ်ပါးသော ဉာဏ်တော်အားသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ–ရှိပါ၏၊ ဝိသဋ္ဌံ–စွန့်လွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ–ရွံ့ရှားခြင်းကင်းရဲတင်းစွာ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ–ချဉ်းကပ်၍၊ ပုစ္ဆေယျာသိ–ပြဿနာမေးတော်မူပါ၊ ဣတိ, အာဟ–ပြီ။ [ဝိသိဋ္ဌံ နေရာခ္ခ် "ဝိသဋ္ဌော–စွန့်လွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)"ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။]

၁၅၈။ ရညောပိ–မင်းသည်လည်း၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏကထံ–ဂုဏ်တော်စကားကို၊ သုဏန္တသ–ကြားနာရစဉ်၊ [တစ်နည်း, ဘဂဝတော–၏၊ ၊ပေ၊ သုဏန္တသ–ကြားနာရသော၊ ရညောပိ–မင်း၏လည်း။] သကလသရီရံ–အလုံးစုံသော ကိုယ်သည်၊ (တစ်ကိုလုံးသည်၊) ပဉ္စဝဏ္ဏာယ–၅ မျိုး အတိုင်းအရည်ရှိသော၊ ပီတိယာ–ပီတိသည်၊ နိရန္တရံ–မပြတ်၊ ဖုဋံ–ပြန့်နှံ့အပ်သည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ [တစ်နည်း–"ပီတိယာ–ပီတိဖြင့်၊ နိရန္တရံ, ဖုဋံ–ပြန့်နှံ့သည်၊

ဇဋ္ဌစ ၊ပေ၊ အာဟ။ ။ပါဠိတော်ခ္ခ် "တံ ဒေဝေါ ပယိရုပါသတု"မျှသာ ရှိပါသော်လည်း ထိုစကားအတွက် သာမတ္ထိယတ္ထ (ပြစွမ်းနိုင်သော အနက်ပို)ကို ပြလိုရ၍ "ဇဋ္ဌစ"စသည်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်သည်၊ "တုမှာဒိသာနံဟိ"စသော စကားများသည် "တံ ဒေဝေါ ပယိရုပါသတု"၏ သာမတ္ထိယတ္ထ ဖြစ်သည်–ဟူလို။ [ထာမော ဒေသနာဉာဏမေဝ၊ ဗလံ ပန ဒသဗလဉာဏ်, ဝိသဋ္ဌတိ ဘာဝနပုံသကပဒံ၊ အနာသင်္ကန္တိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်၊ ဝိသဋ္ဌ ပုဒ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဗာဟိရနိဒါန်းခ္ခ် ပြခဲ့ပြီ။]

ပဉ္စဝဏ္ဏာယ။ ။ခုဒ္ဒိကာပီတိ, ခဏိကာပီတိ, ဩက္ကန္တိကာပီတိ, ဥဗ္ဗေဂါပီတိ, ဖရဏာပီတိဟူသော ပီတိ ၅ မျိုးကို "ပဉ္စဝဏ္ဏာ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤခ္ခ် ဝဏ္ဏသဒ္ဒါလည်း အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ပမာဏအနက်ဟောတည်း၊ ထိုပမာဏအနက်ကိုပင် "ပကာရ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [ဖုဋံခ္ခ် ဖရဓာတ်, တပစ္စည်း၊ ဖ၏ (အ)ကို ဥ, တကို ဌပြု] အာဘယ်ကြောင့် ဂုဏ်တော်ကိုကြားရုံမျှဖြင့် ထိုမျှလောက် ပီတိဖြစ်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ "ရှေးကအဓိကာရ (အလွန်အကဲပြုအပ်ခဲသော ကောင်းမှုပါရမီ) ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏ်တော်ကိုကြားရုံမျှဖြင့် ထိုမျှလောက် ပီတိဖြစ်ရသည်"ဟု ဖြေပါ၊ မှန်၏–ထိုမင်းသည် ပါရမီဂုဏ်ကို ပိတုယာတကကဲက မနှိပ်စက်လျှင် ထိုဘဝခ္ခ် မဂ်ဖိုလ်ရလောက်အောင် ကောင်းမှုပါရမီ ရှိခဲ့ပြီးသူဖြစ်သည်။

အဟောသိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] သော–ထိုမင်းသည်၊ တခ်ဏာညေ၀–ထိုခဏာ၌ပင်၊ ဂန္ဓကာမော–သွားခြင်းငါအလိုရှိသည်၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ပန–ထိုသို့ပင် သွားခြင်းငါအလိုရှိပါသော်လည်း၊ ဣမာယ၀ေလာယ–ဤအချိန်၌၊ မယံ–ငါ့ဖို့၊ (ယာနာနီ ၌စပ်)၊ ဝါ–ငါသည်၊ ဒသဗလဿ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံ–သို့၊ ဂစ္ဆတော–သွားလသော်၊ **ဇီ၀ကာ–ဇီ၀**ကကို၊ အညတြ–ကြဉ်၍၊ အညော–ဇီ၀ကမှ အခြားသော၊ ကောစိ–**တစ်စုံတစ်**ယောက်သည်၊ ခိပ္ပံ–လျင်မြန်စွာ၊ ယာနာနီ–ယာဉ်တို့ကို၊ ယောဇေတုံ–ယှဉ်စေခြင်းငှါ၊ နဿက္ခိဿတိ–စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဣတိ, စိန္တေတွာ–၍၊ “တေနဟိ ၊ပေ၊ ကပ္ပါပေဟိတိ–ဟူ၍၊ **အာ**ဟ။

တတ္ထ–ထို တေနဟိ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ တေနဟိတိ–တေနဟိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥယျောဇနတ္ထေ–တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌၊ (ပ၀တ္တော)၊ နိပါတော–နိပါတ်တည်း၊ သမ္မဇီ၀က–အချင်းဇီ၀က၊ ဂစ္ဆ–သွားပါချေ၊ ဣတိ ၀ုတ္တံဟောတိ။ [“ယာဉ်တို့ကိုပြင်ဘို့ရန် သွားပါချေ”ဟု တိုက်တွန်းသည်–ဟူလို။] ဟတ္ထိယာနာနီတိ–ကား၊ အနေကေသု–များစွာကုန်သော၊ အဿရထာဒီသု–မြင်းယာဉ်, ရထားယာဉ်အစရှိကုန်သော၊ ယာနေသု–ယာဉ်တို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ–ထင်ရှားရှိပါကုန်သော်လည်း၊ ဟတ္ထိယာနံ–ဆင်ယာဉ်သည်၊ ဥတ္တမံ–မြတ်၏၊ ဥတ္တမဿ–မြတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံ–အထံတော်သို့၊ ဥတ္တမယာနေနေ၀–မြတ်သောယာဉ်ဖြင့် သာလျှင်၊ ဂန္တုတဗ္ဗံ–သွား ထိုက်၏၊ ဣတိစ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ (“စိန္တယိတ္တာ”၌ လုမ်းစပ်)။ [ဥတ္တမ ဖြစ်ရုံသာမက အပ္ပသဒ္ဒဖြစ်ခြင်းလည်း အကြောင်းတစ်ပါးပင်ဟု ပြလိုရ်ု “အဿ ယာနံ”စသည်မိန့်၊ “အဿရထယာနာနိ ဟိ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ဟိ ပါသည်ကား မကောင်း။] အဿာယာနရထယာနာနိ–မြင်းယာဉ်, ရထားယာဉ်တို့သည်၊ သသဒ္ဒါနိ–ဆူညံသောအသံရှိကုန်၏၊ ဒူရတော–အဝေးမှပင်၊ တေသံ–ထိုမြင်းယာဉ်, ရထားယာဉ်တို့၏၊ သဒ္ဒေ–အသံကို၊ သုယျတိ–ကြားအပ်၏၊ ဟတ္ထိယာနဿ–ဆင်ယာဉ်၏၊ ပါဒါနုပဒံ–ရှေ့ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက်သော ခြေရာ ဖြင့်၊ (ဖ၀ါးခြေ ထပ် ထက်ကြပ်မကွာ)၊ ဂစ္ဆန္တာပိ–လိုက်သွားသူတို့သော်မှလည်း၊ သဒ္ဒံ–အသံကို၊ နဿုဏန္တိ–မကြားရကုန်၊ ပန–ဆက်၊ နိဗ္ဗုတဿ–ကိလေသာအပူ ၀ေး၍, ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးသော၊ ဘဂ၀တော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကေ–အထံတော်သို့၊ နိဗ္ဗုတေပေ၀–ဆူဆူညံညံ အသံမထွက် ငြိမ်သက်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်

ပဒါနုပဒံ။ ။ပဒသဒ္ဒါသည် “ခြေရာ”အနက်ဟောတည်း၊ ပဒံ–ရှေးကသွားသော ဆင်ယာဉ်၏ခြေရာသို့+အနုပဒံ–အစဉ်လိုက်သောခြေရာတည်း၊ (နောက်ကလိုက်သူ၏ ခြေရာ တည်း၊) ပဒါနုပဒံ–ရာ၊ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်တည်း၊ ရှေးကသွားသောဆင်၏ ခြေရာနှင့် နောက်ကလိုက်သော လူ၏ခြေရာက ထပ်နေအောင်”ဟူလို။

သော၊ [အပ္ပသဒ္ဒတာယသဒ္ဒသခ်ေါဘနဝုပသမေဟေ၀၊–ဋီကာသစ်၊] ယာနေဟိ–ယာဉ်တို့ဖြင့်၊ ဂန္ဓ–ဗ–သွားထိုက်၏၊ ဣတိစ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ စိန္တယိတွာ–ကြံ၍၊ ဟတ္ထိယာနာနီတိ–ဟူ၍၊ အာဟ။

ပဌမတ္ထာနိ ဟတ္ထိနိကာသတာနီတိ–ကား၊ ပဌကရေဏုသတာနိ–ဆင်မငါးရာတို့ကို၊ ကမ္ပါပေတွာတိ–ကား၊ အာရောဟဏသဇ္ဇနာနိ–စီးဘို့ရန်ပြင်ဆင်ခြင်းရှိသည်တို့ကို၊ (တစ်နည်း) အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ–စီးဘို့ရန်ပြင်ဆင်အင်သည်တို့ကို၊ ကာရေတွာ–ပြုစေပြီး၍၊ အာရောဟဏီဟန္တိ–ကား၊ အာရောဟဏယောဂ္ဂ–စီးခြင်းငါ လျောက်ပတ်သော၊ သြပဝယုံ–မင်.သို့ကပ်၍ ဆောင်ယူစွမ်းနိုင်သော၊ (တစ်နည်း) သြပဂုယုံ–မင်းကို လျှို့ဝှက်စွမ်းနိုင်သော၊ (နာဂံ–စီးတော်ဆင်ကိုလည်း၊ ကပ္ပါပေတွာ ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။

ကရေဏု။ ။ကရေဏုသဒ္ဒါသည် ဆင်ထီး–ဆင်မအနက်ကို ဟောဏ်၊ ဆင်မကို ဟောရာ၌ ဟတ္ထိနီသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ "ကြွေဓာတ်, ဇနေပစ္စည်း"ဟု ထောမနိမိဆိုဏ်၊ နကို ဏာပြန်ထားသည်၊ ပါဠိ၌ ကရဓာတ်, သွာဒိဂိုဏ်း, ၀ဓ (ညှဉ်းဆဲ) အနက်ဟောတည်း၊ ကိဏောတီတိ ကရေဏု–သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲတတ်သောဆင်။

ကပ္ပါပေတွာ။ ။စုရာဒိ ကပ္ပဓာတ်သည် တက္ကဝိဓိ ဆေဒအနက်တို့ကို ဟောဏ်၊ ´ဤနေရာ၌ ဝိဓိ(ပြုစီစဉ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကပ္ပါပေတွာ–စီစဉ်စေ၍ (ပြင်ဆင်စေ၍)"ဟု အနက်ဖြစ်ဏ်၊ "ပြင်ဆင်စေခြင်း"ဟူသည်လည်း စီးဖို့ရန်အသင့်ပြင်ထားစေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အာရောဟဏ–စသည်ကို အဓိပ္ပာယတ္ထဟု မှတ်ပါ။

အာရောဟဏသဇ္ဇ(နာ)နိ။ ။"အာရောဟဏသဇ္ဇနံ ကုထာဒိနံ (ဆင်ကုန်းအစရှိသည်တို့ကို) ဗန္ဓနမေ၀"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အလို "အာရောဟဏသဇ္ဇနာနိ"ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ အာရောဟဏာယ+သဇ္ဇနံ ယေသံတိ အာရောဟဏသဇ္ဇနာနိ၊ စာအုပ်တို့၌ကား "အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ"ဟု ရှိ၏၊ "သဇ္ဇိယန္တေတိ သဇ္ဇာနိ၊ အာရောဟဏာယ+သဇ္ဇာနိ အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ"ဟု ပြု။

အာရောဟဏီယံ။ ။အာရောဟီတဗ္ဗော–စီးထိုက်၏၊ ဣတိ အာရောဟဏီယော၊ အာ+ရဟ, အနီယ၊ "ရော"ဟု သြဝုဒ္ဓိပြု၊ နကို ဏာပြု၊ အနီယပစ္စည်း၏ အရဟအနက်ကို ပြလိုရ၍ "ယောဂ္ဂ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "စီးခြင်းငါ+သင့်လျော်" ဟူသည်နှင့် "စီ·ထိုက်"ဟူသည် သဘောတူတည်း။

သြပဝယုံ။ ။စာအုပ်တို့၌ "သြပဂုယုံ"ဟု တွေ့.ရ၏၊ အဘိဓာန်(၃၆၆)၌ "သြပ၀ယော ရာဇ၀ယော–စီးတော်ဆင်"ဟု ရှိ၏၊ ၀ယော၌ ၀ဟဓာတ်, ကတ္တားဟော ဏျ ပစ္စည်း၊ ဟန့်ယရှေ့နောက်ပြန်၊ ရာဇာနံ ဥပဂန္တာ ၀ဟတီတိ ဥပ၀ယော–မင်းသို့ချဉ်းကပ်၍ ဆောင်ယူတတ်သောဆင် (ထိုသို့ ဆောင်ယူတတ်လောက်အောင် လိမ္မာသောဆင်)၊ ဥပဗုဒ်က ဓာတ်မဟုတ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမရောက်နိုင်ရကား "ဥပ၀ယောယေ၀ သြပ၀ယော"ဟု သွတ္တာ၌ ဏ ပစ္စည်းသက်။ [ဋီကာသစ်၌ "သြပဂုယုန္တိ ပ ပဌန္တိ"ဟု ဆို၍ "ရာဇာနံ ဥပဂုဟိတုံ ဂေါပိတုံ သမတ္ထံတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်ပြလေသည်။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး, စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ဩ(ဩသော)-ဤဧီဝကသည်၊ ရညာ-မင်းသည်၊ ဝုတ္တံ-ပြောဆိုအပ်သော အစီအစဉ်ကို၊ အကာသိကိ-ပြုသလော၊ အဝုတ္တံ-မပြောဆိုအပ်သောအစီအစဉ်ကို၊ (အကာသိကိ-လော)၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ အဝုတ္တံ-ကို၊ (အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊) ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ (အဝုတ္တံ, အကာသိ-ပြုရသနည်း၊) ပဏ္ဍိတတာယ-မြော်မြင်တတ်စွာ, ပညာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အဝုတ္တံ, အကာသိ-ပြီ၊) ကိရ-ချဲ့၊ အသ-ထိုဧီဝကဧ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သောအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ (ကိ)၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ ဣမာယ ဝေလာယ-ဤအချိန်၌၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားအုံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ ရာဇာနောစ နာမ-မင်းတို့မည်သည်လည်း၊ (မင်းတို့ဆိုတာလဲ)၊ ဗဟုပစ္စတ္ထိကာ-များသောရန်သူရှိကုန်၏၊ အန္တ ရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အန္တ ရာယော-အန္တ ရာယ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မံပိ-ငါ့ကိုလည်း၊ ဂရဟိဿန္တိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်လတ့်၊ (ကိ)၊ ဧီဝကော-သည်၊ ရာဇာ-သည်၊ မေ-၏၊ ကထံ-စကားကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ (လိုက်နာ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အကာလေပိ-မထွက်သင့်ရာ အခါ၌လည်း၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ နိက္ခမတိ-ထွက်ဘီ၏၊ ဣတိ(ဂရဟိဿန္တိ)၊ ဘဂဝန္တံ ပိ-ဘုရားရှင်ကိုလည်း၊ ဂရဟိဿန္တိ၊ (ကိ)၊ သမဏောဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမသည်၊ မယံ-၏၊ ကထာ-တရားစကားသည်၊ ဝတ္တာတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ အသလ္လက္ခေတ္တွာဝ-မမှတ်သားမူ၍သာလျှင်၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ကထေတိ-ဟောဘီ၏၊ ဣတိ, (ဂရဟိဿန္တိ)၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်လတ့်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်ပြုလသော်၊ မယံ-ငါ့ကို၊ ဂရဟာ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်၊ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဂရဟာ-သည်၊ နှ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ရညောစ-မင်းကိုလည်း၊ ရက္ခာ-စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ သုသံဝိဟိတာ-ကောင်းစွာစီရင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (မိမိကိုလည်း မကဲ့ရဲ့နိုင်, မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း မကဲ့ရဲ့နိုင်, မင်းကိုလည်း ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်အပ်ပြီး ဖြစ်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ ကရိဿာမိ-ပြုအုံ့၊ ဣတိ-ဤသို့သောအကြံသည်၊ (အဟောသိ)။

ဧဝံကိရဿ ၊ပေ၊ ကရိဿာမိတိ။ ။ဧီဝကဧ၏အမြော်အမြင် ပညာရှိပုံကိုပြလိုရှိ, "ဧဝံ ကိရဿ ၊ပေ၊ ကရိဿာမိတိ"ဟု မိန့်သည်။.....[ကထာ ဝတ္တာတိတိ လဒ္ဓါကာသဘာဝေန-အခွင့်ကောင်းရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကထာ-တရားစကားသည်၊ ပဝတ္တာတိ၊-ဦးကာသစ်။] "ဧီဝကခေါ်လာသဖြင့် အခွင့်ကောင်းရ၍ ရှင်ဘုရှင်အား တရားဟောရပေသည်"ဟူလို။

တတော–ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဣတ္ထိယော–တို့ကို၊ နိသာယ–မှီ၍၊ ပုရိသာနံ–တို့၏၊ ဘယာနာမ–ဘေးမည်မသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ သုခံ–ချမ်းသာစွာ၊ ဣတ္ထိပရိဝုတော–မိန်းမအပေါင်း ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဂမိဿာမိ–သွားရတော့အံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံပြီးလျှင်၊ ပဠု ဟတ္ထိနိကာသတာနိ–ငါးရာသောဆင်မတို့ကို၊ ကပ္ပါပေတ္တာ–ပြင်ဆင်စေပြီး၍၊ ပဠုဣတ္ထိသတာနိ–ငါးရာသောမိန်းမတို့ကို၊ ပုရိသဝေသံ–ယောကျ်ား၏ အသွင်ကို၊ ဂါဟာပေတ္တာ–ယူစေပြီး၍၊ (တုမှေ)၊ အသိတောမရဟတ္ထာ–လက်တို့၌ သန်လျက်လုံဟူသော လက်နက်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ–သန်လျက်လုံလက်စွဲရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရာဇာနံ–မင်းကို၊ ပရိဝါရေယျာထ–ဝန်းရံကြကုန်လော၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝတ္တာ–ပြောပြီး၍။

ပုန–တစ်ဖန်၊ စိန္တေသိ–စဉ်းစားပြန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဣမသ္မိံ ရဋ္ဌေ–ဤ အတ္တဘာဝေ–ဤ အတ္တဘောင်၌၊ မဂ္ဂဖလာနံ–မဂ်ဖိုလ်တို့၏၊ ဥပနိဿယော–အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ–မရှိတော့၊ ["ပိတုဃာတကကဲ့သို့ကပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်မရနိုင်တော့"ဟူလို။] ဗုဒ္ဓါစနာမ–ဘုရားရှင်တို့မည်သည်လည်း၊ ဥပနိဿယံ–အားကြီးသောမှီရာအကြောင်းကို၊ ဒိသ္မာဝ–မြင်တော်မူ၍သာ၊ ဝါ–မြင်တော်မူမှသာ၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ကထေန္တိ–ဟောတော်မူကြကုန်၏၊ ဟန္ဒ–ယခု၊ အဟံ–သည်၊ မဟာဇနံ–များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ သန္ဓိပါတာ ပေမိ–စည်းဝေးစေရတော့အံ့၊ ဟိ–အကျိုးကား၊ (စည်းဝေးစေရခြင်း၏ အကျိုးကား)၊ ဧဝံ–ဤသို့ များစွာသောလူအပေါင်းကို စည်းဝေးစေခြင်းသည်၊ သတိ–ဖြစ်လသော်၊ ကဿစိ ဒေဝ–တစ်စုံတစ်ယောက်၏သာလျှင်၊ (အစည်းအဝေးတွင် ပါဝင်သော တစ်ယောက်ယောက်၏သာလျှင်)၊ ဥပနိဿယေန–ကြောင့်၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဒေသေဿတိ–ဟောတော်မူလတ္တံ့၊ သာ–ထို ဓမ္မဒေသနာသည်၊ မဟာဇနဿ–အား၊ ဥပကာရာယ–လျှော်သောကျေးဇူးကို ပြုခြင်းငှါ၊ ["အခြားသူများမှာလည်း နောက်နောင်အခါ မဂ်ဖိုလ်ရဖို့ရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးများခြင်းငှါ" ဟူလို။] ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (စိန္တေသိ၊ ဣတိ–သို့၊ စိန္တေတွာ–ကြံပြီး၍။)

တတော ၊ပေ၊ ဂမိဿာမိတိ။ - ။မိန်းမတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ယောကျ်ားတို့မှာ ကြီးကျယ်သော ဘေးမရှိနိုင်သောကြောင့် အနီးအပါး၌ မိန်းမတွေခြံရံလျက်ရှိကြောင်းသိလျှင် ရှင်ဘုရင်၌ ယုံမှားသံသယစိတ် မဖြစ်နိုင်၊ "ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ မိန်းမတွေခြံရံကာ စိတ်ချမ်းသာစွာ သွားစေရတော့မည်"ဟု ကြံသည်။

ပုရိသဝေသံ ၊ပေ၊ ဟတ္ထာ။ ။မိန်းမတွေ ခြံရံနေသော်လည်း အများကမူ လက်နက်ကိုင် ယောကျ်ားတွေဟု အထင်ရှိ၍ ဘုရင်၏အနီးသို့ မကပ်ဝံ့အောင် မိန်းမတွေကို ယောကျ်ားအသွင် ဆင်ပြင်စေလျက် လက်နက်တို့ကို စွဲကိုင်စေသည်။

သော–ထို ဇီဝကသည်၊ တတ္ထတတ္ထ–ထိုထိုအရပ်သို့၊ သာသနံ–နှုတ်မှာစကားကို၊ ပေသေသိ–စေလွှတ်ပြီ၊ ဘောရိ–စည်ကို၊ စရာပေသိ–လှည့်လည်စေပြီ၊ (ကိ–အဘယ်သို့စေလွှတ်သနည်း၊ ဝါ–အဘယ်သို့ စည်လည်စေသနည်း)၊ အဇ–ယနေ့၊ ရာဇာ–သည်၊ ဘဂဝတော–၏၊ သန္တိကံ–သို့၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ ဝါ–သွားမည်လို့၊ သဗ္ဗေ–အလုံးစုံသော လူတို့သည်၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ဝိဘဝါနုရူပေန–စည်းစိမ်အားလျော်သဖြင့်၊ ရညော–၏၊ အာရက္ခံ–အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဂဏှန္တု–ယူကြ ကုန်လော၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (သာသနံ, ပေသေသိ၊ ဘောရိ, စရာပေသိ)။ ["အရေးပါလောက်သော လူကြီးများအထံသို့ နှုတ်မှာစကားပို့၍, လူအများအတွက် စည်လည်စေသည်"ဟု ခွဲပါ။]

တတော–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ နှုတ်မှာစကားကိုလည်းပို့, စည်ကိုလည်းလည်စေ ခြင်းကြောင့်)၊ မဟာဇနော–သည်၊ စိန္တေသိ–ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ရာဇာ–သည်၊ သတ္ထု–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒဿနတ္ထံ–ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဂစ္ဆတိကိရ–သွားမည်လို့တဲ့၊ ဘော–အချင်းတို့၊ ဝတ–အံ့သြဖွယ်၊ ကိဒိသိ–အဘယ်ကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဓမ္မ ဒေသနာ–တရားဒေသနာတော်သည်၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတံ့နည်း၊ နော–ငါတို့ အား၊ (ကိ ဌိတ်)၊ (တစ်နည်း) နော–ငါတို့၏၊ နက္ခတ္တကီဠာယ–နက္ခတ်သဘင်, ပျော်ရွှင်ကစားခြင်းဖြင့်၊ ကိ–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ တတ္ထေဝ–ထို ဘုရင်သွား ရာ အရပ်သို့သာ၊ ဂမိဿာမ–လိုက်သွားကြကုန်စို့၊ ဣတိ–သို့၊ (စိန္တေသိ–ပြီ)၊ (ဣတိ–ဤသို့ကြံပြီး၍)၊ သဗ္ဗေ–အလုံးစုံသော လူတို့သည်၊ ဂန္ဓမာလာဒီနိ–နံ့သာ ပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ကို၊ ဂဟေတ္တာ–ယူ၍၊ ရညော–၏၊ အာဂမနံ–ထွက်လာခြင်းကို၊ အာကင်္ခမာနာ–မြော်လင့်ကြကုန်လျက် (စောင့်ဆိုင်းကြကုန် လျက်)၊ မဂ္ဂေ–လမ်း၌၊ အဋ္ဌံသု–တည်ကြကုန်ပြီ။

ဇီဝကောပိ–သည်လည်း၊ ရညော–အား၊ ကပ္ပိတာနိ ခေါ ၊ပေ၊ ကာလံမည တိတိ–ဟူ၍၊ ပဋိဝေဒေသိ–သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ တတ္ထ–ထို ကပ္ပိတာနိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယသဒါနိ ကာလံမညသီတိ ဧတံ–ယသ ၊ပေ၊ မညသီဟူသော စကားသည်၊ ဥပစာရဝစနံ–ပြောဆိုရိုးစကားမျှသာတည်း၊ ဣဒံ–သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ–သည်၊ ဝါ–သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ယံ–အကြင်ပြင်ဆင် မှုကို၊ တယာ–အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ အာဏတ္တံ–စေခိုင်းအပ်ပြီ၊ တံ–ထို ပြင်ဆင် မှုကို၊ မယာ–အကျွန်ုပ်သည်၊ ကတံ–ပြုအပ်ပါပြီ၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ တွံ–

ဥပစာရဝစနံ။ ။"ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ–ပြောဆိုရိုးစကားမျှသာ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ "ယသ ဒါနိ ကာလံ မညသီ"ဟူသော စကားသည် ထိုခေတ်က ပြောရိုးစကားမျှသာ ဖြစ်၏၊ ထိုစကားမျှဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကား မပြည့်စုံသေးပါ၊ ထို့ကြောင့် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်စုံလင်အောင် "ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ"ဟု စကျိ၍ ဖွင့်ပြသည်–ဟူလို။

သည်၊ ယသ ဂမနသ၀ါ–အကြင်သွားခြင်း၏လည်းကောင်း၊ (ယသ)အဂမနသ ၀ါ–အကြင်မသွားခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ကာလံ–အချိန်ကို၊ မညသိ–သိတော်မူ၏၊ တဒေ၀–ထို သွားခြင်း, မသွားခြင်းကိုသာ၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ရစိယာ–အလိုအား ဖြင့်၊ ကရောဟိ–ပြုတော်မူပါ၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

၁၅၉။ ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယောတိ–ကား၊ ပါဋိယေက္ကာ–အသီးသီး တစ်ယောက် စီကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော–မိန်းမတို့ကို၊ (အရောပေတွာ ဌိတာ)၊ ဧကေကိသာ– တစ်စီးတစ်စီးသော၊ ဟတ္ထိနိယာ–ဆင်မ၌၊ ဧကေကံ–တစ်ယောက်တစ်ယောက် သော၊ ဣတ္ထိ–မိန်းမကို၊ (အာရောပေတွာ ဌိတာ)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဥက္ကာသု ဓာရိယမာနာသုတိ–ကား၊ ဒဏ္ဍာဒီပိကာသု–အရိုးရှိသော ဆီမီးတို့ကို၊ ၀ါ–ဆီမီး တိုင်တို့ကို၊ ဓာရိယမာနာသု–ဆောင်အပ်ကုန်လသော်၊ (နိယျာသိ ဌိတာ)။

မဟာစ္စံ ရာဇာနုဘာ၀ေနာတိ–ကား၊ မဟာတာ–ကြီးကျယ်သော၊ ရာဇာနုဘာ ၀ေန–မင်း၏အာနုဘော်ဖြင့်၊ (နိယျာသိ ဌိတာ)၊ မဟစ္စာတိပိ–မဟစ္စာဟူ၍လည်း၊ ပါဋိ–ပါဋိတော်ပါ၌သည်၊ (အတ္ထိ)၊ မဟာတိယာ–ကြီးကျယ်သော၊ (ရာဇာနုဘာ၀ေန–

ပစ္စေကာ။ ။"ပတိ+ဧကာ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ တိကို စပြု, ဒွေဘော်လာလျှင် "ပစ္စေကာ"ဟု သန္ဓိဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "ပဋိဧကောယေ၀ သန္ဓိ၀သေန ပစ္စေကာ"ဟု ပါ၌မှန်ရှိ ပါစေ၊ "ဧကာဧကာ–တစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီသော မိန်းမတို့တည်း"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် ဝိစ္ဆာအဗျယီဘောဖြစ်၍ "ပစ္စေက"ဟု ရှိသင့်၏၊ "ပါဋိယေက္ကံ"လည်း နည်းတူ၊ သို့သော် စာအုပ်တို့၌ "ပစ္စေကာ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ပတိ–အသီးအသီးကုန်သော+ဧကာ–တစ်ယောက် စီတို့တည်း၊ ပစ္စေကာ–တို့"ဟု ကမ္မ၀ါရဲ ပြုရတော့မည်၊ "ပါတိယေက္ကာ"၌ကား (ယ်)လာ၍ "ပတိယေကာ"ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် သွတ္တိ၌ ဣသက်၍ "ပါတိယေက္ကာ"ဖြစ်သည် ဟု ကြံပါ။

မဟာစ္စံ။ ။"မဟန္တသ+ဘာ၀ေါ–ကြီးကျယ်သော အာနုဘာ၀၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကြီးအကျယ်ဂုဏ်တည်း"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ မဟန္တနောင် ဘာ၀အနက်၌ ဣ ပစ္စည်းသက်, ဏ်ချေ, ဋ္ဌမ နကိုလည်းချေလျှင် "မဟတ္ဘ"ဟု ဖြစ်၏၊ တ္ဘကို စပြု, ဒွေဘော်လာ, သိကို အံ့ပြုလျှင် "မဟစ္စံ"ဟု ဖြစ်၏၊ "ထို ပဌမာ၀ိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌သက်၏"ဟု ပြလို၍ "မဟတာ"ဟု ဖွင့်သည်။ [မဟစ္စံတိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တ၀စနန္တိ အာဟ–မဟ တာတိ၊–ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဤနည်းခ်ဉ်လည်း "မဟစ္စံ"ပုဒ်သည် နပုလ္လိန်ဖြစ်နေသောကြောင့် "ရာဇာ နုဘာ၀ေန"ဟူသော ပုလ္လိန်နှင့် လိန်မတူရကား လိင်ဝိပလ္လာသ ဖြစ်နေ၏၊ သို့သော် အဋ္ဌကထာ တို့ကား ဤနည်းခ်ဉ် ဝိပလ္လာသဟု မဆိုကြ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ် (သျှာဒိကဏ္ဍ, ၁၅၀)၌ ကား "မဟစ္စ" မဟုတ်, "မဟံ မဟန္တော"ကဲ့သို့ ပုလ္လိန်မဟံသဒ္ဒါနှင့် စနိပါတ်ပုဒ်တို့ကို တွဲထားသော "မဟဋ္ဌ"ပုဒ်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏၊ ပခုက္ကနိသယသစ်၌လည်း "မဟန္တော ယေ၀ မဟစ္စံ"ဟု သွတ္တိ၌ ဣ ပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးစေတော်မူ၏၊ ဋီကာသစ်၏ ဘာ၀တဒ္ဓိတ် ကြဲခြင်းကို အပြစ်တင်တော်မူသည်။

ဖြင့်၊ နိယျာသိ-ထွက်ပြီ" ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဒေ(ဒေသော)-ဤမဟစ္စာ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ လိင်္ဂဝိပရိယယော-ပုလ္လိန်မှ ဣတ္ထိလိန်ဖေါက်ပြန်သော သဒ္ဒါတည်း။

ရာဇိဒ္ဓိ-မင်း၏တန်ခိုးကို၊ ရာဇာနုဘာဝေါ-ရာဇာနုဘာဝဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ အသ-ထိုမင်း၏၊ ရာဇိဒ္ဓိ-မင်းတန်ခိုးဟူသည်၊ ကာ-အဘယ်နည်၊ တိယောဇနသတာနံ-ယူဇနာသုံးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဒ္ဝိန္နံ-၂ တိုင်းကုန်သော၊ မဟာရဋ္ဌာနံ-အင်္ဂတိုင်း, မဂဓတိုင်းကြီးတို့၏၊ ဣဿရိယသိရိ-အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အသရေတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုမင်း၏၊ အသုကဒိဝသ-ထိုမည်သောနေ့၌၊ ရာဇာ-သည်၊ တထာဂတံ-မြတ်စွာဘုရားသို့၊ ဥပသင်္ကမိသတိ-ချဉ်းကပ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ သံဝိဒဟနေ-စီစဉ်ခြင်းသည်၊ အသတိပိ-မရှိပါသော်လည်း၊ တခ်ဏာညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ပဋ္ဌဣတ္ထိသတာနိ-ငါးရာသောမိန်းမတို့သည်၊ ပုရိသဝေသ-ယောကျ်ား၏အသွင်ကို၊ ဂဟေတ္ဝာ-ယူ၍၊ ပဋိမုဏ္ဍဝေဠာနာနိ-စွပ်အပ်သော ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းရှိကုန်သည်၊ (ခေါင်း ပေါင်းကြီး ကုလားများကဲ့သို့ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းစွပ်ထားကုန်သည်)၊ အံသေ-ပခုံး၌၊ အာသတ္တခဂ္ဂါနိ-လွယ်အပ်သော သန်လျက်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ မဏိဒဏ္ဍ-

---

မဟစ္စ။ ။တချို့စာအုပ်များ၌ နိဂ္ဂဟိတ်မပါဘဲ "မဟစ္စ"ဟု ရှိ၏၊ "မဟန္တောယေဝ မဟစ္စံ"ဟု သွတ္တ၌ ဣဿပစ္စည်းသက်၍ ရာဇ၏ ဝိသေသနကြီးကြသည်၊ မဟစ္စံ စ+တံ+ရာဇာ စာတိ မဟစ္စရာဇာ၊ မဟစ္စရညော+အာနုဘာဝေါ မဟစ္စရာဇာနုဘာဝေါ"ဟု ပြုပါ၊ သို့သော် "ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ"ဟူသော ဋီကာနှင့်မညီသောကြောင့် ရှေးပါဠိဟုတ်ဟန် မတူပါ။

မဟစ္စာ။ ။ဤနည်း၌ "မဟတိယာ"ဟု ဆိုလိုလျက် တိ၌ ဣကိုချေပြီးလျှင် တ်ကို ယာသို့ကပ်၍ "မဟတျာ"ဟု ဖြစ်၏၊ တျကို စပြု၊ ဒွေဘော်လာလျှင် "မဟစ္စာ"ဟု ဖြစ်၏။

ဝိပရိယယ။ ။ဤနည်းအတွက် "ရာဇာနုဘာဝ"ဟူသောဝိသေသျပုဒ်၏ ပုလ္လိန်နှင့် လိန်မတူသောကြောင့် ပုလ္လိန်မှ ဣတ္ထိလိန်ပြန်နေသော "လိင်္ဂဝိပရိယယ"ဟု ဆိုသည်။ [ဝိ+ပရိ+အယ၊ဓာတ်, အပစ္စည်းဖြစ်၍ "ဝိပရိယယ"ဟု ထောမနိဓိ၌ရှိ၏၊ ဤဝိပရိယယပုဒ်သည် ဝိပလ္လာသပုဒ်၏ ပရိယာယ်ပင်တည်း။]

မဏိဒဏ္ဍာတောမရေ။ ။ဋီကာသစ်၌ "တောမရ"ကို အကုံသ-ချွန်း"ဟု ဖွင့်သော်လည်း "လုံ"အနက်သာမှန်ကြောင်းကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယ(၃၆၆)၌ ရှုပါ၊ သက္ကပဉ္ဇသုတ်၌လည်း "အစ္ဆကုံသောဝ နာဂေါစ, ဇိတ် မေ တုတ္တတောမရံ"ဟု အကုံသနှင့် တောမရကို အနက်တစ်မျိုးစီခွဲ၍ ဆိုထားသည်၊ ကစ္ဆည်းဝတ္ထု, ဗဟုဇ္ဈိဟိမှိစ သုတ်၌လည်း "နာနာမုသလ ।ပေ၊ ဂဒါ(ချွန်း) သိတောမရာ"ဟု ခွဲလျက်ပင်ရှိ၏၊ ဆရာတို့နိဿယ၌ "တောမရ-ခက်ရင်း"ဟု ပေးတော်မူ၏။

တောမရေ–ပတ္တမြား၊အရိုးရှိသော လုံ့တို့ကို၊ ဂဟေတွာ–ကိုင်၍၊ နိက္ခမိ သု–ထွက်ကြကုန်ပြီ၊ ယံ–ယင်းမိန်းမအပေါင်းကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ပစ္ဆေကာ ၊ပေ၊ အာရောပေတွာတိ–ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ။

[ခြေလျှင်လိုက်ပါလာသော အခြွေအရံတို့ကို ပြုလို၍ "အပရာပိ"စသည် မိန့်။] အပရာပိ–အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သောဠသသဟဿသခတ္တိယနာဋကိတ္တိ ယော–တစ်သောင်းခြောက်ထောင်သော ခတ္တိယဇာတ်ရှိသော ကချေသည်မိန်းမ တို့သည်၊ ရာဇာနံ–ကို၊ ပရိဝါရေသုံ–ဝန်းရံကြကုန်ပြီ၊ တာသံ–ထို ကချေသည် မိန်းမတို့၏၊ ပရိယန္တေ–အစွန်၌၊ ခုဒ္ဒဝါမနကကိရာတာဒယော–ကုန်းသောမိန်းမ, ပုက္ကသောမိန်းမ, ကိရာတလူမျိုးမိန်းမ အစရှိသည်တို့သည်၊ (ပရိဝါရေသုံ)၊ တာသံ–ထိုမိန်းမတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ အန္တေ ပုရပါလကာ–နန်းတွင်းစောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိဿာသိကပုရိသာ–အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိသော ယောကျ်ားတို့သည်၊ (ပရိဝါရေသုံ)။

တေသံ–ထိုယောကျ်ားတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ ဝိစိတြဝေသဝိလာသိနော–ဆန်းကြယ်သောအသွင်ဖြင့် တင့်တယ်ခြင်းရှိကုန်သော၊ သဋ္ဌိသဟဿမတ္တာ–၆ သောင်း အတိုင်းအရည်ရှိကုန်သော၊ မဟာမတ္တာ–အမတ်ကြီးတို့သည်၊ (ပရိဝါရေသုံ)။ [မဟတီ–ကြီးကျယ်သော+မတ္တာ–ရာထူးစည်းစိမ်စသော အတိုင်းအရည်သည်၊ ဇတေသံ အတ္ထိတိ မဟာမတ္တာ။] တေသံ–ထိုအမတ်ကြီးတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ ဝိဝိဓာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ–အထူးထူးသောတန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သော၊ နာနပ္ပကာရအာဘရဏဟတ္ထာ–လက်တို့၌အထူးထူးသော အပြားရှိသောလက်နက်ရှိကုန်သော၊ ဝါ–အထူးထူးသောအပြားရှိသော လက်နက်တို့ကိုစွဲကိုင်ကြကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာဓရတာရဏာဝိယ–ဝိဇ္ဇာမိုရ်လုလင်ပျိုတို့ကဲ့သို့၊ နဝုတိသဟဿမတ္တာ–၉ သောင်း

ခုဒ္ဒ ၊ပေ၊ ကိရာတာဒယော။ ။ဤသူတို့သည် နာဋကိတ္ထီတို့၏ အလုပ်အကျွေးတို့တည်း၊ ခုဒ္ဒ ဝါမနကဖြင့် သူတို့၏အသွင်ကို ပြ၏၊ "ကုန်းသော အသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသူ, ကွသော အသွင်သုဏ္ဌာန်ရှိသူများ"ဟူလို၊ ကိရာတဖြင့် အမျိုးဇာတ်ကိုပြ၏၊ အာဒိဖြင့် သဝရလူမျိုး, အန္ဓကလူမျိုးများကို ယူဖို့ရန် ဋီကာသစ်ပြ၏။ ["ကိရာတ–ကရင်, သဝ–ချင်း"ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ သို့သော် ဣန္ဒိယလူမျိုးများဖြစ်၍ ဤမြန်မာနိုင်ငံလူမျိုးများနှင့် တူလိမ့်မည်မထင်။]

ဝိဿာသိကပုရိသာ။ ။ဝိဿာသော (အကျွမ်းဝင်ခြင်း) ယေသံတိ ဝိဿာသိကာ။ [ဝသ–ရေ–နုပုံးပဏ္ဍုဂ်တို့ကို၊ သန္ဓာယာဟ–ဋီကာသစ်။] ဝေးစေကို ထုတ်ထားသော သြပဏ္ဍ မိကပဏ္ဍုဂ်တို့သည် နန်းတော်သူများကို စောင့်ရှောက်ကြရ၏၊ ထို နန်းတော်သူ မောင်းမတို့နှင့် အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် ထိုသူတို့ကို "ဝိဿာသိက"ဟု ဆိုဟန်တူသည်။

အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ရဋ္ဌိယပုတ္တာ–တိုင်းပြည်အတွင်း၌ လှည့်လည်ကုန်သော မူစိုးတို့သည်၊ ဝါ–တိုင်းကျေပ်မင်းတို့၏ သားတို့သည်၊ (ပရိဝါရေသုံ)၊ တေသံ–ထို မူစိုးတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ သတဘဏ္ဍနိကာနိ–တစ်ရာသောအဖိုးရှိသော အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ–အဖိုးတစ်ရာထိုက်သော အဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ–ဝတ်၍၊ ပဋ္ဌသတဘဏ္ဍနိကာနိ–ငါးရာသောအဖိုးရှိသော အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ–အဖိုးငါးရာထိုက်သော အဝတ်တို့ကို၊ ကေသံ–တစ်ခုသော လက်ဝဲအဖို့၌၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ (တစ်နည်း) ဧကံသံ ကတ္တာ–လက်ကန်တော့တင်၍၊ သုနာတာ–ကောင်းစွာရေချိုးပြီးကုန်သော၊ သုဝိလိတ္တာ–ကောင်းစွာလိမ်းကျံပြီးကုန်သော၊ ဝါ–ကောင်းစွာလိမ်းကျံအပ်ပြီးသော နဲ့ သာရှိကုန်သော၊ ကဏ္ဌေ ၊ပေ၊ သောဘိတာ–ရွှေပန်းအစရှိသော အမျိုးမျိုးသော တန်ဆာတို့ဖြင့်တင့်တယ်ကုန်သော၊ ဒသသဟဿမတ္တာ–တစ်သောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ–ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ဒက္ခိဏာဟတ္ထံ–လက်ျာလက်မောင်းကို၊ ဥဿာပေတွာ–ချီမြှောက်၍၊ ဇယသદ્દ–အောင်သံကို၊ (ဇယတုမဟာရာဇာ အစရှိသောအသံကို၊) ဃောသေန္တာ–ကြွေးကြော်ကုန်လျက်၊ ဂစ္ဆန္တိ–လိုက်သွားကြကုန်၏။

တေသံ–ထို ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ ပဋ္ဌဝိကာနိ–ငါးပါးသောအင်္ဂါရှိကုန်သော၊ တူရိယာနိ–တူရိယာတို့သည်၊ ဝါ–တူရိယာတီးမှုတ်သူတို့သည်၊ (ဂစ္ဆန္တိ)၊ [တူရိယာတီးသူများကိုပင် ဌာနျှပစ်ရအားဖြင့် "တူရိယာနိ"ဟု ဆိုသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗတ္ထ တံဂါဟကဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။] တေသံ–ထို တူရိယာတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ ဧနုပန္တိ ပရိကွေ့ပေါ–လေးအစဉ် အကာအရံသည်၊ (ဂစ္ဆတိ)၊ တသ–ထို လေးအစဉ် အကာအရံ၏၊ ပရိယန္တေ၊ ဟတ္ထိယဒှာ–ဆင်အပေါင်းတို့သည်၊ (ဂစ္ဆန္တိ)၊ ဟတ္ထိနံ–ဆင်တို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ ဂီဝါယ–လည်ပင်းဖြင့်၊ ဂီဝံ–လည်ပင်းကို၊ (တစ်နည်း) ဂီဝါယဂီဝံ–လည်ပင်းအချင်းချင်း၊ ပဟာရမာနာ–ပုတ်ခတ်သကဲ့သို့ဖြစ်လျက်၊ (အချင်းချင်းထိလောက်အောင်)၊ အဿပန္တိ–မြင်းအစဉ်သည်၊ (ဂစ္ဆတိ)၊ အဿ

ရဋ္ဌိယပုတ္တာ။ ။"ဘောဝေပုတ္တ–မုစိုး (မူစိုး)"ဟု ဖွင့်၏၊ "ပုတ္တ"ဟု ဆိုသော်လည်း ရှေးမူစိုးကြီးတို့၏ သားဖြစ်သော မုစိုးများပင်တည်း၊ ထိုသူတို့သည် တိုင်းပြည်၌ အနှံ့အပြားလှည့်လည်ကြသောကြောင့် "ရဋ္ဌေ+စရန္တိ" အရ "ရဋ္ဌိယ"ဟု ခေါ်သည်၊ တိုင်းပြည်အကြောင်းကောင်းကောင်းသိသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိတန်ခိုးရှိသော ဝိဇ္ဇာဓိရ်လုလင်များနှင့် တူရကားသူတို့ကိုလည်း မင်းမူထမ်းခန့်ထားသည်၊ (တစ်နည်း) တိုင်းပြည် ၂ ပြည်၏ အကြားဌာနရှိသော အကြားတိုင်းပြည်ငယ် (တိုင်းကျေပ်)ကို အပိုင်စားရသော တိုင်းစားတို့၏သားတို့ကို "ရဋ္ဌိယ်ပုတ္တ" ဟုလည်း ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ တိုင်းစားသားတို့မှာ ၉ သောင်းရှိဖို့ ခဲယဉ်းလှ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဖွင့်သည် စဉ်းစားစရာပင်။

ပရိယန္တေ–မြင်းတို့၏အဆုံး၌၊ အညမည်–ချင်း၊ သဃ်ဋ္ဌနရထာ–ထိခိုက်သောရထား တို့သည်၊ (ဂစ္ဆန္တိ)၊ ရထပရိယန္တေ–ရထားတို့၏အစွန်း၌၊ ဗာဟာယ–လက်မောင်း ဖြင့်၊ ဗာဟံ–လက်မောင်းကို၊ (တစ်နည်း) ဗာဟာယဗာဟံ–လက်မောင်းအချင်း ချင်း၊ ပဟာရမာနာ–ပုတ်ခတ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်လျက်၊ (လက်မောင်းချင်း ထိလောက် အောင် နီးကပ်ကုန်လျက်–ဟူလို၊) ယောဓာ–စစ်သားတို့သည်၊ (ဂစ္ဆန္တိ)၊ တေသံ– ထိုစစ်သားတို့၏၊ ပရိယန္တေ–၌၊ အတ္တနော အတ္တနော–မိမိမိမိအား၊ အနုရူပါယ– လျော်သော၊ အာဘာရဏသမ္ပတ္တိယာ–တန်ဆာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်၊ ဝိရောစမာနာ– တင့်တယ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသ–တစ်ဆယ့်ရှစ်ရပ်ကုန်သော၊ သေဏိယော– ကုန်သည်အပေါင်းတို့သည်၊ (ဂစ္ဆန္တိ)။ ["ဂန္ဓိကသေဏိ–နံ့သာကုန်သည်အပေါင်း" စသည်ကို "သေဏိ"ဟု ဆိုသည်၊ ဘိက္ခုနီ–သံဃာဒိသေသ်, ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် ၌လာသော "သေဏိ" များတည်း။]

ဣတိ–ဤသို့၊ ယထာ–အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် စီစဉ်လသော်၊ ပရိယန္တေ– အစွန်း၌၊ ဝါ–အစွန်က၊ ဌတွာ–ရပ်၍၊ ခိတ္တောပစ်အပ်သော၊ သရော–မြားသည်၊ ရာဇာနံ–မင်းသို့၊ နပါပုဏာတိ–မရောက်၊ ဧဝံ–ဤသို့ မြားမရောက်နိုင်လောက် အောင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကောမာရဘစ္စော–အဘမင်းသားသည် မွေးစားအပ် သော၊ ဇိုဝကော–သည်၊ ရညော–မင်း၏၊ ပရိသံ–ပရိသတ်ကို၊ သံဝိဒဟိတ္တာ– စီစဉ်ပြီး၍၊ အတ္တနာ–မိမိသည်၊ ရညော–၏၊ အဝိဒူရေနေဝ–အနီးဖြင့်သာ၊ ဂစ္ဆတိ– လိုက်သွား၏၊ (ကိံ–အဘယ်သို့ကြ၏ အနီးဖြင့်သာ လိုက်သွားသနည်း၊) ကောစိ– တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပဒ္ဒဝေါ–ဘေးရန်သည်၊ သစေဟောတိ–အကယ်၍ဖြစ်အုံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဌမတရံ–ရှေးဦးစွာ၊ [အချို့စာအုပ်၌ "သဗ္ဗပဌမံ–အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ"ဟု ရှိ၏၊] ရညော–အား၊ ဇိဝိတဒါနံ–အသက်အလှူကို၊ ဒဿာမိ– ပေးအုံ၊ ဣတိ–ဤသို့ကြ၍၊ (အဝိဒူရေနေဝ ဂစ္ဆတိ)။ [ထိုခေတ်၌ လေးလက် နက်သည် အဝေးသို့အရောက်နိုင်ဆုံးတည်း၊ ထို့ကြောင့် အစွန်ကနေ၍ ပစ်အပ် သောမြားမရောက်နိုင်အောင် အခြိအရံများကို အထပ်ထပ်စီစဉ်သည်။] ပန–ဆက်၊ ဥက္ကာနံ–မီးရှူးတို့၏၊ ဇေတ္တကာနိ–ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ သတာနိ– အရာတို့တည်း၊ ဣတိဝါ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဇေတ္တကာနိ သတာနီတိဝါ–ရာပေါင်းဤမျှလောက်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဇေတ္တကာနိ–ကုန်သော၊) သဟဿာနိ–အထောင်တို့တည်း၊ ဣတိဝါ–ဤသို့လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဇေတ္တကာနိသဟဿာနီတိဝါ–ထောင်ပေါင်း ဤမျှလောက်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပရိဏ္ဍေဒေါ–အပိုင်းအခြားသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဧဝရူပိ–ဤသို့သဘောရှိသော၊ ရာဇိဒ္ဓိ– မင်း၏တန်ခိုးကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ မဟာစ္စံရာဇာနုဘာဝေန ၊ပေ၊ တေန ပါယာသီတိ– ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

အဟုဒေဝ ဘယံတိ ဇတ္ထ–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (လဗ္ဘမာနံ–သော)၊ ဘယံ–ဘယသည်၊ (စတုဗိဓံ ၌စပ်)၊ စိတ္တုတ္တာသဘယံ–စိတ္တုတ္တာသဘယ လည်းကောင်း၊ ဉာဏဘယံ–ဉာဏဘယလည်းကော့ဘင်း၊ အာရမ္မဏဘယံ–အာရမ္မဏဘယ လည်းကောင်း၊ သြတ္တပ္ပဘယံ–သြတ္တပ္ပဘယလည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ စတုဗိဓံ–၄ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ–ထိုင၃ ပါးသော ဘယတို့တွင်၊ ဇာတိ၊ပေ၊ ဘယာနကန္တိ အာဒိနာ–ဇာတိ၊ပေ၊ ဘယာနကံ အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည်၊ စိတ္တုတ္တာသဘယံနာမ–စိတ္တုတ္တာသဘယ မည်၏၊ ဝါ–စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော ကြောက်ခြင်းမည်၏။ [ဇာတိ–ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဘယံ–ကြောက်တတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်၊ ဘယာနကံ–ကြောက်တတ်သော အခြင်းအရာသည်၊ (ဟောတိ)၊–အဘိဓမ္မာပိဋကေ, ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂ, တိကနိဒ္ဒေသ။]

တေပိ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇန္တိ တိ–တေပိ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇန္တိ ဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ အာဂတံ–လာသောဘယသည်၊ ဉာဏဘယံနာမ–ဉာဏဘယမည်၏၊ ဝါ–ကြောက်ဖွယ်ဟု သိမြင် ဆုံးဖြတ်တတ်သောတရား မည်၏။ [တေပိ–ထို နတ်တို့သော်မှလည်း၊ တထာဂတသ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မဒေသနံ–တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာ–

စိတ္တုတ္တာသဘယံ။ ။စိတ္တသ+ဥတ္တာသော စိတ္တုတ္တာသော–စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ယထာ တထာ–ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အကြောင်းကြောင့်၊ (အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့်)၊ ဘာယတီတိ ဘယံ–ကြောက်တတ်သောတရား၊ (ဘိဓာတ် အပစ္စည်း)၊ စိတ္တုတ္တာသောယေဝ+ဘယံ စိတ္တုတ္တာသောယေဝ+ဘယံ စိတ္တုတ္တာဘယံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းစသည်ကို တွေးမြဲ ကြောက်ရွံ့, ထိတ်လန့်နေသော စိတ်၏အမှုအရာကို ဆိုသည်။

ဘယာနကံ။ ။"ဘာယာနာကာရော–ကြောက်ခြင်းအခြင်းအရာ"ဟုဋီကာဖွင့်၏၊ အာကာရ ဖြင့်ဖွင့်လျှင် "ဘာဝသာဓနေ"ပြုရသည်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းရှိသော်လည်း ဘယံကဲ့သို့ "ဘာယတီတိ ဘယာနကံ"ဟု ကတ္တုသာဓနေပင်ပြု၍ ကြောက်နေသောစိတ်၏ အခြင်းအရာ အမှုအရာကိုပင် (ဘယံကဲ့သို့) အရကောက်နိုင်၏၊"ဘိဓာတ်, အာနကပစ္စည်း"ဟု ထောမနီဓိဆိုတ်။

ဉာဏဘယံ။ ။ဘုရားရှင်သည် ခန္ဓာ ၅–ပါးကိုဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ, ချုပ်ရာ အတ္ထင်္ဂမအားဖြင့် ၃–ပါးစီခွဲခြား၍ ဟောတော်မူသောအခါ အသက်ရှည်စွာ ချမ်းချမ်းသာသာနေရသော နတ်တို့သော်မှ ခန္ဓာ ၅–ပါးကို ကြောက်ဖွယ် ကြောက်စရာ ဟု ဆုံးဖြတ်သောဉာဏ်ဖြစ်၏၊ ထိုဉာဏ်ကို ဉာဏဘယဟု ဆိုသည်။ [ဘယတော–ကြောက်စရာဟူ၍+ဉာဏ်–သိတတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သောဉာဏ်တည်း၊ ဉာဏဘယံ။]

မုတ်ချက်။ ။ဉာဏ်သည် မဟာကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဒေါသမူစိတ်ကဲ့သို့ မကြောက်တတ်, ကြောက်စရာဘဲဟုသာ သိမြင်တတ်သည်၊ သမ္မသနဉာဏ်စသော ဉာဏ် ၁၀–ပါးတို့တွင် ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်မျိုးတည်း၊ သံဝေဂန္တိ သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်–သြတ္တပ္ပနှင့် တကွဖြစ်သောဉာဏ်၊ သန္တာသံတိ သဗ္ဗသော ဥဗ္ဗိဇ္ဇနံ–အလုံးစုံအားဖြင့် ထိတ်လန့်တတ်သော ဉာဏ်၊–ဋီကာသစ်။

ကြားနာရ၍၊ ယေဘုယျေန–များသောအားဖြင့်၊ ဘယ်–ဘယဉာဏ်သို့၊ ဝါ–ကြောက်ဖွယ်ဟု ဆုံးဖြတ်သောဉာဏ်သို့၊ သံဝေဂ–ထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်သို့၊ သန္တာသ–ပြင်းစွာ ထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ–ရောက်ကြကုန်၏၊–ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်, ခဇ္ဇနီယဝဂ်, သီဟနာဒသုတ်။]

တေနုန၊ပေ၊ အာဂစ္ဆတိတိ ဣဏ–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်သော ဘယသည်၊ အာရမ္မဏဘယံနာမ–အာရမ္မဏဘယ မည်၏၊ ဝါ–ကြောက်စရာအာရုံမည်၏။ [ဧတေ-ဤလူအထံသို့၊ တံ ဘယဘေရဝ–ထို ကြောက်စရာအာရုံသည်၊ အာဂစ္ဆတိနုနေ–လာလေယောင်တကား၊ (တစ်နည်း, ဘေရဝဘယံဟု ရှေ့နောက်ပြန်၍ "ထိုကြောက်တတ်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကြောက်စရာအာရုံသည်"ဟု သော်လည်း ပေးပါ။)၊–မဇ္ဈိမနိကာယ်, မူလပဏ္ဏာသ, ဘယဘေရဝသုတ်။]

ဘီရုံ ပသ်သန္တိ၊ပေ၊ ပါပန္တိ–ဘီရုံ ပသ်သန္တိ၊ပေ၊ ပါပံဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်သော၊) ဣဒံ–ဤဘယသည်၊ သြတ္တပ္ပဘယံနာမ–သြတ္တပ္ပဘယမည်၏၊ ဝါ–ကြောက်လန့်ကြောင်း သြတ္တပ္ပဘယမည်၏။ [ပဏ္ဍိတာ–ပညာရှိတို့သည်၊) ဘီရုံ–

ယေဘုယျေန။ ။"ယေဘုယျေနာတိ ထပေတ္မာ ခီဏာသဝဒေဝ ဘဒညေသံဝသေန ဗာဟုလ္လတော၊ ခီဏာသဝတ္တာ ဟိ တေသံ စိတ္တုတ္တြာသဘယမ္မိ နုပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ဉာဏဘယဖြစ်ရာ၌ ခီဏာသဝတို့မှာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ စိတ္တုတ္တြာသဘယသာ မဖြစ်ပါ၊ စိတ္တုတ္တြာသဘယကို အဋ္ဌကထာဝယ် ဤနေရာ၌ မပြ၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သံကိုကြား၍ ကြောက်ရာ ဥပမာနဘက်၌သာ ပြသည်၊ ထိုပြင်"တေပိ"အရ မြင့်သော ဗိမာန်တို့၌နေကြရသော နတ်တို့ကိုသာဖွင့်၍ ဗြဟ္မာတို့ကို မဖွင့်၊ နတ်မှန်လျှင်လည်း ခီဏာသဝဖြစ်သောအခါ စုတေကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ယေဘုယျေန"အရ "ထပေတ္မာ ခီဏာသဝဒေဝေ"ဟူသော အဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ယေဘုယျေနဖြင့် ဘယ သံဝေဂမဖြစ်သော နတ်များကို ရည်ရွယ်ဟန်တူပါသည်။

အာရမ္မဏဘယံ။ ။"အာရုံ"ဟူသည် ကြောက်စရာကောင်းသော သတ္တဝါနှင့် ကြောက်စရာကောင်းသော အရာဝတ္ထုတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အာဂစ္ဆတိ"ဟုဆိုသည်၊ ဘာယတိ ဘေသ္မာတိ ဘယံ၊ အာရမ္မဏမေဝ+ဘယံ အာရမ္မဏဘယံ၊ ဘီရုနော–ကြောက်တတ်သူ၏+ဣဒံ ဘေရဝံ၊ ဣဒံအနက်၌ ဏ ပစ္စည်း၊ ရာ၌ ဥကို အဝပြု၊ "ကြောက်တတ်သူ၏+ဥစ္စာ"ဟူသည် ကြောက်စရာအာရုံပင်တည်း။ [ဧတံ နရံ တံ ဘယဘေရဝံ အာဂစ္ဆတိနုနာတိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်။]

သြတ္တပ္ပဘယံ။ ။မကောင်းမှုမှ လန့်တတ်သော သြတ္တပ္ပစေတသိက်သည်ပင် ကြောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဘယလည်းမည်၏၊ "ပါပတော ဘာယတိ ဘေနောတိ ဘယံ၊ သြတ္တပ္ပမေဝ+ဘယံ သြတ္တပ္ပဘယံ"ဟုပြု၊ အကုသိုလ်ပြုဖို့အရေးရောက်လျှင် ကြောက်တတ်သူကို သာ ချီးမွမ်းကြ၏၊ ပြုရဲသူကို မချီးမွမ်းကြ၊ ဘီရုံ၌ ဘီဓာတ်, ကြ (ပါဠိ၌ ရ)ပစ္စည်း၊ ကြောက်လေ့ရှိသူ=ကြောက်တတ်သူတည်း။ [သူရံ–ပဂဇ္ဇမံသိနံ (ထောင်လွှားတက်ကြွသူကို ဖျက်ဆီးနိုင်သူကို၊ ဝါ–ကြွားတတ်သူကို နှိမ်လေ့ရှိသူကို)၊–ဋီကာ။]

မကောင်းမှုမှ ကြောက်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပသံသန္တိ–ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ တတ္ထ–ထို မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌၊ သုရံ–ရဲရင့်သူကို၊ နဟိ ပသံသန္တိ–မချီးမွမ်းကြကုန်သည်သာ၊ ဟိ–မချီးမွမ်းခြင်းသည် သင့်မြတ်၏၊ ဘယာ–မကောင်းမှုမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ သန္တော–သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ပါပ–မကောင်းမှုမှ၊ နကရောန္တိ–မပြုကြကုန်၊–ဒေဝတာသံယုတ်, သတုလ္လပကာယိကဝဂ်, သာဓုသုတ်ပါဠိတော်။] တေသု–ထို ၄–ပါးသော ဘယတို့တွင်၊ ဣဓ–ဤ အဟုဒေဝဘယံဟူသော ပါဠိ၌၊ စိတ္တုတ္တာသဘယ–စိတ်၏ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသော အကြောက်ခြင်းသည်၊ အဟု–ဖြစ်ပြီ၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အဟု၏ အနက်။

ဆမ္ဘိတတ္တံတိ–ကား၊ ဆမ္ဘိတသ–ခိုင်မာခြင်းရှိသော ကိုယ်၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ သကလသရီရစလနံ–အလုံးစုံသောကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်၊(အဟု၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ လောမဟံသောတိ–ကား၊ လောမဟံသနံ–အမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်၊ ဥဒ္ဓ–အထက်၌၊ ဌိတလောမတာ–တည်သော အမွေးရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ကြက်သီးမွေးညင်းထသဖြင့် ထောင်နေခြင်းကိုဆိုလိုသည်)၊ဣတိ အတ္ထော၊ ပန–ဆက်၊ သော အယံ လောမဟံသော–ထိုအမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ထို ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းသည်၊ ဓမ္မသဝနာဒီသု–တရားနာရာအခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ပီတိဥပဇ္ဇတ္တိကာလေ–ပီတိဖြစ်ရာအခါ၌၊ ပီတိယာပိ–ပီတိကြောင့်လည်း၊ ဟောတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဘိရုက ဇာတိကာနံ–ကြောက်တတ်သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သမ္ဘဟာရပိသာစာဒီ ဒဿနေသု–သတ်ပုတ်ရာစစ်ပွဲ မြေဘုတ်ဘီလူး အစရှိကို

အဟု အဟောသိတိ။ ။ပါဠိတော်၌ "အဟု ဒေဝ ဘယ"ဟုရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်အတိုင်း "စိတ္တုတ္တာသဘယ အဟု"ဟု ဆိုပြီးလျှင် ထိုအဟု၌ ဟုဓာတ်, ဤဝိဘတ်, (အ)လာ, သုတ်ကြီးဖြင့် ဤကိုချေ ရသပြုထားသည်ဟု သိစေလိုရ၏ "အဟောသိ"ဟု အနက်ဖွင့်သည်။ [ကွစိဓာတူတိ အာဒိနာ ဟူတော့ ဤဝိဘတ္တိသ လောပေါ, ရသတ္တံ၊–ရူပသိဒ္ဓိ, အာချာတ် (၄၄၉)။]

ဆမ္ဘိတတ္တံ။ ။ထဘိဓာတ်သည် ထမ္ဘ–ခက်မာခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထမ္ဘနံ ထမ္ဘော၊ သဠာတော ထမ္ဘော အသ အတ္ထိတိ ထမ္ဘိတံ (သရီရံ)၊ ထမ္ဘိတဟု ဖြစ်ပြီးမှ ထကို ဆပြုလျှင် "ဆမ္ဘိတ"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "ဆမ္ဘိတသဟတိ ထမ္ဘိတသ၊ ထကာရသ ဆကာရာဒေသော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်ရခြင်းမှာလည်း သက္ကတ၌ "သ္တမ္ဘိတ"ဟုရှိသောကြောင့်တည်း၊ ဆမ္ဘိတသ–ခက်မာခြင်း တောင့်တင်းခြင်းရှိသော ကိုယ်၏၊ ဘာဝေါ ဆမ္ဘိတတ္တံ၊ "တောင့်တင်းခိုင်မာ"ဟူရာ၌ လက်တွေ ခြေတွေ မလှုပ်နိုင်ဘဲ တုန်၍နေခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သကလသရီရစလနံတိ အတ္ထော"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

မြင်ရာအခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ဘယေနာပိ–ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ (ဟော်တိ–ဖြစ်တတ်၏၊) ဣဓ–ဤ အဇာတသတ်မင်း၏ ကြက်သီးမွေးညင်းထရာ၌၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော ၌စပ်၊) ဘယလောမဟံသောတိ–ကြောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အမွေးတို့၏ ရှင်ခြင်းဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ဆရာတို့ နိဿယ၌ "ဣဓ–ဤ အဟုဒေဝ ဘယံဟူသော ပါဋ်၌"ဟု စွဲတော်မူ၏။]

ပန–ပရိဟာရပက္ခမှ တစ်ပါး, စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကသ္မာ–အဘယ့်ကြောင့်၊ ဧသ(ဧသော)–ဤမင်းသည်၊ ဘီတော–ကြောက်သနည်း၊ ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊ အန္ဓကာရေန–အမိုက်မှောက်ကြောင့်၊ (ဘီတော–ကြောက်၏၊) ဣတိ–သို့၊ ဧကော–အချို့ကုန်သော ဥတ္တရဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ–ဆိုကြကုန်၏။ [ဧကေတိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော၊ ထို ဆရာတို့အလိုကို ဖွင့်ပြလို၍ "ရာဇဂဟေ ကိရ"စသည်မိန့်။] ကိရ–ချဲ့၊ ရာဇဂဟော–ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဒွတ္တိံသ–၃၂ ပေါက်သော၊ မဟာဒ္ဓါရာနိ–တံခါးမကြီးတို့သည်လည်းကောင်း၊ စတုသဋ္ဌိ–၆၄ ပေါက်သော၊ ခုဒ္ဒကဒ္ဓါရာနိ–တံခါးငယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ–ရှိကုန်၏)။ [တံခါးကြီးတစ်ပေါက်လျှင် တံခါးငယ် ၂–ပေါက်စီ အခြံအရံရှိသောကြောင့် "စတုသဋ္ဌိ ခုဒ္ဒကဒ္ဓါရာနိ"ဟုဆိုသည်။] ဇိုဝကဿ–၏၊ အမ္ဗဝနံ–သရက်ဥယျာဉ်သည်၊ ပါကာရဿစ–မြို့ရိုး၏လည်းကောင်း၊ ဂိဇ္ဈကူဋဿစ–ဂိဇ္ဈကူဋ်တောင်၏လည်းကောင်း၊ အန္တ ရာ–အကြား၌၊ ဟောတိ–ရှိ၏၊ သော–ထိုမင်းသည်၊ ပါစီနဒ္ဓါရေန–အရှေ့တံခါးပေါက်ဖြင့်၊ နိက္ခမိတ္တာ–ထွက်၍၊ ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယ–တောင်အရိပ်ဖြင့်၊ ပါဝိသိ–ဝင်ပြီ၊ တတ္ထ–ထို သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ပဗ္ဗတကူဋေန–တောင်ထွဋ်သည်၊ စန္ဒော–လကို၊ ဆာဒိတော–ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ၊ ပဗ္ဗတစ္ဆာယာယစ–တောင်ရိပ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခစ္ဆယာယစ–သစ်ပင်ရိပ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အန္ဓကာရံ–အမိုက်မှောက်သည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ (ဝဒန္တိ–ကုန်၏၊) တံပိ–ထို စကားသည်လည်း၊ အကာရဏံ–အကြောင်းမဟုတ်၊ (ကသ္မာ–ကြောင့်၊ တံပိ–သည်လည်း၊ အကာရဏံ–အကြောင်းမဟုတ်သနည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)–အကြင့်ကြောင့်၊ တဒါ–မြို့မှ ထွက်၍လာရာ ထိုအခါ၌၊ ဥက္ကာနံ–မီးရှူးတို့၏၊ သတသဟဿာနံ ပိ–အသိန်းတို့၏ သောမှလည်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ–အပိုင်းအခြားသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ (တသ္မာ–ကြောင့်၊ တံပိ, အကာရဏံ)၊ [အချို့စာအုပ်၌ "သတသဟဿာတိ–တသိန်းတို့ ဟူ၍လည်း"ဟု ရှိ၏။]

[မိမိ၏ဝါဒကို အဋ္ဌကထာဆရာ ပြလို၍ "အယံ ပန"စသည် မိန့်။] ပန–အဟုတ်ကား၊ အယံ–ဤမင်းသည်၊ အပ္ပသဒ္ဒတံ–တိုးသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ နိဿာယ–မှီ၍၊ (အကြောင်းပြု၍)၊ ဇိုဝကေ–ဇိုဝကဌ်၊ အာသင်္ကယ–ယုံမှားခြင်းကြောင့်၊ ဘီတော–ကြောက်၏။[ယုံမှားသံသယဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်ပြလို၍

"ဇီဝကော ကိရ"စသည်မိန့်။] ကိရ–ချဲ့၊ ဇီဝကော–သည်၊ အသ–ထို မင်းအား၊ ဥပရိပါသာဒေယော–ပြာသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌ပင်၊ အာရောစေသိ–သံတော်ဦး တင်ခဲ့ပြီ၊ (ကိုး)၊ မဟာရာဇ–မဟာရာဇာ၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားကို၊ ("ဥပသက်မိ တဗ္ဗော"၌စပ်၊) ဝါ–သည်၊ အပ္ပသဒ္ဒကာမော–တိုးသော အသံရှိသည်၏အဖြစ်ကို အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ဝါ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) အပ္ပသဒ္ဒနေဝ–တိုးသော အသံဖြင့်သာလျှင်၊ ဥပသက်မိတဗ္ဗော–ချဉ်းကပ်ထိုက်ပါ၏၊ ဣတိ–သို့၊ အာရောစေသိ)။

တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သံတော်ဦးတင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ရာဇာ–သည်၊ တူရိယသဒ္ဒ–တူရိယာသံကို၊ နိဝါရေသိ–တားမြစ်ရပြီ၊ တူရိယာနိ–တူရိယာတို့သည်၊ ဧကဝလ်–တီးမှုတ်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ ဂဟိတမတ္တာနေဝ–ကိုင်အပ်ကာမျှတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ ဝါစမ္မိ–စကားသံကိုလည်း၊ ဥစ္စံ–မြင့်မြင့်၊ ဝါ–ကျယ်ကျယ်၊ အနိစ္ဆာရယမာနာ–မထွက်စေကုန်ဘဲ၊ အစ္ဆရာသညာယ–လက်ဖျစ်တီးသံဟူသော အမှတ်အသားဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ–သွားကြကုန်၏၊ အမ္ဗဝနေပိ–သရက်ဥယျာဉ်၌လည်း၊ ကဿစိ–တစ်ပါးတစ်လေ၏၊ ခိပိတသဒ္ဒေါပိ–ချေဆတ်အပ်သော အသံကိုသော်မှ လည်း၊ နု သုယျတိ–မကြားအပ်။

စ–သည်သာကမသေး၊ ရာဇာနော နာမ–မင်းတို့မည်သည်၊ သဒ္ဒါဘိရတာ–အသံ၌ လွန်စွာမွေ့လျော်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သော–ထိုမင်းသည်၊ တံ အပ္ပသဒ္ဒတံ–ထို တိုးသောအသံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ နိဿာယ–မှီ၍(အကြောင်းပြု၍)၊ ဥက္ကဏ္ဌိ တော–ပျင်းရိ ငြီးငွေ့သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဇီဝကေပိ–ဇီဝကဘဲလည်း၊ အသက်–ယုံမှားခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ–ဖြစ်စေပြီ၊ (ကိုး)၊ အယံ ဇီဝကော–သည်၊ မယုံ–အကျွန်ုပ်၏၊ အမ္ဗဝနေ–၌၊ အမှုတေဒ္ဓသာနိ–အခွဲအားဖြင့် တစ်ဆယ့်သုံးလိကုန်သော၊ ဘိက္ခုသတာနိ–ရဟန်းအရာတို့သည်၊ (တစ်နည်း) အမှုတေဒ္ဓသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ–တစ်ထောင် နှစ်ရာ ငါးဆယ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဣတိ, အာဟ–ပြောပြီ၊ ဇေ္ဆစ–ဤ ဥယျာဉ်၌လည်း၊ ခိပိတသဒ္ဒ မတ္တံပိ–ချေဆတ်အပ်သော အသံမျှကိုသော်မှလည်း၊ နု သုယျတိ–မကြားအပ်၊ ဇေ(ဇော)–ဤ ဇီဝကသည်၊ အဘူတံ–ထင်ရှားမရှိဘဲ၊ ဝဏ္ဏေတွာ–လှည့်ပတ်၍၊ မံ–ငါ့ကို၊ နဂရတော–မြို့မှ၊ နီဟရိတွာ–ထုတ်ဆောင်၍၊ ပုရတော–ရှေ့၌၊ ဗလကာယံ–ဗိုလ်ပါ အပေါင်းကို၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ–ဖြစ်စေ၍၊ မံ–ကို၊ ဂဏ္ဍိတွာ–ဖမ်းယူ၍၊ အတ္တနော–ကိုယ်တိုင်၊ ဆတ္တံ–ထီးဖြူကို၊ ဥဿာပေတုကာမော–ထောင်မတ်စေခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ ဝါ–စိုက်ထူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟောတိ)မညေ–ဖြစ်လေယောင်တကား၊ ဟိ–ကြောင့်၏၊ အယံ–ဤ ဇီဝကသည်၊ ပဏ္ဍိတ–ငါးစီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိနံ–ဆင်တို့၏၊ ဗလံ–အားကို၊ ဓာရေတိ–ဆောင်နိုင်၏၊ စ–သည်သာမကသေး၊ မမ–ငါ၏၊ အဝိဒူရေနေဝ–

အနီးအရပ်ဖြင့်သာ၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏၊ မေ-ငါ၏၊ သန္ဓိကေစ-အနီးဌ်လည်း၊ အာဝုဓ ဟတ္ထော-လက်ဌ် လက်နက်ရှိသော၊ ဧကပုရိသောပိ-တစ်ယောက်သော ယောကျ်ား သော်မှလည်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ မေ-ငါ၏၊ အနတ္ထော-စီးပွားမဲ့သည်၊ အဟောဝတ-ဩော်....ဖြစ်လေစွတကား၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊(အာသက်-ကို၊ ဥပါဒေသိ-ပြီ)။

[ကြောက်ခြင်းအကြောင်းကို ပြပြီး၍ ဇီဝကအားပြောပုံကို ဆက်ပြလိုသော ကြောင့် "ဧဝံ ဘာယိတွာ စပန"စသည် မိန့်၊ ဘာယိတွာတိ ဘာယန ဟေတု၊-ဋီကာသစ်။] စနပ-ထပ်၍ ဆက်ဦးအုံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘာယိတွာ-ကြောက်ခြင်း ကြောင့်၊ အဘီတောဝိယ-မကြောက်သူကဲ့သို့၊ သန္ဓာရေတုမ္ပိ-စိတ်ကို ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှာလည်း၊ (မျိုသိပ်ထားခြင်းငှာလည်း၊) နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဘီတဘာဝံ-ကြောက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ တသ-ထို ဧဝံက အား၊ အာဝိ-ထင်စွာ၊ အကာသိ-ပြပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ အထခေါ ရာဇာပေ၊ နံ နိဋ္ဌေါသောတိ-အထခေါ ရာဇာပေ၊ နံ နိဋ္ဌေါသောတိဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထို အထခေါ ရာဇာ အစရှိသောစကားရပ်ဌ်၊ သမ္မာတိ-သမ္မဟူသော၊ ဒေ(ဒေသော)-ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဝယသာဘိလာပေါ-အရွယ် အားဖြင့် တူသူကိုခေါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ဝါ-မိတ်ဆွေကိုခေါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊

သမ္မ။ ။သက္ကတဌ် "သော်မျ"သည် ပါဠိ၏ "သမ္မ"ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏၊ သောမသဒ္ဒါသည် "လ"ဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ ထို လကဲ့သို့ ချစ်စရာကောင်းသောအရာကိုလည်း "သောမော ဣဝ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ယပစ္စည်း၊ သွတ္တဌ် အဏ်ပစ္စည်းထပ်သက်၍ "သော်မျ-ချစ်ဖွယ်ကောင်း သော မိတ်ဆွေ"ဟုဖြစ်၏၊ ထိုမှတ်ပြောင်းလာသော "သမ္မ"သဒ္ဒါလည်း ထိုအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝယသာဘိလာပေါ"ဟု ဆိုသည်၊ "သမ္မ-အချင်း"ဟု နိဿယပေးရာဌ်လည်း "အချင်းချင်း=သူငယ်ချင်း"ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဋီကာသစ်ဌ်ကား "သမ္မသဒ္ဒေါ သမာနတ္ထော, သမာနဘာဝေါစ ဝယေန"ဟုဖွင့်၏၊ ထိုအလို "သမောယေ ဝ သမ္မော"ဟု သွတ္တဌ် ယပစ္စည်း သက်ရလိမ့်မည်။]

ဝယသာ။ ။ဝယေန-အရွယ်အားဖြင့်+သမာနော-တူသူတည်း၊ ဝယသော-သူ၊ သမာနကို (သ)ပြု၊ ဥပမာ-ဟရိသဝဏ္ဏောဌ် "ဟရိသမာနဝဏ္ဏော-ရွှေအဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိ၏"ဟု အနက်ဖြစ်လျက် သမာနကို သပြုသကဲ့သို့တည်း၊ ဤသဒ္ဒါသည်နည်းအလိုအားဖြင့် "အရွယ်တူ" ကိုသာ ဟောနိုင်သော်လည်း အထင်ရှိမှုအားဖြင့် အရွယ်မတူစေကာမူ သဟာယ်ချင်း(သူငယ်ချင်း) ဟူသမျှကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ဥပမာ-"အဟံဝိယ ဒိသတိတိ မာရိသော"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ မာရိသသဒ္ဒါသည် "ငါနှင့်တူသူ=ငါ့ကို စိတ်ချမ်းသာသူ"အနက်ကို ဟောစေကာမူ ဒုက္ခရှိနေသော ငရဲသားကိုလည်း ရှင်ဖြစ်အားဖြင့် "မာရိသ"ဟု ခေါ်နိုင်သကဲ့သို့တည်း၊ ဝယသသ-မိတ်ဆွေကို+ အဘိလာပေါ-ရှေးရှုခေါ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဝယသာဘိလာပေါ၊ ဤသို့ ပြုသင့်၏၊ ဋီကာသစ်ဌ် "တေန+အဘိလာပေါ"ဟု ဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။

ဝယသ–မိတ်ဆွေ၊ ကစ္စိ–အသို့နည်း၊ မံ–ငါ့ကို၊ (နု ပလမ္ဘေသိ–မဖြားယောင်းဘဲ ရှိပါ၏လော”ဌ်စပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ နု ပလမ္ဘေသိတိ–ကား၊ ယံ–အကြင် အရာဝတ္ထုသည်၊ (တစ်ထောင့် နှစ်ရာ့ငါးဆယ်သော သံဃာအပေါင်းသည်၊) နတ္ထိ–မရှိ၊ တံ–ထို အရာဝတ္ထုကို၊ အတ္ထီတိ–ရှိ၏ဟူ၍၊ ဝတ္တာ–ပြောဆို၍၊ ကစ္စိ–အသို့နည်း၊ မံ–ကို၊ နု ဝိပ္ပလမ္ဘေယျာသိ–မဖြားယောင်းဘဲ ရှိပါ၏လော၊ နိဗ္ဗေါသောတိ–ကား၊ ကထာသလ္လာပ နိဗ္ဗေါသော–စကားပြောခြင်းဟူသော ကျယ်စွာသောအသံသည်၊ (“နု ဘဝိဿတိနာမ–မဖြစ်ဘဲရှိရသနည်း”ဌ်စပ်)။ [ကထာယ+သလ္လာပေါ၊ ကထာသလ္လာပေါ၊ ကထာသလ္လာပေါဝ+နိဗ္ဗေါသော ကထာသလ္လာပ နိဗ္ဗေါသော။]

မာ ဘာယိ မဟာရာဇာတိ–ကား၊ ဧဝံကော–သည်၊ (အာဒိမာဟ ဌ်စပ်၊) အယံ ရာဇာ–ဤမင်းသည်၊ မံ–ငါ့ကို၊ အယံ–ဤဧဝံကသည်၊ ပရံ–သူတစ်ပါးကို၊ ဧဝိတာ–ဧဝိတိန္ဒြေမှ၊ နု ဝေါရောပေတိ–မခွင့်တော့၊ (သောတာပန်ဖြစ်၍ သူ့အသက်မသတ်တော့၊) ဣတိ–သို့၊ နု ဇာနာတိ–မသိ၊ ပန–ထိုသို့ပင် မသိပါသော်လည်း၊နံ–ထိုမင်းကို၊ သစေ နု အဿာသေဿာမိ–အကယ်၍ မသက်သာစေအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝိနဿေယျ–ပျက်စီးရာ၏၊ [စိတ်ပင်ပန်းစရာရှိခြင်းကို “ဝိနဿေယျ”ဟု ဆိုသည်။] ဣတိ–သို့၊ စိန္တယိတ္တာ–ကြံ၍၊ ဒဏ္ဍ–ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ သမဿာသေန္တော–သက်သာစေလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မာ ဘာယိ မဟာရာဇာတိ–ဟူ၍၊ ဝတ္တာ–သံတော်ဦးတင်ပြီး၍၊ နု တံ ဒေဝါတိအာဒိ–နု တံ ဒေဝအစရှိသော စကားကို၊ အာဟ–သံတော်ဦးတင်ပြီ။ [“နု တံ ဒေဝဝ္ဘေမိ”စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ဟောခြင်းကိုပင်“ဒဏ္ဍ ကတ္တာ”ဟုဆိုသည်၊ နု တံ ဒေဝါတိ အာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဒဏ္ဍ ကတ္တာတိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

အဘိဏ္ဍမာတိ–ကား၊ အဘိမုခေါ–ရှေးရှုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ကမ=ဂစ္ဆ–သွားပါလော၊ ပဝိသ–ဝင်ပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန–ဆက်၊ သကိं–တစ်ကြိမ်၊ ဝုတ္တေ–ဆိုအပ်သော်၊ ဒဏ္ဍ–ခိုင်မြဲသည်၊ နု ဟောတိ၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ တရမာနောဝ–

ပလမ္ဘေသိ။ ။စုရာဒိ လဘိဓာတ်သည် “ဝဏ္ဏန–လှည့်ပတ် ဖြားယောင်ခြင်း”အနက်ကို ဟောဏ်၊ စုရာဒိ ဏေပစ္စည်း, ယျောသိဝိဘတ်၏ ယျကိုချေ၍ “ပလမ္ဘေသိ”ဟု ဖြစ်ကြောင်း သိစေလိုသောကြောင့် “ဝိပ္ပလမ္ဘေယျာသိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပါဠိတော်ဌ် “နု ဝဏ္ဏေသိ”ကိုပင် “နု ပလမ္ဘေသိ”ဟု ထပ်၍ ပရိယာယ်ဆိုသည်၊ ဤနေရာဌ် လှည့်ပတ်ခြင်းကိုပင် “ဖြားယောင်းခြင်း, သွေးဆောင်ခြင်း”ဟု ယူပါ–ဟူလို။

အဘိဏ္ဍမ။ ။အဘိကို “အဘိမုခေါ”ဟု ဖွင့်၍, ကမကို “ဂစ္ဆ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကမု–ပဒဝိကွေပေ (ဂတိမှိ)”ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ “ရှေးရှုသွားဖြင်း”ဟူသည် ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဝိသာတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပါယ်နက်ဖွင့်သည်။

အဆောတလျင်သာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဒွိကွတ္တုံ-၂ ကြိမ်၊ အာဟ-ပြီ၊ ဧတေ မဏ္ဍလ မာဠေ ဒီပါ စျာယန္တိ-တိ-ကား၊ မဟာရာဇ-ဇာ၊ စောရဗလံ နာမ-ခိုးသူအပေါင်း မည်သည်၊ ဒီပေ-ဆီမီးတို့ကို၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊ ဝါ-ညှိထွန်း၍၊ နတိဋ္ဌတိ-မတည်ပါ၊ (မီးထွန်း၍ နရိုးမဟုတ်ပါ၊) မဏ္ဍလမာဠေ-တန်ဆောင်းဝန်းဌ၊ ဧတေစ ဒီပါ-ဤဆီမီးတို့သည်လည်း၊ ဧလန္တိ-တောက်ပပါကုန်၏၊ မဟာရာဇ-ဇာ၊ ဧတာယ ဒီပသညာယ-ဤ ဆီမီးအမှတ်အသားဖြင့်၊ ယာဟိ-သွားပါလော၊ ဣတိ, ဝဒတိ-သံတော်ဦးတင်၏။

တရမာနောဝ ဒွိကွတ္တုံ။ ။"အဘိက္ခမ မဟာရာဇ"ဟု တစ်ခွန်းတည်းပြောလျှင် အေးစက်စက်ပြောလို ဖြစ်သောကြောင့် ခိုင်မြဲသောစကား မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ခိုင်မြဲအောင် အဆောတလျင်အနေအားဖြင့် ၂-ကြိမ်ထပ်၍ပြောသည်၊ (ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။) "ဘယေ ကောဓေ ပသံသာယ, တုရိတေ"စသော အဘိဓာန်(၁၀၇)လာ အာမေဋိတ် စကားပြောရာ၌ တုရိတ အာမေဋိတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "တရမာနောဝ"ဟု ဆို၏။

မဟာရာဇ စောရဗလံ နာမ။ ။"အဘိက္ခမ မဟာရာဇ"ဟု တိုက်တွန်းပြီးနောက် ထိုသို့ တိုက်တွန်းရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြလို၍ "ဧတေ မဏ္ဍလမာဠေ ဒီပါ စျာယန္တိ"ဟု သံတော်ဦးတင်သည်ဟု စကား ၂-ရပ် ဆက်သွယ်နေပုံကို ပြခြင်းငှာ "မဟာရာဇ စောရ ဗလံ နာမ"စသည်ကို မိန့်သည်။

ဇိုဝကကထာအဖွင့် ပြီး၏။

သာမညဖလ ပုစ္ဆာကထာအဖွင့်

၁၆၀။ နာဂသေ ဘူမိတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဝါ-သို့၊ ဟတ္ထိ-ဆင်ကို၊ အဘိရုဠှေန-စီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဂန္တုံ-သွားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တက်ကောင်း၏၊ အယံ-ဤအရပ်သည်၊ နာဂသေ-ဆင်၏၊ ဘူမိနာမ-သွားနိုင်လောက်ရာ မြေအရပ်မည်၏၊ နာဂါ ပစ္စောရောဟိတွာတိ-ကား၊ ဝိဟာရသေ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ-တံခါးမုခ်၏ အပြင်ဘက်၌၊ ဟတ္ထိတော-ဆင်တော်မှ၊ သြရောဟိတွာ-သက်ဆင်း၍၊["ပတ္တိကောဝ-ခြေဖြင့်သွားသည်သာ၊(ဟုတ္တာ)၊ပေ၊ ဥပသက်မိ" ၌စပ်။] ပန-ဆက်၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ပတိဋ္ဌိတသမကာလေ-တည်ရာကာလနှင့် ညီမျှသောကာလ၌ပင်၊ ဘဂဝတော-၏၊ တေဇော-တန်ခိုးအာနုဘော်သည်၊ ရညော-

---

နာဂသေ ဘူမိ။ ။"ဝိဟာရသေ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ"ကိုထောက်၍ ဆင်ဖြင့်သွားလို့ ဖြစ်လောက်ရာ "နာဂသေ ဘူမိ"ဟူသည် "ကျောင်းတိုက်သို့ဝင်ရာ တံခါးမုခ်၏ အပြင်ဘက် အရပ်တည်း"ဟု မှတ်ပါ၊ တံခါးမုခ်ရောက်လျှင်ကား ဆင်စီးရ၍ဝင်ဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့၊ တံခါးမုခ်က ဆင်နှင့်တကွ စီးသူပါလွတ်လောက်အောင် မမြင့်-ဟူလို။

၏၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ဖရိ-ပြန့်နှံ့ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အသ-ထိုမင်း၏၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏာ၌ပင်၊ သကလသရီရတော-အလုံးစုံသော ကိုယ်မှ၊ သေဒါ-ချွေးတို့သည်၊ မုစ္စံသု-ယိုထွက်ကုန်ပြီ၊ သာဌကာ-အဝတ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပီဠေတွာ-ညှစ်၍၊ အပနေတဗ္ဗာဝိယ-ဖယ်ရှားထိုက်ကုန်သကဲ့သို့၊ အဟောသုံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ အပရာဓံ-အပြစ်ကို၊ အရိတ္တာ-အမှတ်ရ၍၊ မဟာဘယံ-ကြီးစွာသော ကြောက်ခြင်းသည်၊ ဥပဋ္ဌိ-ဖြစ်ပြီ။ [ဤသို့ ကြီးစွာကြောက်ခြင်း၏ ဖြစ်မှုကြောင့် ချွေးထွက်မှု ဖြစ်ရသည်၊ ဘုရားရှင်၏ တေဇောပြန့်မှုကြောင့်ကား ကိုယ်စိတ် ငြိမ်းအေးကြောင်း သာဖြစ်သောကြောင့် ချွေးမထွက်နိုင်ပါ။]

သော-ထိုမင်းသည်၊ ဥဇုကံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ ဂန္တုံ-သွားခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဧဝံကံ-ဧဝကကို၊ ဟေတ္ထာ-လက်၌၊ ဂဟေတ္တာ-ဆွဲကိုင်၍၊ အာရာမစာရိကံ-အာရာမ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ စရမာနောဝိယ-လှည့်လည်သကဲ့သို့၊ ["လှည့်လည်ခြင်းကို လှည့်လည်"ဟု အရတူသာကြောင့် စာရိကံ စရမာနောကို အဘေဒဘေဒူပစာ ကြပါ။] သမ္မဇ္ဇိတ-အချင်း ဧဝက၊ ဣဒံ-ဤအရာကို၊ (ကျောင်းတိုက်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ တေ-သင်သည်၊ သုဋ္ဌု-ကောင်းစွာ၊ ကာရိတံ-ပြုလုပ်စေအပ်ပါပြီ၊ ဝါ-ဆောက်လိပ်စေအပ်ပါပြီ၊ ဣဒံ-ကို၊ သုဋ္ဌု-စွာ၊ ကာရိတံ-ပြီ၊ ဝါ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိဟာရဿ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘဏာမာနော-ပြောဆိုလျက်၊ အနုဂ္ဂမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ မဏ္ဍလမာဠဿ-တန်ဆောင်းဝန်း၏၊ ဒ္ဝါရံ-တံခါးပေါက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-တံခါးပေါက်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ၊ သမ္မတ္တော-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။

ကဟံ ပန သမ္မာတိ-ကဟံ ပန သမ္မဟ္ရ၍၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ-မေးသနည်း၊ ဣတိ-ဤကားပုစ္ဆာတည်း၊ တာဝ-မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းဆရာ တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ကုန်သော၊) ဧကေ-အချို့သော ဥတ္တရဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း ဆရာတို့သည်၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊) ဣတိ, ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဣမိနာ-ဤမင်းသည်၊ ဒဟရ ကာလေ-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌၊ ဝါ-ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌၊ ["ဒဟရဿ+ ကာလော" ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌"ဟူသောအနက်ကား အဓိပ္ပါယတ္ထာ။] ပိတရာ-ခမည်းတော်နှင့်၊ သဒ္ဓိं-တကွ၊ အာဂမ္မ-လာ၍၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒိဋ္ဌ ပုဗ္ဗော-ရှေးဦးဖူးမြင်အပ်ပြီ၊ ဝါ-ဖူးမြင်အပ်ဘူးပြီ၊ [ပုဗ္ဗေ+ဒိဋ္ဌော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။] ပန-ထိုသို့ပင် ဖူးမြင်အပ်အပ်ဘူးပါသော်လည်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ပါပမိတ္တသံသဂ္ဂေန-ယုတ်မာသောမိတ်ဆွေနှင့် ပေါင်းမိခြင်းကြောင့်၊ ပိတုဃာတကံ-ခမည်းတော်

သတ်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-၍လည်းကောင်း၊ အဘိမာရေ-လေးသမားတို့ကို၊ ပေသေတ္တာ-စေလွှတ်၍လည်းကောင်း၊ ဓနုပါလံ-ဓနုပါလဆင်ကို၊ ဝါ-နာဠာဂိရိဆင်ကို၊ မုဉ္စာ ပေတ္တာ-လွှတ်စေ၍လည်းကောင်း၊ မဟာပရာဓော-များစွာသော အပြစ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သမ္မုခီဘာဝံ-မျက်မှောက်တော်၏အဖြစ်သို့၊ နဥပဂတပုဗ္ဗော-ရှေးခဏ မကပ်ရောက်၊ဝါ-မချဉ်းကပ်ဘူးတော့၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မချဉ်းကပ်ဘူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အသဒ္ဓါနန္တော-ကောင်းစွာ မသိသည်၊ ဝါ-မမှတ်မိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒန္တိ)။

တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ အကာရဏံ-သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ (ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ အကာရဏံ-သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်သနည်း)၊ ဟိ(ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏော-ရောပြွမ်းသော ၃၂-ပါးသော မြတ်သောလက္ခဏာတော်ကြီးရှိတော်မူသည်၊ အနုဗျဉ္ဇန ပဋိပဏ္ဏိတော-ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်တော်မူတော်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏာဟိ-၆ ပါးသော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ရသ္မီဟိ-ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ အာရာမံ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ဩဘာသေတ္တာ-ထွန်းလင်းစေ၍၊ တာရာဂဏာပရိဝုတော-ကြယ်တာရာအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သော၊ ပုဏ္ဏစန္ဒောဝိယ-လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့၊ ဘိက္ခုဂဏာပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ မဏ္ဍလမာဠမဗ္ဗေ-တန်ဆောင်းဝန်း၏အလယ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်မူ၏၊ တံ-ထိုထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ နု ဇာနေယျ-မသိနိုင်ဘဲရှိအံ့နည်း၊ (ဇာနေယျ ဧဝ-သိနိုင်သည်သာ၊)၊ (တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ အကာရဏံ-သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်၊ ပန်-အဟုတ်ကား၊ အယံ-ဤမင်းသည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဣဿရိယလီဠာယ-အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၏ တင့်တယ်ခြင်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ [ဣဿရသ+ဘာဝေါ ဣဿရိယံ-အစိုးရ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးစည်းစိမ်၊ ထို၏တင့်တယ်စမ္ဘာယ်ခြင်းကို"ဣဿရိယလီဠာ"ဟုခေါ်သည်။] ဟိ-မှန်၊(ရာဇာနော-မင်းတို့သည်)၊

အဘိမာရေ။ ။မြတ်စွာဘုရားကိုလွမ်းမိုး၍ သတ်မည့် လေးသမားတို့ကို "အဘိမာရ"ဟု ခေါ်၏။ [အဘိမာရေတိ အဘိဘဝိတ္တာ ဘဂဝန္တံ မာရဏတ္ထာယ ပယောဇိတေ ဓနုဝေရေ-ပါစိတ်, ဂဏသောဓနသိက္ခာပုဒ်၊-ဝိမတိ။]

ဓနုပါလံ။ ။နာဠာဂိရိဆင်ကိုပင် "ဓနုပါလ"ဟု ခေါ်သည်၊ သော ဟိ တဒါ(ဘုရားရှင်ကို နင်းသတ်ဖို့ စေလွှတ်အပ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာတော်ကြောင့် ယဉ်ကျေးရာထိုအခါ၌) နာဂရေဟိ ပူဇိတဓနရာသိနော လဘနတော ဓနုပါလောတိ ဝေါဟရီယတိ၊ [ဓနုံ-လူတို့ ပူဇော်အပ်သော ဥစ္စာကို+ပါလေတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓနုပါလော။]

ဇာနန္တရာပိ–သိပါကုန်သော်လည်း၊ အဇာနန္တရာဝိယ–မသိကုန်သကဲ့သို့၊ ယံ ပုစ္ဆန္တိ–အကြင် မေးကြကုန်၏၊ ဧသော-ဤသိပါလျက် မသိဟန်ဆောင်၍ မေးခြင်းသည်၊ ရာဇကုလာနံ–မင်းမျိုးတို့၏၊ ပကတိ–ပင်ကိုယ်သဘောတည်း။

ပန–ဆက်၊ ဧဝံကော–သည်၊ တံ–ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ–ကြား၍၊ အယံ ရာဇာ–ဤမင်းသည်၊ ပထဝိယံ-မြေပေါ်၌၊ ဌတ္တာ–ရပ်၍၊ ပထဝီ–မြေသည်၊ ကုဟိံ–အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ–သို့၊ (ဝဒမာနောဝိယ–ပြောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း)၊ နဘံ–ကောင်းကင်ကို၊ ဥလ္လောကေတ္တာ–မော်ကြည့်၍၊ စန္ဒိမသူရိယာ–လ, နေတို့သည်၊ ကုဟိံ–နည်း၊ ဣတိ,(ဝဒမာနောဝိယ)၊ သိနေရုမူလေ–မြင်းမိုရ်တောင်ခြေ၌၊ ဌတ္တာ–ရပ်၍၊ သိနေရု–မြင်းမိုရ်တောင်သည်၊ ကုဟိံ–နည်း၊ ဣတိ, ဝဒမာနောဝိယ–လည်းကောင်း၊ ဒသဗလဿ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပုရတော–ရှေ့တော်၌၊ ဌတ္တာ–ရပ်တည်၍၊ ဘဂဝါ–သည်၊ ကုဟိံ–နည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ပုစ္ဆတိ-မေးဘိ၏၊ ဟန္ဒ-ယခု၊ အသ-ထိုမင်းအား၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ ဒဿဿာမိ-ပြအံ့၊ ဣတိ–သို့၊ စိန္တေတ္တာ-ကြံ၍၊ ယေန–အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ–သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန–ထိုအရပ်၌၊ ဝါ–သို့၊ အဠုလိံ–လက်အုပ်ကို၊ ပဏာမေတ္တာ–ညွတ်စေ၍၊ (တစ်နည်း) အဠုလိံ ပဏာမေတ္တာ–လက်အုပ်ချီ၍၊ ဧသော မဟာရာဇာတိ အာဒိံ–ဧသော မဟာရာဇ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ–ပြီ၊ ပုရေက္ခတောတိ–ကား၊ ပရိဝါရေတ္တာ–ခြံရံ၍၊ နိသိန္နဿ–ထိုင်နေသော ဘိက္ခုသံဃာ၏၊ ပုရတော–ရှေ့၌၊ နိသိန္နော–ထိုင်နေတော်မူသော၊ (ဧသော–ဤပုဂ္ဂိုလ်ကား၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားပါတည်း–ဟု ပါဠိတော်၌ ရှေ့သို့လှည့်၍ စပ်ပါ)။

ပကတိဟောသာ။ ။"ဘုရားရှင်၏ ရှေ့တော်၌ ဣသရိယလိဒ္ဓာဖြင့် ဟန်ကြီးပန်ကြီး လုပ်၍ မေးခြင်းသည် ဘုရားကို မလေးစာရာ မရောက်ပါလော"ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ပကတိဟောသာ"စသည်မိန့်၊ ထိုသို့ မေးခြင်းမှာ မင်းမျိုးတို့၏ ရိုးရာထုံးစံဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်ကို မလေးစားရာ မရောက်ပါ–ဟူလို၊ ဤသို့ မလေးစားရာ မရောက်သော်လည်း ဧဝံကသည် ထိုသို့ မေးအပ်သည်ကို ခံချင်ဟန် မတူ၊ ထို့ကြောင့် "ဧဝံကော ပန"စသည်ကို အဌကထာဆရာ မိန့်သည်။

ပုရေက္ခတောတိ။ ။ပုရေ–ဘိက္ခုသံဃာ၏ ရှေ့၌+ကတော–ပြုအပ် ထားအပ်သည်တည်း၊ ပုရေက္ခတော–သည်၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း "ခြံရံ၍နေသော ဘိက္ခုသံဃာ၏ ရှေ့၌"ဟု သာ အဓိပ္ပါယ် ဆိုလိုသောကြောင့် "ပရိဝါရေတ္တာ၊ပေ၊ ပုရတော"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ ပုရတောဏ်နောက်၌ နိသိန္နောကား ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော နိသိန္နော သဒ္ဒါပင်တည်း၊ ပါဠိတော်၌ "နိသိန္နော ပုရေက္ခတော ဘိက္ခုသံဃဿ"ဟု ပုရေက္ခတောပုဒ်က နောက်၌နေသော်လည်း ရှေ့နိသိန္နောကို လှည့်၍စပ်ပါဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ပုရတော နိသိန္နော"ဟုမိန့်သည်။

၁၆၁။ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊(အတ္ထိ-ရှိတော်မူ၏)၊ တတ္ထ-ထို ဘုရားရှိတော်မူရာအရပ်၌၊ ဝါ-အရပ်သို့၊ ဂတော-သွားပြီ၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ ဥပဂတော-ချဉ်းကပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။

ကေမန္တ အဒ္ဓာသိတိ-ကား၊ ဘဂဝန္တံ ဝါ-မြတ်စွာဘုရားကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃံ ဝါ-ရဟန်းအပေါင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အသယံ ဌယမာနော-မထိခိုက်စေဘဲ၊ အတ္ထနော-မိမိအား၊ ဝါ-၏၊ ဌာတုံ-ရပ်တည်ခြင်းငှာ၊ အနုစ္ဆဝိကေ-လျောက်ပတ်သော၊ ကေသို-တစ်ခုသော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဧကောဝ-တစ်ယောက်တည်းသာလျှင်၊ အဒ္ဓာသိ-ရပ်ပြီ၊ (ရပ်ပြီးမှ ထိုင်လိမ့်မည်)။

ယတ္ထ တတ္ထ ဂတော။ ။"ယေန တေနတ္ထိ၌ နာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သော ဝိဘတ်တည်း"ဟု သိစေလို၍ "ယတ္ထ တတ္ထ"ဟု ဖွင့်သည်၊ တတ္ထကို "၌"ဟုလည်းကောင်း, "သို့"ဟုလည်းကောင်း ၂-မျိုးပင် ဖွင့်လေ့ရှိကြ၏၊ ဥပသင်္ကမိကိုလည်း "ဂတော"ဟုဖွင့်၏၊ "ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ"ဟုပေးပါ-ဟူလို၊ ထိုသို့သွားရာ၌ ရောက်ရံသွားသော အသွားကို ရှေ့၌ "သမ္ပတ္တော"ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ အနီးသို့ရောက်အောင် သွားသော ချဉ်းကပ်မှု အသွားကို ယူစေလို၍ "သန္တိကံ ဥပဂတော"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဥပသင်္ကမိ-ချဉ်းကပ်ပြီ"ဟု ပေးကြသောအနက်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထဟု မှတ်ပါ။

ဧကမန္တံ။ ။"ဧကသို့ ပဒေသေ"ဟု ဖွင့်ရာ၌ အဘိဓာန်(၇၉၁)၌လာသော အန္တသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ပဒေသအနက်မပါ၊ သို့သော် ကောဋ္ဌာသ (အဖို့အစု)အနက်နှင့်ကား လျော်သလိုရှိ၏၊ သို့မဟုတ် ပဒေသအနက်ကိုပင် အဘိဓာန်၌မပါသော အနက်အထူးဟု ယူပါ၊ "ဧကသို့ ပဒေသေ"ဟုဖွင့်သောကြောင့် "အဓိကရဏအနက်၌ ဒုတိယာသက်ထားသည်" ဟု ပါရာဒိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ၌ဖွင့်သည်၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ပင် "ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ"ဟု ပေးရသော ကြိယာဝိသေသန အနက်ကိုလည်း ဖွင့်သေး၏။

အနုစ္ဆဝိကပဒေသ။ ။"သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အရပ်"ဟူသည် ထိုင်ခြင်း၏အပြစ် ၆-ပါးမှ လွတ်သောအရပ်တည်း၊ ထိုအပြစ် ၆-ပါးကို ထို ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ၌ အကျယ်ပြထားပြီ၊ အချုပ်မှာ-ချဉ်းကပ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ချဉ်းကပ်သူတို့ ဝေးလွန်း, နီးလွန်း, လေညာ, မြင့်လွန်း, ရှေ့တည့်တည့်, နောက်ကျောဘက် အရပ်တို့တည်း၊ ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌ မဂ်လသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား ထို ၆-ပါးအပြင် "နံ ကဏ္ဍေ-စိုထိုင်းသော မြစ်ကမ်းစသော အရပ်၌လည်း မထိုရာ၊ နံ သြနတေ-နိမ့်လွန်းသော နေရာ၌လည်း မထိုင်ရာ"ဟု အပို ၂-ပါးထည့်၍ နေရာ အပြစ် ၈-ပါးဟု ဆိုသည်။

> နံ ပစ္ဆတော နံ ပုရတော, နာပိ အာသန္နဂူရတော၊
> နံ ကဏ္ဍေ နော ပဋိဝါတေ, နံ စာပိ သြနတုန္နတေ'
> ဣမေ ဒေါသေ ဝိဝဇ္ဇေတ္မာ, ဧကမန္တံ ဌိတာ အဟု။

တုဏ္ဍိဘူတံ တုဏ္ဍိဘူတံတိ–ကား၊ ယတော ယတော–အကြင်အကြင် အရပ်သို့၊ ဝိလောကေတိ–စောင်းငဲ့၍ ကြည့်၏၊ [အချို့စာအုပ်၌ "အနုဝိလောကေတိ–အစဉ် အတိုင်း လှည့်လည်၍ကြည့်၏"ဟုရှိ၏။] တတော တတော–ထိုထိုအရပ်၌၊ တုဏ္ဍိ ဘူတမေव–ဆိတ်ဆိတ် ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ("ဘိက္ခုသံဃံ, အနုဝိလော ကေတွာ"၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော။

ဟိ–ချဲ့၊ [တုဏ္ဍိဘူတ ဖြစ်ပုံကို ချဲ့သည်။] တတ္ထ–ထို ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧက ဘိက္ခုသပိ–တစ်ပါးသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ–လက်၏ စက်ဆုပ်အပ် စွာ ပြုအပ်သော အမူအရာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–လက်လှုပ်ခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ ပါဒကုက္ကုစ္စံ–ခြေ၏ စက်ဆုပ်အပ်စွာ ပြုအပ်သော အမူအရာသည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–ခြေလှုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ခိပိတသဒ္ဒေ–ချေဆတ် အပ်သော အသံသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ သဗ္ဗာလက်ာရပဋိမဏ္ဍိတံ–အလုံးစုံ သောတန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ နာဋကပရိဝါရံ–ကချေသည် အခြံအရံ

တုဏ္ဍိဘူတံ။ ။တုဏ္ဍိဘူတဖြစ်ခြင်း၏ သံယောတော်အားလုံးခ္ခ ပြန့်နှံ့လျက် ရှိနေကြောင်းကို သိစေလိုရ၍ "တုဏ္ဍိဘူတံ တုဏ္ဍိဘူတံ"ဟု ဝိစ္ဆာပုဒ်ကို ပါဠိတော်၌ မိန့်သည်၊ ထို ဝိစ္ဆာအနက်ကို ယူ၍ အဋ္ဌကထာ၌ "ယတော ယတော, တတော တတော"ဟု ဝိစ္ဆာပင် ဖွင့်သည်၊ ယတောခ္ခ တောပစ္စည်းကို ကံအနက်ခ္ခ သက်စေ၍ ဝိလောကေတိ ၌စပ်၊ တတောခ္ခ တောပစ္စည်းကို အဓိကရဏအနက်ခ္ခ သက်စေ၍ တုဏ္ဍိဘူတံခ္ခ စပ်ပါ၊ ပါဠိတော်၌ "တုဏ္ဍိဘူတံ တုဏ္ဍိဘူတံ ဘိက္ခုသံဃံ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ယတော, တတော"ကိုလည်း အရပ်ကိုစွဲမှ တုဏ္ဍိဘူတံနှင့် အရက္ခဲသဖြင့် သဒ္ဒါနေသင့်လျော်မည်၊ ဋီကာသစ်၌ "ယတော ယတော ဘိက္ခုတော"ဟုဖွင့်၏၊ တုဏ္ဍိဘူတံနှင့် အနက်အရ တူနေသောကြောင့် စဉ်းစားပါ။

ကုက္ကုစ္စံ။ ။"ဟတ္ထသ ကုကတတ္တာ အသံယမော အသမ္ဘဝေ ဥကိရိယာ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံတိ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် "အသံယမော–လက်ကို မစောင့်စည်းခြင်း (လက်လှုပ် ခြင်း), အသမ္ဘဝေ ဥကိရိယာ–မဆင်မခြင် မစဉ်းမစား ပြုခြင်း"ဟူသော အမူအရာကို "ကုက္ကုစ္စ" ဟုမှတ်ပါ။ ["ကုစ္ဆိတံ–စက်ဆုပ်အပ်စွာ+ကတံ–ပြုအပ်သော အမူအရာတည်း၊ ကုကတံ–ရာ၊ ကုကတမေव ကုက္ကုစ္စံ"ဟုပြု၍ သွတ္တခ္ခ ဏျပစ္စည်းသက်ပါ၊ ဟတ္ထသ+ကုက္ကုစ္စံ ဟတ္ထ ကုက္ကုစ္စံ။]

ဝါ၏ အနက်။ ။ကုက္ကုစ္စံဝါခ္ခ ဝါသဒ္ဒါသည် အဝုတ္တဝိကပ္ပနအနက် (တိုက်ရိုက်မဆိုအပ် သော စကားအသည်မ–မျက်စိကို မစောင်စည်းခြင်း, သောတ အသည်မ–နားကို မစောင့်စည်း ခြင်းစသည်ကို ပြုစီရင်ခြင်းအနက်)ရှိ၏၊ အဝုတ္တသမုစ္စည်းမျိုးပင်းတည်း၊ ဝါသဒ္ဒါဖြစ်၍ "ဝိကပ္ပနတ္ထ"ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုအသည်မတို့တွင် စကားအသည်မသည် သောတ ဃာန စသော အသည်မတို့၏ ပဌမလည်းဖြစ်, သာ၍ စောင့်စည်းဖို့လည်း ခဲယဉ်းသောကြောင့် ထို စကားအသည်မ မပြုကြပုံကို ပြခြင်းငှာ "သဗ္ဗာလက်ာရပဋိမဏ္ဍိတံ"စသည်ကို မိန့်သည်။ [သံယာ့ပရိသတ် အစည်းအဝေးတိုင်းခ္ခ ဤအသည်မများ မဖြစ်စေဘဲ ငြိမ်သက်စွာနေနိုင်အောင် သတိပြုသင့်လှပေသည်။]

ရှိသော၊ ဘဂဝတောဘုရား-၏၊ အဘိမုခေ-ရှေးရှုအရပ်၌၊ ဋ္ဌိတံ-တည်သော၊ ရာဇာနံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရာဇပရိသံဝါ-မင်း၏ ပရိသတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကဘိက္ခုပိ-တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ နိ သြလောကေသိ-မကြည့်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ ယေဝ-ကိုသာ၊ သြလောကယမာနာ-ကြည့်ရှု ဖူးမျှော်ကြကုန်လျက်၊ နိသိဒိံသု-ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

ရာဇာ-သည်၊ တေသံ-ထို ရဟန်းတော်တို့၏၊ ဥပသမေ-ငြိမ်သက်ခြင်း၌၊ ပသီဒိတွာ-ကြည်သိုး၍၊ ဝိဂတပက်တာယ-ကင်းသော ညွှန်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပွသန္နံ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော၊ ရဟဒမိဝ-ရေအိုင်ကဲ့သို့၊ ဥပသန္တိန္ဒြိယံ-ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်၊ အနုဝိလောကေတွာ-အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှု၍၊ ဥဒါနံ-ဥဒါန်းကို၊ ဝါ-ဝမ်းမြောက်နှစ်လို မြွက်ဆိုအပ်သော စကားကို၊ ဥဒါနေသိ-ကြူးရင့်ပြီ၊ ဝါ-မြွက်ဆိုပြီ။

တတ္ထ-ထို ဥဒါန်းစကား၌၊ ဣမိနာတိ-ဣမိနာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ (ဒီပေတိ ၌စပ်)၊ ကာယိကေနစ-ကိုယ်၌ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝါစသိကေနစ-နှုတ်၌ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ မာနသိကေနစ-စိတ်၌ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ယေန သိလူပသမေန-အကြင် သီလကြောင့် ငြိမ်သက်ခြင်းဖြင့်၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊

ဝိပွသန္နံ ရဟဒမိဝ။ ။ပါဠိတော်၌ "ရဟဒမိဝ ဝိပွသန္နံ"ဟူသော ဝါကျကို "ဝိပွသန္နံ ရဟဒမိဝ"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ထားရံသာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဝိဂတပက်တာယ-ဟူသောဟိတ်သည် ဝိပွသန္နံ၏သာ ဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဝိပွသန္နံသည် သန္တိန္ဒြိယ်၏ ဥပမာနဖြစ်၍, ရဟဒံသည် ဘိက္ခုသံဃ၏ ဥပမာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း "ဝိပွသန္နံ+ ရဟဒမိဝ"ဟု ဝါကျရှိပါစေ၊ စာအုပ်တို့၌"ဝိပွသန္နရဟဒမိဝ"ဟု သမာသ်ရှိသည်မှာ မကောင်းပါ။

ဣမိနာ၊ပေ၊ ဒီပေတိ။ ။ပါဠိတော်နောက်နား၌ "ယေနေတရဟိ ဥပသမေန၊ပေ၊ သမန္နာဂတော"ဟု အနိယမဝါကျ ရှိ၏၊ ထို အနိယမဝါကျကို အတွင်းသွင်း၍ ဣမိနာ၏စွဲနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ယေန၊ပေ၊ ဥပသန္တော"ဟု မိန့်သည်၊ "ဣမိနာတိ"ကို ဒီပေတိ၌ စပ်ဖို့ရန် "ဣမိနာတိ-ဣမိနာဟူသော ပါဠိဖြင့်"ဟု ပေးရသည်။

မာနသိကေနစ။ ။ပရစိတ္တဝိဇာနမဟုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မာနသိက ဥပသမကို သိနိုင်မှု မရှိပါသော်လည်း, ကာယိက-ဝါစသိက ဥပသမတို့ကို တိုက်ရိုက်တွေ့ရသဖြင့် မာနသိက ဥပသမကိုလည်း မှန်းဆ၍သိနိုင်သောကြောင့် "မာနသိကေနစ"ဟု ဆိုသည်။

သိလူပသမေန။ ။သိလူပသမ-ဟူသည် သီလကြောင့် ငြိမ်သက်ခြင်းတည်း၊ သီလသည် ကိုယ်, နှုတ်, စိတ်တို့၏ ငြိမ်သက်ကြောင်းသာဖြစ်၏၊ ငြိမ်သက်ခြင်း ကြီယာမဟုတ်၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ, ဣန္ဒြိယသံဝရသီလများကို စောင့်လျှင် ထို သီလကြောင့် ကိုယ်, နှုတ်သာမက, စိတ်လည်း ငြိမ်သက်နိုင်သည်။

ဥပသန္တော–ငြိမ်သက်တော်မူ၏၊ ဣမိနာ ဥပသမေန–ဤ ငြိမ်သက်ကြောင်း သီလနှင့်၊ (သမန္နာဂတော–ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတု–ဖြစ်ပါစေသတည်း၊) ဣတိ, ဒီပေတိ။

တတ္ထ–တို ဥဒါန်းစကားခ်ီ၊ မေ–ငါ၏၊ ပုတ္တော–သားတော်သည်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ–ရဟန်းပြု၍၊ ဣမေ ဘိက္ခုဝိယ–ဤ ရဟန်းတော်တို့ကဲ့သို့၊ ဥပသန္တော–ငြိမ်သက်သည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ပါမူကား၊ အဟောဝတ–ချော်....ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ ဣဒံ–ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်၍၊ သေ(ဧသော)–ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဧဝံ–ဤသို့ ဣမိနာ မေ ဥပသမေနဟူ၍၊ နှ အာဟ–မြွက်ဆိုသည် မဟုတ်၊ ပန–အဟုတ်ကား၊ အယံ–ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ–ကို၊ ဒိသွာ–၍၊ ပသန္နော–ကြည်ညိုသည်၊ (ဟုတွာ–၍၊ ဝါ–ကြောင့်၊) ပုတ္တံ–ကို၊ အနုသရိ–အမှတ်ရပြီ၊ ဟိ–မှန်၊ ဒုလ္လဘံ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သောအရာဝတ္ထုကို၊ ဝါ–ရနိုင်ခဲသောအရာဝတ္ထုကို၊ လဒ္ဓါ–ရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–ရခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အစ္ဆရိယံ–အံ့သြဖွယ်အရာဝတ္ထုကို၊ ဒိသွာဝါ–မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–မြင်ရခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပိယာနံ–ချစ်အပ်

တတ္ထ၊ပေ၊ ဧဝမာဟ။ ။"ဘဝေယျာတိ"နောက်၌ "ဣဒံ သန္ဓာယ"ဟုလည်းကောင်း, "နယိဒံ သန္ဓာယ"ဟုလည်းကောင်း ပါ၌ ၂–ထွေရှိ၏၊ ထိုတွင်နောက်၌ "အယံ ပန၊ပေ၊ ဧဝမာဟ"ဟု အနွယ်ဝါကျ တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း, ရှင်ဘုရင်ဟူသမျှသည် ထီးနန်း၏ အမွေခံဖြစ်ထိုက်သော သားတော်၏ ရဟန်းပြုခြင်းကို မတောင့်တတတ်ရကား [အဟောဝတ မေ ပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတွာ"စသည်ဖြင့် ရည်ရွယ်ချက် မရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း "နှ ယိဒံ သန္ဓာယ"ဟု နှ+ပတိသေဓ ပါသောပါ၌သာ ပါ၌မှန်တည်းဟု မှတ်ပါ။

အယံ ပန၊ပေ၊ အနုသရမာနော။ ။"ဣမိနာ မေ ဥပသမေန"စသော ဥဒါန်းကို မြွက်ဆိုသောရှင်ဘုရင်၏ ရည်ရွယ်ချက်မဟုတ်သော ဗျတိရေကအကြောင်းကို ပြပြီး၍ တကယ်ဖြစ်နိုင်သော အနွယအကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် "အယံ ပန၊ပေ၊ အနုသရမာနော"ဟု မိန့်သည်၊ ရဟန်းသံဃာတော်များကို မြင်၍ စိတ်ကြည်လင်သည့်အတွက် သားတော်ကို အမှတ်ရသောကြောင့် "ဣမိနာ မေ"စသော ဥဒါန်းကို မြွက်ဆိုပါသည်–ဟူလို။

ဒုလ္လဘံဟိ၊ပေ၊ ပကတိယော၀။ ။ဤဝါကျကား၊ "ဘိက္ခုသံဃံ ဒိသွာ ပုတ္တံ အနုသရိ" ဟူသော ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဋ္ဌန္တရဏဝါကျတည်း၊ ဒုလ္လဘပစ္စည်းကို ရ၍သော်လည်းကောင်း, အံ့သြဖွယ်အထူးအဆန်းကို မြင်ရ၍သော်လည်းကောင်း, ထိုအခါ ချစ်သူများကို အမှတ်ရခြင်းသည် လောကထုံးစံဖြစ်သည်၊ (တစ်နည်း) ဤဝါကျကို ကာရဏဝါကျကြ၍ "ဟိ(ယသ္မာ)၊ပေ၊ ပကတိယော၀၊ တသ္မာ၊ပေ၊ အနုသရိ"ဟုလည်း ရှေ့ဝါကျကို ဖလဝါကျ အဖြစ်ဖြင့် ပြန်လှည့်နိုင်သည်။

> ' ဒုလ္လဘံ အစ္ဆရိယံဝါ, လဒ္ဓါ ဒိဋ္ဌာစ ဧကဒါ၊
> ပိယာ ပိယံ နုသရန္တိ, သာယ' လောကမှိ ဓမ္မတာ။

အပ်ကုန်သော၊ ဥတိမိတ္တာဒီနံ–ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေ အစရှိသူတို့ကို၊ အနုသရဏံ နာမ–အမှတ်ရခြင်းမည်သည်၊ လောကဿ–သတ္တလောက၏၊ ပကတိယေဝ–ပင်ကိုယ်သဘောပင်တည်း၊ (ထုံးစံပင်တည်း)။

အပိစ–သည်သာမကသေး၊ (အမှတ်ရရုံသာမကသေး)၊ ပုတ္တေ–သားတော်၌၊ အာသင်္ကာယ–ယုံမှားခြင်းကြောင့်၊ တဿ–ထို သားတော်၏၊ ဥပသမံ–ငြိမ်သက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆမာနော–အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ–ဖြစ်၍သော်လည်း၊ ဝါ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဒေ–ဤမင်းသည်၊ ဒေဝံ–ဤသို့ ဣမိနာ ဥပသမေန အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ–ပြောပြီ၊ ကိရ–ချဲ့၊ အဿ–ထိုမင်း၏၊ ဒေဝံ–ဤ အကြံသည်၊ အဟောသိ–ပြီ၊ (ကိံ)၊ မေ–ငါ၏၊ ပုတ္တော–သည်၊ ပုစ္ဆိသတိ–မေးလတ္တံ့၊ (ကိံ)၊ မယံ–၏၊ ပိတာ–ခမည်းတော်သည်၊ ဒဟရော–ငယ်ပါသေး၏၊ မေ–၏၊ အယျကော–ဘိုးတော်သည်၊ ကုဟိံ–အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ–သို့၊ (ပုစ္ဆိသတိ)၊ သော–ထို ဥဒယဘဒ္ဒမင်းသားသည်၊ (မည်သတိ ၌စပ်)၊ တေ–အသင်မင်းသား၏၊ ပိတရာ–ခမည်းတော်သည်၊ (အယျကော–ကို၊) ဃာတိတော–သတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ–သို့၊ သုတ္တာ–၍၊ အဟမ္မိ–သည်လည်း၊ ပိတရံ–ကို၊ ဃာတေတ္တာ–သတ်၍၊ ရဇ္ဇံ–မင်းအဖြစ်ကို၊ ကရေဿာမိ–ပြုစေအံ့၊ ဣတိ–သို့၊ မည္ဃသတိ–မှတ်ထင်လတ္တံ့၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ပုတ္တေ–၌၊ အာသင်္ကာယ–ယုံမှားခြင်းကြောင့်၊ ဝါ–ယုံမှားသည့်အတွက်၊ တဿ–ထိုသားတော်၏၊ ဥပသမံ–ငြိမ်သက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆမာနော–သည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ–ဖြစ်၍လည်း၊ ဝါ–ကြောင့်လည်း၊ ဒေဝံ–ဟူ၍၊ အာဟ၊ ဟိ–မှန်၊ (ယုံမှားခြင်းသည် မှန်၏–ဟူလို၊) ဒေ–ဤ အဇာသတ်မင်းသည်၊ ဒေဝံ–ဤသို့ ဣမိနာ ဥပသမေန ဟူ၍၊ ကိဉ္စာပိ အာဟ–အကယ်၍ကား ပြောပါပေပြီ၊ အထ–ထိုသို့ပင် ပြောပါသော်လည်း၊ နံ–ထို အဇာတသတ်မင်းကို၊ ပုတ္တော–သည်၊ ဃာတေတိယေဝ–သတ်သည်သာ။

အပိစ၊ပေ၊ ဣစ္ဆမာနောပိ။ ။သားတော်ကို အမှတ်ရလျှင် အဘယ်ကြောင့် "ဣမိနာ ဥပသမေန သမန္နာဂတော ဟောတု"ဟု သား၏ ဥပသမနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို တောင့်တရသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အပိစ"စသည်ကို မိန့်ရပြန်သည်၊ သားတော်၌ ယုံမှားသံသယရှိသည့်အတွက် သားတော်၏ သီလအားဖြင့် ဥပသမနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကို တောင့်တပါသည်–ဟူလို။

ကိဉ္စာပိ၊ပေ၊ ဃာတေတိယေဝ။ ။ပြအပ်ခဲ့ပြီးသောအနက်ကို ပြီးစေလို (ခိုင်မြဲစေလို)သောကြောင့် "ကိဉ္စာပိ၊ပေ၊ ဃာတေတိယေဝ"ဟု မိန့်သည်၊ "သူက သား၏ ဥပသမနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို တောင့်တသော်လည်း သတ်မှာပါဘဲ"ဟူလို။ ["ဃာတေဿတိ"ဟုလည်းကောင်း, "ဃာတေသိ"ဟုလည်းကောင်း အနာဂတ်ကြိယာ အတိတ်ကြိယာဖြင့် မူကွဲရှိသော်လည်း "တံကာလာပေက္ခာယ ဝုတ္တံ"ဟူသော ဋီကာသစ်ကို ထောက်လျှင် တံကာလာပေက္ခေ ဝတ္တမာန်ဖြင့် "ဃာတေတိ"ဟုသာ ရှိသင့်မည်ထင်သည်။]

ဟိ–မှန်၊ တသ္မိံ ဝံသေ–ထိုအဇာတသတ်မင်းတို့၏ အနွယ်၌၊ ပိတုဝဓေ–ခမည်းတော်ကို သတ်ခြင်းသည်၊ ပဠု ပရိဝဋ္ဋော–ငါးဆက်သောမင်းတို့၏ ပြောင်းလွဲခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဂတော–သွားပြီ၊ (တစ်နည်း) ပိတုဝဓေ–သည်၊ ပဠု ပရိဝဋ္ဋေ–အဆက်ဆက်လည်သော မင်းငါးဆက်တို့တိုင်တိုင်၊ ဂတော–ပြီ၊ အဇာတသတ္တု–အဇာတသတ် မင်းသားသည်၊ ဗိမ္မိသာရံ–ဗိမ္မိသာရမင်းကို၊ ဃာတေသိ–သတ်ပြီ၊ ဥဒယော–ဥဒယဘဒ္ဒမင်းသားသည်၊ အဇာတသတ္တုံ–ကို၊ (ဃာတေသိ) တသ္မာ–ထို ဥဒယဘဒ္ဒမင်း၏၊ ပုတ္တော–သားဖြစ်သော၊ မဟာမုဏ္ဍိကောနာမ–မဟာမုဏ္ဍိကမည်သော မင်းသားသည်၊ ဥဒယံ–ကို၊ (ဃာတေသိ)၊ တသ္မာ–ထို မဟာမုဏ္ဍိကမင်း၏၊ ပုတ္တော–သော၊ အနုရုဒ္ဓေါနာမ–အနုရုဒ္ဓါမည်သော မင်းသားသည်၊ မဟာမုဏ္ဍိကံ–ကို၊ (ဃာတေသိ)၊ တသ္မာ–ထို အနုရုဒ္ဓါမင်း၏၊ ပုတ္တော–သော၊ နာဂဒါသောနာမ–နာဂဒါသမည်သော မင်းသားသည်၊ အနုရုဒ္ဓံ–ကို၊ (ဃာတေသိ)၊ ပန–အထူးကား၊ (သားတော်က သတ်ခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ထူးသည်)၊ နာဂဒါသံ–ကို၊ ("ကုပိတာ ဃာတေသုံ"၌စပ်၊) ဣမေ–ဤမင်းတို့သည်၊ ဝံသစ္ဆေဒကရာဇာနော–အမျိုးအနွယ်ကို ဖြတ်တတ်သော မင်းတို့တည်း၊ ဣမေဟိ–ဤ မင်းတို့ဖြင့်၊ ကိံ–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ရဋ္ဌဝါသိနော–တိုင်းပြည်၌နေသူတို့သည်၊ ကုပိတာ–စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဃာတေသုံ–သတ်ကြကုန်ပြီ။

အဂမာ ခေါ တွံတိ–အဂမာ ခေါ တွံဟူ၍၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ အာဟ–မိန့်တော်မူသနည်း၊ ကိရ(ယသ္မာ)–အကြင့်ကြောင့်၊ [နောက်၌ "တသ္မာ"ဟု ရှိလတ္တံ့။] ဘဂဝါ–သည်၊ ရညော–မင်း၏၊ ဝါ–သည်၊ ဝစီဘေဒံ–နှုတ်မြွက်ခြင်းကို၊ [ဥဒါန်းစကားကိုပင် "ဝစီဘေဒ"ဟု ဆိုသည်။] အကတေယေဝ–မပြုအပ်မီသာလျှင်၊ စိန္တေသိ–ကြံတော်မူပြီ၊ (ဆင်ခြင်တော်မူပြီ)၊ (ကိံ)၊ အယံ ရာဇာ–သည်၊ အာဂန္တာ–

ပဠု ပရိဝဋ္ဋော (ဣမေ)။ ။ပရိ–အဆက်ဆက်+ဝဋ္ဋနံ–လည်ခြင်း(ပြောင်းခြင်း)၊ ပရိဝဋ္ဋော–ခြင်း၊ ပဠုနံ–ငါးဆက်သောမင်းတို့၏+ပရိဝဋ္ဋော ယသာတိ ပဠု ပရိဝဋ္ဋောဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုလျှင် ဝဓေနှင့်အရတူသောကြောင့် သင့်၏၊ သို့သော် "ဟုတ္တာ"ဟု ထည့်ပေးရလိမ့်မည်၊ "ပရိဝဋ္ဋေ"ဟု ရှိသောပါ၌၌ "ပဠုနံ–တို့၏+ပရိဝဋ္ဋာ–ပြောင်းလွဲခြင်းတို့တည်း"ဟုပြု၍ အစ္ဆန္ဒသံယောဂတ္ထ ဒုတိယာဟု ကြံလျှင်လည်း သင့်သည်သာ။

ကသ္မာ ဧဝမာဟ။ ။အဇာတသတ်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား တစ်ခုတစ်ခုသော စကားကိုမျှ မလျှောက်ဘဲ သူ့ဘာသာသူ ဥဒါန်းကြေးသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် စတင်၍ မိန့်တော်မမူထိုက်၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် စတင်၍ "အဂမာ ခေါ တွံ"ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို အဋ္ဌကထာဆရာကိုယ်တိုင် ထုတ်ပြသည်။ [အဂမာသည် နာမယောဂ အာဝိဘာတ်ဖြစ်သောကြောင့် တွံနှင့် မလိုက်ရော၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသဟု မှတ်ပါ။]

လာပြီး၍၊ တုဏ္ဏီ-ဆိတ်ဆိတ်၊ နိဝါရေ-အသံမရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဌိတော-ရပ်နေ၏၊ [တုဏ္ဏီနှင့် နိရဝေါသည် ပရိယာယ်တည်း။] ကိ-အဘယ်ကို၊ စိန္တေသိနုခေါ-ကြံနေပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အသ-ထို မင်း၏၊ စိတ္တံ-ကို ဥတ္တာ-သိတော်မူ၍၊ [ဘိက္ခုသံဃာကိုမြင်ရ၍ သားတော်ကိုအမှတ်ရနေသော စိတ်ကို သိတော်မူ၍။] အယံ-ဤမင်းသည်၊ မယာ-ငါနှင့်၊သဒ္ဓိ-တကွ၊သလ္လပိတုံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ အနုဝိလောကေတ္တာ-အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှု၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အနုဿရိ-အမှတ်ရပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤမင်းသည်၊ မယိ-ငါသည်၊ အနာလပန္တေ-စကားမပြောလသော်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်သော စကားကို၊ ကထေတုံ-ပြောခြင်းငှာ၊ နှ သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ တေန-ထိုမင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကထာသလ္လပံ-စကားပြောခြင်းကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (စိန္တေသိ)၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူပြီးခြင်းကြောင့်)၊ ရညော-မင်း၏၊ ဝစနာနန္တရံ-ဥဒါန်းစကား၏ အခြားမဲ့၌၊ အဂမာ၊ပေ၊ ယထာပေမံ တိ-အဂမာ၊ပေ၊ ယထာပေမံဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တသ-ထို စကားရပ်၏၊ အတ္ထော-အနက်ကား၊ မဟာရာဇ-ဧာ၊ ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဥန္နမေ-မြင့်မောက်သောအရပ်၌၊ ဝုဋ္ဌံ-ရွာသော၊ ဥဒကံ-မိုးရေသည်၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ နိန္နံ-ချိုင့်ဝှမ်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-ချိုင့်ဝှမ်းရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိယထာ-သွားသကဲ့သို့၊ [တစ်နည်း, ယေန-အကြင်ရေအယဉ်၏လမ်းဖြင့်၊ နိန္နံ-ချိုင့်ဝှမ်းရာအရပ်သို့၊ ဂန္တ္တဗ္ဗံ-သွားထိုက်၏၊ တေန-ထို ရေအယဉ်၏လမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိယထာ-ကဲ့သို့၊] ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ တွံ-သင်သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ အနုဝိလောကေတ္တာ-အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှုပြီး၍၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ပေမံ-ချစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-ချစ်ခြင်းရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဂတော-သွားပြီ၊ ဣတိ-ဤကားအနက်။

တသ္မာ၊ပေ၊ အာဟ။ ။ထိုသို့ ဥဒါန်းစကားကို မဆိုမီကပင် ဘုရားရှင်က စဉ်းစားတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် မင်း၏ ဥဒါန်းစကား၏ အခြားမဲ့၌ပင် "အဂမာ ခေါ တွံ"စသော စကားကို မိန့်တော်မူပါသည်၊ "လောကွတ် မိန့်တော်မူခြင်း မဟုတ်ပါ"ဟူလို။

ယေန နိန္နံ, တေန။ ။"ယေနာတိ ယတ္ထပဒေသေ၊ ယေန ဝါ သောတပထေန (အကြင်ရေအယဉ်၏လမ်းဖြင့်)" ဋီကာသစ်၌ ၂-နည်းဖွင့်၏၊ "ယေန ပေမံ၌လည်း ထိုက်သလို ဤနည်းတည်း"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်း နိဿယပေးထားသည်။

ပေမံ။ ။ထောမနိဓိ၌ "ပြိယသ+ဘာဝေါ"ဟု ပြု၍ ဣမပစ္စည်း နှ အာဂုဖြင့် ပြိယကို ပြပြု၍ "ပြေမန်"ဟုရှိ၏၊ ပါဠိ၌လည်း ပိယကို ပပြု၍ "ပေမ"ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ "ချာဒိဟိ မန်, မစတောဝါ"သုတ်၏ ကစ္စည်းဝတ္တိ၌ကား ပီဓာတ်, မာန်ပစ္စည်းဟု ဆို၏၊ "ချစ်ခြင်း"ဟု

အထခေါ–ထိုအခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရားကစ၍ မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌)၊ ရညော–၏၊ ဧတံ–ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ–ပြီ၊ (ကိုး)၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ–မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ အဟောအစ္ဆရိယာ–သြော်...အံ့သြအပ်ပါပေကုန်စွ၊ မယာ–နှင့်၊ သဒိသော–သော၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရားကို၊ အပရာဓကောနာမ–ပြစ်မှားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ [အပရာဓကာရကောနာမ–အပြစ်ကို ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဤသို့လည်း မူကွဲရှိ၏။] နတ္ထိ–မရှိ၊ ဟိ–မှန်၊ မယာ–သည်၊ အသ–ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ အဂ္ဂပဒ္ဒါကော–မြတ်သော အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ခမည်းတော်ကို၊ ဃာတိတော–သတ်အပ်ပြီ၊ စ–သည်သာမကသေး၊ ဒေဝဒတ္တသ–၏၊ ကတံ–စကားကို၊ ဂဟေတွာ–နာယူ၍၊ အဘိမာရာ–လေးသမားတို့ကို၊ ပေသိတာ–စေလွှတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ နာဠာဂိရိ–နာဠာဂိရိဆင်ကို၊ မုတ္တော–လွှတ်အပ်ပြီ၊ မံ–ကို၊ နိဿာယ–၍၊ ဒေဝဒတ္တေန–ဒေဝဒတ်သည်၊ သိလာ–ကျောက်ကို၊ ပဝိဒ္ဓါ–လိုမ့်ချအပ်ပြီ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ (သို့ကဲလောက်)၊ မဟာပရာဓံနာမ–များသောအပြစ်ရှိသူမည်သော၊ မံ–ငါ့ကို၊ အာလပတော–စ၍ မိန့်တော်မူသော၊ ဒသဗလဿ–မြတ်စွာဘုရား၏၊ မုခံ–ခံတွင်းတော်သည်၊ နပ္ပဟောတိ–မလောက်၊ ဝါ–မဆန့်၊ ဘဂဝါ–သည်၊ ပဠုဟာကာရေဟိ–ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ တာဒိလက္ခဏော–တာဒိ

လည်းကောင်း, "ချစ်အပ်သူ"ဟုလည်းကောင်း ၂–နက်ရနိုင်သော်လည်း "ပေမ"ဟု နပုလ္လိန်ရှိသောကြောင့် "ချစ်ခြင်း"ဟု ပေးသည်၊ ပါဠိတော်၌ကား "ယထာပေမ–အကြင်အကြင် ချစ်အပ်သူသို့"ဟု ပေးပါ၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထဟု ကြံပါ။

မုခံ နပ္ပဟောတိ။ ။ဘုရားရှင်သည် "အဂမာ ခေါ တွံ"စသည်ဖြင့် အနည်းငယ်သာ မိန့်တော်မူပါလျက် အများကြီးမိန့်တော်မူသည့်အနေအားဖြင့် အာဘယ်ကြောင့် "မုခံ နပ္ပဟောတိ" ဟု ဆိုရပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–အပြစ်ရှိသူအား စကားပြောဖို့ ခဲယဉ်းသောကြောင့် အပြစ်ရှိသော မိမိအား အနည်းငယ်သော စကားမြောခြင်းကိုပင် "မုခံ နပ္ပဟောတိ" ဟု ချဲ့ထွင်၍ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) ထိုအချိန်က ဘုရားရှင်သည် "အဂမာ ခေါ တွံ"စသော စကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြသော စကားတော်များကိုလည်း မိန့်တော်မူသေးသောကြောင့် "မုခံ နပ္ပဟောတိ"ဆိုသည်ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။

ပဠုဟာကာရေဟိ တာဒိ။ ။တဲ ဣဝ–ထို အနိဋ္ဌကိုကဲ့သို့၊ ပဿတိ–ဣဋ္ဌကိုလည်း ရှုတတ်၏၊ (တစ်နည်း) သောဝိယ–ထို စတ္တာဝီစသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ–ရှုအပ်၏၊ ဣတိ တာဒီ၊ ထို တာဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းလက္ခဏာဟူသည် ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ (လာဘ အလာဘ စသော)လောကခံကို တွေ့ရသော်လည်း စိတ်အားဖြင့် မထူးခြင်းသဘောတည်း၊ ထို တာဒိ လက္ခဏာ၏ ဖြစ်ရာအကြောင်းသည် ၅–ပါးရှိသောကြောင့် "ပဠုဟာကာရေဟိ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို ၅–ပါးကို "ဣဋ္ဌာ နိဋ္ဌေ တာဒိ, စတ္တာဝီတိ တာဒိ"စသည်ဖြင့် ဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။

လက္ခဏာ၌၊ အဟော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော–သြော်ကောင်းစွာ တည်တော်မူပါပေစွ၊ ဧဝရူပံနာမ–ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ သတ္ထာရံ–ဆရာကို၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ ဗဟိဒ္ဓါ–သာသနာပ၌၊ နု ပရိယေသိဿာမ–ဆရာကို မရှာမိုးကုန်တော့အုံ၊ ဣတိ–ဤအကြံသည်၊ (အဟောသိ)၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံပြီး၍။ [ဣတိတစ်လုံး အကြေကြံ။] သော–ထိုမင်းသည်၊ သောမနဿဇာတော–ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ အာလပန္တော–စကားပြောလိုသည်၊ ဝါ–လျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပိယော မေ ဘန္တေ တိ အာဒိ–ပိယော ဧမ ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ–လျှောက်ပြီ။ [ပိ–တပ္ပနေဟူသော ဓာတ်, အ ပစ္စည်း, ဤကို ဣယပြု၍ "ပိယော"ဟု ရှိပါ၏။]

၁၆၂။ ဘိက္ခုသံဃဿ၊ပေ၊ ပဏာမေတွာတိ(ဇတ္တေ)–ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဠ္ဍတ္ထံ–လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို၊) ကိရ(ဥဒ္ဒရိတ္တာ ဒသေသမိ)–ထုတ်၍ ပြဦးအုံ၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုသံဃဿ၊ပေ၊ ပဏာမေတွာတိ–ကား၊ ကိရ(ယသ္မာ)–အကြင်ကြောင့်၊ အသ–ထိုမင်း၏၊ ဧဝံ–ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ–ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘဂဝန္တံ–ကို၊ ဝန္ဒိတွာ–ဝပ်ချပြီး၍၊ ဣတောစိတောစ–ဤအရပ် ဤအရပ်သို့လည်း၊ ဂန္တွာ–သွား၍၊ ဘိက္ခုသံဃံ–ကို၊ ဝန္ဒန္တော နစ–ဝပ်ချသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဘဂဝါ–မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝါ–ကို၊ ပိဋ္ဌိတော–ကျော်ဘက်၌၊ ကာတဗ္ဗော–ပြုထိုက်သည်၊ (ကျောပေးရာ ရောက်သည်၊) ဟောတိ၊ စ–သည်သာမကသေး၊ အသ–ထို မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဂရုကာရော ပိ–အလေးပြုခြင်းသည်လည်း၊ နု ဟောတိ–မဖြစ်၊ ဟိ–ဥပမာဆောင် ထင်အောင်

ဧဝံ ကိရသ အဟောသိ။ ။ပါဠိတော်၌ ရှင်ဘုရား၏ ဘိက္ခုသံဃာအား ဝန္ဒန(ရှိခိုးဝပ်ချခြင်း)ကြီယာကို မပြဘဲ "အဠလိ ပဏာမေတွာ"ဟု လက်အုပ်ချီမှုကိုသာ ပြ၏၊ ထိုသို့ လက်အုပ်ချီမှုကိုသာ ပြရာ၌ ရှင်ဘုရား၏ စိတ်ထားသည် တိမ်မြုပ်နေ၏၊ ထို တိမ်မြုပ်သော အနက်ကို ဖေါ်ထုတ်၍ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် "ဧဝံ ကိရသ အဟောသိ"ဟု မိန့်သည်၊ ဤနေရာမျိုး၌ "ဂုဠ္ဍတ္ထံ ကိရ ဥဒ္ဒရိတ္တာ ဒသေသမိ"ဟု ဆရာတို့ အနက်ပေးတော်မူလေ့ရှိကြသည်၊ နောက်၌ "တသ္မာ"ဟု ဖလဝါကျရှိသောကြောင့် ဤအကြံဖြစ်မှုကို ကာရဏဝါကျဟု ကြံ၍ "ကိရ ယသ္မာ"ဟုလည်း ပေးတော်မူကြသည်။

ဂရုကာရောပိ စသ။ ။"ဂရုကာရောပိ စေသ"ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌လည်း ဖွင့်၏၊ သို့သော် နောက် ဥပမာနဝါကျ၌ "ရညော အဂါရဝေါ"ဝယ် ရညောဟူသော ဆဋ္ဌီယန္တကို ထောက်လျှင် "အသ"ဟု ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်က ကောင်းသည်ဟု ထင်၏၊ "စေသ"ဟု ရှိရာ၌ကား "ဧသ(ဧသော)–ဤ ဘိက္ခုသံဃာကို ဝပ်ချခြင်းသည်"ဟု ပေးပါ။

စသ။ ။စသ(စေသ)ဟု စသဒ္ဒါပါသောကြောင့် "ပိဋ္ဌိတော ကာတဗ္ဗော–ကျောပေးရာ ရောက်သော အပြစ်"အပြင် အပြစ်တစ်မျိုး တိုးပြီးပြသည်ဟု ယူသင့်၏၊ ထို အပြစ်ကား–ဘုရားရှင်နှင့် ဘိက္ခုသံဃာကို တန်းတူထား၍ ရှိခိုးဝပ်ချသည့်အတွက် ဘုရားရှင်ကို သံဃာထက်

ပြဉ်းအုံ့၊ ရာဇာနုံ-ကို၊ ဝန္ဒိတွာ-ဝပ်ချပြီး၍၊ ဥပရာဇာနုံ-အိမ်ရှေ့မင်းကို၊ ဝန္ဒန္တော နုပိ-ဝပ်ချသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ရညော-မင်းကို၊ အဂါရဝေါ-မလေးစားခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊(ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ။) [ရှေ့သို့ ပြန်လှည့်ဖို့ရာ "ဟောတိတိ"ဟု ရှိသင့်၏၊ မရှိသောကြောင့် ထည့်ရသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝန္ဒိတွာ-ပြီး၍၊ ဌိတဋ္ဌာနေယေဝ-ရပ်ရာအရပ်ဌာပင်၊ (ရပ်ရာအရပ်ကပင်)၊ ဘိက္ခုသံဃသ-အား၊ အဥ္ဇလိံ-ကို၊ ပဏာမေတွာ-ညွတ်စေ၍၊ (တစ်နည်း) အဥ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ-လက်အုပ်ချီ၍၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်အဖို့ဌာ၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။

ကိဉ္စိဒေဝ ဒေသံတိ-ကား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ သြကာသံ-အရပ်ကို၊ ဝါ-အကြောင်းအရာကို၊("ပုဏ္ဏေယျာမိ-မေးလျှောက်လိုပါ၏"ဌာနစပ်၊) အထ-ခွင့်တောင်းပြီးရာ ထိုအခါဌာ၊ အသ-ထို မင်းအား၊ ဝါ-၏၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပဉ္စပုစ္ဆာနေ-ပြဿနာကို မေးလျှောက်ခြင်းဌာ၊ ဥဿာဟံ-အားတက်သရောကို၊ ဇနေဿာ-ဖြစ်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုစ္ဆ၊ပေ၊ ယဒါကင်္ခသိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တသ-ထိုပါဌ်၏၊ အတ္ထော-အနက်ကား၊ (ပဉ်-ကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-မေးခြင်းငှာ၊) ယဒိ အာကင်္ခသိ-အကယ်၍ အလိုရှိအုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပုစ္ဆ-မေးလော၊ မေ-ငါ၏၊ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေ-ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်းဌာ၊ ဘာရော-လေးလံသော တာဝန်သည်၊

ပိ၍ အလေးပြုရာ မရောက်ခြင်းတည်း၊ မှန်၏-ဘုရားရှင်သည် သံဃာထက်ပင် ပို၍ လေးစားထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ရာဇာနုံ ဝန္ဒိတွာ"စသော ဥပမာနဝါကျကို ဆက်ပြသည်၊ ထို ဥပမာနဝါကျ၌ ရှင်ဘုရင်ကို ဝပ်ချပြီး၍ အိမ်ရှေ့မင်းကို ဝပ်ချရာ၌ ရှင်ဘုရင်နှင့် အိမ်ရှေ့မင်းကို တန်းတူရှိသေသည့် အတွက် ရှင်ဘုရင်ကို လေးစားရာ မရောက်ခြင်းတည်း။

ကိဉ္စိဒေဝ ဒေသံ။ ။"ကိဉ္စိ သြကာသံ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဧဝသဒ္ဒါ အနက်ထူးမရှိဟု သိပါ၊ ဒေသံကိုလည်း "ဒေသောတု ဝိသယောပျထ"ဟူသော အဘိဓာန်(၁၈၆)လာ ဝိသယအနက်ကိုပင် "သြကာသံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ညွှန်ပြအပ်သောပြဿနာ (အကြောင်းအရာ)ကိုပင် သြကာသဟု ဆိုလိုသည်။ [ဒိသတိ အပဒိသတိ-ညွှန်ပြအပ်၏၊ ဣတိ ဒေသော၊ ဒိသဓာတ်, ဏပစ္စည်း။]

ယဒါ ကင်္ခသိ။ ။ပဌမနည်း၌ "ယဒိ+အာကင်္ခသိ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ "မေးလိုလျှင် မေးပါ၊ ပြဿနာဖြေဖို့အရေး၌ ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ ဒုတိယနည်း၌ "ယံ+အာကင်္ခသိ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ "မေးလိုရာ မေးပါ"ဟု အနက်ထွက်သောကြောင့် "သဗ္ဗံ တေ ဝိသဇ္ဇေဿာမိ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖေါ်သည်၊ ၂-နည်းလုံး၌ပင် သဗ္ဗညုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖိတ်နည်းဖြစ်သောကြောင့် "ဣတိ သဗ္ဗညုပဝါရဏာ"စသည်ကို မိန့်သည်။

နှ အတ္ထိ-မရှိ၊ အထဝါ-ထိုပြင် တစ်နည်းကား၊ ယံ-အကြင် ပြဿနာကို၊ (ပုစ္ဆိတုံ)၊ အာကံခသိ-၏၊ (တံ-ထိုပြဿနာကို၊) ပုစ္ဆ-လော၊ တေ-သင်၏၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပြဿနာကို၊ (တေ-သင်အား၊) ဝိသဇ္ဇေသာမိ-ဖြေဆိုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓ၊ပေ၊ သာဝကေဟိ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, အဂ္ဂသာဝက, မဟာသာဝကတို့နှင့်၊ အသာဓာရဏံ-ဆက်ဆံခြင်းမရှိသော၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ-သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓရဲ၏ ဖိတ်ခြင်းကို၊ ပဝါရေသိ-ဖိတ်တော်မူပြီ။["သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ"ကို အဘေဒဘေဒုပစာ ကြံပါ။]

ဟိ-ချဲ့၊ [သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေန္တိ တိုင်အောင် ချဲ့လိမ့်မည်။] တေ-ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, အဂ္ဂသာဝက, မဟာသာဝကတို့သည်၊ ယဒါကင်္ခသိတိ-ယဒါကင်္ခသိ ဟူ၍၊ နှ ဝဒန္တိ-မိန့်တော်မမူကြကုန်၊ သုတ္တာ ဝေဒိသာမာတိ-သုတ္တာ ဝေဒိသာမ ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ [သုတ္တာ-အမေးကို ကြားရသည်ရှိသော်၊ ဝေဒိသာမ-ဖြေနိုင် မဖြေနိုင်ကို သိရကုန်လိမ့်အံ့။] ပန-ကား ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် ယက္ခ၊ (ပဉ္ဍံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-ဌာ၊) ယဒိအာကင်္ခသိ-အကယ်၍ အလိုရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ, တံ-ထို ပြဿနာကို၊) ပုစ္ဆ-မေးလော၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်း ကောင်း။ ["ယံ အာကင်္ခသိ၊ တံ ပုစ္ဆ"ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။] မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊ (ပဉ္ဍံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-ဌာ၊) ယဒိအာကင်္ခသိ၊ (ဧဝံသတိ) ပုစ္ဆ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း။

ဝါသဝ-သိကြားမင်း၊ ယံကိဉ္စိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ပြဿနာကို၊ (ပုစ္ဆိတုံ)၊ မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဣစ္ဆသိ-အလိုရှိ၏၊ (တံ)ပဉ္ဍံ-ထို ပြဿနာကို၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလော၊ အဟံ-ငါသည်၊ တေ-သင်၏၊ တဿ တဿေဝ ပဉ္ဉသ-ထိုထို ပြဿနာ၏ပင်၊ အန္တံ-အဆုံးကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း။

ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တေနဟိ-ငါတိုက်တွန်းပါ၏၊ (တစ်နည်း) တေနဟိ-ထိုသို့ မေးလိုလျှင်း တွံ-သည်၊ သကေ အာသနေ-မိမိနေရာ၌၊ နိသီဒိတ္ဝာ-ထိုင်၍၊ (ပဉ္ဍံ ပုစ္ဆိတုံ)၊ ယဒိ အာကင်္ခသိ၊ (ဧဝံသတိ) ပုစ္ဆ၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း။

ဗုဒ္ဓါ၊ပေ၊ ပဝါရေန္တိ။ ။ဗုဒ္ဓါကို "သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေန္တိ"ဝယ် ပဝါရေန္တိ ၌စပ်၊ နောက်၌ "ယက္ခ,နရိန္ဒ,ဒေဝ,သမဏ,ဗြာဟ္မဏ,ပရိဗ္ဗာဇကာနံ"ဟု ဆိုလတ္တံ့တို့တွင် ပုစ္ဆာဝုသောသည် ယက္ခတို့အား ဖိတ်ပုံ၊ တေန ဟိ တွံ ဘိက္ခုသည် နရိန္ဒတို့အား ဖိတ်ပုံ၊ ပုစ္ဆဝါသဝသည် ဒေဝ(သိကြားနတ်)အား ဖိတ်ပုံ၊ ပုစ္ဆမဟာရာဇသည် သမဏတို့အားဖိတ်ပုံ၊ ဗာဟိရိယသ-စသော ဖိတ်ပုံကား ဗြာဟ္မဏအား ဖိတ်ပုံ၊ ပုစ္ဆမ်သဘိယသည် ပရိဗ္ဗာဇကအား ဖိတ်ပုံတည်း၊ ဤသို့ ထိုထိုသုတ်၌လာသော ဖိတ်ပုံအမျိုးမျိုးရှိသည်အတွက် သာဓကများစွာကို ထုတ်ပြသည်။

ယဲ့ကိဋ္ဌိ–အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညဿုံအလုံးစုံသော အကြင် သံသယကို၊ (ပုစ္ဆိတုံ)၊ မနသာ, ဣစ္ဆထ–အလိုရှိကြကုန်၏၊ ဗာဝရိသ-ဗာဝရီဆရာကြီး၏ လည်းကောင်း၊ တုယ္ဟံ–အသင် အဓိတ၏ သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေသံ–ကြွင်းသော အလုံးစုံသော လုလင်တို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ (တံ)သဗ္ဗသံသယံ–ထို အလုံးစုံသော သံသယကို၊ ကတာဝကာသာ–ပြုအပ်ပြီးသော မေးခွင့်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္မာ) (တုမှေ–သင်တို့သည်၊ ပုစ္ဆဒေါ–မေးကြကုန်လော၊ ဣတိဝါ–သော်လည်းကောင်း။

သဘိယ–သဘိယ၊ ယဲ့ကိဋ္ဌိ (ပုစ္ဆိတုံ)၊ မနသာ, ဣစ္ဆသိ၊ (တံ)ပဋိ, မံ ပုစ္ဆ၊ အဟံ, တေ–၏၊ တသ တသေဝ ပဋိသ-ထိုထို ပြဿနာ၏ပင်၊ အန္တံ–အဆုံးကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိဝါ–သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ တေသံ၊ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ–ထိုထို ဘီလူး, လူမင်း, နတ်, ရဟန်း, ပုဏ္ဏား, ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့အား၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ–သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်ခြင်းကို၊ ပဝါရေန္တိ–ဖိတ်တော်မူကြကုန်၏။

စ–ချီးမွမ်းဖွယ်ရာ သမ္ဘာဝနာကို ပြဦးအံ့၊ ဘဂဝါ–သည်၊ ဗုဒ္ဓဘူမိं–ဗုဒ္ဓ၏ဖြစ်ရာ အာသဝက္ခယညာဏ်, သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်သို့၊ ဝါ–ဗုဒ္ဓ၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်သို့၊ ပတ္တာ–ရောက်တော်မူပြီး၍၊ ဝါ–ရောက်တော်မူပြီးမှ၊ ဧတံ ပဝါရဏံ–ဤ သဗ္ဗညုပဝါရဏာကို၊ ယံ ပဝါရေယျ–အကြင် ဖိတ်တော်မူရာ၏၊ ဧတံ–ဗုဒ္ဓဘူမိသို့ ရောက်ပြီးမှ ဤသဗ္ဗညုပဝါရဏာ ဖိတ်ခြင်းကို၊ အနုစ္ဆရိယံ–မအံ့ဩဖွယ်ထိုက်ပါ၊ ဝါ–

ဗာဝရိသစ။ ။သုတ္တနိပါတ် ပါရာယနဝဂ်, ဝတ္ထုကြောင်းဌ်လာသော ဂါထာတည်း၊ ဗာဝရိယ(ဗာဝရီ)ဆရာကြီးသည် အဓိတလုလင်ခေါင်းဆောင်သော တစ်ယောက်လျှင် တစ်ထောင်စီ နောက်လိုက် တပည့်ပါသော လုလင် ၁၆–ယောက်တို့အား ဘုရားအထံတော်သို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ဖို့ရန် လွှတ်လိုက်၏၊ ထိုသို့ လွှတ်လိုက်ရာ၌ "ဗုဒ္ဓအစစ်အမှန်ဖြစ်လျှင် စိတ်ဖြင့် မေးအပ်သော ပြဿနာတို့ကို နှုတ်တော်ဖြင့် ဖြေလိမ့်မည်"ဟုလည်း မှာလိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ယဲ့ကိဋ္ဌိ မနသိစ္ဆထ–စိတ်ဖြင့် အလိုရှိရာကို မေးကြလော"ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓဘူမိ။ ။ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ၊ ဗုဒ္ဓသ+ဘူမိ ဗုဒ္ဓဘူမိ–ဘုရားရှင်၏ဖြစ်ရာဌာန၊ ထက္ကဌာနဟူသည် ဘုရားဖြစ်ကြောင်း အာသဝက္ခယ(အရဟတ္တမဂ်)ဉာဏ်တော်နှင့် သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်တည်း၊ ဗောဓိသတ္တဘူမိကား ပါရမီတော်ကို စုဆောင်းကြောင်းဖြစ်သော ပါရမီသမ္ဘရဏညာဏ်တည်း၊ (တစ်နည်း) ဘူမိသဒ္ဒါသည် အဝတ္ထာ(အခိုက်အတန့်)ကို ဟောဏ၏၊ ထိုကြောင့် ဘုရားရှင်ဖြစ်ခိုက်အခါ၌ ဗုဒ္ဓဘူမိ ဟုလည်းကောင်း, ဗောဓိသတ္တဖြစ်ခိုက်အခါကို ဗောဓိသတ္တဘူမိ ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်၏၊ မှန်၏–သတ္တဝါတစ်ယောက်၏ ခန္ဓာအစဉ်သည် ဘဝများစွာရှိသော်လည်း ဧကတ္တနည်း (တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို သိကြောင်းနည်း) အားဖြင့် စဉ်းစားလျှင် ထို ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်တည်းပင် ဖြစ်၏၊ ဘုရားဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်, ဘုရားအလောင်းဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်ဟု အခိုက်အတန့်အားဖြင့်သာ ကွဲပြားသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ ဘူမိသဒ္ဒါကို အဝတ္ထာဝါစက (အဝတ္ထာဘုံဟူသော အခိုက်အတန့်, အနက်ဟော)သဒ္ဒါဟု ဆိုရပေသည်။

မအုံ့ဆြေလောက်ပါ၊ ယော-အကြောင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ-ဘုရားအလောင်း၏ဖြစ်ရာ ပါရမီဖြည့်ကြောင်းဉာဏ်၌၊ ဝါ-ဘုရားအလောင်း၏ ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ပဒေသညာဏော-သဗ္ဗညုတညာဏ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဉာဏ်၌၊ ဋ္ဌိတော-တည်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်စဉ်၊) ["သဗ္ဗညု ပဝါရဏံ ပဝါရေသိ"၌ လှမ်းစပ်။]

ကောဏ္ဍည-ကောဏ္ဍညအနွယ်ဖြစ်သော အရှင်ဆရာကြီးကို၊ ပဉ္စာနိ-ပြဿနာတို့ကို၊ ဝိယာကရောဟိ-ဖြေဆိုပါလော။ ["ဝိ+အာ+ကရောဟိ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဗျာကရောဟိနှင့် အနက်တူ။] တံ-ထို အရှင်ဆရာကြီးကို၊ သာဓုရူပါ-ကောင်းသော သဘောရှိကုန်သော၊ (တစ်နည်း) သာဓုရူပါ-သူတော်ကောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော်ရှိကုန်သော၊ [သာဓုခ္ခ ဘာဝပွဓာနကြံပါ။] ဣသယော-ရသေ့တို့သည်၊ ယာစန္တိ-တောင်းပန်ကြကုန်၏၊ ကောဏ္ဍည-ကောဏ္ဍညအနွယ်ဖြစ်သော အရှင်ဆရာကြီး၊ ဇသ ဘာရော-ဤသံသယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းဟူသော တာဝန်သည်၊ ဝုဠ္ဍ-ပညာအားဖြင့် ကြီးရင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သို့၊ [ဋီကာသစ်၌ "သီလ ပညာအစရှိသည်တို့ဖြင့် ကြီးရင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သို့"ဟု ဖွင့်၏။] ယံ အာဂစ္ဆတိ-အကြောင် ရောက်လာ၏၊ ဇသော-ဤသို့ ရောက်လာခြင်းသည်၊ မနုဇေသု-လူတို့၌၊ ဓမ္မော-ရှေးရိုးတံထွာ ဓမ္မတာပါတည်း၊ ဣတိဇဝံ-ဤသို့၊ သဏ္ဌာဒီနံ-သီကြားအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် လူမင်း ၃-ယောက်ကို ယူ။] အတ္ထာယ-ဌာ၊ ဣသီဟိ-ရသေ့တို့သည်၊ ယာစိတော-တောင်းပန်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)။

ယံကိဉ္စိ-အကြောင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပဒံ-ကို၊ (ပုဒ်ဆို)၊ မနသာ-ဖြင့်၊ အဘိပတ္ထိတံ-ဝေါဟာရ်ပြီး၊ ဘောန္တော-အရှင်တို့သည်၊ (တံ-ထိုပြဿနာကို၊) ကတာဝကာသာ-ပြုအပ်ပြီးသော မေးခွင့်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပုစ္ဆန္တု-မေးကြကုန်လော၊ ဟိ-တိုက်တွန်းသင့်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣမံ လောကံ-ဤ ပစ္စုပ္ပန်

ကောဏ္ဍည၊ပေ၊ ယာစိတော။ ။သရဘင်္ဂတော်၌ သီကြားနှင့် လူမင်း ၃-ယောက်တို့သည် သရဘင်္ဂဆရာ့အထံသို့ ပြဿနာမေးဖို့ လာကြလေရာ ရသေ့အပေါင်းက ဆရာကြီးအထံ အနုသိသမည်သော ရသေ့ကို ခွင့်တောင်းခိုင်ကြသောကြောင့် အနုသိသရသေ့က ခွင့်တောင်းသော ဂါထာတည်း၊ သရဘင်္ဂဆရာကြီးကိုပင် အနွယ်အားဖြင့် ကောဏ္ဍညဟု ခေါ်သည်။ [ဓမ္မော်တိ သဘာဝေါ၊ ယံ ဝုဠ္ဍတိ ယံ ပညာယ ဝုဒ္ဓပုရိသံ၊ ဇသ ပဉ္ဘာနံ ဝိသဇ္ဇနဘာရော နာမ အာဂစ္ဆတိ၊—ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။]

ကတာဝကာသာ။ ။သရဘင်္ဂဆရာကြီး၏ ခွင့်ပြုပုံကိုပြသော ဂါထာတည်း၊ [ယံကိဉ္စိတို့ နေဝလ် တုမှာကံယေဝ၊ အထခေါ် သဒေဝကသ လောကသ ယံ မနသာဘိပတ္ထိတံ၊ တံ မံ ဘဝန္တော ပုစ္ဆန္တု၊ အဟံ ဟိ ဝေါ၊ပေ၊ ဣမဉ္စ ပရဉ္စ လောကံ သယံ ပညာယ သစ္ဆိကတ္တာ ကထေသ္သာမိ၊—ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပရဉ္စာတိ၌ ဣတိကို "သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ"၌စပ်။]

လောကကိုလည်းကောင်း၊ ပရဟ္ဓ(လောက်)–တမလွန်လောကကို လည်းကောင်း၊ သယံ–ကိုယ်တိုင်၊ ဉတ္တာ–သိ၍၊ ဝေါ–သင်တို့အား၊ တံတံ–ထိုထို ပြဿနာကို၊ ဝိယာကရိသံ–ဖြေဆိုအံ့၊ ဣတိဧဝံ–ဤသို့၊ သရဘာဂ်ကာလေ–သရဘာဂ်ရသော် ဆရာကြီးဖြစ်ရာအခါ၌၊ (သဗ္ဗညုပဝါရဏာ–ကို၊ ပဝါရေသိ–ဖိတ်ဘုးပြီ။)

စ–သည်သာမကသေး၊ သမ္ဘဝဇာတကေ–သမ္ဘဝဇာတ်၌၊ ("သဗ္ဗညုပဝါရဏာ ပဝါရေသိ"၌စပ်ပါ၊) သကလဧမ္ဗုဒ်ပ–အလုံးစုံသော ဧမ္ဗူဒ်ပ်ကို၊ တိက္ခတ္တုံ–၃ ကြိမ်၊ ဝိစရိတ္တာ–လှည့်လည်ပြီး၍၊ ပညာနံ–ဓမ္မယာဂပြဿနာတို့၏၊ အန္တကရံ–အဆုံးကိုပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဒိသ္မာ–မတွေ့ရ၍၊ ဝါ–မတွေ့ရခြင်းကြောင့်၊ သုစိရတေန–သုစိရတမည်သော၊ (စင်ကြယ်သော ကိုယ်နှုတ် စိတ်အမှု၌ မွေ့လျော်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သုစိရတမည်သော၊) ဗြာဟ္မဏေန–ပုဏ္ဏားသည်၊ ပဠုံ–ကို၊ ပုဋ္ဌေ–မေးခြင်းငှာ၊ သြကာသေ–အခွင့်ကို၊ ကာရိတေ–ပြုစေအပ်သော်၊ ဧတာဒိသာ–မြေးဖွားခြင်းအားဖြင့်၊ [ဦးကာသစ်၌ "ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်"ဟုလည်း ဖွင့်သေး၏။] သတ္တဝဿိကော–၇ နှစ်သာရှိသေးသော၊ ရထိကာယ–ရထားတို့၏ သွားလာရာ လမ်းမ၌၊ ပံသုံ–မြေမှုံကို၊ (ဖုံကို)၊ ကီဠန္တော–ကစားနေသော (သမ္ဘဝကုမာရော–သမ္ဘဝသတို့သားသည်၊) ပလ္လင်္ကံ–ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်ကို၊ အာဘုဇိတ္တာ–ဖွဲ့ခွေ၍၊ အန္တရဝီထိယံ–လမ်းမ၏ အကြား၌၊ နိသိန္နော–ထိုင်နေသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝ–ဖြစ်၍ သာလျှင်၊ ("သဗ္ဗညုပဝါရဏာ ပဝါရေသိ"၌စပ်။)

သမ္ဘဝဇာတကေ။ ။[တိ'သနိပါတ်၌လာသော ဇာတ်တော်တည်း။] ကုရုတိုင်း၌ ဓနဉ္ဇယ–ကောရဗျမည်သောမင်းသည် ဓမ္မယာဂ (တရားတည်းဟူသော ယဇ်နှင့်စပ်သော) ပြဿနာကို ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော သုစိရတပုဏ္ဏားအား မေး၏၊ ပုဏ္ဏားသည် မဖြေနိုင်၍ "ဗာရာဏသီပြည်၌ တက္ကသိုလ်ကျောင်းနေဘက်ဖြစ်သော ဝိဓုရမည်သော ပုရောဟိတ်သည် ဖြေနိုင်စရာရှိ၏"ဟု ပြော၏၊ ထို့ကြောင့် သုစိရတကို ဝိဓုရအထံသို့စေလွှတ်လေရာ ဝိဓုရသည် ဖြေဖို့ရန် အခွင့်မရသောကြောင့် သားအကြီးအထံသို့ တစ်ဖန်စေလွှတ်၏၊ သားအကြီးက သားအလတ်, သားအလတ်က သားအငယ်ဆုံးအထံသို့ စေလွှတ်ပြန်၍ သမ္ဘဝဘုရားအလောင်းကလေးအထံသို့ ရောက်လာသည်။

ဇာတိယာ၊ပေ၊ နိသိန္နော၀။ ။ထိုသမ္ဘဝကား ၇–နှစ်သာရှိသေး၏၊ သုစိရတ ပုရောဟိတ်ရောက်လာချိန်၌ သူငယ်ချင်းများနှင့်အတူ လမ်းမ၌ ဖုံကစားဖို့ရန် ခါးဝတ်ပုဆိုးကလေးကို လည်ပင်း၌တင်ထားပြီးလျှင် ဖုံတွေကို လက်ဖြင့်ဆုပ်ကိုင်ထား၏၊ ထို့နောက် "ဧမ္ဗုဒ်ပ်ဝယ် ပြဿနာဖြေမည်သူကို ရှာ၍မရသောကြောင့် အသင်ပဏ္ဍိတ်ကလေးအထံ ပြဿနာ အမေး ရောက်လာပါကြောင်း"ကို ပြောသောအခါ–

"ဟာ....ငါဟာ ပညာအားဖြင့် ကြီးရင့်နေပါပြီကော"ဟု တွေးတောကာ ကိုယ်တုံးလုံးနေမိသည့် အတွက် အနည်းငယ် ရှက်လာသောကြောင့် ပခုံးပေါ်က အဝတ်ကလေးကိုဝတ်ကာ တင်ပလ္လင် ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေလျက် "တဏ္ဍတေ"စသောဂါထာကို ရွတ်ဆိုပါသည်။

အတိကုသလော–အလွန်ကျမ်းကျင် ပညာရှင်သည်၊ (အက္ခာတိ)ယထာ–ဖြေဆိုသကဲ့သို့၊ တထာ–ထို့အတူ၊ တဋ္ဌ–စင်စစ်၊ တေ–အရှင့်အား၊ အဟံ–အကျွန်ုပ်သည်၊ အက္ခိဿံ–ဖြေဆိုပါအုံ့၊ ယထာ–အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြေဆိုလသော်၊ ဝေါ–အရှင်တို့၏၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ တံ–ထို ပြဿနာကို၊ ဇာနာတိ–သိနိုင်၏၊ တထာစ–ထို သိနိုင်လောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ အက္ခိဿံ–အုံ့၊ (ဝေါ–တို့၏၊ ရာဇာ–သည်၊) ယံဒိ ကာဟတိဝါ–အကယ်၍ ပြုမူလည်း ပြုပါလတ့ံ၊ ယဒိ နု ကာဟတိဝါ–အကယ်၍ မပြုမူလည်း မပြုပါလတ့ံ၊ (ဧတံ–ဤပြုခြင်း မပြုခြင်းသည်၊ တသော–ထိုမင်း၏ တာဝန်သာ၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊) ဣတိ–သို့၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ။

၁၆၃။ ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ဝါ–ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဘဂဝတာ–သည်၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏာယ–သဗ္ဗညုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖိတ်ခြင်းကို၊ ပဝါရိတာယ–ဖိတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အတ္တာမနော–မိမိစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရာဇာ–သည်၊ ပဉ္ဍံ–ကို၊ ပုစ္ဆန္တော–

ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။ ။ယထာ အတိကုသလော သမ္မာသမ္ဗုद္ဓေါ အာစိက္ခတိ၊ တထာ ဧကံသေနေဝ အာစိက္ခိဿန္တိ အတ္ထော။ ["အတိကုသလော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "ယထာတိ ကုသလော"ဟု ရှေးပါဠိရှိဟန်တူသည်။]ရာဇာ စ ဝေါတန္တိ အဟံ တံ ပဉ္ဍံ ယထာ တုမှာကံ ရာဇာ ဇာနိတုံ သက္ကောတိ၊ တထာ ကထေဿာမိ၊ [ဤအဖွင့်ကြည့်၍ "ယထာ တထာ" ကိုလိုက်စေ၍ အနက်ပေးရသည်၊ "တုမှာကံ"ဟုဖွင့်သောကြောင့်"ရာဇာ စ ဝေါ တံ" ဟုလည်း ရှိရမည်။] တတော ဥတ္တရိ ရာဇာ ဧဝံ (ဤအကျွန်ုပ် ဖြေအပ်သည့်အတိုင်း) တံ ဇာနာတိ၊ ယဒိ ကရိဿတိဝါ နု ကရိဿတိဝါ၊ ကရောန္တဿ ဝါ အကရောန္တဿ ဝါ တဿေဝေတံ ဘဝိဿတိ၊ မယုံ ပန ဒေါသော နတ္ထိတိ ဒီပေတိ၊ **ဆိုလိုရင်းမှာ**–အလွန်ကျမ်းကျင် သောဘုရားရှင်ဖြေသလို အကျွန်ုပ်ဖြေပါမည်၊ အသင်တို့၏ ရှင်ဘုရင် နားလည်လောက်အောင်လည်း ဖြေပါမည်၊ ထို နားလည်သည့်အတိုင်း ပြုခြင်း, မပြုခြင်းမှာ သူ၏တာဝန်သာဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ ကျွန်ုပ်အပြစ် မဟုတ်ပါ–ဟူလို။

ဋီကာ။ ။ယထာပိ(တိ) ကုသလော တထာတိ ယထာ သဗ္ဗဓမ္မကုသလော သဗ္ဗဝိဒူဇာနာတိ ကထေတိ၊ [ဤ၌လည်း "သဗ္ဗဝိဒူ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "အတိကုသလော"ပင်ဖြစ်သင့်၏။] တထာ အဟမက္ခိဿံ၊ ရာဇာစ ဝေါ တံ ယဒိ ကာဟတိဝါ နု ဝါတိ ယော တံ ဣဓ ပုစ္ဆိတုံ ပေသေတိ၊ သော ရာဇာ နံ တယာ ပုစ္ဆိတံ ကရောတု ဝါ မာဝါ၊ အဟံ ပန တေ အက္ခိဿံ အက္ခိဿာမိ, အာစိက္ခိဿမိတိ အတ္ထော။

ဋီကာအလို အနက်။ ။အတိကုသလော–အလုံးစုံသောတရားခ၌ ကျွမ်းကျင်သော သဗ္ဗဝိဒူ ပညာရှိသည်၊ ဇာနာတိယထာ–သိ၍ ဖြေဆိုသကဲ့သို့၊ တထာ–ထို့အတူ၊ တဋ္ဌ–စင်စစ်၊ တေ–အရှင့်အား၊ အဟံ–အကျွန်ုပ်သည်၊ အက္ခိဿံ–ဖြေဆိုပါအုံ့၊ ရာဇာစ–အရှင့်ကို စေလွှတ်လိုက်သော မင်းသည်ကား၊ တံ–ထို အရှင်မေးအပ်သော ပြဿနာ၏ အကြောင်းအရာကို၊ ယဒိကာဟတိဝါ–အကယ်၍ပြုသော်လည်း ပြုပါလိမ့်မည်၊ ယဒိ နု ကာဟတိဝါ–အကယ်၍ မပြုဘဲသော်လည်း နေပါလိမ့်မည်၊ (အဟံပန–အကျွန်ုပ်သည်ကား၊ တေ–အရှင့်အား၊ အက္ခိဿံ–ဖြေဆိုပါမည်။)

မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ယထာနုခေါ် ဣမာနိ ဘန္တေ တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ယထာနုခေါ် အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သိပ္ပမေဝ-အတတ်သည်ပင်၊ သိပ္ပါယတနံ-သိပ္ပါယတနမည်၏၊ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ တိ-ကား၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ သိပ္ပါနိ-အတတ်တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) သေယျထိဒံ တိ-ကား၊ တေ-ထို အတတ်သည်တို့ဟူသည်၊ ကတမေ ပန-အဘယ်တို့နည်း။

သိပ္ပမေဝ သိပ္ပါယတနံ။ ။ပါဠိတော်၌ "သိပ္ပါယတနာနိ"ဟူသော ဗဟုဝုစ်မှ "သိပ္ပါယတန" ကိုယူ၍ ဖွင့်သည်၊ "သိပ္ပမေဝ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အာယတနအတွက် အနက်သီးခြားမရှိဟု လည်းကောင်း, သိပ္ပနှင့် အာယတနသဒ္ဒါတို့ အရတူ ကမ္မဓာရဲဟု လည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ၂-နည်းဖွင့်၏၊ အာယတနအတွက် အနက်ရှိသော နောက်နည်းအလို "အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်း"ဟူသော ကာရဏအနက်, "အသက်မွေးခြင်း၏မိုရာ"ဟူသော နိဿယအနက်ကို ယူပါ။ [အဘိဓာန်၌လာသော အာယတနသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် ဟေတုအနက်နှင့် အာကာရ အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ထို့ကြောင့် "သိပ္ပယတနာနိ-အတတ်တို့သည်၊ (တစ်နည်း) အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အတတ်တို့သည်၊ ဝါ-အသက်မွေးခြင်း၏ မိုရာဖြစ်သော အတတ်တို့သည်"ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။

သေယျထိဒံ။ ။ဤပုဒ်ကို ဋီကာသစ်၌ "နိပါတ်ပုဒ် တစ်ပုဒ်တည်း"ဟု ပဌမဖွင့်၏၊ ထိုအလို "သေယျထိဒံ-ထို အတတ်သည်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း"ဟု ပေးပါ၊ (တစ်နည်း) "သေယျထာ+ဣဒံ"ဟု နိပါတ် ၂-ခုပေါင်းထားသောပုဒ်ဟုလည်း တစ်နည်းဖွင့်၏၊ ထိုအလို ရှေ့နည်းအတိုင်း ၂-ပုဒ်ပေါင်း၍လည်း ပေးနိုင်၏၊ "ဣဒံ+(ဣမေ)-တို့ဟူသည်၊ သေယျထာ (ကတမေ)-တို့နည်း"ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲ၍လည်း ပေးနိုင်ပါသည်။

ကတမေ တေ။ ။ပါဠိတော်၌ "ဣမာနိ ဘန္တေ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ"ဟု နပုလ္လိန်ရှိပါလျက်: အဘယ်ကြောင့် "သေယျထိဒံ"ကို "ကတမေ တေ"ဟု ပုလ္လိန်ဖြင့် ဖွင့်ရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ နောက်သရုပ်ဖေါ်ရာ၌ "ဟတ္ထာရောဟာ"စသည်ဖြင့် အတတ်သည်တို့ကို သရုပ်ပြသောကြောင့် "ကတမေ တေ"ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဖွင့်ရပါသည်။

တစ်ဖန်မေးဖွယ်။ ။အတတ်ဖြစ်သော သိပ္ပတို့ကိုစတည်၍ လျှောက်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သိပ္ပက(အတတ်သည်)တို့ကို သရုပ်ဖေါ်ရပါသနည်း-ဟု တစ်ဖန်မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-စကားကျယ်မည်ကို ရှောင်လွှဲလိုသောကြောင့်တည်း။ [ကသ္မာတိ စေ၊ ပပဉ္စံ ပရိဟရိတုကာမတ္တာ၊-ဋီကာသစ်။] ချဲ့ဦးအုံ-"သေယျထိဒံ-ထိုအတတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း"ဟု မေးလျှင် ထိုအတတ်တို့ကို"ဆင်စီးအတတ်, မြင်းစီးအတတ်မှစ၍ ဂဏနာအတတ် မုဒ္ဒါအတတ်" တိုင်အောင် ပြရလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ပြပြီးသောအခါ ဤနေရာ၌ မေးလိုရင်းက အတတ်ရှိသူလူအများ၏ အကျိုးရပုံကို မေးလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် "ဆင်စီးအတတ် တတ်သူမှစ၍ မုဒ္ဒါအတတ်တတ်သူ"တိုင်အောင် ထပ်၍ပြရလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ၂-ထပ်ဖြစ်နေလျှင် စကားကျယ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ ကျယ်ဝန်းခြင်းကို ရှောင်ခြင်းအကျိုးငှာ အတတ်(သိပ္ပ)တို့ကို စတည်သော်လည်း အတတ်သည် (သိပ္ပက)တို့ကို သရုပ်ထုတ်ပြတော့သည်။

ဟတ္ထာရောဟာတိ အာဒီဟိ-ဟတ္ထာရောဟာ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ယေ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တံတံ သိပ္ပံ-ထိုထို အတတ်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဧဝန္တိ-အသက်မွေးကြကုန်၏၊ တေ-တို့ကို၊ ဒသ္သေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကား၊ အသ-ထို မင်း၏၊ အဓိပ္ပါယော-အလိုတည်း၊ သိပ္ပုပ္ပဇီဝိနံ-အတတ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးကုန်သော၊ ဣမေသံ-ဤ အတတ်သည်တို့၏၊ တံတံ သိပ္ပံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ သန္ဓိဋ္ဌိတံ-ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြပ်, တွေ့မြင်အပ်သော။ [သာမံ+ဒိဋ္ဌံ သန္ဓိဋ္ဌံ၊ သန္ဓိဋ္ဌံ ယေဝ သန္ဓိဋ္ဌိတံ။] သိပ္ပဖလံ-အတတ်၏အကျိုးသည်၊ ပညာယတိယတာ-ထင်ရှားသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သန္ဓိဋ္ဌိတံ-သော၊ သာမညဖလံ-ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးကို၊ ပညာပေတုံ-ထင်ရှားစေခြင်းငှာ။ ["ပညပေတုံ-ပညတ်ခြင်းငှာ"ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။] သက္ကာနုခေါ-တတ်ကောင်းပါ၏လော၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (အသ အဓိပ္ပါယော)၊ တသ္မာ-ထိုသို့ ဤသို့သော အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သိပ္ပါယတနာနိ-အတတ်တို့ကို၊ ဝါ-အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အတတ်တို့ကို၊ ဝါ-အသက်မွေးခြင်း၏ မှီရာဖြစ်သော အတတ်တို့ကို၊ အာရာဘိတ္တာ-စတည်အားထုတ်ပြီး၍။ ["အာဟာရိတ္တာ-ဆောင်၍"ဟုလည်း မူကွဲ ရှိ၏။] သိပ္ပုပ္ပဇီဝိနော-အတတ်ကို မှီ၍ အသက်မွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ (ရာဇာ- သည်၊) ဒဿေတိ-ပြ၏။ တတ္ထ-ထို ဟတ္ထာရောဟာ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ဟတ္ထာရောဟာတိ-ဟတ္ထာရောဟာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ် ကုန်သော၊ ဟတ္ထာစရိယ ဟတ္ထိယောဓ ဟတ္ထိဝေဒ္ဒ ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ(ဖန္ဒာ)ဒယော-ဆင်ဆရာ, ဆင်စီးသူရဲကောင်း, ဆင်ဆေးဆရာ, ဆင်ထိန်းအစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေတိ၊

အယဉ္စိသေ၊ ပေ၊ ဒဿေတိ။ ။ဤဝါကျ၌ "တသ္မာ၊ပေ၊ သိပ္ပုပ္ပဇီဝိနော ဒဿေတိ"ဟူသော စကားသည် ရှေ့ဝါကျဝယ် "ယေ၊ပေ၊ ဧဝန္တိ၊ တေ ဒဿေတိ"နှင့် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ထပ်တူကျ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဟတ္ထာရောဟာတိ အာဒီဟိ၊ပေ၊ ဒဿေတိ"ကို ထောက်လျှင် ဒဠ္ဌိကရဏဝါကျ, သို့မဟုတ် ဝိတ္ထာရဝါကျသာဖြစ်သင့်၏၊ နောက် တသ္မာဝါကျကို ထောက်လျှင် "အယဉ္စိ၊ပေ၊ ပညာပေတုံတိ"သည် ကာရဏဝါကျလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ ထိုအတိုင်း နိဿယဒ္ဒ အနက်ပေးထားသည်၊ ဆရာတို့ကား အယဉ္စိစသော ဝါကျကို ဟေတုဝါကျ, ရှေ့ဝါကျကို ဖလဝါကျလုပ်၍ တသ္မာဝါကျကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးတော်မူကြသည်။

ဟတ္ထာရောဟာ။ ။ဟတ္ထိ+အာရုဟန္တိ ဟတ္ထာရောဟာ၊ ဤသို့ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓံပြုလျှင် ဆင်ကိုစီးတတ်သော ဆင်စီးသူရဲကောင်းရ၏၊ "ဟတ္ထိ+အာရောဟယန္တိ-ဆင်ကို စီးစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဟတ္ထာရောဟာ"ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓံပြုလျှင် ဟတ္ထာစရိယ စသူတို့ရ၏။ [ဟတ္ထိ အာရောဟယန္တိ တိ ဟတ္ထာရောဟာ၊ ဟတ္ထာစရိယ, ဟတ္ထိဝေဒ္ဒ, ဟတ္ထိမေဏ္ဍာဒယော၊-ဋီကာသစ်။]

အသာရောဟာတိ–ပုဒ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗေပိ–ကုန်သော၊ အသာစရိယ အသ ယောဓ အသဝေဒ္ဓ အသမေဏ္ဍာ(ဗန္ဓာ)ဒယော–မြင်းဆရာ, မြင်းစီးသူရဲကောင်း, မြင်းဆေးဆရာ, မြင်းထိန်းအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒသေတိ။

ရထိကာတိ–ရထိကဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗေပိ–ကုန်သော၊ ရထာစရိယ ရထ ယောဓ ရထရက္ခာဒယော–ရထားဆရာ, ရထားစီးသူရဲကောင်း, ရထားနားဗန်းစောင့် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ (ဒသေတိ)။ [ရထာစရိယ အရ၌ ရထားကို ပြင်တတ်သော

ကေသေသိ ကြ်ပါ။ ။ဤသို့ ဋီကာတို့၌ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်, ဟေတုကတ္တုသာဓ် ၂–မျိုး ပြု၍ ထိုသာဓနအားလျော်စွာ အနက်ရကိုလည်း ပြသောကြောင့် "ဟတ္ထာရောဟာစ+ဟတ္ထာ ရောဟာစ ဟတ္ထာရောဟာ"ဟု ပါဠိတော်၌ ဧသေသိ ပြုထားသည်ဟု ကြ်ပါ။ [သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနေ၌ အာပုဗ္ဗ+ရဟာဓာတ်, ဏာပစ္စည်း၊ ဟေတုကတ္တုသာဓနေ၌ ဏေပစ္စည်း ထပ်သက်။]

ဆက်ဦးအုံ–"ဆင်ကို စီးစေတတ်"ဟူရာ၌ ဆင်ကို အစီးခံအောင် သင်ပြပေးသော ဟတ္ထာစရိယ, ဆင်ကို စီးတတ်အောင် သူရဲကောင်းကိုလည်း သင်ပြပေးသော ဟတ္ထာစရိယလည်း ပါဝင်နိုင်၏၊ ဆင်ကို (ကျန်းမာအောင်)ဆေးကုပေးသော ဟတ္ထိဝေဇ္ဇလည်း ပါဝင်နိုင်၏၊ ဆင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော ဟတ္ထိမေဏ္ဍာလည်း ပါဝင်နိုင်၏၊ ဆင်အား ကျုံ့စသော အစာကိုကျွေးသော ယဝဒါယက စသူတို့လည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ [ယေန ဟိ ပယောဂေန ပုရိသော(သည်) ဟတ္ထိနော(ကို) အာရောဟဏယောဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ တံ ဟတ္ထိသ ပယောဂံ ဝိဓာယန္တာနံ သဗ္ဗေသံ ပေတေသံ (သဗ္ဗေသံပိ+ဧတေသံ) ဂဟဏံ–ဋီကာသစ်။]

ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ (ဗန္ဓာ)။ ။"ဟတ္ထိ မဏ္ဍာယန္တီ ရက္ခန္တီတိ ဟတ္ထိမဏ္ဍာ"ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် "တေယေဝ ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ"ဟုလည်းကောင်း, "ဟတ္ထိနံ ပါဒရက္ခကာ"ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်ဆို၏၊ "ဟတ္ထိဗန္ဓာဒယော"ဟု သီဟိုဠ်, ယိုးဒယား မူရိ၏ဟုလည်း မူကွဲတွေ့ရ၏၊ ထောမနိဓိ၌ "ဗန္ဓ"ကို စောင့်စည်းခြင်းအနက်, နိဂဋ္ဌာဒိနာ–ဆင်တူ အစရှိသည်ဖြင့်၊ ဂတိရောဓေနေ–သွားခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအနက်"ဟု တွေ့ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဆင်ကို ထူးခတ်ခြင်းစသည်ဖြင့် မသွားအောင် စောင့်ရှောက်သူကို "ဟတ္ထိဗန္ဓ"ဟု ခေါ်ထိုက်ပါသည်။

ဟတ္ထိယောဓ။ ။စာအုပ်တို့၌ ဟတ္ထိယောဓကို မတွေ့ရ၊ ရထိကာ၌ "ရထာစရိယ ရထ ယောဓ ရထရက္ခာဒယော"ဟု ရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း "ဟတ္ထာစရိယ ဟတ္ထိယောဓ"ဟု ရှိသင့်၏၊ "ဟတ္ထိ+အာရဟန္တီတိ ဟတ္ထာရောဟာ"ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်ပြုရာ၌ အရကောက်ရသော ဆင်စီးသူရဲကောင်းပင်တည်း၊ ယုဇ္ဈတီတိ ယောဓော၊ ဟတ္ထိ အာရဏ္ဍော+ယောဓော ဟတ္ထိ ယောဓော"ဟု ပြုပါ၊ အသရောဟာ၌လည်း နည်းတူ။

ရထိကာ။ ။ရထေ+နိယုတ္တာ ရထိကာ–ရထား၌ ယှဉ်သူတို့၊ "ရထရက္ခာ နာမ ရထသ အာဏိ(စို့–မယ်နှ, နားမန်း)ရက္ခကာ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ [ဤ၌ ရထယောဓကို ရထာစရိယ၌ မသွင်းဘဲ သီးခြားရှိသကဲ့သို့ ရှေး၌လည်း ဟတ္ထိယောဓကို ဟတ္ထာစရိယ၌ မသွင်းဘဲ သီးခြား ရှိသင့်၏၊ အသယောဓ၌လည်း နည်းတူ။]

အင်ဂျင်နီယာတွေ ပါရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရထားက အသက်မဲ့ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း, ရထဆေဒ္ဓပုဒ်မပါရတော့။] ဓနုဂ္ဂဟာတိ-ကား၊ ဓနုအာစရိယာ-လေးအတတ်ကို သင်ပြတတ်သော ဆရာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣသာသာ-လေးသမားတို့သည်လည်းကောင်းတည်း။

ယေ-အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ ယုဒ္ဓေ-စစ်တိုက်ရာ၌၊ ဓယဒ္ဓဇ-အောင်လံကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပုရတော-စစ်တပ်၏ရှေ့၌၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားတတ်ကုန်၏၊ (တေ-ထို သူရဲကောင်းတို့သည်၊) စေလကာတိ-စေလကတို့မည်၏၊ စလကာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ ရညော-မင်၏၊ ဌာနံ-ရပ်တည်ခြင်းသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်စေလော၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ အသုကမဟာမတ္တဿ-ထိုမည်သော အမတ်ကြီး၏၊ (ဌာနံ-သည်၊ ဟောတု-လော၊) ဣတိဝေ-ဤသို့၊ သေနာဗ္ဗျူဟကာရကာ-စစ်ဆင်မှုကို ပြုတတ်သော သူရဲကောင်းတို့တည်း။

ပိဏ္ဍာဒါယကာတိ-ကား၊ သာဟသိက မဟာယောဓ-အဆောတလျှင် ပြုတတ်သော သူရဲကောင်းကြီးတို့တည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထို သာဟသိက သူရဲကောင်းကြီးတို့သည်၊ ပရသေနံ-တစ်ဖက်သော ရန်သူစစ်တပ်သို့၊ ပဝိသိတ္တာ-ဝင်၍၊ ပရသိသံ-

---

ဓနုဂ္ဂဟာ။ ။"ဓနုံ-ဂဏှန္တိ ဓနုဂ္ဂဟာ"ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်ပြုလျှင် ဣသာသ(လေးကို ကိုင်တတ်သော လေးသမား)ရ၏၊ "ဓနုံ+ဂဏှာပေန္တိ ဓနုဂ္ဂဟာ"ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ်ပြုလျှင် လေးကို ကိုင်စေတတ် (လေးအတတ်ကို သင်ပြတတ်သော)ဓနုအာစရိယ ရသည်၊ ထို ၂-ပုဒ်ကို ကေသေသ်ပြုပါ။ "ဣသာသောဒ္ဓ "ဣသု+အာသ"ဟု ခွဲ၊ "ဣသုံ-မြား"ကို၊ အသတိ-ပစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဣသာသော"ဟု ပြုပါ၊ "ဣသွာသော"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဣကို ဣ, သုဏ်, ဣကို သပြု။]

စေလကာ။ ။စေလံမစ္ဆာဒနံ ဝတ္ထံ၊-အဘိဓာန်(၂၉၀)နှင့်အညီ စေလသဒ္ဒါသည် "အဝတ်" ဟူသော အနက်ကိုဟောရ၏၊ ထိုအဝတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အလံကိုလည်း "စေလ"ဟုပင်ဆိုရ၏၊ စေလေန-အလံဖြင့်+အဂန္တိ-စစ်တိုက်ရာ၌ သွားတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ စေလကာ-အလံကိုင် စစ်သားတို့။ [ဓယဒ္ဓဇံတိ ဓယနဋ္ဌံ (ပဋ္ဌဟိတဓဇံ) ဓယကာလေဝါ ပဋ္ဌဟိတဓဇံ၊-ဦးကာသစ်၊ ဤသို့ ၂-နည်းဖွင့်သော်လည်း "ယုဒ္ဓေ ပုရတော ဂစ္ဆန္တိ"ကို ထောက်လျှင် ရှေ့နည်းသာ သင့်လျော်သည်။]

စလကာ။ ။စလယန္တိ-ရွှေ့ရှားစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ စလကာ၊ "ရွှေ့ရှားစေ"ဟူသည် စစ်ဆင်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဓဝံ သေနာဗ္ဗျူဟ ကာရကာ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဗ္ဗျူဟ=ဝိ-အထူးအားဖြင့်+ဥဟ-ပေါင်းစုခြင်း၊ "သေနာသန္ဓိဝေသဝိသေသ-စစ်တပ်၏ စုဝေးတည်နေပုံ အထူး"ဟု ထောမနိဗိဒ္ဓ ဖွင့်၏၊ စလကာ-ထိုဤ ရွှေ့သွား လှုပ်ရှားစေတတ် စစ်ဆင်တတ်သော သူရဲကောင်းတို့။]

ပဏ္ဍာဒါယကာ။ ။ပိဏ္ဍာသဒ္ဒါသည်"အပေါင်း"အနက်ဟောတည်း၊ ဒါယကာ၌ ဒယဓာတ်, ဏျုပစ္စည်း၊ ဒယဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဂတိ အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒယန္တိကို "ဥပ္ပတိတ္တာ ဥပ္ပတိတ္တာ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ"ဟုဖွင့်သည်။[ပရသေနာသမ္ဘဟသခ်ိတ် ပိဏ္ဍံ သာဟသိကတာယ

တစ်ဖက်သော ရန်သူ၏ဦးခေါင်းကို၊ ပိဏ္ဍာမိ၀–အသားဆိုင်ကိုကဲ့သို့၊ ၀ါ–ထန်းသီး ခိုင်ကိုကဲ့သို့၊ ဆေတွာ ဆေတွာ–ဖြတ်၍ ဖြတ်၍၊ ဒယန္တီ–ခုန်ထွက်တတ်ကုန်၏၊ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ–ခုန်လွှားမ်ိ၍ ခုန်လွှားမ်ိ၍၊ နိဂ္ဂစ္ဆန္တီ–ထွက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား ဒယန္တီ၏ အနက်။

၀ါ–တစ်နည်း၊ ဧတံ–ဤ ပိဏ္ဍာဒါယကာဟူသော အမည်သည်၊ ယေ–အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ သင်္ဂါမမဇ္ဈေ–စစ်ပွဲအလယ်၌၊ ယောဓေန်–စစ်တိုက်နေသော စစ်သားတို့၏၊ ဘတ္တပါတီ–ထမင်းခွက်ကို၊ ဂဟေတွာ–ကိုင်၍၊ ပရိဝိသန္တီ–လုပ်ကျွေးကြကုန်၏၊ တေသံပိ–ထို သူရဲကောင်းတို့၏လည်း၊ နာမံ–တည်း၊ ဥဠာ ရာဇပုတ္တာ တိ–ကား၊ ဥဠာတုဠာတာ–ထင်ရှားကုန် ထင်ရှားကုန်သော၊ ၀ါ–အလွန်ထင်ရှားကုန်သော၊ သင်္ဂါမာ၀စရာ–စစ်မြေပြင်၌ လှည့်လည်ကျက်စားကုန်သော၊ ရာဇပုတ္တာ–မင်းသားတို့တည်း။

(အဆောတလျင် ပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဆေတွာ ဆေတွာ ဒယန္တီ, ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ နိဂ္ဂစ္ဆန္တီတိ ပိဏ္ဍာဒါယကာ၊–ဋီကာသစ်။] ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဒယန္တီ"နေရာ၀ယ် "ဥပနယန္တီ"ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာတို့နှင့် မညီ။

သာဟသိက မဟာယောဓာ။ ။ပိဏ္ဍာဒါယကာပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ပိဏ္ဍာဒါယကအမည် ရသူတို့သည် ဤ သာဟသိကမဟာယောဓများဖြစ်ကြ သည်–ဟူလို၊ သဟသာပုဒ်သည် အဆောတလျင်အနက်, အားအစွမ်း အနက်တို့ကို ဟောသော နိပါတ်တည်း၊ သဟသာ–အဆောတလျင်၊ ၀ါ–အားအစွမ်းဖြင့် အနိုင်အထက် နှိပ်စက်၍+ ကရောန္တီတိ သာဟသိကာ။ [ဋီကာသစ်၌ "သာဟသဲ (အဆော့တလျင် ဖြစ်စေအပ်သော်အမှုကို)+ ကရောန္တီ"ဟု ဆိုလေသည်။] သာဟသိကာစ+တော+မဟာယောဓာစာတိ သာဟသိက မဟာ ယောဓာ–အဆောတလျင် ရှောင်တခင် ပြုလုပ်တတ်(အနိုင်အထက် နှိပ်စက်တတ်)သော သူရဲကောင်းကြီးများ၊ "ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ"ပါ၌ဖြင့် အာမေဋိတ်အနက်တို့တွင် တုရိတ (အဆောတလျင်) အနက်ကို ပြသည်။ [ပိဏ္ဍာမိ၀ါတိ တာလဖလ ပိဏ္ဍာမိ၀ါတိ ၀ဒန္တီ၊ မံသ ပိဏ္ဍာမိ၀ါတိ အာစရိယေန ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

ယေ၀ါ၊ပေ၊ နာမံ။ ။ဤ ဒုတိယ၀ိကပ်၌လည်း ပိဏ္ဍာသဒ္ဒါ အပေါင်းအနက်ဟောပင်တည်း၊ ကြပ်တီး ကျဉ်းမြောင်းသော မိမိစစ်သားအပေါင်းကို "ပိဏ္ဍာ"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ပိဏ္ဍော–မိမိ စစ်သားအပေါင်း၌+ဒယန္တီ (ဥပ္ပတန္တာ၀ိယ ဂစ္ဆန္တီ)–ခုန်လွှားသကဲ့သို့ ဝင်သွားတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပိဏ္ဍာဒါယကာ၊ စစ်တိုက်နေသော စစ်သားတို့၏အတွင်းသို့ ထမင်းကျွေးဖို့ရန် ကဗျာကယာ ဝင်သွား၍ ထမင်းကျွေးသော စစ်သားများတည်း၊ [ဒုတိယ၀ိကပေ ပိဏ္ဍော ဧနသမ္ဘဟ သင်္ခါတေ သမ္ဘဒ္ဓေ ဒယန္တီ (ဥပ္ပတန္တာ၀ိယ ဂစ္ဆန္တီ)တိ ပိဏ္ဍာဒါယကာ၊–ဋီကာသစ်။]

ဥဠာ။ ။ဥပုမ္ဗ+ဂမုဓာတ်, ကွိပစ္စည်းဖြစ်၍ ဥဠာတ၌လည်း ဥ+ဂမု တပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စည်းချင်းသာကွဲ၏၊ ထို့ကြောင့် ဥဠာသဒ္ဒါသည်ပင် ဥဠာတအနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ စစ်မြေပြင်သို့ ရောက်သောအခါ ထာမ (အားအစွမ်း)လည်း ရှိ, ဓ၀ (လျင်မြန်မှု)လည်း ရှိ, ပရက္ကမ

ပက္ခန္ဒိနောတိ–ကား၊ ယေ–အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ ကဿ–အဘယ်သူ၏၊ သီသံ–ဦးခေါင်းကို၊ အာဟရာမ–ဆောင်ခဲ့ရပါကုန်မည်နည်း၊ ဣတိဝါ–ဤသို့ သော်လည်းကောင်း၊ ကဿ–၏၊ အာဝုဓံ–လက်နက်ကို၊ အာဟရာမ–နည်း၊ ဣတိ ဝါ–လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထာ–ပြောပြီး၍၊ ဝါ–မေးပြီး၍၊ အသုကဿ–ထိုမည်သူ၏၊ (သီသံ–ကို၊ အာဟရထ–ဆောင်ခဲ့ကြကုန်လော၊) ဣတိ(ဝါ)–သော်လည်းကောင်း၊ အသုကဿ–၏၊ (အာဝုဓံ–ကို၊ အာဟရထ–နှ်လော၊) ဣတိ(ဝါ)–လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ–ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (သမနာ–နှ်လသော်၊) သဂ်ါမံ–စစ်ပွဲသို့၊ ပက္ခန္ဒိတ္တာ–ပြေးဝင်၍၊ တဒေဝ–ထို ဦးခေါင်းကိုပင်၊ ဝါ–ထို လက်နက်ကိုပင်၊ အာဟရန္တိ–ဆောင်နိုင်ကုန်၏၊ ဣမေ–ဤ သူရဲကောင်းတို့သည်၊ ပက္ခန္ဒန္တိ–တစ်ဖက်စစ်တပ်သို့ ပြေးဝင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ–ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ ပက္ခန္ဒိနော–ပက္ခန္ဒိတို့ မည်၏။ [ပက္ခန္ဒိနော–တစ်ဖက်စစ်တပ်ကလူ၏ ဦးခေါင်းကိုဖြစ်စေ, လက်နက်ကိုဖြစ်စေ ရအောင်ဆောင်ယူဖို့ရန် တစ်ဖက်စစ်တပ်သို့ ပြေးဝင်တတ်သော သူရဲကောင်းတို့။]

မဟာနာဂါတိ–ကား၊ ယေ–အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ မဟာနာဂါဝိယ–ဆင်ပြောင်ကြီးတို့ကဲ့သို့၊ (ဟောန္တိ)၊ (တေ–ထို သူရဲကောင်းတို့သည်၊) မဟာနာဂါ–မဟာနာဂတို့ မည်၏၊ တေ–ဤ မဟာနာဂါဟူသော အမည်သည်၊ ဟတ္ထိအာဒီသု–ဆင် အစရှိသော စစ်တပ်တို့သည်၊ အဘိမုခံ–ရှေးရှု၊ အာဂစ္ဆန္တေ သုပိ–လာပါကုန်သော်လည်း၊ အနိဝတ္တိတယောဓနံ–မဆုတ်နစ်သော စစ်သားတို့၏၊ အဓိဝုစနံ–တည်း။

(ရောက်ရာအရပ်၌ ရပ်တန့်မနေဘဲ အဆင့်ဆင့်မြင့်သောအရာသို့ရောက်အောင် အားထုတ်ကြောင်း ဝိရိယ)လည်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အလွန်ကျော်ကြား ထင်ရှားသူများဖြစ်ကြောင်း ပြလို၍ "ဥဂ္ဂတုဂ္ဂတာ"ဟု အတိသယ(အလွန်အကဲ)အနက်ကို ထွန်းပြဖို့ရန် အနက်တူသဒ္ဒါ ၂–ဆင့် ဖွင့်သည်။ [ထာမ ဇဝ ပရက္ကမာဒိဝသေန အတိဝိယ ဥဂ္ဂတာ ဥဂ္ဂါတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

ပက္ခန္ဒိနော။ ။ပက္ခန္ဒတေတ်သည် ဝေဂဂတိ (အဟုန်ဖြင့်သွားခြင်း–ပြေးဝင်ခြင်း)အနက်ကို ဟောအ၏၊ "ပက္ခန္ဒန္တိတိ ပက္ခန္ဒိနော"ဟု ပြုလျှင် ဣ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၏၊ သာရမတိနောကဲ့သို့ ယောဇိ နောပြု၊ (တစ်နည်း) "ပက္ခန္ဒော ယေသံ အတ္ထိတိ ပက္ခန္ဒိနော"ဟု ပြုလျှင် အသတ္တိ အနက်၌ ဣပစ္စည်း၊ ဒဏ္ဍိနောကဲ့သို့ ပြီးစေ။ [ပက္ခန္ဒန္တိတိ ဝီရသူရ ဘာဝေန (လုံ့လလည်းရှိ ရဲလည်း ရဲရင့်သူတို့၏အဖြစ်ကြောင့်) အသဇ္ဇမာနာ (ကြောက်ရွံ့သူတို့ကဲ့သို့ ဟိုကပ် သည်ကပ် မကပ်ကုန်ဘဲ) ပရသေနံ အနုပဝိသန္တိ၊–ဋီကာ။] ထိုသို့ ရဲရဲရင့်ရင့် ဝင်ဝံ့ပုံကို အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် "ယေ ကဿ သီသံဝါ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ "ယေ"ကို "ဝတ္ထာ ဝုတ္တာ အာဟရန္တိ"တို့၌စပ်။

မဟာနာဂါ။ ။ထာမ(ရဲစွမ်း)၊ ဇဝ (လျင်မြန်)၊ ဗလ (အားအစွမ်း)၊ ပရက္ကမာဒိ သမ္ပတ္တိယာ (အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ကြောင်း လုံ့လအစရှိသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်) မဟာနာဂါ ဝိယ မဟာနာဂါ (ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် တူကြသည်–ဟူလို)။–ဋီကာ။

သူရာတိ–ကား၊ ဧကန္တသူရာ–တစ်ယောက်ထည်းတည်း ရဲရင့်သောသူရဲကောင်းတို့တည်း၊ ယေ–အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ သဇာလိကာ–စစ်ဝတ်တန်ဆာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ–ဖြစ်ကုန်၍လည်းကောင်း၊ သ စမ္မိကာ–သားရေမြားကာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ–နှ၍လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒ–သမုद्रာကို၊ တရိတုံ–ကူးခြင်းငှာ၊ သင်္ကော်ဠိ–စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ (စော–ထို သူရဲကောင်းတို့သည်၊ သူရာ–သူရတို့မည်၏။)

ယေ–အကြင် သူရဲကောင်းတို့သည်၊ စမ္မကဠုကံ–သားရေသင်တိုင်း အဝတ်သို့၊ ပဝိသိတ္တာဝါ–ဝင်၍သော်လည်းကောင်း၊ သရပရိတ္တာဏစမ္မ–မြားကို စောင့်ရှောက်တတ်သော သားရေမြားကာကို၊ ဂဟေတ္တာဝါ–ကိုင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယုဇ္ဈန္တိ–စစ်တိုက်ကြကုန်၏၊ (စော–ထို သူရဲကောင်းတို့သည်၊ စမ္မယောဓိနောတိ–စမ္မယောဓိတို့မည်၏။) ဒါသိကပုတ္တာတိ–ကား၊ ဗလဝသိနေဟာ–သခင့်အပေါ်၌ အားကြီးသောချစ်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဃရဒါသယောဓာ–အိမ်ကျွန်ဖြစ်သော သူရဲကောင်းတို့တည်း၊ အာဠာရိကာတိ–ကား၊ ပူပိကာ–မုန့်သည်တို့တည်း၊ (တစ်နည်း) ဘတ္တကာရကာ–ထမင်းချက်တတ်သူတို့တည်း။

ဧကန္တသူရာ။ ။ဧကန္တ၌ အန္တ အနက်မရှိ၊ "ဧကသူရာ–တစ်ယောက်ထည်းတည်း ရဲရင့်သူတို့"ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "ဧကန္တသူရာတိ ဧကစရသူရာ၊ အန္တ သဒ္ဒသ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိတော၊ သူရဘာဝေန ဧကာကိနော ဟုတ္ဝာ ယုဇ္ဈနကာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သည်။

သဇာလိကာ သစမ္မိကာ။ ။"သန္ဓာဟော ကက်ဠော ဝမ္မ၊ပေ၊ ဇာလိကာ"ဟူသော (၃၇၈)အဘိဓာန်နှင့်အညီ ချပ်ဝတ်ဟုခေါ်အပ်သော စစ်ဝတ်ကို "ဇာလိက"ဟု ခေါ်၍ စစ်ဝတ်ဝတ်ထားသူကို "သဇာလိက"ဟုခေါ်၏၊ မြားကို ကာကွယ်ဖို့ရန် မြားကာသားရေကို ကိုင်ထားသူကို "သစမ္မိက"ဟု ခေါ်သည်။

စမ္မကဠုကံ။ ။သားရေဖြင့်ပြုအပ်သော သင်တိုင်းရှည်ကို "စမ္မကဠုကံ"ဟု ခေါ်၏၊ [ကဠုကသဒ္ဒါသည် ချပ်ဝတ် စစ်အဝတ်ကိုလည်း ဟော၏၊ သို့သော် "ပဝိသိတ္တာ"ဟု ဆိုသောကြောင့် သင်တိုင်းကဲ့သို့ သားရေကို ချုပ်အပ်သော စစ်သားဝတ်ဖို့ရာ အကျိုရှည်ကိုပင် ဤနေရာ၌ "စမ္မကဠုက"ဟု ယူပါ။

ဃရဒါသယောဓာ။ ။["ဃရဒါသိကပုတ္တာ"ဟု မူကွဲရှိ၏။] အိမ်၌ ပေါက်ဖွားသောကြောင့် သားပေါက်(သပေါက်)ဟု ခေါ်အပ်သော ကျွန်သည်ပင် စစ်အမှုကို ထမ်းသောစစ်သားဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ပြသည်၊ ရိုးရာ အိမ်ကျွန်မ၏သားကိုကား ပြဖွယ်မလို၊ ထို့ကြောင့် "ဃရဒါသယောဓာ"ပါ၌သာ ပါ၌မှန်ဟု ထင်သည်။

အာဠာရိကာ။ ။"ပူပိကာ"ဟုလည်းကောင်း, "ဘတ္တကာရကာ"ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိ၏၊ အဘိဓာန်(၄၆၄)၌ "ဘတ္တကာရော၊ပေ၊ အာဠာရိကော ဘဝေ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ဘတ္တကာရကာ"ရှိသောအဖွင့်က ကောင်းသည်ဟု ထင်၏၊ ဋီကာ၌ကား "ပူပိကာတိ ပူပသမ္ဘာဒကာ (မုန့်ကို ကောင်းစွာဖြစ်စေတတ် ပြုလုပ်တတ်သူတို့)"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် "မုန့်ကို အမျိုးမျိုးပြုလုပ်၍

ကပ္ပကာတိ–ကား၊ နာပိတာ–ဆတ္တာသည်တို့တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ "နာပိကာ" ဟုရှိ၏ မကောင်း၊ "ကပ္ပကောတု နဟာပိကာ"ဟု အဘိဓာန်၌ရှိသည်။] ယေ–အကြင် သူတို့သည်၊ နာပေန္တိ–ရေချိုးစေကြကုန်၏၊ ဝါ–ရေချိုးပေးကြကုန်၏၊ (တေ–ထို သူတို့သည်၊) နာပကာတိ–နာပကတို့မည်၏၊ သုဒါ'တိ–ကား၊ ဘတ္တာကာရကာ–တို့တည်း၊ (တစ်နည်း) သူပိကာ–ဟင်းချက်သမားတို့တည်း၊ မာလာကာရာဒယော–ပန်းသည် အစရှိသူတို့သည်၊ ပါကဋာယေဝ–ထင်ရှားကုန်သည်သာ၊ ဂဏကာတိ–ကား၊ အစ္ဆိန္နကပါဋဋကာ–ပြတ်စဲခြင်းမရှိသော ဂဏန်းကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်

ရောင်းလျက် အသက်မွေးသူတို့"ဟု ဆို၏၊ ဤသို့ "ပူပိကာ"ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ နောက်လာမည့် သုဒါနှင့် အရက္ခဲအောင်ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ဋီကာတို့ပင် ဖွင့်ထားသောကြောင့် ရှေးကပင် ရှိခဲ့သောပါဋ္ဌ ဖြစ်၏၊ သို့သော် အာဠာရိကာနှင့် ပူပိကာသည် ပရိယာယ် မဟုတ်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ။

- **ကပ္ပကာ**။ ။ထောမနိဓိ၌ ကပ္ပက၏ပရိယာယ် "နာပိတ"ဟုရှိ၏၊ အဘိဓာန်(၅၀၈)၌ကား "ကပ္ပကော တု နဟာပိတော"ဟုရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် နနှင့် ဟကိုပေါင်း၍ ပါဠိ၌ "နာပိတ"ဟု ဖြစ်ဟန်တူသည်၊ ကပ္ပဓာတ်သည် "ဖြတ်ခြင်း–ပြုပြင်ခြင်း"အနက်ကို ဟောဏ်၊ ဋီကာ၌ "ကေသနခလိခနာဒိဝသေန မနုဿာနံ အလင်္ကာရဝိဓိ' (တန်ဆာဆင်မှု အစီအရင်ကို) ကပ္ပေန္တိ သံဝိဒဟန္တိ–စီမံတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ. ကပ္ပကာ"ဟု ပြု၏။ [နာ–သောရေယျောဓာတ်နောင် ဏာပေပစ္စည်း, တပစ္စည်းဖြင့် "နာပိတ"ဟု ပြီး၏၊ "စင်ကြယ်စေခြင်း"ဟူသည် ဆံမုတ်ဆိတ်စသည်ကို ပြုပြင်ပေးခြင်းပင်တည်း။]

နာပကာ။ ။နာဓာတ် ဏာပေပစ္စည်းဖြင့်"စင်ကြယ်စေ"ဟုပင် သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ သို့သော် ဤသူတို့ကား ရေချိုးပေးတတ်သူများတည်း၊ နိုင်ငံခြားခံ့ အဖိုးအခယူ၍ စည်းကမ်းကျကျ ရေချိုးပေးသူများလည်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "စုဏ္ဏာဝိလေပနာဒိဟိ (ဆပ်ပြာမှုန့် မျက်နှာခြေ အစရှိသည်တို့ဖြင့်) မလဟရဏ (အညစ်အကြေးတို့ကိုပယ်ခြင်း) ဝဏ္ဏသမ္ဘာဒနဝိဓိနာ (အဆင်းကို ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်း အစီအရင်ဖြင့်) နာပေန္တိ နာပကာ"ဟု ပြုသည်။

သုဒါ။ ။"ဘတ္တကာရကာ"ဟုလည်းကောင်း, "သူပိကာ"ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိပြန်၏၊ ဘတ္တကာရကနှင့် သုဒသည် အဘိဓာန်၌ ပရိယာယ်ပင် ဖြစ်၏၊ သို့သော် ရှေးအာဠာရိကာ အရတုန်းက "ဘတ္တကာရကာ"ဟု သီဟိုဠ်မှရှိခဲ့သောကြောင့် ဤ သုဒအရ၌ "သူပိကာ"ဟု ရှေ့နောက်ကွဲအောင် သီဟိုဠ်မှရှိသည်၊ ထောမနိဓိ၌လည်း "သုဒ"ကို သူပအနက်ဟောဟုလည်း ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်မှသည် သူ့နည်းနှင့်သူ ရှေ့နောက်ကွဲသည်သာ၊ အာဠာရိကာတုန်းက "ပူပိကာ"ဟုရှိ၍ ဤ၌ "ဘတ္တကာရကာ"ဟူသော အဖွင့်လည်း သူ့နည်းနှင့်သူ ရှေ့နောက်ကွဲပေသည်သာ။

အစ္ဆိန္နကပါဋဋကာ။ ။ဤ၌ပြသော ဋီကာသစ်ပါဋ္ဌကို ညွှန်ပြ၍"အစ္ဆိန္နက"ပါဋ္ဌသာ အမှန်ဟု ဗြာဟ္မဏလသုတ်, မဟာသီလအဖွင့်၌ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီ၊ ဆိုဒ္ဓကား "အပေါက်"အနက်ဟော ဖြစ်သောကြောင့် "အစ္ဆိဒ္ဒက"ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။

တတ်သော ဂဏန်းကျမ်းထတ်ဆရာတို့တည်း၊ မုဒ္ဒိကာတိ-ကား၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ-လက်ချောင်းချိုးခြင်းအားဖြင့်၊ ဂဏန်း-ရေတွက်ကြောင်း ဂဏန်းအတတ်ကို၊ နိသာယ-မှီ၍၊ ဇီဝိနော-အသက်မွေးသူတို့တည်း၊ ယာနိဝါ ပနညာပိတိ-ကား၊ အယကာရဒန္တ ကာရ စိတ္တကာရာဒီနိ-သံကိုပြုလုပ်တတ်သော ပန်းဘဲဆရာ, ဆင်စွယ်ကို ပြုလုပ်တတ်သော ပန်းပုဆရာ, ဆန်းကြယ်သောအမှုကို ပြုလုပ်တတ်သော ပန်းချီဆရာ အစရှိသူတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ [အာဒီသဒ္ဒေန ကောဋ္ဌက (ကျောက်ဆစ်သမား) လေခက (စာရေး) ဝိလိဝကာရ (နှီးရွှေသမား) ဂ္ဂဠဝကာရ (ပန်းရန်) ဒါရုကာရာ ဒီနံ (လက်သမား အစရှိသည်တို့ကို၊) သင်္ဂဟော-ငှီကာ။] ဧဝံ ဂတာနိတိ-ကား၊ ဧဝံ ပဝတ္တာနိ-ဤသို့ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဤသို့ အလားတူ ဖြစ်ကုန်သော၊ ("ပုထု သိပ္ပါယတနာနိ"ဌ္ဌစပ်။)

တေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေတိ-ကား၊ တေ ဟတ္ထာရောဟာဒယော-ထိုဟတ္ထာရောဟ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တာနိ ပုထုသိပ္ပါယတနာနိ-ထိုမျှားစွာသော အတတ်တို့ကို၊ ဝါ-ထိုမျှားစွာသော အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အတတ်တို့ကို၊ ဝါ-ထိုမျှားစွာသော အသက်မွေးခြင်း၏ မှီရာဖြစ်သော အတတ်တို့ကို၊ ဒသေတွာ-ပြ၍၊ ရာဇကုလတော-မင်း၏အမျိုးမှ၊ ဝါ-မင်း၏နန်းတော်မှ၊ မဟာသမ္မတ္တိ-ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို၊ လဘမာနာ-ရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သန္ဓိဋ္ဌက မေဝ-ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ်, တွေ့မြင်အပ်သည်သာဖြစ်သော၊ သိပ္ပဖလ-အတတ်၏ အကျိုးကို၊ ဥပဇီဝန္တိ-မှီ၍ အသက်မွေးကြရကုန်၏၊ သုခေန္တိ တိ-ကား၊ သုခိတ-ချမ်းသာခြင်းရှိသည်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ။ ။ဟတ္ထသဒ္ဒါသည် ("နဿ ဘုဇ္ဇမာနော သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ မုခေ ပက္ခိပိဿာမိ"ဌ္ဌ လက်၏ အစိတ်အပိုင်း လက်ချောင်းကို ဟောသကဲ့သို့) လက်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်ချောင်းကို ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် ဟောဏ်၊ မုဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မဏ္ဍိမသိလ အခန်းဌ ပြခဲ့ပြီ။

သုခေန္တိ။ ။"သုခ ဒုက္ခ တကြိယာယ-သုခဓာတ်, ဒုက္ခဓာတ်သည် ထို ချမ်းသာခြင်းကြိယာ, ဆင်းရဲခြင်းကြိယာဟူသော အနက်ဌ်ဖြစ်၏"ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ ဘူဝါဒိ အကမ္မက ဓာတ်တည်း၊ ကာရိတ် ဏေပစ္စည်းဖြင့် "သုခေန္တိ"ဟုဖြစ်၏၊ အကမ္မကဓာတ်ဌ် ကာရိတ်ဝင်သော အခါ ကာရိတ်မပါသော ဧကကမ္မကဓာတ်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ညီမျှ၏၊ ထို့ကြောင့် သုခေန္တိကို "သုခိတံ ကရောန္တိ"ဟု ဧကကမ္မကဖြစ်သော ကရဓာတ်ဖြင့် အဓိပ္ပါယတူ ဖွင့်သည်၊ ချမ်းသာစေခြင်းနှင့် ချမ်းသာအောင်ပြုခြင်းမှာ အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။ ["သုခိတံ"ကား သဠာတအသတ္တိ အနက်ဌ် ဣတပစ္စည်းတည်း၊ "သုခ+ဣတ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ "ချမ်းသာခြင်းသို့+ ရောက်သည်ကို" ဟုလည်း ရှေးက အနက်ပေးကြ၏။]

ပိဏ္ဍောန္တိ တိ–ကား၊ ပိဏ္ဍိတံ–လွန်စွာဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်းရှိသည်ကို၊ ထာမ ဗလူပေတံ–အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို၊ ကရောန္တိ–နှ၏၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာဒီသု–ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ အသာ–ထို ဒက္ခိဏာ၏၊ ဥပရိ–အထက်နတ်ပြည်၌၊ ဖလနိဗ္ဗတ္တနတော–အကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓံ–အထက်နတ်ပြည်၌၊ အဂ္ဂံ–မီးလျှံနှင့် တူသောအကျိုးသည်၊ ဝါ–မြတ်သော အကျိုးသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ အထက်နတ်ပြည်၌ မီးလျှံနှင့် တူသော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–ထိုသို့ အထက်နတ်ပြည်၌ မြတ်သော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ–ထို ဒက္ခိဏာသည်၊) ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ–ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ မည်၏။

(ယာ–အကြင် ဒက္ခိဏာသည်၊) သဂ္ဂံ–၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် လွန်စွာ မြတ်သော နတ်ပြည်ကို၊ အရဟတိ–ထိုက်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ နတ်ပြည်ကို ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ)၊ သောဝဂ္ဂိကာ–မည်၏၊ အသာ–ထို ဒက္ခိဏာ၏၊ သုခေါ–

ပိဏ္ဍောန္တိ။ ။သဏ္ဌာတ၌ "ပြီဏ(တပွနေ)ဟူသော ဓာတ်သည် ပါဠိ၌ "ပိဏ"ဟု ဖြစ်၏၊ ကာရိတ်ဝင်၍ "ပိဏ္ဍောန္တိ"ဟုဖြစ်၏၊ "ပိဏ္ဍိတံ ကရောန္တိ"ဟု ဖွင့်ပုံမှာ ရှေ့"သုခိတံ ကရောန္တိ" အတိုင်းတည်း။ [ပိဓာတ်, ယုပစ္စည်းဖြင့် နကို ဏာပြု၍ "ပိဏ"ဟု နာမ်ပုဒ်ရှိသေး၏၊ ဤနေရာ၌ကား "ပိဏ"ဓာတ်သာ လျော်သည်။]

ထာမဗလူပေတံ။ ။ပိဏသဒ္ဒါသည် တပွန(နှစ်သက်ခြင်း)အနက်ကိုသာ ဟော၏၊ ထိုသို့ နှစ်သက်နေလျှင် စိတ္တဇရုပ်တွေ တစ်ကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့ရကား ဝဝဖြိုးဖြိုးဖြစ်၍ အားအစွမ်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် နှစ်သက်မှု၏ အကျိုးဖြစ်သော အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံမှုကိုလည်း ဖွင့်ပြသည်။ [ထာမဗလူပေတဘာဝေါ ပိဏနံတိ အာဟ ပိဏိတံ ထာမဗလူပေတံတိ၊–ဋီကာသစ်၊....ဤဋီကာအလို ပိဏိတံ နောက်၌ "ကရောန္တိ"ကြိယာ မပါရ။]

ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ။ ။"ဥဒ္ဓံ+အဂ္ဂ အသ အတ္ထိ"သည် လဟုကနည်းအားဖြင့်ပြုအပ်သော ဝိဂြိုဟ်တည်း၊ ဣကပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်ရကား "ဥဒ္ဓံ+အဂ္ဂ ဥဒ္ဓဂ္ဂ"ဟု တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်အောင် ရှေးဦးစွာ ပြုပြီးမှ "ဥဒ္ဓဂ္ဂ အသာ အတ္ထိတိ ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ (ဒက္ခိဏာ)"ဟုပြုပါ၊ "အဂ္ဂ"၌ကား မီးလျှံသည် အထက်သို့ တက်နေသကဲ့သို့ အထက်၌ဖြစ်သော အကျိုးလည်း မီးလျှံနှင့် တူရကား "အဂ္ဂိဝိယာတိ အဂ္ဂ"ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြု၍ အပစ္စည်းသက်၊ (တစ်နည်း) အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် "အမြတ်"အနက်ဟောပုဒ်တည်း၊ "အမြတ်"ဟူသည်လည်း မြတ်သောအကျိုးပင်တည်း။ [အဂ္ဂိဝိယာတိ အဂ္ဂ၊ ဖလံ၊ ကမ္မသ္မာ ကတာတ္တာ ဖလသ္မာ နိဗ္ဗတ္တနတော တံ ကမ္မသ္မာ အဂ္ဂိသိခါဝိယ ဟောတီတိ အာစရိယေန ဝုတ္တံ၊ အပိစ အဂ္ဂံတိ ဥတ္တမံ၊ (ဖလံ)၊–ဋီကာသစ်။]

သောဝဂ္ဂိကာ။ ။သဂ္ဂပုဒ်နောင် အရဟတိအနက်၌ ဏိက ပစ္စည်းသက်လျှင် "သဂ္ဂိကာ"ဟု ဖြစ်ထိုက်၏၊ သို့သော် သဂ္ဂပုဒ်ရင်းကိုက "သု+အဂ္ဂ"မှလာသော ပုဒ်တည်း၊ ရူပါဒီဟိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သုဋ္ဌု+အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ(၅–ပါးသောကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် လွန်စွာမြတ်သော နတ်ပြည်)၊

ကောင်းသော၊ ဝါ–ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သော၊ ဝိပါကော–အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ–ထိုသို့ ကောင်းသောအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–ဣဋ္ဌာအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊(သာ)၊ သုခဝိပါကာ–မည်၏။ [သုခသည် ဣဋ္ဌ၏ပရိယာယ်တည်း။]

(ယာ–အကြင် ဒက္ခိဏာသည်၊) သုဒ္ဓ–လွန်စွာ၊ အဂ္ဂေ–မြတ်ကုန်သော၊ ရူပသဒ္ဒ ၊ပေ၊ သခ်ါတေ–ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ, အသက်ရှည်ခြင်း, အဆင်းလှခြင်း, ချမ်းသာကြီးခြင်း, အခြံအရံများခြင်း, အစိုးရသူ၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒသ–၁၀ ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မေ–အကျိုးတရားတို့ကို၊ သံဝတ္တေတိ နိဗ္ဗတ္တေတိ–ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ၁၀–ပါးသောအကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေ တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ) သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ–မည်၏၊ ဧဝရူပံ–ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဒက္ခိဏံ–အလှူရှင်၏ ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်သော၊ တံ ဒါနံ–ထို အလှူကို၊ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ–တည်စေကြကုန်၏၊ [ဌာဓာတ်, ဏာပေပစ္စည်းဖြစ်၍ "ပတိဋ္ဌာပေန္တိ"ဟု ရှိပါစေ။]

သာမညဖလန္တိ ဧတ္ထ–သာမညဖလံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပရမတ္ထတော–မဖေါက် မပြန် မြတ်သောအနက်အားဖြင့်၊ ဝါ–အစစ်အမှန်တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ–မဂ်၄–ပါးသည်၊ သာမညံ–သာမညမည်၏၊ အရိယဖလံ–အရိယဖိုလ်၄–ပါး

"သုအဂ္ဂ+အရဟတ်တိ"ဟုပြု၍ ကိုကပစ္စည်း သက်သောအခါ သု၏ ဥကို ဝုဒ္ဓိပြုသင့်သော်လည်း "မာယူန မာဂမော ဌာနေ"သုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိအပြုကို တားမြစ်၍ သု၏ ဥကို ဝမောဒုဒန္တာနုံဖြင့် ဝပြု, ထိုဝုဒ္ဓိ ပြုမည်အရာ၌ သြဝုဒ္ဓိလာလျှင် "သောဝဂ္ဂိက"ဟု ဖြစ်၏။ [သဒ္ဒနီတိ အလိုအားဖြင့် "သဂ္ဂ+ဏ္ဍက"ဟုဖြစ်သောအခါ သဂ္ဂကို သုအဂ္ဂပြု၍ (ဝ)လာ၏၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ တဒ္ဓိတ် မာယူန မာဂမော ဌာနေသုတ် ကြည့်ပါ။]

သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ။ ။ဤသဂ္ဂကိုလည်း "သု+အဂ္ဂ"ဟုခွဲ၊ သု+အဂ္ဂအရ နတ်ပြည်ကိုမယူဘဲ, လွန်စွာကောင်းမြတ်သော ကာမဂုဏ် ၅–ပါးနှင့် အာယု ဝဏ္ဏစသော ၅–ပါး, ပေါင်း ၁၀–ပါးသော အကျိုးတရားတို့ကို ယူပါ၊ သုအဂ္ဂကို "သဂ္ဂ"ဟု ပြီးစေ၍ "သဂ္ဂေ+သံဝတ္တေတိတိ သဂ္ဂသံဝတ္တနာ"၊ အဌကထာ၌ကား အလွယ်ပြုထားသည်၊ (ယုပစ္စည်း, ကာရိတ်ကြေ၊) သွတ္ထ၌ ကပစ္စည်းသက်, ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ အ ကို ဣပြုမှ "သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ"ဟု ဖြစ်သည်။ [ရူပနှင့် ဝဏ္ဏ ၂–မျိုးတွင် ခံစားဖို့ရန်အပြင် အာရုံကို ရူပ, ကိုယ်အဆင်းကို ဝဏ္ဏဟု ခွဲပါ။]

ဒက္ခိဏံ။ ။ဒက္ခိဏ်(ဝမ္ဘန်) သတ္တာ တောယာတိ ဒက္ခိဏာ၊ တောယ–ဤ အလှူဖြင့်၊ (ဒါနစေတနာဖြင့်၊) သတ္တာ–အလှူရှင် သတ္တဝါတို့သည်၊ ဒက္ခိဏ်(ဝမ္ဘန်)–တမလွန်ဘဝ၌ ကြီးပွား ရကုန်၏၊ ဣတိ ဒက္ခိဏာ၊ ဒက္ခဓာတ်, ဣဏာပစ္စည်း, ဣတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း။ [ဒက္ခိဏ် ဝမ္ဘန် တောယာတိ ဒက္ခိဏာ၊ ပရိစ္စာဂမယံ ပုညံတိ အာဟ ဒက္ခိဏံ ဒါနံတိ၊–ဋီကာ။]

သည်၊ သာမညဖလံ–သာမညပလမည်၏၊ ယထာဟ–အဘယ်သို့ ဟောတော်မူ သနည်း၊ ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလံတိ–ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလံဟူ၍၊ (အာဟ)။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ သာမညံ–သာမညဟူသည်၊ ဝါ– သမဏအစစ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည်၊ ကတမဉ္စ–အဘယ်နည်း၊ အရိယော– မြတ်သော၊ အဋ္ဌင် ကော–ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော၊ အယမေव မဂ္ဂေါ–ဤ မဂ်ပင် တည်း၊ သေယျထိဒံ–ထို အရိယအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ– သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ သမ္မာသမာဓိ–လည်းကောင်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ, ဣဒံ–ဤ အရိယအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်ကို၊ သာမညံ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဘိက္ခဝေ, သာမည ဖလာနိ–သာမညဖလတို့ဟူသည်၊ ဝါ–သာမည၏အကျိုးတို့ဟူသည်၊ ကတမာနိစ– အဘယ်တို့နည်း၊ (အချို့စာအုပ်၌ "ကတမဉ္စ သာမညဖလံ"ဟုရှိ၏၊ ပါဠိတော်ရင်း၌ "ကတမာနိစ သာမညဖလာနိ" ဟုရှိသည်။) သောတာပတ္တိဖလံ–လည်းကောင်း၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလံ–လည်းကောင်းတည်း၊ [မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်, ပဋိပတ္တိဝဂ်, ပဌမ သာမညသုတ် ပါဠိတော်။] တံ–ထို ဖိုလ် ၄–ပါးကို၊ ဧသ (ဧသော)ရာဇာ–ဤ အဇာတသတ်မင်းသည်၊ နု ဇာနာတိ–မသိ၊ ("မသိသောကြောင့် ဖိုလ် ၄–ပါး ကိုရည်ရွယ်၍ မေးသည် မဟုတ်"ဟူလို၊) ပန–စင်စစ်ကား၊ ဥပရိ–အထက်၌၊ အာဂတံ–လာသော၊ (ပါဠိတော်ကို တိုက်ရိုက်လာသော)၊ ဒါသကဿကောပမံ– ကျွန် ဥပမာ, လယ်သမား ဥပမာကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်၍၊ ပုစ္ဆတိ–၏။

အထ–မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ–သည်၊ ပဠုံ–ပြဿနာကို၊ အဝိသဇ္ဇေ တွာဝ–ဖြေတော်မမူသေးဘဲသာလျှင်၊ စိန္တေသိ–စဉ်းစားတော်မူပြီ၊ (ကိုး)၊ ဗဟု– များစွာကုန်သော၊ အညတိတ္ထိယသာဝကာ–သာသနာတော် အယူမှတစ်ပါးသော

သာမညဖလံ။ ။"သမဏဿ–ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော သမဏ၏+ဘာဝေါ– ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ"ဟူသည် အရိမဂ်တရားပင်တည်း၊ အရိယမဂ်သာလျှင် ကိလေသာတို့ကို သတ်နိုင်သောကြောင့် ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ပရမတ္ထတော–အစစ် အမှန် အနက်အားဖြင့်"ဟု ဆိုသည်၊ ထို မဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော အရိယဖိုလ်သည် သာမညဖလ မည်၏။

တံ ဧသ၊ပေ၊ ပုစ္ဆတိ။ ။ဤသို့ အစစ်အမှန် အနက်အရကောက်အားဖြင့် အရိယမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်ကို "သာမညဖလ"ဟု ဆိုသော်လည်း ရှင်ဘုရင်သည် အရိယာတို့၏ တရားဌ၌ မကျွမ်းကျင်သောကြောင့် ထိုသာမညဖလကို မသိရကား ထို အရိယဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ သာမညဖလကို မေးသည်မဟုတ်၊ အထက်ဌလာမည့် "ကျွန်က ရဟန်းပြုလျှင် ရှိခိုးခံရခြင်း" စသော ရဟန်းဖြစ်ရခြင်း၏ အကျိုးကိုသာရည်ရွယ်၍ မေးသည်။ [ဤအလို သမဏဿ+ဘာဝေါ သာမည–သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရဟန်းပြုခြင်း ကြီယာသည် "သာမည"မည်၏၊ ရှိခိုးခံရခြင်းစသည်ကား "သာမညဖလ"မည်၏ဟု မှတ်ပါ။]

တိတ္ထိတို့၏ သာဝကဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ရာဇာမစ္စာ–ဤ မင်းမျိုး အဆက်ဆက်မှ လာသော အမတ်တို့သည်၊ ဝါ–ဤလက်အောက်ခံ မင်း, အမတ်တို့သည်။ [ရာဇာမစ္စ ပရိဝုတောဘ၍ ရာဇာမစ္စပုဒ်ကို ဖွင့်ခဲ့ပြီ။] ဣဓ–ဤအရပ်၌၊ အာဂတာ–လာကုန်ပြီ၊ တေ–ထို မင်း,အမတ်တို့သည်၊ ကဏ္ဍပဏ္ဍိ–မည်းညစ်သော အဖို့ကိုလည်းကောင်း၊ သုက္ကပဏ္ဍိ–ဖြူစင်သော အဖို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေတွာ–ပြု၍၊ (ဓမ္မေ–ကို၊) ကထိယမာနေ–ဟောတော်မူအပ်သော်၊ ("ဥဒ္ဓေါယိသ္သန္တိ, နသောသ္သန္တိ"တို့၌စပ်၊) အမှာကံ–ငါတို့၏၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ မဟန္တေန–ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန–အားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဣဓ–ဤအရပ်သို့၊ အာဂတော–လာခဲ့ပြီ၊ တဿ–ထိုမင်း၏၊ အာဂတကာလတော–ရောက်လာရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ သမဏော ဂေါတမော–ရဟန်းဂေါတမသည်၊ သမဏကောလာဟကံ (၉၀)–ရဟန်းတို့၏ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်သော အယူဝါဒကိုသာ၊ သမဏဘဏ္ဍနမေဝ–ရဟန်းတို့၏ ငြင်းခုံခြင်းကိုသာ၊ ကထေတိ–ပြောဆို၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဥဒ္ဓေါယိသ္သန္တိ–ကဲ့ရဲ့ကြကုန်လတ့်၊ သက္ကစ္စံ–ရိုသေစွာ၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ နသောသ္သန္တိ–မနာယူကြကုန်လတ့်။

ပန–အနွယကား၊ ရညာ–မင်းသည်၊ ကထိယမာနေ–ဖြေဆိုအပ်သော်၊ ဥဒ္ဓေါယိတုံ–ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ၊ နဿ သက္ခိသ္သန္တိ–မစွမ်းနိုင်ကုန်လတ့်၊ ရာဇာနမေဝ–မင်းသို့သာလျှင်၊ အနုဝတ္တိသ္သန္တိ–အစဉ်လိုက်ကိုန်လတ့်၊ ဟိ–မှန်၊ လောကော–သတ္တလောကသည်၊

ကဏ္ဍပဏ္ဍိ သုက္ကပဏ္ဍိ။ ။ပြဿနာကိုမေးရာဝယ် အဖြေအဖြစ်ဖြင့် ရထိုက်သော မိစ္ဆာအယူနှင့်စပ်သောအဖို့ကို "ကဏ္ဍပဏ္ဍ–မည်းညစ်သောအဖို့"ဟုဆို၏၊ [ယထာ ပုစ္ဆိတေ အတ္ထေ (အကြင် အကြင် မေးအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း၌) လဗ္ဘမာနံ ဒိဋ္ဌဂတုပသံဟိတံ သံကိလေသပဏ္ဍံ။] ထို ကဏ္ဍပဏ္ဍ၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော အထက်ပါဋ္ဌတော်၌လာသော သီလစသောအဖို့ကို "သုက္ကပဏ္ဍ"ဟုဆိုသည်၊ ဤသုတ်ကား ထို ကဏ္ဍပဏ္ဍ သုက္ကပဏ္ဍကိုစုံအောင် ဟောတော်မူရမည့် သုတ်တော်တည်း။

သမဏ ကောလာဟကံ။ ။အများစု၍ သူတစ်ခွန်း ငါတစ်ခွန်း ပြောအပ်သော (မည်သို့ အသံမျှ သဲသဲကွဲကွဲ မကြားရလောက်အောင်) အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူပွက်နေသောအသံကို "ကောလာဟလ"ဟုခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌ကား တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသော(မည်သူ့အယူကိုမျှ အတည်ယူဖို့ရန် မသဲကွဲသော) အယူဝါဒကိုပင် "သမဏ ကောလာဟက"ဟု ဆိုသည်၊ [ကောလ–သဲသဲကွဲကွဲ မကြားရဘဲ တစ်ပေါင်းတည်းသော အုတ်အုတ်ကျွက်ကျွက်ကို+အာဟလတိ–ရတတ်၏၊ ဣတိ ကောလာဟလော။]

သမဏဘဏ္ဍန်။ ။ဤသို့ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသောကြောင့် "ဤသို့အယူရှိ သူမှာ ဤသို့ မှားယွင်းသောအပြစ်ရှိ၏"ဟု ထိုထိုဝါဒ၌ ပြောဆိုကြခြင်း, "သူ့အယူသည် ဒုံး, ငါ့အယူသာ အမှန်"ဟု အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြခြင်းကို "သမဏဘဏ္ဍန–သမဏတို့၏ ငြင်းခုံခြင်း"ဟု ဆိုသည်။

ဣသရာနုဝတ္တကောဟု–အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်သို့ အစဉ်လိုက်၏၊ ဟန္ဒ–ယခု၊ အဟံ–သည်၊ ရညော–မင်း၏သား၊ ဘာရံ–တာဝန်ကို၊ ကရောမိ–ပြုရတော့အုံ့၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (စိန္တေသိ)၊ ဣတိ–ဤသို့ စဉ်းစားတော်မူပြီး၍၊ ရညော–၏၊ ဘာရံ–တာဝန်ကို၊ ကရောန္တော–ပြုတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ဝါ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) အဘိဇာနာသိ နော တွံတိ အာဒိ–အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ။

၁၆၄။ တတ္ထ–ထို အဘိဇာနာသိ နော တွံအစရှိသော ပါဠိ၌၊ အဘိဇာနာသိ နော တွံတိ (ပဒတ္တယသ)–အဘိဇာနာသိ နော တွံဟူသော ပုဒ် ၃–ပါးအပေါင်း၏၊ အဘိဇာနာသိနု တွံတိ–အဘိဇာနာသိနု တွံဟူ၍၊ (အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ စ–ဆက်၊ အယံ နောသဒ္ဒေါ-ဤ နောသဒ္ဒါကို၊ ပရတော–နောက်၌၊ ပုစ္ဆိတာတိ ပဒေန–ပုစ္ဆိတာဟူသော ပုဒ်နှင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗော–ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဟိ–ထင်ရှားအောင် ပြဦးအုံ့၊ (ယှဉ်စေရပုံကို ထင်ရှားအောင်ပြဦးအုံ့)၊ ဣဒံ–ဤအနက်သည်၊ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ–ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ–၏၊ (ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ မဟာရာဇ–ဧာ၊ တွံ-သည်၊ ဣမံ ပဉ္ဍ-ဤပြဿနာကို၊ အညေ-ငါမှတစ်ပါးကုန်သော၊ သမဏာ ဗြာဟ္မဏော–သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ အမည်ရသူတို့ကို၊

ဣသရာနုဝတ္တကောဟိ။ ။"ဥဏ္ဏောယိတုံ နု သက္ကိသန္တိ, ရာဇာနမေဝ အနုဝတ္တိသန္တိ"ကို ခိုင်မြဲစေလို၍ "ဣသရာနုဝတ္တကော ဟိ"ဟုမိန့်သည်၊ အစိုရမင်းတို့၏ နောက်သို့ လူအများစုက လိုက်ကြခြင်းမှာ လောကထုံးစံပင်ဖြစ်၍ လောကထုံးစံကိုပင် ဒဋ္ဌိကရဏပြုရသည်။

ရညော ဘာရံ ကရောန္တော။ ။တိတ္ထိတို့၏ အဖြေစကားကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် မိန့်တော်မူလျှင် တိတ္ထိယသာဝကတို့က "ဘုရားရှင်ကို သမဏကောလာဟကတွေချည်း ပြောနေသည်"ဟု ကဲ့ရဲ့ကြမည်ဖြစ်၍ ရှင်ဘုရင့်ကိုယ်တိုင် သူမေးခဲ့တုန်းက ကြားခဲ့ရသောအဖြေကို ပြန်၍လျှောက်လျှင် ရှင်ဘုရင်ကို ကဲ့ရဲ့ဝံ့တော့မည် မဟုတ်သောကြောင့် (ဒေသနာဝိလာသ–ဒေသနာတော်၌ ကျမ်းကျင်တော်မူသော) ဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်တိုင် တိတ္ထိတို့၏အယူဝါဒကို မိန့်တော်မမူဘဲ ရှင်ဘုရင့်ကိုယ်တိုင် လျှောက်ဖို့ရန် တာဝန်ပေးတော်မူသည်။

အယဉ္စ နောသဒ္ဒေါ။ ။နောသည် ပုစ္ဆာဝါစက နုသဒ္ဒါနှင့် အနက်တူဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို နောကို ပုစ္ဆိတာနှင့် တွဲရမည်ဟု ပြုလို၍ "အယဉ္စ"စသော ဥပနျာသဝါကျကို မိန့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား ဤ စသဒ္ဒါကို သမုစ္စယတ္ထဟု ဖွင့်၏၊ "နော"ကို အဘိဇာနာသိနှင့်သာ စပ်ရသည်မဟုတ်သေး, ပုစ္ဆိတာနှင့်လည်း စပ်ရသည်"ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုလိုသတတ်၊ သို့သော် အဋ္ဌကထာ၌ "ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ"ဟု ဥဒ္ဒကတ္ထကိုပြသော ဝါကျဝယ် "ပုစ္ဆိတာနု"ဟုသာဆို၍ "အဘိဇာနာသိနု"ဟု မဆိုသောကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ၊ "အဘိဇာနာသိ"ကား နု ပါသည်ဖြစ်စေ, မပါသည်ဖြစ်စေ ပုစ္ဆာအနက် ထင်ရှားသည်သာ။]

ပုစ္ဆိတာနု–မေးဘူးသလော၊ [ပုစ္ဆာတာ်, တု ပစ္စည်း။] နံ ပုဗ္ဗဘာဝံ–ထိုသို့ မေးအပ်ဘူး သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အဘိဇာနာသိစ–သိလည်း သိ၏လော၊ ဝါ–မှတ်မိလည်း မှတ်မိလော၊ တေ–သင်၏၊ သမ္မုဠ္ဠ–ပျောက်ပျက်ခြင်းသည်၊ ဝါ–မေ့လျော့ခြင်းသည်၊ နု (ဟောတိ)–မဖြစ်ဘဲရှိ၏လော၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

သစေ တေ အဂရုတိ–ကား၊ တုယှံ–သင်၏၊ [ယထာ တထာ၏ အပြင်ဘက်၌ ရှိသော "ဘာရိယံ"၌ ပဓာနစပ်။] ဝါ–သင့်အား၊ ["ဗျာကရိ"သု"၌ အပဓာနစပ်၊] ယထာ–အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ–ထို သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသူတို့ သည်၊ ဗျာကရိ"သု–ဖြေဆိုလိုက်ကြကုန်ပြီ၊ တထာ–ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣဓ–ဤအရပ်၌၊ ဘာသိတုံ–လျှောက်ခြင်းငှာ၊ ဘာရိယံ–ထမ်းဆောင်ထိုက်သော တာဝန်သည်၊ ဝါ–ဝန်လေးသည်၊ သစေ နု ဟောတိ–အကယ်၍ မဖြစ်အုံ၊ ကောစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အဟသုကဘာဝေါ–မချမ်းသာသည်၏အဖြစ်သည်၊ ယဒိ နု အတ္ထိ–အကယ်၍ မရှိအုံ။ [ဘာရိယံ နု ဟောတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] (ဧဝံသတိ)၊ ဘာသဿု–လျှောက်စမ်းပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော။

နု ခေါ မေ ဘန္တေ–နု ခေါ မေ ဘန္တေ ဟူသောစကားကို၊ ကိံ–အဘယ်ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ အာဟ–လျှောက်သနည်း၊ ဟိ–ချဲ့၊ ပဏ္ဍိတ ပတိရူပကာနံ–အတု အယောင်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့၏၊ သန္တိကေ–အထံ၌၊ ကထေတုံ–ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ဒုက္ခံ–ခဲယဉ်းသည်၊ ဟောတိ–၏၊ တေ–ထို အတုအယောင် ဟန်ဆောင်ပညာရှိ တို့သည်၊ ပဒေပဒေ–ပုဒ်တိုင်းပုဒ်တိုင်း၌၊ အက္ခရေ အက္ခရေ–အက္ခရာတိုင်း အက္ခရာ တိုင်း၌၊ ဒေါသမေဝ–အပြစ်ကိုသာလျှင်၊ ဝဒန္တိ–ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ပန–ကား၊ ဧကန္တပဏ္ဍိတာ–ဧကန် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ကထံ–စကားကို၊ သုတ္တာ–ကြားရ၍၊ သုကထိကံ–ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကားကို၊ ပသံသန္တိ–ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ ဒုက္ကထိတေသု–မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောကုန်သော၊ ပါဠိပဒ အတ္ထဗျဉ္ဇနေ သု–ပါဠိဟူသောပုဒ်, ပုဒ်၏အနက်, အက္ခရာတို့တွင်၊ (တစ်နည်း) ပါဠိပဒ အတ္ထ ဗျဉ္ဇနေသု–ပါဠိဟူသောပုဒ်, ပုဒ်၏အနက်, ဝါကျတို့တွင်၊ ယံယံ–အကြင် အကြင်

ဘာရိယံ။ ။ဘာရိတဗ္ဗံတိ ဘာရိယံ၊ ဘရဏာတ်, ဏျ ပစ္စည်း၊ ထမ်းဆောင်ထိုက်သောဝန် (သဒ္ဒတ္ထ)၊ "ဝန်လေး"ကား အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ "ဘာရိယံ နု ဟောတိ"သည် အဂရု၏ အဖွင့်။

ပဏ္ဍိတ ပတိရူပကာနံ။ ။အစိမ်းဖြစ်ပါလျက် မှည့်ရောင်ဝင်းနေသော သစ်သီးများကဲ့သို့ ပညာရှိအစစ် မဟုတ်ပါဘဲ ပညာရှိယောင်ဆောင်နေသော (ပညာရှိတို့တွင် ပါဝင်နေသော) ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို "ပဏ္ဍိတ ပတိရူပက"ဟု ဆိုသည်၊ ပတိရူပကာ–အတုအယောင် ဟန်ဆောင် ဖြစ်ကုန်သော+ပဏ္ဍိတာ–တို့တည်း၊ ပဏ္ဍိတ ပတိရူပကာ–တို့။

ပါဠိပဒ အတ္ထဗျဥ္ဇနသည်၊ ဝိရဇ္ဈတိ–အမှန်နှင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ဝါ–မှားနေ၏၊ တံတံ–ထိုထို ပါဠိပဒ အတ္ထဗျဥ္ဇနကို၊ ဥဇုကံ–ဖြောင့်မှန်သည်ကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ ဒေန္တိ–ပေးကြကုန်၏၊ စ–ဆက်ဦးအံ့၊ ဘဂဝန္တ ရူပေါ–မြတ်စွာဘုရား၏ သဘောတော်နှင့် တူသောသဘောရှိသော၊ တစ်နည်း, ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ ဧကန္တ ပဏ္ဍိတောနာမ–ဧကန် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ နှ ခေါ မေ၊ပေ၊ ဘဂဝန္တ ရူပေါဝါတိ–ဟူ၍၊ အာဟ–လျှောက်ပြီ။

ပါဠိ၊ပေ၊ ဗျဥ္ဇနေသု။ ။"ပါဠိသခ်ါတေ ပဒေ, တဒတ္ထေ, တပ္ပရိယာပန္နကေ"ဟု လည်းကောင်း,"ဝါကျပရိယာယော ဝါ ဗျဥ္ဇနသဒ္ဒေါ"ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ၂–နည်းဖွင့်၏၊ ရှေ့နည်းအလို ဗျဥ္ဇနသဒ္ဒါသည် အက္ခရာဟူသော အနက်ဟော, နောက်နည်းအလို ဝါကျအနက်ဟောတည်း၊"အတ္ထံ+ဗျဥ္ဇယတိ ပကာသေတိ"အရ ဗျဥ္ဇနသဒ္ဒါသည် အနက်အဓိပ္ပါယ် အပြည့်အစုံကိုပြနိုင်သော "ဝါကျ"ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏။

ဘဂဝန္တ ရူပေါ။ ။ရူပသဒ္ဒါသည် သဘောဟူသောအနက်ကို ဟော၏၊ သဘောဟူသည်လည်း ပညာရှိအစစ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်ပညာပင်တည်း၊ ဘဂဝတော ရူပံဝိယ ရူပံ ယသ္သာတိ ´ဘဂဝန္တ ရူပေါ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သဘောတော်နှင့်တူသော သဘောရှိသူ၊ "မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ ဧကန် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်"ဟူလို။ [ဘဂဝတော ရူပံဝိယ ရူပမသ္သာတိ ဘဂဝန္တ ရူပေါ၊ ဘဂဝါဝိယ ဧကန္တ ပဏ္ဍိတောတိ အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ကား "ဘဂဝတော သဒိသော"ဟု ရှိသည်။]

သာမညဖလပုစ္ဆာကထာအဖွင့် ပြီး၏။

ပူရဏကဿပဝါဒ အဖွင့်

၁၆၅။ ဧကမိဒါဟံတိ (ပဒဿ)–ဧကမိဒါဟံဟူသောပုဒ်၏၊ ´ဧကံ ဣဒံ အဟံ (တိ)–ဧကံ ဣဒံ အဟံဟူ၍၊ (ပဒစ္ဆေဒေါကာတဗ္ဗော)။ [အဟံ–ဒကာတော်သည်၊ ဧကံ–တစ်ပါးသော၊ (သမယံ–၌၊ ဥပသက်မိ–ချဉ်းကပ်ခဲ့ပါပြီ,ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)) ဣဒံတိ နိပါတမတ္တံ၊–ဋီကာ၊ဤအလို"ဧကံ+ဣဒ"ဟုဧအောက်ခြိုက်ဖြင့် ပုဒ်မဖြတ်ရ၊ သို့သော် ဧအောက်ခြိုက်ဖြင့်လည်းမှုကွဲရှိ၏။] [ရှေးစာအုပ်များ၌"ဧတ္ထ သမ္မောဒနီယံ" ဟုရှိ၏၊"ဧတ္ထ–ဤ ဧကမိဒါဟံ အစရှိသောပါဠိ၌"ဟု ပေးပါ၊] သမ္မောဒနီယံ၊ပေ၊ ဝိတိသာရေတ္ဝာတိ–ကား၊ သမ္မောဒဧနက်–ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သရိတဗ္ဗယုတ္တက်–အမှတ်ရခြင်းအား သင့်လျော်သော၊ ဝါ–အမှတ်ရထိုက်သည်၏

သမ္မောဒနီယံ။ ။သမ္မောဒဧနက်ဖြင့် ဧနေတိတဒ္ဓိတ်ကို ပြု၏၊ သမ္မောဒီယတေ–ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ သမ္မောဒနံ–ခြင်း၊ "သမ္မောဒနံ–ကို+ဧနေတိတိ သမ္မောဒနိကာ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက်"ကကို ယပြု" ဟု အမွှဲသုတ်ဋီကာ၌ ဖွင့်လတ်၊ ဤအလို နိ၌ ရဿရှိရပေလိမ့်မည်။ [ကထာငဲ့၍ ကုတ္ထိလိန်၊ "သမ္မောဒနိယံ"ကာ ဒုတိယန္တတည်း။]

အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော၊ ကထံ-စကားကို၊ ပရိယောသာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ("ဧကမန္တံ နိသီဒိ"ဟု စပ်)။

၁၆၆။ ကရောတောဝေါ၊ ကာရယတောတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကရောတောတိ-ကား၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ (ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြွပ်)၊ ကရောန္တော သ-ပြုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုသောပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်းကောင်း၊("နှ ကရိယတိ ပါပ"ဟု စပ်) ကာရယတောတိ-ကား၊ အာဏတ္တိ ယာ-စေခိုင်းခြင်းဖြင့်၊ ကာရေန္တော သ-ပြုစေသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုစေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ [နောက်၌လာမည့် ကောင်းမှု မကောင်းမှုအားလုံးနှင့် ဆိုင်အောင် ကရဓာတ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ အကျဉ်းချုပ်ပြသည်၊ ကောင်းမှုကိုဖြစ်စေ, မကောင်းမှုကိုဖြစ်စေ ကိုယ်တိုင်ပြုသူသည်လည်းကောင်း, သူတစ်ပါးကို အပြုခိုင်း သူသည်လည်းကောင်း ပြုအပ်သည်မမည်ပါ-ဟူလို။] ဆိန္ဒတောတိ-ကား၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဟတ္ထာဒီနိ-လက်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဆိန္ဒန္တော သ-ဖြတ်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ဖြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ [ဟတ္ထာဒီနိတိ ဟတ္ထပါဒ ကဏ္ဏနာသာဒီနိ၊-ဦးကာ။] ပစတောတိ-ကား၊ ပရေ-သူတစ်ပါးတို့ကို၊ ဒဏ္ဍေန-ဒုတ်ဖြင့်၊ ပိဏ္ဍေန္တော သ ဝါ-ညှင်းဆဲသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ညှင်းဆဲသော ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်းကောင်း။ [အချို့ စာအုပ်၌ "တဇ္ဇေန္တော သ ဝါ"ဟု ရှိသေး၏၊ "ဝါ-တစ်နည်း၊ တဇ္ဇေန္တော သ-ခြိမ်းချောက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခြိမ်းချောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း"ဟု ပေးပါ။]

သာရဏီယံ။ ။သရိတဗ္ဗယုတ္တက်ဖြင့် ကံဟောအနိယပစ္စည်းကို ပြု၏၊ အခြားနေရာ၌ "သရိတဗ္ဗဘာဝတော"ဟု ရှိသောကြောင့် သာ၍ရှင်း၏၊ ဤနေရာ၌ "သရိတဗ္ဗယုတ္တက်"ဟု ရှိသောကြောင့် တပ္ပပစ္စည်းကို ဟောဟောဟုကြ၍ "သရိတဗ္ဗသ-အား+ယုတ္တာ-သင့်လျော်သော ကထာတည်း၊ သရိတဗ္ဗယုတ္တကာ၊ [သရိတဗ္ဗယုတ္တက်တိစ သရဏာနုစ္ဆဝိက်တိ အတ္ထော၊-ဦးကာသစ်။] (တစ်နည်း) သရိတဗ္ဗ၌ ဘာဝပွဓာနကြ၍ "သရိတဗ္ဗယုတ္တကာ-အောင်မေ့ထိုက် (အမှတ်ရထိုက်)သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သောကထာ"ဟုလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ "သရိတဗ္ဗာတိ သရဏီယာ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် "သာရဏီယံတိ ဒီဃံ ကတ္တာ ဝုတ္တံ"ဟု အမ္မဋ္ဌသုတ်ဦးကာ ဖွင့်လတ်။ [အခြားနည်းများကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဦးကာ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ၌ ပြထားပြီ၊ အမ္မဋ္ဌသုတ် ၌လည်း တွေ့ရဦးလတ်။]

ပစတောဝ။ ။ပစနံ-ပစနဟူသည်၊ ဒဟနံ-မီးတိုက်ခြင်း၊ ဝိဗာဓနံ-(မီးတိုက်သကဲ့သို့ ပူပန်ရအောင်) နှိပ်စက်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒဏ္ဍေန ပိဏ္ဍေန္တော သ"ဟု ဖွင့်သည်၊ မဇ္ဈိမ နိကာယ် အပဏ္ဏကသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ "တဇ္ဇေန္တော သ ဝါ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ ထို ခြိမ်းချောက်ခြင်းကိုလည်း "ဒဏ္ဍေန"အရ နှုတ်လုံ့တိုးခြင်းဟူသော ဒဏ္ဍဖြင့် သိမ်းယူနိုင်သော ကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာ၌မဖွင့်တော့ဟု ဦးကာဆို၏၊ ထိုဦးကာဆရာ၏ လက်ထက်၌ "တဇ္ဇေန္တော သ" ဟု မရှိခဲ့၊ ယခုစာအုပ်များ၌ကား ရှိနေပြီ။

သောစယတော သောစာပယတောတိ-ကား၊ ပရသ-သူတစ်ပါး၏၊ ဘဏ္ဍာ ဟရဏာဒီဟိ-ဘဏ္ဍာကိုခိုးဆောင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သောကံ-ဝမ်းနည်းကြောင်းကို၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းခြင်းကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ကရောန္တ သပိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-သူတစ်ပါးတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကာရာပေန္တ သပိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုစေသောပုဂ္ဂိုလ်သည် လည်းကောင်း။

ကိလမတော ကိလမယတောတိ-ကား၊ အာဟာရ၊ပေ၊ပဝေသနာဒီဟိ-အာဟာရကို ဖြတ်ခြင်း, ထောင်သို့ ဝင်ခြင်းအစရှိသော အမှုတို့ဖြင့်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ကိလမန္တ သပိ-အပင်ပန်းခံသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အပင်ပန်းခံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-မိမိစကားကို နားထောင်မည့် သူတစ်ပါးတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကိလမာပေန္တ သပိ-အပင်ပန်းခံစေသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အပင်ပန်းခံစေ

သောစယတော။ ။ဘူဝါဒိ သုစရိတ်သည် သောကအနက်ကို ဟောအ၏၊ ဏယပစ္စည်းသက်၍ "သောစယ"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "သောကံ ကရောန္တ သ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [ကာရိတ်ဝင်သော အကမ္မဓာတ်ကို ဧကကမ္မကဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းတည်း။] သောကဟူရာ၌ နှိပ်စက်သောမိမိ၏ သောကမဟုတ်, အနှိပ်စက်ခံရသူ၏ သောကတည်း၊ ထို့ကြောင့် သောကံကို "သောကကာရဏ" ဟု ဖွင့်ကြသည်၊ သူ၏ဘဏ္ဍာကိုခိုးယူခြင်းစသော အမှုသည် သူ၏ သောကဖြစ်ဖို့ရန် အကြောင်းတည်း။

တစ်နည်း။ ။သောကံကို "သောစနံ-ဝမ်းနည်းခြင်း"ဟု ဖွင့်ကြသေး၏၊ ထိုသို့ဖွင့်ရာ၌ "ပရဘဏ္ဍဟရဏ စသည်သည် အကြောင်း, သောကဖြစ်ခြင်းကား အကျိုးတည်း၊ [သောစနံ တိပိ ယုဇ္ဇတိ၊ ကာရဏသမ္ဘာဒနေန-ဘဏ္ဍဟရဏစသော အကြောင်းကို ပြီးစေခြင်းအားဖြင့်၊ ဖလသဟပိ-သောကတည်းဟူသော အကျိုး၏လည်း၊ ကတဘာဝတော-ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊-ဋီကာသစ်၌ "ကတ္တုဗ္ဗတော"ဟု ရှိ၏။]

ပရေဟိ ကာရာပေန္တ သပိ။ ။ဤအဖွင့်သည် "သောစာပယတော"ဟု ကာရိတ် ၂-ချက်ဆင့်သောပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ "သောစာပယတော သောစာပယတောတိ ပရသ ဘဏ္ဍဟရဏာဒီဟိ သောကံ သယံ ကရောန္တ သပိ (သောစယတော အဖွင့်) ပရေဟိ ကာရာပေန္တ သပိ (သောစာပယတော အဖွင့်)"ဤသို့ ပါဠိရှိမှ စာသွားဖြောင့်၏၊ ပိသဒ္ဒါဖြင့်"ကရောန္တ သပိ"ဟုလည်းကောင်း, "ကာရာပေန္တ သပိ" ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ပုံကိုထောက်၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ "သောစယတော သောစာပယတောတိ" ဟု တစ်ပေါင်းတည်း တည်ထားကြောင်း သိသာ၏။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဂဟပတိဝဂ်, အပဏ္ဏကသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ထိုသို့ တစ်ဆက်တည်း ဖွင့်ထား၏၊ သို့သော် တည်ပါဠိ၌မူ "သောစာပယတော" ကျနေဟန် တူသည်။]

ပရေဟိ ကိလမာပေန္တ သပိ။ ။ပရေဟိကို "အတ္တနော ဝစနကရေဟိ"ဟု ဤပုဒ်ကျမှ တမင်လာဖွင့်ကြ၏၊ ထိုသို့ ဖွင့်ကြခြင်း၏ အလိုမှာ-မိမိစကားကို နားထောင်မည့် သူတစ်ပါးတို့ကို မိမိကဲ့သို့ ပင်ပန်းစေရ (အပင်ပန်း အခံခိုင်းရ)မည်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ "သင်တို့လဲ ငါကဲ့သို့ အပင်ပန်းခံကြပါ"-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် အာဟာရပစ္စေဒ ဗန္ဓနာဂါရပဝေသတို့သည်

သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဖန္ဒတော ဖန္ဒာပယတောတိ-ကား၊ ဖန္ဒန္တံ-တုန်လှုပ်တတ်သော၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဖန္ဒနကာလေ-တုန်လှုပ်ရာအခါ၌၊ [တစ်နည်း, ဗန္ဓနကာလေ-နှောင်ဖွဲ့ရာအခါ၌၊] သယံပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဖန္ဒတော-တုန်လှုပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တုန်လှုပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပရံပိ-ကိုလည်း၊ ဖန္ဒာပယတော-တုန်လှုပ်စေသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တုန်လှုပ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပါဏမတိပါတာပယတောတိ-ကား၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ ဟနန္တ သာပိ-ကိုယ်တိုင်သတ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်သတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟနာပေန္တ သာပိ-သူတစ်ပါးကို သတ်စေသော်လည်းကောင်း၊

မိမိရော သူတစ်ပါးတို့ပါ ပင်ပန်းခြင်း၏အကြောင်းတို့တည်း"ဟု မှတ်ပါ၊ ပဝေသနကိုလည်း [ဝင်ခြင်း"ဟု ပေးပါ၊ "ပဝေသနံ သာဒယတိ"၌ ပဝေသနပုဒ်မျိုးတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ "ကိလမန္တ သာပိ ကိလမာပေန္တ သာပိ"ဟု သုဒ္ဓကတ္တားအနက်, ဟေတုကတ္တားအနက်ကို တစ်ဝါကျတည်းပေါင်း၍ ပိသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် သံဝဏ္ဏောတဗ္ဗ ၌လည်း ပါဠိတော်အတိုင်း "ကိလမတော ကိလမယတောတိ"ဟု ၂-ပုဒ်ရှိသင့်သည်။ ["ဖန္ဒတော ဖန္ဒာပယတော"၌ သံဝဏ္ဏောတဗ္ဗ ၂-ပုဒ်လုံး တွဲလျက်ရှိသည်။]

ပရံ ဖန္ဒန္တံ။ ။ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်နေသော သူတစ်ပါးကို "ပရံ ဖန္ဒန္တံ"ဟု ဆိုသည်၊ "ဘာကြောင့် ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်နေသနည်း"ဟု မေးလျှင် "မိမိက နှိပ်စက်သောကြောင့်"ဟု ဖြေပါ၊ ဤပုဒ်၏စပ်ရာ မရှိပါ၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓဝဂ္ဂ(၃) ဒိဋ္ဌိသံယုတ်, သောတာပတ္တိဝဂ်, ကရောတောသုတ်အဖွင့်၌ "ဖန္ဒနကာလေ"နေရာဝယ် "ဗန္ဓနကာလေ"ဟု သီဟိုဠ်မှ ရှိပါသတဲ့၊ ထိုမှကွဲကပင် ကောင်းသည်ဟု ထင်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း...."ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်နေသူကို ချုပ်နှောင်ရာ ထောင်ချရာအခါ၌"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့်တည်း။

သယမ္ပိ ဖန္ဒတော။ ။"ပရသ ဝိဟာဒနပယောဂေန-သူတစ်ပါးကို မိမိကနှိပ်စက်ကြောင်းပယောဂကြောင့်၊ သယံ ဖန္ဒတော"ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ဋီကာသစ်၌ "အတ္တနာ ကတေန (မိမိကပြုအပ်သော)"ဟု ဝိသေသန အပိုပါခြင်းသာ ထူး၏။

ဖန္ဒတော ဖန္ဒာပယတော။ ။မိမိကနှိပ်စက်သောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်နေသည်ကို "ဖန္ဒာပယ-တုန်လှုပ်စေ"ဟု ဆို၏၊ ထိုသို့ မိမိနှိပ်စက်မှုကြောင့် သူတစ်ပါးတုန်လှုပ်နေသည်ကို မြင်ရသဖြင့် မိမိလည်း တုန်လှုပ်လာသည်ကို "ဖန္ဒ"ဟု ဆိုသည်။

ပါဏမတိပါတယတော။ ။စာအုပ်တို့၌ "ပါဏမတိပါတာပယတော"ဟုရှိ၏၊ ပါဏာတိပါတမှလာသော ပုဒ်ဖြစ်၍ "ပါဏမတိပါတယတော"ဟု ရှိမှကောင်းသည်၊ သို့သော် သဒ္ဒါမတတ်သော တိတ္ထိဆရာကြီးဖြစ်၍ "ပါဏမတိပါတာပယတော"ဟု သုံးစွဲထားဟန် တူသည်၊ "အတိ-လျင်စွာ+ပါတယ(ပါတာပယ)-ကျစေ"ဟူရာ၌ "ကိုယ်တိုင် သတ်ခြင်း, သူတစ်ပါးကို သတ်စေခြင်းဟူသော သာဟတ္ထိကပယောဂ, အာဏတ္တိကပယောဂ ၂-မျိုးလုံးရသောကြောင့် "ပါဏံ ဟနန္တ သာပိ ဟနာပေန္တ သာပိ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဝါ–သူတစ်ပါးကို သတ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ("နေ ကရီယတိ ပါပ" ၌စပ်)၊ ဧဝံ–တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ ကရဏေ၊ပေ၊ ဝသေနေဝ–ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း, သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သန္ဓိ'တိ–ကား၊ ဃရသန္ဓိ'–အိမ်၏အစပ်ရှိသော နံရံကို၊ ("ဆိန္ဒတော–ဖေါက်ဖျက်သော်လည်းကောင်း၊"၌စပ်) နိုလ္လောပ'တိ–ကား၊ မဟာဝိလောပ'–အကြီးအကျယ် လုယက်၍၊ ("ဟရတော–ဆောင်သော်လည်းကောင်း"၌စပ်၊) ဧကာဂါရိက'တိ–ကား၊ ဧကမေဝဃရံ–တစ်အိမ်တည်းကိုပင်၊ ပရိဝါရေတွာ–ဝန်းရံ၍။ (ဝိုင်း၍)၊ ဝိလုမ္ပနံ–လုယက်ခြင်းကို၊ (ကရောတော၌စပ်)၊ ပရိပန္ထေ'တိ–ကား၊ အဂတာဂတာနံ–လာကုန် လာကုန်သော လူတို့ကို၊ အစ္ဆိန္နနတ္ထံ–လုယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂေ–လမ်း၌၊ တိဋ္ဌတော–တည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ–တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။

ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။အတိပါတယတော၌ တစ်ပုဒ်တည်ပင်ဖြစ်သော်လည်း "ကိုယ်တိုင်သတ်ခြင်း"ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တားအနက်, "သူတစ်ပါးကို သတ်စေခြင်း"ဟူသော ဟေတုကတ္တားအနက်ကို သိရသကဲ့သို့, ထို့အတူ ပါဠိတော်၌ "အဒိန္နံ အာဒိယတော၊ပေ၊ မုသာ ဘဏတော"ဟု တစ်ပုဒ်တည်းစီရှိပါသော်လည်း "သူ့ဥစ္စာကို ကိုယ်တိုင်ယူခြင်း, သူတစ်ပါးကို ယူစေခြင်း၊ပေ၊ မုသာကို ကိုယ်တိုင် ပြောခြင်း, သူတစ်ပါးကို ပြောစေခြင်း"အားဖြင့် ၂–ပါးစီသောအနက်ကို သိပါလေ–ဟူလို။

ဃရသန္ဓိ'။ ။ဃရသ ဘိတ္တိ အန္တောစ ဗဟိစ သန္ဓိတာ(အစပ်ရှိသည်)ဟုတွာ ဒ္ဝိတာ ဃရသန္ဓိ၊–ဋီကာ၊ အိမ်၏ အတွင်းအပြင်၌ အစပ်ရှိသည်ဖြစ်၍ တည်သော နံရံကိုပင် "ဃရသန္ဓိ" ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ "သန္ဓိ'–အစပ်ရှိသော အိမ်နံရံကို"ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာသစ်ကား "ဃရဘိတ္တိယာ အန္တောစ ဗဟိစ သန္ဓိ ဃရသန္ဓိ"ဟု ဆင်္ဘတပ္ပုရိသ် ဖွင့်လေ၏၊ "သန္ဓိ'–အိမ်နံရံ၏ အစပ်ကို"ဟု ပါဠိတော် ပေးစေလိုသည်၊ သို့သော် အစပ်ဟူသည် စပ်ခြင်းကြိယာသာဖြစ်၍ ဖေါက်မှုကို ပြု၍မဖြစ်၊ အစပ်ရှိသော နံရံကိုသာ ဖေါက်မှုကိုပြု၍ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

နိုလ္လောပ'။ ။ပါဠိတော်၌ "နိုလ္လောပ' ဟရတော"ဟုရှိ၏၊ နိ(နိရဝသေသ)–အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်၊ လောပေါ–လုလက်ခြင်းတည်း၊ နိုလ္လောပေါ–ခြင်း၊ "မဟာဝိလောပ'"ကား အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်တည်း၊ ပါဠိတော်၌ "နိုလ္လောပ'–အကြွင်းမရှိအောင် လုယူ၍"ဟု ကြိယာဝိသေသနပေး။

ဧကာဂါရိက'။ ။ဧကာဂါရေ+နိယုတ္တော+ဝိလောပေါ ဧကာဂါရိကော–တစ်အိမ်၌ယှဉ်သော လုယူခြင်း၊ အဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် ဖွင့်ထားသည်၊ "ဧကာဂါရိက'–တစ်အိမ်၌ယှဉ်သော လုယူခြင်းကို၊ ကရောတော"ဟု ပါဠိတော်၌ပေး။

ပရိပန္ထေ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် "ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတော"ဟုရှိ၏၊ "လမ်းခရီး၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်"ဟု သာမညဆိုသော်လည်း မကောင်းမှုပြုပုံကို ပြနေသော အရာဌာနအားလျော်စွာ "လာလာသမျှ လူတို့ကို လုယူဖို့ရန် လမ်း၌တည်သည်"ဟု သိနိုင်ရကား "အာဂတာဂတာနံ

ကရော၊ပေ၊ ပါပံတိ–ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒီပေတိဠ္ဍစပ်)၊ ယံကိဉ္စိ–အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပါပ–မကောင်းမှုကို၊ ကရောမိ–၏၊ ဣတိ သညာယ–ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်၊ ကရောတောပိ–ပြုပါသော်လည်း၊ ဝါ–ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ (ဆဋ္ဌိကတ္တား)၊ ပါပ–ကို၊ နံ ကရီယတိ–မပြုအပ်၊ (ပြုအပ်သည်မမည်, ပြုရာမရောက်–ဟူလို)၊ ပါပ–သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန–ထိုသို့ပင် ပြုရာမရောက်ပါသော်လည်း၊ သတ္တာ–တို့သည်၊ ပါပ–ကို၊ ကရောမ–ငါတို့ ပြုကြကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝံ သညိနော–ဤသို့သော အမှတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ–နိ၏၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတိ–ပြ၏။

အစ္ဆိန္နနတ္ထံ"ဟု အပိုထည့်၍ဖွင့်သည်၊ [ပရိပန္ဓေ တိဋ္ဌတောတိ ဧတ္ထ အစ္ဆိန္နနတ္ထမေဝ တိဋ္ဌတိတိ ပကရဏတော (အရာအားလျော်စွာ) သိဒ္ဓေါတိ ဒဿေတိ အာဂတာဂတာနန္တိ အာဒိနာ–ဋီကာသစ်။] ဤအလို ပရိအနက် မရှိဟု ကြံပါ။

တစ်နည်း။ ။လာလာသမျှလူကို လုယူခြင်းအနက်ကို ပရိပုဒ်ကပြ၏၊ ဤအလို "ပရိ–ပတ်ဝန်းကျင်မှ လာသမျှလူတို့ကို လုယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပန္ထေ–လမ်းခရီးဠ၊ တိဋ္ဌတော–တည်သော်လည်းကောင်း"ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာဠ္ဌကား "ပရိတော သဗ္ဗသော ပန္ထေဟနနံ ပရိပန္ထော"ဟု ပြု၏၊ ပဏ္ဏာသဋီကာဠ္ဌလည်း ဤနည်းအတိုင်းရှိ၏၊ "ပတ်ဝန်းကျင် အလုံးစုံအားဖြင့် လမ်းခရီးဠ တိုက်ခိုက်လုယူခြင်းကို ပရိပန္ထခေါ်သည်"ဟူလို၊ ထို အဖွင့်အတိုင်းကား "တိဋ္ဌတော"ဠ စပ်၍ မရပါ၊ ပါဠိပျက်နေဟန်တူပါသည်။

နံ ကရီယတိ ပါပံ။ ။"သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း, သူ့ဥစ္စာကို ယူခြင်း"စသောအမှုကို ပြုရာဠ အသတ်ခံရသူ အခိုးခံရသူ၏ အနှစ်အသားမှာ အတ္တတည်း၊ ထို အတ္တကို မည်သူမျှ ဖေါက်ပြန် ပြောင်းလွဲအောင် (သေအောင်, ဆင်းရဲအောင်) မပြုနိုင်၊ အတ္တ၏ ခန္ဓာအိမ်ဖြစ်သော ကိုယ်ကား ထင်းတုံးကဲ့သို့ စိတ်စေတနာမရှိသော အရာဝတ္ထုသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပါဏာတိ ပါတစသော အမှုကိုပြုသည်ဟု လူတို့က ထင်ကြသော်လည်း အတ္တကို မထိခိုက်သောကြောင့် ပြုရာမရောက်"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသို့ ပြုရာမရောက်သောကြောင့် "နတ္ထိ ပါပ–မကောင်းမှု ဆိုတာ မရှိ"ဟု ဆိုလိုသတတ်။ [အတ္တ၏အဓိပ္ပါယ်ကို သဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ အတ္တဝါဒုပါဒါန် အခန်းဠ ရှုပါ။]

ပြုရာရောက်ပုံ။ ။တိတ္ထိဆရာကြီး၏ အယူအားဖြင့် အတ္တကို မထိခိုက်သောကြောင့် "မကောင်းမှုကို ပြုရာမရောက်"ဟုယူသော်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အလိုအားဖြင့်ကား "အတ္တသည် ပင် မရှိ, ရုပ်နာမ်သာ ရှိ၏"၊ ဒါးဖြင့် ခုတ်သတ်မှုစသည်ကို ပြုသောအခါ ဖြစ်ဆဲ မဟာဘူတ် ဖေါင်ဗွာရုံကို ထိသောကြောင့် ထိုရုပ်နာမ်သည် တည်သင့်သည့်အချိန်တိုင်အောင် အစဉ်အဆက် မတည်နိုင်တော့ဘဲ အစဉ်ပြတ်လေ၏၊ ထိုသို့ တည်သင့်သမျှ မတည်စေဘဲ အစဉ်ပြတ်စေခြင်း ကိုပင် "သတ်ခြင်း"ဟု ခေါ်ရသည်။ [အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီဘာသာဋီကာ ဒွါရကထာဠ ရှုပါ။] မုသားပြော၍ အပြောခံရသူ၏ ရုပ်နာမ်ကို ဒုက္ခဖြစ်စေခြင်း စသည်ဠလည်း နည်းတူ ဒီနစ်ပါ။

ခုရပရိယန္တေနာတိ–ကား၊ ခုရနေမိနာ–သင်တုန်းဟူသော အကွပ်ရှိသော၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ခုရဓာရဿဒိသ ပရိယန္တေန–သင်တုန်းသွားနှင့်တူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော၊ ("စက္ကေန–စက်လက်နက်ဖြင့်"ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဧကံ မံသခလံတိ–ကား၊ ဧကံ–တစ်ခုတည်းသော၊ မံသရာသိ'–အသားစုကို၊ ("စေပိ ကရေယျ"ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ပုဠုံတိ–ပုဠုံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တသေဝ–ထိ ခလသဒ္ဒါ၏ပင်၊ ဝေဝစနံ–ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ တတော နိဒါနံတိ–ကား၊ ကေမံသခလကရဏနိဒါနံ–တစ်ခုတည်းသော အသားစုကို ပြုခြင်းဟူသော် အကြောင်းရှိသော၊ ("ပါပံ"ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်)။

ဒက္ခိဏာန္တိ–ကား၊ ဒက္ခိဏာတီရေ–ဂင်္ဂါမြစ်၏ တောင်ဘက်ကမ်း၌၊ မနုဿာ–တို့သည်၊ ကက္ခဋာ–ခက်ထန်ကုန်သည်၊ ဒါရဏာ–ကြမ်းကြုတ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တေ–ထို တောင်ဘက်ကမ်း၌နေသော လူတို့ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ဟနန္တောတိ အာဒိ'–အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ၊ ဥတ္တရတီရေ–ဂင်္ဂါမြစ်၏ မြောက်ဘက်ကမ်း၌၊ (မနုဿာ–တို့သည်၊) သဒ္ဓါ–သဒ္ဓါတရားရှိကုန်သည်၊ ပသန္နာ–ရတနာ ၃–ပါး၌ ကြည်ညိုကုန်သည်၊ ဗုဒ္ဓမာမကာ–ဘုရားဟူသော ကိုယ်ဥစ္စာရှိကုန်သည်၊ ဝါ–ဘုရားကို မြတ်နိုးကုန်သည်၊ ဓမ္မမာမကာ, သံဃမာမကာ, ဟောန္တိ။ [အချို့စာအုပ်၌

ခုရပရိယန္တေန။ ။ပါဠိတော်၌ "ခုရပရိယန္တေန စေပိ စက္ကေန"ဟု ရှိ၏၊ "စက်ဘီး(လှည်းဘီး)၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား"ဟူသည် "နေမိ"ဟူသော အကွပ်တကူတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပရိယန္တကို "နေမိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ခုရော+ပရိယန္တော ယသာတိ ခုရပရိယန္တံ၊ (စက္ကံ)၊ ဤအလို "သင်တုန်းတည်းဟူသော အကွပ်တကူရှိသော"ဟု ပေးပါ။ [ခုရနေမိနာတိ–နိသိတ ခုရမယနေမိနာ (သွေးအပ်ပြီးသော သင်တုန်းတည်းဟူသော အကွပ်တကူရှိသော)၊–ဋီကာ။]

ခုရ၊ပေ၊ ပရိယန္တေနဝါ။ ။ခုရအရ "သင်တုန်းကိုမယူဘဲ သင်တုန်းသွားကဲ့သို့ ထက်လှစွာသော အရာဝတ္ထုကို ယူပါ"ဟု သိစေလိုရ၍ "ခုရဓာရသဒိသ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သည်၊ ဤအလို "သင်တုန်းသွားနှင့်တူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော"ဟု ပေးပါ။ ["စက္ကံ"ဟု နပုလ္လိန်ရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ စက်ဘီးပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော စစ်လက်နက်တစ်မျိုးကို "စက္က"ဟုခေါ်သည်၊ ထိုလက်နက်၏ အဆုံးဖြစ်သော အကွပ်တကူနေရာ၌ သင်တုန်းကဲ့သို့ ထက်နေသည်"ဟူလို။]

တတော နိဒါနံ။ ။ပါဠိတော်ရှေ့နား၌ "ဧကံ မံသခလံ၊ပေ၊ ကရေယျ"ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် တတောဟု၏ စွဲနက်ကို "ဧကမံသခလ ကရဏ"ဟု ညွှန်ပြသည်၊ ဝိဂြိုဟ်မှာ "တတော+နိဒါနံ ယသာတိ တတော နိဒါနံ"ဟု ပြု၍ ပါဠိကို အရကောက်ပါ၊ (တစ်နည်း) ကမ္မဓာရဲသမာသ် ပြု၍ "ထို တစ်ခုသောအသားစုကို ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်"ဟုလည်း ပေးနိုင်၏၊ တတောဌ် တော ပစ္စည်းသည် နိဒါနံနှင့် အရတူအောင် ပဌမာအနက်ဌသက်၍ (တစ်နည်း–ဝိဘတ်ကို တောပြု၍) ထို တော ပစ္စည်းမကြေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း။

"သတ္တာ"ဟုရှိ၏ မကောင်း၊ သတ္တဝါအားလုံးကို မရ, လူကိုသာရသည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့က "မနုဿာ"ပုဒ်ကို လိုက်စေရသည်၊] တေ–ထို မြောက်ဘက်ကမ်းခ်ိုနေသော လူတို့ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ဒဒန္တော်တိအာဒီ–အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ။[ဗုဒ္ဓမာမကာ စသောပုဒ်တို့၏ ရှပ်ပြီးပုံကို ပါဠိကဏ္ဌာဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

တတ္ထ–ထို ဒဒန္တောအစရှိသော ပါင့်၌၊ ယဇန္တောတိ–ကား၊ မဟာယဇ်–ယဇ်ကြီးကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ ("ဂစ္ဆေယျ"ဟူသောပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဒမေနာတိ-ကား၊ ဣန္ဒြိယဒမေန–စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဥပေါသထကမ္မေန–ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ သံယမေနာတိ–ကား၊ သီလသံယမေန–သီလကို စောင့်စည်းခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ သစ္စဝဇ္ဇေနာတိ–ကား၊ သစ္စဝစနေန–မှန်ကန်သော စကားကြောင့်လည်း ကောင်း၊ အာဂမောတိ–ကား၊ အာဂမနံ–လာခြင်းသည်၊ ပဝတ္တိ–ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ("နတ္ထိ"ဟုပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော၊ သဗ္ဗထာပိ–အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့် လည်း၊ ပါပပုညာနံ–မကောင်းမှု ကောင်းမှုတို့၏၊ ကြိယမေဝ–ပြုအပ်ကုန်သည်၏

ဒမေန။ ။"ဒမနံ ဒမော"ဟုပြုလျှင် စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းရ၏၊ "ဒမတိ ဧတေနာတိ ဒမော"ဟုပြုလျှင် စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော ဥပုသ်စောင့် သုံးမှုကိုရ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂–နည်းဖွင့်သည်။

သံယမေန။ ။သံယမနံ–စောင့်စည်းခြင်း၊ သံယမော–ခြင်း၊ ကိုယ်နှင့်နှုတ်ကို စောင့်စည်း ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "သီလ သံယမေန"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပုသ်စောင့်ခြင်းလည်း သီလပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဥပုသ်သီလမှ တစ်ပါးသော (ဥပုသ်မစောင့်ဘဲ ကျင့်ရသော) ငါးပါးသီလ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ စသည်ကို "သံယမ"အရ ယူပါ၊ သီလသံယမေနာတိ တဒညေန ကာယိက ဝါစသိက သံဝရေန–ဋီကာသစ်။]

သစ္စဝဇ္ဇေန။ ။ဝဇ္ဇတေ (ဝဒီယတေ)–ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ ဝဇ္ဇံ၊ သစ္စံ+ဝဇ္ဇံ သစ္စဝဇ္ဇံ–မှန်ကန်သော စကား။ ဤ သစ္စဝဇ္ဇကို သီးခြားထုတ်၍ ပြခြင်းသည် လူအများက အလွန်လေးစား အပ်သော ကောင်းမှုဟု သမုတ်ထားသောကြောင့်တည်း၊ ထို သစ္စဝဇ္ဇကောင်းမှုကြောင့်လည်း "ပုည"မဖြစ်ဟု ပယ်သည်၊ မှန်၏–အကုသိုလ်တို့တွင် မုသားသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သကဲ့သို့ (မုသားပြောတတ်သူသည် မည်သည့် မကောင်းမှုမဆို ပြုတတ်သကဲ့သို့) ကောင်းမှုတို့တွင်လည်း သစ္စဝါစာသည် အလေးအပြုအပ်ဆုံး ကောင်းမှုဖြစ်ရကား သစ္စာဆိုမှုကြောင့် အကျိုးအမျိုးမျိုး ခံစားကြရဘူးလေသည်။

ပဝတ္တိ။ ။"အာဂမနံ–လာခြင်း"ဟူသည် တစ်နေရာမှ ပြောင်းရွှေ့၍လာခြင်း မဟုတ်, ပြုသူ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်ခြင်းတည်း၊"နောင်ခါ အကျိုးပေးဖို့ရန်"ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ–ဟူလို။

သဗ္ဗထာပိ၊ပေ၊ ပဋိက္ခိပတိ။ ။"ကရောတော"စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့သောစကား အားလုံး ကို"သဗ္ဗထာပိ"ဟုဆိုသည်၊ ထိုစကားအားလုံးဖြင့် ပုညပါပ၏ ပြုရာရောက်ခြင်းကိုသာ ပယ်၏၊ ကြိယမေဝ၌ စဝဖြင့် "ရှင်ဘုရင်မေးအပ်သော သန္ဓိဋ္ဌိကသာမညဖလကိုတော့ မဖြေပါ"ဟု

အဖြစ်ကိုသာ၊ (ဘာဝပွားခန့် ဘာဝလောပကြံ)၊ (တနည်း) ပါပဟုညာနံ–တို့ကို၊ ကြိယမေဝ–ပြုခြင်းကိုသာ၊ ဝါ–ပြုရာရောက်ခြင်းကိုသာ၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏။

ယော–အကြင်သူသည်၊ ("ဗျာကရောတိ"ဒ္ဒစပ်)၊ အမ္မော–သရက်ပင်ကို၊ ကိဒိသော–အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိဝါ–ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အမ္မသ–သရက်ပင်၏၊ ခန္ဓ၊ပေ၊ ဖလာနိ–ပင်စည်, အရွက်, အပွင့်, အသီးတို့ကို၊ ကိဒိသာနိ–ကုန်သနည်း၊ ဣတိဝါ–သော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တော–ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ–မေးအပ်သော်၊ လဗုဏော–တောင်ပိန္နဲပင်ကို၊ ဧဒိသော–ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏၊ ဣတိဝါ–သော်လည်းကောင်း၊ လဗုဏသ–၏၊ ခန္ဓ၊ပေ၊ ဖလာနိ–တို့ကို၊ ဧဒိသာနိ–ကုန်၏၊ ဣတိဝါ–သော်လည်းကောင်း၊ ဗျာကရောတိ–ဖြေဆို၏၊ သော–ထိုသူသည်၊ အမ္ဗပုဋ္ဌော လဗုဇ ဗျာကရောတိနာမ–အမ္ဗ၊ပေ၊ ဗျာကရောတိမည်၏၊ ဝါ–သရက်ပင်ကို မေးအပ်ပါလျက် တောင်ပိန္နဲပင်ကို ဖြေဆိုသူမည်၏။ [လဗုဇ–တောင်ပိန္နဲပင်ကို တချို့အရပ်၌ "တောင်ပိန်း"ဟုလည်းကောင်း "ပေါင်ပင်"ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသတတ်၊ ပိန္နဲပင်နှင့်တူသည်ဟု ဆိုသည်။]

ဝိဓိတောတိ–ကား၊ အာဏာပဝတ္တိဒေသေ–အာဏာဖြစ်ရာအရပ်၌၊ ဝါ–အာဏာနှံ့ရာအရပ်၌၊ အပသာဒေတဗ္ဗံတိ–ကား၊ ဝိဟေဌေတဗ္ဗံ–ညှဉ်းဆဲထိုက်၏ဟူ၍၊ ("မညေယျ–မှတ်ထင်ရာအံ့နည်း"ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ အနဘိနန္ဒိတွာတိ–ကား၊

ပြသည်၊ မှန်၏–ကြိယမေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် ပါပဟုည၏ ဝိပါကကို တမင်လာ ကန့်မြစ်ဖွယ်မလို၊ ဘာကြောင့်နည်း–ပါပဟုည (မကောင်းမှု ကောင်းမှုက်)ကို ပယ်လိုက်လျှင် ထိုက်၏ အကျိုးကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထိုကြောင့် "ကမ္မံ ပဋိဗာဟန္တေနပိ ဝိပါကော ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ"ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်လိမ့်မည်။

ဝိဓိတော။ ။[ဝိ+ဓိတ။] ပဋိရာဇဟိ အနဘိတဝနိယဘာဝေန–ရန်သူမင်းတို့ မလွမ်းမိုးအပ် မလွမ်းမိုးနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသေသတော–အထူးအားဖြင့်၊ ဓိတ်–အောင်အပ်ပြီးသော နိုင်ငံတည်း၊ ဝိဓိတ်–အထူး အောင်အပ်ပြီးသော နိုင်ငံ၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "အာဏာပဝတ္တိ . ဒေသေ"ကား အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း။

အပသာဒေတဗ္ဗံ။ ။သဒ္ဓေတ်သည် ဂတိအနုက်ကို ဟော၏၊ ဏေပစ္စည်း တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် "အပသာဒေတဗ္ဗ–ဖဲသွားစေထိုက်, နှင်ထုတ်ထိုက်"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုသို့ နှင်ထုတ်ခြင်းသည် ညှင်းဆဲရာရောက်သောကြောင့် "ဝိဟေဌေတဗ္ဗံ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်သည်။ [မာ မယံ ဝိဓိတေ ဝသာတိ အပသာဒနာ ပဗ္ဗဓိတသ ဝိဟေဌနာ ပဗ္ဗာဇနာ (နှင်ထုတ်ခြင်း)၊ ဣတိ ကတ္တာ ဝုတ္တဲ့ အပသာဒေတဗ္ဗန္တိ ဝိဟေဌေတဗ္ဗံတိ၊–ဋီကာ။] ထို့ပြင်–မိမိနိုင်ငံ၌ နေထိုင်သူတို့ကို မိမိစိတ်နှင့် မတိုက်ဆိုင်သော်လည်း မညှင်းဆဲဘဲ, နှင်၍လည်းမထုတ်ဘဲ သည်းခံ၍နေနိုင်ခြင်းသည် အာဏာရှိသူတို့အတွက် အတုယူဖွယ်ကောင်းသော အမှုအရာပေတည်း။

သာဓု သာဓုတိ–သာဓု သာဓုဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ပသံသံ–ချီးမွမ်းမူကို၊ အကတ္တာ–မပြုမူ၍၊ အပ္ပဋိက္ခေါသိတ္တာတိ–ကား၊ ဗာလ–ဟဲ့ အမိုက်ကောင်၊ တယာ–သင်သည်၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ (ကြိယာဝိသေသန)၊ ဝါ–မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကားကို၊ ဘာသိတံ–ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ အပ္ပဋိဘာဟိတ္တာ–မတားမြစ်မူ၍။

အနုဂ္ဂဏှန္တောတိ–ကား၊ သာရုတော–အမြတ်အားဖြင့်၊ ဝါ–အနှစ်အားဖြင့်၊ အဂ္ဂဏှန္တော–မယူဘဲ၊ အနိဂ္ဂဏှန္တောတိ–ကား၊ သာရဝေသေနေဝ–အမြတ်၏အဖြစ်ဖြင့်ပင်၊ ဝါ–အနှစ်၏အဖြစ်ဖြင့်ပင်၊ ("အတ္ထပေန္တော"ဌ်စပ်)၊ ဣဒံ–ဤစကားသည်၊ နိသရဏံ–ဝင့်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း၊ အယံ–ဤအနက်သည်၊ ပရမတ္ထော–မဖေါက်မပြန် မှန်ကန်ကောင်းမြတ်သောအနက်တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဟဒယေ–စိတ်နှလုံး၌၊ အတ္ထပေန္တော–မထားဘဲ၊ ("အပဏ္ဏမိ"ဟူသောပါဠိတော်ဌ်စပ်)၊

အနဘိနန္ဒိတ္တာ အပ္ပဋိက္ခေါသိတ္တာ။ ။တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပြောအပ်သောစကားကို မကောင်းမှန်းသိသော်လည်း မိမိကို ထောက်ခံဘော်ရအောင် ဟန်လုပ်၍ ချီးမွမ်းတတ်ကြသေး၏၊ မိမိသဘောမကျသောစကားကို ပြောလျှင်လည်း တားမြစ်တတ်ကြသေး၏၊ ဤရှင်ဘုရင်ကား ထိုကဲ့သို့ ချီးမွမ်းမှုကိုလည်း မပြု, ကန့်ကွက်မှုကိုလည်း ပြုမဘဲ သူ၏စကားကိုသာ စိတ်ဌ်မှတ်ထား၍ ပြန်သွားလေသည်။ [ဤဌ်လည်း အာဏာရှိသူတို့အတွက် အလွန် အတုယူဖွယ်ကောင်းပါပေတည်း။]

အနုဂ္ဂဏှန္တော။ ။ထို တိတ္ထိဆရာကြီးပြောအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို "ဤအကြောင်းအရာသည် ဤ ဆရာကြီးပြောသည့်အတိုင်း အမှန်ပင်ဖြစ်၏"ဟု စိတ်ဖြင့်ဆောင်ထားခြင်း မှတ်သားခြင်းသည် ဥဂ္ဂဏှနမည်၏၊ ထိုသို့မှတ်သားခြင်းကို ပယ်လိုသောကြောင့် "အနုဂ္ဂဏှန္တော" ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "သာရတော အဂ္ဂဏှန္တော"ဟု ဖွင့်သည်။

အနိဂ္ဂဏှန္တော။ ။နိပုဗ္ဗ ဂုဏှာတိတ်သည် အိုးမျက်နှာဝကို မှောက်ထားခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ထိုမှောက်ထားပုံကဲ့သို့ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကြာရှည်စွာ မပျောက်မပျက်အောင် စိတ်ဌ်မှတ်ထားခြင်းကို "နိဂ္ဂ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ မှတ်သားထားခြင်းကို ပယ်လိုသောကြောင့် "အနိဂ္ဂဏှန္တော"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "သာရဝေသေန၊ပေ၊ အတ္ထပေန္တော"ဟု ဖွင့်သည်။

သာရဝေသေနေဝ။ ။"သာရော ဗလေ ထိရံသေစ, ဥတ္တမေ သော တိလိဂ်ကော"အဘိဓာန် (၉၃၃)နှင့်အညီ ဤနေရာဌ် သာရသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်, ထိရံသ(ခိုင်မြဲသော အဖို့)ဟူသော အနှစ်အနက်ကို ဟောဘ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥတ္တမဝေသေနေဝ"ဟုလည်းကောင်း "အဝိတထတ္တာ ဝါ ပရေဟိ အနုစ္စာလိတော ထိရဘာဝတော အတ္ထော (မလှုပ်ရှားစေအပ်သော ခိုင်မြဲသောအနက်ကို) အဖေဂ္ဂုဘာဝေန (အကာ မပါသည့်အတွက်) သာရောတိ ဝုစ္စတိ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။ [နိသရဏံတိ ဝဋ္ဋတော နိယျာနံ၊ ပရမတ္ထောတိ အဝိပရီတတ္ထော၊ ဥတ္တမသ ဝါ ဉာဏသ အာရမဏဘာဝတော အတ္ထော၊–ဋီကာသစ်။]

ပန–ဆက်၊ ဗျဉ္ဇနံ–သဒ္ဒါကို၊ ဝါ–ပူရဏဆရာကြီးပြောအပ်သော စကားအစဉ်ကို၊ တေန–တို မင်းသည်၊ ဥဂ္ဂဟိတဗ္ဗ–မှတ်ယူလည်း မှတ်ယူအပ်သည်သာ၊ နိကုဇ္ဇိတဗ္ဗ–စိတ်ဌ်လည်း ထားအပ်သည်သာ။

ဗျဉ္ဇနံ ပန၊ဃ၊ နိကုဇ္ဇိတဗ္ဗ။ ။တိတ္ထိဆရာကြီးပြောအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မမှတ်သားခဲ့, အမြတ်တနိုးအားဖြင့် ဆောင်၍မထားခဲ့သော်လည်း သူပြောဟောအပ်သော "ကရောတော ကာရယတော"စသော သဒ္ဒါကိုကား ထို အချိန်တုန်းက မှတ်ယူခဲ့, စိတ်ထည်းဌ်မမေ့အောင် ဆောင်ထားခဲ့သည်သာ၊ ထိုသို့ ဆောင်ထားခဲ့သောကြောင့်ပင် ဘုရားရှင်အား ပြန်၍လျှောက်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ [ကုဇ္ဇဓာတ်ကလည်း ဒွေဘော်မလို, နိကလည်း "နိ"စသည်မှလာသော နိ မဟုတ်သောကြောင့် ဒွေဘော်မလို၊ ထို့ကြောင့် "နိကုဇ္ဇ"ဟု ရှိပါစေ၊ သက္ကတဌ် "နိကုဗ္ဗ"ဟု ရှိသည်။]

ပူရဏကဿပဝါဒအဖွင့် ပြီး၏။

မက္ခလိဂေါသာလဝါဒ အဖွင့်

ဘ၆၈။ မက္ခလိဝါဒေ–မက္ခလိဝါဒဌ်၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပစ္စယောတိ–ပစ္စယောဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဟေတုဝေဝစနမေဝ–ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ဝေါဟာရ်ပရိယာယ်စကားလုယ်သာတည်း၊ ဥဘယေနာပိ–ဟေတုပစ္စယကို ပယ်ကြောင်းစကား ၂–ရပ်ဖြင့်လည်း၊ (နတ္ထိဟေတု, နတ္ထိပစ္စယော ဟူသော စကား ၂–ရပ်ဖြင့်လည်း)

ပစ္စယောပေ၊ မေဝ။ ။ပါဠိတော်ဌ် "နတ္ထိ မဟာရာဇ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော"ဟုရှိ၏၊ တချို့, အခြားနေရာဌ် ဟေတုကို ဇနကအကြောင်း ပစ္စယောကို ဥပတ္ထမ္ဘကအကြောင်းဟု ခွဲ၏၊ ဤဌ်လည်း ထိုသို့ ခွဲရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ပစ္စယောတိ ဟေတု ဝေဝစနမေဝ"ဟု မိန့်သည်၊ "ထိုသို့ မခွဲရပါ, ဝေါဟာရ်ပရိယာယ်သာ ဖြစ်ပါသည်"ဟူလို။

မူကွဲ။ ။"ပစ္စယော+ဟေတုဝေဝစနမေဝ"ဟု ဤတွဲသဒ္ဒါမပါသော မူလည်းရှိ၏၊ အဓိပ္ပါယ်အတူပင်တည်း၊ "ပစ္စယော–ပစ္စယသဒ္ဒါသည်"ဟုပေးပါ၊ "ပစ္စယော ဟေတူတိ ဝေဝစနမေဝ"ဟုလည်း ပါဌ်ရှိ၏၊ ပါဠိတော်ဌ် ဟေတုပုဒ်က ရှေ, ပစ္စယောပုဒ်က နောက်ရှိသောကြောင့် ထိုပါဌ်မှာ အပျက်သာတည်း။

ဥဘယေနာပိ။ ။ဥဘယအရ ရှေ့ဌ်ဆိုအပ်ပြီးသော ဟေတု, ပစ္စယ ၂–ပုဒ်မျှကိုသာ ယူစရာရှိ၏၊ ထိုသို့ယူလျှင် "ဥဘယေနာပိ....ပဋိက္ခိပတိ"ဟူသော စကားအရ ထိုဟေတု ပစ္စယ ၂–ပုဒ်မျှဖြင့် ပယ်ခြင်းအနက်ကို မဟောနိုင်ရကား အဓိပ္ပါယ်မသင့်တော့၊ ထို့ကြောင့် "ဥဘယေန"အရ "နတ္ထိ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော"ဟူသော စကား ၂–ရပ်ကိုယူမှ "ဟေတု ပစ္စယကို ပယ်သောစကား"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဥဘယေနာတိ ဟေတု ပစ္စယ ပတိသေဓဝစနေန"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဝိဇ္ဇမာနမေဝ–ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ–ကာယဒုစရိုက်အစရှိသည်တို့၏၊ သံကိလေသပစ္စယံ–ညစ်နွမ်းခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကာယသုစရိတာဒီနံ–ကာယသုစရိုက်အစရှိသည်တို့၏၊ ဝိသုဒ္ဓိပစ္စယံစ–စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိက္ခိပတိ–ပယ်၏။

အတ္တကာရေတိ–ကား၊ အတ္တကာရော–မိမိကိုယ်တိုင်ပြုအပ်သော ကောင်းမှုသည်၊ ("နတ္ထိ"ဟူသော ပါဋိတော်၌စပ်)၊ အတ္တနာ–မိမိသည်၊ ယေနကတကမ္မေန–အကြင်ပြုအပ်သော ကံကြောင့်၊ ဣမေ သတ္တာ–တို့သည်၊ ဒေဝတ္တံပိ–နတ်၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ မာရတ္တံပိ–မာရ်နတ်၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မတ္တံပိ–ဗြဟ္မာ၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ သာဝကဗောဓိံပိ–သာဝကဗောဓိဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ ပစ္စေကဗောဓိံပိ–ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗညုတံပိ–သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့လည်းကောင်း၊ ပါပုဏန္တိ–ရောက်ကြရကုန်၏၊ တံပိ–ထို ကံကိုလည်း၊ ပဋိက္ခိပတိ–၏။ [ကံကိုပယ်လျှင် ထိုကံ၏ အကျိုးကိုလည်း ပယ်ရာရောက်တော့၏။]

ဒုတိယပဒေန–ပရကာရေဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်၊ (ပဋိက္ခိပတိ၌စပ်)၊ ပရဿ–သူတစ်ပါး၏၊ သြဝါဒါနုသာသနီ–ရှေးဦးစွာ ဆုံးမခြင်း, အဖန်ဖန် သွန်သင်ခြင်းဟူသော၊ ယံ ပရကာရံ–အကြင် သူတစ်ပါးသည် ပြုအပ်သောအမှုကို၊ နိဿာယ–

ဝိဇ္ဇမာနမေဝ။ ။လောက၌ ပါဏာတိပါတစသော ဒုစရိုက်တို့၏ သံကိလေသ(ညစ်နွမ်းခြင်း၏)အကြောင်းဖြစ်ပုံ, ပါဏာတိပါတ ဝိရတိစသော သုစရိုက်တို့၏ ဝေါဒါန(ဖြူစင်ခြင်း၏)အကြောင်းဖြစ်ပုံသည် မျက်မြင်အားဖြင့် ထင်ရှားပါလျက် "ထိုအကြောင်းများ မရှိ–ဟု ပယ်ခြင်း၌ ထို ဆရာကြီး၏ အညာဏ (မောဟ)သည်ပင် အကြောင်းဖြစ်တော့၏"ဟူသောအနက်ကို ဝိဇ္ဇမာနမေဝပါ၌ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ပြသည်။

အတ္တကာရေ။ ။"အတ္တကာရော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "ကွစေဝါ"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်၂–ကဏ္ဍ ၁၁၀–သုတ်ဖြင့် သိဝိဘတ်ကို ဧပြုထားသည်ဟု သိပါ၊ ရတနသုတ်၌ကသော "ဝနုပ္ပဂုမ္ဗေ ယထာ ဖုသိတဂ္ဂေ"ပုဒ်မျိုးတည်း၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း "တိလိဂ်တော ဌာနေ သိယောနာမေ"ဟု သုတ်ရှိသည်။ [အတ္တနာ–သည်+ကာရော–ပြုအပ်သော ကောင်းမှုတည်း၊ အတ္တကာရော–မှ၊ ပရကာရေ၌လည်း နည်းတူ။]

ပရကာရေ။ ။ထို ပရကာရဟူသည် သူတစ်ပါးတို့၏ သြဝါဒအနုသာသနီတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ယံ ပရကာရံ သြဝါဒါနုသာသနီ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤ၌ သြဝါဒအနုသာသနီကို ပရကာရအတွက် ပြခြင်းသည် ဥပလက္ခဏ (မှတ်သားရုံ) ဥဒါဟရဏ်သာတည်း၊ အချုပ်မှာ–သူတစ်ပါး၏ အကူအညီ အထောက်အပံ့ဟူသမျှသည် ပရကာရချည်းတည်း၊ [ပရကာရောစ နာမ ·ပရဿ ဝါဟသာ (သူတစ်ပါး၏ အစွမ်းကြောင့်) ဣဒ္ဓိနကပယောဂေါ (မိမိမှာ ပြီးစီးသော ပယောဂ တည်း)။....သြဝါဒဘူတံ အနုသာသနီ [ဤအလို သြဝါဒနှင့် အနုသာသနီ တူ၏။] ပဌမံဝါ သြဝါဒေါ, ပစ္ဆာ အနုသာသနီ (ပဌမ အဆုံးအမကို သြဝါဒဟု ခေါ်၍, နောက်ထပ် သွန်သင်မှုကို အနုသာသနီဟု ခေါ်၏)–ဋီကာသစ်။]

မိ၍၊ မဟာသတ္တံ-မြတ်သော သတ္တဝါကို၊ ဝါ-ဘုရားလောင်းကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသော-ဘုရားလောင်းမှ ကြွင်းသော၊ ဧနော-လူအပေါင်းသည်၊ မနုဿသောဘဂ္ဂတံ-လူတို့၌ဘုန်းရှိသူ၏-အဖြစ်ကို၊ ဝါ-လူတို့၌ တင့်တယ်ခြင်းကို၊ အာဒိ'ကတွာ-အစပြု၍၊ ယာဝအရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျိုးသို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်ရ၏၊ တံ ပရကာရံ-ထို သူတစ်ပါးတို့သည် ပြုအပ်သော အမှုကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ကမ္မဝါဒ ကြိယဝါဒကို ပယ်ခြင်းဖြင့်၊ အယံ ဗာလော-ဤအမိုက်သည်၊ ဒိနစက္ကေ-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော အာဏာစက်၌၊ ပဟာရံ-ကို၊ ဒေတိနာမ-ပေးသည်မည်၏၊ ဝါ-ပေးရာရောက်၏။

နတ္ထိ ပုရိသကာရေတိ-ပါ၌ဖြင့်၊ (ပဋိက္ခိပတိ ၌စပ်)၊ ယေန ပုရိသကာရေန-အကြင် ယောကျ်ား၏ပြုအပ်သော လုလ္လကြောင့်၊ သတ္တာ, ဝုတ္တပ္ပကာရာ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ သမ္ဘတ္တိယော-ဒေဝတ္တ မနုဿသောဘဂ္ဂတာ အစရှိသော

ထပေတွာ မဟာသတ္တံ။ ။နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဘုရားအလောင်း၏ လောကုတ္တရာအကျိုးရမှု၌ တစ်ပါးသော ဆရာ့အကူအညီ မရှိသောကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို ရည်ရွယ်၍ "ထပေတွာ မဟာသတ္တံ"ဟု ဆိုသည်၊ လောကီစျာန်တရား အတွက်ကား အာဠာရ-ဥဒကဆရာတို့၏ အကူအညီကို မှီရပါသေးသည်၊ ထို့ပြင်-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအလောင်းများလည်း နောက်ဆုံးဘဝ၌ လောကုတ္တရာတရားရဖို့အတွက် ပရကာရအမှီ မလိုသောကြောင့် ပစ္စေကဗောဓိ သတ္တဝါကိုလည်း "မဟာသတ္တ"အရ၌ သွင်းယူပါ။

မနုဿသောဘဂ္ဂတံ။ ။ဘဂသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယစသော ဘုန်းကို ဟောဏ်၊ "သုန္ဒရော+ဘဂေါ ယသ္သာတိ သုဘဂေါ၊ သုဘဂဿ+ဘာဝေါ သောဘဂ္ဂံ၊ သောဘဂ္ဂံယေဝ သောဘဂ္ဂတာ" ဟု ပြု၍ တာပစ္စည်း အနက်မရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် "မနုဿေသု သုဘဂဘာဝံ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ လူတို့၌ ရာထူး, ဂုဏ်သိရ်, စည်းစိမ်, ရုပ်အဆင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို "မနုဿ သောဘဂ္ဂတာ"ဟု ဆိုလိုသည်။

ဧဝံ ပဟာရံ ဒေတိနာမ။ ။[ဧဝံတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ကမ္မဝါဒဿ ကိရိယ ဝါဒဿစ ပဋိက္ခိပနေန] "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ကဏ္ဍ ကဏ္ဍဝိပါကံ"စသည်ဖြင့် ကံနှင့် ကံ့အကျိုးကို ပြသော အဆုံးအမတော်ကို "ဒိနစက္က"ဟု ခေါ်၏၊ ဤ ဆရာကြီးကား ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ပယ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အာဏာတော် စက်ဘီးကို ဖျက်ဆီးရာရောက်၏၊ ဒေတိနာမဟု သဒ်သူပစာကို ပြသော နာမသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် "သူ၏ နတ္ထိ ဟေတုစသည်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ အာဏာတော်စက်ကို ရိုက်ချိုးသည်နှင့် အတူပင်ဖြစ်သည်"ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပစ္စနီကကထနံ ပဟာရဒါနသဒ်သံ့တိ အာဟ-ပဟာရံ ဒေတိနာမာတိ-ဋီကာ။]

ပုရိသကာရေ။ ။"ပုရိသဿ+ကာရော"ဟု ထောမနိမိတ္တဟ ပြု၏၊ ယောကျ်ား၏ပြုအပ်သော လုလ္လကို "ပုရိသကာရ"ဟုဆိုသည်၊ အတ္တကာရဖြစ်သော ကံကိုလည်းကောင်း, ပရကာရဖြစ်သော သြဝါဒအနုသာသနီ စသည်ကိုလည်းကောင်း ပယ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရကား "ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ

စည်းစိမ်တို့သို့၊ ပါပုဏ္ဏန္တိ–ရောက်ကြရကုန်၏။ [ဒေဝတ္တဲ့ ပီတိ အာဒီနာ မနုဿ သောဘဂျတ်တိ အာဒီနာစ ဝုတ္တာပ္ပကာရာ။] တံပိ–ထိ ယောဂျီး၏ လုလ္လကိုလည်း၊ ပဋိက္ခိပတိ–၏။

နတ္ထိ ဗလံတိ–ပါဠိဖြင့်၊ ("ပဋိက္ခိပတိ"ဌ္ဌစပ်)၊ အတ္တာနော–မိမိ၏၊ ယမိဗလေ–အကြင်အားဌ ပတိဋ္ဌိတာ–တည်ကုန်သော၊ သတ္တာ–တို့သည်၊ ဝိရိယံ–ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တာသမ္ပတ္တိယော–ထို ဒေဝတ္တ မနုဿသောဘဂျတာ အစရှိသော စည်းစိမ်တို့သို့၊ ပါပုဏ္ဏန္တိ–နှ၏၊ တံဗလံ–ထို အားကို၊ ပဋိက္ခိပတိ–၏။

နတ္ထိ ဝိရိယံတိ အာဒီနိ–နတ္ထိ ဝိရိယံ အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိ–အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့သည်၊ ပုရိသကာရ ဝေဝစနာနေဝ–ပုရိသကာရ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့သာတည်း၊ ပန–ထိုသို့ပင် ပုရိသကာရ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်ပုဒ်များ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒံ–ဤအကျိုးသည်၊ နော–ငါတို့၏၊ ဝိရိယေန–ဝိရိယကြောင့်၊ ပဝတ္တံ–ဖြစ်၏၊ ဣဒံ–သည်၊ (နော)၊ ပုရိသထာမေန–ယောဂျီးတို့၏ လုလ္လကြောင့်၊ ပဝတ္တံ–ဖြစ်၏၊ ဣဒံ–သည်၊ (နော–ငါတို့၏၊) ပုရိသပရက္ကမေန–ယောဂျီးတို့၏

ပြုအပ်သော ယောဂျီး၏ လုလ္လအကျိုးလည်း မရှိ"ဟု ပယ်ပြီးပင်ဖြစ်တော့၏၊ ဂ၏ အကျိုး မရှိလျှင် "ထိုဂ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော လုလ္ဟ၏အကျိုးမှာ မရှိ"ဟု အထူးပြောဖွယ် မလိုတော့–ဟူလို။ [ယထာဝုတ္တအတ္တကာရ ပရကာရာဘာဝတော ၉၀ သတ္တာနံ ပစ္စတ္တ ပုရိသကာရော နာမ (အသီးအသီး ပြုအပ်သော ယောဂျီး၏ လုလ္လအကျိုးမည်သည်၊) ကောစိ နတ္ထိတိ အတ္ထော–ဋီကာ။]

နတ္ထိဗလံ။ ။"တသာ တသာ ကြိယာယ ဥသ္သဟဋ္ဌေန ဗလ–ထိုထို အမှုအရာကြိယာ၏ မျှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဗလမည်၏"ဟု နောက်ဌ ဋီကာဖွင့်လတ်၊ ကိုယ်ဖြင့် လုပ်ရမည့် ကိစ္စဌ ကိုယ်အမှုအရာ ကြိယာမျှားလျှင် "ကာယဗလ"ဟု ခေါ်၏၊ နှုတ်အပြောကောင်းလျှင် "ဝါစာဗလ"ဟုခေါ်၏၊ ထိုထိုကိစ္စဌ စိတ်ထက်သန်နေလျှင် "စိတ္တဗလ"ဟု ခေါ်၏၊ ပင်ကိုယ်ကကိုယ်အား ဉာဏ်အားရှိသော်လည်း ဝိရိယရှိဦးမှ အကျိုးရနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ယမိ အတ္တနော ဗလေ ပတိဋ္ဌိတာ သတ္တာ ဝိရိယံ ကတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ မက္ခလိဆရာကြီးသည် ထိုကဲ့သို့သော ဗလကိုလည်း ပယ်၏၊ ထို ဗလဌတည်၍ ဝိရိယပြုသော်လည်း အကျိုးမရနိုင်–ဟူလို။ [ဋီကာသစ်ဌ်ကား "ဗလနှင့် ဝိရိယ"ကို အရတူဟု ဖွင့်လေ၏၊ စဉ်းစားပါ။]

တာသမ္ပတ္တိယော။ ။ဒေဝတ္တဲ့ မနုဿသောဘဂျတာစသော ရှေ့ဌ်ပြအပ်ခဲ့သော သမ္ပတ္တိတို့ကို "တာသမ္ပတ္တိယော"ဟု ပြန်ညွှန်းသည်၊ ဤသို့ ဖြူစင်ခြင်းအဖို့ဌ်ဖြစ်သော သမ္ပတ္တိရကြောင်း ဗလကို ပယ်ခြင်းသည် နိဒဿနနည်း သာတည်း၊ သံကိလေသိက (ညစ်နွမ်းကြောင်း)အဖို့ဌ် ဖြစ်သော ဗလကိုလည်း ထို မက္ခလိဆရာ ပယ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် "နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယ"ဟု ပါဠိတော် ရှေ့နားဌ်ဆိုသည်။ [နိဒဿနမတ္တံ စေတံ ဝေါဒါနိယ ဗလဒဿနံ၊ သံကိလေသိကဿပိ ဗလဿ တေန (ထို မက္ခလိဆရာသည်) ပဋိက္ခိပနတော၊–ဋီကာသစ်။]

အဆင့်ဆင့်မြင့်သောအရာသို့ ရောက်ကြောင်းလုလ္လကြောင့်၊ ပဝတ္တံ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝတ္တေ၊ပေ၊ ဝသေန-အခြားသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သောစကားကို ပယ်မှုကိုပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧတာနိ-ဤ ဝိရိယံအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝိသုံ-သီးခြား၊ အာဒိယန္တိ-ယူအပ်ကုန်၏။

သဗ္ဗေသတ္တာတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သြဠ၊ပေ၊ ဒယော-ကုလားအုတ်, နွား, မြည်း အစရှိသောကုန်သော၊ အနဝသေသေ-အကြွင်းမရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဏှာတိ-သိမ်းယူ၏၊ သဗ္ဗေ ပါဏာတိ-ဟူသော စကားကို၊ ကေဠိယော-

---

ဣဒံ နော၊ပေ၊ အာဒိယန္တိ။ ။ဝိရိယ, ထာမ, ပရက္ကမတို့သည် ပုရိသကာရ၏ ဝေဝုစ်ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ဤပုဒ်တို့ကို သီးခြား ယူအပ်ပါကုန်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဣဒံ နော ဝိရိယေန"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤစကားအရ "ပုရိသကာရနှင့် ဝိရိယစသည်တို့သည် ဝိရိယကိုချည်းရသောကြောင့် ဟောနက် ဝစနီယတ္ထအားဖြင့် တူ၏"ဟု ပြု၏၊ ဤသို့ ဝစနီယတ္ထအားဖြင့် တူသော်လည်း သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့်ကား ထူး၏၊ ထူးပုံကား-

သူရဝိရဘာဝါဝဟနဋ္ဌေန ဝိရိယံ-("ဝိရိယရှိသူသည် အရာရာ၌ ရဲ၏၊ ဝိရသ-ရဲသူ၏+ဘာဝေါ ဝိရိယံ"နှင့်အညီ) ရဲရင့်သူ၏အဖြစ်ကို ဆောင်နိုင်သော အနက်သဘောကြောင့် ဝိရိယဟု လည်းကောင်း,

တဒေဝ ဒဠှဘာဝတော,ပေါရိသံ ဂုရုံ ဝဟန္တေန ပဝတ္တေတဗ္ဗတောစ ပုရိသတာမော-ထိုဝိရိယကိုပင် ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း, ယောကျ်ားတို့၏တာဝန်ကို ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်စေထိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပုရိသတာမဟု လည်းကောင်း,

ပရံပရံ ဌာနံ အက္ကမနပ္ပဝတ္တိယာ ပုရိသပရက္ကမောတိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော-အဆင့်ဆင့်မြင့်သောအရာသို့ ရောက်ကြောင်း၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပုရိသပရက္ကမဟုလည်းကောင်း ဆိုအပ်၏ဟု သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာတို့၌ "တသာ တသာ ကြိယာယ ဥဿန္နဋ္ဌေန ဗလံ"ဟု တွေ့ရသေး၏၊ "နတ္ထိ ဝိရိယံတိ အာဒိနိ"စသော အဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် အသိညာဏ်ရှုပ်မည်စိုး၍ ဗလံအတွက် ဤ၌မထည့်ဘဲ နတ္ထိ ဗလံအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပါသည်။

သတ္တာ။ ။သန္ဓေတက် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သတ္တာပုဒ်သည် ရူပါရုံစသော အာရုံတို့၌ ကပ်ငြိခြင်းကြိယာကို စွဲ၍ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ (ကပ်ငြိအထူးသဖြင့် ကပ်ငြိတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သတ္တာ"ဟု ဖွင့်၏၊ "ရူပါဒီသု သဇ္ဇတိ သတ္တော"ဟု ပြုပါ။

ပါဏာ။ ။ပဝုဒ္ဓ အနဓေါတ်သည် အသက်ရှူရှိုက်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ပ ဥပသာရကြောင့် နကို ဏပြန်စေ၍ "ပါဏ"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အဿသန ပဿသနဝသေန (ထွက်သက် ဝင်သက်၏အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္တိယာ (ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်) ပါဏနတော (ရှူရှိုက်ခြင်းကြောင့်) ပါဏာ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ "ပါဏန္တိ-ထွက်သက် ဝင်သက်လေတို့ကို ရှူရှိုက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပါဏာ"ဟု ပြု။

တစ်ခုသော ဣန္ဒြေရှိသော၊ ပါဏော–သတ္တဝါလည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒြိယော–၂ ခုသော ဣန္ဒြေရှိသော၊ ပါဏော–လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိဝသေန–ဤသို့ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဒတိ–ပြောဆို၏၊ ["အာဒိဝသေန ဝုတ္တော ပါဏော သန္ဓာယ ဝဒတိ" ဟု ရှိလျှင်ကောင်းမည် ထင်သည်။] သဗ္ဗေဘူတာတိ–ဟူသောစကားကို၊ အဏ္ဍ၊ပေ၊ ကောသေသု–ဥဆ, သားအိမ်တို့၌၊ ဘူတေ–ဖြစ်သောသတ္တဝါတို့ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ဝဒတိ၊ သဗ္ဗေ ဇီဝါတိ–ဟူသောစကားကို၊ သာလိ၊ပေ၊ ဒယော–သလေး, မုယော, နတ်ကောက် အစရှိသော စပါးပင်တို့ကို၊ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ဟိ–မှန်၊ တေသု–ထို သစ်ပင်တို့၌၊ သော–ထို မဂ္ဂလိဆရာသည်၊ ဝိရူဟနဘာဝေန–စည်ပင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇီဝသညီ–အသက်ကောင်ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟောတိ)။

အဝသာ အဗလာ အဝိရိယာတိ–ကား၊ တေသံ–ထို သတ္တ ပါဏ ဘူတ ဇီဝတို့၏၊ ဝါ–တို့မှာ၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ဝသောဝါ–အစွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဗလံဝါ–အားသည်လည်းကောင်း၊ ဝိရိယံဝါ–လုံ့လသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ နိယတိ၊ပေ၊ ပရိဏာတာတိ ဧတ္ထ–နိယတိ၊ပေ၊ ပရိဏာတာဟူသော ဤပါဋ်၌၊

ဧကိန္ဒြိယော စသည်။ ။ဤသဒ္ဒါနည်းအရ သတ္တပါဏ ၂–မျိုးလုံးပင် သတ္တဝါအားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သော်လည်း သတ္တအရနှင့် အနက်မတူအောင် ဧကိန္ဒြိယစသည်ကို ပါဏဟု သီးခြားခွဲ၍ မဂ္ဂလိဆရာ ဆိုသည်။ [ဝိနည်း–မဟာဝဂ္ဂ, ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓကဌ် မြက်ပင်တို့ကို "ဧကိန္ဒြိယံ ဇီဝံ–တစ်ခုသော ကာယိန္ဒြေရှိသော အသက်ကောင်"ဟု ဆို၏။]

ဘူတာ။ ။"ဘဝန္တိတိ ဘူတာ"အရ သတ္တဝါဟူသမျှကို ဘူတသဒ္ဒါက ဟောနိုင်သော်လည်း သတ္တပါဏတို့နှင့် အရကွဲအောင် ဥဆွဲတွင်း သားအိမ်တို့၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ကို ဘူတအရ ယူလေသည်။

ဇီဝါ။ ။"ဇီဝန္တိ–အသက်ရှင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဇီဝါ"အရ သတ္တဝါအားလုံးပင်ရသော်လည်း အရကောက်ချင်းကွဲအောင် သာလိ, ယဝ, ဂေါဓုမဟူသော စပါးတို့ကိုသာ ယူလေသည်၊ ထို ယဝစသည်တို့သည် သန်စွမ်း ကြီးပွားကြသောကြောင့် အသက်ရှိ၏ဟု ထိုဆရာကြီးယူသည်၊ အာဒိဖြင့် စည်ပင်ခြင်းသဘောရှိသော မြက် သစ်ပင်တို့ကို ယူပါ။

အဝသာ၊ပေ၊ အဝိရိယာ။ ။"တေသံ၊ပေ၊ နတ္ထိ"သည် အဝသာစသောပုဒ်တို့၏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ကိုပြသော အဖွင့်တည်း၊ နတ္ထိ+ဝသော ဧတေသံတိ အဝသာ"စသည် ပြုပါ၊ ထိုတွင် "ဝသ"ဟူသည် သာမတ္ထိယ(အစွမ်း)တည်း၊ ဗလ ဝိရိယတို့ကား "နတ္ထိ ဗလံ, နတ္ထိ ဝိရိယံ" ဟု ပြအပ်ခဲ့သော အား, လုလ္လတို့ပင်တည်း၊ ပြအပ်ခဲ့သော သတ္တ ပါဏ ဘူတ ဇီဝတို့မှာ ညစ်နွမ်းသူဖြစ်ဖို့ရန်လည်းကောင်း, ဖြူစင်သူဖြစ်ဖို့ရန်လည်းကောင်း ပြုပြင်နိုင်သော အစွမ်းလည်း မရှိကြ, အားလည်းမရှိကြ, လုလ္လလည်းမရှိကြပါ–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ဗလနှင့် ဝိရိယကို အရတူမဆိုဘဲ "နတ္ထိ ဗလံ, နတ္ထိ ဝိရိယံ"ဟု ခွဲ၍ ဆိုထားသောကြောင့် "အတ္တနော ဗလေ ပတိဋ္ဌိတာ သတ္တာ ဝိရိယံ ကတ္တာ"တုန်းကလည်း ဗလနှင့် ဝိရိယကို အရကွဲဟု မှတ်ပါ။ [ဋီကာသစ်၌ကား အရတူဖွင့်ခဲ့သည်။]

နိယတိတိ-ကား၊ နိယတတာ-မြဲသည်၏အဖြစ်တည်း၊ သင်္ဂတိတိ-ကား၊ ဆန္နံ-၆ ပါးကုန်သော၊ အဘိဇာတိနံ-အဘိဇာတ်တို့တွင်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို အဘိဇာတ်၌၊ ဂမနံ-ဖြစ်ရခြင်းတည်း၊ ၀ါ-ပေါင်းဆုံရခြင်းတည်း၊ ဘာ၀ေါတိ-ကား၊ သဘာ၀ေါ ယေ၀-သဘောတံထွာ, ၀မ္မတာပင်တည်း၊ ဧ၀ं-ဤသို့၊ ၀ါ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်

နိယတိ၊ပေ၊ ပရိဏာတာ။ ။ပရိဏာတာကို ရှေ့ပုဒ်တိုင်းသို့ လိုက်စေ၍ "နိယတိ ပရိဏာတာ, သင်္ဂတိပရိဏာတာ, ဘာ၀ပရိဏာတာ"ဟု တွဲပါ၊ ထိုတွင် နိယတိဟူသည် နိယမနှင့် အနက်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ "နိယတတာ-မြဲကုန်သည်၏ အဖြစ်"ဟု တာပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်၍, ဋီကာ၌ "နိယမော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "နိယမနံ-မြဲခြင်း၊ နိယတိ-ခြင်း"ဟု ပြုပါ။ [တချို့စာအုပ်၌ "နိယတိတိ နိယတာ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "နိယတာ"ပုဒ်သည် ကတ္တာရူပ်သာ မျှား၏၊ ဤ နိယတိပုဒ်ကား ကတ္တားဟော မဟုတ်ပါ။]

ပရိဏာတာ။ ။"ပရိ-အပိုင်းအခြားအားဖြင့်+နတာ-ညွှတ်ကြရကုန်၏"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "အပိုင်းအခြား"ဟူသည် သတ္တ၀ါတစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မတူအောင် ပိုင်းဖြင်းခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "နာနပ္ပကာရတံ ပတ္တာ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်သည်။

နိယတိ ပရိဏာတာ။ ။"ဤအချိန်အခါ၌ ဤသူသည် ဤသတ္တ, (ဤပါဏ, ဤဘူတ, ဤဇီ၀)ဖြစ်ရမည်"ဟု အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ထားခြင်းဟူသော နိယတိရှိ၏၊ ထို နိယတိ အားဖြင့် ထို သတ္တ(ပါဏ, ဘူတ, ဇီ၀)တို့ ဖြစ်ကြရ၏၊ နိယမအတိုင်း ဖြစ်ကြရသောကြောင့် ထိုသို့ဖြစ်ဖို့-မဖြစ်ဖို့ရန် မည်သူမျှ ပြုပြင်နိုင်သော ၀သ, ဗလ, ဝီရိယ မရှိပါ၊ "ဖြစ်ချိန်တန် ဖြစ်ရ, ပျက်ချိန်တန် ပျက်ရသည်"ဟူလို။

ဋီကာ။ ။နိယတတာတိ အဆေ၌ သုတ္တာဝုတာဘေ၌ မဏိနော၀ိယ-အပြတ်မရှိသော ကြိုးဖြင့်-သီကုံးအပ်သော အကွဲမရှိသော ပတ္တမြား၏ (တစ်ဆက်တည်း မြဲသောဖြစ်ခြင်း)ကဲ့သို့၊ နိယတပ္ပ၀တ္တိတာယ-မြဲသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂတိ ဇာတိ ဗန္ဓာပ၀ဂ္ဂ၀သေန-ထိုထိုဂတိ, ထိုထို အမျိုးဇာတ်, ထိုထို အနှောင်အဖွဲ့, ထို ဂတိစသည်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း(နိဗ္ဗာန်)၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ နိမယော-မြဲခြင်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။နိယတတာကို "နိယမော"ဟု ဖွင့်သည်၊ စာအုပ်တို့၌ "နိယမော"ဟုရှိသော်လည်း ထောမနိဓိ၌ နိယတိကို "နိယမ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း, နိယမပုဒ်ကလာလတံ့သော ဘာ၀(သဘာ၀)နှင့် အဓိပ္ပါယ်တူ၍ ဗီဇနိယာမကိုပင် "ယထာ ကဏ္ဏကသ" စသည်ဖြင့် ဘာ၀၏ ပုံစံအဖြစ်ဖြင့် ဋီကာ၌ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း, ဤနေရာ၌ "နိယမ" ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်။

သင်္ဂတိတိ၊ပေ၊ ဂမနံ။ ။"ဆန္နံ အဘိဇာတိနံ"အရ အဘိဇာတိ ၆-ပါးကို နောက်၌ ပြလတံ့၊ "အဘိဇာတိနံ"ကို "သမ္ဘန္ဓီဘူတာနံ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ မိမိကား တတ္ထတတ္ထ၌ စပ်ဖို့ရန် နိဒ္ဓါရဏဟုထင်သည်၊ ဂမနံ၏စပ်ပုဒ် သမ္ဘန္ဓီမှာ "နာနပ္ပကာရတံ ပတ္တာ"၏ ကတ္တားဖြစ်သော သတ္တာ, ပါဏာစသည်တို့သာ ဖြစ်သင့်၏၊ "သတ္တ ပါဏစသည်တို့၏ ၆-ပါးသော အဘိဇာတိတို့တွင် ထိုထို အဘိဇာတိ၌ ဖြစ်ရ(ပေါင်းဆုံရခြင်း)ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသို့ ပေါင်းဆုံးခြင်းအားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား (မတူထူးခြား ကွဲပြား၍)ဖြစ်ရခြင်းကို "သင်္ဂတိ ပရိဏာတ"ဟု ဆိုသည်။

အတိုင်း၊နိယတိယာစ-မြဲခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ကိတိယာစ-ထိုထို အဘိဓာတ်ဝယ် ပေါင်းဆုံးခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘာဝေနစ-သဘောတံထွာ, ဓမ္မတာ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဏာတာ-အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ညွှတ်ရကုန်သည်၊ နာနပ္ပကာရတံ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ (ဆသ္သေဝါဘိဓာတိသု သုခဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ တို့၌စပ်)။

ဟိ-မှန်၊ ယေန-အကြင် သူသည်၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ သော-ထိုသူသည်၊ တထေဝ-ထို အခြင်းအရာဖြင့်သာ၊ ဘဝတိ-ဖြစ်ရ၏၊ ယေန-အကြင်သူသည်၊ (ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ နှ ဘဝိတဗ္ဗံ-မဖြစ်ထိုက်၊ သော-ထိုသူသည်၊ (တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ နှ ဘဝတိ-မဖြစ်ရ၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏။

ဘာဝေါတိ သဘာဝေါယေဝ။ ။ဘာဝသဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်က အများသိအပ်ပြီးသော အနက်ဖြစ်သောကြောင့် သန္ဓိဌာနာဝဓာရဏ ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်သည်၊ "သဘောတံထွာ, ဓမ္မတာ" ဟု ပြောရှိုးအတိုင်း ထုံးစံဓမ္မတာကို "ဘာဝ-သဘာဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ဥပမာ-ဆူး၏ အဖျားချွန်ခြင်းသည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ မဟုတ်, သူ့ထုံးစံအတိုင်း ချွန်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း, သီးသီး၏ လုံးခြင်းဝိုင်းခြင်းသည် အကြောင်းမရှိ, ထုံးစံသဘာဝဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း, သားငှက်တို့၏ ဆန်းကြယ်သော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိကြခြင်းသည် ထုံးစံသဘာဝပင်ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်းတည်း။

ဋီကာ။ ။သဘာဝေါယေဝါတိ ယထာ ကဏ္ဏကသေ၊ပေ၊ ဧဝံ သဗ္ဗသောပိ လောကသ ဟေတုပစ္စယေန ဝိနာ တထာတထာ ပရိဏာမော၊ အယံ သဘာဝေါ ဧဝ, အကုတ္တိမော ဧဝ-ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောအရာ မဟုတ်သည်သာတည်း။

ယေန ဟိ၊ပေ၊ ဒဿေတိ။ ။မည်သည့် အချိန်အခါ၌ မည်သည့် အဘိဓာတ် (မည်သည့် ဘဝ)ဝယ် မည်သည့်အဖြစ်မျိုးဖြင့် ဖြစ်ရ, ပျက်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ချက်ရှိပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ထို သတ်မှတ်ချက်ကို ပြောင်းလွဲအောင် မည်သူ၌မျှ သတ္တိ, ဗလ, ဝိရိယ မရှိကြချေ၊ ထို သတ်မှတ်ချက်အတိုင်းသာ ဧကန်ဖြစ်ရ-ပျက်ရသည်၊ ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို မဂ္ဂလိဆရာကြီးသည် "နိယတိသင်္ကိတိဘာဝပရိဏာတာ"ပါဠိဖြင့် ပြသည်-ဟူလို။

ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်။ ။ဗုဒ္ဓဝါဒ၌ကား ကမ္မသကတာဉာဏ် သမ္မာဒိဋ္ဌိအရင်းခံဖြစ်ရကား မိမိ၏ ရှေးရှေးဘဝကပြုအပ်သော ကံသာလျှင် ပဓာနတည်း၊ ထိုကံကိုလည်း မကောင်းသောကံက မကောင်းကျိုးကို ရှေးရှုနေစေကာမူ ဉာဏ်ဝိရိယဟူသော ပယောဂသမ္ဘတ္တိဖြင့် မကောင်းကျိုးလုံးလုံးမပေးအောင်လည်းကောင်း, အကျိုးပေးနည်းအောင်လည်းကောင်း, ပြုပြင်ပြောင်လွှဲဖို့ရန် ဉာဏ်ဝိရိယတည်းဟူသော အစွမ်းသတ္တိရှိသေး၏၊ ကောင်းသောကံက ကောင်းကျိုးကို ပေးနိုင်အောင်လည်း ဉာဏ်ဝိရိယဖြင့် ရေလာမြောင်းပေး ပြုနိုင်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ မဂ္ဂလိဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သော မိစ္ဆာဝါဒကြီးဖြစ်လေသည်။

ဆသွေ၀ါဘိဓာတိသူတိ–ဆသွေ၀ါဘိဓာတိဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ၏ ကရိယာ:)၊ ဆသု ဓာ၀–၆ ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ အဘိဓာတိသု–အဘိဓာတ် တို့၌၊ ဌတွာ–တည်၍၊ သုခဿ–သုခကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဿ–ဒုက္ခကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသံ၀ေဒေန္တိ–ခံစားကြရကုန်၏၊ အညာ–၆ ပါးသော အဘိဓာတ်တို့မှ တစ်ပါးသော၊ သုခဒုက္ခဘူမိ–သုခ ဒုက္ခကို ခံစားရာဘုံ(ဌာန)မရှိတော့၊ ဣတိ–ဤ အနက်ကို၊ ဒဿေတိ–ပြ၏။

ယောနိ ပမုခ သတသဟဿာနိတိ–ကား၊ ပမုခယောနိနံ–ပဓာနဖြစ်သော ယောနိတို့၏၊ ဥတ္တမယောနိနံ–မြတ်သော ယောနိတို့၏၊ စုဒ္ဒသ သတသဟဿာနိ–တစ်ဆယ့်လေးသိန်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ (တစ်သန်း ၄–သိန်းတို့သည်လည်း ကောင်း၊) အညာနိ–အခြားကုန်သော၊ သဋ္ဌိသတာနိစ–ရာပေါင်း ၆၀ တို့သည် လည်းကောင်း၊ (၆–ထောင်တို့သည် လည်းကောင်း၊) အညာနိ–အခြားကုန်သော၊ ဆသတာနိစ–၆ ရာတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ–ရှိကုန်၏)၊ ပဋ္ဌစ ကမ္မုနော သတာနိတိ–ကား၊ ပဋ္ဌကမ္မသတာနိစ–၇ါးရာသော ကံတို့သည် လည်းကောင်း၊

အညာ၊လေ၊ နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ ။"၆–ပါးသော အဘိဓာတိတို့၌သာ သုခဒုက္ခကို ခံစားကြရသည်"ဟု ဆိုသဖြင့်"ထို ၆–ပါးသော အဘိဓာတိတို့မှတစ်ပါး သုခဒုက္ခကို ခံစား ရာဘုံ (ဌာန)မရှိတော့"ဟုဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့်"အညာ သုခ ဒုက္ခဘူမိ နတ္ထိ"ဟူသော ပါဌ် သည် "ဆသွေ၀ါဘိဓာတိသု"ပါဌ်၌ ဓာ၀သဒ္ဒါ၏ နိ၀တ္တေတပ္ပ အနက်ကိုပြသောစကားတည်း ဟု သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာဟောင်း၌ "အညာ အဒုက္ခမသုခဘူမိ နတ္ထိ"ဟူသော ပါဌ်ကိုယူ၍ "သုခ၌ ဒုက္ခ၌ ပဋိသံ၀ေဒေန္တိတိ ၀ဒန္တော မက္ခလိ အဒုက္ခမသုခဘူမိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နဓာနာတိ"ဟု ဖွင့်သွားလေ၏၊ ထိုပါဌ် ထိုအဖွင့်ကို ဋီကာသစ် ပယ်ထားသည်။

ယောနိပမုခ သတသဟဿာနိ။ ။ပမုခါ–ပဓာနဖြစ်ကုန်သော+ယောနိယော, ယောနိပမုခါ၊ ဤသို့ ဝိသေသန ပရနိပါတကမ္မဓာရဲဖြစ်ကြောင်း သိစေလို၍ "ပမုခယောနိနံ"ဟု ရှေ့နောက် ပြန်၍ ဖွင့်သည်၊ ပမုခသဒ္ဒါသည် ပဓာနအနက်ဟောတည်း၊ ပဓာနဖြစ်ခြင်းမှာလည်း ထိုထို ယောနိ၌ အမြတ်ဆုံးဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဥတ္တမယောနိနံ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။

ယောနိ၏ အနက်။ ။ယောနိသဒ္ဒါသည် "ခန္ဓကောဋ္ဌာသ ပဿာ၀–မဂ္ဂဟေတုသု ယောနိ သာ"ဟူသော (၈၄၈)အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ခန္ဓကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း၊ "စတသော နာဂယောနိယော"စသည်ဖြင့်လာသော အမျိုးဓာတ်ကိုပင် "ခန္ဓကောဋ္ဌာသ (ခန္ဓာအစု)"ဟုဆိုသည်၊ "ပမုခယောနိ"ဟူသည် လူတို့၌ ခတ္တိယ, ဗြာဟ္မဏစသော အထက်တန်း လူမျိုး, တိရစ္ဆာန်တို့၌ ခြင်္သေ့, ကျားစသော အထက်တန်း တိရစ္ဆာန်မျိုးတည်း။

စုဒ္ဒသ၊လေ၊ ဆသတာနိ။ ။ပါဠိတော်၌"စုဒ္ဒသ ခေါပနိမာနိ ယောနိပမုခ သတသဟဿာနိ, သဋ္ဌိစသတာနိ, ဆစသတာနိ"ဟု ရှိသောကြောင့် "စုဒ္ဒသ သတသဟဿာနိ, အညာနိစ သဋ္ဌိသတာနိ, အညာနိစ ဆသတာနိ"ဟု ဖွင့်သည်။

(ဟောန္တိ ဟု ထည့်စပ်။) [သဘာဝနိရုတ္တိကို နားမလည်သောကြောင့် "ကမ္မုနော သတာနိ"ဟု ဆိုသည်၊ "ကမ္မသတာနိ"ဟုသော်လည်းကောင်း, "ကမ္မာနံ သတာနိ" ဟုသော်လည်းကောင်း ဆိုသင့်သည်။] ကေဝလ်–အနက်အဓိပ္ပါယ်မဖက်, သက်သက်၊ တက္ကမတ္တကေန–ကြံဆခြင်းမျှဖြင့်၊ နိရတ္ထက်–အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိသော၊ ဒိဋ္ဌိ–အယူကို၊ ဒိပေတိ–ပြ၏၊ [ကဲ့ပေါင်းငါးရာဟု ဆိုရာ၌ ကံကား အနန္တဖြစ်သော ကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိ–ဟူလို။]

ပဋ္ဌစ၊ပေ၊ ကမ္မာနိတိ အာဒိသုပိ–ပဋ္ဌစ၊ပေ၊ ကမ္မာနိအစရှိသော ပါဠိတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော–ဤနည်းပင်တည်း။ ["တက္ကမတ္တကေန နိရတ္ထက် ဒိဋ္ဌိ ဒိပေတိ"ကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပန–ဝါဒန္တ ရကား၊ ကေစိ–အချို့သော ဥတ္တရဝိဟာရဝါသီ ဆရာတို့သည်၊ အာဟု–ဆိုကြကုန်ပြီ၊ (ဏ်)၊ ပဋ္ဌစ ကမ္မာနိတိ–ပဋ္ဌစ ကမ္မာနိဟူသော စကားကို၊ ပဋ္ဌိန္ဒြိယဝသေန–ငါးပါးသော ဣန္ဒြေတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ (မက္ခလိ–မက္ခလိသည်၊) ဘဏတိ–ပြောဆို၏၊ တိဏိတိ–တိဏိဟူသော စကားကို၊ ကာယ ကမ္မာဒိဝသေန–ကာယက် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ (မက္ခလိ–သည်၊ ဘဏတိ–၏၊)၊ ဣတိ–သို့၊ (အာဟု)၊ ပန–ကား၊ ကမ္မေ၊ပေ၊ စာတိ ဧတ္ထ–၌၊ အသ–ထို မက္ခလိ၏၊ (လဒ္ဓိ ၌စပ်)၊ ကာယကမ္မဋ္ဌ–ကာယက်သည်လည်းကောင်း၊ ဝစီကမ္မဋ္ဌ–ဝစီက်သည်လည်းကောင်း၊ ကမ်မ–က်မည်၏၊ ဣတိ–သို့၊ လဒ္ဓိ–အယူသည်၊ (ဟောတိ)၊ မနောကမ်မ–မနောက်သည်၊ ဥပဓုကမ်မ–ထက်ဝက် က်မည်၏၊ ဣတိ (လဒ္ဓိ ဟောတိ)။ [ပါဠိတောင်၌ "ဥပဓုကမ္မေ"ဟု မရှိ, "အဓုကမ္မေစ"ဟု ရှိ၏။]

တက္ကမတ္တကေန။ ။တက္ကမတ္တကေနာတိ ဝဒန္တော ယသ္မာ တက္ကိကာ အဝဿယဘူတ တထတ္ထ ဂဟဏကုံသနယမန္တရေန (မိုရာဖြစ်သော ထင်ရှားဟုတ်မှန်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ချိတ်ဖြင့်ဆွဲယူသကဲ့သို့ ဆွဲယူကြောင်းနည်းကို ကြဉ်၍) နိရကုံသတာယ ပရိကပ္ပနသ ယံကိဉ္စိ အတ္တနာ ပရိကပ္ပိတံ သာရတော မညမာနာ တထေဝ အဘိနိဝိသ တတ္ထစ ဒိဋ္ဌဂါဟံ ဂဏှန္တိ၊ တသ္မာ နံ တေသံ ဒိဋ္ဌိဝတ္ထုသ္မိံ ဝိညုဟိ ဝိစာရဏာ ကာတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပါယ် ဝိဘာဝေတိ၊–ဋီကာသစ်။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။"တက္ကမတ္တကေန"ဟုပြောဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် "မိစ္ဆာအယူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဝတ္ထု၌ ပညာရှိတို့က စိစစ်ဖွယ်မလိုပါ"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားပြ၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–မိစ္ဆာအယူဖြင့် ကြံဆတတ်သူတို့သည် (ထိုအယူ၏) ချိတ်ဖို့ ဆွဲဖို့ရာ ဟုတ်မှန်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိပါဘဲလျက် ထို ကြံဆအပ်သော မဟုတ်မမှန်သော ဝတ္ထုကိုပင် အနှစ်သာရ ဟု စွဲမြဲစွာ ယူကြသောကြောင့်တည်း။

ကမ္မန် လဒ္ဓိ။ ။ကာယက်နှင့် ဝစီက်သည် ကိုယ်လည်းပါ, သို့မဟုတ် နှုတ်လည်းပါ၍ စိတ်လည်း ပါသောကြောင့် ကံပြည့်စုံသည်ဟု ယူ၏၊ မနောက်ကား ကိုယ်, နှုတ် မပါသော ကြောင့် ကံတစ်ဝက်ဟု ယူသည်။ [ဋီကာတို့၌ကား "သြဠာရိကဘာဝတော ကမ္မန် လဒ္ဓိ, မနောကမ်မံ အနောဠာရိကတ္တာ (မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဥပဓု ကမ္မန် လဒ္ဓိတိ ယောဇနာ"ဟု ဖွင့်ကြ၏။]

ဒွါသဋ္ဌိပဋိပဒါ–၆၂ ပါးသော အကျင့်တို့ကို၊ ဒွဋ္ဌိ ပဋိပဒါတိ–ဒွဋ္ဌိပဋိပဒါဟူ၍၊ ဝဒတိ–ပြောဆို၏။ [စာအုပ်တို့၌ "ဒွါသဋ္ဌိ ပဋိပဒါတိ ဝဒတိ"ဟုရှိ၏၊ ထိုအလို "ဒွဋ္ဌိပဋိပဒါတိ–ကား၊ ဒွါသဋ္ဌိ–သော၊ ပဋိပဒါ–အကျင့်တို့သည်၊ (ဟောင်္ကို)၊ ဣတိ–သို့၊ ဝဒတိ–၏၊"ဟု ပေးပါ၊ စာသွား မကောင်းချေ။] ဒွဋ္ဌန္တ ရကပ္ပါတိ–ကား၊ ဧကသို့ ကပ္ပေ–တစ်ခုသော အသင်္ချေယျကပ်၌၊ စတုသဋ္ဌိ–၆၄ ပါးသော၊ အန္တ ရ ကပ္ပါနာမ–အန္တ ရကပ်တို့မည်သည်၊ ဟောင်္ကို–ရှိကုန်၏၊ ပန–ထိုသို့ပင် အန္တ ရကပ် ၆၄ ကပ်ရှိပါသော်လည်း၊ အယံ–ဤ မဂ္ဂလိသည်၊ အညေ–အခြားကုန်သော၊ ဒွေ–၂ ကပ်တို့ကို၊ အဇာနန္တော–မသိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဧဝံ–ဤသို့ ဒွဋ္ဌန္တ ရကပ္ပါ ဟူ၍၊ အာဟာ။

ဆဠာဘိ ဇာတိယောတိ–ဆဠာဘိ ဇာတိယောဟူသော ပါဋ်ဖြင့်၊ ("ဝဒတိ" ၌စပ်)၊ ကဏှာဘိဇာတိ–ကဏှာဘိဇာတ်လည်းကောင်း၊ပေ၊ ပရမသုက္ကာဘိဇာတိ–လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဆ–ကုန်သော၊ ဣမာ အဘိဇာတိယော-ဤအဘိဇာတ်တို့ကို၊ ဝါ–ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံတို့ကို၊ ဝဒတိ–ပြော၏၊ တတ္ထ–ထို ၆ ပါးသော အဘိဇာတ်တို့တွင်၊ သြရဇ္ဈိကာ-သိုးသတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သာကုဏိကာ-ငှက်

ဒွဋ္ဌိပဋိပဒါ။ ။"ဒွါသဋ္ဌိပဋိပဒါ"ဟုဆိုလိုလျက် "သဘာဝနိရုတ္တိ (မှန်ကန်သော သဒ္ဒါကို) အဇာနန္တော ဒွဋ္ဌိပဋိပဒါတိ ဝဒတိ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ သဒ္ဒါကျမ်း (သဒ္ဒနီတိ, ဝေါမိသကဿန္ဒိ) ၌ကား သကို ချေ, အာကို (အ)ပြုထားသည်ဟု ဆို၏၊ ထိုအဆိုသည် မသင့်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–"အသဘာဝနိရုတ္တိယာ ယောဂတော အသိဒ္ဓတ္တာ–သဘာဝနိရုတ္တိ မဟုတ်သောပါ၌၏ သုတ်အားဖြင့် ပြီးခြင်းမရှိသောကြောင့်"ဟု ဋီကာသစ်၌ ဝဒန္တိ ဝါဒ ပြသည်။

ဒွဋ္ဌန္တ ရကပ္ပါ။ ။မဟာကပ်၌ အသင်္ချေယျကပ် ၄–ကပ်ရှိ၏၊ ထိုတွင် လူသတ္တဝါတို့နေရာ ဝိဝဋ္ဋဿာယိအသင်္ချေယျတစ်ကပ်၌ အန္တ ရကပ်ပေါင်း ၆၄–ကပ်ရှိ၏၊ ထိုတွင် ၂–ကပ်ကို မသိသော ကြောင့် "ဒွဋ္ဌအန္တ ရကပ္ပါ"ဟုဆိုသည်။ [တက်ကပ်, ဆုတ်ကပ်တစ်ခုကို အန္တ ရကပ်ဟု ခေါ်သည်၊ အသင်္ချေယျကပ်ကြီး၏ အကြားခံ့ဖြစ်သော ကပ်ငယ်–ဟူလို။]

ဆဠာဘိဇာတိယော။ ။အဘိဇာယန္တိ ဇာတာသူတို အဘိဇာတိယော–ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံတို့၊ "အဘိဇာတိယော"ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုအရမကောက်ဘဲ ဘူမိကို အရ ကောက်ရသည်။ ["ဆသေ္ဌဝါဘိ ဇာတိသု"တုန်းက "အညာ သုခဒုက္ခဘူမိ"ဟု ဘူမိကို အရကောက်ခဲ့၏၊ ထိုဘုံဟူသည် "သုခ ဒုက္ခ၏ဖြစ်ရာဌာန"ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ကဏှဝမ္မ စသည်တို့၏ ရှေးရှုဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကိုပင် "ဘူမိ"ဟု ယူပါ၊ အဘိဇာတိ ကိုလည်း "အဗ္ဘပ္ပတ္တိ (အဘိ+ဥပ္ပတ္တိ–ရှေးရှုဖြစ်ရာ)"ဟု ဋီကာသစ်၌ သဒ္ဒတ္ထ ဖွင့်ထား၏။

သြရဇ္ဈိကာ။ ။"ဥရဇ္ဈေ+ဟနန္တိ သြရဇ္ဈိကာ"ဟု ဋီကာတို့ပြု၏၊ ဟနန္တိတဒ္ဓိတ်, ဏိကပစ္စည်း။ [ကစ္စည်းကျမ်း၌ "ဟန္တ္မာ ဒိဝတိ"ဟု ပြု၍ ဟန္တ္မာ ဒိဝတိတဒ္ဓိတ်ဟု ဆိုသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ဒိဝတိသဒ္ဒါ မပါ၊ ဤဋီကာ အတိုင်းယင်တည်း။]

သတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဝိကာ–သားသတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သူကရိကာ–ဝက်သတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ လုဒ္ဒါ–မုဆိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆဃာတကာ–ငါးသတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ စောရာ–ခိုးသူတို့သည်လည်းကောင်း၊ စောရဃာတကာ–ခိုးသူသတ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓနာဂါရိကာ–နှောင်အိမ်၌ ယှဉ်စေတတ်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ [ဗန္ဓနာဂါရေ+နိယောဇေန္တိတိ ဗန္ဓနာဂါရိကာ–ထောင်ချတတ်သူများ။] ဝါပန–သည်သာမကသေး၊ အညေပိ–အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေကေစိ–အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညသုံ အလုံးစုံကုန်သော၊ ကုရူရကမ္မန္တာ–ကြမ်းတန်းသော အလုပ်ရှိသူတို့သည်လည်းကောင်း၊(သန္တိ–ရှိကုန်၏၊) အယံ-ဤလူအပေါင်းသည်၊ ကဏ္ဍာဘိဇာတိ–မည်၏၊ ဝါ–မည်းနက်သောအမှု၏ ရေးရှုဖြစ်ရာ ဘုံမည်၏၊ ဣတိ, ဝဒတိ။ ["ကဏ္ဍာဘိဇာတိ–မည်းနက်သောအမှု၏ ရေးရှုဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းမည်၏"ဟု ဋီကာသစ်အလို ပေးပါ။]

ဘိက္ခု–တို့သည်၊ နီလာဘိဇာတိ–နီလာဘိဇာတိမည်၏၊ ဝါ–ညိုသောအမှု၏ ရေးရှုဖြစ်ရာ ဘုံမည်၏၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ ကိရ–ချဲ့၊ တေ–ထို ရဟန်းတို့သည်၊ စတူသု-နှ်သော၊ ပစ္စယေသု–ပစ္စည်းတို့၌၊ ကဏ္ဍကေ–ဆန္ဒရာဂတည်းဟူသော ဆူး

လုဒ္ဒါ လုဒ္ဒါ။ ။မုဆိုးကိုဟောရာ၌ ပါဠိ ၂–မျိုးပင်ရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်တ၌ လုဗ္ဘသည် ပါဠိ၌ "လုဒ္ဒ"ဟု ဖြစ်၏၊ "တိသု လုဒ္ဒေါ ကုရုရေစ, နေသာဒမှိ ပုမေ သိယာ"ဟူသော အဘိဓာန် (၁၀၃၈)၌ "လုဒ္ဒ"ဟုရှိ၏၊ လုဘာဓာတ်, ဓ ပစ္စည်းဖြင့် "လုဒ္ဒ"ဟုလည်းကောင်း, "ရုဒိ–ဟိ"သာယ်"ဟူသောဓာတ်, ဒ ပစ္စည်းဖြင့် "လုဒ္ဒ"ဟုလည်းကောင်း ပြီး၏၊ တိုက်ရိုက်ပြအပ်ပြီးသော သြရဇ္ဈိက စသည်တို့မှ ကြွင်းသောမုဆိုးကို "လုဒ္ဒ=လုဒ္ဒ"ဟု ယူပါ။

ကုရူရကမ္မန္တာ။ ။သဏ္ဌာန်တ၌ "ကြိတဓာတ်, ရက် ပစ္စည်း၊ ဓာတ်ကို ကြူပြု၍ပြီးသော ကြူရသည်" ပါဠိ၌ "ကုရူရ"ဟု ဖြစ်၏၊ ကုရူရံ+ကမ္မန္တံ ယေသံတိ ကုရူရ ကမ္မန္တာ။

အယံ ကဏ္ဍာဘိဇာတိ။ ။အယံ သဗ္ဗောပိ ကဏ္ဍကမ္မပသုတတာယ (မည်းနက်သောကံကို အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ကဏ္ဍာဘိဇာတိတိ ဝဒတိ၊ ဤ၌ "အယံ သဗ္ဗောပိ" ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရသောကြောင့် "ကဏ္ဍဿ+အဘိဇာတိ ယဿတိ ကဏ္ဍာဘိဇာတိ" ဟု ဋီကာသစ်၌ ပုလ္လိန် ဝစနတ္ထပြု၏၊ သို့သော် "ဆ အဘိဇာတိယော"၏ အစိတ်ဖြစ်သောကြောင့် "အဘိဇာယန္တိ ဇတ္တာတိ အဘိဇာတိ (ဘူမိ)၊ ကဏ္ဍဿ+အဘိဇာတိ ကဏ္ဍာဘိဇာတိ" ဟုသာ ပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းရသော်လည်း ဣတ္ထိလိန်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ["ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း" ဟူသော အတ္ထလိန်ကို မလိုက်ဘဲ "ဆဇာဘိဇာတိယော"ဟု ပြုခဲ့သော သဒ္ဒလိန်ကိုသာ လိုက်စေလိုသည်။]

ဘိက္ခု။ ကဏ္ဍကေ။ ။ဘိက္ခုတို့ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဘိက္ခု။ ကဏ္ဍကေတိ ဆန္ဒရာဂေ၊ "ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ရဟန်းတို့သည် (သူတို့ကဲ့သို့ မခြိုးခြံဘဲ) ကောင်းသည်ထက် ကောင်းသော (ပဏီတ ပဏီတ)ပစ္စည်းကို မှီဝဲသုံးဆောင်ကြရကား ဆန္ဒရာဂတည်းဟူသော ဆူးတို့ကို ထိုပစ္စည်းတို့၌ ရောစပ်၍ မှီဝဲကြသည်"ဟု တိတ္ထိဆရာတို့မှာ အယူမှားဖြစ်နေကြ၏၊ ထိုအယူ

တို့ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ–ထည့်၍၊ ခါဒန္တီ–ခဲစားကြကုန်၏၊ ဟိ–မှန်၊ ဘိက္ခူ ကဏ္ဍက ဝုတ္တိကာတိ–ဘိက္ခုကဏ္ဍက ဝုတ္တိကာဟူသော၊ အယံ–ဤပါဠိသည်၊ အသ–ထိ မက္ခလိဆရာ၏၊ ပါဠိယေဝ–စီကုံးအပ်သော ပါဠိပင်တည်း၊ [ဘိက္ခု–တို့သည်၊ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ–ဆူးနှင့်တကွ အသက်မွေးခြင်းရှိကြကုန်၏။] အထ ဝါ–ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ ဇေနာမ–ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ မည်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇေ–အချို့ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာ–ရသေ့ ရဟန်းတို့သည်၊ (သန္တိ–နှ်၏၊ တေ–တို့သည်၊ နိလာဘိဇာတိ–မည်၏၊ ဝါ–မည်၏၊) ဣတိ, ဝဒတိ။ [ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ–ဆူးပေါ်၌ ကျင့်ကြသကဲ့သို့ အတ္တကိလမထအကျင့်ကို အလွန်အမင်းကျင့်ကြသော ရသေ့ ရဟန်းတို့သည်”ဟု ပေးပါ။]

ဇေသာဌကာ–တစ်ထည်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ နိဂဏ္ဌာ–နိဂဏ္ဌတို့သည်၊ လောဟိတာဘိဇာတိနာမ–လောဟိတာဘိဇာတ်မည်၏၊ ဝါ–နီသောအမှု၏ ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံမည်၏၊ ဣတိ,ဝဒတိ၊ ဣမေ–ဤနိဂဏ္ဌတို့သည်၊ ပုရိမေဟိ–ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊

အားလျော်စွာ “ဘိက္ခု ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ”ဟူသော ပါဠိကိုပင် စီကုံးထားကြလေသည်။ [ကဏ္ဍကေန+ဝုတ္တိ ယေသံ ဘိက္ခုနံတိ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ–ဆူးနှင့်တကွ အသက်မွေးခြင်းရှိကြသော ရဟန်းတို့။]

အပရေ ဝါ ဒ။ ။ဤသို့ မိစ္ဆာအယူအားဖြင့် ရဟန်းများအပေါ်၌ အထင်ရှိနေသောကြောင့် “ဥယလဒ္ဓေပိ ပစ္ဆယေ ဘုဇ္ဇမာနာ အာဇီဝကသမယသိ ဝိလောမဂ္ဂါဟိတာယ ပစ္ဆယေသု ကဏ္ဍကေ ပက္ခိပိတ္တာ ခါဒန္တီတိ ဝဒတိတိ အပရေ=အသင့်အားဖြင့် (တရားသဖြင့်)ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်ကြပါကုန်သော်လည်း အာဇီဝကတို့အယူ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အယူကို ယူလေ့ရှိကြသောကြောင့် ရဟန်းတို့သည် သုံးစွဲအပ်သမျှပစ္စည်း၌ ဆူးတို့ကိုထည့်၍ စားကြသည်” ဟု ဆိုသည်။

အထ ဝါ၊ ပေ၊ ဇေ ပဗ္ဗဇိတာ။ ။“ဇေ ပဗ္ဗဇိတာ”ဟူသည် မိမိကိုယ်ခန္ဓာကို လွန်စွာ အပင်ပန်းခံရသော အတ္တကိလမထအကျင့်ကို အလွန်အားထုတ်ကြသော ရသေ့ရဟန်းများတည်း၊ ထို ရသေ့ရဟန်းများသည် အပင်ပန်းခံလွန်းရကား ဆူးပေါ်၌ကျင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ရသေ့ရဟန်းတို့ကို “ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ”ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဤအလို “ကဏ္ဍကေ ဝတ္တန္တိ တိ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ, ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ ဝိယာတိ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ”ဟု ပြုပါ။

ဋီကာ။ ။ဇေ ပဗ္ဗဇိတာ၊ ယေ သဝိသေသံ (အထူးနှင့်တကွ–အထူးတလည် ကြိုးစား၍) အတ္တကိလမထာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ၊ တထာဟိ တေ ကဏ္ဍကေ (ဆူးပေါ်၌) ဝတ္တန္တာဝိယ ဟောန္တိ တိ ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ ဝုတ္တာ။ [ဤနည်း၌ “ကဏ္ဍကဝတ္တိကာ”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝ၏ အ ကို ဥပြု။]

နိဂဏ္ဌာ။ ။အမှာက် သညောဇနေ ဂဏ္ဌော နတ္ထိတိ ဝါ ဒိနော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတာ (သာသနာပ ရသေ့တို့သည်) နိဂဏ္ဌာ၊ “နတ္ထိ ဂဏ္ဌော ယေသံ (အမှာက်)တိ နိဂဏ္ဌာ”ဟု ပြု၊ “ငါတို့မှာ ဒကာ ဒကာမတို့အပေါ်၌ သံယောဇဉ် အထုံးအဖွဲ့ မရှိကြပါ”ဟု ပြောလေ့ရှိကုန်တို့၊ ဇော်+သာဌက်

ဒ္ဒိဟိ–၂ ပါးသော အဘိဓာတ်ရှိသူတို့ထက်၊ ပဏ္ဍာရတရာ–သာ၍ဖြူစင်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)ကိရ–ဖြစ်ကုန်သတတ်၊ ဂိဟိ–အိမ်ခွင်တည်ကုန်သော၊ ဩဒါတဝသနာ–ဖြူသောအဝတ်ရှိကုန်သော၊ အစေလက သာဝကာ–အစေလက၏ သာဝကတို့သည်၊ ဟလိဒ္ဒါဘိဓာတိ–ဟလိဒ္ဒါဘိဓာတ်မည်၏၊ ဝါ–ဝါသောအမှု၏ ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံ မည်၏၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ ပစ္စယဒါယကေ–ပစ္စည်း ၄–ပါးကို ပေးလှူကြသော ဒါယကာတို့ကို၊ နိဂဏ္ဌာဟိပိ–နိဂဏ္ဌာတို့ထက်သော်မှ လည်း၊ ဧဒ္ဒကတရေ–သာ၍ ကြီးမြတ်သည်တို့ကို၊ ကရောတိ–ပြု၏။

အာဇီဝကာ–အာဇီဝကယောကျားတို့သည် လည်းကောင်း၊ အာဇီဝိနိယော–အာဇီဝိကာ မိန်းမတို့သည်လည်းကောင်း၊ (အယံ–ဤ လူအပေါင်းသည်၊) သုက္ကာဘိဓာတိ–သုက္ကာဘိဓာတ်မည်၏၊ ဝါ–ဖြူစင်သောအမှု၏ ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံ မည်၏၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ တေ–ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပုရိမေဟိ–ကုန်သော၊ စတူဟိ–လေးပါးသော အဘိဓာတ်ရှိသူတို့ထက်၊ ပဏ္ဍာရတရာ–ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)ကိရ–နိ်သတတ်၊ နန္ဒော–နန္ဒရသေ့သည်လည်းကောင်း၊ ဝစ္ဆော–ဝစ္ဆရသေ့သည်လည်းကောင်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ကိစ္ဆော (ကိစ္ဆရသေ့)"ဟုရှိ၏။] ကိသော–ကိသရသေ့သည်လည်း

ယေသံတိ ဓကသာဒုကာ–အဝတ်တစ်ထည်ကို ခါး၌လည်းဝတ် အပေါ်၌လည်း ခြုံထားသော နိဂဏ္ဌာတို့၊ ထို နိဂဏ္ဌာတို့သည် "ဌတ္ဝာ ဘုဥ္ဇန, နဟာနပဋိက္ခေပါဒိဝတ သမာယောဂေန–မတ်မတ်ရပ်၍စားခြင်း, ရေချိုးမှုကိုပယ်ခြင်းစသော အကျင့်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ပဏ္ဍာရတရာ–ရှေ. ကဏ္ဍာဘိဓာတ်, နီလာဘိဓာတ် ၂–မျိုးတို့ထက် သာ၍ စိတ်နေအကျင့် ဖြူစင်ကုန်၏။

အစေလကသာဝကာ။ ။"အစေလကသာဝကာတိ အာဇီဝကသာဝကေ ဝဒတိ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့် နောက်၌လာသော အာဇီဝကတို့ကိုပင် "အစေလက"ဟု ခေါ်ကြောင်းသိပါ။ [နတ္ထိ+စေလ ယေသံတိ အစေလကာ–အဝတ်မရှိကြသော ရသေ့တို့။] နိဂဏ္ဌာတို့သည် အဝတ်တစ်ထည်ကို ဝတ်ရုံကြသေး၏၊ အာဇီဝကတို့ကား အဝတ်တစ်ထည်မျှ မဝတ်ကြတော့၊ ထို့ကြောင့် "အစေလက"ဟုခေါ်၏၊ အစေလကတို့၏ သာဝကဖြစ်ကြသော လူဝတ်ကြောင်တို့သည် နိဂဏ္ဌာတို့ထက် "မြင့်မြတ်ကြသည်"ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။တေ ကိရ အာဇီဝကလဒ္ဓိယာ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တာတယ (ထို လူဝတ်ကြောင်တို့သည် အာဇီဝကတို့၏အယူ၌ ယုံမှားသံသယ မရှိလောက်အောင် စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိကြသောကြောင့်) နိဂဏ္ဌေဟိပိ ပဏ္ဍရတရာ၊–ဋီကာ။

အာဇီဝကာ။ ။အာပုဗ္ဗ, ဇီဝဓာတ်, ဏျုပစ္စည်း၊ အာဇီဝန္တိ–သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ အသက်မွေးတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာဇီဝကာ၊ ["ငါတို့ကတော့ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း စင်ကြယ်သည်"ဟု ပြောလေ့ ကြားလေ့ရှိသော တိတ္ထိတို့တည်း။] ဣတ္ထိလိင်၌ "ဒါယိကာ"ကဲ့သို့ "အာဇီဝိကာ"ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "အာဇီဝိနိယော"ဟု ရှိသည်၊ နောက်စာအုပ်များ၌ "အာဇီဝိကိနိယော"ဟု ပြင်ကြ၏၊ ပုလ္လိင်၌ "အာဇီဝိက"ဟု ရှိမှသာ ထိုသို့ ပြင်သင့်သည်။

ကောင်း၊ ["ကိသာ"ဟုလည်း ပြင်ကြသည်။] သက်ဝိ ဣော-သက်ဝိစ္ဆရသော့သည်လည်းကောင်း၊ မက္ခလိဂေါသာလော-မက္ခလိဂေါသာလသည်လည်းကောင်း၊ ပရမသုက္ကာဘိဇာတိ-ပရမသုက္ကာဘိဇာတ်မည်၏၊ ဝါ-အလွန်ဖြူစင်သောအမှု၏ ရှေးရှုဖြစ်ရာဘုံ မည်၏၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ တေ-ထို နန္ဒစသော ရသေ့တို့သည်၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံသော အဘိဇာတ်ရှိသူတို့ထက်၊ ပဏ္ဍာရတရာ-ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)ကိရ-သတတ်။

အဋ္ဌ ပုရိသဘူမိယောတိ-ဟူသောပါဋ္ဌဖြင့်၊ (ဝဒတိ ၌စပ်)၊ မန္ဒဘူမိ-မန္ဒဘုံလည်းကောင်း၊ ခိဍ္ဍာဘူမိ-ခိဍ္ဍာဘုံလည်းကောင်း၊ ပဒဝီမံသဘူမိ-ပဒဝီမံသာဘုံလည်းကောင်း၊ ဥဒကတာဘူမိ-ဥဒကတာဘုံလည်းကောင်း၊ သေက္ခဘူမိ-သေက္ခဘုံ လည်းကောင်း၊ သမဏဘူမိ-သမဏဘုံလည်းကောင်း၊ ဇိနဘူမိ-ဇိနဘုံလည်းကောင်း၊ ပန္နဘူမိ-ပန္နဘုံလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာ ပုရိသဘူမိယော-ဤ ပုရိသဘုံတို့သည်၊ ဝါ-ဤယောကျ်ားတို့၏ ဖြစ်ရာအခိုက် အတန့်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊) ဣတိ, ဝဒတိ၊ တတ္ထ-ထို ရှစ်ပါးသော ဘုံတို့တွင်၊ (မန္ဒဘူမိစသည်၌စပ်)၊ ဇာတဒိဝသတော-မွေးဖွားရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သတ္တဒိဝသေ-ခုနစ်ရက်တို့ပတ်လုံး၊ သမ္ဘာဝေ္ဌာနတော-ကျဉ်းမြောင်းသော အမိဝမ်းအရပ်မှ၊ [သမ္ဘာဝေ္ဌာနတောတိ မာတုကုစ္ဆိ' သန္ဓာယဟ၊-ဋီကာသစ်] နိက္ခမန္တတ္တာ-ထွက်ခဲ့ရကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ မန္ဒာ-နဲကုန်သည်၊ မောမူဟာ-အလွန် တွေဝေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အယံ-ဤ ခုနစ်ရက် အခိုက်အတန့်သည်၊

နန္ဒောပေ၊ ဂေါသာ့လော။ ။ဤသူတို့ကား အာဇီဝကအကျင့်ကို အတွင်အထိပ်ရောက်အောင် ကျင့်နိုင်သော အာဇီဝကဆရာကြီးများတည်း၊ ထို့ကြောင့် နိဂဏ္ဌတို့ထက်လည်းကောင်း, အာဇီဝကသာဝကတို့ထက်လည်းကောင်း, ရသေ့ဖြစ်ကြသော သာဝကအာဇီဝကတို့ထက်လည်းကောင်း သာ၍ ဖြူစင်ရကား "ပရမသုက္ကာဘိဇာတိ"ဟု ဆိုသည်။ [နန္ဒာဒယော ဟိ အာဇီဝကပဒိုပတ္တိ' ဥက္ကဋ္ဌသ် ပါပေတ္တာ ဌိတာ၊-ဋီကာ။]

ပုရိသဘူမိယော။ ။ဘူမိသဒ္ဒါသည် "အဝတ္ထာဘုံ"ဟူသော အခိုက်အတန့် အနက်ကိုဟော၏။ [တစ်ဘဝတည်းဝယ် မွေးဖွားသည်မှစ၍ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့် အမျိုးမျိုးကို "အဝတ္ထာဘုံ"ဟု ခေါ်သည်။] ဘဝန္တိ ဘတ္တာတိ ဘူမိ-ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၊' ပုရိသာနံ+ဘူမိယော ပုရိသဘူမိယော-ယောကျ်ားတို့၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၊ ပဓာနနည်းအားဖြင့် "ပုရိသ"ဟု ဆိုသည်၊ မိန်းမများ အတွက်လည်း ထိုအခိုက်အတန့် ဘူမိများကို မက္ခလိဆရာ အလိုရှိသည်သာ။ [ပုရိသဘူမိယောတိ ပဓာနနိဒ္ဒေသော၊ ဣတ္ထိနံပိ ဟောတာ ဘူမိယော သေ (ဤဆရာကြီးသည်) ဣစ္ဆတေဝ၊-ဋီကာသစ်။]

ဇာတဒိဝသတောပေ၊ မန္ဒဘူမိ။ ။မွေးဖွားပြီး၍ ၇-ရက်အတွင်း၌ ကလေးငယ်သည်နဲ့၏, ညှဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ၇-ရက် အခိုက်အတန့်ကာလကို "မန္ဒာနံ+ဘူမိ မန္ဒဘူမိ"ဟု ခေါ်သည်။ [သတ္တဒိဝသေတိ အစ္ဆန္ဒသ်ယောဂဝစနံ၊-ဋီကာသစ်။]

မန္ဒဘူမိ–မန္ဒဘုံမည်၏၊ ဝါ–နံ့သူတို့၏ အခိုက်အတန့်မည်၏၊ ဣတိ ဝဒတိ။

ပန–ကား၊ ယေ–အကြင်သတ္တဝါတို့သည်၊ ဒုဋ္ဌတိတော–ဒုဋ္ဌတိဘဝမှ၊ အာဂတာ–လာခဲ့ရကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ–ထို သတ္တဝါတို့သည်၊ အဘိဏှံ–မပြတ်၊ ရောဒန္တိ စေဝ–ငိုလည်း ငိုကြကုန်၏၊ ဝိရဝန္တိ စ–မြည်တမ်းလည်း မြည်တမ်းကြကုန်၏၊ သုဂတိတော–သုဂတိဘဝမှ၊ အာဂတာ–လာခဲ့ရကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ တံ–ထို သုဂတိဘဝကို၊ အနုဿရိတ္တာ–အဖန်ဖန် အမှတ်ရ၍၊ ဟသန္တိ–ပြုံးရွှင်ကုန်၏၊ အယံ–ဤ အခိုက်အတန့်သည်၊ ခိဏ္ဍာဘူမိနာမ–ခိဏ္ဍာဘုံမည်၏၊ ဝါ–ပင်ပန်းခြင်း, မြူးပျော်ခြင်း၏ အခိုက်အတန့်မည်၏။

မာတာပိတူနံ–မိဘတို့၏၊ ဟတ္ထံဝါ–လက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒံဝါ–ခြေကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဉ္ဇံဝါ–ညောင်စောင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌံဝါ–အင်းပျဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတ္တာ–ကိုင်၍၊ ဘူမိယံ–မြေပေါ်၌၊ (တည်ရာ ကြမ်းပြင် စသည်၌)ပဒနိက္ခိပနံ–ခြေကိုချခြင်းသည်၊ (ခြေကိုချ၍ စမ်းခြင်းသည်)၊ ပဒဝီမံသာဘူမိ နာမ–ပဒဝီမံသဘုံမည်၏၊ ဝါ–ခြေကိုစုံစမ်းခြင်း၏ အခိုက်အတန့်မည်၏၊ ပဒသာ–ခြေဖြင့်၊ ဂန္ထံ–သွားခြင်းငှာ၊ သမတ္ထကာလေ–စွမ်းနိုင်သူ၏အခါ၌၊ ဥဇုဂတဘူမိနာမ–ဥဇုဂတဘုံမည်၏၊ ဝါ–ဖြောင့်စွာသွားနိုင်သူ၏ အခိုက်အတန့်မည်၏။

သိပ္ပါနိ–အတတ်တို့ကို၊ သိက္ခိတကာလေ–သင်ခြင်းရှိသူ၏အခါ၌၊ သေက္ခဘူမိ နာမ–သေက္ခဘုံမည်၏၊ ဝါ–အတတ်တို့ကို သင်တတ်သူ၏ အခိုက်အတန့်မည်၏၊ ယရာ–အိမ်မှ၊ နိက္ခမ္မ–ထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇိတကာလေ–ရသေ့ ရဟန်းပြုသူ၏ အခါ၌၊

ယေ ပန၊ပေ၊ ခိဏ္ဍာဘူမိ။ ။ဒုဋ္ဌတိမှ လာသောသူတို့သည် ထို ဒုဋ္ဌတိကို အမှတ်ရ၍ ခေဒ–စိတ်ပင်ပန်းကြကုန်၏၊ သုဂတိမှလာသောသူတို့ကား ထို သုဂတိကိုအမှတ်ရ၍ ပျော်ရွှင်မြူးတူးကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ခေဒနကိုလည်း ခိဏ္ဍာသဒ္ဒါဖြင့်ယူ၍ (ဝိရူပေကသေသ်သော်လည်း ပြု၍) "ခိဏ္ဍာယ–ပင်ပန်းခြင်း, မြူးပျော်ခြင်း၏+ဘူမိ ခိဏ္ဍာဘူမိ"ဟု ပြုပါ။ [ခေဒနံ ကီဠနဉ္စ ခိဏ္ဍာသဒ္ဒေနေဝ သင်္ဂဟေတ္တာ ခိဏ္ဍာဘူမိတိ ဝုတ္တာ၊–ဋီကာသစ်။]

မာတာ၊ပေ၊ ပဒဝီမံသဘူမိ။ ။ခြေ၏ သွားနိုင်–မသွားနိုင်ကို စုံစမ်းခြင်းကိုပင် "ပဒဝီမံသာ" ဟု ခေါ်၏၊ ပဒဿ–ခြေကို+ဝီမံသာ–သွားနိုင်, မသွားနိုင် စုံစမ်းခြင်းတည်း၊ ပဒဝီမံသာယ+ဘူမိ ပဒဝီမံသဘူမိ။ [ပဒဿ–ခြေကို+နိက္ခိပနံ–ချခြင်း(ချ၍ စမ်းခြင်း)၊ ပဒနိက္ခိပနံ–ခြင်း။]

သိပ္ပါနိ၊ပေ၊ သေက္ခဘူမိ။ ။သိက္ခတိ–အတတ်တို့ကို သင်တတ်၏၊ ဣတိ သေက္ခော၊ "သိက္ခ–ဝိနောပါဒါနေ"ဟူသော ဓာတ်, ဏာပစ္စည်း၊ သေက္ခဿ–အတတ်တို့ကို သင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏+ဘူမိ, သေက္ခဘူမိ၊ "စာသင်သားအရွယ်"ဟု ဆိုလိုသည်။ ["သေက္ခ–ကျင့်တတ်သူ" ဟု မပေးရ၊ "သိပ္ပါနိ သိက္ခိတ"ကို ကြည့်၍ "သင်တတ်သူ"ဟု ပေးပါ။]

သမဏာဘူမိနာမ–သမဏာဘုံမည်၏၊ ဝါ–ရသေ့ရဟန်း၏ အခိုက်အတန့်မည်၏၊ အာစရိယ်–ဆရာကို၊ သေဝိတွာ–မှီဝဲ၍၊ ဇာနနကာလေ–အကျင့်မှန်, မမှန်ကို သိရာအခါ၌၊ ဒိနဘူမိနာမ–ဒိနဘုံမည်၏၊ ဝါ–အောင်နိုင်သူ၏ အခိုက်အတန့်မည်၏၊ ပန္နကော–ဆွမ်းခံလှည့်လည်တတ်သော၊ ဝါ–မိမိတို့၏အကျင့်ကို ကျင့်တတ်သော၊ ဒိနော–အိုမင်းပြီးသော၊ ဝါ–မိမိ၏အကျင့် ပဋိပတ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အောင်နိုင်ပြီးသော၊ ဘိက္ခု–ရသေ့ရဟန်းသည်လည်း၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံတစ်ခုကို၊ နအာဟ–မပြောတော့၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့ သူတို့ပါဠိ, လာရှိသည့်အတိုင်း၊ အလာဘိ–

သမဏာဘူမိ။ ။အတတ်ပညာ သင်ပြီးသောအခါ ရသေ့ရဟန်း ပြုလိုသူအတွက် "သမဏာဘူမိ"ဟု ခေါ်အပ်သော အခိုက်အတန့်တစ်မျိုးကို ပြသည်၊ သမဏာသ+ဘူမိ သမဏာဘူမိ–သမဏာဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်။

ဒိနဘူမိ။ ။ဇာနနကာလေကို "ဝတာဝတဇာနနကာလေ–အကျင့်မှန်, အကျင့်မှားကို ခွဲခြား၍ သိရာအခါ၌"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ရဟန်းပြုပြီးနောက် ဆရာကို မှီဝဲဆည်းကပ်၍ အကျင့်တို့၏ အမှန်–အမှားကိုသိရာ အခိုက်အတန့်ကို "ဒိနဘူမိ"ဟု ဆိုသည်၊ ဒိနာတိ–အကျင့်ကို သိသောအားဖြင့် အောင်နိုင်တတ်၏၊ ဤတို့ ဒိနော၊ ဒိနသ+ဘူမိ ဒိနဘူမိ။

ဘိက္ခု စ ပန္နကော။ ။"ဘိက္ခု စ၊ပေ၊ အာဟ"သည် တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ စိုးကုံးအပ်သော ပါဠိတည်း၊ ပန္နကောကို "ဘိက္ခာယ ဝိစရဏကော၊ တေသံဝါ ပဋိပတ္တိ ပဋိပန္နကော"ဟု ၂–နည်းဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်း နိဿယ၌ ၂–နည်းပေးထားသည်၊ ထိုတွင် ပဌမနည်း၌ ပဒဓာတ်သည် ဤရိယာပထဂမန အနက်ဟောတည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ကား ပဋိပတ္တိဂမန အနက်ဟောတည်း၊ တ ပစ္စည်းကို အနုပြု၊ "ပန္နောယေဝ ပန္နကော"ဟု သွတ္ထ၌ က ပစ္စည်းသက်။

ဒိနော နု ကိဉ္စိ အာဟ။ ။ဒိနောကို "ဒိဏ္ဏော ဇရာဝသေန ဟီနဓာတုကော"ဟု လည်းကောင်း, "အတ္တနော ဝါ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပက္ခံ ဒိနိတ္တာ ဌိတော"ဟုလည်းကောင်း ၂–နည်းဖွင့်၏၊ ပဌမနည်း၌ ဇရဓာတ်, ဘိဒါဒိတော စသောသုတ်ဖြင့် တကို ဤနပြု, ရသပြု၊ အဒိရိတိ ဒိနော–အိုမင်းပြီးဖြစ်၍ ယုတ်လျော့သော ဓာတ် ၄–ပါးရှိရကား ဘာစကားကို မျှ မပြောတော့–ဟူလို၊ ဒုတိယနည်း၌ ဒိဓာတ်, ဤနပစ္စည်း၊ အဒိနိတိ ဒိနော၊ "မိမိအကျင့်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အောင်နိုင်ပြီးဖြစ်၍ ဘာကိုမျှ မပြောတော့"ဟူလို။

ဋီကာ။ ။သော ကိရ တထာဘူတော ဓမ္မံတိ ကသိဏစိ နု ကထေတိ–ထိုသို့ ပန္နကဒိနဖြစ်သော ထို ရသေ့ရဟန်းသည် တရားကိုသော်မှလည်း တစ်စုံတစ်ယောက်အား မဟောတော့သတတ်၊ တေနာဟ–နု ကိဉ္စိ အာဟာတိ၊ သြဠဝဒနာဒိဝိပ္ပကာရေ ကတေပိ–ပြောမည်ဟုကြံ၍ (နှုတ်ခမ်း ပါးစပ်တို့၏ ဖေါက်ပြန်လှုပ်ရှားခြင်းကို ပြုအပ်ပြီးသော်လည်း) ခမနဝသေန နု ကိဉ္စိ ဝဒတိတိပိ ဝဒန္တိ–သည်းခံအောင့်အီး ချုပ်တီးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဘာစကားကိုမျှ အသံထွက်အောင် မပြောတော့"ဟုလည်း ဝဒန္တိဝါဒ ရှိပါသေး၏, တဲ့။

ရခြင်း မရှိသော၊ (ဆွမ်းခံလှည့်လည်ပါသော်လည်း ရခြင်းမရှိသော)၊ သမဏ-ရသေ့ရဟန်းကို၊ ပန္နဘူမိတိ-ပန္နဘုံဟူ၍၊ ဝါ-လဲကျနေသူ၏ အခိုက်အတန့်ဟူ၍၊ ဝဒတိ။

ကျေနပညာသ အာဇီဝသတေတိ-ကား၊ ကျေနပညာသ အာဇီဝဝုတ္တိသတာနိ-တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော ငါးဆယ်သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အရာတို့သည်၊ ဝါ-တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ငါးထောင်တိုသည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊)၊ ပရိဗ္ဗာဇကသတေတိ-ကား၊ (ကျေနပညာသ)ပရိဗ္ဗာဇက ပဗ္ဗဇ္ဇာသတာနိ-

---

အလာဘီ သမဏ်။ ။"သော နု ကုမ္ဘိမုခါ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ထို အစေလကသည် ထမင်းအိုးမှ ခူးခြုံလောင်းအပ်သော ဆွမ်းကို မခံယူ"ဤသို့စသောနည်းဖြင့် မဟာသီဟနာဒသုတ်၌ ဆိုအပ်လတ္တံသော (ဆွမ်းခံ၍ မရဖို့ရန်)အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့် ဆွမ်းခံ၍ မရသူကို "အလာဘီ" ဟု ဆိုသည်။

ပန္နဘူမိ။ ။တတောယေဝ ဇိယစ္ဆာဒုဗ္ဗလပရေတတာယ-ထို ဆွမ်းခံ၍ မရသည့်အတွက် ဆာလောင်ခြင်း အားနည်းခြင်းသည် နိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သယနပရာယဏ သမဏ ပန္နဘူမိတိ ဝဒတိ-အိပ်ရာလျှင် လည်းလျောင်းရာရှိသော (အိပ်ရာပေါ်၌ လဲနေသော) ရဟန်းကို "ပန္နဘူမိ"ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ သယနပရာယဏကို ထောက်၍ "ပန္န"၌ "ပတမာတ်, တပစ္စည်းကို အန္တပြု"ဟု ယူပြီးလျှင် "ပတတိ-လဲကျနေ၏၊ ဣတိ ပန္နော၊ ပန္နသ+ဘူမိ ပန္နဘူမိ"ဟု ပြုပါ၊ "ပန္နကော"ဟု အဖွင့်တုန်းက အနက်များသည် ဤ ပန္နနှင့် မဆိုင်၊ "ပန္နလောမာတိ ပတိတလောမာ"ဟူသော ပုဒ်ကဲ့သို့ ဤ ပန္နဌ်လည်း "ပတိတ"အနက်သာတည်း။

အာဇီဝသတေ။ ။"ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ, အာဇီဝေါ ဝတ္တနဋ္ဌာယ"-အဘိဓာန် (၄၄၅)၊ အာဇီဝနှင့် ဝုတ္တိသည် အသက်မွေးမှု အနက်ဟောချင်းတူ၏၊ ထို့ကြောင့် အာဇီဝ၏အနက်ထင်ရှားအောင် "အာဇီဝဝုတ္တိ"ဟု ဝုတ္တိသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ သတေကို "သတာနိ"ဟု ဖွင့်ခြင်းကား ထိုဆရာကြီးသည် သဒ္ဒလိန်ကို နားမလည်သောကြောင့် "သတေ"ဟု ဆိုထားကြောင်းကို ပြ၏။ [နောက်စာအုပ်များ၌ "အာဇီဝကသတေ"ဟုရှိ၏၊ အနက်တူပင်တည်း။]

ကျေနပညာသ။ ။"ဒသသတ"ဟူရာ၌ "တစ်ဆယ်ဖြင့် မြှောက်အပ်သော တစ်ရာ, ဝါ-တစ်ထောင်"ဟု အနက်ထွက်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း အာဇီဝကသတကို ကျေနပညာသ (တစ်ခုယုတ် ၅၀, ဝါ-၄၉)ဖြင့် မြှောက်လျှင် "တစ်ရာယုတ် ငါးထောင်, ဝါ-လေးထောင့်ကိုးရာ"ဟု အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ "တစ်ခုဖြင့်ယုတ်လျှော့သော တစ်ရာ့ငါးဆယ်"ဟု ပေးသော အနက်ကို စဉ်းစားပါ၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊ ရှေ့ သာမညဖလသုတ် အစ၌လည်း "အမုတေလသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ"ဟု ရှိခဲ့ပြီ၊ အနက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။

ပရိဗ္ဗာဇကသတေ။ ။ပရိဗ္ဗာဇကဖြင့် ပရိဗ္ဗာဇကတို့၏ ပဗ္ဗဇ္ဇာ (ပရိဗ္ဗိုဇ်ရဟန်း အဖြစ်) တိုင်အောင် ယူစေလို၍ "ပရိဗ္ဗာဇကေ ပဗ္ဗဇ္ဇာသတာနိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ပါဠိတော်မှ ကျေနပညာသ ကိုယူ၍ နိဿယအနက် ပေးထားသည်။

တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော ငါးဆယ်သော ပရိဗ္ဗိုဒ် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်၏ အရာတို့သည်၊ ဝါ–တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော ပရိဗ္ဗိုဒ် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ် ငါးထောင်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ နာဂါဝါသသတေတိ–ကား၊ (ဧကုနပညာသ) နာဂမဏ္ဍလသတာနိ–တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော ငါးဆယ်သော နဂါးတို့၏နယ်မြေ အဝှမ်းအရာတို့သည်၊ ဝါ–တစ်ခုဖြင့်ယုတ်သော နဂါးတို့၏နယ်မြေအဝှမ်း ငါးထောင်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

ဝိသေ ဣန္ဒြိယသတေတိ–ကား၊ ဝိသတိန္ဒြိယသတာနိ–၂၀ သော ဣန္ဒြေအရာတို့သည်၊ ဝါ–ဣန္ဒြေ ၂–ထောင်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တိဏသေနိရယသတေတိ–ကား၊ တိဏသနိရယသတာနိ–သုံးဆယ်သော ငရဲအရာတို့သည်၊ ဝါ–ငရဲသုံးထောင်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ရဇောဓာတုယောတိ–ရဇောဓာတုယောဟူသော စကားကို၊ ရဇသြေကိရဏာ ဌာနာနိ–မြူတို့၏ ရောပြွမ်းရာအရပ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထပိဋ္ဌိ ပါဒပိဋ္ဌာဒိနိ–လက်ဖမိုး, ခြေဖမိုး အစရှိသောအရပ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်၍၊ ဝဒတိ၊ သတ္တသည်ဂဿာတိ–သတ္တသည်ဂဿာဟူသော စကားကို၊ သြဠ ဂေါ ဏ ဂဒြဘ အဇ ပသု မိဂ မဟိံသေ-ကုလားအုပ်, နွား, မြည်း, ဆိတ်, သိုးမျိုး, ဆတ်, နွားနောက် အစရှိသော သားကောင်မျိုး, ကျွဲတို့ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ ဝဒတိ၊ သတ္တအသည်ဂဿာတိ–သတ္တအသည်ဂဿာဟူသော စကားကို၊ သာလိ ဝီဟိ ယဝ ဂေါဓူမ ကင်္ဂုဝရက ကုဒြူသကေ–သလေး, ကောက်, မုယော, နတ်ကောက်, ဆတ်, ပြောင်း, လူးတို့ကို၊ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

နာဂါဝါသသတေ။ ။"နာဂါနံ+အာဝါသော"အရ "နဂါးတို့၏နေရာ"ဟူသည် နဂါးဘုံတည်း၊ ထို့ကြောင့် "နာဂမဏ္ဍလသတာနိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "မဏ္ဍလ"သဒ္ဒါသည် "မဟိံသကမဏ္ဍလ–မဟိံသကနယ်မြေအဝှမ်း"ဟူရာ၌ "နယ်မြေအဝှမ်း(တိုင်းပြည်)"အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း နဂါးပြည် (နဂါးဘုံ)အနက်ကို ဟောဏ်။ [နာဂဘဝနံ နာဂမဏ္ဍလ၊ ယထာ-မဟိံသက မဏ္ဍလန္တိ၊–ဋီကာသစ်။]

ရဇောဓာတုယော။ ။အဏုမြူစသော မြူတို့ကို "ရဇ"ဟု ဆိုဏ်၊ "ရဇောဓာတုယော–မြူဓာတ်တို့သည်]ဟု အနက်ဖြစ်သော်လည်း ထို မဂ္ဂလိဆရာကြီး၏ ဆိုလိုရင်းမှာ"မြူတို့၏ ရောပြွမ်းရာ (မြူများစွာစုရာ) ဌာနဖြစ်သော လက်ဖမိုး, ခြေဖမိုးစသည်ကို ဆိုလိုသည်၊ ဌာနိမြူတို့၏ ရဇအမည်ကို ဌာနလက်ဖမိုး, ခြေဖမိုးတို့၌တင်စားသော ဌာနျုပစာတည်း။ ["ဌာနာနိ"၏ နောက်ပိုဒ်ရှိသောကြောင့် တစ်ဝါကျအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးရိုးဖြစ်၏၊ မိမိကား ထိုပိုဒ်ကို မလိုဟု ယူဆ၍ တစ်ဆက်တည်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။]

သည်ဂဿာ, အသည်ဂဿာ။ ။သြဠစသည်ကို သညာရှိသော (စိတ်)ရှိသောကြောင့် "သညာရှိသော ဂဿရှိသော သတ္တဝါ"ဟု ဆိုသည်၊ သာလိစသည်တို့ကိုကား သညာမရှိသောကြောင့် "အသည်ဂဿ"ဟု ဆိုသည်။ [ပသုဖြင့် သိုးအမျိုးဟူသမျှကို ယူ၍, မိဂဖြင့် ဆတ်, နွားနောက်စသော သားကောင်များကို ယူသည်။]

နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘာတိ-နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘာဟူသော စကားကို၊ ဂဏ္ဌိမှိ-အဖုအဆစ်၌၊ ဧာတဂဗ္ဘာ-ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်ရှိကုန်သော၊ ဥစ္ဆု ဝေဠု နဠာဒယော-ကြံ, ဝါး, ကျူအစရှိသည်တို့ကို၊ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ သတ္တာဒေဝါတိ-ကား၊ ဒေဝါ-နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ ဗဟူ-များစွာကုန်၏၊ [စာတုမဟာရာဇိကာဒိ ဗြဟ္မကာယိကာဒိဝသေန, တေသံစ အန္တ ရ ဘေဒဝသေန (စတုမဟာရာဇ်အတွင်း၌ အချင်းချင်း ကွဲပြားခြင်း, ပဌမစျာန် ဗြဟ္မာအတွင်း၌ အချင်းချင်း ကွဲပြားခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်) ဗဟုဒေဝါ။] ပန-ထိုသို့ပင် နတ်ဗြဟ္မာတို့ များပါသော်လည်း၊ သော-ထို မင်္ဂလိ ဆရာကြီးသည်၊ သတ္တာတိ-သတ္တဟူ၍၊ ဝါ-ခုနစ်ယောက်တို့ဟူ၍၊ ဝဒတိ၊ မနုဿာ ပိ-လူတို့သည်လည်း၊ အနန္တာ-အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိကုန်၊ သော-ထို မင်္ဂလိ ဆရာကြီးသည်၊ သတ္တာတိ-သတ္တဟူ၍၊ ဝါ-ခုနစ်ယောက်တို့ဟူ၍၊ ဝဒတိ။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဗဟုဒေဝမနုဿာပိ အနန္တာ"ဟု ရှိ၏၊ "ဗဟုဒေဝ-များကုန်သည်သာ"ဟုလည်း အနက်ပေးကြ၏၊ သို့သော် ထို ဗဟုဒေဝသဒ္ဒါ ပိုဟန်တူသည်။] သတ္တ ပိသာစာတိ-ကား၊ ပိသာစာ-မြေဘုတ်တို့သည်၊ မဟန္တ မဟန္တာ-အလွန်များကုန်၏၊ [ဋီကာတို့၌ "ပေသာစာ"ဟုရှိ၏။] (သော-ထို မင်္ဂလိဆရာကြီးသည်၊) သတ္တာတိ, ဝဒတိ၊ သရာတိ-ကား၊ မဟာသရာ-အိုင်ကြီးတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ (သော-သည်၊) ကဏ္ဏမုဏ္ဍာ၊ပေ၊ ဒဟော-ကဏ္ဏမုဏ္ဍာအိုင်, ရထကာရအိုင်, အနောတတ္တ အိုင်, သီဟပ္ပပါတအိုင်, ဆဒ္ဒန္တအိုင်, မန္ဒာကိနီအိုင်. ကုဏာလအိုင်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝဒတိ။

ပဝုဋ္ဌာတိ-ကား၊ ဂဏ္ဌိကာ-အဖုအဆစ်ရှိသော အရာတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ပပါတာတိ-ကား၊ မဟာပပါတာ-ကြီးစွာသော ချောက်ကမ်းပါးပြတ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ပပါတသတာနိတိ-ကား၊ (သတ္တ) ခုဒ္ဒကပပါတသတာနိ-ငယ်သော

နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘာ။ ။ဂဏ္ဌိ+နိဿိတော+ဂဗ္ဘော နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘော၊ နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘော တေသံတိ နိဂဏ္ဌိဂဗ္ဘာ-အဆစ်၌မှီသော ကိုယ်ဝန်ရှိသော သတ္တဝါတို့။ [ထို မင်္ဂလိဆရာကြီးသည် သာလိ, ဥစ္ဆုစသည်ကိုလည်း "အသက်ရှိသော သတ္တဝါ"ဟု ယူဆသည်။]

ဂဏ္ဌိကာ။ ။"ပဗ္ဗဂဏ္ဌိကာ-အဆစ်အဖုရှိသော အရာတို့၊ ပဗ္ဗဂဏ္ဌိမှိ ဟိ ပဗုဋ္ဌသဒ္ဒေါ-ပဗုဋ္ဌသဒ္ဒါသည် ပဗ္ဗဂဏ္ဌိအနက်၌ ထင်ရှားသော ရုဋ္ဌိသဒ္ဒါတည်း"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ရုဋ္ဌိဟု မကြံဘဲ"ပဝုဋ္ဌာ-အပြားအားဖြင့် ဖုံးအပ်သောအဆစ်ရှိသူတို့"ဟု ပေးလျှင်လည်း သဒ္ဒတ္ထဖြစ်နိုင်စရာရှိ၏၊ ဝကို ဗပြုလျှင် "ပဗုဋ္ဌာ"ဟုဖြစ်သည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "သပုဋ္ဌာ"ဟု ရှိသည်ကား မှားဟန်တူသည်။

ခုဒ္ဒက ပပါတသတာနိ။ ။ပ+ပတန္တိ ဣတိ ပပါတော-ကျရာ(ကျစရာ)ဖြစ်သော ချောက်ကမ်းပါးပြတ်၊ ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားသောကြောင့် မဟာပပါတကို သီးခြားခွဲ၍ ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ခုဒ္ဒကပပါတတို့ကိုသာ ယူရတော့သည်။

ချောက်ကမ်းပါးပြတ် ခုနစ်ရာတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [ပါဠိတော်မှ သတ္တကိုယူ၍ ပေးသည်။] သုပိနာတိ-ကား၊ မဟာသုပိနာ-အိပ်မက်ကြီးတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ သုပိနသတာနိတိ-ကား၊ (သတ္တ)ခုဒ္ဒကသုပိနသတာနိ-ငယ်သောအိပ်မက် ခုနစ်ရာတို့သည်၊(ဟောန္တိ)။ [ဤ၌လည်း မဟာသုပိနကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ခုဒ္ဒကသုပိနကိုသာ ယူရတော့သည်၊ ပါရိယေသနည်းချည်းတည်း။]

မဟာကပ္ပိနောတိ-ကား၊ မဟာကပ္ပါနံ-မဟာကပ်တို့၏၊ [အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်ကို မဟာကပ်တစ်ကပ်ဟု ခေါ်သည်။] စုလ္လာသီတိသံတသဟဿာနိ-ရှစ်သန်း လေးသိန်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ-ထို မဟာကပ္ပါနံ စုလ္လာသီတိသတသဟဿာနိဟူသောပါဠိ၌၊ ဧကမှာ-တစ်ခုသော၊ မဟာသရာ-အိုင်ကြီးမှ၊ ဝဿသတေ ဝဿသတေ-အနှစ်တစ်ရာ အနှစ်တစ်ရာ၌၊ (အနှစ်တစ်ရာ အနှစ်တစ်ရာ ကြာမှ)၊ကုသဂ္ဂေန-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်၊ ကေ-တစ်ပေါက်သော၊ ဥဒကဗိန္ဒုံ-ရေပေါက်ကို၊ နီဟရိတ္ဝာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ သတ္တက္ခတ္တုံ-ခုနစ်ကြိမ်၊ တမိသရေ-ထိုအိုင်ကို၊ နိရဒကေ-ရေမရှိသည်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဧကော မဟာကပ္ပေါ-မဟာကပ်တစ်ကပ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ, ဝဒတိ၊ ဧဝရူပါနံ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ (ဤမျှလောက် ရှည်ကြာကုန်သော၊) မဟာကပ္ပါနံ-မဟာကပ်တို့၏၊ စတုရာသီတိသတသဟဿာနိ-ရှစ်သန်း လေးသိန်းတို့ကို၊ ခေပေတ္ဝာ-ကုန်စေ၍၊

မဟာကပ္ပါနံ။ ။မဟာကပ္ပိနောကို "မဟာကပ္ပါနံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "မဟာကပ္ပါနံ"ဟု ဆိုလိုလျက် သဒ္ဒါအသုံးကို နားမလည်ဆောင်ကြောင့် "မဟာကပ္ပိနော"ဟု ဆိုသတတ်၊ ထို့ကြောင့် မဟာကပ္ပိနောသည် သဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် စိစစ်ခြင်းခံနိုင်သော သဒ္ဒါမဟုတ်။ [မဟာကပ္ပိနောတိ ဣဒံ မဟာကပ္ပါနံတိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သဒ္ဒတော ပနေသ အစာနန္ဇော ဧဝံ ဝဒတီတိ နိ ဝိစာရဏာကမ္မံ၊—ဋီကာသစ်။]

စုလ္လာသီတိ။ ။"တဏ္ဍာ စုလ္လာသီတိသတသဟဿာနိတိ ဣဒမ္မိ"ဟု ဋီကာသစ် ဆိုသောကြောင့် "စုလ္လာသီတိ"လည်း သဒ္ဒါနည်းအရ စိစစ်ခြင်းငှာ ခဲ့သောပုဒ်မဟုတ်ဟု ဆိုလို၏၊ သို့သော် "စုလ္လာသီတိ သဟဿာနိ, ကပ္ပါတိဋ္ဌန္တိ ယေ မရှ"စသည်ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စသည်၌ ရှိသေးရကား သဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် စိစစ်နိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ပင် "သဒ္ဒရစကာ ပန စတုရာသီတိယာ တုလောပေါ, စသ စု, ရသ လော, ဒ္ဒိတ္တဿာတိ ဝဒန္တိ–သဒ္ဒါကျမ်းကို စီရင်သော ဆရာတို့သည်ကား စတုရာသီတိမှ တုကို ချေ, စကို စုပြု, ရကို လပြု, ဒ္ဒေဘော်လည်း လာစေ၍"ဟု စတုရာသီတိကို စုလ္လာသီတိပြီးအောင် ရုပ်တွက်ပြလေသည်။

ကော မဟာသရာ။ ။ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဇော်ကာ"ဟုရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌လည်း "တေပ္ပမာဏဝတာ–ဤ ခုနစ်အိုင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော"ဟု ဖွင့်၏၊ သို့သော် မကောင်းပါ၊ "ကေမှာ"ဟု နောက်ပြင်ပါ၌သာ ကောင်းပါသည်၊ "ခုနစ်အိုင်"ကို ဆိုလိုလျှင် "ဇော်ကေဟိ မဟာသရေဟိ"ဟုသာ ဆိုသင့်ပါသည်။

ဗာလေစ-လူမိုက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတေစ-လူလိမ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသ-၏၊ အန္တံ-အဆုံးကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြရကုန်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ အသ-ထို မဂ္ဂလိဆရာကြီး၏၊ လဒ္ဓိ-အယူတည်း၊ ပဏ္ဍိတောပိ-လူလိမ္မာသည်လည်း၊ အန္တရာ-ရှစ်သန်း လေးသိန်းသော မဟာကပ်တို့၏အကြား၌၊ ဝိသုဒ္ဓိတုံ- စင်ကြယ်ခြင်းငှာ၊ နိ သက္ကောတိ ကိရ-မစွမ်းနိုင်သတတ်၊ ဗာလောပိ-လူမိုက်သည်လည်း၊ တတော-ထို ရှစ်သန်းလေးသိန်းသော မဟာကပ်ထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အံလွန်၊ နိ ဂစ္ဆတိ(ကိရ)-မသွားရတော့သတတ်။

သီလေနာတိ-ကား၊ အစေလကသီလေနဝါ-အစေလကတို့၏ သီလဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အစေလကတို့၏ သီလမှတစ်ပါးသော့၊ ယေန ကေနစိဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော သီလဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတေနာတိ-ကား၊ တာဒိသေနေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတေန-အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ["အစေလကဝတေနဝါ အညေနဝါ ယေန ကေနစိ"ကို "တာဒိသေန"ဟု ပြန်၍ညွှန်းသည်။] တပေနာတိ-ကား၊ တပေါကမ္မေန-ခြိုးခြံသောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပရိပါစေသာ်မိ ၌စပ်)၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ-ငါသည်၊(ငါက)၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသူတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အန္တရာ-မဟာကပ် ရှစ်သန်း လေးသိန်း မပြည့်မီအကြား၌၊ ဝိသုဒ္ဓေတိ-စင်ကြယ်၏၊

ဗာလေ ပဏ္ဍိတေ။ ။"တိလိဂ်တော ဌာနေ သိယောနမေ"ဟူသော သဒ္ဒနီတိ, နာမ်, ၈၆-သုတ်ဖြင့် ပဌမာယောကို ဧပြု၍ "ဗာလေ, ပဏ္ဍိတေ"ဟုဖြစ်၏၊ တစ်နည်းအားဖြင့်ကား "သဒ္ဒါအသုံးကို နားမလည်သောကြောင့် ဤသို့ဆိုသည်"ဟုသော်လည်း ကြံပါ။ ["ဗာလ" အရ လူနံ့ လူအ လူန လူထိုင်း လူရိုင်း လူဖျင်း လူညံ့ အားလုံးကိုယူ၍, "ပဏ္ဍိတ"အရ ပညာရှိသူတော်ကောင်းများကို ယူပါ။

ပဏ္ဍိတောပိ ကိရ။ ။သံသရာကို "ရှစ်သန်းလေးသိန်း"ဟု အတိကျ သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပဏ္ဍိတလည်း ထိုအတွင်း၌ သံသရာမှ စင်ကြယ်အောင်မတတ်နိုင်"ဟု ဆိုသည်၊ မဂ္ဂလိဆရာကြီးဝါဒကို တစ်ဆင့်ကြားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် "ကိရ"ဟု ဆိုသည်ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ [ကိရာတိ ဝါဒါနုဿဝေ နိပါတော။] ထိုဝါဒကို မနှစ်သက်သောကြောင့် "ကိရ"ဟု ဆိုသည်ဟုလည်း ကြံသင့်၏၊....[နှစ်မသက်ကား, တစ်ဆင့်ကြား, ထားလေ ကိရသာ(နိယာမ်)။]

တပေါကမ္မေန။ ။ပါပကော ဓမ္မေ တပတီတိ တပေါ-ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောကြောင့် ရသေ့တပသီတို့၏ ခြိုးခြံသောအကျင့်, ရဟန်းတို့၏ ဓုတင်စသောအကျင့်ကို "တပ"ဟုခေါ်၏၊ ထို တပကို ကျင့်မှုကို "တပေါကမ္မ"ဟု ခေါ်သည်။ [ဤ၌လည်း "တာဒိသေန"ပုဒ်ကို လိုက်ရမည်ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ မိမိကား သီလ-ဝတတို့မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်သောကြောင့် "လိုက်ဖွယ်မလို"ဟု ထင်သည်။]

၀ါ–စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်၏၊ သော–ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပရိပက္ခံ–မရင့်ကျက်သေးသော၊ ကမ္မံ–သံသရာ၌ လှည့်လည်ကြောင်းကံကို၊ ပရိပါစေတိ နာမ–ရင့်ကျက်စေသည် မည်၏။

ယော–အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ–ငါသည်(ငါက)၊ ဗာလော–မိုက်သူတည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဝုတ္တပရိမာဏံ–ဆိုအပ်ပြီးသော မဟာကပ်ရှစ်သန်းလေးသိန်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကာလံ–ကာလကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ–ကျော်လွန်၍၊ ယာတိ–သွား၏၊ ၀ါ–သွားဖို့ရန် အားထုတ်၏၊ (သော–ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ပရိပက္ခံ–ရင့်ကျက်သော၊(ကမ္မံ–သံသရာ၌ လှည့်လည်ကြောင်းကံကို၊) ဖုသ ဖုသ–ရောက်၍ ရောက်၍၊ ဗျန္တီ–ကင်းသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိအောင်၊ (သံသရာ မဆုံးအောင်)၊ ကရောတိနာမ–ပြုသည်မည်၏၊ ဟေဝံ နတ္ထိတိ–ကား၊ ဧ၀ံ–ဤသို့ (မရင့်ကျက်သေးသောကံကို ရင့်ကျက်စေနိုင်ခြင်း, ရင့်ကျက်ပြီးသောကံကို ကင်းသောအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိအောင် ပြုနိုင်ခြင်းသည်၊) နတ္ထိ–မရှိ၊ ဟိ–မှန်၊ တံ ဥဘယမ္မိ–ထို အပရိပက္ခ ပရိပါစန, ပရိပက္ခဗျန္တီကရဏ ၂–ပါးလုံးကိုလည်း၊ ကာတုံ–ပြုခြင်းငှာ၊ နိ သက္ကာ–မတတ်နိုင်၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတိ–ပြ၏။

အပရိပက္ခံ။ ။အပရိပက္ခံကို "အပရိပက္ခံ သံသရဏနိမိတ္တံ"ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ကမ္မံ–သံသရာ၌ လှည့်လည်ကြောင်းကံကို"ဟု ပေးပါသည်၊ သီလ၀တ တပေါကမ္မတို့ဖြင့် လျင်မြန်စွာစင်ကြယ်ခြင်းသို့ရောက်အောင် အားထုတ်ခြင်းသည် အပရိပက္ခဖြစ်သော ကံကို ရင့်ကျက်စေသည်မည်၏၊ ပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ်က ထိုသို့လည်း အပရိပက္ခကံကို ရင့်ကျက်စေအောင် မတတ်နိုင်ပါ–ဟူလို။

ပရိပက္ခံ ဖုသ ဖုသ။ ။[ဖုသ ဖုသကို "ပတ္တာ ပတ္တာ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဖုသဓာတ်၏ ထိခြင်းကိုပင် "ရောက်ခြင်း"ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်၊ "ဖုသ ဖုသ"ဟု ၂–ပုဒ်ဆိုခြင်းကား အာဘိဂ္ဂညအနက်ကို ပြခြင်းတည်း၊ အာဘိဂ္ဂညအဓိပ္ပါယ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်, ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာ အဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဆိုလိုရင်းကား–ပရိပက္ခကံ (ရင့်ကျက်သော သံသရာ၌ လှည့်လည်ကြောင်းကံ)ကို ထိရောက်၍ ထိရောက်၍ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့မရောက်စေဘဲ ထိုကံကို အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိအောင် (မရင့်ကျက်နိုင်အောင်) ပြုခြင်းတည်း၊ ဗာလဖြစ်သူကလည်း ထိုသို့ သံသရာရှည်အောင် မပြုနိုင်ပါ, ရင့်ချိန်တန်လျှင် ရင့်ရမည်သာဖြစ်သည်–ဟူလို။ [ပရိပက္ခံ ကမ္မံ ဖုသ ဖုသ ကာလေန ပရိပက္ခဘာ၀ါနာပါဒနေန (ရင့်သည်၏အဖြစ်သို့ မရောက်စေခြင်းအားဖြင့်) ဗျန္တီ ဝိဂတန္တံ ကရောတိနာမာတိ၊–ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဗျန္တီနောက်၌ "ဝိဂမနံ"ဟု ဗျန္တီအဖွင့်ကို တွေ့ရ၏၊ "ဝိ+အန္တ"မှ "ဗျန္တ"ဟုဖြစ်၍, အသယတ္ထိအနက်၌ ဤပစ္စည်းဖြင့် "ဗျန္တီ"ဟု ပြီးသောကြောင့် "ဝိဂတန္တံ"ဟုသာ ဖွင့်သင့်သည်၊ "ဗျန္တီ–ကင်းသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိအောင်"ဟု ပေး၍ "သံသရာ မဆုံးနိုင်အောင်"ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

ဒေါဏမိတေတိ–ကား၊ ဒေါဏေန–စိတ်တောင်းဖြင့်၊ မိတ်ဝိယ–ချင့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။[ဋီကာသစ်၌ "တုမ္မေန–ပြည့်ဖြင့်" ဟုဖွင့်သွားလေ၏။] သုခဒုက္ခေတိ–ကား၊ သုခဒုက္ခ–သုခ, ဒုက္ခကို၊ (ဒေါဏမိတေ–စိတ်တောင်းဖြင့် ချင့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။) ပရိယန္တ ကတေတိ–ကား၊ ဝုတ္တပရိမာဏေန–ဆိုအပ်ပြီးသော ရှစ်သန်းလေးသိန်း အတိုင်းအရည်ရှိသော၊ ကာလေန–ကာလအားဖြင့်၊ ကတပရိယန္တေ–ပြုအပ်ပြီးသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိ၏၊ နတ္ထိ ဟာယနဝုနေတိ–ကား၊ဟာယနဝုနာနိ–ယုတ်လျော့ခြင်း,တိုးပွားခြင်းတို့သည်၊ နတ္ထိ–မရှိကုန်၊ သံသာရော–သံသရာသည်၊ ပဏ္ဍိတသ–လူလိမ္မာ၏အတွက်၊ နဟာယတိ–မယုတ်လျော့၊ ဗာလသ–လူမိုက်၏အတွက်၊ နဝုတိ–မတိုးပွား၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဥက္ခိသာဝကံသေတိ–ကား၊ ဥက္ခိသာဝကံသာ–အလွန် အလျော့တို့သည်၊ (နတ္ထိ)၊ ဒေါ–ဤဥက္ခိသာဝကံသေ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဟာယနဝုနာနံ–ဟာယန,ဝုနတို့ကို၊ အဓိဝစနံ–ဟောသော သဒ္ဒါတည်း။

ဣဒါနိ–၌၊ တမတ္ထံ–ထို သံသရာ၏ အလွန် အလျော့မရှိဟူသော အနက်ကို၊ ဥပမာယ–ဥပမာဖြင့်၊ သာဓေန္တော–ပြီးစေလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သေယျထာပိနာမတိ အာဒိ–ကို၊ အာဟ၊ တတ္ထ–ထို သေယျာထာပိနာမ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သုတ္တဂုဠေတိ–ကား၊ ဝေဠေတ္တာ–ရစ်ပတ်၍၊ ကတသုတ္တဂုဠေ–ပြုအပ်သော ချည်လုံးသည်၊ (ပလေတိ၌စပ်)၊ ဝါ–ကို၊ (ခိတ္တေ ၌စပ်)၊ နိဗ္ဗေဌိယမာနမေဝ ပလေတိတိ–ကား၊ ပဗ္ဗတေဝါ–တောင်ပေါ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခဂ္ဂေဝါ–သစ်ပင်ဖျား၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌတ္တာ–တည်၍၊ ခိတ္တံ–ပစ်ချအပ်သည်၊ (သမာနံ–ဖြစ်လသော်၊) သုတ္တပဗ္ဗမာဏေန–ချည်၏ ပမာဏဖြင့်၊ နိဗ္ဗေဌိယမာနမေဝ–ဖြေလျက်သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ–

ဒေါဏမိတေ။ ။ဒေါဏသဒ္ဒါသည် "တစ်စိတ်"အနက်ကို ဟောဏ၊ ဤ၌ တစ်စိတ်ဝင်တောင်းကို ယူပါ၊ သုခဒုက္ခကို တကယ်အားဖြင့် ချင့်၍ မဖြစ်သောကြောင့် မိတေကို "မိတ်ဝိယ"ဟု ဝိယထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် "ဒေါဏမိတေ"ကို ရူပကအလင်္ကာဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သောစကားဟု ပြသည်၊ မိတေကို "မိတ်"ဟု ဖွင့်ခြင်းဖြင့် နဝုလွန်သိကို ဧပြုထားသည်ဟုလည်းကောင်း, သို့မဟုတ် သဒ္ဒါကို နားမလည်၍ အမှား မှားဆိုခြင်းဟု သော်လည်းကောင်း ကြံပါ၊ ဤ "ဒေါဏမိတေ သုခဒုက္ခေ"ပါ၌ဖြင့် "သတ္တဝါတစ်ယောက်အတွက် သံသရာ၌ သုခပေါင်းမည်မျှ ဒုက္ခပေါင်းမည်မျှ ခံစားရမည်–ဟု တစ်ဘဝ၌ဖြစ်စေ, တစ်သံသရာလုံး၌ဖြစ်စေ သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သည်"ဟု ပြသည်။

နိဗ္ဗေဌိယမာနမေဝ။ ။ဝေဠဝတ်သည် ရစ်ပတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ၏! နိ ဥပသာရကြောင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဖြေခြင်းအနက်ကို ဟောဏ၏၊ ယပစ္စည်းကို ကမ္မကတ္တားအနက်၌ သက်စေ၍ "ဖြေလျက်သာလျှင်"ဟု ပေးရသည်၊ "ကသ္မာ ဘိဒ္ဓတေ သံယံ–ကျိုသည် ကိုယ်တိုင် ဖြိုရ"ကဲ့သို့တည်း။ [တစ်ဝါကျတည်း၌ အနက်တူလျှင် ဝိဘတ်တူရိုးတည်း၊ "သုတ္တဂုဠံ ခိတ္တံ နိဗ္ဗေဌိယမာနမေဝ"ဟု ရှိသင့်သည်၊ သဒ္ဒါမမှန်သော တိတ္ထိတို့၏ ဝါကျဟုသာ ယူပါ။]

သွား၏၊ သုတ္တေ-ချည်သည်၊ ခီဏော-ကုန်လသော်၊ တတ္ထေव-ထို ချည်ကုန်ရာ အရပ်၌သာ၊ တိဋ္ဌတိ-တန်ရပ်၏၊ နာ ဂစ္ဆတိ-မသွားတော့၊ ဧဝမေव-သာလျှင်၊ ဝုတ္တကာလတော-ဆိုအပ်ပြီးသော မဟာကပ် ရှစ်သန်းလေးသိန်းကာလထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အလွန်၊ နာ ဂစ္ဆတိ-မသွားတော့၊ ဣတိ ဒသေတိ။

နာ ဂစ္ဆတိ။ ။"စုရာဒိ ပလဓာတ်သည် ဂတိအနက် ရကွာအနက်တို့၌ ဖြစ်၏"ဟု ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ပလေတိကို"ဂစ္ဆတိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား "စုရာဒိ ပရဓာတ်မှ ရကို လပြုထားသည်"ဟု ဖွင့်သွားလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ သုတ္တဂုဏ ဥပမာဖြင့် "သတ္တဝါတို့၏ သံသရာသည် ကမ္ဘာပေါင်း ရှစ်သန်းလေးသိန်း အဂိုဏ္ဏ သတ်မှတ်ထားသောကြောင့် တဖြည်းဖြည်းကုန်ရမည်သာ၊ မည်သူ့အတွက်မျှ သံသရာ မကိုးပွားနိုင်"ဟု မက္ခလိဆရာပြသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒတော်။ ။ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် အလိုအားဖြင့် သတ္တဝါတစ်ယောက်အတွက် သံသရာကို အတိကျပိုင်းဖြတ် မဖြစ်ပါ၊ "ဒီယော ဗာလာန သံသာရော, သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ-သူတော်ကောင်းတို့၏ သစ္စာ ၄-ပါးစသော တရားကို နားမလည်သူ လူ့ဗာလတို့အတွက် သံသရာသည် အဆုံးမရှိအောင် ရှည်လျား၏"ဟု ဟောတော်မူပါသည်၊ ထို့ကြောင့် သစ္စာ ၄-ပါးစသော တရားကိုသိ၍ကျင့်သော သူတော်စင် ပညာရှင်များအတွက်ကား သံသရာသည် ယခုမှနောက် အရှည်ဆုံး လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းသာ ရှိနိုင်၍, ယခုဘဝမှာပင် နိဗ္ဗာန်မြင်အောင်လည်း တိုနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

မက္ခလိဂေါသာလဝါဒအဖွင့် ပြီး၏။

အဇိတကေသကမ္ဗလဝါဒ အဖွင့်

၁၇၁။ အဇိတဝါဒေ-အဇိတဝါဒ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ နတ္ထိ ဒိန္နံတိ-နတ္ထိ ဒိန္နံဟူသော စကားကို၊ ဒိန္နသ-ပေးလှူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာ၏၊ ဖလဘာဝံ-အကျိုး၏မရှိခြင်းကို၊ (အဇိတော-အဇိတသည်၊) ဝဒတိ။ [ဋီကာ၌ "ဒိန္နသ ဖလဘာဝံ"ဟု ရှိ၏, စာသွားကောင်းသည်။]

ဒိန္နံ။ ။"ဒါတဗ္ဗံတိ ဒိန္နံ"အရ ပေးလှူထိုက်သော အနု, ပါနစသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို မုချရ၏၊ သို့သော် ထို အလှူဝတ္ထုကို "နတ္ထိ"ဟု ပယ်၍ မဖြစ်၊ ထို ဒါနဝတ္ထုမှာ အထင်အရှားရှိသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ဒိန္နမည်သော ဒါနဝတ္ထုကိုခေါင်းတပ်၍ (နာမည်တပ်၍) ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူပြီးလျှင် ထို ဒါနစေတနာ၏ အကျိုးကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ ထို အကျိုးကိုသာ "နတ္ထိ ဒိန္နံ"ဟု ပယ်လိုရင်းဖြစ်သည်။ [ဒိန္နံတိ ဒေယျမေဝသိသေန ဒါနစေတနာယေव ဝုတ္တာ၊ တံ မုခေန ဖလန္တိ ဒသေတိ ဒိန္နသ ဖလဘာဝံတိ ဣမိနာ၊ပေ၊ သေနယော ယိဋ္ဌဟုတံတိ ဘောပိ၊-ဋီကာသစ်၊ ပါဠိတော်၌ ဤ အတိုင်း အနုက်ပေးထားသည်။]

မဟာယာဂေါ–အကြီးအကျယ် ပေးလှူပူဇော်ခြင်းကို၊ ယိဋ္ဌ–ယိဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ပါဟုနကသက္ကာရော–အာဂန္တုကဒါနဏ်ဖြစ်ဖြင့် ကောင်းစွာပြုခြင်း ပူဇော်ခြင်းကို၊ ဟုတန္တိ–ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတောာ–အလိုရှိအပ်၏၊ တမ္မိ ဥဘယံ–ထို ယိဋ္ဌ, ဟုတ ၂–ပါးစုံကိုလည်း၊ ဖလာဘာဝမေဝ–အကျိုး၏ မရှိခြင်းကိုပင်၊ သန္ဓာယ, ပဋိပက္ခိပတိ–ပယ်၏။

ယိဋ္ဌ, ဟုတံ။ ။ယိဋ္ဌဟု ယဇ်ဓာတ်သည်လည်းကောင်း, ဟုတံဟု ဟုဓာတ်သည်လည်းကောင်း ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အလှူပေးခြင်း အနက်ကိုဟောဏ်၊ ဤသို့ ဓာတ်နက်ရင်းမှာ တူသော်လည်း လူအများနှင့်ဆိုင်အောင် (အလှူရုံဆောက်၍ ပေးခြင်းကဲ့သို့) ကြီးကျယ်သော ပေးလှူပူဇော်ခြင်းကို "ယိဋ္ဌ"ဟု ယူ၍, ဧည့်ဝတ်ပြုသောအားဖြင့် အနည်းငယ် ပေးလှူပူဇော်ခြင်းကို "ဟုတ"ဟု ယူစေလိုသောကြောင့် ယိဋ္ဌကို "မဟာယာဂေါ"ဟု ဖွင့်၍ ဟုတံကို "ပါဟုနကသက္ကာရော" ဟု ဖွင့်သည်။

ပါဟုနကသက္ကာရော။ ။"ပါဟုနဘာဝေန–အာဂန္တုကဒါန အဖြစ်ဖြင့်၊ ကတ္တာဗ္ဗသက္ကာရော–ပြုထိုက်သော သက္ကာရတည်း"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ပါဟုနသဒ္ဒါကား "ပါဟုနံ ဝုစ္စတိ၊ပေ၊ အာဂန္တုကဒါနံ"ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်–သံဃာနုဿတိ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အရပ်တစ်ပါးမှလာသော အာဂန္တုက မိတ်ဆွေတို့ဖို့ သက္ကာရ (ကောင်းစွာ ချက်ပြုတ် ပြုလုပ်သောအားဖြင့် စီမံအပ်သော) ဒါနကို ဟောဏ်။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်များအလို ပကို ပဌမတ္ထ, အာကို အာနေတ္တာဟု ယူ၍ "ပဌမံ အာနေတ္တာ–အိမ်သူအိမ်သားတို့ မစားမီ ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူ၍၊ ဟုတဗ္ဗံ–ပေးထိုက်၏၊ ဣတိ ပါဟုနံ၊ ပါဟုနံယေဝ ပါဟုနကံ"သွတ္တဉ်ခ် ကပစ္စည်း၊ "ပါဟုနကဘာဝေန+ကာတဗ္ဗော+ သက္ကာရော ပါဟုနကသက္ကာရော"ဟု ပြုပါ၊ သက္ကာရောဉ်ကား "သမ္မာ–ကောင်းမွန်စွာ၊ ဝါ–အထူး၊ ကာရော–ပြုအပ်သော ပေးလှူဖွယ်တည်း၊ သက္ကာရော"ဟု ပြု၊ ဤအလို "ပါဟုနက သက္ကာရော–ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူ၍ ပေးထိုက်သော အာဂန္တုကဒါနအဖြစ်ဖြင့် ကောင်းစွာပြုအပ် သော ပေးလှူဖွယ်ပစ္စည်း"ဟုပေးမှ သဒ္ဒါရှိသမျှအနက်စုံသည်။ [စာအုပ်တို့ဉ်"ပဟောနကသက္ကာ ရော"ဟုရှိ၏၊ပါဉ် ရသပြု, ဟုဉ် ဥကို သြပြု၍ ပြီးနိုင်ပါ၏၊ သို့သော် ကောင်းမည်မထင်။]

တံပိ ဥဘယံ ဖလာဘာဝမေဝ။ ။"ယဇိတဗ္ဗံတိ ယိဋ္ဌ, ဟုတဗ္ဗံတိ ဟုတံ"ဟု ပြု၍ "ယိဋ္ဌ, ဟုတ"အရ အလှူဝတ္ထုရသော်လည်း ဒိန္နံတုန်းကကဲ့သို့ လှူကြောင်း စေတနာကို လည်းကောင်း, ထိုစေတနာ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း ယူပါ၊ ထိုအကျိုးများ မရှိဟု ပယ်သည်၊ ဤအလို "ယိဋ္ဌ–အကြီးအကျယ်ပူဇော်အပ်သော ယဇ်ကို ပေးလှူပူဇော်ကြောင်း စေတနာ၏ အကျိုးသည်]ဟုလည်းကောင်း, "ဟုတံ–အနည်းငယ် ပေးလှူပူဇော်အပ်သော ယဇ်ကို ပေးလှူ ပူဇော်ကြောင်း စေတနာ၏ အကျိုးသည်"ဟုလည်းကောင်း ပါဠိတော်ဉ် ပေးပါ။

၃–ပါး အထူး။ ။"နတ္ထိ ဒိန္နံ"ဖြင့် အနု, ပါနစသည်ကို လှူကြောင်း (ယခုခေတ် ရဟန်းတော်များအား ဆွမ်းလှူကြောင်း, သက်နှံ့စသည် လှူကြောင်း)စေတနာ၏ အကျိုးကို ပယ်၏၊"နတ္ထိ ယိဋ္ဌ"ဖြင့် ယဇ်ကြီးပူဇော်ကြောင်း စေတနာ၏အကျိုးကို ပယ်၏၊"နတ္ထိ ဟုတံ"

သုကတဒုက္ကဋာနံတိ-ကား၊ သုကတဒုက္ကဋာနံ-ကောင်းစွာပြုအပ် မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊ ကုသလာ ကုသလာနံ-ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ("ကမ္မာနံ"ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ဖလံဝိပါကောတိ-ဟူသော စကားကို၊ (ဝဒတိ ၌စပ်)၊ ယံ-အကြင် အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်ကို၊ ဖလန္တိ ဝါ-ဖလဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ယံ-အကြင်တူသောအကျိုးကို)၊ ဝိပါကောတိ ဝါ-ဝိပါကဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအံ့ပ်၏၊ တံ(ဖလံ ဝါ)-ထိုအကျိုးရင်း အကျိုးဆက်သည်လည်းကောင်း၊ (သော ဝိပါကောဝါ-ထိုတူသော အကျိုးသည်လည်းကောင်း၊) နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ ဝဒတိ။....နတ္ထိ အယံ လောကောတိ-ကား၊ ပရလောကေ-ဤ လောကမှတစ်ပါး, အခြားသော လောကမ်း၊ ဒ္ဒိတသ-တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွက်၊ အယံ လောကော-ဤလောကသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ နတ္ထိ ပရောလောကောတိ-ကား၊ဣမံလောကေ-ဤလောကမ်း၊ ဒ္ဒိတသာပိ-တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွက်လည်း၊

ဖြင့် ယဇ်ငယ် ပေးလှူပူဇော်ကြောင်း စေတနာ၏အကျိုးကို ပယ်သည်၊ ဤသို့ "နတ္ထိ ဒိန္နံ" စသော ၃-မျိုး၏ ထူးခြားပုံကို မှတ်ပါ။

မုဂ္ဂဲ။ ။"ပဟေနကသက္ကာရော-လက်ဆောင်အကျိုးငှာ ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်း ဝတ္ထု"ဟုလည်း မုဂ္ဂဲ အနက်ကွဲရှိ၏၊ သို့သော် လက်ဆောင်ပေးခြင်းကို ပူဇော်သက္ကာရဟု ဆိုရိုးမရှိ၊ "အဘျာဂတော သဗ္ဗပူဇေနိယော-ရှေးရှုရောက်လာသော ဧည့်သည်ကို အလုံးစုံသော လူတို့သည် ပူဇော်ထိုက်၏"ဟု ဟိတောပဒေသ၌ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဟုနကမည်သော အာဂန္တုကဒါနကို ပေးလှူပူဇော်ခြင်းကိုသာ "ဟုတ"ဟု ဆိုသင့်ရကား ထိုမုဂ္ဂဲကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

ဖလံ, ဝိပါကော။ ။"ဖလန္တိ အာနိသံသဖလံ နိသန္ဒဖလဉ္စ၊ ဝိပါကောတိ သဒိသဖလံ" ဟု ဋီကာမှင့်၏၊ထိုတွင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ အနာဂါမ်, ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းစသော အင်္ဂါ ၄-ပါး နှင့်ပြည့်စုံသော ဒါနမှ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယအကျိုးသည် (အကျိုးရင်းသည်) အာနိသံသဖလမည်၏၊ [ဓမ္မပဒ သုခသာမဏေရဝတ္ထုကို ကြည့်ပါ။] သင်္ဘာတ် (ဒသနိပါတ်)၌ သင်္ခြာဟူကာ၏ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား ဘိနပ်အလှူသည် သမုဒ္ဒြာ၌ ထောက်တည်ရာ လှေကို ရခြင်းကဲ့သို့ သော အကျိုးဆက်သည် နိသန္ဒဖလ (ရေစီးသကဲ့သို့ ဆက်၍စီးသွားသော အကျိုးဆက်)မည်၏၊ "ဝိပါကာ ဓမ္မာ"ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏ အရကောက်ကဲ့သို့ အကြောင်းကံနှင့် နာမ်ဝိပါက်ချင်း စသည်အားဖြင့် တူသောအကျိုးသည် ဝိပါကဖလမည်၏။

ပရလောကေ ဒ္ဒိတသ။ ။ဤ လူလောကမှတစ်ပါးသော နတ်ဗြဟ္မာလောက တိရစ္ဆာန် လောကတို့ကို "ပရလောက"ဟု ယူ၍ ထို ပရလောက၌ တည်နေသူစသည်အတွက် ထို ပရလောက၌သေလျှင် ပြတ်သောကြောင့် ပြောင်း၍လာဖို့ရာ "ဤလောက မရှိ"ဟု ဆိုလိုသည်။

ဣဓလောက ဒ္ဒိတသ။ ။လူ့လောကကို မိမိတို့အလိုအားဖြင့် ဤလောကဟု ယူပါ၊ ဤလောက၌ တည်နေသူ့အတွက်လည်း ဤဘဝမှာပင် ပြတ်သောကြောင့် ပြောင်းရွှေ့သွားဖို့ရာ အခြား ပရလောက မရှိတော့။

ပရော လောကော–ဤ လောကမှတစ်ပါး, အခြားသော လောကသည်၊ သဗ္ဗေ–အလုံးစုံးသော သတ္တဝါတို့သည်၊ (ကုဓလောကဌ် တည်သောသတ္တဝါ, ပရလောကဌ် တည်သောသတ္တဝါဟူသမျှတို့သည်)၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ–ထိုထိုလောကဌ်ပင်၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ–ပြတ်ကြရကုန်၏၊ ကုတိ ဒဿေတိ၊ နတ္ထိ မာတာ နတ္ထိ ပိတာတိ–ဟူသော စကားကို၊ တေသု–ထို အမိ အဖတို့ဌ်၊ သမ္မာပဋိပတ္တိ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိနှင့်–ကောင်းစွာ ပြုကျင့်ခြင်း, မကောင်းသဖြင့် ပြုကျင့်ခြင်းတို့၏၊ ဖလာဘာဝေ–အကျိုးမရှိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝဒတိ၊ နတ္ထိ သတ္တာ သြပပါတိကာတိ–ဟူသောစကားကို၊ စဝိတ္ဝာ–စုတေပြီး၍၊ ဥပပဇ္ဇနကာ–ကပ်၍ဖြစ်နိုင်ကုန်သော၊ ဝါ–ဆက်၍ဖြစ်နိုင်ကုန်သော၊ သတ္တာနာမ–သတ္တဝါတို့မည်သည်၊ နတ္ထိ–မရှိကုန်၊ ကုတိ ဝဒတိ။

မှတ်ချက်။ ။"နတ္ထိ ပရောလောကော"ဟု ဆိုသောကြောင့် အဓိတဆရာသည် "နတ်ဗြဟ္မာလောက, တိရစ္ဆာန်လောက မရှိ"ဟု ယူသည်ဟု မမှတ်ရ၊ ထိုသို့ယူလျှင် "နတ္ထိ အယံ လောကော"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဤလူ့လောကသည်ပင် မရှိ"ဟုဆိုလိုရာ ရောက်လိမ့်မည်၊ ပရောလောကောကိုလည်း "နောက်လောက=တမလွန်လောက (ဤဘဝမှ နောက်ဌ်ရောက်ရမည့် လောက)"ဟု အခြားနေရာဌ် ပေးနိုင်သော်လည်း ဤနေရာဌ် မပေးပါနှင့်၊ "ဤလောကမှတစ်ပါး တခြားလောက"ဟုသာ ပေးပါ၊ သုတ်မဟာဝါ, ပါယာသိရာဇညသုတ်ဌ် လူမှတစ်ပါးသော (ထို အခိုက်ဌ်ရှိနေသော)နတ်တို့ကို "ပရလောကဌ် တည်သူများ"ဟု ဆိုပါသည်။

နတ္ထိ မာတာ, ပိတာ။ ။မျက်မြင်ဖြစ်သောကြောင့် အမိ အဖတို့ကို "မရှိ"ဟု မဆိုလို၊ "ထိုမိဘတို့ဌ် ကောင်းစွာပြုခြင်း မကောင်းသဖြင့်ပြုခြင်းသည်လည်း မရှိ"ဟု မဆိုလို၊ နောက်ဘဝ ဆိုတာ ကိုယ်ကမရှိဟု ယူထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် "ထို မိဘတို့ဌ် ကောင်းစွာပြုခြင်း မကောင်း သဖြင့်ပြုခြင်း၏ အကျိုးမရှိတော့"ဟုသာ ဆိုလိုသည်။

နတ္ထိ သြပပါတိကာ။ ။"သြပပါတိကာ"အရ ပါဠိဌ် သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေနေသူကို မယူရ၊ "ဥပပတန္တိ–ရှေ့တစ်ဘဝမှ နောက်တစ်ဘဝဌ် ကပ်၍(ဆက်၍) ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ကုတိ သြပပါတိကာ"ဟုပြု၍ ရှေ့ဘဝမှ ဤဘဝဌ်ဖြစ်လာသူကို "သြပပါ တိက"ဟု ယူပါ၊ ပတာဓတ်သည် ဂတိအနက်ဟော၊ ဂတျတ္ထဟူသည်လည်း ပဝတ္တနတ္ထကို ဟောနိုင်၏၊ "သတ္တဝါဟူသမျှသည် တစ်ဘဝပြီးလျှင် ပြတ်သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဘဝကူး ပြောင်းလာသူ မရှိ"ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပုဗ္ဗဠေကသ ဝိယ ကုမောသ သတ္တာနံ ဥပ္ပါဒေါနာမ ကေဝလော–ဤ သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ခြင်းမည်သည် သက်သက် ရေပွက်ပမာ တစ်သက်လျှာ သာတည်း၊ နှ စဝိတ္ဝာ အာဂမနပုဗ္ဗကော နတ္ထိ–စုတေပြီး၍ ရောက်လာဖို့ရန် ရှေးရှုပြုသောပုဂ္ဂိုလ် မရှိ၊–ဋီကာ။]

ပါဠိတော်။ ။"နတ္ထိ လောကေ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ၊ပေ၊ ပဝေဒေန္တိ"ဟု ပါဠိတော်ဌ်ရှိသော်သည်; ထိုပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာက မဖွင့်သောကြောင့် ဋီကာကဖွင့်ရသည်၊ ဖွင့်ပုံကား– သမဏောနနာမ ယာထာဝတော ဇာနန္တေန ကာသစိ ကိဉ္စိ အကထေတွာ သညတေန ဘဝိတဗ္ဗံ–ဂုဟန်းဆိုတာ ဟုတ်မှန်စွာသိလို့ရှိရင် မည်သူ့အားမျှ မည်သို့သော တရားကိုမျှ မဟောဘဲ

စာတုမဟာဘူတိကောတိ–ကား၊ စတုမဟာဘူတမယော–၄ ပါးသော မဟာဘုတ်တို့ဖြင့်ဖြစ်၏၊ (၄–ပါးသော မဟာဘုတ်အတိုင်း၏၊) ပထ၀ီ ပထ၀ီ ကာယန္တိ–ကား၊ အဋ္ဌတ္ထိက ပထ၀ီဓာတု–အဋ္ဌတ္ထဉ်ဖြစ်သော ပထ၀ီဓာတ်သည်၊ ဗာဟိရ ပထ၀ီဓာတုံ–ဗဟိဒ္ဓ ပထ၀ီဓာတ်သို့၊ (အနုပေတိ ၌စပ်)၊ အနုပေတီတိ–ကား၊ အနုယာတီ–အစဉ်သွား၏၊ ၀ါ–ကပ်ရောက်၏၊ အနုပဂစ္ဆတီတိ–အနုပဂစ္ဆတိ

နှုတ်ကို စောင့်စည်းလျက်နေသင့်သည်၊ အညထာ အဟော ပုရိသိကာနာမ သိယာ–ဤသို့ မစောင့်စည်းလျှင် ယောကျ်ားစွမ်း(လူစွမ်း)ပြုရာ ရောက်သည်၊ ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိ–အခြားသူတစ်ယောက်သည် အခြားသူတစ်ယောက်အတွက် ဘာအကျိုးကို လုပ်ပေးနိုင်လတ်နည်း၊ (ဘာမျှလုပ်မပေးနိုင်–ဟူလို၊) တထာစ အတ္တနော သမ္ဘာဒနံ ကဿစိ အ၀ဿယောဝေ နံ သိယာ–ထို့ကြောင့်ပင် မိမိက သူ့ကို (အကျိုး တစ်စုံတစ်ခု)ပြီးစေခြင်းအမှုသည် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ မိုရာအကြောင်းသည်ပင်မဖြစ်နိုင်၊ ဣတိ အာဟ၊ ယေ ဣမဘ္ဘ၊ပေ၊ ပဝေဒေန္တိတိ–ဤကား မဖွင့်အပ်သော အဖွင့်အကြောင်းတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား–"ဤလောကကိုလည်းကောင်း, ဟိုလောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင်သိ၍ မျက်မှောက်ပြု၍ သူတပါးကို သိစေနိုင်လောက်အောင် ကောင်းစွာကျင့်ကြသော သမဏ ဗြာဟ္မဏာတို့ဆိုတာ လောကဌ် မရှိကြပါ၊ ထိုသို့အဟုတ်မသိဘဲ ဟောပြောနေသူကား လူစွမ်းပြနေသူများသာ ဖြစ်သည်"ဟူလို။

စာတုမဟာဘူတိကော။ ။"စတူသု မဟာဘူတေသု+နိယုတ္တောာ"ဟု ဋီကာဌ် ၀စနတ္ထပြု၏၊ "စတ္တာရော+မဟာဘူတာ စတုမဟာဘူတာ၊ စတုမဟာဘူတေ+နိယုတ္တောာ စာတုမဟာဘူတိကော" ဟု ပြုစေလိုရင်းတည်း၊ နိယုတ္တအနက်ဌ် ဏိကပစ္စည်းသက်။

စတုမဟာဘူတမယော။ ။"စာတုမဟာဘူတိကော အယံ ပုရိသော–ဤယောကျ်ားသည် လေးပါးသောမဟာဘုတ်တို့ဌ် ယှဉ်၏"ဟု ဆိုသောကြောင့် ယှဉ်ဘက် မဟာဘုတ်တစ်ခြား, ယှဉ်ရာယောကျ်ားတစ်ခြားဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ ထင်မှားဖွယ်ကို ပယ်လိုသောကြောင့် "စတုမဟာဘူတမယော"ဟု ဖွင့်သည်၊ **ဆိုလိုရင်းကား–**"ဤယောကျ်ားသည် ၄–ပါးသော မဟာဘုတ်အတိုင်း၏"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအဖွင့်သည် "စာတုမဟာဘူတိကော"၏ ဝိဂြိဟ်ပြ မဟုတ်, အနက်မျှကို ပြသောအဖွင့်တည်း။

ဋီကာသစ်။ ။အတ္ထမတ္ထတော ပန ဒသေတုံ စာတုမဟာဘူတမယောတိ ၀ုတ္တံ၊ ယထာ ဟိ မတ္တိကာယ နိဗ္ဗတ္တံ ဘာဇနံ မတ္တိကာမယံ–မြေညက်ဖြင့်ဖြစ်သော အိုးခွက်သည်"မတ္တိကာ မယ"မည်သကဲ့သို့၊ ဧ၀မယမ္ပိ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ နိဗ္ဗတ္တောာ စတုမဟာဘူတမယောတိ ၀ုစ္စတိ၊ "နိဗ္ဗတ္တအနက်ဌ် မယပစ္စည်းသက်၍ "စတုမဟာဘူတမယ"ဟု ဖြစ်သည်"ဟူလို။

အနုပေတိ, အနုပဂစ္ဆတိ။ ။"အနု+ပ+ဣဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော အနုပေတိကို "အနုယာယတိ" ဟု အနု+ယဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်၏၊ ဣဓာတ်နှင့် ယာဓာတ်သည် ဂတိအနက်ချင်း တူ၏၊ "ပဥ္စပသာဒကို အနက်မရှိ"ဟုဆိုလိုသည်၊ အနုပဂစ္ဆတိဌ်လည်း (ပ)သည်အနက်မရှိ, ထို့ကြောင့် အနုပေတိ၏

ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တသေဝ–ထို အနုပေတိသဒ္ဒါ၏ပင်၊ ဝေဝစနံ–ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တည်း၊ အနုဂစ္ဆတိ–အစဉ်သွားတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထောပိ–ဤအနက်သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ဥဘယေနာပိ–အနုပေတိ, အနုပဂစ္ဆတိ ၂–ပုဒ်ဖြင့်လည်း၊ ဥပေတိ–ကပ်ရောက်၏၊ ဥပဂစ္ဆတိ–ကပ်ရောက်၏၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒသေတိ၊ အာပါဒီသုပိ–အာပေါဓာတ် အစရှိသည်တို့ဌ်လည်း၊ ဧသေဝ နယော–ဤနည်းပင်တည်း။

ဣန္ဒြိယာနိတိ–ကား၊ မနုစ္ဆဌာနိ–မနိန္ဒြေလျှင် ခြောက်ပါးမြောက် ရှိကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ–ဣန္ဒြေတို့သည်၊ (သက်မဲ့ဌ် ဌ်စပ်)၊ သက်မဲ့ဌ်တိ–ကား၊ အာကာသ–ကောင်းကင်သို့၊ ပက္ခန္ဒန္တိ–ပျံသွားကြကုန်၏၊ အာသန္ဒိပဠမာတိ–ကား၊ နိပန္နမဏ္ဍေန–လျောင်းရာ ညောင်းစောင်းအားဖြင့်၊ ပဠမာ–၅ ခုမြောက်ရှိကုန်သော၊ (ပုရိသာ

ဝေဝစနဟု ဆိုသည်။....**ဆိုလိုရင်းကား**–"သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်ဌ် တည်ရှိသော အဋ္ဌတ္တိက ပထဝီဓာတ်သည် နဂိုက ဗဟိဒ္ဓပထဝီမြေကြီး၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌတ္တသန္တာန်သို့ ရောက်လာသော ပထဝီတည်း၊ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်သို့ ရောက်သောအခါ "သတ္တဝါ"အဖြစ်ဖြင့် တည်တော့၏၊ ယခုအခါ ထိုသတ္တဝါ သေဆုံးသောကြောင့် (အိုး စသည်ဌ်ရှိသော ပထဝီသည် အိုးကွဲသောအခါ မြေကြီးသို့ ပြန်၍ရောက်သကဲ့သို့) အဋ္ဌတ္တိကပထဝီသည် အပြင်မြေကြီးဟူသော ဗဟိဒ္ဓပထဝီသို့ ပြန်၍ ပေါင်းရတော့သည်"ဟုလို။

အာပါဒီသုပိ ဧသေဝနယော။ ။မဟာသမုဒ္ဒြာမှ ပဋ္ဌာန်နတ်သည် ယူအပ်သော ရေသည် မိုးရေအဖြစ်ဖြင့် မဟာသမုဒ္ဒြာရေသို့ ပြန်၍ပေါင်းသကဲ့သို့ ထိုအတူ ဗဟိဒ္ဓအာပေါဓာတ် (ရေ)မှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းခွဲ၍ ခန္ဓာကိုယ် အဋ္ဌတ္တသန္တာန်သို့ သတ္တဝါအဖြစ်ဖြင့် ရောက်လာသော ရေသည် သေဆုံးသောအခါ မူလဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓအာပေါဓာတ် (ရေ)သို့ ပြန်၍ပေါင်းရတော့၏။

တေဇော ဝါယော။ ။နေရောင်ခြည်မှယူအပ်သော ဣန္ဒဂို (မိုးကြိုးလောင်မီး)သည် မူလ နေရောင်မီးနှင့် ပေါင်းမိသကဲ့သို့ ဗဟိဒ္ဓတေဇောဓာတ်မှ သတ္တဝါအဖြစ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ် အဋ္ဌတ္တသန္တာန်သို့ ရောက်လာသော တေဇောမီးသည် သေသောအခါ၌ ဗဟိဒ္ဓတေဇောမီးသို့ ပြန်၍ပေါင်းရတော့၏၊ လေအထုမှထွက်လာသော ဝါယောဓာတ်လေသည် မူလ လေအထုသို့ ပြန်၍ ပေါင်းသကဲ့သို့ ဗဟိဒ္ဓဝါယော (လေ)မှ သတ္တဝါအဖြစ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ် အဋ္ဌတ္တသို့ ရောက်လာသော ဝါယောဓာတ် (လေ)သည် သေသောအခါ အပြင် ဗဟိဒ္ဓဝါယောဓာတ် (လေ)သို့ ပြန်၍ပေါင်းရတော့သည်ဟု တိတ္ထိဆရာကြီးက ဆိုလိုသတတ်။

မနစ္ဆဌာနိ။ ။မနောယေဝ ဆဋ္ဌ ယေသံတိ မနစ္ဆဌာနိ–မနဟူသော ၆–ခုမြောက်ရှိသော စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှာ ကာယ ဣန္ဒြေတို့၊"စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ ၆–ပါးတို့သည် သတ္တဝါ သေသောအခါ သူတို့ယုဇိုရာအာရုံ မရှိတော့သဖြင့် အာကာသကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကြသည်" ဟု ဆိုလိုသတတ်။

ဂစ္ဆန္တိ ၌စပ်)။ မဠောစေဝ–ညောင်စောင်းသည်လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော–၄ ခု ကုန်သော၊ မဠုပါဒေ–ညောင်စောင်းခြေတို့ကို၊ ဂယောတ္တာ–ကိုင်၍၊ ဌိတာ–တည်ကုန်သော၊ စတ္တာရော–၄ ယောက်ကုန်သော၊ ပုရိသာစ–ယောကျ်ားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (အာဒါယ ဂစ္ဆန္တိ ၌စပ်)။ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။

ယာဝါဌဟနာတိ–ကား၊ ယာဝသုသာနာ–သုသာန်တိုင်အောင်၊ (ပညာယန္တိ ၌စပ်)။[အာဌဟနံ သုသာနဿ။–အဘိဓာန် ၄၀၅။] ပဒါနီတိ–ကား၊ အယံ–ဤသူသည်၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝါ–သည်ပုံသည်နည်း၊ သီလဝါ–သီလရှိသူသည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊(အယံ–သည်၊) ဧဝံ–သို့၊ဝါ–နည်း၊ ဒုဿီလော–သီလမရှိသူသည်၊(အဟောသိ)၊ ဣတိ အာဒိနာ–ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန–နည်းဖြင့်၊ ဗဝတ္တာနိ–ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂုဏာဂုဏပဒါနိ–ဂုဏ်အစု, အပြစ်အစုတို့သည်၊ (ပညာယန္တိ ၌စပ်)၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဧတ္ထ–ဤ ပဒါနိ ပညာယန္တိဟူသော ပါဋ်၌၊ သရီရမေဝ–ကိုယ်ကိုပင်၊ ပဒါနိတိ–ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ–အလိုရှိအပ်၏။ [သရီရံ ကိုင်ဆ၍ အဓိပ္ပေတံဟု ဧကဝုစ်ထားသည်။]

ကာပေါတကာနီတိ–ကား၊ ကပေါတဝဏ္ဏာနိ–ခိုဂ္ဂက်၏အဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိကုန်သည်၊ ပါရာဝတပက္ခိဝဏ္ဏာနိ–ခိုဂ္ဂက်၏အဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိကုန်သည်၊ (ဘဝန္တိ ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဘဿန္တာတိ–ကား၊ ဘသ္မန္တာ–ပြာဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိကုန်၏၊ [ဘဿနှင့် ဘသ္မကို"ပရိယာယ်"ဟု ဆိုလို

အာသန္နိပဋ္ဌမာ။ ။အာသန္နိ+ပဋ္ဌမော ယေသံတိ အာသန္နိပဋ္ဌမာ၊ ညောင်စောင်း၏ ခြေ ၄–ချောင်းကိုထမ်းကြသော ယောကျ်ား ၄–ယောက်နှင့် အာသန္နိကိုပေါင်းလျှင် အာသန္နိသည် ပဋ္ဌမဖြစ်၏။

ပဒါနိ။ ။ပဌမနည်း၌ "ပဒ"သဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂုဏာဂုဏ ပဒါနိတိ ဂုဏဒေါသကောဋ္ဌာသာနိ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်၊ ဒုတိယနည်း၌ကား သရီရ အနက်ဟောတည်း၊ "တံတံ ကြိယာယ–ထိုထိုအမှုအရာ ကြိယာသည်၊ ပဒ္ဓိတဗ္ဗတော–ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သရီရမေဝ ပဒါနိ–ကိုယ်သည်ပင် ပဒတို့မည်၏"–ဋီကာ၊ "ပဒ္ဓိတဗ္ဗာနိတိ ပဒါနိ"ဟုပြု။

ကာပေါတကာနိ။ ။ကပေါတသ+ဏ္ဍမာနိ ကာပေါတာနိ၊ ဏ္ဍဒ်အနက်၌ ဏ ပစ္စည်း၊ ကာပေါတာနိယေဝ ကာပေါတကာနိ၊ သွတ္ထၿ က ပစ္စည်း၊ ခိုဂ်ဥစ္စာဖြစ်သော အတောင်တို့၊ ထို့နောက် ကာပေါတကာနိ ဝိယာတိ ကာပေါတကာနိ–ခိုဂ်၏အတောင်နှင့် တူသောအဆင်းတို့၊ (အဖြူ အညိုရောနေသော အဆင်းတို့)၊ ထို့နောက် "ကာပေါတကာနိ ယေသံတိ ကာပေါတကာနိ–ခိုတောင်နှင့်တူသော အဆင်းရှိသော အရိုးတို့"ဟု ပြုစေလို၍ "ပါရာဝတပက္ခဝဏ္ဏာနိတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဋီကာ၌ "ပါရာဝတပက္ခိဝဏ္ဏာနိ"ဟုလည်း မူကွဲရှိသေး၏၊ "ခိုဂ္ဂက်၏အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော အရိုးတို့"ဟု ပေးပါ။]

သည်၊ ဘသ္မာ+အန္တော ယာသံ အဟုတိနန္တိ ဘသ္မန္တာ။] ဝါ–တစ်နည်း၊ အယမေဝ–ဘသ္မန္တာဟူသော ဤပါဠိသည်ပင်၊ ပါဠိ–ပါဠိတော်ရင်းတည်း၊ အာဟုတိယောတိ–ကား၊ ပါဟုနက သက္ကာရာဒိဘောဒံ–အာဂန္တုကဒါနအဖြစ်ဖြင့် ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပေးလှူ ပူဇော်ဖွယ်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ယံ ဒိန္နဒါနံ–အကြင် ပေးလှူအပ်သော ဒါနသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သဗ္ဗံ–သော၊ တံ–ထိုဒါနသည်၊ ဆာရိကာဝသာနမေဝ–ပြာ အဆုံးရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊ တတော–ထို ပြာမှ၊ ပရံ–၌၊ ဖလဒါယကံ–အကျိုးကိုပေးစွမ်းနိုင်သည်၊ ဟုတ္တာ, နု ဂစ္ဆတိ-မသွားနိုင်၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။ ["နု တတော ပရံ"စသော အဖွင့်သည် သဒ္ဒတ္ထမဖြစ်နိုင်သော ကြောင့် အတ္ထောအရ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ယူပါ။]

ဒတ္တုပညတ္တံတိ–ကား၊ ဒတ္တုဟိ ဗာလမနုဿေဟိ–လူပြိန်း, လူအ, လူန, လူထိုင်းတို့သည်၊ ပညတ္တံ–ပညတ်အပ်ပြီ၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိံ, ဝုတ္တံ, ဟောတိ)၊ အဗုဒ္ဓီဟိ–အမြော်အမြင် ပညာမရှိကုန်သော၊ ဗာလေဟိ–လူပြိန်း, လူအ, လူန,လူထိုင်းတို့သည်၊ ဣဒံ ဒါနံ–ဤအလှူကို၊ ပညတ္တံ-ပညတ်အပ်ပြီ၊ ပဏ္ဍိတေဟိ-အမြော်အမြင် ပညာရှင်တို့သည်၊ ဣဒံ ဒါနံ, နု ပညတ္တံ–ပညတ်အပ်သည်မဟုတ်၊ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)။ [ဣဒံ ဝုတ္တံ ပြန်လှည့်ဖို့ရန် "ဣတိ"သဒ္ဒါထည့်သည်။] (ဣမိနာ–ဤ ဒတ္တုပညတ္တံဟူသော ပါဠိဖြင့်)၊ [ဒသ္သေတိ၏ ကရိယာထည့်သည်။] ဗာလာ–လူပြိန်း,လူအ,လူန, လူထိုင်းတို့သည်၊ ဒေန္တိ–ပေးကြ,ကမ်းကြ, လှူဒါန်းကြကုန်၏၊ ပဏ္ဍိတာ–လူပါး,လူနပ်, လူတတ်,လူတော်, လူပေါ,လူဇော်လုပ်သူတို့သည်၊ ဂဏှန္တိ–ယူကြကုန်၏၊ ဣဒံ–ကို၊ ဒဿေတိ–ပြ၏။

အာဟုတိယော။ ။အာဟရိတ္တာ–အဝေးမှဆောင်ယူ၍+ ဟုယန္တေ–ပေးလှူပူဇော်အပ်ကုန်၏၊ ဣဒံ အာဟုတိယော၊ ဤ"အာဟုတိ"အရ ဒိန္န, ယိဋ္ဌ, ဟုတ ၃–မျိုးလုံးကို ယူစေလိုသော ကြောင့် "ပါဟုန သက္ကာရာဒိဘေဒံ၊ပေ၊ သဗ္ဗံ တံ"ဟု မိန့်သည်။

ဒတ္တုပညတ္တံ။ ။"ဒဗ္ဗန္တိ မုယ္ယန္တိတိ ဒတ္တု"ဟု ဋီကာတို့ ဝိဂ္ဂဟပြုကြ၏၊ "ဒဗ္ဗဓာတ်, တု ပစ္စည်း ဓာတ္တွန်ချေ, ဒွေဘော်လာဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ သို့သော် ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဒဗ္ဗ ဓာတ်ကိုမတွေ့ရ၊ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသူစိ၌ ဒါဓာတ်, ကုစ္ဆာယံ, ဂတိယံဝါ"ဟု ဆို၏၊ "ဒါတိ ကုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆတီတိ ဒတ္တု–စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့ရောက်သော လူဖျင်း"ဟု ပြုပါ၊ ဒတ္တုဟိ+ပညတ္တံ ဒတ္တုပညတ္တံ–မိမိပစ္စည်းကို သူတပါးအား ပေးခြင်းဟူသော ဒါနမှုကို လူပြိန်း, လူအ,လူန, လူထိုင်းတို့ ပညတ်ထားအပ်သည်–ဟူလို၊ လူပြိန်း, လူအ,လူန, လူထိုင်းတို့သည် ပေးကြ,ကမ်းကြ, လှူဒါန်းကြကုန်၏၊ လူပါး, လူနပ်, လူတတ်, လူတော်, လူပေါ, လူဇော်လုပ်သူတို့သည် ချောက်ကာ မြောက်ကာ, ချော့မြူကာဖြင့် ဝမ်းသာကြည်ဖြူ ခံယူကြကုန်၏။ [ဤနေရာ၌ "ဗာလ–လူမိုက်, ပဏ္ဍိတ–ပညာရှိ"ဟူသောအနက် မဟုတ်ပါ၊ ပေးခဲ့သောအနက် အတိုင်းသာ အဓိတ္ထဆရာ ဆိုလိုပါသည်။]

တတ္ထ–ထိ ၃–ယောက်သော ဆရာကြီးတို့တွင်၊ ပူရဏော–ပူရဏာဆရာကြီးသည်၊ ကရောတော နှ ကရိယတိ ပါပံတိ–ဟူ၍၊ ဝဒန္တော–ပြောဟောသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊ ဝါ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်)၊ ကမ္မံ–ကို၊ ပဋိဗာဟတိ–တားမြစ်၏၊ အဇိတော–အဇိတဆရာကြီးသည်၊ ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိတိ–ဟူ၍၊ ဝဒန္တော (ဟုတ္တာ), ဝိပါကံ–အကျိုးကို၊ ပဋိဗာဟတိ–၏၊ မက္ခလိ–မက္ခလိဆရာကြီးသည်၊ နတ္ထိ ဟေတူတိ–ဟူ၍၊ ဝဒန္တော (ဟုတ္တာ), ဥဘယံ–ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးလုံးကို၊ ပဋိဗာဟတိ–၏။

တတ္ထ–ထိ ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးတို့တွင်၊ ကမ္မံ–ကံကို၊ ပဋိဗာဟန္တေ နာပိ–တားမြစ်သော ပူရဏာဆရာကြီးသည်လည်း၊ ဝိပါကော–အကျိုးသည်၊ ဝါ–ကို၊ ပဋိဗာဟိတော–တားမြစ်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်တော့၏၊ ဝိပါကံ–ကို၊ ပဋိဗာဟန္တေ နာပိ–တားမြစ်သော အဇိတဆရာကြီးသည်လည်း၊ ကမ္မံ–ကံသည်၊ ဝါ–ကို၊ ပဋိဗာဟိတံ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗေပိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ–ဤ ဆရာကြီး ၃–ယောက်တို့သည်၊ အတ္ထတော–လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဥဘယပဋိဗာဟကာ–ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးလုံးကို တားမြစ်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ–

ကမ္မံ ပဋိဗာဟတိ။ ။"ကရောတော နှ ကရိယတိ ပါပံ, နတ္ထိ ပုညံ"ဟုဟောပြောလေ့ရှိသော ပူရဏာဆရာကြီးသည် ကံကို တားမြစ်၏၊ "နှ ကရိယတိ–ပြုသော်လည်း ပြုအပ်ရာမရောက်, ပြုအပ်သည်မမည်"ဟု ဆိုသောကြောင့် "အကြိယဝါဒ"ရှိသူလည်းဖြစ်၏၊ "အကြိယဒိဋ္ဌိက–ပြုအပ်ရာမရောက်ဟု အယူရှိသူ"လည်းဖြစ်၏။ [အကြိယံ ဣတိ+ဝါဒေါ ယဿတိ အကြိယဝါဒေါ၊ အကြိယံ ဣတိ+ဒိဋ္ဌိ အကြိယဒိဋ္ဌိ၊ အကြိယဒိဋ္ဌိ ယဿတိ အကြိယဒိဋ္ဌိကော။]

ဝိပါကံ ပဋိဗာဟတိ။ ။"ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ–သေလျှင် ပြတ်၏"ဟု ပြောဟောလေ့ရှိသော အဇိတဆရာကြီးသည် "အကျိုးပေးစရာဘဝ မရှိတော့"ဟု ဆိုရာရောက်သောကြောင့် အကျိုးကို တားမြစ်၏၊ "နတ္ထိ ဒိန္နံ"စသည်ဖြင့် ပြောဟောလေ့ရှိသောကြောင့် "နတ္ထိကဝါဒီ, နတ္ထိကဒိဋ္ဌိက"လည်းမည်၏။ [နတ္ထိယေဝ နတ္ထိကော၊ နတ္ထိကော ဣတိ ဝါဒေါ ယဿတိ နတ္ထိကဝါဒေါ၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒီ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကလည်း ထို အဇိတပင်တည်း။]

ဥဘယံ ပဋိဗာဟတိ။ ။"နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယ"စသည်ဖြင့် ပြောဟောလေ့ရှိသော မက္ခလိဂေါသာလဆရာကြီးသည် "အကြောင်းမရှိသောကြောင့် အကျိုးလည်းမရှိ"ဟု ဆိုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးလုံးကို တားမြစ်သော ဆရာတည်း၊ "နတ္ထိ ဟေတု–အကြောင်းမရှိ"ဟု ပြောဟောလေ့ရှိသောကြောင့် အဟေတုဝါဒီ, အဟေတုကဒိဋ္ဌိကလည်း မည်၏။

ဥဘယ ပဋိဗာဟကာ။ ။ကံဟူသောအကြောင်းကို တားမြစ်သော ပူရဏာဆရာကြီး၏ အလိုအားဖြင့် "အကြောင်းမရှိလျှင် အကျိုးလည်းမရှိ"ဟု တားမြစ်ရာရောက်၏၊ အကျိုးကို တားမြစ်သော အဇိတဆရာကြီး၏ အလိုအားဖြင့် အကျိုးမရှိလျှင်လည်း အကြောင်းကံမှာ

ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးလုံးကို တားမြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဟေတုက ဝါဒါစေ၀–အဟေတုကဝါဒရှိသူတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–အကြောင်းမရှိဟု ပြောဆိုကြောင်းအယူရှိသူတို့သည် လည်းကောင်း၊ အကြိယဝါဒါစ–အကြိယဝါဒ ရှိသူတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–ပြုအပ်သည်မမည်ဟု ပြောဆိုကြောင်းအယူရှိ သူတို့သည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိကဝါဒါစ–နတ္ထိကဝါဒရှိသူတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝါ–နတ္ထိဟု ပြောဆိုကြောင်းအယူရှိသူတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ။

အကျိုးပေးနိုင်သောသတ္တိ မရှိသောသောကြောင့် အကြောင်းကံကိုပါ တားမြစ်ရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် လိုရင်းအချုပ် အနက်အသားကို ထုတ်လိုက်လျှင် ဆရာကြီး ၃–ယောက်လုံးပင် ကံနှင့်အကျိုး ၂–မျိုးလုံးကို ပယ်ကြသူချည်းဖြစ်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "အတ္ထတော ဥဘယပဋိ ဗာဟကာ"ဟု မိန့်သည်။

အဟေတုကပေါ ဝါဒါစ။ ။ဥဘယပဋိဗာဟကာပုဒ်သည် ဟိတ်အနက်အတွင်း ၎တ်သော ဟေတုဂဗ္ဘ=ဟေတုမန္တ ဝိသေသနတည်း၊ ထို ဆရာကြီး ၃–ယောက်လုံးပင် ကံ–ဝိပါက် ၂–မျိုးလုံး တားမြစ်ရာရောက်သောကြောင့် အဟေတုကဝါဒရှိသူလည်း ဖြစ်နိုင်, အကြိယဝါဒရှိသူ လည်း ဖြစ်နိုင်, နတ္ထိကဝါဒရှိသူလည်း ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

[ဆောင်] ကရောတော နု ကရိယတိ ပါပံ, နှုတ်သံမြွက်ဟ, ပူရဏမည်, ဆရာသည်ကား, ဝါဒီအကြိယ, ဒိဋ္ဌိကကြောင့်, ကမ္မကိုဖယ်, အကြောင်းပယ်၏၊....

တစ်သွယ်မှတ်ကြ, ကာယသမ္ဘ၀, ဘေဒဘာ၀ါ, ပျက်သည့်ခါ၀ယ်, ပြတ်သည်သာ၀ေ, ပြောဟော လေ့ကြောင်း, ရသေ့ အဇိတ, ဆရာကမ္ဘ, ဥဒ္ဓေဒနှင့်, နတ္ထိကဝါဒီ, ကျိုးမသီဟု, ပီပီနှုတ်ကြွယ်, အကျိုးပယ်၏၊....

နောက်ဝယ်တရှိ, မက္ခလိကား, နတ္ထိဟေတု, အဟောပြု၍, အဟေတုက–ဝါဒဒိဋ္ဌိ, ယူရှိထင်ရှား, သူ့တရားဖြင့်, ၂–ပါးလုံးဖယ်, ကြောင်း ကျိုးပယ်၏၊....

သို့နှယ်ခွဲခြား, ကိုယ်စီပြားလည်း, ကြောင်းအားပယ်လျှင်, ကျိုးပယ်ပင်တည်း၊ ကျိုးအင်ဖယ်မှ, ကြောင်းပယ်သူပင်၊ သို့ဖြစ်အင်ကြောင့်, ယခင်ယူသီး, ဆရာကြီးတို့, နည်းအတူဆွယ်, ကြောင်း ကျိုးပယ်သည်, သုံးသွယ်ဝါဒ သဘောတည်း။

မှတ်ချက်။ ။"အဟေတုကပေါ နတ္ထိကဝါဒါစ"ဟူသော ဤစကားကို "ပဋိညာ၀စန"ဟု ဋီကာတို့ဆိုကြ၏၊ ထို ပဋိညာဟူသည် ၀နိ်ခံခြင်းဟူသော ပဋိညာမဟုတ်, ပြခဲ့သော ဥဘယ ပဋိဗာဟကာဟူသော ဟိတ်နှင့်စပ်၍ ထိုအကြောင်း၏ အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသော စကားတည်း၊ဥဘယ ပဋိဗာဟကဖြစ်သောကြောင့် ထိုဆရာကြီး ၃–ယောက်လုံးပင် အဟေတုက ဝါဒီစသည် အမည်ရှိကြသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည်၊ "ပဋိညာ ဥပမာဟေတု, ဥဒါဟရဏ နိဂ္ဂမ"ဟူသော ဝါကျအစိတ် ငါးပါးတွင် နိဂုံးစကားကိုပင် "ပဋိ–တစ်ဖန်ထပ်၍+ဥ–သိအပ် သောစကား"ဟူသော ၀စနတ္ထကြောင့် "ပဋိညာ"ဟု ဆိုထားသည်။ [အဟေတုကဝါဒါစေ၀ါတိ အာဒိ ပဋိညာ၀စန်, တပ္ပလဘာ၀ေန နိစ္ဆိတတ္တာ၊–ဋီကာ။]

ဝါပန–သည်သာမကသေး၊ ယေ–အကြင် တိတ္ထိယသာဝကတို့သည်၊ တေသံ–ထို ဆရာကြီးတို့၏၊ လဒ္ဓိ–အယူကို၊ ဂဟေတ္မာ–ယူ၍၊ ရတ္တိဌာနေ–ညဉ့်နေရာအရပ်ဌာလည်းကောင်း၊ ဒိဝါဌာနေ–နေ့နေရာအရပ်ဌာလည်းကောင်း၊ နိသိန္နာ–ထိုင်ကုန်လျက်၊ သဗ္ဗယန္တိ–သရဗ္ဗာယ်ကြကုန်၏၊ ဝါ–ရွတ်အံ့ကြကုန်၏၊ ဝိမံသန္တိ–အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြကုန်၏။

ပါပံ–မကောင်းမှုကို၊ ကရောတော–ပြုလသော်၊ ဝါ–ပြုသူသည်၊ နံ ကရိယတိ–မပြုအပ်၊ ဝါ–ပြုအပ်သည်မမည်၊ ဟေတု–ဟိတ်ဟူသော အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ပစ္စယော–ပစ္စည်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ မတော–သေသူသည်၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ–ပြတ်တော့၏၊ ဣတိ–သို့၊ (ဝိမံသန္တာနံ–စူးစမ်း ဆင်ခြင်ကြကုန်သော၊) တေသံ–ထိုသာဝကတို့၏၊ တသ္မိံ အာရမဏေ–ထိုအာရုံ၌၊ မိစ္ဆာသတိ–မှားယွင်းသော

ယေဝါပန၊ပေ၊ ဂဟေတ္မာ။ ။"ယေဝါပန"မှစ၍ "ကဏ္ဍကသဒိသာ"တိုင်အောင်သော ဤစကားသည် ထို ဆရာကြီးတို့၏အယူကို အတုလိုက်၍ ယူကြသော နောက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နိယာမောဏ္ဏန္တိ ဝိနိစ္ဆယ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသို့ သက်ရောက်ပုံကိုပြသော အဆုံးအဖြတ်) စကားတည်း။

သဗ္ဗယန္တိ ဝိမံသန္တိ။ ။[သံ+အဓိ+ဣဓာတ်ဖြစ်၍ "သဗ္ဗယန္တိ"ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ။] ရဟန်းတော်များသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ပိဋကတော်ကို ရွတ်ဖတ်သရဗ္ဗာယ်ကြသကဲ့သို့, အကြင် တိတ္ထိယသာဝကတို့သည် ထို တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား ပြုထားအပ်သော "ကရောတော ကာရယတောပေ၊ ကရောတော နံ ကရိယတိ ပါပ"စသော ကျမ်းစာ,...."နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော"စသော ကျမ်းစာ,...."နတ္ထိ ဒိန္နံ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ"စသော ကျမ်းစာတို့ကို ရွတ်အံ့နေကြ၏၊ ထိုကျမ်းစာတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြ၏၊ဥပမာ–ရဟန်းတော်များသည် မိမိ ရွတ်အံ့အပ်သောတရား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို စဉ်းစား ကြံစည်သကဲ့သို့တည်း။

တေသံ၊ပေ၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိတိ။ ။"တေသံတိ အာဒိ ဝိမံသနာကာရဒဿနံ"ဟု ဋီကာဖွင့်သော ကြောင့် "ကရောတော နံ ကရိယတိ"စသော စကားသည် စဉ်းစားပုံ အခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရဝါကျဟု ဆိုလို၏၊ သို့သော် ဣတိသဒ္ဒါကို အခြား အာကာရဝါကျများကဲ့သို့ ရှေ့ ဝိမံသန္တိကြိယာသို့ ပြန်၍မစပ်စေဘဲ "ဣတိ ဧဝံ ဝိမံသန္တာနံ တေသံတိ သမ္ဗန္ဓော"ဟု ဋီကာသစ်အစပ် ပြသည့်အတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ရသည်။

တသ္မိံ အာရမဏေ။ ။ထိုအာရုံဟူသည် ကံဆိုသောတရား၏ မရှိခြင်း, ထိုကံ၏ အကျိုးမရှိခြင်း, သေလျှင် နောက်ထပ်မဖြစ်တော့ဘဲ ပြတ်ခြင်းစသော အာရုံတည်း။

မိစ္ဆာသတိ။ ။သတိ စေတသိတ်သည် အကုသိုလ်စိတ်၌ မယှဉ်, သောဘနစိတ်၌သာ ယှဉ်၏၊ အကုသိုလ်၌ ယှဉ်မှ "မိစ္ဆာ"ဟု ခေါ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် မိစ္ဆာသတိ၏ တရားကိုယ်မှာ ထို အာရုံကို အမှန်ဟု ထင်၍ သာယာတတ်သောဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်လျက် အမှတ်ရသော တဏှာတည်း၊ (တစ်နည်း) တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော နာမ်ခန္ဓာ ၄–ပါးတည်း။ [မိစ္ဆာသတိ သန္တိဋ္ဌတိတိ မိစ္ဆာသတိ သခ်ါတာ လဒ္ဓိ သဟဂတာ တဏှာ သန္တိဋ္ဌတိ၊ပေ၊

သတိသည်၊ သန္တိဋ္ဌတိ–ကောင်းစွာတည်၏၊ စိတ္တံ–စိတ်သည်၊ ဧကဂ္ဂံ–တစ်ခုတည်း သော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ–တည်ကြည်သည်၊ ဟောတိ။

မိစ္ဆာသက်ပွါဒယော ဝိယ ဟိ မိစ္ဆာသတိနာမ ပါဠိယေကြော ကောစိဝမ္မော နတ္ထိ၊ တဏှာသိသေန ဂဟိတာနံ စတုန္နံပိ အကုသလကမ္မဋ္ဌာနမေတံ အဓိဝစနန္တိ မဗျိမာဂမဋ္ဌကထာယံ သလ္လေခသုတ္တ ဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။"မိစ္ဆာအယူ"ဟူရာ၌ "ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော တဏှာပဓာန စိတ္တုပ္ပါဒ်"ဟု အရကောက်၏၊ ထို အရကောက်အတိုင်းပင် ယခုအခါ၌ မှားသောအယူကို ယူစေကာမူ တဏှာဖြင့် ထိုအယူကို သာယာနေကြသည်မှာ အထင်အရှားဖြစ်ပေသည်။

သန္တိဋ္ဌတိ။ ။"မကောင်းမှုကို ပြုရာမရောက်, သေလျှင် ပြုတ်၏"စသောအာရုံကို မိစ္ဆာသက်ပွဟူသော မိစ္ဆာဝိတက်ဖြင့် ကြံဖန်များသောအခါ ထိုအာရုံသည် သဝိဂ္ဂဟ(အကောင် အထည်)အဖြစ်ဖြင့် ထင်လာ၏၊ (ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားသကဲ့သို့) ဘာဝိတ ဗဟုလီကတ ပြုသောအား ဖြင့် ထပ်၍ထပ်၍ ပွားသောအခါ ထိုအာရုံသည် နိဗ္ဗာနကွမ (မိစ္ဆာဉာဏ်ဖြင့် အကြည့်အရှု အစစ်အဆေး ခံနိုင်လောက်အောင်)ဖြစ်လာ၏၊ ထို နိဗ္ဗာနကွန္တိ ဟု ခေါ်အပ်သော မိစ္ဆာဉာဏ် ဖြင့် အာသေဝန္တ (မှီဝဲသော)ပုဂ္ဂိုလ်, ဗဟုလီကရောန္တ (ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုသော) ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မိစ္ဆာဝိတက်ကလည်း ထိုအာရုံသို့ ဆောင်ပို့ခြင်း, မိစ္ဆာဝါယာမကလည်း စိတ်ကို ထောက်ပံ့ပေခြင်းကြောင့် ပြအပ်ခဲ့သော မိစ္ဆာသတိသည် ထိုအာရုံ၌ စွဲမြဲစွာတည်နေတော့၏၊ ဥပမာ–ကမ္မဋ္ဌာန်းပေါက်ခါနီးဝယ် စိတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ ကောင်းစွာ တည်နေ သကဲ့သို့တည်း။

စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ။ ။သန္တိဋ္ဌတိကိုပင် "စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ"ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိတိ–ယထာသကံ ဝိတက္ကာဒိ ပစ္စယလာဘေန (အကြင်အကြင် မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဝိတက်အစရှိသော စျာန်အင်္ဂါအကြောင်းများကို ရသည့်အတွက်) တသ္မိံ အာရမဏေ အဝဋ္ဌိတ တာယ (ထိုအာရုံ၌သက်ဝင်၍ တည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) အနေကဂ္ဂတံ ပဟာယ ဧကဂ္ဂံ အပ္ပိတံဝိယ ဟောတိ။ [အပ္ပိတံဝိယသည် လောကီကုသိုလ်စျာန်တို့၏ အပ္ပနာရောက်ပုံကို ဥပမာပြသောစကားတည်း၊ ထို အကုသိုလ်သမာဓိလည်း အပ္ပနာသို့ ရောက်နေသလိုပင် တည်ကြည်သည်–ဟူလို။]

ဆက်ဦးအုံ–"စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ"ဟု စိတ်ကို ခေါင်းတပ်ထားသော်လည်း မိစ္ဆာသမာဓိကိုပင် ဆိုလို၏၊ ထို မိစ္ဆာသမာဓိလည်း (သမ္မာသမာဓိကဲ့သို့) မိစ္ဆာဝိတက်စသော (စျာန်အင်္ဂါအကြောင်း) အတူးတို့ကြောင့် ဘာဝနာအားရှိလာသောအခါ မှားသောအာရုံကို ကြံစည်ရာ၌လည်း တည်ကြည် ခြင်းကိစ္စ အတုကို ပြုနိုင်သည်သာ၊ ဥပမာ–သားမြီးဖျားကို မှန်အောင်ပစ်သော လေးသမား၏ မြှားကိုချိန်နေရာအခါ၌ မိစ္ဆာသမာဓိက တည်အောင် တည့်အောင် ပြုပေးသကဲ့သို့တည်း။

စဉ်းစားမှတ်။ ။ဤ မိစ္ဆာအယူကိုယူရာ၌ "စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ"ကို (ကမ္မဋ္ဌာန်းပေါက်၍ အပ္ပနာစျာန်သို့ ရောက်ပုံနှင့်)အလားတူပင် ဋီကာတို့ ဖွင့်ထား၏၊ အခြား ဘာသာအမျိုးမျိုး ၌လည်း, ဗုဒ္ဓဘာသာတွင်လည်း မူလ ကမ္မဋ္ဌာန်းအမှန်ကို ကပ်မြှောင်ထွင်ထားအပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းများ၌လည်းကောင်း, သက်ဝင် ယုံကြည်သူတို့သည် ထို အာရုံကို အာရုံပြု၍

ဇဝနာနိ–ဇောခုနစ်ကြိမ်တို့သည်၊ ဇဝန္တိ–စောကြာကုန်၏၊ ပဌမဇဝနေ–ပဌမဇော၌၊ သတေကိစ္ဆာ–ကုစားခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ ဝါ–ကုစား၍ ရကောင်းကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒုတိယာဒီသု–ဒုတိယဇော အစရှိသည်တို့၌၊ တတ–ထို့အတူတည်း၊ သတ္တမေ–သတ္တဇော၌၊ ဗုဒ္ဓါနံပိ–ဘုရားရှင်တို့၏သော်မှလည်း။ (ကုစားခြင်း ၌စပ်)၊ အတေကိစ္ဆာ–ကုစားနိုင်ခြင်း မရှိကုန်သည်၊ အနိဝတ္တိနော–မိစ္ဆာအယူမှ ဆုတ်နှစ်ခြင်း မရှိကုန်သည်၊ အရိဋ္ဌကဏ္ဌကသဒိသာ–အရိဋ္ဌရဟန်း, ကဏ္ဌကသာမဏေတို့နှင့် တူကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)။

ဘာဝိတ ဗဟုလီကတ(ပွားများမှု,အကြိမ်များစွာလေ့လာမှု)ကိုပြုကြ၏၊ ထိုသို့ပြုသောအခါသီလ မစင်ကြယ်စေကာမူ (ရဟန်းဖြစ်လျှင် နိုဝဋ္ဌိမှစ၍ အာပတ်မစင်ကြယ်စေကာမူ) သမာဓိရကြ၏၊ "တရားပေါက်သည်"ဟုဆိုရလောက်အောင် အခိုက်အတန့်မျှ စိတ်တည်ကြည်ကြလေသည်။

မိစ္ဆာလော, သမ္မာလော။ ။ထိုသမာဓိကို "မိစ္ဆာလော, သမ္မာလော"ဟု မေးလျှင်ကား သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဆုံးဖြတ်ဖို့လွယ်မည်မဟုတ်ပါ၊ ရွှေအတုကို ရွှေအစစ်ဟု ထင်၍ သုံးစွဲနေသူသည် သူ၏စိတ်၌ နှစ်ခြိုက်ရှင်ပျ အားရနေသော်လည်း ရွှေ၏အကြောင်းကို ကောင်းကောင်း နားလည်သူ့အတွက်မှာ ရက်စရာပင် ဖြစ်နေသကဲ့သို့ တရားအတုကို တရားအစစ်ထင်၍ ကြည်လင်ရှင်ပျနေသူ့အတွက်လည်း ထိုအတိုင်းပင် ဖြစ်စရာရှိပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားဟူသည် တဏှာကုန်ခန်း၍ ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိ အကျိုးရှိနိုင်ရကား "အကြင်တရားကို အားထုတ်၍ တဏှာ လောဘ ဒေါသ မာန ဣဿာ မစ္ဆရိယတို့ တကယ်နည်းလျှင် ထို တရားကို"တရားမှန်"ဟု ယူပါ၊ တဏှာ လောဘ ဒေါသ မာန ဣဿာ မစ္ဆရိယတို့မနည်းဘဲ အထင်ကြီး နေလျှင်ကား မာန်မာန အပိုဝင်လာသောကြောင့် "တရားမှား"ဟု မှတ်ကြပါလေ။

ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ ။ရှေ့အဖို့၌ စိတ်၏ ဇောဝိရ(ဝိထိ)တို့၏ အကြိမ်များစွာဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍ နောက်ဆုံး၌ မိစ္ဆတ္တနိယတသို့ရောက်မည့် ဇောဝါရကို ပြလိုသောကြောင့် "ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ"ဟု ဆိုသည်။ [ဥပမာ–မဂ္ဂဝိထိဖြင့် သမ္မတ္တနိယတသို့ ရောက်ရာအခါ၌ မရောက်မီ ရှေ့က ဝိပဿနာဇောဝိထိတွေ များစွာဖြစ်ပြီးမှ နောက်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝိထိဖြင့် သမ္မတ္တနိယတသို့ ရောက်ရသကဲ့သို့တည်း။]

ပဌမေ၊ ဒုတိယာဒီသု။ ။"ဇော ၇–ကြိမ်တွင် ပဌမဇောမှစ၍ ဆဋ္ဌဇောတိုင်အောင် ထို မိစ္ဆာအယူမှ ကင်းလွတ်အောင် ကုစားနိုင်သေး၏"ဟူသော စကားသည် ဓမ္မသဘော (တရားတို့၏ထုံးစံ)ကို ပြသောစကားသာတည်း၊ အလုပ်သဘောအားဖြင့်ကား ထို ဇော–၆ ကြိမ်အခိုက်၌ မည်သူမျှ မကုစားနိုင်တော့ပါ။ [တတာ ဒုတိယာဒီသူတို ဓမ္မသဘာဝဒဿန မတ္တမေတံ။]

သတ္တမေ၊ သဒိသာ။ ။သတ္တမဇော၌ကား မိစ္ဆတ္တနိယတသို့ ရောက်သောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သော်မှလည်း ထိုသူတို့ကို မိစ္ဆာအယူမှ လွတ်ကင်းအောင် မကုစားနိုင်တော့၊ သူတို့ကလည်း နောက်မဆုတ်ကြတော့၊ အရိဋ္ဌရဟန်းနှင့် ကဏ္ဌကသာမဏေတို့သည် ဘုရားရှင်ကို စွပ်စွဲရာရောက်ခဲ့သော အယူမှ နောက်မဆုတ်ကြတော့သကဲ့သို့တည်း၊ အကျယ်ကို ပါစိတ်ပါဠိတော်, သမ္ပါဏာကဝဂ်, ထို သိက္ခာပုဒ်များ၌ ကြည့်ပါ။

တတ္ထ–ထိ မိစ္ဆာအယူရှိသူတွင်၊ ကောစိ–အချို့သည်၊ ဧကံ–တစ်ခုသော၊ ဒဿနံ–မြင်ကြောင်းအယူသို့၊ သြက္ကမတိ–သက်ရောက်၏၊ ကောစိ–သည်၊ ဒွေ–၂ ခုကုန်သော၊ (ဒဿနာနိ–တို့သို့၊ သြက္ကမတိ–၏)၊ ကောစိ, တီဏိပိ–၃ ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ဒဿနာနိ သြက္ကမတိ)၊ ဧကသ္မိं–တစ်ခုသောအယူသို့၊ သြက္ကန္တေပိ–သက်ရောက်အပ်သော် လည်းကောင်း၊ ဒ္မိသု–တို့သို့၊ (သြက္ကန္တေသုပိ–လည်းကောင်း)၊ တီသု–တို့သို့၊ သြက္ကန္တေသုပိ–လည်းကောင်း၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောဝ–မြဲသော မိစ္ဆာအယူရှိသူသည်သာ၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏၊ (နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပြီ–ဟူလို၊) သဂ္ဂမဂ္ဂါဝရဏာ–ကောင်းကင်ဘုံ–နတ်ပြည်လမ်းကြောင်းကို ပိတ်ဆို့တတ်သော မိစ္ဆာအယူသို့လည်းကောင်း၊ မောက္ခမဂ္ဂါဝရဏာ–နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းကို ပိတ်ဆို့တတ်သော မိစ္ဆာအယူသို့လည်းကောင်း၊ ပတ္တော–ရောက်လေတော့၏။

တသ အတ္ထာဘာဝသ–ထိ အတ္ထာဘောဝ၏၊ (နိယတမိစ္ဆာအယူရှိရာ အတ္ထာဘောဝ၏၊) အနန္တရံ–အခြားမဲ့၌၊ သဂ္ဂပိ–နတ်ပြည်သို့သော်မှလည်း၊ ဂန္တုံ–ရောက်ခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော–မထိုက်တုန်းသေး၏၊ မောက္ခံ–နိဗ္ဗာန်သို့၊ (ဂန္တုံ–ငှာ၊) ပဂေဝ–အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရှိပါအံ့နည်း၊ (တစ်နည်း) ပဂေဝ–ရှေးဦးမဆွ, အစကပင်၊ မောက္ခံ–သို့၊ ဂန္တုံ–ငှာ၊ အဘဗ္ဗော–မထိုက်တော့၊ ဧသ (ဧသော) သတ္ထော–ဤသတ္တဝါသည်၊

ဧကံ၊ပေ၊ တီဏိပိ။ ။မိစ္ဆာအယူတစ်ခု၌သာ အာသေဝန (အလေ့အလာ)များသူသည် အယူတစ်ခုကိုသာ ယူ၏, ၂–ခု၌ အလေ့အလာများလျှင် အယူ ၂–ခုကို ယူ၏, ၃–ခုလုံး၌ အလေ့အလာများလျှင် ၃–ခုလုံးကို ယူသည်၊ တစ်ခုယူလျှင်လည်း နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက, နှစ်ခုသုံးခုယူလျှင်လည်း နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကပင်၊ တစ်ခုက အဝိစိ၌ အကျိုးပေးလျှင် ကျန်တစ်ခု, ၂–ခုက အနုဗလပွဒါယိကာ (အားပေးသောအယူ)ဖြစ်ရ၏၊ အနန္တရိယက် အများပြုမိရာ၌ ကံတစ်ပါးက အကျိုးကိုပေးလျှင် အခြားကံများက ထောက်ပံ့သကဲ့သို့တည်း။

သဂ္ဂပိ ဂန္တုံ, ပဂေဝ မောက္ခံ။ ။"ပတ္တော သဂ္ဂမဂ္ဂါဝရဏာ၊ မောက္ခမဂ္ဂါဝရဏာ"ကိုပင် "အဘဗ္ဗော၊ပေ၊ မောက္ခံ"ဟု ထပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ မောက္ခကိုထောက်လျှင် သဂ္ဂသည် ညံ့၏၊ ထို့ကြောင့် သဂ္ဂပိ၌ ပိသည် ဂရဟာဧောတကတည်း၊ ထို ပိဖြင့် မောက္ခ၏ သမ္ဘာဝနတ္ထကိုဆည်းပါ။ [ပဂေဝါတိ ပဋိက္ခေပတ္ထေ နိပါတော၊ မောက္ခသခ်ါတံ ပန နိဗ္ဗာနံ ဂန္တုံကာနာမ ကထာတိ အတ္ထော (အဘယ်မည်သော စကားနည်း၊) ဆိုဖွယ်မရှိ, ဟူလို၊–ဋီကာသစ်။]

တစ်နည်း။ ။အပိစ–ပဂေဝါတိ ပါ ဧဝ၊ ပဌမတရမေဝ မောက္ခံ ဂန္တုံ အဘဗ္ဗော, သဂ္ဂဂမနတောပိ ဒုရတရမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊–ဋီကာသစ်၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ ၂–နည်းပေးသည်၊ ထောမနိမိတ္တ ပဂေ(ပြဂေ)ကို အတိပါတောအတ္ထအဗျယပုဒ်ဟု ဆို၏။

ဝဋ္ဋခါဏုကောဿ။ ။ခါဏုဝိယာတိ ခါဏုကော၊ ဝဋ္ဋဿ–သံသရာဝဋ်၏၊ ခါဏုကော–သစ်ငုတ်နှင့် တူသူတည်း၊ ဝဋ္ဋခါဏုကော–သူ၊ သံသရာဝဋ်ထဲ၌ ခိုင်မြဲနေသောကြောင့် ဝဋ်၏ သစ်ငုတ်သဖွယ်ဖြစ်သူ။

ဝဋ္ဋခါဏုကော နာမ-ဝဋ်၏ သစ်ငုတ်သဖွယ်ဖြစ်သူ မည်သည်၊ ပထဝိဂေါပကော-မြေကိုစောင့်ရှောက်တတ်သူသည်၊ (ဟောတီ)။ [သေသူတိုင်း မြေကိုတိုးပွားသောကြောင့် "မြေကို စောင့်ရှောက်တတ်သူ"ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။] ယေဘုယ္ယေန-များသောအားဖြင့်၊ ဧဝရူပဿ-ဤသို့သဘောရှိသော မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊ ဘဝတော-ဘဝမှ၊ ဝုဋ္ဌာနံနာမ-ထခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ။

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ မိစ္ဆာအယူ၏ ဝဋ္ဋခါဏုတိုင်အောင် အပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘူတိကာမော-သံသရာ ပစ္စုပ္ပန်, နိဗ္ဗာန်အကျိုးပွားတိုးခြင်းကို လိုလားသော၊ ဝိစက္ခဏော-အထူးမြော်မြင်, ပညာရှင်သည်၊ အကလ္ယာဏဇနံ-သူတော်မဟုတ် လူယုတ်အပေါင်းကို၊ အာသီဝိသံ-လျင်စွာတက်သော အဆိပ်ရှိသော၊ ဥရဂံ ဣဝ-မြွေဆိုးကိုကဲ့သို့၊ အာရကာ-ဝေးစွာ၊ ပရိဝဇ္ဇေယျ-ရှောင်ကြဉ်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤကား သတိပေးခြင်းတည်း။

ယေဘုယ္ယေန။ ။"ဝဋ္ဋခါဏုကော"ဟု ဆိုသောကြောင့် "သံသရာက ဘယ်တော့မှ မလွတ်တော့"ဟု မမှတ်ရ၊ အကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်ကဲ့သို့ အားမကောင်း, ကုသိုလ်သည် အပြစ်ကင်းသော အနဝဇ္ဇတရားဖြစ်ရကား အာသေဝန အထုံရလေ အားကောင်းလေဖြစ်၏၊ အကုသိုလ်ကား အပြစ်ရှိသော သာဝဇ္ဇတရားဖြစ်သောကြောင့် သံသရာ၌ တစ်ရံတစ်ခါ သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းမိ၍ သူတော်ကောင်းက အပြစ်ကိုထောက်ပြလျှင် တစ်ခဏဖြင့် ထိုအယူကို စွန့်နိုင်၏၊ ထိုအခါ ဝဋ်မှ လွတ်နိုင်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် ယေဘုယျသဒ္ဒါထည့်၍ မိန့်သည်။

ဝဋ္ဋခါဏုက ဆိုရခြင်း။ ။ဤသို့ အချို့, နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကများသည် သံသရာဘဝမှ ထမြောက်နိုင် လွတ်နိုင်သေးလျှင် အဘယ်ကြောင့် "ဝဋ္ဋခါဏုက"ဟု ဆိုရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ဤသို့ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိမိလျှင် အဝီစိမှ လွတ်လာပြီးသော်လည်း ဤဘဝက ရအပ်ခဲ့သော အထုံဝါသနာ (အာသေဝန)ကြောင့် ထိုအယူကို ယူတတ်သေး၏၊ ဤသို့ ဆက်ကာဆက်ကာ ယူတတ်သောကြောင့် များသောအားဖြင့် ဘဝမှ မထနိုင်, သံသရာမှ မလွတ်နိုင်သော "ဝဋ္ဋခါဏုက"ဟု ဆိုသည်။

တသ္မာပေ၊ ဝိစက္ခဏော။ ။ဒေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပရမသာဝဇ္ဇာနုသာရေန သောတုနံ သတိမုပ္ပါဒေန္တော တသ္မာတိ အာဒိမာဟ၊....["တသ္မာ ဧဝိတုကာမော အာသီဝိသံ ဥရဂံ ပရိဝဇ္ဇေတိ ဣဝ၊ တထာ ဘူတိကာမော ဝိစက္ခဏော အကလ္ယာဏဇနံ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယ္ယ"ဟု ဥပမာဝါက္ယ သီးခြားထုတ်၍လည်း အနက်ပေးပါ၊ ဘူတိကာမောဌ် ဘူဓာတ် ဝုဒ္ဓိအနက်ဟောတည်း၊ ဘူတိကာမောတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္မရာယိက ပရမတ္ထာနံ ဝသေန အတ္တနော ဝုဏ္ဏောဟိ ဝုဒ္ဓိကာမော၊ ဝိစက္ခဏောတိ ဝိဝိဓတ္ထသ ပဿကော၊ ဓီရောတိ အတ္ထော၊—ဋီကာသစ်။]

အဓိတကေသကမ္ဗလဝါဒ အဖွင့်ပြီး၏။

ပကုဓကစ္စာယနဝါဒ အဖွင့်

၁၇၄။ ပကုဓဝါဒေ–ပကုဓဝါဒဠ်၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အကဋာတိ–ဟူသည်ကား၊ အကတာ–မပြုအပ် မပြုနိုင်ကုန်၊ အကဋဝိဓာတိ–ကား၊ အတာက ဝိဓာနာ–ပြုအပ်သော အစီအရင်မရှိကုန်၊ ဧဝံ–ဤသို့(သည်ပုံသည်နည်း)၊ ကရောဟိ–ပြုလော၊ ဣတိ, ကေနစိ–တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ကာရာပိတာပိ–ပြုစေအပ်ကုန်သည်လည်း၊ နဟောန္တိ–ကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော။...အနိမ္မိတာတိ–ကား၊ ဣဒ္ဓိယာ–တန်ခိုးဖြင့်သော်မှလည်း၊ နဟ နိမ္မိတာ–မဖန်ဆင်းအပ် မဖန်ဆင်းနိုင်ကုန်။

အကဋာ။ ။ကရဓာတ်, တ ပစ္စည်းဖြင့် "အကတာ"ဟု ပြီးသော ပုဒ်ရင်းသည် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ တကို ဋပြုသောကြောင့် "အကဋာ"ဖြစ်ရသည်ဟု သိစေလို၍ "အကဋာ"ကို "အကတာ"ဟု မူလပုဒ်ရင်းဖြင့် ဖွင့်သည်။ [သမေန ဝိသမေန ဝါ ကေနစိပိ ဟေတုနာ အကတာ–တရားနှင့် ညီသည်ဖြစ်စေ, မညီသည်ဖြစ်စေ မည်သည့်အကြောင်းဖြင့်မျှ မပြုအပ် မပြုနိုင်ကုန်၊–ဋီကာ။]

အကဋဝိဓာ။ ။ဝိဓာသဒ္ဒါသည် မာန်မာနဟူသော အနက်, အပြားဟူသောအနက်တို့ကို လည်း ဟောသောကြောင့် ထိုအနက်ကို ယူမှားမည့်စိုး၍လည်းကောင်း, တကို ဋပြုထားကြောင်း သိစေလို၍လည်းကောင်း "အကတဝိဓာနာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိဓာနသဒ္ဒါကား ဝိဓိသဒ္ဒါကဲ့သို့ စီမံပြုလုပ်ခြင်းဟူသော ကရဓာတ်၏ အနက်ဟောတည်း၊ "ဝိပုဗ္ဗော ဓာ–ကရောတျတ္ထေ" ဓာတွတ္ထသင်္ကေတ။ [ကတော+ဝိဓော ကတဝိဓော–ပြုအပ် ပြုနိုင်သော အစီအမံ၊ နတ္ထိ+ကတဝိဓော ယေသံတေ အကတဝိဓာ (ကာယာ)။]

ဧဝံ၊ပေ၊ အတ္ထော။ ။"ကတဝိဓ–ပြုအပ်သော စီမံခြင်း"ဟူသည် အထက်လူကြီးများက "ဤသို့ပြုလိုက်"ဟု ခိုင်းစေ စီမံခြင်းတည်း၊ "ပြုလုပ်ဖို့ရန် ထိုသို့ စီမံနိုင်ခြင်းမရှိ"ဟု အဖြောင့်အနက် (ဥဒုကတ္ထ)ကို ပြလို၍ "ဧဝံ ကရောတိတိ ကေနစိ ကာရာပိတာပိ နဟောန္တိ"ဟု ဥဒုကတ္ထ ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ပဒဋ္ဌယေနာပိ လောကေ ကေနစိ ဟေတုပစ္စယေန နေသံ အနိဗ္ဗတ္တနဘာဝံ ဒဿေတိ–အကဋာ အကဋဝိဓာ ၂–ပုဒ်လုံးဖြင့်လည်း လောကဌ် မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်မျှ ထိုကာယတို့၏ မဖြစ်စေအပ် မဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြ၏၊ ဤမျှသာ ဋီကာဟောင်းဌ ကောက်ချက်ချ၏။ [ဋီကာသစ်ဌကား "ဒဿေတိ"နောက်ဝယ် "တေနာဟ ဧဝံ ကရောဟိတိ အာဒိ"ဟု အပိုတွေ့ရသေး၏၊ ဧဝံ ကရောဟိ"စသော စကားသည် အကတဝိဓာ၏ ဥဒုကတ္ထ ပြသာ၊ ရှေ့ အကဋာပုဒ်၏ ဥဒုကတ္ထကိုပြသောစကား မဟုတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ထိုအပိုပါဌ်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။]

ဣဒ္ဓိယာပိ နိမ္မိတာ။ ။ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်၍မရခြင်းကို အကတာဖြင့်လည်းကောင်း, နှုတ်ဖြင့် စီမံ၍ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကို အကတဝိဓာဖြင့်လည်းကောင်း ပြခဲ့၏၊ ယခုအခါ ကိုယ်နှုတ်တို့ထက် သတ္တိထက်သော တန်ခိုးဖြင့်သော်မှ ဖန်ဆင်း၍ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကို ပြလိုသောကြောင့် "အနိမ္မိတာ"ဟု ပါဠိတော်ဌ်ဆို၍ "ဣဒ္ဓိယာပိ နိမ္မိတာ"ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်၊ ဋီကာဌ်ကား

အနိမ္မာတာတိ-ကား၊ အနိမ္မာပိတာ-မဖန်ဆင်းစေအပ် မဖန်ဆင်းစေနိုင်ကုန်၊ ကေစိ-အချို့ဆရာတို့သည်၊ အနိမ္မာတဗ္ဗာတိ-ဟူသော၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ တံ-ထိုပုဒ်ကို၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ နေဝ ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ အဋ္ဌကထာယံ-ရှေး အဋ္ဌကထာ၌၊ နှ ဒိဿတိ။....ဝဏ္ဏာဒိပဒတ္တယံ-ဝဏ္ဏာအစရှိသော ပုဒ်သုံးပါး အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တတ္တာမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ရှိသည်သာ၊ နှ ဣဒ္ဓန္တိ-ကား၊

"ပုဂ္ဂလဿ (လူပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း) ဒေဝဿ (ဗိဿနိုးနတ်သည်လည်းကောင်း) ဣဿရာဒိနော (အစိုးရသော ဗြဟ္မာစသူသည်လည်းကောင်း)"ဟု ကတ္တာထည့်သည်၊ ပိကား သမ္ဘာဝနာဏောတကတည်း။ [ဣဒ္ဓိယာပိ နနိမ္မိတာတိ ကဿစိ ဣဒ္ဓိမတော စေတောဝသိပ္ပတ္တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဒေဝဿ ဣဿရာဒိနောစ ဣဒ္ဓိယာပိ နနိမ္မိတာ၊-ဋီကာ။]

အနိမ္မာတာ, အနိမ္မာပိတာ။ ။"အနိမ္မာတာ"ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို "အနိမ္မာပိတာ"ဟု မာဓာတတ်နောင် ကာရိတ် ဏာပေပစ္စည်းသွင်း၍ ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် နိမ္မာတာ၌ ကာရိတ်ကြေနေသည်ဟု ပြသည်၊ တန်ခိုးရှင်ကြီးသည် အခြားသော တန်ခိုးရှင်အဝယ်ကို "ပန်ဆင်းလိုက်လော"ဟု စေခိုင်း၍ မပြုနိုင်သည်ကို "အနိမ္မာတာ"ဟု ဆိုသည်။

အနိမ္မာတဗ္ဗာ။ ။"အနိမ္မာတဗ္ဗာ"ဟူသော ကေစိဆရာတို့၏ပါဌ်သည် အနိမ္မာတာ၏ အနက်ကို ဟောနိုင်ရကား သဒ္ဒါအနက် ၂-မျိုးလုံး မပျက်သောကြောင့် မမှားပါ၊ သို့သော် ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း, ရှေးအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း မပါခြင်းသည် ထိုပါဌ်၏ မူလပါဌ် မဟုတ်ကြောင်းကို ပြ၏၊ [တပစ္စည်းဖြင့် ဆိုနေရာဝယ် တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဆိုခြင်းသည် အလက်ာရကျမ်း အလိုအားဖြင့် ရီတိ(အစဉ်) ပျက်သောကြောင့် ဘဂ္ဂရီတိဒေါသသင့်သော ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤပုဒ်ကို မယူထိုက်ဟုသာ မှတ်ပါ။]

မူကွဲ။ ။"အနိမ္မာတဗ္ဗာ"နေရာဝယ် "အနိမ္မာပေတဗ္ဗာ"ဟု ပြင်ကြ၏၊ သို့သော် အနိမ္မာတာ၏ မူကွဲဖြစ်သောကြောင့် ထို၌ ကာရိတ်ကြေသကဲ့သို့, ဤ၌လည်း ကာရိတ်ကြေသော "အနိမ္မာတဗ္ဗာ"ပုဒ်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။

ဝဏ္ဏာ၊ပေ၊ ဝုတ္တတ္တာမေဝ။ ။"ဝဏ္ဏာ, ကူဋဋ္ဌာ, ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတာ" ၃-ပုဒ်၏အနက်ကို ဗြဟ္မာလသုတ်၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီး၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-ခုနစ်ပါးသော ကာယတို့သည် အမြဲမကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား ရူပ သဒ္ဒ စသည်တို့ကို မပေါက်ဖွားစေနိုင်၊ တောင်ထွင့်သည် မည်သူမျှ မဖြစ်စေအပ်, မည်သည့်အရာကိုမျှလည်း မဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့, ထို ကာယတို့လည်း မည်သူမျှ မဖြစ်စေအပ်ကုန်, မည်သည့်အရာကိုမျှလည်း မဖြစ်စေနိုင်ကုန်။

ဣသိကာဋ္ဌာယိဋ္ဌိတ။ ။ယမိဒံ ဗီဇတော အင်္ကုရာဒိ ဓာယတိတိ ဝုစ္စတိ-အကြင် အင်္ကုရ (အညွှန့်)စသည်ကို မျိုးမှဖြစ်၏ဟု ဆိုအပ်၏၊ တံ ဝိဇမာနမေဝ တတော နိက္ခမတိ-ထို အညွှန့်စသော အရာဝတ္ထုသည် ထို မျိုးထဲ၌ နဂိုရှိသည်သာဖြစ်၍ ထွက်လာ၏၊ ထို့ကြောင့် ၇-ပါးသော ကာယတို့သည် ဘာကိုမျှ အသစ် မဖြစ်စေနိုင်ကြ-ဟူလို။ [ရှေ့၌ ပါဌ် ၂-မျိုး ပြခဲ့ရာဝယ် ဣသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတပါဌ်ကို ယူ၍ ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသည်၊ ဧသိကကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတအတွက် အဓိပ္ပါယ်မှာ "နှ ဣဒ္ဓန္တိ"၌ ပြလတံ့။]

ဒေသိကတ္ထမ္ဘော–တံခါးတိုင်သည်၊ ["တုရိဏ်းတိုင်သည်"ဟုလည်းပေးကြ၏၊ တုရိဏ်း၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ ရှုပါ။] (ဌိတောဝိယ–ခိုင်မြဲစွာ တည်သကဲ့သို့၊) ဌိတတ္တာ–ခိုင်မြဲစွာ တည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိ စလန္တိ–မလှုပ်ရှားကုန်၊ နိ ဝိပရိဏာမန္တိတိ–ကား၊ ပကတိ–ပင်ကိုယ်သဘောကို၊ နိ ဧဟန္တိ–မစွန့်ကြကုန်။

နိ၊ပေ၊ ဗျာပါဒေန္တိတိ–ကား၊ အညမညံ–ချင်း၊ နိ ဥပဟနန္တိ–မနှိပ်စက်ကြကုန်၊ နာလန္တိ–ကား၊ နိ သမတ္ထာ–မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ပထဝီကာယောတိ အာဒိသု–ပထဝီကာယော အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ပထဝီယေဝ–မြေဓာတ်သည်ပင်၊ ပထဝီကာယော–

နိ ဣဇ္ဈန္တိ။ ။ဣဇ္ဈဓိ (ဣဇ္ဈ)ဓာတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "နိ စလန္တိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ အထက်၌ မြင့်တက်သလောက် အောက်ခြေအတွင်း၌ စိုက်သွင်းထားအပ်သော တံခါးတိုင်သည် မယိမ်းမယိုင် ခိုင်မြဲသကဲ့သို့, ဤခုနစ်ပါးသော ကာယတို့လည်း ခိုင်မြဲရကား လှုပ်ရှားခြင်း မရှိကြကုန်။

နိ ဝိပရိဏာမန္တိ။ ။ဝိ+ပရိ+နမု ဓာတ်သည် ဖေါက်ပြန်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "ပကတိ နိ ဝိဧဟန္တိ–ပင်ကိုယ်သဘောကို မစွန့်ကြ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်၏၊ "မဖေါက်ပြန်"ဟူသည် "မူလ ပင်ကိုယ်သဘောကို မစွန့်ခြင်းပင်တည်း"ဟူလို၊ "နိ ဝိပရိဏာမေန္တိ"ဟု ဟောတုကြိယာဖြင့်ရှိသည်ကား သတ္တကာယတို့က သူတစ်ပါးကို မဖေါက်ပြန်စေခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် ပါဠိပျက်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤ နိ ဝိပရိဏာမန္တိ တပုဒ်သည် ရှေ့ နဣဇ္ဈန္တိ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ "ဒေသိကဌာယိဌိတ–တံခါးတိုင်ကဲ့သို့ ခိုင်မြဲစွာတည်ခြင်းကြောင့် အနိဇ္ဈန–မတုန်လှုပ်ခြင်း"ဟူသည် နိ ဝိပရိဏာမ–ဖေါက်ပြန် ပြောင်းလွဲမှု မရှိခြင်းပင်တည်း–ဟူလို။

နိ၊ပေ၊ ဗျာပါဒေန္တိ။ ။နိ ဝိပရိဏာမန္တိသည် ဤ နိ ဗျာပါဒေန္တိ၏ အကြောင်းပြလည်းဖြစ်၏၊ ကာယခုနစ်ပါးတို့သည် မဖေါက်ပြန်ဘဲ ငြိမ်သက်စွာ တည်ကြသောကြောင့် သူတို့အချင်းချင်းကိုလည်း မဖေါက်ပြန်စေနိုင်။ [နဂိုသဘောမှ ရွှေ့လျှောဖေါက်ပြန်လျှင် အနည်းဆုံးတိုးဝှေ့ တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်စရာရှိသေး၏၊ ရွှေ့လျှော ဖေါက်ပြန်မှု မရှိသောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ အချင်းချင်း မနှိပ်စက်ကြတော့–ဟူလို။]

မှတ်ချက်။ ။ဗျာပါဒေန္တိနေရာ၌ "ဗျာဗာဓေန္တိ"ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဗာဓဓာတ်သည် နှိပ်စက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ထိုမူကွဲက သင့်သကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ သို့သော် ဗာဓဓာတ်သည် စုရာဒိ မဟုတ်, ဘူဝါဒိတည်း၊ ကာရိတ်ဝင်လျှင်လည်း ဥပဟနန္တိနှင့် မလျော်၊ "ဖေါက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်စေ"ဟူသည် ဖေါက်ပြန်အောင် နှိပ်စက်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဋီကာ၌ "သတိ ဟိ ဝိကာရံ အာပါဒေတဗ္ဗတာယ ဗျာပါဒကတာပိ သိယာ"ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း "ဗျာပါဒေန္တိ"သာ ပါဌ်မှန်ဖြစ်သင့်သည်။

ပါဠိတော်။ ။ပါဠိတော်၌ "နာလံ အညမညဿ သုခါယ ဝါ ဒုက္ခါယ ဝါ သုခဒုက္ခါယ ဝါ"ဟုရှိ၏၊ အကယ်၍ ကာယတို့ကို 'ဖေါက်ပြန်စေနိုင်ကောင်းလျှင် သူတို့က နဂိုသဘောမှ

ပထဝီကာယမည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ပထဝီသမ္ဘဝো–မြေဓာတ်အပေါင်းသည်၊ (ပထဝီကာယော–ပထဝီကာယမည်၏၊) တတ္ထာတိ–ကား၊ ဧဝံသတ္တာမေသု–ဧဝံလျှင် ခုနစ်ခုမြောက်ရှိကုန်သော၊ ဟေသု ကာယေသု–ထို ကာယတို့၌၊ (နတ္ထိ ဟန္တာစသည် ၌စပ်)၊ သတ္တန်ဏ္ဍေဝ ကာယာနန္တိ–ပါ၌ဖြင့်၊ (ဒီသေတိ ၌စပ်)၊ မုဂ္ဂရာသိအာဒီသု–ပဲနောက်ပုံ အစရှိသည်တို့၌၊ ပဟာတဲ–ပုတ်ခတ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ သတ္ထံ–ဒါးအစရှိသော လက်နက်သည်၊ မုဂ္ဂါဒီနံ–ပဲနောက်အစရှိသည်တို့၏၊ အန္တရေန–အကြားဖြင့်၊ ပဝိသတိ ယထာ–ဝင်သွားသကဲ့သို့၊ ဧဝံ–တူ၊ သတ္တန်ဏ္ဍ–နှ်သော၊ ကာယာနံ–ကာယတို့၏၊ အန္တရေန–အကြားဖြင့်၊ ဆိဒ္ဒေန–အပေါက်ဖြင့်၊ ဝိဝရေန–အခေါင်းဖြင့်၊ [အန္တရေနကို ဆိဒ္ဒေန ဝိဝရေနဟု ဖွင့်သည်။] သတ္ထံ–သည်၊ ပဝိသတိ–၏၊ တတ္ထ–ထိုသို့ ဝင်သွားရာ၌၊ အဟံ–သည်၊ ဣမံ–ဤသူ့ကို၊ ဇီဝိတာ–ဇီဝိတမြန်မှ၊ ဝေါရောပေမိ–ခွင်းလိုက်၏၊ ဣတိ–သို့၊ ကေဝလံ–သတ်ခြင်း မဖက်, သက်သက်၊ သညာမတ္တမေဝ–မှတ်ထင်ခြင်းမျှသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဒသေတိ။

ပြောင်း၍ အချင်းချင်းကိုလည်း တိုးတွေ့တိုက်ခိုက်သောအားဖြင့် ဒုက္ခကိုဖြစ်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်, အချင်းချင်း ထိတွေ့၍ အရသာရှိစေသောအားဖြင့် သုခကိုလည်းဖြစ်စေတတ်, မသိမသာ ထိသောအားဖြင့် သုခဒုက္ခ(ဥပေက္ခာ)ကိုလည်း ဖြစ်စေတတ်ပေလိမ့်မည်၊ မဖေါက်ပြန်သောကြောင့် ထို ၃–မျိုးလုံးကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။

ပထဝီကာယော။ ။ခန္ဓာကိုယ်၌ ကာယခုနစ်မျိုးရှိ၏၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊ ထိုတွင် ပထဝီဓာတ်သည် ထို ကာယခုနစ်မျိုး၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သောကြောင့် ဧကဒေသ=ပစာရအားဖြင့် ကာယမည်၏၊ [ပုထဝီယေဝ ကာယေကဒေသတ္တာ ပထဝီကာယော၊–ဋီကာ။] ဋီကာသစ်၌"သမုဒ္ဒေ မယာ ဒိဋ္ဌော"ကို ဥပမာပြု၏၊ "သမုဒ္ဒြာတစ်စင်းလုံး၏ သမုဒ္ဒအမည်ကို မိမိမြင်အပ်သော သမုဒ္ဒြာတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း၌ တင်စား၍ ပြောဆိုသကဲ့သို့"ဟုလို၊ "ပထဝီသမ္ဘဝောဝါ" ဟူသော နောက်နည်း၌ကား ကာယသဒ္ဒါသည် သမ္ဘဝအနက်ဟောတည်း။

သတ္တန်ဏ္ဍေဝ ကာယာနံ။ ။ပါဠိတော်၌ "တတ္ထ နတ္ထိ ဟန္တာဝါ, ဃာတေတာဝါ (သတ်စေတတ်သူသည်လည်းကောင်း)"စသည်ဖြင့်ရှိ၏၊ ထိုစကားအရ "သတ်သူလည်း မရှိ, အသတ်ခိုင်းသူလည်း မရှိလျှင် ဒါးစသော လက်နက်ဖြင့် သတ်ရာ၌ အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ယောပိ တိဏေန သတ္ထေန သီသံ ဆိန္နတိ၊ပေ၊ သတ္တန်ဏ္ဍေဝ ကာယာနမန္တရေန သတ္ထံ အနုပဝိဋ္ဌတိ"ဟု ပြောသည်၊ "သတ်တယ်"ဆိုရာ၌ ကာယခုနစ်ခုတို့၏ အကြားဖြင့် ဒါးစသောလက်နက်၏ ဝင်သွားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်၊ အစစ်အမှန် ပရမတ္ထအားဖြင့် ကာယခုနစ်ခုကို သတ်လို့ ဖြတ်လို့ မရနိုင်ပါ၊ "ထို့ကြောင့် ပါဏာတိပါတမ္ဘလည်း မရှိပါ"ဟုလို။

ပဂုဏကစ္စာယနဝါဒအဖွင့် ပြီး၏။

နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တဝါဒ အဖွင့်

၁၇၇။ နာဋပုတ္တဝါဒေ–နာဋပုတ္တဝါဒဠ္ဠိ(အတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ စာတုယာမ သံဝရသံဝုတောတိ–ကား၊ စတုကောဋ္ဌာသေန–လေးပါးအစုဖြစ်သော၊ (လေးပါး ပြားသော–ဟူလို)၊ သံဝရေန–စောင့်စည်းကြောင်းအကျင့်ဖြင့်၊ သံဝုတော–စောင့်စည်း အပ်သော ကာယ ဝစီ မနောဒွါရရှိသည်၊ ဝါ–စောင့်စည်းတတ်သည်၊ သဗ္ဗဝါရိ

စာတုယာမသံဝရ။ ။ယာမသဒ္ဒါသည် "ရတ္တိယာ ပဌမေ ယာမေ–ညဉ့်၏ ပဌမအဖို့၌" ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဘာဂ(ကောဋ္ဌာသ)အနက်ကို ဟောဘ၏၊ ထို့ကြောင့် "စတုကောဋ္ဌာသေန"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို"လေးဖို့ လေးစု"ဟူသည် "သံဝရဖြင့်မှတ်သားအပ်သော အစုတည်း"ဟု သိစေ လို၍ "သံဝရေန"ဟု ကောဋ္ဌာသနှင့် သံဝရကို အရတူဖွင့်သည်။ [သော ပနေတ္ထ ဘာဂေါ သံဝရလက္ခဏော–သံဝရဖြင့် မှတ်သားအပ်သော အဖို့တည်း၊ ဣတိ အာဟ စတုကောဋ္ဌာသေန ·သံဝရေန သံဝုတောတိ၊–ဋီကာသစ်။]

ဝိဂ္ဂဟ။ ။စတ္တာရော+ယာမာ စတုယာမံ၊ စတုယာမံဇဝ စာတုယာမော၊ သွတ္ထ တဒ္ဓိတ်, သံဝရောကိုင်ခဲ့၍ "ယာမော"ဟု ချရသည်၊ သံဝရတိ ဇတေနာတိ သံဝရော၊ စာတုယာမောစ+ သော +သံဝရောစာတိ စာတုယာမသံဝရော–လေးဖို့ လေးစုဖြစ်သော စောင့်စည်းကြောင်း အကျင့်။

သံဝုတော။ ။"နိဂဏ္ဌော စာတုယာမသံဝရသံဝုတော"ဟု နိဂဏ္ဌနှင့် သံဝုတောကို အရတူသောကြောင့် "သံဝုတော–စောင့်စည်းအပ်"ဟု ကမ္မရုပ်မဖြစ်နိုင်၊ "စောင့်စည်းတတ်"ဟု ကတ္တုရုပ်လည်း ဤပုဒ်မျိုး၌ အသုံးနည်းလှ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော"၌ သံဝုတောကို "ပိဟိတ ကာယစိတ္တဝါရော"ဟု နောက်၌ ဋီကာဖွင့်လတ်ကို နည်းမှီ၍ ဤ၌လည်း တိုအတိုင်း ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ကြံသင့်၏။

ဝိဂ္ဂဟ။ ။သံဝရိယတေတိ သံဝုတံ–စောင်ရှောက် ပိတ်ဆို့အပ်သော ကာယ ဝစီ မနောဒွါရ၊ နောက်၌ မနောဒွါရကို စောင့်စည်းပုံကိုလည်း "သဗ္ဗဝါရိ"ဟု ပြလတ်၊ စာတုယာမ သံဝရေန+ သံဝုတံ ယေနာတိ စာတုယာမသံဝရ သံဝုတော၊ ဤသို့ပြုလျှင် "ယေန"၏ အရဖြစ်သော စောင့်စည်းတတ်သောပုဂ္ဂိုလ် ကတ္တားပင်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် သံဝုတောကို ကတ္တုရုပ်ကြံလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည်။

မှတ်ချက်။ ။စာတုယာမသံဝရ သံဝုတောဠ္ဠ စတုအရ ပါဠိတော်ဝယ်"သဗ္ဗဝါရိ ဝါရိတော, သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော, သဗ္ဗဝါရိဓုတော, သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌော"ဟု လေးပါးသရုပ်ကို ဖော်ထား၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုလေးပါးကို "စာတုယာမသံဝရ သံဝုတံ"ဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗဝါရိဝါရိတော။ ။ဝါရိသဒ္ဒါသည် ရေဟူသောအနက်ကို ဟောဘ၏၊ ပိပါသ–မွတ်သိပ်ခြင်းကို၊ ဝရတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါရိ၊ ဝရဓာတ်, ဏိပစ္စည်း၊ "ရေ"ဖြင့် ရေကို သောက်သုံးခြင်းတိုင်အောင် ဌာနျုပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ [ရတ္တုပရတော (ရတ္တိ+ဥပရတော)ဠ္ဠ ရတ္တိအရ ရတ္တိဘုဥ္ဇနတိုင်အောင် ယူရသကဲ့သို့တည်း။]

ဝါရိတောစာတိ–ကား၊ ဝါရိတ သဗ္ဗဥဒကော–တားမြစ်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ရေအေးကို သုံးစွဲခြင်းရှိသည်၊ ပဋိက္ခိတ္တ သဗ္ဗသီတောဒကော–ပယ်မြစ်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ရေအေးကို သုံးစွဲခြင်းရှိသည်၊ ("အလုံးစုံသောရေအေးကို သုံးစွဲခြင်းကို ပယ်မြစ်ပြီးဖြစ်သည်"ဟူလို)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ သော–ထို နာဌပုတ္တသည်၊ သီတောဒကော–ဒ္ဒ၊ ဝါ–ရေစိမ်းဒ္ဒ၊ သတ္တသညီ–သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ–၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရေအေးဒ္ဒ သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ တံ–ထို ရေအေးကို၊ နဝဋ္ဌေတိ ကိရ–မသုံးစွဲသတတ်၊ သဗ္ဗဝါရိယုတ္တောတိ–ကား၊ သဗ္ဗေန–အလုံးစုံသော၊ ပါပဝါရဏေန–မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းနှင့်၊ ယုတ္တော–ယှဉ်၏။

သဗ္ဗဝါရိဓုတောတိ–ကား၊ သဗ္ဗေန–သော၊ ပါပဝါရဏေန–မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဓုတပါပေါ–လှုပ်ချအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၊ ဝါ–ခါချအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၊ သဗ္ဗဝါရိဓုဒ္ဓောတိ–ကား၊ သဗ္ဗေန–သော၊

ဆက်ဦးအုံ့–နိဂဏ္ဌာဆရာသည် ရေအေးကို အသက်ရှိသောသတ္တဝါဟု ယူဆ၏၊ ထို့ကြောင့် "ရေ"ဟု သာမန်ဆိုသော်လည်း ရေအေးကိုယူပါ၊ ထို့ကြောင့် "ပဋိက္ခိတ္တ သဗ္ဗသီတဥဒကောပေ၊ နဝဋ္ဌေတိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တသည် ဝါရိတ၏ အဖွင့်တည်း၊ ထိုအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဝါရိတဟူသော ဝိသေသန နောက်ကျသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဥပမာ–"အဂ္ဂဟီတော (အဂ္ဂိ+အာဟီတော)–ညှိထွန်းအပ်သောမီး"ဟူရာ၌ အာဟီတဟူသော ဝိသေသန နောက်ကျသကဲ့သို့ တည်း၊ ဝါရိတံ+သဗ္ဗဝါရိ ယေနာတိ သဗ္ဗဝါရိ ဝါရိတော။ [ဋီကာသစ်၌ "ယသ"ဟုရှိသော်လည်း "ဇိတိန္ဒြိယော"ကဲ့သို့ တတိယာ ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုလိုက်ပါသည်။] ဝါရိကိုလည်း နပုလ္လိန်ဟု ထောမနိဝိရှိသောကြောင့် ဋီကာသစ်သို့ မလိုက်ဘဲ နပုလ္လိန်ပြုပါသည်။

သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော။ ။ဤ၌ ဝရဓာတ်သည် တားမြစ်ခြင်း(ဝရဏ)အနက်ကို ဟောဘ၏၊ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗေန+ပါပဝါရဏေန+ယုတ္တော"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ "ဝါရဏံ ဝါရိ၊ သဗ္ဗံ+ဝါရိ သဗ္ဗဝါရိ၊ သဗ္ဗဝါရိနာ+ယုတ္တော သဗ္ဗဝါရိယုတ္တော"ဟု ပြု။

သဗ္ဗဝါရိဓုတောတိ။ ။သဗ္ဗဝါရိကို ရှေ့အတိုင်းပြု၊ ဓုတောကို "ဓုတပပေါ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "သံဝုတော"တုန်းကကဲ့သို့ ကြံ့သင့်၏၊ ဓူယိတ္ထ–လှုပ်ခါအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဓုတံ(ပါပံ)၊ ဓုဓောတ်သည် ကမ္မန (လှုပ်ချခြင်း, ခါချခြင်း)အနက်ကို ဟောဘ၏၊ ဓုတံ ယသ အတ္ထိတိ ဓုတော–လှုပ်ခါချအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသူ၊ သဗ္ဗဝါရိနာ–အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို စောင့်စည်းခြင်. အားဖြင့် (ဝိသေသန)၊ ဓုတော, သဗ္ဗဝါရိဓုတော၊ "ဓုတော–လှုပ်ခါချပြီးသူ"ဟု ကတ္တာရုပ်လည်ကြံပါ။

သဗ္ဗဝါရိဓုဒ္ဓော။ ။သဗ္ဗဝါရိနာ–သည်+ဓုဒ္ဓော–တွေ့ထိအပ်သူတည်း၊ သဗ္ဗဝါရိဓုဒ္ဓော–သူ။ [ဓုဒ္ဓောတိ အဋ္ဌန္နံပိ ကမ္မာနံ (ကာယက်–၃, ဝစီက်–၄, မနောက်ကို ၁–ပါးသာ ယူဟန်တူသည်)၊ ခေပနေန–ကုန်စေခြင်းအားဖြင့်၊ မောက္ခပတ္တိယာ–လွတ်မြောက်ခြင်း(နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကမ္မက္ခယလက္ခဏေန–ကံ၏ ကုန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ သဗ္ဗေန ပါပဝါရဏေန ဓုဒ္ဓော၊ တံ ပတ္တော ဋ္ဌိတောတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

သော၊ ပါပဝါရဏေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌော-တွေ့ထိုအပ်ပြီ၊ ဂတတ္တောတိ-ကား၊ ကောဋိပ္ပတ္တ စိတ္တော-အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်ပြီးသော စိတ်ရှိသူဟူ၍၊ ("ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏"ဟု ပါဠိတော်ဌ)။

မှတ်ချက်။ ။"တံ ပတ္တာ ဌိတော"သည် ဖုဋ္ဌော၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ ဖုသ ဖုသကို "ပတ္တာ ပတ္တာ"ဟု ဖွင့်ခဲ့သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဖုသဓာတ်ကို "ပတ္တာ"ဟု ဖွင့်ခြင်းဖြစ်၏၊ ဌိတောကား တပစ္စည်း၏ အတိတ် အနက်ဖွင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဖုဋ္ဌောသာ ပါဌ်မှန်ဟု ယူသင့်၏၊ "ဖုဋ္ဌော"ဟု မူကွဲရှိသည်ကိုကား ဖရဓာတ်ဖြစ်၍ "ပြန့်နှံ့"ဟု အနက်ထွက်သော ကြောင့် စဉ်းစားသင့်သည်။

မေးဖွယ်။ ။သဗ္ဗဝါရိယုတ္တောစသော ၃-ပုဒ်၌ "သဗ္ဗဝါရိ"အရ"မကောင်းမှုအားလုံးကို တားမြစ်ခြင်း"ချည်းရသောကြောင့် ထိုတားမြစ်ပုံ ၃-မျိုးသည် အဘယ်သို့ ထူးသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား—သဗ္ဗဝါရိယုတ္တောဖြင့် (ဥပသမ်စောင့်သူကဲ့သို့) မကောင်းမှုမှ တားမြစ်ခြင်း၏ အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာမျှကိုသာ ဆိုအပ်၏၊ သဗ္ဗဝါရိဓုတောတော (ဓုတင်ဆောက်တည်၍ မကောင်းမှုတို့ကို လှုပ်ခါချခြင်းကဲ့သို့) မကောင်းမှုကို အကြွင်းမဲ့ ဆွေးမြေ့သွားအောင် လှုပ်ခါချခြင်း အထိမ်းအမှတ်ကို ဆိုအပ်၏၊ သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌောဖြင့် (အလွန်အမင်းကျင့်၍ ကိလေသာကုန်ခြင်း ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့) မကောင်းမှုကဲ့တွေ ကုန်ခြင်း၏အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာကို ဆိုအပ်၏၊ "မကောင်းမှုကို တားမြစ်ခြင်းသည် အမြဲထိတွေ့နေအပ်သူ"ဟု ဆိုသဖြင့် "မကောင်းမှုတွေ ကုန်သွားပြီ, ရဟန္တာဖြစ်သွားပြီ"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ မကောင်းမှုတားမြစ်ပုံသည် အဆင့်ဆင့် ရင့်သောကြောင့် အချင်းချင်း ကွာခြားကြပါသည်။

ဋီကာသစ်။ ။သဗ္ဗဝါရိယုတ္တောတိ သံဝရလက္ခဏမတ္တံ ကထိတံ၊ သဗ္ဗဝါရိဓုတောတိ ပါပနိဓ္ဓရလက္ခဏံ (မကောင်းမှု၏ အကြွင်းမဲ့ ဆွေးမြေ့ခြင်းလက္ခဏာ အထိမ်းအမှတ်ကို, ကထိတံ)၊ သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌောတိ ကမ္မက္ခယလက္ခဏံ (ကထိတံ)တို့ ဣမမတ္တံ ဒသေန္တော သဗ္ဗေနာ တိ အာဒိဟာမ။

ဂတတ္တော။ ။ဂတ+အတ္တဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဂတကို "ကောဋိပ္ပတ္တ"အတ္တကို "စိတ္တ"ဟု ဖွင့်သည်၊ မကောင်းမှုကံ ကုန်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် "သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌ"ဖြစ်နေရကား ထို နိဂဏ္ဌကို "အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သောစိတ်ရှိသူ"ဟုလည်း ဆိုအပ်၏၊ "ဂတော-အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သော+အတ္တာ ယသ္သာတိ ဂတတ္တော"ဟု ပြု။

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ကား "ဒွေဝ ဂတိယော ဟောန္တိ-၂ ပါးသာလျှင် ပြီးဆုံးခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ အနညာ-ထို ၂-မျိုးမှ တစ်ခြားသော ပြီးဆုံးခြင်းတို့ မဖြစ်ကုန်"ဟုရာ၌ ဂမုဓာတ်သည် ပြီးဆုံးခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း "ဂတသဒ္ဒါသည် ပြီးဆုံးခြင်း(နိဋ္ဌာ)အနက်ကို ဟော၏"ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ကောဋိပ္ပတ္တ"ဖွင့်သည်ဟု ကြံသွားလေသည်၊ စဉ်းစားပါ၊ မိမိကား ရိုးရာဂတိ၏ "ပါပုဏန"အနက်ဟု ထင်သည်၊ "ကောဋိ"ကား ဂမုဓာတ်၏ ကံပုဒ်ကို အရာအားလျော်စွာထည့်ခြင်းသာဟု ယူလိုပါသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း,... ဂတသဒ္ဒါ၏ နိဋ္ဌာအနက်ကို ယူလိုလျှင် "နိဋ္ဌပ္ပတ္တစိတ္တော"ဟု ဖွင့်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ယတတ္ထောတိ–ကား၊ သံယတစိတ္တော–စောင့်စည်းအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသူဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏)၊ ဌိတတ္ထောတိ–ကား၊ သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော–ကောင်းစွာတည်တန့်သော စိတ်ရှိသူဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ–အပ်၏)။

ဧတသ–ဤ နာဒုပုတ္တ၏၊ ဝါဒေ–အယူ၌၊ ကိဉ္စိ–တစ်ချို့သော၊ သာသနာနုလောမမ္မိ–သာသနာတော်အားလျော်သော အယူသည်လည်း၊ အတ္ထိ–ရှိပါပေ၏၊ ပန–ထိုသို့ပင် သာသနာတော်အားလျော်သော တစ်ချို့အယူရှိပါသော်လည်း၊ အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ–မစင်ကြယ်သော အယူရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗာ–အလုံးစုံသော အယူတို့သည်၊ ဒိဋ္ဌိယေဝ (ဒိဋ္ဌိယော+ဧဝ)–မိစ္ဆာအယူတို့ချည်းသာ၊ ဧတာ–ဖြစ်ရကုန်ပြီ။

ယတတ္ထော။ ။ယတသဒ္ဒါသည် သံယတအနက်ကို ဟောဏ၏၊ ဥပသာရမပါသော်လည်း ယမုဓာတ်ရင်းသည်ပင် သံ ဥပသာရပါသော သံယမအနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း, ဥပသာရပုဒ်တို့က နဂိဓာတ်နက်ကို ထွန်းပြရုံသာဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ယတော (သံယတော)+အတ္တာ ယေနာတိ ယတတ္ထော၊ သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌဖြစ်နေရကား ဣန္ဒြေတို့၌ တမင်လာ စောင့်စည်းဖွယ် မလိုတော့၊ စိတ်ကို အမြဲ စောင့်စည်းပြီးဖြစ်နေသည်–ဟူလို။

ဌိတတ္ထော။ ။ဌိတော–ခိုင်မြဲ တည်တန့်သော+အတ္တာ ယဿာတိ ဌိတတ္ထော၊ သဗ္ဗဝါရိဖုဋ္ဌ ပြစ်နေရကား စောင့်စည်းဖွယ် အကြွင်းအကျန် မရှိတော့၊ ကောင်းစွာ တည်တန့်သောစိတ်သာ အမြဲရှိနေတော့သည်–ဟူလို။

သာသနာနုလောမ်ပိ။ ။မကောင်းမှုကို ပယ်ရှား တားမြစ်ခြင်းဟူသော သဗ္ဗဝါရိသည် သာနာတော်အား လျော်၏၊ သို့သော် မကောင်းမှုကို ပယ်ရာ၌လည်း "အသက်ဧ၀ အတ္တက ပယ်၏"ဟုလည်းကောင်း, ထို အတ္တသည် "အချို့မြတ်၏, အချို့မမြတ်"ဟုလည်းကောင်း အယူရှိသောကြောင့် အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ (မစင်ကြယ်သောအယူ)ဖြစ်ရတော့၏၊ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗဝါရိ ဝါရိတော"မှစ၍ အယူအားလုံးပင် မိစ္ဆာအယူချည်း ဖြစ်ကြရလေသည်။

နိဂဏ္ဌနာဒုပုတ္တဝါဒအဖွင့် ပြီး၏။

သဠာယမေလဋ္ဌပုတ္တဝါဒအဖွင့်

၁၇၉။ ၁၈၁။ သဠာယဝါဒေါ–သဠာယဝါဒသည်၊ အမရာဝိက္ခေပေ–အမရာဝိက္ခေပဝါဒ၌၊ ဝုတ္တနယော ဧဝ–ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်သာ၊ ["ဗြဟ္မာလသုတ်၌ လာသော အမရာဝိက္ခေပ ဝါဒအတိုင်းပင်"ဟူလို။]

သဠာယမေလဋ္ဌပုတ္တဝါဒအဖွင့် ပြီး၏။

ပဌမသာမညဖလအဖွင့်

၁၈၂။ သောဟံ ဘန္တေ-ကား၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ သော အဟံ-ထို ဒကာတော်သည်၊ ဝါလုကံ-သဲကို၊ ပိဋ္ဌေတွာ-ညှစ်၍၊ (ဆုံ၌ထည့်ကာ ကြိတ်ညှစ်၍)၊ တေလံ-ဆီကို၊ အလဘာမာနောဝိယ-မရသူကဲ့သို့၊ တိတ္ထိယဝါဒေသု-တိတ္ထိတို့၏ ဝါဒတို့၌၊ သာရံ-အဆီအနှစ်ကို၊ အလဘန္တော-မရသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) ဘဂဝန္တံ ပိ-ကိုလည်း၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးလျှောက်ပါ၏၊ ဣတိ, အတ္ထော။ [ပါဠိတော်၌ "ဘဂဝန္တံ ပိ"ဟု ပိသဒ္ဒါပါသည်။]

၁၈၃။ ယထာ တေ ခမေယျာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြေဆိုအပ်သော်၊ တေ-သင့်အား၊ ဝါ-သင်၏(စိတ်၌)၊ ရောစေယျ, (တစ်နည်း) ရုစ္စေယျ-နှစ်သက်ရာ၏၊ (တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထို ပြဿနာကို၊

ယထာ တေ ခမေယျ။ ။ခမုဓာတ် ယေျဖြင့်ပြီးသော ကတ္တားဟော ခမေယျပုဒ်ကို "ရောစေယျ"သို့မဟုတ် "ရုစ္စေယျ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ရုစဓာတ်ကို ဘူဝါဒိဟု သဂ္ဂတ၌ ဆို၏၊ ထိုအလို "ရောစေယျ"ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ သဒ္ဒနီတိ-ရုစဓာတ် အခန်း၌ကား ဒိဝါဒိလည်းရှိသော ကြောင့် "ရုစ္စေယျ"လည်း သဒ္ဒနီတိအလို သင့်သည်သာ၊ "ယသ ဒါတုကာမော ရောစတေ" သုတ်အရ ရုစဓာတ်သည် သမ္ပဒါန်ကိုငဲ့သောကြောင့် "ယထာ တေ"၌ တေလည်း သမ္ပဒါန် ပုဒ်ပင်တည်း။

ဋီကာဟောင်း။ ။"ဣဒါနိ မယာ ပုစ္ဆိယမာနော အတ္ထော ယထာ တဝ စိတ္တေ ရောစေယျ"ဟု ဋီကာဟောင်းဖွင့်၏၊ "တဝ စိတ္တေ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "တေ-သင်၏(စိတ်၌)" ဟု တေကို သမ္ဗန်, စိတ္တေကို သမ္ဗန္ဓိအဖြစ်ဖြင့် ထည့်စေလိုသည်၊ [ဤဋီကာ၌ "ရောစေယျ"ဟု ကတ္တားရုပ် ပြီးပြီးသသဖွင့်ခြင်းသည် "ခမေယျ"ဟုရှိသော ကတ္တားရုပ်နှင့် လျော်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန် သျာဒီကဏ္ဍ, ၂၅-သုတ်၌လည်း ဤအတိုင်းပင်။]

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ကား "ယထာ တေ ရုစ္စေယျာတိ၊ပေ၊ ယထာ တဝ စိတ္တေ ရုစ္စေယျ၊ တယာ စိတ္တေ ရုစ္စေထာတိ အတ္ထော ကမ္မတ္တေ ဟေတဲ့ ကိရိယာပဒံ၊ "ရုစ္စေယျသည် ဂ်ဟောကြိယာပုဒ်"ဟု ဖွင့်ထား၏၊ ဤအလို "ယထာ-သော်၊ တေ-သည်၊ ရုစ္စေယျ-နှစ်သက်အပ်ရာ၏၊ တထာ တံ ဗျာကရေယျာသိ"ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးရလိမ့်မည်၊ သို့သော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်က "ခမေယျ"ဟု ကတ္တားရုပ်ရှိသောကြောင့် ဤဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာဟောင်းအဖွင့်ကို မလိုက်ဘဲ ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို နှစ်သက်ဟန်တူသော မန်လည်ဆရာတော်နှင့် မင်းကွန်း ဥဒုမ္ဗရချောင်ဆရာတော်တို့၏ သတပဒီကပုစ္ဆာ အဖြေ၌ကား "ကမ္မဝါပါ၌, ခမတိပုဒ်အနေ, စာတွေက လွန်များ၊ မဒွေးဘော်, ရှိမဲ့-လျော် မလျော်ဟု, နေပြည်တော် သဒ္ဓါတတ်တို့, ဆုံးဖြတ်ကြလား"ဟူသော အမေး၌ "မဒွေးဘော်, ရှိမှပင် လျော်မည်ဟု, နေပြည်တော် သဒ္ဓါတတ်တို့, ဆုံးဖြတ်ကြသား"ဟု ဖြေလေသည်၊ သို့သော် [ရောစေယျ"ဟုဖွင့်သော ဋီကာဟောင်းအလိုအားဖြင့် "ခမ္မတိ ခမ္မေယျ"ဟု မဒွေဘော် မရှိနိုင်ပါ။

ဗျာကရေယျာသိ–ဖြေဆိုလော)၊ ဒါသောတိ–ကား၊ အန္တောဇာတ ဓနက္ကီတကရ မရာနီတ သာမံဒါသဗျောပဂတာနံ–အိမ်တွင်းခ္ခပေါက်ဖွားသော ကျွန်, ဥစ္စာဖြင့်ဝယ်ယူအပ်သော ကျွန်, လက်ဖြင့်နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဆောင်ယူအပ်သော သုံ့ပန်းကျွန်, ကိုယ်တိုင် ကျွန်၏အဖြစ်သို့ကပ်ရောက်သော ကျွန်တို့တွင်၊ အညတရော–အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ (ပုရိသော, အသမ္ဘိန္နပ်)၊ ကမ္မကရောတိ–ကား၊ အနလသော–ပျင်းရိသူမဟုတ်သော၊ ကမ္မကရဏသီလောယေဝ–အလုပ်လုပ်ခြင်း အလေ့ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ (ပုရိသော, အသမ္ဘိန္နပ်)၊ (ယော ပုရိသော–သည်၊) ဒုရတော–အဝေးခ္ခ၊ ဒိသွာ–အရှင်သခင်ကို မြင်၍၊ ဝါ–မြင်လသော်၊ ပဌမမေဝ–မိမိအနီးသို့မရောက်မီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဥဋ္ဌဟတိ–နေရာမှ ထတတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (သော ပုရိသော–သည်)၊ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယီ–၏၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဥဋ္ဌဟော–နေရာမှ ထနှင့်ပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သာမိနော–အရှင်သခင်ဖို့၊ အာသနံ–နေရာကို၊ ပညပေတ္တာ–ခင်းပေးပြီး၍၊ ပါဒဓောဝနာဒိကတ္တာ–ခြေဆေးပေးခြင်း အစရှိသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ ကတ္တာ–ပြုပြီး၍၊ ပစ္ဆာ–နောက်ခ္ခ၊ ဝါ–နောက်မှ၊ နိပတတိ–ကျတတ်၏၊ ဝါ–ထိုင်တတ်၏၊ နိသဇ္ဇံ–ထိုင်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ–ပြုတတ်၏၊ ဣတိ, ပစ္ဆာနိပါတီ–မည်၏။

ဒါသော။ ။ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ဒါသဓာတ်သည် ဒါနအနက်ကို ဟောအ၏၊ ဒါသတော–အရှင်သခင်တို့အား ပေးအပ်၏၊ ဣတိ ဒါသော၊ အစ် ပစ္စည်းဟု ထောမနိမိခ္ခ ဆို၏၊ ဤကျွန်လေးမျိုး၏အကျယ်နှင့် ဝစနတ္ထကို ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ, မဟာခန္ဓက, ဒါသဝတ္ထု အဋ္ဌကထာနှင့် ဘာသာဋီကာခ္ခ ရှုပါ။

ကမ္မကရော။ ။တဲစ်ချို့ကျွန်သည် ပျင်းသည့်အတွက် အလုပ်ကို မလုပ်ချင်တတ်၊ "ဤကျွန်ကား မပျင်းမရိ အလုပ်လုပ်သူသာ ဖြစ်၏"ဟု သိစေလို၍, ဒါသောကို "ကမ္မကရော"ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ ထို့ကြောင့် "အနလသော, ကမ္မကရဏသီလောယေဝ"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထဖွင့်သည်၊ "ကမ္မံ+ကရောတီတိ ကမ္မကရော"ဟုသာ ဝစနတ္ထပြုပါ၊ အပစ္စည်းဖြင့် "ကမ္မကရော"ဟုဖြစ်၍, ဏာပစ္စည်းဖြင့် ကုမ္ဘကာရောကဲ့သို့ "ကမ္မကာရော"ဟု ဖြစ်သည်။

ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယီ။ ။ဤပုဒ်ကို ၂–နည်းဖွင့်၏၊ ပဌမနည်းဖြင့် အဝေးခ္ခ အရှင်သခင်လာနေသည်ကိုမြင်လျှင် မိမိအနီးသို့ မရောက်မီ နေရာမှထသူကို ပြ၏၊ ဥဋ္ဌဟတိတိ ဥဋ္ဌာယီ၊ ဥပုဗ္ဗ, ဌာဓာတ်၊ တသီလအနက် မပါသော်လည်း ဏီပစ္စည်းသက်နိုင်၏၊ ပုဗ္ဗံ–အရှင်၏ မိမိအနီးသို့ မရောက်မီ ရှေးဦးစွာ+ဥဋ္ဌာယီ–နေရာမှ ထတတ်သူတည်း၊ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယီ–သူ၊ "ဒူရတောဝ ဒိသွာ ပဌမမေဝ ဥဋ္ဌဟတိ"ဟူသော ပဌမနည်းအရ အနက်တည်း။

ပစ္ဆာနိပါတီ။ ။နိပတတိ–ထိုင်သောအားဖြင့် ကျတတ်၏၊ ဣတိ–နိပါတီ၊ နိ+ပတ+ဏီ၊ ပစ္ဆာ–အရှင်သခင်ထိုင်ပြီးမှ နောက်ခ္ခ+နိပါတီ–ထိုင်သောအားဖြင့် ကျတတ်သူတည်း၊ ပစ္ဆာနိပါတီ–သူ၊ ဤကား ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယီ၏ ပဌမနည်းနှင့် လိုက်လျောသောအနက်တည်း၊ ဤသို့ အနက်ဖြစ်သောကြောင့် "ပစ္ဆာ နိပတတိ"၏နောက်ခ္ခ "နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတိ"ဟု နိပတတိ၏အနက်ကို ဖေါ်သင့်၏၊

ဝါ-တစ်နည်း၊သာမိကမှိ-အရှင်သခင်သည်၊ သယနတော-အိမ်ရာမှ၊ အဝုဒ္ဓိတော-မထသေးမီ၊ ပုဗ္ဗေယေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဝါ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဝုဋ္ဌာတိ-အိပ်ရာမှ ထတတ်၏၊ ဣတိ, ပုဗ္ဗဠ္ဠာယီ-မည်၏၊ ပစ္ဆာပုသကာလတော-မိုးသောက်အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သာမိနော-အရှင်သခင်၏၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ နိဒ္ဒေါက္ကမန်-အိပ်ခြင်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းသည်၊(ဟောတိ)၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-အလုံးစုံသောကိစ္စတို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ နိပတတိ-ကျတတ်၏၊ ဝါ-အိပ်တတ်၏၊ သေယျံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြုတတ်၏၊ ဣတိ, ပစ္ဆာနိပါတီ-မည်၏။

(ယော ပုရိသော)၊ကိံ-အဘယ်ကို၊ ကရောမိ-ပြုရပါမည်နည်း၊ ကိံ-ကို၊ ကရောမိ-နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကိံကာရမေဝ-ကိံဟုမေးမြန်း ပြုထိုက်သော ဝေယျာဝစ္စကိုသာ၊ ပဋိသုဏာန္တော-ရှေးရှုနားထောင်လျက်၊ (တစ်နည်း) ပဋိသာဝေန္တော-

---

စာအုပ်တို့၌ "သေယျံ"ဟုရှိသည်မှာ မလိုက်ရောပါ၊ နိပတတိ၏ နောက်၌လည်း "နိသီဒတိ"ဟု မူကွဲရှိသတတ်၊ အဓိပ္ပါယ်ကောင်းပါ၏၊ သို့သော် နောက်၌ "သေယျံ ကပ္ပေတိ"ဟု ရှိလတ္တံ့ နှင့်ကား စာသွားမတူသောကြောင့် စဉ်းစားသင့်၏၊ "နိသဒ္ဒံ ကပ္ပေတိ"သာ "သေယျံ ကပ္ပေတိ" နှင့် စာသွားတူသည်။

သာမိကမှိဝါ။ ။ဤနည်း၌ ပုဗ္ဗဠ္ဠာယီ, ပစ္ဆာနိပါတီတို့အတွက် အိပ်ရာမှထခြင်း အိပ်ခြင်းအနက်ကို ယူရသည်၊ ဝစနတ္ထမှာ ရှေ့နည်းအတိုင်းသာတည်း၊ သခင်၏အိပ်ရာမှ မထမီ မိမိကအလျင် အိပ်ရာမှထခြင်း, တစ်နေ့အတွက် အလုပ်ကိစ္စပြီး၍ အိပ်ချိန်ရောက်သောအခါ သခင်အိပ်ပြီးမှ မိမိက နောက်မှအိပ်ခြင်းကို ပြုသည်-ဟူလို။

ပစ္ဆာပုသကာလတော။ ။ရှေ့ညဉ့်၏ အရုဏ်မတက်မီအချိန်ကို "ပစ္ဆာပုသကာလ"ဟုခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဦးကာ၌ "အတီတရတ္တိယာ ပစ္ဆာပုသကာလတော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုအချိန်၌ အရုဏ်မျှ မတက်သေးသောကြောင့် "လင်းအားကြီး"မဟုတ်သေး၊ လင်းခါနီး (ဝေလီဝေလင်း)သာ ရှိသေးသည်၊ အရုဏ်တက်လျှင်ကား ဤဘက်နေ့သို့ရောက်ပြီ၊ ဝစနတ္ထကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ နိဒါန်းအဖွင့်၌ ရှုပါ။

ကိံကာရပဋိသာဝီ။ ။ကရီယတေတိ ကာရော-ပြုထိုက်သော ဝေယျာဝစ္စ (သခင်၏အတွက် ပြုစရာဖြစ်သော အလုပ်ကိစ္စ)၊ ကိံ ဣတိ+ကာရော ကိံကာရော-ကိံဟု မေးမြန်း ပြုထိုက်သော ဝေယျာဝစ္စ၊ ပဋိသုဏာတိ-ရှေးရှုနားထောင်နေတတ်၏၊ ဣတိ ပဋိသာဝီ၊ [ပတိ+သု+ဏီပစ္စည်း၊] ကိံကာရံ-ကိံဟုမေးမြန်း ပြုထိုက်သော အလုပ်ဝေယျာဝစ္စကို+ပဋိသာဝီ-ရှေးရှုနားထောင်နေတတ်သူတည်း၊ (နားစွင့်နေတတ်သူတည်း)၊ ကိံကာရပဋိသာဝီ-သူ။

အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ "ကိံကရောမိ ကိံကရောမိ"သည် လုပ်စရာအလုပ်ကို မေးပုံပြသောစကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဣတိဝေါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အလုပ်ကိစ္စ (ဝေယျာဝစ္စ)ကိုပင် ကိံကာရအတွက် အရကောက်ရသည်၊ ပဋိသာဝီ၌ ဏီပစ္စည်းကြောင့် ဝုဒ္ဓိရောက်ရ၏၊

ကြားစေလျက်၊ (ကြားအောင်မေးလျက်)၊ ဝိစရတိ–လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော)၊ ကိ'ကာရပဋိသာဝီ–မည်၏၊ (ယော ပုရိသော)၊ မနာပမေဝ–စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ–မြတ်နိုးဖွယ်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကိရိယံ–အမှုအရာကို၊ ကရောတိ–ပြုတတ်၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော)၊ မနာပစာရီ–မည်၏။ ["စာရီ"အရ ပြုကျင့်မှုကို ယူစေလိုရ်၍ "ကိရိယံ ကရောတိ"ဟု ဖွင့်သည်။]

အနက်မှာ သုဒ္ဓကတ္တားအနက်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပဋိသုဏာန္တော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ပဋိသုဏာန္တော–ရှေးရှုနှားထောင်နေသူ"ဟု ဆိုသဖြင့် "သခင်၏အနီးအပါးဌ် လှည့်လည်သွားလာနေသူ" ဟု သိနိုင်ရကား "ဝိစရတိ"ဟု အပိုထည့်၍ဖွင့်သည်။ [ကိ'ကာရန္တိ–ကိ'ကာရဏီယံ (ပြုထိုက်သောကိစ္စအား အဘယ်ပါနည်း)၊ ကိ'ကာရဘာဝတော (ကိ'ကာရ၏ အဖြစ်အားဖြင့်) ပုဗ္ဗဏ္ဏာ ကာတမ္ဗဝေယျာဝစ္စံတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

သဒ္ဒနီတိ။ ။ကိ'ကရောမိ သာမိတိ ဧဝံ ကိန္တိ (ကိ'ဟ္ရ)ကာရော ကရဏံ သဒ္ဒနိစ္ဆရဏံ (ပြောဆိုအပ်သော စကားသံ) ကိ'ကာရော–ပြုဖွယ်ကိစ္စ အဘယ်ပါနည်း=ဘာပြုစရာရှိပါသနည်း ဟု မေးမြန်းပြောဆိုအပ်သော စကားသံ၊ တံ ပဋိသာဝေတိတိ ကိ'ကာရပဋိသာဝိနီ၊–ဤ သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာအဖွင့်သည် သုတ်မဟာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာနှင့် သဘောတူ၏၊ "ကာရ"အရ အင်္ဂပ်ကိစ္စသာမကဘဲ အမေးစကားသံတိုင်အောင် ယူခြင်းသာ ထူးသည်။

သုတ်မဟာဝဂ္ဂ။ ကိ'ကရောမိ တေ ဒေဝါတိ–အရှင်မင်းမြတ်ဖို့ အဘယ်ကိစ္စကို ပြုရပါမည်နည်းဟု၊ ဝါစာယ ကိ'ကာရံ ပဋိသာဝေတိတိ ကိ'ကာရပဋိသာဝိနီ–နှုတ်ဖြင့် ကိ'ကာရမည်သော အလုပ်ကိစ္စကို ကြားသိစေတတ် (မေးမြန်းတတ်)သောကြောင့် မိဖုရားသည် ကိ'ကာရပဋိသာဝိနီမည်၏၊ "မိမိပြုစရာကိစ္စကို အမြဲမေးတတ်သော မိဖုရား"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤ အဋ္ဌကထာအလို ပဋိသာဝိနီဌ် ပတိ+သု, ကာရိတ်ကြောစေ၍ "ပဋိသာဝီ"ဟုဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်၍ ဣနီပစ္စည်း ထပ်သက်၊ အဋ္ဌကထာ ၂–ရပ်သည် အဓိပ္ပါယ်ထပ်သော်လည်း သာဝိဌ် ကာရိတ် ပါ–မပါကား ကွဲပြားသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဆုံးဖြတ်ချက်။ ။"ကိ'ကရောမိ"ဟူသော စကားသံသည် အောက်လူက အထက်လူကို မေးသောစကားသံတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကိ'ကာရ"အရ ဝေယျာဝေစ္စကို ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသော်လည်း ထိုဝေယျာဝေစ္စ (ပြုစရာအလုပ်ကိစ္စ)ကိုမေးသော စကားသံတိုင်အောင်ယူမှ သုဓာတ်၏ ကြားခြင်း နားထောင်ခြင်းကြိယာနှင့် လိုက်လျောပါသည်၊ ထို မေးသံကို နားထောင်သူကား သခင်စသော အထက်လူတည်း၊ အလုပ်ကိစ္စကိုမေးသော ကျွန်စသူ၏စကားကို သခင်စသူက နားထောင်၏၊ ကျွန်စသူက ထိုစကားကို သခင်စသူကို ကြားစေ၏၊ ကြားအောင် ပြော၏၊ ဤအဓိပ္ပါယ်အရ "သုဏာန္တော"ဟုရှိသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်သည် မကောင်း၊ "ပဋိသာဝေတိ" ဟု ကာရိတ်ပါသော မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာပါဌ်သာ ကောင်း၏။

(ယော ပုရိသော)ပိယမေဝ–ချစ်ဖွယ်သောစကားကိုသာ၊ ဝဒတိ–ပြောဆိုတတ်၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော)ပိယဝါဒီ–မည်၏၊ (ယော ပုရိသော)သာမိနော–အရှင်သခင်၏၊ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌံ–နှစ်သက်ရွှင်လန်းသော၊ မုခံ–မျက်နှာကို၊ ဥလ္လောကယမာနော–မော်၍ကြည့်လျက်၊ ဝိစရတိ–၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော) မုခုလ္လောကိကော–မုခုလ္လောကိကမည်၏၊ ဒေဝေါမညေတိ–ကား၊ ဒေဝေါဝိယ–နတ်မင်းကဲ့သို့၊ (ပရိစာရေတိ ၌စပ်)။

သော၊ပေ၊ ကရေယျံတိ–သော၊ပေ၊ ကကရေယျံဟူသောပါဠိ၏၊ (အတ္ထောဝ်စပ်)၊ ပုညာနိ–ကောင်းမှုတို့ကို၊ ယဒိကရေယျ–အကယ်၍ပြုအုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဟံ–ငါသည်၊ သောဝတ–ထို မင်းကဲ့သို့၊ ဧဝရူပေါ–ဤသို့ သဘောရှိသူသည်၊ အသံ–ဖြစ်လောက်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ သောဝတသသဿိ ပိ–ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော–

ဥလ္လောယကမာနော။ ။မုခုလ္လောကိကောဌ် "မုခ+ဥလ္လောကိကော"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ မုခံကို "တုဋ္ဌပဟဋ္ဌမုခံ"ဟု ဖွင့်၍ ဥလ္လောကိကောကို "ဥလ္လောကယမာနော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "သခင်၏ နှစ်သက်ရွှင်လန်းသော မျက်နှာကို မော်၍ကြည့်တတ်သူ"ဟုဆိုသဖြင့် "စိတ်ဆိုးနေသောမျက်နှာကို မကြည့်ဝံ့"ဟု ဋီကာသစ် ကောက်ချက်ချသည်၊ "မုခုလ္လောကကော"ဟု ဏှုပစ္စည်းဖြင့် ပါဌ်ပြင်ကြ၏၊ "မုခုလ္လောကိကော"ဟူသော ရှေးပါဌ်လည်း "မုခဿ+ဥလ္လောကော မုခုလ္လောကော၊ မုခုလ္လောကော ယဿ အတ္ထိတိ မုခုလ္လောကိကော"ဟု ပြုလျှင် "မုခံ ဥလ္လောကယမာနော"အနက်ကိုပင် ဟောနိုင်သည်။

ဒေဝေါ မညေ။ ။"ပရိစာရေတိ ဒေဝေါ မညေ"ဟု ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် မညေသည်ကြိယာမဟုတ်, ဝိယအနက်ကိုဟောသော "ဥပမာဇောတကနိပါတ်ပုဒ်"ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ဒေဝေါဝိယ"ဟုဖွင့်သည်။ ["အာဓိပစ္စပရိဝါရာဒိသမ္ပတ္တိ သမန္နာဂတော–အစိုးရသူ၏အဖြစ်ဟူသော ရာထူး, အာဏာ, အခြံအရံအစရှိသော သမ္ပတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသည် (ဖြစ်၍)၊ ပဓာန ဒေဝေါဝိယ၊–ဋီကာ။]

သောဝတသသာဟံ ပုညာနိ ကရေယျံ။ ။"သောဝတ အသံ အဟံ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ "ဝတသည် ဥပမာအနက်ဟော နိပါတ်"ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "သောဝတ အဟံ ဧဝရူပေါ အသံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဧဝရူပေါသည် သောဝတ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ ဘာ့ကြောင့် "ဤသို့ သဘောရှိသူ=ဤ မင်းကဲ့သို့ သမ္ပတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသူ"ဖြစ်နိုင်စရာရှိသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ပုညာနိ ကရေယျံ"ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယဒိထည့်၍ဖွင့်၏၊ အကယ်၍ မွန်မြတ်သော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုအုံ့၊ ဤသို့ပြုလျှင် (ဤသို့ပြုသောကြောင့်) ထို မင်းကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည်–ဟူလို။ ["ပုညာနိ"အရ သာမန်ကုသိုလ်ထက် မွန်မြတ်သောကုသိုလ်ကို ရည်ရွယ်သည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–သာမန်ကုသိုလ်ထက် မြတ်သောကုသိုလ်ကို ရဟန်းဘဝဖြင့် ယူလတံ့ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။]

သောဝတသသဿ။ ။"သောဝတ+အသ+အသ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်သောအခါ "အသ"သည် အမှယောဂ ဥတ္တမပုရိသ်ဖြစ်၏၊ ထို ဥတ္တမပုရိသ် ဧကဝုစ်ရှိလျှင် "အဟံ"ဟူသော ကတ္တားသည် မပါသော်လည်း ထည့်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "သောဝတသာဟံ"နှင့် အနက်တူပင်ဖြစ်သောကြောင့်

ပါဠိတော်ပါဠိသည်၊ (အတ္ထိ)၊ (တစ်နည်း) သောဝတသာယဝ်တိပိ–ဟူ၍လည်း၊ ပါဠေ၊, (အတ္ထိ)၊ အယမေဝ–ဤဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည်ပင်၊ အတ္ထော–ထိုပါဠိ၏အနက်တည်း။

ယံနူနာဟံတိ–ယံနူနာဟံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ ၌စပ်)၊ ဒါနံ–အလျှကို၊ သစေ ဒဿာမိ–အကယ်၍ ပေးလျှအုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ [ဤ၌ သစေသည် ယံနူန၏ အနက်ဖွင့်၊ ယံနူနသည် ပရိဝိတက္ကနတ္ထ နိပါတ်ပုဒ်။] ရာဇာ–သည်၊ ဧကဒိဝသံ–တစ်နေ့၌၊ ယံ–အကြင် အလျှကို၊ ဒေတိ–၏၊ တတော–ထိုအလျှမှ၊ သတဘာဂမ္မိ–အစိတ်တစ်ရာစိတ်၍ တစ်စိတ်သောအဖို့ကိုသော်လည်း၊ ယာဝဇီဝံ–အသက်ထက်ဆုံး၊ ဒါတုံ–ပေးလျှခြင်းငှာ၊ နေ သက္ခိဿာမိ–စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ (ပဗ္ဗဇိဿာမိ–ရဟန်းပြုတော့အုံ့၊) ဣတိ–သို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ–ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဥဿာဟံ–အားတက်သရောကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ စိန္တနဘာဝံ–ကြံစည်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ–၏။

"အယမေဝတ္ထော"ဟု မိန့်သည်၊ "သော–ထိုမင်းသည်၊ အသ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ အဟံ–ငါသည်လည်း၊ ဝတ–စင်စစ်၊ အသံ–ဖြစ်ရာ၏"ဟု ပေးရမည်၊ ထို့ကြောင့် "အယမေဝဝတ္ထော"ဟု ဆိုသော်လည်း"အဓိပ္ပါယ်အသားကျ အနက်သာတူ၏၊ နိဿယ(အတ္ထယောဇနာ)မှာ မတူတတ်"ဟု မှတ်ပါ။ [သော ရာဇာ အသ, အဟံ အသံဝတ၊ ယဒိ ပုညာနိ ကရေယျုံတိ ယောဇနာ–ဋီကာ။]

ဋီကာသစ်။ ။"သောဝတသာယဝ်တိပိ ပါဠေ"ဟူသောပါဠိကို ယူ၍ "သောဝတသာယဝ်တိပိ ပါဠေ သော ရာဇာဝိယ အယံ အဟမ္မိ အသံ"ဟု ဖွင့်ထား၏၊ ဤအလို "သောဝတ–ထိုမင်းကဲ့သို့၊ အယံ အဟမ္မိ–ဤ ငါသည်လည်း၊ အသံ–ဖြစ်ရာ၏"ဟု ပေးရလိမ့် မည်၊ "အယံကို အဟံ"ထည့်၍ ပေးရခြင်းကိုလည်း "သော အဟံ–ထို ငါသည်"ဟု ပေးရိုးနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ [သောဝတသာယဝ်တိပိ ပါဠေ သော ရာဇာဝိယ အယံ အဟမ္မိ အသံ၊ ကထံ....ယဒိ ပုညာနိ ကရေယျုံတိ အတ္ထသမ္ဗန္ဓဝတော အယမေဝတ္ထောတိ ဝုတ္တံ။]

သတဘာဂမ္မိ။ ။ရှင်ဘုရင်၏ တစ်နေ့တွက်အလျှကို အစိတ်တစ်ရာစိတ်၍ (အပုံတစ်ရာ ပုံ၍) တစ်စိတ် (တစ်ပုံ)အဖို့ကို "သတဘာဂ"ဟုဆိုလိုသည်၊ ပိကား ဂရဟာဇောတကတည်း၊ ထို ရှင်ဘုရင်၏ တစ်နေ့စာအလျှကို အပုံတစ်ရာပုံလျှင် တစ်ပုံသည် အနည်းငယ်မျှဖြစ်၏၊ ထို အနည်းငယ် တစ်ပုံသော်မှ အသက်ထက်ဆုံး ကြိုးစား၍ လျှစေကာမူ မိုနိုင်စရာ မရှိပါ–ဟူလို။

ယာဝဇီဝံ နေ သက္ခိဿာမိ ဒါတုံ။ ။ယာဝဇီဝံ နေ သက္ခိဿာမိ ဒါတုံတိ ယာဝဇီဝံ ဒါနတ္ထာယ ဥဿာဟံ ကရောန္တောပိ ယံ ရာဇာ ဧကံ ဒိဝသံဒေတိ၊ တတော သတဘာဂမ္မိ ဒါတုံ နေ သက္ခိဿာမိ၊ တသ္မာ ပဗ္ဗဇိဿာမိတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥဿာဟံ ကတ္တာတိ ယောဇနာ–ဋီကာ၊ ဤဋီကာအတိုင်း "ဒါတုံ"နောက်၌ "ပဗ္ဗဇိဿာမိ"ကို ထည့်၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။

ကာယေန သံဝုတောတိ–ကား၊ ကာယေန–ကာယဒွါရဖြင့်၊ ပိဟိတော–ပိတ်ဆို့ပြီးသည်၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ (ဝိဟာရေယျုဒ္ဓစပ်)၊ အကုသလသေ–ကာယက် အကုသိုလ်၏၊ ပဝေသနဒွါရံ–ဝင်ကြောင်းတံခါးကို၊ (ကာယဝိညတ်ကို)၊ ထကေတ္တာ–ပိတ်၍၊ (ဝိဟာရေယျ ဒ္ဓစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်၊ သေသပဒဒွယေပိ–ကြွင်းသောပုဒ် ၂–ပါးအပေါင်းဒ္ဒလည်း၊ (ဝါစာယ သံဝုတော, မနသာ သံဝုတော

ကာယေန သံဝုတော။ ။"စက္ခုန္ဒြိယ် သုသံဝုတ် ဝိဟရန္တံ"စသော ပါဠိတော်များ၌ စောင့်စည်းထိုက် (ပိတ်ဆို့ထိုက်)သော စက္ခုဒွါရစသည်ကို "စက္ခုန္ဒြိယ်"ဟု ကဲ့အဖြစ်ဖြင့် ထားသောကြောင့် သုသံဝုတ်၏ ကဲ့ပုဒ်ကို ရှာဖွယ်မလိုတော့၊ ဤ၌ကား စောင့်စည်းထိုက်သော ဒွါရကို "ကာယေန"ဟု ဂ္ဂရိဏီးထားသောကြောင့် ကဲ့လို၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "ပဝတ္တနက ပါပဓမ္မံ"ဟု ကဲ့ပုဒ်ထည့်၍ ဖွင့်သည်။

ဋီကာ။ ။ကာယေန သံဝုတောတိ ကာယေန သံဝရိတဗ္ဗေန ဒွါရေန ပဝတ္တနကပါပဓမ္မံ သံဝရိတ္တာ ဝိဟာရေယျာတိ (စောင့်စည်းထိုက်သော ကာယဒွါရဖြင့် ဖြစ်လတ္တံ့သော အကုသိုလ်ကို စောင့်စည်း၍နေရာ၏ ဟု) အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ ကာယေန ပိဟိတော ဟုတ္တာတိ အာဒိ။ ["သံဝုတော–ကို" "ပိဟိတော–ပိတ်ဆို့"ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာ ဒွါရ(တံခါး)ဟူသည် ပိတ်ဆို့ရသောအရာ ဖြစ်သောကြောင့် အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ဟုတ္တာ ထည့်ရခြင်း။ ။သံဝုတော ပိဟိတောတို့သည် ပါဠိတော်၌ "သော"ဟူသော ကတ္တားနှင့်အရတူသော ကတ္တားပုဒ်များတည်း၊ "စောင့်စည်းသည်, ပိတ်ဆို့သည်"ဟု တပစ္စည်း အတွက်လည်း ကတ္တားအနက်ပေးရသည်၊ "သံဝုတော+ဝိဟာရေယျ–စောင့်စည်းသည်+နေရာ၏" ဟုပေးလျှင် အဓိပ္ပါယ်မှန်မထွက်နိုင်၊ သံဝုတောသည် ဝိဟာရေယျ၏ ကြိယာဝိသေသနဖြစ်သော်လည်း "စောင့်စည်းသည်+(ဖြစ်၍)"ဟု မပေးနိုင်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...သံဝုတော၌ သိဝိဘတ်သည် "ဖြစ်၍"ဟူသော ကြိယာဝိသေသနအနက်ကို မဟော, လိန်အနက်မျှကိုသာ ဟောသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဟုတ္တာ"ဟု ပါဌသေသ (ပါဠိကြွင်း ပါဠိကျန်)အဖြစ်ဖြင့် ထည့်၍ ဝိဟာရေယျ၌ စပ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဟုတ္တာတိ ဟိ သေသော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။

ဋီကာသစ်။ ။သုသုက္ကဝစနဝသေန ပနမတ္ထော–သံဝုတောသည် ဥသုက္ကဝစန (နောက်ကြိယာ၌စပ်ဖို့ရန် အားထုတ်ခြင်းရှိသော သဒ္ဒါ၏)အဖြစ်ဖြင့် အနက်ဖြစ်၏၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်ရှိသည်–ဟူလို၊ (ဘာ့ကြောင့်နည်း) ဝိဟာရေယျပဒေန သမ္မဒ္ဓိကဗ္ဗတ္တာ–ဝိဟာရေယျဟူသော နောက်ကြိယာပုဒ်နှင့် စပ်ထိုက်သောကြောင့်တည်း၊ ဣတိ အာဟ–အကုသလပဝေသနဒွါရံ ထေကတ္တာတိ၊ "ထေကတ္တာ"ဟု ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ကို ထည့်၍ဖွင့်သည်–ဟူလို။ [ကြိယာဝိသေသနကို ဥသုက္ကကြိယာခေါ်ကြောင်းကို နာမ် ရူပသိद္ဓိ–တွာဒိပစ္စယန္တ၌ ရှုပါ။]

မှတ်ချက်။ ။ဤ ဋီကာအဖွင့်ကိုထောက်၍ ကြိယာဝိသေသနအနက် ရနိုင်သောပုဒ်များ၌ ဝိဘတ်က ထို ကြိယာဝိသေသနအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် "ဟုတ္တာ"ဟု ပါဌသေသ ထည့်လေ့ရှိကြောင်းကို သိပါ၊ ပါဌသေသမထည့်ဘဲ "ဖြစ်၍"ဟု မြန်မာပြန်ကို ထည့်လျှင်လည်း အပိုထည့်အပ်သောအနက် ဟုသာ မှတ်ပါ၊ "သံဝုတော–စောင့်စည်းလျက်"ဟု ပေးရာ၌လည်း

ဟူသော ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းခ်ုလည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ယာသစ္ဆာဒနေ ပရမတာယာတိ-ကား၊ ယာသစ္ဆာဒနေန-အစားအဝတ်အားဖြင့်၊ (အစားအဝတ်အတွက်)၊ ပရမတာယ ဥတ္တမတာယ-မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သလ္လေခအကျင့်ဖြင့်၊ (သန္တုဋ္ဌော ခ်ုစပ်)၊ ဧတဒတ္ထမ္ပိ-ဤ အစားအဝတ် အကျိုးငှာ

သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်, အဓိပ္ပါယတ္ထသာ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...သိဝိဘတ်က "လျက်"ဟူသော ကြိယာဝိသေသနအနက် မဟောနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ "အကုသလ ပဝေသနဒ္ဓါရံ"ခ်ုဟု ကာယေန သံဝုတောကို ဖွင့်သောအရာဖြစ်သောကြောင့် "အကုသလ"အရ ကာယက် အကုသိုလ်ကို လည်းကောင်း, "ဒ္ဓါရ"အရ ကာယဒ္ဓါရဟူသော ကာယဝိညတ်ကိုလည်းကောင်း, ပကရဏ အားလျော်စွာ အရကောက်ရသည်။ ["ထေကတ္တာ"နေရာဝယ် သက္ကတခ်ုဟု ဓာတ်ရှိသောကြောင့် ထိုအလို "ထေကတ္တာ"ဟု ရှိရပေလိမ့်မည်၊ ပါဠိခ်ုကား "ထက"ဓာတ်ဟု ဆိုကြ၏။]

ယာသစ္ဆာဒနေန။ ။ယသဓာတ်သည် စားခြင်း (ဘက္ခန=အသန)အနက်ကို ဟော၏၊ ယသိတဗ္ဗော-စားထိုက်၏၊ ဣတိ ယာသော၊ အစ္ဆာဒီယတိ (အာ-ဘုသော+ဆာဒီယတိ) အနေနာတိ အစ္ဆာဒနံ-ကိုယ်ကို လွန်စွာ(ကောင်းစွာ) ဖုံးလွှမ်းကြောင်းအဝတ်၊ ထို ၂-ပုဒ်ကို သမာဟာရ ဒွန်တွဲ။

ပရမတာယ။ ။ပရမသ+ဘာဝေါ ပရမတာ-မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သလ္လေခ အကျင့်၊ ယာသစ္ဆာဒနေန-အစားအဝတ်အားဖြင့် (အစားအဝတ်အရာခ်ုပ်)+ပရမတာယ-မြတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သလ္လေခအကျင့်တည်း၊ ယာသစ္ဆာဒနပရမတာ-အစားအဝတ်အားဖြင့် မြတ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သလ္လေခအကျင့်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေလိုခ်ု "ဧတဒတ္ထမ္ပိ၊ပေ၊ အဂ္ဂသလ္လေခေန သန္တုဋ္ဌော"ဟု အဋ္ဌကထာခ်ုပ် အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်သည်၊ ယာသစ္ဆာဒနေနကို ပရမတာခ်ုပ် "တပသာ ဥတ္တမော"ကဲ့သို့ ဘိန္နာဓိကရဏ ဝိသေသနစပ်။

ဋီကာသစ်။ ။ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ ဝါ သဏ္ဌိတော (မုဒု, မ်ဏ္ဍ, ဥက္ကဋ္ဌ ၃-မျိုးတွင် ဥက္ကဋ္ဌ အကျင့်ခ်ုပ် ကောင်းစွာတည်သူဖြစ်ရကား) ယာသစ္ဆာဒနေ မတ္တမေဝ+ပရမံ ပမာဏံကောဋိ (ဋီကာဟောင်းခ်ုပ် "ပရမာကောဋိ"ဟု ရှိ၏၊) ဘေသ (နံ တတောပရံ ကိဉ္စိ အာမိသဓာတံ ပရိယေသတိ ပစ္စာသီသတိစာတိ) ယာသစ္ဆာဒနပရမော၊ ဘသ+ဘာဝေါ ယာသစ္ဆာဒနပရမတာတိပိ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော၊ ဤသို့ ဋီကာတို့ခ်ုပ် အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်ကြသေး၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုအလို "ယာသစ္ဆာဒနမတ္တမေဝ+ပရမံ ယသ္မာတိ ယာသစ္ဆာဒနေ ပရမော၊ ဘသ+ဘာဝေါ ယာသစ္ဆာဒနပရမတာ"ဟု ပြု၍ "အစားအဝတ်ဟူသော အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိသူ၏ အဖြစ်၊ ဝါ-စားရုံ ဝတ်ရုံသာ အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိသူ၏ အဖြစ်"ဟု အနက်ပေးပါ။ [မတ္တဖြင့် "စားရုံ ဝတ်ရုံထက် အပိုအမိုမထား, အခြားပစ္စည်းများကိုလည်း မတောင့်တ"ဟု ပြသည်။] ဤနည်းခ်ုပ် "ယသနံ ယာသော (စားခြင်း, စားရုံ) အစ္ဆာဒီယတေ အစ္ဆာဒနံ (ဝတ်ခြင်း, ဝတ်ရုံ)"ဟု ဘာဝသာဓနလည်း ရသင့်၏ဟု ဋီကာသစ်ကြသည်။]

သော်မှလည်း၊ အနေသနံ–မသင့်သော ရာမှီးခြင်းကို၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ အဂ္ဂ သလ္လေခေန–မြတ်သော သလ္လေခအကျင့်ဖြင့်၊ သန္တုဋ္ဌော–တင်းတိမ် ရောင့်ရဲ၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

အဘိရတော ပဝိဝေကေတိ–ကား၊ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ–ဝိဝေကခံ့တည်သော ကိုယ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ကာယဝိဝေကောစ–ကာယဝိဝေကလည်းကောင်း၊ ဝါ–ကိုယ်အား အပေါင်းအဖေါ်တို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ–ကာမမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း စျာန်ခံ့မွေ့လျော်ကုန်သော၊ ပရမဝေါဒါနုပ္ပတ္တာနံ–အလွန် ဖြူစင်သူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စိတ္တဝိဝေကောစ–စိတ္တဝိဝေကလည်းကောင်း၊ ဝါ–စိတ်၏ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိရုပဓိနံ–ကိလေသုပဓိ, အဘိသင်္ခါရုပဓိ မရှိကုန်သော၊ ဝိသင်္ခါရဂတာနံ–သင်္ခါရတို့၏ ကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ–

သန္တုဋ္ဌော။ ။"သမ္မာ+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော (ကောင်းစွာရောင့်ရဲ၏၊ ဝါ–တရားနှင့်အညီ ရောင်ရဲ၏)၊ သံဝိဒ္ဓမာနေန+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော (ထင်ရှားရှိသောပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲ၏၊–အပိုမရှာ–ဟူလို)၊ သကေန+တုဋ္ဌော သန္တုဋ္ဌော (မိမိမှာ ရှိရင်းဥစ္စာဖြင့် ရောင့်ရဲ၏၊–သူများဟာ မမျှော်–ဟူလို)၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထမှတ်ပါ။

အဘိရတော ပဝိဝေကော။ ။"ပ–အပြားအားဖြင့်+ဝိဝေက–ကင်းဆိတ်"ဟူရာ၌ ပအတွက် ဝိဝေကအပြားကို ပြလိုရှိ၍ "ကာယဝိဝေကောစ၊ပေ၊ တိဝိဓေပိ ဝိဝေကေ ရတော"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဝိဝေက"အရ ကာယဝိဝေက, စိတ္တဝိဝေက, ဥပဓိဝိဝေက ၃–ပါးပြားသော ဝိဝေကကိုယူပါ၊ အဘိရတောခ်ဉ်လည်း အဘိအနက် မရှိ–ဟူလို။

ကာယဝိဝေကော။ ။ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော–အပေါင်းအဖေါ်မှ ကင်းသော(ဆိတ်သော) အရပ်၊ ဝိဝေကေ+တိဋ္ဌတီတိ ဝိဝေကဋ္ဌော၊ ဝိဝေကဋ္ဌော+ကာယောယေသံတိ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာ၊ တစ်ယောက်ထည်းနေခြင်းကို "ကာယဝိဝေက"ဟု ခေါ်သည်၊ [ကာယေန–ကိုယ်အားဖြင့်+ ဝိဝေကော–အပေါင်းအဖေါ်တို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းတည်း၊ ကာယဝိဝေကော–ခြင်း။] ထို့ကြောင့် နောက်ခ်ဉ် "ဂဏသင်္ဂဏိတံ ပဟာယ ကာယေန ဧကော ဝိဟရတိ"ဟု ကာယဝိဝေကရှိသူကို သရုပ်ဖေါ်သည်။ [ဂဏသင်္ဂဏိကပုဒ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိက သုဒိန္နကဏ္ဍာ ဘာသာဋီကာခ်ဉ် ပြခဲ့ပြီ။]

စိတ္တဝိဝေကော။ ။ကိုယ်အားဖြင့် အပေါင်းအဖေါ်မှ ခွဲခွါ၍ တစ်ယောက်ထည်းနေသော်လည်း ကာမဂုဏ်အာရုံတို့ကို ကြဉ်စည်ခြင်း ကာမသက်ပွ, သူတစ်ပါးကို သေစေလိုခြင်း ဗျာပါဒသက်ပွ, ညှင်းဆဲလိုခြင်း ဝိဟိံသာသက်ပွဖြစ်နေလျှင် စိတ္တဝိဝေက မဖြစ်သေး၊ ထို့ကြောင့် "နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ ပရမဝေါဒါနုပ္ပတ္တာနံ"ဟု ဝိဝေကဖြစ်သူတို့ကို ဖေါ်ပြသည်၊ နောက်ခ်ဉ်လည်း "စိတ္တကိလေသသင်္ခါတံ ပဟာယ"စသည်ဖြင့်သရုပ်ဖေါ်သည်။ ["နေက္ခမ္မ"အရ စျာန်ကိုယူပါ၊ နေက္ခမ္မာဘိရတာနန္တိ စျာနာဘိရတာနံ၊ ပရမဝေါဒါနုပ္ပတ္တာနန္တိ တာယဇေ စျာနာဘိရတိယာ ဥတ္တမံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိံ ပတ္တာနံ၊–ဋီကာသစ်။]

ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဥပဓိဝေကောစ–ဥပဓိဝေကလည်းကောင်း၊ ဝါ–ဥပဓိတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝုတ္တော–မဟာနိဒ္ဒေသဝယ် ဟောတော်မူသော၊ တိဝိဓေပိ–၃ ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝိဝေကော–ဝိဝေကဒ္ဒ၊ ရတောမွေ့လျော်၏။

ဂဏသင်္ဏိကာ–အပေါင်းအဖေါ်ဒ္ဒ ပေါင်း၍ ရေတွက်ရခြင်းကို၊ ဝါ–အပေါင်းအပေါ်ဒ္ဒ ပေါင်း၍နေခြင်းကို၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ ကာယေန–ကိုယ်အားဖြင့်၊ ဧကော–အဖေါ်မမှီ တစ်ယောက်ထည်းသည်၊ (ဟုတ္တာ–၍)၊ ဝိဟရတိ–နေ၏၊ စိတ္တကိလေသ သင်္ဏိကာ–စိတ်ဒ္ဒ ကိလေသာတို့၏ ပေါင်း၍ရေတွက်ရခြင်းကို၊ ဝါ–စိတ်ဒ္ဒ ကိလေသာတို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းကို၊ ပဟာယ–၍၊ အဌသမာပတ္တိဝသေန–ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကော–ကိုယ်လသာ အဖေါ်မမှီ တစ်ယောက်ထည်းသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိဟရတိ၊ ဖလသမာပတ္တိ ဝါ–ဖလသမာပတ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိရောဓသမာပတ္တိ ဝါ–နိရောဓသမာပတ်သို့သော်လည်းကောင်း၊

ဥပဓိဝေကော။ ။ဥပ+ဓာတ် ဣ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဥပဓိသဒ္ဒါသည်ကပ်၍ ဝဋ္ဋဒုက္ခကို ထားအပ်ရာခန္ဓာ ၅–ပါး, ထိုထိုအာရုံ၌ ကပ်၍တည်တတ်သော ကိလေသာ, ဝဋ္ဋဒုက္ခတို့ကို ကပ်၍ထားတတ်သော အဘိသင်္ခါရတို့ကို ဟောဏ၏၊ ထို ဥပဓိတို့မှ ကင်းဆိတ်သောတရား ဟူသည် နိဗ္ဗာန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်ဒ္ဒ "နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ"ဟု ဥပဓိဝေကရှိသူကို သရုပ်ဖေါ်သည်။ [နိရုပဓိနံ၌ကား ဥပဓိအရ ခန္ဓာ ၅–ပါးရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်ရသောသောကြောင့် ခန္ဓုပဓိကို မယူရ၊ ထို့ကြောင့် "နိရုပဓိနန္တိ ကိလေသုပဓိ အဘိသင်္ခါရုပဓိဟိ အစ္ဆန္နဝိဂတာနံ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။]

စိတ္တကိလေသ သင်္ဏိကာ။ ။စိတ္တေ ကိလေသာနံ သန္နိပတနံ=စိတ်ဒ္ဒ ကိလေသာတို့ ကျရောက်ခြင်းကို"စိတ္တကိလေသ သင်္ဏိကာ"ဟု ခေါ်၏၊ သင်္ဏိကာ၏ သဒ္ဒါနက်မှာ "သံ–ပေါင်း၍+ဂဏ–ရေတွက်ရခြင်း"ဟူသည်တည်း၊ ပေါင်း၍ ရေတွက်ရခြင်းကို "ပေါင်းမိခြင်း"ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ ကိလေသာနှင့် မပေါင်းမိရအောင် ဈာန်သမာသ် ဝင်စားနေခြင်းကို "ဧကော ဝိဟရတိ–ကိလေသာအဖေါ်မရှိဘဲ နေသူ"ဟု ဆိုရ၏၊ ဧက သဒ္ဒါသည် အသဟာယ အနက်ဟောတည်း။

ဖလ၊ပေ၊ နိရောဓသမာပတ္တိ။ ။မဂ်, ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန်တို့တလည်း နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ကြပါ၏၊ သို့သော် ထိုစိတ်တို့တွင် မဂ်သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်မျှ ဖြစ်ရသောကြောင့်လည်းကောင်း, ဂေါတြဘုစသည်တို့ကား အရသာမပေါ်ဘဲ ထို နိဗ္ဗာန်အာရုံကို ယူကာမတ္တဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုစိတ်တို့ကို မယူဘဲ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ထိထိမိမိ သိရှိနိုင်သော ဖလသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း, နိရောဓသမာသ်ပြီးလျှင် ဖလဘာသာသ်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုသမာသ် ၂–ပါးကိုသာ ယူထားသည်၊–ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။တရားစကားပြောသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဌမဝိဝေကကို အခြားဝိဝေက ၂–ပါးနှင့် ခွဲ၍လည်း ပြောနိုင်, တွဲ၍လည်း ပြောနိုင်း၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–ကာယဝိဝေကဖြစ်သော်လည်း နောက် ၂–ပါးက ဖြစ်–မဖြစ် မမြဲသောကြောင့်တည်း၊ ဒုတိယဝိဝေကဒ္ဒလည်း နည်းတူ၊

ပဝိသိတ္တာ–ဝင်၍၊ နိဗ္ဗာနံ–နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဝါ–ရပ်နာမ်ခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းသို့၊ ပတ္တာ–ရောက်၍၊ ဝိဟာရတိ၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကားအနက်။ ["ဂဏသင်္ဂါဏိကံ ပဟာယ" မှစ၍ ဝိဟာရတိတိုင်အောင် "တိဝိဓေပိ ဝိဝေကေ ရတော"၏အနက် အဓိပ္ပါယ်ပြဟု ဆိုလိုသည်။]

ယဿ–ယဿ–ယဿ–ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ စောဒနတ္ထေ–တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္တော)၊ နိပါတော–တည်း။

၁၈၄။ အာသနေနပိ နိမန္တေယျာမာတိ–ကား၊ နိသိန္နာသနံ–ထိုင်နေရာ နေရာကို၊ (မိမိထိုင်တဲ့နေရာကို)၊ ပယ္ပါဒေတ္တာ–ခါ၍၊ ဣဒ–ဤနေရာ၌၊ နိသီဒထ–ထိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ, ဝဒေယျာမ–ပြောရာပါကုန်၏၊ အာဘိနိမန္တေယျာမပိနန္တိ–ကား၊ အာဘိဟရိတ္တာ ပိ–ရှေးရှုဆောင်၍လည်း၊ နံ–ထို ရဟန်းကို၊ နိမန္တေယျာမ–ဖိတ်မန်ကုန်ရာပါ၏၊ တတ္ထ–ထို အာဘိနိမန္တေယျာမပိနံဟူသော ပါဠိ၌၊ (လဇ္ဇမာနော–ရထိုက်သော)၊ အာဘိဟာရော–ရှေးရှုဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါစာယ–နှုတ်အားဖြင့်၊ (အာဘိဟာရော) စေဝ–ရှေးရှုဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကာယေန–ကိုယ်အားဖြင့်၊ (အာဘိဟာရော) စ–လည်းကောင်း၊ (ဣတိ–သို့)၊ ဒုဝိဓော–၂ ပါးအပြားရှိ၏။

ဟိ–ချဲ့၊[ဝဒန္တောဟိမှ "ဟိ" ကိုယူ၍ပေးသည်။] တုမှာကံ–အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဣဒ္ဓိ တိဿတက္ခဏော–အလိုရှိအပ်ရာ, အလိုရှိအပ်ရာခဏ၌၊ အဟံ–တပည့်တော်သည်၊

တတိယဝိဝေကကိုကား ကာယစိတ္တ ဝိဝေက ၂–ပါးလုံးနှင့် တွဲ၍သာ ပြောနိုင်၏၊ ခွဲ၍မပြောနိုင်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း....ရှေးဝိဝေက ၂–ပါးမဖြစ်လျှင် ဥပဓိဝိဝေက မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ဋီကာစအုပ်များ၌ "ဝတ္ထဗ္ဗော"နေရာဝယ် "ပတ္ထဗ္ဗော"ဟုလည်းရှိ၏၊ ကောင်းမည်မထင်။]

နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ။ ။ဖလသမာသ်သည် ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုစိတ်(စေတသိတ်)တို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းကို "နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ"ဟုဆို၏၊ နိရောဓသမာပတ်ကား စိတ် စေတသိတ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏၊ ထိုချုပ်ခြင်းသည် ငြိမ်းအေးခြင်း နိဗ္ဗုတိပင်တည်း၊ ထို ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို "နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ"ဟု ဆိုသည်။

စောဒနတ္ထေ။ ။တိုက်တွန်းခြင်းကို "စောဒနတ္ထ"ဟု ခေါ်သည်၊ စောဒနတ္ထေတိ ဇာနာပေတုံ ဥဿာဟကရဏတ္ထေ–သိစေခြင်းငှာ အားထုတ်မှုကိုပြုခြင်း=သိအောင်တိုက်တွန်းခြင်း၊ ဋီကာသစ်၊ ပါဠိတော်၌ "ယဿ ဒေဝ ဇာနေယျာသိ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ဇာနာပေတုံ"ဟု ဆိုသည်၊ "ယဿ ကာရေယျာသိ"ဟု ရှိလျှင်ကား "ကာရာပေတုံ"ဟု ဆိုရလိမ့်သည်။

စီဝရာဒိဟိ။ ။စီဝရာဒိဟိပုဒ်၏ရှေ့၌ အဟံ ဟုလည်းကောင်း, အမှာကံ ဟုလည်းကောင်း, ပါ၌ ၂–မျိုးတွေ့ရ၏၊ [အခြားမူကွဲများလည်းရှိ၏။] "အဟံ စီဝရာဒိဟိ ပယောဇေနံ သာဓေသာ မိတိ ဝစနသေသော"ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့်"အဟံ စီဝရာဒိဟိ"သည် ရှေးပါ၌ ဖြစ်ဟန်တူ၏၊

စီဝရာဒီဟိ-သက်န်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့်၊ (ပယောဇနံ-သုံးစွဲခြင်းကို၊ သာဓေသာမိ-ပြီးစေပါအုံ့၊- ယေန-အကြင် ပစ္စည်းဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထို ပစ္စည်းကို၊ ဝဒေယျာထ-ပြောပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့၊/ဝဒန္တော-ပြောဆိုသော ဒါယကာသည်၊ ဝါစာယ-အားဖြင့်၊ အဘိဟရိတ္တာ-ရှေးရှုဆောင်၍၊ နိမန္တေတိနာမ- ဖိတ်မန်သည်မည်၏။

ပန-ကား၊ စီဝရာဒီဝေကလ္လံ-သက်န်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏ ချို့တဲ့ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သား၍၊ ဣဒံ-ဤပစ္စည်းကို၊ ဂဏှာထ-ခံယူပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ တာနိ-ထို သက်န်းအစရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို၊ ဒေန္တော-ပေးလှူသော ဒါယကာသည်၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ အဘိဟရိတ္တာ-၍၊ နိမန္တေတိနာမ-မည်၏၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထို ဝါစာဘိဟာရ, ကာယာဘိဟာရ ၂-ပါး စုံကိုလည်း၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ အဘိနိမန္တေယျာမပိနံတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ဤ အဘိနိမန္တေယျာမပိနံဟူသော စကားရပ်၌၊ ဂိလာနပေ၊ ပရိက္ခာရောတိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိတစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဂိလာနသ-ဂိလာနအား၊ သပ္ပါယံ-လျောက်ပတ်သော၊ (ရောဂါပယ်နှိုင်သည့်အတွက် လျောက်ပတ်သော)၊ ဩခံ-ဆေးတည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဝစနတ္ထော-ဝစနတ္ထကို၊ ("ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇ ပရိက္ခာရော"ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို)၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တော။ [ပါရာဇိက, စတုတ္ထ သံဃာဒိသေသ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိန္တိ-ကား၊ ရက္ခာသခ်ါတဿ-ရက္ခာဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ဘေးရန်မပေါ်ခင် ကြိုတင်၍ စောင့်ရှောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဝရဏသခ်ါတဿ-အာဝရဏဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-

---

"ပယောဇနံ သာဓေသာမိ"ကား ပါဌသေသတည်း။ ["ပယောဇနံ-အကျိုးကို"ဟု ပေးကြ၏၊ "ပရသမညာ ပယောဂေ"၌ကဲ့သို့ "သုံးစွဲခြင်းကို"ဟု ပေးလျှင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။]

စီဝရာဒီဝေကလ္လံ။ ။ဝိကလာနံ-ချို့တဲ့ကုန် (ခေါင်းပါးကုန်)သော သက်န်းအစရှိသည်တို့၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ချို့တဲ့ခြင်း ခေါင်းပါးခြင်းတည်း၊ ဝေကလ္လံ-ခြင်း၊ စီဝရာဒီနံ+ဝေကလ္လံ စီဝရာဒီဝေကလ္လံ။ [စီဝရာဒီနံ လုခတာယ ဝိကလဘာဝေ၊-ဋီကာသစ်။]

ရက္ခာဝရဏာ။ ။"ရက္ခာသခ်ါတဿ အာဝရဏသခ်ါတဿ ဂုတ္တိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ရက္ခာနှင့် အာဝရဏသည် အရက္ခဲ(ဒွန်)ဖြစ်၍ ထို နှစ်ပုဒ်လုံးပင် ဂုတ္တိနှင့် အရတူ (ကမ္မဓာရဲ) ဖြစ်ကြောင်းကို သိရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ရက္ခာဂုတ္တိ, အာဝရဏဂုတ္တိ"ဟု ဂုတ္တိ ၂-မျိုးခွဲပါ၊ ထိုတွင်....

ဘေးရန်ပေါ်မှ ကာကွယ်တားမြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဂုတ္တိ-စောင့်ရှောက်ခြင်းကို၊ (သံဝိဒဟေယျာမ ၌စပ်)၊ ပန-ဆက်၊ သာ ဒေသာ-ထို ရက္ခာဂုတ္တိ, အာဝရဏဂုတ္တိသည်၊ အာဝုဝေဟတ္ထော-လက်၌ လက်နက်ရှိကုန်သော၊ (လက်နက်စွဲကိုင်ကုန်သော၊) ပုရိသေ-တို့ကို၊ ထပေန္တေန-ထားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မိကာနာမ-ဓမ္မိကာမည်သော စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ သံဝိဒိဟိတာ-စီရင်အပ်သည်၊ နု ဟောတိ-မဖြစ်။

ပန-အနွယကား၊ ယထာ-အကြောင်အခြင်းအရာအားဖြင့် စီရင်အပ်သော်၊ အဝေလာယ-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ ကဋ္ဌဟာရိက ပဏ္ဏဟာရိကာဒယော-ထင်းကို ဆောင်ယူတတ်သော မိန်းမ, ဟင်းရွက်ကိုဆောင်ယူတတ်သောမိန်းမ အစရှိသူတို့သည်၊ (ထင်းခွေသူမ, ဟင်းရွက်ခူးသူမ အစရှိသူတို့သည်)၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့၊ နု ပဝိသန္တိ-မဝင်ကြကုန်၊ မိဂလုဒ္ဒကာဒယော-သားမုဆိုး အစရှိသူတို့သည်၊ ဝိဟာရသီမာယ-ကျောင်း၏ ဥပစာရသိမ်၌၊ ဝါ-ကျောင်း၏ လာဘသိမ်၌၊ မိဂေဝါ-သားကောင်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆေဝါ-ငါးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊

ရက္ခာဂုတ္တိ။ ။ဘာဝိနော အနုတ္တသ အဇနနဝသေန ပရိပါလနံ ရက္ခာဂုတ္တိ-ဖြစ်လတ့ံသော အကျိုးမဲ့ကို (ဖျက်ဆီးနိုပ်စက်မှုကို) မဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် (မဖြစ်အောင်) စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ရက္ခာဂုတ္တိမည်၏၊ "ဘေးရန်မပေါ်ခင် ကြိုတင်၍စောင့်ရှောက်ခြင်း"ဟူလို။ [ရက္ခဏ ရက္ခာ၊ ဂေါပနံ ဂုတ္တိ-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ရက္ခာ ဒေ၀+ဂုတ္တိ ရက္ခာဂုတ္တိ။]

အာ၀ရဏဂုတ္တိ။ ။ပစ္စုပန္နသ ပန အနုတ္တသ နိသေဓ၀သေန ပရိပါလနံ အာ၀ရဏဂုတ္တိ-ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော (ပေါ်လာသော)အကျိုးမဲ့ (ဘေးရန်)ကို တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် အာ၀ရဏဂုတ္တိမည်၏၊ "ဘေးရန်ပေါ်လာသောအခါ ထိုဘေးရန်ကို ဆီးတားကာကွယ်ခြင်း"ဟူလို။ [အာ၀ရီယတေ-ပိတ်ဆို့တားမြစ်ခြင်း၊ အာ၀ရဏံ-ခြင်း၊ အာ၀ရဏံဒေ၀+ဂုတ္တိ အာ၀ရဏဂုတ္တိ။]

သာပနေသာ။ ။"ဓမ္မိကံ ရက္ခာ၀ရဏဂုတ္တိ"ဟု ပါဠိတော်၌ရှိ၏၊ ထို၌ ဓမ္မိကံဟူသော ဝိသေသနကို အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "သာ ပနသာ"ဟု တက်ရပြန်သည်၊ "တံ သန္ဓာယာဟ ဓမ္မိကန္တိ"ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍ ကျမ်းတက်သည်၊ ဋီကာသစ်၌ကား-"ကိမတ္ထိယံ ဓမ္မိကန္တိ ဝိသေသနန္တိ-ဓမ္မိကံဟူသော ဝိသေသနသည် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်၊ အာဟ-သာ ပနေသာတိ အာဒိ"ဟု ကျမ်းတက်လေသည်။

ဝိဟာရသီမာယ။ ။ကျောင်းတိုက်၏ ဥပစာရဖြစ်သော ဥပစာရသိမ်, ကျောင်းတိုက်၏ လာဘ်လာဘ (၀တ္ထုကံ)ရရာဖြစ်သော လာဘသိမ်ကို "ဝိဟာရသီမာ"ဟုဆိုလိုသည်၊ ထိုသိမ်များကို ဝိနည်းမဟာ၀ဂ-စီ၀ရက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ၊ မှန်၏-လာဘသိမ်အတွင်း၌ လာဘ်မရအောင် နှောက်ရှက်လျှင်းလည်း အာ၀ရဏ(တားမြစ်)မှု ပြုရမည်သာ။ [ဝိဟာရသီမာယာတိ ဥပစာရသီမာယ လာဘသီမာယ၀ါ-ဋီကာသစ်။]

နဲ ဂဏ္ဍန္တိ–မဖမ်းယူကြကုန်၊ ဧဝံ–ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ကဋ္ဌဟာရိက အစရှိသူတို့၏ ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ မဝင်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ, သားမုဆိုး အစရှိသူတို့၏ သားငါးတို့ကို မဖမ်းနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်)၊ သံဝိဒဟန္တေန–စီရင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မိကာနာမ–ဓမ္မိကာမည်သော၊ ဝါ–တရားခ္ခ ယှဉ်သည်မည်သော၊ ရက္ခာ–အစောင့်အရှောက်သည်၊ ဝါ–ကို၊ သံဝိဒဟိ တာ–စီရင်အပ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ တံ–ထို တရားခ္ခယှဉ်သော အစောင့်အရှောက်ကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်၍၊ ဓမ္မိကန္တိ–ဓမ္မိကံဟူ၍၊ အာဟ–လျှောက်ပြီ။

၁၈၅။ ယဒိ ဧဝံသန္တေ တိ–ကား၊ တဝ–သင်မင်းမြတ်၏၊ ဒါသော–ကျွန်သည်၊ (ကျွန်ဖြစ်သူက)၊ တုယ္ဟံ–သင်မင်းမြတ်၏၊ သန္တိကာ–မှ၊ အဘိဝါဒနာဒီနိ–ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော အကျိုးတို့ကို၊ ယဒိ လဘေယျ–အကယ်၍ရအုံ့၊ ဧဝံ သန္တေ–ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (သန္ဓိဋ္ဌိက်–ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ်, တွေ့မြင်အပ်သော၊ သာမညဖလ–ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးသည်၊ အဟောတိ ဝါ–ဖြစ်သလော၊ နော ဟောတိဝါ–မဖြစ်သလော–ဟု ပါဠိတော်ခ္ခစပ်)။

ယဒိ, ဧဝံ သန္တေ။ ။ပါဠိတော်ခ္ခ ရှေ့နားဝယ် "အထခေါ နံ မယမေဝ အာဘိဝါဒေယျာမပိ ၊ပေ၊ ပရိကၠာရေဟိ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုအားလုံးကို ချုံး၍ "ယဒိ တဝ ဒါသော တုယ္ဟံ သန္တိကာ အာဘိဝါဒနာဒီနိ လဘေယျ"ဟု ယဒိ၏စွဲနက်ကို ပြသည်၊ ထိုသို့ပြုရာခ္ခ ရှေ့က ကြိယာအားလုံးကို ယဒိဖြင့် မသုံးသပ်စေဘဲ အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ကောက်ချက်ချ၍ အကျဉ်းချုပ်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ဋီကာသစ်။ ။ကေဝလော (ယဒိ တံ တဿ ကုပ္ပေယျ–စသည်ခ္ခ ကြိယာနှင့်တွဲဖက်သကဲ့သို့ ကြိယာနှင့်မဖက် သက်သက်သော) ယဒေဝ (ယဒိ+ဧဝံ)သဒ္ဒါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္ထာပေက္ခကော (ရှေ့ခ္ခဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ငဲ့၏)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ–ယဒိ တဝ ဒါသောတိ အာဒိ။ [ဤဋီကာ ဖွင့်ကို ရည်ရွယ်၍ ရှေးဆရာတို့ နိယာမ်ဆိုကြ၏။]

နိယာမ်။ ။"ယဒိ ဧဝံ, ၂–ပါးပြွမ်းလျက်, တတ်စွမ်းအလျောက်, အပြစ်ကောက်သော်, နောက်စကားကို, မှတ်သားကိုင်လျက်, ယဒိထက်ဝယ်, စွက်သည့်ကြိယာ, အသစ်ရှာ.... ဧဝံနောက်မှာ, သတိလာ, သန္တေသုလည်း ရံတစ်ခါ။

မှက်ချက်။ ။ရှေးနိယာမ်ခ္ခ "အပြစ်ကောက်သော်"ဟုဆို၍ ယဒိစသောဝါကျကို "လဒ္ဓဒေါသဝါကျ"ဟု ဆိုရိုးပြုကြသော်လည်း ဤခ္ခ "ယဒိ တဝ ဒါသော"စသော ဝါကျသည် ရှေးစကားအတွက် အပြစ်ရပုံကိုပြသော လဒ္ဓဒေါသဝါကျ မဟုတ်ပါ၊ ရှေ့စကားအရ "ရဟန်းပြုခြင်း၏ အကျိုးရပုံ (သာမညဖလ)ကို ပြသော လဒ္ဓဂုဏဝါကျလည်းဖြစ်, ပုစ္ဆာဝါကျလည်းဖြစ်သော စကားတည်း၊ ထို လဒ္ဓဂုဏဝါကျကြီးတွင်လည်း "ယဒိ၊ပေ၊ လဘေယျ"ကို ပရိကပ္ပဝါကျ၊ "ဧဝံ သန္တေ ဟောတိ ဝါ သန္ဓိဋ္ဌိက် သာမညဖလ နောဝါ"ကို မေးဖို့ရန် ဆုံးဖြတ်သောကြောင့် နိစ္စယံဝါကျဟု ခွဲပါ။ [ပါဠိတော်စပ်ပုဒ်ကို ထည့်၍ ပြထားသည်။]

အဒ္ဓါတိ ဧတံ–အဒ္ဓါဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဧကံသဝစနံ–တစ်ခုသောအဖို့ကို ဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ ပဌမန္တိ–ပဌမံဟူ၍၊ ဘဏာမိ–မိန့်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အညသာပိ–ပဌမ သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလမှ တစ်ပါးသော ဒုတိယ သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလ၏လည်း၊ အတ္ထိတံ–ရှိသေးသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ–ပြတော်မူ၏၊ စ–ဆက်၊ တေနေဝ–ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ထိုသို့ မိန့်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပဌမ သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလမှတစ်ပါး ဒုတိယ သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလ၏လည်း ရှိသေးသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းကြောင့်ပင်)၊ ရာဇာ–သည်၊ သက္ကာ၊ပေ၊ အညမ္ပိတိ အာဒိ–အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ–လျှောက်ပြီ။

အဒ္ဓါနှင့် ဧကံသဝစနံ။ ။ဧကံသ (ဧက+အံသ)–တစ်ခုသောအဖို့၊ သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလ ဖြစ်ခြင်း အဖို့, မဖြစ်ခြင်းအဖို့အားဖြင့် ၂–ဖို့ရှိသည်တွင် "သန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလ မချွတ်ဧကန် အမှန်ဖြစ်ပါသည်"ဟု တစ်ခုသောအဖို့ကို ပြသောကြောင့် အဒ္ဓါကို "ဧကံသဝစနံ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် အဒ္ဓါနိပါတ်ပုဒ်ကို "စစ်စင်ဧကန်"ဟုလည်းကောင်း, "မချွတ်ဧကန်"ဟုလည်းကောင်း အနုက်ပေးကြသည်။

ပဌမ သာမညဖလအဖွင့် ပြီး၏။

ဒုတိယ သာမညဖလအဖွင့်

၁၈၆။ (ယော ပုရိသော)၊ ကသတိ–ခြစ်တတ်၏၊ ဝါ–ထွန်တတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့် (သော ပုရိသော)၊ ကသကော–မည်၏၊ ဧဟသ–အိမ်၏၊ ပတိ–အရှင်တည်း၊ ဂဟပတိ–အိမ်၏အရှင် (အိမ်ပိုင်ရှင်)၊ ဧကဧဟမတ္တော–တစ်ခုသော အိမ်မျှ၌၊ ဧဇ္ဇကော–အကြီးအကဲတည်း၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဂဟပတိကော–ဂဟပတိကမည်၏။

ကသကော။ ။သက္ကတ၌"ကြိသ"ဓာတ်သည် ပါဠိ၌"ကသ–ဝိလေခနေ"ဟု ဓာတ်ဖြစ်၏၊ ထို ရေးခြစ်ခြင်းဟူသည် လယ်ယာတို့ကို ထွန်ခြင်းပင်တည်း၊ ကသဓာတ် ဏွကို အကပြု၊ ကြိုဋ္ဌယောက်သော ရိအစား နောက်အက္ခရာ၌ ဒွေဘော်လာ, "ကသ"ဟုဖြစ်၏၊ ["ကသိ–လယ်ယာထွန်ခြင်း"ဟုရာ၌ကား သဠ် ဒွေဘော်မရှိ၊ "ကသိ"ဟုရှိမူ ဒွေဘော်ရောက်ရာ၏၊ ကသဓာတ်, က အနုဗန္ဓရှသော ဣပစ္စည်း, ဣတ္ထိလိန်ဟု ထောမနိဓိဆိုအ၏၊ ပါဠိအဘိဓာန်၌လည်း "ကသိတ္ထိယံ"ဟုပင် ဆိုအ၏၊ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ၌ကား ဤပစ္စည်းဖြင့် "ကသိ"ဟုရှိ၏၊ ထောမနိဓိနှင့် မညီ။]

ဂဟပတိကော။ ။ဂဟနှင့်ဧဟသည် အနက်တူ၏။ [ဥဏာဒိ "ဂဟသုပဓေသေ ဝါ" သုတ်ကြည့်ပါ။] ထို့ကြောင့်"ဧဟသ+ပတိ"ဟုပြုသော်လည်း"ဂဟပတိ"ဟုဖြစ်နိုင်၏၊ ခုဒ္ဒက အနက်၌ ကပစ္စည်းသက်ထားသည်ဟု သိစေလို၍ "ဧကဧဟမတ္တော ဧဇ္ဇကော"ဟုမိန့်သည်၊

(ယော ပုရိသော)၊ ဗလိသခ်ိတံ–အခွန်အတုတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကရံ–အခွန်အတုတ်ကို၊ ကရောတိ–ပြုတတ်, ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော)၊ ကရကာရကော–ကရကာရကမည်၏၊ (ယော ပုရိသော)၊ ဓညရာသိံ–စပါးအစုကို လည်းကောင်း၊ ဓနရာသိံ စ–ဥစ္စာအစုကိုလည်းကောင်း၊ ဝဟေတိ–တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဣတိ, (သော ပုရိသော)၊ ရာသိဝုဏော–ရာသိဝုဏမည်၏။

အပ္ပဝါတိ–ကား၊ ပရိတ္တက်–အနည်းငယ်သော၊ (ဘောဂက္ခန္ဓ)ဝါ–စည်းစိမ်အစုကို သော်လည်းကောင်း၊ အန္တ ဓသော–အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တဏ္ဍုလနာဠိမတ္တကမ္မိ–ဆန်တစ်ကွမ်းစားမျှရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (ဘောဂက္ခန္ဓ ဝါ–လည်းကောင်း)၊ ဘောဂက္ခန္ဓံတိ–ကား၊ ဘောဂရာသိံ–စည်းစိမ်အစုကို၊ မဟန္တံ ဝါတိ–ကား၊ ဝိပုလံ–ပြန့်ပြောသော၊ ဝါ–များပြားသော၊ (ဘောဂက္ခန္ဓ)ဝါ–ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ပဟာယ ဠ္ဍစပ်)၊ ဟိ–ထင်ရှားအောင် ပြဦးအုံ၊ မဟန္တံ–များစွာသော စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတုံ–ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ (ရဟန်းပြုခြင်းငှာ)၊ ဒုက္ကရံယထာ–ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ–ပြုနိုင်ခဲသကဲ့သို့၊ ဧဝံ–ဤအတူ၊ အပ္ပပိ–အနည်းငယ်သော စည်းစိမ်အစုကိုသော်မှလည်း၊ (ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ, ဒုက္ကရံ–၏၊ ဝါ–၏)၊ ဣတိ (ဣမသ္မ အတ္ထသ)–ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ–ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဘယံ-အပ္ပ, မဟန္တအားဖြင့် ၂–ပါးစုံသော ဘောဂက္ခန္ဓကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ။

ဤစကားဖြင့် "အနေကကုလဓေဋ္ဌက–တစ်မျိုးလုံးရှိ အိမ်များ၏အကြီးအကဲ မဟုတ်"ဟုပြသည်၊ "ခုဒ္ဒကော+ဂဟပတိ ဂဟပတိကော"ဟု ပြုပါ၊ မြန်မာတို့က "ဂဟပတိ–သူကြွယ်"ဟု အနက်ပြန်၍, ပစ္စည်းပေါ်များသူကိုမှ "ဂဟပတိ"ဟု ထင်မှားကြသည်၊ အမှန်အားဖြင့် အိမ်ပိုင်ရှိလျှင် ဂဟပတိပင်တည်း။

ကရကာရကော။ ။ကရသဒ္ဒါသည် ဗလိ (လယ်ယာစသည်တို့မှထွက်သော ၆–စုတစ်စု, ၇–စုတစ်စု စသည်ဖြင့် ရအပ်သော အခွန်အတုတ်)အနက်ကို ဟောစ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဗလိသခ်ိတံ ကရံ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဗလန္တိ နိပ္ပန္နသဿာဒိတော ဆဘာဂ် သတ္တဘာဂ်တိ အာဒိနာ လဒ္ဓကရံ–မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဋီကာ။] ကရောတိကို "အဘိနိပ္ပါဒေတိ–ပြီးစေ၏၊ သမ္ဘာဒေတိ–ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ, ပြည့်စုံစေ၏"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။

ရာသိဝုဏော။ ။"ဝဟေတိ–တိုးပွားစေ"ဟူသည် နဂိုရှိပြီးအနေမှ အဆင့်ဆင့် တိုးပွားစေခြင်း, များစွာ စုမိဆောင်းမိအောင် ပြုခြင်းတည်း။ [ဝဟေတိတိ ဥပရုပရိ ဥပ္ပါဒနေန မဟန္တံ သန္နိစယံ ကရောတိ–ဋီကာ။]

ယထာ ဟိ ၊ပေ၊ ဥဘယမာဟ။ ။အဘယ့်ကြောင့် (အဘယ်အကျိုးငှာ) အပ္ပဝါ ဗဟု ဝါ–ဟု ၂–ပါးစုံကို ဟောတော်မူပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယထာဟိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ "စည်းစိမ်အများကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုဖို့ ခဲယဉ်းသကဲ့သို့, အနည်းငယ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုဖို့လည်း ခဲယဉ်းသောကြောင့် ၂–ပါးစုံကို ဟောတော်မူသည်–ဟူလို။

ပန–ဆက်၊ ဒါသဝါရေ–၌၊ (ဘောဂဟာဏံ နှ ကတံ၌စပ်)၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ ဒါသော–သည်၊ အတ္တနောပိ–မိမိ၏သော်မှလည်း၊ အနိဿရော–အစိုးရသူ မဟုတ်၊ ဘောဂါနံ–စည်းစိမ်တို့၏၊ ပဂေဝ–ရှေးဦးမဆွ အစကပင်၊ အနိဿရော–အစိုးရသူ မဟုတ်။ [တစ်နည်း, ဘောဂါနံ–တို့၏၊ (အနိဿရဘာဝေ–၌၊ ဝါဒေါ–ပြောဆိုဖွယ်သည်၊) ပဂေဝ–အဘယ်မှာ ရှိပါတော့အံ့နည်း။]

ဟိ–မှန်၏၊ တဿ–ထို ကျွန်၏၊ ယံ ဓနံ–သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ–ထို ဥစ္စာသည်၊ သာမိကာနညေဝ–အရှင်သခင်တို့၏သာ၊ (သန္တကံ–ဥစ္စာသည်)၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ ဘောဂဟာဏံ–ဘောဂသဒ္ဒါကို၊ နှ ကတံ–မပြုအပ်၊ ဥတိယေဝ–ဆွေမျိုးသည်ပင်၊ ဥတိ ပရိဝဋ္ဋော–မည်၏။

ဒါသဝါရေ ပန။ ။အနည်းငယ်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုဖို့ ခဲယဉ်းလျှင် ဒါသဝါရတုန်းက ဘောဂသဒ္ဒါကို အဘယ်ကြောင့် မပြုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဒါသဝါရေ ပန" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ကျွန်ဆိုသူမှာ ကိုယ်ကိုယ်ကိုမျှ မပိုင်, စည်းစိမ်မှာသာ၍ ပိုင်ဖို့ဝေးသေး၏၊ ထိုသို့ ကိုယ်ပိုင်မရှိသောကြောင့် ဘောဂသဒ္ဒါကို မပြုအပ်ပါ–ဟူလို။ [ဒါသဖြစ်သူမှာ ဆွေမျိုးလည်း အားကိုးစရာမရှိသောကြောင့် ဥတိ ပရိဝဋ္ဋကိုလည်း မယူခဲ့။]

အတ္တနောပိ အနိဿရော။ ။"သာမိဿရာမိပတိ"စသော သုတ်အရ ဣဿရ၏အယှဉ်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သက်ထားသည်၊ ပိကား ဂရဟာဓောတက၊ ပဂေဝဘောဂနံ၌ နိဿယအတိုင်း ၂–နည်းပေးရိုးရှိ၏၊ "ပဂေဝ=ပါ+ဧဝ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ပဌမတ္ထအနက်ဟော နိပါတ်၊ တစ်နည်း, ပဂေဝသည် ပြောဆိုဖွယ်ကိုပယ်သော ပဋိပက္ခပတ္ထအနက်ဟော နိပါတ်၊ "အတ္တနောပိ–မိမိကိုယ်သော်မှလည်း၊ အနိဿရော–အစိုးမရ၊ ဘောဂါနံ–တို့ကို"ဟု ပေးရိုးဖြစ်သော ဂ်အနက်ကား သဒ္ဒါကျမ်းအဆိုနှင့် မညီပါ။

ဝါကျခွဲ။ ။"ယသ္မာ၊ပေ၊ ဘောဂါနံ"သည် ကာရဏဝါကျ, "တသ္မာ၊ပေ၊ နှ ကတံ"သည် ဖလဝါကျ၊ ကာရဏဝါကျတွင်လည်း "ဒါသော၊ပေ၊ အနိဿရော"သည် ဂရဟာဝါကျ, "ပဂေဝဘောဂါနံ"သည် သမ္ဘာနာဝါကျ၊ "ယံ ဟိ၊ပေ၊ ဟောတိ"သည် ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ, ရှေ့ ၂–ဝါကျသည် ဒဋ္ဌိယဝါကျ၊ ဟိသည် ဒဋ္ဌိကရဏဓောတက၊ ဒဋ္ဌိကရဏတွင်လည်း "ယံ ဟိ"သည် အနိယမ, "တံ၊ပေ၊ ဟောတိ"သည် နိယမဟု ခွဲပါ။

ဥတိပရိဝဋ္ဋ။ ။"ဥတိယေဝ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ပရိဝဋ္ဋအနက် မရှိဟု မမှတ်လင့်၊ "ရူပမေဝ ရူပါရမဏ"၌ကဲ့သို့ "ဥတိယေဝ ပရိဝဋ္ဋော ဥတိပရိဝဋ္ဋော"ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရဲကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဥယတိ–ဤသူကား အတွင်းလူဟု သိအပ်၏၊ ဣတိ ဥတိ၊ ပရိဝဋ္ဋတိ ပရမ္မရဘာဝေန သမန္တတော ဝဋ္ဋတိတိ ပရိဝဋ္ဋော၊ အထက်၌လည်း ဘ, ဘိုး, ဘေး စသောအားဖြင့် လည်တတ်, အောက်၌လည်း သား, မြေး, မြစ် စသောအားဖြင့် လည်တတ်သောကြောင့် "ပရိ"ကို "သမန္တတော"ဟု ဖွင့်သည်။

ဒုတိယ သာမညဖလအဖွင့် ပြီး၏။

ပဏိတတရသာမညဖလ အဖွင့်

၁၈၉။ သက္ကာ၊ပေ၊ ဓမ္မေတိ ဣဓ–ဟူသော ဤဝါရ၌၊ ဒေမေဝါတိ–ဟူ၍၊ နဝုတ္တံ–မလျှောက်အပ်၊ တံ–ထို ဒေမေဝဟူသော စကားကို၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ (နဝုတ္တံ–မလျှောက်အပ်သနည်း)၊ ဣတိ စေ–ဤသို့မေးအံ့၊ ဟိ–အဖြေကား၊ (တစ်နည်း) ဟိ–ချဲ့၊ ဒေမေဝါတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနေ–လျှောက်အပ်သော်၊ ဘဂဝါ–သည်၊ သကလမ္မိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ရတ္တိန္ဒိဝံ–ညဉ့် နေ့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ တတော–ထို တစ်ညဉ့်တစ်နေ့ထက်၊ ဘိယျောပိ ဝါ–အလွန်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေဝရူပါဟိ–ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ (ဒါသကောပမာ, ကဿကောပမာတို့နှင့် တူကုန်သော)၊ ဥပမာဟိ–ဥပမာတို့ဖြင့်၊ သာမညဖလံ–ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးကို၊ ဒီပေတုံ-ပြခြင်းငှာ၊ ပဟောတိ–စွမ်းနိုင်တော်မူ၏။ ["အနန္တပဋိဘာနတာယ (အဆုံးမရှိသော ပဋိဘာန်ဉာဏ်တော်ရှိသည့်အတွက်) ဝိစိတ္တနယဒေသနဘာဝတော (ဆန်းကြယ်သောနည်းရှိသော ဒေသနာရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)"ဟု ဟိတ်ထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည်၊ ထိုအကြောင်းကြောင့် ဥပမာအမျိုးမျိုးပြု၍ ဟောတော်မူခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါသည်–ဟူလို။]

တတ္ထ–ထိုသို့ ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြရာ၌၊ တေသု ဘဂဝတော–ဤမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝစနသဝနေ–စကားတော်ကို ကြားနာရခြင်း၌၊ ပရိယန္တံ နာမ–အဆုံးအပိုင်းအခြားမည်သည်၊ ကိဉ္စာပိ နတ္ထိ–အကယ်၍ကား မရှိပါပေ၊ တထာပိ–ထိုသို့ပင်

တံ ကသ္မာ။ ။ဒုတိယသာမညဖလကို မေးရာ၌ "အညံပိ ဒေမေ"ဟု ဒေမေသဒ္ဒါကို ထည့်၍ လျှောက်သကဲ့သို့ ဤတတိယသာမညဖလကို မေးရာ၌ အဘယ်ကြောင့် ဒေမေဝသဒ္ဒါကို ထည့်၍ မလျှောက်ပါသနည်း၊–ဟူလို။ [ဋီကာသစ်၌ကား ဣဓကို "ကဿကဝါရ"ဟု စွဲထား၏၊ ပါဠိပျက်ဟန်တူသည်။]

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ။ ။ကိဉ္စာပိရှေ့ကနေသောပုဒ်သည် ကိဉ္စာပိစပ်ရာ ကြိယာ၏နောက်၌သာ အစပ်ရှိရိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် တတ္ထကို ကိဉ္စာပိနှင့် တထာပိ၏ နောက်၌ရှိသော "အတ္ထော တာဒိသောယေဝ ဘဝိသတိ"၌စပ်ပါ၊ "ထိုသို့ပြရာ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်မှာ ဒါသဝါရ ကဿဝါရ၌ ပြအပ်ခဲ့သောအဓိပ္ပါယ်နှင့် သဘောတူဖြစ်လိမ့်မည်"ဟူလို။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ဋီကာသစ်၌ကား ဤသို့ အစပ်မပြဘဲ "တတ္ထာတိ ဒေဝ ဒီပနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ အနန္တနယဒေသန ဘာဝတော"ဟု ဟိတ်ပိုထည့်၍ "ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ"၌ အစပ်ပြု၏၊ သူ့နည်းနှင့်သူ အဓိပ္ပါယ်ရသော်လည်း စာသွားရိုးရာ မဟုတ်ပါ။

ဝစနသဝနေ။ ။ဝစနသဝနေကို "ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ"၌စပ်၊ "ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို နာရခြင်း၌ အဆုံးမရှိပါ"ဟူလို၊ ဤသို့ စာစပ်လည်း ရှင်း၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှန်လည်း ရ၏၊ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်, စပ်ပုဒ် ၂–ရပ်လုံး ရှင်းနေပါလျက် ဋီကာသစ်၌ "သဝနေဝါ အသင်္ခေါသနေန ဘိယျော ဘိယျော သောတုကာမတာ ဇနနတော သောတုကာမတာယ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သည်မှာ စဉ်းစားဖွယ်သာ။

စကားတော်ကို ကြားနာရခြင်းဌ၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိပါသော်လည်း၊ အတ္ထော-အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်၊ တာဒိသောယေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင် (ဒါသဝါရ, ကဿကဝါရ၌ ပြအပ်သောအနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် တူသည်သာလျှင်)၊ ဘဝိသတိ-ဖြစ်လတ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆ၍၊ ["အနုမာနဉာဏေန စိန္တေတွာ-ထိုသို့ဟောထားပြီး မရှိသေးသည့်အတွက် အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် မှန်းမြော်၍" ဟူလို-ဋီကာသစ်။] ဥပရိ-အထက်ဌ၌၊ ဝိသေသ-သာမညဖလအထူးကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝမေဝါတိ-ဧဝမေဝဟူ၍၊ အဝတွာ-မလျှောက်မူ၍၊ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ-ထို အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ အစရှိသောစကားရပ်ဌ၌၊ အဘိက္ကန္တတရန္တိ-ကား၊ အဘိမနာပတရံ-သာ၍ အလွန်မြတ်နိုးအပ်သော၊ အတိသေဋ္ဌတရံ-သာ၍ အလွန်မြတ်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ["အဘိကန္တတရံ အတိမနာပတရံတိ အတ္ထော"ဟု ရေးစာအုပ်များ၌ ရှိ၏။] ပဏီတတရံတိ-ကား၊ ဥတ္တမတရံ-သာ၍ မွန်မြတ်သော၊ ("သာမညဖလံ"ဌ၌စပ်) တေနဟိတိ-တေနဟိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက်ဌ၌၊ (ပဝတ္တော-သော)၊ နိပါတော-တည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ သဝနေ-ကြားနာခြင်းဌ၌၊ ဥယျောဇေန္တော-တိုက်တွန်းတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နံ-ထိုမင်းကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တေနဟိဟူ၍)၊အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တထာပိ။ ။"သတိပိ ဒေသနာယ ဥတ္တရုတ္တရာဓိကနာနာနယ ဝိစိတ္တဘာဝေ-ဒေသနာတော်၏အဆင့်ဆင့် လွန်ကဲသော နာနာနယဝိစိတ္တအဖြစ် ရှိပါသော်လည်း"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထို အဖွင့်သည် "ကိဉ္စာပိ ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ"ကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ချက်ချ၍ ထို အနက်ကိုပင် လက္ခဏာအရစိတင်သော အဖွင့်ပင်တည်း၊ မှန်၏-စကားတော်ကို ကြားရခြင်းဌ၌ အဆုံးအမရှိသည်ဟူသည် ဒေသနာတော်က တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်ကာ နာနာနယဝိစိတ္တ ဖြစ်ခြင်းတည်း။

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်ဌ ထို ဋီကာဟောင်းဖွင့်ပုံကို မြန်မာလို နိသယအနက်ပေး၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် "သတိပိ ဧဝံ အပရိယန္တဘာဝေ"ဟု တထာပိ၏အနက်ကို တစ်နည်း ဖွင့်ပြသည်၊ ထိုနည်းသည် "ကိဉ္စာပိ ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ"ဟူသော ရှေ့စကားကို တိုက်ရိုက် လက္ခဏာအရစိတင်သောကြောင့် နိသယအနက်ပေးရာဌ၌လည်း ပေးရိုးကျပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်အတိုင်း ပေးပါသည်။

သဝနေ ဥယျောဇေန္တော ဟိ။ ။ရှေ့ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျဟု ကြံ၍ ဟိကို ဒဋ္ဌိဟောတက ပေးလိုက်ပါသည်၊ ဋီကာသစ်ဌကား "ကသ္မာတိ အာဟ-သဝနေတိ အာဒိ"ဟု ကျမ်းတက်၏၊ ဤအလို "ကသ္မာ"ဟု ပုစ္ဆာထည်၍ "ဟိ(ယသ္မာ)"ဟု ဟေတုဟောတက ကြံပြီးလျှင် ဤဝါကျကို ဥပပဟဟေတုဝါကျ၊ ရှေ့ဝါကျကို ဥပေတဇ္ဇဖလဝါကျဟု ခွဲ၍ တစ်နည်း အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။

[(တစ်နည်း) ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တေနဟိတိ-တေနဟိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-၌၊ (ပဝတ္တော-သော၊) နိပါတော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သဝနေ-၌၊ ဥယျောဇေန္တော-သည်၊ နံ-ထိုမင်းကို၊ ဧဝံ, အာဟ၊ (တသ္မာ၊) တေနဟိတိ-သည်၊ ဥယျောဇနတ္ထေ-၌၊ (ပဝတ္တော)၊ နိပါတော-တည်း၊ ဣတိ ဝိညာယတိ-၏။] သုဏောဟိတိ-ကား၊ အဘိဏှန္တ တရဏ-သာ၍ အလွန်နှစ်သက်အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဏီတတရဏ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သာမညဖလံ-ကို၊ သုဏောဟိ-လော။

ပန-ကား၊ သာဓုကံ နမသိကရောဟိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဋ္ဌ၌၊ သာဓုကံ သာဓုတိ-သာဓုကံ သာဓုဟူသော၊ ဧတံ-ဤပုဒ် ၂-ခုအပေါင်းသည်၊ ဧကတ္ထံ-တူသောအနက်ရှိ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အယံ သာဓုသဒ္ဒေါ-ဤသာဓုသဒ္ဒါသည်၊ ဝါ-ကို၊ အာယာစနေ၊ပေ၊ ဒဠ္ဍီကမ္မာဒီသု-ရှေးရှုတောင်းခြင်း, လက်ခံခြင်း, ထင်းရှားရှိသော ဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့် ရွှင်လန်းခြင်း, အကောင်းဟူသောအနက်, ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်းဟူသောအနက် အစရှိသော အနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ-၏၊ ဝါ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဟိ-ထပ်၍ချဲ့ဦးအုံ့၊ ["ဟိ-နိဒ္ဒေသမှတစ်ပါး, ပတိနိဒ္ဒေသကို ပြဦးအုံ့"ဟုလည်းပေးကြ၏။] သာဓု ဘန္တေ၊ပေ၊ ဒေသေတူတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊

မှတ်ချက်။ ။"တေနဟိ"ဟူသော နိပါတ်သည် အနက်များစွာကို ဟောနိုင်၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ကား "တေနဟိ သုဏောဟိ"ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသောကြောင့် အရာအားလျော်စွာ "တေနဟိ"သည် ကြားနာခြင်း၌ တိုက်တွန်းသော ဥယျောဇနအနက်ကိုသာ ဟောရသည်။ [တေန ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ-ဤ သဝနေ ဥယျောဇေန္တော ဟိ စသောပါဌ်ဖြင့် ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြ၏၊ အနေကတ္ထာ သမာနာပိ သဒ္ဒါ ဝတ္ထိစ္ဆာနုဝုတ္ထိကာယေဝ (ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဟူသော အစဉ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍သာ) တဲ့တဒတ္ထဒီပကာ-ထိုထိုအနက်ကို ပြတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ၊-ဋီကာသစ်။]

အနက်ပေးပုံ။ ။"တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဝါ-ထိုသို့ အဘိဏှန္တ တရ ပဏီတတရ သာမညဖလကို ကြားနာလိုလျှင်၊ သုဏောဟိ-လော"ဟုလည်းကောင်း, "တေနဟိ-တိုက်တွန်း၏"ဟုလည်းကောင်း, "တေနဟိ-ထိုသို့ တပြီးကား"ဟုလည်းကောင်း, "ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ အဘိဏှန္တ တရဏ ပဏီတတရဏ အညမ္မိ သာမညဖလ သောတုံ ဣစ္ဆသိ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ အဘိဏှန္တ တရ ပဏီတတရဖြစ်သော အခြား သာမညဖလကိုလည်း ကြားနာလိုသောကြောင့်ပင်၊ သုဏောဟိ"ဟု အနိယမထည့်၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးအနက်ပေးကြသည်။

သာဓုကံ၊ပေ၊ မေတံ။ ။သာဓုနောင် က အကွာရာလာလျှင် "သာဓုကံ"ဟုဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ၂-ပုဒ်ကို "ဧကတ္ထ-အနက်တူရှိသော ပုဒ်"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ အနက်တူသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ "သာဓုကံ မနသိကရောဟိ"ဟု သာဓုကံသဒ္ဒါသာရှိသော်လည်း အတ္ထဒ္ဒါရကိုပြရာ၌ "အယံ ဟိ သာဓုသဒ္ဒေါ"စသည်ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါကို စဏ်၍ ပြသည်။

အာယာစနေ–ရှေးရှုတောင်းခြင်းဟူသော အနက်၌၊ ဒဿတိ–ထင်ရှား၏၊ ဝါ–အပ်၏။ [ဘန္တေ–မြတ်စွာဘုရား၊ သာဓု–တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ–သည်၊ မေ–အား၊ သံခိတ္တေန–အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဒေသေတု–ဟောတော်မူပါ၊ (ခန္ဓသံယုတ်, နိ တုမှာကဝဂ်, ဒုတိယ အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ပါဠိတော်)။]

သာဓု၊ပေ၊ အနုမောဒိတွာတိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သမ္ဘဋ္ဌနေ–လက်ခံခြင်းဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ)။ [သာဓုဘန္တေ–သာဓုပါဘုရား ဝါ–ကောင်းပါပေသည်ဘုရား၊ ဣတိ–ဤသို့၊ သော ဘိက္ခု–ထိုရဟန်းသည်၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဝါ–သည်၊ ဘာသိတံ–ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိတွာ–အလွန် နှစ်သက်လက်ခံ၍၊ အနုမောဒိတွာ–အဖန်ဖန် ဝမ်းမြောက်၍၊ (ဥတ္တရိံ ပဠံ ပုစ္ဆိတ္ဝါစပ်–ဥပပရိပဏ္ဏာသ, ဒေဝဒဟဝဂ်, မဟာပုဏ္ဏမသုတ် ပါဠိတော်)။]

သာဓု သာဓု သာရိပုတ္တာတိ အာဒီသု–ပုတ္တအစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌၊ သမ္ဘဟံသနေ–ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့် ရှင်လန်းခြင်းဟူသော အနက်၌၊ (ဒိဿတိ)။ [သာရိပုတ္တ–သာရိတြာ၊ သာဓု သာဓု–သာဓု....သာဓု၊ ဝါ–ကောင်းပေစု,

---

အာယာစနေ။ ။"အဘိမုခယာစနေ, အဘိပတ္ထနာယံတိ အတ္ထော"ဟု အာကို အဘိမုခ ဟူလည်းကောင်း, ယာစနေကို ပတ္ထနာယံဟူလည်းကောင်း ဋီကာဖွင့်၏၊ "အာ–ရှေးရှု+ယာစန–တောင်းခြင်း"ဟူလို၊ "သာဓု–တောင်းပန်ပါ၏"ဟု အနက်ပေးရသော်လည်း "အပြစ်ရှိသော ကြောင့် တောင်းပန်ခြင်း"မဟုတ်၊ တရားဟောဖို့ရန် တောင်းပန် တိုက်တွန်းခြင်းမျိုးတည်း။

သမ္ဘဋ္ဌနေ။ ။"ပဋိဂ္ဂဟဏေ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဘုရားရှင်က တရားတော်ကို ဟောတော်မူပြီးသော အခါ "သာဓုဘန္တေ–သာဓုပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားခြင်း, သာဓုခေါ်ခြင်းသည် ထိုတရားတော်ကို သဘောကျရာ–လက်ခံရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "သာဓု"ကို "သမ္ဘဋ္ဌနအနက်ရှိသည်" ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။သမ္ဘဋ္ဌနအနက် ဖြစ်သော်လည်း "သာဓုဘန္တေ–သာဓုပါဘုရား၊ ဝါ–ကောင်းပါပေသည်ဘုရား"ဟု အနက်ပေးရ၏၊ သုန္ဒရအနက်နှင့် ထပ်၍နေသော်လည်း သုန္ဒရ အနက်သည် သာဓုသဒ္ဒါ၏ မူလအနက်, သမ္ဘဋ္ဌနအနက် စသည်တို့ကား ထိုအနက်ပေါ်မှာ ဦးဆောင်၍ထားသော အနက်တည်း၊ ဥပမာ–"အဗြာဟ္မဏော–ဗြဟ္မာမဟုတ်"ဟူရာ၌ သဒ်သ အနက်ပင်ဖြစ်သော်လည်း နသဒ္ဒါ၏ မူလအနက်ဖြစ်သော ပဋိသေအနက် ပါဝင်နိုင်သကဲ့သို့ တည်း။

သမ္ဘဟံသနေ။ ။"သံဝိဓာနဂုဏဝသေန ဟံသနေ တောသနေ–ဟောအပ်ပြောအပ်သော တရားစကား၌ ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့် ရှင်လန်းနှစ်သက်ခြင်း၌"ဟု ဖွင့်၏၊ သံကို သံဝိဓာန, ဟံသနကို တောသနဟု ဖွင့်သည်၊ "ဟံသန–ရှင်လန်းခြင်း"ဟူသည် "ဥဒဂ္ဂတာ ကရဏ–စိတ်၏ တက်ကြွသည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းတည်း"ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

ကောင်းပေစွ၊ (ပါထိကဝဂ်, သင်္ဂီတိသုတ် ပါဠိတော်)။] သာဓုပေ၊ သုခံတိ အာဒီသု-အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ သုန္ဒရေ-အကောင်းဟူသောအနက်၌၊ (ဒီဃတိ)။ [ဓမ္မရုစိ-အစဉ်အဆက်လာသော သုစရိုက်အကျင့်တို့ကို နှစ်သက်တတ်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ ပညာဏဝါ-ဉာဏ်ပညာရှိသော၊ နရော-သတ္တဝါသည်၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ မိတ္တာနံ-မိတ်ဆွေတို့ကို၊ အဒြုဇ္ဇော-မပြစ်မှားခြင်းသည်၊ ဝါ-မဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ သာဓု-၏၊ ပါပဿ-မကောင်းမှုကို၊ အကရဏံ-မပြုခြင်းသည်၊ သုခံ-ချမ်းသာကြောင်းတည်း။]

[သာရိပုတ္တြာကို နှစ်သက်စေခြင်းမဟုတ်, ထိုတရားတော်ကို ဘုရားရှင်ကြားတော်မူရ၍ နှစ်သက်တော်မူခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သံပဟံသနံကို ကာရိတ်မပါဘဲ "တောသနံ"ဟု ဖွင့်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။"ဘယေ, ကောခေ"စသော အာမေဋိတ်အနက်တို့တွင် "ဟာသ"အနက်၌ ဖြစ်သော အာမေဋိတ်သဒ္ဒါပင်တည်း၊ ထို အာမဋိတ်ဟူသမျှလည်း ရွတ်ဆိုသူ၏ ဘယကောခ ဟာသတို့သာဖြစ်သည်၊ သာဓု သာဓုကိုလည်း "ကောင်းပေစွ ကောင်းပေစွ"ဟု ပေးရိုးပြုကြ၏၊ သုန္ဒရအနက်ပေါ်၌ သမ္ဘဟံသနအနက် ဦးဆောင်၍ပေးခြင်းတည်း၊ ယခုအခါ သာဓုခေါ်ခြင်းကဲ့သို့ "သာဓု သာဓု"ဟုလည်း အနက်ပေးသင့်၏။

သာဓု သာဓု။ ။ဒီဃနိကာယ, ပါထိကဝဂ် ၁၀-သုတ်၌ အရှင်သာရိပုတ္တြာ၏ သင်္ဂီတိဒေသနာကို ဟောပြီးသောအခါ ဘုရားရှင်သည် "သာဓု သာဓု သာရိပုတ္တ"ဟု မိန့်တော်၏၊ ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းသည် ထိုတရားတော်ကို ကြားတော်မူရသည့်အတွက် ရွှင်လန်းတော်မူခြင်း အားရတော်မူခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် သာဓု သာဓု ၂-ပုဒ်ကို သမ္ဘဟံသန အနက်ဟောဟု ဆိုသည်၊ ဤ သာမညဖလသုတ်အဆုံး "အဘိက္ကန္တံ ဘန္တေ"အဖွင့်၌ကား "သာဓု သာဓု ဘန္တေ"ဟု လာသောကြောင့် သာဓု သာဓု ၂-ပုဒ်အတွက် ပဿာဒအနက် ပဟံသာအနက်ကို ပြထားသည်။

ဂါထာ။ ။ပဏ္ဏာသနိပါတ်, ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်ဂါထာတည်း၊ "သာဓုတိ သုန္ဒရော ပသဒ္ဓေ၊ ပဝေဏိသုစရိတဓမ္မေ ရောစေတိ-နှစ်သက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓမ္မရုစိ"ဟု ထိုအဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ [ရောစေတီတိ ရုစိ၊ ရုစဓာတ်, ဣပစ္စည်း၊ ဓမ္မေ-တို့ကို+ရုစိ ဓမ္မရုစိ။] ပညာဏဝါတိ ပညာသမ္ပန္နော။ [ပကာရေန ဇာနာတီတိ ပညာဏံ၊ ပညာဏံ ယဿ အတ္ထီတိ ပညာဏဝါ၊ ပညဝါပုဒ်နှင့် အနက်တူပင်တည်း။]

မိတ္တာနံ မဒုဇ္ဇော။ ။"မိတ္တဿ (မိတ္တာနံ)+အဒုဿနဘာဝေါ-ဖျက်ဆီးခြင်းမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ"ဟု ဘာဝဖြင့်ဖွင့်သောကြောင့် "အဒုဇ္ဇော"၌ ဘာဝသာဓန ကြံပါ၊ ဋီကာ၌ကား "အဒူသကော အနုပဃာတကော တိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်၏၊ အဓိပ္ပါယ်နက် ဖွင့်ဟန်တူသည်။ [ဒုဇ္ဇဓာတ်ဟု မတွေ့ရ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ, ကာရကစတုတ္ထီအခန်း၌ "ဒူဘ-ဓိဃံသာယံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "ယော မိတ္တာနံ နဒူဘတိ"ဟုလည်း ပုံစံထုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် "သာဓု မိတ္တာန မဒုတော"ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်၊ "မိတ္တာန မဒြုဇ္ဇော"ဟုလည်း မှုကွဲရှိ၏၊ ဒုကို ဒြုပြုခြင်းတည်း။]

တေနဟိ၊ပေ၊ ကရောတိတိ အာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သာဓုကသဒ္ဒေါ ယေဝ–သာဓုကသဒ္ဒါသည်ပင်၊ ဝါ–ကိုပင်၊ ဒဠ္ဍကမ္မေ–ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်းအနက်၌၊ (ဒီဿတိ)၊ အာဏတ္တိယံ–စေခိုင်းခြင်းအနက်၌၊ (ဒီဿတိ)၊ ဣတိပိ–ဤသို့လည်း၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏။ [ဗြာဟ္မဏ–ပုဏ္ဏား၊ တေနဟိ–ထိုသို့ကြားနာလိုလျှင်၊ သုဏောဟိ–နာလော၊ သာဓုကံ–ကောင်းစွာ၊ ဝါ–မြဲစွာ၊ ဝါ–ငါဘုရား၏ အမိန့်တော်အားဖြင့်၊ မနသိ–စိတ်၌၊ ကရောဟိ–ပြုလော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရောဟိ–နှလုံးသွင်းလော၊ (အဂ်ုတ္တိရ်,ပဠာကနိပါတ်,စတုတ္ထပ်,ဗြာဟ္မဏဝဂ်, ဒေါဏဗြာဟ္မဏသုတ်ပါဠိတော်)၊] ဣဓဓပိ–ဤ သာမညဖလသုတ်၌လည်း၊ အယံ–ဤ သာဓုကသဒ္ဒါကို၊ ဒဠ္ဍကမ္မေ–ဒဠ္ဍကမ္မဖြစ်သော၊ ဧတ္ထေဝ (အတ္ထေ)စ–ဤအနက်၌သာလျှင်လည်းကောင်း၊ အာဏတ္တိယံ–အာဏတ္တိဖြစ်သော၊ ဧတ္ထေစ(အတ္ထေစ)–၌သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယံ–ဤ သာဓုကသဒ္ဒါသည်၊ သုန္ဒရေပိ–အကောင်းဟူသော အနက်၌လည်း၊ ဝတ္တတိ–သင့်၏။ [သုန္ဒရတ္ထေပိ၊–ဋီကာ။]

ဒဠ္ဍကမ္မေ။ ။ကရဏံ ကမ္မံ၊ ဒဠ္ဍံ–ခိုင်မြဲအောင်+ကမ္မံ–ပြုခြင်း၊ ဒဠ္ဍကမ္မံ–ခြင်း၊ "ဒဠ္ဍကမ္မ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဤ ပစ္စည်းသက်၊ တစ်နည်း, အကို ဤပြု၊ ဤ ဒဠ္ဍကမ္မအနက်ကို ပြုရာ၌ သာဓုသဒ္ဒါ မဟုတ်, ဤ ပါဠိတော်၌ပါသော သာဓုကသဒ္ဒါ တိုက်ရိုက်ဖြစ်သောကြောင့် "သာဓုကသဒ္ဒေါယေဝ"ဟု သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဧဝဖြင့် ဆိုသည်၊ "ဒဠ္ဍကမ္မ"ဟူသည် တရားတော်ကို နားထောင်ရာ၌ ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်း မဖြစ်စေဘဲ အမြဲနားစိုက်၍ ကြားနာခြင်း, နှလုံးသွင်းခြင်းတည်း။ [ဒဠ္ဍကမ္မေတိ သာတစ္စကြိယာယံ။]

အာဏတ္တိယမ္မိ။ ။ကြားနာဖို့ရန် စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်းကို "အာဏတ္တိ"ဟု ခေါ်၏၊ အာဏာပနံ–စေခိုင်းခြင်း၊ အာဏတ္တိ–ခြင်း၊ အာဏဓာတ်, တိပစ္စည်း၊ ဘွေဘော်လာ။ [အာပုဗ္ဗ ဏာပဓာတ်လည်း ကြဲကြ၏၊ သက္ကတ၌ကား အာပုဗ္ဗ ဥာဟု ရှိ၏။]

ဣဓ အယံ။ ။ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဣဓ အ္ယံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "ဣဓတိ ဣမသ္မိံ သာမညဖလေပိ၊ အယံ သာဓုကသဒ္ဒေါ"ဟု ဋီကာလည်း ဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား "အဿာတိ သာဓုသဒ္ဒဿ"ဟု တစ်မျိုးဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်ဆရာ၏ လက်ထက်၌ "အဿ"ဟူသောပါဌ်ကို တွေ့နေဟန်တူသည်၊ သို့သော် မူလပဏ္ဏာသ, မူလပရိယာယသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ "ဣဓ အယံ ဧတ္ထေဝ ဒဠ္ဍကမ္မေစ အာဏတ္တိယံစ (အတ္ထေ) ဧဝဒိတဗ္ဗော"ဟုပင် ရှိသည်၊ (အတ္ထေ)ကား မူကွဲ။

မှတ်ချက်။ ။အခြားနေရာ၌ အတ္ထုဒ္ဒေသဝါကျဝယ် "ဣဓ ပန"ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဤ၌ကား ဒဠ္ဍကမ္မ အာဏတ္တိအနက်ချင်း တူနေသောကြောင့် သမ္မိဿနတ္ထအပိဖြင့် ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤဝါကျကို သမ္မိဿနဝါကျ, ရှေ့ဝါကျကို သမ္မိဿိတဗ္ဗဝါကျဟု လည်းကောင်း, အယံ ဟိ သာဓုသဒ္ဒေါ မှစ၍ ရှေ့ဝါကျအပေါင်းကို အတ္ထုဒ္ဒါရဝါကျ, ဤဝါကျကို အတ္ထုဒ္ဒေသ ဝါကျဟု လည်းကောင်း ၂–နည်းခွဲပါ။

ဟိ–မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ–ချဲ့၊ ဒဋ္ဌိကမ္မတ္ထေန–ဒဋ္ဌိကမ္မအနက်ရှိသော သာဓုက သဒ္ဒါဖြင့်၊ (ဒီပိတံ ဌ္ဌစပ်)၊ ဒဋ္ဌ–စွဲမြဲစွာ၊ ဣမံ ဓမ္မံ–ကို၊ သုဂ္ဂဟိတံ–ကောင်းစွာယူအပ်သည်မည်လောက်အောင်၊ (ကြိုယာဝိသေသန)၊ ဂဏှန္တော–ယူလျက်၊ သုဏာဟိ–နာလော၊ ("ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဒီပိတံ–ပြတော်မူအပ်သည်၊ ဟောတိ–၏"ဟု လိုက်၍စပ်ပါ)၊ အာဏတ္တိအတ္ထေန–အာဏတ္တိအနက်ရှိသော သာဓုကသဒ္ဒါဖြင့်၊ မမ–၏၊ အာဏတ္တိယာ–စေခိုင်းခြင်းဖြင့်၊ ဝါ–အမိန့်အာဏာဖြင့်၊ သုဏာဟိ–နာလော၊ (ဣတိ ဧဝံ ဒီပိတံ ဟောတိ)၊ သုန္ဒရတ္ထေန–သုန္ဒရအနက်ရှိသော သာဓုကသဒ္ဒါဖြင့်၊ သုန္ဒရံ–ကောင်းသော၊ ဘဒ္ဒကံ–ကောင်းသော၊ ဣမံ ဓမ္မံ–ဤတရားတော်ကို၊ သုဏာဟိ–နာလော၊ ဣတိ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဒီပိတံ–ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ–၏။

အာဏတ္တိနှင့် အာယာစနေ။ ။သာဓု (သာဓုက)သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ထုတ်ပြရာ၌ အာဏတ္တိအနက် မပါခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် "အာဏတ္တိယံ"ဟု ဆိုပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–အာယစနအနက်ဖြင့် အာဏတ္တိအနက်ကိုလည်း သိမ်းယူပြီးဖြစ်သော ကြောင့် အတ္ထုဒ္ဒါရဏ် အာဏတ္တိအနက်ကို သီးခြားမယူခဲ့တော့ပေ၊ မှန်၏–အာဏာရှိသူ၏ တိုက်တွန်းခြင်းသည် အာဏတ္တိမည်၏၊ အာဏာမရှိသူ၏ တိုက်တွန်းခြင်းကား အာယာစနတည်း။ [အာယစနေနေဝစ ဥယျောဇနသာမညတော အာဏတ္တိ သင်္ဂဟိတာတိ နု သာ ဝိသုံ အတ္ထုဒ္ဒါရေ ဝုတ္တာ၊ အာဏာရဟသ ဟိ အာဏတ္တိ၊ တဒနုရဟသ အာယာစနံတိ ဝိသေသော၊–ဋီကာသစ်။]

ဒဋ္ဌိကမ္မတ္ထေန ဟိ။ ။ဤနေရာ၌ ဖြစ်သင့်သော အနက် ၃–ပါးဖြင့် တစ်မျိုးစီပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ်အထူးကို ပြခြင်းငှာ "ဒဋ္ဌိကမ္မတ္ထေန"စသည်ကို မိန့်သည်၊ "ဤတရားတော်ကို ကောင်းစွာနာယူအပ်သည် မည်လောက်အောင် နာယူလျက် စွဲစွဲမြဲမြဲနာလော"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဒဋ္ဌိကမ္မအနက်ရှိသော သာဓုကသဒ္ဒါက ပြသည်။ ["သုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှန္တော"သည် ဒဋ္ဌ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြတည်း၊ ပါဠိတော်၌ကား "သာဓုကံ–ကောင်းမွန်စွာ၊ ဝါ–စွဲမြဲစွာ"ဟု ပေးပါ။]

အာဏတ္တိအတ္ထေန။ ။"နဂိုက နာယူလိုသောစိတ်ဆန္ဒ မရှိစေကာမူ ဤတရားတော်က အလွန်မှတ်သားလောက်သောကြောင့် ငါ၏အမိန့်ဖြင့် (အာဏာဖြင့်) နာယူလော"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို အာဏတ္တိအနက်ရှိသော သာဓုကသဒ္ဒါက ပြသည်၊ ပါဠိတော်၌ကား "သာဓုကံ–ကောင်းမွန်စွာ၊ ဝါ–ငါ၏ အမိန့်ဖြင့်"ဟု ပေးပါ။

သုန္ဒရတ္ထေန။ ။"သုန္ဒရမိမံ ဘဒ္ဒကံ"၌ ဘဒ္ဒကံသည် သုန္ဒရသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖွင့် ပရိယာယ်သာဖြစ်သင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား "သုန္ဒရံတိ ဘာဝနပုံသကံ (ကောင်းစွာ)"ဟု ပဌမနည်းဖွင့်သေး၏,စဉ်းစားပါ၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ–"ကောင်းမြတ်သော ဤတရားတော်ကို နာပါလော"ဟူလို၊ ဤသို့ သာဓုကသဒ္ဒါ တစ်ပုဒ်တည်းသည်ပင် အနက် ၃–မျိုးလုံးကို (သူ့အဓိပ္ပါယ်နှင့်သူ) တစ်မျိုးစီပြသောကြောင့် အနက် ၃–မျိုးလုံးကို ရသင့်၏–ဟု ဆိုလိုသည်။

မနုသိကရောဟိတိ-ကား၊ အာဝဇ္ဇ-ဆင်ခြင်လော၊ သမန္နာဟရ-စိတ်ဌကောင်းစွာ ဆောင်လော၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော-အထူးထူးအပြားပြား ပစ့်လွှင့်အပ်သောစိတ်ရှိသူ မဟုတ်သည်၊ ဝါ-ပျံ့လွှင့်သောစိတ်ရှိသူ မဟုတ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ နိသာမေဟိ-စူးစူးစိုက်စိုက် နာလော၊ စိတ္တေ-ဌ၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ(အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော-မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

မနုသိကရောဟိ။ ။ဤ "မနုသိကရောဟိ"နှင့် တွဲရာဌကား "သာဓုက်"မပါတော့၊ ကရဓာတ်သည် ရှေ့ပုဒ်ဌ အာဓာရရှိလျှင် ထပနုအနက်ကို (အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်)ပြု၏၊ "စိတ်ဌ+ပြုလော၊ ဝါ-စိတ်ဌ+ထားလော"ဟူလို၊ "စိတ်ဌပြု"ဟူသည် "အာဝဇ္ဇ-ထိုတရားကို ဆင်ခြင်ခြင်းတည်း"ဟုလည်းကောင်း, "ဆင်ခြင်"ဟူရာဌ ပဋ္ဌဝိဘတ္တိရာဝဇ္ဇန်း, သို့မဟုတ် မနောဝိဘတ္တိရဝဇ္ဇန်းတစ်ခုတည်းဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်း မဟုတ်, "သမန္နာဟရ (သံ+အန+အာဟရ)-စိတ်ထည်းဌ ထိုတရားကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း"ဟုလည်းကောင်း အဆင့်ဆင့်ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "သမန္နာဟရ"အရ ပဋ္ဌဝိဘတ္တိရာဝဇ္ဇန်း ရှေ့သွားရှိသော, သောတဝိဘတ္တိရဝိထိနှင့် မနောဝိဘတ္တိရာဝဇ္ဇန်းရှေ့သွားရှိသော မနောဝိဘတ္တိရဝိထိအစဉ်များ ဖြစ်နေခြင်းတိုင်အောင် ယူပါ။

အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော၊ပေ၊ အဓိပ္ပါယော။ ။ပြခဲ့သော "အာဝဇ္ဇ, သမန္နာဟရ"သည် မနုသိကရောဟိ၏ သဒ္ဒတ္ထချည်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "မနုသိကရောဟိ-နှလုံးသွင်းလော (စိတ်နှလုံးဌ+သွင်းထားလော)"ဟု အနက်ပေးရိုးပြုကြသည်၊ ထို မနုသိကရောဟိ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ-တရားတော်ကို နာနေစဉ် အဝိက္ခိတ္တစိတ္တ-စိတ်ကို မပျံ့လွှင့်စေဘဲ, နိသာမေဟိ-စူးစူးစိုက်စိုက် နာလိုက်ပါ၊ စိတ္တေကရောဟိ-စိတ်ထဲဌ (မပျောက်အောင်)ထားလိုက်ပါ"ဟု ဆိုလိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ။နိပုဗ္ဗ, စုရာဒိသမဓာတ်သည် ဒဿန, သဝန ၂-နက်ကိုဟော၏၊ ဤဌ သဝနအနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် နိသာမေဟိကို "သုဏောဟိ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်၊ "အနုဋ္ဌရတနမိဝ ဝါ သုဝဏ္ဏမဗ္ဗုသာယ ဒုလ္လဘဓမ္မရတနံ စိတ္တေ ပဋိသာမေဟိတိပိ အ-တ္ထော-အနုဋ္ဌရတနာကို သိမ်းဆည်းသကဲ့သို့, ဒုလ္လဘတရား ရတနာကို စိတ်တည်းဟူသော ရွှေသေတ္တာဌ သိမ်းဆည်းလော"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သည်မှာ-ပတိသာမန (သိမ်းဆည်းခြင်း)အနက်ကို နိ+သမဓာတ်က မဟောနိုင်, ပတိပုဗ္ဗ သမဓာတ်ကသာ ဟောနိုင်သောကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ဝေဆာသော်လည်း သဒ္ဒါနည်း မလှရကား စဉ်းစား၍ လက်ခံကြပါလေ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ပြအပ်ပြီးသောနည်းဌ "ဒဠ္ဍမိမံ သုဏာဟိ၊ပေ၊ ဘဒ္ဒကံ ဓမ္မံ သုဏာဟိ"ဟု သာဓုက်ကို ရှေ့ပုဒ်နှင့်တွဲ၍ "မနုသိကရောဟိတိ အာဝဇ္ဇ"စသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် သာဓုက်ပုဒ်ကို မနုသိကရောဟိနှင့် မတွဲဟု မှတ်ပါ၊ "မနုသိကရောဟိ"ကား ကြားနာရုံမျှမကဘဲ, ဇောဝုတာကျ၍ သမာဓိရရဖြင့် နာဖို့ရန် ထပ်မံ၍ တိုက်တွန်းသော ကြိယာသာဖြစ်သည်။ [ဤအဓိပ္ပါယ်နှင့်စပ်၍ ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ နိဒါနဒ္ဒေသဌ ပြခဲ့ပြီ။]

အပိစ–တစ်နည်းကား၊ ဧတ္ထ–ဤသုဏောဟိ–သာဓုကံ မနသိကရောဟိ ဟူသောသဒ္ဒါတို့တွင်၊ သုဏောဟိတိ ဧတံ–သုဏောဟိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ သောတိန္ဒြိယဝိဏ္ဍေပဝါရဏံ–သောတိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ သာဓုကံ မနသိကရောဟိတိ–သာဓုကံ မနသိကရောဟိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ မနသိကာရေ–နှလုံးသွင်းခြင်း၌၊ ဝါ–စိတ်ဝယ်ထားခြင်း၌၊ ဒဋ္ဌကမ္မနိယောဇနေန–စွဲမြဲစွာပြုခြင်းကို တိုက်တွန်းခြင်းအားဖြင့်၊ မနိန္ဒြိယဝိဏ္ဍေပဝါရဏံ–မနိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

အပိစတ္ထေ။ ။ပြအပ်ပြီးသောနည်း၌ သုဏောဟိ မနသိကရောဟိ ၂–ပုဒ်သည် (အချင်းချင်းတွဲဖက်၍ အနက်ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ) ကိုယ့်အနက်နှင့်ကိုယ် အသီးသီးပြခြင်းဖြစ်၏၊ ယခုပြလတ့ံ့သောနည်း၌ကား သုဏောဟိပုဒ်က သောတိန္ဒြိယဝိဏ္ဍေပကိုတားမြစ်လျှင် မနသိကရောဟိပုဒ်က မနိန္ဒြိယဝိဏ္ဍေပကို တားမြစ်ခြင်းစသည်အားဖြင့် အချင်းချင်းတွဲဘက်အနက်ကိုပြ၏၊ "ဤသို့ တွဲဘက်အနက်ပြပုံနည်းကို ပြလိုသောကြောင့် "အပိစတ္ထ"စသည်ကို မိန့်သည်"ဟု ဋီကာဆရာ ကျမ်းတက်သည်၊ သာဓုကံကို သုဏောဟိနှင့် တွဲရသောနည်းမှတစ်ပါး, မနသိကရောဟိနှင့် တွဲရသောနည်းကိုပြလို၍ "အပိစ"စသည်မိန့်၊ ဤသို့လည်း တစ်နည်း ကျမ်းတက်နိုင်ပါသည်။

သောတိန္ဒြိယဝေါ၊ ဝါရဏံ။ ။["နိဝါရဏံ"ဟု စာအုပ်တို့၌ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌ ဝါရဏံဟု ရှိ၏၊ နောက်၌လည်း "ဝါရဏံ"ဟု ရှိလတ့ံ့။] "သဝနေနိယောဇနဝသေန ကြိယန္တ ရုပဋိသေဓနဘာဝတော"ဟု ဟိတ်ထည့်၍ ဋီကာဖွင့်၏၊ ပါဠိတော်၌ "သုဏောဟိ"သည် ကြားနာခြင်း၌ (ကြားနာဖို့ရန်) တိုက်တွန်းသောသဝနနိယောဇန စကားတည်း၊ ထိုသို့ "သုဏောဟိ"ဟု တိုက်တွန်းခြင်းအားဖြင့် ကြားနာခြင်းကြိယာမှတစ်ပါးသော မြင်ခြင်း, နမ်းခြင်း (ဒဿနဃာယန) စသော ကြိယာကို မပြုဖို့ရန် တားမြစ်ရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် သုဏောဟိသည် သောတိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကိုမပြုဖို့ရန် တားမြစ်သောစကားဖြစ်သည်၊ မိန့်တော်မူလိုရင်းကား"သောတံ သြဒဟ–နားကို ရှေးရှုထားပါ၊ ဝါ–နားစိုက်၍ထောင်ပါ"ဟူလို။

အညတ္ထာပေါဟနနည်း။ ။[အညတ္ထ–တစ်ပါးသောအနက်ကို+အပ+ဥဟန–ပယ်ရှားကြောင်းနည်း။] သုဏောဟိဟူသောသဒ္ဒါက "နားထောင်လော"ဟု တိုက်ရိုက်ဆိုသဖြင့် သောတိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်မှုကို အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် တားမြစ်နိုင်သည်၊ နောက်"သာဓုကံ မနသိကရောဟိ"သဒ္ဒါက မနိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်မှုကို တားမြစ်ရာ၌လည်း ဤနည်းပင်။ [အကျယ်ကို သဒ္ဒတ္ထဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ ၁၀၂–ဂါထာ၌ ရှုပါ။

မနသိကရောမေ၊ နိယောဇနေန။ ။သာဓုကံကိုထောက်၍ "ဒဋ္ဌကမ္မ"ဟု ဆိုသည်၊ "သာဓုကံ မနသိကရောဟိ"ဟု နှလုံးသွင်းမှု၌ ဒဋ္ဌကမ္မဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းခြင်းအားဖြင့် မနိန္ဒြေ၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ရာရောက်သည်၊ တရားအားရုံကိုသာ စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်းပါလော, တရားအာရုံမှတစ်ပါး အခြားအာရုံကို ကြံစည်ခြင်းအားဖြင့် စိတ်ကို မပျံ့လွင့်ပါစေနှင့်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "အညစိန္တာပဋိသေဓနတော"ဟု ဟိတ်ထည့်သည်။

စ–ဆက်၊ (တစ်နည်း) စ–သည်သာမကသေး၊ ဇော–ဣသုဏောဟိ, သာဓုက် မနသိကရောဟိသဒ္ဒါတို့တွင်၊ ပုရိမ်–ရှေ့ဖြစ်သော သုဏောဟိသဒ္ဒါသည်၊ ဗျဉ္ဇန ဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟဝါရဏ်–သဒ္ဒါကို ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ယူခြင်းကိုတားမြစ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ပစ္ဆိမ်–နောက်ဖြစ်သော သာဓုက် မနသိကရောဟိသဒ္ဒါသည်၊ အတ္ထ ဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟဝါရဏ်–အနက်ကို ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်ယူခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

စ–ဆက်၊(တစ်နည်း) စ–သည်သာမကသေး၊ ပုရိမေန–ရှေ့ဖြစ်သော သုဏောဟိ သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဓမ္မသဝနေ–တရားတော်ကို နာယူခြင်း၌၊ နိယောဇေတိ–တိုက်တွန်းတော်မူ၏၊ ပစ္ဆိမေန–နောက်ဖြစ်သော သာဓုက် မနသိကရောဟိသဒ္ဒါဖြင့်၊ သုတာနံ–နာယူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ–တရားတို့ကို၊ ဓာရဏူပပရိက္ခာဒီသု–ဆောင်ရွက်မှတ်သားခြင်း, စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ (နိယောဇေတိ–၏)။

ဗျဉ္ဇန ၊ပေ၊ ဝါရဏ်။ ။"သုဏောဟိသည် သဒ္ဒဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟကို တားမြစ်ကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်၏"ဟု ဆိုရာ၌ အကြောင်းပြဖွယ်လိုသောကြောင့် ဋီကာ၌ "သာဓုကန္တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တတ္တာ–သာဓုက်ဟု ဝိသေသနပြု၍ ဆိုသောကြောင့်"ဟု အကြောင်းပြ၏၊ သို့သော် ဇော်စတက်သော ဣနည်း၌ သာဓုက်ကို သုဏောဟိ၏ ကြိယာဝိသေသနဟု မဖွင့်ပါ၊ အကယ်၍ ဖွင့်လျှင်"သာဓုကပဒံဝါ ဥဘယပဒေဟိ ယောဇေတွာ"ဟူသော နောက်နည်းကိုပင် ဆိုဖွယ်မလိုပါ၊ ထို့ကြောင့် ဣဋီကာအဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။

ပဏ္ဍာသဋီကာ။ ။မူလပဏ္ဍာသဋီကာ၌ကား "ဗျဉ္ဇနဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟဝါရဏ်, သောတဒ္ဓါရေ ဝိကွေပပဋိဗာဟကတ္တာ"ဟု ဟိတ်ထည့်၍ ထိုဟိတ်ကိုပင် "နှ ဟိ ယာထာဝတော သုဏန္တသ သဒ္ဒတော ဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟော ဟောတိ"ဟု ဒဋ္ဌိဆင့်သေးသည်၊ ထို "သောတဒ္ဓါရေ ဝိကွေပပတိ ဗာဟကတ္တာ"ဟိတ်သည် "သောတိန္ဒြိယ ဝိကွေပဝါရဏမေတံ"ဟူသော ရှေ့စကားကို ဟိတ်အဖြစ်ဖြင့်ယူ၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် ဣဋီကာအဖွင့်ထက် ပိုရှိသင့်သကဲ့သို့ ထင်၏။

ဓမ္မသဝနေ နိယောဇေတိ။ ။ဣဋီကာတို့ဝယ် ဓမ္မသဝနဒ္ဒ တိုက်တွန်းခြင်း၏အကြောင်းကို မပြကြသော်လည်း ပဏ္ဍာသဋီကာ၌ "သုဏာထာတိ သံဝိဒဟနတော–နားထောင်ကြဟု စိမ်ခြင်းကြောင့်"ဟုအကြောင်းပြသည်။ [ထို၌ပါဠိတော်ဝယ် ဗဟုဝုစ်ရှိသောကြောင့် "သုဏာထ" ဆိုသည်။]

ဓာရဏူပပရိက္ခာဒီသု။ ။အာဒိဒ္ဒေန တုလနတိရဏာဒိကေ (နှိုင်းချိန်ခြင်း, ဆုံးဖြတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း) ဒိဋ္ဌိယာစ သုပ္ပဋိဝိဓံ (ဥာဏ်ဖြင့်ထိုးတွင်း၍ သိခြင်းကိုလည်းကောင်း)။ [ပဏ္ဍာသဋီကာ၌ "ဝိဓံ"ဟု ဗဟုဝုစ်ရှိသည်။] သဂ်ဏာတိ၊–ဋီကာ။ [ပဏ္ဍာသ အဋ္ဌကထာ၌ကား အာဒိသဒ္ဒါ မပါ၊ ထိုအနက်များကို ဥပပရိက္ခာသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူသည်။]

စ–ဆက်၊ (တစ်နည်း) စ–သည်သာမကသေး၊ ပုရိမေန–ရှေ့သုဏောဟိသဒ္ဒါ ဖြင့်၊ အယံ ဓမ္မော–ဤတရားတော်သည်၊ သဗ္ဗဒုက္ခော–သဒ္ဒါနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ–သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံ၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ သဝနီယော–နာယူသင့်, နာယူထိုက်၏၊ ဣတိ–ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတိ–ပြတော်မူ၏၊ ပစ္ဆိမေန–နောက်သာဓုကံ မနသိကရောဟိ သဒ္ဒါဖြင့်၊ (အယံ ဓမ္မော–သည်)၊ သဗ္ဗတ္ထော–အနက်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ–အနက်နှင့် ပြည့်စုံ၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ သာဓုကံ–ကောင်းမွန်စွာ၊ မနသိ–စိတ်၌၊ ကရောဟိ–ပြုလော၊ ဣတိ–ကို၊ (ဒီပေတိ–၏)။

ဝါ–တစ်နည်း၊ သာဓုကပဒံ–သာဓုကံဟူသော ပုဒ်ကို၊ ဥဘယပဒေဟိ–သုဏောဟိ,မနသိကရောဟိဟူသော ၂–ပုဒ်တို့နှင့်၊ ယောဇေတွာ–ယှဉ်စေ၍၊ ယသ္မာ–အကြောင့်ကြောင့်၊ အယံ ဓမ္မော–ဤတရားတော်သည်၊ ဓမ္မဂမ္ဘီရောစေဝ–ဓမ္မအားဖြင့်

သ ဗျဉ္ဇနော။ ။ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇယတီတိ ဗျဉ္ဇနံ (သဘာဝနိရုတ္တိ)–ဆိုလိုအပ်တိုင်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် သဘာဝနိရုတ္တိမည်သော ပါဠိတော်သဒ္ဒါသည် ဗျဉ္ဇနမည်၏၊ "သဟ+ဗျဉ္ဇနေန (ယော ဝတ္ထုတီ)တိ သဗျဉ္ဇနော (ဓမ္မော)–သဒ္ဒါနှင့်တကွဖြစ်သော တရားတော်"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှာ "သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံသော တရားတော်"ဟုဖြစ်သည်၊ ဥပမာ–"နဂ+ကုသလာ အကုသလာ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ "ကုသိုလ်မဟုတ်သောတရား"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း ကုသိုလ်မဟုတ်သောတရားဟူသမျှကို မယူရ, ကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် ပဋိပက္ခဖြစ်သော အကုသိုလ်ကိုသာ ယူရသကဲ့သို့တည်း။

ဋီကာသစ်။ ။သဟပဝတ္ထိ ဟိ သမ္ပန္နတာ, သမဝါယတာ, ဝိဓုမာနတာတိ အာဒိနာ အနေကဝိဓာ (သဟ ယော ဝတ္ထုတိနှင့်စပ်၍ တကွဖြစ်ခြင်းသည် ပြည့်စုံသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း, ပေါင်းဆုံခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း, ထင်ရှားရှိသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း, ဤသို့စသောအားဖြင့် များသောအပြားရှိ၏)၊ ဣဓ ပန သမ္ပန္နတာယေव, တဒညဿ အသမ္ဘဝတော၊ တသ္မာ "သဟ+ဗျဉ္ဇနေနာတိ နိဗ္ဗစနံ ကတ္တာပိ (ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်လည်း) ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော အာစရိယေန (အရှင်ဓမ္မပါလဆရာသည်) ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ယထာ တံ–နဂ+ကုသလာ အကုသလာ, ကုသလပဋိပက္ခာတိ။

သာတ္ထော။ ။"အရ–ဂတိမှိ"ဟူသော ဓာတ်, တ ပစ္စည်းဖြင့် "အတ္ထော"ဟုဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော (ကပ်ရောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) အနုဋ္ဌာတဗ္ဗတော (မကပ်ရောက်ဘဲ ထ၍ မသွားထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ["အနုဓာတဗ္ဗတော–အဖန်ဖန်ဆောင်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်"ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] အတ္ထော–အတ္ထမည်၏၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလာဒီ"ဟု ဖွင့်သည်။

သာဓုကပဒံဝါ။ ။ဣတ္ထစ–စသော ရှေ့နည်းတို့၌ သာဓုကံပုဒ်ကို မနသိကရောဟိနှင့်သာ တွဲစေခဲ့၏၊ ဤနည်း၌ကား သာဓုကံပုဒ်ကို သုဏောဟိနှင့်လည်းကောင်း, မနသိကရောဟိနှင့်လည်းကောင်း ၂–ပုဒ်လုံးနှင့် တွဲရသည်၊ ထိုသို့ တစ်ပုဒ်တည်းက ၂–နေရာဝယ် အနက်ယူရရာ၌ အာဝုတ္တိနည်း ပဒီပနည်း, တန္တနည်းများအရ ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဤနေရာ၌ ရှေ့နောက်ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်းလည်း ရနိုင်သည်။]

နက်နဲသည်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာဂမ္ဘီရောစ–ဒေသနာအားဖြင့် နက်နဲသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ သာဓုကံ–ကောင်းမွန်စွာ၊ သုဏာဟိ–နာယူလော၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ (အယံ ဓမ္မော–သည်၊) အတ္ထဂမ္ဘီရောစ–အနက်အားဖြင့် နက်နဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရောစ–ထိုးထွင်းရှာသိတတ်သော ဉာဏ်အားဖြင့် နက်နဲသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ သာဓုကံ–စွာ၊ မနသိ–၌၊ ကရောဟိ–လော၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ ယောနော–ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်း, အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်၏။

ဘာသိဿာမီတိ–ကား၊ သက္ကာ မဟာရာဇာတိ–သက္ကာ မဟာရာဇဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ပဋိညာတံ–ထပနာအဖြစ်ဖြင့် သိစေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ–ဝန်ခံတော်မူအပ်ပြီးသော၊ သာမညဖလဒေသနံ–သာမညဖလဒေသနာတော်ကို၊ ဝိတ္ထာရတော–အကျယ်အားဖြင့်၊ ဘာသိဿာမိ–ဟောတော်မူအုံ့၊ ဟိ–မှန်၊ ဒေသေဿာမိတိ–ဒေသဿာမိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သံခိတ္တဒီပနံ–အကျဉ်းအနက်ကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါ

ဓမ္မ ၊ပေ၊ ဂမ္ဘီရော။ ။တရားတော်က ဓမ္မဂမ္ဘီရ–ဒေသနာဂမ္ဘီရဖြစ်သောကြောင့် သာမန်နာယူရုံမဟုတ်ဘဲ, "သာဓုကံ–ကောင်းမွန်စွာ နာယူပါ"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် သာဓုကံကို သုဏောဟိနှင့်လည်း တွဲစေရသည်။

ဧဝံ ယောနော။ ။ဤ ယောနောဌ် သဒ္ဒါကိုယှဉ်စေခြင်း, အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းဟု ၂–မျိုးလုံးရနိုင်သည်၊ ထိုတွင် "အယံ ဓမ္မော ဓမ္မဂမ္ဘီရောစေဝ"စသည်တို့ကား အနက်ကို ယှဉ်စေပုံတည်း၊ သုဏောဟိနှင့်တွဲသောအခါ "သုဏောဟိ သာဓုကံ"ဟုတွဲ၍"မနသိ ကရောဟိ" နှင့် တွဲသောအခါ "သာဓုကံ မနသိကရောဟိ"ဟု တွဲ၏၊ ဤသို့ တွဲ၍ပြခြင်းကား သဒ္ဒါကို ယှဉ်စေပုံတည်း၊ ဤသို့ သာဓုကံပုဒ်ကို ကြိယာ၏ရှေ့ကတွဲလိုက် နောက်ကတွဲလိုက်အားဖြင့် ၂–မျိုး ယောဇနာခြင်းမှာ ပါဠိတော်၌ "သုဏောဟိ သာဓုကံ မနသိကရောဟိ"ဟု သဒ္ဒါအစဉ် ရှိသည့်အတိုင်း သဒ္ဒက္ကမအားဖြင့် ယောဇနာခြင်း (ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်း)တည်း"ဟု မှတ်ပါ၊ သို့သော် အနက်ပေးသောအခါ၌ကား "သာဓုကံ သုဏောဟိ"ဟုသာ အတ္ထက္ကမ(အနက်စဉ်) ကျအောင် ပေးရပါသည်။ [ဓမ္မဂမ္ဘီရစသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပဌမသံဂီတိကထာ–ဂမ္ဘီရဘာဝ အကျယ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဧဝံ ပဋိညာတံ။ ။"သက္ကာ မဟာရာဇ"ဟူသော ပါဠိတော်၌ "အညမ္မိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သန္ဓိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညပေတုံ ဣမေဟိ သန္ဓိဋ္ဌိကေဟိ သာမညဖလေဟိ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ"ဟူသော ရှေ့ပုဒ္ဓာဝါကျမှ ပုဒ်များကိုလိုက်၍ အနက်ပေးရသည်၊ ဤသို့ပေးသော အခါ မဟာရာဇာသည် မေးအပ်သော "အဘိက္ကန္တတရ ပဏီတတရ သာမညဖလကို ပညတ်ခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏"ဟု ပတိ–တစ်ဖန်+ဉာတ–သိအပ်သောစကားဖြစ်၏၊ ဤစကားကို ဝါကျ အစိတ် ၅–ပါးတွင် "ပဋိညာ"ဟု ခေါ်၏၊ ယခုခေတ်၌ကား ထိုသို့ တစ်ဖန်သိအပ်သောစကား ကိုပင် "ဝန်ခံအပ်"ဟု ပေးရိုးပြုကြ၏။

ဒေသေဿာမိတိ။ ။"ဝိတ္ထာရတော ဘာသိဿာမိ"ဟူသောစကားကို မြှဲစေလို၍ "ဒေသေဿာမိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ မိတိနောက်၌ ဒဋ္ဌိဇောတက ဟိသဒ္ဒါသည် ယခုစာအုပ်များ၌ ပါ၏၊ ဋီကာသစ်လက်ထက်က ထိုဟိသဒ္ဒါမပါသောကြောင့် "ဝိတ္ထာရတော ဘာသနံတိ

သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဘာသိသာမိတိ-ဘာသိသာမိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဝိတ္ထာရ ဒီပနံ-အကျယ်အနက်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါသည်၊ (ဟောတိ)။

တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဝံဂီသတ္ထေရော-ဝံဂီသထေရ်သည်၊ သံခိတ္တေနပိ၊ပေ၊ ဥဒီရိယ တိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။ [(ဓမ္မသေနာပတိ-တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင် သာရိပုတြာသည်)၊ သံခိတ္တေနပိ-အကျဉ်းအားဖြင့်လည်း၊ ဒေသေတိ-ညွှန်ပြတော် မူ၏၊ ဝိတ္ထာရေနပိ-အကျယ်အားဖြင့်လည်း၊ ဘာသတိ-ဟောတော်မူ၏၊ (ဓမ္မသေနာ

အတ္ထမေဝ (ဝိတ္ထာရတော ဘာသိသာမိအရ ဝိတ္ထာရတော ဘာသနဟူသော အနက်ကိုပင်) ဒဠ္ဠံ ကရောတိ ဒေသေသာမိတိ သံခိတ္တဒီပနံတိ အာဒိနာ"ဟု ဆိုပြီးနောက် "ဟိသဒ္ဒေါ စေတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော"ဟု ဖွင့်လေသည်။

ဂါထာ။ ။သံခိတ္တေန-စသောဂါထာသည် သဂါထာဝဂ္ဂ, ဝံဂီသသံယုတ်, ဆဋ္ဌသုတ်၌ လာသော ဂါထာတည်း၊ တရားဟောတော်မူသော အရှင်သာရိပုတြာကို အရှင်ဝံဂီသထေရ်က ကြည်ညိုလျှ၍ ထိုဂါထာဖြင့် ထောမနာပြုသည်၊ ဋီကာ၌ "သာဋ္ဌိကာယိဝ နိဗ္ဗေါသေတိ သာဋ္ဌိကာယ အာလာပေါဝိယ, မဓုရော ကဏ္ဏသုခေါ ပေမနိယော၊ ပဋိဘာနံတိ သဒ္ဒေါ၊ ဥဒီရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ, ဝုစ္စတိဝါ"ဟု ဖွင့်၏၊ [ဋီကာသစ်၌ "ပဋိဘာနန္တိစ သဒ္ဒေါ ဝုစ္စတိ၊ ပဋိဘာတိ တံတာဒါကာရေန ဒိဿတီတိ ကတ္တာ၊ ဥဒီရိယတိ၊ပေ၊ ကမ္မဂမ္ဘဏ္ဍေတံ ကိရိယာပဒံ" ဟု ဖွင့်၏၊ နိဿယ၌ ဤဋီကာများအတိုင်း ပေးထားသည်။]

မှတ်ချက်။ ။"ဥဒီရယိ"နေရာ၌ မူပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာဝယ် "ဥဒီရိယတိ"ဟု မှုကွဲတွေ့ ရ၏၊ "ဥစ္စာရိယတိ"ဟု တိဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ထိုမှုကွဲသာလျှင် ကောင်း၏၊ ဤရ ဓာတ်သည် ဂတိအနက်, စကားပြောခြင်းအနက်၌ဖြစ်၏၊ ဘူဝါဒိ စုရာဒိတည်း၊ ဥစ္စာရိယတိဖြင့် ကာရိတ်ကြောသော ဂတိအနက်ကိုလည်းကောင်း, ဝုစ္စတိဖြင့် ဝစနအနက်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ဟန်တူ၏၊ ကမ္မတ္ထချည်း ဖွင့်သောကြောင့် "ဥဒီရိယတိ"ဟု ပါဠိ၌ရှိသင့်၏၊ အကွာရာတစ်လုံး ပိုသောကြောင့် "ဥဒီရျာတိ"ဟု ရိုးနှင့် ယတွဲလျှင်လည်း ကောင်း၏။

အဋ္ဌကထာ။ ။ဝံဂီသသံယုတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား "သာဋ္ဌိကာယိဝ နိဗ္ဗေါသောတိ ယထာ မဓုရံ အမ္ဗပက္ကံ သာယိတ္တာ ပက္ခေဟိ တာဠံ ဒတ္တာ မဓုရသရံ နိစ္ဆာရေန္တိယာ သာဋ္ဌိကာသကုဏိယာ နိဗ္ဗေါသော၊ ဧဝံ ထေရသ ဓမ္မံ ကထေန္တသ မဓုရော နိဗ္ဗေါသော ဟောတိ"ဟု "ပဋိဘာနံ ဥဒီရယတိ"နှင့်မတွဲဘဲ သီးခြားကြိယာသတ်၍ "ပဋိဘာနံ ဥဒီရယတိ" ကိုကား "သမုဒ္ဒတော ဥဒိမိယောဝိယ အနန္တံ ပဋိဘာနံ ဥဋ္ဌဟတိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဤရဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကိုယူ၍ "ဥဋ္ဌဟဲတိ"ဟု ဖွင့်ဟန်တူ၏၊ ဤအလို ဥဒီရယတိမှာ ကမ္မရုပ်လည်း မဟုတ်, စုရာဒိကတ္တုရုပ်သာ။]

အဋ္ဌကထာအလို။ ။ဓမ္မသေနာပတိ-သည်၊ သံခိတ္တေနပိ ဒေသေတိ, ဝိတ္ထာရေနပိ ဘာသတိ၊ သာဋ္ဌိကာယ-သာဋ္ဌိကာဌက်မ၏၊ နိဗ္ဗေါသော ဣဝ-အသံကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗေါသော-ချိုသာသောအသံသည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ပဋိဘာနံ-မဆုံးနိုင်သောဉာဏ် ပဋိဘာန်သည်၊ ဥဒီရယတိ-သမုဒ္ဒြာထက်, လှိုင်းတွေတက်သို့, ဆက်ကာ ဆက်ကာ, ပေါ်ထွက်၍ လာပါပေ သတည်း၊ ဤသို့ အနက်ပေးရလိမ့်မည်။

ပတိနာ–သည်)၊ သာဋ္ဌိကာယ–သာဋ္ဌိကာမည်သော ၄က်မ၏၊ [ဆက်ရက်=ဧရက်မ၏။] နိဗ္ဗေါသော ဣ–သာယာနာပျော်ဖွယ် အသံကဲ့သို့သော၊ ပဋိဘာနံ–ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်လာသောအသံကို၊ ဥဒီရိယတိ–ထွက်ပေါ်စေအပ်၏၊ ဝါ–မြွက်ဆိုအပ်၏။]

ဧဝံ–ဤသို့၊ ဝုတ္တော–မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ ဥဿာဟစာတော–ဖြစ်သော အားတက်သရော်ရှိသည်၊ဟုတ္တာ–၍၊ ဧဝံ ဘန္တေ–ဧဝံ ဘန္တေ ဟူ၍၊ ဝါ–အမိန့်တော် အတိုင်းပါဘုရားဟူ၍၊ မာဂဓော–မဂဓတိုင်း၏ အစိုးရမင်းဖြစ်သော၊ အစာသတ္တု–အစာတသတ်မည်သော၊ ဝေဒေဟိပုတ္တော–ဝေဒေဟီမိဖုရား၏ သားတော်ဖြစ်သော၊ ရာဇာ–သည်၊ ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရား၏၊ (ဝစနံ–စကားတော်ကို)၊ (တစ်နည်း) ဘဂဝတော–မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပစ္စဿောသိ–ရှေးရှုနားထောင်ပြီ၊ ဘဂဝတော–

ဆိုလိုရင်း။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တဖြစ်သော ရဟန္တာ အရှင်ဝံဂီသထေရ်သည် ဤ"သံခိတ္တေနပိ ဒေသေတိ"စသော ဂါထာ၌ ဒေသေတိကို "သံခိတ္တေန"ဟုလည်းကောင်း, ဘာသတိကို "ဝိတ္ထာရေန"ဟုလည်းကောင်း ဝိသေသနပြု၍ဆိုသောကြောင့် ဒေသေသာမိ၏ သံခိတ္တဒီပနသဒ္ဒါဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း, ဘာသိဿာမိ၏ ဝိတ္ထာရဒီပနသဒ္ဒါဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း သိနိုင်ပါသည်–ဟူလို။

ဧဝံ ဝုတ္တော ဥဿာဟစာတော။ ။သုဏောဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ, ဘာသိဿာမိ–ဟူသော စကား ၃–ရပ်လုံးကိုပင် ဥဿာဟစာတ၏ အကြောင်းပြဟု ယူ၍ ဤစကား ၃–ပုဒ်ကို မိန့်တော်မူသည်ရှိသော် မဟာရာဇာသည် အလွန်အားတက်သည်ဖြစ်၍ "ဧဝံ ဘန္တေ–အမိန့်တော်အတိုင်းပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလျက် စကားတော်ကို လက်ခံသည်–ဟူလို။

ပစ္စဿောသိ။ ။ဤပုဒ်သည် သဒ္ဒါကျမ်းတို့ဝယ် ကာရက–သမ္ဗန္ဓါန်အခန်း၌ပါသော "ပစ္စာသုဏ"၏ ပုံစံတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘဂဝတော–အား၊ ပစ္စဿောသိ (ပတိ အဿောသိ)–ရှေ့ရှုနားထောင်ပြီ၊ ဝါ–လက်ခံပြီ (ဝန်ခံပြီ)"ဟု ပေးရသည်၊ ပတိသဒ္ဒါသည် အဘိမုခအနက် ဟောတည်း၊ "ဘုရားရှင်သို့ ရှေးရှု+နားထောင်ပြီ"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "အဘိမုခါ+သုဏိ"သု"ဟု အခြားအဋ္ဌကထာတို့ ဖွင့်ကြသည်။

အဋ္ဌကထာ။ ။မူလပဏ္ဏာသ မူလပရိယာယသုတ် အစဋ္ဌကား "ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံတိ ဘဂဝတော အာမန္တဏံ ပဋိအဿောသုံ၊ အဘိမုခါ ဟုတ္တာ သုဏိ"သု သမ္ဗဇ္ဈိ"သု ပဋိဂ္ဂဟေသုံတိ အတ္ထော"ဟု အာမန္တဏံဟူသော သမ္ဗန္ဓပုဒ်ကိုထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် "ဘဂဝတော"ကို သမ္ဗန်အနက်ပေး၍ "အာမန္တဏံ, ဝစနံ"ဟု သင့်ရာပုဒ်တစ်ပါးကို သမ္ဗန္ဓီ အဖြစ်ဖြင့် ထည့်စေလိုသည်။ [နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်, ပဌမသုတ်၌လည်း ဤအတိုင်းပင်။]

ဋီကာ။ ။ပုဗ္ဗေ "ဘဂဝါ အာမန္တေသိ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံတိ ဣဒ ဘဂဝတောတိ သာမိဝစနံ အာမန္တဏမေव သမ္ဗန္ဓိအန္တရံ (သမ္ဗန္ဓီအထူးကို) အပေက္ခတိတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန"ဘဂဝတော အာမန္တဏံ ပဋိအဿောသုံ"တိ ဝုတ္တံ (အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်၏)၊

မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝစနံ–စကားတော်ကို၊ သမ္မဒ္ဓိ–ကို– လက်ခံပြီ၊ ပဋိဂ္ဂဟေသိ–ခံယူပြီ၊ ဣတိ–ဤအနက်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ–ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ–၏။

၁၉၀။ အထ–ရှေးရှုနှားထောင်ရာ, ထိုအခါ၌၊ အသ–ထိုမင်းအား၊ ဘဂဝါ–သည်၊ တေ–ဤစကားကို၊ အဝေါစ–မိန့်တော်မူပြီ၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ ဝတ္တဗ္ဗံ–မိန့်တော်မူထိုက်သော၊ ဣဒ မဟာရာဇာတိ အာဒီ–ဣဒ မဟာရာဇအစရှိသော၊ သကလံ–အလုံးစုံသော၊ ဧတံ သုတ္တံ–ဤသုတ်ကို၊ အဝေါစ–ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဘဂဝတောတိ ဣဒံ ပန ပဋိသဝသမ္ဘဒ္ဓေန သမ္ဘဒါနဝစနံ–သို့သော် ဘဂဝတောဟူသော ဤသဒ္ဒါကား ပတိပုဗ္ဗ သုဓာတ်နှင့်စပ်သဖြင့် သမ္ဘဒါန်သဒ္ဒါတည်း၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာနှောက်သို့ မလိုက်ဘဲ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၏အလိုအတိုင်း ဘဂဝတောကို ပတိပုဗ္ဗ သုဓာတ်၏ယှဉ်ရာ သမ္ဘဒါန်ဟု ဖွင့်သည်။ [မူလပရိယာယသုတ်နှင့် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်, ပဌမသုတ်ဋီကာ။]

ဋီကာသစ်။ ။သီလက္ခန်ဋီကာသစ်၌ကား "ပတိ+အဿာသိ"မှ ပတိကို ပစ္ဆာအနက်ယူ၍ "ဘဂဝတော ဝစနသမနန္တ ရမေဝ ပစ္ဆာ"ဟုလည်းကောင်း, ပတိကို ပုနအနက်ယူ၍ "သက္ကာ ပန ဘန္တေတိ အာဒိနာဝါ ပုစ္ဆိတ္တာ ပုန ဧဝံ ဘန္တေတိ အဿောသိ"ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သွားလေ၏၊ ထိုအဖွင့်သည် ပြအပ်ခဲ့သော အဋ္ဌကထာဝယ် "အဘိမုခါ"ဟူသော အဖွင့်မှ တစ်မျိုးဟု မှတ်ပါ၊ ဤအလို "ပစ္ဆာဿောသိ–ဘုရားစကားတော်၏ အခြားမဲ့နှောက်၌ နားထောင်ပြီ၊ ဝါ–သက္ကာ ပန ဘန္တေစသောစကားဖြင့် မေးပြီး၍ တစ်ဖန်နားထောင်ပြီ"ဟု ပေးပါ။

သမ္ဘဒ္ဓိ၊ပေ၊ ဟောတိ။ ။"ပစ္ဆာဿောသိ–ရှေးရှုနှားထောင်"ဟူသည် လက်ခံခြင်းတည်းဟု သိစေလို၍ "သမ္ဘဒ္ဓိ"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို "သမ္ဘဒ္ဓိ"အရ သမ္ဘစ္ဆိန်းစိတ်၏ လက်ခံခြင်းမျိုးဟု မှတ်ထင်မည်စိုး၍ "ပဋိဂ္ဂဟေသိ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ "ပတိ–ရှေးရှု+ဂဟ–စကားတော်ကိုယူခြင်း, ဝါ–ခံယူခြင်း, ဝါ–လက်ခံခြင်း"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ဝုတ္တံ ဟောတိ"ဟု ဥဒုကတ္ထကိုပြသော စကားကိုဆိုသည်၊ ပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ, သံယုတ်အဋ္ဌကထာတို့၌ကား "ပဋိဂ္ဂဟေသုံတိ အတ္ထော" ဟု ဆို၏၊ ထို အတ္ထောလည်း ဥဒုကတ္ထနှင့် သဘောတူသော အဓိပ္ပါယတ္ထပင်တည်း။

ဧတဒဝေါစ။ ။ဧတံ၏စွဲနက်ကို "ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ပေ၊ သုတ္တံ"ဟု ပြ၏၊ ဤသီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌ "ဧတဒဝေါစ, ဧတံ+အဝေါစ၊ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ပေ၊ အဝေါစာတိ အတ္ထော"ဟုတွေ့ရ၏၊ ဋီကာသစ်၌လည်း "ဧတံ+အဝေါစာတိ ပဒံ ဝိဘာဇိတ္တာ ("ဧတံ+အဝေါစ" ဟု ခွဲဝေပြီး၍) အတ္တံ ဒဿေန္တော ဣဒါနိတိ အာဒိမာဟ"ဟုဖွင့်၏၊ မူလပဏ္ဏာသ, နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်, (ပဌမ)သုတ်အဋ္ဌကထာတို့၌ "ဧတဒဝေါစ၊ပေ၊ ဧတံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဣဒ ဘိက္ခဝေ တိ အာဒိကံ သကလံ သုတ္တံ အဝေါစ"ဟု တွေ့ရသည်၊ ဧတဒဝေါစကို "ဧတံ+အဝေါစ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်ဖို့ရန် မခက်ခဲသောကြောင့် ပုဒ်ဖြတ်ဖွယ်မလိုရကား ဧတံ၏စွဲနက်ကို "ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ၊ပေ၊ သုတ္တံ"ဟု တစ်ဆက်တည်းပြသော အဋ္ဌကထာတို့၏ စာအရှိသာ ကောင်းပါသည်။

တတ္ထ–ထိ ဣဒ မဟာရာဇအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဓာတိ (အယံ သဒ္ဓေါ)–ဣဒဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ဒေသာပဒေသေ–အရပ်ဒေသကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္တော–သော)၊ နိပါတော–တည်း၊ သွာယံ–ထိ ဣဒသဒ္ဓါကို၊ ကတ္ထစိ–အချို့ပါဠိရပ်၌၊ လောကံ–လောကကို၊ ဥပါဒါယ–စိတ်ဖြင့် မှတ်ယူ၍၊ ဝါ–စွဲ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဟောတော်မူအပ်၏၊ ယထာဟ–အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ ဣဓ ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ–ဟူ၍၊ (အာဟ–ပြီ)။ [ဣဓလောကေ–ဤလောက၌၊ တထာဂတော–သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ပွင့်တော်မူ၏။] ကတ္ထစိ–၌၊ သာသနံ–သာသနာတော်ကို၊ (ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ)၊ ယထာဟ, ဣဓေဝ၊ပေ၊ သမဏောတိ–ဟူ၍၊ (အာဟ–ပြီ)။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဣဓေဝ–ဤ သာသနာတော်၌သာ၊ ပဌမော–ပဌမဖြစ်သော၊ သမဏော–

ဒေသာပဒေသ။ ။"ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ဆိုအပ်လတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် "ဥပ္ပဇ္ဇတိ"အရ တထာဂတ၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော အရပ်ကို ဣဓဟူသော ဤပါဠိဖြင့် ဆိုအပ်၏၊[အပဒိသန်–ညွှန်ပြခြင်း၊အပဒေသော–ခြင်း၊ဒေသဿ+အပဒေသော,ဒေသောပဒေသော၊ ဋီကာသစ်၌ ဒေသောပဒေသေ (ဒေသ+ဥပဒေသေ)ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်။]

သွာယံ။ ။ယဒိ သဗ္ဗတ္ထ ဒေသာပဒေသေ၊ အထာယမတ္ထော နု ဝတ္တမ္ဘော, အဝုတ္ထောပိ လဗ္ဘမာနတ္တာတိ စောဒနာယာဟ သွာယံတိ အာဒိ–အလုံးစုံသော ပါဠိရပ်ဝယ် ဒေသောပဒေသ တစ်နက်သာရလျှင် အထူးဆိုဖွယ် မလိုသည် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိရကား "သွာယံ" စသည်ကို မိန့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ သွာယံဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့သော "ဣဓကို ပြန်၍စွဲသည်"ဟု ထင်ရသော်လည်း ပြအပ်ခဲ့သော ဒေသောပဒေသ ဣဓနိပါတ်မျှကို မဆိုလို၊ အခြားအနက်များနှင့်လည်း ဆက်ဆံသော ဣဓသာမညကို ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဣဓ၏ အနက်အမျိုးမျိုးနှင့်တကွ "ကတ္ထစိ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ"ဟု အနက်မရှိသော ဣဓနိပါတ်ကိုပင် ထုတ်ပြလိမ့်မည်၊ အတ္ထဒ္ဒါရ ပြသမျှ၌ ဤနည်းချည်းမှတ်ပါ။

လောကံ ဥပါဒါယ။ ။"ဣဓ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ"ဟု ဣဓ၏စွဲနက်ကို "လောကေ"ဟု တိုက်ရိုက် မိန့်တော်မူသောကြောင့် (လောကေဟူသော သဒ္ဒန္တရိုက်ကြောင့်) "လောကကိုစွဲ၍ ဣဓသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်၏=လောကအနက်ဟောအဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်၏"ဟု ဖွင့်သည်၊ လောကဟူရာ၌ ဘုရားအလောင်း၏ ဖွားတော်မူသောအခါ မြေလှုပ်ရသော "ဈာတိခေတ်"ကို ယူပါ၊ "ထို ဈာတိခေတ် စကြဝဠာတစ်သောင်းတွင်လည်း ဤစကြဝဠာလောကကို ယူပါ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ကတ္ထစိ သာသနံ။ ။"ပဌမော သမဏော"စသော သဒ္ဒန္တရိုက်ကို ထောက်၍ "ဣဓ"အရ သောတာပန်စသည်တို့၏ ရှိနိုင်ရာ သာသနာတော်ကို ယူရသည်၊ ဤပါဠိတော်သည် မူလပဲ, သီဟနာဒဝဂ်နှင့် အဂုတ္တိုရ်–စတုက္ကနိပါတ်, ပဌမပဲ, ကမ္မဝဂ်, သမဏသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ သောတာပန်ကို ပဌမသမဏ, သကဒါဂါမ်ကို ဒုတိယသမဏဟု ဆိုသည်။

သောတာပန်ရဟန်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣဓ(ဧဝ)–ဤသာ၊ ဒုတိယော–ဒုတိယဖြစ်သော၊ သမဏော–သကဒါဂါမ်ရဟန်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊...ကတ္ထစိ–ဤ၊ သြကာသံ–အရပ်ကို၊ (ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ)၊ ယထာဟ–အဘယ်ကဲ့သို့ လျှောက်သနည်း၊ ဣဓဧဝ ၊ပေ၊ မာရိသာတိ–ဟူ၍၊ (အာဟ)။ [မာရိသ–ဒုက္ခကင်းကွာ, စိတ်ချမ်းသာသည့်, မြတ်စွာဘုရား၊ မေ–တပည့်တော်သည်၊ ဣဓဧဝ–ဤဣန္ဒာသာလ, လိုဏ်ဂူဝင်ခြင်း၊ တိဋ္ဌမာနဿ–တည်သည်ဖြစ်၍၊ ဒေသဘူတဿ–နတ်သိကြားဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ သတော–ဖြစ်စဉ်၊ မေ–တပည့်တော်သည်၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ အာယုစ–နတ်သက် အသစ်ကိုလည်း၊ လဒ္ဓေါ–ရအပ်ပါပြီ၊ ("စ"ဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်တရားရခြင်းကို ဆည်း)၊ ဧဝံ–ဤသို့, နတ်သက်အသစ်ကို ရအပ်ပြီဟူ၍၊ ဇာနာတိ–သိတော်မူပါ။

ကတ္ထစိ–ဤ၊ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ–ပုဒ်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းမျှသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ယထာဟ၊ ဣဓဟ၊ပေ၊ ပဝါရိတောတိ–၍၊(အာဟ)။[ဘိက္ခဝေ,အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဘုတ္တာဝီ–ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသည်၊ ပဝါရိတော–ပယ်မြစ်တော်စေအပ်ပြီးသည်၊

ကတ္ထစိ သြကာသံ။ ။"တိဋ္ဌမာနဿ–ရပ်တည်စဉ်"ဟူသော သဒ္ဒန္တရိတ်ကြောင့် ဣဓကို ရပ်တည်၍ဖြစ်နိုင်ရာ သြကာသအနက်ဟောဟု ဆိုရသည်၊ သိကြားမင်းသည် ဣန္ဒသာလဂူ အရပ်ဌ ဘုရားရှင်အား ပြဿနာမေးလျှောက်၍နေစဉ် ဥပေက္ခာပြဿနာ၏ အဆုံးဝယ် သောတာပန်ဖြစ်၍ စုတေပြီးသော် သိကြားမင်းပြန်၍ဖြစ်၏၊ ထိုအကြောင်းကို ဘုရားရှင်းအား လျှောက်သော ဂါထားတည်း။ [သုတ်မဟာဝဂ္ဂ, သက္ကပဉ္စသုတ်။]

ဋီကာသစ်။ ။သြကာသံတိ ကိဉ္စိပဒေသမုပါဒါယ ဝုစ္စတိ တိဋ္ဌမာနဿာတိ သဒ္ဒန္တရာသန္ဓိမာနတော၊ ဣဓဧဝ တိဋ္ဌမာနဿာတိ ဣမိဿံယေဝ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ ပတိဋ္ဌမာနဿ၊ ဒေဝဘူတဿ မေ သတောတိ ဒေဝဘာဝေန, ဒေဝေါ ဟုတ္ဝာဝါ ဘူတဿ သမာနဿ၊ မေတိ အနာဒရယောဂေ သာမိဝစနံ၊ ပုန မေဟိ ကတ္တာတ္ဘော။ ["ဒေဝဘာဝေန"ကို ဘူတသဒ္ဒ်စပ်၊ "နတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်၊ သမာနဿ–စဉ်"ဟု ပေးပါ၊ နိဿယဟု နောက်နည်းအတိုင်းပေးထားသည်။

ပဒပူရဏမတ္တမေဝ။ ။"ဣဓ ဘုတ္တာဝီ–ဤအရပ်ဌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး"ဟု သြကာသအနက်ဖြစ်သင့်စရာရှိ၏၊ သို့သော် "အခြားအရပ်ဌလည်း ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခဲ့ပြီ"ဟု ဖြစ်နိုင်ပြန်ရကား ဤဣဓသဒ္ဒါသည် သြကာသကို ညွှန်ပြသော အနက်သော်မှလည်း မဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ပဒပူရဏမှတစ်ပါး အခြားအနက်တစ်မျိုးကို မသိစေနိုင်သောကြောင့် "ပဒပူရဏမတ္တမေဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ပူရယန္တိ အနေနာတိ ပူရဏံ၊ ပါဒါနံ–ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်တို့၏+ပူရဏံ ပဒပူရဏံ၊ မတ္တသဒ္ဒါသည် အနက်ရှိခြင်းကို ကန့်သော အဝဓာရဏအနက်ဟောတည်း၊ မြန်မာလို "မျှ–လောက်"ဟု ပေးရသည်။ [အပ္ပေဝဓာရဏောမတ္တံ၊–အဘိဓာန် (၁၁၁၈)၊ ဧဝကား ထို ပဒပူရဏမတ္တကို ခိုင်မြဲစေသော သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း၊ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ သြကာသာပဒါသနဿာပိ အသမ္ဘဝတော အတ္ထန္တရဿ အဘောဓနတော၊–ဋီကာ။]

အသံ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ ("ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်ပြီးသည်"ဟုလည်း သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်ပေးကြ၏၊ ပုဒ်ရင်းမှာ ဟေတုကမ္မရုပ်သာတည်း၊ ပပုဗ္ဗ, ဝရောတ်, ကာရိတ်ကြ, တပစ္စည်း၊) မူလပဏ္ဏာသ, မူလပရိယာယဝဂ်, ဓမ္မဒါယာဒသုတ်။]

ပန-အတ္တာဒ္ဒါရသာမညမှတစ်ပါး,အတ္ထာဒ္ဒေသဝိသေသကိုဆိုဦးအုံ့၊ ["နိဝတ္တေတဗ္ဗ, ပယ်လှန်ချ၍, ဂဟေတဗ္ဗအထူး ပြဆိုဦးအုံ့"ဟုလည်း ဆရာတော် ပေးသည်။] ဣဓ-ဤ သာမညဖလသုတ်၌၊ လောက်-လောကကို၊ ဥပါဒါယ-စိတ်ဖြင့်မှတ်ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ, ဝေဒိတဗ္ဗော၊ မဟာရာဇာတိ-မဟာရာဇဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ယထာပဋိညာတံ-အကြင်အကြင် ဝန်ခံတော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ ဒေသေတုံ-ဟောတော်မူခြင်းငှာ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ မဟာရာဇာတိ-မဟာရာဇဟူ၍၊ အာလပတိ-ခေါ်တော်မူ၏။ [ရှေ့၌ "မဟာရာဇ"ဟု ပါခဲ့သော အာလုပ်သည် "သုဏောဟိ မနသိကရောဟိ ဘာသိဿာမိ"ဟူသော ဥယျောဇဉ်ဧဉ် နှင့် ပဋိညာဉ်ပြုရာ၌ ခေါ်အပ်သော အာလုပ်တည်း၊ ဤအာလုပ်ကား တရားဟောတော်မူမည်ဖြစ်၍ ခေါ်အပ်သော အာလုပ်ဖြစ်သည်။]

ဣဒံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊ မဟာရာဇ, ဣမသ္မိं လောကေ-ဤလောက၌၊ အရဟံ-ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော၊ပေ၊ ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင်လည်း သိ, ဝေနေယျတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူသော၊ ဘဂဝါ-ဘုန်း ၆-ပါးရှိတော်မူသော၊ တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ပွင့်တော်မူပြီးဖြစ်၍၊ (ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) တတ္ထ-ထို ဣဓ မဟာရာဇ အစရှိသောပါဠိ၌၊ တထာဂတသဒ္ဒေါ-တထာဂတသဒ္ဒါကို၊ ဗြဟ္မာဇာလေ-ဗြဟ္မာဇာလသုတ်၌၊ ဝုတ္တော-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီ)၊ အရဟန္တိ အာဒယော-အရဟံအစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဝိတ္ထာရိတာ-ချဲ့ပြအပ်ကုန်ပြီ။

ပန-ကား၊ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဧတ္ထ-လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီဟူသော ဤပါဠိ၌၊ လောကောတိ-လောကဟူသည်၊ (တိဝိဓောဒ္ဓစပ်)၊ သြကာသလောကော-သြကာသလောကလည်းကောင်း၊ သတ္တလောကော-သတ္တလောကလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရလောကော-သင်္ခါရလောကလည်းကောင်း၊ ဣတိ, တိဝိဓော-၃ ပါးအပြားရှိ၏၊ ပန-အတ္ထာဒ္ဒါရသာမညမှတစ်ပါး အတ္ထာဒ္ဒေသဝိသေသကို ဆိုဦးအုံ့၊ ဣဓ-ဤ သာမညဖလသုတ်၌၊ သတ္တလောကော-ကို၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ စ-ဆက်၊ [ဋီကာ၌"စ"ပါသည်။] သတ္တလောကေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ-ဖြစ်တော်မူပါသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ တထာဂတော-သည်၊ ဒေဝလောကေ-နတ်လောက၌၊ နု(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)-ဖြစ်တော်မူသည်မဟုတ်၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မလောက၌၊

နဲ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)–ဟုတ်၊ မနုဿလောကေ၀–လူ့လောကဌ်သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်တော်မူ၏။။ [လူ့ပြည်ဌ် ပွင့်ရကြောင်းကို နောက်သုတ်မဟာ၀ဂ္ဂ, မဟာပဒါနသုတ် သမ္မဟုလ၀ါရ ဋီကာဌ် ထင်ရှားပြလိမ့်မည်။]

မနုဿလောကေပိ–ဌ်လည်း၊ အညသ္မိ–ဤစကြ၀ဠာမှ အခြားသော၊ စက္ကဝါဠေ–ဌ်၊ နဲ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ဣမသ္မိ'ယေ၀ စက္ကဝါဠေ–ဤစကြ၀ဠာဌ်သာ၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ တတြာပိ–ထိုစကြ၀ဠာဌ်လည်း၊ သဗ္ဗညူနေသု–အလုံးစုံသောဌာနတို့ဌ်၊ နဲ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ပုရတ္ထိမာ ယ–ရှေ့ဌ်ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ–အရပ်ဌ်၊ ဂဇင်္ဂလံနာမ–ဂဇင်္ဂလမည်သော၊ နိဂမော–နိုဂုံးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တသ–ထို နိုဂုံး၏၊ အ၀ရေန–အပြင်ဘက်ဌ်၊ မဟာသာလော–ကြီးစွာသော အင်ကြင်းပင်သည်၊ (အတ္ထိ)။ [ဝိနည်းမဟာ၀ဂ္ဂ, စမ္မက္ခန္ဓကဌ် "မဟာ သာလာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ရှိ၏။] တတော–ထို အင်ကြင်းပင်မှ၊ ပရာ–ပြင်ဘက်အရပ်တို့ သည်၊ ပစ္စန္တိမာ–မဇ္ဈိမဒေသ၏ အစွန်အဖျားဌ်ဖြစ်သောကုန်သော၊ ဇနပဒါ–ဇနပုဒ်တို့တည်း၊ သြရတော–အတွင်းဘက်ဌ်၊ မဇ္ဈေ–ဧမ္ဘုဒ်ပ်၏ အလယ်ဗဟိုရ်ဖြစ်သော အရပ်သည်၊ ၀ါ–မဇ္ဈိမဒေသသည်၊ (ဟောတိ)။

လောကအရ မေးဖွယ်။ ။"ဣမ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဌ် "လောကံ ဥပါဒါယ"အရတုန်းက "ဈာတိခေတ်ကို ယူရမည်, ထိုဈာတိခေတ်တွင်လည်း ဤစကြ၀ဠာကို ယူရမည်"ဟု ဋီကာဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို "ဈာတိခေတ် ဤစကြ၀ဠာ"ဟူသည် သြကာသလောကတည်း၊ ဤဌ်ကား "သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော"ဟု အဋ္ဌကထာဆိုး၏၊ ထိုစကား ၂–ရပ်သည် ဆန့်ကျင်ပါ၏လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား–ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သတ္တလောကတွင် ပါ၀င်၏၊ ထို့ကြောင့် "သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော"ဟု အဋ္ဌကထာဆိုး၏၊ သတ္တလောကတွင် ပါ၀င်ပါသော်လည်း ဖြစ်တော်မူရာဒေသ မှာ သြကာသလောက၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဤစကြ၀ဠာ, ဧမ္ဘုဒ်ပ–မဇ္ဈိမဒေသအရပ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "လောကံ ဥပါဒါယ"အရတုန်းက "ဈာတိခေတ်, တတ္ထာပိ အယံ စက္ကဝဠော အဓိပ္ပေတော"ဟု ဋီကာဖွင့်ခဲ့ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုစကား ၂–ရပ်သည် မဆန့်ကျင်ပါ၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤဌ်လည်း "သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ၊ပေ၊ ဣမသ္မိ'ယေ၀ စက္ကဝါဠေ၊ပေ၊ မဇ္ဈိမပဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု သြကာသလောကကိုပါ အကျယ်ပြတော်မူသည်၊ ဤစကားအရ "လောကေ–သတ္တလောက, သြကာသလောကဌ်"ဟု ပါဠိတော်ဌ်ပေးပါ။ [သတ္တလောကစသည် တို့၏ ၀စနတ္ထကို ပါရာဒိကဏ်ဘာသာဋီကာ, ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ, လောကဝိဒူအဖွင့်ဌ် ပြခဲ့ပြီ။]

မဇ္ဈေ။ ။ဤဌ် သို့'ဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထဌ်သက်၏၊ ဥပမာ–"နိဗ္ဗာနဿေ၀ သန္တိကေ"ဌ် သန္တိကေပုဒ်ကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်ဌ် "သြရတော မဇ္ဈေတိ အဗ္ဘန္တရံ မဇ္ဈိမပဒေသော" ဟု ဖွင့်သည်။ [အဗ္ဘန္တရံသည် သြရတောဟု, မဇ္ဈိမပဒေသောသည် မဇ္ဈေ၏အဖွင့်တည်း။]

ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာယ–အရှေ့တောင်ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ–၌၊ ["အနုဒိသာယ"ဟု အဂ်ုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ရှိ၏။] သလလဝတိနာမ–သလလဝတီမည်သော၊["သလ္လဝတီ" ဟု မူကွဲရှိ၏။] နဒီ–မြစ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော–ထိုမြစ်မှ၊ပေ၊ ဒိက္ခိဏာယ–တောင်ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ–၌၊ သေတကဏ္ဏိကံနာမ–သေတကဏ္ဏိကမည်သော၊ နိဂမော–သည်၊(အတ္ထိ)၊ တတော–ထို နိဂုံးမှ၊ပေ၊ ပစ္ဆိမာယ–သော၊ ဒိသာယ–၌၊ ထူဏံနာမ–ထူဏမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂါမော–ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော–ထို ပုဏ္ဏားရွာမှ၊ပေ၊ ဥတ္တရာယ–သော၊ ဒိသာယ–၌၊ ဥသိရဒ္ဓဇောနာမ–ဥသိရဒ္ဓဇမည်သော၊ ပဗ္ဗတော–တောင်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော–ထိုတောင်မှ၊ပေ၊ ဣတိဧဝံ–သို့၊ ပရိစ္ဆိန္နေ–နိမိတ် ၅–ရပ်ဖြင့်ပိုင်းဖြတ်အပ်သော၊(မဇ္ဈိမပဒေသေ၌စပ်)၊ အာယာမတော–အလျှားအားဖြင့်၊ တိယောဇနသတေ–ယူဇနာ ၃–ရာရှိသော၊ ဝိတ္ထာရတော–အပြန့်အကျယ်အားဖြင့်၊ အဗုတေယျယောဇနသတေ–အခွဲအားဖြင့် ယူဇနာ ၃–ရာရှိသော၊ ဝါ–ယူဇနာနှစ်ရာ၀ါးဆယ်ရှိသော၊ ပရိက္ခေပတော–အဝန်းအဝိုင်းအားဖြင့်၊ နဝယောဇနသတေ–ယူဇနာကိုးရာရှိသော၊ မဇ္ဈိမပဒေသေ–မဇ္ဈိမဒေသ၌၊ ဝါ–ဇမ္ဗုဒီပ်၏ အလယ်ဗဟိုရ်ဖြစ်သော အရပ်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

စ–ဆက်ဦးအုံ့၊ ကေဝလ်–ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစသည်တို့မဖက် သက်သက်၊ တထာဂတော–မြတ်စွာဘုရားသည်သာ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်တော်မူသည်ကား)၊ နမဟုတ်သေး၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ–ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂသာဝကာ–အမြတ်ဆုံးသာဝကတို့သည်လည်းကောင်း၊ အသီတိမဟာထေရာ–ရှစ်ကျိတ်သော မဟာထေရ်

ဝ၀ ပရိစ္ဆိန္နေ။ ။နိမိတ် ၅- ရပ် ပိုင်းခြားရှိသမျှတ်အပ်သော ဗဒ္ဓသိမ်ကဲသို့ "ပုရတ္ထိမာယ၊ ၊ပေ၊ ဂဇင်္ဂလံနာမ နိဂမော, ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာယ သလလဝတီနာမ, ဒက္ခိဏာယ သေတကဏ္ဏိကံနာမ နိဂမော့ ပစ္ဆိမာယ ထူဏံနာမ ဗြာဟ္မဏဂါမော, ဥတ္တရာယ ဥသိရဒ္ဓဇောနာမ ပဗ္ဗတော"ဟု နိမိတ် ၅–ရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော မဇ္ဈိဒေသ"ဟုလို။

နဝ ယောဇနသတေ။ ။အယံ ဟိ မဇ္ဈိမဇနပဒေါ မုဒိင်သဏ္ဌာနော (အလယ်၌တုတ်၍ ကျယ်၍ ရှေ့နောက် ၂–ဖက်၌သေးသော ကျဉ်းသော မုရိုးစည်သဏ္ဌာန်ရှိ၏), နဝ သမပရိဝဋ္ဋော (အညီအမျှ မဝိုင်း), နဝ စ သမစတုရဿော (အညီအမျှ ၄–ထောင့်လည်း မဟုတ်), ဥဒုကေန ကတ္ထစိ အသီတိယောဇနော ဟောတိ, ကတ္ထစိ ယောဇနသတိကော, တထာပိစေသ ကုဋ္ဌိလ ပရိဗ္ဗေဒေန မိနိယမာနော (ကောက်ကွေးသော အဝိုင်းအခြားအားဖြင့် တိုင်းတာအပ်သည်ရှိသော်) ပရိယန္တ ပရိက္ခေပတော (အစွန်ကျသော အဝန်းအဝိုင်းအားဖြင့်) နဝယောဇနသတိကော ဟောတိ၊–ဋီကာသစ်။

အသီတိမဟာထေရာ။ ။ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ, သုနာပရန္တကဿ (သုနာပရန္တတိုင်းသားဖြစ်တော်မူသော) ပုဏ္ဏတ္ထေရဿပိ မဟာသာဝကေသု ပရိယာပန္နတ္တာ၊ သုနာပရန္တဇနပဒေါ ဟိ ပစ္ဆိန္တ ဝိသယော (ပစ္ဆိန္တ နယ်မြေတည်း၊) တထာ ဟိ စန္ဒန မဏ္ဍလမာဠပဋ္ဌာနေ (စန္ဒကူး

တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓမာတာ–ဘုရားမယ်တော်သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓပိတာ–ဘုရားခမည်းတော်သည်လည်းကောင်း၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ–စက္ကဝတ်မင်းသည်လည်းကောင်း၊ (စကြာမင်းသည်လည်းကောင်း)၊ အညေ–ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစသည်တို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ သာရပ္ပတ္တာ–မြတ်သူတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိကာ–ပုဏ္ဏား,သူကြွယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထေဝ–ဤမဇ္ဈိမအရပ်၌သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ –ဖြစ်ကြကုန်၏။

တတ္ထ–ထို တတာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူသောပါဠိ၌၊ တထာဂတော–သည်၊ သုဂတာယ–သုဂတာသည်၊ ဒိန္နမဓုပါယသဘောဇနတော–ပေးလှူအပ်သော နို့ယနှာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူရာအခါမှ(စ၍)၊ ယာဝ–အကြင်မျှလောက်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ–အရဟတ္တမဂ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ [ပါယသပုဒ်ပြီးပုံကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ, ဘောဇနဝဂ်, ပရမ္မရဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ။] တာဝ–ထိုအရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ–ဖြစ်ဆဲ မည်၏၊ အရဟတ္တဖလေ–အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ဥပ္ပန္နောနာမ–ဖြစ်ပြီးမည်၏။

နံ့သာဖြင့်ပြုအပ်သော တန်ဆောင်းဝန်းကို အလှူခံတော်မူရာအခါတုန်းက) ဘဂဝါ နှ တတ္ထ (ပစ္ဆိမဘဝ်ဖြစ်သော ထို သုနာပရန္တအရပ်၌) အရဏဲ ဥဒ္ဒေပေတိတိ မဇ္ဈိမသံယုတ္တဌကထာသုတ္တံ (ဘုရားရှင်သည် ပစ္ဆိမအရပ်၌ အရဏ်တက်စေတော်မမူဟု မဇ္ဈိမနိကာယ် ဥပရိပဏ္ဏာသ–၅–ဝဂ်, ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်၌လည်းကောင်း, သံယုတ္တနိကာယ်–သဠာယတနသံယုတ်, ဆဋ္ဌဝဂ်, ၅–သုတ်၌လည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဆိုသည်)။

သာရပ္ပတ္တာ။ ။ကုလဘောဂိသရိယာဒိဝသေန သီလသာရာဒိဝသေန စ (အမျိုး,စည်းစိမ်, အစိုးရခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း, သီလအနှစ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း (သာရဘူတာ၊ ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိကာတိ ဗြဟ္မာယုပေါက္ခရသာတိ အာဒိ ဗြာဟ္မဏာစေဝ, အနာထပိဏ္ဍိကာဒိ ဂဟပတိကာစ။ [ဤစကားကိုတောက်၍ "မြန်မာနိုင်ငံမျိုးဌ်လည်းကောင်း, အနောက်ဥရောပတို့ဌ်လည်းကောင်း စကြာမင်း မဖြစ်နိုင်"ဟု မှတ်ပါ။]

သုဂတာယ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ။ ။"တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဌ် လောကေအရကို ဖွင့်ပြပြီး၍ "ဥပ္ပဇ္ဇတိ"အရကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် "တတ္ထ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ"ဟု မိန့်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနှင့်စပ်၍ ၄–နည်းပြရာဝယ် ဤပဌမနည်းသည် ဘုရားဖြစ်ဖို့ရန် အလွန်နီးကပ်နေသော (ယနေ့ပင် ဘုရားဖြစ်တော့မည်ဖြစ်သော) အကျင့်ကို ပြခြင်းအားဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်းတည်း။

ဋီကာ။ ။စတ္တသု ဝိကပ္ပေသု ပဌမော ဝိကပ္ပေါ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ အာသန္နတရ ပဋိပတ္တိဒဿနဝသေန ဝုတ္တော၊ အာသန္နတရာယ ဟိ ပဋိပတ္တိယာ ဌိတော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုစ္စတိ၊ ဥပ္ပါဒဿ ဧကန္တိကတ္တာ, ပဂေဝ ပဋိပတ္တိယာ မတ္ထကေ ဌိတော။ [အလွန်နီးကပ်သော အကျင့်ဌ်တည်သော ဘုရားအလောင်းကို "ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ဆိုနိုင်၏၊ (ဘာကြောင့်နည်း) ဘုရားဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ ဧကန်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ကား ပဋိပတ်၏ထိပ်ဌ် တည်နေသည်ဖြစ်၍ "ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့။]

၀ါ–တစ်နည်း၊ မဟာဘိနိက္ခမနတော–မြတ်သော တောထွက်တော်မူရာအခါမှ (စ၍)၊ ယာ၀–အကြင်မျှလောက်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ (အတ္ထိ)၊ (တာ၀ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ၊ အရဟတ္တဖလေ ဥပ္ပန္နောနာမ) ၀ါ–တစ်နည်း၊ တုသိတဘ၀နတော–တုသိတာနတ်ပြည်မှ(စ၍)၊ ယာ၀ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ (တာ၀၊ပေ၊ ဥပ္ပန္နောနာမ)၊ ၀ါ–တစ်နည်း၊ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော–ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းမှ(စ၍)၊ ယာ၀၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလေ ဥပ္ပန္နောနာမ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗပဌမ-အလုံးစုံသောဥပ္ပန္နတို့၏

မဟာဘိနိက္ခမနတော၀ါ။ ။ဤဒုတိယနည်းသည် "ဗုဒ္ဓဘာ၀ါ၀ဟ ပဗ္ဗဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ အာသန္နပဒ္ဒိပတ္တိဒဿနဝသေန–ဘုရားအဖြစ်ကို ဆောင်နိုင်သော ရဟန်းပြုတော်မူရာအခါမှ စ၍ နီးကပ်သောအကျင့်ကိုပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်းတည်း။ [ပဌမနည်းလောက် မနီးသောကြောင့် တရပစ္စည်းမပါဘဲ "အာသန္နပဒ္ဒိပတ္တိ"ဟု ဆိုသည်။]

တုသိတဘ၀နတော ၀ါ။ ။ဤတတိယနည်းသည် ဗုဒ္ဓကရဓမ္မ ပါရိပူရိတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓဘာ၀ါယ ပဒ္ဒိပတ္တိဒဿနဝသေန–(ဝေဿန္တရာဘ၀၌ ပါရမီဖြည့်မှသည် နောက်ဆုံးတည်း၊ ထို့နောက် တုသိတာ၀ယ် ထိုပါရမီများ ပြည့်ပြီးရာအခါမှစ၍) လူ့ဘ၀၌ တောထွက်၍ ကျင့်တော်မူခြင်းကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်တည်း။

ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ၀ါ။ ။ဤစတုတ္ထနည်းသည် "ဗုဒ္ဓကရဓမ္မ သမာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ–ပါရမီတော်တို့ကို စတည် အားထုတ်တော်ရာအခါမှစ၍ ဘုရားဖြစ်ဖို့ရန်အကျင့်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်းတည်း၊ ဗောဓိယာ နိယတဘာ၀ပတ္တိတော ပဘုတိ ဟိ ဝိညုဟိ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝတ္တုံ သက္ကာ–မှန်၏, ဗောဓိဉာဏ်၌ မြဲသူ၏ နိယတဗျာဒိတ် ရပြီးရာအခါမှ စ၍ ပညာရှိတို့သည် "ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ဆိုနိုင်ပြီ၊ (ဘာ့ကြောင့်နည်း) ဥပ္ပါဒဿ ဧကန္တိ ကတ္တာ–ဘုရားဖြစ်ဖို့ သေချာသောကြောင့်တည်း။

ဆက်ဦးအုံ–"သန္နန္တိ နဒိယော–မြစ်တို့သည် စီးကုန်၏"ဟု ဆိုရာ၌ စ၍စီးရာအရပ်မှသည် ဆုံးရာအရပ်တိုင်အောင် စီးခြင်းကြိယာ မပြတ်သောကြောင့် "သန္နန္တိ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် ဆိုနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သုဓာတာ၏ ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူရာအခါမှ စ၍လည်းကောင်း, တောထွက်တော်မူသည်မှ စ၍လည်းကောင်း, တုသိတာမှ စ၍လည်းကောင်း, ဒီပင်္ကရာ ဘုရားလက်ထက်တော်မှ စ၍လည်းကောင်း, ဘုရားဖြစ်ဖို့ ကျင့်ခြင်းကြိယာ၏ မပြတ်သောကြောင့် "ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာဖြင့် ဆိုနိုင်ပါသည်၊ ဝတ္တမာန် ၄–မျိုးတွင် ပ၀တ္တာ၀ိရတ (ဖြစ်သည်မှစ၍ မကင်းသမျှတည်သော) ဝတ္တမာန်တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ "ပ၀တ္တာပရတ"ဟု ရှိ၏၊ "ပ၀တ္တာ၀ိရတ"ဟုလည်းကောင်း, "ပ၀တ္တာ၀ိရာမ"ဟုလည်းကောင်း သုံးလေ့ရှိသည်၊ ဝတ္တမာန် ၄–မျိုးကို သဒ္ဒါကျမ်း၌လည်းကောင်း, ဋီကာသစ်၌လည်းကောင်း ကြည့်ပါ။]

အရဟတ္တဖလေ ဥပ္ပန္နောနာမ။ ။ဥပုဗ္ဗ ပဒမာတ်, တ ပစ္စည်းသည် အတိတ်အနက်ဟောတည်း၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓ၏ဆိုင်ရာ ဉာဏ်တော်အားလုံးသည် အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ ပြည့်စုံ၏၊ ထို့ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ခဏ၌ "ဘုရားဖြစ်ဆဲ"ဟု ဆိုရ၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရားဖြစ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီဖြစ်သောကြောင့် "ဥပ္ပန္န (ဖြစ်ပြီးပြီ)"ဟု ဆိုရသည်။

ရှေးဦးစွာ၊ ဥပဓိနဘာဝ–ဖြစ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ–ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဥပဓိတိတိ–ဥပဓိတိဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ–ထင်ရှားအောင် ပြဦးအုံ့၊ တထာဂတော–သည်၊ လောကေ–၌၊ ဥပဓိနော–ဖြစ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ–ထင်ရှား၏၊ ဣတိအယံ–ဤသည်ကား၊ ဇွော–ဤ တထာဂတော လောကေ ဥပဓိတိဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော။

ဣတိ သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနဘာဝံ။ ။အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြန်၍ ညွှန်ပြစေလိုသောကြောင့် ဥပဓိတိပုဒ်ကို ဖွင့်ရာဝယ် "အရဟတ္တဖလေ ဥပဓိနောနာမ"ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ ထို့ကြောင့် ဣတိဖြင့် "အရဟတ္တဖလေ ဥပဓိနောနာမ"ဟူသော အနီးကို ညွှန်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ၊ အရဟတ္တမဂ်၏ နောက်၌ တစ်ဆက်တည်းရအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပင် (နောက်နောက် ဖလသမာပတ်တို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သောကြောင့်) "သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနဘာဝံ"ဟု ဆိုသည်၊ "ဥပဓိနသ–ဖြစ်ပြီးသော ဘုရားရှင်၏+ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်တည်း၊ ဥပဓိနဘာဝေါ–ဖိုလ်၊ ဆို့ကြောင့်ပင် "ဥပဓိနော ဟောတိတိ အယဉ္စေတ္ထ အတ္ထော"ဟု ဥဒ္ဒေသတ္ထကိုပြသည်၊ [ဥပဓိနတိ ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာ၏ အဖြောင့်အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် "ဟောတိ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာကိုလည်း ဆိုသည်၊ "ဥပဓိတိ–ဖြစ်ပြီးကြိယာ အထင်အရှားရှိ၏"ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုလိုသည်။]

အဂ္ဂတ္ထရဋ္ဌကထာ။ ။အပိစ ဥပဓိမာနောနာမ, ဥပဓိတိနာမ, ဥပဓိနောနာမာတိ အယမေတ္ထ ဘာဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဧသ ဟိ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ပဋ္ဌာယ၊ပေ၊ အနာဂါမိဖလကၠဏောပိ ဥပဓိမာနောဝ နာမ (ဖြစ်လတ္တံ့သာ မည်သေး၏)၊ အရဟတ္တမဂ္ဂကၠဏော ပန ဥပဓိတိနာမ (ဖြစ်ဆဲမည်၏)၊ အရဟတ္တဖလကၠဏော ဥပဓိနောနာမ (ဖြစ်ပြီးမည်၏)။ ["ဥပဓိမာနော ဥပဓိတိ" ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပဓိမာနောနှင့် ဥပဓိတိကို တစ်မျိုးစီ အရကောက်၍ ဖွင့်ရသည်၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ကား ပါဠိတော်ဝယ် "ဥပဓိတိ"သာ ရှိသောကြောင့် ဥပဓိမာနနှင့် ဆိုရာကိုလည်း "ဥပဓိတိ"အရ၌ သွင်း၍ဖွင့်ပြသည်။] ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အရဟတ္တဖလကၠဏံ ဃယဝ သန္ဓာယ ဥပဓိတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဥပဓိနော ဟောတိတိ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော၊.... ဒကနိပါတ, ဧကပုဂ္ဂလဝဂ်, ပဌမသုတ်အဖွင့်၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ "သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနဘာဝံ သန္ဓာယ"နေရာဝယ် ထို အဂ္ဂတ္ထရအဋ္ဌကထာ၌ "အရဟတ္တဖလကၠဏံယေဝ သန္ဓာယ"ဟု ဘိုက်ရိုက်ပင် ဆိုထားသည်။

ဋီကာအယူ။ ။ဤ သီလကွန်ဋီကာဟောင်း၌ "သဗ္ဗပဌမံ ဥပဓိနဘာဝန္တိ စတ္ဟသု ဝိဂတေသု သဗ္ဗပဌမံ ဝုတ္တံ ("သုဇာတာယ ဒိန္နမဓုပါယသဘောဇနတော၊ပေ၊ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ, ဘာဝ ဥပဓိတိ နာမ"ဟု ၄–နည်းတွင် ပဌမဆိုအပ်သော) တထာဂတသ ဥပဓိနတာသင်္ခါတံ အတ္ထိဘာဝံ"ဟုဖွင့်၏၊ "ဥပဓိနတာ–ဥပဓိနဖိုလ်ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ခဏကို ဥပဓိနအရ ယူစေလိုဟန် တူသည်။

ဋီကာသစ်။ ။အရဟတ္တမဂ်ခဏကို "ဥပဓိတိ"ဟု ယူလိုလျှင် ပါဠိတော်၌"သော ဣမံ ခလာကံ ၊ပေ၊ ပဝေဒေတိ ၊ပေ၊ ဒေသေတိ"ဟု တစ်ဆက်တည်း လာရကား "သော–ထို ခဏသမ်ဂီဘုရားရှင်သည် ၊ပေ၊ ပဝေဒေတိ"စသည် မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် "ဥပဓိတိ" အရ

သော ဣမံ လောကန္တိ–ကား၊ သော ဘဂဝါ–သည်၊ [အရဟံစသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဆိုအပ်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကို တသဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြသည်။] ဣမံ လောကံ–ဤလောကကို၊ (ဣမိနာ–ဤ"ဣမံ လောကံ"ဟူသောပါဠိဖြင့်)၊ (နိဒဿေတိ၏ ကရိယာဝိသေသ)၊ ဣဒါနိ–ယခုအခါ၌၊ ဝတ္တမ္ဘဝ–ဆိုထိုက်သော လောကကို၊ (ဆိုတော့မည့် လောကကို)၊ နိဒဿေတိ–ညွှန်ပြ၏။

သဒေဝကန္တိ–ကား၊ ဒေဝေဟိ–နတ်တို့နှင့်၊ သဟ–တကွ၊ (ဝတ္တမာန်–ဖြစ်သော)၊ သဒေဝကံ–နတ်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဧဝံ–ဤ,အတူ၊ မာရေန–မာရ်နတ်နှင့်၊ သဟ(ဝတ္တမာန်–သော)၊ သမာရကံ–မာရ်နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ [ဝိဂြိုဟ်တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် "ဧဝံ"ပိုဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ်–"ဧဝံ သမာရကံ"ဟု

အရဟတ္တမဂ်ကို မုချယူ၍, အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာရ အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ယူပါ၊ ဤသို့ယူမှ "သော ဣမံ လောကံ၊ပေ၊ ပဝေဒေတိ"စသည်၌ သောဏ၏အရ အရဟတ္တဖလ သမ်ဂီဘုရားရှင်ကို ရနိုင်မည်"ဟု ဆို၏၊ အဂ္ဂိတ္ထိရ်အဋ္ဌကထာနှင့် လျော်ပေသည်။ ["သဗ္ဗပဌမံ တိ သဗ္ဗဝေနေယျာနံ ပဌမတရံ"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်ကိုကား စဉ်းစားပါ၊ နောက်နောက်ဖလ သမာပတ်တို့၏ ရှေးဦးစွာကို "သဗ္ဗပဌမံ"ဟု ဆိုလိုပါသည်။

သော ဣမံ လောကံ။ ။ဤဝါကျင့်မှစ၍ "ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ"တိုင်အောင်သော ဝါကျများသည် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ၌လည်း ပါ၏၊ ထို အဋ္ဌကထာနှင့် ဤ အဋ္ဌကထာလည်း အတော်များစွာ အဖွင့်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် များစွာသောအဓိပ္ပါယ်တို့ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ရကား ဤ၌ အနည်းငယ်ထူးရာကိုသာ ရေးပါမည်။

သဒေဝကံ စသည်။ ။ဣမေ စ ဘဂ္ဂဝါသံဝိညာဏာ ဗဟိဒ္ဓာ သမာသာ–သဒေဝကံမှ စ၍ သဒေဝမနုဿံတိုင်အောင်သော သဒ္ဒါတို့သည် "ဒေဝေဟိ"စသော ဝိသေသနဂုဏ်နှင့်တကွ သိအပ် ရအပ်သောကြောင့် ဘဂ္ဂဝါသံဝိညာဏမည်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တို့တည်း၊ "ဒေဝတို့နှင့်တကွဖြစ်သော လောက"ဟူရာ၌ ဝိသေသနဖြစ်သော ဒေဝတို့လည်းပါဝင်အောင် အရကောက်ရသည်ကို "ဘဂ္ဂဝါသံဝိညာဏ"ဟု ဆိုသည်၊ အကျယ်ကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ရှုပါ။

ဋီကာသစ်။ ။ဒေဝေဟိတိ စ ပဌကာမာဝစရဒေဝေဟိ, အရူပါဝစရဒေဝေဟိ ဝါ၊ ဗြဟ္မုနောတိ ရူပါဝစရာရူပါဝစရဗြဟ္မုနော, ရူပါဝစရဗြဟ္မုနော ဧဝ ဝါ၊ ဤသို့ ဖွင့်ခြင်းသည် နောက်၌ မူလနည်းနှင့် "အပရော နယော"ဟု ဒုတိယနည်း ပြထားသည့်အတိုင်း ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ပဌမနည်း၌ ဒေဝေဟိအရ ပဌကာမာဝစရဒေဝကို ယူလျှင်, ဗြဟ္မုနောအရ ရူပ အရူပဗြဟ္မာတို့ကို ယူပါ၊ ဒုတိယနည်း၌ ဒေဝေဟိအရ အရူပဗြဟ္မာကို ယူလျှင် ဗြဟ္မုနောအရ ရူပဗြဟ္မာကိုသာ ယူပါ–ဟူလို။

ရှိလျှင်တော်သေး၏။] ဗြဟ္မာနှာ–ဗြဟ္မာနှင့်၊ သဟ(ဝတ္တမာန်), သဗြဟ္မကံ–ဗြဟ္မာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သမဏာဗြာဟ္မဏောဟိ–သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့နှင့်၊ သဟ(ဝတ္တမာန်), သသမဏာဗြာဟ္မဏီ–သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပဇာတတ္တာ–ကံ ကိလေသာတို့ကြောင့် အပြာအားဖြင့်ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဇာ–ပဇာမည်၏၊ တံ ပဇံ–ထိုသတ္တဝါအပေါင်းကို၊ (သစ္ဆိကတွာ ဌိတပ်)၊ ဒေဝမနုဿေဟိ–နတ်လူတို့နှင့်၊ သဟ (ဝတ္တမာန်), သဒေဝမနုဿံ–နတ်လူတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ (ပဇံ ဌိတပ်)။

တတ္ထ–ထို သဒေဝကံ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့တွင်၊ သဒေဝကဝစနေန–သဒေဝက သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဒေဝကံဌိတည်သော ဒေဝသဒ္ဒါဖြင့်၊ ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ–အောက်နတ်ပြည်ငါးထပ်ရှိ ကာမာဝစရနတ်တို့ကို ယူခြင်းကို၊ ဝေဒီတဗ္ဗံ–၏၊ သမာရကဝစနေန–သမာရကသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သမာရကံဌိတည်သော မာရသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဆဋ္ဌ ကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ–ခြောက်ခုမြောက် ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်ရှိ ကာမာစဝရနတ်တို့ကို ယူခြင်းကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗံ)၊ သဗြဟ္မကဝစရနေန–သဗြဟ္မကသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဗြဟ္မကံဌိတည်သော ဗြဟ္မသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဗြဟ္မကာယိကာဒိ ဗြဟ္မဂ္ဂဟဏံ–ပဌမဈာန်ဗြဟ္မာအစရှိသော ဗြဟ္မာတို့ကိုယူခြင်းကို၊ (ဝေဒီတဗ္ဗံ)၊ သသမဏာဗြဟ္မဏီဝစနေန–သသမဏာဗြဟ္မဏီသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သသမဏာဗြာဟ္မဏီဌိတည်သော သမဏာဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါဖြင့်၊ သာသနဿ–သာသနာတော်၏၊ ပစ္စတ္ထိကပစ္စာမိတ္တသမဏာ

ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။ ။ပစ္စာသတ္တိဉာယေန–မာရ်နတ်နှင့် အနီး ကပ်ဆုံးဖြစ်သော ဝသဝတ္တီနတ်တို့ကိုသာ ယူရခြင်းသည် ပစ္စာသတ္တိနည်းတည်း၊[ပတိ+အာပုဗ္ဗ သဒဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပစ္စာသန္နသဒ္ဒါသည် "အလွန်နီးကပ်"ဟူသောအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့, ပတိ+အာပုဗ္ဗ သဒ (သန္ဓ)ဓာတ် တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပစ္စာသတ္တိသဒ္ဒါလည်း "အလွန်နီးကပ်"ဟူသော အနက်ကိုဟောဂ၏။] တတ္ထ ဟိ မာရော ဓာတော, တန္နိဝါသိစ (မှန်၏–မာရ်နတ်သည် ထို ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လည်းဖြစ်, နေလည်း နေ၏)။

မေးဖွယ်။ ။ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌ သိကြားမည်းကဲ့သို့ အုပ်စိုးနေသော ဝသဝတ္တီနတ်မင်းစသူတို့ ရှိသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထို နတ်မင်းများဖြင့် ဝိသေသနမပြုဘဲ အဘယ်ကြောင့် မာရ်နတ်ဖြင့် ဝိသေသနပြုရပါသနည်း–ဟုမေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–တိုင်းပြည်၌ သူပုန်ထသော မင်းသားသည် တိုင်းပြည်ကို မရသော်လည်း အလွန်ထင်ရှားသကဲ့သို့, ထို့အတူ မာရ်နတ်သည် အကြွမ်းသမားဖြစ်ရကား သာ၍ ထင်ရှားသောကြောင့် ထို မာရ်နတ်ဖြင့် ဝိသေသနပြု၍ "သမာရက်"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ [ယသ္မာ စေသ ဒါမရိကရာဇပုတ္တောဝိယ တတ္ထ ဝသိတတ္တာ ပါကဋော၊ တသ္မာ သန္တေသုပိ အညေသု ဝသဝတ္တိ မဟာရာဇာဒီသု ပါကဋတရေန တေနေဝ ဝိသေသေတ္တာ ဝုတ္တောတိ၊–ဋီကာသစ်။]

ဗြာဟ္မဏာဂ္ဂဟဏံ–ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူဖြစ်သော သမဏာဗြာဟ္မဏာတို့ကိုယူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သမိတပါပ ဗာဟိတပါပ သမဏာဗြာဟ္မဏာဂ္ဂဟဏာဠု-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော သမဏ, မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ဗြာဟ္မဏာတို့ကို ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ပဓာဝစနေန–ပဓာသဒ္ဒါဖြင့်၊ သတ္တ လောကဂ္ဂဟဏံ–သတ္တလောကကို ယူခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ သဒေဝမနုဿဝစနေန–သဒေဝမနုဿသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဒေဝမနုဿသံဌိတည်သော ဒေဝမနုဿသဒ္ဒါဖြင့်၊ သမ္မုတိဒေဝ အဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ–သမ္မုတိနတ်ဟူသော မင်း, ကြင်းသော လူတို့ကို ယူခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ဧတ္ထ–ဤ ၅–ပုဒ်တို့တွင်၊ တီဟိ–၃ ပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ–သဒေဝက်အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ သြကာသလောကန–သြကာသလောကနှင့်၊ သဒ္ဒီ–တကွ၊ သတ္တလောကော-သတ္တလောကကို၊ (ဂဟိတော–ယူအပ်ပြီ)၊ ဒ္ဝီဟိ–၂ ပါးကုန်သော၊ (ပဒေဟိ–သသမဏာဗြဟ္မဏီအစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်)၊ ပဓာဝသေန–ပဓာသဒ္ဒါ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သတ္တလောကောဝ–သတ္တလောကကိုသာ၊ ဂဟိတော–ပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏။

အပရော နယော–အခြားတစ်နည်းကား၊ ["ပုဗ္ဗနယတော–မှ၊ အပရော-သော၊ နယော–ကို၊ ဧဝံ–ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော–၏"ဟုလည်း ပေး။] သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန–သဒေဝကသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဒေဝက်ဌိတည်သော ဒေဝသဒ္ဒါဖြင့်၊ အရူပါဝစရ ဒေဝလောကော-အရူပဝစရဗြဟ္မာအပေါင်းကို၊ ဂဟိတော-ယူအပ်ပြီ၊ သမာရကဂ္ဂဟဏေန-သမာရကသဒ္ဒါဖြင့်၊ဝါ–သမာရက်ဌိတည်သော မာရသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဆကာမာဝစရ

သြကာသ၊ပေး သတ္တလောကော။ ။ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ "သြကာသ လောကော" ဟုသာ ရှိသည်၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ သြကာသလောက သတ္တလောက ၂–မျိုးလုံးကို အရကောက်၏၊ ထိုတွင် "သဒေဝက်"စသည်၌ ဒေဝဟူသောအစိတ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုသော်လည်း သမာသ်ပုဒ်အနက်မှာ သတ္တဝါအပေါင်းဟု ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, "သယံအဘိညာ သစ္ဆိကတွာ"၌ သတ္တလောကကို မျက်မှောက်ပြုဖို့က သာ၍ အရေးကြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း, သတ္တလောက သြကာသလောက ၂–မျိုးလုံးကိုပြသော ဤအဋ္ဌကထာက သာ၍ ပြည့်စုံသည်။

အရူပါဝစရ ဒေဝလောကော။ ။အရူပါဝစရဘုံတော သြကာသလောကော သတ္တလောကောစ ဂဟိတောတိ အတ္ထော၊ ဧဝံ ဆ ကာမာစဝရ ဒေဝလောကော, ရူပီ ဗြဟ္မလောကောတိ ဧတ္ထာပိ–ဌိကာသစ်၊ သဒေဝက်ဌိပါသော ဒေဝသဒ္ဒါဖြင့် ယူအပ်သော အနက်ကို ပြသည်မဟုတ်, သဒေဝကတစ်ပုဒ်လုံးဖြင့် ယူအပ်သောအနက်ကို ပြသောကြောင့် သတ္တလောက သြကာသ ၂–မျိုးလုံးယူခြင်းလည်း သင့်ပါ၏၊ နိဿယဌိကား သဒေဝကဌိပါသော ဒေဝသဒ္ဒါဖြင့် ယူအပ်သော သတ္တလောက အနက်ကိုသာ ပေးထားသည်။

ဒေဝလောကော–ဓ ထပ်ရှိ ကာမာဝစရနတ်အပေါင်းကို၊ (ဂဟိတော)၊ သဗြဟ္မ ကဂ္ဂဟာဏေန–သဗြဟ္မကသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဗြဟ္မကံ၌တည်သော ဗြဟ္မသဒ္ဒါဖြင့်၊ ရူပီဗြဟ္မလောကော–ရုပ်ရှိသောဗြဟ္မာအပေါင်းကို၊ ဝါ–ရူပဗြဟ္မာအပေါင်းကို၊ (ဂဟိတော)၊ သဿမဏဗြာဟ္မဏျာဒီဂ္ဂဟာဏေန–သဿမဏဗြာဟ္မဏီ အစရှိသော သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝါ–သဿမဏဗြာဟ္မဏီစသည်၌ တည်သော သမဏဗြာဟ္မဏအစရှိသော သဒ္ဒါဖြင့်၊ စတု ပရိသဝသေန–၄ ပါးသော ပရိသတ်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ (မနုဿ လောကော–လူအပေါင်းကို၊ ဂဟိတော)၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ သမ္မုတိဒေဝေဟိ–သမ္မုတိ နတ်တို့နှင့်၊ သဟ–တကွ၊မနုဿလောကော (ဂဟိတော)၊ဝါ–တစ်နည်း၊ အဝသေသ သဗ္ဗ သတ္တလောကော–ကြွင်းသောအလုံးစုံသော သတ္တလောကကို၊ (ဂဟိတော)။

အပိစ–သည်သာမကသေး၊ ဘွေ–ဤ သဒေဝက်အစရှိသော သဒ္ဒါတို့တွင်၊ သဒေဝကဝစနေန–သဒေဝက်သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော–မြတ်သောဂတိကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗသာပိ–အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ လောကသ–လောက၏၊ ဝါ–ကို၊ သစ္ဆိကတဘာဝံ–မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ၊ တတော–ထို သဒေဝက်ပုဒ်မှနောက်၌၊ ယေသံ–အကြင်သူတို့၏၊ (ဝိမတိ–တွေးတောခြင်းသည်)၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ (ကိံ–အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း)၊ မာရော–မာရ်နတ်သည်၊ မဟာနုဘာဝေါ–ကြီးသော အာနုဘော်ရှိ၏၊ ဆ ကာမာ ဝစရိသရော–ဓ ထပ်ရှိ ကာမာဝစရနတ်တို့ကို အစိုးရ၏၊ ဝသဝတ္တီ–မိမိအလိုဌ ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဝါ–မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်၏၊ သောပိ–ထို မာရ်နတ်မင်းကိုလည်း၊ ဘေတုန–ဤမြတ်စွာဘုရားသည်၊ သစ္ဆိကတော ကိံ–မျက်မှောက်ပြုအပ်လေသလော၊ ဣတိ–သို့၊ (ဝိမတိ–သည်၊အဟောသိ–ပြီ)၊ တေသံ–ထိုသူတို့၏၊ ဝိမတိံ–တွေးတော ခြင်းကို၊ ဝိဓမန္တော–ပယ်ဖျောက်လျက်၊ သမာရကန္တီ–သမာရကံဟူ၍၊ အာဟ–ပြီ။

အဝသေသ၊ပေ၊ လောကောဝါ။ ။"ဝသေသသဗ္ဗ သတ္တလောကော ဝါ"၌ ဝါသည် မနုဿလောကောကို ဝိကပ်ပြုသောကြောင့် "စတုပရိသဝသေန, သမ္မုတိ ဒေဝေဟိဝါ သဟ" တို့ကို လိုက်စေ၍ တစ်နည်း အနက်ပေးနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝါ–တစ်နည်း၊ စတုပရိသဝသေန–ဖြင့်၊ အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော–ကို၊ ဂဟိတော၊ "ဝါ–တစ်နည်း၊ သမ္မုတိဒေဝေဟိ–တို့နှင့်၊ သဟ, အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော–ကို၊ ဂဟိတော–ပြီ"ဟု ပေးပါ။

တတော၊ပေ၊ မာရော။ ။သဒေဝက်သဒ္ဒါဖြင့် အထက်ဆုံး အရူပဗြဟ္မာနှင့်တကွဖြစ်သော တစ်လောကလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့် တစ်လောကလုံး မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြောင်းကို ပြသော်လည်း, မာရ်နတ်သည် သူ့နည်းနှင့်သူ တန်ခိုးအလွန်ကြီးရကား ထိုမာရ်နတ်ကိုကော မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပါလေရဲ့လော"ဟု တွေးတောဖွယ်ရှိပုံကို ပြလိုရ၍ "တတော၊ပေ၊ မာရော" စသည်ကို မိန့်သည်။ [တတောတိ ပဌမပဒတော ပရံ အာဟာတိ သမ္မန္ဓနော၊–ဋီကာသစ်။]

ပန–အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယေသံ–တို့၏၊ (ဝိမတိ–သည်)၊ အဟောသိ၊ (ကိုး)၊ ဗြဟ္မာ–မဟာဗြဟ္မာသည်၊ မဟာနုဘာဝေါ–၏၊ ဧကဂ္ဂံလိယာ–လက်တစ်ချောင်းဖြင့်၊ ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠသဟဿေ–တစ်ထောင်သော စကြဝဠာ၌၊ အာလောကံ–အရောင်အလင်းကို၊ ဖရတိ–ဖြန့်နိုင်၏၊ ဒ္မိဟိ–ကုန်သော၊ အဂ္ဂံလိဟိ–တို့ဖြင့်၊ ဒ္မိသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု–တို့၌၊ အာလောကံ ဖရတိ၊ (ဤအတိုင်းဖေါ်ပါ၊) ဒသဟိ–ကုန်သော၊ အဂ္ဂံလိဟိ–တို့ဖြင့်၊ ဒသသု စက္ကဝါဠသဟဿေသု–တစ်သောင်းသောစကြဝဠာတို့၌၊ အာလောကံ ဖရတိ၊ အနုတ္တရံ–အတုမရှိမြတ်သော၊ စျာနသမာပတ္တိသုခံစ–စျာန်သမာပတ်ချမ်းသာကိုလည်း၊ ပတိသံဝေဒေတိ–ခံစားနိုင်၏၊ သောပိ–ထို မဟာဗြဟ္မာကိုလည်း၊ သစ္ဆိကတောကိုး–လော၊ ဣတိ–သို့၊ (ဝိမတိ–သည်၊ အဟောသိ)၊ တေသံ ဝိမတိ ဝိဓမနော, သဗြဟ္မကန္တိ–သဗြဟ္မကံဟူ၍၊ အာဟ။

တတော–ထို သဗြဟ္မကံဟူသော ပုဒ်မှနောက်၌၊ (အာဟ၌စပ်)၊ ယေ–အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ စိန္တေသုံ–ကြံကြကုန်ပြီ၊ [“စိန္တေယျုံ–ကြံကုန်ရာ၏”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊ အထက်၌“အဟောသိ”ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် “စိန္တေသုံ”ဟုရှိမှ ရှေ့နောက်ညီမည်။] (ကိုး–နည်း)၊ ပုထူ–များစွာကုန်သော၊ သမဏာဗြာဟ္မဏာ–ရဟေတုဏ္ဍားတို့သည်၊ သာသနသ–သာသနာတော်၏၊ ပစ္စတ္ထိကာ–ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိကြကုန်၏၊ တေပိ–ထို ရဟေတုဏ္ဍားတို့ကိုလည်း၊ သစ္ဆိကတာ ကိုး–မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်လေသလော၊ ဣတိ (စိန္တေသုံ)၊ [“သမဏာ”အရ သာသနာတော်ဝန်ထမ်းရဟန်းကို မယူရ, ရဟေကိုသာ ယူရသည်။] တေသံ–ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝိမတိ–တွေးတောခြင်းကို၊ ဝိဓမနော–ပယ်ဖျောက်လျက်၊ (ပယ်ဖျောက်သည့်အနေအားဖြင့်)၊ သသမဏာ ဗြာဟ္မဏိ ပဇံတိ–သသဗြာဟ္မဏိ ပဇံဟူ၍၊ အာဟ။

ဧဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာနံ–မြတ်ကုန် မြတ်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ–တို့ကို၊ သစ္ဆိကတဘာဝံ–မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပကာသေတွာ–ထင်ရှားပြတော်မူပြီး၍၊ အထ–ထိုမှနောက်၌၊ သမ္ဘုတိဒေဝေ–သမ္ဘုတိနတ်ဟူသောမင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဝသေသမနုဿေစ–သမ္ဘုတိနတ်မှကြွင်းသော လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ–ဥာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန–မြတ်သော ဂတိကို ပိုင်းခြားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သေသ သတ္တလောကဿ–ကြွင်းသော သတ္တလောက၏၊ ဝါ–ကို၊ သစ္ဆိကတဘာဝံ–မှက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပကာသေန္တော–ထင်ရှားပြလျက်၊ (ထင်ရှားပြသည့်အနေအားဖြင့်)၊ သဒေဝမနုဿန္တိ–

ဧကဂ္ဂံလိယာ။ ။“မဟာနုဘာဝေါ”အရ တန်ခိုးကြီးပုံကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသလောက်မျှ ထုတ်ပြလို၍ “ဧကဂ္ဂံလိယာ၊ပေ၊ အာလောကံ ဖရတိ”ဟုမိန့်သည်။ [ဧကဂ္ဂံလိယာတိ အာဒိ ဧကဒေသေန မဟာနုဘာဝတာဒဿနံ၊–ဋီကာသစ်။]

ဟူ၍၊ အာဟ–ပြီ၊ အယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣဒ–ဤသဒေဝကံ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့၌၊ ဘာဝါနုဂ္ဂမော–သူတစ်ပါးတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပုဒ်တို့၏အစဉ်တည်း။

ပန–ဝါဒန္တ ရကား၊ ပေါရာဏာ–ရှေးဟောင်းဖြစ်ပေါ်, ဆရာတော်တို့သည်၊ အာဟု–မိန့်တော်မူကြကုန်ပြီ၊ (ကိုး)၊ သဒေဝကံတိ–သဒေဝကံဟူသည်ကား၊ ဒေဝေဟိ–အရူပဗြဟ္မာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ–တကွ၊ (ဝတ္တမာန်–ဖြစ်သော၊) အဝသေသလောကံ–

ဘာဝါနုဂ္ဂမော။ ။ဘာဝသဒ္ဒါသည် "ဘာဝေါ ပဒဏ္ဍေ သတ္တာယ, မဒိပ္ပါယ ကြိယာသုစ" ဟူသော အဘိဓာန် (၈၀၇)လာ အနက်တို့တွင် အဓိပ္ပါယ(အလို)အနက်ယောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "ဘာဝဝသေန(ပရေသံ အဇ္ဈာသယဝသေန) သဒေဝကန္တိ အာဒီနံ ပဒါနံ အနုဂ္ဂမော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤ၌ ဘာဝံကို "အဇ္ဈာသယ"(အလိုဆန္ဒ)ဟု ဖွင့်၏၊ [ဘာဝေန–သူတစ်ပါး၏ အလိုအားဖြင့်+အနုဂ္ဂမော–သဒေဝကံစသော ပုဒ်တို့၏ အစဉ်တည်း၊ ဘာဝါနုဂ္ဂမော–စဉ်။]

ဆိုလိုရင်းကား–"အဘယ်ကြောင့် သဒေဝကံပုဒ်ကို ဦးစွာ ဟောတော်မူရသနည်း"ဟု မေးလိုသော ဘာဝ(အလို)သည် တရားနာသူတို့မှာ ဖြစ်၏၊ ထိုအလိုကို ဖြေသောအားဖြင့် "သဒေဝကဝစနေန ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော သဗ္ဗသ လောကသ သစ္ဆိကတဘာဝံ အာဟ"ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်၊ "ဥက္ကဋ္ဌ ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ဒေဝအရ အရူပဗြဟ္မာကိုယူပြီးလျှင် ထိုဗြဟ္မာကြီးကို ပဓာနပြု၍ အလုံးစုံသောလောကကို မျက်မှောက်ပြုတော်မူနိုင်ကြောင်းကို သဒေဝကံသဒ္ဒါက ပြနိုင်သောကြောင့် သဒေဝကံသဒ္ဒါကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူပါသည်"ဟုလို။

သမာရက် စသည်။ ။ထို့နောက် "မာရ်နတ်မင်းကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်လေသလော"ဟု လည်းကောင်း "ဗြဟ္မာမင်းကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်လေသလော"ဟုလည်းကောင်း, "ဆန်ကျင်ဘက်လုပ်နေကြသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်လေသလော"ဟု လည်းကောင်း "လူမင်းများနှင့် လူအများကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်လေသလော"ဟုလည်းကောင်း တွေးတောသော အလိုသည်ဖြစ်၏၊ ထိုအလိုအားလျော်စွာ မေးဖွယ်တို့ကို ဖြေဆိုသည့်အနေအားဖြင့် သမာရက်စသော ပုဒ်များကို အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူရပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ဘာဝါနုဂ္ဂမောနှင့် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌လာသော အနုသန္ဓိဂ္ဂမော သည် အဓိပ္ပါယ်သဘောသွားအားဖြင့် အတူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဋီကာသစ်၌ "ဘာဝဝသေန အနုသန္ဓိဂ္ဂမောဝါ ဘာဝါနုဂ္ဂမော"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် "အယမေဝ ဝါ ပါဌော–အနုသန္ဓိဂ္ဂမော သည်ပင် ပါဌ်ရင်း"ဟုလည်း ဖွင့်သည်။

သဒေဝကံ။ ။"သဟ+ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတိတိ သဒေဝကော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ "ယော–အကြောင်း ကာမ, ရူပ, အရူပလောကသည်"ဟု ဖွဲ့သောအခါ "သဒေဝကော"အရ ဒေဝနှင့်တကွဖြစ်သော ကာမ, ရူပ, အရူပလောကအားလုံးရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒေဝေဟိ သဒ္ဓိ အဝသေသလောကံ"ဟုဖွင့်သည်၊ သမာရက် သဗြဟ္မကံ၌လည်း နည်းတူ။ [တတ္ထ အညပဒေန နိရုဝသေသသတ္တလောကသ ဂဟိတတ္တာ သဗ္ဗတ္ထ (အလုံးစုံသော ၃–ပုဒ်လုံး၌) အဝသေသလောကံ အနဝသေသပရိယာဒါနံ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

ကြွင်းသောလောကကို၊ သမာရက်တီ-ကား၊ မာရေန-မာရ်နတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိं (ဝတ္တမာန်)၊ အဝသေသလောက်-ကို၊ သဗြဟ္မက်တီ-ကား၊ ဗြဟ္မာဟိ-ရူပဗြဟ္မာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိं (ဝတ္တမာန်)၊ အဝသေသလောက်-ကို၊ [အဘိညာစသည်၌စပ်။] ဧဝं-ဤသို့လျှင်၊ သမ္ဘေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိဘဝူပဂေ-ဘုံ ၃-ပါးသို့ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ သတ္တေ-သတ္တဝါတို့ကို၊ တီဟိ-၃ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ တီသု-၃ ပါးကုန်သော၊ ပဒေသု-သဒေဝက် အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ပက္ခိပိတ္မာ-ထည့်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဒ္ဝီဟိ-၂ ပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပရိယာဒိယန္တော-ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူလိုသည်၊ ဝါ-သိမ်းကျုံး၍ယူတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္မာ)၊ သဿမဏာ၊ပေ၊ မနုဿဲတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဧဝं-ဤသို့၊ ပဋ္ဌဟိ-၅ ပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တေန တေန အာကာရေန-ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ ဓာတုကမေဝ-၃ ပါးသော ဓာတ်ကိုသာ၊ ပရိယာဒိန္နံ-ထက်ဝန်းကျင်ယူအပ်ပြီ၊ ဝါ-သိမ်းကျုံး၍ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ (အာဟု)။

တိဘဝူပဂေ။ ။ကာမဘဝ, ရူပဘဝ, အရူပဘဝကို "တိဘဝ"ဟု ဆိုသည်၊ တိဘဝံ+ဥပဂစ္ဆန္တီတိ တိဘဝူပဂါ၊ ကာမဘဝသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို "သမာရက်" ပုဒ်၌လည်းကောင်း, ရူပဘဝသို့ကပ်ရောက်သော သတ္တဝါတို့ကို "သဗြဟ္မက်"ပုဒ်၌လည်းကောင်း, အရူပဘဝသို့ ကပ်ရောက်သော သတ္တဝါတို့ကို "သဒေဝက်"ပုဒ်၌လည်းကောင်း ထည့်ထားသည်ကို "တီသု ပဒေသု ပက္ခိပိတ္မာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "သဒေဝက်"၌ ဒေဝအရ အပရောနယောဘ၌ ဖွင့်ပြခဲ့သော အရူပဗြဟ္မာကို ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ယူပါ။

မှတ်ချက်။ ။"ဒေဝ"အရ အောက် နတ်ပြည်ငါးထပ်ရှိ နတ်အပေါင်းကိုယူလျှင် "သဒေဝက် သမာရက်"၂-ပုဒ်ဖြင့် ကာမဘဝူပဂ သတ္တဝါတို့ကိုသာ ယူရာရောက်သောကြောင့် "တီဟာကာရေဟိ တီသုပဒေသု ပက္ခိပိတ္မာ"ဟူသော စကားနှင့် မထပ်မိဘဲရှိလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် သဒေဝက်၌ "ဒေဝ"အရ အရူပဗြဟ္မာကို ယူသင့်ပါသည်။

တီဟာကာရေဟိ။ ။"၃-ပါးသော အခြင်းအရာ"ဟူသည် ဒေဝတို့နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ, မာရနှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ, ဗြဟ္မာတို့နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတို့တည်း၊ ဤလောကကြီးသည် "ဒေဝတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်, မာရနှင့်လည်း တကွဖြစ်, ဗြဟ္မာတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်သည်"ဟူလို။ [တီဟာကာရေဟိတိ ဒေဝမာရ ဗြဟ္မသဟိတတာ သခ်ါတေဟိ တီဟိ ပကာရေဟိ၊-ဋီကာ။]

တေ ဓာတုကမေဝ။ ။တိသော+ဓာတုယော တိဓာတုကာ၊ တိဓာတုကာယေဝ တေဓာတုကာ (သွတ္တ၌ ဏပစ္စည်း)၊ "၃-ပါးသော ဓာတ်"ဟူသည် ကာမလောကဓာတ်, ရူပလောကဓာတ်, အရူပလောကဓာတ်ဟု ခေါ်အပ်သော သြကာသလောကတည်း၊ ထို့ကြောင့် "သဒေဝက် စသည်တို့အရ သြကာသလောကလည်း ရှိ"ဟု သိပါ။ [တိဘဝူပဂေ သတ္တေတိ ဝတ္တာ (သတ္တလောကကို ဆိုပြီး၍) တေ ဓာတုကမေဝါတိ ဝဒန္တော သြကာသလောကေန သဒ္ဓိं သတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဒဿေတိ၊-ဋီကာသစ်။]

ပန–အဖို့တစ်ပါးကား၊ သယံ၊ပေ၊ ပဝေဒေတိတိ ဧတ္ထ–သယံ၊ပေ၊ ပဝေဒေတိ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သယန္တိ–သယံဟူသည်ကား၊ သာမံ–ကိုယ်တော်တိုင်၊ အပရ နေယျော–သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သည်၊ ဝါ–သူတစ်ပါးတို့ ဆောင်ပြအပ်သော တရားမရှိသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ အဘိညာတိ–ကား၊ အဘိညာယ–ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူ၍၊ အဓိကေန–လွန်ကဲသော၊ ဉာဏေန–သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ဥတ္တာ–သိတော်မူ၍၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အနက်။

အပရနေယျော။ ။"အပရေဟိ အနဘိဓာနာပေတဗ္ဗော"ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ "နေယျော၌ နိဓာတ်သည် သိခြင်းအနက်ဟော, ကာရိတ်ကြေ, ဏျပစ္စည်း"ဟု ကြံ့စေလိုဟန်တူ၏၊ ဤ အတိုင်းလည်း အနက်ပေးရိုးရှိ၏၊ ["အတ္ထသ+ဒုန္ဒယတာ"ဟူသော ကစ္စည်း ပဌမဆုံးသုတ် အဖွင့်၌ "မကောင်းသဖြင် သိအပ်သည်၏အဖြစ်သည်"ဟုပင် ပေးကြ၏။]

တစ်နည်း။ ။ဒုကအဂ္ဂိတ္တရ, ပဌမ, ၂–ဝဂ်, ၁၀–သုတ် အဋ္ဌကထာ၌ "အတ္ထောပိ ဒုန္ဒယော"ကို အဋ္ဌကထာနာမ ဒုန္ဒယာ ဒုန္ဒီဟာရာ"ဟုဖွင့်၏၊ ဒုန္ဒီဟာရာသည် ဒုန္ဒယာ၌ နိဓာတ်, ခပစ္စည်း၏ "ဆောင်အပ်"ဟူသော အနက်ကို ဖွင့်သောအဖွင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌လည်း "နိတဗ္ဗောတိ နေယျော၊ [ဏျပစ္စည်း, ယတစ်လုံးလာ။] ပရေဟိ+နေယျော ပရနေယျော၊ နတ္ထိ+ပရနေယျော ယဿာတိ အပရနေယျော–သူတစ်ပါးတို့ ဆောင်ပြအပ်သော တရားမရှိ (သူတစ်ပါးတို့က ဆောင်ပြမှသိသူ မဟုတ်, ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိသူ)"ဟု အဓိပ္ပါယ် မှန် ထွက်နိုင်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဓိပ္ပါယ်အတိုင်းဆိုလျှင်"အတ္ထသ ဒုန္ဒယတာ"၌ "အတ္ထသ–အနက်၏၊ ဝါ–ကို၊ ဒုန္ဒယတာ–မကောင်းသဖြင့် ဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ်သည်"ဟုလည်းကောင်း, "ဩဝ နယော"၌ "ဩဝ–ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော–အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း"ဟုလည်းကောင်း ပေးသင့်ပါသည်။

သယံ အဘိညာ။ ။ဤပုဒ်ကို ဗြဟ္မာလသုတ်, ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိက သဿတဝါဒ၌ "အဘိ ဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန"ဟုသာ ဖွင့်ခဲ့၏၊ ဥတ္တာ"ဟု မပါ၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဘိညာ၌ နာဝိဘာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော ယအက္ခရာ ကြေသည်ဟု ကြံ့ခဲ့ရသည်၊ ဤ၌ကား "တွာ၏ ကာရိယ ယအက္ခရာကြေသည်"ဟု မှတ်ပါ။

အဘိညာအရကိုလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ကောက်သောနည်း, ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ကောက်သောနည်းအားဖြင့် ၂–နည်းပြခဲ့ရသည်၊ ထိုသို့ ၂–နည်းပြရခြင်းမှာ ထိုနေရာ၌ "ယေ ဓမ္မေ"ဟူသော ကံပုဒ်က သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို ရသောကြောင့် "အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ–ထူးကဲသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြောင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဂုဏ်တို့ကို မျက်မှောက်ပြု၍" ဟုလည်းကောင်း, ထူးကဲသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်ဖြင့် သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဂုဏ်တို့ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ဟုလည်းကောင်း အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် သူ့နေရာနှင့် သူ့ဖွင့်ရခြင်းတည်း၊ ဤ၌ကား ကံပုဒ်က "လောက,ပဇာ"ဖြစ်သောကြောင့် "ထူးကဲလွန်မြတ်သော သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ဖြင့် လောကကိုလည်းကောင်း, ပဇာကိုလည်းကောင်း သိတော်မူ၍"ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရသည်။

သစ္ဆိုကတ္တာတိ–ကား၊ ပစ္စက္ခံ–မျက်မှောက်ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ ဧတေန–ဤသစ္ဆိ ကတ္တာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ–အနုမာနအစရှိသော သိခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ–ကို၊ ကတော–ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ပဝေဒေတိတိ–ဟူသည်ကား၊ ဗောဓေတိ ဉာပေတိ–သိစေတော်မူ၏၊ ပကာသေတိ–ထင်ရှားပြတော်မူ၏။

သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလ္လာဏံ၊ပေ၊ ပရိယောသာနကလ္လာဏန္တိ–ကား၊ သောဘဂဝါ–သည်၊ သတ္တေသု–သတ္တဝါတို့၌၊ ကာရုညတံ–သနားခြင်းရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပတိစ္စ–စွဲ၍၊ အနုတ္တရံ–အတူမရှိမြတ်သော၊ ဝိဝေကသုခံ–ဝိဝေကချမ်းသာကို၊ ဝါ–ဖလသမာပတ်ချမ်းသာကို၊ ဟိတ္တာပိ–စွန့်တော်မူ၍လည်း၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ဒေသေတိ–ဟောတော်မူ၏၊ တဋ္ဌ–ထိုတရားတော်ကိုလည်း၊ အပ္ပံဝါ– အနည်းငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗဟုံဝါ–များစွာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသေန္တော–ဟောတော်မူလသော်၊ အာဒိကလ္လာဏာဒိပွကာရမေဝ–အာဒိကလ္လာဏအစရှိသော အပြားရှိအောင်သာလျှင်၊ ဒေသေတိ–၏၊ အာဒိမ္ပိပိ–အစ၌လည်း၊ ကလ္လာဏံဘဒ္ဒကံ–ကောင်းသည်ကို၊ အနဝဇ္ဇမေဝ–အပြစ်မရှိသည်ကိုသာလျှင်၊ ကတ္တာ–၍၊ ဒေသေတိ–၏၊ မဇ္ဈေပိ–အလယ်၌လည်း၊ (ကလ္လာဏံဘဒ္ဒ–ကို၊ အနဝဇ္ဇမေဝ–လျှင်၊ ကတ္တာ ဒေသေတိ၊) ပရိယောသာနေပိ–အဆုံး၌လည်း၊ ကလ္လာဏံဘဒ္ဒ–ကို အနဝဇ္ဇမေဝ–လျှင်၊ ကတ္တာ ဒေသေတိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဤပုဒ်များ၏ အဖွင့်ကိုလည်း ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ၌ ပြထားပြီ။]

တတ္ထ–ထို သော ဓမ္မံ ဒေသေတိအစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဒေသနာယ–ပရိယတ္တိ ဒေသနာတော်၏၊ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာသနံ–အစအလယ်အဆုံးသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ သာသနဿ–ပဋိပတ်သာသနာတော်၏၊ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ–သည်၊) အတ္ထိ–၏၊ တာဝ–သာသနမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာယ–ညွှန်ပြအပ်သော၊) ဒေသနာယ–ပရိယတ္တိ ဒေသနာတော်၏၊ (အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ–ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊) စတုပ္ပဒိကာပိ–လေးပါဒရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဂါထာယ–ဂါထာ၏၊ ပဌမပါဒေါ–သည်၊ အာဒိနာမ–အစမည်၏၊ [ဤ ပိသဒ္ဒါအတွက် အယူအဆအမျိုးမျိုးကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။]

ဒေသနာယ။ ။"ဒေသကာယတ္တေန အာဏာဒိဝိဓိနာ အတိသဒ္ဓနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာတိ သာ ပရိယတ္တိဓမ္မဝသေန ဧဝဒိတဗ္ဗာ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ [ဋီကာဖွင့်အဓိပ္ပါယ်ကို "ဒေသနာသာသနကထာဘေဒ"အဖွင့် ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။] ဆိုလိုရင်းကား–"အာဏာစသော အစီအရင်ဖြင့် ဝေနေယျတို့အား တရားပေးခြင်း, (သိအောင်ဟောပြောခြင်း)ကို "ဒေသနာ"ဟု ခေါ်ရသည်–ဟူလို၊ ဟောအပ်သော ပရိယတ်တရားရအောင်ကား "ဒေသိယတေတိ ဒေသနာ"ဟု ကမ္မသာဓနပြုပါ။

တတော–ထို ပဌမပါဒမှနောက်၌၊ ဒွေ–နှစ်ပါဒတို့သည်၊ မဏ္ဍနာမ–အလယ်မည်၏၊ အန္တေ–အဆုံး၌၊ ဧကော–တစ်ပါဒသည်၊ ပရိယောသာနံနာမ–အဆုံးမည်၏၊ ဧကာနုသန္ဓိကဿ–တစ်ခုသော အနုသန္ဓေရှိသော၊ သုတ္တဿ–သုတ်၏၊ နိဒါနံ–နိဒါန်းသည်၊ အာဒိ–အစမည်၏၊ ဣဒမဝေါစတိ–ဣဒမဝေါစ အစရှိသော စကားရပ်သည်၊ ပရိယောသာနံ–အဆုံးမည်၏၊ ဥဘိန္နံ–အစ အဆုံး ၂–ပါးတို့၏၊ အန္တရာ–အကြားသုတ္တန်သည်၊ မဏ္ဍ–အလယ်မည်၏၊ အနေကာနုသန္ဓိကဿ–တစ်ပါးမက များစွာသော အနုသန္ဓေရှိသော၊ သုတ္တဿ–သုတ်၏၊ ပဌမာနုသန္ဓိ–ပဌမအနုသန္ဓေသည်၊ အာဒိ–၏၊ အန္တေ–အဆုံး၌၊ အနုသန္ဓိ–အနုသန္ဓေသည်၊ ပရိယောသာနံ–၏၊ မဇ္ဈေ–အလယ်၌၊ ဧကောဝါ–တစ်ခုသော အနုသန္ဓေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝါ–၂–ခုသော အနုသန္ဓေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူဝါ–များစွာသော အနုသန္ဓေသည်သော်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈမေဝ–အလယ်ချည်းသာတည်း။....ပန–ကား၊ သာသနဿ–ပဋိပတ္တိသာသနာတော်၏၊ သီလသမာဓိ ဝိပဿနာ–သီလ, သမာဓိ,

---

သာသနဿ ပန။ ။[ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာနှင့် ဤအဋ္ဌကထာသည် ဤနေရာ၌ ဖွင့်ပုံချင်းမတူပါ၊ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်လည်း အနည်းငယ်ကွဲပါသည်။] "သာသန"ဟူသည် အဆုံးအမတော်တည်း၊ ထို အဆုံးအံ့သည် အဆုံးအမခံရသော သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်၏၊ ဂုဏ်ပုဂ္ဂိုလ်များကို အပြစ်အားလျော်စွာ ဆုံးမခြင်းဟူသော ယထာပရာဓ သာသနစသည်ဖြင့် ၃–မျိုးကွဲပြားပုံကို "ဒေသနာသာသနကထာဘေဒ"အဖွင့် ပါရာဇိကဏ် နိဒါန်း ဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။

သာသနု၏ အရကောက်။ ။သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသာသန (အဆုံးအမ)တော်ကို လိုက်နာ၍ မိမိ၌ရှိသော ဂတိလေးသာအပြစ်များကို တဒင်္ဂပဟာန် စသည်ဖြင့် ပယ်ရှားရ၏၊ ထို ပယ်ရှားကြောင်းအကျင့်ကား ပဋိပတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်"သာသန"အရ ပဋိပတ္တိသာသနာကို ယူစေလိုသောကြောင့် "သာသနဿ ပန သီလသမာဓိ ဝိပဿနာ အာဒိနာမ"စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ [တံ (ထိုသာသနကို) ပဋိပတ္တိဓမ္မဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ–သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာတိ အာဒိ၊–ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ထို ပဋိပတ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ပဋိဝေဓကို မဇ္ဈေကလျာဏ, ပရိယောသာန ကလျာဏ အဖြစ်ဖြင့် ယူလတ်ဖြစ်သောကြောင့် ထို ပဋိဝေဓသာသနာကိုလည်း သာသနအရ၌ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ယူပြီးဟုပင် မှတ်ပါ။

ဝိမတိဋီကာ။ ။ဝိမတိ ဋီကာ၌ကား "သာသနဓမ္မောတိ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ သာသနဿ ပကာသကော ပရိယတ္တိဓမ္မော"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို၌ "သာသန"အရ ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓကို ကောက်၍ "ဓမ္မ"အရ ပရိယတ္တိဓမ္မကို ကောက်၏၊ ထို ဝိမတိအလို ဤ"သာသနဿ"အရ၌ လည်း ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓ ၂–မျိုးလုံးပင် ယူစေလိုဟန်တူသည်၊ ထိုသို့ ယူလျှင်လည်း မဂ်သည် သာသနာတော်၏အလယ်, ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သည် သာသာနတော်၏ အဆုံးဟူသော စကားနှင့် ထပ်မိပေသည်သာ။

ဝိပဿနာသည်၊ အာဒီနာမ–၏၊ စ–သာဓကကား၊ ကောစာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ, ဒိဋ္ဌိစ ဥဇုကာတိ–ဟူသော၊ ဧတံ(သုတ္တံ)–ဤပါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ပိ–သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ကုသလာနံ–ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ–အပြစ်မရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ–တရားတို့၏၊ အာဒိ–အစသည်၊ ကောစ–နည်း၊ သုဝိသုဒ္ဓံ–အလွန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော၊ သီလဉ္စ–သီလသည်လည်းကောင်း၊ ဥဇုကာ–ဖြောင့်မှန်သော၊ ဒိဋ္ဌိစ–ကမ္မသကတာဉာဏ်ဟူသော ဒိဋ္ဌိသည်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ (ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ အာဒိ–အစတည်း၊) ပန–ကား၊ အတ္ထိ၊ပေ၊ အဘိသမ္ဘုဒ္ဓါတိ–ဟူ၍၊ ဧဝံ–သို့၊ ဝုတ္တော–ဟောတော်မူအပ်သော၊ အရိယမဂ္ဂေါ–အရိယမဂ်သည်၊ မဇ္ဈိမာမ–၏။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ တထာဂတေန–သည်၊ အဘိသမ္ဘုဒ္ဓါ–ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်သော၊ မဇ္ဈိမာပဋိပဒါ–မဇ္ဈိမပဋိပတ် အကျင့်မြတ်သည်၊ အတ္ထိ–၏။]

သီလ၊ပေ၊ အာဒိနာမ။ ။ဘုရား အဆုံးအမတော်၏ ပြည့်စုံခြင်း (အကျိုးရ)ဟူသည် စျာန် မဂ်ဖိုလ်ဟူသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတည်း၊ ထို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ အကြောင်းရင်းမှာ သီလ သမာဓိ ပညာသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာပညာကို သာသနာ၏ အစ"ဟု ဆိုသည်။ [သီလသမာဓိဝိပဿနာ အာဒိနာမ, သာသနသမ္ဘတ္တိဘူတာနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနံ မူလဘာဝတော၊–ဋီကာသစ်။]

ကောစာဒိ၊ပေ၊ ဥဇုကာ။ ။[မဟာဝဂ္ဂ, သတိပဋ္ဌာနသံယုတ်, အမ္ဗပါလိဝဂ် ၃–သုတ်တည်း။] ကုသလာနံ ဓမ္မာနံကို "အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ"ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြ၏၊ ကုသလသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် အနဝဇ္ဇအနက်ကို ယူပါ–ဟုလို၊ မှန်၏–သီလနှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ကုသိုလ် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတို့၏ အစသာမက, ကြိယာဖြစ်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတို့၏လည်း အစဖြစ်သည်။

သီလဉ္စ၊ပေ၊ ဒိဋ္ဌိစ။ ။ထို အဋ္ဌကထာ၌ "ဒိဋ္ဌိတိ ကမ္မသကတာဒိဋ္ဌိ"ဟုဖွင့်၏၊ ဤ၌ကား ရှေ့ သာဝေစကားနှင့်လိုက်အောင် "ဒိဋ္ဌိ"အရ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ယူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒိဋ္ဌိစ"ကို ဝိပဿနာ၏ သာဓကအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်၊ ဤ သာဓကပါဠိတော်ဝယ် သီလနှင့် ဒိဋ္ဌိ (အစနှင့် အဆုံး)ကိုသာ တိုက်ရိုက်ပြ၏၊ ထိုသို့ပြသဖြင့် အလယ်ဖြစ်သော သမာဓိကို မိဂပဒဝဇ္ဇနနည်း, အာဒိအန္တဒီပကနည်းအားဖြင့် ပြပြီးဖြစ်တော့၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား အဝိနာဘာဝနည်းဖြင့် သမာဓိကိုယူပါ–ဟု ဆို၏။ [ဒိဋ္ဌိတိ ဝိပဿနာ၊ အဝိနာဘာဝတော ပနေတ္ထ သမာဓိဂ္ဂဟဏံ၊–ဋီကာသစ်။]

အတ္ထိ၊ပေ၊ မဇ္ဈိမာမ။ ။[မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်, (သုတ်ရှာမတွေ့)။] အန္တဒွယဟုဆိုအပ်သော ကာမသုခလွန်ကဲအကျင့်, အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့် ၂–ပါးမှ ကင်းခြင်းကြောင့် လောကုတ္တရာ အရိယာမဂ်ကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါဟု ဟောတော်မူ၏၊ သို့သော် သမ္မာပဋိပတ္တိဟူသော လောကီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလည်း အစဖြစ်သော သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာဟူသော အာရမ္မဏ, ပြီးစီးသော ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်အကျိုးဟူသော နိပ္ဖတ္တိတို့၏အလယ်၌ဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်နှင့် မဇ္ဈိမ

ဖလဗ္ဗေဝ–ဖိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဗ္ဗ–နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း၊ ပရိယောသာနံ နာမ–၏၊ ဟိ–မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ–သာဓကကို ပြဦးအံ့၊ ဧတဒတ္ထ မိဒံ၊ပေ၊ ဧတံ ပရိယောသာနန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဖလံ-ဖိုလ်ကို၊ ပရိယောသာနန္တိ–ပရိယောသာနဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဗြာဟ္မဏာ–ပုဏ္ဏား၊ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဤဗြဟ္မစရိယသည်၊ ဧတဒတ္ထံ–ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အကျိုးရှိ၏၊

အဖြစ်ချင်း တူ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိတော်သည် ပဋိပတ်သာသနာတော်၏ မဂ္ဂိမအဖြစ်၌ သာဓကဖြစ်နိုင်ပေသည်။ [ကာမံ သုတ္တေ အရိယမဂ္ဂဿ အန္တဒ္ဒယဝိဂမေန တေသံ မဂ္ဂိမပဋိပဒါ ဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ မဂ္ဂိမဘာဝသာမညတော ပန သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အာရမ္ဘနိပ္ဖတ္တိနံ (အားထုတ်စနှင့် အပြီးတို့၏) အမဂ္ဂိမဘာဝသာပိ သာဓကဘာဝေ ယုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

ဖလဗ္ဗေဝ နိဗ္ဗာနဗ္ဗ။ ။"ဖလ"အရ ဖိုလ်စိတ်ရသော်လည်း ထိုဖိုလ်စိတ်သည် သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်နေရကား ဖိုလ်ကိုလည်း ပရိယောသာနဟု ဆိုရ၏၊ နိဗ္ဗာန်ကား အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် ဖြစ်သောကြောင့် ဧကန်ပရိယောသာနပင် ဖြစ်ပေသည်၊ [သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုဝသေန ဖလံ ပရိယောသာနံနာမ,. အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု ဝသေန ပန နိဗ္ဗာနံ၊–ဋီကာသစ်။]

တစ်နည်း။ ။မဗ္ဗေကလျာဏဖြစ်သော မဂ်တရား၏ နိပ္ဖတ္တိ(ပြီးစီးခြင်း)သည် ဖိုလ်နှင့် စပ်၍လည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏၊ ဆိုလိုရင်းကား–ဖိုလ်သည် မဂ်၏အပြီး ပရိယောသာနဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗာန်လည်း မဂ်၏မျက်မှောက်ပြုရာ ပရိယောသာနဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပဋိပတ်သာသနာ၏ ပရိယောသာနကလျာဏကို ဆိုသည်။ [မဂ္ဂသ နိပ္ဖတ္တိ ဖလဝသေန နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာယစ ဟောတိ, (ဘာ့ကြောင့်နည်း) တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတော–ထို ဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်မှနောက်၌ သာသနာတော်နှင့်စပ်၍ ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိတော့ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍သော်လည်း ဤသို့ "ဖလဗ္ဗေဝ နိဗ္ဗာနဗ္ဗ ပရိယောသာနံ"ဟု ဆိုအပ်ပြီ။]

ဧတဒတ္ထမိဒံ။ ။ဤပါဠိသည် မူလပဏ္ဏာသ စူဠသာရောပမသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ ထိုပါဠိတော်၌ "ယာဝ ဧဒါ အယံ ဗြာဟ္မဏ အကုပ္ပါ စေတောဝိမုတ္တိ"ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် "ဧတဒတ္ထမိဒံ ဗြာဟ္မဏ"စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူရကား အကုပ္ပစေတော ဝိမုတ္တိ (မပျက်နိုင်သော အရဟတ္တဖိုလ်)ကို ဗြဟ္မစရိယ (ပဋိပတ္တိသာသနာ)၏ အဆုံးဖြစ်ကြောင်း သိရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိတော်သည် ဖလံ ပရိယောသာနံ၏ သာဓကဖြစ်နိုင်သည်။ [ဗြာဟ္မဏဟူသည် "ပိဂ်လ ကောစ္ဆ"ပုဏ္ဏားတည်း၊ ဤပါဠိတော်၌ "တသ္မာတိဟ တွံ"ဟု မရှိ။]

ဋီကာသစ်။ ။ဧတဒေဝ ဖလံ+အတ္ထော ယသ္မာတိ ဧတဒတ္ထံ (ဗြဟ္မစရိယံ)။ [ပါဠိတော်၌ "အကုပ္ပါ စေတောဝိမုတ္တိ"ကို ဧတံဖြင့် စွဲရမည်ဖြစ်သောကြောင့် "သော+အတ္ထော ယသ္မာတိ ဧတဒတ္ထံ"ဟု ရှိမှ ထုံးစံကျမည်။] "ဧတံသာရံ, ဧတံပရိယောသာနံ"၌လည်း နှုတ်ကပ်ရာ၊ သော+ သာရော ယသ္မာတိ ဟုပြု၊ သမာသ်ပြီးသောအခါ "ဧတ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ "ဧတံသာရံ, ဧတံပရိယောသာနံ"ဟု ပြီးရသည်။

ဝါ–ဤ အကုပ္ပစေတောဝိမုတ္တိ ဟူသော အကျိုးရှိ၏၊ ဧတံသာရံ–ဤ အရဟတ္တဖိုလ် ဟူသော အနှစ်ရှိ၏၊ ဝါ–၏၊ ဧတံပရိယောသာနံ–ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ ဝါ–၏။] နိဗ္ဗာနောဂဓံဟိ၊ပေ၊ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနဉ္စိ ဧတ္ထ–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ နိဗ္ဗာနံ–နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပရိယောသာနဉ္စိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဖြေဆိုအပ်ပြီ၊ ["ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနိ ဖြေဆိုအပ်ပြီ"ဟူလို။][အာဝုသော ဝိသာခ–ဒါယကာ ဝိသာခ၊ နိဗ္ဗာနောဂဓံ–နိဗ္ဗာန်သို့သက်ဝင်သော၊ နိဗ္ဗာနပရာယဏံ–နိဗ္ဗာန်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရားရှိသော၊ ဝါ–နိဗ္ဗာန်ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော၊ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ–နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဆုံးရှိသော၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်ဟူသော သာသနဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုဿတိ–ကျင့်သုံးအပ်၏။]

["အတ္ထဒ္ဓါရ, ရလတ်က, အဓိပ္ပေတတ္ထ, ကောက်မြှတ်"နှင့်အညီ ဒေသနာ၏ လည်းကောင်း, သာသန၏လည်းကောင်း အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသနကို အတ္ထဒ္ဓါရ အဖြစ်ဖြင့် ပြပြီး၍ အဓိပ္ပေတတ္ထကို ပြလိုသောကြောင့် "ဣဓ ဒေသနာယ"စသည်ကို မိန့်။] ဣဓ–ဤ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဒေသနာယ–ပရိယတ် ဒေသနာတော်၏၊ အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာနံ–အစ, အလယ်,

---

နိဗ္ဗာနောဂဓံ ဟိ။ ။ဤပါဠိကား မူလပဏ္ဏာသ, စူဠဝေဒလ္လသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ ထို ပါဠိတော်၌ ဝိသာခမည်သော (ခင်မွန်းဟောင်း) ဥပါသကာအား ဓမ္မဒိန္နာမည်သော (ဇနီးဟောင်း) ရဟန္တာဘိက္ခုနီက "နိဗ္ဗာန်သည် သာသာနဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံး"ဟု ဟောအ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုပါဠိတော်သည် "နိဗ္ဗာနံ ပရိယောသာနံ"၏ သာဓက ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

နိဗ္ဗာနောဂဓံ။ ။သြဂဓံကို "အဝ+ဂတံ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ အဝကို သြပြု၊ (ဂန္ဓဗ္ဗော, ဂန္ဓဗ္ဗောဠ္ဍကဲ့သို့) တကို ဓပြု၍ "သြဂဓံ"ဟုဖြစ်၏၊ အဝသည် သက်ဝင်ခြင်းအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "နိဗ္ဗာနောဂဓန္တိ နိဗ္ဗာနဗ္ဗန္ဓနံ (နိဗ္ဗာန်၏အတွင်း၌ ဖြစ်၏)၊ နိဗ္ဗာနံ အနုပဝိဋ္ဌံ (နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်၏)"ဟု ထိုအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း, "နိဗ္ဗာနံ' သြဂါ၊ ဟောတ္တာ ဋ္ဌိတံ နိဗ္ဗာနဗ္ဗန္ဓောဂဓံ"ဟု ထိုဋီကာ၌လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

နိဗ္ဗာနပရာယဏံ။ ။"နိဗ္ဗာနံ ပရံ အယနံ အသေ ပရာ ဂတိ၊ နှ တတော ပရံ ဂစ္ဆတိတိ အတ္ထော"–အဋ္ဌကထာ။ [ပရံ အယနံကို "ပရာ ဂတိ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အလွန်ရောက်အပ်သော တရားရှိသော ဗြဟ္မစရိယ၊ "နိဗ္ဗာန်ထက်လွန်၍ မသွား၊ နိဗ္ဗာန်သာ အဆုံးရှိသော ဗြဟ္မစရိယ"ဟူလို။]

ဣဓ ဒေသနာယ။ ။ပါဠိတော်၌ "သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ၊ပေ၊ သာတ္ထံ သဗ्यञ္ဇနံ"ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူရာ၌ သာတ္ထံ သဗ्यဉ္ဇနံစသော သဒ္ဒန္တရိတ်ကို ထောက်၍ ဒေသနာ၏ အာဒိ မဇ္ဈ ပရိယောသာနကို အလိုရှိအပ်၏ဟု ဆိုသည်။ [သာတ္ထံ သဗ्यဉ္ဇနန္တိအာဒိ သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနတော ဣဓ ဒေသနာယ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ အဓိပ္ပေတံတိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။]

အဆုံးကို၊ အဓိပ္ပေတံ–အလိုရှိအပ်၏၊ ဟိ–မှန်၊ [ဆရာတို့ကား "တေန"ကို ကြည့်၍ "ဟိ–ယသ္မာ"ဟု စွဲတော်မူကြသည်။] ဘဂဝါ–သည်၊ ဓမ္မံ–တရားတော်ကို၊ ဒေသေန္တော–ဟောတော်မူလေသော်၊ အာဒိမှိ–အစ၌၊ သီလံ–သီလကို၊ ဒဿေတွာ–ပြတော်မူ၍၊ မဇ္ဈေ–အလယ်၌၊ မဂ္ဂံ–မဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိယောသာနေ–အဆုံး၌၊ နိဗ္ဗာနံ–နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေတိ–ပြတော်မူ၏။

ဘဂဝါ ဟိ။ ။ဒေသနာ၏ အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာနသည် "ပဌမပါဒေါ အာဒိနာမ"စသည်ဖြင့် ပြခဲ့သည်အတိုင်း သဒ္ဒါအထည်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ဟောအပ်သော အနက်အားဖြင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထိုတွင် သဒ္ဒါအားဖြင့် အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာနဖြစ်ပုံမှာ ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အနက်အားဖြင့် အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာန ဖြစ်ပုံကိုသာ ပြလိုရကား "ဘဂဝါ ဟိ"စသော ဒဋ္ဌိဝါကျကိုမိန့်သည်၊ ဤ ဒဋ္ဌိဝါကျကို ထောက်၍ပင် ဒေသနာ၏ အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာနကို ပြရာ၌ အနက်အားဖြင့်လည်း ပြနိုင်ကြောင်းကို သိရပြန်သည်။

ဋီကာသစ်။ ။ဇဝံ သဒ္ဒပဗန္ဓဝသေန (သဒ္ဒါအစဉ်နှင့်စပ်သဖြင့်) ဒေသနာယ ကလျာဏတ္တယ ဝိဘာဂံ (အာဒိကလျာဏစသော ၃–ပါးအပေါင်း၏ အထူးကို) ဒဿေတွာ (စတုပ္ပဒိကာယပိ ဂါထာယ ပဌမပါဒေါ အာဒိနာမစသည်ဖြင့် ပြပြီးဖြစ်၍) တဒတ္ထ ဝသေနာပိ (ထိုဒေသနာ၏ အနက်ဖြစ်သော သီလအစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်လည်း) ဒဿေန္တော ဘဂဝါဟိတိ အာဒိမာဟ၊....အတ္ထတောပိ ဟိ တသ (ထို ကလျာဏတ္တယဝိဘာဂ၏) အဓိပ္ပေတဘာဝံ ဟိသဒ္ဒေန သမတ္ထေတိ။

အာဒိမှိ သီလံ။ ။ထိုထိုတရားကိုဟောရာ၌ မဟောမီ"သီလစသော အဓိပ္ပါယ်ကို ငါဟောမည်"ဟု ဓမ္မကထိကသည် အစီအစဉ်ပြုပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ အစီအစဉ်ပြုပြီးမှ ရည်မှန်းအပ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မကို ဟောရသည်၊ ဒေသနာတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်များသည် သီလ–မဂ်–နိဗ္ဗာန်, ဤ ၃–မျိုးသာ မက, ဒါနကထာ သဂ္ဂကထာ ကာမာနံ အာဒီနဝကထာ နေက္ခမ္မေအာနိသံသကထာ စသောအားဖြင့် များစွာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "အာဒိမှိ သီလံ"စသော စကားသည် ဝိသေသအားဖြင့် ဆိုအပ်သောစကားတည်း။

သာမညယူရပုံ။ ။သာမညအားဖြင့်ကား သီလသဒ္ဒါဖြင့် သီလနှင့်ဆက်သွယ်လော သသမ္ဘာရသီလကို (အဆောက်အဦအဆက်အသွယ်နှင့် တကွဖြစ်သောသီလကို) ယူပါ၊ မဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့်လည်း သသမ္ဘာရမဂ္ဂကို (မဂ်ကိုရကြောင်း အဆောက်အဦအကျင့်နှင့်တကွ မဂ်ကို) ယူပါ၊ နိဗ္ဗာနသဒ္ဒါဖြင့်လည်း သသမ္ဘာရနိဗ္ဗာနကို (နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း ဒါနသီလစသော သမ္ဘာရနှင့်တကွ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို) ယူပါ၊ "ဤသို့ယူမှသာ ဒေသနာတော်၏ အနက်အားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်မည်"ဟူလို။

ဝိသေသပြု၍ ဆိုရပုံ။ ။"သီလ, မဂ်, နိဗ္ဗာန်"ဟူသော ဝိသေသအနက်ကိုသာ ဆိုရခြင်းမှာ လည်း ပဋိပတ်သာသနာတော်၏ ပြည့်စုံမှုဝယ် သီလက အရင်းခံဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, မဂ်က အလယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, နိဗ္ဗာန်က အဆုံးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, အာဒိကလျာဏံစသည်၌ ဤ ၃–ပါးကိုသာ အထူးအားဖြင့် ဆိုရပါသည်။

တေန-ထို့ကြောင့်၊ သော ဓမ္မံ၊ပေ၊ ကလ္ယာဏန္တိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ပြီ။....တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဟောတော်မူလ သော်အစဉ် သီလကို ပြတော်မူ၍, အလယ်၌ မဂ်ကို, အဆုံး၌ နိဗ္ဗာန်ကို ပြတော်မူ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အညောပိ-မြတ်စွာဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တော-ဟောလသော်၊ အာဒိမှိ-အစဉ်၊ သီလံ-ကို၊ ဒဿယျ-ပြရာ၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ မဂ္ဂံ-မဂ်ကို၊ ဝိဘာဝယေ-ထင်စွာပြရာ၏၊ ပရိယောသာနေစ-အဆုံး၌ကား၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဝိဘာဝယေ-ရာ၏။ ["ပရိယောသာနမှိ-အဆုံး၌"ဟုလည်း ပြင်ကြ၏။] သော-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်ဖြင့်ဟောခြင်းသည်၊ ကထိကသဏ္ဌိတိ-ဓမ္မကထိက၏ တရားဟောသောအားဖြင့် ကောင်းစွာတည်တံ့ခြင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤကား အနုသာသနီတည်း။

သာတ္ထं သဗ္ဗဉ္ဇနန္တိ (ဧတ္ထ)-သာတ္ထं သဗ္ဗဉ္ဇနံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂုဏ္ဍတ္ထं-လျှို့ဝှက်တိမ်မြုပ် ၎င်းနေသော်အနက်ကို)၊ ဟိ (ဥဒ္ဒရိတ္တာ ဒဿေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအုံ၊ ယသ-အကြင် ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒေသနာ-ဒေသနာသည်၊ ယာဝတာ ဣတ္ထိပုရိသာဒိဝဏ္ဏနာနိသိတာ-ယာဝ, ထမင်း, မိန်းမ, ယောကျ်ားအစရှိသည်ကို ချဲ့ဖွင့်ခြင်းကို မှီသည်၊ ဝါ-ယာဝ, ထမင်း, မိန်းမ, ယောကျ်ားအစရှိသည်ကို ချီးမွမ်းခြင်းကို မှီသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထို ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာတ္ထं-

---

တေန ဝုတ္တံ။ ။"သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလ္ယာဏံ"စသော ပါဠိတော်ကို ဖွင့်၍ ပြီးဆုံးပြီဖြစ်သောကြောင့် နိဂုံးအုပ်လိုရကား "တေန ဝုတ္တံ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ တစ်ချို့က လဒ္ဓဂုဏ်ဟု ဆိုကြသတတ်။

[ဆောင်] တေန ဝုတ္တံ, တည်ပါဌ်ပြန်က, လဒ္ဓဂုဏ်ပြ, ဆိုစကြ၏၊
နိဂုံးထင်လှ, နောတက္ကာ-စ်ကျောင်းနိယာမ်။

တသ္မာ၊ပေ၊ သဏ္ဌိတိ။ ။ဤ၀ါကျသည် လဒ္ဓဂုဏ်ပြ မဟုတ်, နိဂုံးလည်း မဟုတ်၊ သောတုတို့အား (တရားနာသူ, ဤစာကို လေ့လာသူတို့အား) နည်းပေးလမ်းပြပြုသော စကား သာတည်း၊ ကထိကဿ-ဓမ္မကထိက၏+သဏ္ဌိတိ-ဟောသောအားဖြင့် ကောင်းစွာတည်ခြင်း တည်း၊ ဝါ-တည်တည်တံ့တံ့ ဟောခြင်းတည်း၊ ကထိကသဏ္ဌိတိ-ခြင်း။ [တသ္မာတိ အာဒိ ယထာဝုတ္တာနုသာရေန သောတုနမနုသာသနီဒဿနံ၊ ဧသောတိ ယထာဝုတ္တာကာရေန ကထနာ၊ ကထိကသဏ္ဌိတိတိ ဓမ္မကထိကဿ သဏ္ဌာနံ ကထနဝသေန သမဝဋ္ဌာနံ၊-ဋီကာသစ်။]

ဝဏ္ဏနာ၊ပေ၊ ဒေသေတိ။ ။ဝဏ္ဏနာကို "အတ္ထဝိဝရဏာ, ပသံသနာ ဝါ"ဟု ဋီကာသစ်၌ ၂-နည်းဖွင့်၏၊ ဝဏ္ဏမာတ်၏ ဝိတ္ထာရအနက်, ထုတိအနက်ကိုဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ယာဝတာတို့၏ ကောင်းကြောင်း, ဣတ္ထိပုရိသစသည်တို့၏ လှကြောင်းကို အကျယ်တဝင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ခြင်းကို၊ တစ်နည်း-ချီးမွမ်းခြင်းကို "ဝဏ္ဏနာ"ဟုခေါ်၏၊ ထိုသို့ဝဏ္ဏနာကို မှီသော (ဝဏ္ဏနာကို ပဓာနပြု၍

အနက်နှင့်တကွဖြစ်သောတဲ့ရားကို၊ ဝါ-အနက်နှင့်ပြည့်စုံသောတရားကို၊ နု ဒေသေတိ-ဟောသည်မမည်၊ ပန-အနွယ၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ("ဝုစ္စတိ"ဌ္ဌစပ်) ဝါ-သည်၊ ("ဒေသေတိ"ဌ္ဌစပ်ပါ၊) တထာရူပ်-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ (ယာဂုဘတ္တာဒိ ဝဏ္ဏနာနိဿိတ သဘောရှိသော)၊ ဒေသနံ-ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်တော်မူ၍၊ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိနိဿိတံ-လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသည်ကို မှီသော၊ ဒေသနံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသည်ကိုမှီသော ဒေသနာကို ဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သာတ္ထံ ဒေသေတီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

ပန-ကား၊ ယသ-အကြင်ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒေသနာ-သည်၊ ဧကဗျဉ္ဇနာဒိ ယုတ္တာဝါ-တစ်မျိုးသောသဒ္ဒါ/အစရှိသည်နှင့် ယှဉ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ-အလုံးစုံ သြဋ္ဌဌာန်မရှိသော သဒ္ဒါရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဝိသဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ-အလုံးစုံ စွန့်လွှတ်အပ်သော သဒ္ဒါရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊

ဟောအပ်သော) ဒေသနာသည် ဝင့်မှထွက်ကြောင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းသောကြောင့် သာတ္ထဒေသနာ မဟုတ်။ [နု သော သာတ္ထံ ဒေသေတိ (ဘာ့ကြောင့်နည်း)၊ နိယျာနတ္ထဝိဟရတောတသော ဒေသနာယ၊-ဋီကာ။]

ဧကဗျဉ္ဇနာဒိယုတ္တာဝါ။ ။သိထိလ ဓနိတစသော သဒ္ဒါဆယ်ပါးတွင် တစ်ပါးနှင့်သာဖြစ်စေ, ၂-ပါးနှင့်သာဖြစ်စေ ယှဉ်သောကြောင့် သဒ္ဒါအားဖြင့် မပြည့်စုံ၊ ထိုသို့မပြည့်စုံသော သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်သော ဒေသနာကို "ဧကဗျဉ္ဇနာဒိယုတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ [ဧကဗျဉ္ဇနာဒိယုတ္တာဝါတိ သိထိလာ ဒိဘောဒေသု ဗျဉ္ဇနေသု ဧကပွကာရေနေဝ ဒ္ဝိပွကာရေနေဝ ဝါ ဗျဉ္ဇနေနယုတ္တာဝါ ဒမိဠဘာသာ ဝိယ၊-ဋီကာ။] "ဒမိဠလူမျိုး"ဟု ဣန္ဒိယဌ္ဌ လူတစ်မျိုးရှိ၏၊ ထိုသူတို့၏ ပြောရိုးဘာသာဌ္ဌ ဗျဉ္ဇနဆယ်ပါးနှင့် မပြည့်စုံသောကြောင့် ထိုဘာသာကို ဥပမာပြသည်။ [မြန်မာ့အသံဌ္ဌလည်း ဗျဉ္ဇန ၁၀-မျိုးစုံပါ၏လော။]

သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ။ ။[နိရောဋ္ဌ+နိ+သြဋ္ဌ။] အထက်အောက်နှုတ်ခမ်းတို့ကို မထိစေဘဲ ဌာန်ကရိယာတို့ကို ဖွင့်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် ဝိမုတ္တ အသံချည်းရှိသော ဒေသနာကို "သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ"ဟုဆိုသည်၊ [ဝိဝဋ္ဌကရဏတာယ သြဋ္ဌေ အဖုသာပေတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗတော သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ, ကိရာတဘာသာဝိယ၊-ဋီကာ။] "ကိရာတ"ဟူသည်လည်း ဣန္ဒိယဌ္ဌ လူရိုင်းတစ်မျိုးပင်တည်း။

သဗ္ဗဝိသဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ။ ။"ဝိသဋ္ဌ-လွှတ်အပ်"ဟူသည် "အား"ဟု ရွတ်အပ်သော အသံကဲ့သို့ ဝိသဋ္ဌနိသံတည်း၊ သဒ္ဒါအားလုံးပင် ဝိသဋ္ဌနိသံ ပါနေသောကြောင့် အားလုံးလွှတ်အပ်သော အသံရှိသောဒေသနာကို "သဗ္ဗဝိသဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ"ဟု ဆိုသည်၊ [ဘန္တေကို မြန်မာအများ၏"ဘန်းတော"ဟု ဖတ်ခြင်းမျိုးပင် မဟုတ်ပါလော။.... သဗ္ဗသော (အလုံးစုံသော သဒ္ဒါ၏ပင်) ဝိသဋ္ဌနိယ ယုတ္တတာယ သဗ္ဗဝိသဋ္ဌဗျဉ္ဇနာဝါ, သဝရဘာသာဝိယ၊-ဋီကာ။] "သဝရ"ဟူသည်လည်း လူရိုင်းတစ်မျိုးပင်တည်း။

သဗ္ဗနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာဝါ-အလုံးစုံ နိဋ္ဌဟိတ်သံပါသော သဒ္ဒါရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလုံးစုံ နာခေါင်းသံပါသော သဒ္ဒါရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တသ-ထိုမမ္မကထိကဏ်၊ ဒေသနာ-သည်၊ ("အဗျဥ္ဇနာနာမ ဒေသနာ"မှ ဒေသနာကို ယူ၍ပေးသည်၊) ဒမိဠကိရာတသဝရာဒိမိလက္ခူနံ-ဒမိဠလူမျိုး,ကိရာတလူမျိုး, သဝရလူမျိုးအစရှိသော လူရိုင်းတို့၏၊ (တစ်နည်း) ဒမိဠကိရာတသဝရပါဒသိကမိလက္ခူနံ-မိဠလူမျိုး,ကိရာတလူမျိုး, သဝရလူမျိုး, တောင်ခြေကိုမှီနေသော လူရိုင်းတို့၏၊["သဝရာဒိ"ဟု အာဒိမပါရ၊ ဋီကာသစ်အချို့စာအုပ်တို့၌ "ပါရသိက" ဟုရှိ၏၊"တစ်ဘက်ကမ်းကို မှီနေသော လူရိုင်း"ဟုဆိုလိုဟန်တူသည်။] ဘာသာဝိယ-ဘာသာသည်ကဲ့သို့၊ ဗျဥ္ဇနပါရိပူရိယာ-သဒ္ဒါ၏ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်၏၊ [ဗျဥ္ဇနပရိပူရသ+ဘာဝေါ ဗျဥ္ဇနပါရိပူရီ။] အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အဗျဥ္ဇနာနာမ-သဒ္ဒါနှင့် မပြည့်စုံသော ဒေသနာမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-အနွယကား၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ("ဝုစ္စတိ"ဌ်စပ်) ဝါ-သည်၊ ("ဒေသေတိ"ဌ်စပ်) သိထိလ-လျော့လျော့ရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ ဓနိတဗ္ဗ-တင်းတင်းမာမာရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ ဒီဃရဿ-ဒီဃသဒ္ဒါ, ရဿသဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ ဂရုက-လေးလေးရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ လဟုကဗ္ဗေ-ပေါ့ပေါ့ရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ နိဋ္ဌဟိတ-နိဋ္ဌဟိတ်လည်းကောင်း၊ သမ္ဗန္ဓ-ပုဒ်စပ်၍ရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ ["သမ္ဗန္ဓ"ဟု ဆိုလိုလျက် နိဋ္ဌဟိတ်ကိုချေထားသည်။] ဝေါဝတ္ထိတ-ပုဒ်ဖြတ်၍ရွတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊

သဗ္ဗနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာဝါ။ ။သဒ္ဒါအားလုံးပင် နိဋ္ဌဟိတ်သံ(နာခေါင်းသံ)ပါနေသော ဒေသနာကို "သဗ္ဗနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာ"ဟု ဆိုသည်၊ [သဗ္ဗသော သာနုဿရတာယ သဗ္ဗနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာဝါ, ပါဒသိကာဒိ မိလက္ခဘာသာဝိယ-ဋီကာ။] ပါဒ-တောင်ခြေကို+သယန္တိ နိဿယန္တိ-မှီ၍နေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပါဒသိကာ၊ ထိုသူတို့ကို "မိလက္ခူ"ဟု ခေါ်၏၊ လူရိုင်းတစ်မျိုးပင်တည်း။ ["မိလက္ခူ"သဒ္ဒါသည် လူရိုင်းသာမန်ကို ဟောသောကြောင့် "ပါဒသိက"ဟု ဝိသေသနပြုသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ဥပမာပြုရာ၌ "ဒမိဠဘာသာ, ကိရာတ, သဝရ, ပါဒသိကာဒိ မိလက္ခူဘာသာ"ဟု လေးမျိုးပြသောကြောင့် ဥပမေယျ၌လည်း "ဧကဗျဥ္ဇနာဒိယုတ္တာ, သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဥ္ဇနာ, သဗ္ဗဝိသဋ္ဌဗျဥ္ဇနာ, သဗ္ဗနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာ"ဟု ၄-မျိုးရှိရသည်၊ ထို ဗျဥ္ဇနာ ၄-မျိုးကို ဘာသာ ၄-မျိုးနှင့် အစဉ်အတိုင်းတွဲ၍ ဋီကာဖွင့်သည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "သဗ္ဗဝိသဋ္ဌနိဋ္ဌဟိတဗျဥ္ဇနာဝါ" ဟုလည်းကောင်း, "သဝရာဒိမိလက္ခူနံ"ဟုလည်းကောင်း ဥပမေယျ ၃-မျိုး, ဥပမာ ၃-မျိုး သာရှိ၏၊ ထိုသို့ရှိရာ၌ ဋီကာဖွင့်နှင့် မညီ-ဟု မှတ်ပါ။

သိထိလ ဓနိတဗ္ဗ။ ။ဤသိထိလ ဓနိတစသော ဗျဥ္ဇနဆယ်မျိုး၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဒ္ဒါကျမ်းလေ့လာပြီးသူတို့အတွက် ထင်ရှားပြီးဖြစ်၏၊ ဝိနည်းပရိဝါ ကမ္မဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌လည်း အကျယ်ပြတား၏၊ ပခုက္ကနိဿယသစ်၌လည်း ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော် အကျယ်ဆုံးဖြတ်ပြီး ရှိလေ၏။

ဝိမုတ္တံ–ဌာန်, ကရိဏ်းတို့ကိုမပိတ်ဘဲ လွတ်၍ရှိတ်အပ်သော သဒ္ဒါလည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဒသဓာ–ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာ–အကျွန်ုရာကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တပ္ပါဒ်၏၊ ပဘောဒေါ–အပြားသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ–သို့၊ ဝုတ္တံ–ရှေးဆရာတို့ ဆိုအပ်ပြီးသော၊ ဒသဝိဓံ–ဆယ်ပါးအပြားရှိသော၊ ဗျာပုနံ–သဒ္ဒါကို၊ အမဂ္ဂေတွာ–မချေဖျက်မူ၍၊ ပရိပုဏ္ဏဗျာပုနမေဝ–ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော သဒ္ဒါရှိသည်ကိုသာ၊ ကတွာ,ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော သဒ္ဒါရှိသည်ကိုသာပြု၍ တရားတော်ကို ဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သဗျာပုနံ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ကေဝလပရိပုဏ္ဏန္တိ ဧတ္ထ–ဟူသော ဤပါဋိဋ္ဌ၌၊ ကေဝလန္တိ–ကေဝလ်ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ သကလာဓိဝစနံ–အလုံးစုံကိုဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ပရိပုဏ္ဏန္တိ–ပရိပုဏ္ဏံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အနူနာဓိကဝစနံ–အလိုအပို မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုဟောသော

ဒသဓာ ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာ။ ။အတ္တံ ဗျာပုယန္တီတိ ဗျာပုနာနိ၊ အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် အကျွန်ုရာပုဒ်တို့ကို "ဗျာပုန"ဟုခေါ်၏၊ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ စိတ်ကို "ဗုဒ္ဓိ"ဟု ခေါ်၏၊ ဗျာပုနာနံ–အကျွန်ုရာပုဒ်တို့ကို+ဥပ္ပါဒိကာ–(ရွက်ဆိုသောအားဖြင့်) ဖြစ်စေတတ်သော+ဗုဒ္ဓိ–အသိစိတ်တည်း၊ ဗျာပုနဗုဒ္ဓိ–စိတ်၊ "ဒသဓာ ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာ ပဘောဒေါ–ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့် အကျွန်ုရာတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်၏ပြားခြင်း ဖြစ်၏"ဟုဆိုသဖြင့် "ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဒ္ဒါများလည်း သိထိုလ ဓနိတစသောအားဖြင့် ဆယ်ပါးပြား၏"ဟု ဆိုလိုသည်။

ဋီကာ။ ။ဒသဓာတိ ဧဝံ သိထိလာဒိဝသေန ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာ အကျွန်ုပ္ပါဒက စိတ္တသဒ္ဒသပ္ပကာရေန (ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့်) ပဘောဒေါ၊ သဗ္ဗာနိဟိ အကျွန်ုရာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ယထာဓပ္ပေတတ္ထံ ဗျာပုနတော ဗျာပုနာနိစ။ [ဋီကာသစ်၌ကား ဤနည်းအပြင် "ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာဝါ ကာရဏာဘူတာယ ဗျာပုနာနံ ဒသဓာ ပဘောဒေါတိပိ ယုဇ္ဇတိ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ ပရိဝါရ ကမ္မဝဂ္ဂ, ဝိမတိဋီကာအတိုင်းပင်တည်း၊ ထိုအလို "ဗျာပုနဗုဒ္ဓိယာ–ကြောင့်၊ ဗျာပုနာနံ–တို့၏၊ ဒသဓာ ပဘောဒေါ ဟောတိ"ဟု အနက်ပေးပါ။]

အမဂ္ဂေတွာ။ ။"အဝိလေခေတွာ (မချေဖျက်မူ၍) အဝိနာသေတွာ အဟာပေတွာ (မယုတ်လျော့စေမူ၍) ဣတိ အတ္ထော"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ မယုတ်လျော့စေခြင်းကိုပင် "ပရိပုဏ္ဏဗျာပုနံ ကတွာ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား "ဘုရားရှင်သည် ဂါထာတစ်ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ, တစ်ဝါကျကိုဖြစ်စေ သိစေလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံအောင် ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းပြည့်စုံသောသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူသည်"ဟူလို။

ကေဝလ်။ ။ကေဝလသဒ္ဒါသည် "ယေဘုယျတာ ဗျာဓိသေသု"စသော အဘိဓာန် (၇၈၆)အနက်တို့တွင် အနဝသေသ (အကြွင်းမရှိ, အလုံးစုံ)အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ "သကလာဓိဝစနံ"ဟု မိန့်သည်။ [သဟ+ကလေန ယံဝတ္တတိတိ သကလ်–အစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော အပေါင်း (အားလုံးစုံ)။]

သဒ္ဒါတည်း၊ [အနုနာဓိကဘာဝဟု ဆိုလိုကျက် ဘာဝပွဓာနကြောင့်] [တစ်ပုဒ်စီဖွင့်ရာ၌ အဓိပ္ပါယ်ကြဲနေသည့်အတွက် ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ဣဒံ ဝုတ္တံ" စသည်ကိုမိန့်၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ, ဟောတိခ်က, ဂုဏ္ဍတ်ဖေါ်ပြ, ပိဏ္ဍတ္ထ၊ (နိယာမ်)] ဣဒံ (ပိဏ္ဍတ္ထဇာတ်)–ဤ အပေါင်းဖြစ်သော အနက်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) သကလပရိပုဏ္ဏမေဝ–အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော ဒေသနာကိုသာ၊ ဒေသေတိ–ဟောတော်မူ၏၊ အပပရိပုဏ္ဏာ–ထက်ဝန်းကျင် မပြည့်စုံသော၊ ဧကဒေသနာပိ–တစ်ပါးသော ဒေသနာသည်လည်း၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဋီကာသစ်၌ "ဧကဒေသနာပိ–တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်လည်း"ဟု ရှိ၏၊ အပရိပုဏ္ဏာ၌ စပ်စေလို ဟန်တူသည်။] ဣတိ–ဤအပေါင်းဖြစ်သော အနက်ရှိသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဥပနေတဗ္ဗ အပနေတဗ္ဗသ–ကပ်၍ဆောင်ယူထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်, ပယ်ရှားထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧကဝလပရိပုဏ္ဏာနိ-ဧကဝလပရိပုဏ္ဏံဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏။

ပရိပုဏ္ဏံ။ ။သဗ္ဗသော+ပုဏ္ဏံ၊–ဋီကာ၊ ပရိကို "သဗ္ဗသော"ဟု ဖွင့်သည်၊ အဘိဓာန် (၁၁၇၅)အနက်တို့တွင် ပရိ၏ သမ္ပန္နအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ "ထက်ဝန်းကျင်+ပြည့်စုံ"ဟူသည် အလျှော့လည်း မရှိခြင်း, အပိုလည်း မရှိခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အနုနာဓိကဝစန"ဟု အဓိပ္ပါယတူ ဖွင့်သည်။

အနုနာဓိက။ ။ဥုနံစ–ယုတ်လျော့သော (လိုနေသော)သဒ္ဒါလည်း၊ အဓိကံစ–ပိုနေသော သဒ္ဒါလည်း၊ ဥုနာဓိကံ–ဒ္ဒါ၊ နတ္ထိ+ဥုနာဓိကံ ဇတိသဟတိ အနုနာဓိကာ (ဒေသနာ)၊ [ပါဠိတော်၌ "သော ဓမ္မ ဒေသေတိ"ဝယ် ဓမ္မ၏ ဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့် "အနုနာဓိကာ ဓမ္မော"ဟုလည်း ဖြစ်နိုင်၏။]

မလျှော့မပိုပုံ။ ။ရည်ရွယ်အပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏ မပြည့်စုံဖြစ်နေခြင်းကို "လျှော့" ဟု ဆိုရ၏၊ ထိုသို့ အလျှော့မရှိသည်ကို "အနုနဒေသနာ"ဟုဆိုရသည်၊ ထို ရည်ရွယ်အပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်အဓိပ္ပါယ် ပါနေခြင်းကို "အဓိက"ဟု ဆိုရ၏၊ ထိုသို့ မပါခြင်းကို "အနဓိကဒေသနာ"ဟု ဆိုရသည်။ [ယခုတွဲ ဒေသိတော, တသ သာဓကတ္တာ အနုနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ တဒ္ဓိဝုရသ္သပန အသာဓကတ္တာ အနဓိကတာ။]

တစ်နည်း။ ။ဤဒေသနာနှင့်ဆိုင်သော ဖြူစင်သော ကောင်းမြတ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျန်နေသေးလျှင် ထည့်သွင်းကပ်ဆောင်ရပေလိမ့်မည်၊ ဒေသနာတော်အတွင်း၌ ငြစ်ညှိမ်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ပါနေလျှင်လည်း ထိုအနက်ကို စွန့်ပယ်ရပေလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ထည့်သွင်းဖွယ် မရှိသောကြောင့် အနုနဒေသနာဖြစ်၏၊ ထိုသို့ စွန့်ပယ်စရာ မရှိသောကြောင့်လည်း အနဓိက ဒေသနာဖြစ်သည်။ [ဥပနေတဗ္ဗသ္မိံ ဝေါဒါနတ္ထာသ အဝုတ္ထာသ အဘာဝတော အနုနတာ, အပနေတဗ္ဗသ္မိံ သံကိလေသတ္ထာသ ဝုတ္ထာသ အဘာဝတော အနဓိကတာ၊–ဋီကာသစ်။]

ပရိသုဒ္ဓန္တိ-ကား၊ နိရုပက္ကိလေသံ-ဥပက္ကိလေသမရှိအောင်၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဟု စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင် ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ဤတရားဟောခြင်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ လာဘံဝါ-ရအပ်သော သာမညလာဘ်ကိုသော်လည်း၊ လဘိဿာမိ-ရလိမ့်အံ့၊ သက္ကာရံဝါ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘ်ကိုသော်လည်း၊ လဘိဿာမိ-ရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဒေသေတိ-ဟောဏ်၊ တဿ-ထို ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒေသနာ-ဒေသနာသည်၊ အပရိသုဒ္ဓါ-ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော ဒေသနာမဟုတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-အဖို့တစ်ပါး ကား၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ဝါ-သည်၊ လောကာမိသနိရပေက္ခော-လောကအာမိသတို့၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိတော် မမူသည်၊ ဟိတဖရဏေန-စီးပွားဖြင့် သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ဖြန့်တတ်သော၊ မေတ္တာဘာဝနာယ-မေတ္တာဘာဝနာဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မုဒုဟဒယော-

---

ပရိသုဒ္ဓံ။ ။"ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်(အားလုံးစုံ)+သုဒ္ဓ-စင်ကြယ်"ဟူသည် လောကအာမိသကို ငဲ့သော တဏှာ သံကိလေသ (အညစ်အကြေး)မှ စင်ကြယ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "နိရုပက္ကိလေသံ"ဟု အနက်ဖွင့်၍ "ယောဟိ"စသည်ဖြင့် နိရုပက္ကိလေသဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြသည်။

လောကာမိသနိရပေက္ခော။ ။အာမသီယန္တေ-တဏှာဖြင့် ငါ့ဟာ ငါ့ဟာဟု သုံးသပ်အပ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာမိသာ၊ လောကေဟိ-လူအများတို့သည်၊ (သတ္တဝါအများတို့သည်)+အာမိသာ-သုံးသပ်အပ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့တည်း၊ လောကာမိသာ-တို့၊ နတ္ထိ+အပေက္ခာ ယဿာတိ နိရပေက္ခော၊ လောကာမိသေသု+နိရပေက္ခော လောကာမိသနိရပေက္ခော။

ဟိတဖရဏေန။ ။"ဟိတဖရဏေနာတိ ဟိတူပသံဟာရေန မေတ္တာဘာဝနာယ ကရဏဘူတာယ မုဒုဟဒယော"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤအလို "ဟိတဖရဏေန-စီးပွားဖြင့် သတ္တာတို့အပေါ်၌ ဖြန့်တတ်သော၊ မေတ္တာဘာဝနာယ-ကြောင့်"ဟု ပေး၍ "မုဒုဟဒယော"၌စပ်ပါ၊ ဟိတဖရဏေနနှင့် မေတ္တာဘာဝနာယလည်း လိန်မတူသော ဝိသေသန ဝိသေသျဟု မှတ်ပါ။ ["ကရဏဘူတာယ"ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ "ကာရဏဘူတာယ"ဟု ထင်သည်၊ မေတ္တာဓာတ် ခံရှိသူသည် နှည့်သောစိတ်ရှိ၏၊ ထိုစိတ်ဖြစ်တိုင်းကား မေတ္တာသည် အမြဲမယှဉ်နိုင်၊ ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပေသည်၊ ယှဉ်ခိုက်၌ ကရိဏား, မယှဉ်ခိုက်၌ ဟိတ်ဟု ခွဲပါ။]

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ကား "ဟိတဖရဏေနာတိ ဟိတတော ဖရဏေန ဟိတူပသံဟာရေန ဝိသေသနဘူတေန"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို "ဟိတဖရဏေန-အစီးအပွားအားဖြင့်+ဖြန့်သဖြင့်"ဟု ကြိယာဝိသေသန ပေးရလိမ့်မည်၊ ကြိယာဝိသေသနဖြစ်လျှင်လည်း ဒေသေတိ၌ စပ်ရလိမ့်မည်၊ သို့သော် ဟိတဖရဏနှင့် မေတ္တာဘာဝနာသည် သဘောတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာ၏ လက္ခဏာရသကို ပြရာ၌ "ဟိတာကာရပဝတ္တိလက္ခဏာ မေတ္တာ, ဟိတူပသံဟာရရသာ"ဟု အဋ္ဌသာလိနီ၌ ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ ဟိတဖရဏနှင့် မေတ္တာဘာဝနာကို အရက္ခဲအောင်ဖွင့်ခြင်းကို စဉ်းစားပါ။

နည်းသော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေန-သံကိလေသဝဋ္ဋဒုက္ခမှ လုယက်ကယ်တင်ခြင်းသဘော၌ ကောင်းစွာတည်သော၊ စိတ္တေန-စိတ်တော်ဖြင့်၊ ဒေသေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ဝါ-ထိုသို့ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝ၌ ကောင်းစွာတည်သော စိတ်တော်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ-ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတီဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

ပန-ကား၊ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီတိ ဧတ္ထ-ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အယံ ဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒေါ-ဤဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒါကို၊ ဝါ-သည်၊ ဒါနေ-ဒါနလည်းကောင်း၊[ဣတိ၌စပ်။] ဝေယျာဝစ္စေ-ဝေယျာဝစ္စလည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိကာပဒသီလေ-၅-ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သီလလည်းကောင်း၊ အပ္ပမညာသု-အပ္ပမညာတို့လည်းကောင်း၊ မေထုနဝိရတိယံ-မေထုန်မှရှောင်ကြဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သဒါရသန္တောသေ-မိမိမယားဖြင့် တင်းတိမ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိရိယေ-ဝိရိယလည်းကောင်း၊ ဥပေါသထင်္ဂေသု-ဥပုသ်အင်္ဂါတို့လည်းကောင်း၊ အရိယမဂ္ဂေ-အရိယမဂ်လည်းကောင်း၊ သာသနေ-သာသနာတော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေသု အတ္ထေသု-ဤအနက်တို့၌၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဝါ-ထင်ရှား၏။

ဟိ-ချဲ့၊ [ဣမသ္မိဉ္စိမှ ဟိကိုယူ၍ ပေးသည်။] ကိံ တေဝတ်၊ပေ၊ မဟာဝိမာနန္တိ-ဟူသော၊ ဣမသ္မိं ပုဏ္ဏကဓာတကေ-ဤ ပုဏ္ဏကဓာတ်၌၊ ဒါနံ-ဒါနကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ- မြတ်သောအကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ-သူမြတ်တို့၏ အကျင့်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊

ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေန။ ။ရာဂဒိလုပဓာတ်သည် (ဥလ္လမ္ပန) လုယက်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ၊ ရေနစ်နေသူကို အလုအယက် ကယ်တင်ရသကဲ့သို့ အလုံးစုံသော ကိလေသာမှ လည်းကောင်း, သံသရာဝဋ္ဋမှလည်းကောင်း, ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်ရခြင်းလည်း မကယ်တင်လျှင် နစ်မြုပ်သွားမည်ဖြစ်သောကြောင့် အလုအယက် ကယ်တင်ရခြင်းမျိုးပင်တည်း၊ ထိုကဲ့သို့ သံကိလေသာနှင့် ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ လွတ်သင့်သူကို မလွတ်မနေ(မရမနေ) အားကြိုးမာန်တက် ကယ်လိုခြင်းကို "ဥလ္လမ္ပနသဘာဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤစကားဖြင့် ကရဏာ၏အလိုကိုပြသည်။ ["ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ အနုကမ္ပံ (ကရဏံ) ဥပါဒါယ"နှင့် သဘောတူတည်း။]

ဋီကာ။ ။ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေနာတိ သကလသံကိလေသတော, ဝဋ္ဋဒုက္ခတောစ ဥဒ္ဓရဏာကာရာဝဋ္ဋိတေန စိတ္တေန၊ ကရုဏာဓိပ္ပါယေနာတိ အတ္ထော၊ ဥလ္လမ္ပတေ ဥလ္လမ္ပနံ၊ ဥလ္လမ္ပနံစ+တံ+သဘာဝေါစာတိ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝေါ၊ တသ္မိं+သဏ္ဌိတံ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတံ (စိတ္တံ)။

မှတ်ချက်။ ။ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ "သာတ္ထံ၊ပေ၊ ပရိသုဒ္ဓံ"ပုဒ်တို့ကို "ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ"၌စပ်၏၊ ဤ၌ကား "သာတ္ထံ ဒေသေတိတိ ဝုစ္စတိ, သဗ္ဗညူနံ ဒေသေတိတိ ဝုစ္စတိ၊ပေ၊ ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ ဒေသေတိတိ ဝုစ္စတိ"ဟု သာတ္ထံစသည်ကို ဒေသေတိ၌ စပ်ဖို့ရန် ဖွင့်ပြသည်၊ ထိုသို့ ၂-မျိုး ဖွင့်ပြရခြင်းမှာလည်း ထိုထို ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆောင်လာခဲ့သည့် အတိုင်း ဖွင့်ပြရခြင်းဟု မှတ်ပါ။

("ဝိဓုရပဏ္ဍိတေနစ ဝရဏနာဂရာဇေနစ"ဟု ကတ္တားထည့်၊) နာဂ–နဂါးမင်း၊ (ဝရဏနဂါးမင်းကို ခေါ်သည်)၊ တေ–သင်၏၊ ဝတံ–အကျင့်သည်၊ ကိံ–အဘယ်ပါနည်း၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်သည်၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏အကျင့်သည်၊ ကိံ ပန–အဘယ်ပါနည်း၊ ဣဒ္ဓိ(ဣဒ္ဓိ)–နတ်တန်ခိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဇုတိ(ဇုတိ)–အရောင်အဝါသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–အာနုဘော်သည်လည်းကောင်း၊ ဗလဝိရိယူပပတ္တိ–ခွန်းအားဗလ, လုံ့လဝိရိယ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တေ–၏၊ ဣဒ္ဓ မဟာဝိမာနံ–ဤ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ဗိမာန်သည်လည်းကောင်း၊ အယံ ဝိပါကော–ဤအကျိုးသည်၊ သုစိဏ္ဏသ–ကောင်းစွာ ပြုကျင့်အပ်ခဲ့သော၊ ကိဿ–အဘယ်ကောင်းမှု၏၊ (ဝိပါကော–အကျိုးပါနည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ မေးပြီ။)

ဓီရ–သုခမိန်၊ (ဝိဓုရသုခမိန်ကို ခေါ်သည်)၊ အဟဋ္ဌ–အကျွန်ုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘရိယာစ–အကျွန်ုပ်၏ ဇနီးသည်လည်းကောင်း၊ မနုဿလောကေ–လူ့ပြည်၌၊ (လူ့ဘဝတုန်းက)၊ ဥဘော–၂ ယောက်လုံးတို့သည်၊ သဒ္ဓါ–တမလွန်ပစ္စုပ္ပန်, အကျိုးကံကို အမှန်ယုံကြည်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဒါနပတိ–အလှူရှင်တို့သည်၊

ဝတံ။ ။ဣတော ပဋ္ဌာယ ဒဿာမိ–ဤနေ့မှစ၍ ပေးလှူအံ့၊ ဇဝဋ္ဌဒဿာမိ–ဤပုံဤနည်း ပေးလှူအံ့၊ ဣတိ သမာဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန ဒါနံ ဝတံ–ဤသို့ စိတ်၌ ဆောက်တည်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒါနသည် ဝတမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။သက္ကတ၌ ဘူဝါဒိစုရာဒိ "ဝြ"ဓာတ် သင်္ခါရအနက် ဂတိအနက်ဟော, ဃ(ဃ် အနုဗန္ဓရှိသော အ)ပစ္စည်း၊ ဇကို တပြု၍၊ "ဝြတ"ဟုဖြစ်၏၊ ပါဠိ၌ "ဝတ"ဟု ဖြစ်သည်၊ ဝဇီယတေ–ပြုပြင်အပ်၏၊ (ပြုပြင်သောအားဖြင့် ကျင့်အပ်၏၊) ဣတိ ဝတံ၊ ဤသို့ "ဝြ"ဟု ရိုးရှေးရှိသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲသောအခါ "သီလတမ္ဗ"ဟု ပျောက်သော ရ်အစား ဒွေဘော်လာရသည်၊ အဘိဓာနပဒီပိကာသူစီဋ္ဌကား ဝတုဓာတ် ကြဲ့လေသည်၊ ထိုအလို "ဝတ္ထိ ယတေတိ ဝတံ–ကျင့်အပ်ပြီးသောကြောင့် ဝတမည်၏"ဟု ပြုပါ။

ဗြဟ္မစရိယံ။ ။ပဏ္ဍိတပညတ္တာတာယ (စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းမှု၏ ပညာရှိတို့ ပညတ်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) သေဋ္ဌေန ဗြဟ္မံ, ဗြဟ္မာနံဝါ သေဋ္ဌာနံ စရိယန္တိ ဗြဟ္မစရိယံ ဒါနံ၊–ဋီကာ။ [ဗြဟ္မံ+စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်၊ ဗြဟ္မာနံဝါ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ–သူမြတ်တို့၏ အကျင့်။]

ဣဒ္ဓိ၊ပေ၊ ပတ္တိ။ ။[ဣန္ဒဝဇိရာ စသည်ရောသော ဥပဓာတိဂါထာဖြစ်၍ ဆန်းကြောင့် "ဒ္ဓိ–တိ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဣဒ္ဓိ ဇုတိပုဒ်ရင်း။] ဣဒ္ဓိတိ ဒေဝိဒ္ဓိ၊ ဇုတိတိ ပဘာ, အာနုဘာဝေါ၊ ဗလဝိရိယူပပတ္တိတိ ဇဝံ မဟတာ (ဤမျှ ကြီးမားသော) ဗလေနစ ဝီရိယေနစ သမန္နာဂမော၊–ဋီကာ၊ ဥပပတ္တိကို "သမန္နာဂမော–ပြည့်စုံခြင်း"ဟု ဖွင့်သည်။ ["နာဂ"သည် ဝိဓုရသုခမိန်က ဝရဏနဂါးမင်းကိုခေါ်သော အာလုပ်။]

သုစိဏ္ဏသ။ ။စရိယိတ္ထာတိ စိဏ္ဏံ, သမ္မာ+စိဏ္ဏံ သုစိဏ္ဏံ၊ မဇ္ဈေရကိုလည်းကောင်း, လောဘစသည်ကိုလည်းကောင်း နှိမ်သောအားဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သောကြောင့် ဒါနကိုပင် "သုစိဏ္ဏ"ဟု ဆိုသည်။ [မစ္ဆရိယလောဘာဒီ နိဂ္ဂဏှာနေန သုစိဏ္ဏသ၊–ဋီကာ။]

အဟုမှာ–ဖြစ်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ တဒါ–လူ့ပြည်ဝယ်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မေ–အကျွန်၏၊ ဃရံ–အိမ်သည်၊ သြပါနဘူတံ–ရေဆိပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ အာသိ–ဖြစ်ပါပြီ၊ သမဏာ ဗြာဟ္မဏာစ–ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်လည်း၊ သန္တ္တပ္ပိတာ–ကောင်းစွာနှစ်သက်ရောင့်ရဲပါကုန်ပြီ။ [“သမဏာဗြာဟ္မဏာစ–တို့ကိုလည်း၊ သန္တ္တပ္ပိတာ–ကောင်းစွာနှစ်သက်ရောင့်ရဲစေအပ်ပါကုန်ပြီ”ဟု ရှေးကပေးကြသည်။]မေ–အကျွန်ုပ်၏၊ ဝတံ–အကျင့်သည်၊ တံ–ထို ဒါနသာတည်း၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်သည်၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏အကျင့်သည်၊ တံ ပန–ထို ဒါနသာတည်း၊ ဣဒ္ဓိ၊ပေ၊ မေ–၏၊ပေ၊ တသ–ထိုကောင်းမှု၏၊ (ဝိပါကော–အကျိုးပါတည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ ဖြေဆိုပြီ။)

ကေန ပါဏိ ကာမဒေါ၊ပေ၊ ဣဒ္ဓေတိတိ–ဟူသော၊ ဣမသ္မိံ အကုံရပေတဝတ္ထုမှိ–ဤ အကုံရပေတာဝတ္ထု၌၊ ဝေယျာဝေစ္စံ–ဝေယျာဝေစ္စကို၊ ဝါ–ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကောင်းမှုကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ပြီ။ [ကေန–အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့်၊ တေ–သင်၏၊ ပါဏိ–လက်သည်၊ ကာမဒေါ–အလိုရှိအပ်သောဝတ္ထုကို ပေးနိုင်ပါသနည်း၊ ကေန–ကြောင့်၊ ပါဏိ, မဓုသဝေါ–ချိုမြိန်သောအရသာကို ယိုချနိုင်ပါသနည်း၊ ကေန ဗြဟ္မစရိယေန–အဘယ် မြတ်သောအကျင့်

ဒါနပတိ။ ။ဒါနသ+ပတိနော ဒါနပတိ၊ “ဒါသဒါန–မိမိအသုံးထက် အညံ့ကိုပေးခြင်း, သဟာယဒါန–မိမိအသုံးနှင့် အတန်းတူဝတ္ထုကို ပေးခြင်း, သာမိဒါန–မိမိအသုံးထက် သာလွန်ကောင်းမွန်သောဝတ္ထုကို ပေးခြင်း”ဟု ဒါန ၃–မျိုးရှိ၏၊ ထိုသူတို့ကား သာမိဒါနရှင်များ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဒါနပတိကို “ဒါနသာမိနော”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်ဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ် အလှူခံ၊ဒါနခံ အမြဲပျော်နေကြသောကြောင့် “ဒါနပတိ”ဟု ခေါ်ဟန်တူသည်။

သြပါနဘူတံ။ ။[အဝပိဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သြပါန်–ငုံ၍လက်ဖြင့်ခတ်၍ သောက်နိုင်ရာရေဆိပ်၊ သြပါနံ ဝိယာတိ သြပါန်–လူအများသောက်ရာ ရေဆိပ်ကဲ့သို့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အများ၏ အလှူခံရာဖြစ်သည်။] သြပါနဘူတန္တိ ဥဒကတိတ္ထမိဝ ဘူတံ၊ ဓီရာတိ သော (ထိုနဂါမင်းသည်) ဝိဓုရပဏ္ဍိတ် အာလပတိ၊–ဋီကာသစ်။]

ကေန ပါဏိ၊ပေ၊ သဝေါ။ ။ဤ ၂–ပါဒသည် ပေတဝတ္ထုပါဠိတော်၌ မပါ၊ “ကိံ သိလော ကိံ သမာစာရော, ရောရဝသ္မိံ ပုရေ တုဝံ”နောက်၌ “ကေန တေ ဗြဟ္မစရိယေန, ပုညံ ပါဏိမှိ ဣဒ္ဓေတိ”ဟု ရှိသည်၊ နောက်ဆရာတို့က “တေန ပါဏိ ကာမဒေါ”စသော အဖြေကိုကြည့်၍ “ကေန ပါဏိ ကာမဒေါ”စသော ၂–ပါဒကို ထည့်ကြဟန်တူသည်။

တေန ပါဏိစသည်။ ။တေန ပါဏိ ကာမဒေါတိ တေန ပရဒါန ပကာသနေန (ထိုသို့ သူတစ်ပါး၏ဒါနကို ထင်ရှားပြတတ်သော) ပရေန ကတသ ဒါနသ သက္ကစ္စံ အနုမောဒနမတ္တေန ဟေတုနာ၊ပေ၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဒါယီ ကာမဒေါ ဟောတိ၊ မဓုသဝေါတိ

ကြောင့်၊ တေ–၏၊ ပါဏိမိ–လက်၌၊ ပုည–ကောင်းမှု၏အကျိုးသည်၊ ဣဒ္ဓေတိ–ပြည့်စုံပါသနည်း၊ (ဣတိ–ဤသို့မေးပြီ) တေန–ထို ဝေယျာဝစ္စဟူသော ကောင်းမှု ကြောင့်၊ မေ–အကျွန်ုပ်၏၊ ပါဏိ–သည်၊ ကာမဒေါ–ပါ၏၊ တေန–ကြောင့်၊ မေ ပါဏိ, မဓုသဝေါ–ပါ၏၊ တေန ဗြဟ္မစရိယေန–ထို ဝေယျာဝစ္စဟူသော ဗြဟ္မစရိယကြောင့်၊ မေ–၏၊ ပါဏိမိ–လက်၌၊ ပုည, ဣဒ္ဓေတိ–ပါ၏၊ (ဣတိ–ဤသို့ ဖြေဆိုပြီ)။]

ဧဝံ ခေါ တံ၊ပေ၊ အဟောသိတိ–ဟူသော၊ ဣမသ္မိံ တိတ္တိရဇာတကေ–ဤ တိတ္တိရဇာတ်၌၊ ပဠူသိက္ခာပဒသီလ–ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်သီလကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–မြတ်သောအကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏အကျင့်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ဧဝံ ခေါ–ဤလျှင်၊ တိတ္တိရိယံနာမ–တိတ္တိရိယမည်သော၊ (ခါမင်းသည် ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တိတ္တိရိယမည်သော၊) တံ ဗြဟ္မစရိယံ–ထို မြတ်သောအကျင့်ဟူသော ငါးပါးသောသီလသည်၊ ဝါ–ထိုသူမြတ်တို့၏အကျင့်ဟူသော ငါးပါးသီလသည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ။]

မဓုရရသဝိသေသန္ဒကောပေ၊ ဣဒ္ဓိတဝတ္ထုဝိသေသနတော ဇာတောပေ၊ ပုညဖလဟိ ဣဒ ဥတ္တရပဒ လောပေန ပုညန္တိ အဓိပ္ပေတံ၊–အကုံရပေတဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ။ [ဋီကာသစ်၌ တစ်မျိုးဖွင့်လေ၏၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်ရှိပြီးဖြစ်၍ စဉ်းစားပါ။]

ဝေယျာဝစ္စံ။ ။"အကုံရပေတဝတ္ထု"ဟု ပေတဝတ္ထုပါဠိတော် ဥပရိ၀ဂ္ဂ, ၉–သုတ်၌ရှိ၏၊ အကုံရသည် ပေတမဟုတ်ပါ၊ ထိုသုတ်ဝယ် အသယှသူဌေး၏ ဒါနခ်ီ တာဝန်ဆောင်သူက ပြိတ္တာဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြသောကြောင့် ပေတဝတ္ထု၌ ပါဝင်နေရသည်၊ အမှန်မှာ အကုံရသည် တာဝတိံသာ၌ဖြစ်သော နတ်ပင်တည်း၊ အသယှသူဌေး၏ အိမ်အနီး၌ အပ်ချုပ်သမားသည် သူဌေး၏အလှူကို ခံယူဖို့ရန်လာကြသူတို့က အလှူအိမ်ကို မေးသောအခါ လက်ကိုမြှောက်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ညွှန်ပြခဲ့၏၊ ထိုကောင်းမှုကိုပင် "ဗျာဝဋ္ဌသ+ဘာဝေါ ဝေယျာဝစ္စံ"နှင့်အညီ အလှူ၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှုဖြစ်သောကြောင့် "ဝေယျာဝစ္စ"ဟု ဆိုပါသည်၊ ထို ဝေယျာဝစ္စသည်ပင် "မြတ်သောအကျင့်, မြတ်သူတို့၏အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် "ဗြဟ္မစရိယ"အမည်ပေသည်၊ ထို ဝေယျာဝစ္စကြောင့် ထိုအပ်ချုပ်သမားသည် ရက္ခစိုးနတ်ဖြစ်၏၊ ထို နတ်၏အကဲ့အညီကြောင့် အကုံရသူဌေးလည်း လှူ၍မကုန်နိုင်အောင် ပေါများလေသည်။

တိတ္တိရိယံနာမ။ ။တိတ္တိရေန–ခါမင်းသည်၊ ဘာသိတံ–ဟောအပ်သော ငါးပါးသီလတည်း၊ တိတ္တိရိယံ–သီလ၊ ခါ, မျောက်, ဆင်ဟူသော အဖေါ် ၃–ဦးတွင် ခါသည် အသက်အကြီးဆုံးဖြစ်၍ ထိုခါကို အရိုအသေပြုကြသော မျောက်နှင့်ဆင်တို့အား ငါးပါးသီလ၌တည်စေ၍ မိမိလည်း ငါးပါးသီလ၌ တည်သည်၊ စုတေသောအခါ ၃–ဦးလုံးပင် သုဂတိသို့ရောက်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ငါးပါးသီးလကို ဗြဟ္မစရိယဟု မိန့်တော်မူသည်။ [စူဠဝဂ္ဂ, သေနာသနက္ခန္ဓက ပါဠိတော်။]

တံ ခေါ် ပန မေ၊ပေ၊ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာတိ–ဟူသော၊ ဣမသ္မိं မဟာ ဂေါဝိန္ဒသုတ္တေ–ဤ မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ်၌၊ စတသော–လေးပါးကုန်သော၊ အပ္ပမညာ ယော–အပ္ပမညာတို့ကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–မြတ်သောအကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏ အကျင့်ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ–ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ပဠေ–ပဠေ၊ မေ–ငါ၏၊ တံ ဗြဟ္မစရိယံ–ထိုမြတ်သောအကျင့်ဟူသော အပ္ပမညာလေးပါးသည်၊ ဝါ–ထို မြတ်သူတို့၏အကျင့်ဟူသော အပ္ပမညာလေးပါးသည်၊ နိဗ္ဗိဒါယ–ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ငြီးငွေ့ ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ငြီးငွေ့ကြောင်း ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ် အကျိုးငှာ)၊ နေဝ(သံဝတ္တတိ)–မဖြစ်၊ ဝိရာဂါယ–ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ မတပ်မက်ခြင်းအကျိုး ငှာ၊ (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ မတပ်မက်ကြောင်း မဂ်အကျိုးငှာ)၊ နှ (သံဝတ္တတိ)၊ နိရောဓာယ– ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ချုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ)၊ နှ(သံဝတ္တတိ)၊ပေ၊ ယာဝ ဒေဝဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ-ဗြဟ္မလောကဘ်၌ ဖြစ်ခြင်း တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာ၊ (သံဝတ္တတိ)။

ပရေ၊ပေ၊ ဘဝိဿာမာတိ–ဟူသော၊ ဣမသ္မိं သလ္လေခသုတ္တေ–ဤ သလ္လေခ သုတ်၌၊ မေထုနဝိရတိ–မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ– အပ်ပြီ။ [ပရေ–အခြားသူတို့သည်၊ အဗြဟ္မစာရီ–မမြတ်သော မေထုန်အကျင့်ကို ကျင့်သူတို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ–ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ မယံ–ငါတို့သည်၊ ဇေ့ဌ–ဤအရာ၌၊ ဗြဟ္မစာရီ–မြတ်သော မေထုနဝိရတိအကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿာမ– ဖြစ်ကုန်အံ့။]

မယဉ္စ၊ပေ၊ နှ မိယရေတိ–ဟူသော၊ မဟာဓမ္မပါလဇာတကေ–မဟာဓမ္မပါလ ဇာတ်၌၊ [ဒသကနိပါတ်။] သဒါရသန္တောသော–မိမိမယားဖြင့် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း ကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝါ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တော–ပြီ။ [မယဉ္စ–အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း၊ ဘရိယာ-မယားတို့ကို၊ နာတိက္ကမာမ–လွန်၍မကျင့်ကြပါကုန်၊ အမှေစ–တို့ကိုလည်း၊

မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ္တေ။ ။သုတ်မဟာဝဂ္ဂ, ဆဋ္ဌသုတ်တည်း။ ထို ပါဠိတော်၌ ဘုရားအလောင်း မဟာဂေါဝိန္ဒ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် ရသေ့ရဟန်းပြု၍ အတူထွက်လာသော မင်းပရိသတ်တို့ အား အပ္ပမညာလေးပါးကို အားထုတ်စေသည်၊ နှ ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ, နှ ဝဋ္ဋေ ဝိရာဂတ္ထာယ, နှ ဝဋ္ဋသ နိရောဓတ္ထာယ၊–ထိုသုတ် အဋ္ဌကထာ။

သလ္လေခသုတ္တေ။ ။မူလပဏ္ဏာသ, အဋ္ဌမသုတ်တည်း။ ထိုသုတ်၌ ပါဏာတိပါတရှောင်မှုမှ စ၍ သလ္လေခအကျင့်များကို ဟောတော်မူ၏၊ "ဗြဟ္မစာရိနော"ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရသော ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယအကျင့်ဟူသော ဓမ္မကိုလည်း သိရသောကြောင့် "မေထုနဝိရတိ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဝုတ္တာ"ဟု ဆိုသည်။

ဓမ္မပါလဇာတကေ။ ။အညတြ တာဟိတိ ပရဒါရဘူတာဟိ ဝေဒေတ္တာ၊ အမ္ဘန္တိ အမှာကံ၊– ဋီကာ၊ "၅–ပါးသီလကို တစ်မျိုးလုံးထိန်းကြသောကြောင့်' ထိုအမျိုး၌ အသက်တစ်ရာ့နှစ်ဆယ် မပြည့်မီ လူငယ်ဘဝ၌ သေကြရိုးမရှိပါ"ဟု ပြသောဂါထာတည်း။

ဘရိယာ–မယားတို့သည်၊ နာတိက္ကမန္တိ–လွန်၍မကျင့်ကြပါကုန်၊ တာဟိ–ထို သူတစ်ပါးမယားတို့ကို၊ အညတြ–ကြဉ်၍၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်ကို၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏အကျင့်ကို၊ စရာမ–ကျင့်ကြကုန်၏၊ တသ္မာဟိ–ထို့ကြောင့်ပင်၊ အမ္ဘော–အကျွန်ုပ်တို့၏၊ (ကုလေ–ဓမ္မပါလအမျိုးဌ)၊ ဒဟရာ–အသက်တစ်ရာ့နှစ်ဆယ်, မပြည့်သေးသော လူငယ်တို့သည်၊ နု မိယရေ–မသေကြပါကုန်၊ ဝါ–သေရိုးမရှိကြ ပါကုန်။]

အဘိဇာနာမိ၊ပေ၊ ဟောမိတိ–ဟူသော၊ လောမဟံသနသုတ္တေ–လောမဟံသန သုတ်ဌ၊ ဝိရိယံ–ဝီရိယကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။ [သာရိပုတ္တ–သာရိပုတြာ အဟံ, တပဿီ–ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောအကျင့်ရှိသည်၊ (ပရမ တပဿီ–ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော လွန်ကဲသော အကျင့်ရှိသည်၊) ဟောမိ–ဖြစ်၏၊ပေ၊ (ဣတိ–ဤသို့)၊ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ–၄ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဗြဟ္မစရိယံ–ကို၊ စရိတာ–ရှေးအခါက ကျင့်ခဲ့သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အဘိဇာနာမိ–ယခုသိတော်မူ၏၊ ဝါ–အမှတ်ရတော်မူ၏။]

လောမဟံသနသုတ္တေ။ ။မူလပဏ, သီဟနာဒသုတ်ကိုပင် ကြက်သီးမွေးညှင်း ထလောက်သော အကြောင်းအရာများကို ဟောတော်မူသောကြောင့် "လောမဟံသနသုတ်"ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ထိုသုတ်ဌ ဘုရားအလောင်းသည် ၄–ပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော ဝီရိယကို ကျင့်တော်မူခဲ့ သည်။ [တပေါ–ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော အကျင့်သည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ ပတဿီ။]

ဟောမိတိ။ ။ဤဌ ဣတိသဒ္ဒါသည် "ပရမတပဿီ၊ လူခေါ် သုဒ် ဟောမိ ပရမလူခေါ်၊ ဧဂဏ္ဍီ သုဒ် ဟောမိ ပရမဧဂဏ္ဍီ၊ ပဝိဝိတ္တော သုဒ် ဟောမိ ပရမပဝိဝိတ္တော"ကို ညွှန်ပြသော နိဒဿနတ္ထတည်း၊ တစ်နည်း–အာဒျတ္ထဟု ကြ၍ "ဣတိ–ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်"ဟု ပေးပါ။

စတုရင်္ဂ သမန္နာဂတံ။ ။အင်္ဂါ ၄–ပါးဟူသည် တပဿီလုပ်ရာဌ ပရမတပဿီဖြစ်ခြင်း, လူခ (ခန္ဓာကိုယ် ကြမ်းတန်းအောင်)ကျင့်ရာဌ ပရမလူခဖြစ်ခြင်း, ဧဂဏ္ဍီ (မကောင်းမှုမ စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူဖြစ်အောင်) ကျင့်ရာဌ ပရမဧဂဏ္ဍီဖြစ်ခြင်း, ပဝိတိတ္တ (အပေါင်းအဖော်မှ ကင်းဆိတ်အောင်)ကျင့်ရာဌ ပရမပဝိဝိတ္တဖြစ်ခြင်း, ဤ ၄–ပါးတည်း၊ အကျယ်ကို ထို သုတ်ဌ ရှုပါ။

အဘိဇာနာမိ၊ပေ၊ စရိတာ။ ။စာအုပ်တို့ဌ "စရိတ္တာ"ဟုလည်းကောင်း, "စရိတာ"ဟု တုပစ္စည်းဖြင့်လည်းကောင်း ပါဌ် ၂–မျိုးတွေ့ရ၏၊ "နာဘိဇာနာမိ သဌ်စ္ဆိ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ"စသည်ဖြင့် အဂ်ုလိမာလသုတ်စသော အခြားပါဠိဌ်လည်းကောင်း, အဘိဇာနာမိ ၊ပေ၊ အာဟာရံ အာဟရိတာ"ဟု ဤပါဠိတော် နောက်နားဌ်လည်းကောင်း ရှိသောကြောင့် "စရိတာ"ပါဌ်သာ ကောင်းသည်။

ဟီနေန၊ပေ၊ ဝိသုဒ္ဓေတိတိ–ဟူ၍၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ နိမိဓာတကေ–နိမိဓာတ်၌၊ အတ္တာဒမနဝသေန–မိမိကို ဆုံးမခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကတော–ပြုအပ်သော၊ အဌင်္ဂိကော–ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ ဥပေါသထော–ဥပုသ်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တော။ [ဟီနေန–ညံ့သော၊ (ဆန္ဒ, ဝီရိယစသည်အားဖြင့် ညံ့သော)၊ ဗြဟ္မစရိယေန–မြတ်သောအကျင့်ဟူသော အင်္ဂါကဥပုသ်ကြောင့်၊ ဝါ–သူမြတ်တို့၏ အကျင့်ဟူသော အင်္ဂါကဥပုသ်ကြောင့်၊ ခတ္တိယေ–မင်းမျိုး၌၊ ဥပပဇ္ဇတိ–ဖြစ်ရ၏၊ (ဥပနှင့် တွဲလျှင် "ခတ္တိယ်"ဟု ဒုတိယန္တဖြင့် ရှိတတ်၏၊) မဇ္ဈိမေန–အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ (ဗြဟ္မစရိယေန)စ–ကြောင့်ကား၊ ဒေဝတ္တံ–နတ်၏အဖြစ်သို့၊ (ဥပပဇ္ဇတိ–ကပ်ရောက်ရ၏၊) ဥတ္တမေန–မြတ်သော၊ (ဗြဟ္မစရိယေန–ကြောင့်၊) ဝိသုဒ္ဓေတိ–ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်ရ၏။]

ဣဒံ၊ပေ၊ မဂ္ဂေါတိ–ဟူသော၊ မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ္တသို့ယေဝ–မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ်၌ပင်၊[ရှေ့၌ဤသုတ်ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် သိန္ဒိဠာနာဝစာရဏာ ဧဝသဒ္ဒါထည့်သည်။] အရိယမဂ္ဂေါ–အရိယမဂ်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တော။ [ပဋ္ဌသိခ–ပဋ္ဌသိခ၊ မေ–၏၊ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဤမြတ်သောအကျင့်ဟူသော အင်္ဂါကအရိယမဂ်သည်၊ ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယ–ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ဧကန်ငြီးငွေ့ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ဧကန်ငြီးငွေ့ကြောင်း ဝဋ္ဋာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုးငှာ)၊ (သံဝတ္တတိ–ဖြစ်၏)၊ ဝိရာဂါယ–ငှာ၊ (သံဝတ္တတိ)၊ နိရောဓာယ–ငှာ၊ (သံဝတ္တတိ)၊ပေ၊ အရိယော–မြတ်သော၊ အင်္ဂါကော–ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေव မဂ္ဂေါ–ဤမဂ်ပင်တည်း။]

တယိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ပေ၊ သုပ္ပကာသိတန္တိ–ဟူသော၊ ပါသာဒိကသုတ္တေ–ပါသာဒိကသုတ်၌၊ (သုတ်ပါထေယျ)၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ–သိက္ခာ ၃–ပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သကလသာသနံ–အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို၊ ဝါ–ပရိယတ်, ပဋိပတ်, ပဋိဝေဓအားဖြင့် အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ပြီ။[တယိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ–ထိုမြတ်သောအကျင့်ဟူသော အလုံးစုံသော သာသနာတော်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဣဒ္ဓေ–ဤ၌ ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊. ဖီတဘူ–ကြီးပွားသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–စည်ပင်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊

သိက္ခတ္တယ၊ပေ၊ ဗြဟ္မစရိယံ။ ။သိက္ခာ ၃–ပါးဟူသည် အဓိသီလ, အဓိစိတ္တ (သမာဓိ) အဓိပညာ ၃–ပါးတည်း၊ ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် သီလ သမာဓိ ပညာဟူသော သိက္ခာ ၃–ပါးကိုပြ၏။ [သီလဖြင့် သီလသာမက သသမ္ဘာရ သီလပါ ယူရမည်ဟု ရှေ့၌ ဖွင့်ခဲ့သည်။] ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ဟူသည် သီလ သမာဓိ ပညာပင်တည်း၊ ပဋိဝေဓဟူသည် မဂ္ဂသစ္စာဟူသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်း၊ ထို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်လည်း သီလမဂ္ဂင် (သမ္မာဝါစာ, ကမ္မန္တ, အာဇီဝ), သမာဓိမဂ္ဂင် (သမ္မာဝါယာမ, သတိ, သမာဓိ), ပညာမဂ္ဂင် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သင်္ကပ္ပ) တို့ပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာ ၃–ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော "သကလသာသန"ဟူသည် ပရိယတ် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓသာသနတော်အားလုံးပင် ဖြစ်သည်။

ဝိတ္ထာရိုက်-ကျယ်ပြန့်၏၊ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရိတ်-လွန်စွာဖြစ်သော ပြန့်ကျယ်ခြင်း ရှိ၏၊ ဗဟုဇည်-များစွာသော လူတို့သည် နိယျာနိကဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်၏၊ ပုထုဘူတ်-များသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ ["ကျယ်ပြန့်ရုံသာမက, ပြန့်သောနေရာ၌လည်း အများအပြားပင်ဖြစ်သည်"ဟူလို၊] ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ-နတ်လူတို့တိုင်အောင်၊ ဝါ-နတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်တိုင်အောင်၊ သုပွကာသိတံ-ကောင်းစွာထင်ရှား ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဣဒ္ဓံ ဖီတံ။ ။ဣဒ္ဓေတိတိ ဣဒ္ဓံ၊ "ဣဓ-သမိဒ္ဓိယံ"ဟူသော ဓာတ်, တပစ္စည်း၊ ဖီတံ၌ သဏ္ဌာနဝယ် "သ္မိတ"ဟု ရှိ၏၊ ဝုဒ္ဓိအနက်ဟော "သ္မာယဓာတ်ကို သ္မိပြု"ဟုလည်း ဆို၏၊ ပါဠိ၌ "ဖာယိ"ဓာတ်ဟု ဓာတ္တတ္ထသင်္ခေပ၌ရှိ၏၊ ဖာယကို ဖီပြုဟုပင် ဆိုရပေလိမ့်မည်၊ ဖီတ-ကြီးပွားကိုပင် "စည်ပင်"ဟု ပေးကြ၏၊ "ဖာယတီတိ ဖီတံ"ဟုပြု။

ဝိတ္ထာရိုက်။ ။ဋီကာ၌ "ဝိတ္ထာရဘူတံ"ဟု ဖွင့်၏၊ ဣဝကအနက် မရှိ, သွတ္ထဟု ကြေ်ဟန်တူသည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဝိတ္ထာရိတံ"ဟု ဣတပစ္စည်းဖြင့် ရှိ၏၊ သဠာတော+ဝိတ္ထာရော ယသ္မာတိ ဝိတ္ထာရိတံ-လွန်စွာဖြစ်သော ပြန့်ကျယ်ခြင်းရှိသော ဗြဟ္မစရိယ၊ သဠာတ အသ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ [ဣဒ္ဓံဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ၏ ပြည့်စုံနေခြင်းကို ပြ၏၊ ဖီတံဖြင့် ပြည့်စုံရုံမျှ မကဘဲ ကြီးပွားလာခြင်းကို ပြ၏၊ ဝိတ္ထာရိတံဖြင့် တစ်နေရာထည်း၌ ကြီးပွားနေရုံသာ မက ထိုထိုဌာနာအရပ်၌ ကျယ်ပြန့်နေခြင်းကို ပြသည်။]

ဗဟုဇည်။ ။ဗဟုဇနနှောင် ဥတအနက်၌ ဣသက်၍ "ဗဟုဇည်-လူအများတို့+ အသိအမှတ်ပြုအပ်"ဟုဖြစ်၏၊ "အသိအမှတ်ပြု"ဟူသည် "နိယျာနိက-ဝင့်မှ ထွက်မြောက်တတ်သော သာသနာ"ဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းတည်း။ [ဗဟုဇညန္တိ ဗဟူဟိဇနေဟိ နိယျာနိက ဘာဝေန ဥတံ၊-ဋီကာသစ်။]

ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ။ ။ဟိရိဘတ်သည် ယာဝဟူသော အာဘိဝိဓိအနက်ဟော နိပါတ်၏ ယှဉ်ရာ၌သက်သော ပဋ္ဌမီတည်း၊ "လူနတ်တို့တိုင်အောင်၊ ဝါ-လူနတ်တို့ကို လွှမ်းမိုး၍"ဟု အနက်ပေးရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပါသာဒိကသုတ်ဋီကာ၌ "ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိတိ ဝါ ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ, ယတ္တကာ ဒေဝါ မနုဿာစ၊ တာဝ တေ သဗ္ဗေ အဘိဗျာပေတ္တာ သုပွကာသိတံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ကား "ဒေဝလောကတော ယာဝ မနုဿလောကာ" ဟု အဓိပ္ပါယတ္တ ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါရာဇိကဋ္ဌကထာ၌ "ယသ္မာ ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ"ဟု ရှိသောကြောင့် သာရတ္ထဋီကာ၌ "သာသနဗြဟ္မစရိယန္တိ အာဒိသု အဝိသေသေန တိဿော သိက္ခာ, သကလောစ တန္တိ ဓမ္မော သာသနဗြဟ္မစရိယံ"ဟု "သာသနဗြဟ္မစရိယ"အရ သိက္ခာ ၃-ရပ်ဟူသော ပဋိပတ်သာသနာနှင့် ပရိယတ်သာသနကို သာ ဖွင့်ရသည်၊ ပဋိဝေသောသနကိုကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ"ဖြင့် ယူသည်၊ ဤ၌ကား "မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယံ"ဟု မပါသောကြောင့် "ဗြဟ္မစရိယ"အရ ပရိယတ်, ပဋိပတ်, ပဋိဝေသောသနာ ၃-ရပ်လုံးကို ယူရသည်။

ဣမသ္မိံ ခ္မာနေ–ဤသာမညဖလသုတ်အရာ၌လည်း၊ (ဝိဖြင့် "ပါသာဒိကသုတ္တေ"ကိုပေါင်း)၊ ဣဒမေဝ–ဤ သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟိတ သကလသာသနကိုပင်၊ ဗြဟ္မစရိယန္တိ–ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ–အလိုရှိအပ်၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ဤအရာ၌လည်း သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟိတ သကလသာသနကိုပင် ဗြဟ္မစရိယဟူ၍ အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိတိ ဧတ္ထ–ဟူသော ဤပါဋ္ဌ၌၊ (ဧဝမေတ္ထမှ "ဧတ္ထ"ကို ယူသည်)၊ သော–ထို မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဓမ္မံ–တရားတော်ကို၊ အာဒိကလျာဏံ–အစ၌ ကောင်းအောင်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေကလျာဏံ–အလယ်၌ ကောင်းအောင်လည်းကောင်း၊ ပရိယောသာနကလျာဏံ–အဆုံး၌ ကောင်းအောင်လည်းကောင်း၊ သာတ္ထံ–အနက်နှင့် ပြည့်စုံအောင်လည်းကောင်း၊ သဗ्ယဉ္ဇနံ–သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံအောင်လည်းကောင်း၊ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ–အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံအောင်လည်းကောင်း၊ ပရိသုဒ္ဓံ–ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်အောင်လည်းကောင်း၊ ဒေသေတိ–ဟောတော်မူ၏၊ စ–ဆက်၊ ဧဝံ–ဤသို့ (ဝါ–ဤ အာဒိကလျာဏစသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံအောင်၊ ဓမ္မံ–ကို၊) ဒေသေန္တော–ဟောတော်မူလသော်၊ (ဟောတော်မူရင်းပင်)၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟိတံ–သိက္ခာ ၃–ပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သကလ သာသနံ–အလုံးစုံသော သာသနာတော်ဟူသော၊ ဗြဟ္မစရိယံ–ကို၊ ပကာသေတိ–ထင်ရှားပြတော်မူ၏၊ ဣတိ ဧဝံ–သို့၊ အတ္ထော–ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တသ္မာ၊ပေ၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။"ယသ္မာ သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟိတံ (သိက္ခာ ၃–ပါးကို သိမ်းယူရာဖြစ်သော) သကလံသာသနံ ဣဒ ဗြဟ္မစရိယန္တိ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ"ဟု ဋီကာ၌ တသဒ္ဒါ၏စွဲနက်ကို ထည့်၍ပြ၏၊ ရှေ့ဝါကျရှိ "ဣမသ္မိံမှ ခ္မာနေ၊ပေ၊ အဓိပ္ပေတံ"ဟူသော စကားကိုယူ၍ ပြခြင်းပင်တည်း၊ ဤတသ္မာကို "ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"၌စပ်ပါ။ [ဤ၌ "သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟံ"ပါ၌သည်"သိက္ခတ္တယသင်္ဂီဟိတံ ပါ၌ထက်· ကောင်း၏။]

ဧဝံ ဒေသေန္တောစ။ ။ဤသို့ အများသိအောင် ဖေါ်ပြရာ၌လည်း "ဤ တရားတော်များကို ပရိယတ္တိသာသနဗြဟ္မစရိယဟု ခေါ်၏၊ ဤအကျင့်များကို ပဋိပတ္တိသာသနဗြဟ္မစရိယဟု ခေါ်၏၊ ဤ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ပဋိဝေဓသာသနဗြဟ္မစရိယဟု ခေါ်၏၊ ဤသို့ ခွဲခြား၍ ဟောပြတော်မူခြင်း မဟုတ်ပါ၊ အာဒိကလျာဏစသော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဓမ္မကို ဟောတော်မူလိုက်လျှင်ပင် ထိုဗြဟ္မစရိယ ၃–မျိုးကို ပြခြင်းကိစ္စပြီးပါတော့သည်"ဟု သိစေလို၍ "ဧဝံ ဒေသေန္တောစ၊ပေ၊ ပကာသေတိ"ဟု မိန့်သည်။

ပကာသေတိ။ ။"ထင်ရှားပြ"ဟူသည် ဗြဟ္မစရိယကို လူလောက, နတ်ဗြဟ္မာလောကဟု အထင်အရှားပြခြင်း, "အော် ဤမျှလောက်ကောင်းသော နိယျာနိက ဗြဟ္မစရိယ (သာသနာ ၃–ရပ်)ရှိပါပေသည်"ဟု ဗြဟ္မာ နတ် လူတို့သိအောင် ဖေါ်ပြခြင်းတည်း။ ["ယာဝ ဒေဝ မနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတံ"နှင့် အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။]

ဋီကာ။ ။"ဗြဟ္မစရိယံ"ဟူသောပုဒ်နှင့် တုလျာဓိကရဏဖြစ်နိုင်သော အလုံးစုံသောပုဒ်တို့ကို ယှဉ်တွဲ၍ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် "သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ပေ၊ ပကာသေတိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"ဟု မိန့်တော်မူကြောင်းကို ဋီကာဖွင့်၏။

ဗြဟ္မစရိယန္တိ (ဇေတ္ထ)–ဗြဟ္မစရိယံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဝတ္ထု ဟောတိ၌စပ်)၊ သေဋ္ဌဋ္ဌေန–မြတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဗြဟ္မဘူတံ–မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ စရိယံ–အကျင့်ကို၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဗြဟ္မဘူတာနံ–မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါဒီနံ–ဘုရားအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ–ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့၏၊ စရိယံ–ကို၊ (ပကာသေတိ၌စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၉၁။ တံ ဓမ္မန္တိ–ဟူသည်ကား၊ ဝုတ္တပ္ပကာရသမ္ဘဒ–ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသော၊ တံ ဓမ္မံ–ကို၊ (သုဏာတိ၌စပ်)၊ [အာဒိကလျာဏံစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ကို "ဝုတ္တပ္ပကာရသမ္ဘဒ"ဟု ဆိုသည်။] သုဏာတိ ဂဟပတိ ဝါတိ–ဟူ၍၊ ကသ္မာ–အဘယ်ကြောင့်၊ ပဌမံ–ရှေးဦးစွာ၊ ဂဟပတိ–အိမ်ရှင်ကို၊ ဝါ–အိမ်ပိုင်ယာပိုင်ရှိသူကို၊ နိဒ္ဒိသတိ–ညွှန်ပြတော်မူသနည်း၊ (ဂဟပတိသ–အိမ်ရှင်၏၊ ဝါ–အိမ်ပိုင်ယာပိုင်ရှိသူ၏)၊ နိဟတမာနတ္တာ–နှိမ်အပ်ပြီးမာနရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ–မာနကို နှိမ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥသန္ဓတ္တာစ–များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ပဌမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိသတိ–ညွှန်ပြတော်မူ၏။)

ဤအလို "အာဒိကလျာဏ"စသောပုဒ်များကို ဗြဟ္မစရိယံနှင့်လည်း အနက်တူသော တုလျာဓိကရဏပုဒ်များဟု သိရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အာဒိကလျာဏ၊ပေ၊ ပရိသုဒ္ဓံ"ပုဒ်တို့ကို ရှေ့ ဓမ္မံကိုလည်းကောင်း, နောက် ဗြဟ္မစရိယံကိုလည်းကောင်း ငဲ့သော ဥဘယာပေက္ခ, ကာကောလောကနနည်းဟု မှတ်ပါ၊ သို့သော် အနက်ပေးသောအခါ၌ကား ပရိသုဒ္ဓံနောက်တွင် "ဇဝံ ဒေသေန္တော စ"ဟု ဝါကျအသစ် စ၍ထားသောကြောင့် "အာဒိကလျာဏ၊ပေ၊ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ"ဟု လိုက်၍ ပေးဖွယ်မလိုတော့ပါ။

ပါရာဓိကဋ္ဌကထာ။ ။ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ကား အာဒိ၊ပေ၊ ကလျာဏ ၃–ပုဒ်ကို ဓမ္မံဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဝိသေသနလုပ်၍ သာတ္ထံစသည်ကို ဗြဟ္မစရိယံ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဤသို့ အဖွင့်မတူခြင်းမှာ ထိုထိုဘာဏကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုအတိုင်း သင်္ဂီဟအဋ္ဌကထာ ဆရာ ဖွင့်ရသောကြောင့်တည်း။

နိဟတမာနတ္တာ။ ။[ဂဟပတိပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ။] သာသနာတော်၌ ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ခြင်းဟူသော သမ္မာပဋိပတ်သည် မာန်မာနမရှိသူမှသာ ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဂဟပတိကို ခေါင်းတုပ်၍ ဟောရခြင်းအတွက် "နိဟတမာနတ္တာ"ဟု အကြောင်းပြသည်။ [နိဟတော+မာနော ယေနာတိ နိဟတမာနော၊ (ဂဟပတိ)။]

မှန်၏–"ပရပဋိဗဒ္ဓါ မေ ဒိဋိကာ"ဟူသော ဒသမမ္မသုတ်နှင့်အညီ ပစ္စည်း ၄–ပါးကို သူတစ်ပါး (ဒါယကာ ဒါယိကာမ)တို့ လျှူမှ ရနိုင်၏၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ ဩဝါဒကိုလည်းကောင်းစွာ လိုက်နာရ၏၊ ထို့ကြောင့် မာနကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သာသနာတော်ဝယ် ကောင်းစွာ ကျင့်ဖို့ရန် မလွယ်တော့ချေ။ [ဒုရသမုဿာရီတမာနသော (ဝေးစွာ ကောင်းကောင်း ပယ်ရှားအပ်ပြီးသော မာနရှိသူ၏သာ) သာသနေ သမ္မာပဋိပတ္တိ သမ္ဘဝတိ, နု မာနဇာတိကဿာတိ အာဟ နိဟတမာနတ္တာတိ၊–ဋီကာ။]

ဟိ–ချဲ့၊ ယေဘုယျေန–များသောအားဖြင့်၊ ခတ္တိယကုလတော–မင်းမျိုးမှ၊ (နိုက္ခမိတ္တာ–ထွက်၍)၊ ပဗ္ဗဇိတာ–ရှင်ရဟန်းဖြစ်သူတို့သည်၊ ဇာတိ–အမျိုးဇာတ်ကို၊ နိဿာယ–မှီ၍၊ မာနံ–မာနကို၊ ကရောန္တိ–ပြုတတ်ကြကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏကုလာ–ပုဏ္ဏားမျိုးမှ၊ (နိုက္ခမိတ္တာ)၊ ပဗ္ဗဇိတာ–တို့သည်၊ မန္တေ–မန္တန်တို့ကို၊ ဝါ–ဝေဒကျမ်းတို့ကို၊ နိဿာယ–၍၊ မာနံ–ကို၊ ကရောန္တိ–ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဟီနဇစ္စကုလာ–ညံ့သောဇာတ်ရှိသော အမျိုးမှ၊ (နိုက္ခမိတ္တာ)၊ ပဗ္ဗဇိတာ–တို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော–မိမိ, မိမိ၏၊ ဝိဇာတိတာယ–ဖေါက်ပြန်သော ဇာတ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတုံ–(သီလဖြင့်) တည်တံ့ခြင်းငှာ၊ ဝါ–(သစ္စာပဋိဝေဓဖြင့်) တည်တံ့ခြင်းငှာ၊ နဿ သဂ္ဂောန္တိ–မစွမ်းနိုင်ကုန်။

ယေဘုယျေန ဟိ ၊ပေ၊ မာနံ ကရောန္တိ။ ။နိဟတမာနတ္တာဟူသော ဟိတ်ကို ချဲ့လိုရှိ "ယေဘုယျေန"စသည်ကို မိန့်သည်၊ လောကဌ် စည်းစိမ်ကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော ဘောဂမာန် (ဓနမာန်)နှင့် အာရောဂျမာန် စသည်တို့မှာ ပယ်ဖို့ လွယ်ကူပါ၏၊ အကြောင်းကား–မာန၏ အကြောင်းခံဖြစ်သော ဘောဂစသည်တို့က ကြာကြာ မတည်သောကြောင့်တည်း၊ ခတ္တိယတို့၏ ကုလမာန်, ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝိဇ္ဇာမာန်ကား ရဟန်းဖြစ်သည့်တိုင်အောင်ပင် ပယ်ဖို့ မလွယ်ကူချေ၊ များသောအားဖြင့် ထိုဇာတိ ထိုဝိဇ္ဇာကို အကြောင်းပြု၍ မာန်မာန ကြီးတတ်ကြလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။အရှင်ဘဒ္ဒိယစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ဇာတ်မြင့်သော်လည်း မာနမရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် "ယေဘုယျေန"ဟု ဆိုသည်။ [ဘောဂါရောဂျာဒိဝတ္ထုကာ မဒါသုပ္ပဟေယျာ ဟောန္တိ, နိမိတ္တသ အနဝတ္ထာနတော–မာန်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘောဂ အာရောဂျ စသည်တို့က ကြာရှည်စွာ မတည်သောကြောင့်တည်း၊ နဿ တထာ ကုလဝိဇ္ဇာမဒါ–ကုလနှင့် ဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော မာန်ကား (ကုလဝိဇ္ဇာတို့က သူ၏တစ်သက်လုံးဌ် မြဲစွာ တည်နေသော ကြောင့်)ပယ်ဖို့ မလွယ်ကူ။

ဝိဇာတိတာယ။ ။"နိဟီနဇာတိတာယ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ "ဝိရူပါ+ဇာတိယေသန္တိ ဝိဇာတိနော၊ တေသံ+ဘာဝေါ ဝိဇာတိတာ"ဟု ပြုပါ၊ ဟီနဇစ္စာဌ်ကား "ဇာတိယေဝ ဇစ္စံ"ဟု သွတ္တ ဏျသက်၍ တျကို စပြု, ဒွေဘော်လာ၊ ဟီနံ+ဇစ္စံ ယေသန္တိ ဟီနဇစ္စာ"ဟု ပြုပါ၊ စဏ္ဍာလမျိုးစသည်ကို "ဟီနဇစ္စ"ဟု ဆိုလိုသည်။

ပတိဋ္ဌာတုံ နဿ သဂ္ဂောန္တိ။ ။သီလ၏အစွမ်းဖြင့်သာ သာသနာတော်ဌ် တည်တံ့နိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် သီလကိုစင်ကြယ်စွာ မစောင့်နိုင်သည်ကို "ပတိဋ္ဌာတုံ နဿ သဂ္ဂောန္တိ"ဟု ဆိုသည်။ [သုဝိသုဒ္ဓံ ကတ္တာ သီလံ ရက္ခိတုံ နဿ သဂ္ဂောန္တိ၊ သီလဝသေန ဟိ သာသနေ ပတိဋ္ဌာ–ဋီကာ၊ "သာသနေ ကုလပုတ္တာနံ, ပတိဋ္ဌာ နတ္ထိ ယံ ဝိနာ၊ အာနိသံသ ပရိစ္ဆေဒံ, တဿ သီလဿ ကော ဝေဒေ–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။]

တစ်နည်း။ ။သစ္စာ ၄–ပါးကို ထိုးထွင်း၍သိသောအားဖြင့် တည်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်ကို "ပတိဋ္ဌတုံ နဿ သဂ္ဂောန္တိ"ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏–လောကုတ္တရာဖြစ်သော ပတိဋ္ဌာသည်သာ

ပန–အန္ဓယကား၊ ဂဟပတိဒါရကာ–ဂဟပတိဖြစ်သော သတို့သားတို့သည်၊ သေဒံ–ချွေးကို၊ မုဉ္ဇန္တေ ဟိ–လွတ်ကုန်သော၊ ကစ္ဆေဟိ–လက်ကတီးကြားတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝါ–ကျိုင်းကြားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လောဏံ–ဆားကို၊ ပုပ္ဖမာနာယ-ပွင့်သော၊ ပိဋ္ဌိယာ–ကျောက်ကုန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘူမိ–မြေကို၊ ကသိတွာ–ထွန်ယက်၍၊ တာဒိသဿ–ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ မာနဿ–မာန၏၊ (ဇာတိမာန, မဗ္ဗမာန၏)၊ အဘာဝတော–မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိဟတမာနဒပ္ပါ–နှိမ်အပ်ပြီးသောမာန, ဒပ္ပရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ–ထို ဂဟပတိဖြစ်သော သတို့သားတို့သည်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ မာနံဝါ–မာနကိုလည်းကောင်း၊ ဒပ္ပံဝါ–ထောင်လွှားခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ အကတွာ–မပြုမူ၍၊ ယထာဗလံ–အားအစွမ်းအားလျော်စွာ၊ သကလ ဗုဒ္ဓဝစနံ–အလုံးစုံသော မြတ်စွာဘုရား့စကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-သင်ယူ၍၊ ဝိပဿနာယ–ဝိပဿနာ၌၊ ကမ္မံ–အားထုတ်မှုကို၊ ကရောန္တာ–ပြုကုန်လျက်၊ အရဟတ္တေ–အရဟတ္တာဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌာတုံ–တည်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောန္တိ–စွမ်းနိုင်ကုန်၏။

[ဥဿန္ဇတ္တာဟူသော ဟိတ်၏ အကျယ်ကိုပြလိုမှ "ဣတရေဟိ စ"စသည်ကို မိန့်။] စ–အဖို့တပါးကား၊ ဣတရေဟိ–ဂဟပတိမျိုးမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ကုလေဟိ-အမျိုးတို့မှ၊ နိက္ခမိတွာ–၍၊ ပဗ္ဗဇိတာနာမ–ရှင်ရဟန်းပြုသူတို့မည်သည်၊ ဗာဟုကာ–

မုရုအားဖြင့် သာသနာတော်၌ တည်တံ့ခြင်းမည်၏၊ များသောအားဖြင့်လည်း မဂ်ဖိုလ်ရဖို့ရာ အကြောင်း ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံသူတို့သည် ကောင်းသောအမျိုးဇာတ်ရှိသူများသာ ဖြစ်ကြပေ သည်တဲ့။ [ပတိဋ္ဌာတုန္တိ ဝါ သစ္စပွဝပဋိဝေဓေနေ လောကုတ္တရာယ ပတိဋ္ဌာယ ပတိဋ္ဌာတုံ၊ သာ ဟိ နိပ္ပရိယာယတော သာသနေ ပတိဋ္ဌာနာမ၊ ယေဘုယ္ယေန စ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ သုဇာတာ ဧဝ ဟောန္တိ၊ နု ဒုဗ္ဗာတာ၊–ဋီကာ၊] သို့သော် ဇာတိကုလပုတ္တမဟုတ်၍ အမျိုးဇာတ် ညံ့စေကာ မူ အာစာရကုလပုတ္တဖြစ်လျှင် သာသနာတော်၌ အဖိုးတန် ပုဂ္ဂိုလ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အာစာရကုလပုတ္တဖြစ်အောင် ကြိုးစားသင့်သည်။

ဂဟပတိဒါရကာ ပန။ ။ဗျတိရေကအားဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ အန္ဓယအားဖြင့် ဖွင့်ပြလိုသော ကြောင့် "ဂဟပတိဒါရကာ ပန"စသည်ကို မိန့်၊ ကစ္ဆေဟိ ပိဋ္ဌိယာတို့ကား ထူးခြားသော အမှတ်အသားကိုပြသော ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏာ အနက်၌သက်သော တတိယာဝိဘတ္တိနှုန်းတို့ တည်း၊ ဤဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏာပုဒ်မျိုးသည် ကတ္တားပုဒ်ကိုလည်း အထူးပြုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ "သေဒံ မုဉ္ဇန္တေ ကစ္ဆာ လောဏံ ပုပ္ဖမာန ပိဋ္ဌိကာ ဟုတွာ"ဟု ဝိသေသန ပြု၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ထားသည်။

နိဟတမာနဒပ္ပါ။ ။ဒပ္ပဓာတ်သည် မာန်မူခြင်းအနက်ကို ဟောအ၏၊"အဟံကာရ–ငါဟု ပြုခြင်း(ကြုံးဝါးခြင်း)အနက်ဟော"ဟု ထောမနီဓိဆိုအ၏၊ မာနောစ–သာမညမာန်လည်း+ဒပ္ပေါစ–ငါတကားဟု ထောင်လွှားတတ်သော ဝိသေသမာန်လည်း၊ မာနဒပ္ပါ–တို့၊ နိဟတာ+မာနဒပ္ပါ ယေဟိတိ နိဟတမာနဒပ္ပါ။ ["ဒဗ္ဗာ"ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသည်။]

များကုန်သည်၊ နေ(ဟောန္တီ)၊ ဂဟပတိကာဝ–အိမ်ရှင်တို့သည်သာ၊ ဝါ–အိမ်ပိုင်ရှိသူတို့သည်သာ၊ ဗဟုကာ–များကုန်၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝါ–ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ နိဟာတမာနတ္တာ-လည်းကောင်း၊ ဥဿန္နတ္တာစ-လည်းကောင်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဂဟပတိ-ကို၊ ဝါ–ကို၊ နိဒ္ဒိသတိ–မူ၏၊ ဣတိ–ဤသို့မှတ်အပ်၏။

အညတရသို့ဝါတိ–ဟူသည်ကား၊ ဣတရေသံ-ဂဟပတိမျိုးမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ကုလာနံ-အမျိုးတို့တွင်၊ အညတရသို့-အမှတ်မထားတပါးပါးသော၊ (ကုလေ-အမျိုးဌ၊ ပစ္စာဇာတောဝါ–စွဲ၍ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊) ပစ္စဇာတောတိ–ဟူသည်ကား၊ ပတိဇာတော–စွဲ၍ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

တထာဂတော သဒ္ဓံ ပတိလဘတိတိ–ကား၊ ပရိသုဒ္ဓံ–ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော၊ ဓမ္မံ–တော်ကို၊ သုတ္တာ–ကြားနာရ၍၊ ဓမ္မသာမိမှိ–တရား၏ အရှင်ဖြစ်တော်မူသော၊ တထာဂတော–မြတ်စွာဘုရားဌ၊ (သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိဌစပ်)၊ (ယော ဘဂဝါ–

ဣတိ နိဟာတမာနတ္တာ။ ။နိဂုံးကိုပြလို၍ ဣတိစသည်ကို မိန့်သည်၊ ဣတိသဒ္ဒေါဝါ နိဒဿနေ၊ ဧဝံ ယထာဝုတ္တနယေနာတိ အတ္ထော၊-ဋီကာသစ်၊ ဤ ဋီကာသစ်ဌ "ဣတိတိ ဝတ္တာ တပ္ပရာမသိတမ္ပံ ဒဿေတိ နိဟာတမာနတ္တာတိ အာဒိနာ"ဟု ပဌမမဖွင့်၏၊ ထိုအလို "ဣတိ (တသ္မာ) နိဟာတမာနတ္တာ, ဣတိ (တသ္မာ) ဥဿန္နတ္တာစ"ဟု ပေးရလိမ့်သည်၊ ကျမ်းဆရာ၏အာဘော် ကျ–မကျကို စဉ်းစားပါ။

အညရတသို့။ ။ဤ အညတရသို့သည် နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယကို ငဲ့နေသော နိဒ္ဓါရဏီယ ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကုလာနံ"ထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ ကုလာနံအရဏ်လည်း ဂဟပတိ(ဝေဿ) ကုလကို တိုက်ရိုက်ဆိုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကုလမှ တပါးသော ခတ္တိယ, ဗြာဟ္မဏ, သုဒ္ဒတို့ကို ယူစေလို၍ "ဣတရေသံ"ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ "ဝါ"သဒ္ဒါသည် ဂဟပတိဝါ, ဂဟပတိပုတ္တောဝါတို့နှင့် တွဲဘက်ဖြစ်သော ပစ္စာဇာတောပုဒ်နောင် ထိုင်၍ အနက်ပေးမှ ကဲ့ကဲချင်း, ကတ္တား ကတ္တားချင်း ဝိကပ်ပြုသော သဒ္ဒါထုံးစံကျသည်၊ ထို့ကြောင့် "ပစ္စာဇာတော" တိုင်အောင် ဝါသဒ္ဒါထည့်၍ အနက်ပေးရသည်။

ပစ္စာဇာတော။ ။"ပတိ+အာ+ဇာတော"ဌ အာ ဥပသာရသည် အနက်မရှိဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ပတိ+ဇာတော"ဖွင့်သည်ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။ ["ဇစ္စဗဓိရော"စသည်ဌ "ဇာတိ+ဗဓိရော"မှ တိ၏ ဣကို ယ, တျကို စပြု၍ သရမနှောင်းဘဲ "ဇစ္စ"ဟု ဖြစ်သကဲ့သို့, ဤဌလည်း အာသရမပါဘဲ "ပစ္စဇာတော"ဟုလည်း ရှိနိုင်မည်ထင်သည်။]

ပရိသုဒ္ဓံ ဓမ္မံ။ ။[ပရိသုဒ္ဓန္တိ ရာဂါဒီနံ အစ္စန္တမေဝ ပဟာနဒီပနတော (ပရိသုဒ္ဓံပါဌ်က ရာဂအစရှိသည်ကို စင်စစ်သာလျှင် ပယ်နိုင်ခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့်) နိရုပက္လိလေသတာယ သဗ္ဗသော သုဒ္ဓံ"ဟု ဋီကာတို့ဌ ဖွင့်သည်။] တရားတော်သည် ရာဂစသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်နိုင်ရကား ရာဂစသော အညစ်အကြေးရှိဖို့မှာ သာ၍ ဝေး၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိသုဒ္ဓံ"ဌ ပရိကို "သဗ္ဗသော–အလုံးစုံ အကုန်အစင်"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ပရိ–ထက်ဝန်းကျင်၊ ဝါ–အလုံးစုံ+ သုဒ္ဓ–စင်ကြယ်သော တရား"ဟူလို။

အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သွာက္ခာတဝမ္မော–ကောင်းစွာဟောအပ်ပြီးသော တရား ရှိတော်မူ၏)၊ သော ဘဂဝါ–သည်၊ သမ္မာသမ္မဒ္ဓဗုဒ္ဓေါ၀တ–သမ္မာသမ္မာဗုद्ध အစစ်ဖြစ်တော်မူပါပေစ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ သဒ္ဒံ–ယုံကြည်မှုကို၊ ပတိလဘတိ–ရ၏။ ဋီကာ၌ "ယော ဧ၀ं"စသည်ဖြင့် အနိယမထည့်သည်။

ဣတိ ပဋိသဒ္ဓိက္ခတိတိ–ကား၊ ဧ၀ं–သို့၊ ပစ္စ၀ေက္ခတိ–ဆင်ခြင်း၏၊ သမ္ဘာ၀ေ ဃရာ၀ါသောတိ-သည်ကား၊ သင်္ဘာ၀ဟတ္ထေ-အတောင်ခြောက်ဆယ်ရှိသော၊ (အတောင်ခြောက်ဆယ် ကျယ်သော)၊ ဃရေ၀ါ–အိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ယောဇနသတဿ ရေ ပိ–သမီးခင်မွန်း ၂–ယောက်တို့၏အကြား၌ ယူဇနာတစ်ရာရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (ပဒေသေ)၀ါ–အရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ–၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဧကယမ္ပတိ ကာ–မယားလင်တို့သည်၊ သစေပိ ဝဿန္တိ–အကယ်၍မူလည်း နေရစေကုန်ဦးတော့၊ တထာပိ–ထိုသို့ပင် နေရပါကုန်သော်လည်း၊ နေသံ–ထိုမယားလင်တို့၏၊ သကိဉ္စန သပလိဟောဇ္ဇေန–ကြောင့်ကြဖွယ်နှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်, အနောက်အရှက်နှင့်

သဒ္ဓံ။ ။ပုထုဇဉ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါကို ဤနေရာ၌ "သဒ္ဓါ"ဟု ဆို၏၊ မှန်၏–ဓမ္မပ္ပမာဏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်- ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးကို ကြည့်ညိုရာ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ တရားကောင်း တရားမှန် ရှိ–မရှိကို ရှေးဦးစွာစဉ်းစား၍ တရားမှန်ရှိကြောင်းကိုသိမှ ကြည်ညိုကြသည်၊ ရူပပ္ပမာဏ–ရုပ်ကို ပမာဏပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ ရုပ်ချောရုံမျှဖြင့်လည်း မကြည်ညိုကြ၊ ယောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ အသံကောင်းရုံ, နာမည်ကျော်ကြားရုံမျှဖြင့်လည်း မကြည်ညိုကြ၊ လုခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ ခေါင်းခေါင်းပါးပါး ကျင့်ရုံမျှဖြင့်သော်မှလည်း မကြည်ညိုကြ၊ [သဒ္ဓန္တိ ပေါထုဇ္ဇနိကသဒ္ဓါ၀သေန သဒ္ဒဟန်၊ ဝိညုဒ္ဓာတိကာနဉ္စိ ဓမ္မသမ္ဘတ္တိဂုဟာဏပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ, ဓမ္မပ္ပမာဏဓမ္မပ္ပသန္နဘာ၀တော၊–ဋီကာသစ်။]

ဒွေဧယမ္ပတိကာ။ ။"ဧယမ္ပတိကာ"ဟု ဆိုလျှင် "မယားနှင့် လင်"၂–ယောက်ဟု သိသာသော်လည်း အချို့ယောကျ်ားခ၌ မယားအများရှိတတ်သေး၏၊ ထိုသူတို့တွင် "မယား တစ်ယောက်သာရှိသူသော်မှ ဃရာ၀ါသသည် ကျဉ်းမြောင်းသေး၏၊ မယားအများရှိသူမှာ ပြောဖွယ်ရာပင် မလို"ဟု ပြလိုရ၍ "ဒွေ"ဟု ဝိသေသနပြုရသည်။

သကိဉ္စန။ ။စုရာဒိ"ကိစိ"ဓာတ်သည် "မဒ္ဒန"အနက်ရှိ၏၊ ကိဉ္စေတိ မဒ္ဒတိတိ ကိဉ္စနံ (ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ ရ၏)၊ အိမ်၌နေသူသည် ရာဂစသည်ရှိနေသောကြောင့် မိမိနှစ်သက်အပ်သော သက်ရှိသက်မဲ့ ဥစ္စာများအတွက် တကြောင့်ကြကြနှင့် နေရ၏၊ စိတ်ချလက်ချ မနေနိုင်၊ ရာဂစသည်က မိမိကိန်းရာသတ္တ၀ါကို နှိပ်စက်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ရာဂစသည်ရှိသော အိမ်ရှင် ၂–ယောက်ကို "သဟ+ကိဉ္စနေန ယေ ဝတ္တန္တိ"အရ "သကိဉ္စန"ဟု ခေါ်သည်။

သပလိဟောဓ။ ။ပရိပုဗ္ဗ, စုရာဒိ ဟုဓိဓာတ်သည် ဟိ"သနအနက်ကို ဟောရ၏၊ ပရိဗုန္ဓယတိ–ထက်ဝန်းကျင် ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ ပလိဟောဓော၊ ရကို လပြု၊ လယ်ယာစသည်ရှိနေသူ

တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဃရာဝါသော-အိမ်ဟူသောအာဝါသသည်၊ ဝါ-အိမ်ယာတည်ထောင်လူ့ဘောင်သည်၊ သမ္မာဓောယော-ကျင့်မြောင်း ကြေပ်တည်းသည်သာ။ ["သမ္မာဓော"၌ သံရှေးရှိသော ဗာဓောတ်သည် ဗျာဃာတ (နှိပ်စက်ခြင်း)အနက်ကို ဟောဏ်၊ သံဥပသာရကြောင့် "ကျင့်မြောင်းကြေပ်တည်း"ဟု အနက်ပေးကြသည်။]

ရဇောပထောတိ-ကား၊ ရာဂရဇာဒီနံ-ရာဂမြူအစရှိသည်တို့၏၊ ဥဒ္ဓာနဒ္ဓာနံ-ထရာအရပ်တည်း၊ ဣတိ, မဟာအဋ္ဌကထာယံ-မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ၊ (ရာဂ ရဇာဒီနံ-တို့၏၊) အာဂမနပထော-လာရာ လမ်းကြောင်းတည်း၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒန္တိ-နှ၏၊ အလဂ္ဂနဋ္ဌေန-မငြိကပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဇ္ဈောကာသော ဝိယ-လွင်တီးခေါင်နှင့်တူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဇ္ဈောကာသော-မည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းသည်၊ ပိဟိတဒ္ဒါရဝါတပါနေသု-ပိတ်အပ်သော တံခါးမ, လေသောက်ပြူတင်းရှိကုန်သော၊ ပဋိစ္ဆန္နေသု-ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သော၊ ကူဋာဂါရေ၊ ဝိမာနာဒီသု-စုလစ်မွန်ချွန် အထွင့်ရှိသောကျောင်း, ရတနာပြာသာဒ်, နတ်ဗိမာန်အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ဝသန္တောပိ-နေရပါသော်လည်း၊ နေဝ လဂ္ဂတိ-မငြိ၊ နသဇ္ဇတိ-မကပ်၊ နဗဇ္ဈတိ-မစပ်ဖွဲ့၊ တေန-ကြောင့်၊ အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သည် ထိုလယ်ယာကို စောင့်ရှောက် လုပ်ကိုင်နေရသောကြောင့် ကုသိုလ်တရားကို လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် မလုပ်နိုင်၊ ထို လယ်ယာက ထို ကောင်းမှုအလုပ်ကို နှောက်ရှက် ကန့်ကွက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် လယ်ယာစသည်ကို "ပလိဗောဓ (အနှောက်အရှက်)"ဟု ဆိုသည်၊ သဟ+ပလိဗောဓေန ယေ ဝတ္တန္တိ သပလိဗောဓာ (ဈာယမ္ဘတိကာ)။ [ရာဂါဒိနာ သကိဉ္စနဋ္ဌေန, ခေတ္တဝတ္ထုအာဒိနာ သပလိဗောဓဋ္ဌေန၊-ဋီကာ။]

ရဇောပထော။ ။မဟာအဋ္ဌကထာ၏အဖွင့်သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာတည်း၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ၌ "ရဇောပထောတိ ရာဂဒေါသ မောဟရဇာနံ+အာပထော (ရှေ့ရှုလမ်း), အာဂမနဋ္ဌာနံတိ အဇ္ဈော"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤ၌ပြအပ်သော ဝဒန္တိဝါဒသည် ထို အဋ္ဌကထာ၏ ဝါဒပင်တည်း။ [စာအုပ်များ၌ ရဇောပုဒ်က မနောဂဏာဒိဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်သောကြောင့် "ရဇောပထော"ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါ၌ သင့်-မသင့်ကို "အာပထော"ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာဖြင့် စဉ်းစားပါ။]

အဇ္ဈောကာသော ဝိယ။ ။"အဇ္ဈောကာသောသည် ပဗ္ဗဇ္ဇာကို လွင်တီးခေါင်ပုံသဏ္ဌာန်ပေါ်အောင် ရုပ်ပုံဖော်ထားသော ရူပကအလင်္ကာတည်း"ဟု သိစေလို၍ "ဝိယ"ဟု ထည့်သည်၊ "ရဟန်းအဖြစ်ကတော့ ငြိကပ်တွယ်တာစရာ မရှိသည့်အတွက် လွင်တီးခေါင်ကြီးပါဘဲ"ဟုလို။ [ဋီကာသစ်၌ ရူပကအလင်္ကာအပြင်" ဥပမာတဒ္ဓိတ်ကိုလည်း ဝိယသဒ္ဒါကပြသည်"ဟု ဖွင့်သေး၏၊ ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဖြစ်လျှင် "တဒ္ဓိတာ အဘိဓေယျလိင်္ဂါ"နှင့်အညီ ပဗ္ဗဇ္ဇာနှင့် လိန်တူအောင် "အဇ္ဈောကာသာ"ဟု ရှိရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာတဒ္ဓိတ်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။]

အပိစ–တစ်နည်းကား၊ ဃရာဝါသော–အိမ်ဟူသော အာဝါသသည်၊ ဝါ–အိမ်ယာတည်ထောင် လူ့ဘောင်သည်၊ သမ္ဘာဓော–ကျဉ်းမြောင်းကြပ်တည်း၏၊ (ကသ္မာ–အဘယ်ကြောင့်နည်း)၊ ကုသလကိရိယာယ–ကုသိုလ်ပြုခြင်း၏၊ သြကာသာ ဘာဝတော–အခွင့်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည် ၊ ("ကုသိုလ်မျှားစွာပြုဖို့ အခွင့်မရသောကြောင့်"ဟူလို။) အသံဝုတသင်္ခါရဌာနံ–မပိတ်ဖုံးအပ်သော အမှိုက်စွန့်ရာအရပ်သည်၊ ရဇာနံ–ပကတိမြေတို့၏၊ ဝါ–ဖုံတို့၏၊ (သန္ဓိပါတဌာနံ–ပေါင်းစုကျရောက်ရာအရပ်သည်)၊ (ဟောတိ)ဝိယ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ (တထာ–ထို့အတူ)၊ ကိလေသရဇာနံ–ကိလေသာတည်းဟူသော မြေမှုံတို့၏၊ သန္ဓိပါတဌာနတော–ပေါင်းစုကျရောက်ရာအရပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရဇာပထော–ကိလေသာမြေတို့၏ ရှေးရှုလမ်းတည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ–ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ အံဇ္ဈောကာသော–လွင်တီးခေါင်တည်း၊ (ကသ္မာ–နည်း)၊ ကုသလကိရိယာယ–ကုသိုလ်ပြုခြင်း၏၊ ယထာသုခံ–ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ သြကာသသဗ္ဗာဝတော–အခွင့်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

နယိဒံ သုဂတံ၊ပေ၊ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ဧတ္ထ–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အယံ–ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သခေါ်ပကထာ–အကျဉ်းချုပ်စကားတည်း၊ ယဒေတံ သိက္ခတ္တယ ဗြဟ္မစရိယံ–အကြင် သိက္ခာ ၃–ပါးအပေါင်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ ဧကမ္မိဒဝသံ–

အပိစ။ ။ဧတံ အကုသလကုသလပ္ပဝတ္တိနံ ဌာနာဌာနဘာဝေန (ဃရာဝါသသည် အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ ဌာန, ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ အဌာနဖြစ်၍ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၏ ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ ဌာန, အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ အဌာန၏အဖြစ်ကြောင့်) ဃရာဝါသပဗ္ဗဇ္ဇာနံ သမ္ဘာဝဇ္ဈောကာသတံ ဒဿေတွာ, ဣဒါနိ ကုသလပ္ပဝတ္တိယာ ဧဝ (အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ မပါသော ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း၏သာ) အဌာနဌာနဘာဝေန (ဃရာဝါသ၏ အဌာန၏အဖြစ်, ပဗ္ဗဇ္ဇာ၏ ဌာန၏အဖြစ်ကြောင့်) တာသံ တဗ္ဘာဝံ (ထို ဃရာဝါသ ပဗ္ဗဇ္ဇာတို့၏ ထို သမ္ဘာဝ၏အဖြစ်, အဇ္ဈောကာသ၏အဖြစ်ကို) ဒဿေတုံ အပိစာတိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာသစ်။ [နောက်၌ "ကုသလကြိယာယ"ကိုကြည့်၍ ဤကျမ်းတက်ကို ဋီကာသစ် ဆိုသည်။]

နယိဒံ၊ပေ၊ ကထာ။ ။"ပဗ္ဗဇေယျန္တိ ပရိဗ္ဗဇေယ္ယ"တိုင်အောင် ပုဒ်တို့၏အဖွင့်သည် ပါရာဇိကဏ် သုဒိန္နကဏ္ဍ၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ပါ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဖွင့်များ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုအဌကထာ ဘာသာဋီကာအတိုင်း သိပါ။ [အနည်းငယ် ထူးခြားသောအဖွင့်နှင့် ဖြည့်စွက်အပ်သော အဖွင့်ကိုကား အောက်ပါအတိုင်း သိပါ။]

သိက္ခတ္တယ ဗြဟ္မစရိယံ။ ။"သိက္ခာ ၃–ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည့် မြတ်သောအကျင့်"ဟု ပါရာဇိကဏ်အဌကထာ နိဿယ၌ ပေးခဲ့၏၊ ထိုအနက် မကောင်းပါ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း.... သင်္ဂီတပုဒ် မပါဘဲလျက် "သိမ်းကျုံး"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ"တုန်းက "ဗြဟ္မစရိယံ"အရ "ပရိယတ္တိ, ပဋိပတ္တိ, ပဋိဝေဓ"ဟူသော ဗြဟ္မစရိယ ၃–မျိုးကိုယူဖို့ရာ "သိက္ခတ္တယ သင်္ဂီတိတံ သကလသာသနံ"ဟု ဖွင့်ပြခဲ့သော်လည်း

တစ်နေ့မျှလည်း၊ အခဏ္ဍ–မကျိုးပြတ်သည်ကို၊ ဝါ–မကျိုး, မပေါက်, မပြောက်, မကျားသည်ကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ စရိမကစိတ္တံ–နောက်ဆုံးစိတ်သို့၊ ဝါ–စုတိစိတ်သို့၊ [စရိမကသဒ္ဒါသည် အဆုံးအနက်ကို ဟောဏ၊ တစ်ဘဝ၏အဆုံးဟူသည် စုတိစိတ်တည်း၊ စရိမကစိတ္တံတိ–စုတိစိတ္တံ။] ပါပေတဗ္ဗတာယ–ရောက်စေထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏော–စင်စစ်ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ–စင်စစ်ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံအောင်၊ စရိတဗ္ဗံ–ကျင့်ထိုက်၏၊ စ–သည်သာမကသေး၊ ဧကဒိဝသမ္မိ–လည်း၊ ကိလေသမလေန–ကိလေသာ အညစ်အကြေးအားဖြင့်၊ (မလိနံဝယ် မလဋ္ဌ အာဘိန္ဓဝိသေသန) အမလိနံ–အညစ်အကြေးမရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ စရိမကစိတ္တံ–သို့၊ ဝါ–သို့၊ ပါပေတဗ္ဗတာယ–ကြောင့်၊ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ–စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်စွာ၊ ဝါ–အောင်၊ သခ်လိခိတံ လိခိတသခ်သဒိသံ–ခြင်အပ်သော ခရသင်းနှင့်တူသော အဖို့ရှိအောင်၊ စရိတဗ္ဗံ။

ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဤသိက္ခာ ၃–ပါးဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို၊ အဂါရံ–အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတာ–နေသူသည်၊ အဂါရမဇ္ဈေ–အိမ်အလယ်၌၊ ဝသန္တေန–နေသူသည်၊ ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ–စင်စစ် ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံစွာ၊ ဝါ–အောင်၊ပေ၊ စရိတုံ–

ဤနေရာ၌ကား ပါဠိတော်ဝယ် "စရိတုံ"ဟူသော နောက်ကြိယာကိုထောက်၍ ကျင့်ထိုက်သော ပဋိပတ္တိ ဗြဟ္မစရိယကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် "သင်္ခတ"ပုဒ်မပါဘဲ "သိက္ခတ္တယ"ဟုသာ ဝိသေသနပြုသည်၊ ပါရာဇိကဏ်နိဿယ၌လည်း ဤနိဿယအတိုင်းသာ ပြင်၍ပေးပါ။ [သိက္ခတ္တယ်စ+တံ+ဗြဟ္မစရိယံစာတိ သိက္ခတ္တယ ဗြဟ္မစရိယံ။]

ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ စသည်။ ။သီလသိက္ခာကို ဖြည့်ကျင့်ရာ၌ တစ်ပါးတစ်လေမျှ ပေါက်ကြားခြင်းမရှိဘဲ အားလုံးပြည့်စုံသည်ကို "ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ"ဟု ဆိုသည်၊ "ပြည့်စုံ"ဟူရာ၌ အရေအတွက်သာပြည့်စုံ၍ စိတ်မစင်ကြယ်သော ကိလေသာအညစ်အကြေးဖြင့် ညစ်ညစ်နွမ်းနွမ်းဖြစ်နေပါမူ"ပရိသုဒ္ဓ"ဟု မဆိုနိုင်ရကား ထိုသို့ မညစ်နွမ်းအောင် ကျင့်ထိုက်ကြောင်း ပြလို၍ "ပရိသုဒ္ဓံ"ဟု ဆိုသည်၊ ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ရာ၌လည်း သာမန် ပရိသုဒ္ဓ မဟုတ်, "ခရသင်းပွတ်ကဲ့သို့ အလွန်ဖြူစင်သော ပရိသုဒ္ဓ"ဟု ပြလို၍ "သခ်လိခိတံ"ဟု ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ပုံကို ဥပမာပြသည်၊ ထိုသို့ ပရိပုဏ္ဏ ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ရာ၌လည်း တစ်ရံတစ်ခါသာ ဖြစ်၍ တစ်ရံတစ်ခါ မဖြစ်သည်ကို ပယ်ရှားလိုသောကြောင့် "ဧကန္တ"ဟု ဆိုသည်။

သခ်လိခိတံ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ "သခ်လိခိတန္တိ"ဟု ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် ရှိသည်မှာ မကောင်းပါ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း....."သဒ္ဓေပကထာ"အစချီတုန်းက "တစ်ပုဒ်စီ တစ်ပုဒ်စီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတည်း၍ မဖွင့်ဘဲ အချုပ်မျှ ဖွင့်ပြမည်"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဧကန္တပရိပုဏ္ဏံ စသည်၌လည်း ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် တည်၍ မဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ [သီလသိက္ခာကဲ့သို့ သမာဓိသိက္ခာ ဝိပဿနာသိက္ခာတို့ကိုလည်း ဤနည်းမှီ၍ ပရိပုဏ္ဏ ပရိသုဒ္ဓဖြစ်အောင် ကျင့်ထိုက်ပုံကို သိပါ။]

ကျင့်ခြင်းငှာ၊ နဿုကရံ–လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ ဝါ–မလွယ်ကူ၊ [သုကရံ၌ ကံဟော ခပစ္စည်းတည်း။] အဟံ–သည်၊ ကေသေစ–ဆံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဿုစ–မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဩဟာရေတွာ–ပယ်ရှားပြီး၊ ဝါ–ရိတ်ပြီး၊ ကသာယရသ ပီတတာယ–သောက်အပ်သော ဖန်ရည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ–ဖန်ရည်ကို သောက်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာသာယာနိ–ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တာနံ–ကျင့်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ အနုစ္ဆဝိကာနိ–လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ–အဝတ်သက်နှံးတို့ကို၊ အစ္ဆဒေတွာ–ဆီးပြီး၊ ပရိဒဟိတွာ–ဝတ်ရုံပြီး၊ အဂါရသ္မာ–အိမ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ–ပြီး၊ [အဂါရသ္မာသည် ဥပါတဝိသယ အပါဒါန်ဖြစ်ပြီး "နိက္ခမိတွာ"ဟု စပ်ပုဒ်ထည့်ပြီးဖွင့်သည်။] အနဂါရိယံ–အိမ်၏အစီးအပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း, နွားကျောင်းမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ယန္တုန္နေ ပဗ္ဗဇေယျ–လူ့ကိစ္စများ, စွန့်ခွာထားပြီး, သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစု၊ ဣတိ(အယံ)–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (သခေါ်ပကထာ–တည်း)။

စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇေယျဟူသောပါဠိ၌၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ အဂါရသ–အိမ်၌နေခြင်း၏၊ ဟိတံ–စီးပွားဖြစ်သော၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ–လယ်ထွန်ခြင်း, ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အစရှိသောအလုပ်ကို၊ အဂါရိယံတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏၊ တဿ–ထို အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ရောင်း အစရှိသော အလုပ်သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ–ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း အစရှိသောအလုပ် မရှိရာအဖြစ်ကြောင့်)၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ–ကို၊ အနဂါရိယာတိ–ဟူ၍၊ ဥဒေတဗ္ဗာ–၏၊ အနဂါရိယံ–အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ရောင်း အစရှိသော အလုပ်မရှိရာ ဖြစ်သော၊ တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ–ထို ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇေယျာတိ–ကား၊ (ယန္တုန္နေ) ပရိဗ္ဗဇေယျ–လူ့ကိစ္စများ, စွန့်ခွာထားပြီး, သွားရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစု၊ [တစ်နည်း, "(ယန္တုန္နေ)ပဒိုပဒ္ဓေယျ–ကျင့်ရပါမူကား ကောင်းလေစု"ဟုလည်း မှတ်ရှိ၏၊ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ "ပဗ္ဗဇေယျာတိ ပရိဗ္ဗဇေယျ"ဟု ရှိ၏၊ ကံပုဒ်က "ဗြဟ္မစရိယံ"ဟုရှိမှ "ပဒိုပဒ္ဓေယျ–ကျင့်ရပါမူကား ကောင်လေစု"ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ ဤ၌ကံပုဒ်က "ဗြဟ္မစရိယံ"မရှိဘဲ "အနဂါရိယံ"ဟုရှိသောကြောင့် "ပရိပဗ္ဗဇ္ဇေယျ" အဖွင့်က ကောင်းမည်ထင်သည်၊ "လူ့ကိစ္စများကိုစွန့်၍ ရဟန်းဘောင်သို့ သွားရမူကား ကောင်းလေစွ"ဟူလို။]

၁၉၂။ အပ္ပံ ဝါတိ–ကား၊ သဟာသတော–တစ်ထောင်မှ၊ ဟေဋ္ဌာ–အောက်၌၊ ဝါ–အောက်ဖြစ်သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော–စည်းစိမ်းအစုသည်၊ အပ္ပေါ နာမ–အနည်းမည်သည်၊ ဟောတိ၊ သဟာသတော–မှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ (ဘောဂက္ခန္ဓော–သည်၊)

မဟာ(နာမ)–အများမည်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အာဗန္ဓနဋ္ဌေန–အပိုင်းအခြားအတိုင်း ဖွဲ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဥတိဧဝ–မိဘက်, ဖခင်ကျွေးမျိုးတို့သည်ပင်၊ ဥတိပရိဝဋ္ဋော–ဥတိပရိဝဋ္ဋ မည်၏၊ "ကျွေးမျိုးအသိုက်အဝန်း မည်၏"ဟူလို။

အာဗန္ဓနဋ္ဌေန။ ။ပုတ္တော နတ္တာတိအာဒိနာ ပေမဝသေန သပရိဏ္ဍေ ဗန္ဓနဋ္ဌေန (ငါ့သား ငါ့မြေးစသော ချစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ–သားလဲ သားအလိုက်, မြေးလဲ မြေအလိုက် အပိုင်းအခြားဖြင့် နှောင်ဖွဲ့တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)–ဋီကာ။ [အာကို မရိယာဒါ အနက်ယူ၍ "သပရိဏ္ဍေ"ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။]

စပ်ရာပုဒ်။ ။ဤ ဗန္ဓနဋ္ဌေနကို ဥတိဌ်စပ်ပါ၊ ထိုသို့ နှောင်ဖွဲ့တတ်သောကြောင့် "ဥတိ ဖြစ်သူများ"–ဟူလို၊ ဋီကာသစ်ဌ်ကား ဤပုဒ်ကို ပရိဝဋ္ဋေဌ် စပ်၍ "ဧတေန အာဗန္ဓနတ္ထော ပရိဝဋ္ဋသဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ"ဟု ဖွင့်လေသည်၊ သို့သော် ပရိဝဋ္ဋသဒ္ဒါ၏ အာဗန္ဓနအနက် အခြားနေရာဌ် မတွေ့ရသောကြောင့်လည်းကောင်း, "ဥတိနန္တိ မာတိတောစ ပိတိတောစ သမ္ဗန္ဓာနံ"ဟု ပေတဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ ၁–ဝဂ်, ၅–သုတ်ဌ် ဥတိအတွက် သမ္ဗန္ဓနအနက်ဖွင့် သကဲ့သို့ အာဗန္ဓနအနက်က အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း, အာဗန္ဓနဋ္ဌေနကို ဥတိနံဌ်စပ်ရသော ဟိတ်ပါဌ်ဟုသာ ယူသင့်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။သက္ကတအဘိဓာန်ဌ် ဥတိအရ အဖဘက် ဆွေမျိုးကိုသာ ယူ၏၊ "ဥတိသာ လော်ဟိတ"ဟု လာရာဝယ် အဋ္ဌကထာတို့ဌ်လည်း ဥတိအရ အဖဘက် ဆွေမျိုးကိုသာ ဖွင့်တတ်၏၊ ဤနေရာဌ်ကား ထိုကဲ့သို့ အဖဘက်ဆွေမျိုးကိုသာ မယူရ၊ သံယောဇဉ်ဖွဲ့တတ်သော မိဘက် ဖခင်ဆွေမျိုး ၂–ဘက်လုံးကို ယူပါဟု သိစေလိုသောကြောင့် "အာဗန္ဓနဋ္ဌေန"ဟု ဟိတ်ကူရသည်။ ["ဥတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ"ဌ်လည်း ဥတိအရ "၂–ဖက်လုံး ဆွေမျိုးကိုစွန့်၍" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။]

ဥတိ။ ။"ဥတိ"ဟု ဧကဝစနန္တပုဒ်ကို စာအုပ်တို့ဌ် တွေ့ရ၏၊ သို့သော် မိဘက် ဖခင် ၂–ဘက်ဆွေမျိုးတို့ကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, "အမှာက မေတေ ဥယန္တိတိ ဥတိ–ဤသူတို့သည် ငါတို့၏လူများဟု သိစေလိုသောကြောင့် ဥတိ"ဟု ဗဟုဝစန ဝိဂ္ဂဟကို ဋီကာတို့ဌ် တွေ့ရသောကြောင့်လည်းကောင်း"ဥတိ"ဟူသော ဗဟုဝစနန္တသာ အသင့်ဟု မှတ်ပါ၊ ဥမာတ်, တိပစ္စည်းဖြစ်သော်လည်း ပုလ္လိန်သာ။

ပရိဝဋ္ဋော။ ။ပိတာမဟ ပိတု ပုတ္တာဒိဝသေန ပရိဝဋ္ဋနဋ္ဌေန ပရိဝဋ္ဋော၊–ဋီကာ၊ [ပရိဝဋ္ဋတိ–အထက်ဌ် အဖ, အဖိုးစသည်, အောက်ဌ် သား မြေးစသည်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် လည်တတ်၏၊ ဣတိ ပရိဝဋ္ဋော၊ ပရိပုဗ္ဗ, ဝဋ္ဋ(ဝတုဓာတ်လည်း ဟူ၏) အပစ္စည်း၊ ဥတိဧဝ–ဆွေမျိုးတို့သည်ပင်+ပရိဝဋ္ဋော ဥတိ ပရိဝဋ္ဋော–ထက်ဝန်းကျင် လည်တတ်သော ဆွေမျိုး၊ (ဝိသေသန ပရပဒ ကမ္မဓာရဲ)၊ မြန်မာလို "ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝိုင်း,ဆွေမျိုး အသိုက်အဝန်း"ဟု ခေါ်ကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာဌ် "ပရိဝဋ္ဋနဋ္ဌေန"ဟု ပရိဝဋ္ဋောအတွက် ဟိတ်ပါဌ်အသစ်ထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် "အာဗန္ဓနဋ္ဌေန"သည် ပရိဝဋ္ဋော၏ ဟိတ်မဟုတ်ကြောင်း ဥတိ၏ ဟိတ်သာ ဖြစ်ကြောင်း သာ၍ သိသာပြန်သည်။

သောပိ-ထို ဆွေမျိုး အသိုင်းအဝန်းသည်လည်း၊ ဝိသတိယာ-၂၀ မှ၊ ဟေဋ္ဌာ-ဌ၊ ဝါ-အောက်သည်၊ အပ္ပေါ၊ နာမ-အနည်းမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝိသတိယာ-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မဟာ(နာမ)-မည်သည်၊ (ဟောတိ)။

၁၉၃။ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတောတိ-ဟူသည်ကား၊ ပါတိမောက္ခသံဝရေန-ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့်၊သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ အာစာရေနစေဝ-အကျင့်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဂေါစရေနစ-ကျက်စားရာ အရပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ပန္နော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ ဝိဟရတိ၌စပ်)၊ အဏုမတ္တေသု တိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တကေသု-နည်းသောအတိုင်းအရည်ရှိကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇေသူတိ-ကား၊

သောပိ(ဟိ)။ ။"သောဟိ"ဟု မူကွဲရှိ၏၊ သို့သော် ရှေ့ဝါကျကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဠ္ဍိ လက္ခဏာ မရှိသောကြောင့် "သောဟိ"ဟု မရှိသင့်၊ ဘောဂကွန္ဒနှင့် အပ္ပချင်း မဟာချင်း နာမည်တူသည့်အတွက် ပေါင်းဆည်းခြင်း လက္ခဏာသာရှိသောကြောင့် သမ္မိဏ္ဍနတ္ထ ပိသဒ္ဒါ ဖြင့် "သောပိ"ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်။

ပါတိမောက္ခ၊ယေ၊ သံဝုသော။ ။ဤပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အစိတ်ဝစနတ္ထကို ပါစိတ် ဘာသာဋီကာ-ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ်, သြဝါဒသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ "သံဝုတော-စောင့်စည်းအပ်"ဟု မပေးရ၊ သံဝုယတေ(သံဝရီယတေ)တိ သံဝုတ်+စောင့်စည်းအပ်သော ကာယဒွါရ, ဝစီဒွါရ၊ [မနောဒွါရကို ပါတိမောက္ခသီလဖြင့် မစောင့်စည်းနိုင်ဆေး။] သံဝုတ် ယသ အတ္ထိတိ သံဝုတော၊ ဤသို့ပြု၍ "ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဖြင့် စောင့်စည်းအပ်သော ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရရှိသည်"ဟု ပေးရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌လည်း "ပိဟိတကာယဝစီဒွါရော"ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိဖွင့်သည်၊ အဌကထာ၌ "သမန္နာဂတော"အဖွင့်လည်း ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ပြုပင်တည်း။

အာစာရဂေါစရ။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့အား ဝါးပေးခြင်း, အိမ်မိုးမှ စသည်ဖြင့်ပြုဖို့ရန် သစ်ရွက်ပေးခြင်းစသော ကုလဒူသနအမှုများကို အနာစာရဟု ဆို၍ ထိုအမှုများကို မပြုဘဲ ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ ပြုကျင့်ခြင်းကို "အာစာရ"ဟု ဆို၏၊ ပြည့်တန်ဆာမ စသည်တို့၌ ကျက်စားမှုမပြုဘဲ သဒ္ဓါတရားရှိသောအိမ်တို့၌သာ ကျက်စားခြင်းကို "ဂေါစရ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ထက် အကျယ်ကိုလည်း ဆိုသေး၏၊ ထို အာစာရ ဂေါစရနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတော်ကို "အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော"ဟု ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နောမှ စ၍ သိက္ခတိသိက္ခာပဒေသုတိုင်အောင် ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတောအ၏ အကျယ်ပြစကားဟု မှတ်ပါ၊ ဤ စကားများလည်း ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလကိုပြသော စကားများပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [အာတရဂေါဝရသမ္ပန္နောတိအာဒိ တသော ပါတိမောက္ခသံဝရသမန္နာဂမသ ပဟ္ဗဒဿနံ၊-ဋီကာ။]

အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု။ ။အဏုမြူနှင့်တူသောကြောင့် အနည်းငယ်ကို "အဏုမတ္တ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "အပ္ပမတ္တကေသု"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝဇ္ဇေသု၌ "အပြစ်"ဟူသည် အာပတ်အပြစ် အကုသိုလ်အပြစ် ၂-မျိုးလုံးတည်း၊ ထို့ကြောင့် လွန်ကျူးလိုသော ဆေတနာမပါဘဲ သင့်အပ်သော အနုဒ္ဒုက(အလွန်ငယ်သော) အာပတ်များကိုလည်းကောင်း, အဆောတလွင်ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ်များကိုလည်းကောင်း "ဝဇ္ဇ"ဟု ယူပါ။

အကုသလမမြေသု-အကုသိုလ်တရားတို့၌၊ ဘယဒဿာဝီတိ-ကား၊ ဘယဒဿီ-ဘေးဟု ရှုလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ ဝိဟရတိ၌စပ်)၊ သမာဒါယာတိ-ကား၊ သမ္မာ-မဖေါက်မပြန်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ၊ အာဒိယိတ္တာ-ယူ၍၊ သိက္ခတိသိက္ခာပစေသူတိ-ကား၊ သိက္ခာပဒေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ တံတံ သိက္ခာပဒံ-ထိုထို သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယိတ္တာ-မဖေါက်မပြန်ယူ၍၊ ဝါ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ သိက္ခတိ-ကျင့်၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အဖွင့်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ ပါတိမောက္ခ သံဝရသံဝုတောဘာ အစရှိသော်ပါ၌၌၊ (တစ်နည်း) ဧတ္ထ-ဤ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ မည်သော ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌၊ သခ်ေပါ-အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ဝိတ္ထာရော ပန-အကျယ်ကိုကား၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ (မယာ) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ။

ဘယဒဿာဝီ။ ။ဒိသဓာတ်, တသီလအနက်၌ အာဝီပစ္စည်း၊ ဒဿီကား အာဝီ၏ ပရိယာယ် ဏီပစ္စည်းတည်း၊ ထိုအပြစ်ကလေးသည်ပင် အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး, ဒဏ္ဍဘေး, ဒုဂ္ဂတိဘေးဟူသော ဘေး ၄-ပါးတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မြင်းမိုရ်တောင်လောက် ကြီးမားသောအပြစ်, ပါရာဇိကလောက် ကြီးမားသောအပြစ်ဟု ရှုလေ့ရှိသည်။

အဋ္ဌကထာ။ ။ဘယဒဿာဝီတိ စတုဗ္ဗိဓသ ဘယသ ကာရဏတ္တာ ဘယတောဒဿနသီလော၊....ယော ဘိက္ခု အဏုမတ္တံ ဝဇ္ဇံ အဋ္ဌသင်္ခ်ယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေသေနေရ ပဗ္ဗတသဒိသံ ကတ္တာ ဒဋ္ဌု သက္ကောတိ ၊ပေ၊ ယောပိ ဘိက္ခု သဗ္ဗလဟုကံ ဒုက္ကဋ ဒုဗ္ဘာသိတ္ တမ္ပိ ပဌမပါရာဇိကသဒိသံ ကတ္တာ ဒဋ္ဌု သက္ကောတိ၊ အယံ ၊ပေ၊ ဘယတော ပဿတီနာမ၊-ဗျာနဝိဘင်္ဂ, သမ္မောဟဝိနောဒနီ။ [ဤ သီလကွန်အဋ္ဌကထာ၌ ဝဇ္ဇေသုအရ "အကုသိုလ်တရား" ဟု သာမညဖွင့်သော်လည်း ဗျာနဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၌ အာပတ်ပါ ဖွင့်သည်ကို သတိပြုပါ။]

သမာဒါယ။ ။"သမ္မာတိ အဝိပရိတံ(မဖေါက်မပြန်)၊ သုန္ဒရံဝါ"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ ထိုသို့ သမ္မာဖြစ်အောင် ကျင့်ခြင်းတည်းဟူသည် လေးလေးစားစား ကျင့်ခြင်း, အသက်ထက်ဆုံး မလွန်ကြူးမိအောင် ကျင်းခြင်းတည်း။

သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ။"သိက္ခာပဒေသု"ဟု အပေါင်းနိဒ္ဒါရဏသမုဒါယကို ဆိုလိုက်လျှင် အစိတ်ဖြစ်သော နိဒ္ဒါရဏီယကို မဆိုသော်လည်း သိလောက်ပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သမာဒါယ သိက္ခတိ ကြိယာပုဒ်တို့၏ ကံကို ပါဠိတော်၌ မပါသော်လည်း "သိက္ခပဒံ"ဟု ကံပုဒ်ထည့်၍ အဋ္ဌကထာဖွင့်နိုင်သည်။ [သိက္ခာပဒေသုတိ ဝုတ္တေယေဝ တဒဝယဝဘူတံ သိက္ခာပဒံ သမာဒါယ သိက္ခတီတိ အတ္ထသ ဂမျမာနတ္တာ ကမ္မပဒံ နု ဝုတ္တံတိ အာဟ တံတံ သိက္ခာပဒံတိ၊-ဋီကာသစ်။]

ဧတ္ထအစ္ဆဲ။ ။ဋီကာတို့၌ "ဧတ္ထာတိ ဧတသ္မိံ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတောတိ ပါဠေ"ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ မိမိကား "ဧတ္ထ သခ်ေပါ-ဤ၌ အကျဉ်း၊ ဝိတ္ထာရော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုခဲ့"ဟူသော တွဲဘက်စကားကို ကြည့်၍ "ဧတ္ထ-ဤသုမင်္ဂလဝိလာသိနီမည်သော ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌"ဟု စွဲလိုက်ပါသည်။

စ–ဆက်၊ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန၊ပေ၊ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါတိ ဇေ္ဌ–ဌ၊ အာစာရ ဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝ–အာစာရ ဂေါစရသမ္ပန္နော သဒ္ဒါကိုယူခြင်းဖြင့်ပင်၊ ကုသလေ–အပြစ်မရှိသော၊ (ကုသလသဒ္ဒါ အနဝဇ္ဇအနက်ဟော)၊ ကာယကမ္မဝစီကမ္မေ–ကာယက်, ဝစီက်ကို၊ ဂဟိတေပိ–ယူအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ နာမ–ဤအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ မည်သည်၊ အာကာသေ ဝါ–ကောင်းကင်ဌ်သော်လည်းကောင်း၊ ရက္ခဂ္ဂါဒီသု ဝါ–သစ်ပင်ဖျား အစရှိသော အရပ်တို့ဌ်သော်လည်းကောင်း၊ နိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ပန–အဟုတ်ကား၊ ကာယဝစီဒ္ဒါရေသုယေဝ–ကာယဒ္ဒါရ, ဝစီဒ္ဒါရတို့ဌ်သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ကာယဒ္ဒါရ, ဝစီဒ္ဒါရတို့ဌ်သာ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တသော–ထိုအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏၊ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒါရဒဿနတ္ထं–ဖြစ်ရာ

ကာယကမ္မ၊ပေ၊ ဇီဝေါတိ ဇေ္ဌ။ ။ဇေ္ဌကို "ကုသလေနာတိ ဝုတ္တं"ဝယ် ဝုတ္တံဌ်စပ်ပါ၊ ဂဟဏေနေဝစဌ် စသဒ္ဒါလည်း ပြတ်ပြီးစကားဝယ် စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ တက်လာသော ဝါကျာရဇ္ဇ ဧာတကတည်း၊ စောဒနာဖွယ်ရှိပုံကို "ဂဟိတေပိ"ဟူသော လက္ခဏာ အရစိစကား ထောက်၍ သိပါ၊ "ဂဟိတေပိ"သည် "ကိဉ္စာပိ ဂဟိတံ, ပန(တထာပိ)"နှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ "ဒဿနတ္ထं"ကား ထို စောဒနာဖွယ်၏ အဖြေကိုပြသော စကားတည်း။

စောဒနာ။ ။ဆရာ ရှေ့ဌ် "အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော"သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူခဲ့၏၊ ထို သဒ္ဒါဖြင့်ပင် အပြစ်ကင်းသော ကာယက်, ဝစီက်ကို ယူတော်မူအပ်ပြီး မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်အကျိုးငှာ "ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ကာယကမ္မ၊ပေ၊ ဇေ္ဌ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤဝါကျဌ် လိုရင်းကား–"ဇေ္ဌ ဂဟိတေပိ ယသ္မာ ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံနာမ ၊ပေ၊ ကာယဝစီဒ္ဒါရေသုယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ တသော ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒါရဒဿနတ္ထं ကာယကမ္မ ၊ပေ၊ ကုသလေနာတိ ဝုတ္တं"တည်း၊ (မြန်မာပြန်၍ ကြည့်ပါ။)

အာစာရ၊ပေ၊ ဂဟဏေနေဝ။ ။ရှေ့ဌ် "အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော"ကိုပင် "အာစာရ ဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္ပန္နပုဒ် အကြေကြေပါ၊ မှန်၏–သမ္ပန္နပုဒ် မပါဘဲ အာစာရ ဂေါစရသဒ္ဒါသက်သက်ဖြင့် ကောင်းသော အာစရဂေါစရ, မကောင်းသော အာစာရဂေါစရ ၂–မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်ရကား "ကုသလကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ"ကို မယူနိုင်၊ သမ္ပန္နပုဒ်ပါမှ ယူနိုင်သည်။

ဂဟိတေပိ။ ။ထို အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နပုဒ်က "အာစာရနှင့်လည်းကောင်း ဂေါစရနှင့် လည်းကောင်း ပြည့်စုံသည်"ဟု ဟောတော်မူသဖြင့် "အပြစ်ကင်းသော ကာယက် ဝစီက်နှင့် ပြည့်စုံသည်"ဟု ဟောတော်မူရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ထို အာစာရ၊ပေ၊ သမ္ပန္နသဒ္ဒါဖြင့် ကုသလကာယကမ္မ ဝစီကမ္မကို ယူပြီးမဟုတ်ပါလော"ဟူသော စောဒနာမှုကို "အာစာရ၊ပေ၊ ဂဟိတေပိ"ဖြင့် ပြသည်၊ "အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နသဒ္ဒါဖြင့် ကုသလကာယကမ္မ ဝစီကမ္မကို ယူအပ်ပြီး ဖြစ်သည်ကား မှန်ပါ၏၊ သို့သော်လည်း"–ဟူလို။

ဒွါရကိုပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ ကာယ၊ပေ၊ ကုသလေနာတိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ပန–ဆက်၊ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ တေန–ထို ကာယက် ဝစီက်နှင့်၊ သမန္နဂတော–၏၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ–စင်ကြယ်သော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိ၏။

ဝါ-သုတ္တန် တစ်နည်းကား၊ သမဏမုဏ္ဍိက ပုတ္တသုတ္တန္တ ဝသေန-သမဏမုဏ္ဍိက ပုတ္တသုတ္တန်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ ဧတံ–ဤ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေနဟူသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ–မှန်၊ တတ္ထ–ထို သမဏမုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန်၌၊ ကတမေစ၊ပေ၊ ဝဒါမိတိ–ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ထပတိ–လက်သမား၊ ကုသလာ–အပြစ်မရှိကုန်သော၊ သီလာ–သီလတို့ဟူသည်၊ ကတမေစ–အဘယ်တို့နည်း၊ [ရဟန္တာများနှင့်လည်း ဆိုင်သောကြောင့် ကုသလသဒ္ဒါ သည် အနဝဇ္ဇအနက်ကို ဟောရသည်။] ကုသလံ–အပြစ်မရှိသော၊ ကာယကမ္မံ–ကာယက်လည်းကောင်း၊ ကုသလံ–သော၊ ဝစီကမ္မံ–ဝစီက်လည်းကောင်းတည်း၊ ထပတိ,အဟံ–သည်၊ ပရိသုဒ္ဓံ–ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော၊ အာဇီဝမ္မိ–အသက်မွေး

ဥပဓိတ္တိဒွါရဒဿနတ္ထံ။ ။အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိဟ်၌ "ကာယဝိညတ္တိသင်္ခါတော ကာယဒွါရေ" စသော စကားအတိုင်း ကာယက်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဒွါရဟူသည် ကာယဝိညတ်ဟူသော ကာယဒွါရတည်း၊ ဝစီက်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဒွါရဟူသည် ဝစီဝိညတ်ဟူသော ဝစီဒွါရတည်း၊ "အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလသည် ထို ၂–ပါးသော ဒွါရ၌ဖြစ်၏"ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ကာယကမ္မ ၊ပေ၊ ကုသလေန"ဟု ဟောတော်မူပါသည်–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ "သိဒ္ဓေ သတိပိ အာရမ္ဘော နိယမာယ ဝါ ဟောတိ, အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ ဝါ"ဟု ပရိဘာသာရှိ၏၊ ဤ၌လည်း "ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ"ဟုချည်း ဟောတော်မူလျှင် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလဖြစ်ကြောင်း ပြီးနိုင်ပါ၏၊ ထိုသို့ ပြီးနိုင်ပါလျက် "ကာယကမ္မဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန"ဟု ဟောတော်မူခြင်းသည် အတ္ထန္တရ ဝိညာပန–(အနက်အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုး)ကို သိစေရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ ထိုအကျိုးဟူသည်လည်း "အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်ပုံကို ပြရခြင်းတည်း"ဟု မှတ်ပါ။

မုဏ္ဍိက၊ပေ၊ ဝသေနဝါ။ ။မဇ္ဈိမပ်, ပရိဗ္ဗာဇကဝဂ်၌လာသော သုတ်တည်း၊ ထိုသုတ်၌ "ကတမေစ ထပတိ ကုသလာ သီလာ"ဟု ပုစ္ဆာထုတ်တော်မူ၍ "ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ"ဟု ဟောတော်မူပြီးလျှင် "ပရိသုဒ္ဓံ အာဇီဝံပိ ခေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိ"ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ထိုသုတ်၌ ဟောတော်မူပုံနှင့် ဤသာမညဖလသုတ် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံသည် ဂဂ်ါရေနှင့် ယမုနာရေ ရောသကဲ့သို့ တစ်သဘောတည်းဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ ပါဠိတော်၌ မုဏ္ဍိကပုတ္တ သုတ္တန်နှင့် အဆက်အသွယ်မကင်းသော စကားသုံးနှုန်းတော်မူခြင်းဟု မှတ်ပါ၊ ဝါ သဒ္ဒါလည်း အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်မျိုးကိုပြသော အတ္ထန္တရဝိကပ္ပန မဟုတ်, သုတ္တန်တစ်မျိုးကိုပြသော ဝိကပ္ပနတ္ထတည်း။ [ဣဒါနိ သုတ္တန္တရေန သံသန္ဒိတ္တံ မုဏ္ဍိကပုတ္တ သုတ္တန္တဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံတိ အာဟ၊ ဝါသဒ္ဒေါစေတ္ထ သုတ္တန္တရသံသန္ဒနာသင်္ခါတအတ္ထန္တရ ဝိကပ္ပနတ္ထော၊–ဋီကာသစ်။]

ဝမ်းကျောင်းကိုလည်း၊ သီလသို့-သီလတစ်ပါးဟူ၍၊ ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ၏၊ (တစ်နည်း) သီလသို့-သီလပေါင်းခ၊ (ပရိယာပန္နံ-အကျုံးဝင်သော၊ သီလ-သီလတစ်ပါးဟူ၍၊) ဝဒါမိ၊ (တစ်နည်း) သီလသို့-သီလအပေါင်းတွင်၊ (ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သီလ-သီလဟူ၍၊)ဝဒါမိ။] (ရှေးစာအုပ်များ၌ "ယသ္မာ ပန တေန သမန္နာဂတော၊ တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ရှိသေး၏)။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မာပိ ဒေသနာယ-ထို သမဏာမုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန် ဒေသနာတော်ကိုလည်း၊ ပရိယာဒါနတ္ထံ-သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧတံ-ဤကာယကမ္မ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေနဟူသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ, ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သီလသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ဗြဟ္မာလေ-ဗြဟ္မာလသုတ်၌၊ ဝုတ္တေန-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ တိဝိဓေန-၃ ပါးအပြား၊ ရှိသော၊ သီလေန-သီလနှင့်၊ (စူဠ-မဇ္ဈိမ-မဟာသီလနှင့်)၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝါရော တိ-ကား၊ မနစ္ဆဋ္ဌေသု-မနိန္ဒြေဟူသော ၆-ပါးမြောက်ရှိကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယေသု-ဣန္ဒြေတို့၌၊ ပိဟိတဒ္ဝါရော-ပိတ်အပ်ပြီးသော တံခါးရှိသည်၊ ဟောတိ။

သီလသို့ ဝဒါမိ။ ။သီလန္တိ ဝဒါမိ၊(ပဌမာအနက်၌ သတ္တမီသက်သည်-ဟူလို၊) သီလသို့ ဝါ အာဓာရဘူတေ အန္တောဂဓံ ပရိယာပန္နံ (သီလအများ၌ အကျုံးဝင်သော သီလတစ်ပါးဟူ၍), နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယဘူတေ ဝါ ဧကံ သီလန္တိ ဝဒါမိ (သီလအများတွင် သီလတစ်ပါးဟူ၍ ဟောတော်မူသည်)၊-ဋီကာသစ်။

တသ္မာ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ရှေးစာအုပ်များ၌ "ယသ္မာ ပန တေန သမန္နာဂတော၊ တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော"ဟု ရှိ၏၊ အထက်(ရှေ)၌လည်း ဤဝါကျမျိုးပါခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ထပ်နေရကား ထိုစာရှိပုံသည် ကောင်းဟန်မတူ၊ နောက်ပြင် စာအုပ်၌ "ယသ္မာ"စသော ဝါကျလည်း မပါဘဲ "တသ္မာ တသ္မာပိ ဒေသနာယ ပရိယာဒါနတ္ထမေတံ ဝုတ္တံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ" ဟု နိဂုံးဝါကျအဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်သည်၊ ဋီကာ၌လည်း "ပရိယာဒါနတ္ထံ တိ ပရိဂ္ဂဟတ္ထံ (ထို သမဏာမုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန် ဒေသနာတော်ကို ဤ၌သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ)" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဤပြင်ထားအပ်သောပါဌ်သာ ရှေးပါဌ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဂုတ္တ(ပိဟိတ) ဒ္ဝါရော။ ။ဂုတ္တာ၌ ဂုပဓာတ်, စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ဟော၊ "စောင့်ရှောက်" ဟူသည် လုံခြုံစေခြင်းတည်း၊ ဂေါပီယတ္ထ-စောင့်ရှောက်အပ်ပြီ၊ ဤတို့ ဂုတ္တံ၊ ဂုတ္တံ+ဒ္ဝါရံ ယေနာတိ ဂုတ္တဒ္ဝါရော၊ [ဒိတိန္ဒြိယောကဲ့သို့ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြုရသည်။] "ဂုတ္တ-စောင့်ရှောက်" ဟူသည် "ပိတ်"နှင့် အဓိပ္ပါယ်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပိဟိတ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ အပိဟုဗ္ဗ+ဓာတ်, အပိမှ အကို ချေ, ဧကို ဟ, အာကို ဤပြု၍ "ပိဟိတ"ဟု ဖြစ်၏၊ အပိဓီယတ္ထ-ပိတ်အပ်ပြီ၊ ဤတို့ ပိဟိတံ။

သတိသမ္ဘေညေန သမန္နာဂတောတိ-ကား၊ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ အာဒီသု-အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေအစရှိကုန်သော၊ သတ္တသု-ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ သတိယာစေဝ-သတိနှင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘေညေနစ-သမ္ဘေညနှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတော ဟောတိ၊ သန္တ ဌောတိ-ကား၊ စတူသု-၄ ပါးကုန်သော၊ ပစ္စယေသု-ပစ္စည်းတို့၌၊ တိဝိဓေန-၃ ပါးအပြားရှိသော၊ သန္တောသေန-သန္တောသဖြင့်၊ သန္တ ဌော-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲသည်၊ ဟောတိ။ [အချို့စာအုပ်များ၌ သန္တောသေန၏နောက်ဝယ် "သမန္နာဂတော"ဟု ရှိ၏၊ ပိုဟန်တူသည်။]

သတိ၊ပေ၊ သမန္နာဂတော။ ။သတိနှင့် သမ္ဘေညကို သမာဟာရဒွန်တွဲ၊ "သတ္တသု ဌာနေသု"အရ ၇-ဌာနကား အကျယ်၌ လာပါလိမ့်မည်။ [သမ္ဘေနာတိ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်၏၊ ဤတိ သမ္ဘေနော၊ သံ+ပ+ဉာဓာတ်, ကိယာဒိ နာ ပစ္စည်း, အပစ္စည်း၊ သမ္ဘာနသ+ဘာဝေါ သမ္ဘေညံ၊ ဘာဝအနက်၌ ဏျသက်, ရှေ့ကို ဥပြု။]

တိဝိဓေန သန္တောသေန။ ။ဒိ၀ါဒိ တုသဓာတ်သည် တုဋ္ဌိ (နှစ်သက်ခြင်း) အနက်ကို ဟောဏ်၊ သမ္မာ+တုသနံ သန္တောသော၊ ကောင်းစွာနှစ်သက်ဖြင်းကိုပင် "တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း" ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသန္တောသသည် ယထာလာဘသန္တောသ-ရသမျှဖြင့် အားရနှစ်သက်ခြင်း, ယထာဗလသန္တောသ-မိမိ အားအစွမ်းအားလျော်စွာ အားရနှစ်သက်ခြင်း။ [ရောဂါကြောင့် မသင့်မြတ်သော ဆွမ်း, သက်နံ့, ကျောင်း, ဆေးတို့ကိုရလျှင် ဝိနည်းကို လေးစားသူဖြစ်၍ သဘောတူသော ရဟန်း၏အထံ၀ယ်ရှိသော သင့်မြတ်သော ဆွမ်းစသည်ဖြင့်လဲ၍ မျှတခြင်းကို ဆိုသည်။] ယထာသာရပ္ပ သန္တောသ-လျောက်ပတ်သည်အားလျောက်စွာ ရောင့်ရဲခြင်း၊ ကောင်းသော ဆွမ်းစသည်ကို ရလျှင် ထေရ်ကြီး, ဆရာသမားကြီးတို့အား လှူ၍ မိမိမှာ သင့်တော်သော ဆွမ်းစသည်ဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်း, ဤသို့ ပစ္စည်း ၄-ပါးအတွက် သန္တောသ ၃-ပါးစီ ရှိရကား အားလုံး ၁၂-ပါးရှိသည်။

ပဏီတတရ သာမညဖလအဖွင့် ပြီး၏။

စူဠ-မဇ္ဈိမ-မဟာသီလအဖွင့်

၁၉၄-၂၁၁။ ဧ၀ं-ဤသို့၊ မာတိကံ-မာတိကာကို၊ နိက္ခိပိတ္မာ-ချထား၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘာဒေ၊ဘော-ဝေဖန်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္မာ)၊ ကထဉ္စ၊ပေ၊ ဟောတိတိ အာဒီ-အစရှိသောပါဠိရပ်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ကထဉ္စ မဟာရာဇ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ဣဒမ္ပိဿ ဟောတိ သီလသ္မိန္တိ-ကား၊ အဿ ဘိက္ခုနော-ထိုရဟန်း၏၊ ဣဒမ္ပိ-ဤပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် လည်း၊ ပါဏာတိပါတာ-ပါဏာတိပါတမှ၊ ဝေရမဏိ(ပိ)-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်း၊ (ဣဒမ္ပိကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ သီလသ္မိं-သီလအပေါင်းတွင်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သီလं-သီလသည်၊ ဟောတိ-၏၊(တစ်နည်း) သီလသ္မိं-သီလအများ၌၊ ဧကံ သီလं

ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကားအနက်၊ ဝါ–တစ်နည်းကား၊ ဧတံ–ဤ သီလသို့ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပစ္စတ္တဝစနတ္ထေ–ပဌမာ ဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဘုမ္မံ–သတ္တမီ ဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

ဟိ–မှန်၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ–မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ [ပစ္စတ္တဝစနတ္ထချင်း တူသော ကြောင့် ပေါင်းနိုင်ရကား ဟိမပါဘဲ "မဟာအဋ္ဌကထာယမို့"ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဣဒမို့–ဤပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်း၊ တဿ သမဏဿ–ထိုရဟန်း၏၊ သီလံ–သီလသည်၊(ဟောတိ)၊ ဣတိ–ဤသို့၊ အယမေဝ အတ္ထော–ဤ ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်ကိုသာ၊ (ဧဝဖြင့် နိဒ္ဒါရဏအနက်, အာဓာရဏအနက်ကို ကန့်သည်)၊ ဝုတ္တော–ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ [အယမေဝ အတ္ထောတိ ပစ္စတ္တဝစနတ္ထောဧဝ၊–ဋီကာ၊] သေသံ–ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဗြဟ္မစာလေ–ဗြဟ္မစာလသုတ်အဖွင့်၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ (တုမှေဟိ–အသင်သောတုတို့သည်၊)–ဝေဒိတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏၊ ဣဒမသဿ ဟောတိ သီလသို့ဆိုး-ကား၊ ဣဒံ–ဤ သီလအပေါင်းသည်၊ အသ–ထိုရဟန်း၏၊ သီလံ–သီလသည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ, အတ္ထော–နက်။

ဣဒမို့သ ဟောတိ သီလသို့။ ။ဣဒမို့၌ အပိသဒ္ဒါသည် "အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ" စသော အခြားသီလတို့ကို ပေါင်း၏၊ သီလသို့၌ နိဒ္ဒါရဏာသမုဒါယအနက်ပေး၍ "ဧကံ သီလံ ဟောတိ"ဟု ထည့်ပါ–ဟူလို၊ ဋီကာသစ်၌ အာဓာရအနက်လည်း ဖွင့်သေး၏။

ပစ္စတ္တဝစနတ္ထေဝါ ဧတံ ဘုမ္မံ။ ။သီလသို့သည် ဣဒံပိ၌ ဣဒံနှင့် အနက်အရတူသော ကြောင့် ပဌမာအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါဖြစ်သည်၊ "ဥပမာ–ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ၌ သတ္တမီသည် ပဌမာအနက် သက်သက်ကဲ့သို့တည်း"ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။ ["ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ၌ ပဌမာသိကို ဧပြု" ဟုလည်း သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆိုသည်။]

ဣဒမသ သီလသို့။ ။ဤပါဠိသည် ယခု ပါဠိတော်စာအုပ်များ၌ မရှိ၊ မဟာသီလ အဆုံးဝယ် "ဣဒံပိသ သီလသို့"၏နောက်၌ "ဣဒမသ ဟောတိ သီလသို့"ဟု ရှိရမည်၊ ထိုသို့ရှိမှသာ "ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ"ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနလည်းဖြစ်, နိဂုံးလည်းဖြစ်သည်၊ ထိုပါဠိ၌ "သီလသို့"ဝယ် နိဒ္ဒါရဏာသမုဒါယအနက် မရနိုင်တော့၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း....သီလအများတွင် တစ်ပါးအပါအဝင် မဟုတ်ပါသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သီလံ ဟောတိတိ အတ္ထော"ဟု ပဌမာအနက်သာဖွင့်၍ "သီလသို့ ဧကံ သီလံ" ဟူသော အာဓာရအနက် နိဒ္ဒါရဏာအနက် မဖွင့်၊ ပေါင်းစရာအနက် မရှိသောကြောင့် "ဣဒပိ"ဟု အပိသဒ္ဒါလည်း မလိုတော့။

ဋီကာသစ်။ ။ဣဒမသ ဟောတိ သီလသို့တိတွေ့ မဟာသီလပရိယောသာနေနှ (မဟာသီလပြီးဆုံးခြင်းကြောင့်) နိဒ္ဒါရိယမာနသ အဘာဝတော (အပေါင်းမှ ထုတ်စရာ အနက်မရှိရကား) ပစ္စတ္တဝစနတ္ထောယေव သမ္ဘဝတိတိ အာဟ ဣဒံ အသ သီလ ဟောတိတိ အတ္ထောတိ၊ တတော ယေဝစ ပါဠိယံ အပိဂ္ဂဟဏမကတံတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၁၂။ နု ကုတောစိ၊ပေ၊ သီလသံဝရတောတိ–ကား၊ အသံဝရမူလကာနိ–သီလကို မစောင့်စည်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော၊ ယာနိဘယာနိ–အကြင် ဘေးတို့သည်၊ (အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး, ဒဏ္ဍဘေး, ဒုဂ္ဂတိဘေး တို့သည်)၊ ဥပဒ္ဒဝေန္တိ–ဖြစ်တတ်ကုန်၏၊ တေသု–ထို ဘေးတို့တွင်၊ ယံ ဣဒံဘယံ–အကြင်ဘေးသည်၊ သီလသံဝရတော–သီလကို စောင့်စည်းခြင်းကြောင့်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ရာ၏။[ဦးကာဟောင်းအလို သီလာသံဝရတော–သီလကို မစောင့်စည်းခြင်းကြောင့်၊ ဘဝေယျ–၏။] တံ(ဘယံ)–ထိုဘေးကို၊ ကုတောစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဧကသံဝရတောတိ–တစ်ခုသော စောင့်စည်းခြင်းကြောင့်လည်း၊ [ဦးကာဟောင်းအလို, ဧကာသံဝရတောပိ–တစ်ခုသော မစောင့်စည်းခြင်းကြောင့်လည်း။] နု သမနုပဿတိ–မမြင်ရ၊ ဝါ–မတွေ့ရ၊ ကသ္မာ–အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ သံဝရတော–သီလကိုစောင့်စည်း

နု ကုတောစိ၊ပေ၊ သံဝရတော။ ။"ယာနိ၊ပေ၊ တေသု"တို့သည် "ယံ ဣဒံ, တံ"တို့၏ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယကို အပိုထည့်ပါဌ်တည်း၊ "ယံ ဣဒံ"၏စွဲနက်ကို ပါဠိတော် ရှေ့ဝါကျမှ ဘယံပုဒ်ကိုယူ၍ ပြသည်၊ ယံ ဣဒံ ဘယံတုန်းက ဘယံကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် "နု ကုတောစိ ဘယံ"၌ ဘယံဟု အထူးမဆိုတော့ဘဲ "တံ"ဟု နိယမကိုသာထည့်သည်၊ ကုတောစိ၏ စွဲနက်ကိုလည်း "ဧကသံဝရတောပိ"(တစ်နည်း) "ဧကာသံဝရတောပိ"ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။

ဦးကာမူကွဲ။ ။ဦးကာဟောင်း၌ "သီလသံဝရတော"နေရာဝယ် "သီလာသံဝရတော"ဟု (ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ၌)မူကွဲရှိ၏။ [စာအုပ်တို့၌ "သီလဿာသံဝရတော"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိရင်းဟုတ်ဟန်မတူ။] "သီလဿ အသံဝရတော, သီလသံဝရာဘာဝတောတိ အတ္ထော"ဟု အနက်ဖွင့်၏၊ ထိုအလို "အကြင်ဘေးသည် သီလကို မစောင့်စည်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်စရာရှိ၏၊ ထိုဘေးကို တစ်စုံတစ်ခုသော အသံဝရကြောင့် မမြင်မတွေ့ရ"ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ၊ ဤ ဦးကာဟောင်းအဖွင့်ကို ဦးကာသစ်ဆရာ မနှစ်သက်သော်လည်း "ယဒိဒံ ပစ္စတ္ထိကတော"ဟူသော ဥပမာနကိုထောက်လျှင် "ယဒိဒံ သီလာသံဝရတော"ပါဌ်သည်လည်းကောင်း, "ကုတောစိ ဧကပစ္စတ္ထိကတော"ကို ထောက်လျှင် "ကုတောစိ ဧကာသံဝရတောပိ=ဧက+အသံဝရတောပိ" ဟူသော ပါဌ်သည်လည်းကောင်း သာ၍ လျော်သကဲ့သို့ ထင်သည်။

အဋ္ဌကထာမူ။ ။ဤ ဦးကာဟောင်း အဖွင့်အတိုင်းဆိုလျှင် အဋ္ဌကထာ၌ "နု ကုတောစိ ဘယံ သမနုပဿတိ, ယဒိဒံ သီလာသံဝရတောတိ ယာနိ အသံဝရမူလကာနိ ဘယာနိ ဥပဒ္ဒဝေန္တိ၊ တေသု ယံ ဣဒံ ဘယံ သီလာသံဝရတော ဘဝေယျ၊ တံ ကုတောစိ ဧကာသံဝရတောပိ နု သမနုပဿတိ"ဟု ရှိရလိမ့်မည်၊ ဤသို့ရှိမူလည်း ဥပမာနဝါကျ၏ စာသွားနှင့် ထပ်မိနိုင်သည်။

ပါဠိတော်အနက်။ ။ယဒိဒံ (ဘယံ)–သည်၊ သီလသံဝရတော–သီလကို စောင့်စည်းခြင်းကြောင့်၊ [ဦးကာဟောင်းအလို "သီလာသံဝရတော–သီလကိုမစောင့်စည်းခြင်းကြောင့်"] ဘဝေယျ–၏၊ တံ ဘယံ–ကို၊ ကုတောစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော သီလသံဝရကြောင့်လည်း။ [ဦးကာဟောင်းအလို "ကုတောစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော သီလအသံဝရကြောင့်လည်း"] (သော ဘိက္ခု) နု ပဿတိ–မမြင်ရ၊ ဝါ–မတွေ့ရ။

ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ–သီလကို စောင့်စည်းသည့်အတွက်၊ အသံဝရမူလဿ–မစောင့်စည်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော၊ ဘယဿ–ဘေး၏၊ အဘာဝါ–မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

မုဒ္ဓါဘိသိတ္တောတိ–ကား၊ ယထာဝိဓာနဝိဟိတေန–အကြင်အကြင် အစီအရင် အတိုင်း စီစဉ်အပ်ပြီးသော၊ ခတ္တိယာတိသေကေန–မင်းအဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သော အဘိသိက်ရေစင်ဖြင့်၊ မုဒ္ဓနိ–ဦးထိပ်၌၊ အဝသိတ္တော–သွန်းလောင်းအပ်သော၊ ("ရာဇာ"၌စပ်)၊ ယဒိဒံ ပစ္စတ္တိကတောတိ–ကား၊ ကုတောစိ–တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဧကပစ္စတ္တိကတောပိ–တစ်ယောက်သော ရန်သူကြောင့်လည်း၊ ယံ ဘယံ–အကြင်ဘေးသည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ရာ၏၊ တံ(ဘယံ)–ထိုဘေးကို၊ နု သမနုပဿတိ–

သံဝရတောပေ၊ အဘာဝေါ။ ။နု ကုတောစိ ဘယံ ပဿတိ၏အကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာက ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ ထိုတွင် သံဝရတောသည် မူလပဓာနအကြောင်းတည်း၊ "သီလကို စောင့်ခြင်းကြောင့် ထိုဘေးကိုမတွေ့ရ"ဟူလို၊ "အသံဝရမူလကဿ ဘယဿ အဘာဝါ"ကား ထိုမူလအကြောင်းကြောင့် တစ်ဆင့်သိအပ်သော(ရအပ်သော) မူလီအကြောင်းတည်း၊ ထို ၂–ပါးတွင် မူလအကြောင်းနှင့် မူလီအကြောင်းသည် သတ္တိမတူသောကြောင့် နောက်ဟိတ်ကို "အဘာဝါ"ဟု သွာဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်။

ဋီကာသစ်။ ။သံဝရတောတိ ဟေတုံ ဝတ္တာ တဒဓိဂမိတအတ္ထဝသေန (ထိုဟိတ်ဖြင့် သိအပ် ရအပ်သောအနက်နှင့် စပ်သဖြင့်) အသံဝရမူလကဿ ဘယဿ အဘာဝါတိပိ ဟေတုံ ဝဒတိ။ [ဤသို့ ဟိတ်ချင်း အားစွမ်းမတူသောကြောင့် သမုစ္စယတ္ထ စ သဒ္ဒါလည်း မပါရ၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ "သံဝရတောစ"ဟု စသဒ္ဒါပါသည်မှာ မကောင်းပါ။]

မုဒ္ဓါဘိသိတ္တော။ ။"မုဒ္ဓံ+အဘိသိတ္တော မုဒ္ဓါဘိသိတ္တော"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ အဘိဟူသော ကမ္မပ္ပဝစနီယနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် "မုဒ္ဓံ"ဟု ဒုတိယန္တထားရသော်လည်း အနက်မှာ "မုဒ္ဓံ+အဘိ–ဦးထိပ်၌"ဟု အဓိကရဏအနက်သာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "မုဒ္ဓနိ"အဖွင့်သည် "မုဒ္ဓ+အဘိ"၏ အဖွင့်တည်းဟု မှတ်ပါ၊ "သိတ္တော–သွန်းလောင်းအပ်"ဟူရာ၌ လက်ကဉ်.ခေါင်.၏ အပေါ်၌ထား၍ အောက်သို့ သွန်းရသောကြောင့် ဟေဌာအနက်ဟော "အဝ"သဒ္ဒါအပိုထည့်၍ "အဝသိတ္တော"ဟု ဖွင့်သည်။

ယထာ၊ပေ၊ ဘိသေကေန။ ။"ယထာ+ဝိဓာန–အစီအရင်အားလျော်စွာ"ဟူသည် အဘိသိက်သွန်းလောင်းရာ၌ ရှေးကလုပ်ရိုးအစီအစဉ်နှင့် မဆန့်ကျင်အောင်ပြုခြင်းတည်း၊ ယထာဝိဓာနံ+ဝိဟိတော ယထာဝိဓာနဝိဟိတော–ရှေးအစီအစဉ်အားလျော်စွာ စီစဉ်အပ်သော, ရှေးထုံးစံအတိုင်း စီမံပြုလုပ်အပ်သော။ [ထို အစီအစဉ်ကို ဋီကာသစ်၌ ကြည့်ပါ၊ ပခုက္ကူနိသယသစ်၌လည်း မြန်မာပြန်အကျယ် ပါသည်။]

ခတ္တိယာဘိသေကေန။ ။"ခတ္တိယဘာဝါဝဟေန အဘိသေကေန–ခတ္တိယအဖြစ်ကို ဆောင်နိုင်သော အဘိသိက်သွန်းခြင်းအားဖြင့်"ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ ခတ္တိယဖြင့် ခတ္တိယဘာဝကို ဘာဝပွဓာန ဘာဝလောပနည်းအားဖြင့်ယူ၍ "ခတ္တိယ+အာဝဟော+အဘိသေကော ခတ္တိယာဘိသေကော"ဟု အလယ် အာဝဟပုဒ် အကြောကြံပါ။

မမြင်ရ၊ ဝါ-မတွေ့ရ၊ ကသ္မာ, (တံ နံ သမနုပဿတိ-နည်း)၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ နိဟတပစ္စာမိတ္တော-နှိမ်အပ်ပြီးသော ရန်သူရှိ၏၊ (တသ္မာ တံ နံ သမနုပဿတိ)။

အဗ္ဗတ္တံတိ-ကား၊ နိယကဗ္ဗတ္တံ-မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော အဗ္ဗတ္တဥ္စ၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တနေ-သန္တာန်၌၊ ("ပဋိသံဝေဒေတိ"၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အနဝဇ္ဇသုခံတိ-ကား၊ အနဝဇ္ဇံ-အပြစ်မရှိသော၊ အနိန္ဒိတံ-ပညာရှိတို့မကဲ့ရဲ့အပ်သော၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ("သုခံ"၌စပ်)၊ သီလပဒဋ္ဌာနေဟိ-သီလလျှင်နီးစွာသော အကြောင်းရှိကုန်သော၊ အဝိပ္ပဋိသာရ၊ရပ၊ ဓမ္မေဟိ-နှလုံးမသာမယာ မဖြစ်ခြင်း,ပါမောဇ္ဇဟူသော နုသောပီတိ, ဗလဝပီတိ, ပဿဒ္ဓိတရား၊တို့သည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ-ထက်ဝန်းကျင်ယူအပ်သော၊ (သိုင်းဝိုင်းအပ်သော)၊ ကာယိက စေတသိကသုခံ-ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခကို၊ ပဋိသံဝေဒေတိ-ခံစား၊ရ၏။ ။

ဧဝံ ခေါ၊ပေ၊ ဟောတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝါ-အဆက်မပြတ်၊ ဝိတ္ထာရေတွာ-ချဲ့၍၊ ဒဿိတေန-ပြအပ်သောပြီးသော၊ တိဝိဓေန-၃ ပါးအပြား၊ရှိသော၊ သီလေန-သီလနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သီလသမန္နောနာမ-သီလနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းမည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နိဂုံးအုပ်တော်မူ၍၊ သီလကထံ-သီလကထာကို၊ ဝါ-သီလနှင့်စပ်သော တရား၊စကား၊ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ-ပြီးဆုံး၊စေတော်မူပြီ။

အဗ္ဗတ္တံ။ ။အဗ္ဗတ္တ ၄-မျိုးကို အဗ္ဗတ္တတိက်အဖွင့် အဌသာလိနီနှင့် ဘာသာဋီကာကို ကြည့်ပါ၊ ထို ၄-မျိုးတွင် နိယကဗ္ဗတ္တကို ယူစေလို၍ "နိယကဗ္ဗတ္တံ"ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် "အတ္တနော သန္တာနေ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

အနဝဇ္ဇသုခံ။ ။အနဝဇ္ဇံကို အနိန္ဒိတံဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ တစ်ချို့သုခသည် ကာမချမ်းသာဖြစ်၍ လောဘမူသောမနသ ဖြစ်သောကြောင့် အကုသိုလ်အပြစ်ရှိ၏၊ ပညာရှိတို့လည်း ကဲ့ရဲ့ထိုက်၏၊ ဤ သုခကား ထိုသို့ အပြစ်မရှိ၍ မကဲ့ရဲ့ထိုက်-ဟူလို၊ အပြစ်မရှိခြင်းမှာလည်း မိမိ စောင့်စည်းအပ်သော သီလက ကုသိုလ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကုသလ သီလံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသီလသည် "ဟောတာဝိပ္ပဋိသာရာယ, သီလံ ပါမောဇ္ဇဟေတု သော" စသည်နှင့် အညီ, အဝိပ္ပဋိသာရ စသော အဆက်ဆက်အကျိုးတို့၏ အခြေခံပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သီလပဒဋ္ဌာနေဟိ၊ပေ၊ ပဿဒ္ဓိဓမ္မေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတံ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုတရား၊တို့သည် သိုင်းဝိုင်းအပ်သောအခါ စိတ်ချမ်းသာမှု စေတသိကသုခဖြစ်၏၊ ထို စိတ်ကြောင့် စိတ္တရေပမျှားသည် တစ်ကိုယ်လုံး၌ ပြန့်နှံ့ရကား ကိုယ်၌ဖြစ်သော ကာယိကသုခလည်း ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ဖြစ်သည်ကို ခံစား၊ရသည်-ဟု မိန့်တော်မူသည်။

စူဠ-မဇ္ဈိမ-မဟာသီလအဖွင့် ပြီး၏။

ဣန္ဒြိယသံဝရကထာ

၂၁၃။ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရဘာဝနိယေ–ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရဘာဝနိန္တိ၊ စက္ခုနာရူပန္တိ (ဧတ္ထ)–စက္ခုနာ ရူပံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (သမဘိနိဝိဒ္ဓော–ကောင်းစွာ အကျိုးဝင်သော)၊ အယံ စက္ခုသဒ္ဒေါ–ဤ စက္ခုသဒ္ဒါသည်၊ ကတ္ထစိ–အချို့ပါဠိရပ်၌၊ ဗုဒ္ဓစက္ခုမိ–ဗုဒ္ဓစက္ခုဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ ယထာ(ယေနကာရဏေန)–အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ (အယံ စက္ခုသဒ္ဒေါ ကတ္ထစိ ဗုဒ္ဓစက္ခုမှိ ဝတ္တတိ)၊ (တထာ=တေန ကာရဏေန–ကြောင့်)၊ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ကောက် ဝေါလောကေသီတိ–ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရော–သံဂါယနာတင်ထေရ် အပေါင်းသည်)၊ အာဟ–ပြီ။ [ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ–ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, အာသယာနုသယဉာဏ်ဟူသော ဘုံရားရှင်တို့၏ စက္ခုတော်ဖြင့်၊ လောက်–သတ္တလောကကို၊ ဝေါလောကေသိ-ကြည့်တော်မူပြီ။–(ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ, မဟာခန္ဓက, ဗြဟ္မယာစနကထာ)။]

ကတ္ထစိ–၌၊ သဗ္ဗညုတညာဏသင်္ခါတေ–သဗ္ဗညုတညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ သမန္တစက္ခုမှိ–သမန္တစက္ခုဟူသော အနက်၌၊ (ဝတ္တတိ)၊ ယထာ(ကိံ ဝစနံ)–အဘယ်စကားကို၊ (ကော–အဘယ်သူသည်၊) အာဟ–လျှောက်သနည်း၊ တထူပမံ

စက္ခုသဒ္ဒေါ။ ။ဤ စက္ခုသဒ္ဒါသည် ဗုဒ္ဓစက္ခု သမန္တစက္ခုစသော စက္ခုအမျိုးမျိုးကို ဟောနိုင်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း၊....သာမညသဒ္ဒါဟူမျှသည် ဝိသေသအနက်ကို ငဲ့လျက်ရှိသော ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုထိုပါဠိရပ်၌ အလိုရှိအပ်သော ဝိသေသအနက်ကို သာမညဖြစ်သော ဤစက္ခုသဒ္ဒါသည် ဟောနိုင်ရကား "ဗုဒ္ဓစက္ခုမှိ ဝတ္တတိ"ဟု ဆိုသည်၊ သမန္တစက္ခုစသော အနက်များ၌ ဖြစ်နိုင်ပုံကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။

ဋီကာသစ်။ ။သာမဲညသ (သာမညသဒ္ဒါ၏) ဝိသေသာပေက္ခတာယ (ဝိသေသအနက်ကို ငဲခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဣဓ အဓိပ္ပေတောပိ ဝိသေသော (ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော ဗုဒ္ဓစက္ခုဟူသော ဝိသေသအနက်ကိုလည်း) တေန အပရိစ္ဆေဒေ ဧဝ ဟောတိတိ အာဟ (ထိုစက္ခုဟူသော သာမညသဒ္ဒါသည် လက်မလွှတ်အပ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ဆိုသည်ကား) စက္ခုသဒ္ဒေါ ကတ္ထစိ ဗုဒ္ဓစက္ခုမှိ ဝတ္တတီတိ အာဒိ။

ဗုဒ္ဓစက္ခု။ ။သတ္တဝါတို့၏ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏အနုအရင့်ကို သိနိုင်သော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, အလိုအဇ္ဈာသယနှင့် အနုသယကို သိနိုင်သော အာသယာနုသယဉာဏ်တော်, ဤ၂–ပါးသည် အခြားသော ရဟန္တာများနှင့် မဆက်ဆံတဲ့ ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်သာဖြစ်၏၊ စက္ခုဝိယာတိ စက္ခု–ပကတိမျက်လုံးကဲ့သို့ မြင်နိုင်သော ဉာဏ်၊ "ဗုဒ္ဓါနံယေဝ+စက္ခု"အရ ထိုဉာဏ်တော် ၂–ပါးသည် "ဗုဒ္ဓစက္ခု"မည်၏။

သမန္တစက္ခု။ ။သမန္တတော (သဗ္ဗသော)–အလုံးစုံအားဖြင့်+ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခုတိ သမန္တစက္ခု–အလုံးစုံအားဖြင့် မြင်နိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်။ [တထူပမန္တိ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓူပမံ (ဋီကာသစ်)၊ ဓမ္မမယံ ပညာမယံ (မဟာဝဂ္ဂ၌)။]

၊ပေ၊ သမန္တ စက္ခု။တိ–ဟူသော၊ (တေ–ဤစကား၊ကို၊ သဟမ္ပတိ–သဟမ္ပတိဗြဟ္မာ သည်၊ အာဟ–လျှောက်ပြီ၊) [သုမေဓ–ကောင်းသော ပညာရှိတော်မူသော၊ သမန္တ စက္ခု–အလုံးစုံအားဖြင့် သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ တထူပမံ–ထိုကျောက် တောင် ဥပမာရှိသော၊ ဓမ္မမယံ–ပညာအတိပြီးသော၊ ပါသာဒံ–ပြာသာဒ်ထက်သို့၊ အာရုယှ–တက်တော်မူ၍၊ (အဝေက္ခသု–၌စပ်)။–(ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ, မဟာခန္ဓက, ဗြဟ္မယာစနကထာ။)]

ကတ္ထစိ–၌၊ ဓမ္မစက္ခုမြိ–ဓမ္မစက္ခုဟူသော အနက်၌၊ (ဝတ္တတိ)၊ ဟိ–မှန်၊ ဝိရဇံ ၊ပေ၊ ဥဒပါဒိဟိ ဇွေ–ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌၊ အရိယမဂ္ဂတ္တယပညာ–အောက် အရိယာ့မဂ် ၃–ပါး အပေါင်း၌ဖြစ်သော ပညာကို၊ (ဓမ္မစက္ခု။တိ–ဓမ္မစက္ခုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊) [ဝိရဇံ–ကင်းသော အပါယဂမနီယ ရာဂစသော မြူရှိသော၊ ဝီတမလံ–ကင်းသော ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဟူသော အညစ်အကြေးရှိသော၊ ဓမ္မစက္ခု– သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော မဂ်ပညာသည်၊ ဥဒပါဒိ–ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (မဇ္ဈိမပံ, ဗြာဟ္မဏဝဂ်, ဗြဟ္မာယုသုတ်။)]

စက္ခု၊ပေ၊ ဥဒပါဒိတိ ဇွေ–ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဒိညာဏ်– ပုဗ္ဗေနိဝါသအစရှိသော ဉာဏ်ကို၊ ပညာစက္ခု။တိ–ပညာစက္ခုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ [စက္ခု– ပညာစက္ခုသည်၊ ဥဒပါဒိ–ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ ဉာဏ်–ဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိ၊–ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ–ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်။] ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာတိ–ဟူ၍၊ အာဂတဌာနေသု– လာရာပါဠိရပ်တို့၌၊ ("စက္ခုသဒ္ဒါ၏ လာရာပါဠိရပ်တို့၌"ဟူလို၊) ဒိဗ္ဗစက္ခုမြိ– ဒိဗ္ဗစက္ခုဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တတိ။ [ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ–ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်၊

ဓမ္မစက္ခု။ ။ဓမ္မေသု–သစ္စာ ၄–ပါးတရားတို့၌+စက္ခု–မြင်တတ်သော ဉာဏ်တည်း၊ ဓမ္မစက္ခု–ဉာဏ်၊ အောက်မဂ် ၃–ပါး၌ဖြစ်သော ဉာဏ်တည်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်မှာ "အာသဝက္ခယဉာဏ်"ဟူသော အမည်ထူးရှိသောကြောင့် ဓမ္မစက္ခုဟု ဤနေရာ၌ မခေါ်ရတော့၊ သင်္ဘာယနဝဂ္ဂသံယုတ် အဌကထာ၌ အောက်မဂ် ၃–ပါး, အောက်ဖိုလ် ၃–ပါး၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို ဓမ္မစက္ခုဟု ဖွင့်၏၊ ဥပရိပ်, ရာဟုလောဝါဒသုတ်၌ကား "ဣမသ္မိံ သုတ္တေ စတ္တာရော မဂ္ဂါ စတ္တာရိစ ဖလာနိ ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ"ဟု အရဟတ္တမဂ်နှင့်တကွ ဖိုလ်အားလုံးကိုပင် "ဓမ္မစက္ခု"အမည်ပြုတော်မူသည်။

ဝိရဇံ ဝီတမလံ။ ။ဝိရဇန္တိ အပါယဂမနီယရာဂရဇာဒီနံ ဝိဂမေန ဝိရဇံ၊ [ဝိဂတော+ရဇော ယသ္သာတိ ဝိရဇံ။] ဝီတမလံတိ အနုဝေသသဒ္ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမလာပဂမေန (အကြွင်းမရှိသော ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဟူသော အညစ်အကြေးမှ ကင်းခြင်းကြောင့်) ဝီတမလံ၊–ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂဋီကာ။ [ဝိတံ+မလံ ယသ္သာတိ ဝီတမလံ။]

ပညာစက္ခု။ ။ပညာယေव ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။တိ ပညာစက္ခု၊ "ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်နှင့် အာသဝက္ခယဉာဏ်"ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။ [ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ–ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ပါဠိတော် "စက္ခု ဥဒပါဒိ"၌ကား "တံ ပနေတံ စတူသု သစ္စေသု လောကိယ လောကုတ္တရမိဿကံ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ"ဟု သာရတ္ထဋီကာဖွင့်သည်။]

("ပဿာမိ"စသည်ဌစပ်)၊–ပါရာဇိကဏ်, ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍပါဠိတော်။] စက္ခုဠု ပဋိစ္စ ရူပေစာတိ ဣဒ–ဟူသော ဤပါဠိဌ်၊ ပသာဒစက္ခုမှိ–ပသာဒစက္ခုဟူသော အနက်ဌ်၊ ဝတ္တတိ။ [စက္ခုဠု–စက္ခုပသာဒကိုလည်းကောင်း၊ ရူပေစ–ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊("စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"ဌ်စပ်)၊–မူလပဋ္ဌာန်, မဟာယမကဝဂ်, မဟာတဏှာ သခ်ိယသုတ် ပါဠိတော်။]

ပန–အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှတ်စ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသဝိသေသကို ဆိုဦးအုံ့၊ ဣဒ–ဤ စက္ခုနှာ ရူပံ ဒိသွာဟူသော ပါဠိဌ်၊ အယံ–ဤ စက္ခုသဒ္ဒါသည်၊ ပသာဒ စက္ခု ဝေါဟာရေန–ပသာဒစက္ခု၏ ဝေါဟာရဖြင့်၊ ဝါ–ပသာဒစက္ခု၏ နာမည်ဖြင့်၊ စက္ခုဝိညာဏော–စက္ခုဝိညာဉ်ဟူသော အနက်ဌ်၊ ဝတ္တတိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ (ဤ စက္ခုသဒ္ဒါ၏ ပသာဒစက္ခု၏ နာမည်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဟူသော အနက်ဌ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) စက္ခုဝိညာဏောနေ–စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့်၊ ရူပံ–ရူပါရုံကို ၊ ဒိသွာ–မြင်၍၊ ဣတိအယံ–ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဇဋ္ဌ–ဤ စက္ခုနှာ ရူပံ ဒိသွာဟူသော ပါဠိဌ်၊ အတ္ထော–အနက်တည်း၊ သေသပဒေသုပိ–ကြွင်းသော ပုဒ်တို့ဌ်လည်း၊ ယံ–အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်၊ ဝါ–ကို၊ ဝတ္တေဗ္ဗ–ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ–ဖြစ်၏၊ တံ သဗ္ဗံ–ထိုအလုံးစုံသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–ဌ်၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ဒိဗ္ဗစက္ခု။ ။ဒိဝိ+ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ–နတ်ပြည်ဌ်ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၊နတ်မျက်စိကဲ့သို့ ဝေးသော အဆင်း, သေးငယ် မှုံမှားသော အဆင်းတို့ကိုလည်း မြင်နိုင်သောကြောင့် "ဒိဗ္ဗဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ၊ ဒိဗ္ဗံစ+တံ+စက္ခုစာတိ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ (ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်)။

ပသာဒစက္ခု။ ။ပဿာဒယတိ–မဟာဘုတ်တို့ကို ကြင်လင်စေတတ်၏၊ ပသီဒတိတိ ဝါ ပသာဒေါ၊ ပသာဒေါစ+သော+စက္ခုစာတိ ပသာဒစက္ခု၊ [ဤစက္ခု ၅–ပါးလုံးရှိတော်မူ သောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် "စက္ခုမာ"မည်တော်မူ၏။

ဣဒ ပနာယံ။ ။အခြားနေရာဌ် "ဣဒပန"ဟု အတ္ထုဒ္ဒေသဝါကျလာလျှင် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်တို့မှ ထုတ်၍ လိုရာအနက်တစ်ခုကို ပြု၏၊ ဤဌ်ကား–"စက္ခုဝိညာဏော ဝတ္တတိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ရိုးရာမကျသကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ အမှန်ဆိုလိုသည်မှာ–ဣဒ ပန စက္ခုသဒ္ဒေါ ပသာဒစက္ခုမှိယေဝ နိပ္ပရိယာယတော ဝတ္တတိ၊ ပရိယာယတော ပန နိဿယဝေါဟာရေန (မှီရာ စက္ခုပသာဒ၏ နာမည်ဖြင့်) နိဿိတသ ဝတ္တမ္ပတော စက္ခုဝိညာဏောပိ ဝတ္တတိ၊ ယထာ မဉ္စာ ဥက္ကဋ္ဌိ' ကရောန္တိ၊ ဤသို့ အကျယ်ဆိုလိုသော်လည်း စကားကျဉ်းအောင် "ပသာဒစက္ခုဝေါဟာရေန စက္ခုဝိညာဏော ဝတ္တတိ"ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်တော်မူသည်။

သေသပဒေသုပိ။ ။ပါဠိတော်ဌ် "စက္ခုနှာ ရူပံ ဒိသွာ နှ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ"စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏၊ ထို "နှ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ"စသည်ကို "သေသပဒေသု"ဟု ဆို၍, ဤ စက္ခုနှာပုဒ်ဌ် လည်း အဋ္ဌကထာဝယ် ဖွင့်နေကျဖြစ်သော "သသမ္ဘာရကထာ"ဟူသော စကားသည် ကျန်သေး၏၊ ထိုအကျန်ကို ဆည်းလို၍ "ပိ"ဟုလည်း ဆိုသည်။

အဗျာသေကသုခန္တိ–ကား။ ကိလေသဗျာသေက ဝိရဟိတတ္တာ–ကိလေသာတို့ကို သွန်လောင်းထည့်ခတ်ရခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဗျာသေကံ-ကိလေသာတို့ကို သွန်လောင်းထည့်ခတ်ရခြင်းမရှိသော၊ အသမ္မိဿံ–ကိလေသာတို့နှင့်မရောသော၊ ဝါ–ကိလေသာတို့နှင့် မရောသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟေတုမန္တ ဝိသေသန)၊ ပရိသုဒ္ဓံ–ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော၊ အဓိစိတ္တသုခံ–လွန်ကဲသော စိတ်ဟူသော သမာဓိနှင့်ယှဉ်သောသုခကို၊ ပဋိသံဝေဒေတိ–ခံစားရ၏၊ ဣတိ–ဣန္ဒြိယသံဝုရကထာ အပြီးတည်း။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဣန္ဒြိယသံဝရကထာ နိဋ္ဌိတာ"ဟု ပါသေး၏။]

ဗျာသေကသုခ။ ။ဝိ+အာ+သိစဓာတ်, ဏပစ္စည်းဖြင့် "ဗျာသေက"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိဝိခံ–အထူးထူးအပြားပြား။ အာသိဋ္ဌန်–သွန်လောင်း(ထည့်ခတ်)ခြင်း၊ ဗျာသေကော–ခြင်း၊ စက္ခုနှာ ရူပ် ဒိသွာ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ–စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် ရူပါရုံကိုကြည့်၍ ပုံသဏ္ဌာန် နိမိတ်ကိုယူရာ၌ သုခဖြစ်၏၊ ထိုသုခသည် ရာဂကိလေသာကို သွန်လောင်း ထည့်ခတ်ရသော (ထိုသို့ ထည့်ခတ်နိုင်မှ အရသာရှိသော) သုခတည်း၊ မှန်၏–လှပသောအာရုံကို မြင်ရသော်လည်း ကိလေသာစိတ်ဖြစ်သူမှသာ ထိုအာရုံ၏အရသာကို ခံစားရ၏၊ ကိလေသာမဖြစ်သူ၌ အရသာမရှိ၊ ထိုသုခကို "ဗျာသေကသုခ" ဟုခေါ်ရ၏။ [ဥပမာ–အသားဟင်း၌ အနံ့အရသာကောင်းသော ဆီ, ဆား, ကရဆေး, ဓိယာစသော အဆာတို့ကို ထည့်ခတ်ရ, ထည့်ခတ်မှလည်း အရသာရှိသကဲ့သို့တည်း။] ထိုသုခသည် ကိလေသာတို့နှင့် ရောနေသောကြောင့် "သမ္မိဿ–အပရိသုဒ္ဓ"ဖြစ်သည်။

အဗျာသေကသုခ။ ။နတ္ထိ+ဗျာသေကော ယတ္ထာတိ အဗျာသေကံ၊ အဗျာသေကံစ+တံ+သုခံစာတိ အဗျာသေကသုခံ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို စောင့်စည်း၍ အသားကျလာသောအခါ "အဓိစိတ္တ"ဟု ဆိုအပ်သော သမာဓိဖြစ်၏၊ ထိုသမာဓိနှင့်ယှဉ်သော သုခကို "အဓိစိတ္တသုခ" ဟု ခေါ်၏၊ ထို အဓိစိတ္တသုခသည် ကိလေသာတို့ကို ထည့်ခပ်ရခြင်းမရှိသော အဗျာသေကသုခ, ကိလေသာတို့နှင့်မရောသော "အသမ္မိဿသုခ"တည်း၊ ထိုသို့မရောသောကြောင့် အပရိသုဒ္ဓလည်းဖြစ်၏၊ အဗျာသေကသုခဟူသည် ဤ သမာဓိစိတ်နှင့်ယှဉ်သော အဓိစိတ္တသုခပင်တည်း။ [စိတ္တသီသေန ဟေတ္တု သမာဓိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊–ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ–ဋ္ဌ, ပဌမဂါထာအဖွင့်။]

ဋီကာ။ ။သတိ ဟိ သုဝိသုဒ္ဓေ ဣန္ဒြိယသံဝရေ (ဣန္ဒြိယသံဝရ အလွန်စင်ကြယ်လသော်) ပဓာနဘူတာ ပါပကမ္မ ဝိဂမေန (အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ ပြဌာန်းသော ပါပကမ္မတို့၏ ကင်.ရှင်းခြင်းကြောင့်) အဓိစိတ္တာနုယောဂေါ (သမာဓိကို အားထုတ်ခြင်းသည်) ဟတ္ထဂတော ဇဝ (လက်၌ရောက်ပြီး–ပိုင်နိုင်ပြီးဖြစ်တော့သည်သာ) ဟောတိတိ အာဟ–အဓိစိတ္တသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိတိ။

ဣန္ဒြိယသံဝရကထာအဖွင့် ပြီး၏။